Elu Ọhụn: Ẹkụkwọ-Nsọ
(Azụụn Ọhụn rịn'a)

Revision of New Testament in Ika

Elu Ọhụn: Ẹkụkwọ-Nsọ (Azụụn Ọhụn rịn'a)
Revision of New Testament in Ika

copyright © 2010 Wycliffe

Language: Ika

Translation by: Wycliffe

Ika (ikk) Nigeria

In Nigeria the word Ika is not only the name of the Ika people, but is also used to designate a local government area in the Akwa Ibom State. The Ika people are a sub group of the Igbo people. It is interesting to note that Ika is the name of a town in Croatia is one of the eight Annang local government areas of the local government areas in Akwa Ibom State. An alternative name for the Ika people is Ika-Annang. There appears to be another dialect of Ika that is spoken in Delta State of Nigeria.

Copyright Information

© 2010, Wycliffe. All rights reserved.
This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

Printed book ISBN 9789789037056
Revision

The New Testament

in Ika

© 2010, Wycliffe. All rights reserved.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2019-08-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022
31b0248e-272a-5dee-8226-bcc00c54d9b1

Contents

Matiu 1
Makị 68
Luku 111
Jọnụ 184
Ọrụn Ndị-Ozi 235
Ndị Rom 300
1 Ndị Kọrẹntị 330
2 Ndị Kọrẹntị 359
Ndị Galeshịa 378
Ndị Ẹfẹsọsị 388
Ndị Filipi 398
Ndị Kolosi 405
1 Ndị Tẹsalonika 412
2 Ndị Tẹsalonika 418
1 Timoti 422
2 Timoti 431
Taịtọsị 437
Filemọnụ 441
Ndị Hibru 443
Jemisi 467
1 Pita 474
2 Pita 483
1 Jọnụ 489
2 Jọnụ 497
3 Jọnụ 499
Judu 501
Nghọsị 504

Oziọma Jesu Kristi Lẹkẹ Kẹ Matiu
Dọn De Ẹ

Ndị Mụ Jizọs' Kraịstị

1 Ọnwan wụ Ẹkụkwọ wẹ gi gba ndị mụ Jizọsị, nwa Defidi, nwa
Ebraham.

Gha Ebraham D'e ru Defidi

2 Ebraham wụ nẹdi Aziki, Aziki wụ nẹdi Jekọpụ, Jekọpụ wụ
nẹdi Juda lẹ umunẹ-ẹ-ikẹnnyẹ.
3 Juda wụ nẹdi Pẹrẹzị lẹ Zẹra. Nnẹ mụ nị wẹ wụ Tama. Pẹrẹzị
wụ nẹdi Hẹz'rọnụ, Hẹz'rọnụ wụ nẹdi Aram,
4 Aram wụ nẹdi Aminadabụ, Aminadabụ wụ nẹdi Nashọnụ,
Nashọnụ wụ nẹdi Salụmọnụ,
5 Salụmọnụ wụ nẹdi Bụazị, nnẹ Bụazị wụ Rehabụ. Bụazị wụ
nẹdi Obẹdi, nnẹ Obẹdi wụ Rutu. Obẹdi wụ nẹdi Jese.
6 Jese wụ nẹdi eze wụ Defidi.

Gha Defidi D'e ru Ogẹn Wẹ Gi Weri Wẹ Si Alị Babilọnụ

Eze wụ Defidi wụ nẹdi Solomọnụ, hụn nnẹ ẹ [te] wụ nwunyẹ
Yuria.
7 Solomọnụ wụ nẹdi Rehobụam, Rehobụam wụ nẹdi Abija;
Abija wụ nẹdi Asa,
8 Asa wụ nẹdi Jehoshafatị; Jehoshafatị wụ nẹdi Joram—hụn
wụzị Jehoram; Joram wụ nẹdi Uzịa.
9 Uzịa wụ nẹdi Jotam, Jotam wụ nẹdi Ahazị; Ahazị wụ nẹdi
Hẹzikaya.
10 Hẹzikaya wụ nẹdi Manasẹ, Manasẹ wụ nẹdi Emọsị; Emọsị
wụ nẹdi Josaya.
11 Josaya nọ mụ Jẹkọnaya (hụn wụ Jẹhoyakịn) lẹ umunẹ-
ẹ-ikẹnnyẹ—ogẹn wẹ kẹ wẹ gi wepụ wẹ alị wẹ, we wẹ si alị
Babilọnụ.

Gha Ogẹn Wẹ Gi Weri Wẹ Si Alị Babilọnụ D'e Ru Ogẹn Kraịstị

12 Ogẹn wẹ gi wepụgụụ wẹ si Babilọnụ, Jẹkọnaya nọ mụ
Shịatẹlụ, Shịatẹlụ wụ nẹdi Zẹrubabẹlụ,
13 Zẹrubabẹlụ wụ nẹdi Abiyudu, Abiyudu wụ nẹdi Ẹliyakịm,
Ẹliyakịm wụ nẹdi Azọ,
14 Azọ wụ nẹdi Zadọkụ, Zadọkụ wụ nẹdi Akịm, Akịm wụ nẹdi
Ẹlayudu,
15 Ẹlayudu wụ nẹdi Ẹleaza, Ẹleaza wụ nẹdi Matanị, Matanị wụ
nẹdi Jekọpụ,
16 Jekọpụ wụ nẹdi Josẹfụ, di Meri—onyẹ hụn mụ Jizọsị, hụn
w'a kpọ Kraịstị hụn wụ "Onyẹ Ahụn Osolobuẹ Tumẹ."

17 Ya wụ, agbọ wẹ ile gha ogẹn Ebraham d'e ru ogẹn Defidi
wụ agbọ mmẹnọ; gha ogẹn Defidi d'e ru ogẹn wẹ gi we wẹ si alị
Babilọnụ wụ agbọ mmẹnọ; gha ogẹn wẹ gi wesi wẹ Babilọnụ
d'e ru ogẹn Kraịstị wụ agbọ mmẹnọ.

Ọmụmụ Jizọs' Kraịstị

18 Ẹnịna kẹ wẹ dọn mụ Jizọsị wụ Mezaya: e kweriọlẹ wẹ nị
nnẹ ẹ wụ Meri jẹnkọ d'a lụ Josẹfụ. Kanị, nị wẹ d'a nọgbama nke
di-lẹ-nwunyẹ, Meri a tụrụgụọ imẹ ghahanị ikẹn Mmọn-nsọ.
19 Makẹni Josẹfụ hụn 'ya nị 'ya jẹnkọ d'a lụ wụ onyẹ ezi-
omumẹ lẹni ọ chọnị n'o gbe ifẹnrẹn ye ẹ ihun id'ẹnya ịhịan ile,
ọ nọ bu ẹ obi n'o sikọ d'e kpechan a nzuzue.
20 Kanị, ogẹn o gi e ro ihiẹnni, ọ nọ rọ nrọ. Imẹ nrọ hụ, ọ nọ
hụn mmọn-ozi Di-nwọnni-ẹnyi k'ọ bịa d'e kunrun ẹ, sị, "Josẹfụ
nwa Defidi, atụlẹ egun; lụma Meri, makẹni nwa ọ rị imẹ ẹ gha
ẹka Mmọn-nsọ bịa.
21 O jẹnkọ d'a mụ okẹnnyẹ; ị jẹnkọ d'a kpọ nwa hụ Jesu/Jizọsị*
makẹlẹ ịya jẹnkọ d'a zụọfụha ndị nke ẹ imẹ njọ wẹ."
22 Ihiẹn ndịnị ile mẹ kẹni wẹ gi mẹzu ihiẹn Onyẹ-nwọnni-ẹnyi
ku ghahanị onyẹ-amụma: ọ sị,
23 "Lee ẹ, okpoho kelẹni marịn okẹnnyẹ jẹnkọ d'a tụ imẹ, mụ
okẹnnyẹ; wẹ jẹnkọ d'a kpọ nwa hụ 'Ịmanuẹlụ', ya wụ, 'Osolobuẹ
sọn ẹnyi nọdị'."
24 Ogẹn Josẹfụ gi tẹnhin, ọ nọ mẹ ihiẹn mmọn-ozi Di-nwọnni-
ẹnyi gwa a. Ọ nọ lụma Meri;
25 kanị, aranhịnnị wẹ nke di lẹ nwunyẹ d'e ru ogẹn o gi
mụgụụ okẹnnyẹ ibuzọ a ahụn. Josẹfụ nọ kpọ a Jizọsị/Jesu.

Isi Nke Ẹbụọ

Ndị Ahụn Gha Azụụn Ọwụwa-ẹnya-anwụn Bịa

1 Wẹ mụ Jesu imẹ obodo Bẹtulẹhẹm hụn rị azụụn Judia ogẹn
Hẹrọdụ gi wụ eze. Ogẹn hụ, ndị marịn ihiẹn kokisẹ rị e ku nọ
gha alị rị azụụn ọwụwa-ẹnya-anwụn bịa Jerusalẹm,
2 a jụ ajụjụ, sị, "Elebe kẹ onyẹ hụ wẹ mụ nke ọhụn hụn wụ
eze ndị Ju rị? Makẹni, ẹnyi a hụnọlẹ kokishịa ku oku ẹ k'ọ pụha
ogẹn ẹnyi gi rị alị rị azụụn ọwụwa-ẹnya-anwụn; ẹnyi bịa d'e fe ẹ."
3 Ogẹn eze wụ Hẹrọdụ gi nụ ihiẹnni, obi eruzini 'ya lẹ ndị
Jerusalẹm ile alị.
4 Ọ nọ kpọgbama ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-nkuzi Iwu, jụ wẹ, sị,
"Elebe kẹ wẹ de ni ịya kẹ wẹ jẹnkọ d'a nọ mụ Mezaya, Onyẹ Hụ
Osolobuẹ Tumẹ?"
5 Wẹ nọ za, sị, "Bẹtulẹhẹm hụn rị Judia rọ, makẹni onyẹ-
amụma de, sị,
6 'Bẹtulẹhẹm hụn rị imẹ Juda,

---

* **Isi Nke Mbụ**:21 Anị ẹfannị wụ ***Onyẹ-nzụọpụha.***

ezioku rọ nị ị wụ obodo mẹ ẹkẹrẹ imẹ ndị ọkịkị Juda;
kanị onyẹ-ọkịkị jẹnkọ d'a gha imẹ i pụha,
hụn jẹnkọ d'a kị ndị nke m wụ ndị Izrẹlụ.' "
7 'Ya Hẹrọdụ nọ kpọ ndị hụ marịn ihiẹn kokisẹ rị e ku, gi
nzuzue jụ wẹ ogẹn wẹ gi hụn kokisẹ hụ.
8 'Ya ọ nọ zi wẹ jẹn Bẹtulẹhẹm, sị, "Jẹn ni; chọkẹnmẹ ni nwata
hụ. Ọnụ hụn a, bịa nị d'a gwa m, nị mmẹ lẹ enwẹn m jẹnzi d'e
fe ẹ."
9 Ogẹn wẹ gi nụchanrịngụụ ihiẹn eze ku, wẹ nọ jẹnmẹ ebe wẹ
jẹnkọ! Kokisẹ hụ nọ pụhazị, du wẹ ru Bẹtulẹhẹm; e ru wẹ ebe
nwata hụ rị, ọ nọ wuzo.
10 Ogẹn wẹ gi hụn kokishịa hụ, ịghọghọ nọ jun wẹ obi.
11 Ogẹn wẹ gi banye imẹ ụlọ hụ, hụn nwata hụ lẹ nnẹ ẹ wụ
Meri, wẹ nọ sekpu, fe nwata hụ. 'Ya wẹ nọ tọpụ ẹkpa wẹ buche
ihiẹn ṅanrannị rị ichẹn-ichẹn, ye ẹ goru lẹ frankisẹnsị lẹ maa.
12 Makẹni Osolobuẹ a dọlẹ wẹ ẹka-ntịn imẹ nrọ sị w'e kinlẹ
azụụn d'e kunrun Hẹrọdụ, wẹ nọ ghasi ụzọ ọzọ lashi alị wẹ.

Josẹfụ E Gi Nzuzue We Wẹ Gbasi Ijiptu

13 Ogẹn wẹ gi lamagụụ, mmọn-ozi Di-nwọnni-ẹnyi nọ bịa d'e
kunrun Josẹfụ imẹ nrọ, sị a, "Lihi ọtọ! Weri nwata hụ lẹ nnẹ
ẹ gbasi Ijiptu; nọdị nị ebahụn d'e ru ogẹn m jẹnkọ d'a gwa ị,
makẹni Hẹrọdụ e bugụọ a obi n'o jẹnkọ d'a chọ nwata hụ kẹni
o gbu ẹ."
14 'Ya Josẹfụ nọ lihi, gi imẹ uhinhin weri nwata hụ lẹ nnẹ ẹ
si Ijiptu.
15 Wẹ nọ nọdị ebẹhụ d'e ru ogẹn Hẹrọdụ gi nwụn. Ọnwan kẹ
ihiẹn ahụn Di-nwọnni-ẹnyi gi onyẹ-amụma ku gi mẹzu, nị "Imẹ
Ijiptu kẹ m gha kpọpụha nwa m."

Hẹrọdụ A Sị Wẹ Gbu Ụmụẹka

16 Ogẹn Hẹrọdụ gi hụn nị ndị hụ marịn ihiẹn kokisẹ rị e ku
e mẹọlẹ ẹ ẹro, eje-olulu nọ bumẹ ẹ. Ọ nọ zi ndị hụn o zi, wẹ
nọ jẹn d'e gbupụ ụmụẹka-ikẹnnyẹ ile rị Bẹtulẹhẹm lẹ alị ndị hụ
nọkunmẹn'ẹ, ikẹnnyẹ ndị hụn rị ahụa ẹbụọ lẹ ndị kelẹni ru ahụa
ẹbụọ—ogẹn ndị ahụn marịn ẹnya kokisẹ gwa a nị ya kẹ wẹ hụn
ya wụ kokisẹ k'ọ gha gbakọ ogẹn, mẹ ihiẹnni o mẹ.
17 'Ya kẹ wẹ gi mẹzu ihiẹn Osolobuẹ gi onyẹ-amụma wụ
Jẹrimaya ku, sị,
18 "Wẹ nụ olu ohu imẹ obodo Rama,
ọ hụ a kwan—e goo ntan, e goo imọn.
Rechẹlụ rọ—ọ rị a kwan ụmụ a;
ọ nịnị wẹ hụhụ a,
makẹni a nwụnchanrịngụọ wẹ."

A Gha Wẹ Ijiptu Lụa

19 Ogẹn Hẹrọdụ gi nwụnhụngụụ, mmọn-ozi Di-nwọnni-ẹnyi
nọ bịa d'e kunrun Josẹfụ imẹ nrọ imẹ alị Ijiptu,
20 sị a, “Lihi, weri nwata hụ lẹ nnẹ ẹ si alị Izrẹlụ, makẹni ndị
rị a chọ nị wẹ gbu nwata hụ a nwụngụọ.”
21 Ọ nọ tẹnhin, weri nwata hụ lẹ nnẹ ẹ si alị Izrẹlụ.
22 Kanị, ogẹn o gi nụ nị Akịlahusu rikin eze nẹdi ẹ wụ Hẹrọdụ,
a kị Judia, egun anịn'a jẹn ebẹhụ. A dọgụzị w'a ẹka-ntịn imẹ
nrọ, ọ nọ si ẹgbẹrẹ Galili.
23 Ọ nọ jẹn d'e biri imẹ obodo w'a kpọ Nazarẹtị. Ẹrịra kẹ ihiẹn
ahụn ndị-amụma ku, sị, “Wẹ jẹnkọ d'a kpọ a onyẹ Nazarẹtị” gi
mẹzu.

Isi Nke Ẹtọ

Ozi Jọnụ Hụn E Mẹ Mirin-Chuku Zi

1 O ru, Jọnụ hụn e mẹ mirin-Chuku nọ fụha imẹ atụ Judia, a
hị,
2 “Roghari nị, makẹni Alị-eze elu-igwee a rịgụọ nsue!”
3 Jọnụnị wụ onyẹ hụ onyẹ-amụma wụ Azaya ku oku ẹ ogẹn o
gi sị,
“Olu onyẹ ohu rị a han imẹ atụ,
a sị,
‘kwa nị nị Di-nwọnni-ẹnyi ụzọ;
mẹmẹ ni ụzọ a n'o zinrin’.”
4 Ẹwuru wẹ gi ẹnẹnrẹn anụ w'a kpọ kamẹlụ* mẹmẹ kẹ Jọnụ
e yi; akpụkpọ-anụ kẹ wẹ gi mẹmẹ akpụkpọ-ukun ẹ; ihiẹn-oriri ẹ
wụ igurube lẹ mirin-ẹnwụn rị ọfịa.
5 Ndị Jerusalẹm lẹ ndị Judia ile lẹ ndị obodo ile nọkunmẹ Iyi
Jọdanị hụ e jẹn d'e kunrun ẹ.
6 Wẹ hụ e kupụha njọ wẹ, ọ hụ e mẹ wẹ mirin-Chuku imẹ
mirin Jọdanị.
7 Kanị, ogẹn o gi hụn ndị bu ọda imẹ ndị itu-Farisi lẹ ndị itu-
Sadusi kẹ wẹ rị a bịa n'o mẹ wẹ mirin-Chuku ahụn ọ rị e mẹ,
ọ nọ sị wẹ, “Igunrun agwọ! Onyẹ sị ụnụ gba nị iwe lẹ ọnụma
Osolobuẹ lalanị ọsọ?!
8 Mịkwọ nị nwan mkpụrụ ghọsị nị ọnụ e rogharịgụọ;
9 atụkwọlẹ ni enwẹn ụnụ ntụ, a sị, ‘Ebraham wụ nẹdi ẹnyi
nụ!’ Makẹni, m rị a gwakwọ ọnụ, Osolobuẹ jẹnkọ d'a saẹka gha
ọmụma ndịnị wepụha nị Ebraham ụmụ.”
10 “Anyụn a rịgụọlẹ nwan ukun osisi, e che: osisi ọwụlẹ
mịlẹni ezigbo mkpụrụ, e gbutu w'ẹ tụye ọkụn.
11 Mmẹ nwẹn gi mirin-mmaka e mẹ ụnụ mirin-Chuku, ụnụ
gi a ghọsị nị ụnụ e rogharịgụọ; kalẹ onyẹ hụn lala m azụụn
ka m ikẹn ọhụnma-ọhụnma—erudẹni m onyẹ hụn jẹnkọ d'e bu

---

* **Isi Nke Ẹtọ**:4 “anyịnnyan-mkpukpuke”

akpụkpọ-ụkụ a—o jẹnkọ d'e gi Mmọn-nsọ lẹ ọkụn mẹ ọnụ mirin-Chuku.
12 Ihiẹn o gi a fụchan ọka rị a ẹka: o sikọ d'a fụchanpụ ọka ile rị
ebe ọ nọ a kụkpọ ọka a, kpọnpụchanrịn ọka a ye ebe o butọ ọka,
kpọngbamazị ẹfịfịa ọka buche imẹ ọkụn hụ wẹ ghalẹni e ri-ẹka e
tinyụn.”

Jọnụ E Mẹ Jizọsị Mirin-Chuku
(Mak 1.9-11; Luk 3.21-22)

13 'Ya Jizọsị nọ gha Galili bịa Iyi Jọdanị d'e kunrun Jọnụ nị
Jọnụ mẹ ẹ mirin-Chuku.
14 Jọnụ te jụ ajụ, sị Jizọsị, “Mmẹ te furu nị m bịa n'ị mẹ m
mirin-Chuku, kanị 'yụ bịa nwan d'e kunrun m?”
15 Jesu nọ sị, “Hapụ a n'ọ rị ẹrịra kikẹnni; o furu ni ẹnyi
mẹzukwama ihiẹn ile Osolobuẹ chọ.” 'Ya Jọnụ nọ kweri mẹ ẹ
mirin-Chuku.
16 Jọnụ e mẹgụụ Jizọsị mirin-Chuku, hụn Jizọsị gihụ ghagụụ
imẹ mirin pụla, elu-igwee nọ kpupụn'a idẹminzi; ọ nọ hụn
Mmọn Osolobuẹ k'o gi ụdị nduru hidanla, bịa ebe ọ rị, bekwasị
a.
17 Idumuzi, olu nọ gha elu-igwee sị, “Ọnwan wụ ezi Nwa m;
ihiẹn ẹ a sụọka m.”

Isi Nke Ẹnọ

Ekwensụ A Nwan Jizọsị

1 'Ya kẹ Mmọn-nsọ nọ duru Jizọsị si imẹ atụ kẹni Ekwensụ
nwan a.
2 Jizọsị bu ọnụ ukinkin lẹ efinnaị—ọrọgbọ akpụ-ụhụọkịn
ọgụnnaị; omẹgụụ, ẹgụn nọ gụnma a.
3 'Ya kẹ onyẹ-ọnwụnwan hụ nọ bịa, sị a, “Omẹni 'yụ wụ Nwa
Osolobuẹ, sị ọmụma ndịnị hẹnrinsọnmẹ ogbe brẹdi.”
4 Kanị Jesu nọ sị a, “E degụọ w'a imẹ Ẹkụkwọ-nsọ nị, ‘Ịhịan a
ra gi ihiẹn-oriri sụọ a rị ndụn, oku ile gha Osolobuẹ ọnụ pụha
kẹ wẹ gi a rị ndụn.’ ”
5 'Ya kẹ Ekwensụ nọ weri ẹ si imẹ obodo nsọ wụ Jerusalẹm,
w'ẹ tumẹ mkp'ọnụnụ Ụlọ-nsọ,
6 sị a, “Omẹlẹ ịyụ wụ Nwa Osolobuẹ, tụha enwẹn i ye alị.
Makẹlẹ, e degụọ w'a imẹ Ẹkụkwọ-nsọ, sị,
‘O jẹnkọ d'e ye ndị mmọn-ozi ẹ iwu banyen'i;
wẹ sikọ d'a parị ị,
amamgbe y'a kpọgburu ọmụma.’ ”
7 Jizọsị nọ sị a, “E degụọzịkwọ w'a imẹ Ẹhụhụọ-nsọ, sị,
‘Anwankwọlẹ Di-nwọnni-ẹnyi wụ Chuku i.’ ”
8 Ekwensụ nọ werizi ẹ si elu-ugu jẹn elu ọda-ọda, ghọsịkwama
a alị-eze ile rị ụwa lẹ ọghọ wẹ,
9 sị a, “M k'e ye i ihiẹn ndịnị ile, omẹni y'e keni m isi alị.”

10 'Ya Jizọsị nọ sị a, “Ekwensụ, pụnị m! Makẹni, e deguọ w'a
imẹ Ẹkụkwọ-nsọ, sị, ‘Di-nwọnni-ẹnyi wụ Osolobuẹ i k'i k'e keni
isi-alị; ịya sụọ k'i k'e fe.’ ”
11 'Ya kẹ Ekwensụ nọ la Jizọsị tọ, ndị mmọn-ozi nọ pụha,
yemẹ ẹ ihiẹn rị a mkpa.

Jizọsị E Bidọn Ọrụn A Imẹ Galili
(Mak 1.14-15; Luk 4.14-15)

12 Ogẹn Jizọsị gi nụ nị e bugụọ wẹ Jọnụ che imẹ ụlọ-ngan, ọ
nọ si Galili.
13 Ọ nọ gha Nazaręti rị imẹ Galili pụ, jẹn d'e biri imẹ obodo
Kapanọm hụn rịzị Galili, ẹhụ mirin Galili, ẹgbẹrẹ Zębulọnụ lẹ
Naf'talị —
14 kẹni ihiẹn onyẹ-amụma wụ Azaya ku mẹzu. Azaya sị,
15 “Alị Zębulọnụ lẹ alị Naf'talị,
hụn rịsọnmẹ ụzọ ‘Ohimin’ —
wẹ fetugụụ Iyi Jọdanị;
Galili wẹ ile rị,
alị ndị wụlẹni ndị Ju jun!
16 Ndị bi imẹ ishi
a hụnọlẹ okẹn ukpẹ;
ukpẹ e nwunmẹgụọnị
ndị bi alị onyinyọn-ọnwụn.”
17 Jizọsị nọ gha ogẹn hụ zimẹ ozi, a sị, “Roghari nị, makẹni
Alị-eze Osolobuẹ a rịgụọ nsue!”

Jizọsị A Kpọ Ndị Ọkụn-Azụn Ẹnọ
(Mak 1.16-20; Luk 5.1-11)

18 Ogẹn Jizọsị gi ghakọ mkpẹnrẹn mirin Galili, ọ nọ hụn
umunẹ-ikẹnnyẹ ẹbụọ, Saịmọnụ (hụn w'a kpọ Pita) lẹ Andụrụ
nwẹnẹ ẹ, ebe wẹ rị a tụ ọga e ye imẹ mirin ahụn, (makẹni wẹ
wụ ndị a kụn azụn).
19 Ọ nọ sị wẹ, “Sọnmẹ ni m, m jẹnkọ d'e mẹ ụnụ wụrụ ndị a
kụha ịhịan rịkẹ azụn.”
20 Wẹ nọ na ọga wẹ tọ ozigbo, sọnmẹ ẹ.
21 Ogẹn o gi jẹnshi ihun, ọ nọzị hụn umunẹ ẹbụọ ọzọ, Jemisi
nwa Zębẹdi lẹ Jọnụ nwẹnẹ ẹ; uwẹ lẹ nẹdi wẹ rị imẹ ụgbọ, e dọnzi
ọga wẹ. Ọ nọ kpọ wẹ ẹbụbụọ.
22 Wẹ nọ latọ ụgbọ-mirin hụ nị nẹdi wẹ, sọnmẹ ẹ ozigbo.

Jizọsị A Kuzi, O Zi Oziọma, Ọ Gwọ Ọrịa
(Luk 6.17-19)

23 Jesu nọ ghagbarị Galili ile, a kuzi imẹ ụlọ-ofufe ndị Ju, e zi
oziọma Alị-eze, a zụọ emu lẹ ọrịa ile rị ichẹn-ichẹn rị a kụnị wẹ.
24 'Ya kẹ otiti ẹ nọ ghagbarị alị Siria ile; wẹ nọ wẹhẹ n'ẹ ndị
ile emu rị a kụ, ndị bu ọrịa ichẹn-ichẹn lẹ ndị ihiẹn rị a tụrụ, ndị
ibobo lẹ ndị ọrọ lẹ ndị eje-mmọn rị imẹ wẹ—ọ nọ zụọ wẹ.

25 Igunrun hi-ogbe nọ gha Galili lẹ obodo iri hụ nọgbamanị
wụ Dikapolisi, lẹ Jerusalẹm lẹ Judia lẹ nfetu Iyi Jọdanị sọnmẹ
ẹ.

Isi Nke Isẹn

Nkuzi Jizọsị Nọ Elu Oke Kuzi

1 Ogẹn Jesu gi hụn igunrun ịhịan hụ, ọ nọ si enu oke; ọ
nọdịgụụ alị, 'ya ụmụ-azụụn a nọ bịa d'e kunrun ẹ.

Ndị Nke Wẹ Ka Mma
(Luk 6.20-23)

2 Ọ nọ kuzimẹ wẹ, sị,
3 "Ngọzi rị nị ndị la enwẹn wẹ tọnị Osolobuẹ imẹ mmọn*,
makẹni Alị-eze elu-igwee wụ nke wẹ!
4 Ngọzi rị nị ndị hụn rị a kwannị,
makẹni wẹ jẹnkọ d'a rọkọ wẹ obi.
5 Ngọzi rị nị ndị hụn e welụa enwẹn wẹ alị,
makẹlẹ wẹ sikọ d'e nwọnrin ụwa ile.
6 Ngọzi rị nị ndị ọ rị a gụn nị ihiẹn ile rị kẹ Osolobuẹ dọn chọ a,
a gụn wẹ kẹ ihiẹn-oriri lẹ ihiẹn-ọrịra —
makẹni, ẹfọ jẹnkọ d'e jun wẹ.
7 Ngọzi rị nị ndị hụn e mẹ ebere,
makẹlẹ wẹ sikọ d'e mẹ ni wẹ ebere.
8 Ngọzi rị nị ndị obi wẹ rị ọchan,
makẹni wẹ sikọ d'a hụn Osolobuẹ.
9 Ngọzi rị nị ndị hụn e mẹ ni udọn rị,
makẹni wẹ sikọ d'a kpọ wẹ ụmụ Osolobuẹ.
10 Ngọzi rị nị ndị wẹ rị e kpokpo makẹni wẹ rị e bi kẹ Osolobuẹ
dọn chọ a,
makẹni Alị-eze elu-igwee wụ nke wẹ."

11 "Ngọzi wụ nke ọnụ wẹ gha a kpari ụnụ, e kpokpo ụnụ,
e gi ifiri m e buo ụnụ ụdị eje-ihiẹn ile rị ichẹn-ichẹn.
12 Ghọghọ nị; ẹfọ 'ya sụọ ụnụ ụsụọ —
makẹlẹ ụgwọ-ọrụn ọnụ hi-ogbe imẹ elu-igwee!
Makẹni, ẹrịra kẹ wẹ dọn kpokpo ndị-amụma ndị hụn buni ụnụ
ụzọ."

Nnu Lẹ Ukpẹ
(Mak 9.50; Luk 14.34-35)

13 "Ụnụ wụ nnu ụwa, kanị ọwụnị nnu asụọzịnị ụsụọ, ẹghanị
k'o jẹnkọ d'a dọn sụọmazị ụsụọ? O nwọnzini ihiẹn ọwụlẹ wẹ gi
ẹ e mẹ, kama, w'a ma a e tuhu, a zọgbumẹ w'ẹ.
14 Ụnụ wụ ukpẹ ụwa. Obodo wẹ tụnye elu oke asaẹka zueri.
15 Ọzọzị, ịhịan a ra mụnyezikwọ ukpẹ zuemẹ ẹ okpuru afẹrẹ,
kama, w'e bu ẹ e che enu ihiẹn, kẹni ịhịan ile gi ẹ legha ụzọ.

---

* **Isi Nke Isẹ**n:3 …ndị wụ "igbẹnnyẹ" imẹ mmọn.

16 Mẹzikwọnị nị ẹrịra: nị nị ukpẹ ọnụ nwun hụn ịhịan e legha,
kẹni wẹ hụn ọrụn-ọma ụnụ, gi ẹ ja Nẹdi ọnụ rị elu-igwee mma.”

Nkuzi Banyeni Iwu

17 “Erokwọlẹ ni nị m bịa d'a kagbu Iwu Mozizi mọbụ ihiẹn
ndị-amụma de. Abịanị m d'a kagbu wẹ, kama, m bịa d'e mẹzu
wẹ.
18 Makẹni, m rị a gwa ụnụ ezioku, d'e ru mgbe elu-igwee
lẹ ụwa ghafe, o nwọnni mkpụrụ-ẹkụkwọ ọwụlẹ mọbụ ihiẹn
wẹ vinyedẹ mkpụrụ-ẹkụkwọ, hụn rị imẹ Iwu, hụn jẹnkọ d'a
ghafeni bụ o mẹzuni—kẹ hụn kachanrịn ntịn.
19 'Ya wụ nị onyẹ ọwụlẹ dan iwu ohu imẹ iwu ndịnị, kuzi ndị
ọzọ ẹrịra, wẹ sikọ d'a kpọ a onyẹ hụn kachanrịn ẹkẹrẹ imẹ Alị-
eze elu-igwee. Kanị, onyẹ hụn e mẹni wẹ, a kuzi wẹ, wẹ sikọ
d'a kpọ a okẹn-ịhịan imẹ Alị-eze elu-igwee.
20 Ezioku kẹ m rị a gwa ọnụ, mmanị ụnụ ka ndị-nkuzi Iwu
lẹ ndị Itu-Farisi uche Osolobuẹ e mẹ, ọnụ asaẹka banye Alị-eze
elu-igwee.”

Nkuzi banyeni Ibu-olulu

21 “Ọnụ a nụgụọ nị wẹ sị ndị akan, ‘Egbulẹ ni ọchụ; wẹ sikọ
d'a ma onyẹ ọwụlẹ gbu-ọchụ ikpe.’
22 Kanị, mmẹ lẹ enwẹn m sị ọnụ nị wẹ sikọ d'a ma onyẹ
ọwụlẹ buni nwẹnẹ ẹ olulu† ikpe; onyẹ ọwụlẹ kpọ nwẹnẹ ẹ iyi
jẹnkọ Ọgwa Ndị-isi; ọkụn-mmọn rị e che onyẹ ọwụlẹ kpọ nwẹnẹ
ẹ ‘Onyẹ-nzuzu!’ ”
23 “Yawụ, omẹni ị rị e ye oyiye i ebahụn w'a nọdị e ye oyiye,
y'a nọ ebẹhụ nyanhan n'o nwọn ihiẹn i mẹ, hụn nwẹnẹ i gi bu
iwe i obi,
24 la oyiye i tọ ebẹhụ w'a nọ e ye oyiye, pụ, ịyụ lẹ nwẹnẹ i
sụọkingụụ, i kebe kinhẹn d'e ye oyiye i.”
25 “Ịyụ lẹ onyẹ-ikpe i sụọkin ẹgwa, ebe 'yụ lẹ 'ya kelẹni ru ọgwa,
amamgbe o weri i ye ọka-ikpe, ọka-ikpe e weri i ye onyẹ ẹwuru-
ogi, a tụ wẹ i ye ụlọ-ngan;
26 M rị a gwa ị ezioku, y'a saẹka fụha d'e ru mgbe ị kụgụụ
ịkọbọ ịkpazụụn wẹ be i.”

Nkuzi Banyeni Ughẹrẹ

27 “Ụnụ a nụgụọ nị wẹ sị wẹ, ‘Aghẹrẹlẹ.’
28 Kanị mmẹ lẹ enwẹn m rị a gwa ọnụ nị onyẹ ọwụlẹ lee
okpoho ẹnya, ọ la a ẹnya, e mẹọlẹ mgba a imẹ obi ẹ.
29 Omẹni ẹnya ẹka-nni i a han ị e mẹ njọ, gụpụ a tuhu. Ọ ka ị
mma nị mkpamkpa ẹhụ ị ohu arịzị a, karị nị wẹ tụ ẹhịụ ị ile ye
ọkụn-mmọn.

---

† **Isi Nke Iseṇ**:22 *mọbụ:* …onyẹ ọwụlẹ buni nwẹnẹ ẹ olulu bụ o nwọnni ihiẹn nwẹnẹ ẹ mẹ.

30 Omẹni ẹka-ihiẹn i a han ị e mẹ njọ, bepụ a tuhu. Ọ ka ị mma
nị mkpamkpa ẹhụ ị ohu arịzị a, karị nị wẹ tụ ẹhụ ị ile ye imẹ
ọkụn-mmọn.”

Nkuzi Banyeni Mkpechan
(Mat 19.9; Mak 10.11-12; Luk 16.18)

31 “Wẹ sịzịkwọ, ‘Onyẹ ọwụlẹ kpechan nwunyẹ ẹ jẹnkọ d'e ye
ẹ ẹkụkwọ ghọsị n'o kpechanọlẹ a.’
32 Kanị mmẹ lẹ enwẹn m rị a gwa ọnụ nị onyẹ ọwụlẹ kpechan
nwunyẹ ẹ, wezụka nị nwunyẹ ẹ zọ ụkụ ye ọfịa, rị e mẹ ẹ n'ọ zọ
ọkụ ye ọfịa. Onyẹ ọwụlẹ lụ okpoho wẹ kpechangụụ na nwunyẹ
ịhịan.”

Nkuzi Banyeni Ikun-iyi

33 “Ọzọ, ọnụ a nụgụọzị nị wẹ sị ndị akan, ‘Ekunlẹ Osolobuẹ
tụ ntụ; i jẹnkọ d'e mẹ ni Di-nwọnni-ẹnyi ihiẹn i kunn'ẹ.’
34 Kanị mmẹ lẹ enwẹn m sị ụnụ, ekunkwọlẹ ihiẹn-ọwụlẹ,
kaka. Ekunkwọlẹ elu-igwee, makẹni 'ya wụ ukpo Osolobuẹ;
35 ekunlẹ ụwa, makẹlẹ 'ya wụ ihiẹn o gi a tụkwasị ụkụ a;
ekunlẹ Jerusalẹm, makẹni 'ya wụ obodo Eze uku hụ;
36 ekunkwọlẹ isi i, makẹni y'e ri-ẹka gbehutọ ntutu ohu n'ọ
chanma ụchan mọbụ n'o gimẹ ngi.
37 Sịhụ ‘Ẹghẹẹ’ mọbụ ‘Mba’; ihiẹn ọwụlẹ karị ọnwan gha ẹka
Eje-onyẹ hụ bịa.”

Nkuzi Banyeni Mmẹgwarị
(Luk 6.29-30)

38 “Ụnụ a nụgụọ nị wẹ sị, ‘Onyẹ tikpọ ịhịan ẹnya ohu,
wẹ tikpọgwarị a ẹnya ohu; onyẹ tikwọn ịhịan eze ohu, wẹ
tikwọngwarị a eze ohu.’
39 Kama, mmẹ lẹ enwẹn m sị ị emẹgwarịlẹ onyẹ mẹ i eje-
ihiẹn. Kama, omẹni ịhịan a ma ị ọra nti ẹka-nni, y'e bu azụụn
hụn-ẹbọ zimẹn'ẹ.
40 Onyẹ chọ n'o kpe i narịn ị ẹwuru i yi imẹ, yezikwọ a hụn i
yiye elu ẹ.
41 Onyẹ waye i olu n'i jẹn maịlị ohu, y'e sọn ẹ jẹn maịlị ẹbụọ.
42 Onyẹ ọwụlẹ rịọ ị ihiẹn, y'e ye ẹ; onyẹ ọwụlẹ chọ n'o zinarịn
ị ihiẹn, ajụlẹ.”

Inwẹ Ihiẹn-ọsụsụọ Ndị-iṅẹnrẹn I

43 “Ọnụ a nụgụọ nị wẹ sị, ‘I sikọ d'e nwẹrịrị ihiẹn-ọsụsụọ ndị-
ọma ị, ze izize ndị-iṅẹnrẹn i.’
44 Kanị mmẹ lẹ enwẹn m sị ụnụ ‘E nwẹ ni ihiẹn-ọsụsụọ jẹnni
ndị-iṅẹnrẹn ọnụ; e mẹ ni ni ndị rị e kpokpo ni ụnụ ekpere.’
45 Ọnwan sikọ d'a ghọsị nke-esi nị ọnụ wụ ụmụ Nẹdi ụnụ hụn
rị elu-igwee. Makẹni o mẹ anwụn a e tikpu kẹ onyẹ-njọ kẹ
onyẹ-ọma; o zi mirin e jẹnni ndị e mẹ ihiẹn ọ chọ lẹ ndị ghalẹni
e mẹ ihiẹn ọ chọ.

46 Makẹni, omẹlẹ ndị ihiẹn i a sụọ sụọ kẹ ihiẹn wẹ a sụọ ị, elee
ụgwọ-ọrụn k'i k'e nwọnhẹn? Ẹlẹ ẹrịra kẹ ndị a na ụgwọ-isi, ndị
hụ wẹ gi njọ marịn, e mẹ?
47 Ọzọzị, omẹni ndị nke i sụọ kẹ y'e kele, k'i gi mẹkarị ndị ọzọ?
Ẹlẹ ẹrịra kẹ ndị kwerilẹni e mẹ?
48 Zu ni nwan oke kẹ Nẹdi ụnụ hụn rị elu-igwee dọn zu oke."

Isi Nke Isin

Emẹkwọlẹ Nị Wẹ Hụn Ị

1 "Kpachanpụkwọ nị ẹnya amamgbe ihiẹn ọnụ rị e mẹni
Osolobuẹ a wụrụ nị ụnụ rị e mẹ ni wẹ hụn ụnụ; makẹni ụnụ mẹ
ẹ, ọnụ anarịnkọzị ụgwọ-ọrụn ẹka Nẹdi ụnụ hụn rị elu-igwee."

Nkuzi Banyeni Imẹni Ndị-igbẹnnyẹ Ọhụnma

2 "'Ya wụ, ogẹn ọwụlẹ ọnụ rị e ye ndị igbẹnnyẹ ihiẹn, akụlẹ
ni ẹgogo* rịkẹ kẹ ndị-ihunnaị dọn e mẹ imẹ ụlọ-ofufe lẹ ọkp'ụzọ,
kẹni ịhịan ile hụn ụzọ ja wẹ mma. M rị a gwa ụnụ ezioku, a
narịnchanrịngụọlẹ wẹ ụgwọ-ọrụn wẹ.
3 Kama, ụnụ gha e ye ndị-igbẹnnyẹ ihiẹn, anịlẹ ni ẹka-ekpẹn
ọnụ marịn ihiẹn ẹka-nni ụnụ rị e mẹ,
4 kẹni ihiẹn ụnụ mẹ ni ndị-igbẹnnyẹ wụrụ ihiẹn zuerini; nị
Nẹdi ụnụ hụn a hụn ihiẹn zuerini kụ ọnụ ụgwọ."

Nkuzi Banyeni Ekpere

5 "Ọzọzị, ụnụ gha e mẹ ekpere, emẹlẹ ni kẹ ndị-ihunnaị,
makẹni ọ sụọ wẹ nị w'e turu imẹ ụlọ-ofufe lẹ ọkp'ụzọ e mẹ
ekpere, kẹni ịhịan hụn wẹ. Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ, a
narịnchanrịngụọlẹ wẹ ụgwọ-ọrụn wẹ.
6 Kama, ụnụ jẹnkọnị d'e mẹ ekpere, ban nị mmụlọ, gụnma
ụzọ, mẹ ekpere jẹnni Nẹdi ọnụ hụn wẹ ghalẹni e legha; Nẹdi
ụnụ hụn a hụn ihiẹn zuerini sikọ d'a kụ ọnụ ụgwọ."
7 "Kanị ụnụ gha e mẹ ekpere, aghalẹ ni e ku oku ohu, e
kudọnzi ẹ nọkẹ kẹ ndị hụn ghalẹni e fe Osolobuẹ dọn e mẹ,
makẹni wẹ rị e ro ni ọtụtụ-oku wẹ kẹ wẹ sikọ d'e gi nụ ekpere
wẹ.
8 Anọlẹ ni nwan kẹ wẹ, makẹni Nẹdi ọnụ a marịnghọ ihiẹn rị
ụnụ mkpa nị ụnụ d'a rịọma a."
9 "'Ya wụ, e mẹ ni nwan ekpere ẹnịna:
'Nẹdi ẹnyi hụn rị elu-igwee,
wẹ dọnmẹ ẹfan ị nsọ.
10 Alị-eze i ya bịa d'a kịma,
uche i ya mẹ elu-ụwa, rịkẹ kẹ o dọn e mẹ elu-igwee.
11 Ye ẹnyi ihiẹn ẹnyi jẹnkọ d'e ri tannị;
12 gbagharị ẹnyi eje-ihiẹn ndị ẹnyi mẹ, nọkẹ kẹ ẹnyi dọn
gbagharị ndị hụn mẹ ẹnyi eje-ihiẹn.

---

* **Isi Nke Isin:2** Egbulẹni opi.

13 Edulẹ ẹnyi ye imẹ ọnwụnwan,
ka gbafụha ẹnyi ẹka Eje-onyẹ hụ.' "
14 "Ẹghẹẹ, ọnụ gbagharị ndị ọzọ eje-ihiẹn wẹ mẹ ụnụ, Nẹdi ụnụ hụn rị elu-igwee sikọ d'a gbagharịzịkwọ ọnụ;
15 kanị, ọwụnị ụnụ agbagharịnị ndị ọzọ eje-ihiẹn ndị wẹ mẹ ụnụ, Nẹdi ụnụ a gbagharịkọ ụnụ eje-ihiẹn ndị ụnụ mẹ."

Nkuzi Banyeni Ibu-ọnụ

16 "Ogẹn ọwụlẹ ụnụ rị e bu-ọnụ, erọnmẹlẹ ni ihun rịkẹ ndị ihunnaị. W'e rọnmẹ ihun, kẹni ịhịan ile hụn nị wẹ rị e bu ọnụ. Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ, a narịnchanrịngụọlẹ wẹ ụgwọ-ọrụn wẹ."
17 "Kama, ọnụ gha e bu ọnụ, te ni udẹn isi ụnụ n'o dẹn, fin ni ihun, ọnụ a ha ntutu,
18 amamgbe w'a marịn nị ụnụ rị e bu ọnụ, kẹni Nẹdi ụnụ sụọ, hụn wẹ ghalẹni a hụn, marịn; Nẹdi ọnụ hụn a hụn ihiẹn zuerini sikọ d'a kụ ụnụ ụgwọ."

Akụ-lẹ-ụba Hụn Rị Elu-igwee

19 "Akpatọlẹ ni ni enwẹn ụnụ akụ-lẹ-ụba imẹ ụwanị, ebe ẹkịka sikọ d'a saẹka ripụ a, ebe o sikọ d'a saẹka gba nchara, ebe ohin sikọ d'a saẹka gbukpọ banye, zun.
20 Kama, a kpatọ nị nị enwẹn ọnụ akụ-lẹ-ụba elu-igwee, ebe ẹkịka jẹnkọlẹni d'e ri-ẹka ripụ a, ebe o jẹnkọlẹni d'a nọ gba nchara, ebe ohin jẹnkọlẹni d'a saẹka gbukpọ.
21 Makẹni ebe akụ-lẹ-ụba ụnụ rị, ịya kẹ obi ọnụ jẹnkọ d'a rịzị."

Ukpẹ Hụn Zu Oke

22 "Ẹnya wụ ukpẹ hụn rị ẹhụ. 'Ya wụ, omẹni ẹnya ụnụ rị ikẹn, ẹhụ ụnụ ile jẹnkọ d'e nwọn ukpẹ.
23 Kanị, omẹlẹ ẹnya ọnụ arị ikẹn, ẹhịụ ụnụ ile sikọ d'a wụ ishi-ishi. O mẹ nwan nị ukpẹ hụ rị imẹ ụnụ wụ ishi, ishi hụ sikọ d'a karị ẹka!"

Odibo A Ra Saẹka Fee Nna Ẹbụọ

24 "O nwọnni onyẹ a saẹka e fe nna ẹbụọ, makẹlẹ, ohu k'a rịkẹnmẹ ẹ mkpa, hụn-ẹbọ arịkakọ a mkpa; mọbụ o wechanrịn enwẹn ẹ ye ohu, legberi hụn-ẹbọ: y'a sakọ ẹka fe Osolobuẹ lẹ egho."

Ehuelẹ Uhue, Chọgụụ Nke Osolobuẹ

25 "'Ya wụ, m rị a gwa ọnụ, ehuelẹ ni uhue ihiẹn ụnụ jẹnkọ d'e ri mọbụ ihiẹn ụnụ sikọ d'a ra gi rị ndụn mọbụ ihiẹn ụnụ jẹnkọ d'e yiye ẹhụ ọnụ. Ẹlẹ ndụn ka ihiẹn-oriri mkpa? Ẹlẹ ẹhụ ka ẹkwa mkpa?
26 Lekpọdẹ nị nnụnụ ndị hụn e fehunmẹni: w'a ra kụn ihiẹn mọbụ e we ihiẹn ugbo mọbụ dọnmẹ ihiẹn imẹ ọban, bụ Nẹdi ọnụ

hụn rị elu-igwee hụ e ye wẹ ihiẹn-oriri. Ẹlẹ ụnụ ka wẹ mkpa a rị?
27 Onyẹ imẹ ụnụ sikọ d'a saẹka gi uhue ọ rị e hue gi mg-
bahunmẹ ọkụlọkụ ohu tọcheni?
28 Kị haịn ọnụ gizi e hue uhue ihiẹn ụnụ jẹnkọ d'e yi? Lekpọ
nị kẹ obobo rị imẹ ọfịa dọn e sue: w'a ra rụn ọrụn, w'a ra kpa
ẹkwa;
29 kanị, m rị a gwa ọnụ nị, kẹ Solomọnụ nwẹhanlẹ ọghọ, o
yini ihiẹn ọwụlẹ rịhan mma kẹ obobo ohu imẹ ndịnị.
30 Omẹni Osolobuẹ e yimẹ ẹfịfịa rị ogige ihiẹn rị mma ẹnịna
—ẹfịfịa hụn rị ndụn tannị, eki fọn e bu w'ẹ che imẹ ọkụn—o
yimẹkọ ụnụ hụn ka mma? Euu, ndị okukwe nta!
31 'Ya wụ, ehuelẹ ni nwan uhue, a sị, 'Kị ẹnyi k'e ri?' mọbụ 'Kị
ẹnyi k'a ra?' mọbụ 'Kị ẹnyi k'e yi?'
32 Ndị kwerilẹni, uwẹ a chụ ihiẹn ndịnị wẹ, bụ ezioku-
ezioku, Nẹdi ụnụ hụn rị elu-igwee a marịnghọ nị ihiẹn ndịnị
ile rị ọnụ mkpa;
33 kama, chọmagụdẹ ni Alị-eze Osolobuẹ lẹ ihiẹn Osolobuẹ
chọ, o sikọ d'e yezikwọ ụnụ ihiẹn ndịnị ile."
34 "'Ya wụ, ehuelẹ ni uhue banyeni ekile, makẹni ekile sikọ
d'e nwọn nsọngbu nke ẹ; nsọngbu ụhụọhịn e zugụọ n'a."

Isi Nke Ẹsa

Ikin Ibe i Ikpe

1 "Amalẹ ndị-ọzọ ikpe amamgbe Osolobuẹ a ma ị ikpe.
2 K'i dọn han eṅẹn kẹ Osolobuẹ sikọ d'a dọn han n'ị. Ẹka i gi
mayeni ịhịan ihiẹn kẹ Osolobuẹ jẹnkọ d'e gi mayen'i.
3 Kị haịn i gi a hụn irinrin-nkụn rị nwẹnẹ i ẹnya, kanị y'a ra
hụn ogwe-nkụn rị ị ẹnya?
4 Nanị kẹ y'e dọnzi saẹka sị nwẹnẹ i, 'Nị m wepụ ị irinrin-
nkụn rị ị ẹnya' bụ ogwe-nkụn rị 'yụ lẹ enwẹn i ẹnya?
5 Onyẹ ihunnaị! Bu ụzọ wefụ ogwe-nkụn rị ị ẹnya, kẹni i hụn
ụzọ legha irinrin-nkụn rị nwẹnẹ i ẹnya ọhụnma mẹfụ."

Egilẹ Ihiẹn Rị Nsọ Gụ Egu

6 "Eyekwọlẹ nkitẹ ihiẹn rị nsọ; atụkwọlẹ ihiẹn rị ị mkpa yeni
ezin, amamgbe w'a zọkpụkpọgụụ a, maye i ọgụn, rụ ị ẹhụ."

Rịọ, Chọ, Dụ Ẹka

7 "Rịọ nị, wẹ sikọ d'e ye ọnụ; chọ nị, ụnụ sikọ d'a hụn; dụ nị
ẹka, wẹ sikọ d'a kpọpụnị ọnụ ụzọ.
8 Makẹni onyẹ ọwụlẹ rịọnị jẹnkọ d'e nwọnhẹn; onyẹ ọwụlẹ
chọnị sikọ d'a hụn; wẹ sikọ d'a kpọpụnị onyẹ ọwụlẹ dụ ẹka ụzọ.
9 Onyẹ imẹ ọnụ jẹnkọ d'e ye nwa a akpụrụ-ọmụma omẹni ọ
rịọ a brẹdi
10 mọbụ ye ẹ agwọ omẹni ọ rịọ a azụn?

11 'Ya wụ, omẹni ụnụ wụ ndị njọ marịn kẹ ụnụ dọn e ye ụmụ ọnụ ihiẹn rị mma, Nẹdi ọnụ rị elu-igwee eyekọ ndị rị a rịọn'a ihiẹn ka mma?
12 'Ya wụ, ihiẹn ọwụlẹ ị rị e mẹ, e mẹ ndị ọzọ ihiẹn i chọ nị wẹ mẹ i: ọnwan wegbamẹ ihiẹn ile Iwu lẹ ndị-amụma ku."

Ụzọ Mẹ Warara

13 "Ghasi ni ọnụ-mgbọn hụ mẹ warara. Makẹni, ọnụ-mgbọn wẹ gha a banye ntikpọ shịa ashịa, ụzọ a rịzịkwọ nfe, ndị hụn a gha ụzọ hụ bu ọda.
14 Kanị, ọnụ-mgbọn wẹ gha a banye ndụn mẹ warara, ụzọ a zezikwọ e ze, ndị a hụn n'a ebuni ọda."

Osisi Lẹ Mkpụrụ A

15 "Kpachanpụ nị ẹnya banyeni ndị amụma-ntụ: w'e kọnrin rịkẹ sị wẹ wụ atụnrụn, a bịa d'e kunrun ụnụ, kalẹ, eje-ẹwọrọ kẹ wẹ wụ.
16 Ụnụ jẹnkọ d'e gi mkpụrụ wẹ marịn wẹ. Ịhịan a ra ghọrị grepu enu abị-ogun; ịhịan a ra ghọrị figi elu ogun-lẹ-ẹkịrịka.
17 Ẹrịra k'o gizi mẹ ni mkpụrụ rị mma kẹ osisi rị mma a mị, kanị mkpụrụ rịlẹni mma kẹ osisi rịlẹni mma a mị.
18 Osisi rị mma asakọ ẹka mị mkpụrụ rịlẹni mma; osisi rịlẹni mma a sakọ ẹka mị mkpụrụ rị mma.
19 Osisi ọwụlẹ hụn mịlẹni mkpụrụ rị mma, e gbutu wẹ ẹ, tụ ye ọkụn.
20 Ẹghẹẹ, mkpụrụ ndịnị mị k'i jẹnkọ d'e gi marịn wẹ."

"A Marịn M'ị!"

21 "Ẹlẹ ndị ile hụn a kpọ m 'Onyẹ-nwọnni-ẹnyi, Onyẹ-nwọnni-ẹnyi' jẹnkọ d'a banye Alị-eze elu-igwee, kanị, ndị hụn e mẹ uche Nẹdi m hụn rị elu-igwee, uwẹ sụọ.
22 Ụhụọhịn hụ, ndị bu ọda jẹnkọ d'a sị m, 'Di-nwọnni-ẹnyi, Di-nwọnni-ẹnyi! Ẹlẹ ẹfan ị kẹ ẹnyi gi bu amụma? Ẹlẹ ẹfan ị kẹ ẹnyi gi chụpụ eje-mmọn, rụn okẹn ọrụn-atụmẹnya rị ichẹn-ichẹn?'
23 Ogẹn hụ, m sikọ d'a gwapụ wẹ, sị, 'O nwọnni ogẹn m gi marịn ọnụ; gha nị ebe m rị pụ! Ụnụ ndị e mẹ eje-ihiẹn.' "

Mmadụ Ẹbụọ Ahụn Rị A Tụn Ụlọ

24 "'Ya wụ, onyẹ ọwụlẹ hụn nụ oku ndịnị m rị e ku, gi wẹ rụn ọrụn, sikọ d'a nọ kẹ onyẹ hụ marịn ihiẹn, hụn tụn ụlọ a ye elu ọmụma.
25 Mirin nọ zue, ide-mirin nọ huhẹ, okẹn ufere a kpọkwasị ụlọ hụ, kanị ọ dannị, makẹni wẹ rụnye ẹ elu ọmụma.
26 Kanị, onyẹ ọwụlẹ nụ oku ndịnị m rị e ku bụ o gini wẹ rụn ọrụn sikọ d'a rị kẹ onyẹ-nzuzu, hụn tụn ụlọ a ye elu uzunzun.
27 Mirin nọ zue, ide-mirin nọ huhẹ, okẹn ufere nọ kpọkwasị ụlọ hụ, ọ nọ dan, dankpọchanrịn ọhụnma-ọhụnma!"

Jizọsị Kẹ Oku Rị Ẹka

28 “Ogẹn Jizọsị gi kugụụ ihiẹn ndịnị wẹ, nkuzi ẹ nọ tụ
igunrun hụ ile ẹnya.
29 Makẹni ọ kuzi wẹ nọkẹ onyẹ oku rị ẹka a, ẹlẹ rịkẹ ndị-nkuzi
Iwu wẹ.”

Isi Nke Ẹsatọ

Jizọsị A Zụọ Onyẹ-oti
(Mak 1.40-45; Luk 5.12-16)

1 Ogẹn Jesu gi hidan enu oke hụ, igunrun hi-ogbe nọ sọnmẹ
ẹ.
2 'Ya Okẹnnyẹ ohu wụ onyẹ-oti nọ bịa d'e kunrun ẹ, gbun'ẹ
osekpu sị, “Di-nwọnni-ẹnyi, ọwụnị y'a chọghọ, i k'e ri-ẹka zụọ
m, a rị m ọchan.”
3 Jesu nọ tịnpụ ẹka, mẹtụ a, sị, “A chọghọ m, dịnhịn n'ị rị
ọchan.” Ozigbo, oti hụ nọ gha a ẹhụ pụ, ọ nọ rị ọchan.
4 Jizọsị nọ sị a, “Hụn a n'o nwọnni onyẹ ị gwa ihiẹnni; ka we
enwẹn i d'a ghọsị onyẹ nchụ-ẹjan, y'e ye oyiye hụ Mozizi ku
imẹ Iwu—gi ghọsị wẹ nị y'a dịnhịngụọ.”

Jizọsị A Zụọ Odibo Onyẹ-isi-agha Ndị Rom
(Luk 7.1-10)

5 Ogẹn Jizọsị gi banhan imẹ Kapanọm, onyẹ Romu ohu wụ
ọkị-agha, hụn a kị ndị-agha ọgụn-isẹn nọ bịa d'e kunrun ẹ, rịọ a,
6 sị, “Di-ọkpa, emu rị a kụ odibo m, o dinẹ edinẹ ụlọ—ọ ra sa
ẹka mẹhunmẹ, ọ rị imẹ okẹn afụnfụn.”
7 Jizọsị nọ sị a, “M sikọ d'a bịa d'a zụọ a.”
8 Kanị onyẹni a kị ndị-agha ọgụn-isẹn nọ sị a, “Di-ọkpa, eruni
m onyẹ i sikọ d'a banhan iwe ẹ, ka kuhụ oku sụọ, odibo m k'a
dịnhịn.
9 Makẹni, mmẹ nwẹn rị okpuru ịhịan, nwọnzikwọ ndị-agha rị
okpuru m. M'a sị onyẹ ohu, ‘Jẹn,’ o jẹn; m'a sị onyẹ ọzọ, ‘Bịa,’ ọ
bịa; sịzị igbọn m, ‘Mẹ ihiẹnni,’ o mẹ ẹ.”
10 Ogẹn Jizọsị gi nụ ihiẹn o ku, ọ tụ a ẹnya; ọ nọ sị ndị rị e
sọn n'ẹ, “M rị a gwa ọnụ ezioku, ahụntuni m onyẹ Izrẹlụ nwẹ
okukwe nọ ẹnịna.
11 M rị a gwa ụnụ, ndị bụ ọda sikọ d'a gha azụụn ile bịa, kẹ
azụụn ọwụwa-ẹnya-anwụn kẹ azụụn ndịdan ẹnya-anwụn, bịa d'e
sọn Ebraham lẹ Aziki lẹ Jekọpụ e ri oriri imẹ Alị-eze elu-igwee;
12 kanị ụmụ Alị-eze,* sikọ d'a wụ ndị wẹ tụ ye ezi imẹ ishi,
ebe wẹ jẹnkọ d'a nọ a kwan ẹkwan, a ta nkwẹnrẹn-eze.”
13 Ọ nọ sị onyẹ hụ hụn a kị ndị-agha ọgụn-isẹn, “Jẹnmẹ; ya rịn'ị
k'i dọn kweri.”
Ogẹn hụ hụra, odibo ẹ nọ dịnhịn.

---

* **Isi Nke Ẹsatọ**:12 ndị hụn nkẹ a banye n'ẹ

Jizọsị A Zụọ Ndị Bu Ọda
(Mak 1.29-34; Luk 4.38-41)

14 Ogẹn Jizọsị gi banye iwe Pita, ọ nọ hụn nị nnẹ nwunyẹ Pita
dinẹ edinẹ—emu rị a kụ a, ẹhụ-ọkụn rị e nwun ẹ.
15 Ọ nọ mẹtụ a ẹka, 'ya ẹhụ-ọkụn hụ nọ hapụ a. Ọ nọ lihi,
lemẹ Jizọsị ọbịa.
16 Ogẹn ẹnyasị hụ, wẹ nọ wẹhẹ ni Jizọsị ndị bu ọda eje-mmọn
rịsọnmẹ imẹ wẹ, ọ nọ gi oku-ọnụ chụpụsọnmẹ mmọn ndịnị wẹ,
zụọzịkwọ ndị ile emu rị a kụ.
17 Ẹnịna k'o dọn mẹzu ihiẹn Chuku gi onyẹ-amụma wụ Azaya
ku. Azaya sị,
"O wepụ ọrịa ẹnyi, buru emu ẹnyi."

Ihiẹn Isọn Jizọsị Chọ
(Luk 9.57-62)

18 Ogẹn Jizọsị gi hụn igunrun hi-ogbe nọhunmẹ n'ẹ, ọ nọ sị
ụmụ-azụụn a fetu mirin hụ.
19 'Ya onyẹ-nkuzi Iwu nọ bịa d'e kunrun ẹ, sị a, "Di-nwọnni-
ẹnyi, m jẹnkọ d'e sọn i ebe ọwụlẹ i jẹnkọ."
20 Jizọsị nọ sị, "Ufu nwọn okporo; nnụnụ e fe elu nwọn ẹkụụ;
kanị *mmẹ wụ* Nwa nke Ịhịan e nwọn ebe *m'e* buche isi *m*."
21 Onyẹ ọzọ imẹ ụmụ-azụụn a nọ sị a, "Di-ọkpa, nị m jẹngụụ
d'e li nẹdi m."
22 Kanị Jizọsị nọ sị a, "Sọnmẹ m, hapụ ndị nwụnnị nị wẹ li ndị
nke wẹ nwụnnị."

Jizọsị E Tinyụn Ẹbi
(Mak 4.35-41; Luk 8.22-25)

23 Ogẹn o gi banyegụụ imẹ ụgbọ-mirin, ụmụ-azụụn a nọ sọn ẹ
banye.
24 Idẹnmizi, ẹbi nọ kpọma, hụn wụ nị ebiri-mirin nọ
kpọnbanma imẹ ụgbọ hụ; kalẹ Jizọsị rị ụran.
25 'Ya wẹ nọ jẹn d'a kpọtiẹn ẹ, sị, "Di-nwọnni-ẹnyi, zụọpụha
ẹnyi! Ẹnyi e d'a la iwi!"
26 Ọ nọ sị wẹ, "Kị haịn ọnụ gi a tụ egun? Ụnụ ndị okukwe
nta!" 'Ya ọ nọ lihi ọtọ, jụgbọ ẹbi hụ lẹ ebiri-mirin hụ. Ebe ọwụlẹ
nọ mẹchanrịn rajụụ.
27 Ọ tụkẹnmẹ wẹ ẹnya. Wẹ nọ sị, "Elee ụdị ịhịan wụ ọnwan?
Hụn wụ nị ufere lẹ ebiri-mirin e humẹ n'ẹ isi!"

Jizọsị A Zụọ Mmadụ Ẹbụọ Eje-mmọn Rị Imẹ Wẹ
(Mak 5.1-20; Luk 8.26-39)

28 Ogẹn o gi ru azụụn hụn-ẹbọ—hụn wụ alị ndị Gadara, ikẹnnyẹ ẹbụọ eje-mmọn rị imẹ wẹ nọ gha ikpẹkpẹ bịa d'e
kunrun ẹ. Wẹ tumẹ ẹnya, e gbogbo, nke wụ nị o nwọnni onyẹ
a saẹka a ghafe azụụn hụ.

29 Idumuzi wẹ nọ yi oro, sị, “K'i gi ẹnyi e mẹ Nwa Osolobuẹ?
Ị bịa d'e ye ẹnyi afụnfụn bụ ogẹn e ke ru?”
30 Igunrun ezin rị ẹhụ ebẹhụ a kpa nni.
31 Eje-mmọn ndị hụ nọ rịọ Jesu, sị, “Omẹlẹ y'a chụpụ ẹnyi,
dodo zi ẹnyi ye imẹ igunrun ezin hụ.”
32 'Ya ọ nọ sị wẹ, “Jẹnmẹ ni!” 'Ya wẹ nọ pụha, banyesọnmẹ imẹ
ezin ndị hụ. Igunrun ezin hụ ile nọ kpọtu, zụnban imẹ mirin
hụ, ragbu enwẹn wẹ.
33 Ndị rị e du ezin ndị hụ nọ gbasi imẹ obodo d'a gwa wẹ
ihiẹn ile mẹni lẹ ihiẹn mẹ ikẹnnyẹ ndị hụ eje-mmọn te rị imẹ
wẹ.
34 'Ya ndị obodo hụ nọ pụha d'e kunrun Jizọsị; ogẹn wẹ gi hụn
a, wẹ nọ rịọ a n'ọ gha ẹgbẹrẹ wẹ pụ.

Isi Nke Itenẹi

Jizọsị A Zụọ Onyẹ-ọrọ
(Mak 2.1-12; Luk 5.17-26)

1 Jizọsị nọ banye imẹ ụgbọ-mirin, fetu mirin si obodo ẹ.
2 'Ya wẹ nọ gi ute buhẹn'ẹ okẹnnyẹ ohu ọrọ kinmin. Ogẹn
Jizọsị gi hụn okukwe wẹ, ọ nọ sị onyẹni ọrọ kinmin, “Atụlẹ
egun nwa m, a gbagharịgụọ wẹ i njọ ị.”
3 'Ya ndị hụ imẹ ndị-nkuzi Iwu nọ sị enwẹn wẹ, “Okẹnnyẹni rị
e ku arụ.”
4 Kanị ogẹn Jizọsị gi marịn ihiẹn wẹ rị e ro, ọ nọ sị, “Kị haịn
ọnụ gi e ro eje-ihiẹn imẹ obi ọnụ?
5 Elee hụn ka nfe: ị sị, ‘A gbagharịgụọ wẹ i njọ ị,’ ra ị sị, ‘Lihi
ọtọ jẹnmẹ ijẹn?’
6 Kanị, m jẹnkọ d'a ghọsị ụnụ nị Nwa nke Ịhịan nwọn ikẹn o
gi a gbagharị njọ elu-ụwanị.” Ọ nọ sị onyẹ hụ ọrọ kinmin, “Lihi
ọtọ! Heri ute i, lama iwe i!”
7 Okẹnnyẹ hụ nọ lihi ọtọ, lama iwe ẹ.
8 Ogẹn igunrun ịhịan rị ebẹhụ gi hụn ihiẹnni, egun nọ tụ wẹ,
'ya wẹ nọ ja Osolobuẹ hụn ye ịhịan ụdị ikẹnni mma.

Jizọsị A kpọ Matiu
(Mak 2.13-17; Luk 5.27-32)

9 Ogẹn Jizọsị gi gha ebahụn pụkọ, ọ nọ hụn onyẹ ohu ẹfan a
wụ Matiu ebe ọ nọdị alị imẹ ụlọ-ọrụn ndị a na ụgwọ-isi. Ọ nọ sị
a, “Sọnmẹ m,” ọ nọ lihi ọtọ, sọnmẹ ẹ.
10 Ogẹn Jizọsị gi nọdị alị imẹ ụlọ iwe Matiu e ri ihiẹn-oriri,
ndị bu ọda imẹ ndị a na ụgwọ-isi lẹ ndị njọ nọ bịa d'e du 'ya lẹ
ụmụ-azụụn a ri ihiẹn-oriri.
11 Ogẹn ndị Itu-Farisi gi hụn ihiẹnni, wẹ nọ sị ụmụ-azụụn a,
“Kị haịn onyẹ-nkuzi ọnụ gi e sọn ndị a na ụgwọ-isi lẹ ndị njọ e ri
ihiẹn-oriri?”

12 Kanị, ogẹn Jizọsị gi nụ a, ọ nọ sị wẹ, “Ndị ẹhịụ rị ikẹn a ra
chọ dibiẹ, kama, ndị ẹhụ rịlẹni ikẹn wụ ndị a chọ dibiẹ.
13 Jẹn ni d'a mụ ihiẹn okuni Ẹkụkwọ-nsọ ku wụ, ‘M chọ
omikẹn, ẹlẹ ịchụ-ẹjan.’ Makẹni, ẹlẹ ndị rị-ọchan kẹ m bịa d'a kpọ
nị wẹ roghari, kanị ndị njọ.”

Ajụjụ Banyeni Ibu-ọnụ
(Mak 2.18-22; Luk 5.33-39)

14 Ụmụ-azụụn Jọnụ nọ bịa d'e kunrun Jizọsị, jụ a, sị, “Kị haịn
ẹnyi lẹ ndị Itu-Farisi gi e bu ọnụ mbụ-lẹ-ẹbọ, kanị ụmụ-azụụn ị
a ra bu ọnụ?”
15 Jizọsị nọ za wẹ, sị, “Nị ndị bịa agbamẹkụkwọ sụkụrụ ebe
okẹnnyẹ rị a gba ẹkụkwọ kelẹni pụ? Ogẹn lala hụn wẹ e gi wehụ
a imẹ igunrun wẹ, ogẹn hụ, wẹ jẹnkọ d'e bumẹ ọnụ.”
16 “O nwọnni onyẹ e gi ẹkwa ọhụn talẹni a kwakin nke akan.
Makẹni, ẹkwa ọhụn hụ wẹ gi kwakin ẹ sikọ d'a dọkapụ, ebahụn
ọ dọka a jọwaye njọ.
17 W'a ra gizikwọ ihiẹn akan gbaye manya ọhụn. Makẹni wẹ
gi ẹ, ọ gbawa, manya a kwanhu, ihiẹn wẹ gi gbaye ẹ a la iwi.
Kama, w'a gba manya ọhụn e ye imẹ ihiẹn ọhụn, ogẹn ahụn wẹ
ẹbụọ alakọ iwi.”

Jesu A Zụọ Okpoho Hụ Ihiẹn Rị A Gba, Kpọtiẹn Nwata Nwụnhụnnị
(Mak 5.21-43; Luk 8.40-56)

18 Ebe ọ rị a gwa wẹ ihiẹn ndịnị wẹ, onyẹ ohu imẹ ndị-isi wẹ
nọ banhan, gbu n'ẹ osekpu, sị, “Nwa-m-okpoho nwụnhụnhụ
kikẹnni, ka bịa d'e bu ẹka ị kwasị a—makẹlẹ, i bu ẹka ị kwasị a,
ọ sikọ d'a rị ndụn.”
19 'Ya Jizọsị nọ lihi ọtọ sọnmẹ ẹ, 'ya lẹ ụmụ-azụụn a.
20 Idẹnmizi, okpoho ohu ihiẹn rị a gba kete ahụa mmẹbụọ nọ
ghaha azụụn Jizọsị, mẹtụ ntịn ẹfẹ Jizọsị ẹka.
21 Makẹni ọ sị enwẹn ẹ, “M mẹtụhụ ẹwuru ẹ ẹka, m sikọ d'a rị
mma.”
22 Jizọsị nọ gbehutọ, ogẹn o gi hụn a, ọ nọ sị a, “A tụlẹ egun
nwa m, okukwe i e mẹọlẹ i dịnhịn.” Okpoho hụ nọ dịnhịn
23 Ogẹn Jizọsị gi ru iwe onyẹ-isi hụ, hụn ndị rị e gbu ẹkpịrị lẹ
igunrun ịhịan kẹ wẹ rị a zụn ụzụn,
24 ọ nọ sị wẹ, “Pụ nị, nị nwata hụ anwụnnị, ụran k'ọ rị.” Wẹ
nọ mụma a ẹmụ.
25 Ogẹn wẹ gi wepụgụụ igunrun hụ ezi, ọ nọ banye, kwọndọn
nwata hụ ẹka, nwata hụ nọ lihi.
26 Ihiẹnni nọ kpọgbama ẹgbẹrẹ hụ ile.

Jizọsị A Zụọ Ndị Ẹnya-ishi Ẹbụọ

27 Ogẹn Jizọsị gi gha ebẹhụ pụkọ, ikẹnnyẹ ẹbụọ ẹnya kpu ishi
nọ sọnmẹ ẹ, e yi oro, a sị, “Mẹ omikẹn ẹnyi nwa Defidi!”

28 Ogẹn o gi banye imẹ ụlọ, ndị ẹnya-ishi hụ nọ bịa d'e kunrun
ẹ. Ọ nọ sị wẹ, “Ụnụ e kwerighọ nị m sikọ d'a saẹka mẹ ihiẹnni?”
Wẹ nọ sị a, “Ẹghẹẹ, Di-nwọnni-ẹnyi.”
29 'Ya ọ nọ mẹtụ wẹ ẹka ẹnya, sị, “'Ya rị nị ọnụ kẹ ụnụ dọn
kweri.”
30 'Ya ẹnya wẹ nọ shịapụ, wẹ nọ leghama ụzọ. Ya Jizọsị nọ
dọkẹnmẹ wẹ ẹka-ntịn, sị wẹ, “Anịkwọlẹ ni onyẹ ọwụlẹ marịn
ihiẹnni.”
31 Kanị a pụ wẹ, wẹ nọ kusọnmẹ oku ẹ ẹgbẹrẹ hụ ile.

Jizọsị A Zụọ Onyẹ Ghalẹni E Ku Oku

32 Ogẹn ndị ahụn ẹnya te kpu ishi gi pụkọ, ndị ọzọ nọ wẹhẹ
onyẹ-odin eje-mmọn rị imẹ ẹ d'e kunrun Jizọsị.
33 Ogẹn Jesu gi chụpụgụụ eje-mmọn hụ, onyẹ-odin hụ nọ
kumẹ oku. Ọ tụkẹnmẹ igunrun hụ ẹnya. Wẹ nọ sị, “A hụntuni
wẹ ihiẹn nọ ẹnịna imẹ Izrẹlụ.”
34 Kanị ndị Itu-Farisi nọ sị, “O gi ikẹn onyẹ-isi eje-mmọn a
chụpụ eje-mmọn.”

Ọrụn Rịnị E Hikẹ. Kanị Ndị K'a Rụnn'a Ebuni Ọda

35 Jizọsị nọ ghama obodo-obodo, kẹ ndị shịanị kẹ ndị mẹ
ẹkẹrẹ, a kuzi imẹ ụlọ-ofufe ndị Ju, e zi oziọma Alị-eze, a zụọ ụdị
emu lẹ ọrịa ile.
36 Ogẹn o gi hụn igunrun ndị hụ rịsọnmẹ imẹ obodo ndị hụ,
omikẹn wẹ nọ mẹmẹ ẹ, makẹni wẹ nọ kẹ ndị obi rulẹni alị, ndị
nwẹlẹni onyẹ e yeni wẹ ẹka—rịkẹ atụnrụn nwọnlẹni onyẹ-ndu.
37 Ọ nọ sị ụmụ-azụụn a, “Ihiẹn-ugbo wẹ sikọ d'a ghọ e hikẹ,
kanị ndị ọrụn ebuni ọda.
38 Mẹ ni nwan ekpere rịọ Osolobuẹ, Onyẹ hụn nwọn ugbo,
n'o zihẹ ndị-ọrụn sikọ d'a ghọ n'a ihiẹn-ugbo ẹ.”

Isi Nke Iri

Ndị-ozi Mmẹbụọ Pụ-ichẹn
(Mak 3.13-19; Luk 6.12-16)

1 Jizọsị nọ kpọ ụmụ-azụụn a mmẹbụọ, ye wẹ ikẹn w'e gi
chụpụ eje-mmọn lẹ ikẹn w'e gi zụọ ụdị emu ile lẹ ọrịa ile.
2 Ndịnị wụ ẹfan ndị-ozi hụ pụ-ichẹn mmẹbụọ, ndị apọstụ
mmẹbụọ: ndị ibuzọ wụ Saịmọnụ hụn w'a kpọ Pita nị Andụrụ
nwẹnẹ ẹ; Jemisi nwa Zẹbẹdi lẹ Jọnụ nwẹnẹ ẹ;
3 ndị ọzọ wụ Filipu lẹ Batolomi; Tamọsị nị Matiu (Matiu hụn
e te na ụgwọ-isi); Jemisi nwa Alịfịọsị lẹ Tadịọsị;*
4 Saịmọnụ hụn te rị ndị gi ẹka-ikẹn e mẹ ni wẹ chụpụ ndị
Rom rị a kị alị wẹ; onyẹ ọzọ wụ Judas' Iskarọtụ hụn ren'ẹ ogẹn
ikpazụụn.

---

* **Isi Nke Iri:3** Lebayọsụ

Ọrụn Mmadụ Mmẹbụọ Hụ
(Mak 6.7-13; Luk 9.1-6)

5 Jizọsị nọ zipụ mmadụ mmẹbụọnị, sị wẹ, “Ejẹnkwọlẹ ni
d'e kunrun ndị wụlẹni ndị Ju; abanyekwọlẹ ni obodo ndị alị
Sameṛịa ọwụlẹ.
6 Kanị, jẹnmẹ ni d'e kunrun ndị Izrẹlụ, atụnrụn Osolobuẹ
hụni.
7 Ọnụ jẹnkọnị, e zi ni oziọma, a sị, ‘Alị-eze elu-igwee a rịgụọ
nsue.’
8 Zụọ nị ndị emu rị a kụ, kpọtiẹn ni ndị nwụnnị, zụọ nị ndị
oti—kẹni wẹ rị ọchan, chụpụ nị eje-mmọn. Ụnụ nwọnhẹn ẹ ọfẹ,
ye n'ẹ ọfẹ.
9 Ewerilẹ ni ego ọwụlẹ.
10 Ebulẹ ni ẹkpa; ewerilẹ ni ẹwuru mọbụ akp'ọkụ ọzọ che ni
hụn ụnụ yi; ewerilẹ ni ọkpọ. Makẹni, o furu ni wẹ ye ndị-ọrụn
ihiẹn wẹ gi e bi.”
11 “Obodo ọwụlẹ ọnụ banye, kẹ hụn shịa ẹfọ kẹ hụn shịalẹni,
chọrị nị onyẹ furuni. Nọdị nị iwe ẹ d'e ru ogẹn ụnụ e gi gha
obodo ahụn pụ.
12 Ọnụ gha a banye imẹ ụlọ hụ, kele ni wẹ.
13 Omẹni ndị rị ụlọ hụ e furughọ nke-esi, udọn hụ ụnụ kele
a rị nị wẹ; kanị omẹni efuruni wẹ, udọn ụnụ e kinhẹnni ụnụ
azụụn.
14 Onyẹ ọwụlẹ mọbụ obodo ọwụlẹ nabanhanlẹni ọnụ mọbụ
jụ n'o gọnkọ ozi ụnụ ntịn, ụnụ pụkọnị iwe onyẹ hụ mọbụ obodo
hụ, tichanpụ nị ẹjan rị ọnụ ọkụ tọ n'a.
15 Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ, o sikọ d'a ka obodo hụ njọ karị
alị Sodom-lẹ-Gomora Ụhụọhịn Ichin-ikpe.”

Ukpokpo Hụn Lalanị
(Mak 13.9-13; Luk 21.12-17)

16 “Lee n'ẹ, m rị e zipụ ọnụ nọkẹ ebe wẹ nọ zi atụnrụn jẹn
ebe ẹwọrọ† rị. E gi ni akọ e bi, rịkẹ agwọ, ka rị nị kẹ nduru hụn
ghalẹni a rụ onyẹ ọwụlẹ ẹhụ.
17 Kpachanpụ nị ẹnya ebe ịhịan rị, makẹni wẹ jẹnkọ d'e wejẹn
ọnụ ọgwa rị ichẹn-ichẹn, fịan ụnụ mkpịnsịn imẹ ụlọ-ofufe wẹ.
18 Wẹ sikọ d'e gi ufiri m dọkpụn ọnụ jẹnni ndị Gọvanọ lẹ ndị-
nze, ọnwan jẹnkọ d'e mẹ kẹni ụnụ shịa nị m ẹri id'ẹnya wẹ lẹ
id'ẹnya ndị alị ndị ọzọ ile wụlẹni ndị Ju.
19 Kanị ogẹn w'e gi we ọnụ ye wẹ, ehuelẹ ni uhue banyeni
ihiẹn ụnụ jẹnkọ d'e ku mọbụ kẹ ụnụ a dọn ku ẹ, makẹni ụnụ
jẹnkọ d'e nwọnhẹn ihiẹn ụnụ jẹnkọ d'e ku ozigbo hụ.
20 Makẹni ẹlẹ ụnụ jẹnkọ d'e ku, kama, Mmọn Nẹdi ọnụ jẹnkọ
d'e gi ụnụ ku.”

---

† **Isi Nke Iri:16** wofu

21 “Umunẹ jẹnkọ d'e we umunẹ wẹ ye wẹ gbu; ndị nẹdi jẹnkọ
d'e we ụmụ wẹ ye wẹ gbu; ụmụ jẹnkọ d'e bunụmanị ndị mụnị
wẹ, mẹ wẹ gbu wẹ.
22 Ize ụnụ jẹnkọ d'a ban ịhịan ile makẹ ufiri ẹfan m, kanị onyẹ
hụn din ndidi d'e ru njẹndemẹ jẹnkọ d'e nwẹ nzụọpụha.
23 Wẹ kpokpo ọnụ imẹ obodo ohu, gbasi ni hụn sọnn'ẹ. M
rị a gwa ụnụ ezioku nị ụnụ gini d'e jẹnchanrịngụụ obodo ile rị
Izrẹlụ, Nwa nke Ịhịan sikọ d'a bịa.
24 Onyẹ wẹ rị a zụn ara karị onyẹ rị a zụnn'a, odibo ara karị
nna a.
25 Ọ hụghọ mma nị onyẹ wẹ rị azụn rị kẹ onyẹ rị a zụnn'a lẹ
ni odibo rị kẹ nna a. Ọwụlẹ wẹ kpọ nna hụn nwọn ụlọ ‘Bẹzibọ’
(onyẹ-isi eje-mmọn ile), kị wẹ jẹnkọ d'a kpọ ndị ụlọ a?”

Onyẹ Hụn Furu W'a Tụ Egun Ẹ
(Luk 12.2-7)

26 “Ya wụ, atụlẹ ni nwan egun wẹ. Makẹni o nwọnni ihiẹn
kpumẹni hụn jẹnkọlẹni d'e kpupụ, mọbụ hụn zuerini hụn
jẹnkọlẹni d'a wa.
27 Ihiẹn m gwa ọnụ imẹ ishi, ku n'ẹ ifọnrin-ifọn; ihiẹn wẹ
kagwa ụnụ, gi n'ẹ yi oro elu ụlọ.
28 Atụlẹ ni egun ndị hụn sikọ d'a saẹka gbu ẹhụ bụ a sa wẹ
ẹka gbu umẹ-ndụn; ka tụ nị egun onyẹ hụ sikọ d'a saẹka tikpọ
kẹ umẹ-ndụn kẹ ẹhịụ imẹ ọkụn-mmọn.
29 Ẹlẹ ẹbụọ ịkọbọ kẹ w'e re achụ? Kanị o nwọnni achụ ohu
hụn sikọ d'a dan alị omẹni Nẹdi ụnụ a nị n'a dan.
30 Kẹ ntutu rị ụnụ isi, wẹ gụn wẹ a gụn.
31 Ya wụ, atụlẹ nị nwan egun, ọnụ ka mkpa a rị karịdẹ achụ
bu ọda.”

Ikupụ A N'ị Wụ Nke Kraịstị Lẹ Ịghọrị Nị Y'ẹlẹ Nke Ẹ
(Luk 12.8-9)

32 “Ya wụ, onyẹ ọwụlẹ nọ id'ẹnya ịhịan kupụ a n'ọ wụ nke m,
'ya kẹ m jẹnkọ d'a nọ id'ẹnya Nẹdi m hụn rị elu-igwee kuzikwọ
a n'ọ wụ nke m.
33 Kanị onyẹ ọwụlẹ nọ id'ẹnya ịhịan ghọrị, sị n'ọ marịn m, m
jẹnkọ d'a nọ id'ẹnya Nẹdi m hụn rị elu-igwee sịzịkwọ nị a marịn
m'a.”

Ẹlẹ Udọn Kanị Ọpịa-agha
(Luk 12.51-53; 14.26-27)

34 “Erokwọlẹ ni nị m bịa d'e mẹ ịhịan ile hẹnrin ohu elu ụwa?
Mba, ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ, ẹlẹ ịrị-ohu kanị ọpịa-agha hụn e
kebeni.
35 Makẹni m bịa d'e kebe okẹnnyẹ lẹ nẹdi ẹ, okpoho lẹ nnẹ ẹ,
nwunyẹ-nwa lẹ nnẹ-di ẹ.
36 Ndị ụlọ ịhịan jẹnkọ d'a wụ eje-iṅẹnrẹn wẹ.”

37 “Onyẹ ọwụlẹ ihiẹn nẹdi ẹ mọbụ nnẹ ẹ ka a sụọ karị kẹ ihiẹn
m dọn a sụọ a efuruni onyẹ sikọ d'e sọnni m; onyẹ ihiẹn nwa-
a-okẹnnyẹ mọbụ nwa-a-okpoho ka a sụọ karị kẹ ihiẹn m dọn a
sụọ a efuruni onyẹ sikọ d'e sọnni m.
38 Onyẹ ọwụlẹ hụn burulẹni obe‡ ẹ sọnmẹ m e furuni onyẹ
jẹnkọ d'e sọn ni m.
39 Onyẹ ọwụlẹ chọ n'ọ ghe isi ẹ, isi ẹ a tọ, kanị onyẹ hụn tuhu
ndụn a makẹ ufiri m jẹnkọ d'a hụn a.”

Ụgwọ-ọrụn Ndị-ozi Jesu Lẹ Ndị Nabanhannị Wẹ
(Mak 9.41)

40 “Onyẹ ọwụlẹ nabanhan ụnụ, nabanhan m; onyẹ hụn
nabanhan nị m nabanhan onyẹ zihẹni m.
41 Onyẹ ọwụlẹ hụn nabanhan onyẹ-amụma makẹni ọ wụ
onyẹ-amụma jẹnkọ d'e nwọnhẹn ụgwọ-ọrụn onyẹ-amụma; onyẹ
ọwụlẹ hụn nabanhan onyẹ hụn e bi kẹ Osolobuẹ chọ makẹni o
bi kẹ Osolobuẹ chọ jẹnkọ d'e nwọnhẹn ụgwọ-ọrụn onyẹ e bi kẹ
Osolobuẹ chọ.
42 Onyẹ ọwụlẹ ye onyẹ ohu imẹ ndịnị mẹ ẹkẹrẹ mkpu mirin-
oyi ohudẹ makẹni ọ wụ nwa-azụụn m, m rị a gwa ụnụ ezioku,
ụgwọ-ọrụn onyẹ hụ etuhukọ.”

Isi Nke Mmanaị

Ndị-ozi Jọnụ Hụn E Mirin-Chuku Zihẹ
(Luk 7.18-35)

1 Ogẹn Jizọsị gi gwagụụ ụmụ-azụụn a mmẹbụọ hụ ihiẹn ndị
wẹ jẹnkọ d'e mẹ, ọ nọ gha ebẹhụ pụ d'a kuzimẹ, e zi ozi imẹ
obodo wẹ ndị shịa-ẹfọ.
2 Ogẹn Jọnụ hụn e mẹ mirin-Chuku gi nọ ụlọ-ngan nụ ihiẹn
ndị hụ Kraịstị rị e mẹ, ọ nọ zi ụmụ-azụụn a d'e kunrun ẹ,
3 sị a, “Ịyụ wụ onyẹ hụ sikọ d'a bịanị ra ẹnyi sikọ d'e lemẹ ẹnya
onyẹ ọzọ?”
4 Jizọsị nọ za wẹ, sị, “Jẹn ni d'a gwa Jọnụ ihiẹn ọnụ rị a nụ lẹ
ihiẹn ụnụ rị a hụn:
5 ndị ẹnya te kpu ishi a hụnmagụọ ụzọ; ndị ngụrọ e jẹnmẹgụọ
ijẹn; ndị oti hụ a dịnhịn, a wụrụ ndị rị ọchan; ndị odin a
nụmagụọ ihiẹn, wẹ hụ e weli ndị nwụnnị, wẹ hụ e zi ndị
igbẹnnyẹ oziọma.
6 Ngọzi ya rị nị onyẹ gilẹni ihiẹn ọ hụn m ẹhụ nwẹmẹ obi-
ẹbụọ!”
7 Ogẹn ụmụ-azụụn Jọnụ gi pụkọ, Jizọsị nọ gwama igunrun hụ
oku Jọnụ, sị, “Kịnị kẹ ọnụ jẹn imẹ atụ d'e lee? Ẹfịfịa ufere rị e
buhunmẹ?

‡ **Isi Nke Iri:38** Ogẹn ahụn, ndị Rom e gi obe wẹ gi osisi mẹmẹ e gbu onyẹ wẹ ma ikpe-ọnwụn. Onyẹ hụ e buru obe ẹ sọnmẹ ndị-agha hụn jẹnkọ d'a kpọgbun'ẹ. Wẹ kpọmagụụ a elu-obe, a nọdị wẹ ebẹhụ e che nche d'e ru ni ọ nwụnhụn.

8 Kịnị kẹ ụnụ jẹnzi nwan d'e lee? Onyẹ yi ẹkwa ṅanrannị?
Kaka, ọgwa ndị-nze kẹ wẹ nọ a hụn ndị yi ẹkwa ọma ṅanrannị.
9 Kịnị kẹ ụnụ jẹnzi nwan d'e lee? Onyẹ-amụma? M sị ọnụ
ẹghẹẹ, ọ karịdẹ onyẹ-amụma.
10 Hụnnị wụ onyẹ hụ wẹ de banyen'ẹ, sị,
'Lee ẹ,
m rị e zi onyẹ ozi m
n'o buru n'i ụzọ,
kwademẹ n'i ụzọ.'
11 Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ, imẹ ndị ikpoho mụ, o ke nwọn
onyẹ ọwụlẹ hụn ka Jọnụ hụn e mẹ mirin-Chuku. Kanị onyẹ hụn
kachanrịn ntịn imẹ Alị-eze elu-igwee ka a.
12 Gha ogẹn Jọnụ hụn e mẹ mirin-Chuku gi bidọn ọrụn a d'e
ru ogẹnni, Alị-eze elu-igwee hụ e gi ikẹn-ikẹn a gha ihun, ndị-
ikẹn hụzị e gi ikẹn a banye ẹ.
13 Makẹni ndị-amụma ile lẹ Iwu *Mozizi* busọnmẹ amụma,
kusọnmẹ uche Osolobuẹ d'e ru ogẹn Jọnụ gi bịa.
14 Omẹni ụnụ jẹnkọ d'e kweri, Jọnụ lẹ enwẹn ẹ wụ Ẹlaịja hụ
wẹ de n'ọ lala-alala.
15 Onyẹ hụn nwọn ntịn 'ya nụ."
16 "Kịnị kẹ m sikọ d'e gi nwan ma atụ agbọnị? Ọ nọ kẹ
ụmụẹka nọdị alị imẹ afịa, a hị ibe wẹ, a sị,
17 'Ẹnyi gi ẹkpịrị bụ ẹbụ a sụọnị,
ọnụ e tẹnni egu;
ẹnyi e ye olu ẹkwan,
ụnụ akwannị ẹkwan.'
18 Makẹni, ogẹn Jọnụ gi bịa, o rini, ọ ranị—wẹ sị, 'Eje-mmọn
rị imẹ ẹ.'
19 Mmẹ wụ Nwa nke Ịhịan a bịa, m hụ e ri, a ra—wẹ sị, 'Lee
onyẹ okẹn ihiẹn-oriri, onyẹ-manya, ọwụ ndị a na ụgwọ-isi lẹ
ndị ọzọ wẹ gi njọ marịn k'ọ wụ.' Kanị, ihiẹn wẹ gi a marịn
amamihiẹn wụ ihiẹn ọ rụnpụha."

Jesu A Banmanị Obodo Ndị Hụn Kwerilẹni Ozi Wẹ Zi Wẹ Mban
(Luk 10.13-15)

20 'Ya ọ nọ banmanị obodo ndị hụ ọ ka ọrụn-atụmẹnya a rụn
imẹ wẹ mban, makẹni e rogharịnị wẹ.
21 "O sikọ d'a fụ ụnụ ndị Korazin' ọrụn! O sikọ d'a fụ ụnụ
ndị Bẹsaịda ọrụn! Makẹni omẹni imẹ alị Taya-lẹ-Sidọnụ kẹ wẹ
nọ rụn okẹn ọrụn-atụmẹnya ndị wẹ rụn imẹ Korazin lẹ Bẹsaịda,
nkẹ o tekẹ ndị Taya-lẹ-Sidọnụ rogharị, yiri ẹkwa ahịọ, kpọn
ntụn kpu enwẹn wẹ gi ghọsị nị e rogharịgụọ wẹ."
22 "M rị nwan a gwa ọnụ, nke Taya-lẹ-Sidọnụ k'a ka nke ụnụ
mma Ụhụọhịn Okinkin-ikpe.

23 Kẹ ịyụ wụ obodo Kapanọm, wẹ sikọ d'e busi i elu-igwee?
Mba, wẹ jẹnkọ d'e wetu i si alị-mmọn. Makẹni, omẹni imẹ *ejealị*
ahụn wụ Sodọm kẹ wẹ nọ rụn okẹn ọrụn-atụmẹnya ndị wẹ
rụn imẹ i, nkẹ o mẹ ni ọ hụ a d'e ru tannị.
24 M rị nwan a gwa ị, nke Sodọm k'a ka nke i mma Ụhụọhịn
Okinkin-ikpe!"

Bịa Nị D'e Kunrun M Nị Ọnụ Zu Ikẹn
(Luk 10.21-22)

25 Ogẹn hụ, Jizọsị nọ sị, "M rị e kele i Baba, Onyẹ nwọn elu-
igwee lẹ ụwa, makẹni i zuemẹni ndị marịn ihiẹn lẹ ndị nwẹ
uche ihiẹn ndịnị, we ẹ ghọsị ụmụ-ndu.
26 Ẹghẹẹ Baba, ẹnịna k'o dọn sụọ ị."
27 "Nẹdi m e bugụọ ihiẹn ile che m ẹka. O nwọnni onyẹ ọwụlẹ
marịn Nwa wezụka Chuku-Nẹdi; o nwọnni onyẹ ọwụlẹ marịn
Chuku-Nẹdi wezụka Nwa, lẹzi onyẹ ọwụlẹ Nwa chọ n'o mẹ ẹ
n'ọ marịn Chuku-Nẹdi.
28 Bịa nị d'e kunrun m, ụnụ ndị ndụn gụụ, ndị bu ibu nyịnnị,
m jẹnkọ d'e ye ụnụ izu-ikẹn.
29 Yiri ni agbụn m—yoku m*, ụnụ a mụnarịn m; makẹni m
wụ onyẹ rị jụụ, hụn e welụa enwẹn ẹ alị imẹ obi. Ọnụ mẹ ẹ,
umẹ-ndụn ụnụ e zu ikẹn.
30 Agbụn yoku m† a ra kẹnrẹn, ibu m'e buye ịhịan ara nyịn."

Isi Nke Mmębụọ

Ajụjụ Banyeni Ụhụọhịn Izu-ikẹn
(Mak 2.23-28; Luk 6.1-5)

1 Ogẹn hụ, o ru Ụhụọhịn Izu-ikẹn ohu, Jizọsị ghafekọ ugbo
wẹ kụn ọka-witi; ẹgụn hụ a gụn ụmụ-azụụn a, 'ya wẹ nọ ghọrịma
ọka-witi a ta.
2 Ogẹn ndị Itu-Farisi gi hụn ihiẹnni, wẹ nọ sị a, "Y'a hụn a,
ụmụ-azụụn ị e mẹmẹọlẹ ihiẹn iwu sị w'e mẹlẹ Ụhụọhịn Izu-
ikẹn."
3 Ọ nọ sị wẹ, "Ụnụ e ke gụntu ihiẹn Defidi mẹ ogẹn ẹgụn gi rị
a gụn 'ya lẹ ndị 'ya lẹ wẹ wị?
4 K'o dọn banye ụlọ Osolobuẹ, ri brẹdi-nsọ ahụn w'e
bupụhanị Osolobuẹ, hụn iwu sị n'o furuni nị ịya mọbụ ndị ya
lẹ wẹ wị ri ẹ, nị ndị nchụ-ẹjan sụọ* e ri ẹ?"
5 "Ra ọnụ e ke gụntu imẹ Iwu k'o dọn wụrụ nị, o ru Ụhụọhịn
Izu-ikẹn, ndị nchụ-ẹjan rị a rụn ọrụn imẹ Ụlọ-nsọ a dan iwu Izu-
ikẹn† bụ ikpe amanị wẹ?
6 M rị nwan a gwa ụnụ nị ihiẹn ka Ụlọ-nsọ rị ebeni!

---

* **Isi Nke Mmanaị**:29 *Griki:* Yiri ni yoku m. ***Yoku*** wụ ihiẹn wẹ gi e kẹngbama efin ẹbụọ wẹ gi a rụn ọrụn-ugbo kẹni wẹ saẹka jẹn ahanmahan. † **Isi Nke Mmanaị**:30 *Griki:* yoku m * **Isi Nke Mmębụọ**:4 1 Samuẹlụ 21.1-6 † **Isi Nke Mmębụọ**:5 ghahanị ịrụn ọrụn Ụlọ-nsọ Ụhụọhịn Izu-ikẹn

7 Omẹni ụnụ te marịn alị okuni: ‘M chọ omikẹn ẹlẹ ịchụ-ẹjan‡,’ ọnụ e ke gha a ma onyẹ nwọnlẹni ihiẹn o mẹ ikpe.
8 Makẹni, mmẹ wụ Nwa nke Ịhịan kẹ oku Ụhụọhịn Izu-ikẹn rị ẹka.”

Okẹnnyẹ Ẹka Ohu Nwụnhụn
(Mak 3.1-6; Luk 6.6-11)

9 Jesu nọ gha ebahụn pụ, banye ụlọ-ofufe wẹ.
10 O nwọn okẹnnyẹ ẹka ohu nwụnhụn rị ebẹhụ. Ndị-Itu-Farisi ndị hụ chọkọ ihiẹn w'e gi ma Jesu ikpe, wẹ nọ jụ a ụtaa, sị, “Iwu kweriọghọ nị wẹ zụọ ndị emu rị a kụ Ụhụọhịn Izu-ikẹn?”
11 Ọ nọ sị wẹ, “Omẹni onyẹ ohu imẹ ọnụ nwọn atụnrụn ohu sụọ, nị atụnrụn hụ a danban imẹ olu Ụhụọhịn Izu-ikẹn, o zukọ ẹka ye ẹ, wepụha?
12 Bụ ịhịan ka mkpa ọda-ọda karị atụnrụn. 'Ya wụ, iwu e kweriọghọ nị w'e mẹ ihiẹn rị mma Ụhụọhịn Izu-ikẹn.”
13 'Ya ọ nọ sị okẹnnyẹ hụ, “Tịnpụ ẹka ị.” Ọ tịnpụ a, ọ nọ rị mma kẹ hụn-ẹbọ.
14 Kanị, ndị Itu-Farisi ahụn nọ pụ d'e ri n'ẹ ngo kẹ wẹ sikọ d'a dọn gbu ẹ.

Odibo Osolobuẹ Họrị

15 Ogẹn Jizọsị gi marịn ihiẹn ndị Itu-Farisi ahụn romẹ, ọ nọ gha ebahụn pụ, ndị bu ọda nọ sọnmẹ ẹ, ọ nọ zụọchanrịn wẹ ile.
16 Ọ nọ dọ wẹ ẹka ntịn w'a nịlẹ ịhịan marịn nị ịya rọ.
17 Ọnwan wụ igi mẹzu ihiẹn Osolobuẹ gi onyẹ-amụma wụ Azaya ku, sị,
18 “Ledẹ odibo m, hụn m họrị; ezi odibo m rọ; ihiẹn ẹ a sụọka m.
M jẹnkọ d'e bu Mmọn-nsọ m kwasị a; o jẹnkọ d'a ghọsị ndị alị ndị ọzọ ile rị ụwa ezigbo eṅẹn.
19 Ọ dọkọ ndọndọ mọbụ yi oro; o nwọnni onyẹ sikọ d'a nụ olu ẹ ọgbara-ogbe.
20 Ọ kpagipụkọ ẹfịfịa-ridi rị a kpagini mọbụ tinyụnpụ ukpẹ rị e tinyụnnị,
d'e ru ni o ye ezi-omumẹ mmẹri.
21 Ndị alị ndị ọzọ ile jẹnkọ d'e gidẹ ẹfan a nwọn olil'ẹnya.”

Jizọsị Lẹ Bẹzibọ

22 'Ya wẹ nọ wẹhẹn'ẹ onyẹ eje-mmọn rị imẹ ẹ, hụn o mẹni a ra legha ụzọ, a ra ku oku. Ọ nọ zụọ a, onyẹ ẹnya-mpịn odin hụ nọ kumẹ oku, hụnma ụzọ.
23 Ọ nọ tụkẹnmẹ igunrun hụ ẹnya, wẹ nọ sị, “Ọnwan wụdẹ nwan Nwa Defidi ra?”
24 Kanị ogẹn ndị Itu-Farisi gi nụ a, wẹ nọ sị, “Ikẹn Bẹzibọ, onyẹ-isi eje-mmọn ile, kẹ okẹnnyẹni gihụ a chụpụ eje-mmọn.”

---

‡ **Isi Nke Mmę**b**ụọ**:7 Hosaya 6.6 k'ọ rị

25 Jizọsị a marịngụọ ihiẹn wẹ rị e ro imẹ obi wẹ, ọ nọ sị,
“O nwọnni alị-eze ọwụlẹ kebeni hụn wẹ jẹnkọlẹni d'a la iwi; o
nwọnni obodo mọbụ ikpun-ụlọ kebeni hụn sikọ d'a tọnị.
26 Omęlẹ Ekwensụ rị a chụpụ Ekwensụ, o kebegụọ enwẹn ẹ.
Nanị kẹ alị-eze ẹ e dọn nwan tọ?
27 Omẹni ikẹn Bẹzibọ kẹ m gi a chụpụ eje-mmọn, ikẹn onyẹ
kẹ ndị nke ụnụ gi a chụpụ wẹ? 'Ya wụ, uwẹ jẹnkọ d'a ma ọnụ
ikpe.
28 Kanị, omẹni ikẹn Mmọn-nsọ Osolobuẹ kẹ m gi a chụpụ eje-
mmọn, 'ya wụ nị Alị-eze Osolobuẹ e rugụọlẹ ebe ụnụ rị.
29 Nanị kẹ ịhịan e dọn saẹka banhan iwe dikẹn, kwarị ibu
ẹ, mmanị o bu ụzọ kẹnmẹgụọ a? Ẹghẹẹ, o kẹnmẹgụụ a k'ọ nọ
saẹka kwarị ihiẹn rị iwe ẹ.
30 Onyẹ ọwụlẹ hụn rịlẹni azụụn nke m rị a lụsọn m ọgụn; onyẹ
ọwụlẹ hụn ghalẹni e sọn m e kpọnkikomẹ rị e kpọnyịya.
31 M rị nwan a gwa ụnụ nị wẹ jẹnkọ d'a gbagharị ịhịan njọ
ọwụlẹ, gbagharị wẹ arụ ọwụlẹ wẹ ku, kanị agbagharịkọ wẹ
onyẹ ku arụ banyeni Mmọn-nsọ.
32 Wẹ jẹnkọ d'a gbagharị onyẹ ọwụlẹ kuja oku mmẹ wụ Nwa
nke Ịhịan; kanị, agbagharịkọ wẹ onyẹ kuja oku Mmọn-nsọ,
agbagharịkọ w'a kẹ ogẹnni kẹ ogẹn lalanị.”

Osisi Lẹ Mkpụrụ A

33 “Mẹmẹ osisi n'ọ rị mma, mkpụrụ a jẹnkọ d'a rị mma; mẹmẹ
osisi n'ọ jọ njọ, mkpụrụ a sikọ d'a jọ njọ—makẹni mkpụrụ osisi
kẹ wẹ gi a marịn a.
34 Igunrun agwọ! Nanị kẹ ụnụ a dọn saẹka ku ihiẹn rị mma
ebe ọnụ wụ ndị-njọ? Ihiẹn jun ịhịan imẹ obi y'a gha a ọnụ a
pụha.
35 Ezigbo ịhịan, a gha ihiẹn rị mma rị a imẹ e wepụha ihiẹn
ọma, kanị eje-ịhịan a gha eje-ihiẹn rị a imẹ e wepụha eje-ihiẹn.
36 M rị a gwa ụnụ n'o ru Ụhụọhịn Ichin-ikpe, ịhịan jẹnkọ d'a
za ajụjụ banyeni oku ile nwọnlẹni isi hụn wẹ ku.
37 Makẹni wẹ jẹnkọ d'e gi ihiẹn i ku ma ị ikpe, gizikwọ ihiẹn
i ku sị nị ikpe a manị ị.”

A Sị Wẹ Jesu Ghọsị Wẹ Ahịma Pụ-ichẹn

38 'Ya ndị hụ imẹ ndị-nkuzi Iwu lẹ ndị Itu-Farisi nọ sị Jesu,
“Onyẹ-nkuzi, ẹnyi chọ n'ị ghọsị ẹnyi ahịma pụ-ichẹn hụn gha ẹka
Osolobuẹ bịa.”
39 Kanị ọ nọ sị wẹ, “Eje-agbọ ẹnya rịlẹni ụzọ ohu sị wẹ ghọsị
wẹ ahịma! Kalẹ, o nwọnni ahịma wẹ jẹnkọ d'a ghọsị wẹ wezụka
ihiẹn mẹ onyẹ-amụma wụ Jona:
40 ẹrịra Jona dọn nọdị imẹ ẹfọ azụn hụ hi-ogbe akpụ-ụhụọhịn
ẹtọ kẹ mmẹ wụ Nwa nke Ịhịan sikọ d'a nọdị imẹ alị akpụ-
ụhụọhịn ẹtọ.

41 Ndị Ninivẹ jẹnkọ d'a pụha ọshẹri Ogẹn Okinkin-ikpe,
shịagbu ndị agbọnị ẹri, makẹni e rogharịọghọ wẹ ogẹn Jona gi
zi wẹ ozi Osolobuẹ—bụ ihiẹn ka Jona rị ebeni!
42 Eze-okpoho alị Shiba, alị hụ rị azụụn ndịdan-mirin, jẹnkọ
d'a pụha ọshẹri Ogẹn Okinkin-ikpe, shịagbu ndị agbọnị ẹri.
Makẹni, ọ gha alị tegbu enwẹn ẹ bịa d'e gọn amamihiẹn
Solomọnụ ntịn; ka lee nwan, ihiẹn ka Solomọnụ rị ebeni!”

Ihiẹn E Wekinhẹn Eje-mmọn Wẹ Chụpụgụụ
(Luk 11.24-26)

43 “Eje-mmọn gha imẹ ịhịan pụ, ọ ghasọnmẹ ebe mirin rịlẹni,
a chọ ebe o sikọ d'a nọ zu ikẹn. Omẹni ọ hụnnị,
44 o jẹnkọ d'a sị enwẹn ẹ, ‘M sikọ d'e kin-azụụn iwe m
hụn m gha pụha.’ Ọ bịa, hụn a nị o nwọnni ihiẹn rịn'a, nị a
zachanrịngụọ w'a, dọnzichanrịn a,
45 o jẹn d'e wẹhẹ eje-mmọn ẹsa ọzọ hụn ka ya lẹ enwẹn ẹ njọ,
'ya lẹ wẹ a wị banye ebẹhụ d'e biri. Ọnọdị ịkpazụụn onyẹ hụ
a ka njọ karị nke mbụ. Ẹrịra k'o jẹnkọ d'a rịzịkwọ nị ndị eje-
agbọnị.”

Nnẹ Lẹ Umunẹ Jizọsị
(Mak 3.31-35; Luk 8.19-21)

46 Ogẹn Jizọsị gi rị a gwa igunrun hụ oku, nnẹ ẹ lẹ umunẹ-ẹ-
ikẹnnyẹ nọ bịa d'e turu ihun ezi, a chọ nị wẹ gwa a oku. [
47 Ya kẹ onyẹ ohu nọ sị, “Lee, nnẹ i lẹ umunẹ i ikẹnnyẹ turu
ihun ezi, wẹ chọ nị wẹ gwa ị oku.”]
48 Kanị, ọ nọ za onyẹ hụ gwa n'a, sị, “Onyẹ wụ nnẹ m? Elee
ndị wụ umunẹ-m-ikẹnnyẹ?”
49 Ọ nọ zin ụmụ-azụụn a ẹka, sị, “Ndịnị rị ebeni wụ nnẹ m lẹ
umunẹ-m-ikẹnnyẹ.
50 Makẹni onyẹ ọwụlẹ hụn e mẹ uche Nẹdi m hụn rị elu-igwee
wụ nwẹnẹ-m-okẹnnyẹ lẹ nwẹnẹ-m-okpoho lẹ nnẹ m.”

Isi Nke Mmętọ

Ilu Jesu Gi Onyẹ-ugbo Ta
(Mak 4.1-9; Luk 8.4-8)

1 Ụhụọhịn hụ, Jizọsị nọ gha imẹ ụlọ pụ, jẹn d'a nọdị alị
mkpẹnrẹn mirin Galili.
2 Igunrun hi-ogbe nọ fihunmẹ ẹ, hụn wụ nị ọ nọ banye imẹ
ụgbọ, nọdị alị, igunrun hụ ile nọ turu mkpẹnrẹn mirin.
3 Ọ nọ gi ilu gwa wẹ ihiẹn bu ọda, sị, “Gọn ni ntịn! O nwẹ
onyẹ-ugbo jẹn d'a gha mkpụrụ imẹ ugbo.
4 Ogẹn o gi rị a gha a, mkpụrụ ndị hụ imẹ wẹ a danye ọkp'ụzọ,
nnụnụ nọ bịa d'e ripụ wẹ.
5 Mkpụrụ ndị ọzọ a danye alị-ọmụma ebe ẹjan rịlẹni ọda, pu
ozigbo makẹlẹ ẹjan arị a ọda.

6 Kanị, ogẹn anwụn gi wa, ọ ma wẹ, wẹ nọ shinwụn, makẹni
enwọn wẹ nkpọgụn.
7 Mkpụrụ ndị ọzọ a danye ebe ogun rị, ogun ndị hụ nọ sue,
dụngbu wẹ.
8 Mkpụrụ ndị ọzọ a danye alị rị mma, mị mkpụrụ; ndị hụ imẹ
wẹ a mị ụzọ ọgụn isẹn, ndị hụ ụzọ ọgụn ẹtọ, ndị hụ iri kwasị
ọgụn.
9 Onyẹ nwọn ntịn 'ya nụ.”

Ihiẹn Haịn Jesu Gi A Tasọnmẹ Ilu
(Mak 4.10-12; Luk 8.9-10)

10 Ya kẹ ụmụ-azụụn Jizọsị nọ bịa d'e kunrun ẹ, sị, “Kị haịn i gi
e gi ilu a gwa wẹ oku?”
11 Ọ nọ za wẹ, sị, “E yegụọ wẹ ụnụ oghere ọnụ e gi marịn
ihiẹn-mini rịsọnmẹ Alị-eze elu-igwee, kanị eyeni wẹ wẹ.
12 Makẹni onyẹ hụn nwọnni kẹ wẹ jẹnkọ d'e yecheni, kẹni o
nwẹ mmagi-mmagi; kanị onyẹ hụn nwọnlẹni, wẹ k'a napụ a
hụn o nwẹdẹ.”
13 “Ihiẹn haịn m gi e gi ilu a gwa wẹ oku wụ nị wẹ rị e lee
ilee, kanị a rị w'a hụn ụzọ; w'e gọn ntịn, kanị a rị w'a nụ, a rị
w'a ghọha.
14 Ihiẹn onyẹ-amụma wụ Azaya ku e mẹgụọ ebe wẹ rị—Azaya
sị,
‘Nke esi,
ọnụ jẹnkọ d'a nụ,
kalẹ o nwọnni ogẹn ụnụ e gi ghọha;
ụnụ jẹnkọ d'e lee ilee,
kanị o nwọnni ogẹn ụnụ e gi legha ụzọ,
15 makẹni ndịnị a ra ghọha,
ntịn wẹ a kpọkingụọ,
a nyụnmagụọ wẹ ẹnya,
amamgbe w'e gi ẹnya wẹ legha ụzọ, gi ntịn wẹ nụ ihiẹn,
gi uche wẹ ghọha,
gbehutọ d'e kunrun m,
a gbagharị m wẹ njọ wẹ—ya kẹ Osolobuẹ ku.’ ”
16 “Kanị, wẹ gọzi ẹnya ọnụ agọzi, 'ya haịn wẹ gi rị a hụn ụzọ;
wẹ gọzizikwọ ntịn ụnụ agọzi, 'ya haịn wẹ gi rị a nụ ihiẹn.
17 Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ, ndị-amụma bu ọda lẹ ndị bu ọda
hụn mẹ ihiẹn Chuku chọ e te chọgụọ nị wẹ hụn ihiẹn ọnụ rị a
hụn, kanị a hụnnị w'a; a chọgụọzị wẹ nị wẹ nụ ihiẹn ụnụ rị a
nụ, kanị anụnị w'a.”

Ihiẹn Jesu Gi Ilu Onyẹ-ugbo Hụ Kuzi
(Mak 4.13-20; Luk 8.11-15)

18 “Nụ nị nwan nkọwa ilu hụ m gi onyẹ-ugbo ta:

19 Ogẹn ịhịan gi nụ oku Alị-eze bụ ọ ghọhan'a, Eje-onyẹ hụ a
bịa, ọ jụnarịn a ihiẹn wẹ kụnye imẹ obi ẹ. Ọnwan wụ hụn wẹ
kụnye ọkp'ụzọ.
20 Hụn danye alị-ọmụma wụ onyẹ hụ hụn nụ oku hụ, gi
ịghọghọ nabanhan a ozigbo.
21 Kanị, makẹni onyẹ hụ e nwẹ nkpọgụn, ọ tọhụ ẹkẹrẹ. Ogẹn
nsọngbu mọbụ ukpokpo e gi bịa makẹ oku hụ, ọ danpụ ozigbo.
22 Hụn wẹ kụnye imẹ ogun wụ onyẹ hụ hụn nụ oku hụ, kanị
uhue ihiẹn ụwanị lẹ ihiẹn ọlịl'ẹnya akụ-lẹ-ụba ụwanị a kpangbu
oku hụ, ọ mịnị mkpụrụ.
23 Kanị, mkpụrụ wẹ kụnye alị rị mma wụ ndị hụ hụn nụ oku
hụ, ghọha a, mị mkpụrụ eziẹ-eziẹ: ndị hụ imẹ wẹ a mị ụzọ
ọgụn-isẹn, ndị hụ a mị ụzọ ọgụn-ẹtọ, ndị hụ a mị ụzọ iri-kwasị-
ọgụn.”

Ilu Jesu Gi Ata-witi Ta

24 Ọ nọ ta nị wẹ ilu ọzọ, sị,
“Alị-eze elu-igwee rịkẹ ebe ịhịan nọ kụn mkpụrụ rị mma imẹ
ugbo ẹ.
25 Kanị, ebe ịhịan rị ụran, eṅẹnrẹn nọ bịa d'a kụn ata-witi ye
imẹ ọka-witi ndị hụ pụ.
26 Ogẹn ihiẹn-ugbo ndịnị gi nwan suegụụ, mịma mkpụrụ, ata-
witi ndị hụ nọzịkwọ pụha.
27 'Ya ndị idibo ahụn nọ bịa d'e kunrun onyẹ hụ nwẹ ugbo,
sị a, ‘Di-ọkpa, ẹlẹ mkpụrụ rị mma k'ị kụnye imẹ ugbo i? Nanị
kẹ ata-witi dọn banzị a?’
28 Ọ nọ sị wẹ, ‘Onyẹ-iwe mẹ ihiẹnni.’
Ndị idibo ndị hụ nọ sị a, ‘Nị ẹnyi jẹn nwan d'e huepụ ata-witi
ndị hụ?’
29 Kanị ọ nọ sị, ‘Mba, amamgbe ọnụ e huepụ 'ya lẹ ọka-witi.
30 Hapụ nị wẹ ẹbụọ nị wẹ suegbamẹ d'e ru ogẹn wẹ gi e be
ọka-witi. O ru ogẹn wẹ gi e be ọka-witi, a sị m ndị jẹnkọ d'e be n'ẹ,
“Bu ni ụzọ huepụ ata-witi kẹnmẹsọnmẹ wẹ ukun-ukun d'a dụn
ọkụn, ụnụ e bepụha ọka-witi buche ebe m'e buche ihiẹn-ugbo.”
’ ”

Ilu Jesu Gi Mkpụrụ Mọstadị Ta
(Mak 4.30-32; Luk 13.18-19)

31 Ọ nọ ta nị wẹ ilu ọzọ, sị, “Alị-eze elu-igwee nọ kẹ akpụrụ
mọstadị ohu hụn onyẹ ohu weri, kụnye imẹ ugbo ẹ.
32 Ịya kachanrịn ntịn imẹ mkpụrụ ile, kanị o suegụụ, 'ya
kachanrịn ogbe e hi imẹ ihiẹn-akụnkụn ndị hụn hikẹlẹni, ọ
handẹ kẹ osisi, nke wụ nị nnụnụ a bịa d'a kpa ẹkụụ e ye
agalaba a.”

Ilu Jesu Gi Yisti Ta
(Luk 13.20-21)

33 Ọ nọ ta nị wẹ ilu ọzọ, sị, “Alị-eze elu-igwee rịkẹ yisti brẹdi
gi a fụ hụn okpoho ohu gi gwọgbama flawa wẹ gi e shi brẹdi
hụn k'e jun ihiẹn nọkẹ adana ẹtọ d'e ru n'ọ ghagbarị flawa hụ
ile.”

Ihiẹn Haịn Jizọsị Gi E Gi Ilu A kuzi
(Mak 4.33-34)

34 Jizọsị gi ilu gwa igunrun hụ ihiẹn ndịnị ile. O nwọnni ihiẹn
o gilẹni ilu gwa wẹ.
35 Ọnwan wụ igi mẹzu ihiẹn onyẹ-amụma ku, sị,
“M jẹnkọ d'a shịapụ ọnụ m
e gi ilu e ku,
m jẹnkọ d'a gha e
ku ihiẹn zuerini
kete w'a tụnlẹ iyetọ ụwa.”

Jizọsị A Kọwa Ilu Ata-witi Hụ

36 'Ya ọ nọ na igunrun hụ tọ si imẹ ụlọ. Ụmụ-azụụn a nọ bịa
d'e kunrun ẹ, sị a, “Kọwa nị ẹnyi ilu ata-witi hụ wẹ kụnye imẹ
ugbo.”
37 Ọ nọ za, sị, “Onyẹ hụ kụn mkpụrụ rị mma wụ Nwa nke
Ịhịan.
38 Ugbo hụ wụ ụwa; mkpụrụ hụ hụn rị mma wụ ụmụ Alị-eze;
ata-witi hụ wụ ụmụ Eje-onyẹ hụ.
39 Eṅẹnrẹn ahụn kụn ata-witi ndị hụ wụ Ekwensụ; ogẹn hụ
wẹ jẹnkọ d'e gi ghọ ihiẹn-ugbo hụ wụ ọgụgụ ogẹnni; ndị ahụn
jẹnkọ d'a ghọn'a wụ ndị mmọn-ozi.
40 Kẹ wẹ dọn huepụ ata-witi ndị hụ, wegbama wẹ dụn ọkụn,
ẹrịra k'o jẹnkọ d'a rị ọgụgụ-ogẹn.
41 Nwa nke Ịhịan jẹnkọ d'e zi ndị mmọn-ozi ẹ. Wẹ jẹnkọ d'e
kpọnpụ ihiẹn ọwụlẹ e buhẹ njọ lẹ ndị ile e mẹ eje-ihiẹn imẹ
Alị-eze ẹ,
42 tụ wẹ ye okẹn ọkụn hụ. Ebẹhụ, ịhịan jẹnkọ d'a rị a kwan
ẹkwan, a ta nkwẹnrẹn-eze.
43 Ogẹn hụ, ndị ezi-omumẹ k'e timẹ kẹ ẹnya-anwụn imẹ Alị-
eze Nẹdi wẹ. Onyẹ hụn nwọn ntịn 'ya nụ.”

Ilu Ndị Jesu Gi Ihiẹn Rị Okẹn-mkpa Zuerini Ta

44 “Alị-eze elu-igwee rị kẹ ihiẹn rị okẹn-mkpa zueri imẹ ugbo,
hụn onyẹ ohu hụn, zuemẹzi ẹ, gi ịghọghọ jẹn d'e rechanrịn
ihiẹn ile o nwọn, bịa d'e ṅọnrin alị hụ.”
45 “Ọzọzị, Alị-eze elu-igwee nọ kẹ ebe onyẹ-afịa rị a chọsọnmẹ
ihiẹn rị mkpa a kọnị.
46 Ogẹn o gi hụn hụn a kọkẹnmẹni rịgbu enwẹn ẹ mkpa, ọ nọ
jẹn, rechanrịn ihiẹn ile o nwẹ, bịa d'e ṅọnrin ẹ.”

Ilu Jesu Gi Ọga Ta

47 “Ọzọzị, Alị-eze elu-igwee rịkẹ ọga wẹ tụye imẹ ohimin, ọ nọ
nwụndọn ụdị azụn ile rị ichẹn-ichẹn.
48 Ogẹn o gi jun, wẹ nọ dọkpụnpụha a mkpẹnrẹn mirin; ya
wẹ nọ nọdị alị, họpụha ndị rị mma, buche imẹ ụkpalị, kpọn ndị
rịlẹni mma tuhu.
49 Ẹrịra k'o jẹnkọ d'a rị o ru ọgụgụ-ogẹn. Ndị mmọn-ozi jẹnkọ
d'a pụha, họpụ ndị-njọ ebe ndị-ọma rị,
50 kpọn wẹ ye okẹn ọkụn hụ. Ebẹhụ, ịhịan jẹnkọ d'a rị a kwan
ẹkwan, a ta nkwẹnrẹn-eze.”

Ezioku Nke Ọhụn Lẹ Nke Akan

51 Jizọsị nọ jụ, sị, “Ọnụ a ghọtagụọ ihiẹn ndịnị ile?” Wẹ nọ sị
a, “Ẹghẹẹ.”
52 Ọ nọ sị wẹ, “'Ya wụ nị onyẹ nkuzi Iwu ọwụlẹ wẹ zụn makẹ
Alị-eze elu-igwee nọkẹ onyẹ nwọn ụlọ, hụn gha ebe o dọnmẹ
ihiẹn e wefụha kẹ ihiẹn ọhụn kẹ ihiẹn akan.”

A jụ Wẹ Jizọsị Imẹ Nazarẹtị
(Mak 6.1-6; Luk 4.16-30)

53 Ogẹn Jizọsị gi tagụụ ilu ndịnị wẹ, ọ nọ gha ebahụn pụ,
54 si obodo ẹ. Ọ nọ kuzimẹ wẹ imẹ ụlọ-ofufe wẹ, hụn wụ nị
nkuzi ẹ nọ tụ wẹ ẹnya, wẹ nọ sị, “Elebe kẹ okẹnnyẹni nọ nwẹhẹn
amamihiẹnni lẹ ọrụn-atụmẹnya ndịnị ọ rị a rụn?
55 Ẹlẹ nwa Kapịnta wụ ọnwan? Ẹfan nnẹ ẹ ẹlẹ Meri? Ẹlẹ Jemisi
lẹ Josẹfụ lẹ Saịmọnụ lẹ Judasị wụ umunẹ-ẹ-ikẹnnyẹ?
56 Ẹlẹ ẹnyi lẹ umunẹ-ẹ-ikpoho rị ebeni? Elebe kẹ okẹnnyẹni
gha nwẹhẹn ihiẹn ndịnị ile?”
57 'Ya wẹ nọ wemẹ n'ẹ iwe. Jizọsị nọ sị wẹ, “W'a gbaye onyẹ-
amụma agbaye ebe ile mmanị imẹ alị a lẹ ezi-lẹ-ụlọ a.”
58 Ọ rụnnị ọrụn-atụmẹnya bu ọda ebẹhụ makẹni ekwerini ni
w'ẹ.

Isi Nke Mmẹnọ

Ọnwụn Jọnụ Hụn E Mẹ Mirin-Chuku
(Mak 6.14-21; Luk 9.7-9)

1 Ogẹn hụ, Hẹrọdụ hụn rị a kị Galili nọ nụ ihiẹn Jizọsị rị e mẹ,
2 ọ nọ sị ndị idibo ẹ, “Onyẹni wụ Jọnụ hụn e mẹ mirin-Chuku.
Ọ ghagụọ ọnwụn lihi, 'ya haịn o gi nwọn ikẹn o gi e mẹ ihiẹn
ndịnị.”
3 Hẹrọdụ ku ẹrịra makẹni Hẹrọdụ nwụnrụn Jọnụ, kẹn ẹ ẹgbụn,
bu ẹ che imẹ ụlọ-ngan makẹ ufiri Hẹrọdịasị nwunyẹ nwẹnẹ ẹ
wụ Filipu,
4 makẹlẹ o tegụọ Jọnụ gwama a, sị, “Iwu ekwerikwọnị n'i
sikọ d'a lụ a.”
5 O te chọ n'o gbu Jọnụ, kalẹ egun ihiẹn ndị alị k'e mẹ anịn'a
makẹni wẹ weri Jọnụ rịkẹ onyẹ-amụma.

6 Kanị, o ru ụhụọhịn hụ wẹ gi a nyanhan ọmụmụ Hẹrọdụ,
nwa-okpoho Hẹrọdịasị mụ nọ tẹnni wẹ egu, ẹfọ nọ sụọ Hẹrọdụ
ụsụọ,
7 hụn wụ nị Hẹrọdụ nọ kwe ẹ nkwa, kun iyi, n'o sikọ d'e y'ẹ
ihiẹn ọwụlẹ ọ chọ.
8 Nnẹ ẹ nọ dụnye ẹ, ọ nọ sị Hẹrọdụ, “Gi afẹrẹni ye m isi Jọnụ
hụn e mẹ mirin-Chuku.”
9 Ọ nọ fụ eze, kanị ọ nọ gi ifiri iyi o kun lẹ ndị ọbịa a sị wẹ ye
nwata-okpoho hụ 'ya.
10 Ọ nọ zi wẹ, wẹ nọ jẹn d'e bepụ Jọnụ isi imẹ ụlọ-ngan.
11 Wẹ nọ gi ẹfẹrẹ buhẹ ẹ, we ẹ ye nwata-okpoho hụ, ọ nọ w'ẹ
jẹnni nnẹ ẹ.
12 Ụmụ-azụụn Jọnụ nọ bịa, buru ẹhụ a li, jẹn d'a gwa Jizọsị.

Jizọsị E Ye Igunrun Hi-ogbe Ihiẹn-oriri
(Mak 6.30-34; Luk 9.10-17; Jọn 6.1-14)

13 Ogẹn Jizọsị gi nụ ọnwan, ya sụọ nọ gi ụgbọ-mirin gha ebẹhụ
pụ, si ebe ịhịan rịlẹni. Kanị ogẹn ndị rị ebahụn gi nụ n'ọ pụgụọ,
wẹ nọ gi ụkụ gha imẹ obodo ndị hụ sọnmẹ ẹ.
14 Ogẹn o gi ru mkpẹnrẹn mirin, ọ nọ hụn igunrun hi-ogbe.
Ọ nọ mẹ omikẹn wẹ, zụọ ndị emu rị a kụ.
15 O ru ogẹn ẹnyasị, ụmụ-azụụn a nọ bịa d'e kunrun ẹ, sị, “O
nwọnni onyẹ bi ebeni, bụ eki e gigụọ. Sị igunrunni la, nị wẹ jẹn
imẹ obodo ndị mẹ ẹkẹrẹ-ẹkẹrẹ rịsọnmẹ ebeni d'e ṅọnrinsọnmẹ
ihiẹn-oriri.”
16 Jizọsị nọ sị, “Ẹlẹ hụn w'e gi lama; ye ni wẹ ihiẹn-oriri.”
17 Wẹ nọ sị a, “Ogbe brẹdi isẹn lẹ azụn ẹbụọ sụọ kẹ ẹnyi nwọn
ebeni.”
18 Ọ nọ sị wẹ, “Wẹhẹ ni ni m wẹ.”
19 'Ya ọ nọ sị igunrun hụ nọdị alị enu irurue rị ebahụn. Ọ nọ
weri ogbe brẹdi isẹn hụ lẹ azụn ẹbụọ hụ, lee ẹnya elu-igwee, ye
ekele, bebe brẹdi ndị hụ ye ụmụ-azụụn, wẹ nọ ye igunrun hụ.
20 Wẹ ile nọ rijunchanrịn ẹfọ. 'Ya wẹ nọ tụtụkomẹ ifunfun ẹ
họdụnị, o jun ụkpalị mmẹbụọ.
21 Ndị hụn ri brẹdini wụ ihiẹn nọkẹ ikẹnnyẹ ọgụn-iri kwasị
nnụ-mmẹbụọ*, wezụka ikpoho lẹ ụmụẹka.

Jizọsị Lẹ Pita E Jẹn Ijẹn Elu Mirin
(Mak 6.45-52; Jọn 6.15-21)

22 'Ya Jizọsị nọ sị ụmụ-azụụn a banye imẹ ụgbọ-mirin buru
n'ẹ ụzọ jẹnmẹ azụụn hụn-ẹbọ. 'Ya lẹ enwẹn ẹ nọ nọdị gbashịa
igunrun hụ.
23 Ọ gbashịagụụ wẹ, 'ya sụọ nọ nyinrin ugu d'e mẹ ekpere.
O ru ogẹn ẹnyasị, 'ya sụọ hụ ebẹhụ.

---

* **Isi Nke Mmẹnọ**:21 ikẹnnyẹ nnụ-uku isẹn

24 Kanị, ụgbọ-mirin hụ e jẹnteguọ ogẹn hụ, ebiri-mirin hụ e ti
ụgbọ hụ, e tikin ẹ azụụn—makẹni ufere rị a gha ihun e fehẹ.
25 O ru ụzọ-ụtụntụn biribiri, Jesu nọ jẹnhẹn ijẹn elu mirin
Galili hụ d'e kunrun wẹ.
26 Ogẹn ụmụ-azụụn a gi hụn a k'o jẹnla ijẹn elu mirin hụ, 'ya
egun nọ tụma wẹ. Wẹ nọ sị, “Onyẹ-mmọn rọ!” Wẹ nọ gi egun yi
oro.
27 Kanị, ọ nọ kuyeni wẹ oku ozigbo, sị, “Kwọndọn ni obi ụnụ,
mmẹ rọ, atụlẹ ni egun.”
28 Pita nọ sị a, “Di-nwọnni-ẹnyi, ọwụlẹ ịyụ rọ, sị m bịa d'e
kunrun i elu mirin.”
29 Jesu nọ sị a, “Bịa.” 'Ya Pita nọ gha imẹ ụgbọ-mirin hụ pụha,
jẹnmẹ ijẹn elu mirin, burukọ Jizọsị.
30 Ogẹn o gi hụn okẹn ufere hụ, egun nọ bịa a, ọ nọ rubanma
imẹ mirin. Ya ọ nọ yi oro, sị, “Di-nwọnni-ẹnyi, zụọpụha m!”
31 Jizọsị nọ tịnpụ ẹka ozigbo kwọndọn ẹ, sị, “Onyẹ okukwe-
nta! Kị haịn i gi nwọn obi-ẹbụọ?”
32 Ogẹn wẹ gi banye imẹ ụgbọ-mirin hụ, okẹn ufere hụ nọ
kụsị.
33 Ndị hụn rị imẹ ụgbọ-mirin hụ nọ gbu n'ẹ osekpu, sị,
“Ezioku-ezioku, ịyụ wụ Nwa Osolobuẹ.”

Jizọsị A Zụọ Ndị Emu Imẹ Obodo Gẹnẹsarẹtị
(Mak 6.53-56)

34 Ogẹn wẹ gi fetugụụ mirin, wẹ nọ pụha obodo Gẹnẹsarẹtị.
35 Ogẹn ndị obodo hụ gi marịn nị Jesu rọ, wẹ nọ zi ozi
ghagbarị ẹgbẹrẹ hụ ile, wẹhẹsọnmẹn'ẹ kẹ wẹ han emu rị a kụ.
36 Wẹ nọ rịọ a nị wẹ mẹtụdẹ ntịn ẹwuru ẹ ẹka; kẹ wẹ han
mẹtụn'a nọ dịnhịn.

Isi Nke Mmisẹn

Ọdịnalị Ndị-akan
(Mak 7.1-13)

1 'Ya ndị Itu-Farisi lẹ ndị-nkuzi Iwu nọ gha Jerusalẹm bịa d'e
kunrun Jizọsị, sị a,
2 “Kị haịn ụmụ-azụụn ị gilẹni a gbaye ọdịnalị ndị nẹdi ẹnyi
kanị? W'a ra kwọ ẹka wẹ kebe ri ihiẹn-oriri.”
3 Ọ nọ za wẹ, sị, “Kị haịn ọnụ gi a dan iwu Osolobuẹ kẹni ụnụ
kwadọn ọdịnalị ọnụ?
4 Makẹni Osolobuẹ ye iwu, sị, ‘Gbaye nẹdi i lẹ nnẹ i,’ sịzị,
‘Onyẹ ọwụlẹ kuja oku nẹdi ẹ mọbụ nnẹ ẹ, wẹ k'e gburịrị onyẹ
ahụn.’
5 Kanị ụnụ sị, ‘Onyẹ sị nẹdi ẹ mọbụ nnẹ ẹ, “E weguọ m ihiẹn
nkẹ m'e ye i ye Osolobuẹ *oyiye*,” ọ rịzịnị mkpa n'o gi ihiẹn o
nwẹ gbaye nẹdi ẹ mọbụ nnẹ ẹ.’

6 'Ya wụ, ọnụ e gi ifiri ọdịnalị ụnụ e mẹ oku Osolobuẹ a wụrụ
ihiẹn la iwi.
7 Ndị ihunnaị kẹ ụnụ wụ! Amụma Azaya bu banyeni ụnụ wụ
ezioku! Azaya sị nị Osolobuẹ sị,
8 'Ọnụnụ-ire sụọ kẹ ndịnị gi
a gbaye m,
obi wẹ e tekẹ ebe m rị.
9 Wẹ rị e fe m mmaka,
ihiẹn w'a kuzi
wụ ọdịnalị ịhịan mmaka tumẹ.' "

Ihiẹn Ndị Hụn E Mẹrụ Ịhịan
(Mak 7.14-23)

10 Jesu nọ kpọzụnhan igunrun hụ ebe ọ rị, sị wẹ, "Gọn ni ntịn;
ghọta nị!
11 Ẹlẹ ihiẹn banye ịhịan ọnụ e mẹrụ a, kanị ihiẹn gha ọnụ
pụha, 'ya e mẹrụ ịhịan."
12 'Ya ụmụ-azụụn a nọ bịa d'e kunrun ẹ, sị a, "Y'a marịnghọ nị
iwe we ndị Itu-Farisi ogẹn wẹ gi nụ ihiẹnni i ku?"
13 Ọ nọ za, sị, "Wẹ jẹnkọ d'e huepụ ihiẹn ọwụlẹ Nẹdi m rị elu-
igwee kụnlẹni.
14 Hatu ni wẹ, wẹ wụ ndị-ndu hụn ẹnya kpu ishi—ọwụnị onyẹ
ẹnya-ishi e du onyẹ ẹnya-ishi, wẹ ẹbụọ jẹnkọ d'a danye imẹ olu."
15 Ya Pita nọ sị a, "Kọwa nị ẹnyi ilu nẹi."
16 'Ya ọ nọ sị, "Ọnụ nwẹn e ke ghọtakwọ nwan?
17 Ụnụ a hụn n'a nị ihiẹn ọwụlẹ banye ọnụ e si ẹfọ, gha ẹrịra
shi mgbugbu-nsịn?
18 Kanị ihiẹn gha ọnụ fụha gha obi ịhịan pụha—ịya wụ ihiẹn e
mẹrụ ịhịan.
19 Makẹni imẹ obi kẹ ihiẹn ndịnị gha a pụha: eje-iroro, igbu-
ọchụ, ịna-nwunyẹ-ịhịan lẹ ịzọ-ụkụ-eye-ọfịa, mgba-nzuzue, izun-
ohin, ịshịa ẹri-ntụ lẹ nkutọ.
20 Ihiẹn ndịnị wẹ nwẹ e mẹrụ ịhịan. Kanị, igi ẹka wẹ kwọlẹni
ri ihiẹn-oriri ara mẹrụ ịhịan."

Okukwe Okpoho Ohu Nwa A Nwọn Nsọngbu
(Mak 7.24-30)

21 Jizọsị nọ gha ebẹhụ pụ, si ẹgbẹrẹ Taya-lẹ-Sidọnụ.
22 Ogẹn hụ hụra, okpoho onyẹ alị hụ wụ Kena hụn gha ẹgbẹrẹ
ahụn bịa nọ pụha, yimẹ oro, a sị, "Euu Di-nwọnni-ẹnyi, Nwa
Defidi, mẹ omikẹn m, eje-mmọn rị imẹ nwa-m-okpoho, ọ rị e
sọngbu ẹ ọda-ọda."
23 Kanị Jesu azan'a kaka. Ụmụ-azụụn nọ bịa, rịọ a, sị, "Gwa a
lama, makẹni ọ rị e yisọn ẹnyi oro."
24 Jesu nọ sị, "Wẹ zi m d'e kunrun atụnrụn Izrẹlụ huni sụọ."
25 'Ya kẹ okpoho hụ nọ bịa, sekpu alị ihun ẹ, sị, "Di-nwọnni-
ẹnyi, ye ni m ẹka."

26 Jesu nọ sị, “Ọ rịnị mma nị wẹ tụ brẹdi ụmụẹka ye ni nkitẹ.”
27 Okpoho hụ nọ sị a, “Ẹghẹẹ Di-nwọnni-ẹnyi, kanị, kẹ nkitẹ
e ri ifunfun gha ebe ndị nwọnni wẹ rị e ri ihiẹn-oriri a dan.”
28 'Ya Jizọsị nọ sị, “Euu okpoho, okukwe i e hikẹ ogbe! 'Ya rị
nị ị k'i dọn chọ.” Nwa a hụ nọ dịnhịn ozigbo.

Jizọsị A Zụọ Ndị Bu ọda

29 Jizọsị nọ gha ebahụn pụ, si mkpẹnrẹn “Ohimin” Galili. Ọ
nọ nyinrin enu oke, nọdị alị ebahụn.
30 Wẹ hụ e huhẹ d'e kunrun ẹ, e wẹhẹ n'ẹ ndị ngụrọ, ndị ọrọ,
ndị ẹnya-ishi, ndị odin lẹ imẹrinmẹ ndị ọzọ—e bu wẹ a tọ ụkụ a.
Ọ nọ zụọ wẹ,
31 nke wụ nị ọ tụ igunrun hụ ẹnya kẹ wẹ dọn rị a hụn ebe ndị
odin rị e ku oku, ndị ọrọ e zuzi oke, ndị ngụrọ e jẹnmẹ ijẹn, ndị
ẹnya-ishi a hụnma ụzọ, wẹ nọ ja Osolobuẹ Izrẹlụ mma.

Jizọsị E Yezi Igunrun Ọzọ Hi-ogbe Ihiẹn-oriri
(Mak 8.1-10)

32 'Ya Jizọsị nọ kpọzụnhan ụmụ-azụụn a ebe ọ rị, sị, “Omikẹn
igunrunni rị e mẹ m, makẹni mmẹ lẹ wẹ a nọpụgụọ akp'ọhịn
ẹtọ, kalẹ ihiẹn wẹ sikọ d'e ri a rị a, bụ a chọnị m nị wẹ bu ẹgụn
la, amamgbe w'a dantọsọnmẹ ụzọ.”
33 Ụmụ-azụụn a nọ jụ a, sị, “Elebe kẹ ẹnyi jẹnkọ d'a nọ wẹhẹ
brẹdi k'e zu igunrunni ri imẹ atụ ebeni?”
34 Jizọsị nọ sị wẹ, “Ogbe ole kẹ ụnụ gi?” Wẹ nọ sị a, “Ogbe ẹsa
lẹ azụn mẹ kịrịkịrị bulẹni ọda.”
35 Ọ nọ sị igunrun hụ nọdị akpakalị.
36 Ọ nọ weri ogbe ẹsa hụ lẹ azụn ndị hụ; o yegụụ ekele, ọ nọ
bebe wẹ ye ụmụ-azụụn a. Ụmụ-azụụn a nọ we wẹ ye igunrun
hụ.
37 Wẹ ile nọ rijunchanrịn ẹfọ: wẹ nọ tụtụkomẹ ifunfun ẹ
họdụnị, o jun ụkpalị ẹsa.
38 Ndị hụn ri ihiẹn-oririni wụ ikẹnnyẹ nnụ-iri, wezụkadẹ
ikpoho lẹ ụmụẹka.
39 Jesu a gbashịagụụ igunrun hụ, ọ nọ banye ụgbọ-mirin si
ẹgbẹrẹ Magadanị hụn wụ Mag'dala.

Isi Nke Mmisin

A Sị Wẹ Jizọsị Ghọsị Wẹ Ahịma
(Mak 8.11-13; Luk 12.54-56)

1 Ndị Itu-Farisi lẹ ndị Itu-Sadusi nọ bịa d'e kunrun Jesu, lele
ẹ, sị a ghọsị wẹ ahịma gha elu-igwee bịa.
2 Ọ nọ za wẹ, sị, “O ru ogẹn ẹnyasị, ọnụ sị, ‘Ụhụọhịn sikọ d'a rị
mma, makẹni igwere fọn efọn.’
3 Ụtụntụn, ụnụ sị, ‘Mirin jẹnkọ d'e zue tanị makẹni igwere
efọnni.’ Ọnụ marịn kẹ wẹ dọn e gi igwere a kọwa ihiẹn jẹnkọ d'e

mẹni, kalẹ ụnụ ara s'ẹka a kọwa ihiẹn ihiẹn rị e mẹ ogẹnni rị a ghọsị.
4 Eje-agbọ ẹnya rịlẹni ụzọ ohu rị a chọ ahịma. Kanị, o nwọnni
ahịma wẹ jẹnkọ d'a ghọsị wẹ, wezụka ahịma ihiẹn mẹ onyẹ-
amụma wụ Jona.” Ọ nọ na wẹ tọ, gha ebẹhụ pụ.

Yisti Ndị Itu-Farisi Lẹ Ndị Itu-Sadusi
(Mak 8.14-21)

5 Ogẹn ụmụ-azụụn a gi fetugụụ mirin Galili, wẹ nọ hụn a nị
a zọlẹ wẹ brẹdi.
6 Jizọsị nọ sị wẹ, “Kpachanpụ nị ẹnya ebe yisti ndị Itu-Farisi
lẹ ndị Itu-Sadusi rị.”
7 Wẹ nọ sị ibe wẹ, “Ọ rị e ku ihiẹnni makẹlẹ ẹnyi e wẹhẹni
brẹdi.”
8 Ogẹn Jizọsị gi mariṇ ihiẹn wẹ rị e ku, ọ nọ sị wẹ, “Kị ọnụ rị
e kuni nị ụnụ e nwọn brẹdi? Euu, ụnụ ndị okukwe nta!
9 Ọnụ e k'e ghọtakwọ nwan? Ụnụ anyanhannị ogbe brẹdi
isẹn hụ mmadụ ọgụn-iri kwasị nnụ-mmẹbụọ ri lẹ ụkpalị ole ọnụ
kpọnjun ihiẹn wẹ rihọdụ?
10 Ụnụ anyanhannị ogbe brẹdi ẹsa mmadụ nnụ-iri ri lẹ ụkpalị
ole ụnụ kpọnjun ihiẹn wẹ rihọdụ?
11 Kị haịn ọnụ gilẹni ghọha nị ẹlẹ brẹdi *mmaka* kẹ m rị e ku?
Kpachanpụ nị ẹnya ebe yisti ndị Itu-Farisi lẹ ndị Itu-Sadusi rị!”
12 'Ya wẹ nọ ghọha nị ẹlẹ yisti brẹdi mmaka gi a fụ k'ọ sị wẹ
kpachanpụ nị ẹnya, kanị o gi ẹ e ku nkuzi ndị Itu-Farisi lẹ ndị
Itu-Sadusi.

Pita E Ku Onyẹ Jizọsị Wụ
(Mak 8.27-30; Luk 9.18-21)

13 Ogẹn Jizọsị gi banye ẹgbẹrẹ Sizẹrịa-Filipi, ọ nọ jụ ụmụ-
azụụn a sị, “Onyẹ kẹ wẹ sị nị 'ya kẹ mmẹ wụ Nwa nke Ịhịan
wụ?”
14 Wẹ nọ za, sị, “O nwẹ ndị sị Jọnụ hụn e mẹ mirin-Chuku,
ndị ọzọ sị Ẹlaịja, ndị ọzọ sị Jẹrimaya mọbụ onyẹ ohu imẹ ndị-
amụma *mbụ*.”
15 Kanị ọ nọ sị wẹ, “Onyẹ kẹ ụnụ sị nị 'ya kẹ m wụ?”
16 Saịmọnụ wụ Pita nọ za, sị, “'Yụ wụ Onyẹ Hụ Osolobuẹ
Tumẹ, hụn wụ Kraịstị, Nwa Osolobuẹ—Osolobuẹ hụ rị ndụn.”
17 Jizọsị nọ sị a, “Onyẹ wẹ gọzi agọzi k'ị wụ Saịmọnụ nwa
Jona*! Makẹni ẹlẹ ịhịan ghọsị ị ihiẹnni, kama, Nẹdi m hụn rị
elu-igwee ghọsị ị 'ya.
18 M rị a gwa ị, ị wụ Pita†, m jẹnkọ d'a tụn ụka m ye elu
ọmụmanị, ikẹn ọnwụn a saẹka mẹri ẹ.

---

* **Isi Nke Mmisin:17** Jọnụ † **Isi Nke Mmisin:18** “Pita” wụ “ọmụma” ọnụ Griki.

19 M jẹnkọ d'e ye i ịsanhan Alị-eze elu-igwee: ihiẹn ọwụlẹ ị sị, ‘Mba,’ elu-ụwa elu-igwee sikọ d'a sị, ‘Mba.’ Ihiẹn ọwụlẹ ị sị, ‘Ẹghẹẹ,’ elu-ụwa, elu-igwee jẹnkọ d'a sị, ‘Ẹghẹẹ.’ ”

20 'Ya Jizọsị nọ dọkẹnmẹ ụmụ-azụụn a ẹka-ntịn, sị wẹ agwalẹ onyẹ ọwụlẹ nị 'ya wụ Onyẹ Hụ Osolobuẹ Tumẹ wụ Kraịstị.

Jizọsị E Ku Oku Afụnfụn O Sikọ D'a Ta Lẹ Ọnwụn A
(Mak 8.31–9.1; Luk 9.22-27)

21 Gha ogẹn hụ jẹnmẹ, Jizọsị nọ gwama ụmụ-azụụn a, sị, “M jẹnkọ d'e jẹnrịrị Jerusalẹm, ndị-isi lẹ ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-nkuzi Iwu jẹnkọ d'e mẹ m nị m ta afụnfụn bu ọda. Wẹ jẹnkọ d'e gbu m, kanị, hụn m'ẹ akpụ-ụhụọhịn ẹtọ, Osolobuẹ jẹnkọ d'a gha ọnwụn weli m.”

22 Kanị Pita nọ weri ẹ si ụsụọ, jụgbọ a, sị, “Di-nwọnni-ẹnyi, Osolobuẹ a jụ; o nwọnni ogẹn ihiẹnni e gi mẹ i!”

23 Kanị Jesu nọ gbehutọ, sị Pita, “Ekwensụ, pụ nị m! Ị rị a nọkin m ụzọ, makẹni y'a rị e ro nke Osolobuẹ, nke ịhịan k'i rị e ro.”

24 'Ya Jizọsị nọ sị ụmụ-azụụn a, “Onyẹ ọwụlẹ chọ n'o sọn m, 'ya jụkwọ enwẹn ẹ, buru obe ẹ, sọnmẹ m.

25 Makẹni onyẹ ọwụlẹ chọ n'o ghe isi, isi ẹ a tọ a, kanị onyẹ ọwụlẹ tuhu ndụn a makẹ ufiri m jẹnkọ d'a hụn a.

26 Elee erere k'ọ ban nị ịhịan e nwọnchanrịngụụ ụwa ile, tuhu umẹ-ndụn a? Kịnị kẹ ịhịan sikọ d'e gi gbarị umẹ-ndụn a?”

27 “Ẹghẹẹ, Nwa nke Ịhịan lẹ ndị mmọn-ozi ẹ jẹnkọ d'a bịa; o sikọ d'e gi ọghọ Nẹdi ẹ bịa. Ogẹn hụ, o jẹnkọ d'a kụ onyẹ ọwụlẹ ụgwọ ihiẹn o mẹ.

28 M rị a gwa ụnụ ezioku, o nwọnghọ ndị rị ebeni hụn jẹnkọlẹni d'a nwụn d'e ru ni a hụn wẹ Nwa nke ịhịan k'ọ lala nọkẹ Eze kị Alị-eze ẹ.”

Isi Nke Mmẹsa

Jizọsị E Nwọnhutọ
(Mak 9.2-13; Luk 9.28-36)

1 Ogẹn akpụ-ụhụọhịn isin gi ghafegụụ, Jizọsị nọ weri Pita lẹ Jemisi lẹ Jọnụ nwẹnẹ Jemisi, kịrị wẹ si elu-ugu jẹn elu ọda-ọda; 'ya lẹ wẹ sụọ wị.

2 Jesu nọ nọ id'ẹnya wẹ nwọnhutọ: ihun ẹ nọ nwunmẹ rịkẹ ẹnya-anwụn, ẹwo o yi nọ hẹnrin nke ọchan, nwunmẹ kẹ ukpẹ.

3 Idumuzi Mozizi lẹ Ẹlaịja nọ fopụha ebe wẹ rị, wẹ lẹ Jizọsị nọ kumẹ oku.

4 Pita nọ sị Jizọsị, “Di-nwọnni-ẹnyi, ọ hụghọ mma nị ẹnyi rị ebeni. Omẹni y'a chọghọ, m jẹnkọ d'e mẹmẹ ọdụ ẹtọ ebeni: ohu wụ nke i, ohu wụ nke Mozizi, ohu wụ nke Ẹlaịja.”

5 Ebe ọ rị e ku ihiębnni, idumuzi, orukpu nwunchannị nọ
kpumę wę. Olu nọ gha imę orukpu ahụn sị, "Ọnwan wụ ezi
Nwa m; ihiębn ę a sụọka m; gọn n'ę ntịn!"
6 Ogębn ụmụ-azụụn Jesu ndị hụ gi nụ ihiębnni, okębn egun nọ
tụma wę, wę nọ dan alị, we ihun kpumę alị.
7 Kanị Jizọsị nọ bịa ebe wę rị, mętụ wę ęka, sị, "Lihi ni, atụlę
ni egun."
8 Ogębn wę gi wesi ęnya elu, o nwọnzini onyę wę hụn karị
Jizọsị.
9 Ogębn wę gi gha elu-ugu hụ hidanla, Jizọsị nọ dọ wę ęka-
ntịn, sị, "Agwakwọlę ni onyę ọwụlę ihiębnni ọnụ hụn d'e ru ogębn
Osolobuę e gi ghagụụ ọnwụn weli mmę wụ Nwa nke Ịhịan."
10 Ụmụ-azụụn nọ jụ a, sị, "Kị haịn nwan ndị-nkuzi Iwu gi a sị
nị Ęlaija jęnkọ d'e burịrị ụzọ bịagụụ?"
11 Ọ nọ za wę, sị, "Ezię rọ nị Ęlaija jęnkọ d'e bu'zọ bịagụụ d'a
kwademęchanrịngụụ ihiębn ile.
12 Kanị m rị a gwa ụnụ nị Ęlaija a bịagụọ bụ amarịnnị w'a, e
mę w'ę ihiębn sụọ nị wę. Ęrịra kę mmę wụ Nwa nke Ịhịan jęnkọ
nwan d'e gi ta afụnfụn ęka wę."
13 Ya ụmụ-azụụn a nọ ghọta nị Jọnụ hụn e mę mirin-Chuku
k'ọ rị e ku.

Jizọsị A Zụọ Nwata Eje-mmọn Rị Imę Ę
(Mak 9.14-29; Luk 9.37-43a)

14 Ogębn wę gi ru ebe igunrun hụ rị, okębnnyę ohu nọ bịa d'e
kunrun Jizọsị, sekpu n'ę alị, sị,
15 "Di-ọkpa, mę omikębn nwa-m-okębnnyę! Ibobo rị a kụ a. Ọ
rị a ta okębn afụnfụn; ọ danyesọnmę imę ọkụn lę imę mirin.
16 M węhę ni ụmụ-azụụn ị 'ya, kanị asanị wę ęka zụọ a."
17 Jesu nọ sị, "Euu, agbọ nwọnlęni okukwe! Agbọ zinlęni?!
Elee ogębn kę m k'e sọnru ụnụ nọdị? Elee ogębn k'e m k'e dinruni
ọnụ?! Węhę ni ni m'ę."
18 Ya k'ọ nọ jụgbọ eje-mmọn hụ, ọ nọ gha imę nwata hụ pụha,
nwata hụ nọ dịnhịn ozigbo.
19 Ya ụmụ-azụụn a nọ bịa d'e kunrun ę ebe 'ya sụọ rị, jụ a, sị,
"Kị haịn ęnyi gilęni saęka chụpụ a?"
20 Ọ nọ za wę, sị, "Makęni okukwe ụnụ ehini. M rị a gwa
ụnụ ezioku, omęni ọnụ nwọn okukwe hụn handę kę mkpụrụ
mọstadị, ụnụ jęnkọ d'a s'ęka sị uguni, 'Gha ebeni pụ si ebahụn!'
O jęnmę. O nwọnni ihiębn jęnkọ d'a karị ụnụ ęka! [
21 Kanị ụdịnị a ra pụ wezụka nị wę bu-ọnụ mę ekpere."]

Jizọsị E Kuzi Oku Ọnwụn A
(Mak 9.30-32; Luk 9.43b-45)

22 Ogębn Jizọsị lę ụmụ-azụụn a gi zu imę Galili, Jizọsị nọ sị wę,
"Wę jęnkọ d'e we mmę wụ Nwa nke Ịhịan che ęka ịhịan,

23 wẹ jẹnkọ d'e gbu m; hụn m'ẹ akp'ọhịn ẹtọ, Osolobuẹ e weli
m.” Ọnwan nọ fụkẹnmẹ wẹ.

Ịkụ Ụgwọ-isi Ụlọ-nsọ

24 Ogẹn wẹ gi ru Kapanọm, ndị a na ụgwọ-isi Ụlọ-nsọ nọ
jẹnburu Pita, sị a, “Onyẹ-nkuzi ọnụ ara kụdẹ ụgwọ-isi* Ụlọ-nsọ
ra?”
25 Pita nọ sị, “Ọ kụ a kụ.” Ogẹn o gi lụa, Jizọsị nọ bu ẹ ụzọ
kupụha a, sị a, “Saịmọnụ-o, k'i ro? Onyẹ kẹ ndị-nze ụwanị a na
ụtụ ichẹn-ichẹn w'a na? Ụmụ wẹ ra ndị ọzọ?”
26 Ogẹn o gi sị, “Ndị ọzọ.”
Jizọsị nọ sị a, “'Ya wụ nị ụmụ wẹ ara kụ.
27 Kanị, amamgbe ẹnyi e mẹ ihiẹn e se oku, shi mirin hụ; y'a
tụye ukpo i; y'e weri azụn ibuzọ i sikọ d'e gbu—shịapụ a ọnụ, ị
sikọ d'a hụn akpụrụ egho shẹkẹlụ† ohu. Weri ẹ n'i gi ẹ kụ ụgwọ-
isi mmẹ lẹ 'yụ.”

Isi Nke Mmęsatọ

Onyẹ Kachanrịnnị imẹ Alị-eze Elu-igwee
(Mak 9.33-37; Luk 9.46-48)

1 Ogẹn hụ, ụmụ-azụụn Jizọsị nọ bịa d'e kunrun Jizọsị, sị,
“Onyẹ kachanrịn imẹ Alị-eze elu-igwee?”
2 Ọ nọ kpọ nwata ohu, bu ẹ che etintinnaị wẹ, sị,
3 “M rị a gwa ụnụ ezioku, omẹni ụnụ egbehutọnị, wụrụ ndị
nọ kẹ ụmụẹka, o nwọnni ogẹn ọnụ e gi banye Alị-eze elu-igwee.
4 Onyẹ ọwụlẹ welụa enwẹn ẹ alị, wụrụ onyẹ nọ kẹ nwatanị,
'ya wụ onyẹ kachanrịnnị imẹ Alị-eze elu-igwee.
5 Onyẹ ọwụlẹ nabanhan nwata nọ ẹnịna makẹ ufiri ẹfan m a
nabanhangụọ m.”

Ọnwụnwan
(Mak 9.42-48; Luk 17.1-2)

6 “Kanị onyẹ ọwụlẹ han onyẹ ohu imẹ ndịnị mẹ ntịn hụn
kwerini ni m mẹ njọ, ọ ka mma nị wẹ kẹnmẹ ọlọ hi-ogbe ye
onyẹ hụ olu, tụ a ye imẹ ohimin mini.
7 Ụwa rị imẹ nsọngbu, makẹ ihiẹn ndị hụ e mẹ ịhịan e mẹ njọ
rịn'a! Ihiẹn k'a han ịhịan mẹ njọ k'a bịakwọ-o, kalẹ nsọngbu rị
nị onyẹ hụ wẹ jẹnkọ d'a gha ẹka a bịa.”
8 “Omẹni ẹka ị mọbụ ụkụ ị a haịn ị e mẹ njọ, bepụ a tuhu. Ọ
ka ị mma n'ị banye ndụn bụ ẹhịụ ị ezuni mọbụ n'ị dan ngụrọ,
karị nị wẹ tụ ị ye imẹ ọkụn itẹbitẹ bụ ẹka ị ẹbụọ lẹ ọkụ ị ẹbụọ zu
oke.

---

* **Isi Nke Mmę**sa:24 ụgwọ-isi. Akpụrụ egho w'a kpọ “drak'ma” ẹbụọ kẹ wẹ gi a kụ ụgwọ-isi Ụlọ-nsọnị.

† **Isi Nke Mmę**sa:27 “Shẹkẹlụ” wụ drak'ma ẹnọ.

9 Omẹni ẹnya ị a haịn ị e mẹ njọ, gụpụ a tuhu. Ọ ka ị mma n'i
gi ẹnya ohu sụọ banye ndụn karị nị wẹ tụ ị ye ọkụn-mmọn bụ
ẹnya ị ẹbụọ rị a rị."

Ilu Jesu Gi Atụnrụn Hụ Tuhuni Ta
(Luk 15.3-7)

10 "Hụn n'a nị ụnụ elegberini onyẹ ọwụlẹ imẹ ndịnị mẹ ẹkẹrẹ.
Makẹni, m rị a gwa ụnụ, ndị mmọn-ozi wẹ rị ebe Nẹdi m hụn rị
elu-igwee rị e lee ihun ẹ ogẹn ile.
11 Makẹni mmẹ wụ Nwa nke Ịhịan bịa d'a zụọpụha ndị huni."
12 "Kịnị kẹ ọnụ ro? Omẹni ịhịan nwọn atụnrụn ọgụn-isẹn, ohu
imẹ wẹ a kpahu, ọ natọkọ ohu-arịa-ogụn-isẹn họdụnị elu-ugu
ebahụn wẹ nọ a kpa nni jẹnmẹ d'a chọ ohu hụ kpahuni?
13 Ọ hụn a, m rị a gwa ụnụ ezioku, o jẹnkọ d'a ghọghọ n'a karị
ohu-arịa-ogụn-isẹn hụ kpahulẹni.
14 Ẹrịrazịkwọ, Nẹdi ọnụ hụn rị elu-igwee achọnị nị onyẹ ọwụlẹ
imẹ ndịnị mẹ ẹkẹrẹ la iwi."

Nwẹnẹ I Mẹ I Njọ K'i Jẹnkọ D'e Mẹ?

15 "Nwẹnẹ i mẹ i njọ, jẹn d'a gwa a mmẹfie ẹ ebe 'yụ nị 'ya sụọ
rị a. Omẹni o gọnghọ ị ntịn, 'ya wụ nị y'e wechinhẹngụọ nwẹnẹ
i azụụn.
16 Kanị, omẹni o gọnni i ntịn, weri onyẹ ohu mọbụ mmadụ
ẹbụọ che ni enwẹn i, 'yụ lẹ wẹ e jẹnzi d'a hụn a kẹni o mẹye wẹ
ẹnya.
17 Ọ jụ n'o gọnkọ wẹ ntịn, gwa ndị ụka. Ọ jụ n'o gọnkọ ụka
ntịn, weri ẹ rịkẹ onyẹ ghalẹni e fe Osolobuẹ mọbụ onyẹ a na
ụgwọ-isi *njọ a ma ikpe*."

Ikẹn Ụka Kraịstị Nwọn

18 "Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ, ihiẹn ọwụlẹ ụnụ sị, 'Mba' elu-
ụwa, elu-igwee jẹnkọ d'a sị, 'Mba.' Ihiẹn ọwụlẹ ọnụ sị, 'Ẹghẹẹ,'
elu-ụwa, elu-igwee jẹnkọ d'a sị, 'Ẹghẹẹ.'
19 M rịzị a gwa ụnụ ezioku, omẹlẹ mmadụ ẹbụọ imẹ ọnụ
e kwerigbamẹ elu-ụwanị rịọ ihiẹn ọwụlẹ, Nẹdi m hụn rị elu-
igwee sikọ d'e mẹ ni ụnụ 'ya.
20 Makẹni ebe ọwụlẹ mmadụ ẹbụọ mọbụ ẹtọ gi ufiri ẹfan m
zu, mmẹ lẹ wẹ rị ebẹhụ."

Mgbagharị

21 Pita nọ bịa d'e kunrun Jizọsị, sị a, "Di-nwọnni-ẹnyi, mgbe
ole kẹ nwẹnẹ m sikọ d'e mẹ m njọ a gbagharị m'a? Mgbe ẹsa?"
22 Jizọsị nọ sị, "Asịnị m'ị mgbe ẹsa, kanị mgbe ẹsa-ẹsa ụzọ iri
kwasị ọgụn ẹtọ."

Ilu Jesu Gi Odibo Hụn Jụ N'ọ Gbagharịkọ Ta

23 "'Ya wụ, Alị-eze elu-igwee nọ kẹ ebe eze ohu nọ chọ nị 'ya
lẹ ndị idibo ẹ gbakọ egho wẹ gi ẹ.

24 Ogẹn o gi gbakọma, wẹ nọ wẹhẹn'ẹ onyẹ ohu gi ẹ egho
higbu enwẹn ẹ ogbe, k'e zu wẹ kụsọnmẹ ndị-ọrụn nnụ isẹn-
kwasị-ọgụn ọrọgbọ ahụa mmisẹn.
25 Kanị ọ sanị ẹka kụ a. Eze nọ sị wẹ re 'ya lẹ nwunyẹ ẹ lẹ
ụmụ a lẹ ihiẹn ile o nwọn, wẹhẹ egho d'a kụ a ụgwọ o gi ẹ."
26 "Makẹ ọnwan, odibo hụ nọ gbu osekpu, rịọkẹnmẹ ẹ, sị,
'Nna, nwọn nị m ndidi, m jẹnkọ d'a kụchanrịn ị ihiẹn ile m gi
i.'
27 Nna a nọ gi omikẹn hapụ a, gbagharị a, sị a y'a kụzịlẹ ụgwọ
hụ o gi ẹ."
28 "Kanị, ogẹn odiboni gi pụ, ọ nọ hụn odibo ibe ẹ hụn gi ẹ
egho-ọrụn akp'ọhịn ọgụn-isẹn sụọ. Ọ nọ tọdọn ẹ ẹkpịrị, sị a, 'Kụ
m ụgwọ i gi m.' "
29 "'Ya odibo ibe ẹ hụ nọ dan alị, rịọkẹnmẹ ẹ, sị, 'Nwọn ni m
ndidi, m jẹnkọ d'a kụ ị ụgwọ ị.'
30 Kanị ọ nọ jụ, jẹn d'e bu ẹ che imẹ ụlọ-ngan d'e ru ogẹn o
jẹnkọ d'a kụ a ụgwọ hụ."
31 "Ogẹn idibo ibe ẹ gi hụn ihiẹnni, ọ fụtụ wẹ ọda-ọda imẹ obi,
wẹ nọ jẹn d'a gwa Nna wẹ ihiẹn ile mẹni.
32 'Ya nna a nọ kpọ a, sị, 'Odibo ẹfọ-njọ! M hapụ ị, sị ị akụzịlẹ
ụgwọ hụ ile i gi m, makẹni ị rịọ m arịọ.
33 O furuni n'i mẹ ni odibo ibe i omikẹn kẹ m dọn mẹ n'i
omikẹn?'
34 Nna a nọ gi olulu w'ẹ ye wẹ nị wẹ ye ẹ afụnfụn imẹ ụlọ-
ngan d'e ru ogẹn o jẹnkọ d'a kụchanrịn ụgwọ hụ ile o gi."
35 Ya wụ, ẹrịra kẹ Nẹdi m hụn rị elu-igwee jẹnkọ d'e mẹzikwọ
onyẹ ọwụlẹ imẹ ụnụ, omẹni y'e gini obi i ile gbagharị nwẹnẹ i.

Isi Nke Mmitenẹi

Jizọsị A Kuzi Banyeni Mkpechan
(Mak 10.1-12)

1 Ogẹn Jizọsị gi kuchanrịngụụ ihiẹn ndịnị, ọ nọ gha Galili pụ,
shi ẹgbẹrẹ Judia hụn rị nfetu Iyi Jọdanị.
2 Igunrun hi-ogbe nọ sọnmẹ ẹ, ọ nọ zụọ wẹ ebẹhụ.
3 Ndị hụ imẹ ndị Itu-Farisi nọ bịa d'e kunrun ẹ, kẹni wẹ shi
n'ẹ ọnyan. Wẹ nọ jụ a, sị, "O nwẹghọ ihiẹn ọwụlẹ iwu ku nị ya
kẹ mẹ okẹnnyẹ kpechan nwunyẹ ẹ?"
4 Jizọsị nọ za, sị, "Ọnụ e ke gụn a imẹ Ẹkụkwọ-nsọ nị Onyẹ hụn
keni wẹ ke wẹ okẹn lẹ onyẹnnyẹ ogẹn mbidọn? *Ụnụ e ke gụn a*
n'ọ
5 sị, 'Makẹ ọnwan, okẹnnyẹ sikọ d'a natọ nẹdi ẹ lẹ nnẹ ẹ, jẹn
d'a banye ni nwunyẹ ẹ, wẹ ẹbụọ a wụrụ ẹhụ ohu.'?
6 'Ya wụ, ẹlẹzi wẹ mmadụ ẹbụọ, kanị wẹ wụ ẹhụ ohu. 'Ya wụ,
ihiẹn Osolobuẹ wegbamagụụ, ịhịan y'e kebelẹ ẹ."

7 Ndị Itu-Farisi hụ nọ jụzị a, sị, “Kị haịn nwan Mozizi gi ye
iwu imẹ Ẹhụhụọ-nsọ, sị nị okẹnnyẹ sikọ d'a s'ẹka ye nwunyẹ ẹ
ẹhụhụọ-mkpechan, kpechanpụ a?”
8 Jizọsị nọ za, sị, “Makẹni obi ọnụ e zekẹ—'ya haịn Mozizi gi
hapụ ụnụ nị ụnụ kpechan nwunyẹ ụnụ; kanị ẹlẹ ẹrịra k'ọ rị
ogẹn mbidọn.
9 M rị a gwa ụnụ, onyẹ ọwụlẹ kpechan nwunyẹ ẹ lụma onyẹ
ọzọ, wezụka nị nwunyẹ ẹ zọ ụkụ ye ọfịa, a ghẹrẹọlẹ.”
10 Ụmụ-azụụn a nọ sị, “Omẹni ẹrịra k'ọ rị ẹgbata okẹnnyẹ lẹ
nwunyẹ ẹ, ọ ka mma nị alụnị wẹ di-lẹ-nwunyẹ.”
11 Kanị Jesu nọ sị wẹ, “Ẹlẹ ịhịan ile jẹnkọ d'a saẹka nabanhan
okuni, mmanị ndị hụn ọ wụ nke wẹ.
12 O nwọn ndị ghalẹni a lụ di-lẹ-nwunyẹ makẹni ẹhụ wẹ ezuni
oke kete w'a mụlẹ wẹ; o nwọn ndị ghalẹni a lụ di-lẹ-nwunyẹ
makẹni ịhịan mẹmẹ wẹ ẹrịra; o nwọn ndị sị nị alụkọ wẹ makẹ
ufiri Alị-eze elu-igwee. Onyẹ hụn jẹnkọ d'a saẹka nabanhan
okuni 'ya nabanhan a.”

Jizọsị A Gọzi Ụmụ-ndu
(Mak 10.13-16; Luk 18.15-17)

13 O nwẹ ndị wẹhẹni Jizọsị ụmụ-ndu kẹni ọ bu ẹka kwasị wẹ,
mẹ ekpere, kanị ụmụ-azụụn a nọ jụgbọ ndị hụ.
14 Kanị Jizọsị nọ sị, “Hatu ni ụmụ-ndu nị wẹ bịa d'e kunrun
m; egbọndọnlẹ ni wẹ, makẹni Alị-eze elu-igwee wụ nke ndị nọ
ẹnịna.”
15 Ọ nọ bu ẹka kwasị wẹ, gha ebahụn pụ.

Okorọbịa Ọdafịn Hụ
(Mak 10.17-31; Luk 18.18-30)

16 Ya kẹ onyẹ ohu nọ bịa d'e kunrun Jizọsị, sị, “Onyẹ-nkuzi,
elee ọrụn-ọma kẹ m sikọ d'a rụn nị m nwọnrin ndụn itẹbitẹ?”
17 Jizọsị nọ sị a, “Kị haịn i gi a jụ m oku ihiẹn rị mma? Onyẹ
ohu sụọ rị mma. Ị chọ n'ị banye ndụn, dọnmẹ iwu ndị hụ rị
imẹ Iwu.”
18 Ọ nọ sị, “Elee ndị?”
Jizọsị nọ sị, “Egbulẹ ọchụ; aghẹrẹlẹ; ezunlẹ ohin; ebuokinlẹ
ịhịan ọnụ;
19 gbaye nẹdi i lẹ nnẹ i; ihiẹn ibe i ya sụọ ị kẹ ihiẹn enwẹn i
dọn a sụọ ị.”
20 Okorọbịa hụ nọ sị, “M hụ e dọnmẹ ihiẹn ndịnị ile, kị họdụzị
m jẹnkọ d'e mẹ?”
21 Jizọsị nọ sị a, “Ị chọ n'i zu oke, jẹnmẹ, rechanrịn ihiẹn ile i
nwọn, y'e we egho ẹ ye ndị igbẹnnyẹ, gi ẹ nwọn akụ-lẹ-ụba imẹ
elu-igwee, y'a bịa d'e sọnmẹ m.”
22 Ogẹn okorọbịa hụ gi nụ ihiẹnni, ndụn nọ gụụ a, ọ nọ
sụkụrụ, pụ, makẹlẹ o nwọn ihiẹn ọda-ọda.

23 Jizọsị nọ sị ụmụ-azụụn a, “M rị a gwa ọnụ ezioku, o jẹnkọ
d'a fụ ọrụn ebe ọdafịn jẹnkọ d'a nọ banye Alị-eze elu-igwee.
24 M rịzị a gwa ụnụ, o jẹnkọ d'a ka nfe nị anyịnnyan-
mkpukpuke wụ kamẹlụ gha oghere olodẹn karị nị ọdafịn banye
Alị-eze Osolobuẹ.”
25 Ogẹn ụmụ-azụụn a gi nụ ihiẹnni, ọ tụkẹnmẹ wẹ ẹnya, wẹ nọ
sị, “Onyẹ jẹnkọ d'a sazị nwan ẹka nwọn nzụọpụha?”
26 Kanị Jizọsị e lee wẹ ẹnya, ọ nọ sị wẹ, “Ebe ịhịan rị, ọ sakọ ẹka
mẹ, kanị ebe Osolobuẹ rị, o nwọnni ihiẹn wẹ ghalẹni a saẹka e
mẹ.”
27 'Ya Pita nọ sị, “Lee ẹ, ẹnyi a lagụọ ihiẹn ile tọ sọnmẹ i, kịnị
kẹ ẹnyi jẹnkọ nwan d'e nwọnhẹn?”
28 Jizọsị nọ sị wẹ, “M rị a gwa ọnụ ezioku, *imẹ ụwa ọhụn lalanị,*
ogẹn wẹ jẹnkọ d'e gi mẹmẹ ihiẹn ile nke ọhụn, ogẹn hụ Nwa nke
Ịhịan jẹnkọ d'e gi nọdị ukpo ẹ nwẹ ọghọ, ụnụ ndị hụn sọnni m
sikọ d'a nọdịsọnmẹ ukpo mmẹbụọ, a kị ebọn mmẹbụọ rị Izrẹlụ.
29 Onyẹ ọwụlẹ hụn o mẹni o gigụọ ufiri m natọ ụlọ ndị o nwọn
mọbụ umunẹ-ẹ-ikẹnnyẹ mọbụ umunẹ-ẹ-ikpoho mọbụ nẹdi ẹ
mọbụ nnẹ ẹ mọbụ ụmụ a mọbụ alị o nwọn, jẹnkọ d'e nwọnhẹn
wẹ ụzọ ọgụn-isẹn, nwọnhẹnzikwọ ndụn itẹbitẹ.
30 Kanị, ndị bu ọda bu ụzọ jẹnkọ d'a kparị azụụn, ndị kpa
azụụn e buru ụzọ.”

Isi Nke Ọgụn

Ihiẹn Jesu Gi Ndị Rụn Ọrụn Imẹ Ugbo Kuzi

1 “Makẹni Alị-eze elu-igwee rị kẹ ebe onyẹ ohu nọ pụ
ụz'ụtụntụn d'e weri ndị ọrụn hụn jẹnkọ d'a rụn imẹ ugbo-vaịnị
a.
2 Ogẹn 'ya lẹ wẹ gi kwerigbamagụụ n'o jẹnkọ d'a kụ wẹ
egho ọrụn akpụ-ụhụọhịn wụ dinarịọsị ohu, ọ nọ zi wẹ ban imẹ
ugbo-vaịnị a d'a rụnma ọrụn.”
3 “Ihiẹn nọkẹ ọkụlọkụ itenẹi ụtụntụn, ọ nọ pụzị, hụn ndị ọzọ
wuzo mmaka imẹ afịa.
4 Ọ nọ sị wẹ, ‘Ụnụ nwẹn jẹnmẹ ugbo-vaịnị m d'a rụn ọrụn, m
jẹnkọ d'a kụ ụnụ ụgwọ ọhụnma.’ Wẹ nọ jẹnmẹ.
5 Ọ pụzịkwọ ọkụlọkụ mmẹbụọ, ogẹn hụ anwụn gi a rị isi lẹ
ọkụlọkụ ẹtọ efinnaị, ọ nọ mẹzikwọ ihiẹn ohu ahụn.”
6 “Ihiẹn rịkẹ ọkụlọkụ isẹn ẹnyasị, ọ nọ pụzị, hụn ndị ọzọ
turusọnmẹni; ọ nọ sị wẹ, ‘Kị haịn ọnụ gi turu ebeni mmaka kete
ụtụntụn?’ ”
7 “Wẹ nọ sị a, ‘Makẹni o nwọnni onyẹ we ẹnyi ọrụn.’ Ọ nọ sị
wẹ, ‘Ụnụ nwẹn jẹnmẹ ugbo-vaịnị m d'a rụn ọrụn.’
8 O ru ogẹn ẹnyasị, onyẹ hụ nwọn ugbo-vaịnị hụ nọ sị onyẹ
hụn e lepụ n'a ugbo-vaịnị hụ ẹnya, ‘Kpọ ndị ọrụn hụ n'ị kụ wẹ
ụgwọ wẹ, gha ndị ịkpazụụn kụma d'e ru ndị ibuzọ.’

9 Ogẹn ndị hụ gha ọkụlọkụ isẹn ẹnyasị rụnma gi bịa, wẹ nọ kụ
onyẹ-onyẹ imẹ wẹ egho-ọrụn akp'ọhịn ohu-ohu.”
10 “Ogẹn ndị ibuzọ gi bịa, wẹ ro ni wẹ jẹnkọ d'a kụkarị wẹ
egho-ọrụn akp'ọhịn; kanị wẹ nọ kụ onyẹ-onyẹ imẹ wẹ egho-
ọrụn akp'ọhịn*.
11 Ogẹn wẹ gi kụgụụ wẹ ụgwọ, wẹ nọ dẹnwịnnwịnma nị onyẹ
hụn nwọn ọrụn,
12 sị, ‘Ndị ịkpazụụnnị rụn mgbahunmẹ ọkụlọkụ ohu sụọ, bụ
ẹnyi nwẹn bu ọrụnnị isi kete ụtụntụn, ma anwụn, kalẹ y'a kụ
ẹnyi lẹ wẹ ahanmahan.’ ”
13 “Kanị ọ nọ shịarị onyẹ ohu imẹ wẹ, sị a, ‘Di-ẹnyi, a rị m e
mẹgbu i; ẹlẹ egho-ọrụn akp'ọhịn kẹ mẹ lẹ yụ kwerigbama?
14 Weri hụn wụ nke i lama; mmẹ chọ nị m ye onyẹni wẹ we
ịkpazụụn kẹ m dọn ye i.
15 Anịkọzịdẹ wẹ m gi ihiẹn m mẹ ihiẹn m chọ nị m gi ẹ mẹ ra?
Ra ị rị e we iwe ni m rị a ha-ẹka?’ ”
16 “‘Ya wụ, ndị kpa azụụn jẹnkọ d'e bu ụzọ, ndị bu ụzọ a kparị
azụụn.”

Hụn m'ẹ Mgbe Ẹtọ Jizọsị Ku Oku Ọnwụn A
(Mak 10.32-34; Luk 18.30-34)

17 Ogẹn Jizọsị gi jẹnkọ Jerusalẹm, ọ nọ wesi ụmụ-azụụn a nkọ
ohu, sị wẹ,
18 “Lee n'ẹ, ẹnyi jẹnkọ Jerusalẹm; ẹnyi ru ebahụn, wẹ sikọ
d'e re Nwa nke Ịhịan ye ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-nkuzi Iwu. Wẹ
jẹnkọ d'a ma a ikpe-ọnwụn,
19 we ẹ ye ndị alị ndị ọzọ nị wẹ kpa a ye ẹmụ, fịan a mkpịnsịn,
kpọgbu ẹ elu obe; kanị hụn m'ẹ akp'ọhịn ẹtọ, Osolobuẹ jẹnkọ
d'e weli ẹ.”

Ihiẹn Nnẹ Ohu Rịọ Nị Ụmụ A
(Mak 10.35-45)

20 'Ya nnẹ Jemisi lẹ Jọnụ, ụmụ Zẹbẹdi, nọ wẹhẹ wẹ d'e kunrun
Jesu, ọ nọ gbu osekpu ihun ẹ, rịọ a n'o mẹn'ẹ ọhụnma.
21 Jesu nọ sị a, “K'ị chọ?” Ọ nọ sị a, “Ku ẹ ni onyẹ ohu imẹ
ụmụ-m-ikẹnnyẹ ẹbụọnị jẹnkọ d'a nọdị alị ẹka-ihiẹn i, hụn-ẹbọ a
nọdị alị ẹka-ekpẹn i imẹ alị-eze i.”
22 Kanị Jizọsị nọ sị, “Ọnụ a marịn ihiẹn ọnụ rị a rịọ. Nị ụnụ
saẹka ra ihiẹn rị imẹ mkpu hụn m jẹnkọ d'a ra?” Wẹ nọ sị, “Ẹnyi
jẹnkọ d'a s'ẹka.”
23 Ọ nọ sị wẹ, “Ezioku-ezioku, ụnụ jẹnkọ d'a ra ihiẹn rị imẹ
mkpu m, kanị ẹlẹ mmẹ jẹnkọ d'e ku onyẹ sikọ d'a nọdị alị ẹka-
nni m lẹ ẹka-ekpẹn m; kama ndị hụ Nẹdi m kwademẹ n'ẹ, wẹ
jẹnkọ d'a nọdị a.”

---

* **Isi Nke Ọgụn**:10 *Griki:* dinarịọsị

24 Ogẹn ụmụ-azụụn iri họdụnị gi nụ ihiẹnni umunẹ ẹbụọ hụ
mẹ, wẹ nọ bumẹni umunẹ ẹbụọ hụ olulu.
25 Kanị Jizọsị nọ kpọzụnhan wẹ, sị wẹ, “Ụnụ a marịnghọ nị
ebe ndị alị ndị ọzọ rị ndị hụn a kịnị e mẹ rịkẹ sị uwẹ nwọn ndị
wẹ rị a kị, ndị-ndu wẹ e mẹ wẹ a marịn nị uwẹ rị a kị wẹ.
26 Ka emẹlẹ ni ẹrịra. Onyẹ ọwụlẹ chọ n'ọ wụrụ okẹn ịhịan imẹ
ọnụ, 'ya wụrụ odibo ụnụ;
27 onyẹ ọwụlẹ chọ n'ọ wụrụ onyẹ ibuzọ imẹ ụnụ, 'ya wụrụ
igbọn ọnụ —
28 nọkẹ kẹ Nwa nke Ịhịan dọn bịa, ẹlẹ ni wẹ gba n'a odibo,
kanị, n'ọ gba odibo, yezikwọ ndụn a, gi ẹ gbahụa ndị bu ọda.”

Jizọsị A Zụọ Ndị Ẹnya-ishi Ẹbụọ
(Mak 10.46-52; Luk 18.35-43)

29 Ogẹn Jesu lẹ ụmụ-azụụn a gi gha Jẹriko pụkọ, igunrun hi-
ogbe nọ sọnmẹ ẹ.
30 Ikẹnnyẹ ẹbụọ ẹnya kpu ishi nọdị alị mkpẹnrẹn ụzọ hụ.
Ogẹn wẹ gi nụ nị Jizọsị ghafekọ, wẹ nọ yi oro, sị, “Di-nwọnni-
ẹnyi, Nwa Defidi mẹ ni ẹnyi ebere!”
31 Igunrun hụ nọ jụgbọ wẹ, sị wẹ kpukin ọnụ; kanị wẹ nọ
yikẹnmẹdẹ oro, sị, “Di-nwọnni-ẹnyi, Nwa Defidi, mẹ ni ẹnyi
ebere!”
32 Jizọsị nọ kụsị, kpọ wẹ, sị, “Kịnị kẹ ụnụ chọ nị m mẹ ni ọnụ?”
33 Wẹ nọ sị a, “Di-nwọnni-ẹnyi, ẹnyi chọ nị ẹnyi leghama ụzọ.”
34 Jizọsị nọ mẹ ni wẹ omikẹn, mẹtụ wẹ ẹka ẹnya. Ozigbo hụ,
wẹ nọ hụnma ụzọ; wẹ nọ sọnmẹ ẹ.

Isi Nke Ohu-kwasị-ọgụn

Jizọsị A Banhan Jerusalẹm Lẹkẹ Onyẹ-mmẹri
(Mak 11.1-11; Luk 19.28-40; Jọn 12.12-19)

1 Ogẹn wẹ gi nọkunmẹmẹ Jerusalẹm, e ru we Ugu Olivu hụn
rị Bẹfeji, Jizọsị nọ zipụ ụmụ-azụụn a ẹbụọ,
2 sị wẹ, “Banye ni imẹ obodoni mẹ ẹkẹrẹ hụn rị ụnụ ihun,
ọnụ jẹnkọ d'a hụn Jaki wẹ limẹ ebẹhụ lẹ nwa a nọdịye ni n'ẹ.
Tọpụ nị wẹ wẹhẹ ni m.
3 Onyẹ sị ụnụ ihiẹn ọwụlẹ, sị n'a hụ, ‘Nna chọ wẹ’, o sikọ d'a
sị ụnụ weri wẹ ozigbo.”
4 Ọnwan mẹ kẹni wẹ mẹzu ihiẹn onyẹ-amụma ku, sị,
5 “Gwa ndị obodo Zayọnụ,
lee ẹ, eze ọnụ lala d'e kunrun ụnụ,
o welụa enwẹn ẹ alị:
ọ rị enu Jaki,
lẹ elu nwa-jaki.”
6 Ụmụ-azụụn a ẹbụọ hụ nọ jẹn, mẹ kẹ Jizọsị dọn zi wẹ,
7 e wẹhẹ wẹ Jaki hụ lẹ nwa-jaki hụ, gi ẹwuru w'e yiye elu ẹ
gbama elu wẹ, Jizọsị nọ nyinrin wẹ.

8 Imẹrinmẹ ndị rị imẹ igunrun hụ nọ gi ẹwuru wẹ gbama ụzọ,
ndị ọzọ a kpagiri agalaba osisi ndị rịsọnmẹ ebẹhụ, gbama wẹ ụzọ.
9 Igunrun hụ rị a ihun lẹ azụụn hụ e yi oro, a sị,
“Ọjịja-mma ya rị nị Nwa Defidi!
Onyẹ hụ gi ẹfan Di-nwọnni-ẹnyi bịa wụ onyẹ Chuku gọzi agọzi!
Ọjịja-mma 'ya rị nị Osolobuẹ Ebẹhụ Kachanrịn elu ejẹn*”
10 Ogẹn o gi banye Jerusalẹm, ọ rịkẹ sị wẹ kpasu obodo hụ
ile: Wẹ hụ a jụ, sị, “Onyẹ wụ ọnwan?”
11 Igunrun ahụn nọ sị, “Hụnnị wụ onyẹ-amụma hụ w'a kpọ
Jizọsị hụn gha Nazarẹtị rị Galili bịa.”

Jizọsị E Si Ụlọ-nsọ
(Mak 11.15-19; Luk 19.45-48; Jọn 2.13-22)

12 Jizọsị nọ banye Ụlọ-nsọ, chụpụ ndị ile rị a zụ afịa imẹ Ụlọ-
nsọ, hukpumẹ teburu ndị a gbahutọ ego lẹ oche ndị hụn e re
oluikuku.
13 Ọ nọ sị wẹ,
“Wẹ de ẹ imẹ Ẹkụkwọ-nsọ, sị,
‘Wẹ jẹnkọ d'a kpọ Ụlọ m ụlọ ekpere’,
kalẹ ọnụ e gigụọ a hẹnrin ebe ndị-ohin e zueri!”
14 Ndị ẹnya-ishi lẹ ndị-ngụrọ nọ bịa d'e kunrun ẹ imẹ Ụlọ-nsọ,
ọ nọ zụọ wẹ.
15 Kanị ogẹn ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-nkuzi Iwu gi hụn ihiẹn
ndị a tụ ẹnya ọ rị e mẹ, hụnzị kẹ ụmụ-ndu rị imẹ Ụlọ-nsọ rị e yi
oro, a sị, “Hozana (ọjịja-mma) rị nị nwa Defidi!”, iwe nọ wemẹ
wẹ.
16 Wẹ nọ sị a, “Ị hụ a nụ ihiẹn ụmụ-ndu ndịnị rị e ku?” Jizọsị
nọ sị wẹ, “Ẹghẹẹ, m hụ a nụ. Ụnụ e ke gụntu ebẹhụ Ẹhụhụọ-nsọ
nọ sị,
‘Y'a zụngụọ ụmụẹka lẹ ndị rị a ra ẹran nị wẹ ja ị mma zu oke.’?”
17 Ọ nọ la wẹ tọ, gha imẹ obodo hụ pụ, si Bẹtanị, d'a nọdị
uchinchin hụ.

Jizọsị A Bụ Osisi Figi Ọnụ
(Mak 11.12-14, 20-24)

18 Eki e fọn ụzọtụntụn, ebe o kinkọ azụụn Jerusalẹm, ẹgụn hụ
a gụn a.
19 Ọ nọ hụn osisi figi ohu mkpẹnrẹn ụzọ, ọ nọ jẹn ebe ọ rị;
kanị, ọ hụnnị ihiẹn ọwụlẹ enu ẹ, mmanị ẹhụhụọ sụọ. Ọ nọ sị a,
“Amịzịlẹ mkpụrụ jẹnrin ejẹn.” Osisi hụ nọ kpọpụ-nkụn ozigbo.
20 Ogẹn ụmụ-azụụn gi hụn ihiẹnni, ọ tụkẹnmẹ wẹ ẹnya, wẹ nọ
sị, “Nanị kẹ osisi hụ dọn kpọpụ-nkụn ozigbo?”
21 Jizọsị nọ sị wẹ, “M rị a gwa ụnụ ezioku, ọwụnị ọnụ e
nwọnghọ okukwe bụ ụnụ enwẹni obi-ẹbụọ, ụnụ jẹnkọ d'a saẹka

---

* **Isi Nke Ohu-kwasị-ọgụn**:9 *Griki:* “…imẹ Elu-igwee kachanrịn elu e jẹn”. (Osolobuẹ kẹ wẹ gi ihiẹnni e ku.)

mẹkarị ihiẹn wẹ mẹ osisi figi hụ; ẹlẹdẹ ọhụn sụọ, ọsụọn'a nị ọnụ
sị uguni, 'Jẹn d'a tụ enwẹn i ye imẹ ohimin,' o jẹnkọ d'e mẹ.
22 Ihiẹn ụnụ gi okukwe mẹ ekpere rịọ, ọnụ jẹnkọ d'e
nwọnhẹn ẹ."

A Jụ Wẹ Jizọsị Kẹ Onyẹ Zi Ẹ
(Mak 11.27-33; Luk 20.1-8)

23 Ogẹn o gi banye Ụlọ-nsọ, ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-isi nọ bịa
d'e kunrun ẹ ebe ọ rị a kuzi, sị a, "Elee ikẹn k'i gi e mẹ ihiẹn
ndịnị, onyẹ ye i ikẹnni?"
24 Jizọsị nọ za wẹ, sị, "Mmẹ lẹ enwẹn m jẹnkọ d'a jụ ụnụ akpụ
ọtaa ohu, ụnụ za m'a, a gwa m ọnụ ikẹn m gi e mẹ ihiẹn ndịnị."
25 "Mirin-Chuku Jọnụ mẹ, elebe k'ọ gha bịa: ọ gha elu-igwee
bịa ra ọ gha ẹka ịhịan bịa?"
Wẹ nọ tụgbamẹ iroro, sị, "Ẹnyi sị, 'Ọ gha elu-igwee bịa,' o sikọ
d'a sị, 'Kị haịn nwan ụnụ gilẹni gi oku ẹ dọn?'
26 Kanị egun igunrunni anịkọ ẹnyi sị, 'Ọ gha ẹka ịhịan bịa,'
makẹni ịhịan ile weri ẹ nị Jọnụ wụ onyẹ-amụma."
27 'Ya wẹ nọ za Jizọsị, sị, "Ẹnyi amarịn." Ọ nọ sị wẹ, "Mmẹ
nwẹn a gwakọ ụnụ ikẹn m gi e mẹ ihiẹn ndịnị."

Jesu E Gi Umunẹ Ẹbụọ Kuzi Imẹ-ihiẹn Chuku Ku

28 "Kịnị kẹ ọnụ ro nwan? Okẹnnyẹ ohu mụ ikẹnnyẹ ẹbụọ; o
jẹn d'e kunrun nke ibuzọ, sị a, 'Nwa m, jẹn d'a rụn ọrụn imẹ
ugbo vaịnị tannị.'
29 Ọ nọ sị, 'Ejẹnkọ m.' Kanị, omẹgụụ, ọ nọ gbehutọ obi ẹ, jẹnmẹ.
30 'Ya nẹdi ẹ nọ jẹn d'e kunrun hụn-ẹbọ, gwazị a ihiẹn ohu
ahụn. Ọ nọ sị, 'Baba, m sikọ d'e jẹn.' Kanị o jẹnni.
31 Onyẹ imẹ wẹ mẹ ihiẹn nẹdi ẹ chọ?" Wẹ nọ sị, "Nke ibuzọ."
Jizọsị nọ sị wẹ, "M rị a gwa ụnụ ezioku, ndị a na Ụgwọ-isi *wẹ gi
njọ wẹ marịn* lẹ ndị ịgbaraja hụ e buni ụnụ ụzọ a banye Alị-eze
Osolobuẹ.
32 Makẹni Jọnụ bịa d'e kunrun ọnụ, a ghọsị ụnụ ezigbo ụzọ
ahụn Osolobuẹ chọ, kanị, ụnụ egini oku ẹ dọn. Kanị ndị a na
ụgwọ-isi *wẹ gi njọ wẹ marịn* lẹ ndị ịgbaraja gi ẹ dọn; ogẹn ọnụ
gidẹ hụn ihiẹn rị e mẹni ụnụ egidẹn'ẹ chegharị, kweri ihiẹn o
ku."

Ilu Jesu Gi Ndị Wẹ Ye Ugbo Rụn Ta
(Mak 12.1-12; Luk 20.9-19)

33 "Nụ nị ilu ọzọ: O nwọn onyẹ ohu nwọn alị, ọ nọ kụn a vaịnị,
kẹnhunmẹ ẹ ụgba, gu olu ebe w'a nọ a pịnpụha manya-vaịnị ye
imẹ ugbo hụ, tụnzịkwọ ụlọ-nche ye ẹ, bu ẹ che ẹka ndị sikọ d'a
gha a rụn a e-gbu-e-ke. Ọ nọ si alị ọzọ.
34 Ogẹn vaịnị e rumẹ, ọ nọ zi ndị idibo ẹ jẹnni ndị hụ rị a rụn
ugbo hụ d'a nahan wẹ ihiẹn vaịnị a mị.

35 Ndị hụ rị a rụnn'a nọ kwọndọn ndị-idibo ẹ, gbu onyẹ ohu
ili, gbu onyẹ ohu ozun, mazị onyẹ ohu ọmụma.
36 'Ya ọ nọ zijẹnzi ndị-idibo ẹ ọzọ bu ọda karị ndị ibuzọ. E mẹ
wẹ wẹ ihiẹn wẹ mẹ ndị ibuzọ.
37 Omẹgụụ, ọ nọ zijẹn nwa a, sị, 'Wẹ sikọ d'a gbaye nwa m.'
38 Kanị, ogẹn ndị hụ rị a rụn ugbo-vaịnị hụ gi hụn nwa a, wẹ
nọ sị ibe wẹ, 'Onyẹni wụ hụn jẹnkọ d'e nwọnrin ebeni omẹgụụ;
nị ẹnyi gbupụn'a nwan weri ihiẹn ẹ!'
39 'Ya wẹ nọ weri ẹ, chụpụ a imẹ ugbo-vaịnị hụ, gbu ẹ."
40 "Onyẹ nwọn ugbo-vaịnị hụ bịa nwan, k'o sikọ d'e mẹ ndị
hụ rị a rụn ugbo hụ?"
41 Wẹ nọ za, sị, "O jẹnkọ d'e gbu ndị-ẹti hụ, gbu wẹ la iwi,
we ugbo-vaịnị hụ ye ndị ọzọ hụn jẹnkọ d'a rụnn'a, e yesọnmẹ ẹ
ihiẹn-ugbo ẹ ogẹn ihiẹn-ugbo."
42 Jizọsị nọ sị wẹ, "Ọnụ e ke gụntu ihiẹn Ẹkụkwọ-nsọ ku?
Ẹkụkwọ-nsọ sị,
'Ọmụma hụ ndị a tụn ụlọ jụ,
a wụrụọlẹ hụn gi ụlọ;
Di-nwọnni-ẹnyi 'ya mẹ ihiẹnni,
ọ tụka ẹnyi ẹnya!'
43 'Ya wụ, m rị nwan a gwa ụnụ nị wẹ jẹnkọ d'a narịn ọnụ
Alị-eze Osolobuẹ, we ẹ ye ndị alị hụ hụn jẹnkọ d'a mị mkpụrụ
a.
44 Onyẹ ọwụlẹ danye elu ọmụmanị jẹnkọ d'e tikpọchanrịn,
kanị o jẹnkọ d'e gwerinriẹn onyẹ ọwụlẹ ọ dankwasị!"
45 Ogẹn ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị Itu-Farisi gi nụ ilu ndịnị, wẹ
nọ marịn nị uwẹ k'ọ rị e ku.
46 Wẹ te chọ nị wẹ nwụnrụn a, kalẹ egun igunrun rị ebahụn
a nịnị wẹ, makẹni wẹ weri ẹ nọkẹ onyẹ-amụma.

Isi Nke Ẹbụọ-kwasị-ọgụn

Jesu E Gi Oriri-agbamẹkụkwọ Kuzi
(Luk 14.15-24)

1 Jizọsị nọ tazị nị wẹ ilu, sị,
2 "Alị-eze elu-igwee rịkẹ ebe eze ohu nọ kpọ nị nwa a oriri-
agbamẹhụhụọ.
3 Ọ nọ zi ndị-idibo ẹ d'a kpọ ndị wẹ kpọ oriri-agbamẹkụkwọ
hụ, kanị abịanị wẹ.
4 Ọ nọ zizi ndị idibo ọzọ, sị, 'Gwa nị ndị hụ wẹ kpọ oriri, sị,
"Lee n'ẹ, a kwademẹgụọ m oriri m; e gbuọlẹ m okẹn-efin m
lẹ ụmụ-efin m zụntọ. A kwademẹgụọ m ihiẹn ile; bịa nị oriri-
agbamẹhụhụọ hụ." ' "
5 "Kanị egini w'ẹ dọn, onyẹ-onyẹ nọ jẹnmẹ ebe o jẹnkọ: onyẹ
ohu e jẹnmẹ ugbo ẹ, onyẹ ọzọ e jẹnmẹ afịa a,

6 ndị ọzọ nọ nwụnrụn ndị idibo ẹ, gbe ifẹnrẹn ye wẹ ihun,
gbu wẹ.
7 Eze hụ nọ bumẹ olulu; ọ nọ zijẹn ndị-agha a, wẹ nọ gbupụ
ndị ogbu-ọchụ hụ, dụnchanrịn obodo wẹ ọkụn.
8 Ọ nọ sị ndị idibo ẹ, 'A kwademẹgụọ wẹ oriri-agbamẹkụkwọ
hụ, kanị ndị wẹ kpọ d'e ri ẹ efuruni ndị wẹ sikọ d'a kpọ.
9 Jẹnsọnmẹ ni nwan ọgbara-ogbe ichẹn-ichẹn d'a kpọ kẹ wẹ
han ụnụ hụn; sị nị wẹ bịa oriri.'
10 Ndị idibo hụ nọ jẹnsọnmẹ ọgbara-ogbe ichẹn-ichẹn d'e wẹhẹ
ndị ile wẹ hụn, kẹ ndị-ọma kẹ ndị-ejẹ, nke wụ nị ndị-ọbịa e
junchanrịn ebahụn wẹ rị e mẹ mmẹmmẹ."
11 "Kanị, ogẹn eze hụ gi bịa n'ọ hụn ndị ọbịa, ọ nọ hụn onyẹ
ohu yilẹni ẹwuru wẹ gi e jẹn agbamẹhụhụọ.
12 Ọ nọ sị a, 'Di-ẹnyi; nanị k'i dọn banhan ebeni bụ y'e yi
ẹwuru wẹ gi e jẹn agbamẹhụhụọ?' Ọ shịarịnị ihiẹn ọwụlẹ.
13 Eze nọ sị ndị hụ e jẹnn'ẹ ozi, 'Kẹnmẹ n'ẹ ụkụ lẹ ẹka, tụ
a ye ishi hụ rị ezi, ebe ịhịan jẹnkọ d'a nọ a kwan ẹkwan, a ta
nkwẹnrẹn-eze.'
14 Makẹni ndị wẹ kpọ bu ọda, kanị ndị wẹ họrị ebuni ọda."

Ajụjụ Banyeni Ịkụ Ụgwọ-isi
(Mak 12.13-17; Luk 20.20-26)

15 Ndị Itu-Farisi nọ jẹn d'a tụ iroro nị wẹ marịn kẹ wẹ a dọn
gi ihiẹn wẹ lẹ Jizọsị k'e ku nwụndọn ẹ.
16 Wẹ nọ zijẹn ụmụ-azụụn wẹ lẹ ndị itu Hẹrọdụ d'a jụ a ụtaanị:
"Onyẹ-nkuzi, ẹnyi a marịnghọ n'ị wụ onyẹ ezioku, nị ị rị a kuzi
ụzọ Osolobuẹ k'o furu, nị egun ịhịan ara tụ ị, y'a ra gbeyeni
ịhịan.
17 Gwa ẹnyi nwan ihiẹn i ro: O furughọ nị ẹnyi kụ eze-kanị
wụ Siza ụgwọ-isi ra o furuni?"
18 Kanị Jizọsị a marịnguọ nị wẹ jụ ụtaanị makẹni izize ẹ rị e
ze wẹ. Ọ nọ sị, "Kị haịn ụnụ gi a nwan m, ọnụ ndị ihunnaị.
19 Ghọsịdẹle ni m egho wẹ gi a kụ ụgwọ-isi hụ." Wẹ nọ
wẹhẹn'ẹ akpụrụ ego dinarịọsị ohu.
20 Jizọsị nọ sị wẹ, "Isi onyẹ lẹ ẹfan onyẹ wụ ndịnị?"
21 Wẹ nọ sị, "Nke Siza rọ." 'Ya ọ nọ sị wẹ, "We ni nwan ihiẹn
Siza ye Siza, ụnụ e we nke Osolobuẹ ye Osolobuẹ."
22 Ogẹn wẹ gi nụ a, ọ tụkẹnmẹ wẹ ẹnya, wẹ nọ na a tọ, pụ.

Ajụjụ Banyeni Ịgha Ọnwụn Lihi
(Mak 12.18-27; Luk 20.27-40)

23 Ụhụọhịn ohu hụzịkwọ, ndị hụ imẹ ndị Itu-Sadusi nọ bịa d'e
kunrun Jesu. Ndị Itu-Sadusi kweri nị ndị nwụnnị a ra lihi: wẹ
nọ jụ a ụtaa,
24 sị, "Onyẹ-nkuzi, Mozizi sị nị 'Omẹni okẹnnyẹ nwụnhụn bụ
ọ mụnị nwa, nwẹnẹ ẹ 'ya lụma okpoho hụ di ẹ nwụn, kẹni ọ
mụdọn ni nwẹnẹ ẹ nwụnnị nwa.'

25 Ikẹnnyẹ ẹsa wụ umunẹ te rị imẹ ẹnyi; nke ibuzọ a lụgụụ
nwunyẹ, o mẹgụụ, ọ nọ nwụnhụn bụ ọ mụnị nwa, ọ nọ la
nwunyẹ ẹ tọ, nwẹnẹ ẹ hụn e sọnn'ẹ nọ lụma a.
26 Ẹrịrazịkwọ kẹ nke ẹbụọ ahụn mẹ, lẹ nke ẹtọ, d'e ru hụn mẹ
wẹ ẹsa, wẹ ile a nwụnhụnchanrịn.
27 Omẹgụụ, okpoho hụ nọ nwụnhụn.
28 'Ya wụ, ogẹn ndị nwụnnị e gi nwan lihi, nwunyẹ onyẹ k'o
jẹnkọ nwan d'a wụ imẹ mmadụ ẹsa hụ, ebe o mẹ ni wẹ ile
lụgbarị a?"
29 Kanị Jizọsị nọ za wẹ, sị, "Ụnụ e fiegụọ ụzọ makẹni ụnụ a
marịn Ẹhụhụọ-nsọ, ọnụ amarịn kẹ ikẹn Osolobuẹ han.
30 Ogẹn ndị nwụnnị sikọ d'e gi gha ọnwụn lihi, alụkọ wẹ di lẹ
nwunyẹ, eyekọ wẹ wẹ lụrụ, wẹ jẹnkọ d'a nọ kẹ ndị mmọn-ozi.
31 O mẹ nke iweli ndị nwụnnị, ụnụ e ke gụntu ihiẹn Osolobuẹ
gwa ọnụ imẹ Ẹhụhụọ-nsọ?
32 Ọ sị, 'Mmẹ wụ Osolobuẹ Ebraham, Osolobuẹ Aziki lẹ
Osolobuẹ Jekọpụ.' Osolobuẹ ẹlẹ Osolobuẹ ndị nwụnnị, kanị
nke ndị rị ndụn."
33 Ogẹn igunrun hụ gi nụ nkuzi ẹ, ọ tụkẹnmẹ wẹ ẹnya.

Iwu Kachanrịnnị
(Mak 12.28-34; Luk 10.25-28)

34 Ogẹn ndị Itu-Farisi gi nụ nị Jesu e kpukingụọ ndị Itu-
Sadusi ọnụ, wẹ nọ zu, buru ẹ,
35 onyẹ ohu imẹ wẹ wụ ọkaa-Iwu nọ gi ọtaa shin'ẹ ọnyan, sị
36 "Onyẹ-nkuzi, elee iwu kachanrịn imẹ Iwu Mozizi?"
37 Ọ nọ sị a, " 'Gi obi i ile, enwẹn* i ile lẹ uche i ile nwẹ ihiẹn-
ọsụsụọ Di-nwọnni-ẹnyi wụ Osolobuẹ i.'
38 Ọnwan wụ iwu kachanrịnnị lẹ nke ibuzọ.
39 Nke ẹbụọ nọzị kẹ nke ibuzọnị, ọ sị, 'Ihiẹn ibe i sikọ d'a
sụọrịrị ị kẹ ihiẹn enwẹn i dọn a sụọ ị.'
40 Iwu ẹbụọnị gi Iwu Mozizi ile lẹ ihiẹn ile ndị-amụma ku."

Ajụjụ Banyeni Kraịstị, Onyẹ Hụ Osolobuẹ Tumẹ
(Mak 12.35-37; Luk 20.41-47)

41 Ogẹn ndị hụ imẹ ndị Itu-Farisi gi nọgbamẹ, Jizọsị nọ jụ wẹ
ụtaa,
42 sị, "Kịnị kẹ ụnụ ro banyeni Kraịstị? Nwa onyẹ k'ọ wụ?" Wẹ
nọ sị a, "Nwa Defidi."
43 Ọ nọ sị wẹ, "Nanị kẹ Mmọn-nsọ dọn nwan mẹ Defidi kpọ
a 'Di-nwọnni-m' ebẹhụ Ẹhụhụọ-nsọ nọ sị,
44 'Di-nwọnni-ẹnyi sị Di-nwọnni-m;
nọdị alị ẹka-nni m,
d'e ru mgbe m bugụụ ndị iṅẹnrẹn i
che okpuru ụkụ ị?' "

---

* **Isi Nke Ẹbụọ**-kwas**ị-ọgụ**n:37 umẹ-ndụn

45 “O mẹ nwan nị Defidi kpọ a ‘Di-nwọnni-m’, ẹghanị k'o dọn
wụrụ nwa Defidi?”
46 O nwọnni onyẹ saẹka za ihiẹn ọwụlẹ. O nwọnzini onyẹ
egun nị jụ a ụtaa ọzọ gha ụhụọhịn hụ jẹnmẹ.

Isi Nke Ẹtọ-kwasị-ọgụn

Jizọsị Sị Wẹ Kpachanpụkwọ Ẹnya Ebe Ndị-nkuzi Iwu Lẹ Ndị Itu-Farisi Rị
(Mak 12.38-39; Luk 11.43-46; 20.45-46)

1 'Ya Jizọsị nọ sị igunrun hụ lẹ ụmụ-azụụn a,
2 “Ndị-nkuzi Iwu lẹ ndị Itu-Farisi nọdị alị elu Ocho-Mozizi—
'ya wụ, uwẹ wụ ndị a kuzi Iwu Mozizi;
3 e mẹ ni nwan ihiẹn ọwụlẹ wẹ gwa ụnụ, e gi n'ẹ dọn; kalẹ,
esọnkwọlẹ ni wẹ mẹ ihiẹn wẹ rị e mẹ. Makẹni, w'a kuzi, bụ w'a
ra mẹ ihiẹn wẹ rị a kuzi.
4 W'e kẹnmẹ ibu nyịnnị, hụn a fụ ọrụn obubu e che ịhịan isi-
uvun, kanị wẹ lẹ enwẹn wẹ ara tịnpụdẹ mkpịnsịn-ẹka ohu nị
wẹ bu ụdị ibu hụ.
5 Wẹ e mẹ ihiẹn ile w'e mẹ kẹni ịhịan ile hụn wẹ: wẹ gha e
mẹmẹ mkpọ Filatrị ahụn ịhịan ilee deye ihiẹn rị Ẹkụkwọ-nsọ e
kẹnmẹye ezimezi ihun, e mẹmẹ wẹ nke wẹ n'o hi-ogbe. Wẹ gha
e mẹmẹ Tasẹlụ ahụn ịhịan ile a kwaye ẹkwa ekpere, e mẹmẹzi
wẹ nke wẹ n'o sue, kẹni ịhịan hụn wẹ.
6 Ọ sụọ wẹ nị w'a nọdị isi-oche wẹ gha e ri oriri; a sụọ wẹ ni
w'e ye wẹ oche pụ-ichẹn imẹ ụlọ-ofufe,
7 nị w'e kele wẹ ekele pụ-ichẹn imẹ afịa ebe ịhịan rị, nị w'a
kpọ wẹ ‘Onyẹ-nkuzi.’
8 Ka anịlẹ ni ịhịan kpọ ọnụ ‘Onyẹ-nkuzi,’ makẹlẹ Onyẹ-nkuzi
ohu sụọ kẹ ụnụ nwọn, umunẹ kẹ ụnụ ile wụ.
9 Akpọkwọlẹ ni onyẹ ọwụlẹ rị elu-ụwanị ‘Nẹdi ẹnyi,’ makẹni
Nẹdi ohu sụọ kẹ ụnụ nwọn, elu-igwee k'ọ rị.
10 Anịkwọlẹ nị ịhịan kpọ ụnụ ‘Nna’ makẹni Nna ohu sụọ kẹ
ụnụ nwọn—Kraịstị sụọ wụ Nna ụnụ.
11 Onyẹ kachanrịnnị imẹ ọnụ, k'a wụrụ odibo ụnụ.
12 Onyẹ ọwụlẹ busi enwẹn ẹ elu, wẹ sikọ d'e wetu ẹ alị; kanị
onyẹ ọwụlẹ welụa enwẹn ẹ alị, wẹ jẹnkọ d'e wesi ẹ enu.”

Jizọsị A Ban Mban Makẹ Obibi Ihunnaị Wẹ
(Mak 12.40; Luk 11.39-42, 44, 52; 20.47)

13 “Kanị nsọngbu rị nị ụnụ ndị-nkuzi Iwu lẹ ndị Itu-Farisi, ndị
ihunnaị! Makẹni ọnụ a kpọkin ụzọ Alị-eze elu-igwee: ụnụ a
banyekọ, ọnụ eyekọ ndị chọ nị wẹ banye efe banye.
14 Nsọngbu rị nị ụnụ ndị-nkuzi Iwu lẹ ndị Itu-Farisi, ndị
ihunnaị! Ụnụ e rigbu ikpoho di wẹ nwụn, e gi ekpere sueni
e kpukin ẹ. 'Ya wụ, ọnụ jẹnkọ d'a narịn afụnfụn kanị.

15 Nsọngbu rị nị ụnụ, ndị-nkuzi Iwu lẹ ndị Itu-Farisi, ndị
ihunnaị! Makẹni ọnụ e jẹnsọnmẹ alị ichẹn-ichẹn, e fetudẹ
ohimin, a chọ kẹ ụnụ a dọn nwẹhẹndẹ onyẹ ohu hụn sikọ d'e
kweri femẹ ofufe ọnụ, kanị onyẹ gbehutọ nwan sọnmẹ ụnụ—
ụnụ e mẹ ẹ wụrụ nwa ọkụn-mmọn rịkẹ ụnụ, wụkarịdẹ ụnụ."

16 "Nsọngbu rị nị ọnụ ndị ẹnya-ishi rị e duni, a sị, 'Omẹni ịhịan
kun Ụlọ-nsọ, o nwọnni ihiẹn ọ wụ; kanị, o kun goru rị imẹ Ụlọ-
nsọ, o jẹnkọ d'e mẹzurịrị ihiẹn o kun n'ẹ.'
17 Ụnụ ndị nzuzu ẹnya kpu ishi! Elee hụn ka? Goru ra Ụlọ-
nsọ hụn mẹ goru hụ rị nsọ?
18 Ọnụ a sị nị 'Omẹni ịhịan kun ebe wẹ nọ a chụ-ẹjan, o
nwọnni ihiẹn ọ wụ, kanị o kun oyiye rị elu ẹ, iwu gi ẹ, o sikọ
d'e mẹzurịrị ihiẹn o kun n'ẹ.'
19 Ụnụ ndị ẹnya-ishi! Elee hụn ka? Oyiye ra ebe wẹ n'a chụ-
ẹjan hụn mẹ oyiye hụ rị nsọ?
20 Onyẹ kun ebe wẹ n'a chụ-ẹjan e kungụọ ebe wẹ n'a chụ-
ẹjan lẹ oyiye ile rị elu ẹ.
21 Onyẹ kun Ụlọ-nsọ kun Ụlọ-nsọ lẹ Osolobuẹ hụn bi imẹ ẹ.
22 Onyẹ kun elu-igwee kun ukpo Osolobuẹ lẹ onyẹ hụ a nọdị
alị elu ukpo hụ."

23 "Nsọngbu rị nị ụnụ ndị-nkuzi Iwu lẹ ndị Itu-Farisi, ndị
ihunnaị! Ụnụ a kụsọnmẹdẹ ụzọ-ohu-imẹ-ụzọ-iri ihiẹn e mẹ ofe
a sụọ—kẹ arabasị-minti kẹ dilụ kẹ kumini—bụ ụnụ a natọgụọ
ihiẹn ndị hụ ka mkpa imẹ Iwu—rịkẹ iye onyẹ ọwụlẹ ihiẹn run'ẹ
lẹ omikẹn lẹ okukwe. O te furu ni ụnụ e mẹ ihiẹn ndịnị ka
mkpa, bụ ẹlẹ hụn ụnụ e gi latọ ndị ọzọ.
24 Ndị ẹnya-ishi rị e du ndị ọzọ! Ụnụ e shẹnpụ nzịnzịn rị imẹ
manya, kanị ụnụ e luepụ kamẹlụ, anyịnnyan-mkpukpuke higbu
enwẹn ẹ ogbe!"

25 "Nsọngbu rị nị ọnụ ndị-nkuzi Iwu lẹ ndị Itu-Farisi, ndị
ihunnaị! Makẹni ụnụ a chanchan azụụn mkpu lẹ afẹrẹ, kalẹ
ihiẹn wẹ gi ẹnya-uku nwẹhẹn lẹ imẹ ihiẹn gụnnị ụnụ ya jun imẹ
wẹ.
26 Onyẹ Itu-Farisi ẹnya-ishi! Bu ụzọ chanchan imẹ mkpu lẹ
imẹ afẹrẹ, kẹni azụụn wẹ hụn ụzọ nwunchan."

27 "Nsọngbu rị nị ụnụ ndị-nkuzi Iwu lẹ ndị Itu-Farisi, ndị
ihunnaị! Ọnụ nọ kẹ ili wẹ gi ihiẹn ọchan tekwamẹ, hụn magbu
enwẹn ẹ mma azụụn a, kanị ihiẹn jun imẹ wẹ wụ ọkpụkpụ ndị
nwụnnị lẹ ihiẹn ile rụnị.
28 Ẹrịra kẹ ụnụ rịzịkwọ: ẹnya ịhịan, ọnụ rị kẹ ndị e mẹ ihiẹn
Osolobuẹ chọ, kanị ihunnaị lẹ njọ jun imẹ ụnụ."

Jizọsị E Ku Oku Ikpe-ọmụma Lalanị Nị Wẹ
(Luk 11.47-51)

29 “Nsọngbu rị nị ụnụ ndị-nkuzi Iwu lẹ ndị Itu-Farisi, ndị
ihunnaị! Ụnụ a tụn ili ndị-amụma, a chọsọnmẹ ihiẹn wẹ tụn wẹ
gi a nyanhan ndị mẹ ihiẹn Osolobuẹ chọ mma;
30 a sị, ‘Omẹni ẹnyi rị a ogẹn ndị nẹdi ẹnyi wẹ kanị, ẹnyi e ke
sọn wẹ gbu ndị-amụma!’
31 Ẹrịra kẹ ụnụ gi a shịagbu enwẹn ụnụ ẹri nị ụnụ wụ ụmụ ndị
gbu ndị-amụma!
32 Mẹzuchanrịn nị nwan ihiẹn ndị nẹdi ọnụ kanị bidọn!
33 Agwọ kẹ ụnụ wụ! Igunrun ẹjụ-alị! Nanị kẹ ụnụ jẹnkọ d'e
gi wanahịn ikpe-ọmụma lẹ afụnfụn ọkụn-mmọn?
34 Lee n'ẹ nwan, m jẹnkọ d'e zihẹni ọnụ ndị-amụma, ndị
marịn ihiẹn lẹ ndị-nkuzi. Ụnụ jẹnkọ d'e gbu ndị hụ imẹ wẹ,
kpọgbu ndị hụ imẹ wẹ, fịan ndị hụ imẹ wẹ mkpịnsịn imẹ ụlọ-
ofufe ụnụ, a chụ wẹ, e kpokpo wẹ, gha obodo d'e ru obodo,
35 kẹni ẹdeke ndị ezi-omumẹ ile wẹ gbu elu-ụwa hụn ụzọ rị
ọnụ isi—gha ẹdeke Ebẹlụ onyẹ ezi-omumẹ d'e ru ẹdeke Zẹkaraya
nwa Barakaya, hụn ụnụ gbutọ imẹ Ụlọ-nsọ—ẹgbata Ebẹhụ-rị-
nsọ lẹ Ukpo w'a nọdị a chụ ẹjan.
36 M rị a gwa ụnụ ezioku, agbọnị jẹnkọ d'e gi isi buru ihiẹn
ndịnị ile.”

Kẹ Obodo Jerusalẹm Rịhan Jesu Obi
(Luk 13.34-35)

37 “Euu Jerusalẹm! Jerusalẹm!! Obodo hụn e gbu ndị-amụma,
a magbu ndị wẹ zihẹn'ẹ ọmụma! Mgbe ole-lẹ-ole kẹ m chọpụ
nị m kịgbama ụmụ ị kẹ nneku-ọhụhụ dọn a kịgbama ụmụ a e ye
okpuru nku ẹ, bụ y'a nịnị m!
38 Lee ẹ, a la wẹ ụlọ ị tọ okpokoro!
39 M rị a gwa ị nị y'a hụnkọzị m d'e ru ogẹn i sikọ d'a sị, ‘Onyẹ
hụ gi ẹfan Di-nwọnni-ẹnyi a bịa wụ onyẹ wẹ gọzi agọzi.’ ”

Isi Nke Ẹnọ-kwasị-ọgụn

Jizọsị E Ku Ẹ Nị Wẹ Jẹnkọ D'e Tikpọ Ụlọ-nsọ
(Mak 13.1-2; Luk 21.5-6)

1 Jizọsị nọ gha Ụlọ-nsọ pụ; ebe ọ pụkọ, ụmụ-azụụn a nọ bịa d'e
kunrun ẹ, a ghọsịsọnmẹ ẹ ụlọ rị ichẹn-ichẹn rị Ụlọ-nsọ.
2 Kanị Jizọsị nọ sị wẹ, “Ọnụ a hụngụọ ihiẹn ndịnị wẹ, ẹlẹ 'ya?
M rị a gwa ụnụ ezioku, o nwọnni ogbe-ọmụma ohu hụn jẹnkọ
d'a họdụ enu ibe wẹ; wẹ jẹnkọ d'e nutuchanrịn wẹ ile ye alị.”

Nsọngbu Lẹ Ukpokpo Lalanị
(Mak 13.3-13; Luk 21.7-19)

3 Ogẹn Jizọsị gi nọdị alị elu Ugu Olivu, ụmụ-azụụn a nọ bịa
d'e kunrun ẹ ebe 'ya sụọ nọdị, wẹ nọ sị, “Gwa ẹnyi, elee ogẹn
kẹ ihiẹn ndịnị jẹnkọ d'e mẹ? Kịnị jẹnkọ d'a wụ ahịma ọbịbịa ị lẹ
nke ọgụgụ-ogẹn?”

4 Jizọsị nọ za wẹ, sị, “Kpachanpụ nị ẹnya makẹ w'e dufie ọnụ,
5 makẹni ndị bu ọda jẹnkọ d'e gi ẹfan m bịa, sị, ‘Mmẹ wụ
Kraịstị.’ Wẹ sikọ d'e gi ẹ dufie ndị bu ọda.
6 Ọnụ jẹnkọ d'a nụsọnmẹ ukwere agha ndị wẹ rị a lụ,
nụsọnmẹ nị agha jẹnkọ d'a rị—kanị, anịlẹ ni egun tụ ụnụ,
makẹni ihiẹn ndịnị jẹnkọ d'e mẹ bụ ọgụgụ-ogẹn e ke ru.
7 Makẹni alị sikọ d'a lụsọn alị; alị-eze a lụsọn alị-eze, ụnwụn lẹ
alị-ọmahihie jẹnkọ d'a rị ebe rị ichẹn-ichẹn.
8 Ihiẹn ndịnị ile rịkẹ ebe imẹ nọhụ mẹmẹ okpoho.

9 Ogẹn hụ, wẹ jẹnkọ d'e we ụnụ ye wẹ nị wẹ ye ọnụ afụnfụn,
wẹ sikọ d'e gbu ọnụ; ize ụnụ jẹnkọ d'a ban ndị alị ile rị ichẹn-
ichẹn makẹ ufiri ẹfan m.
10 Ndị bu ọda jẹnkọ d'a danpụ imẹ okukwe, e re ibe wẹ, e ze
ize ibe wẹ.
11 Ndị amụma-ntụ ndị bu ọda jẹnkọ d'a pụha, dufie ndị bu ọda.
12 Ufiri nị njọ jẹnkọ d'a barahị, ihiẹn-ọsụsụọ ndị bu ọda nwẹ
jẹnkọ d'a jụụ oyi.
13 Kanị onyẹ hụn din ndidi d'e ru njẹndemẹ jẹnkọ d'e nwọn
nzụọpụha.
14 Wẹ jẹnkọ d'e zi oziọma banyeni Alị-eze ghagbarị elu-ụwa
ile kẹ n'ọ wụrụ ọshẹri ye ndị alị ile rị ichẹn-ichẹn; ogẹn hụ kẹ
ọgụgụ-ogẹn e gi ru.”

Arụ Hụ Hụn E Buhẹ Ntikpọ
(Mak 13.14-23; Luk 21.20-24)

15 “'Ya wụ, ogẹn ọnụ jẹnkọ d'e gi hụn arụ hụ hụn e buhẹ
ntikpọ k'o wuzo ebahụn rị nsọ, nọkẹ kẹ onyẹ-amụma wụ
Danẹlụ dọn ku (onyẹ rị a gụnnị 'ya ghọha),
16 ndị rị Judia wẹ gbasikwọ elu ugu ndị rịsọnmẹ ebẹhụ;
17 onyẹ hụn rị elu ụlọ y'a gha ebẹhụ gbama ọsọ—y'e hi-
dangụkwọlẹ banyemẹzi imẹ ụlọ n'o jẹnkọ d'e weri ihiẹn ọwụlẹ;
18 onyẹ hụn rị ugbo, y'e kinkwọlẹ ụlọ n'o jẹnkọ d'e weri ẹwuru
o yiye elu ẹ.
19 Euu, o jẹnkọ d'a fụ ndị rị imẹ lẹ ndị pa nw'ẹka ọrụn ogẹn
hụ!
20 Mẹkwọ ni ekpere amamgbe ọsọ ụnụ a wụ ogẹn oyi mọbụ
Ụhụọhịn Izu-ikẹn.
21 Makẹni okẹn nsọngbu jẹnkọ d'a rị, ụdị hụn rịtulẹni kete ụwa
e bidọnlẹ d'e ru tannị: o ke rịtu bụ ọ rịkọzị.
22 Omẹni ebelụanị wẹ ogẹn hụ, o nwọnni onyẹ sikọ d'a
wanahịnnị; kalẹ, wẹ sikọ d'e gi ufiri ndị Osolobuẹ họrị belụa
ogẹn nsọngbu ahụn.
23 Onyẹ sị ọnụ, ‘Lee ẹ, Kraịstị rị ebeni!’ Mọbụ ‘Lee ẹ ebẹhụ,’
ekwerikwọlẹ ni.

24 Makẹni ndị kpọ enwẹn wẹ Kraịstị jẹnkọ d'a fụha, wẹ lẹ
ndị amụma-ntụ, rụnsọnmẹ ihiẹn-ahịma hi-ogbe lẹ okẹn ọrụn-
atụmẹnya, kẹni wẹ dufie ịhịan, dufiedẹ ndị Osolobuẹ họrị ọwụnị
o te k'a nị wẹ mẹ.
25 Gọn ni ntịn! A gwatọgụọkwọ m ọnụ ihiẹnni o gini d'e mẹ.
26 'Ya wụ, wẹ sị ụnụ, 'Lee ẹ, ọ rị imẹ atụ', ejẹnkwọlẹ ni; wẹ sị,
'Lee ẹ, ọ rị imẹ mmughẹ', ekwerikwọlẹ ni.
27 Makẹni, rịkẹ kẹ amụma dọn e be elu-igwere ịhịan ile a hụn
a—kẹ ndị rị ọwụwa-ẹnya-anwụn kẹ ndị rị ndịdan ẹnya-anwụn—
ẹrịra kẹ ọbịbịa Nwa nke Ịhịan jẹnkọ d'a rị.
28 Ebe ọwụlẹ ozun rị, ebahụn kẹ udele sikọ d'a gbakikomẹ."

Ọbịbịa Nwa Nke Ịhịan
(Mak 13.24-27; Luk 21.25-28)

29 "Hụn nsọngbu ogẹn hụ gi ghafegụhụ, ẹnya-anwụn jẹnkọ d'a
gba ishi, ifọn etikọzị; kokishịa jẹnkọ d'a rị a gha elu-igwere a
dantusọnmẹ, ikẹn ndị rị elu-igwere jẹnkọ d'e mẹhunmẹ.
30 Ogẹn hụ kẹ ahịma Nwa nke Ịhịan jẹnkọ d'e gi pụha igwere.
Ndị alị ile rị ụwa jẹnkọ d'a kwan ẹkwan ogẹn w'e gi hụn a. Wẹ
k'a hụn Nwa nke Ịhịan k'ọ rị elu orukpu elu-igwee hụn o gi lala,
k'o gi ikẹn lẹ ọghọ hi-ogbe lala.
31 O sikọ d'e gi okẹn opi hannị zipụ ndị mmọn-ozi ẹ jẹn d'e
wegbama ndị nke Osolobuẹ rị ebe ọwụlẹ—ebe ile elu-igwere
ru."

Ihiẹn Jesu Gi Osisi Figi Kuzi
(Mak 13.28-31; Luk 21.29-33)

32 "Gi ni osisi figi mụnrụn ihiẹnni: Hụn agalaba a gihụ fọrịma,
y'a marịn nị udu-mirin e d'e bidọn.
33 Ẹrịrazịkwọ, ogẹn ọnụ e gi hụn ihiẹn ndịnị ile, ọnụ a marịn
nị ogẹn hụ e rugụọ, ẹghẹẹ, o rugụọ ọnụmụzọ.
34 M rị a gwa ụnụ ezioku, ndị rị ogẹnni a gụchanrịnkọ ihiẹn
ndịnị kebe mẹzu.
35 Elu-igwee lẹ ụwa jẹnkọ d'a ghafe, kanị oku m aghafekọ."

O Nwọnni Onyẹ Marịn Ụhụọhịn Hụ Mọbụ Ogẹn Hụ
(Mak 13.32-37; Luk 17.6-30, 34-36)

36 "O mẹ nke ụhụọhịn o jẹnkọ d'a wụ mọbụ ogẹn o k'a wụ
ụhụọhịn hụ, o nwọnni onyẹ marịnnị—kẹ ndị mmọn-ozi rị elu-
igwee kẹ Nwa; kanị Chuku-Nẹdi sụọ marịn.
37 Ọbịbịa Nwa nke Ịhịan jẹnkọ d'a nọ kẹ ihiẹn mẹ ogẹn Nua.
38 O k'a rị k'ọ rị ogẹn hụ nị okẹn-mirin hụ d'a bịa: wẹ rị e ri,
a ra; a lụ di lẹ nwunyẹ, e we ụmụ wẹ e ye di a lụrụ—d'e ru
ụhụọhịn Nua banye imẹ ụgbọ-mirin hụ,
39 amarịn wẹ ihiẹn rị e mẹni d'e ru ni okẹn ide-mirin hụ a
bịa, gbupụ wẹ ile. Ẹrịra kẹ ọbịbịa Nwa nke Ịhịan jẹnkọ d'a rị.

40 Ogẹn hụ, ikẹnnyẹ ẹbụọ jẹnkọ d'a rị imẹ ugbo a rụn ọrụn, e
weri wẹ onyẹ ohu na onyẹ ohu tọ;
41 ikpoho ẹbụọ k'a gha a kwọ ihiẹn, e weri wẹ ohu la ohu tọ.
42 'Ya wụ, mụnrụn nị nwan ẹnya makẹni ọnụ amarịn ụhụọhịn
Di-nwọnni-ọnụ lala!
43 Kanị, marịnkwọ nị nị omẹni onyẹ nwọn ụlọ marịn ogẹn
ohin gi lala iwe ẹ imẹ abalị, nkẹ ọ nọdị che nche, o ke nị a
gbukpọ ụlọ a banhan.”
44 “'Ya wụ, ụnụ lẹ enwẹn ọnụ sikọ d'a kwademẹzikwọ,
makẹlẹ mmẹ wụ Nwa nke Ịhịan lala ogẹn ọnụ tụlẹni ẹnya.”

Odibo Furu Wẹ Gi E Dọn Ẹnya Ra Hụn Furulẹni?
(Luk 12.41-48)

45 “Onyẹ wụ nwan odibo hụ furu nị wẹ gi ẹ d'ẹnya, odibo
ahụn marịn ihiẹn, hụn nna a sị lefụ ezi-lẹ-ụlọ a ẹnya, n'o ye wẹ
ihiẹn-oriri ogẹn furuni?
46 O jẹnkọ d'a rị nị odibo hụ mma ọwụnị nna a a lụa, hụn a
n'ọ hụ e mẹ ihiẹn ndị hụ —
47 m rị a gwa ụnụ ezioku, o sikọ d'e bu ihiẹn ẹ ile che odibo
hụ ẹka lepụ ẹnya.
48 Kanị, omẹni eje-odibo hụ a sị enwẹn ẹ, ‘Nna m e biekẹzi
d'a lụa,’
49 o gbumẹ ndị-idibo ibe ẹ ili, e ri, a ra, 'ya lẹ ndị-manya,
50 nna a jẹnkọ d'a lụa ụhụọhịn ọ tụlẹni ẹnya a lẹ ogẹn ọ
marịnlẹni.
51 o jẹnkọ d'a jakịka a, bu ẹ che ebe ndị ihunnaị rị, ebahụn
ịhịan jẹnkọ d'a nọ a kwan ẹkwan, a ta nkwẹnrẹn-eze.”

Isi Nke Isẹn-kwasị-ọgụn

Ihiẹn Jesu Gi Ịgbagba Iri Kuzi

1 “Ogẹn hụ, ihiẹn jẹnkọ d'e mẹ imẹ Alị-eze elu-igwee jẹnkọ
d'a nọ kẹ ebe ịgbagba iri nọ weri ukpẹ wẹ jẹnmẹ d'a nabanhan
okẹnnyẹ jẹnkọ d'a gba ẹkụkwọ.
2 Mmadụ isẹn imẹ wẹ wụ ndị marịn ihiẹn, mmadụ isẹn wụ
ndị nzuzu.
3 Makẹni, ogẹn ndị nzuzu hụ gi buru ukpẹ wẹ, ewerini wẹ
mirin-ukpẹ che ni hụn rị imẹ ukpẹ wẹ,
4 kanị ndị hụ marịn ihiẹn gi ihiẹn weri mirin-ukpẹ che ni
hụn rị imẹ ukpẹ.
5 Okẹnnyẹ hụ rị a gba ẹkụkwọ abịanị ẹgwa, ụran nọ tụma wẹ
ile, wẹ nọ ranhịn.
6 Kanị, o ru imẹ abalị, oro nọ pụ, sị, ‘Lee n'ẹ-o, okẹnnyẹ jẹnkọ
d'a gba ẹhụhụọ a bịagụọ-o! Bịa nị d'e kunrun ẹ!’
7 'Ya ịgbagba ndị hụ ile nọ lihi, fisi ukpẹ wẹ elu.
8 Ndị nzuzu hụ nọ sị ndị hụ marịn ihiẹn, ‘Yebeye ni ẹnyi
mirin-ukpẹ ọnụ, nị ukpẹ ẹnyi rị e tinyụn.’

9 Kanị, ndị hụ marịn ihiẹn nọ sị, ‘Mba! O zukọ ẹnyi lẹ ọnụ; ọ
ka mma nị ụnụ jẹnburu ndị hụn e ren'ẹ d'e ṅọnrin nke ọnụ.’
10 Ogẹn wẹ gi jẹnmẹgụụ d'e ṅọnrin mirin-ukpẹ; okẹnnyẹ hụn
jẹnkọ d'a gba ẹhụhụọ nọ banhan; ndị hụ kwademẹni nọ sọn
ẹ banye imẹ ebẹhụ wẹ k'a nọ ri oriri agbamẹkụkwọ, wẹ nọ
gụnma ụzọ.
11 Omẹgụụ, ịgbagba ndị ọzọ hụ nọ bịazịkwọ, sị, ‘Di-ọkpa! Di-
ọkpa! Kpọpụ ụzọ nị ẹnyi banhan!’
12 Kanị ọ nọ sị, ‘M rị a gwa ụnụ ezioku, a marịn m ndị ọnụ
wụ.’ ”
13 Jizọsị a tagụụ iluni, ọ nọ sị wẹ, “Che ni nwan nche, makẹni
ọnụ amarịn ụhụọhịn mọbụ ogẹn o sikọ d'a wụ.”

Ihiẹn Jesu Gi Idibo Ẹtọ Kuzi
(Luk 19.11-27)

14 “Ihiẹn jẹnkọ d'e mẹ imẹ Alị-eze elu-igwee jẹnkọ d'a rị kẹ
ebe okẹnnyẹ ohu nọ jẹnkọ alị-ịhịan, ọ nọ kpọ ndị idibo ẹ, we
ihiẹn o nwọn che wẹ ẹka.
15 O ye onyẹ ohu egho jun ẹkpa iseṇ, ye hụn-ẹbọ egho jun
ẹkpa ẹbụọ, ye hụn mẹ wẹ ẹtọ egho jun ẹkpa ohu—onyẹ-onyẹ kẹ
ikẹn ẹ han. 'Ya ọ nọ jẹnmẹ.
16 Onyẹ o ye hụn jun ẹkpa iseṇ nọ jẹnmẹ ozigbo, gi ẹ zụma
afịa, ọ nọ nwọnhẹnzi egho jun ẹkpa iseṇ che n'ẹ.
17 Ẹrịra kẹ onyẹ o ye hụn jun ẹkpa ẹbụọ dọn gi ẹ nwọnhẹn ẹkpa
ẹbụọ che n'ẹ.
18 Kanị onyẹ o ye hụn jun ẹkpa ohu nọ jẹnmẹ, gu alị, zuemẹ
egho nna a ye ẹ.
19 O tebe, nna wẹ nọ lụa; ọ nọ bịa nị wẹ gbakọ.
20 Onyẹ hụ o ye hụn jun ẹkpa iseṇ nọ bịa, wẹhẹzi egho jun
ẹkpa iseṇ chen'ẹ. Ọ nọ sị, ‘Nna-ẹnyi, egho jun ẹkpa iseṇ k'i ye m;
lee ẹ, e nwọnhẹngụọzị m egho jun ẹkpa iseṇ che n'ẹ.’
21 Nna a nọ sị, ‘Y'e mẹyekẹ, odibo ọma, hụn wẹ gi e d'ẹnya! Y'a
ghọsịghọ n'i furu nị wẹ gi i d'ẹnya imẹ ihiẹn mẹ ntịn, m jẹnkọ
d'e tumẹ i n'i lepụ ihiẹn bu ọda ẹnya. Bịa d'e sọn m ghọghọ.’
22 Onyẹ hụ o ye egho jun ẹkpa ẹbụọ nọ bịazịkwọ, sị, ‘Nna-ẹnyi,
egho jun ẹkpa ẹbụọ k'i ye m, lee ẹ, e nwọnhẹnọlẹ m egho jun
ẹkpa ẹbụọ che n'ẹ.’
23 Nna a nọ sị a, ‘Y'e mẹyekẹ, odibo ọma we gi e d'ẹnya; y'a
ghọsịghọ n'i furu ni wẹ gi i dọn ẹnya ebe ihiẹn mẹ ẹkẹrẹ rị, m
jẹnkọ d'e ye i ihiẹn bu ọda n'i lepụ ẹnya. Bịa d'e sọn m ghọghọ.’
24 Onyẹ hụ o ye ẹkpa egho ohu nọ bịazịkwọ, sị, ‘Nna-ẹnyi, a
marịnghọ m nị obi i e zekẹ, n'ị y'a ghọrị ihiẹn i kụnlẹni, e ri ihiẹn
ị rụnlẹni.
25 Egun rị a tụ m, ya m nọ jẹn d'e zuemẹ egho i ye imẹ alị; lee
ẹ, weri ihiẹn i.’

26 Kanị nna a nọ shịarị a, sị, ‘Eje-odibo! Odibo lagbu enwẹṇ ẹ
nzụnzụn! Y'a marịnghọ nị m'a ghọrị ihiẹṇ m kụnlẹni, e kpọnrin
ihiẹṇ m ghọtọlẹni, ẹlẹ ịya?
27 Nkẹ y'e bu nwan egho m cheni m imẹ ụlọ-egho*, m lụa,
kẹni m weri hụn wụ nke m lẹ ọmụnịnwa rị n'a.
28 Napụ n'a nwan egho hụ jun ẹkpa ohu, w'ẹ ye onyẹ hụ
nwọn hụn jun ẹkpa iri.
29 Makẹni onyẹ gi ihiẹṇ hụ wẹ ye ẹ rụn ọrụn, e yeche ni w'ẹ
kẹni o nwọncheni. Kanị onyẹ gilẹni ihiẹṇ wẹ ye ẹ rụn ọrụn, a
napụ w'a kẹ ẹkẹrẹ hụn o nwọn.
30 Tụ nị nwan odibo ẹti hụ ye ishi rị ezi, ebe ịhịan jẹnkọ d'a
nọ a kwan ẹkwan, a ta nkwẹnrẹn-eze.’ ”

Okinkin-ikpe Ịkpazụụn

31 “Ogẹn Nwa nke Ịhịan jẹnkọ d'e gi gi ọghọ a bịa rịkẹ eze, 'ya
lẹ ndị mmọn-ozi ile, o sikọ d'a nọdị alị ukpo ẹ nwẹ ọghọ.
32 Wẹ sikọ d'e wẹhẹ ndị alị ile rị ichẹn-ichẹn ebe ọ rị; o jẹnkọ
d'a họpụha wẹ ohu-ohu ebe ibe wẹ rị, ẹrịra onyẹ e du anụ dọn
a họpụha atụnrụn ebe ewu rị.
33 O jẹnkọ d'e dọnmẹ atụnrụn ndị hụ ẹka-ihiẹṇ ẹ, dọnmẹ ewu
ndị hụ ẹka-ekpẹn ẹ.
34 Ogẹn hụ, eze jẹnkọ d'a sị ndị hụ rị a ẹka-nni, ‘Bịa nị, ndị Nẹdi
m gọzi, weri ni Alị-eze hụ wẹ kwademẹ ni ụnụ kete w'a tụnlẹ
iyetọ ụwa.
35 Makẹni, ogẹn ẹgụn gi rị a gụn m, ọnụ ye m ihiẹṇ-oriri, ẹgụn-
mirin a gụn m, ụnụ e ye m ihiẹṇ-ọrịra, a wụ m otumunyẹ, ụnụ
a nabanhan m,
36 a gba m ọtọ, ụnụ e ye m ẹkwa, emu a kụ m, ụnụ a bịa d'e
lee m, ogẹn m gi rị imẹ ụlọ-ngan, ọnụ a bịa d'a hụn m.’
37 Ogẹn hụ, ndị ezi-omumẹ ahụn jẹnkọ d'a za a, sị, ‘Di-
nwọnni-ẹnyi, elee ogẹn kẹ ẹnyi gi hụn ị kẹ ẹgụn rị a gụn ị, ẹnyi
nọ ye i ihiẹṇ-oriri mọbụ kẹ ẹgụn-mirin rị a gụn ị, ẹnyi nọ ye i
ihiẹṇ-ọrịra?
38 Elee ogẹn kẹ ẹnyi gi hụn ị n'ị wụ otumunyẹ, ẹnyi nọ
nabanhan ị mọbụ n'ị gba ọtọ, ẹnyi nọ yimẹ i ẹkwa?
39 Elee ogẹn kẹ ẹnyi gizi hụn ị nị emu rị a kụ ị mọbụ n'ị rị
ụlọ-ngan, ẹnyi nọ bịa d'a hụn ị?!’
40 Eze sikọ d'a za wẹ, sị, ‘M rị a gwa ọnụ ezioku, ebe ụnụ nọ
mẹ ni onyẹ ohu imẹ ndịnị rịkẹ sị arịnị wẹ mkpa imẹ umunẹ m
ndịnị ịya, mmẹ kẹ ụnụ mẹn'ẹ!’ ”
41 “Ogẹn hụ, o sikọ d'a sị ndị hụ rị ẹka-ekpẹn ẹ, ‘Pụ nị nị m
ebeni, ọnụ ndị wẹ bụ-ọnụ! Shi ni ọkụn itẹbitẹ hụ wẹ kwademẹ
ni Ekwensụ lẹ ndị mmọn-ozi ẹ!
42 Makẹni ogẹn ẹgụn gi gụn m, ụnụ eyeni m ihiẹṇ-oriri, ẹgụn-
mirin a gụn m, ụnụ eyeni m ihiẹṇ-ọrịra;

* **Isi Nke Iseṇ**-kwas**ị-ọgụ**n:27 Ịka sịzị aza

43 a wụ m otumunyẹ, ụnụ anabanhannị m; a gba m ọtọ, ọnụ
eyimẹni m ẹkwa; emu a kụ m, a nọdịzịkwọ m imẹ ụlọ-ngan, kanị
ọnụ abịanị d'a hụn m.'
44 Wẹ k'a zazịkwọ a, sị, 'Di-nwọnni-ẹnyi, elee ogẹn kẹ ẹnyi gi
hụn ị kẹ ẹgụn rị a gụn ị mọbụ kẹ ẹgụn-mirin rị a gụn ị mọbụ k'ị
wụ otumunyẹ mọbụ k'ị gba ọtọ mọbụ kẹ emu rị a kụ ị mọbụ k'ị
rị ụlọ-ngan bụ ẹnyi eyeni n'i ẹka?'
45 O jẹnkọ d'a za wẹ, sị, 'Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ, ebe o mẹni
ụnụ emẹni ni onyẹ ohu imẹ ndịnị nọkẹ sị arịnị wẹ mkpa imẹ
umunẹ m ndịnị ịya, ụnụ emẹni ni m'ẹ.'
46 Wẹ jẹnkọ d'e zi wẹ si imẹ afụnfụn itẹbitẹ, kanị ndị ezi-
omumẹ sikọ d'e shi ndụn itẹbitẹ."

Isi Nke Isin-kwasị-ọgụn

E Rini Wẹ Jizọsị Ngo
(Mak 14.1-2; Luk 22.1-2; Jọn 11.45-53)

1 Ogẹn Jizọsị gi kugụụ ihiẹn ndịnị ile, ọ nọ sị ụmụ-azụụn a,
2 "Ụnụ a marịnghọ nị akpụ-ụhụọhịn ẹbụọ ghafegụụ
Mmẹmmẹ-Nghafe e ru. Ụhụọhịn hụ kẹ wẹ jẹnkọ d'e gi we
mmẹ wụ Nwa nke Ịhịan ye wẹ kpọgbu."
3 Ogẹn ohu hụ o gi rị e ku ihiẹnni, ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-isi
rị imẹ ọgwa Kayafasị onyẹ-isi nchụ-ẹjan, e zu.
4 Wẹ nọ tụgbama iroro nị wẹ gi nzuzue nwụnrụn Jizọsị gbu.
5 Kanị, wẹ nọ sị, "Ẹlẹkwọ ogẹn mmẹmmẹni, amamgbe isusu
gha rị."

E Hukpu Wẹ Jizọsị Udẹn Imẹ Bẹtanị
(Mak 14.3-9; Jọn 12.1-8)

6 Ogẹn Jizọsị gi rị Bẹtanị, iwe onyẹ w'a kpọ Saịmọnụ onyẹ-oti,
7 okpoho ohu nọ wẹhẹ ọgọ-alabasta udẹn ṅanrannị rị imẹ ẹ. Ọ
nọ hu ẹ ye Jizọsị isi ebe ọ nọdị alị e ri ihiẹn-oriri.
8 Kanị ogẹn ụmụ-azụụn a gi hụn ihiẹnni, iwe nọ wemẹ wẹ, wẹ
nọ sị, "Elee iwi wụ ọnwan?
9 Nkẹ w'e re udẹnni egho hi-ogbe, we ẹ ye ndị-igbẹnnyẹ."
10 Kanị, ogẹn Jizọsị gi marịn ihiẹn wẹ rị e ku, ọ nọ sị wẹ, "Kị
haịn ọnụ gi e sọngbu okpohoni? Ihiẹn rị mma k'o mẹni m.
11 Ụnụ lẹ ndị igbẹnnyẹ rị ebeni ogẹn ile, kalẹ mmẹ nwẹn
esọnkọ ụnụ nọdị ebeni ogẹn ile.
12 O gi udẹnni o hukpu m kwademẹ olili m.
13 Ezioku kẹ m rị a gwa ọnụ, ebe ọwụlẹ wẹ nọ zi oziọma imẹ
ụwa ile, wẹ jẹnkọ d'e ku ihiẹnni o mẹ, gi ẹ a nyanhan a."

Judas' E Kweri N'ọ Re Jizọsị
(Mak 14.10-11; Luk 22.3-6)

14 'Ya onyẹ ohu w'a kpọ Judas' Iskarọtụ, hụn wụ onyẹ ohu
imẹ mmadụ mmẹbụọ hụ nọ jẹn d'e kunrun ndị-isi nchụ-ẹjan,

15 sị wẹ, “Kịnị kẹ ụnụ jẹnkọ d'e ye m omẹni e we m Jizọsị ye
ụnụ? Wẹ nọ kụ a mkpụrụ ego ọla (siva) iri-kwasị ọgụn, ego
ọrụn akpụ-ụhụọhịn iri kwasị ọgụn,.”
16 Gha ogẹn hụ jẹnmẹ, ọ nọ chọma oghere o jẹnkọ d'e gi we
Jesu ye wẹ.

Jizọsị Lẹ Ụmụ-azụụn A E Ri Oriri Nghafe
(Mak 14.12-21; Luk 22.7-13, 21-23; Jọn 13.21-30)

17 Ụhụọhịn hụ wẹ gi e bidọn Mmẹmmẹ ahụn wẹ gi e ri Brẹdi
nwọnlẹni yisti o gi a fụ, ụmụ-azụụn nọ bịa d'e kunrun Jizọsị,
jụ a, sị, “Elebe k'i chọ nị ẹnyi kwademẹ hụn y'a nọ ri Oriri-
Nghafe?”
18 Ọ nọ sị wẹ, “O nwẹ okẹnnyẹ ohu m zijẹnkọ ụnụ d'e kunrun
imẹ obodo; jẹnni d'a sị a, ‘Onyẹ-nkuzi sị, “Ogẹn m e rugụọ, mmẹ
lẹ ụmụ-azụụn m sikọ d'a nọdị iwe i mẹ Mmẹmmẹ-Nghafe.” ’ ”
19 Ụmụ-azụụn nọ mẹ kẹ Jizọsị dọn zi wẹ, wẹ nọ kwademẹ
ihiẹn-oriri Mmẹmmẹ-Nghafe.
20 O ru ogẹn ẹnyasị, Jizọsị lẹ ụmụ-azụụn mmẹbụọ hụ nọ nọdị
alị e ri ihiẹn-oriri.
21 Ebe wẹ rị e ri ihiẹn-oriri hụ, ọ nọ sị, “Ezioku kẹ m rị a gwa
ụnụ, onyẹ ohu imẹ ụnụ jẹnkọ d'e re m.”
22 Ẹfọ asụọzịnị wẹ ụsụọ, onyẹ-onyẹ nọ sị, “Ẹlẹkwọ mmẹ, Di-
nwọnni-ẹnyi, mmẹ rọ?”
23 Jizọsị nọ sị, “Onyẹ hụ mẹ lẹ ịya buche ẹka imẹ afẹrẹ jẹnkọ
d'e re m.
24 Nwa nke Ịhịan lakọ kẹ wẹ dọn de banyen'ẹ, kanị nsọngbu
jẹnkọ d'a rị nị onyẹ hụ jẹnkọ d'e we Nwa nke Ịhịan ye wẹ! O te
ka onyẹ hụ mma nị amụnị w'a.”
25 Judasị hụn *sikọ d'e* re ẹ ye wẹ nọ sị, “Onyẹ-nkuzi, mmẹ rọ?”
Ọ nọ sị a, “Ịyụ ku.”

Oriri-nsọ
(Mak 14.22-26; Luk 22.14-20; 1Kọ 11.23-25)

26 Ebe wẹ rị e ri ihiẹn-oriri ahụn, Jizọsị nọ weri brẹdi, o yegụụ
Osolobuẹ ekele, ọ nọ bebe ẹ ye ụmụ-azụụn a, sị, “Weri ni ri,
ọnwan wụ ẹhịụ m.”
27 Ọ nọ weri mkpu, yegụụ Osolobuẹ ekele, ọ nọ we ẹ ye wẹ,
sị, “Ụnụ ile, rarịsọnmẹ ni;
28 makẹni ọnwan wụ ẹdeke m, hụn wẹ gi biye nkwerigbama
ọhụn hụ Osolobuẹ kwademẹ ẹgbata ịya lẹ ndị nke ẹ ẹka; ẹdeke
m hụn wẹ hupụ nị ndị bu ọda, makẹ mgbagharị njọ.
29 M rị a gwa ọnụ, arakọzị m manyanị gha mkpụrụ osisi
vaịnị pụha d'e ru ụhụọhịn hụ mmẹ lẹ ụnụ jẹnkọ d'a razị a nke
ọhụn imẹ Alị-eze Nẹdi m.”
30 Ogẹn wẹ gi bụgụụ ẹbụ Mmẹmmẹ-Nghafe, wẹ nọ shi Ugu
Olivu.

Jizọsị E Ku Ẹ Nị Pita Jẹnkọ D'a Ghọrị N'ọ Marịn A
(Mak 14.27-30; Luk 22.31-34; Jọn 13.36-38)

31 'Ya Jizọsị nọ sị wẹ, “Ukinkinni, ụnụ ile jẹnkọ d'a gba m tọ, makẹni Ẹhụhụọ-nsọ sị, ‘Osolobuẹ jẹnkọ d'e gbu onyẹ-ndu atụnrụn, atụnrụn ile a gbayịya.’
32 Kanị, m ghagụụ ọnwụn lihi, m sikọ d'e buni ụnụ ụzọ si Galili.”
33 Pita nọ sị Jizọsị, “O nwọnni ogẹn m'e gi gba ị tọ, ọsụọn'a nị ndị họdụnị a na ị tọ.”
34 Jizọsị nọ sị Pita, “M rị a gwa ị ezioku nị ọkpa gini d'a kwan imẹ abalịnị, i jẹnkọ d'a ghọrị mgbe ẹtọ nị y'a marịn m.”
35 Pita nọ sị, “Kaka, aghọrịkọ m, ọsụọn'a nị mmẹ lẹ 'yụ jẹnkọ d'a nwụn!” Ụmụ-azụụn ile họdụnị nọ kuzikwọ ẹrịra.

Jizọsị E Mẹ Ụgba Gẹsẹmani
(Mak 14.32-42; Luk 22.39-46)

36 'Ya Jizọsị lẹ ụmụ-azụụn a nọ si ebe w'a kpọ Gẹsẹmani. Ọ nọ sị ụmụ-azụụn a, “Nọdị nị alị ebeni nị m jẹnzụka d'e mẹ ekpere.”
37 Ọ nọ weri Pita lẹ ụmụ Zẹbẹdi ẹbụọ, ọ nọ sụkụrụma, obi nọ ferimẹ ẹ.
38 'Ya ọ nọ sị wẹ, “Obi e d'a gbawapụ m; o d'e gbu m. Nọdị nị ebeni sọn m mụ ẹnya.”
39 Ọ nọ jẹnshi ihun ẹkẹrẹ, tụha enwẹn ẹ ye alị, mẹ ekpere, sị, “Baba, omẹni ọ rị nfe, nị mkpu afụnfụnnị ghafe m; kanị, uche i y'a mẹ, ẹlẹ uche m.”
40 Ọ nọ bịa d'e kunrun ụmụ-azụụn a; ọ hụn nị wẹ rị ụran, ọ nọ sị Pita, “'Ya wụ, ọnụ e ri-ẹka sọn m mụ ẹnya mgbahunmẹ ọkụlọkụ ohu?
41 Mụ nị ẹnya, mẹ ni ekpere, amamgbe ụnụ a danye imẹ ọnwụnwan; ezioku-ezioku, mmọn ịhịan a chọghọ, kanị ndụn gụụ ẹhụ.”
42 Ọ nọ pụzị nke mgbe ẹbụọ d'e mẹ ekpere, a sị, “Baba, omẹni mkpu afụnfụnnị asaẹka ghafe bụ aranị m'a, uche i 'ya mẹ.”
43 Ọ nọ bịazị ebe wẹ rị, hụn wẹ kẹ wẹ rị ụran, makẹlẹ ẹnya wẹ a nyịntọgụọ.
44 Ọ nọ lazị wẹ tọ, pụ d'e mẹ ekpere nke mgbe ẹtọ, e kuzikwọ ihiẹn ohu hụ.
45 'Ya ọ nọ bịa d'e kunrun ụmụ-azụụn a, sị wẹ, “Ụnụ rịkwọ ụran, e zuru ikẹn? Lee n'ẹ, ogẹn hụ e rugụọ—e we wẹ Nwa nke Ịhịan ye ndị njọ.
46 Lihi ni nị ẹnyi jẹnmẹ. Lee n'ẹ, onyẹ rị e reni m a bịagụọ.”

A Nwụnrụn Wẹ Jizọsị
(Mak 14.43-50; Luk 22.47-53; Jọn 18.3-12)

47 Jizọsị rịkwọ e ku okuni, kẹ Judasị hụn wụ onyẹ ohu imẹ ụmụ-azụụn a mmẹbụọ bịa. Judasị lẹ igunrun hi-ogbe wị—wẹ bu ọpịa-agha lẹ ẹgbe. Ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-isi zihẹ wẹ.

48 Onyẹ hụn rị e ren'ẹ gwa wẹ ihiẹn wẹ sikọ d'e gi marịn
Jesu. Ọ sị, “Onyẹ m jẹnkọ d'e gi isu-ọnụ kele, 'ya wụ onyẹ hụ,
nwụnrụn n'a.”
49 Ọ nọ bịa d'e kunrun Jizọsị ozigbo, sị, “Ụwa-ọma, Onyẹ-
nkuzi!” Ọ nọ su ẹ ọnụ.
50 Jizọsị nọ sị a, “Di-ẹnyi, mẹ ihiẹn i bịa d'e mẹ!” 'Ya wẹ nọ
kwọndọn Jizọsị, nwụnrụn a.
51 Ozigbo, onyẹ ohu imẹ ndị wẹ lẹ Jizọsị wị nọ tịnpụ ẹka,
sepụha ọpịa-agha a, banpụ odibo onyẹ-isi nchụ-ẹjan ntịn.
52 'Ya Jizọsị nọ sị a, “Wekin ọpịa-agha ị azụụn, makẹni ndị ile
e bu ọpịa-agha, sikọ d'a gha ọpịa-agha nwụn.
53 I ro ni asa m ẹka rịọ Nẹdi m, o zihẹ ni m ihiẹn karị igunrun
ndị mmọn-ozi agha mmẹbụọ ozigbo?
54 Kanị, m mẹ ẹrịra, nanị kẹ wẹ jẹnkọ d'e gi mẹzu ihiẹn ndị rị
imẹ Ẹhụhụọ-nsọ hụn ku n'o jẹnkọ d'a rị ẹnịna?”
55 Ogẹn hụ kẹ Jizọsị gi sị igunrun hụ, “Ụnụ gi ọpịa-agha lẹ ẹgbe
bịa d'a nwụnrụn m nọkẹ sị m wụ onyẹ-ohin? Ụhụọhịn ile m'a
nọdị alị imẹ Ụlọ-nsọ a kuzi, ọnụ a nwụnrụn nị m.
56 Kanị, ihiẹn ndịnị ile rị nwan e mẹ kẹni ihiẹn ndị-amụma ku
imẹ Ẹkụkwọ-nsọ mẹzu.” 'Ya ụmụ-azụụn a ile nọ na a tọ, gbama
ọsọ.

E We Wẹ Jizọsị Si Ọgwa Kayafasị, Onyẹ-isi Nchụ-ẹjan
(Mak 14.53-65; Luk 22.54-55, 63-71; Jọn 18.13-14, 19-24)

57 'Ya ndị nwụnrụn Jizọsị nọ we ẹ jẹnni Kayafasị wụ onyẹ-isi
nchụ-ẹjan imẹ ọgwa a, ebe ndị-nkuzi Iwu lẹ ndị-isi gbakikomẹ.
58 Kanị Pita sọnkọ a d'e ru ọgwa onyẹ-isi nchụ-ẹjan, bụ ẹgbata
wẹ te e te. Ya Pita nọ banye, sọn ndị-nche nọdị alị kẹni ọ hụn
njẹndemẹ ihiẹnni.
59 Ogẹnni, ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ Ndị-isi Nkịkwama ile hụ a chọ
ihiẹn w'e gi buokin Jizọsị ọnụ kẹni wẹ gbu ẹ;
60 kanị, ahụnnị wẹ, ọsụọn'a nị ndị ọshẹri-ntụ pụhanị bu ọda.
Omẹgụụ, mmadụ ẹbụọ nọ nwan pụha,
61 sị, “Onyẹni sị, ‘M jẹnkọ d'a saẹka tikpọ Ụlọ-nsọ Osolobuẹ, gi
akpụ-ụhụọhịn ẹtọ tụnkin ẹ.’ ”
62 'Ya onyẹ-isi nchụ-ẹjan nọ lihi, sị, “Y'e nwọn ihiẹn i jẹnkọ d'a
shịarị? Kị wụ ihiẹn ndịnị wẹ rị a sị nị 'ya k'i mẹ?”
63 Kanị, Jizọsị ekuni ihiẹn ọwụlẹ. Onyẹ-isi nchụ-ẹjan nọ sị a,
“E gi m ẹfan Osolobuẹ hụn rị ndụn sị ị gwa ẹnyi mbụnị ịyụ wụ
Kraịstị, Nwa Osolobuẹ.”
64 Jizọsị nọ sị a, “'Yụ ku ẹ. M rị nwan a gwa ụnụ ile nị ogẹnni
ghafegụụ, ụnụ sikọ d'a hụndẹ Nwa nke Ịhịan ebe ọ nọdị alị ẹka-
nni Osolobuẹ, Onyẹ hụn nwọn ikẹn ile, hụnzịkwọ a k'ọ rị elu
orukpu o gi lala.”

65 'Ya onyẹ-isi nchụ-ẹjan nọ tika ẹfẹ hụn 'ya lẹ enwẹn ẹ wụ
onyẹ-isi nchụ-ẹjan yi, sị, “O kuọlẹ arụ! Kị ẹnyi rị a chọzịnị ndị
ọshẹri? Ọnụ a nụgụọ nwan arụnị o ku!
66 Kịnị kẹ ụnụ ro?” Wẹ nọ za, sị, “Ikpe a maọl'a, o jẹnkọ d'a
nwụn!”
67 Wẹ nọ jụ a ẹsọn ihun, fịan a ihiẹn, ndị hụ imẹ wẹ nọ ma a
ọra,
68 sị, “Ịyụ hụn sị nị ị wụ Kraịstị, Onyẹ hụ Osolobuẹ Tumẹ, bu
amụma n'ị gwa ẹnyi onyẹ fịan ị ihiẹn?”

Pita A Ghọrị N'ọ Marịn Jizọsị
(Mak 14.16-72; Luk 22.56-62; Jọn 18.15-18, 25-27)

69 Ogẹnni, Pita nọdị alị ezi ọgwa, 'ya nwa-agbọọ wụ odibo nọ
bịa d'e kunrun ẹ, sị a, “Ịyụ lẹ Jizọsị onyẹ Galili wịzịkwọ.”
70 Kanị, ọ nọ ghọrị id'ẹnya wẹ ile, sị, “Amarịn m ihiẹn ị rị e
ku.”
71 Ogẹn o gi si ebe wẹ gha a banye ezi-ọgwa hụ, nwa-agbọọ
ọzọ wụ odibo nọ hụn a, sị ndị turu ebẹhụ, “Onyẹni lẹ Jizọsị
onyẹ Nazarẹtị wị.”
72 Ọ nọ ghọrịzị, kundẹ Osolobuẹ, sị, “Amarịndẹ m okẹnnyẹ
hụ!”
73 Ọ nọbezi ẹkẹrẹ, ndị turu ebahụn nọ bịa d'e kunrun Pita, sị
a, “Ị wụ onyẹ ohu imẹ wẹ nke-esi, asụsụ ị e sepụhagụọ ị.”
74 'Ya Pita nọ kunmẹ Osolobuẹ, sị, “Amarịndẹ m okẹnnyẹ hụ.”
Ozigbo hụ, ọkpa nọ kwan.
75 Ya Pita nọ nyanhan oku Jizọsị ku, nị, “Ọkpa gini d'a kwan, i
jẹnkọ d'a ghọrị mgbe ẹtọ nị y'a marịn m.” Ọ nọ shi ezi d'a kwan
ezigbo ẹkwan.

Isi Nke Ẹsa-kwasị-ọgụn

E We Wẹ Jizọsị Si ọgwa Paịleti
(Mak 15.1; Luk 23.1-2; Jọn 18.28-32)

1 O ru ogẹn ụtụntụn, ndị-isi nchụ-ẹjan ile lẹ ndị-isi nọ tụgbamẹ
iroro kẹ w'a dọn gbu Jizọsị.
2 Wẹ nọ kẹn ẹ ẹgbụn, we ẹ jẹnni Paịleti, onyẹ Rom hụn wụ
Gọvanọ rị a kịnị wẹ.

Judasị E Hogbu Enwẹn Ẹ
(Ọrụn Ndị-Ozi 1.18-19)

3 Ogẹn Judasị hụn re ẹ ye wẹ gi hụn a nị a magụọ wẹ Jizọsị
ikpe-ọnwụn, ọ nọ kwan mmanị, wekin ni ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ
ndị-isi akpụrụ egho ọla iri-kwasị-ọgụn hụ,
4 sị, “E mẹọlẹ m njọ m gi re onyẹ nwọnlẹni ihiẹn o mẹ.” Kanị,
wẹ nọ sị a, “Ọ gbashịarịnị ẹnyi; ọhụn wụ mkpa ị!”
5 Ọ nọ tụ akpụrụ-egho ọla ndị hụ ye alị imẹ Ụlọ-nsọ, pụ d'e
hogbu enwẹn ẹ.

6 Ndị-isi nchụ-ẹjan nọ tụtụrụ akpụrụ-egho ọla ndị hụ; wẹ nọ
sị, “O furuni nị ẹnyi bu wẹ che ebe w'e dọnmẹ ihiẹn imẹ Ụlọ-
nsọ, makẹni egho ẹdeke rọ (egho-mmẹ).”
7 'Ya wẹ nọ tụ iroro, gi ẹ ṅọnrin ogige onyẹ a kpụ-ite, gi ẹ
mẹmẹ ikpẹkpẹ itumunyẹ.
8 'Ya haịn wẹ gi a kpọ ogige hụ “Ogige Ẹdeke” d'e rukwọ tannị.
9 'Ya ihiẹn Osolobuẹ gi onyẹ-amụma wụ Jẹrimaya ku nọ mẹzu,
nị,
“Wẹ nọ weri akpụrụ-egho ọla iri-kwasị-ọgụn hụ,
hụn wụ ọnụ egho ndị Izrẹlụ kweri nị 'ya kẹ wẹ sikọ d'e ṅọn
okẹnnyẹ hụ;
10 gi ẹ ṅọnrin ogige Ọkpụ-ite
rịkẹ kẹ Onyẹ-nwọnni-ẹnyi dọn gwa m.”

Paịleti A Jụ Jizọsị Ụtaa
(Mak 15.2-5; Luk 23.3-5; Jọn 18.33-38)

11 Ogẹn ihiẹnni gi rị e mẹ, Jizọsị turu ihun Paịleti wụ Gọvanọ
rị a kịdọn ni ndị Rom. Paịleti nọ sị, “Ịyụ wụ eze ndị Ju?” Jizọsị
nọ sị a, “Ịyụ ku.”
12 Kanị, ogẹn ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-isi gi rị e kusọnmẹ ihiẹn
ndị wẹ sị nị 'ya k'o mẹ, ọ gba nkịntịn!
13 Paịleti nọ sị a, “Y'a rị a nụ ihiẹn ole wẹ rị e ku nị 'ya k'i mẹ?”
14 Kanị, ọ shịarịnị ihiẹn ọwụlẹ, kẹ akpụ ohu—nke wụ n'ọ
tụkẹnmẹ Paịleti wụ Gọvanọ ẹnya.

A Ma Wẹ Jizọsị Ikpe Ọnwụn
(Mak 15.6-15; Luk 23.13-15; Jọn 18.39; 19.16)

15 Ogẹn Mmẹmmẹ-Nghafe ọwụlẹ, Gọvanọ a hapụ nị wẹ onyẹ-
ngan ọwụlẹ wẹ chọ.
16 Ogẹn hụ, eje-ịhịan ohu ịhịan ile marịn rị imẹ ụlọ-ngan, ẹfan
a wụ [Jizọsị] Barabasị.
17 Ogẹn wẹ gi gbakikomẹgụụ, Paịleti nọ sị wẹ, “Onyẹ kẹ ọnụ
chọ nị m hapụ nị ọnụ [Jizọsị wụ] Barabasị ra Jizọsị hụn w'a kpọ
Kraịstị?”
18 (Paịleti ku ihiẹnni makẹni ọ marịnghọ nị iwe kẹ wẹ gi we
Jizọsị wụ Kraịstị ye ẹ.)
19 Ogẹn o gi nọdị alị elu Ocho-okink'ikpe, nwunyẹ ẹ nọ zi ozi
jẹnn'ẹ, sị a, “Wepụkwọ ẹka oku onyẹ ezi-omumẹ hụ, makẹni e
giguọ m ufiri ẹ ta afụnfụn ọda-ọda imẹ nrọ tannị.”
20 Ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-isi Izrẹlụ nọ nwan gwa igunrun hụ
wẹ sị Paịleti hapụnị wẹ Barabasị, gbu Jizọsị.
21 Paịleti nọ sịzị wẹ, “Onyẹ imẹ wẹ ẹbụọ kẹ ụnụ chọ nị m hapụ
nị ụnụ?” Wẹ nọ sị, “Barabasị.”
22 Paịleti nọ sị, “Kị m'e gi nwan Jizọsị hụn w'a kpọ Kraịstị
mẹ?” Wẹ ile nọ sị, “Kpọgbu ẹ enu obe.”

23 Ọ nọ sị, “Kị haịn? Elee eje-ihiẹn k'o mẹ?” Kanị wẹ ile e
yikẹnmẹdẹ, sị, “Kpọgbu ẹ elu obe.”
24 Ogẹn Paịleti gi hụn nị ihiẹn ọ rị e ku e nwọnni isi ebe wẹ
rị, hụnzị nị isusu chọkọ n'o bidọn, ọ nọ weri mirin kwọpụ ẹka
id'ẹnya igunrun hụ, sị, “Ẹdeke onyẹni arị m ẹka; ẹka ọnụ k'ọ rịzị!”
25 Igunrun hụ ile nọ sị, “Ẹdeke ẹ 'ya rị ẹnyi lẹ ụmụ ẹnyi isi!”
26 'Ya ọ nọ hapụnị wẹ Barabasị, ọ fịangụụ Jizọsị mkpịnsịn, ọ
nọ w'ẹ ye wẹ kpọgbu.

Ndị-agha A Kpa Jizọsị Ye Ẹmụ
(Mak 15.16-20; Jọn 19.2-3)

27 'Ya ndị-agha Paịleti nọ weri Jizọsị si imẹ ọgwa Paịleti,
kpọgbama itu-agha hụ ile; ya wẹ nọ fihunmẹ ẹ.
28 Wẹ nọ yipụ a ẹwuru ẹ, yimẹ ẹ ẹwuru ńanrannị e nwun ufie-
rọnị, ufie-rọnị*.
29 Wẹ nọ weri agalaba osisi-ogun, gi ẹ kpa okpu-eze, bu ẹ
che ẹ isi, bu ọkpọ che ẹ ẹka-ihiẹn; e gbu n'ẹ osekpu, a kpa a e ye
ẹmụ, a sị a, “Agụ!! Eze ndị Ju!!”
30 Wẹ nọ jụ a ẹsọn, napụ a ọkpọ hụ wẹ te buche ẹ ẹka, fịanma
a ya isi.
31 Ogẹn wẹ gi kpagụụ a ye ẹmụ, wẹ nọ yipụ a ẹwo ufie hụ,
yimẹzi ẹ ẹwuru ẹ. Wẹ nọ duru ẹ d'a kpọgbu elu obe.

A Kpọma Wẹ Jizọsị Elu Obe
(Mak 15.21-32; Luk 23.26-43; Jọn 19.17-27)

32 Ebe wẹ jẹnkọ, wẹ nọ kunrun onyẹ Saịrini ohu w'a kpọ
Saịmọnụ, wẹ nọ w'a y'ẹ olu buru obe Jizọsị.
33 Ogẹn wẹ gi ru ebe w'a kpọ Gọgọta ('ya wụ Ebe-
Okpokom'isi),
34 wẹ nọ ye Jesu manya wẹ buche olulu-anụ ra, kanị, ogẹn o
gi danmịn a, ọ nọ jụ n'ọ rakọ a.
35 Ogẹn wẹ gi kpọmagụụ a elu obe, 'ya wẹ nọ tụ nkpọ, gi ẹ
keri ẹwuru ndị o yi. [Ọnwan mẹ kẹni ihiẹn onyẹ-amụma ku hụn
ụzọ mẹzu—makẹni onyẹ-amụma sị,
“E keri wẹ ẹkwa m,
a tụ wẹ nkpọ,
gi ẹ keri ẹwuru m.”]
36 Wẹ nọ nọdị alị, e che ẹ nche.
37 Wẹ de ihiẹn wẹ gi m'a ikpe ye enu obe hụ. Ihiẹn wẹ de wụ,
“Ọnwan wụ Jizọsị, Eze ndị Ju.”
38 Wẹ kpọmazị ndị ohin ẹbụọ che n'ẹ, onyẹ ohu elu obe rị ẹka-
nni ẹ, onyẹ ohu elu obe rị ẹka-ekpẹn ẹ.
39 Ndị hụn ghafekọnị hụ a kpa a e ye ẹmụ, e finfin isi,

---

* **Isi Nke Ẹ**sa-kwas**ị-ọgụ**n:28 ẹwuru ndị nze lẹ ndị-ịdafịn

40 a sị, “Ịyụ hụn jẹnkọ d'e tikpọ Ụlọ-nsọ, gi akpụ-ụhụọhịn ẹtọ
tụndọnzi ẹ, zụọpụha nwan enwẹn i! Omẹni ị wụ Nwa Osolobuẹ,
gha elu enu obe hidan.”
41 Ẹrịra kẹ ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-nkuzi Iwu lẹ ndị-isi
dọnzịkwọ kpa a ye ẹmụ, a sị,
42 “Ọ zụọfụha ndị ọzọ, kanị ọ sanị ẹka zụọpụha enwẹn ẹ. Ịya
wụ eze Izrẹlụ nụ! 'Ya gha nwan elu obe hidan, kẹni ẹnyi kweri
n'ẹ.
43 Ọ tụkwasị Osolobuẹ obi; Osolobuẹ 'ya zụọpụha a nwan
ọwụnị ọ sụọghọ a. Makẹni, ọ sị, ‘Mmẹ wụ Nwa Osolobuẹ.’ ”
44 Ẹrịra kẹ ndị ohin ndị hụ wẹ kpọgbu 'ya lẹ wẹ dọnzikwọ
kpari ẹ.

Ọnwụn Jizọsị
(Mak 15.33-41; Luk 23.44-49; Jọn 19.28-30)

45 Efinnaị hụ, gha ọkụlọkụ mmẹbụọ, ogẹn hụ ẹnya anwụn gi
a rị isi, d'e ru ọkụlọkụ ẹtọ, ọkịkị nọ gba alị hụ ile.
46 Ihiẹn rịkẹ ọkụlọkụ ẹtọ, Jizọsị nọ gi okẹn olu yi oro, sị, “Ẹlaị,
Ẹlaị, lama Sabakitani?” 'Ya wụ, “Osolobuẹ m, Osolobuẹ m, kị
haịn i gi la m tọ?”
47 Kanị, ogẹn ndị hụ imẹ ndị turu ebahụn gi nụ a, wẹ nọ sị,
“Ọ rị a hị Ẹlaịja!”
48 Ozigbo, onyẹ ohu imẹ wẹ nọ gba ọsọ, weri ẹru bịanye imẹ
manya rụ-ụka, fa a ye mkpịnsịn, y'ẹ 'ya n'ọ ra.
49 Kanị, ndị ọzọ sị, “Cheri ni, nị ẹnyi lee omẹni Ẹlaịja jẹnkọ d'a
bịa d'a zụọpụha a.”
50 Jizọsị nọ gi okẹn olu yizi oro, kwọnbepụ, nwụnhụn.
51 Ozigbo hụ, ẹkwa wẹ gi gbọnbepụ Ebẹhụ kachanrịn-nsọ imẹ
Ụlọ-nsọ nọ bawapụ ẹbụọ, gha elu d'e ru alị. Alị nọ mahihie,
ọmụma hụ e tiwa;
52 ili ndị nwụnnị nọ kpupụ, ndị nsọ bu ọda nwụnnị nọ lihi.
53 Ogẹn Jizọsị gi ghagụụ ọnwụn lihi, wẹ nọ pụha, si obodo nsọ
hụ wụ Jerusalẹm, ndị bu ọda nọ hụn wẹ ebẹhụ.
54 Ogẹn ọkị-agha hụ lẹ ndị-agha 'ya nị wẹ rị e che Jizọsị nche
gi hụn alị-ọmahihie lẹ ihiẹn ndị hụ mẹni, egun nọ bịa wẹ, wẹ nọ
sị, “Ezioku, onyẹni wụ Nwa Osolobuẹ!”
55 Ikpoho bu ọda gha Galili sọnhẹn Jizọsị e yen'ẹ ẹka rịzị
ebahụn, wẹ rị a gha ebe teni e lee ihiẹn rị e mẹni.
56 Ndị hụ imẹ wẹ wụ Meri onyẹ obodo Mag'dala, Meri nnẹ
Jemisi lẹ Josẹfụ lẹ nnẹ ụmụ Zẹbẹdi.

Olili Jizọsị
(Mak 15.42-47; Luk 23.50-56; Jọn 19.38-42)

57 O ru ogẹn ẹnyasị, ọdafịn ohu w'a kpọ Josẹfụ, onyẹ obodo
Arịmatịa, nọ bịa. Okẹnnyẹni wụzịkwọ onyẹ e sọn ụzọ Jizọsị.

58 Ọ nọ jẹn d'e kunrun Paịleti, sị a buye ẹ ẹhụ Jizọsị. 'Ya Paịleti
nọ sị wẹ buye ẹ ya.
59 Josẹfụ nọ buru ẹhịụ hụ; gi ẹkwa linẹ nwunni fụma a,
60 bu ẹ che imẹ ili ọhụn ọ kwademẹni enwẹn ẹ, hụn wẹ gu
nọkẹ okporo ye imẹ ọmụma. Ọ nọ gi ọmụma hi-ogbe nukin ọnụ
ili hụ, pụ.
61 Meri onyẹ obodo Mag'dala lẹ Meri hụn-ẹbọ nọdị alị bu
ihun zinmẹ ili hụ.

E We Wẹ Ndị-nche D'e Chedọn Ili Hụ

62 Ogẹn ụhụọhịn Nkwademẹ gi ghafegụụ, o ru ẹnyasị, ogẹn
Ụhụọhịn Izu-ikẹn gi bidọn, ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị Itu-Farisi nọ
zugbama d'e kunrun Paịleti,
63 sị a, "Di-ọkpa, ẹnyi a nyanhanghọ nị ogẹn onyẹ-ntụnị gi rị
ndụn, ọ sị, 'Akpụ-ụhụọhịn ẹtọ ghafegụụ, m jẹnkọ d'e lihi.'
64 Sị wẹ nwan d'e gbọnkinkẹnmẹ ili hụ ọhụnma-ọhụnma d'e ru
akpụ-ụhụọhịn ẹtọ hụ, amamgbe ụmụ-azụụn a abịa d'e zunrun
ẹhụ a, gwama ịhịan ile nị, 'Ọ ghagụọ ọnwụn lihi'; ogẹn hụ
ndufie ịkpazụụn hụ a karị nke ibuzọ njọ."
65 Paịleti nọ sị wẹ, "Weri ni nwan ndị-agha; jẹn ni d'e chedọn
ẹ kẹ ụnụ sikọ d'a saẹka."
66 'Ya wẹ nọ jẹnmẹ, kpukinkẹnmẹ ili hụ, bu ndị-nche tọ ebẹhụ.

Isi Nke Ẹsatọ-kwasị-ọgụn

Jizọsị A Gha Ọnwụn Lihi
(Mak 16.1-10; Luk 24.1-12; Jọn 20.1-10)

1 Ogẹn Ụhụọhịn Izu-ikẹn gi ghafegụụ, ogẹn eki gi fọnmẹ nke
ụhụọhịn ibuzọ imẹ izu-ụka (hụn wụ nwan ụhụọhịn Sọnde),
Meri onyẹ obodo Mag'dala lẹ Meri hụn-ẹbọ nọ jẹn d'e lele ili
hụ.
2 Idẹnmizi, alị nọ mahihie ọda-ọda, makẹni mmọn-ozi Di-
nwọnni-ẹnyi gha elu-igwee bịa, nupụ ọmụma hụ hi-ogbe, nọdị
alị elu ẹ.
3 Ọ hụ e be nwanran-nwanran rịkẹ amụma, ẹwuru ẹ hụ e
nwun nọkẹ igwere.
4 Egun ẹ nọ bịa ndị nche, ẹhụ nọ mama wẹ nni, wẹ nọ
rịchanrịn kẹ ndị nwụnhụnnị.
5 Kanị, mmọn-ozi hụ nọ sị ikpoho ndị hụ, "Atụlẹ ni egun, a
marịnghọ m nị ụnụ rị a chọ Jizọsị, hụn wẹ kpọgbu elu obe.
6 Ọ rịzị ebeni; o lihigụọ k'o dọn ku. Bịa nị d'e lee ebe o te rị.
7 Jẹnmẹ ni nwan ozigbo d'a gwa ụmụ-azụụn a, sị wẹ, 'Ọ
ghagụọ ọnwụn lihi, o burugụọ nị ụnụ ụzọ si Galili; ebẹhụ kẹ
ụnụ jẹnkọ d'a nọ hụn a!' A gwagụọkwọ m ụnụ."
8 'Ya wẹ nọ gi egun lẹ okẹn ịghọghọ gha ili hụ pụ ozigbo,
gbama ọsọ d'a gwa ụmụ-azụụn a.

9 Idumuzi, Jizọsị nọ kunrun wẹ, sị, “Darụ nị!” 'Ya wẹ nọ bịa
d'e kunrun ẹ, fiedọn ẹ ọkụ, fe ẹ.
10 'Ya Jizọsị nọ sị wẹ, “Atụlẹ ni egun, jẹn ni d'a gwa umunẹ m
wẹ jẹn Galili, ebahụn kẹ wẹ k'a nọ hụn m.”

E Ye Wẹ Ndị-nche Egho-azụụn, Sị W'e Kulẹ K'o Mẹ

11 Ogẹn ikpoho ndị hụ gi jẹnkọ, ndị hụ imẹ ndị-nche hụ nọ si
imẹ obodo d'a gwa ndị-isi nchụ-ẹjan ihiẹn ile mẹni.
12 Ogẹn ndị isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-isi gi zugụụ, tụgbamagụụ
iroro, wẹ nọ ye ndị-agha hụ ego hi-ogbe,
13 sị wẹ, “Gwakwọ nị ịhịan ile nị, ‘Ụmụ-azụụn a bịa d'e zunrun
ẹ imẹ abalị ebe ẹnyi rị ụran.’
14 Omẹni ọnwan e ru ntịn Gọvanọ wụ Paịleti, ẹnyi jẹnkọ d'e mẹ
obi ru ẹ alị, hụn a nị nsọngbu arịkọnị ụnụ.”
15 'Ya wẹ nọ narịn wẹ egho hụ, mẹ ihiẹn wẹ gwa wẹ. Echẹn
kẹ wẹ rịkwọ a kọ akịkọnị imẹ ndị Ju d'e ru tannị.

Ọrụn Hụ Rị Mkpa Jizọsị Ye Ụmụ-azụụn A
(Mak 16.14-18; Luk 24.36-49; Jọn 20.19-23; Ọrụn Ndị-Ozi 1.6-8)

16 Ya ụmụ-azụụn mmanaị hụ nọ nwan si ugu hụ rị Galili,
ebahụn Jizọsị gwa wẹ.
17 Ogẹn wẹ gi hụn Jizọsị, wẹ nọ fe ẹ, kanị ndị hụ imẹ wẹ nwọn
obi-ẹbụọ.
18 Jizọsị nọ jẹnzụnhan, sị wẹ, “E yeọlẹ wẹ m ikẹn ile rị elu-
igwee lẹ elu-ụwa.
19 Jẹnmẹ ni nwan d'e mẹ ndị alị ile rị ichẹn-ichẹn nị wẹ wụrụ
ndị e sọn ni m; e gi ni ẹfan Nẹdi lẹ Nwa lẹ Mmọn-nsọ e mẹ wẹ
mirin-Chuku.
20 Kuzi ni wẹ, nị wẹ hụn ụzọ e mẹ ihiẹn ile m sị ụnụ mẹ. Eziẹ,
m nọye ni ụnụ ogẹn ile d'e ru ọgụgụ-ogẹn.”

Ozịọma Jesu Kristi Lẹkẹ Kẹ Makị Dọn De Ẹ

Onyẹ Jẹnkọ D'a Kwanị Kraịstị Ụzọ
(Azaya 40.3; Malakaị 4.5; Mat 3.1-12; Luk 3.1-18; Jọn 1.19-28)

1 Ẹnịna kẹ ozịọma banyeni Jizọsị hụn wụ Kraịstị, Onyẹ ahụn
Osolobuẹ tumẹ, hụn wụ Nwa Osolobuẹ dọn bidọn:
2 Nọkẹ kẹ wẹ dọn de ẹ imẹ ẹhụhụọ Azaya onyẹ-amụma,
“Osolobuẹ sị, ‘Lee ẹ, m rị e zi onyẹ-ozi m n'o buru n'i ụzọ,
n'ọ kwan'ị ụzọ.’
3 Olu onyẹ ohu rị a han imẹ atụ,
a sị,
‘Kwa nị nị Di-nwọnni-ẹnyi ụzọ; mẹmẹ ni ụzọ a n'o zinrin!’ ”

Jọnụ Hụn E Mẹ Mirin-Chuku A Kwademẹmẹ Wẹ Makẹ Ọbịbịa Jesu

4 Jọnụ hụn e mẹ mirin-Chuku nọ pụha, mama ọkwa imẹ atụ,
a sị wẹ gha imẹ njọ wẹ rogharị, kẹni wẹ mẹ wẹ mirin-Chuku
wẹ gi a ghọsị n'e rogharịgụọ wẹ, kẹni Osolobuẹ gbagharị wẹ
njọ.
5 Ndị ile rị ụmụ-alị ndị rịsọnmẹ Judia lẹ ndị Jerusalẹm ile hụ
e jẹn d'e kunrun Jọnụ, wẹ hụ e kupụha njọ wẹ, ọ hụ e mẹ wẹ
mirin-Chuku imẹ Iyi Jọdanị.
6 Jọnụ yi ẹwuru wẹ gi ẹńẹnrẹn anụ w'a kpọ kamẹlụ mẹmẹ;
akpụkpọ-anụ k'o gi kẹnmẹ ukun ẹ. Ihiẹn-oriri ẹ wụ igurube lẹ
mirin-ẹnwụn rị ọfịa.
7 Ọ hụ a sị wẹ, “Onyẹ kanị m lala m azụụn, erudẹni m onyẹ
jẹnkọ d'e hulụa alị tọpụ eriri akpụkpọ-ụkụ a.
8 M rị e gi mirin mmaka e mẹ ọnụ mirin-Chuku, kanị, 'ya
nwẹn jẹnkọ d'e gi Mmọn-nsọ mẹ ụnụ mirin-Chuku.”

Jọnụ E Mẹ Jesu Mirin-Chuku, Ekwensụ A Nwan Jesu
(Mat 3.13—4.11; Luk 3.21-22; 4.1-13)

9 Ogẹn hụ, Jesu nọ gha Nazarẹtị rị azụụn Galili bịa, 'ya kẹ
Jọnụ nọ mẹ ẹ mirin-Chuku imẹ Iyi Jọdanị.
10 Hụn Jesu gihụ gha imẹ mirin pụha, ọ nọ hụn kẹ elu-igwere
kpupụ, hụn kẹ Mmọn-nsọ gi ụdị nduru hidanla, bịa d'a nọkwasị
a.
11 'Ya olu nọ gha elu-igwee sị, “Ịyụ wụ ezi Nwa m; ihiẹn i a
sụọka m.”
12 Ozigbo hụ, Mmọn-nsọ nọ nu ẹ shi imẹ atụ.

13 Ọ nọ nọdị ebahụn akpụ-ụhụọhịn ọgụnnaị, ịya lẹ eje-anụ rị
ichẹn-ichẹn. Ekwensụ hụ a nwan a; ndị mmọn-ozi hụ e yen'ẹ
ẹka.

Jesu E Bidọn Ọrụn A
(Mat 4.12-17; Luk 4.14-15)

14 Ogẹn wẹ gi kpọkingụụ Jọnụ ye imẹ ụlọ-ngan, Jesu nọ bịa
Galili d'e zimẹ ozịọma Osolobuẹ.
15 Ọ hụ a sị, "Ogẹn e zugụọ, Alị-eze Osolobuẹ a rịgụọ nsue!
Roghari nị, ụnụ e kweri ozịọma!"

Jesu A Kpọma Ndị K'e Sọnn'ẹ
(Mat 4.12-22; Luk 4.14-15; 5.1-11)

16 Ebe Jizọsị ghakọ mkpẹnrẹn "Ohimin" Galili, ọ nọ hụn
Saịmọnụ lẹ Andụrụ nwẹnẹ ẹ ebe wẹ rị a tụ ọga e ye imẹ mirin
ahụn, makẹni azụn kẹ w'a kụn.
17 Jizọsị nọ sị wẹ, "Sọnmẹ ni m, m sikọ d'e mẹ ọnụ wụrụ ndị
a kụha ịhịan rịkẹ azụn."
18 Wẹ nọ la ọga wẹ tọ ozigbo, sọnmẹ ẹ.
19 O jẹnshi ihun ẹkẹrẹ, ọ nọ hụn Jemisi lẹ Jọnụ, ụmụ Zẹbẹdi
ebe wẹ rị imẹ ụgbọ-mirin wẹ e dọnzi ọga wẹ.
20 Ọ nọ kpọ wẹ ozigbo; wẹ nọ na nẹdi wẹ lẹ ndị wẹ we ọrụn
tọ imẹ ụgbọ, sọnmẹ ẹ.

Jesu A Chụpụ Eje-mmọn Rị Imẹ Okẹnnyẹ Ohu
(Luk 4.31-37)

21 Wẹ nọ shi obodo Kapanọm; o ru Ụhụọhịn Izu-ikẹn, ọ nọ
banye ụlọ-ofufe rị ebẹhụ d'a kuzi.
22 Nkuzi ẹ nọ tụ wẹ ẹnya, makẹlẹ ọ kuzi nọkẹ onyẹ oku rị ẹka
ẹlẹ nọkẹ ndị-nkuzi Iwu.
23 Ogẹn hụ daị, o nwọn okẹnnyẹ ohu eje-mmọn rị imẹ ẹ, hụn
rị imẹ ụlọ-ofufe wẹ. Okẹnnyẹ hụ nọ yi oro, sị,
24 "Hapụ ẹnyi ye, k'i gi ẹnyi e mẹ, Jesu onyẹ Nazarẹtị? Ị
bịa d'e tikpọ ẹnyi? A marịnghọ m onyẹ ị wụ, yụ wụ Onyẹ-nsọ
Osolobuẹ."
25 Kanị, Jizọsị nọ jụgbọ eje-mmọn hụ, sị a, "Kpumẹ ọnụ; gha
imẹ ẹ pụha!"
26 Eje-mmọn hụ nọ se okẹnnyẹ hụ, gi okẹn olu yi oro, gha imẹ
ẹ pụ.
27 Ọ nọ tụ wẹ ile ẹnya, wẹ hụ a jụ ibe wẹ, sị, "Kị wụ hụnnị?
Ọnwan wụ nkuzi ọhụn—hụn ikẹn rị! Ọ gwadẹ eje-mmọn oku,
wẹ hụ a gbaye ẹ!"
28 Ozigbo, otiti ẹ nọ kpọgbarị ẹgbẹrẹ Galili ile.

Jizọsị A Zụọ Ndị Bu ọda
(Mat 8.14-17; Luk 4.38-41)

29 Hụn Jesu gihụ gha imẹ ụlọ-ofufe ahụn pụ, ịya lẹ Jemisi lẹ
Jọnụ nọ banye iwe Saịmọnụ lẹ Andụrụ.

30 Emu rị a kụ nnẹ nwunyẹ Saịmọnụ, o dinẹ edinẹ, ẹhụ ọkụn
rị e nwun ẹ. Ozigbo, wẹ nọ gwa Jesu nị emu rị a kụ a.
31 Jizọsị nọ jẹn d'e kunrun ẹ, kwọndọn ẹ ẹka, weli ẹ enu, ẹhịụ
ọkụn hụ nọ hapụ a; ọ nọ lemẹ wẹ ọbịa.
32 O ru ogẹn ẹnyasị, ogẹn anwụn gi rọgụụ, wẹ nọ wẹhẹn'ẹ ndị
emu ile lẹ ndị eje-mmọn rị imẹ wẹ.
33 Ndị obodo hụ ile e jun ọnụmụzọ;
34 Jesu nọ zụọ ndị bu ọda emu ichẹn-ichẹn rị a kụ,
chụpụsọnmẹ eje-mmọn bu ọda, ọ nịnị eje-mmọn ndị hụ ku oku
makẹni a marịngụọ wẹ onyẹ ọ wụ.

Jizọsị E Zisọnmẹ Oziọma Imẹ Galili
(Luk 4.42-44)

35 O ru ụzọ-ụtụntụn, ebe eki kelẹni fọnchanpụ, ọ nọ zọpụ ẹgwa,
jẹnmẹ ebe ịhịan rịlẹni, ọ nọ nọ ebẹhụ mẹmẹ ekpere.
36 Saịmọnụ lẹ ndị 'ya lẹ wẹ wị nọ chọma a.
37 Ogẹn wẹ gi hụn a, wẹ nọ sị a, "Ịhịan ile rị a chọ ị."
38 Ọ nọ sị wẹ, "Nị ẹnyi shizi ni obodo ndị ọzọ rị ẹhụ ebeni,
kẹni m zizikwọ oziọma imẹ wẹ. Makẹni 'ya wụ ihiẹn m bịa d'e
mẹ."
39 Ọ nọ ghagbarị azụụn Galili ile, e zisọnmẹ oziọma imẹ ụlọ-
ofufe wẹ rị ichẹn-ichẹn, a chụpụsọnmẹ eje-mmọn.

Jizọsị A Zụọ Onyẹ-oti
(Mat 8.1-4; Luk 5.12-16)

40 Okẹnnyẹ ohu emu oti rị a kụ nọ bịa d'e kunrun Jesu, gbu
osekpu, rịọma a, sị a, "Omẹni y'a chọghọ, nibe ị saẹka zụọ m, a
rị m ọchan."
41 Omikẹn ẹ nọ mẹ Jizọsị, ọ nọ tịnpụ ẹka mẹtụ a, sị a, "A
chọghọ m! Dịnhịn, n'ị rị ọchan!"
42 Ozigbo, oti hụ nọ gha ẹhụ a pụ, ọ nọ rị ọchan!
43 Jizọsị nọ zi okẹnnyẹ hụ lama ozigbo, ogẹn o gi dọkẹnmẹgụụ
a ẹka ntịn,
44 sị a, "A gwakwọlẹ onyẹ ọwụlẹ ihiẹnni; ka, jẹn d'e we enwẹn
i ghọsị onyẹ nchụ-ẹjan n'o lele i, y'e weri ihiẹn ndị hụ Mozizi
ku imẹ Iwu gi chụ-ẹjan, n'i gi ghọsị wẹ nị y'a rịgụọ ọchan." Ọ nọ
sị a lama.
45 Kanị, okẹnnyẹni a ghagụụ ebahụn pụ, ọ nọ kusọnmẹdẹ
ihiẹnni ebe ile. O kukẹnmẹ ihiẹnni, nke wụ nị Jesu asazịnị ẹka
pụha imẹ obodo ebe ịhịan a nọ hụn a, kama, ọ ghasọnmẹ azụụn
ịhịan bilẹni, kanị wẹ hụzịkwọ a gha ebe ile a bịa ebahụn d'e
kunrun ẹ.

Isi Nke Ẹbụọ

Jesu A Zụọ Onyẹ-ọrọ
(Mat 9.1-8; Luk 5.17-26)

1 Akpụ-ụhụọhịn ole a ghagụụ, Jesu nọ kinhẹn Kapanọm, ọ nọ
kpọgbarị n'ọ rị ụlọ.
2 Ndị bu ọda nọ gbakikomẹ, nke wụ nị ụzọ eruzini wẹ, kẹ
imẹ ụlọ kẹ ihun-ezi, o nwọnzini ebe e ru ịhịan. Jesu hụ a gwa
wẹ oku-Chuku.
3 'Ya kẹ ikẹnnyẹ nọ buhẹn'ẹ okẹnnyẹ ohu ọrọ kinmin; ikẹnnyẹ
ẹnọ bu ẹ.
4 Makẹni ahụnnị wẹ ụzọ d'e kunrun Jesu ufiri nị ịhịan jun
ebẹhụ, wẹ nọ nyinrin elu ụlọ, be oghe ye ẹ elu ebe Jesu wuzo.
E begụụ wẹ oghe ye ẹ, wẹ nọ gha ebẹhụ dọ onyẹ hụ ọrọ kinmin
lẹ ute ẹ ye ihun Jesu. 5 Ogẹn Jizọsị gi hụn okukwe wẹ, ọ nọ sị
onyẹ hụ ọrọ kinmin, "Nwa m, a gbagharịgụọ wẹ i njọ ị."
6 O nwọn ndị-nkuzi Iwu nọdịsọnmẹ alị ebahụn, wẹ hụ e ro
ihiẹnni imẹ obi wẹ, a sị,
7 "Kị haịn okẹnnyẹni gi e ku ẹnịna? Ọ rị e ku arụ! Onyẹ e ri-ẹka
a gbagharị njọ wezụka Osolobuẹ sụọ!?"
8 Ozigbo, Jesu nọ marịn imẹ mmọn ihiẹn wẹ rị e ro imẹ obi
wẹ. Ọ nọ sị wẹ, "Kị haịn ọnụ gi e ro ụdị iroroni imẹ obi ụnụ?
9 Elee hụn ka nfe: ịsị onyẹ-ọrọnị, 'A gbagharịgụọ wẹ i njọ ị'—
ra ịsị a, 'Lihi ọtọ, heri ute i n'ị jẹnmẹ ijẹn?'
10 Kanị, nị m ghọsị ọnụ nị Nwa nke Ịhịan nwọn ikẹn o gi a
gbagharị njọ elu-ụwa." Ọ nọ sị onyẹ-ọrọ hụ,
11 "M sị ị, lihi ọtọ, heri ute i, lama iwe i!"
12 Ọ nọ lihi ọtọ, heri ute ẹ ozigbo, gha ebahụn pụ—id'ẹnya
wẹ ile; nke wụ nị ọ tụ wẹ ile ẹnya, wẹ nọ jama Chuku mma, sị,
"Ẹnyi ahụntuni ihiẹn nọ ẹnịna mbụ!"

Jesu A Kpọ Livaị
(Mat 9.9-13; Luk 5.27-32)

13 'Ya Jesu nọ jẹnmẹzi mkpẹnrẹn mirin Galili. Igunrun ịhịan
nọ fihunmẹ ẹ, ọ nọ kuzi wẹ.
14 Ebe ọ ghafekọ, ọ nọ hụn Livaị nwa Alịfịọsị k'ọ nọdị alị ọdụ
ndị ụgwọ-isi, ọ nọ sị a, "Sọnmẹ m." Livaị nọ lihi ọtọ, sọnmẹ ẹ.
15 Ogẹn Jesu gi rị e ri ihiẹn-oriri iwe Livaị, ndị bu ọda imẹ ndị
a na ụgwọ-isi lẹ ndị ọzọ wẹ gi njọ marịn hụ e sọn Jesu lẹ ụmụ-
azụụn a e ri ihiẹn-oriri, makẹni ndị rị e sọn n'ẹ bu ọda.
16 Ogẹn ndị-nkuzi Iwu hụn rị imẹ ndị Itu-Farisi gi hụn nị 'ya
lẹ ndị njọ hụ lẹ ndị a na ụgwọ-isi rị e ri ihiẹn-oriri, wẹ nọ sị ụmụ-
azụụn a, "Kị haịn o gi e du ndị a na ụgwọ-isi lẹ ndị ọzọ wẹ gi njọ
marịn e ri, a ra?"
17 Ogẹn Jesu gi nụ ihiẹn wẹ rị e ku, ọ nọ sị wẹ, "Ndị ẹhụ rị
ikẹn ara chọ dibiẹ, kama, ndị emu rị a kụ wụ ndị a chọ dibiẹ;
ẹlẹ ndị ezi-omumẹ kẹ m bịa d'a kpọ, kama, ndị njọ kẹ m bịa d'a
kpọ."

Ajụjụ Banyeni Ibu-ọnụ
(Mat 9.14-17; Luk 5.33-39)

18 O nwọn ogẹn ụmụ-azụụn Jọnụ lẹ ndị Itu-Farisi gi rị e bu ọnụ. Wẹ nọ bịa d'a jụ Jesu, sị, “Kị haịn ụmụ-azụụn Jọnụ lẹ ụmụ-azụụn ndị Itu-Farisi gi e bu ọnụ, bụ ụmụ-azụụn ị a ra bu?”
19 Jizọsị nọ za wẹ, sị, “Nị ndị bịa agbamẹhụhụọ bu ọnụ ebe okẹnnyẹ rị a gba ẹkụkwọ rị imẹ igunrun wẹ? Mba nụ! Ebe wẹ lẹ okẹnnyẹ hụ rị a gba ẹhụhụọ rị, ebukọ wẹ ọnụ.
20 Kanị, ogẹn lala hụn wẹ jẹnkọ d'e gi wepụ okẹnnyẹ hụ rị a gba ẹkụkwọ imẹ wẹ, ogẹn hụ, e bumẹ wẹ ọnụ.”
21 “O nwọnni onyẹ e gi ẹkwa ọhụn a kwakin ẹkwa akan. O gi ẹ kwakin ẹ, nke ọhụn ahụn e hekapụ, o tikakẹnmẹ.”
22 “O nwọnzikwọnị onyẹ e gi ihiẹn akan a gbaye manya ọhụn. O gi ẹ gbaye ẹ, manya hụ a gbawapụ a, kẹ manya kẹ ihiẹn wẹ gi gbaye ẹ a la iwi. 'Ya wụ, gi nwan ihiẹn ọhụn gbaye manya ọhụn.”

Ajụjụ Banyeni Ụhụọhịn Izu-ikẹn
(Mat 12.1-8; Luk 6.1-5)

23 Ụhụọhịn Izu-ikẹn ohu, Jesu ghakọ imẹ ugbo ọka witi, ebe wẹ ghakọ imẹ ugbo hụ, 'ya ụmụ-azụụn a nọ ghọrịma ọka-witi.
24 'Ya ndị Itu-Farisi nọ sị a, “Kị haịn wẹ gi a ghọ ihiẹn ugbo Ụhụọhịn Izu-ikẹn, wẹ rị a dan Iwu.”
25 'Ya Jesu nọ sị wẹ, “'Ya wụ, ụnụ agụntuni ihiẹn Defidi mẹ ogẹn o gi nwẹ mkpa, ogẹn ẹgụn gi rị a gụn ịya lẹ ndị wẹ ile wị?
26 K'o dọn banye imẹ ụlọ Osolobuẹ ogẹn Abiata gi wụ onyẹ-isi nchụ-ẹjan, ri brẹdi-nsọ hụ w'e bupụhanị Osolobuẹ, hụn o mẹ ni Iwu sị nị onyẹ ọzọ erikọ a mmanị ndị nchụ-ẹjan; kanị Defidi ri ẹ eri, yezikwọ ndị 'ya lẹ wẹ wị.”
27 Ya Jesu nọ nwan sị, “Makẹ ọrịnịmma ịhịan kẹ wẹ gi tumẹ Ụhụọhịn Izu-ikẹn, egini wẹ ufiri Ụhụọhịn Izu-ikẹn ke ịhịan.
28 'Ya wụ nị mmẹ wụ Nwa nke Ịhịan wụ Nna—kẹ ebe oku Ụhụọhịn Izu-ikẹn rị.”

Isi Nke Ẹtọ

Okẹnnyẹ Ẹka Ohu Nwụnhụn
(Mat 12.9-14; Luk 6.6-11)

1 Ya Jizọsị nọ banyezi ụlọ-ofufe. Imẹ ụlọ-ofufe ebahụn, o nwẹ okẹnnyẹ ẹka ohu nwụnhụn rịn'a.
2 Wẹ nọ kemẹ Jesu nke nị wẹ hụn k'o jẹnkọ d'a zụọ a Ụhụọhịn Izu-ikẹn kẹni wẹ gi ẹ ma a ikpe.
3 'Ya ọ nọ sị okẹnnyẹ hụ ẹka nwụnhụn, “Pụha ihun ebeni.”
4 Ọ nọ sị wẹ, “Elee hụn kẹ Iwu kwadọn nị wẹ e mẹ Ụhụọhịn Izu-ikẹn? Imẹ ịhịan ihiẹn rị mma ra imẹ ịhịan eje-ihiẹn? Ịzụọ ịhịan ra igbun'ẹ?” Kanị a gba w'a nkịntịn.
5 Jizọsị nọ gi iwe lehunmẹ wẹ, makẹni ọ fụka a nị obi wẹ e zekẹ. 'Ya ọ nọ sị okẹnnyẹ hụ, “Tịnpụ ẹka ị.” Ọ nọ tịnpụ a, ẹka a nọ rị mma.

6 Ndị Itu-Farisi nọ pụ; 'ya wẹ nị ndị itu Hẹrọdụ nọ zumẹ umẹ
kẹ w'a dọn gbu Jesu.

Eje-mmọn A Kọma Jizọsị Ẹnya

7 Jesu lẹ ụmụ-azụụn a nọ pụ, jẹnmẹ mkpẹnrẹn iyi Galili;
igunrun bugbu enwẹn ẹ ọda nọ gha Galili sọnmẹ ẹ.
8 Ndị bu ọda ghaziḳwọ Judia lẹ Jerusalẹm lẹ Idumịa lẹ azụụn
nọkunmẹ Taya lẹ Sidọnụ bịa. Ndịnị bịa makẹni wẹ nụ ihiẹn ile
Jesu rị e mẹ.
9 Ọ nọ sị ụmụ-azụụn a kwademẹn'ẹ ụgbọ-mirin makẹ ufiri
igunrun hụ, amamgbe w'a kpangbu ẹ.
10 Makẹni ndị ile emu rị a kụ rị a fụfa a kẹni wẹ mẹtụ a ẹka,
makẹni ọ zụọgụọ ndị bụ ọda mbụ.
11 Ogẹn ọwụlẹ ndị eje-mmọn rị imẹ wẹ gi hụn a, a dannị w'a
alị, yi oro, sị, "Ịyụ wụ Nwa Osolobuẹ!"
12 Ọ gbakẹnmẹ eje-mmọn ndị hụ mkpịnsịn-ẹka, sị wẹ
ekukwọlẹ onyẹ ọ wụ.

Jizọsị E Tumẹ Ndị-ozi Pụ-ichẹn Mmẹbụọ
(Mat 10.1-4; Luk 6.12-16)

13 Omẹgụụ, Jesu nọ si elu oke, kpọ ndị hụn ọ chọ, wẹ nọ bịa
d'e kunrun ẹ.
14 Ọ nọ họrị mmadụ mmẹbụọ, kpọ wẹ ndị-ozi pụ-ichẹn, ni wẹ
du ẹ nọdị, n'o zipụ wẹ d'e zi oziọma
15 lẹzikwọ nị wẹ hụn ụzọ nwẹ ikẹn w'e gi a chụpụ eje-mmọn.
16 Mmadụ mmẹbụọ hụ o tumẹ wụ: Saịmọnụ (hụn Jesu tu
Pita);
17 Jemisi lẹ Jọnụ—wẹ ẹbụọ wụ ụmụ Zẹbẹdi (ndị hụn o tu
"Bonagẹsị", 'ya wụ Ụmụ Akpabọ);
18 lẹ Andụrụ lẹ Filipu lẹ Batolomi lẹ Matiu lẹ Tamọsị lẹ
Jemisi nwa Alịfịọsị lẹ Tadịọsị lẹ Saịmọnụ hụn te rị ndị gi ẹka-
ikẹn e mẹ ni wẹ chụpụ ndị Rom rị a kị alị wẹ,
19 lẹzi Judasị nwa Iskarọtụ hụn re Jesu ogẹn ịkpazụụn.

Jizọsị lẹ Bẹzibọ Onyẹ-isi Eje-mmọn ile
(Mat 12.22-32; Luk 11.14-23; 12.10)

20 'Ya Jesu nọ lama; igunrun ịhịan nọ gbakikomẹzi, nke wụ
nị 'ya lẹ ụmụ-azụụn a ahụndẹni efe ri ihiẹn-oriri.
21 Ogẹn ezi-lẹ-ụlọ Jesu wẹ gi nụ a, wẹ nọ bịa nị wẹ weri ẹ,
makẹlẹ wẹ nụ kẹ ndị ịhịan rị e kusọnmẹ, a sị, "Ẹra a pụmagụọ
a!"
22 Ndị-nkuzi Iwu gha Jerusalẹm bịa nọ sị, "Onyẹ-isi eje-mmọn
ile wụ Bẹzibọ rị imẹ ẹ; ikẹn Bẹzibọ onyẹ-isi eje-mmọn ile k'o gi
a chụpụ eje-mmọn."
23 'Ya Jizọsị nọ kpọzụnhan wẹ ebe ọ rị, gi ilu gwa wẹ oku, sị,
"Nanị kẹ Ekwensụ a dọn chụpụ Ekwensụ?"
24 Alị-eze ọwụlẹ kebeni, asakọzị ẹka wuzo.

25 Ikpun-ụlọ kebeni, asaẹka turu.
26 'Ya wụ, omẹni Ekwensụ e bugụọ lụmanị enwẹn ẹ, omẹni o
kebegụọ—ọ sakọ ẹka turu, nke ẹ a gụgụọ!
27 Kanị, o nwọnni onyẹ jẹnkọ d'a s'ẹka banye iwe dikẹn, kịrị
ihiẹn rị iwe ẹ mmanị o bu ụzọ kẹnmẹgụụ a—ogẹn hụ k'ọ nọ
saẹka banye, kịrị ihiẹn rị iwe ẹ.
28 "M rị a gwa ọnụ ezioku, wẹ sikọ d'a gbagharị njọ ile ịhịan
mẹ lẹ eje-oku ọwụlẹ wẹ ku;
29 kanị agbagharịkọ wẹ onyẹ ọwụlẹ ku arụ banyeni Mmọn-
nsọ, onyẹ hụ e mẹọlẹ njọ itẹbitẹ."
30 O ku ihiẹnni makẹni wẹ rị a sị nị "Eje-mmọn rị imẹ ẹ."

Nnẹ Lẹ Umunẹ Jesu
(Mat 12.46-50; Luk 8.19-21)

31 Nnẹ Jizọsị lẹ umunẹ Jizọsị nọ bịa, turu ihun-ezi, zi ozi
jẹnn'ẹ, sị a bịa.
32 Igunrun ịhịan nọdịsọnmẹ alị, fihunmẹ ẹ; 'ya wẹ nọ sị a,
"Nnẹ i lẹ umunẹ i ikẹnnyẹ lẹ [umunẹ i ikpoho] rị ihun-ezi, a
jụ ukwere i."
33 'Ya ọ nọ shịarị wẹ, sị, "Onyẹ wụ nnẹ m? Elee ndị wụ
umunẹ-m-ikẹnnyẹ?"
34 Ọ nọ lehunmẹ ndị hụ nọdịsọnmẹ alị, fihunmẹn'ẹ, sị, "Lee
nnẹ m lẹ umunẹ-m-ikẹnnyẹ ebeni!
35 Onyẹ ọwụlẹ hụn e mẹ uche Osolobuẹ wụ nwẹnẹ-m-
okẹnnyẹ lẹ nwẹnẹ-m-okpoho lẹ nnẹ m."

Isi Nke Ẹnọ

Ilu Jesu Gi Onyẹ-ugbo Ta
(Mat 13.1-9; Luk 8.4-8)

1 Jesu nọ nọdị mkpẹnrẹn mirin Galili kuzimẹzi. Igunrun
higbu enwẹn ẹ ogbe nọ fihunmẹ ẹ, nke wụ nị ọ nọ banye imẹ
ụgbọ rị imẹ mirin ebahụn d'a nọdị alị, igunrun hụ ile nọ nọdị
akpakalị mkpẹnrẹn mirin Galili ebahụn.
2 Ọ nọ gi ilu kuzi wẹ ihiẹn bu ọda. Imẹ nkuzi ẹ, ọ sị wẹ,
3 "Gọn ni ntịn! O nwẹ onyẹ-ugbo jẹn d'a gha mkpụrụ imẹ
ugbo.
4 Ogẹn o gi rị a gha a, mkpụrụ ndị hụ imẹ wẹ a danye ọkp'ụzọ,
nnụnụ nọ bịa d'e ripụ wẹ;
5 mkpụrụ ndị hụ imẹ wẹ a danye alị ọmụma, ebe ẹjan rịlẹni
ọda. O pupụha ozigbo, makẹni o jẹnteni imẹ ẹjan.
6 Ogẹn anwụn gi wa, ọ ma a, ọ nọ shinwụn, makẹni mkpọgụn
arị a;
7 mkpụrụ ndị hụ imẹ wẹ a danye imẹ ogun, ogun ahụn nọ
sue, dụngbu ẹ, ọ mịzịnị mkpụrụ;

8 kanị ndị hụ imẹ wẹ a danye alị rị mma, o pupụha, sue, du,
mị mkpụrụ mmagi-mmagi: ndị hụ imẹ wẹ a bawaye ụzọ iri
kwasị ọgụn, ndị hụ imẹ wẹ ụzọ ọgụn ẹtọ, ndị hụ imẹ wẹ ụzọ
ọgụn isẹn.”
9 Ya ọ nọ sị, “Onyẹ nwọn ntịn o gi a nụ ihiẹn, 'ya nụ!”

Ihiẹn Haịn O Gi E Gi Ilu A Kuzi
(Mat 13.10-17; Luk 8.9-10)

10 Ogẹn 'ya sụọ gi nọdị, ndị fihunmẹn'ẹ lẹ ụmụ-azụụn a
mmẹbụọ hụ nọ jụma a nkọwa ilu hụ.
11 Ọ nọ sị wẹ, “Ọnụ kẹ wẹ ye oghere ịmarịn ihiẹn-mini rịsọnmẹ
Alị-eze Osolobuẹ, kanị nke ndị rị ogbe, ilu kẹ wẹ gi a gwa wẹ
ihiẹn ile;
12 kẹni ihiẹn hụ Ẹkụkwọ-nsọ ku hụn ụzọ mẹzu, Ẹkụkwọ-nsọ sị,
‘Wẹ sikọ d'e lee ilee
kalẹ eleghakọ wẹ ụzọ,
a nụ ọnụnụ-ọnụnụ
kanị aghọtakọ wẹ,
amamgbe wẹ e gbehutọ d'e kunrun Osolobuẹ,
ọ gbagharị wẹ njọ wẹ.’ ”

Jesu A Kọwa Ilu Hụ O Gi Onyẹ-ugbo Ta
(Mat 13.18-23; Luk 8.11-15)

13 'Ya ọ nọ jụ wẹ, sị, “Ọnụ aghọtanị iluni? Nanị kẹ ụnụ e gi
nwan ghọta ilu ile?”
14 “M gi onyẹ-ugbo ahụn e ku onyẹ rị a ghaye oku-Chuku.
15 Mkpụrụ ndị hụ danye ọkp'ụzọ wụ oku ndị hụ wẹ ghaye,
hụn o mẹ ni ogẹn wẹ gi nụ a, Ekwensụ nọ bịa ozigbo d'e wefụ
oku hụ wẹ kụn imẹ wẹ.
16 Ndị hụ wẹ ghaye alị ọmụma wụ ndị hụ nụ oku hụ, e gi wẹ
ịghọghọ nabanhan a ozigbo,
17 kanị, e nwẹ wẹ nkpọgụn; w'a tọhụ ẹkẹrẹ sụọ. Nsọngbu
mọbụ ukpokpo gi ufiri oku ahụn wẹ nụ bịa, a danpụ wẹ
ozigbo.
18 Mkpụrụ ndị hụ wẹ ghaye imẹ ogun wụ ndị hụ nụ oku hụ,
19 kanị ufiri nị wẹ rị e hue uhue banyeni ihiẹn ụwanị lẹ ni
akụ-lẹ-ụba* ụwa rị a la wẹ ẹnya lẹ ẹgụn ihiẹn ndị ọzọ, wẹ ile
banhan, a kpangbu wẹ oku hụ, ọ mịkọzị mkpụrụ.
20 Kanị ndị hụ wẹ ghaye alị rị mma wụ ndị hụ nụ oku hụ,
nabanhan a, mị mkpụrụ mmagi-mmagi ụzọ iri kwasị ọgụn,
ndị hụ imẹ wẹ a bawaye ụzọ ọgụn-ẹtọ, ndị hụ imẹ wẹ a bawaye
ụzọ ọgụn-isẹn.”

Ukpẹ Rị Okpuru Afẹrẹ
(Luk 8.16-18)

---

* **Isi Nke Ẹnọ**:19 “Akụ-lẹ-ụba” kẹ wẹ ka a kpọ, kanị Ịka a kpọzị a ẹfee.

21 'Ya Jizọsị nọ sịzị wẹ, “Onyẹ e wẹhẹ ukpẹ e bu ẹ e che
okpuru afẹrẹ, mọbụ okpuru bẹdi? Ẹlẹ enu obu-ukpẹ kẹ w'e bu
ẹ e che?
22 O nwọnni ihiẹn zuerini hụn jẹnkọlẹni d'a wa, mọbụ ihiẹn
ọwụlẹ wẹ kpumẹ hụn jẹnkọlẹni d'a wa.
23 Onyẹ nwẹ ntịn o gi a nụ ihiẹn, 'ya nụ!”
24 'Ya ọ nọ sị wẹ, “E gikwọ nị ihiẹn ụnụ nụ e dọn! Mkpu i
gi mayeni ịhịan kẹ wẹ jẹnkọ d'e gi mayeni i, kanị wẹ sikọ d'a
machedẹni y'ẹ.
25 Makẹni, onyẹ hụn nwẹni kẹ wẹ sikọ d'e yecheni; kalẹ onyẹ
hụn nwọnlẹni a napụdẹ w'a kẹ hụn o nwẹ.”

Ihiẹn Jesu Gi Ihiẹn-ugbo Rị E Sueni Kuzi

26 Jesu nọ sịzị wẹ, “Alị-eze Osolobuẹ nọ kẹ ebe okẹnnyẹ ohu
nọ ghịgha mkpụrụ ye alị ugbo,
27 jẹnmẹ—ọ hụ a ranhịn e tẹnhin uhinhin lẹ efinnaị, ihiẹn ọ
kụn nọ pu, sue, bụ okẹnnyẹ hụ a marịn k'o dọn mẹ.
28 Alị e gi ẹka a e yeni ihiẹn-akụnkụn ẹka e sue, a mị mkpụrụ.
O bu'zọ gbapu, osisi ẹ a pụha, ọ mị mkpụrụ.
29 Mkpụrụ karagụhụ, okẹnnyẹ ahụn e weri ihiẹn o gi a ghọ
ihiẹn-ugbo banye d'a ghọma a, makẹni ogẹn ịghọ-mkpụrụ e
rugụọ.”

Ilu Jesu Gi Mkpụrụ Mọstadị Ta
(Mat 13.31-32, 34; Luk 13.18-19)

30 Jizọsị nọ sịzị, “Kịnị kẹ ẹnyi e gi ma atụ Alị-eze Chuku? Elee
ilu kẹ ẹnyi sikọ d'e gi kọwa a?
31 Ọ rịkẹ mkpụrụ mọstadị, hụn o mẹ ni 'ya kachanrịn ntịn imẹ
mkpụrụ osisi ile;
32 kanị wẹ kụn a, o sue, o hi-ogbe karị ihiẹn-akụnkụn ndị ọzọ
ile w'a kụnye imẹ ugbo. Ọ wa agala hi-ogbe, nke wụ nị nnụnụ
a bịa d'a kụ ẹkụụ e ye elu ẹ.”

Ilu-ilu Kẹ Jizọsị Gi E Ku Oku

33 Jesu nọ gisọnmẹ ilu bu ọda nọ ẹnịna gwa wẹ oku-Chuku; ọ
gwa wẹ kẹ wẹ a sa ẹka ghọta;
34 ọ gwanị wẹ oku mmaka, ilu sụọ k'o gi gwachanrịn wẹ oku;
kanị, 'ya lẹ ụmụ-azụụn a sụọ nọdị, ọ kọwachanrịn nị wẹ ihiẹn ile.

Jizọsị A kụsị Ebiri-mirin
(Mat 8.23-27; Luk 8.22-25)

35 Ogẹn ẹnyasị ụhụọhịn hụ, Jizọsị nọ sị wẹ, “Nị ẹnyi fetu ni
azụụn mirinni hụn-ẹbọ.”
36 'Ya wẹ nọ latọ igunrun ahụn; ụmụ-azụụn nọ banye imẹ
ụgbọ hụ hụn Jizọsị lẹ enwẹn ẹ rị imẹ ẹ, wẹ lẹ 'ya nọ gi ụgbọ
ahụn jẹnmẹ. O nwẹzikwọ ụgbọ ndị ọzọ sọn Jesu.
37 Idẹnmizi, okẹn ẹbi nọ kpọma, ebiri-mirin nọ kpọnbanma
imẹ ụgbọ hụ, nke wụ nị mirin e d'e jun imẹ ụgbọ.

38 Kanị Jizọsị rị ibe azụụn imẹ ụgbọ ahụn, bu isi kwasị ofi-
isi, a ranhịn ụran. Ụmụ-azụụn a nọ kpọtiẹn ẹ, sị, “Onyẹ-nkuzi,
y'a hụnn'a nị ẹnyi e d'a nwụnhụn!?”
39 Jizọsị nọ tẹnhin, jụgbọ ẹbi hụ, sị “ohimin” hụ, “Kụsị! Mẹ
jụụ!” Ẹbi ahụn nọ kụsị, ụzọ ile nọ mẹ rajụụ.
40 Ya Jesu nọ sị ụmụ-azụụn a, “Kị haịn egun gi a tụ ọnụ? Ụnụ
e ke nwẹkwọ nwan okukwe?”
41 Egun nọ tụma wẹ ọda-ọda, 'ya wẹ nọ jụma ibe wẹ, sị, “Onyẹ
wụdẹ ọnwan, o gi mẹ ni kẹ ufere kẹ ohimin a gbaye ẹ?”

Isi Nke Isẹn

Jesu A Zụọ Okẹnnyẹ Eje-mmọn Rị Imẹ ẹ
(Mat 8.28-34; Luk 8.26-39)

1 Wẹ nọ fetu mirin Galili, pụha obodo ndị Gẹrasa (Gadara)*.
2 Hụn Jizọsị gihụ gha imẹ ụgbọ hidan, 'ya okẹnnyẹ ohu eje-
mmọn rị imẹ ẹ nọ gha ikpẹkpẹ pụha d'e kunrun ẹ.
3 Ikpẹkpẹ ebahụn k'o bi; o nwọnni onyẹ e ri-ẹka e gbọndọnn'ẹ,
ọsụọn'a nị wẹ gi ẹgan kpọma a.
4 Makẹni mgbe ole-lẹ-ole kẹ wẹ te gipụ ẹgan kpọma a ụkụ lẹ
ẹka: o tibepụ ẹgan ndị ahụn, ọ kpagipụ igwe ndị ahụn rị a ụkụ.
O nwẹzini onyẹ a saẹka e kwọndọnn'ẹ.
5 Ọ wahunmẹ ikpẹkpẹ lẹ elu ugu rịsọnmẹ ebẹhụ, e yi oro, e
gi ọmụma a dọkịka enwẹn ẹ ẹhụ, kẹ ukinkin kẹ efinnaị.
6 Ogẹn o gi lecheni Jesu, 'ya ọ nọ gbaburu ẹ, gbun'ẹ osekpu.
7 Ọ nọ gi okẹn olu yikẹnmẹ oro, sị, “K'i sikọ d'e gi m mẹ Jesu
Nwa Chuku, Chuku Hụn Kachanrịnnị? E gi m ẹfan Osolobuẹ
rịọ ị, eyelẹ m afụnfụn!”
8 O ku ihiẹnni makẹni Jesu a sịgụọl'a, “Ịyụ wụ eje-mmọn, gha
imẹ okẹnnyẹ ahụn pụha!”
9 'Ya kẹ Jesu nọ jụ a, sị, “Kị wụ ẹfan ị?” Ọ nọ shịarị, sị, “Ẹfan m
wụ Igunrun, makẹlẹ ẹnyi bu ọda.”
10 'Ya ọ nọ rịọkẹnmẹ Jesu y'a chụpụlẹ wẹ imẹ ẹgbẹrẹ hụ.
11 Ogẹn hụ, o nwẹ igwee ezin rị a kpa nni elu oke nọkunmẹ
mkpẹnrẹn ohimin hụ, ẹhụ ebahụn wẹ rị.
12 Eje-mmọn ndị hụ nọ rịọ a, sị, “Chụ ẹnyi yesọnmẹ imẹ ezin
ndịnị; nị ẹnyi ban imẹ wẹ.”
13 Ọ nọ nị wẹ; 'ya eje-mmọn ndị hụ nọ gha imẹ okẹnnyẹ hụ
pụha, banyesọnmẹ imẹ ezin ndị hụ, ezin ndị hụ ile nọ gi ọsọ
kpọtu, zụnban imẹ mirin Galili ebahụn, ragbu enwẹn wẹ. Ezin
hụ ile rị ihiẹn nọkẹ nnụ isẹn.
14 Ndị-ndu ezin ndị hụ nọ gbajẹnmẹ d'a gwa ndị obodo wẹ
lẹ ụmụ-alị ndị rị ẹgbẹrẹ hụ ihiẹn mẹni. Wẹ ile nọ pụha d'e lee
ihiẹn mẹni.

---

* **Isi Nke Isẹ**n:1 *mọbụ:* Gẹgasa

15 'Ya wẹ nọ bịa d'e kunrun Jesu; wẹ nọ hụn onyẹ hụ igunrun
eje-mmọn te rị imẹ ẹ: ọ nọdịhụ alị, o yi hụ ẹkwa, o gi hụ ezigbo
uche ẹ—egun nọ tụ wẹ.
16 Ndị o mẹ ẹnya nọ gwa wẹ ihiẹn mẹ okẹnnyẹ hụ eje-mmọn
te rị imẹ ẹ lẹ ezin ndị hụ.
17 'Ya wẹ nọ rịọma Jesu n'ọ gha ẹgbẹrẹ wẹ pụ.
18 Ogẹn Jesu gi bankọ imẹ ụgbọ, okẹnnyẹ hụ eje-mmọn te rị
imẹ ẹ nọ rịọ a n'o sọnmẹ ẹ.
19 Kanị Jesu nọ jụ, sị a, "Laburu ndị nke i d'a gwa wẹ okẹn
ihiẹn Osolobuẹ mẹni i, lẹ k'o mẹhan n'ị omikẹn."
20 'Ya okẹnnyẹni nọ pụ, ghagbama obodo iri hụ nọgbamanị
w'a kpọ Dikapolisi, a gwa wẹ ihiẹn Jesu mẹn'ẹ. Ọ nọ tụ wẹ ile
nụ n'a ẹnya.

Jesu A Zụọ Okpoho Ihiẹn Rị A Gba, Kpọtiẹn Nwata Nwụnhụnnị
(Mat 9.18-26; Luk 8.40-56)

21 Ogẹn Jizọsị gi gi ụgbọ-mirin fetugụzị mirin ahụn, kinhẹnzi
azụụn hụn-ẹbọ, igunrun hi-ogbe nọ fihunmẹ ẹ mkpẹnrẹn
mirin ebahụn.
22 Onyẹ ohu w'a kpọ Jaịrọsị, hụn wụ onyẹ ohu imẹ ndị-isi ụlọ-
ofufe nọ bịa; ogẹn o gi hụn Jesu, 'ya ọ nọ dannị Jesu alị;
23 rịọkẹnmẹ ẹ, sị, "Emu rị a kụ nwa m okpoho hụn nta, o d'a
nwụn. Dodo bịa d'e bu ẹka ị kwasị a, zụọ a, kẹni ọ rị ndụn!"
24 Ya Jizọsị nọ sọnmẹ ẹ. Igunrun hi-ogbe nọzị sọnmẹ wẹ, wẹ
ile hụ a fụfa Jizọsị.
25 Imẹ igunrun hụ, o nwẹ okpoho ihiẹn rị a gba kete ahụa
mmẹbụọ.
26 Ọ hụnjungụọ ẹnya ẹka ndị idibiẹ, d'e ru ni ihiẹn a gụụ a ẹka,
kanị, hụn nkẹ o gi dịnhịn, ọ hụdẹ a jọwaye njọ.
27 Makẹni ọ nụgụọ banyeni Jizọsị, ọ nọ gha azụụn nọkunmẹ
Jizọsị imẹ igunrun hụ, mẹtụ ẹkwa a ẹka;
28 makẹni ọ sị enwẹn ẹ, "Omẹni m k'a sahụ ẹka mẹtụ ẹkwa a
ẹka, m sikọ d'a rị mma."
29 Hụn o gihụ mẹtụ ẹkwa Jesu ẹka, ihiẹn rị a gban'a nọ kụsị
ozigbo—kẹ ẹhụ dọn mẹ ẹ, ọ nọ marịn n'ọ dịnhịngụọ.
30 Ozigbo, Jesu nọ marịn nị ikẹn a ghaọlẹ imẹ ẹ pụ, o gbehutọ
imẹ igunrun hụ, sị, "Onyẹ mẹtụ ẹkwa m ẹka?"
31 Ụmụ-azụụn a nọ sị a, "Ị hụ a hụn igunrun ịhịan rị a fụfan'ị,
y'a jụmazị 'Onyẹ mẹtụ m ẹka?' "
32 Kanị Jizọsị hụkwọ e lehunmẹ ẹnya n'ọ hụn onyẹ ọ wụ.
33 Makẹni okpoho hụ a marịngụọ ihiẹn mẹ n'ẹ, ya ọ nọ gi
egun lẹ ẹhịụ-ọmụma-nni bịa d'a dannị Jesu alị, gwapụchanrịn
a ezioku.
34 Jesu nọ sị a, "Nwa m, okukwe i e mẹgụọ ị dịnhịn; lama,
udọn 'ya rị nị ị, dịnhịnchanrịn imẹ nsọngbu i."

35 Ebe Jizọsị rịkwọ e ku, ndị-ozi nọ gha iwe Jaịrọsị bịa, sị a,
“Nwa ị a nwụnhụngụọ, k'ị nọzị e sọngbuni onyẹ-nkuzi?”
36 Kanị, ogẹn ihiẹnni wẹ rị e ku gi feban Jesu ntịn†, ọ nọ sị
Jaịrọsị, “Atụlẹ egun, ka kwerihụ!”
37 Jesu anịnị ndị ọzọ sọn ẹ karị Pita lẹ Jemisi lẹ Jọnụ nwẹnẹ
Jemisi.
38 Ogẹn wẹ gi ru iwe onyẹ-isi ụlọ-ofufe hụ wụ Jaịrọsị, Jesu a
hụn okẹn isusu lẹ ndị rị a kwan ẹkwan, e goshi elu.
39 Ogẹn o gi banye imẹ ụlọ, ọ nọ sị wẹ, “Kị wụ isusuni? Kị
ọnụ rị a kwannị? Nwata ahụn a nwụnhụnnị, ọ rịhụ ụran!”
40 'Ya wẹ nọ mụma Jesu ẹmụ. Kanị, ogẹn o gi chụpụgụụ wẹ
ile ezi, ọ nọ weri nẹdi lẹ nnẹ nwata ahụn lẹ ụmụ-azụụn a ẹtọ
ahụn ya lẹ wẹ wị, wẹ ile nọ wịrị banye mmughẹ ebe nwata hụ
dinẹ.
41 'Ya ọ nọ kwọndọn nwata hụ ẹka, sị a, “Talita, kum!” 'Ya wụ,
“Nwata okpoho, m sị ị lihi!”
42 Ozigbo, 'ya nwata ahụn nọ lihi ọtọ, jẹnhunmẹmẹ. (Nwata
hụ wụ nwa ahụa mmẹbụọ.) Ọ nọ tụkẹnmẹ wẹ ile ẹnya.
43 Jesu nọ dọkẹnmẹ wẹ ẹka ntịn, sị wẹ a gwakwọlẹ onyẹ ọwụlẹ
ihiẹn mẹni, ọ nọ sị wẹ, ye nwata hụ ihiẹn-oriri ri.

Isi Nke Isin

Ndị Obodo Nazarẹtị A Jụ Jizọsị
(Mat 13.53-58; Luk 4.16-30)

1 Jizọsị a gha ebẹhụ pụ, ọ nọ si obodo ẹ wụ Nazarẹtị*, ụmụ-
azụụn a nọ sọnmẹ ẹ.
2 O ru Ụhụọhịn Izu-ikẹn, ọ nọ kuzimẹ imẹ ụlọ-ofufe. Ọ tụ
ndị bu ọda rị a nụn'a ẹnya, wẹ hụ a sị, “Elebe kẹ okẹnnyẹni nọ
nwọnhẹn ihiẹn ndịnị ile? Elee amamihiẹn wụ hụnnị wẹ ye ẹ?
Elebe k'ọ nọ nwọnhẹn ikẹn o gi a rụn okẹn ọrụn-atụmẹnya ndịnị
ọ rị a rụn?
3 Ọnwan ẹlẹ Kapịnta, nwa Meri? Ọnwan ẹlẹ nwẹnẹ Jemisi
lẹ Josisi† lẹ Judasị lẹ Saịmọnụ? Ẹlẹ ẹnyi lẹ umunẹ-ẹ-ikpoho rị
ebeni?” 'Ya kẹ izize ẹ nọ ban wẹ, wẹ nọ legberi ẹ.
4 Jizọsị nọ sị wẹ, “W'a gbaye onyẹ-amụma agbaye ebe ọwụlẹ
wezụka imẹ obodo ẹ lẹ ebe ndị nke ẹ rị lẹ imẹ ezi-lẹ-ụlọ a.”
5 Ọ sanị ẹka rụn ọrụn-atụmẹnya ebẹhụ, karị ndị bulẹni ọda
emu rị a kụ o bu ẹka kwasị zụọ.
6 Ọ nọ tụ a ẹnya nị enwẹ wẹ okukwe.

Jesu E Zipụ Ụmụ-azụụn Mmẹbụọ Hụ
(Mat 10.5-10; Luk 9.1-6)

'Ya kẹ Jesu nọ jẹnsọnmẹmẹ obodo-obodo mẹsọnmẹ ẹkẹrẹ-
ẹkẹrẹ rị ẹgbẹrẹ hụ, a kuzi wẹ.

---

† **Isi Nke Isẹn**:36 *mọbụ:* Kanị, Jesu egọndẹni ntịn ihiẹn wẹ rị e ku. * **Isi Nke Isin:1** obodo ọ nọ sue † **Isi Nke Isin:3** Josẹfụ

7 Ọ nọ kpọ ụmụ-azụụn a mmẹbụọ hụ, zipụ wẹ mmadụ ẹbụọ-
ẹbụọ, ye wẹ ikẹn w'e gi a chụpụ eje-mmọn.
8 Ọ sị wẹ, ụnụ jẹnkọnị, ewerilẹ ni ihiẹn ọwụlẹ karị ọkpọ:
ewerilẹ ni ihiẹn-oriri mọbụ egho, ebulẹ ni ẹkpa.
9 Yiri ni akpụkpọ-ụkụ; ka ewerilẹ ni ẹwo ọzọ che ni hụn ọnụ
yi.
10 Ọ sịzị wẹ, "Ụlọ ọwụlẹ ọnụ banye, nọdị nị ebahụn d'e ru
mgbe ụnụ gha obodo hụ pụ.
11 Kanị, obodo ọwụlẹ nabanhanlẹni ụnụ, mọbụ jụ nị egọnkọ
wẹ ọnụ ntịn, ụnụ pụkọnị, kpukpupụ nị ẹjan rị ọnụ ụkụ tọnị wẹ.
Ịya jẹnkọ d'a wụrụ ihiẹn w'e gi shịagbu wẹ ẹri."
12 'Ya wẹ nọ jẹnmẹ d'e gwasọnmẹ wẹ roghari;
13 a chụpụsọnmẹ wẹ eje-mmọn bu ọda, a tankpu ndị emu rị
a kụ udẹn olivu, a zụọ wẹ.

Ọnwụn Jọnụ Hụn E Mẹ Mirin-Chuku
(Mat 14.1-12; Luk 9.7-9)

14 Eze wụ Hẹrọdụ nọ nụ ihiẹn ndịnị Jesu rị e mẹ—makẹni ẹfan
Jesu a kpọgbarịọlẹ. O nwẹ ndị rị a sị, "Jọnụ hụn e mẹ mirin-
Chuku rọ, ọ ghagụọ ọnwụn lihi, 'ya haịn o gi nwẹ ikẹn o gi a
rụn ọrụn-atụmẹnya ndịnị."
15 Ndị hụ imẹ wẹ sị, "Ẹlaịja rọ." Ndị ọzọ sị, "Onyẹ-amụma rọ—
rịkẹ ndị-amụma mbụ."
16 Kanị, ogẹn Hẹrọdụ gi nụ a, ọ nọ sị, "Jọnụ hụn m bepụ isi a
ghaọlẹ ọnwụn lihi."
17 Hẹrọdụ ku ẹnịna makẹni Hẹrọdụ lẹ enwẹn ẹ zi wẹ d'a
nwụnrụn Jọnụ, kẹn ẹ ẹgbụn, kpọkin ẹ ye ụlọ-ngan, makẹ ufiri
Hẹrọdịasị nwunyẹ nwẹnẹ Hẹrọdụ wụ Filipu, hụn Hẹrọdụ jẹn
d'a lụma;
18 ufiri ni Jọnụ sị Hẹrọdụ, "Iwu ekwerini n'i weri nwunyẹ
nwẹnẹ i lụma; ị rị a dan Iwu Osolobuẹ."
19 Ize Jọnụ nọ zemẹ Hẹrọdịasị; o te chọ n'o gbu Jọnụ, kalẹ ọ
sanị ẹka.
20 Egun Jọnụ a tụ Hẹrọdụ makẹni Hẹrọdụ a marịnghọ nị Jọnụ
wụ onyẹ ezi-omumẹ lẹ onyẹ rị nsọ, Hẹrọdụ anịnị wẹ gbu ẹ. Ọ
sụọ Hẹrọdụ n'o gọn ntịn oku Jọnụ ọsụọn'a n'o gbu ẹ mgbu obi
ogẹn ọwụlẹ o gi nụ a.
21 Omẹgụụ, efe nọ pụhanị Hẹrọdịasị ụhụọhịn hụ wẹ gi a
nyanhan ọmụmụ Hẹrọdụ. O ru ụhụọhịn hụ, Hẹrọdụ nọ kpọ
oriri hi-ogbe. Ndị ọ kpọ 'ya wụ oriri wụ ndị-isi Ọrụn-ebo lẹ ndị
ọkị-agha, lẹ ndị wẹ marịn amarịn imẹ Galili.
22 Ogẹn nwa Hẹrọdụ okpoho hụn w'a kpọ Hẹrọdịasị‡ gi pụha,
tẹn egu, ọ nọ sụọ Hẹrọdụ lẹ ndị-ọbịa a ụsụọ ọda-ọda; Hẹrọdụ nọ
sị nwata hụ, "Rịọ m ihiẹn sụọ n'ị, m jẹnkọ d'e ye i y'ẹ."

‡ **Isi Nke Isin:22** *mọbụ:* nwa Hẹrọdịasị okpoho

23 Ọ nọ kun iyi, sị, “Ihiẹn ọwụlẹ i rịọ m, m sikọ d'e ye i y'ẹ,
ọsụọn'a n'ị sị m kebe alị-eze m ụzọ ẹbụọ ye i azụụn ohu.”
24 Nwata okpoho hụ nọ jẹn d'a jụ nnẹ ẹ, sị, “Kịnị kẹ m sikọ
d'a rịọ?” Nnẹ ẹ nọ za a, sị, “Isi Jọnụ hụn e mẹ mirin-Chuku.”
25 Ozigbo, ọ nọ gbakin-azụụn buru eze, sị a, “M chọ n'ị gi
mgbadọn§ ye m isi Jọnụ hụn e mẹ mirin-Chuku kikẹni!”
26 Ihiẹnni nọ fụ eze, kanị, makẹ iyi o kun lẹ ndị ọbịa a, ọ chọnị
n'ọ sị nwata-okpoho hụ mba.
27 Ọ nọ zi onyẹ-agha imẹ ndị rị e dun'ẹ e che ẹ nche jẹn d'e
behẹ isi Jọnụ. Onyẹ-agha hụ nọ jẹn imẹ ụlọ-ngan, bepụ Jọnụ isi.
28 Ọ nọ gi mgbadọn buhẹ ẹ, bu ẹ ye nwata-okpoho hụ,
nwata-okpoho hụ nọ bu ẹ jẹnni nnẹ ẹ.
29 Ogẹn ụmụ-azụụn Jọnụ gi nụ ihiẹnni, wẹ nọ bịa d'e buru ẹhụ
a li.

Jesu E Ye Igunrun Hi-ogbe Ihiẹn-oriri
(Mat 14.13-21; Luk 9.10-17; Jọn 6.1-14)

30 Ogẹn ndị-ozi hụ pụ-ichẹn gi lụa, wẹ nọ fihunmẹ Jizọsị; wẹ
nọ gwa a ihiẹn ile wẹ rụn lẹ ihiẹn ile wẹ kuzi.
31 Ọ nọ sị wẹ, “Pụha nị, nị ẹnyi si ebe ịhịan bilẹni kẹni ụnụ zu
ikẹn ẹkẹrẹ!” (O ku ihiẹnni makẹni ndị bu ọda rị a bịa, a la, nke
wụ nị Jesu lẹ ụmụ-azụụn a ahụndẹni efe ri ihiẹn-oriri.)
32 Ịya lẹ wẹ sụọ nọ banye ụgbọ-mirin si ebe ịhịan bilẹni.
33 Ndị bu ọda hụn wẹ kẹ wẹ jẹnkọ, wẹ nọ marịn nị uwẹ rọ, ya
wẹ nọ gha obodo rị ichẹn-ichẹn weri ụkụ gbama ọsọ, buni wẹ
ụzọ ru ebahụn.
34 Ogẹn Jesu gi gha imẹ ụgbọ pụha, ọ hụn igunrun ahụn
hi-ogbe, omikẹn wẹ e jun ẹ obi, makẹni wẹ nọ kẹ atụnrụn
nwọnlẹni onyẹ-ndu, ọ nọ kuzimẹ wẹ ihiẹn bu ọda.
35 Ogẹn eki gi gimẹ, 'ya ụmụ-azụụn a nọ bịa d'e kunrun ẹ, sị,
“O nwọnni onyẹ bi ebeni ẹnyi rị bụ ọhịhị a gbamagụọ;
36 gbashịa ndịnị nị wẹ shi alị-ọfịa lẹ obodo ndị mẹsọnmẹ
ẹkẹrẹ-ẹkẹrẹ rị ẹhụ ebeni d'e ṅọnrin ihiẹn wẹ jẹnkọ d'e ri.”
37 Jesu nọ sị wẹ, “Ọnụ lẹ enwẹn ụnụ, ye ni wẹ ihiẹn wẹ sikọ
d'e ri.” Wẹ nọ jụ a, sị, “Nị ẹnyi hụn egho ọrụn akpụ-ụhụọhịn
ọgụn-iri ṅọnye ndịnị ile brẹdi wẹ k'e rị?”
38 Jesu nọ sị wẹ, “Ogbe brẹdi ole kẹ ọnụ gi? Jẹn ni d'e lele ẹ.”
Ogẹn wẹ gi lelegụụ a, wẹ nọ sị a, “Ogbe isẹn lẹ azụn ẹbụọ.”
39 Ọ nọ sị wẹ gwa ndị hụ nọdị alị ọkụdụ-ọkụdụ elu irurue
ndụn rị ebẹhụ.
40 Ndị hụ nọ nọdịsọnmẹ ọkụdụ-ọkụdụ: ndị hụ imẹ wẹ madụ
ọgụn-isẹn, ọgụn-isẹn, ndị hụ imẹ wẹ iri-kwasị-ọgụnnaị, iri-
kwasị-ọgụnnaị.
41 Ọ nọ wesi ogbe brẹdi isẹn hụ lẹ azụn ẹbụọ hụ enu, lee ẹnya
elu-igwee, ye Osolobuẹ ekele. Ọ nọ bebe brẹdi ndị hụ buye

§ **Isi Nke Isin:25** afẹrẹ

ụmụ-azụụn a d'e ye wẹ. Ọ nọ kebezikwọ nị wẹ azụn ẹbụọ ndị hụ.
42 Wẹ ile nọ rijunchanrịn ẹfọ.
43 Ogẹn wẹ gi tụtụkomẹgụụ brẹdi lẹ azụn wẹ rihọdụ, o jun ụkpalị mmẹbụọ.
44 Ikẹnnyẹ rị imẹ ndị ri ihiẹn-oriri hụ wụ mmadụ ọgụn-iri kwasị nnụ-mmẹbụọ, 'ya wụ nnụ-uku isẹn.

Jesu E Jẹn Ijẹn Elu Mirin
(Mat 14.22-23; Jọn 6.15-21)

45 Jesu nọ zipụ ụmụ-azụụn a ozigbo, sị wẹ banye imẹ ụgbọ kẹni wẹ bu n'ẹ ụzọ si Bẹsaịda hụn rị azụụn ohimin hụ hụn-ẹbọ. 'Ya nwẹn nkẹ nọ gbashịa igunrun hụ.
46 Ogẹn o gi gbashịagụụ wẹ, ọ nọ si elu ugu d'e mẹ ekpere.
47 O ru ogẹn ẹnyasị, ụgbọ e ru etintinnaị mirin ahụn bụ Jesu sụọ rị akpakalị.
48 Ọ nọ hụn a n'ọ rị a fụ wẹ ọrụn ịnyanshi ihun makẹlẹ ufere rị e bukin wẹ azụụn. Ihiẹn rịkẹ ọkụlọkụ ẹtọ ụtụntụn, ọ nọ jẹnhẹn ijẹn elu mirin d'e kunrun wẹ. O te k'a ghafe wẹ.
49 Ogẹn wẹ gi hụn a k'o jẹnkọ ijẹn elu mirin, wẹ ro ni onyẹ-mmọn rọ, 'ya wẹ nọ yi oro —
50 makẹni egun tụma wẹ kẹ wẹ ile hụn a. Jesu nọ kuye ni wẹ oku ozigbo, sị, “Mmẹ rọ, atụlẹ ni egun!”
51 Ya ọ nọ banye ni wẹ imẹ ụgbọ, ufere hụ nọ kụsị. Ọ nọ tụkẹnmẹ ụmụ-azụụn a ẹnya, makẹni
52 aghọtanị wẹ ọrụn-atụmẹnya ahụn o gi brẹdi hụ rụn, makẹni obi wẹ ze eze.

Jesu A Zụọ Onyẹ Emu Rị A Kụ Imẹ Gẹnẹsarẹtị
(Mat 14.34-36)

53 Ogẹn wẹ gi fetugụụ “ohimin” hụ, e ru wẹ obodo Gẹnẹsarẹtị, wẹ nọ limẹ ụgbọ-mirin wẹ ebẹhụ.
54 Ozigbo wẹ gha imẹ ụgbọ-mirin pụha, ndị rị ebẹhụ nọ marịn nị Jesu rọ.
55 Wẹ nọ gi ọsọ ghagbamẹ ẹgbẹrẹ hụ ile, e gi ute e buhẹ ndị emu rị a kụ ebe ọwụlẹ wẹ nụ nị 'ya k'ọ rị.
56 Ebe ọwụlẹ Jesu jẹn—kẹ obodo mẹ ntịn kẹ hụn shịa-ẹfọ kẹ alị-ọfịa, wẹ hụ e bu ndị emu rị a kụ a tọ imẹ afịa, a rịọ Jesu nị wẹ mẹtụhụ ntịn ẹwuru ẹ ẹka; ndị ile hụn mẹtụ a ẹka nọ dịnhịn.

Isi Nke Ẹsa

Ọdịnalị Ndị Nẹdi Kanị
(Mat 15.1-9)

1 Ndị Itu-Farisi lẹ ndị hụ imẹ ndị-nkuzi Iwu hụn gha Jerusalẹm bịa nọ fihunmẹ Jesu.

2 Wẹ nọ hụn a nị ndị hụ imẹ ụmụ-azụụn a rị e gi ẹka rụnị e ri
ihiẹn-oriri, ya wụ, ẹka wẹ kwọlẹni kẹ wẹ dọn a kwọ.
3 (Makẹni ndị Itu-Farisi lẹ ndị Ju ile ara ri ihiẹn-oriri mmanị
wẹ kwọ ẹka hụn wẹ gi e dọnmẹ enwẹn wẹ nsọ. W'e gi ẹ e mẹzu
omẹnalị ndị nẹdi wẹ kanị;
4 wẹ gha afịa lụa, erikọ wẹ ihiẹn ọwụlẹ mmanị kẹ wẹ chan-
changụụ enwẹn wẹ;* o nwọnsọnmẹzi imẹrinmẹ ihiẹn w'e mẹ
hụn wẹ gi e dọnmẹ omẹnalị; kẹ ịchanchan mkpu, ite, lẹ ihiẹn ndị
ọzọ wẹ gi igwe mẹmẹ, hụn w'e gi e shi ihiẹn-oriri lẹ ihiẹn wẹ gi
e dinẹ.)
5 Ya ndị Itu-Farisi lẹ ndị-nkuzi Iwu ahụn nọ nwan jụ Jesu
ajụjụ, sị, "Kị haịn ụmụ-azụụn ị gilẹni e dọnmẹ omẹnalị ndị mbụ,
e gi ẹka rụnị e ri ihiẹn-oriri?"
6 Ọ nọ sị wẹ, "Ezioku kẹ Azaya ku banyeni ụnụ ndị ihunnaị
ebẹhụ wẹ nọ de ẹ nị:
'Ndịnị gi ụgbọn-ọnụ
a gbaye m,
kalẹ obi wẹ
e tekẹ ebe m rị;
7 ofufe ọlal'iwi
kẹ wẹ rị e fe m,
w'a kuzi omẹnalị ịhịan tumẹ
nọkẹ sị Iwu Osolobuẹ rọ.'
8 Ọnụ e bu Iwu Osolobuẹ che ụsụọ, kwọnkẹnmẹ omẹnalị
ịhịan."
9 Ọ nọ sị wẹ, "Ọnụ marịn kẹ ụnụ dọn a kpachanpụ ẹnya a latọ
Iwu Osolobuẹ, kẹni ọnụ hụn ụzọ e dọnmẹ ọdịnalị ụnụ!
10 Makẹni, Mozizi sị, 'Gbaye nẹdi i lẹ nnẹ i', sịzị, 'Onyẹ ọwụlẹ
kpari nẹdi ẹ mọbụ nnẹ ẹ, wẹ k'e gburịrị a.'
11 Kanị, ụnụ sị nị onyẹ sịhụ nẹdi ẹ mọbụ nnẹ ẹ, 'E wegụọ m
ihiẹn nkẹ m'e ye i ye Osolobuẹ oyiye,'
12 ọhụn e higụọ, ụnụ a nịkọzị a mẹni nẹdi ẹ mọbụ nnẹ ẹ ihiẹn
ọwụlẹ.
13 Ẹnịna kẹ ụnụ gi e mẹ oku Osolobuẹ a pazilẹ ire kẹni ọnụ
hụn ụzọ chedọn omẹnalị ụnụ a kuzi. Ụnụ e mẹsọnmẹzi ihiẹn bu
ọda nọ ẹnịna."

Ihiẹn Ndị E Mẹrụ Ịhịan
(Mat 15.10-20)

14 Jesu nọ kpọzụnhanzị igunrun hụ, sị wẹ, "Ọnụ ile, gọn ni m
ntịn, nị ụnụ ghọta:
15 O nwọnni ihiẹn a banye imẹ ịhịan hụn e mẹrụn'a. Kama,
ihiẹn gha imẹ ịhịan pụha wụ ihiẹn e mẹrụn'a."
16 [Onyẹ nwẹ ntịn o gi a nụ ihiẹn y'a nụ.]

---

* **Isi Nke Ẹsa:4** ...wẹ gha afịa lụa, erikọ wẹ ihiẹn ọwụlẹ mmanị kẹ wẹ chanchangụụ enwẹn wẹ kẹ wẹ dọn a chanchan gi dọnmẹ enwẹn wẹ nsọ.

17 Ogẹn o gi na igunrun hụ tọ banye imẹ ụlọ, 'ya ụmụ-azụụn
a nọ sị a kọwa nị wẹ ilu hụ.
18 'Ya ọ nọ sị wẹ, "'Ya wụ, ụnụ lẹ enwẹn ọnụ aghọtazịkwọnị?
Ụnụ aghọtanị nị ẹlẹ ihiẹn banye imẹ ịhịan e mẹrụ a?
19 Makẹni ọ banyeni imẹ obi ẹ, kanị, imẹ ẹfọ a k'ọ banye, ọ
gha ẹrịra shi mgbugbu-nsịn." (O gi ihiẹnni ku ni ihiẹn-oriri ile
rị ọchan†.)
20 Ọ nọ sịzị, "Ihiẹn gha imẹ ịhịan pụha wụ ihiẹn e mẹrụn'a.
21 Makẹni, imẹ ịhịan, imẹ obi ịhịan, kẹ ihiẹn ndịnị gha a pụha:
eje-iroro, ụdị ughẹrẹ rị ichẹn-ichẹn, izun-ohin, igbu-ọchụ,
22 ịna-nwunyẹ-ịhịan lẹ ịzọ-ụkụ-eye-ọfịa, ẹnya-uku, imẹ ihiẹn-
ifẹnrẹn, ndufie, obibi 'mmẹ-nwọn-enwẹn-m,' ẹnya-ụfụ, nkutọ,
mpache lẹ nzuzu.
23 Imẹ ịhịan kẹ eje-ihiẹn ndịnị ile a gha a pụha, e mẹrụ a."

Okukwe
(Mat 15.21-28)

24 Jizọsị nọ gha ebẹhụ buli, shi ẹgbẹrẹ Taya. Ọ nọ banye imẹ
ụlọ ohu; o te chọnị nị onyẹ ọwụlẹ marịn n'ọ rị ebahụn, kanị ọ
sanị ẹka zueri.
25 Ozigbo, okpoho ohu eje-mmọn rị imẹ nwa-a-okpoho nọ
nụ banyen'ẹ, 'ya okpoho hụ nọ bịa d'e gbun'ẹ osekpu.
26 Okpoho ahụn wụ onyẹ alị ọzọ, ẹlẹ onyẹ Ju; ndị Finishịa
mụ a, Siria wụ alị wẹ. Ọ nọ rịọ Jesu n'ọ chụpụ eje-mmọn hụ rị
imẹ nwa a.
27 Jesu nọ sị a, "Nị ụmụẹka rigụdẹ, makẹni ọ rịnị mma nị ịhịan
buru ihiẹn-oriri ụmụẹka tụye ni nkitẹ."
28 'Ya okpoho hụ nọ sị a, "Ezioku rọ Di-nwọnni-ẹnyi; kalẹ,
nkitẹ rị okpuru teburu e ri ifunfun ihiẹn-oriri gha ebe ụmụẹka
nọ e ri a dantọ alị."
29 'Ya Jesu nọ sị a, "Makẹ ufiri ihiẹnni i ku, lama, eje-mmọn
hụ a ghaọlẹ imẹ nwa ị pụ."
30 Ogẹn o gi ru ụlọ, ọ nọ hụn nwata hụ k'o dinẹ elu bẹdi, eje-
mmọn hụ a pụgụọ.

Jesu A Zụọ Onyẹ Odin Ghalẹni E ku Oku Ọhụnma

31 Jesu nọ gha ẹgbẹrẹ alị Taya pụ, ghashi alị Sidọnụ pụha
azụụn obodo iri hụ nọgbamanị hụn w'a kpọ Dikapolisi, hụn
nọkunmẹ "Ohimin" Galili.
32 Wẹ nọ wẹhẹ n'ẹ okẹnnyẹ ohu, onyẹ ntịn-okin hụn ghalẹni
e ku oku ọhụnma, wẹ nọ rịọ Jesu n'o bu ẹka kwasị a.
33 Jesu nọ weri ẹ pụ ebahụn igunrun hụ rị. We ẹ si ụsụọ
ebe ịhịan rịlẹni, ọ nọ rụ mkpịnsịn ẹka ye ẹ imẹ ntịn, jụụ ẹsọn
ye mkpịnsịn-ẹka, gi ẹsọn hụ de ẹ ire.

---

† **Isi Nke Ẹsa:19** Ya wụ nị wẹ jẹnkọ d'a saẹka ri wẹ ile.

34 'Ya ọ nọ lee ẹnya elu-igwee, gi okwọnlụa sị, "Ẹfata." Ẹfata
wụ "Shịapụ".
35 Ozigbo, ntịn okẹnnyẹ hụ nọ shịapụ, ire ẹ a tọpụ, ọ nọ kumẹ
oku ọhụnma.
36 Jizọsị nọ sị wẹ agwalẹ onyẹ ọwụlẹ; kanị k'o dọn rị a gwa
wẹ ekulẹ, ẹrịra kẹ wẹ dọn rị e kukẹnmẹ ẹ.
37 Ọ tu wẹ ile ẹnya ọda-ọda, wẹ nọ sị, "O mẹ ihiẹn ile ọhụnma!
O mẹdẹ onyẹ ntịn-okin nụma ihiẹn, mẹdẹ onyẹ odin kumẹ
oku!"

Isi Nke Ẹsatọ

Jesu E Ye Mmadụ Nnụ-iri Ihiẹn-oriri
(Mat 15.32-39)

1 Ogẹn hụ, igunrun ọzọ hi-ogbe nọ gbakikomẹ; o mẹgụụ,
makẹni ihiẹn wẹ sikọ d'e ri arịa, Jizọsị nọ kpọ ụmụ-azụụn a, sị
wẹ,
2 "Omikẹn igunrunni rị e mẹ m, makẹni mmẹ lẹ wẹ a
nọpụọlẹ akpụ-ụhụọhịn ẹtọ, bụ enwọnzi wẹ ihiẹn wẹ jẹnkọ d'e
ri.
3 M sị wẹ bu ẹgụn lama, wẹ sikọ d'a sụọhịtọ ụzọ makẹlẹ ndị
hụ imẹ wẹ gha ebe tegbu enwẹn ẹ bịa."
4 Ụmụ-azụụn a nọ jụ a, sị, "Elebe kẹ ịhịan jẹnkọ d'a nọ hụn
brẹdi hụn sikọ d'e jun ndịnị ile ẹfọ imẹ ebeni ịhịan bilẹni?"
5 Ọ nọ jụ wẹ, sị, "Ogbe brẹdi ole kẹ ọnụ nwọn?" Wẹ nọ za, sị,
"Ẹsa."
6 'Ya ọ nọ sị igunrun hụ nọdịsọnmẹ alị akpakalị; o weri ogbe
brẹdi ẹsa hụ, o yegụụ ekele, ọ nọ bebe wẹ, we wẹ ye ụmụ-azụụn
a nị wẹ ke ni ndị hụ 'ya, ụmụ-azụụn a nọ ke ni igunrun hụ 'ya.
7 Wẹ nwọnzikwọ azụn mẹ kịrịkịrị bulẹni ọda; o yezikwọ ekele
makẹ azụn ndịnị wẹ, ọ nọ sị ụmụ-azụụn a kezikwọ nị wẹ 'ya.
8 Igunrun hụ nọ ri, ẹfọ e jun wẹ, ifunfun ẹ họdụnị hụn wẹ
kpọnkikomẹ jun ụkpalị ẹsa.
9 Ndị ri ihiẹn-oririni rị ihiẹn rịkẹ mmadụ nnụ-iri. 'Ya ọ nọ
gbashịa igunrun hụ.
10 Ya lẹ ụmụ-azụụn a nọ banye ụgbọ-mirin ozigbo si ẹgbẹrẹ
Damanuta.

Ndị Itu-Farisi Sị A Ghọsị Wẹ Ihiẹn Ahịma
(Mat 12.38-42; 16.1-4)

11 Ndị Itu-Farisi nọ bịa d'e kunrun Jesu, dọsọnmẹ ẹ ndọndọ,
sị a ghọsị wẹ ahịma *hụn sikọ d'a ghọsị wẹ n'ọ* gha elu-igwee bịa.
Wẹ gi ihiẹnni shi n'ẹ ọnyan.
12 Kanị, Jesu nọ sụn okẹn udẹn, sị, "Kị haịn ndị agbọnị gi a
chọ ahịma? Ezioku kẹ m rị a gwa ọnụ, o nwọnni ahịma ọwụlẹ
wẹ jẹnkọ d'a ghọsị agbọnị!"
13 Ọ nọ na wẹ tọ, banyezi imẹ ụgbọ-mirin, fetu azụụn hụn-
ẹbọ.

Yisti Ndị Itu-Farisi Lẹ Nke Hẹrọdụ
(Mat 16.5-12)

14 Ụmụ-azụụn a nyanhannị weri brẹdi; ogbe ohu sụọ kẹ wẹ
gi imẹ ụgbọ-mirin ebẹhụ.
15 Jizọsị nọ dọ wẹ ẹka ntịn, sị wẹ, “Elekwọ nị ẹnya!
Kpachanpụkwọ nị ẹnya makẹ yisti ndị Itu-Farisi lẹ nke
Hẹrọdụ.”
16 Wẹ nọ sị ibe wẹ, “O ku ihiẹnni makẹni ẹnyi e gi brẹdi.”
17 Jesu a marịngụọ ihiẹn wẹ ri e ku, ọ nọ sị wẹ, “Kị haịn ụnụ
gi e ku oku brẹdi ọnụ gilẹni? Ụnụ e ke leghamakwọ nwan ụzọ?
Ụnụ e ke ghọtamakwọ nwan? A kpọkingụọ wẹ obi ụnụ?
18 Ọnụ nwẹ ẹnya bụ ụnụ a ra gi ẹ legha ụzọ? Ụnụ nwẹ ntịn bụ
ọnụ a ra gi wẹ nụ ihiẹn? Ụnụ a nyanhannị?
19 Ogẹn m gi bebe ni mmadụ ọgụn-iri-kwasị-nnụ-mmẹbụọ
ogbe brẹdi isẹn, ụkpalị ole kẹ ifunfun ẹ wẹ rihọdụ jun?” Wẹ
nọ sị a, “Mmẹbụọ.”
20 Ọ sịzị wẹ, “Ogẹn m gi bebe ni mmadụ nnụ-iri ogbe brẹdi
ẹsa, ụkpalị ole kẹ ifunfun ẹ wẹ rihọdụ jun?” Wẹ nọ sị a, “Ẹsa.”
21 'Ya ọ nọ sị wẹ, “Ụnụ e ke ghọtakwọ nwan?”

Jesu A Zụọ Okẹnnyẹ Ẹnya-ishi Imẹ Obodo Bẹsaịda

22 E ru wẹ Bẹsaịda, wẹ nọ wẹhẹni Jesu okẹnnyẹ ẹnya-ishi, rịọ
a n'o mẹtụ a ẹka.
23 Ọ nọ weri okẹnnyẹ hụ ẹka, du ẹ pụ imẹ obodo hụ, ogẹn o
gi bugụụ ẹsọn che ẹ ẹnya, bugụụ ẹka kwasị a, ọ nọ jụ a, sị, “O
nwọnghọ ihiẹn ị hụn?”
24 Okẹnnyẹ hụ e lee ẹnya elu, ọ nọ sị, “M hụ e legha ịhịan, kanị
wẹ nọ kẹ osisi rị e jẹn ijẹn.”
25 'Ya Jizọsị nọ buzi ẹka che ẹ ẹnya; ọ kparapụ ẹnya, ọ nọ
leghamazị ụzọ, leghama ihiẹn ile ọhụnma.
26 'Ya Jizọsị nọ zi ẹ lama, sị, “Ị lakọnị, abanyekwọlẹ imẹ
obodo d'a gwa wẹ.”

Pita E Ku Onyẹ Jizọsị Wụ
(Mat 16.13-20; Luk 9.18-21)

27 Jesu lẹ ụmụ-azụụn a nọ si obodo ndị mẹ ẹkẹrẹ-ẹkẹrẹ hụn
nọkunmẹ obodo Sizẹrịa-Filipi; ebe wẹ jẹnkọ, ọ nọ jụ ụmụ-azụụn
a, sị, “Onyẹ kẹ wẹ sị nị 'ya kẹ m wụ?”
28 Wẹ nọ za a, sị, “O nwẹ ndị sị nị ị wụ ‘Jọnụ hụn e mẹ mirin-
Chuku’ ndị ọzọ sị, ‘Ẹlaịja’ ndị ọzọ sị, ‘Onyẹ ohu imẹ ndị-amụma
mbụ.’ ”
29 Ọ nọ jụ wẹ, sị, “Onyẹ kẹ ọnụ lẹ enwẹn ụnụ sị nwan nị 'ya
kẹ m wụ?” Pita nọ za a, sị, “Ịyụ wụ Kraịstị*, Onyẹ Hụ Osolobuẹ
Tumẹ.”
30 Jesu nọ dọkẹnmẹ wẹ ẹka ntịn, sị wẹ agwakwọlẹ onyẹ ọwụlẹ
onyẹ ọ wụ.

---

* **Isi Nke Ẹsatọ**:29 Mezaya

Jesu E Ku Ẹ N'o K'a Nwụn, Lihizi
(Mat 16.21-28; Luk 9.22-27)

31 Jesu nọ kuzimẹ ụmụ-azụụn a, nị, Nwa nke Ịhịan jẹnkọ d'a
ta okẹn afụnfụn rị ichẹn-ichẹn, ndị-isi lẹ ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-
nkuzi Iwu sikọ d'a jụ a tọ. Wẹ jẹnkọ d'e gbu ẹ; kanị, hụn m'ẹ
akpụ-ụhụọhịn ẹtọ, o jẹnkọ d'a gha ọnwụn lihi.
32 Ọ gwapụ wẹ ihiẹn ndịnị, o gini ilu ku ẹ. Pita nọ weri ẹ si
ụsụọ jụgbọma a.
33 Kanị, o gbehutọ, lee ụmụ-azụụn a, ọ nọ jụgbọ Pita, sị, "Gha
ebe m rị pụ, Ekwensụ! Makẹni y'a rịnị e ro nke Osolobuẹ, kanị,
nke ịhịan!"
34 Ọ nọ kpọzụnhan igunrun hụ lẹ ụmụ-azụụn a, sị wẹ, "Onyẹ
chọ n'ọ wụrụ nwa-azụụn m, onyẹ hụ jẹnkọ d'a jụrịrị enwẹn ẹ,
buru obe† ẹ, sọnmẹ m.
35 Makẹni, onyẹ ọwụlẹ chọ n'ọ ghe isi, isi ẹ jẹnkọ d'a tọ a;
onyẹ ọwụlẹ tuhu ndụn a makẹ ufiri mmẹ lẹ oziọma jẹnkọ d'a
zụọpụha ndụn a.
36 Elee erere kẹ ịhịan jẹnkọ d'e nwọnhẹn omẹni o nwọnrin
ụwa ile kalẹ o tuhu umẹ-ndụn a?
37 Ẹghẹẹ, kịnị kẹ ịhịan jẹnkọ d'a saẹka ye gi gbarị umẹ-ndụn a.
38 Onyẹ ọwụlẹ hụn rị e mẹ ifẹnrẹn m lẹ ihiẹn m ku imẹ agbọnị
jọgbu enwẹn ẹ ẹnya rịlẹni ụzọ ohu, mmẹ wụ Nwa nke Ịhịan sikọ
d'e mẹ ifẹnrẹn onyẹ hụ ogẹn mmẹ lẹ ndị mmọn-ozi rị nsọ jẹnkọ
d'e gi bịa—ogẹn ahụn m jẹnkọ d'e gi ọghọ Nẹdi m bịa."

Isi Nke Itenẹi

1 Jesu nọ sịzị wẹ, "Ezioku kẹ m rị a gwa ọnụ, o nwọn ndị
wuzo ebeni hụn jẹnkọlẹni d'a nwụn d'e ru mgbe wẹ hụn Alị-
eze Osolobuẹ k'o gi ikẹn hi-ogbe bịa."

Jizọsị E Nwọnhutọ
(Mat 17.1-13; Luk 9.28-36)

2 Akpụ-ụhụọhịn isin a ghafegụụ, Jesu nọ weri Pita lẹ Jemisi
lẹ Jọnụ, duru wẹ shi elu-ugu jẹn elu ọda-ọda, ya lẹ wẹ sụọ nọ
nọdị ebẹhụ. Id'ẹnya ụmụ-azụụn a ebẹhụ, Jesu nọ nwọnhutọ,
3 ẹkwa a nọ hẹnrin nke ọchan, e gbuke—nwunkarị hụn onyẹ
ọwụlẹ rị imẹ ụwa jẹnkọ d'a saẹka sụ wẹ.
4 'Ya kẹ Ẹlaịja lẹ Mozizi nọ nwọnpụha ebẹhụ wẹ rị, e sọn Jesu
e ku oku.
5 Pita nọ sị Jesu, "Onyẹ-nkuzi, ọ rịka mma nị ẹnyi nọdịchanrịn
ebeni! Nị ẹnyi mẹmẹ ọdụ ẹtọ, ohu jẹnkọ d'a wụ nke i, ohu wụ
nke Mozizi, ohu wụ nke Ẹlaịja."
6 (Ọ marịnzị ihiẹn o sikọ d'e ku, makẹni egun rị a tụ wẹ).

† **Isi Nke Ẹsatọ**:34 Ogẹn ahụn, ndị Rom e gi obe wẹ gi osisi mẹmẹ e gbu onyẹ wẹ ma ikpe-ọnwụn. Onyẹ hụ e buru obe ẹ sọnmẹ ndị-agha hụn jẹnkọ d'a kpọgbun'ẹ. Wẹ kpọmagụụ a elu-obe, a nọdị wẹ ebẹhụ e che nche d'e ru n'ọ nwụnhụn.

7 'Ya orukpu nọ pụha d'e kpumẹ wẹ; olu nọ gha imẹ orukpu
ebẹhụ hanpụha, sị, "Ọnwan wụ ezi Nwa m; gọn n'ẹ ntịn!"
8 Wẹ nọ lehunmẹ ẹnya ozigbo, kanị a hụnzịnị wẹ onyẹ ọwụlẹ
karị Jesu sụọ.
9 Ogẹn wẹ lẹ Jizọsị gi gha elu-ugu hụ hidanla, ọ nọ sị wẹ,
"Agwakwọlẹ ni onyẹ ọwụlẹ ihiẹn ụnụ hụn d'e ru mgbe Nwa
nke Ịhịan ghagụụ ọnwụn lihi."
10 Wẹ nọlẹni gwa onyẹ ọwụlẹ, kanị wẹ sụọ nọdị, wẹ hụ e ku
ẹ, a jụ ihiẹn "ịgha ọnwụn lihi" wụ.
11 Ya wẹ nọ jụ Jizọsị, sị, "Kị haịn ndị-nkuzi Iwu gi sị nị Ẹlaịja
jẹnkọ d'e bu'zọ bịagụụ?"
12 Ọ nọ za wẹ, sị, "Ezioku rọ nị Ẹlaịja sikọ d'e bu'zọ bịa kẹni
ọ kwademẹchanrịn ihiẹn ile. Kị ọnụ rozi nwan nị 'ya haịn
Ẹkụkwọ-nsọ gi sị nị Nwa Nke Ịhịan jẹnkọ d'a ta okẹn afụnfụn,
nị wẹ sikọ d'e legberi ẹ?
13 M rị a gwa ụnụ nị Ẹlaịja a bịagụọ, kanị e mẹgụọ w'a ihiẹn
sụọ nị wẹ—rịkẹ kẹ Ẹhụhụọ-nsọ dọn ku banyen'ẹ."

Jizọsị A Zụọ Nwata Okẹnnyẹ Eje-mmọn Rị Imẹ Ẹ
(Mat 17.14-21; Luk 9.37-43)

14 Ogẹn wẹ gi kunrun ụmụ-azụụn a ndị ọzọ, wẹ nọ hụn
igunrun hi-ogbe fihunmẹni wẹ, lẹ ndị hụ imẹ ndị-nkuzi Iwu
kẹ wẹ rị a dọsọn wẹ ndọndọ.
15 Ogẹn igunrun hụ ile gi hụn Jizọsị, ọ tụ wẹ ẹnya ọda-ọda, wẹ
nọ gbaburu ẹ d'e kele ẹ.
16 Jesu nọ jụ ụmụ-azụụn a, sị, "Kịnị kẹ ọnụ lẹ wẹ rị a dọ?"
17 Onyẹ ohu imẹ igunrun hụ nọ za a, sị, "Onyẹ-nkuzi, m wẹhẹ
n'i nwa-m-okẹnnyẹ; eje-mmọn hụn ghalẹni a nị a e ku oku rị
imẹ ẹ;
18 ogẹn ọwụlẹ o gi kwọndọn ẹ, o bu ẹ e gbe alị, ụfọfọ a gbọma
a ọnụ, ọ tama nkwẹnrẹn-eze, ẹhịụ a ile e shiri. M sị ụmụ-azụụn
ị wẹ chụpụ eje-mmọn hụ, kanị asanị wẹ ẹka."
19 Jizọsị nọ sị wẹ, "Euu, agbọ nwọnlẹni okukwe! Elee ogẹn
kẹ m'e sọnru ụnụ nọdị?! Elee ogẹn kẹ m'e dinruni ụnụ ndidi?!
Wẹhẹ ni ni m nwata hụ!"
20 Wẹ nọ wẹhẹ ni Jesu nwata hụ. Hụn eje-mmọn hụ gihụ hụn
Jesu, ọ nọ dọma nwata hụ, nwata hụ nọ dan alị, kperemẹ, ụfọfọ
a gbọma a ọnụ.
21 Jesu nọ jụ nẹdi nwata hụ, sị, "Kete elee mgbe kẹ ihiẹnni
bidọn ẹ?" Ọ nọ sị, "K'ọ rị nwa-ndu k'ọ dọma a.
22 Imẹrinmẹ ogẹn, ọ tụ a e ye imẹ ọkụn lẹ imẹ mirin kẹni o gbu
ẹ. Kanị, omẹni ị saẹka mẹ ihiẹn ọwụlẹ, y'e mẹ ni ẹnyi omikẹn,
yeni ẹnyi ẹka."
23 Jesu nọ sị a, "Ị sị, 'Omẹni ị saẹka?' O nwọnni ihiẹn wẹ
ghalẹni e ri-ẹka e mẹ ni onyẹ nwẹ okukwe."

24 Ozigbo, nẹdi nwata hụ nọ dankpọpụ ẹkwan, sị, “E kwerighọ m, ye ni m ẹka ebe m nọlẹni nwẹ okukwe!”
25 Ogẹn Jesu gi hụn a nị igunrun rị a gbaha d'e kunrun wẹ, ọ nọ jụgbọ eje-mmọn hụ, sị a, “Ịyụ eje-mmọn odin hụn rị a napụ nwatanị iku-oku lẹ ịnụ-ihiẹn, m sị ị gha imẹ nwatanị pụ! Abanzịlẹ imẹ ẹ ọzọ!”
26 Mmọn hụ nọ yi oro; ọ dọkẹnmẹgụụ nwata hụ, ọ nọ gha imẹ ẹ pụha. Nwata-okẹnnyẹ hụ nọ rịchanrịn kẹ ozun, nkesịnị ndị bu ọda nọ sị, “Ọ nwụnọlẹ!”
27 Kanị, Jesu nọ kwọndọn nwata ahụn ẹka, tụ udọn yen'ẹ ẹka lihi, ọ nọ turu ọtọ.
28 Ogẹn Jizọsị gi banyegụụ imẹ ụlọ, ụmụ-azụụn a nọ jụ a ebe ya lẹ wẹ sụọ rị a, sị, “Kị haịn ẹnyi gilẹni saẹka chụpụ a?”
29 Ọ nọ sị wẹ, “Ekpere* sụọ kẹ wẹ gi a sa ẹka a chụpụ ụdịnị.”

Jesu E Kuzi Oku Ọnwụn A, Kuzi N'o K'e Lihi
(Mat 17.22-23; Luk 9.43-45)

30 Jizọsị lẹ ụmụ-azụụn a nọ pụ ebahụn, ghasi Galili. Jesu achọnị nị onyẹ ọwụlẹ marịn ebe wẹ rị,
31 makẹni ọ rị a kuzi ụmụ-azụụn a, a sị wẹ, “Wẹ sikọ d'e we Nwa nke Ịhịan ye ndị sikọ d'e gbun'ẹ; kanị, wẹ gbugụụ a, nke akpụ-ụhụọhịn ẹtọ, o lihi.”
32 Kanị aghọtanị wẹ ihiẹn ọ rị e ku, bụ egun anịnị wẹ jụ a ụtaa.

Onyẹ Kachanrịn Ibe Ẹ Imẹ Ụmụ-azụụn Jesu?
(Mat 18.1-5; Luk 9.46-48)

33 E ru wẹ Kapanọm, ogẹn wẹ gi banyegụụ imẹ ụlọ, Jizọsị nọ jụ ụmụ-azụụn a, sị, “Kị ụnụ rịdẹ a dọ ogẹn ẹnyi gi rị ụzọ?”
34 Kanị azanị wẹ Jesu, makẹni kẹ wẹ rị ụzọ, wẹ rị a dọ onyẹ kachanrịnnị imẹ wẹ ile.
35 Jesu a nọdị alị, kpọ ụmụ-azụụn a mmẹbụọ hụ, sị wẹ, “Onyẹ ọwụlẹ chọ n'ọ wụrụ onyẹ ibuzọ, ya wụrụ onyẹ ịkpazụụn, ya wụrụ odibo ọnụ ile.”
36 'Ya ọ nọ weri nwata ohu, bu ẹ tumẹ ihun wẹ. Ọ nọ kọn ẹka ye ẹ olu, sị wẹ,
37 “Onyẹ ọwụlẹ nabanhan onyẹ ohu imẹ ndịnị makẹ ufiri m, nabanhan m; onyẹ ọwụlẹ hụn nabanhannị m, ẹlẹ mmẹ k'ọ nabanhan, kanị onyẹ hụn zihẹ ni m k'ọ nabanhan.”

Onyẹ Ghalẹni A Lụ Ọnụ Ọgụn Rị Azụụn Nke Ụnụ
(Luk 9.49-50)

38 Jọnụ nọ sị Jesu, “Onyẹ-nkuzi, ẹnyi hụn okẹnnyẹ ohu k'ọ rị e gi ẹfan ị a chụpụ eje-mmọn, ẹnyi nọ sị a kụsị a, makẹni ọ rịnị e sọn ẹnyi.”

---

* **Isi Nke Itenẹ**i:29 *mọbụ:* ekpere lẹ ibu-ọnụ

39 Kanị Jesu nọ sị a, “Akụsịlẹ n'a; makẹni o nwọnni onyẹ gi
ẹfan m rụngụhụ ọrụn-atụmẹnya hụn sikọ d'e kujakẹnrin oku m.
40 Makẹni onyẹ ọwụlẹ hụn ghalẹni a lụ ẹnyi ọgụn rị azụụn nke
ẹnyi.
41 Ezioku kẹ m rị a gwa ọnụ, onyẹ ọwụlẹ ye ụnụ mkpu mirin
ohu ra makẹlẹ ụnụ rị a za ẹfan Kraịstị, jẹnkọ d'a narịn ụgwọ
ọrụn a.”

Ihiẹn E Buhẹ Njọ
(Mat 18.6-9; Luk 17.1-2)

42 “Onyẹ ọwụlẹ hụn mẹ onyẹ ohu imẹ ụmụẹka ndịnị kwerini
ni m mẹ njọ, ọ ka mma nị wẹ yimẹ onyẹ ahụn ọlọ hi-ogbe olu,
tụ a ye imẹ ohimin.
43 'Ya wụ, omẹni ẹka ị a haịn ị mẹ njọ, bepụ a. Ọ ka mma nị i
gi ẹhụ zulẹni oke banye ndụn karị nị y'e nwọnghọ ẹka ẹbụọ, bụ
y'e si ọkụn-mmọn, ọkụn hụ ghalẹni e tinyụn. [
44 Ọhọrị rị ebahụn a ra nwụn, ọkụn rịn'a ara tinyụn.]
45 Omẹni ụkụ ị a haịn ị e mẹ njọ, bepụ a: ọ ka mma n'ị dan
ngụrọ banye ndụn karị nị y'e nwọnghọ ụkụ ẹbụọ bụ y'e si ọkụn-
mmọn. [
46 Ọhọrị rị ebẹhụ a ra nwụn, ọkụn rịn'a ara tinyụn.]
47 Omẹni ẹnya ị a haịn ị e mẹ njọ, gụpụ a, ọ ka mma n'i gi ẹnya
ohu banye Alị-eze Osolobuẹ karị nị y'e nwọnghọ ẹnya ẹbụọ, a
tụ wẹ i ye ọkụn-mmọn.
48 Ọhọrị rị ebẹhụ a ra nwụn, ọkụn rịn'a ara tinyụn.”
49 “Wẹ k'e gi ọkụn mẹ ịhịan sụọ kẹ wẹ dọn e gi nnu e mẹ ihiẹn
a sụọ.
50 Nnu rị mma; kanị, o tuhu ụsụọ a, nanị kẹ y'a dọn mẹ ẹ n'ọ
sụọmazị ụsụọ? A nọ nị kẹ nnu ebe ibe ụnụ rị; e mẹ ni nị udọn a
rị ẹgbata ọnụ lẹ ibe ụnụ.”

Isi Nke Iri

Jesu A Kuzi Banyeni Mkpechan
(Mat 19.1-12; Luk 16.18)

1 Jesu nọ gha Kapanọm shi ẹgbẹrẹ Judia lẹ nfetu Iyi Jọdanị.
Igunrun ịhịan a gbakikomẹzi ebe ọ rị. Ọ nọ kuzimẹ wẹ kẹ o
dọn e mẹ ogẹn ọwụlẹ.
2 'Ya kẹ ndị Itu-Farisi nọ bịa d'e kunrun Jesu, gi ajụjụ shin'ẹ
ọnyan, sị a, “Iwu ẹnyi e kwerighọ nị okẹnnyẹ kpechan nwunyẹ
ẹ?”
3 Ọ nọ za wẹ, sị, “Kịnị kẹ Mozizi gwa ọnụ?”
4 Wẹ nọ sị a, “Mozizi sị nị okẹnnyẹ jẹnkọ d'a saẹka de ẹhụhụọ-
mkpechan, kpechan nwunyẹ ẹ.”
5 Kanị Jizọsị nọ sị wẹ, “Ufiri nị obi ụnụ e zekẹ k'o gi deni ụnụ
iwuni,

6 kalẹ, gha isi mbidọn ahụn Osolobuẹ gi ke ihiẹn lala ‘Osolobuẹ ke wẹ okẹn lẹ onyẹnnyẹ’ rịkẹ kẹ Ẹkụkwọ-nsọ dọn ku ẹ, ọ nọ sị:
7 ‘Makẹ ọnwan, okẹnnyẹ sikọ d'a latọ nẹdi ẹ lẹ nnẹ ẹ, d'a banye ni nwunyẹ ẹ, wẹ ẹbụọ e hẹnrin ohu.’
8 Wẹ ẹbụọ a wụrụ ẹhụ ohu. 'Ya wụ, ẹlẹzi wẹ ẹbụọ, kanị ẹhụ ohu.
9 'Ya wụ nwan nị ihiẹn Osolobuẹ wegbama, onyẹ ọwụlẹ ekebelẹ ẹ.”
10 Ogẹn wẹ gizi rị imẹ ụlọ, 'ya ụmụ-azụụn a nọ jụzị a oku mkpechannị.
11 Ọ nọ sị wẹ, “Onyẹ ọwụlẹ kpechan nwunyẹ ẹ lụma okpoho ọzọ, ghẹrẹ aghẹrẹ; o mẹọlẹ nwunyẹ ẹ njọ.
12 Ẹrịrazịkwọ, okpoho kpechan di ẹ, lụma okẹnnyẹ ọzọ ghẹrẹ aghẹrẹ—ọ zọgụọ ọkụ ye ọfịa.”

Jesu A Gọzi Ụmụ-ndu
(Mat 19.13-15; Luk 18.15-17)

13 O nwọn ndị rị e wẹhẹ ni Jesu ụmụẹka n'o mẹtụ wẹ ẹka, kanị ụmụ-azụụn a nọ jụgbọ ndị hụ wẹhẹni wẹ.
14 Ogẹn Jesu gi hụn a, iwe nọ we ẹ, ọ nọ sị wẹ, “Nị nị ụmụẹka bịa d'e kunrun m; akụsịlẹ ni wẹ, makẹni Alị-eze Osolobuẹ wụ nke ndị nọ ẹnịna.
15 Ezioku kẹ m rị a gwa ọnụ, onyẹ ọwụlẹ nabanhanlẹni Alị-eze Chuku nọkẹ nwa-ndu, abanyekọ a.”
16 Ọ nọ parị ụmụẹka hụ, bu ẹka kwasị wẹ, gọzi wẹ.

Ọdafịn Hụ
(Mat 19.16-30; Luk 18.18-30)

17 Ogẹn Jesu gi pụkọ, okẹnnyẹ ohu nọ gbaha d'e gbun'ẹ osekpu, sị a, “Onyẹ-nkuzi ọma, kị m'e mẹ hụn m'e gi nwẹhẹn ndụn-itẹbitẹ?”
18 Jesu nọ sị a, “Kị haịn i gi kpọ m onyẹ-ọma? O nwọnni onyẹ rị mma wezụka Osolobuẹ.
19 Y'a marịnghọ ihiẹn Iwu ku: ‘Egbulẹ ọchụ; aghẹrẹlẹ, ezunlẹ ohin; ebuokinlẹ ịhịan ọnụ; atụnarịnlẹ ịhịan ihiẹn ẹ, gbaye nẹdi i lẹ nnẹ i.’ ”
20 Okẹnnyẹ hụ nọ sị Jesu, “Onyẹ-nkuzi, m hụ e dọnmẹ iwu ndịnị ile kete m'a marịnlẹ ihiẹn*”
21 Kanị Jizọsị nọ gi ihiẹn-ọsụsụọ lee ẹ, sị a, “O nwẹ ihiẹn ohu rị a kọn'ị: jẹn d'e rekwama ihiẹn ile i nwẹ; we egho ẹ ye ndị igbẹnnyẹ—y'e gi ẹ nwẹ akụ-lẹ-ụba imẹ elu-igwee, y'a bịa d'e sọnmẹ m.”
22 Ogẹn okẹnnyẹ hụ gi nụ ihiẹnni, ọ nọ rọnmẹ ihun, sụkụrụ pụ, makẹni o nwẹ akụ-lẹ-ụba ọda.

---

* **Isi Nke Iri:20** Ndị Ju weri ẹ ni ahụa mmẹtọ kẹ nwata-okẹnnyẹ gi a marịn ihiẹn rị mma ẹnya Osolobuẹ lẹ ihiẹn rịlẹni mma.

23 Jizọsị e lehunmẹ ẹnya, ọ nọ sị ụmụ-azụụn a, “N'ọ fụka ọrụn
ebe ndị ịdafịn jẹnkọ d'a nọ banye Alị-eze Osolobuẹ!”
24 Okuni nọ tụ ụmụ-azụụn Jizọsị ẹnya. Kanị Jizọsị nọ sịzị wẹ,
“Ụmụ m, nị Alị-eze Osolobuẹ fụka ọrụn ọbanye!
25 Ọ ka nfe nị anyịnnyan-mkpukpuke wụ kamẹlụ ghafe ẹnya
olodẹn karị nị ọdafịn banye Alị-eze Osolobuẹ.”
26 Ọ tụ wẹ ẹnya ọda-ọda, wẹ nọ jụma ibe wẹ, sị, “Onyẹ sikọ d'a
sazị nwan ẹka nwẹ nzụọpụha?”
27 Jesu e lee wẹ, ọ nọ sị, “Ebe ịhịan rị, ọ nịkọ mẹ, kanị ẹlẹ ebe
Osolobuẹ rị, makẹni ihiẹn ile rị nfe ebe Osolobuẹ rị.”
28 Pita nọ sị a, “Lee ẹ, ẹnyi a latọgụọ ihiẹn ile sọnmẹ i.”
29 Jesu nọ sị, “Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ, o nwọnni onyẹ hụn
o mẹni o gigụọ ufiri mmẹ lẹ oziọma natọ ụlọ, mọbụ umunẹ-ẹ-
ikẹnnyẹ mọbụ umunẹ-ẹ-ikpoho, mọbụ nnẹ ẹ mọbụ nẹdi ẹ mọbụ
ụmụ a mọbụ alị o nwọn,
30 hụn jẹnkọlẹni d'e nwẹhẹn ụlọ lẹ umunẹ-ikẹnnyẹ lẹ umunẹ-
ikpoho lẹ nnẹ lẹ ụmụ lẹ alị—nwọnhẹn wẹ ụzọ ọgụn-isẹn,
nwẹhẹnzikwọ ukpokpo; nwẹhẹnzikwọ ndụn itẹbitẹ imẹ ụwa
hụn lalanị.
31 Kanị, ndị bu ọda wụ ibuzọ jẹnkọ d'a kparị azụụn, ndị
ịkpazụụn e buru ụzọ.”

Hụn M'ẹ Mgbe Ẹtọ Jizọsị Ku Oku Ọnwụn A Kuzi Ẹ N'o Shikọ D'e Lihi
(Mat 20.17-19; Luk 18.31-34)

32 Jesu lẹ ụmụ-azụụn a rị ụzọ hụn wẹ gi jẹnkọ Jerusalẹm.
Jizọsị rị wẹ ihun, ọ hụ a tụ ụmụ-azụụn a ẹnya; egun hụ a tụ ndị
hụn sọnkọnị wẹ. Jizọsị nọ werizi uwẹ mmẹbụọ si ụsụọ, gwama
wẹ ihiẹn jẹnkọ d'e mẹn'ẹ;
33 ọ sị wẹ, “Gọn ni ntịn, ẹnyi jẹnkọ Jerusalẹm; wẹ sikọ d'e we
Nwa nke Ịhịan che ẹka ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-nkuzi Iwu. Wẹ
sikọ d'a ma a ikpe-ọnwụn, w'ẹ ye ndị wụlẹni ndị Ju.
34 Wẹ jẹnkọ d'a kpa a ye ẹmụ, jụ a ẹsọn, fịan a mkpịnsịn, gbu
ẹ; kanị hụn m'ẹ akp'ọhịn ẹtọ o k'e lihi.”

Ihiẹn Jemisi Lẹ Jọnụ Rịọ Jesu
(Mat 20.20-28)

35 Ụmụ Zẹbẹdi wụ Jemisi lẹ Jọnụ nọ pụha ihun Jesu, sị a,
“Onyẹ-nkuzi, o nwọn ihiẹn ẹnyi chọ nị ẹnyi rịọ ị; ẹnyi chọ n'ị mẹ
ni ẹnyi 'ya.”
36 'Ya ọ nọ sị wẹ, “Kị ọnụ chọ nị m mẹ ni ụnụ?”
37 Wẹ nọ sị a, “Kweri nị onyẹ ohu imẹ ẹnyi jẹnkọ d'a nọdị alị
ẹka-nni i, onyẹ ohu a nọdị alị ẹka-ekpẹn i, imẹ Alị-eze ọghọ i.”
38 Kanị Jizọsị nọ sị wẹ, “Ọnụ a marịn ihiẹn ụnụ rị a rịọ. Nị
ụnụ saẹka ra mkpu afụnfụn m sikọ d'a ra mọbụ gha imẹ ihiẹn
m jẹnkọ d'a gha—hụnjun ẹnya kẹ mmẹ?”

39 Wẹ nọ sị a, “Ẹnyi jẹnkọ d'a s'ẹka.” Jesu nọ sị wẹ, “Ezioku,
ọnụ jẹnkọ d'a ra mkpu afụnfụn m sikọ d'a ra, hụnjunzikwọ ẹnya
kẹ mmẹ;
40 kanị ẹlẹ mmẹ jẹnkọ d'e ku onyẹ k'a nọdị ẹka-ihiẹn m mọbụ
ẹka-ekpẹn m; nke ndị wẹ kwademẹ n'ẹ rọ.”
41 Ogẹn uwẹ iri họdụnị gi nwan nụ a, wẹ nọ bumẹni Jemisi
lẹ Jọnụ olulu.
42 Jesu nọ kpọzụnhan wẹ ebe ọ rị, sị, “Ọnụ a marịnghọ nị imẹ
ndị alị ndị ọzọ, ndị hụn a kịnị e mẹ nọkẹ sị wẹ nwọn ndị wẹ rị
a kị, ndị nwẹ ọkwa rị imẹ wẹ a ghọsị ndị rị okpuru wẹ nị wẹ ka
wẹ.
43 Kanị emẹlẹ ni ẹrịra; onyẹ ọwụlẹ hụn chọ n'o mẹ okẹn ịhịan
imẹ ụnụ sikọ d'a wụrịrị odibo ụnụ;
44 onyẹ ọwụlẹ chọ n'ọ wụrụ onyẹ ibuzọ imẹ ụnụ jẹnkọ d'a
wụrịrị igbọn ọnụ ile —
45 makẹni, kẹ Nwa nke Ịhịan abịanị nị wẹ gba n'a odibo, kalẹ,
ọ bịa n'ọ gba odibo, n'o ye ndụn a, gi gbapụha ndị bu ọda.”

Onyẹ Ẹnya-ishi Njụgbọ Gbọndọnlẹni Okukwe ẹ
(Mat 20.29-34; Luk 18.35-43)

46 'Ya wẹ nọ ru Jẹriko. Ogẹn 'ya lẹ ụmụ-azụụn a lẹ igunrun
ịhịan sọnkọnị wẹ gi gha imẹ Jẹriko pụkọ, onyẹ ẹnya-ishi ohu, hụn
a rịọ ụrịọ nọdị alị mkpẹnrẹn ụzọ ebahụn, ẹfan a wụ Batimịọsị
nwa Timọsị.
47 Ogẹn o gi nụ nị Jesu onyẹ Nazarẹtị rọ, ọ nọ yimẹ oro, sị,
“Jesu! Nwa Defidi! Mẹ ebere m!”
48 Ndị bu ọda imẹ ndị rị ebahụn nọ jụgbọ a, sị a gba nkịntịn;
kanị ọ nọ yikẹnmẹdẹ oro ahụn, sị, “Nwa Defidi, mẹ ebere m!”
49 Jizọsị nọ wuzo, sị, “Kpọha n'a.” Wẹ nọ kpọ onyẹ ẹnya-ishi
hụ, sị a, “Kwọndọn obi i, lihi ọtọ, ọ hụ a kpọ ị.”
50 Ọ nọ fe ẹwuru o yiye elu ẹ tuhu, felihi ọtọ d'e kunrun Jesu.
51 Ya Jizọsị nọ sị a, “K'ị chọ nị m mẹ ni i?” 'Ya onyẹ ẹnya-ishi
hụ nọ sị a, “Onyẹ-nkuzi, m chọ nị m leghama ụzọ.”
52 Jesu nọ sị a, “Jẹnmẹ, okukwe i e mẹgụọ ị rị mma.” Ozigbo,
ọ nọ leghama ụzọ, ọ nọ sọnmẹ Jesu.

Isi Nke Mmanaị

Jizọs' A Banhan Jerusalẹm Rịkẹ Onyẹ-mmẹri
(Mat 21.1-11; Luk 19.28-40; Jọn 12.12-19)

1 Ogẹn wẹ gi rumẹ Jerusalẹm, nọkunmẹmẹ Bẹfeji lẹ Bẹtanị, e
ru wẹ ẹhụ Ugu Olivu, Jesu nọ zi ụmụ-azụụn a ẹbụọ ozi,
2 sị wẹ, “Jẹn ni imẹ obodoni mẹ ẹkẹrẹ rị ọnụ ihun: hụn ụnụ
gihụ banye imẹ ẹ, ụnụ jẹnkọ d'a hụn nwa-jaki wẹ kelẹni nyintu
wẹ limẹtọ; tọpụn'a, ọnụ e wẹhẹni m'ẹ.
3 Onyẹ sị ụnụ, ‘Kị ụnụ rị e mẹni ihiẹnni?’ Sị n'a hụ, ‘Nna chọ
a, o jẹnkọ d'e wekinhẹn ẹ kikẹnni.’ ”

4 Wẹ nọ jẹnmẹ. Wẹ nọ hụn nwa-jaki wẹ limẹtọ ihun-ezi ẹhụ
ọnụmụzọ ogele ụzọ. Ogẹn wẹ gi rị a tọpụ a,
5 ndị hụ imẹ ndị wuzo ebẹhụ nọ sị wẹ, “Kị ụnụ rị a tọpụ nị
nwa-jaki hụ.”
6 Wẹ nọ ku ihiẹn Jesu sị wẹ ku; wẹ nọ kweri ni wẹ weri ẹ.
7 Wẹ nọ wẹhẹni Jesu nwa-jaki hụ, gbama ẹwuru wẹ ye enu ẹ,
ọ nọ nọdị alị elu ẹ.
8 Kẹ Jizọsị nyinkọ a, ndị bu ọda nọ gbama ẹwuru wẹ e yiye elu
ẹ ye ụzọ, ndị ọzọ nọ gha ọfịa tigirisọnmẹ agalaba osisi, gbama
wẹ ye ụzọ.
9 Ndị hụn rị ihun lẹ ndị hụn rị e sọnn'ẹ hụ e yi oro, a sị,
“Hozana!
Onyẹ ahụn gi ẹfan Di-nwọnni-ẹnyi bịa wụ onyẹ Chuku gọzi
agọzi!
10 Alị-eze hụ lalanị wụ alị-eze Chuku gọzi agọzi —
Alị-eze nẹdi ẹnyi kanị wụ Defidi.
Ọjija-mma ya rị nị Osolobuẹ ebahụn kachanrịn elu e jẹn imẹ
elu-igwee!”
11 'Ya Jizọsị nọ banye Jerusalẹm, si Ụlọ-nsọ. Ọ nọ
lehunmẹchanrịn ihiẹn ile. Kanị, ebe o mẹni ọhịhị a gbagụọ; 'ya
lẹ ụmụ-azụụn a mmẹbụọ nọ si Bẹtanị.

Jesu A Bụ Osisi Figi Hụ Ọnụ
(Mat 21.18-22)

12 Eki e fọn, ebe wẹ gha Bẹtanị lala Jerusalẹm, ẹgụn hụ a gụn
Jesu.
13 O lee ẹnya, ọ nọ lecheni osisi figi ẹhụhụọ jun elu ẹ. Ọ nọ
jẹn d'e lele kẹ mkpụrụ figi hụ elu ẹ. Kanị, ogẹn o gi ru ebahụn,
ẹhụhụọ sụọ k'ọ hụn elu ẹ, makẹni ogẹn figi gi a mị e ke ru.
14 Jesu nọ sị osisi figi hụ, “O nwọnni onyẹ sikọ d'e rizi
mkpụrụ ị!”
Ụmụ-azụụn a nụghọ kẹ o ku ihiẹnni.

Jizọsị E Jẹn Ụlọ-nsọ
(Mat 21.12-17; Luk 19.45-48; Jọn 2.13-22)

15 Ogẹn wẹ gi ru Jerusalẹm, Jesu nọ si imẹ Ụlọ-nsọ, chụpụma
ndị rị a zụ afịa ebẹhụ—kẹ ndị rị e ṅọnni kẹ ndị rị e reni. Ọ nọ
hukpumẹsọnmẹ teburu ndị a gbahutọ egho lẹ oche ndị rị e re
nduru.
16 O nwọnni onyẹ ọ nị bu ihiẹn ọwụlẹ ghafe imẹ Ụlọ-nsọ.
17 Ọ kuzi ndị rị ebẹhụ, sị, “Wẹ de ẹ imẹ Ẹkụkwọ-nsọ, sị, ‘Wẹ
sikọ d'a kpọ Ụlọ m ụlọ-ekpere ndị alị ile rị ichẹn-ichẹn’, kanị ọnụ
e gigụọ a hẹnrin ebe ndị ohin a warị!”
18 Ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-nkuzi Iwu a nụ ihiẹnni, wẹ nọ
chọma ụzọ w'e gi gbu Jesu. Egun ẹ hụ a tụ wẹ makẹlẹ nkuzi
ẹ a nwụngụọ igunrun hụ ile ri.
19 O ru ẹnyasị, Jizọsị lẹ ụmụ-azụụn a nọ gha imẹ Jerusalẹm pụ.

Jesu E Gi Osisi Figi Ahụn Kuzi Okukwe
(Mat 21.20-22)

20 Eki e fọn ụzọ ụtụntụn, ebe wẹ ghakọ ụzọ hụ, wẹ nọ hụn nị
osisi figi hụ a kpọgụọ nkụn d'e ru nkpọgụn.
21 Pita nọ nyanhan ihiẹn mẹni, ọ nọ sị Jesu, “Onyẹ-nkuzi, lee-
o, osisi figi hụ i bụ-ọnụ a nwụnhụngụọ!”
22 Jesu nọ za wẹ, sị, “Nwẹ ni okukwe imẹ Osolobuẹ.
23 Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ, onyẹ sị uguni, ‘Wẹ buli i elu, tụ ị
ye imẹ ohimin’ bụ onyẹ hụ enwẹni obi ẹbụọ, kama o kwerighọ
nị ihiẹn o ku jẹnkọ d'e mẹ, wẹ jẹnkọ d'e mẹn'ẹ 'ya.
24 Ifiri ẹ, m rị a gwa ụnụ, ụnụ mẹ ekpere rịọ ihiẹn ọwụlẹ,
kweri ni nị ụnụ e nwẹhẹngụọ a, ụnụ k'e nwọnhẹn ẹ
25 Ogẹn ọwụlẹ ị rị e mẹ ekpere, gbagharị—omẹni o nwọn
onyẹ mẹ i eje-ihiẹn, kẹni Nẹdi i hụn rị elu-igwee gbagharị ị njọ
ị.”
26 [Kanị, omẹni y'a gbagharịnị, Nẹdi i hụn rị elu-igwee
agbagharịkọkwọ ị njọ ị.]

A Jụ Wẹ Jizọsị Onyẹ Zi Ẹ
(Mat 21.23-27; Luk 20.1-8)

27 Ya wẹ nọ banhanzị Jerusalẹm.
Ebe Jesu jẹnkọ ijẹn imẹ Ụlọ-nsọ, ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-nkuzi
Iwu lẹ ndị-isi ndị Ju nọ bịa d'e kunrun ẹ.
28 Wẹ nọ jụ a, sị, “Elee ikẹn k'i gi e mẹ ihiẹn ndịnị wẹ? Onyẹ
ye i ikẹnni?”
29 Jesu nọ za wẹ, sị, “M jẹnkọ d'a jụ ụnụ ajụjụ ohu; ụnụ za m
ajụjụ hụ, a gwa m ọnụ ikẹn m gi rị e mẹ ihiẹn ndịnị wẹ:
30 Mirin-Chuku Jọnụ mẹ, ọ gha elu-igwee bịa ra ọ gha ẹka
ịhịan bịa? Za nị m'a?”
31 Wẹ wẹ nọ tụgbama iroro, sị, “Kịnị kẹ ẹnyi jẹnkọ d'e ku? Ẹnyi
sị, ‘Ọ gha elu-igwee, ẹka Osolobuẹ, bịa,’ ọ jẹnkọ d'a sị, ‘Kị haịn
nwan ụnụ gilẹni kweyeni Jọnụ?’
32 Kanị ẹnyi asịkọ, ‘Ọ gha ẹka ịhịan bịa.’ ”
(Egun rị a tụ wẹ makẹni ịhịan ile marịn nị Jọnụ wụ onyẹ-
amụma nke-esi.)
33 'Ya wẹ nọ za Jesu, sị, “Ẹnyi a marịn.” Jesu nọ sị wẹ, “Mmẹ
nwẹn nkẹ agwakọkwọ ụnụ ikẹn m gi e mẹ ihiẹn ndịnị wẹ.”

Isi Nke Mmẹbụọ

Ilu Jesu Gi Ndị Wẹ Ye Ugbo Lefụ Ẹnya Ta
(Mat 21.33-46; Luk 20.9-19)

1 Jesu nọ tama nị wẹ ilu, sị, “Okẹnnyẹ ohu nwẹ alị vaịnị, hụn
o kẹnhunmẹ ụgba, guzi olu wẹ nọ a pịnpụha manya-vaịnị ye imẹ
ẹ, tụn ụlọ nche imẹ ẹ, bu ya wụ alị vaịnị che ẹka ndị sikọ d'a rụn
n'a e-gbu-e-ke, ọ nọ jẹnmẹ alị ịhịan.

2 O ru ogẹn vaịnị, ọ nọ zijẹn odibo ohu d'e kunrun ndị hụ
ugbo hụ rị ẹka d'e wẹhẹ hụn wẹ ketọn'a.
3 Wẹ nọ kwọndọn onyẹ hụ o zijẹn, gbu e ili, gbama a ẹka
chụpụ.
4 Okẹnnyẹ hụ nọ zijẹn ni wẹ odibo ọzọ, wẹ nọ ti ẹ ihiẹn isi,
gbe ifẹnrẹn ye ẹ ihun.
5 Ọ nọ zijẹnzi ọzọ, wẹ nọ gbu ẹ. Ẹrịra kẹ wẹ mẹzi ndị bu ọda o
zijẹnzi; e gbu wẹ ndị hụ imẹ wẹ ili, gbu ndị hụ imẹ wẹ ozun.
6 Onyẹ ohu sụọ họdụ o kelẹni zi: ezi nwa a. Omẹgụụ, ọ nọ
zijẹn ni wẹ nwa a, sị, 'Wẹ jẹnkọ d'a gbaye nwa m.'
7 Kanị ndị hụ nọ sị ibe wẹ, 'Onyẹni sikọ d'e weri uku ẹ ile
omẹgụụ, bịa nị nị ẹnyi gbu ẹ kẹni ihiẹn nkẹ e ru ẹ ẹka wụrụ nke
ẹnyi!'
8 'Ya wẹ nọ kwọndọn nwa a hụ, gbu ẹ, gha imẹ ugbo hụ tụpụ
a."
9 "Kị ọnụ ro nị 'ya kẹ onyẹ hụ nwẹ ugbo hụ jẹnkọ d'e mẹ? O
sikọ d'a bịa d'e tikpọ ndị hụ, we alị-vaịnị hụ ye ndị ọzọ.
10 Ụnụ e ke gụntu ẹ imẹ Ẹhụhụọ-nsọ nị
'Ọmụma hụ ndị rị a tụn ụlọ jụ a wụrụọlẹ ọmụma gi ụlọ.
11 Di-nwọnni-ẹnyi 'ya mẹ ẹ,
ihiẹn a tụ ẹnya rọ ebe ẹnyi rị!' "
12 Makẹni ndị-ndu ndị Ju a ghọtagụọ nị uwẹ k'ọ ta nị ilu hụ,
wẹ te nọ chọ nị wẹ nwụnrụn a, kanị egun ndị rị ebahụn anịnị
wẹ. Wẹ nọ la a tọ, gha ebahụn pụ.

Ajụjụ Banyeni Ịkụ Ụgwọ-isi
(Mat 22.15-22; Luk 20.27-40)

13 Ya ndị-ndu nọ zi ndị hụ imẹ ndị Itu-Farisi lẹ ndị itu Hẹrọdụ
d'a chọ ihiẹn rị Jesu ọnụ, nị wẹ gi ẹ kwọndọn ẹ.
14 Wẹ nọ bịa d'e kunrun Jesu, sị a, "Onyẹ-nkuzi, ẹnyi a
marịnghọ n'ị wụ onyẹ ezioku, nị y'a ra lee ịhịan ẹnya ihun, y'a
ra gbeyeni ịhịan, kama, y'a kuzi ụzọ Osolobuẹ k'ọ rị. Gwa ẹnyi
nwan, ọ hụghọ mma nị ẹnyi kụ eze-kanị wụ Siza ụgwọ-isi ra ọ
rị mma?
15 Nị ẹnyi kụ wẹ ra ẹnyi akụlẹ?" Kanị, Jesu a hụngụọ a nị wẹ
gi ẹro bịa, ọ nọ sị wẹ, "Kị haịn ụnụ gi e shini m ọnyan? Wẹhẹ ni
ni m akpụrụ egho dinarịọsị, nị m lele ẹ."
16 Wẹ nọ wẹhẹn'ẹ akpụrụ ego dinarịọsị ohu. Ọ nọ sị wẹ, "Isi
lẹ ẹfan onyẹ wụ hụnnị?" Wẹ nọ sị a, "Nke Siza rọ."
17 Jizọsị nọ sị wẹ, "We ni ihiẹn Siza ye Siza, ọnụ e we ihiẹn
Osolobuẹ ye Osolobuẹ." Ihiẹn ọ za nọ tụkẹnmẹ wẹ ẹnya.

Ajụjụ Banyeni Ịgha Ọnwụn Lihi
(Mat 22.23-33; Luk 20.27-40)

18 O nwọn ndị Itu-Sadusi bịa d'e kunrun Jesu. Ndị Itu-Sadusi
weri ẹ nị ndị nwụnnị ara lihi. Wẹ nọ jụ Jizọsị ụtaa, sị a,

19 “Onyẹ-nkuzi, Mozizi ye ẹnyi iwu, sị, ‘Omẹni okẹnnyẹ a
nwụnhụn, latọ nwunyẹ ẹ, bụ ọ mụnị nwa, nwẹnẹ-ẹ-okẹnnyẹ y'a
lụma nwunyẹ nwẹnẹ ẹ hụ, kẹni ọ mụdọnni nwẹnẹ ẹ nwụnhụnnị
ụmụ.’
20 O nwọn umunẹ ikẹnnyẹ ẹsa; onyẹ ibuzọ imẹ wẹ a lụ
nwunyẹ, ọ nwụnhụn bụ ọ mụnị nwa.
21 Hụn mẹ wẹ ẹbụọ nọ lụma okpoho hụ, ọ nwụnhụnzị bụ ọ
mụnị nwa. Ẹrịra kẹ hụn mẹ wẹ ẹtọ jẹnzi.
22 Wẹ mmadụ ẹsa lụgbarị okpoho hụ, nwụnhụnchanrịn, bụ a
mụnị wẹ nwa. Omẹgụụ okpoho hụ nọ nwụnhụn.
23 Ogẹn ndị nwụnnị jẹnkọ d'e gi lihi, onyẹ k'o jẹnkọ d'a wụ
nwunyẹ ẹ, ebe o mẹ ni wẹ ẹsa lụgbarị a?”
24 Jesu nọ sị wẹ, “Ụnụ a marịn Ẹkụkwọ-nsọ, ọnụ a marịn ikẹn
Osolobuẹ, ya haịn ụnụ gi e fie ụzọ, ẹlẹ 'ya?
25 Ogẹn ndị nwụnnị sikọ d'e gi lihi, alụkọ wẹ di lẹ nwunyẹ,
eyekọ wẹ wẹ lụrụ, wẹ jẹnkọ d'a rị kẹ ndị mmọn-ozi rị elu-
igwee.
26 O mẹ nke iweli ndị nwụnnị, ụnụ e ke gụn imẹ Ẹkụkwọ
Mozizi, ebẹhụ ọ nọ ku banyeni akụ-ọfịa hụ rị e nwụn ọkụn,
kẹ Osolobuẹ dọn sị Mozizi, ‘Mmẹ wụ Osolobuẹ Ebraham,
Osolobuẹ Aziki, nị Osolobuẹ Jekọpụ’?
27 'Ya wụ n'ọ wụ Osolobuẹ ndị rị ndụn, ẹlẹ nke ndị
nwụnhụnnị. Ụnụ e fiechanrịngụọ ụzọ.”

Iwu Kachanrịn Mkpa
(Mat 22.34-40; Luk 10.25-28)

28 Onyẹ-nkuzi Iwu ohu nọ jẹnzụnhan, nụ kẹ wẹ-wẹ rị a dọ
ndọndọ, hụnzị nị Jesu za wẹ ọhụnma, ọ nọ jụ Jesu ọtaa, sị, “Elee
iwu kachanrịn mkpa?”
29 Jesu nọ za a, sị, “Hụn kachanrịnnị wụ ọnwan: ‘Ọnụ ndị
Izrẹlụ, gọn ni ntịn! Di-nwọnni-ẹnyi wụ Osolobuẹ ẹnyi, ịya sụọ
wụ Nna.’
30 ‘I jẹnkọ d'e gi obi ị ile lẹ enwẹn* i ile lẹ uche i ile lẹ ikẹn i
ile nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ Di-nwọnni-ẹnyi wụ Osolobuẹ i.’
31 Hụn mẹ ẹ ẹbụọ wụ ọnwan: ‘Ihiẹn ibe i sikọ d'a sụọrịrị ị kẹ
ihiẹn enwẹn i dọn a sụọ ị.’ O nwọnni iwu ọzọ ka ndịnị.”
32 Onyẹ-nkuzi Iwu hụ nọ sị Jizọsị, “Y'e kughọ ọhụnma onyẹ-
nkuzi. Eziẹ k'i ku nị Di-nwọnni-ẹnyi sụọ wụ Osolobuẹ, ọzọ arị
a,
33 lẹni igi obi i ile lẹ nghọha ị ile lẹ ikẹn i ile nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ
Osolobuẹ lẹ ịnị ihiẹn ibe i a sụọ ị kẹ ihiẹn enwẹn i dọn a sụọ i
kachanrịn ẹjan ile wẹ dụn ọkụn lẹ ẹjan ndị ọzọ ile mkpa a rị.”
34 Ogẹn Jizọsị gi hụn a n'ọ za ọhụnma, ọ nọ sị onyẹ-nkuzi Iwu
hụ, “Y'a nọkunmẹgụọ Alị-eze Osolobuẹ.”
Ogẹn ọnwan gi mẹgụụ, o nwọnzini onyẹ egun nị jụ Jesu ajụjụ.

---

* **Isi Nke Mmẹbụọ**:30 umẹ-ndụn

Ajụjụ Banyeni Mezaya, Onyẹ Hụ Osolobuẹ Tumẹ
(Mat 22.41-46; Luk 20.41-44)

35 Ogẹn Jesu gi rị imẹ Ụlọ-nsọ a kuzi, ọ nọ sị, “Kị haịn ndị-
nkuzi Iwu gi e ku ni Kraịstị wụ nwa Defidi?”
36 “Bụ Defidi lẹ enwẹn ẹ ku oku ghahanị Mmọn-nsọ, sị,
‘Di-nwọnni-ẹnyi sị Di-nwọnni-m;
nọdị alị ẹka-nni m,
d'e ru mgbe m bugụụ ndị iṅẹnrẹn i
che okpuru ụkụ ị’
37 Ebe o mẹ ni Defidi lẹ enwẹn ẹ kpọ a ‘Di-nwọnni-m,’ nanị
k'o dọn nwan wụrụ nwa Defidi?”
Ihiẹn ọ rị e ku hụ a sụọ igunrun hụ ụsụọ.

Jesu A Dọ Wẹ Ẹka-ntịn Banyeni Ndị-nkuzi Iwu
(Mat 23.1-36; Luk 20.45-47)

38 K'o dọn rị a kuzi, ọ sị, “Kpachanpụ nị ẹnya banyeni ndị-
nkuzi Iwu, ọ sụọ wẹ nị w'e yi ẹkwa tueni a ghahunmẹ; ọ sụọzị
wẹ nị wẹ e kele wẹ ekele pụ-ichẹn imẹ afịa;
39 ọ sụọ wẹ nị w'a nọdị isi-ocho imẹ ụlọ-ofufe, a nọdị isi-ocho
wẹ gha e ri oriri.
40 W'e gi ẹro e rigbu ikpoho di wẹ nwụn lẹ ụlọ wẹ, e gi ekpere
sueni e kpumẹ ẹ. Ikpe-ọmụma wẹ jẹnkọ d'a ka njọ.”

Oyiye Ogbẹnnyẹ Di Ẹ Nwụn Ye
(Luk 21.1-4)

41 Jesu nọ nọdị alị bu ihun zinmẹ ebe w'e buche oyiye, e lee
kẹ igunrun hụ rị e buche egho imẹ ebẹhụ. Ndị ịdafịn bu ọda hụ
e buche egho hini.
42 Ogbẹnnyẹ ohu di ẹ nwụn nọ bịa d'e buche akpụrụ egho
kọpa ẹbụọ mẹ ẹkẹrẹ, 'ya wụ ịkọbọ.
43 Jizọsị nọ kpọ ụmụ-azụụn a, sị wẹ, “Ogbẹnnyẹni di ẹ nwụn
buchekarị ịhịan ile hụn rị e buche ego imẹ ebe w'e buche
oyiye.
44 Makẹni wẹ ile gha imẹ hụn bu ọda wẹ nwẹ ye, kanị 'ya
lẹ enwẹn ẹ, k'o mẹhan ogbẹnnyẹ, yechanrịn ihiẹn ile o nwọn,
ihiẹn ile o nwọn hụn o gi bi.”

Isi Nke Mmẹtọ

Jesu E Ku Ẹ Nị Wẹ Jẹnkọ D'e Tikpọ Ụlọ-nsọ
(Mat 24.1-2; Luk 21.5-6)

1 Ogẹn Jizọsị gi gha Ụlọ-nsọ pụkọ, onyẹ ohu imẹ ụmụ-azụụn
a nọ sị a, “Onyẹ-nkuzi, lee ihiẹn ọmụma ndịnị hi-ogbe-o! Lee
okẹn ụlọ ndịnị magbu enwẹn wẹ mma-o!”
2 Jesu nọ sị a, “Y'a hụn okẹn ụlọ ndịnị? O nwọnni ogbe-ọmụma
ohu hụn sikọ d'a họdụ elu ibe ẹ, wẹ jẹnkọ d'a tụ wẹ ile ye alị.”

Nsọngbu Lẹ Ukpokpo
(Mat 24.3-14; Luk 21.7-19)

3 Ogẹn Jesu sụọ gi nọdị alị elu Ugu Olivu hụn rị nchetarị ihun
Ụlọ-nsọ, Pita, Jemisi, Jọnụ lẹ Andụrụ nọ bịa d'e kunrun ẹ, jụ a
ajụjụ ebe 'ya lẹ wẹ sụọ rị a, sị,
4 “Gwa ẹnyi, elee ogẹn kẹ ihiẹn ndịnị sikọ d'e mẹ? Kị wụ
ahịma w'e gi marịn nị ihiẹn ndịnị ile e d'e mẹ?”
5 Jesu nọ gwama wẹ, sị, “Kpachanpụkwọ nị ẹnya amamgbe
w'e dufie ụnụ.
6 Ndị bu ọda jẹnkọ d'e gi ẹfan m bịa, sị, ‘Mmẹ wụ Kraịstị, Onyẹ
Ahụn Chuku Tumẹ!’ Wẹ sikọ d'e gi ẹ dufie ndị bu ọda.
7 Ogẹn ụnụ jẹnkọ d'e gi nụ ukwere agha rị ichẹn-ichẹn lẹ karị-
karị agha ndị wẹ rịsọnmẹ a lụ, atụkwọlẹ ni egun. Ihiẹn ndịnị
jẹnkọ d'e mẹ bụ njẹndemẹ ogẹn e ke ru.
8 Alị sikọ d'a lụsọn ibe wẹ, alị-eze ohu jẹnkọ d'a lụsọn alị-eze
ọzọ, alị-ọmahihie sikọ d'a rị ebe rị ichẹn-ichẹn; ụnwụn sikọ d'a
rị; kanị, ihiẹn ndịnị nọ kẹ ebe imẹ nọhụ mẹmẹ okpoho.”

Ukpokpo

9 “O mẹ nke ọnụ lẹ enwẹn ụnụ, kpachanpụ nị ẹnya; makẹni
wẹ jẹnkọ d'e wejẹn ọnụ ọgwa rị ichẹn-ichẹn; wẹ sikọ d'e gbu ụnụ
ili imẹ ụlọ-ofufe* rị ichẹn-ichẹn; ọnụ jẹnkọ d'e wuzo ihun ndị-
Gọvanọ rị a kịnị lẹ ndị-nze makẹ ufiri m—ụnụ k'e gi ẹ shịa nị m
ẹri ebe wẹ rị.
10 Wẹ k'e bu ụzọ zigbarịgụụ ndị alị ile oziọma.
11 Ogẹn wẹ sikọ d'e gi nwụnrụn ụnụ, we ọnụ si ọgwa, ehuelẹ
ni uhue ihiẹn ụnụ jẹnkọ d'e ku, kalẹ, ku ni ihiẹn ọwụlẹ Os-
olobuẹ jẹnkọ d'e ye ụnụ ogẹn hụ, makẹni ẹlẹ ụnụ jẹnkọ d'e ku,
kama, Mmọn-nsọ sikọ d'e gi ụnụ ku.
12 Umunẹ jẹnkọ d'e we umunẹ wẹ ye wẹ gbu; ndị nẹdi jẹnkọ
d'e we ụmụ wẹ ye wẹ gbu; ụmụ jẹnkọ d'a lụsọn ndị mụnị wẹ,
mẹ wẹ gbu wẹ.
13 Ize ụnụ jẹnkọ d'a ban ịhịan ile makẹ ufiri m. Kanị onyẹ hụ
din ndidi d'e ru njẹndemẹ kẹ Osolobuẹ sikọ d'a zụọpụha.”

Eje-ụrụ Hụ
(Danẹlụ 9.27; Mat 24.15-28; Luk 21.20-24)

14 “Kanị, ogẹn ọnụ jẹnkọ d'e gi hụn ‘Eje-ụrụ ahụn’ k'o wuzo
ebe furulẹni n'ọ rị (onyẹ hụn rị a gụn ihiẹnni 'ya ghọha a), ogẹn
hụ, ndị rị Judia wẹ gbasikwọ elu-ugu.
15 Onyẹ hụn rị elu ụlọ ehidangụkwọlẹ banyemẹzi imẹ ụlọ n'o
jẹnkọ d'e weri ihiẹn ọwụlẹ.
16 Onyẹ rị ugbo ekinhẹnkwọlẹ d'e weri ẹkwa a.
17 O jẹnkọ d'a fụ ndị rị imẹ lẹ ndị pa nw'ẹka ọrụn ogẹn hụ!
18 E mẹ ni ekpere amamgbe ọ gha e mẹ ogẹn oyi!

---

* **Isi Nke Mmẹtọ**:9 Ịya wụzịkwọ ọgwa obodo ọwụlẹ ogẹn ahụn.

19 Makęni okęn afụnfụn jęnkọ d'a rị ogęn hụ—ụdị hụn rịtulęni,
gha ogęn Osolobuę gi ke ụwa d'e ru ogęnni; ụdị a arịkọzị.
20 Omęni Di-nwọnni-ęnyi e te belụanị ogęn hụ, o nwọnni onyę
sikọ d'a s'ęka wanahịnnị. Kanị, o gigụọ ufiri ndị ọ họrị, ndị nke
ę, belụa ogęn hụ."
21 "Ogęn hụ, onyę sị ị, 'Lee ę, Kraịstị rị ebeni!' Mọbụ, 'Lee ę,
ọ rị ebahụn,' ekwerikwọlę ihięn ọ rị e ku.
22 Ndị kpọ enwęn wę Kraịstị lę ndị-amụma-ntụ jęnkọ d'a
pụha. Wę jęnkọ d'a rụnsọnmę ọrụn-atụmęnya, ihięn-ahịma rị
ichęn-ichęn kęni wę dufie ịhịan, kęni wę dufiedę ndị Osolobuę
họrị—omęni o te k'a nị wę mę.
23 Kpachanpụkwọ nị nwan ęnya, n'a gwatọgụọ m ụnụ!"

Ọbịbịa Jesu
(Mat 24.29-31; Luk 21.25-28)

24 "Ogęn hụ, ogęn afụnfụn hụ ghafegụụ, ęnya-anwụn jęnkọ d'a
gba ishi, ifọn etikọzị,
25 kokisę jęnkọ d'a gha elu-igwere a danye alị, ikęn rị elu sikọ
d'e zinzin.
26 Ogęn hụ kę ịhịan ile jęnkọ d'e gi hụn Nwa nke Ịhịan k'o gi
ikęn lę ọghọ hi-ogbe lala imę orukpu.
27 O jęnkọ d'e zipụ ndị mmọn-ozi ę jęn imę ụwa ile, d'e
wegbama ndị nke Osolobuę rị ebe ọwụlę—gha ebe ụwa ru d'e
ru ebe elu-igwere ru."

Ihięn Jesu Gi Osisi Figi Kuzi
(Mat 24.32-35; Luk 2.29-33)

28 "Gi ni osisi figi mụnrụn ihięn: Hụn o gihụ fọrịma ọnụ a
marịn nị udu-mirin e d'e bidọn.
29 Ẹrịra k'ọ rịzịkwọ, ogęn ụnụ e gi hụn kę ihięn ndịnị rị e
mę, ụnụ a marịn nị Nwa nke Ịhịan a rịgụọ ęhụ nsue, o rugụọ
ọnụmụzọ.
30 Ezioku kę m rị a gwa ọnụ, agbọnị a ghafegụkọ ihięn ndịnị
kebe męzu.
31 Elu-igwee lę ụwa sikọ d'a ghafe, kanị ihięn ndị m ku a
ghafekọ."

O Nwọnni Onyę Marịn Ụhụọhịn Hụ Mọbụ Ogęn Hụ
(Mat 24.36-44)

32 "Kanị, o nwọnni onyę marịn ụhụọhịn o jęnkọ d'e mę mọbụ
ogęn o jęnkọ d'e gi mę imę ụhụọhịn ahụn, kę ndị mmọn-ozi rị
elu-igwee kę Nwa; Chuku-Nędi sụọ marịn.
33 Kpachanpụ nị ęnya, mụnrụn nị ęnya, makęni ụnụ amarịn
ogęn o jęnkọ d'a wụ.
34 Ọbịbịa Nwa nke Ịhịan jęnkọ d'a rị kę ebe okęnnyę ohu nọ
jęnkọ alị-ịhịan, ọ nọ bu ihięn ę che ęka ndị idibo ę, onyę lę ọrụn
a, onyę lę ọrụn a; ọ nọ sị onyę-nche 'ya chemę nche.

35 'Ya wụ, mụnrụn nị nwan ẹnya, makẹlẹ ọnụ amarịn ogẹn
nna nwẹ ụlọ e gi lụa—kẹ ogẹn ẹnyasị k'o gi lụa-o, kẹ imẹ abalị
rọ-o, kẹ ọkpa kwan rọ-o, kẹ eki fọnmẹ rọ-o—o nwọnni onyẹ
marịnnị.
36 Omẹni ọ bịa idẹnmizi, amamgbe ọ hụn ụnụ kẹ ọnụ rị a
ranhịn ụran.
37 Ihiẹn m rị a gwa ụnụ kẹ m rị a gwa onyẹ ọwụlẹ: mụnrụn
nị ẹnya!"

Isi Nke Mmẹnọ

E Rini Wẹ Jesu Ngo
(Mat 26.1-5; Luk 22.1-2; Jọn 11.45-57)

1 Ogẹn o gi họdụ akpụ-ụhụọhịn ẹbụọ nị Mmẹmmẹ-Nghafe lẹ
Mmẹmmẹ wẹ gi e ri Brẹdi nwọnlẹni yisti o gi a fụ ru, ndị-
isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-nkuzi Iwu hụ a chọ kẹ w'a dọn gi nzuzue
nwụnrụn Jesu d'e gbu.
2 Wẹ nọ sị, "Ẹnyi emẹkọkwọ a ogẹn Mmẹmmẹ, amamgbe
isusu gha a rị."

E Hukpu Wẹ Jesu Udẹn
(Mat 26.6-13; Jọn 12.1-8)

3 Ogẹn Jesu gi rị obodo Bẹtanị, iwe Saịmọnụ hụn emu oti te
kụ, e ri ihiẹn-oriri, okpoho ohu nọ buhẹ ọgọ alabasta udẹn e
shin ọhụnma jun imẹ ẹ; udẹn ahụn ṅanran ọda-ọda—nadị kẹ wẹ
gi mẹmẹ ẹ. Ọ nọ kụke ọgọ hụ, hu udẹn hụ kpu Jesu isi.
4 Kanị ndị hụ imẹ ndị rị ebahụn nọ wemẹ iwe, a sị ibe wẹ,
"Kị wẹ rị e wiwini udẹnni ṅanrannị?
5 Nkẹ e rekarị wẹ udẹnni ihiẹn nọkẹ egho ọrụn akp'ọhịn
ọgụn-mmisẹn, we egho ẹ ye ndị igbẹnnyẹ." Wẹ nọ kọrịamanị
okpoho hụ ọda-ọda.
6 Kanị, Jesu nọ sị wẹ, "Hapụn'a! Kị ụnụ rị e sọngbun'ẹ? O
feguọ m ofufe rị mma.
7 Ọnụ lẹ ndị igbẹnnyẹ rị ebeni ogẹn ile, ụnụ nwẹ ikẹn mẹni
wẹ ọhụnma ogẹn ọwụlẹ ụnụ chọ; kanị mmẹ nwẹn esọnkọ ụnụ
nọdị ebeni ogẹn ile.
8 Okpohoni a nwanguọ ikẹn ẹ; o hukpuguọ m udẹnni ẹhịụ
n'o gi kwademẹ olili m, o gini d'e ru.
9 Eziẹ, m rị a gwa ụnụ nị ebe ọwụlẹ wẹ sikọ d'e zi oziọma imẹ
ụwa, wẹ jẹnkọ d'e ku ihiẹnni o mẹ, e gi ẹ a nyanhan a."

Judasị E Kweri N'ọ We Jesu Ye Wẹ
(Mat 26.14-16; Luk 22.3-6)

10 'Ya Judasị nwa Iskarọtụ, onyẹ ohu imẹ wẹ mmẹbụọ hụ nọ
jẹnmẹ d'e kunrun ndị-isi nchụ-ẹjan kẹni ọ hụn ụzọ re Jesu ye
wẹ.

11 Ogẹn wẹ gi nụ ihiẹn ọ bịanị, ẹfọ nọ sụọ wẹ ụsụọ ọhụnma-ọhụnma; wẹ nọ kwe ẹ nkwa nị wẹ jẹnkọ d'e ye ẹ egho. 'Ya ọ nọ chọma efe o k'e gi we Jesu ye wẹ.

Jesu Lẹ Ụmụ-azụụn A E Ri Oriri-Nghafe
(Mat 26.17-25; Luk 22.7-14, 21-23; Jọn 13.12-30)

12 O ru ụhụọhịn ibuzọ Mmẹmmẹ wẹ gi e ri Brẹdi nwọnlẹni yisti o gi a fụ, ụhụọhịn hụ wẹ gi e gbu ebulu Oriri-Nghafe, ụmụ-azụụn Jesu nọ jụ a, sị, "Elebe k'i chọ nị ẹnyi kwademẹ hụn y'a nọ ri Oriri-Nghafe?"

13 'Ya Jesu nọ zi mmadụ ẹbụọ imẹ ụmụ-azụụn a, sị wẹ, "Jẹn ni imẹ obodo hụ, okẹnnyẹ ohu bu ite-mirin jẹnkọ d'e kunrun ọnụ; sọnmẹn'ẹ.

14 Sị nị onyẹ nwẹ ụlọ o jẹnkọ d'a banye, 'Onyẹ-nkuzi sị, "Elee hụn wụ mmughẹ m ahụn mẹ lẹ ụmụ-azụụn m sikọ d'a nọ ri Oriri-Nghafe?" '

15 O jẹnkọ d'a ghọsị ụnụ mmughẹ ohu shịanị rị ibe elu, hụn wẹ kwademẹgụụ ọhụnma, nọ nị ebẹhụ kwademẹ ni ẹnyi ihiẹn ile."

16 'Ya ụmụ-azụụn hụ nọ shi imẹ obodo hụ, hụn ihiẹn ile kẹ Jesu dọn ku; wẹ nọ kwademẹ ihiẹn-oriri Nghafe.

17 O ru ogẹn ẹnyasị, Jesu lẹ ụmụ-azụụn a mmẹbụọ nọ bịa ebẹhụ.

18 Ogẹn wẹ gi nọdịgụụ alị e ri ihiẹn-oriri, Jesu nọ sị wẹ, "Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ, onyẹ ohu imẹ ụnụ jẹnkọ d'e re m—onyẹ mmẹ lẹ 'ya rị e ri ihiẹn-oriri."

19 Ẹfọ asụọzịnị ụmụ-azụụn a ụsụọ; onyẹ-onyẹ hụ a sị a, "Ẹlẹkwọ mmẹ! Mmẹ rọ?"

20 Jesu nọ za wẹ, sị, "Onyẹ ohu imẹ ọnụ mmẹbụọ rọ, onyẹ hụn mmẹ lẹ ịya gba e suru brẹdi imẹ afẹrẹ ohu e ri.

21 Ẹghẹẹ, Nwa nke ịhịan k'a la rịkẹ kẹ Ẹhụhụọ-nsọ dọn ku; kanị nsọngbu jẹnkọ d'a rị nị onyẹ hụn sikọ d'e we Nwa nke Ịhịan ye wẹ! O te ka onyẹ hụ mma nị amụnị w'a!"

Oriri-nsọ
(Mat 26.26-30; Luk 22.14-20; 1Kọ 11.23-25)

22 Ogẹn wẹ gi rị e ri ihiẹn-oriri ahụn, Jesu nọ weri brẹdi, ọ gọzigụụ a, ọ nọ bebe ẹ, w'ẹ ye ụmụ-azụụn a, sị, "Weri n'ẹ, ọnwan wụ ẹhụ m."

23 'Ya ọ nọ weri ope, o yegụụ Osolobuẹ ekele, ọ nọ ye wẹ ile 'ya. Wẹ ile nọ rarịsọnmẹ.

24 Ọ nọ sị wẹ, "Ọnwan wụ ẹdeke m, hụn wẹ gi ufiri ndị bu ọda hupụ; ẹdeke m, hụn wẹ gi biye nkwerigbama * Osolobuẹ tumẹ ẹgbata 'ya lẹ ndị nke ẹ.

---

* **Isi Nke Mmẹnọ**:24 *mọbụ:* nkwerigbama ọhụn

25 M rị a gwa ụnụ ezioku, arakọzị m manya vaịnị d'e ru ogẹn
m jẹnkọ d'a ra a nke ọhụn imẹ Alị-eze Osolobuẹ.”
26 Wẹ nọ bụ ẹbụ Mmẹmmẹ-Nghafe; a bụgụụ w'a, wẹ nọ gha
ebahụn jẹnmẹ Ugu Olivu.

Jesu E Ku Ẹ Nị Pita Jẹnkọ D'a Ghọrị N'ọ Marịn A
(Mat 26.31-35; Luk 22.31-34; Jọn 13.36-38)

27 Jesu nọ sị wẹ, “Ụnụ ile jẹnkọ d'a gba m tọ, makẹni Ẹkụkwọ-
nsọ sị,
‘M jẹnkọ d'e gbu onyẹ-ndu atụnrụn,
atụnrụn ile jẹnkọ d'a gbayịya!’
28 Kanị m ghagụọ ọnwụn lihi, m k'e bu nị ụnụ ụzọ si Galili.”
29 Pita nọ sị a, “Anakọ m'ị tọ! Ọsụọn'a nị ndị ọzọ ile a la ị tọ!”
30 Jesu nọ sị Pita, “Ezioku kẹ m rị a gwa ị, nị tannị, imẹ
abalịnị, ọkpa gini d'a kwan mgbe ẹbụọ, i jẹnkọ d'a ghọrị mgbe
ẹtọ nị y'a marịn m.”
31 Kanị, Pita e kusi ẹ ikẹn, sị, “O nwọnni ogẹn m'e gi la ị tọ,
ọsụọn'a nị mmẹ lẹ 'yụ sikọ d'a nwụn!” Ụmụ-azụụn ile họdụnị
nọ kuzikwọ ẹrịra.

Jesu E Mẹ Ekpere Imẹ Gẹsẹmani
(Mat 26.36-46; Luk 22.39-46)

32 Ya wẹ nọ shi ebe w'a kpọ Gẹsẹmani, Jesu nọ sị ụmụ-azụụn
a, “Nọdị nị alị ebeni, nị m jẹn d'e mẹ ekpere.”
33 Ọ nọ weri Pita lẹ Jemisi lẹ Jọn jẹnmẹ.
Ya obi nọ ferimẹ ẹ, obi eruzin'ẹ alị.
34 Ọ nọ sị wẹ, “Obi e d'a gbawapụ m—o d'e gbu m; nọdị nị
ebeni, ụnụ a mụnrụn ẹnya.”
35 Ọ nọ jẹnzụkazị, tụha enwẹn ẹ ye alị, kpe ekpere, nị mbụnị
o jẹnkọ d'a nị mẹ, nkẹ a napụ w'a ogẹn afụnfụn hụ.
36 Ọ nọ sị, “Baba, Baba Nẹdi m! O nwọnni ihiẹn ị ghalẹni a
s'ẹka e mẹ; napụ m mkpu afụnfụnnị. Kanị uche i mẹ, ẹlẹ nke
m.”
37 Ogẹn o gi kin-azụụn, ọ hụn wẹ kẹ wẹ rị ụran. Ọ nọ sị Pita,
“Saịmọnụ, ị rị ụran? 'Ya wụ y'a s'ẹka mụnrụn ẹnya mgbahunmẹ
ọkụlọkụ ohu?”
38 Ọ nọ sị wẹ, “Mụnrụn nị ẹnya; e mẹ ni ekpere, amamgbe
ọnụ a danban imẹ ọnwụnwan; mmọn ịhịan a chọghọ, kanị ndụn
gụụ ẹhụ.”
39 Ọ nọ pụzị d'e mẹ ekpere, e mẹzikwọ ekpere ohu hụ.
40 O kinhẹnzi azụụn ebe ụmụ-azụụn a rị, hụnzị wẹ kẹ wẹ
rị a ranhịn—ezigbo ụran gi wẹ, asanị wẹ ẹka shịapụ ẹnya.
Amarịnzịnị wẹ ihiẹn wẹ sikọ d'a sị a.
41 O kinhẹnzi nke mgbe ẹtọ, ọ nọ sị wẹ, “Ụnụ rịkwọ a ranhịn,
e zuru ikẹn? O higụọ! Ogẹn e rugụọ. Lee n'ẹ, e we wẹ Nwa nke
Ịhịan che ẹka ndị-njọ.

42 Lihi ni nị ẹnyi jẹnmẹ. Lee n'ẹ, onyẹ rị e reni m e rugụọ ẹhụ
ebeni!”

A Nwụnrụn Wẹ Jesu
(Mat 26.47-56; Luk 22.47-53; Jọn 18.3-12)

43 Ozigbo hụ, kẹ Jesu rịkwọ e ku oku hụ, Judasị, onyẹ ohu
imẹ ụmụ-azụụn a nọ bịa, 'ya lẹ igunrun busọnmẹ ihiẹn ọgụn—
kẹ ọpịa-agha, kẹ ẹgbe. Ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-nkuzi Iwu lẹ ndị-
isi zihẹ wẹ.
44 (Onyẹ hụn rị e ren'ẹ wụ Judasị gwa wẹ ihiẹn wẹ sikọ d'e gi
marịn Jesu, sị, “Onyẹ hụn m jẹnkọ d'e su ọnụ, ịya wụ onyẹ hụ
ụnụ chọkọ, nwụnrụn n'a, ọnụ e kwọnkẹnmẹ ẹ, duru ẹ jẹnmẹ.”)
45 Ogẹn Judasị gi nwan bịa, ọ nọ jẹnburu Jizọsị, sị a, “Onyẹ-
nkuzi!” Ọ nọ su ẹ ọnụ.
46 Ndị hụ nọ kwọndọn Jesu, nwụnrụn a.
47 Kanị, onyẹ ohu imẹ ụmụ-azụụn a ndị ahụn turu ebẹhụ nọ
sepụha ọpịa-agha, banpụ odibo Onyẹ-isi nchụ-ẹjan ntịn.
48 Jesu nọ sị wẹ, “Kị ụnụ buhẹ ni ọpịa-agha lẹ ẹgbe d'a
nwụnrụn m—nọkẹ sị m wụ onyẹ-ohin?
49 M rị imẹ igunrun ụnụ imẹ Ụlọ-nsọ ụhụọhịn ile a kuzi, ụnụ
anwụnrụnnị m. Kanị ihiẹn ndịnị rị e mẹ kẹni ihiẹn Ẹhụhụọ-nsọ
kụ hụn ụzọ mẹzu.”
50 Ụmụ-azụụn a ile nọ la a tọ, gbama ọsọ.
51 Okorọbịa ohu, hụn yihụ ẹkwa linẹ w'e yiye elu ẹ sụọ, nọ
sọnmẹ Jesu. Wẹ nọ dọdọn ẹkwa a, chọ nị wẹ nwụnrụn a,
52 kanị ọ nọ la ẹkwa a tọnị wẹ, gi ọtọ gha ebahụn gbapụ.

E We Wẹ Jesu Jẹnni Ndị-isi Nkịkwama
(Mat 26.57-68; Luk 22.54-55, 63-71; Jọn 18.13-14, 19-24)

53 Wẹ nọ weri Jesu si iwe Onyẹ-isi nchụ-ẹjan. Ndị-isi nchụ-
ẹjan lẹ ndị-nkuzi Iwu lẹ ndị-isi ile nọ gbakikomẹ ebẹhụ.
54 Kanị, Pita sọnkọ Jizọsị; ẹgbata wẹ e teyezi ẹkẹrẹ. Ọ banye
ezi ọgwa Onyẹ-isi nchụ-ẹjan, ọ nọ sọn ndị-nche nọdị alị nyanma
ọkụn.
55 Ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ Ndị-isi Nkịkwama ile hụ a chọ ihiẹn wẹ
k'e gi hangbu Jizọsị eṅẹn, kẹni wẹ gbu ẹ, kalẹ ahụnnị wẹ —
56 ọsụọn'a nị ndị bu ọda e buokinọlẹ Jesu ọnụ, oku wẹ
adangbamanị.
57 'Ya kẹ ndị hụ imẹ ndị rị ebẹhụ nọ lihi ọtọ, buokin Jesu ọnụ,
sị,
58 “Ẹnyi nụ k'o ku n'o jẹnkọ d'e tikpọ Ụlọ-nsọnị wẹ gi ẹka tụn,
gi akpụ ụhụọhịn ẹtọ tụn hụn wẹ ghalẹni e gi ẹka a tụn.”
59 Kanị, ẹri wẹ a dangbamazịkwọnị.
60 'Ya kẹ Onyẹ-isi nchụ-ẹjan nọ lihi ọtọ ihun wẹ ile, jụ Jesu
njụ, sị, “O nwọnni ihiẹn y'e ku banyeni ihiẹnni ile wẹ rị e ku nị
ịya kẹ i mẹ?”

61 Kanị Jesu a gba nkịntịn, ọ shịarịnị ihiẹn ọwụlẹ. Onyẹ-isi
nchụ-ẹjan nọzị jụ a, sị, “Ịyụ wụ Kraịstị, Nwa Onyẹ Hụ Rịchanrịn
mma?”
62 Jesu nọ sị, “Mmẹ rọ; ọnụ jẹnkọ d'a hụndẹ Nwa nke Ịhịan
ebe ọ nọdị alị azụụn ẹka-nni Osolobuẹ, Onyẹ ahụn Ikẹn ile wụ
nke ẹ, hụnzị a k'o gi orukpu gha elu-igwee lala!”
63 'Ya Onyẹ-isi nchụ-ẹjan nọ tika ẹkwa 'ya lẹ enwẹn ẹ wụ
Onyẹ-isi nchụ-ẹjan, sị, “Kị ẹnyi rịzị a chọnị ọshẹri ọzọ?!
64 Ụnụ a nụgụọ arụnị o ku. Kị wụ uche ụnụ?” Wẹ ile nọ sị nị
ikpe-ọnwụn a magụọ a.
65 Ndị hụ imẹ wẹ nọ jụma ẹsọn kpu Jesu, e kpumẹ w'ẹ ẹnya,
fịan a ihiẹn, sị a, “Bu amụma!” Ndị-nche nọzị weri ẹ, gbu ẹ ili.

Pita A Ghọrị N'ọ Marịn Jizọsị
(Mat 26.69-75; Luk 22.56-62; Jọn 18.15-18, 25-27)

66 Kẹ Pita rị ibe alị imẹ ezi-ọgwa hụ, okpoho ohu imẹ ndị
idibo Onyẹ-isi nchụ-ẹjan nọ bịa ebẹhụ.
67 Ogẹn o gi hụn Pita ebe ọ rị a nyan ọkụn, o bu ẹnya tụma a,
sị a, “Ịyụ lẹ Jizọsị onyẹ Nazarẹtị hụ wịzịkwọ.”
68 Kanị Pita nọ ghọrị, sị, “Amarịndẹ m ihiẹn ị rị e ku, aghọtanị
m ihiẹn i rị e ku.” Ọ nọ pụ ebẹhụ, si ọnụ-mgbọn. 'Ya kẹ ọkpa nọ
kwan.
69 Okpoho odibo hụ a hụnzị a ebahụn, ọ nọ gwama ndị wuzo
ebẹhụ, sị, “Onyẹni wụ onyẹ ohu imẹ wẹ!”
70 Kanị Pita a ghọrịzị.
O tebe, ndị turu ebahụn nọzị sị Pita, “Ezioku-ezioku, ị wụ
onyẹ ohu imẹ wẹ, makẹni ị wụ onyẹ Galili.”
71 Kanị, Pita nọ bụma enwẹn ẹ ọnụ, kundẹ Osolobuẹ, sị, “A
marịn m okẹnnyẹni ọnụ rị e ku oku ẹ.”
72 Ozigbo, ọkpa nọ kwan nke mgbe ẹbụọ, ya Pita nọ nyanhan
oku Jesu gwa a; nị “Ọkpa gini d'a kwan mgbe ẹbụọ, i jẹnkọ d'a
ghọrị mgbe ẹtọ nị y'a marịn m.” 'Ya ndụn nọ gụụ a, ọ nọ kwan
ezigbo ẹkwan.

Isi Nke Mmisẹn

E Weri Wẹ Jesu Jẹnni Paịleti
(Mat 27.1-2, 11-14; Luk 23.1-5; Jọn 18.28-38)

1 Hụn eki gihụ fọn, ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-isi lẹ ndị-nkuzi Iwu
lẹ ndị ile rị Ndị-isi Nkịkwama nọ zu, tụgbama iroro ihiẹn wẹ sikọ
d'e mẹ. Wẹ nọ kẹn Jesu ẹgbụn, duru ẹ pụ, wẹ ẹ ye Paịleti, hụn
wụ Gọvanọ rị a kịdọn ni ndị Rom.
2 Paịleti nọ jụ a, sị, “Ịyụ wụ Eze ndị Ju?” Jesu nọ za, sị, “Ịyụ
ku ẹ.”
3 Ndị-isi nchụ-ẹjan nọ kusọnmẹ ihiẹn bu ọda wẹ sị nị 'ya k'o
mẹ.

4 Paịleti nọ jụzị a, sị, “O nwọnni ihiẹn y'a za? Lee ihiẹn ndịnị
ile wẹ rị e ku nị ịya k'i mẹ.”
5 Jesu ekuzini ihiẹn ọwụlẹ, nke wụ nị ọ tụ Paịleti ẹnya.

A Ma Wẹ Jesu Ikpe-ọnwụn
(Mat 27.15-26; Luk 23.13-25; Jọn 18.39—19.16)

6 Ogẹn Mmẹmmẹ-Nghafe ọwụlẹ, Paịleti a gha imẹ ụlọ-ngan e
wepụha nị wẹ onyẹ ohu ọwụlẹ wẹ chọ.
7 Mmẹmmẹ-Nghafeni, o nwọn okẹnnyẹ ohu w'a kpọ Barabasị
hụn rị imẹ ngan, ịya lẹ ndị rị a lụsọn ndị-ọkịkị; ndị ahụn ya lẹ
wẹ rị imẹ ngan gbu ọchụ ogẹn isusu.
8 Ya kẹ igunrun hụ nọ nwan bịa d'a rịọ Paịleti n'o mẹ ni wẹ
k'o dọn e mẹ mbụ,
9 Paịleti nọ jụ wẹ, sị, “Ụnụ a chọghọ nị m hapụ nị ụnụ Eze ndị
Ju?”
10 (Paịleti jụ wẹ ẹrịra makẹni ọ marịngụọ nị ẹnya-ụfụ kẹ ndị-
isi nchụ-ẹjan gi we Jesu ye ẹ.)
11 Ndị-isi nchụ-ẹjan nọ sị igunrun hụ gwa a n'o wepụha nị wẹ
Barabasị hụn nkẹ o gi wepụha Jizọsị.
12 Paịleti nọ jụ wẹ, sị, “Kị ọnụ chọ nwan nị m gi okẹnnyẹni
ụnụ a kpọ ‘Eze ndị Ju’ mẹ?”
13 Wẹ nọ yi oro, za, sị, “Kpọgbu ẹ!”
14 Paịleti nọ jụ wẹ, sị, “Kị haịn? Elee njọ k'o mẹ?”
Kanị, wẹ nọ yikẹnmẹdẹ oro, sị, “Kpọgbu ẹ!!”
15 Makẹni Paịleti chọ n'o mẹ ihiẹn sikọ d'a sụọ igunrun hụ
ụsụọ, ọ nọ hapụ Barabasị yeni wẹ; ọ fịangụụ Jesu mkpịnsịn, ọ
nọ w'ẹ ye ndị jẹnkọ d'a kpọgbun'ẹ.

Ndị-agha A Kpa Jesu Ye Ẹmụ
(Mat 27.27-31; Jọn 19.2-3)

16 Ya ndị-agha rị okpuru Paịleti nọ weri Jesu si ezi-ọgwa
Paịleti; wẹ nọ kpọgbama itu-agha wẹ.
17 Wẹ nọ yimẹ ẹ ẹwuru ṅanrannị e nwun ufie-rọnị, ufie-rọnị*;
wẹ nọ gi ogun kpa n'a okpu-eze, bu ẹ che ẹ isi.
18 'Ya wẹ nọ kelemẹ ẹ, a sị, “Eze ndị Ju, isi i che!”
19 A fịan w'a mkpịnsịn isi, jụkpu ẹ ẹsọn; e gbuni w'ẹ osekpu, e
liyen'ẹ ẹka.
20 A kpagụụ w'a ye ẹmụ, wẹ nọ yipụ a ẹfẹ pọpụ hụ, yimẹzi ẹ
nke ẹ. 'Ya wẹ nọ weri ẹ d'a kpọgbu.

A Kpọma Wẹ Jesu Elu Obe
(Mat 27.32-44; Luk 23.26-43; Jọn 19.17-27)

21 E ru wẹ ụzọ, wẹ nọ hụn okẹnnyẹ ohu w'a kpọ Saịmọnụ, ebe
ọ gha alị ọfịa lala imẹ obodo. Ndị-agha hụ nọ wa a ye ẹ olu n'o

---

* **Isi Nke Mmisẹ**n:17 ẹwuru ndị nze lẹ ndị-ịdafịn

buru obe *ahụn wẹ jẹnkọ d'e gi kpọgbu* Jesu. (Saịmọnụ wụ nẹdi Alẹzanda lẹ Rufọsị, onyẹ alị Saịrini k'ọ wụ).

22 Wẹ nọ we Jesu si ebe w'a kpọ Gọgọta, hụn wụ "Ebe Okpokom'isi."

23 Ebẹhụ kẹ wẹ nọ ye ẹ manya wẹ gwọgbama 'ya lẹ ihiẹn e lu ilu w'a kpọ Maa n'ọ ra, kanị Jizọsị aran'a.

24 'Ya wẹ nọ kpọma a enu obe. Wẹ nọ kebe ẹkwa a, tụ nkpọ kẹni wẹ marịn hụn onyẹ-onyẹ jẹnkọ d'e weri.

25 Ọkụlọkụ itenẹi ụtụntụn kẹ wẹ gi kpọma a elu-obe.

26 Ihiẹn wẹ deye elu obe nị ịya kẹ wẹ gi ma a ikpe wụ "Eze ndị Ju."

27 Wẹ kpọma Jizọsị lẹ ndị ohin ẹbụọ elu-obe ichẹn-ichẹn; onyẹ ohu rị elu obe rị ẹka-ihiẹn Jizọsị, hụn-ẹbọ rị elu-obe rị ẹka-ekpẹn ẹ,

28 [kẹni ihiẹn Ẹkụkwọ-nsọ ku hụn ụzọ mẹzu—makẹni Ẹhụhụọ-nsọ sị, "Wẹ gụn a yeni ndị a dan iwu."]

29 Ndị ghafekọnị hụ e finfin isi, a kpari ẹ, a sị, "Ha! Ẹlẹ ị sị n'i jẹnkọ d'e tikpọ Ụlọ-nsọ, gi akpụ-ụhụọhịn ẹtọ tụndọnzi ẹ?!

30 Zụọpụha nwan enwẹn i! Gha nwan elu obe hụ hidan."

31 Ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-nkuzi Iwu hụzị a kpa a e ye ẹmụ imẹ igunrun wẹ, a sị ibe wẹ, "Ọ zụọpụha ndị ọzọ, kanị ọ sanị ẹka zụọpụha enwẹn ẹ!

32 *Onyẹ nwẹn sị n'ọ wụ* Kraịstị, Eze ndị Izrẹlụ, 'ya gha nwan elu obe hidan, kẹni ẹnyi hụn, kweri!"

Ndị ohin ẹbụọ hụ wẹ kpọma wẹ lẹ ịya hụzịkwọ a kpari ẹ.

Jizọsị A Nwụnhụn
(Mat 27.45-56; Luk 23.44-49; Jọn 19.28-30)

33 O ru ogẹn ẹnya-anwụn gi a rị isi, alị hụ ile nọ gba ishi d'e ru ọkụlọkụ ẹtọ efinnaị hụ.

34 Ogẹn ihiẹn nọkẹ ọkụlọkụ ẹtọ gi kụ, Jesu nọ gi okẹn olu yi oro, sị, "Ẹlọị! Ẹlọị!! Lama Sabakitani?!" hụn wụ "Osolobuẹ m! Osolobuẹ m!! Kị haịn i gi gbakịtọ m azụụn?!"

35 Ndị hụ imẹ ndị wuzo ebẹhụ a nụ ihiẹn o ku, wẹ nọ sị, "Gọn ni ntịn, ọ rị a hị Ẹlaịja!"

36 Onyẹ ohu imẹ wẹ nọ gba ọsọ, weri ẹru suru manya rụ-ụka, fa a ye ọnụnụ mkpịnsịn, ye ẹ ra, sị, "Cheri ni, nị ẹnyi lele kẹ Ẹlaịja jẹnkọ d'a bịa d'e wetu ẹ enu obe!"

37 'Ya Jesu nọ gizi okẹn olu yikẹnmẹ oro, kwọnbepụ.

38 Ẹkwa wẹ gi gbọnbepụ Ebẹhụ- kachanrịn-nsọ imẹ Ụlọ-nsọ nọ bawapụ ẹbụọ gha elu d'e ru alị.

39 Ọkị-agha hụn wuzo ihun ẹ ebẹhụ a hụn kẹ Jesu dọn nwụn, ọ nọ sị, "Ezioku-ezioku, onyẹni wụ Nwa Osolobuẹ."

40 O nwọnghọzị ikpoho ndị hụ rị a gha ebe teni e lee ile;
ndị hụ imẹ wẹ wụ: Meri onyẹ Mag'dala lẹ Salomi lẹ Meri nnẹ
Jemisi hụn-nta lẹ Josisi†.
41 Ikpoho ndịnị wụ ndị e sọn Jesu, e yen'ẹ ẹka, e jẹnn'ẹ ozi
ogẹn o gi rị Galili. Ikpoho ndị ọzọ bu ọda sọn ẹ bịa Jerusalẹm
rịzịkwọ ebahụn.

E Li Wẹ Jesu
(Mat 27.57-61; Luk 23.50-56; Jọn 19.38-42)

42 O ru ẹnyasị Ụhụọhịn hụ, ebe o mẹni Ụhụọhịn-nkwademẹ rọ,
'ya wụ ọhị gbama Ụhụọhịn Izu-ikẹn e ru,
43 'ya Josẹfụ onyẹ obodo Arịmatịa nọ jẹn d'e kunrun Paịleti.
Josẹfụ wụ onyẹ wẹ marịn amarịn imẹ Ndị-isi Nkịkwama. Ọ
rịzịkwọ ndị rị e che ọbịbịa Alị-eze Osolobuẹ. Ọ nọ wepụ egun
ẹnya, buru Paịleti, sị a ye ẹ ẹhịụ Jesu.
44 Ogẹn Paịleti gi nụ nị Jesu a nwụnọlẹ, ọ tụ a ẹnya. Ọ nọ kpọ
ọkị-agha hụ, jụ a k'o tegụọ Jesu nwụn.
45 Ogẹn o gi nụgụụ ihiẹn ọkị-agha hụ za, ọ nọ sị Josẹfụ jẹn d'e
buru ẹhụ hụ.
46 Josẹfụ nọ ṅọnrin ẹkwa linẹ, butu ẹhụ Jesu elu obe, gi ẹkwa
hụ fụma a, bu ẹ che imẹ ili wẹ gu rịkẹ okporo ye imẹ ọmụma
zeni kẹ wẹ e mẹ. 'Ya ọ nọ gi ọmụma hi ogbe nukin ọnụ ili hụ.
47 Meri onyẹ Mag'dala lẹ Meri nnẹ Josisi‡ rị ebahụn e lee ile,
wẹ nọ hụn ebe wẹ butọ ẹhụ Jesu.

Isi Nke Mmisin

Jesu A Gha Ọnwụn Lihi
(Mat 28.1-8; Luk 24.1-12; Jọn 20.1-10)

1 Ogẹn Ụhụọhịn Izu-ikẹn gi ghafegụụ, Meri onyẹ Mag'dala lẹ
Salomi lẹ Meri nnẹ Jemisi nọ ṅọnrin ihiẹn ndị e shin ọhụnma
kẹni wẹ jẹn d'e gi ẹ te ẹhụ Jesu.
2 Ụzọ-ụtụntụn ụhụọhịn ibuzọ imẹ izu-ụka (hụn wụ nwan
ụhụọhịn Sọnde), ogẹn anwụn gi wama, wẹ nọ jẹnmẹ ili Jesu.
3 Ogẹn wẹ gi jẹnkọ, wẹ hụ a jụ ibe wẹ, sị, “Onyẹ jẹnkọ d'e nupụ
nị ẹnyi ọmụma rị ọnụ ili?”
4 Ogẹn wẹ gi ru ebẹhụ, lee ẹnya, wẹ nọ hụn a nị e nupụgụọlẹ
wẹ ọmụma hụ higbu enwẹn ẹ ogbe.
5 'Ya wẹ nọ banye imẹ ili hụ, wẹ nọ hụn okorọbịa yi ẹkwa
ọchan tueru alị k'ọ nọdị alị ẹka-nni, ọ nọ tụ wẹ ẹnya.
6 Okẹnnyẹ hụ nọ sị wẹ, “Atụlẹ ni egun; ọnụ rị a chọ Jesu onyẹ
Nazarẹtị, hụn wẹ kpọgbu. O lihigụọ! Ọ rịzị ebeni. Lee ni ebe
wẹ te butọ a!

† **Isi Nke Mmisẹ**n:40 Josẹfụ ‡ **Isi Nke Mmisẹ**n:47 Josẹfụ

7 Jẹn ni nwan d'e zi ụmụ-azụụn a lẹ Pita nị ‘O buruguọ nị ụnụ
ụzọ shi Galili; ebẹhụ kẹ ụnụ sikọ d'a nọ hụn a—k'o dọn gwa
ọnụ.’ ”
8 'Ya wẹ nọ gha ili hụ pụha, gbama ọsọ, makẹlẹ ọ tụ wẹ ẹnya,
tụ wẹ egun. O nwọnni onyẹ wẹ gwa ihiẹn ọwụlẹ ụzọ makẹni
egun rị a tụ wẹ.
[Wẹ nọ be ni Pita lẹ ndị 'ya lẹ wẹ wị ihiẹn ndịnị nke-nke.
Omẹgụụ, Jesu lẹ enwẹn ẹ nọ zipụ ụmụ-azụụn a, wẹ gha ọwụwa-
ẹnya-anwụn ru ndịdan ẹnya-anwụn, wẹ d'e zi ozi nzụọpụha-
itẹbitẹ, ozi hụ rị nsọ, rị ndụn jẹnrin ejẹn. Isẹẹ.

Meri Onyẹ Mag'dala A Hụn Jesu Ogẹn O Gi Ghagụụ Ọnwụn Lihi
(Mat 28.9-10; Jọn 20.11-18)

9 Ụz'ụtụntụn ụhụọhịn ibuzọ imẹ izu-ụka (hụn w'a kpọ
ụhụọhịn-ụka tannị), ogẹn Jesu gi ghagụụ ọnwụn lihi, ọ nọ bu'zọ
nwọnpụha ebe Meri onyẹ Mag'dala rị—Meri onyẹ Mag'dala
hụn ọ gha imẹ ẹ chụpụ eje-mmọn ẹsa.
10 Ọ nọ jẹnmẹ d'a gwa ibe ẹ ndị wẹ ile wị e sọn Jesu, ebe wẹ
ile sụkụrụ, a kwan ẹkwan.
11 Kanị, ogẹn wẹ gi nụ k'o ku ni Jizọsị rịzị ndụn, n'ọ hụnguọ
a, egini w'ẹ dọn.

Jesu E Nwọnpụha Ebe Ụmụ-azụụn A Ẹbụọ Jẹnkọ Ẹmaụsụ Rị
(Luk 24.13-35)

12 Ọnwan e mẹgụụ, 'ya kẹ Jesu nọ gi ụdị ọzọ nwọnpụha ebe
ụmụ-azụụn a ẹbụọ jẹnkọ alị-ọfịa rị.
13 Wẹ nọ kin-azụụn d'a gwa ụmụ-azụụn a ndị họdụnị, kanị
egizikwọnị w'a dọn.

Jesu E Nwọnpụha Ebe Ụmụ-azụụn A Mmanaị Ahụn Rị
(Mat 28.16-20; Luk 24.36-49; Jọn 20.19-23; Ọrụn Ndị-Ozi 1.6-8)

14 Omẹgụụ, Jesu nọ nwọnpụha ebe ụmụ-azụụn a mmanaị
ahụn rị e ri ihiẹn-oriri. Ọ nọ jụgbọ wẹ makẹ obi-ẹbụọ wẹ lẹ obi
wẹ zeni, makẹni egini wẹ ihiẹn ndị hụnn'a n'ọ ghagụọ ọnwụn
lihi gwa wẹ dọn.
15 Ọ nọ ye wẹ iwu, sị, “Ghagbamẹ nị ụwa ile d'e zi ịhịan ile
oziọma.
16 Onyẹ ọwụlẹ hụn kwerini, e mẹ wẹ ẹ mirin-Chuku, jẹnkọ
d'e nwẹ nzụọpụha; kalẹ, onyẹ ọwụlẹ hụn kwerilẹni, ikpe jẹnkọ
d'a ma a.
17 Ahịma ndịnị sikọ d'e sọn ndị kwerini: wẹ sikọ d'e gi ẹfan m
chụpụ eje-mmọn; wẹ jẹnkọ d'a sụ asụsụ ndị ọzọ rị ichẹn-ichẹn
wẹ marịnlẹni;
18 wẹ k'a saẹka gi ẹka buru agwọ; wẹ ri nshi, o nwọnni ihiẹn
o jẹnkọ d'e mẹ wẹ; wẹ jẹnkọ d'e bu ẹka kwasị ndị emu rị a kụ,
a dịnhịn wẹ.”

E We Wẹ Jesu Si Elu-igwee
(Luk 24.50-53; Ọrụn Ndị-Ozi 1.9-11)

19 Ogẹn Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu gi gwagụụ ụmụ-azụụn a
oku ndịnị, Osolobuẹ nọ we ẹ si elu-igwee d'a nọdị alị ẹka-nni
Osolobuẹ.
20 'Ya ụmụ-azụụn a nọ jẹnmẹ d'e zi oziọma ebe ile, Di-nwọnni-
ẹnyi nọ nọyeni wẹ, e gi ọrụn-atụmẹnya o gi rị e sọn ẹ a ghọsị nị
ozi wẹ wụ ezioku.]

Oziọma Jesu Kristi Rịkẹ Kẹ Luku
Dọn De Ẹ

Ihiẹn Wẹ De Ni Ẹkụkwọnị

1 Tiofiloṣị Ikpẹn ile rị nị, ndị bu ọda a lịlịmagụọ depụha ihiẹn
ndị hụn mẹ imẹ igunrun ẹnyi;
2 wẹ de wẹ hụ kẹ ndị ahụn gi ẹnya wẹ hụn ihiẹn ndịnị wẹ gha
isi mbidọn lẹ ndị zisọnmẹ ozi hụ dọn gwa ẹnyi.
3 Ya wụ, makẹni a kpachanpụgụọ m ẹnya lebanchanrịn ihiẹn
ndịnị ile ẹnya gha mbidọn lala, e rogụọ m'a nị ọ hụghọ mma nị
mmẹ nwẹn nkẹ gi usọnrọn-usọnrọn den'i k'o dọn mẹsọnmẹ,
4 kẹni ọ hụn ụzọ we i ẹnya nị ihiẹn wẹ kuzi i wụ ezioku.

Mmọn-ozi E Wẹhẹ Ozi Nị Wẹ K'a Mụ Jọnụ Hụn E Mẹ Mirin-Chuku

5 Ogẹn Hẹrọdụ gi wụ eze Judia, o nwọn onyẹ nchụ-ẹjan ohu
w'a kpọ Zẹkaraya. Kẹ wẹ dọn han ndị nchụ-ẹjan, itu Abija k'ọ
rị. Ẹlizabẹti nwunyẹ ẹ wụzịkwọ onyẹ ebọn Ẹrọnụ kẹ ya.
6 Wẹ ẹbụọ wụ ndị ezi-omumẹ ẹnya Osolobuẹ; enwọn wẹ
nkọrịanị—w'e dọnmẹchanrịn iwu lẹ ọdịnalị ile rị ofufe hụn Di-
nwọnni-ẹnyi tumẹsọnmẹ.
7 Kanị amụnị wẹ nwa, makẹlẹ Ẹlizabẹti wụ agan, bụ wẹ ẹbụọ
a kagụọ ẹgẹdi.
8 Ụhụọhịn ohu, Zẹkaraya rị imẹ Ụlọ-nsọ a rụn ọrụn nchụ-ẹjan
a, ogẹn ndị itu ẹ gi rị ọrụn.
9 Kẹ omẹnalị ndị nchụ-ẹjan dọn rị, ịya kẹ mkpọ wẹ tụ hanrịn
hụn sikọ d'a banye Ebẹhụ-rị-nsọ imẹ Ụlọ-nsọ Di-nwọnni-ẹnyi
d'a kpọ nsẹnsị ọkụn.
10 K'ọ rị a kpọ nsẹnsị hụ ọkụn, ndị hụ ile bịa d'e fe ofufe hụ
ihun-ezi, e mẹ ekpere.
11 'Ya kẹ mmọn-ozi Di-nwọnni-ẹnyi nọ nwọnpụha nị Zẹkaraya
imẹ ebahụn; mmọn-ozi hụ wuzo azụụn ẹka-ihiẹn ukpo w'a nọ
a kpọ nsẹnsị ọkụn.
12 Ogẹn Zẹkaraya gi hụn a, ẹhụ nọ mama a nni ọda-ọda, egun
nọ tụma a.
13 Mmọn-ozi hụ nọ sị a, "Atụlẹ egun Zẹkaraya! Osolobuẹ a
nụgụọ ekpere i: Elizabẹtị nwunyẹ i jẹnkọ d'a mụn'ị okẹnnyẹ!
I sikọ d'a kpọ a Jọnụ.
14 Ụnụ jẹnkọ d'a ghọghọ ọda; ẹfọ sikọ d'a sụọ ọnụ ụsụọ ọda-
ọda; ndị bu ọda jẹnkọ d'a ghọghọnị ọmụmụ a,
15 makẹni o jẹnkọ d'a wụ okẹn ịhịan ẹnya Di-nwọnni-ẹnyi. Ọ
rakọkwọ manya ọwụlẹ mọbụ manya zeni. Wẹ gini d'a mụ a,
Mmọn-nsọ sikọ d'a gha ebe ọ rị ẹfọ nnẹ ẹ jun imẹ ẹ.

16 O jẹnkọ d'e mẹ ndị Izrẹlụ bu ọda gbehutọ d'e kunrun Di-
nwọnni-ẹnyi wụ Osolobuẹ wẹ.
17 O sikọ d'e buru ni Di-nwọnni-ẹnyi ụzọ kẹn'ọ kwan'a ụzọ; o
jẹnkọ d'e gi agụngụn lẹ ikẹn onyẹ-amụma wụ Ẹlaịja mẹ ẹ—kẹni
o mẹ obi ndị nẹdi gbehutọ si ebe ụmụ wẹ rị, mẹ ndị nnupụ-isi
gbehutọ d'e romẹ iroro ndị ezi-omumẹ, iroro ndị marịn ihiẹn
—gi ẹ kwademẹ ndị alịnị makẹ ọbịbịa Di-nwọnni-ẹnyi.”
18 Zẹkaraya nọ sị mmọn-ozi hụ, “Nanị m'e dọn marịn nị ọnwan
sikọ d'e mẹ? A kagụọ m ẹgẹdi, nwunyẹ m a kagụọzị ẹgẹdi.”
19 Mmọn-ozi hụ nọ shịarị a, sị, “Mmẹ wụ Gebrẹlụ hụn e wuzo
ihun Osolobuẹ. Ịya zi m d'a gwa ị oku, zi i oziọmanị.
20 Ebe o mẹ nwan nị y'e gini ihiẹn ndị hụ m ku dọn, ihiẹn ndị
hụ hụn jẹnkọ d'e mẹzu ogẹn ẹ ru, ị jẹnkọ d'a wụ odin: 'ya sakọzị
ẹka ku oku d'e ru ụhụọhịn ihiẹn m ku jẹnkọ d'e mẹ.”
21 Ogẹn ihiẹnni gi rị e mẹ, ndị ahụn hụ e che Zẹkaraya, a sị,
“K'o biehanzịnị ẹnịna imẹ Ebahụn-rị-nsọ?”
22 Ogẹn o gi pụha, ọ sanị ẹka gwa wẹ oku, 'ya wẹ nọ marịn n'ọ
hụnọlẹ ọhụn imẹ Ebahụn-rị-nsọ—makẹni ọ tọ e gi ẹka a gwa wẹ
oku, ọ sazịnị ẹka ku oku.
23 Ogẹn ọrụn a a gụụ, ọ nọ lama iwe ẹ.
24 Omẹgụụ, Ẹlizabẹti nwunyẹ ẹ nọ tụrụ imẹ. Ẹlizabẹti aghanị
imẹ ụlọ pụ ọrọgbọ ifọn isẹn.
25 Ọ sị, “Di-nwọnni-ẹnyi e mẹkẹ ni m ebe ọ nọ gi ẹnya rị mma
lee m, wepụ ụya ile m rị a hụn ebe ndị nke m rị!”

Mmọn-ozi E Wẹhẹ Ozi Ọmụmụ Jizọsị

26 Ogẹn ẹfọ-imẹ Elizabẹtị gi rị ifọn isin, Osolobuẹ nọ zi
mmọn-ozi ahụn w'a kpọ Gebrẹlụ jẹn obodo ohu mẹ ẹkẹrẹ w'a
kpọ Nazarẹtị hụn rị Galili;
27 o zi ẹ d'e kunrun nwa-agbọọ ohu kelẹni marịn okẹnnyẹ.
Ẹfan nwa-agbọọ hụ wụ Meri. Nwa-agbọọ ahụn lẹ okẹnnyẹ ohu
w'a kpọ Josẹfụ kwerigbama nị wẹ jẹnkọ d'a lụ; Josẹfụ wụ onyẹ
ikpun-ụlọ eze, ikpun-ụlọ Defidi.
28 Mmọn-ozi hụ nọ bịa d'e kunrun Meri, sị a, “Darụ! Onyẹ
Chuku gọzi agọzi! Chuku nọyeni i anọyeni.”
29 Oku mmọn-ozi hụ gwa Meri anịzịnị obi ru Meri alị kaka;
ọ hụ a jụ enwẹn ẹ kẹ elee ụdị ekele wụ ọnwan.
30 Mmọn-ozi hụ nọ sị a, “Atụlẹ egun. Osolobuẹ e mẹgụọ n'ị
ọhụnma.
31 I k'a tụ imẹ, mụ okẹnnyẹ; ị jẹnkọ d'a kpọ a Jizọsị/Jesu.
32 O k'a wụ okẹn ịhịan; wẹ jẹnkọ d'a kpọ a Nwa Onyẹ Hụ
Kachanrịnnị. Di-nwọnni-ẹnyi wụ Osolobuẹ jẹnkọ d'e ye ẹ ukpo
nẹdi-ẹ-kanị wụ Defidi;
33 o k'a kị Izrẹlụ, ikpun-ụlọ Jekọpụ, jẹnrin ejẹn; alị-eze ẹ
agụkọ!”

34 Meri nọ sị mmọn-ozi hụ, “Nanị k'o dọn mẹ—bụ m'e ke
marịn okẹnnyẹ?”
35 Mmọn-ozi hụ nọ sị a, “Mmọn-nsọ jẹnkọ d'a bịakwasị i; ikẹn
Onyẹ Hụ Kachanrịnnị jẹnkọ d'e kpumẹ i. Ya wụ, nwa ị jẹnkọ
d'a mụ k'a rị nsọ—wẹ k'a kpọ a Nwa Osolobuẹ.
36 Ọzọzị, Ẹlizabẹti nwẹnẹ i a tụrụgụọ imẹ—ebeni ọ kagụụ
ẹgẹdi! Ẹfọ-imẹ rị a nwan ifọn isin—onyẹ nwẹn wẹ te sị n'ọ wụ
agan!
37 Makẹni, o nwọnni ihiẹn Osolobuẹ ghalẹni a saẹka e mẹ!”
38 Ya Meri nọ sị, “Ịyaa; odibo Di-nwọnni-ẹnyi kẹ m wụ—'ya rị
nị m k'i dọn ku!” 'Ya mmọn-ozi hụ nọ la a tọ, pụ.

Meri E Jẹn D'a Hụn Ẹlizabẹti

39 Omẹgụụ, 'ya Meri nọ kwademẹ ozigbo-ozigbo jẹnmẹ
obodo ohu hụn rị oke alị Judia.
40 O ru ebẹhụ, ọ nọ banye iwe Zẹkaraya, kele Ẹlizabẹti.
41 Ogẹn Ẹlizabẹti gi nụ ekele Meri, nwa rị a ẹfọ nọ tụsi elu. 'Ya
Mmọn-nsọ nọ gbajun Elizabẹtị.
42 'Ya Elizabẹtị nọ gi okẹn olu dọbepụ oro, sị, “Ịyụ kẹ wẹ
kachanrịn a gọzi imẹ ikpoho ile; nwa ị sikọ d'a mụ wụ onyẹ
wẹ gọzi agọzi!
43 Nanị ke ihiẹn ọma han ẹnịna dọn mẹ m, nị nnẹ Di-nwọnni-
m bịa d'a hụn m?
44 Makẹni, hụn m gihụ nụ k'i kele, nwa rị m ẹfọ nọ gi ịghọghọ
tụsi elu!
45 Ngọzi rị nị okpoho hụ hụn kweri nị oku hụn Di-nwọnni-
ẹnyi gwa a jẹnkọ d'e mẹzu!”

Ẹbụ Meri Gi Ja Osolobuẹ mma

46 Meri nọ sị,
“Obi m rị a ja Di-nwọnni-ẹnyi mma;
47 mmọn m rị a ghọghọ imẹ Onyẹ-nzụọpụha m wụ Os-
olobuẹ,
48 makẹni o gigụọ ẹnya rị mma lee m —
mmẹ, hụn wụ odibo ẹ mmakalaka!
Ezioku-ezioku, gha nwan kikẹnni e jẹn,
agbọ ile sikọ d'a gha a kpọ m onyẹ wẹ gọzi agọzi,
49 makẹni Onyẹ Hụ Nwọn Ikẹn e mẹọlẹ ni m okẹn ihiẹn rị
ichẹn-ichẹn;
ẹfan a rịzịkwọ nsọ!
50 O mẹsọnmẹ ni ndị hụn e humẹn'ẹ isi omikẹn —
gha agbọ d'e ru agbọ.
51 Ọ tịnpụgụọ ẹka a, kpa ikẹn,
kpọnyịya ndị mpache lẹ ihiẹn wẹ rị e ro.
52 O wetugụọ ndị-nze uku elu ukpo wẹ,
bushi ndị nwọnlẹni ihiẹn wẹ wụ enu.
53 O gigụọ ihiẹn rị mma yejun onyẹ ẹgụn rị a gụn ẹfọ,

gbama ọdafịn ẹka, chụpụ a.
54 O yegụọnị odibo ẹ wụ Izrẹlụ ẹka;
ọ nyanhangụọ omikẹn ya lẹ enwẹn ẹ wụ Osolobuẹ.
55 Ọ nyanhangụọ a
k'o dọn kwe ndị nẹdi ẹnyi kanị nkwa —
k'o dọn kwe Ebraham lẹ ẹbọn a ile nkwa jẹnrin ejẹn!"
56 Ya Meri nọ sọn Ẹlizabẹti nọdị ihiẹn rịkẹ ọrọgbọ ifọn ẹtọ, ọ nọ lakin iwe ẹ.

Ọmụmụ Jọnụ Hụn E Mẹ Mirin-Chuku

57 O ru ogẹn Elizabẹtị k'e gi mụ, ọ nọ mụ okẹnnyẹ.
58 Ndị bikunmẹn'ẹ lẹ ndị nke wẹ nọ nụ nị Di-nwọnni-ẹnyi e mẹgụọ n'a okẹn omikẹn, wẹ nọ sọn ẹ ghọghọ.
59 Nke akpụ-ụhụọhịn ẹsatọ, wẹ nọ bịa d'a kwa nwata hụ ugun; wẹ te k'a gụn a Zẹkaraya nọkẹ nẹdi ẹ,
60 kalẹ nnẹ ẹ nọ sị, "Mba-o! Wẹ jẹnkọ d'a kpọ a Jọnụ."
61 Wẹ nọ sị a, "O nwọnni onyẹ nke ụnụ hụn a za ẹfan hụ!"
62 Wẹ nọ gi ẹka jụ nẹdi ẹ ẹfan wẹ sikọ d'a kpọ a.
63 Ọ nọ sị wẹ y'ẹ ọmụma hụn w'a kaye ihiẹn, 'ya ọ nọ de, "Ẹfan a wụ Jọnụ." Ọ nọ tụ wẹ ile ẹnya!
64 Idumuzi, ọnụ a nọ shịapụ, ire ẹ a tọpụ, ọ nọ kumẹ oku, jama Osolobuẹ mma.
65 Egun nọ tụma ndị ile bikunmẹni wẹ; ndị ịhịan hụ e ku oku ihiẹn ndịnị ẹgbẹrẹ oke Judia ile.
66 Onyẹ ọwụlẹ nụn'a hụ e ro ẹ, a sị, "Kịnị kẹ nwatanị jẹnkọ d'a wụ?" Wẹ rị a jụ ẹnịna makẹni ẹka Di-nwọnni-ẹnyi rị imẹ ndụn a ezioku-ezioku.

Amụma Zẹkaraya Bu

67 Mmọn-nsọ nọ jun imẹ nẹdi ẹ wụ Zẹkaraya, 'ya ọ nọ bu amụmanị:
68 "Ọjịja-mma ya rị nị Di-nwọnni-ẹnyi wụ Osolobuẹ Izrẹlụ!
Makẹni ọ bịaọlẹ d'e yeni ndị nke ẹ ẹka,
ọ gbapụhagụọ wẹ.
69 O wepụhagụọnị ẹnyi Mpịn,
Okẹn Onyẹ-nzụọpụha, hụn jẹnkọ d'a zụọpụha ẹnyi —
onyẹ ikpun-ụlọ odibo ẹ wụ Defidi.
70 O mẹgụụ a k'o dọn ku ẹ ẹdẹi,
ghahanị ndị-amụma nsọ a,
71 n'o jẹnkọ d'a zụọpụha ẹnyi ẹka ndị iṅẹnrẹn ẹnyi ile
lẹ ndị iwe ẹnyi rị e we;
72 n'o sikọ d'e mẹni ndị nẹdi ẹnyi kanị omikẹn
nyanhan nkwerigbama nsọ a —
73 nyanhan ẹfan a,
hụn o kunni nẹdi ẹnyi kanị wụ Ebraham
ogẹn o gi kwe ẹ nkwa —

74 n'o sikọ d'a gbapụha ẹnyi ẹka ndị iṅẹnrẹn ẹnyi,
amamgbe egun ghazị a tụ ẹnyi ẹnyi gha e fe ẹ,
75 kama, ẹnyi e gi ịrị-nsọ lẹ imẹ-ihiẹn ọ chọ
e fe ẹ,
ogologo ndụn ẹnyi ile.”
76 “Nke iyụ wụ nwa,
wẹ jẹnkọ d'a kpọ ị
onyẹ-amụma nke Onyẹ Hụ Kachanrịnnị;
i sikọ d'e buru ni Di-nwọnni-ẹnyi ụzọ,
kẹni i hụn ụzọ kwa n'a ụzọ a;
77 i jẹnkọ d'e mẹ ndị nke ẹ marịn
kẹ w'a dọn nwọnhẹn nzụọpụha
ghahanị inwọnhẹn mgbagharị njọ wẹ.
78 Ọnwan jẹnkọ d'e mẹ
makẹ ẹfọma lẹ omikẹn Osolobuẹ ẹnyi,
hụn o jẹnkọ d'e gi mẹ ukpẹ nzụọpụha nwunmẹni ẹnyi,
79 mẹ ẹ gha elu-igwee nwunmẹni
ndị hụn rị imẹ ishi lẹ imẹ onyinyọn-ọnwụn;
du ụkụ ẹnyi
ye ụzọ udọn.”
80 Nwata hụ wụ Jọnụ e sue, wụrụ onyẹ zeni imẹ mmọn; ọ nọ biri atụ d'e ru ụhụọhịn hụ ọ pụha d'a rụnma ọrụn a id'ẹnya ndị Izrẹlụ ile.

Isi Nke Ẹbụọ

Ọmụmụ Jizọsị
(Mat 1.18-25)

1 Ogẹn hụ, eze-kanị w'a kpọ Siza Ọgọstusu nọ ye iwu, sị wẹ detuchanrịn ẹfan ịhịan ile rị ụwa—ebe ile rị okpuru ọkịkị ndị Rom.
2 (Ọnwan wụ nke ibuzọ wẹ detu ẹfan ịhịan ile; ogẹn Kwịrịnọsị gi wụ Gọvanọ rị a kị alị Siria kẹ wẹ gi detu ẹfannị.)
3 Onyẹ ọwụlẹ hụ e jẹn obodo ẹ d'e deye ẹfan.
4 'Ya Josẹfụ nọ gha obodo Nazarẹtị rị Galili si obodo Bẹtulẹhẹm hụn rị Judia, obodo wẹ nọ mụ Defidi—makẹni ikpun-ụlọ Defidi k'ọ gha pụha.
5 Ịya lẹ Meri hụn wẹ ẹbụọ kwerigbama nị wẹ jẹnkọ d'a lụ wị jẹn d'e deye ẹfan. Meri rị imẹ ogẹn hụ.
6 Ebe wẹ rị Bẹtulẹhẹm, ogẹn Meri k'e gi mụ nwa hụ e ru, imẹ nọ mẹmẹ ẹ.
7 Ọ nọ mụ nwa ibuzọ a, mụ a okẹnnyẹ, gi ẹkwa wẹ gi a pa nwa fụma a, bu ẹ dinẹ imẹ ihiẹn anụ gi e ri ihiẹn-oriri—makẹni ụzọ arịa hụn wẹ sikọ d'a nọdị imẹ ụlọ ndị-ijẹn a nọdị.

Ozi Ndị Mmọn-ozi Wẹhẹ Ni Ndị-ndu Anụ Ahụn

8 Uhinhin hụ, o nwẹ ndị e du anụ rị ọfịa ẹgbẹrẹ ahụn, e lepụ
anụ wẹ ẹnya.
9 Mmọn-ozi Di-nwọnni-ẹnyi nọ nwọnpụha ebe wẹ rị, ọghọ Di-
nwọnni-ẹnyi nọ nwunhunmẹ wẹ lẹkẹ ukpẹ. 'Ya egun nọ tụma
wẹ.
10 Kanị mmọn-ozi hụ nọ sị wẹ, “Atụlẹ ni egun! M bịa d'e zi
ọnụ ozi ọma hụn sikọ d'e wẹhẹni ịhịan ile ẹregede ịghọghọ.
11 A mụgụọ nị wẹ ụnụ Onyẹ-nzụọpụha tannị imẹ obodo
Defidi; ịya wụ Kraịstị, Onyẹ Hụ Osolobuẹ Tumẹ, hụn wụ Di-
nwọnni-ẹnyi!
12 Ọnwan kẹ ụnụ jẹnkọ d'e gi marịn a: ụnụ jẹnkọ d'a hụn nwa
wẹ gi ẹkwa fụma, bu dinẹ imẹ ihiẹn anụ gi e ri ihiẹn-oriri.”
13 Idẹnmizi, igunrun ndị mmọn-ozi elu-igwee nọ fopụha che
ni mmọn-ozi hụ, a ja Chuku mma, a sị,
14 “Ọghọ 'ya rị nị Osolobuẹ
ebẹhụ kachanrịn elu ejẹn;
udọn 'ya rị nị ndị rị imẹ ụwa,
ndị ọ rị e mẹni ọhụnma!”
15 Mgbe ndị mmọn-ozi hụ gi lagụụ wẹ tọ, si elu-igwee, ndị-
ndu anụ hụ nọ sị ibe wẹ, “Nị ẹnyi jẹnru Bẹtulẹhẹm d'a hụn
ihiẹnni mẹni, hụn Di-nwọnni-ẹnyi gwa ẹnyi.”
16 Wẹ nọ jẹnmẹ ozigbo-ozigbo. Wẹ nọ hụn Meri lẹ Josẹfụ lẹ
nwa ahụn wẹ bu dinẹ imẹ ihiẹn anụ gi e ri ihiẹn-oriri.
17 Ogẹn ndị hụ a zụn anụ gi hụn Jesu, wẹ nọ gwa wẹ ihiẹn
mmọn-ozi hụ gwa wẹ banyeni nwa hụ.
18 Ihiẹn ndị hụ e du anụ ku nọ tụ ndị ile nụn'a ẹnya.
19 Kanị Meri e buchanrịn ihiẹn ndịnị ile tọ imẹ obi ẹ, e ro wẹ.
20 Ndị hụ e du anụ nọ lama, e tuchan Osolobuẹ, a ja a mma,
makẹni ihiẹn ile wẹ nụ lẹ ihiẹn ile wẹ hụn rịchanrịn kẹ mmọn-
ozi hụ dọn gwa wẹ.

A Gụn Wẹ Jizọsị Ẹfan

21 Nke akpụ-ụhụọhịn ẹsatọ, ogẹn wẹ jẹnkọ d'e gi kwa nwata
hụ ugun nọ ru, wẹ nọ gụn a Jesu/Jizọsị, ẹfan hụ mmọn-ozi hụ
ye ẹ nị nnẹ ẹ d'a tụ imẹ ẹ.

A Papụha Wẹ Jizọsị Imẹ Ụlọ-nsọ

22 O ru ogẹn Josẹfụ lẹ Meri e gi mẹ Mmẹmmẹ Idọn-nsọ rịkẹ kẹ
Iwu Mozizi dọn ku, 'ya wẹ nọ weri nwa hụ shi Jerusalẹm kẹni
wẹ papụhanị Di-nwọnni-ẹnyi 'ya,
23 (kẹ wẹ dọn de ẹ imẹ Iwu Di-nwọnni-ẹnyi, nị, “Wẹ sịkọ d'e
wepụha nị Di-nwọnni-ẹnyi nwa-okẹnnyẹ ibuzọ ọwụlẹ wẹ mụ”).
24 Wẹ nọ chụ ẹjan kẹ wẹ dọn de ẹ imẹ Iwu Di-nwọnni-ẹnyi,
ebẹhụ Iwu nọ sị, “Nduru ẹbụọ mọbụ ụmụ oluikuku ẹbụọ.”
25 Ogẹn hụ, o nwọn okẹnnyẹ ohu w'a kpọ Simiọnụ hụn bi
Jerusalẹm. Onyẹ e mẹ ihiẹn Osolobuẹ chọ k'ọ wụ; o gi obi ẹ ile e

fe Osolobuẹ, e che ni Osolobuẹ zụọpụha ndị Izrẹlụ. Mmọn-nsọ
nọyen'ẹ anọyeni.
26 Mmọn-nsọ mẹ ẹ mariṇ n'ọ nwụnkọ d'e ru n'ọ hụn Kraịstị,
Onyẹ Hụ Di-nwọnni-ẹnyi Tumẹ.
27 Mmọn-nsọ nọ duru Simiọnụ si imẹ Ụlọ-nsọ. Ogẹn ndị mụ
nwa hụ wụ Jizọsị gi wẹhẹ ẹ d'e mẹ n'ẹ ihiẹn Iwu chọ,
28 Simiọnụ nọ parị nwa hụ, ja Osolobuẹ mma, sị,
29 "Di-nwọnni-ẹnyi,
ị rị nwan a sị odibo i ya gi udọn lama,
nọkẹ kẹ i dọn kụ;
30 makẹlẹ e giguọ m ẹnya m hụn nzụọpụha ị,
31 hụn ị kwademẹ id'ẹnya ndị alị ile rị ichẹn-ichẹn:
32 Ukpẹ hụn jẹnkọ d'a ghọsị ndị alị ndị ọzọ uche i,
ukpẹ hụn jẹnkọ d'e wẹhẹ ni ndị nke i wụ ndị Izrẹlụ ọghọ."
33 Ihiẹn ndị hụ wẹ ku banyeni nwata hụ nọ tụ nẹdi ẹ lẹ nnẹ
ẹ wụ Josẹfụ lẹ Meri ẹnya.
34 'Ya Simiọnụ nọ gọzi wẹ; ya ọ nọ sị nnẹ ẹ wụ Meri, "Gọn ntịn,
wẹ tumẹ nwatanị n'ọ wụrụ onyẹ wẹ sikọ d'e gi budan ndị bu
ọda imẹ Izrẹlụ, gizikwọ a busi ndị bu ọda elu imẹ Izrẹlụ."
"O sikọ d'a wụ ahịma, hụn gha ẹka Osolobuẹ bịa, hụn ndị
ịhịan jẹnkọ d'a lusọn,
35 kẹni ihiẹn ndị bu ọda rị e ro hụn ụzọ pụha ifọn—ihiẹn
ụfụ jẹnkọ d'e zupuzi ịyụ nwẹn obi rịkẹ ọpịa-agha makẹ ufiri
nwatanị."
36 O nwọn onyẹ-amụma ohu wụ okpoho, hụn w'a kpọ Ana*,
nwa Fanụẹlụ, onyẹ ikpun-ụlọ Asha rọ; ọ kagụọ ẹgẹdi; di ẹ a
nwụnhụngụọ—ahụa ẹsa sụọ kẹ ịya lẹ di ẹ bi nị di ẹ d'a nwụnhụn.
37 Ọ rị nwan nwa ahụa ẹnọ kwasị ọgụn-ẹnọ. A ra gha Ụlọ-
nsọ pụ, ọ hụ e fe Osolobuẹ ukinkin lẹ efinnaị, e bu ọnụ, e mẹ
ekpere.
38 Ogẹn ohu hụ k'o gi pụhazịkwọ, ye Osolobuẹ ekele, kumẹ
oku nwa hụ kẹni ndị ile rị e che ni Osolobuẹ gbapụha
Jerusalẹm nụ.

A Lakin Wẹ Nazarẹtị

39 Ogẹn Josẹfụ lẹ Meri gi mẹgụụ ihiẹn ile Iwu Di-nwọnni-ẹnyi
chọ, wẹ nọ lakin obodo wẹ bi wụ Nazarẹtị hụn rị imẹ Galili.
40 Nwata ahụn e sue, ka ẹhụ, mariṇ ihiẹn ọda-ọda, ẹwẹrẹ
Osolobuẹ hụ e sọn ẹ.

Ihiẹn Jesu Mẹ Imẹ Ụlọ-nsọ K'ọ Rị Nwata

41 Ahụa ile kẹ ndị mụ Jizọsị gi e jẹn Jerusalẹm d'e mẹ
Mmẹmmẹ-Nghafe.
42 Ogẹn Jesu gi rị nwa ahụa mmẹbụọ, wẹ nọ jẹnzi mmẹmmẹ
hụ kẹ wẹ dọn e jẹn mbụ.

---

* **Isi Nke Ẹbụọ**:36 *Griki:* Hana

43 Ogẹn mmẹmmẹ gi gụgụụ, wẹ nọ lama, kanị nwata hụ wụ
Jesu nọ dịnọ Jerusalẹm bụ ndị mụn'a a marịn.
44 Wẹ rị e ro n'ọ rị imẹ igunrun ịhịan hụ wẹ ile gba lakọ, wẹ
nọlẹni chọ a d'e ru nị e jẹnpụ wẹ ijẹn akpụ-ụhụọhịn ohu gbe-
gbe-gbe—ya wẹ nọ nwan chọma a ebe ndị nke wẹ lẹ ndị ọwụ
wẹ rị.
45 a chọbe w'ẹ, ahụnnị w'a, ya wẹ nọ kin-azụụn, si Jerusalẹm
d'a chọ a.
46 Hụn mẹ akpụ-ụhụọhịn ẹtọ kẹ wẹ gi hụn a imẹ Ụlọ-nsọ, ebe
ọ nọdịye ni ndị-nkuzi, e gọn wẹ ntịn, a jụ wẹ ọtaa.
47 Nghọta a lẹ azịza a atụkẹnmẹ ndị ile rị e gọn ẹ ntịn ẹnya.
48 Ogẹn ndị mụn'a gi hụn a, ndụn a gụụ wẹ; nnẹ ẹ nọ sị a,
“Nwa m, kị mẹni ẹnyi ihiẹnni? Mmẹ lẹ nẹdi i hụ a gbaka-obi, a
chọ ị.”
49 Ọ nọ sị wẹ, “Kị ụnụ chọmazị nị m? Ụnụ amarịn nị m jẹnkọ
d'a rịrịrị iwe† Nẹdi m?”
50 Kanị aghọtanị wẹ ihiẹn ọ za wẹ.
51 'Ya Jesu nọ sọnmẹ wẹ, wẹ ile nọ lashi Nazarẹtị. Ọ hụ e
humẹni wẹ isi; nnẹ ẹ a nachanrịn ihiẹn ndịnị ile tọ imẹ obi ẹ.
52 Jesu hụ e sue, a ka ẹhịụ, a marịnwaye ihiẹn; ihiẹn ẹ hụ a
sụọ kẹ Osolobuẹ kẹ ịhịan.

Isi Nke Ẹtọ

Ozi Jọnụ Hụn E Mẹ Mirin-Chuku Zi
(Mat 3.1-12; Mak 1.1-8; Jọn 1.1-28)

1 Hụn mẹ ẹ ahụa mmisẹn imẹ ọkịkị eze-kanị w'a kpọ Siza
Taịberiasị, ogẹn hụ Pọntus' Paịleti gi wụ Gọvanọ rị a kị Judia—wẹ
kebe Izrẹlụ lẹ alị ndị nọkunmẹ n'ẹ ụzọ ẹnọ ogẹn hụ: Hẹrọdụ hụ
a kị Galili; Filipu nwẹnẹ ẹ hụ a kị Ituria lẹ Trakọnitisi; Lisanịasị
hụ a kị Abilẹni.
2 Anasị lẹ Kayafasị wụ ndị-isi nchụ-ẹjan. Ogẹn hụ kẹ oku
Osolobuẹ gi bịanị Jọnụ nwa Zẹkaraya imẹ atụ.
3 'Ya ọ nọ ghagbamachanrịn ẹgbẹrẹ Iyi Jọdanị, a ma ọkwa—a
sị wẹ bịa d'e mẹ mirin-Chuku, gi ẹ ghọsị n'e rogharịgụọ wẹ—
kẹni Osolobuẹ hụn ụzọ gbagharị wẹ njọ.
4 Ẹrịra kẹ wẹ dọn de ẹ imẹ ẹhụhụọ Azaya onyẹ-amụma, nị,
“Olu onyẹ ohu rị a han imẹ atụ,
a sị,
‘Kwa nị nị Di-nwọnni-ẹnyi ụzọ;
mẹmẹ ni ụzọ a n'o zinrin.
5 Wẹ jẹnkọ d'e hukin ọdanmgbugbu ile,
mẹ ugu lẹ oke ile hẹnrinsọnmẹ alị-aradan;
wẹ jẹnkọ d'e mẹ ụzọ-ngịrịgọ ile zinpụ,
mẹ ụzọ-mkpọke ile riẹnpụ —

† **Isi Nke Ẹbụọ**:49 *mọbụ:* ọrụn

6 ịhịan ile a hụn nzụọpụha Osolobuẹ!’ ”
7 Ya Jọnụ nọ rị a gwa igunrun ndị hụ rị a bịa d'e kunrunn'ẹ
n'o mẹ wẹ mirin-Chuku oku, a sị, “Igunrun ẹjụ-alị! Onyẹ sị ụnụ
gba nị iwe lẹ ọnụma Osolobuẹ lalanị ọsọ?!
8 Mịkwọ nị nwan mkpụrụ hụn jẹnkọ d'a ghọsị nị ụnụ e
roghariguọ! Aghakwọlẹ ni a sị enwẹn ụnụ, ‘Ebraham wụ nẹdi
ẹnyi nụ!’ Makẹni, ezioku kẹ m rị a gwakwọ ụnụ, Osolobuẹ sikọ
d'a saẹka gi ọmụma ndịnị mẹmẹsọnmẹ ni Ebraham ụmụ.
9 Anyụn a rịgụọlẹ nwan ukun-osisi, e che: osisi ọwụlẹ mịlẹni
mkpụrụ rị mma, e gbutu w'ẹ, tụ a ye imẹ ọkụn.”
10 Igunrun ndị ahụn hụ a sị a, “Kịnị kẹ ẹnyi sịkọ d'e mẹ
nwan?”
11 Ọ nọ sị wẹ, “Onyẹ ọwụlẹ nwọn ẹwuru ẹbụọ jẹnkọ d'e werịrị
ohu ye onyẹ nwọnlẹni; onyẹ ọwụlẹ nwọn ihiẹn-oriri sikọ d'e
mẹzikwọ ẹrịra.”
12 Ndị a na ụgwọ-isi hụn bịazịkwọ d'e mẹ mirin-Chuku nọ jụ
a, sị, “Onyẹ-nkuzi, kịnị kẹ ẹnyi jẹnkọ d'e mẹ?”
13 Ọ nọ sị wẹ, “Anakarịlẹ ni ihiẹn wẹ sị ụnụ na.”
14 Ndị-agha nọ bịazịkwọ d'a jụ a, sị, “Ẹnyi nwẹn? Kịnị kẹ ẹnyi
jẹnkọ d'e mẹ?” Ọ nọ sị wẹ, “Aghazịlẹ ni e gi ẹka-ikẹn a narịn
ịhịan ego; ebuokinzilẹ ni ịhịan ọnụ; nị nị ụgwọ-ọrụn ụnụ e jun
ụnụ ẹfọ.”
15 Makẹni wẹ rị a tụkẹnmẹ ẹnya Kraịstị, Onyẹ-nzụọpụha Hụ
Osolobuẹ Tumẹ, hụn o kwe nkwa n'o jẹnkọ d'e zihẹ, lẹzị
makẹni wẹ rị a jụ enwẹn wẹ kẹ Jọnụ rọ,
16 Jọnụ nọ sị wẹ, “M gi mirin mmaka e mẹ ụnụ mirin-Chuku,
kanị onyẹ kanị m lala: efurudẹni m onyẹ jẹnkọ d'a tọpụ eriri
akpụkpọ-ụkụ a! O sikọ d'e gi Mmọn-nsọ lẹ ọkụn mẹ ụnụ mirin-
Chuku.
17 O gi ihiẹn o gi a fụchan ọka: o jẹnkọ d'a fụchanchanrịn ọka
ile rị ebe ọ nọ a kụkpọ ọka, kpọn akpụrụ a ye ebe o kpọntọ ọka,
kpọnkikomẹ ẹfịfịa kpọnye imẹ ọkụn hụn wẹ ghalẹni e tinyụn.”
18 Jọnụ gizi oku ndụnmọdụn bu ọda rịsọnmẹ ichẹn-ichẹn zi wẹ
oziọma.
19 Jọnụ nọ jụgbọ eze wụ Hẹrọdụ makẹni o jẹn d'a lụma
Hẹrọdịasị wụ nwunyẹ nwẹnẹ ẹ lẹzi makẹ eje-ihiẹn ndị ọzọ bu
ọda Hẹrọdụ mẹ.
20 'Ya Hẹrọdụ nọ mẹdẹ hụn ka njọ ghahanị ikpọkin Jọnụ ye
ụlọ-ngan.

E Mẹ Wẹ Jizọsị Mirin-Chuku
(Mat 3.13-17; Mak 1.9-11)

21 Ogẹn wẹ gi rị e mẹ ịhịan ile mirin-Chuku, wẹ nọzị mẹ Jizọsị.
E mẹgụụ w'a 'ya, ebe ọ rị e mẹ ekpere, elu-igwee nọ kpupụ,
22 Mmọn-nsọ nọ gi ụdị nduru hidan, bekwasị a. Olu nọ gha
elu-igwee sị, “Ịyụ wụ ezi Nwa m; ihiẹn i a sụọka m.”

Ndị Mụ Jizọsị
(Mat 1.1-17)

23 Jizọsị rị ihiẹn rịkẹ nwa ahụa iri-kwasị-ọgụn k'o bidọn ọrụn
a. Wẹ weri Jizọsị nọkẹ nwa Josẹfụ.
Josẹfụ wụ nwa Heli,
24 Heli wụ nwa Matitatị,
Matitatị wụ nwa Livaị,
Livaị wụ nwa Mẹki,
Mẹki wụ nwa Janaị,
Janaị wụ nwa Josẹfụ,
25 Josẹfụ wụ nwa Matatịasị,
Matatịasị wụ nwa Emọsị,
Emọsị wụ nwa Nahum,
Nahum wụ nwa Es'li,
Es'li wụ nwa Nagaị,
26 Nagaị wụ nwa Maatị,
Maatị wụ nwa Matatịasị,
Matatịasị wụ nwa Sẹmẹi,
Sẹmẹi wụ nwa Josẹkị,
Josẹkị wụ nwa Jọda,
27 Jọda wụ nwa Johananị,
Johananị wụ nwa Resa,
Resa wụ nwa Zẹrubabẹlụ,
Zẹrubabẹlụ wụ nwa Shịatẹlụ,
Shịatẹlụ wụ nwa Neri,
28 Neri wụ nwa Mẹki,
Mẹki wụ nwa Adi,
Adi wụ nwa Kosam,
Kosam wụ nwa Ẹmadam,
Ẹmadam wụ nwa Ẹh,
29 Ẹh wụ nwa Joshụa,
Joshụa wụ nwa Ẹlịẹza,
Ẹlịẹza wụ nwa Jorim,
Jorim wụ nwa Matitatị,
Matitatị wụ nwa Livaị,
30 Livaị wụ nwa Simiọnụ,
Simiọnụ wụ nwa Juda,
Juda wụ nwa Josẹfụ,
Josẹfụ wụ nwa Jonam,
Jonam wụ nwa Ẹlịakin,
31 Ẹlịakin wụ nwa Mẹlịa,
Mẹlịa wụ nwa Mẹna,
Mẹna wụ nwa Matata,
Matata wụ nwa Natanị,
Natanị wụ nwa Defidi,
32 Defidi wụ nwa Jese,
Jese wụ nwa Obẹdi,

Obẹdi wụ nwa Bụazị,
Bụazị wụ nwa Salụmọnụ,
Salụmọnụ wụ nwa Nashọnụ,
33 Nashọnụ wụ nwa Aminadabụ,
Aminadabụ wụ nwa Adimini,
Adimini wụ nwa Anị,
Anị wụ nwa Hẹz'rọnụ,
Hẹz'rọnụ wụ nwa Pẹrẹzị,
Pẹrẹzị wụ nwa Juda,
34 Juda wụ nwa Jekọpụ,
Jekọpụ wụ nwa Aziki,
Aziki wụ nwa Ebraham,
Ebraham wụ nwa Tẹra,
Tẹra wụ nwa Nahọ.
35 Nahọ wụ nwa Serugu,
Serugu wụ nwa Reu,
Reu wụ nwa Pẹlẹgị,
Pẹlẹgị wụ nwa Ẹba,
Ẹba wụ nwa Shẹla,
36 Shẹla wụ nwa [Kaịnanị],
[Kaịnanị] wụ nwa Afasadị,
Afasadị wụ nwa Shẹm,
Shẹm wụ nwa Nua,
Nua wụ nwa Lamẹkị,
37 Lamẹkị wụ nwa Mẹtusẹla,
Mẹtusẹla wụ nwa Ẹnọkụ,
Ẹnọkụ wụ nwa Jarẹdị,
Jarẹdị wụ nwa Mahalalẹlụ,
Mahalalẹlụ wụ nwa Kenan*,
38 Kenan wụ nwa Ẹnọsị,
Ẹnọsị wụ nwa Sẹtị,
Sẹtị wụ nwa Adam,
Adam wụ nwa Osolobuẹ.

Isi Nke Ẹnọ

Ọnwụnwan Ekwensụ Nwan Jesu
(Mat 4.1-11; Mak 1.12-13)

1 'Ya Jesu nọ gha Iyi Jọdanị lụa. Mmọn-nsọ jun imẹ ẹ; Mmọn-nsọ nọ duhunmẹmẹ ẹ imẹ atụ,
2 Ekwensụ nọ nwan a ebẹhụ ọrọgbọ akp'ọhịn ọgụnnaị. O rini ihiẹn ọwụlẹ ogẹn hụ ile. Mgbe akp'ọhịn ọgụnnaị ahụn gi zugụụ, ẹgụn hụ a gụn a ọda-ọda.
3 Ekwensụ nọ sị a, "Ọwụlẹ ị wụ Nwa Osolobuẹ, sị ọmụmanị hẹnrin ogbe brẹdi."

---

* **Isi Nke Ẹtọ**:37 *mọbụ:* Kaịnanị (ọnụ-Hibru)

4 Jesu nọ sị a, “E degụọ w'a imẹ Ẹkụkwọ-nsọ nị, ‘Ịhịan ara gi
ihiẹn-oriri sụọ a rị ndụn.*’ ”
5 'Ya kẹ Ekwensụ nọ w'ẹ si ebe jẹn elu, gi njụbe-ẹnya ohu
ghọsịchanrịn a alị-eze ile rị elu-ụwa;
6 sị a, “M jẹnkọ d'e ye i ikẹn wẹ ile lẹ ọghọ wẹ, makẹni e bugụọ
wẹ uwẹ ile che m ẹka—onyẹ sụọnị m kẹ m'e y'ẹ.
7 Ya wụ, i ke ni m nwan isi alị, ihiẹn ndịnị ile jẹnkọ d'e mẹ
nke i.”
8 Jesu nọ sị a, “Ẹkụkwọ-nsọ sị, ‘Ke ni Di-nwọnni-ẹnyi wụ
Osolobuẹ i isi-alị; fe ịya sụọ!’ ”
9 'Ya kẹ Ekwensụ nọ weri Jesu si Jerusalẹm, bu ẹ che
mkp'ọnụnụ Ụlọ-nsọ, sị a, “Omẹni ị wụ Nwa Osolobuẹ, gha
ebeni tụha enwẹn i ye alị.
10 Makẹni, e degụọ w'a imẹ Ẹhụhụọ-nsọ, sị, ‘O sikọ d'a sị ndị
mmọn-ozi ẹ chemẹ i;
11 wẹ jẹnkọ d'a parị ị, amamgbe y'a kpọgburu ọmụma.’ ”
12 Kanị, Jesu nọ sị a, “Ẹhụhụọ-nsọ sị, ‘Anwankwọlẹ Di-
nwọnni-ẹnyi wụ Chuku i.’ ”
13 Ekwensụ a nwanchanrịngụụ Jesu, 'ya ọ nọ la a tọ, e che
oghere ọzọ.

Jizọsị E Bidọn Ọrụn A Imẹ Galili
(Mat 4.12-17; Mak 1.14-15)

14 'Ya kẹ Jizọsị nọ kinhẹn Galili. Ikẹn Mmọn-nsọ jun imẹ ẹ.
Ẹfan a nọ kpọgbarị obodo ile rị ẹgbẹrẹ hụ.
15 Ọ nọ kuzimẹ imẹ ụlọ-ofufe ndị rịsọnmẹ ebahụn, onyẹ
ọwụlẹ hụ a ja a mma.

A Jụ Wẹ Jizọsị Imẹ Nazarẹtị, Alị Ọ Nọ Sue
(Mat 13.53-58; Mak 6.1-6)

16 'Ya Jesu nọ si Nazarẹtị, ebe ọ nọ sue; o ru Ụhụọhịn Izu-
ikẹn, ọ nọ jẹn ụlọ-ofufe k'o dọn e jẹn mbụ. Ọ nọ lihi ọtọ n'ọ gụn
Ẹkụkwọ-nsọ,
17 wẹ nọ y'ẹ ẹhụhụọ Azaya onyẹ-amụma. Ọ fịfịpụ a, *makẹni
ẹkụkwọ w'a fịfịma afịfịma rọ*; ọ nọ chọrị ebẹhụ wẹ deye nị
18 “Mmọn Di-nwọnni-ẹnyi nọkwasị m anọkwasị,
makẹni o tumẹgụọ m d'e zi ndị igbẹnnyẹ oziọma.
O zigụọ m
d'a sị ndị rị imẹ ẹgbụn weri enwẹn wẹ,
sị ndị ẹnya-ishi hụnma ụzọ;
mmẹ d'a gbapụha ndị wẹ rị a bịangbu;
19 mmẹ d'a ma ọkwa nị ahụa hụ e ruọlẹ
hụn Di-nwọnni-ẹnyi e gi mẹni ndị nke ẹ ọhụnma.”
20 Jesu nọ fịfịmazị ẹhụhụọ hụ, we ẹ ye onyẹ e dọnmẹ n'ẹ; 'ya
ọ nọ nọdị alị. Ịhịan ile rị imẹ ụlọ-ofufe e bu ẹnya tụma a,

---

* **Isi Nke Ẹnọ**:4 Ditọrọnọmi 8.3

21 ọ nọ gwama wẹ, sị, “Ebeni wẹ gụn imẹ Ẹkụkwọ-nsọ e
mẹzugụọ tannị kẹ ụnụ dọn rị a nụ a.”
22 Wẹ ile hụ e ku oku ẹ ọhụnma, oku ọma ndị hụ rị a gha a
ọnụ a pụha a tụ wẹ ẹnya. Wẹ nọ sị, “Onyẹni ẹlẹ nwa Josẹfụ?”
23 O nọ sị wẹ, “A marịngụọ m nị ụnụ sikọ d'a tụnị m iluni:
‘Dibiẹ, zụọ nwan enwẹn i!’ ‘Ihiẹn ndị hụn ẹnyi nụ nị 'ya k'i mẹ
imẹ Kapanọm, mẹzi ẹ nwan imẹ obodo i.’ ”
24 “M rị a gwa ụnụ ezioku, w'a ra nabanhan onyẹ-amụma
imẹ obodo ẹ:
25 kanị, nị m gwa ụnụ ezioku rịn'a: ezioku rọ nị ikpoho di wẹ
nwụn bu ọda imẹ alị Izrẹlụ ogẹn Ẹlaịja, ogẹn ahụn mirin gilẹni
zue ọrọgbọ ahụa ẹtọ lẹ ifọn isin, okẹn ụnwụn nọ mụgbamẹ alị
ile,
26 kanị o nwọnni hụn Osolobuẹ zi Ẹlaịja d'e kunrun; ọ na
wẹ ile tọ, zi ẹ jẹn alị ọzọ—obodo Zarẹfatị hụn rị alị Sidọnụ—d'e
kunrun okpoho di ẹ nwụn rị ebẹhụ.
27 Ndị-oti rị alị Izrẹlụ ogẹn Ẹlaịsha onyẹ-amụma buzịkwọ ọda;
kalẹ o nwọnni hụn ọ zụọ; ọ na wẹ ile tọ, zụọ Nemanị onyẹ alị
Siria—onyẹ alị ọzọ.”
28 Ogẹn ndị rị imẹ ụlọ-ofufe hụ gi nụ ihiẹnni, iwe nọ wemẹ
wẹ.
29 A fụlihi wẹ, nupụ Jesu imẹ obodo hụ, w'ẹ si mkpẹnrẹn oke
hụ obodo wẹ rị. Wẹ te chọ nị wẹ gha elu ebahụn kwantu ẹ,
30 kanị Jesu nọ jẹnghafe etintinnaị igunrun ahụn, jẹnmẹ nke
ẹ.

Jizọsị A Zụọ Okẹnnyẹ Eje-mmọn Rị Imẹ Ẹ
(Mak 1.21-28)

31 'Ya Jesu nọ si obodo w'a kpọ Kapanọm, hụn rị Galili. Ọ nọ
kuzimẹ wẹ Ụhụọhịn Izu-ikẹn;
32 nkuzi ẹ nọ tụ wẹ ẹnya, makẹni o ku lẹkẹ onyẹ oku rị ẹka.
33 Okẹnnyẹ ohu eje-mmọn rị imẹ ẹ rị imẹ ụlọ-ofufe hụ; ọ nọ
yi okẹn oro, sị,
34 “Euu! Hapụ ẹnyi ye, Jesu onyẹ Nazarẹtị?! Ị bịa d'e tikpọ
ẹnyi? A marịnghọ m onyẹ i wụ: yụ wụ Onyẹ-nsọ Osolobuẹ!”
35 Kanị, Jesu nọ jụgbọ eje-mmọn hụ, sị a, “Gba nkịntịn! Gha
imẹ ẹ pụha!” Eje-mmọn hụ nọ bu okẹnnyẹ hụ gbe alị id'ẹnya
wẹ ile, ọ nọ gha imẹ ẹ pụ, kanị ọ rụn'a ẹhụ.
36 Ọ tụ ndị hụ ile ẹnya, wẹ hụ a sị ibe wẹ, “Kị wụ ọnwan? O
nwẹ ikẹn hụn o gi a gwa eje-mmọn oku rịkẹ onyẹ oku rị ẹka,
wẹ hụ a pụha”
37 Oku Jesu nọ kpọgbarị ẹgbẹrẹ hụ ile.

Jizọsị A Zụọ Ọgọ Pita Lẹ Ndị Ọzọ Bu Ọda
(Mat 8.14-17; Mak 1.29-34)

38 Jizọsị nọ gha imẹ ụlọ-ofufe hụ pụ, si iwe Saịmọnụ. Okẹn
ẹhụ-ọkụn rị e nwun nnẹ nwunyẹ Saịmọnụ; wẹ nọ jụma Jizọsị
nanị w'e m'ẹ.
39 Ozigbo, Jizọsị nọ jẹnburu ẹ, wuzo ebẹhụ, jụgbọ ẹhụ-ọkụn
hụ, ẹhụ-ọkụn hụ nọ hapụ a. Ọ nọ lihi ọtọ ozigbo, lemẹ wẹ ọbịa.
40 Ogẹn anwụn gi rọma, ndị ile nwọn ndị emu ichẹn-ichẹn
rị a kụ nọ we wẹ jẹnni Jizọsị, ọ nọ bu ẹka kwasị onyẹ-onyẹ,
zụọchanrịn wẹ ile.
41 Eje-mmọn hụzị a gha imẹ ndị bu ọda wẹ rịsọnmẹ imẹ wẹ
a pụ, e yi oro, a sị, "Ịyụ wụ Nwa Osolobuẹ!" Kanị, Jizọsị hụ a
jụgbọ eje-mmọn ndị hụ—ọ nịnị wẹ ku oku, makẹni a marịngụọ
wẹ nị 'ya wụ Kraịstị, Onyẹ Hụ Osolobuẹ Tumẹ.

Jesu E Zisọnmẹ Oziọma
(Mak 1.35-39)

42 Ogẹn eki gi fọn, Jesu nọ gha imẹ obodo hụ pụ, si ebe ịhịan
bilẹni, kanị igunrun ahụn hụ a chọ a. Ogẹn wẹ gi hụn a, wẹ nọ
chọ nị wẹ gbọndọn ẹ makẹ ọ gha a la wẹ tọ.
43 Kanị ọ nọ sị wẹ, "M sikọ d'e zirịrị oziọma Alị-eze Osolobuẹ
imẹ obodo ndị ọzọ, makẹni 'ya kẹ Osolobuẹ zihẹni m."
44 Ẹrịra k'o gi jẹnsọnmẹ, e ku oku-Chuku imẹ ụlọ-ofufe ndị
rịsọnmẹ imẹ Judia.†

Isi Nke Isẹn

Ụmụ-azụụn Ibuzọ Jesu Kpọ
(Mat 4.18-22; Mak 1.16-20)

1 Ụhụọhịn ohu, Jesu turu mkpẹnrẹn "Ohimin" Gẹnẹsarẹtị*,
igunrun ịhịan hụ a fụfa a, kẹni wẹ nụ oku-Osolobuẹ.
2 Ọ hụn ụgbọ-mirin ẹbụọ wẹ limẹtọ mkpẹnrẹn mirin ebahụn
—ndị gi wẹ e gbu azụn natọ wẹ d'a sụ ọga wẹ.
3 Jesu nọ banye ohu imẹ wẹ hụn wụ nke Saịmọnụ, ọ nọ sị a
gha mkpẹnrẹn ebẹhụ nyanshi ihun ẹkẹrẹ. Ya Jesu nọ nọdị alị
imẹ ụgbọ hụ, gha ebẹhụ kuzimẹ igunrun hụ.
4 Ogẹn o gi kugụụ, ọ nọ sị Saịmọnụ, "Nyanshi ụgbọ ebe mirin
nọ mi, nị ụnụ tụyesọnmẹ ọga ụnụ, kẹni ụnụ nwụn azụn."
5 Saịmọnụ nọ sị a, "Di-ọkpa, ẹnyi nọ ebeni eki e we fọn, ẹnyi
anwụnnị ihiẹn-anaị. Kanị, ebe o mẹ ni ị sị ẹnyi tụye, m jẹnkọ d'a
tụye ọga ndị hụ."
6 Wẹ nọ tụyesọnmẹ ọga wẹ: wẹ nọ nwụn azụn bu ọda, nke wụ
nị ọga wẹ e te tikama.
7 'Ya wẹ nọ fe ibe wẹ rị imẹ ụgbọ hụn-ẹbọ ẹka wẹ bịa d'e yeni
wẹ ẹka. A bịa wẹ, 'ya wẹ nọ kpọn azụn kpọnjun imẹ ụgbọ ẹbụọ
hụ, nke wụ nị e te rubanma wẹ imẹ mirin.

---

† **Isi Nke Ẹnọ**:44 alị ndị Ju * **Isi Nke Isẹn**:1 Ẹfannị kẹ w'a kpọzị "Ohimin" Galili

8 Ogẹn Saịmọnụ wụ Pita gi hụn ihiẹn mẹni, ọ nọ gbuni Jesu
osekpu, sị, “Gha ebe m rị pụ, Di-nwọnni-ẹnyi, nị m wụ onyẹ
njọ!”
9 O ku ẹrịra makẹni ọ tụ ya lẹ ndị 'ya lẹ wẹ wị ẹnya nị wẹ gbu
azụn buhan ọda ẹrịra.
10 Ẹrịra k'ọ rịzị ụmụ Zẹbẹdi wụ Jemisi lẹ Jọnụ, ndị hụn wẹ lẹ
Saịmọnụ gba a rụn.
Ya Jesu nọ sị Saịmọnụ, “Atụlẹ egun; gha kikẹnni jẹnmẹ, ịhịan
k'i sikọ d'a gha a kụha rịkẹ azụn.”
11 A dọkpụnpụhagụụ wẹ ụgbọ wẹ mkpẹnrẹn mirin, 'ya wẹ nọ
la ihiẹn ile tọ, sọnmẹ Jesu.

Jesu A Zụọ Onyẹ-oti
(Mat 8.1-4; Mak 1.40-45)

12 Ogẹn Jesu gi rị obodo ohu, okẹnnyẹ ohu oti fụkpo ẹhụ ile
rị obodo hụ. Ogẹn o gi hụn Jesu, ọ nọ dan alị, rịọma a, sị, “Di-
nwọnni-ẹnyi, mbụnị y'a chọghọ, ị jẹnkọ d'a s'ẹka zụọ m, a rị m
ọchan!”
13 Jesu nọ tịnpụ ẹka, mẹtụ a, sị a, “A chọghọ m, rị ọchan!” Ọrịa
hụ nọ gha ẹhụ okẹnnyẹ hụ pụ ozigbo.
14 Jesu nọ sị a, “Agwakwọlẹ onyẹ ọwụlẹ; ka jẹn d'e kunrun
onyẹ nchụ-ẹjan ozigbo, n'o lele i, y'a chụ-ẹjan ahụn Mozizi sị
onyẹ dịnhịngụụ oti k'a chụ, gi ẹ ghọsị ịhịan ile nị y'a dịnhịngụọ.”
15 Kanị, oku Jesu nọ kpọkarịdẹ k'ọ kpọhan mbụ; igunrun bu
ọda hụ e ruhẹ nị wẹ gọn ẹ ntịn lẹ ni ọ zụọ wẹ emu wẹ.
16 Kanị o ru, o si ebe ịhịan bilẹni d'e mẹ ekpere.

Jizọsị A Zụọ Onyẹ-ọrọ
(Mat 9.1-8; Mak 2.1-12)

17 Ụhụọhịn ohu, ogẹn Jesu gi rị a kuzi, ndị Itu-Farisi lẹ ndị-
nkuzi Iwu hụn gha ụmụ-alị ile rịsọnmẹ Galili lẹ Judia bịa lẹ ndị
gha Jerusalẹm bịa rị ebẹhụ. Ikẹn Di-nwọnni-ẹnyi wụ Osolobuẹ
hụ a hụn Jesu jẹnkọ d'e gi gwọ ọrịa.
18 Ogẹn ahụn hụra, ikẹnnyẹ gi ute bula okẹnnyẹ ọrọ kinmin
nọ bịa; wẹ hụ a nwan nị wẹ bubanhan a imẹ ụlọ hụ d'e bu ẹ tọ
ihun Jesu,
19 kanị, ahụnnị wẹ ụzọ bubanhan a makẹni igunrun hụ jun
ebẹhụ. 'Ya wẹ nọ nyinrin elu ụlọ hụ, be oghe ye okpukpu ẹ,
gha ebahụn dọ 'ya lẹ ute ẹ ye etintinnaị igunrun hụ ihun Jesu.
20 Ogẹn Jesu gi hụn okukwe wẹ, ọ nọ sị okẹnnyẹ hụ, “Ọwụ m,
a gbagharịgụọ wẹ i njọ ị.”
21 Ya ndị-nkuzi Iwu hụ lẹ ndị Itu-Farisi nọ jụma ibe wẹ, sị,
“Onyẹ wụ hụnnị rị e ku arụ?! Onyẹ a saẹka a gbagharị njọ
wezụka Osolobuẹ sụọ?!”
22 Jesu a marịngụọ ihiẹn rị wẹ obi, 'ya ọ nọ sị wẹ, “Kị haịn
ụnụ gi e ro ụdị iroroni?

23 Elee hụn ka nfe okuku: ị sị, ‘A gbagharịgụọ wẹ i njọ ị’ ra ị
sị, ‘Lihi ọtọ n'i jẹnmẹ ijẹn’?”
24 “M jẹnkọ nwan d'a ghọsị ụnụ nị Nwa nke Ịhịan nwẹ ikẹn o
gi a gbagharị njọ imẹ ụwa.” 'Ya ọ nọ sị okẹnnyẹ hụ ọrọ kinmin,
“M sị ị nihi ọtọ, heri ute i n'ị lama!”
25 Okẹnnyẹ hụ nọ nihi ọtọ ozigbo—id'ẹnya wẹ ile rị ebahụn,
weri ute hụ o te gi dinẹ, jarị Chuku mma, lama.
26 Ọ nọ tụ wẹ ile ẹnya ọda-ọda, wẹ nọ ja Osolobuẹ mma. Ọ
tụka wẹ egun; wẹ hụ a sị, “Ẹnyi a hụnọlẹ ihiẹn ẹnyi hụntulẹni
tannị!”

Jizọsị A Kpọ Onyẹ Ụgwọ-isi W'a Kpọ Livaị (Matiu)
(Mat 9.9-13; Mak 2.13-17)

27 Ọnwan e mẹgụụ, Jizọsị nọ pụ; 'ya ọ nọ hụn onyẹ w'a kpọ
Livaị, hụn a na nị ndị Rom rị a kịnị ụgwọ-isi, ebe ọ nọdị alị imẹ
ọdụ wẹ n'a na ụgwọ-isi. Jizọsị nọ sị a, “Sọnmẹ m.”
28 Livaị nọ lihi ọtọ, natọ ihiẹn ile, sọnmẹ ẹ.
29 'Ya kẹ Livaị nọ gi ifiri Jizọsị kpọ oriri hi-ogbe iwe ẹ;
igunrun ndị Ụgwọ-isi lẹ ndị ọzọ hụzị teburu ebẹhụ e du wẹ e
ri ihiẹn-oriri.
30 Ndị Itu-Farisi lẹ ndị-nkuzi Iwu wẹ hụn rị itu ndị Farisi
nọ sọn ụmụ-azụụn Jizọsị kpemẹ, a sị, “Kị haịn ụnụ gi e du ndị
Ụgwọ-isi lẹ ndị-njọ e ri, a ra?”
31 Jizọsị nọ shịarị wẹ, sị, “Ndị rị ikẹn ara chọ dibiẹ, ndị emu
rị a kụ sụọ, uwẹ wụ ndị a chọ dibiẹ.
32 Ẹlẹ ndị ezi-omumẹ kẹ m bịa d'a kpọ nị wẹ rogharị, kanị
ndị-njọ.”

Ajụjụ Banyeni Ibu-ọnụ
(Mat 9.14-17; Mak 2.18-21)

33 Ya wẹ nọ sị Jesu, “Ụmụ-azụụn Jọnụ e bu ọnụ mbụ-lẹ-ẹbọ,
e mẹ ekpere, ụmụ-azụụn ndị Itu-Farisi e mẹzikwọ ẹrịra; kanị
ụmụ-azụụn ị e ri, a ra.”
34 Jesu nọ shịarị wẹ, sị, “Ụnụ asakọ ẹka mẹ ndị bịa oriri
agbamẹkụkwọ bu ọnụ ebe wẹ lẹ okẹnnyẹ rị a gba ẹhụhụọ rị.
Nị ụnụ sa ẹka?
35 Ogẹn w'e gi wepụ okẹnnyẹ hụn rị a gba ẹkụkwọ lala, wẹ
jẹnkọ d'e bu ọnụ ogẹn hụ.”
36 Jizọsị nọzị tụnị wẹ iluni: “O nwọnni onyẹ hụn a dọkarị
ẹkwa ọhụn a kwakin nke akan. O m'ẹ, nke ọhụn hụ e tikapụ;
mpekele nke ọhụn hụ efurukọdẹ nke akan.
37 O nwọnni onyẹ e gi ihiẹn-manya akan a gbaye manya ọhụn.
Makẹni, o m'ẹ, manya ọhụn hụ sikọ d'a gbawa ihiẹn-manya hụ,
manya hụ a kwanhu, ihiẹn-manya hụ a la iwi.
38 'Ya wụ, gba manya ọhụn ye imẹ ihiẹn-manya ọhụn!
39 O nwọnni onyẹ a ragụụ manya akan hụn a chọ nke ọhụn;
makẹni o jẹnkọ d'a sị, ‘Nke akan hụ mma.’ ”

Isi Nke Isin

Ajụjụ Banyeni Ụhụọhịn Izu-ikẹn
(Mat 12.1-8; Mak 2.23-28)

1 Ụhụọhịn Izu-ikẹn ohu, Jesu ghakọ imẹ ugbo ọka-witi, ụmụ-
azụụn a nọ ghọrịma mkpụrụ ọka-witi, e gi ẹka a fụchanpụ, e ri.
2 Ndị hụ imẹ ndị Itu-Farisi nọ jụma wẹ, sị, "Kị ụnụ rị e mẹni
ihiẹn Iwu sị wẹ e mẹlẹ Ụhụọhịn Izu-ikẹn?"
3 Jesu nọ shịarị wẹ, sị, "Ụnụ e ke guntu ihiẹn Defidi mẹ ogẹn
ẹgụn gi rị a gụn 'ya lẹ ndị 'ya lẹ wẹ wị?
4 Ọ banye imẹ ụlọ Osolobuẹ, weri brẹdi-nsọ hụ w'e bupụhanị
Osolobuẹ, ri ẹ—yezi ndị 'ya lẹ wẹ wị, bụ Iwu sị onyẹ ọwụlẹ erilẹ
brẹdi hụ mmanị ndị nchụ-ẹjan sụọ."
5 'Ya Jesu nọzị sị wẹ, "Nwa nke Ịhịan kẹ oku Ụhụọhịn Izu-ikẹn
rị ẹka."

Jesu A Zụọ Onyẹ Ẹka Nwụnhụn
(Mat 12.9-14; Mak 3.1-6)

6 O ru Ụhụọhịn Izu-ikẹn ọzọ, Jizọsị nọ banye imẹ ụlọ-ofufe
ohu, kuzimẹ. Okẹnnyẹ ohu ẹka-nni nwụnhụn rị ebẹhụ.
7 Ndị-nkuzi Iwu lẹ ndị Itu-Farisi hụ a chọ ihiẹn wẹ k'a sị Jesu
mẹ; wẹ hụ e ke ẹ nke kẹni wẹ hụn omẹni o sikọ d'a gwọ ọrịa
Ụhụọhịn Izu-ikẹn, nị wẹ gi ẹ ma a ikpe.
8 Kanị Jizọsị a marịnguọ ihiẹn wẹ rị e ro. Ọ nọ sị okẹnnyẹ hụ,
"Lihi ọtọ n'ị bịa ihun ebeni d'e turu." Okẹnnyẹ hụ nọ lihi ọtọ,
shi ebahụn d'e wuzo.
9 'Ya Jizọsị nọ sị wẹ, "Nị m jụ ụnụ ajụjụ: Kịnị kẹ Iwu sị ẹnyi
mẹ Ụhụọhịn Izu-ikẹn? Ọ sị wẹ mẹ ihiẹn rị mma ra eje-ihiẹn? Ọ
sị wẹ zụọ ịhịan ra ọ sị wẹ gbu ịhịan?"
10 O lehunmẹgụụ wẹ ile, ọ nọ sị okẹnnyẹ hụ, "Tịnpụ ẹka ị."
Okẹnnyẹ ahụn nọ tịnpụ a, ẹka a nọ rịzị mma.
11 Kanị, eje-olulu nọ bumẹ wẹ, wẹ nọ zumẹ umẹ ihiẹn wẹ
jẹnkọ d'e mẹ Jizọsị.

Jesu A Họrị Ndị-ozi Pụ-ichẹn Mmẹbụọ
(Mat 10.1-4; Mak 3.13-19)

12 Ogẹn hụ, Jesu nọ si enu ugu d'e mẹ ekpere, nọchanrịn
uchinchin hụ ile e mẹ ekpere e jẹnni Osolobuẹ.
13 Eki e fọn, ọ nọ kpọ ụmụ-azụụn a, họrị mmadụ mmẹbụọ
imẹ wẹ, kpọ wẹ ndị-ozi pụ-ichẹn. Wẹ wụ:
14 Saịmọnụ hụn ọ kpọ Pita,
Andụrụ nwẹnẹ Pita,
Jemisi,
Jọnụ,
Filipu,
Batolomi,
15 Matiu,
Tamọsị,

Jemisi nwa Aḷifịọsị;
lẹ Saịmọnụ hụn w'a kpọ “Onyẹ-Ziḷọtụ”, makẹni o te rị ndị gi ẹka-
ikẹn e mẹ ni wẹ chụpụ ndị Rom rị a kị alị wẹ;
16 ndị ọzọ wụ Judasị nwa Jemisi lẹ
Judas' Iskarọtụ hụn ren'ẹ ogẹn ịkpazụụn.

Jesu A Kuzi Ndị Bu Ọda, Zụọ Wẹ Emu
(Mat 4.23-25)

17 Ogẹn Jizọsị lẹ ndị-ozi hụ pụ-ichẹn gi hidangụụ, ọ nọ turu
alị-aradan, 'ya lẹ igunrun ụmụ-azụụn a. Imẹrinmẹ ndị ọzọ ndị
hụn gha ebe ile rị imẹ Judia lẹ Jerusalẹm lẹ azụụn alị Taya-lẹ-
Sidọnụ rị mkpẹnrẹn Ohimin bịa rịzịkwọ ebahụn;
18 wẹ bịa kẹni wẹ gọn ẹ ntịn lẹ n'ọ zụọ wẹ emu rị a kụnị
wẹ. Ndị hụn eje-mmọn rị e ye nsọngbu bịazịkwọ ebẹhụ, wẹ nọ
dịnhịn.
19 Igunrun hụ ile hụ a chọ nị wẹ mẹtụ a ẹka, makẹni ikẹn rị
a gha imẹ ẹ a pụha, a zụọ wẹ ile.

Ndị Nke Wẹ Ka Mma
(Mat 5.1-12)

20 Ọ nọ bu ẹnya zinmẹ ụmụ-azụụn a, sị,
“Ngọzi wụ nke ụnụ ndị la enwẹn wẹ tọnị Osolobuẹ*, makẹlẹ
Alị-eze Osolobuẹ wụ nke ụnụ!
21 Ngọzi wụ nke ụnụ, ndị hụn ẹgụn rị a gụn ogẹnni, makẹni
ẹfọ jẹnkọ d'e jun ụnụ! Ngọzi wụ nke ụnụ ndị hụn rị a kwan
ẹkwan ogẹnni, makẹni ụnụ sikọ d'a mụ ẹmụ.
22 Ngọzi wụ nke ụnụ wẹ gha a e gi ifiri Nwa nke ịhịan e ze ize
ụnụ, a gụnpụ ụnụ ọnụ ọgụn, a kpari ụnụ, a gba nị ụnụ ọsọ!
23 A ghọghọ nị, a tụsi ni elu ogẹn ọwụlẹ wẹ m'ẹ! Makẹni ụgwọ
ọrụn hi-ogbe rị e che ụnụ imẹ elu-igwee. Makẹni, ẹrịra kẹ ndị
nẹdi wẹ kanị mẹ ndị-amụma ogẹn mbụ.
24 Kanị nsọngbu rị e che ụnụ, ndị wụ ọdafịn ogẹnni, makẹni
ụnụ e rigụọ nke ụnụ!
25 Nsọngbu rị e che ụnụ ndị ẹfọ jun ogẹnni, makẹni ẹgụn sikọ
d'a gụn ụnụ! Nsọngbu wụ nke ụnụ, ndị rị a mụ ẹmụ ogẹnni,
makẹni ụnụ jẹnkọ d'a gha a kwan, e goo!
26 Nsọngbu wụ nke ụnụ ogẹn ọwụlẹ ịhịan ile gi e ku oku ụnụ
ọhụnma, makẹni ẹrịra kẹ ndị nẹdi wẹ kanị mẹ ndị amụma-ụgha
ogẹn mbụ.”

E Nwẹ Ni Ihiẹn-ọsụsụọ Jẹnni Ndị Iṅẹnrẹn Ụnụ
(Mat 5.38-48; 7.12a)

27 “Kanị m rị a gwa ụnụ ndị rị e gọn m ntịn: e nwẹ ni ihiẹn-
ọsụsụọ jẹnni ndị iṅẹnrẹn ụnụ; e mẹ ni ni ndị iwe ụnụ rị e we
ihiẹn rị mma;

---

* **Isi Nke Isin:20** ndị igbẹnnyẹ

28 a gọzi ni ndị hụn a bụ ụnụ ọnụ; e mẹ ni ni ndị hụn e mẹja
nị ụnụ ekpere.
29 Onyẹ ma ị ọra nti ohu, y'e zinmẹn'ẹ hụn-ẹbọ; onyẹ napụ ị
ẹwo i yiye elu ẹ, yezi ẹ hụn i yi imẹ ẹ.
30 Onyẹ ọwụlẹ rịọ ị ihiẹn, y'e ye ẹ. Onyẹ weri ihiẹn i, a dọl'a
'ya.
31 E mẹ ndị ọzọ kẹ ị chọ nị wẹ e mẹ i."
32 "Omẹni ndị ihiẹn i a sụọ sụsụọ kẹ ihiẹn wẹ a sụọ ị, elee
ihiẹn-ọma kẹ i mẹ y'e gi narịn ngọzi? Ndị njọ e nwẹzikwọ ihiẹn-
ọsụsụọ jẹnni ndị ihiẹn wẹ a sụọ!
33 Omẹni ndị hụn e mẹ n'i ọhụnma kẹ y'e mẹ ni ọhụnma, elee
ihiẹn-ọma kẹ i mẹ y'e gi narịn ngọzi? Kẹ ndị njọ e mẹzi ẹrịra!
34 Omẹlẹ ndị ị marịn nị wẹ sikọ d'a kụkin i sụọ kẹ y'e zinye,
elee ihiẹn ọma kẹ i mẹ y'e gi narịn ngọzi? Kẹ ndị njọ e mẹzikwọ
ẹrịra, kẹni wẹ kụkin wẹ ihiẹn wẹ zinye wẹ!
35 Mba! Kama, e nwẹ ni ihiẹn-ọsụsụọ jẹnni ndị iṅẹnrẹn ụnụ,
e mẹ ni ni wẹ ọhụnma. E zinye ni onyẹ ọwụlẹ, k'a tụlẹ ni ẹnya nị
wẹ jẹnkọ d'a kụkin ụnụ. Ụnụ mẹ ẹ, ụgwọ-ọrụn ụnụ jẹnkọ d'e hi-
ogbe, ụnụ jẹnkọ d'a wụrụ ezigbo ụmụ Onyẹ Hụ Kachanrịnnị.
Makẹni, o mẹ ni ndị ọhụnma-ogodan lẹ ndị-njọ ẹfọma.
36 E mẹ ni ebere kẹ Nẹdi ụnụ dọn e mẹ ebere."

Amalẹ Ndị Ọzọ Ikpe
(Mat 7.1-5)

37 "Amalẹ ndị-ọzọ ikpe, makẹ Chuku gha a ma ị ikpe; ekutọlẹ
ndị ọzọ makẹ Chuku gha e kutọ ị; gbagharị ndị ọzọ kẹni
Osolobuẹ gbagharị ị."
38 "Ye ndị ọzọ kẹni Osolobuẹ ye i: i sikọ d'e nwẹhẹn hụn wẹ
kpọnjun ọhụnma, bịantu ẹ alị, zinzin, o junpụha—e hu wẹ ẹ ye i
ngadan. Makẹni, kẹ i yehan ndị ọzọ kẹ Chuku jẹnkọ d'e ye i."
39 Jizọsị nọzị tụ nị wẹ iluni: "Onyẹ ẹnya-ishi as'ẹka du ẹnya-ishi
ibe ẹ. N'ọ sa ẹka? O m'ẹ, ẹlẹ wẹ ẹbụọ a danban imẹ mgbugbu?
40 Onyẹ wẹ rị a kuzi ara karị onyẹ-nkuzi ẹ; kama, onyẹ wẹ
kuzigụụ sikọ d'a nọ kẹ onyẹ hụn kuzin'ẹ.
41 K'ị rị a hụnnị irinrin-nkụn rị nwẹnẹ i ẹnya, bụ y'a hụnnị
ogwe-nkụn rị ị ẹnya?
42 Nanị ke y'e dọn sị nwẹnẹ i, 'Nwẹnẹ-onyẹ, nị m wepụ ị
irinrin-nkụn rị ị ẹnya,' bụ y'a hụndẹni ogwe-nkụn hụn rị 'yụ lẹ
enwẹn i ẹnya? Onyẹ ihunnaị! Bu ụzọ bupụ ogwe-nkụn rị i ẹnya,
kẹni i legha ụzọ ọhụnma wepụ irinrin-nkụn rị nwẹnẹ i ẹnya."

Osisi Lẹ Mkpụrụ A
(Mat 7.1-20; 12.33-35)

43 "Osisi rị mma ara mị mkpụrụ rịlẹni mma; osisi jọ njọ ara
mị mkpụrụ rị mma.

44 Mkpụrụ osisi ọwụlẹ mị kẹ wẹ gi a marịn osisi hụ: w'a ra
ghọrị figi elu ogun-lẹ-ẹkịrịka; w'a ra ghọrị grepu elu abị-ogun
w'a kpọ brambụ.
45 Ezigbo ịhịan a gha ihiẹn ọma o butọ imẹ obi ẹ e wepụha
ihiẹn rị mma; kanị eje-ịhịan a gha eje-ihiẹn o butọ e wepụha
eje-ihiẹn. Makẹni, ihiẹn hụn junpụha imẹ obi kẹ ọnụ e ku."

Ihiẹn Jesu Gi Mmadụ Ẹbụọ Rị A Tụn Ụlọ Kuzi
(Mat 7.24-27)

46 "Kị haịn ụnụ gi a kpọ m 'Di-nwọnni-ẹnyi, Di-nwọnni-ẹnyi,'
bụ ụnụ ara mẹ ihiẹn m ku?
47 Nị m ghọsị ụnụ kẹ onyẹ hụn bịa d'e kunrun ni m, a nụ ihiẹn
m rị e ku, e gi ẹ a rụn ọrụn, nọ:
48 ọ nọ kẹ onyẹ hụn rị a tụn ụlọ, hụn gumi mgbugbu, gbe
iyetọ a ye elu ọmụma; ogẹn okẹn-mirin gi huru, idẹ ẹ nọ
hukunrun ụlọ hụ, kanị, ọ sanị ẹka mẹhunmẹ ụlọ hụ—makẹni
wẹ tụn a ọhụnma, [wẹ tụn a ye enu ọmụma]."
49 "Kanị, onyẹ hụn nụ oku m bụ a ra gi ẹ rụn ọrụn rị kẹ onyẹ
hụ tụn ụlọ ye alị-mmakalaka bụ o gbeni iyetọ: hụn mirin ahụn
gihụ hukunrun ụlọ ahụn, ọ dan ozigbo—dankpọchanrịn!"

Isi Nke Ẹsa

Jizọs' A Zụọ Igbọn Onyẹ-isi Agha Ndị Rom
(Mat 8.5-13)

1 Ogẹn Jesu gi gwachanrịngụụ wẹ oku ndịnị, 'ya ọ nọ si
Kapanọm.
2 Onyẹ-ndu agha ohu hụn a kị ndị-agha Rom ọgụn isẹn rị
ebẹhụ. Onyẹni nwọn igbọn ohu hụn rị a mkpa ọda-ọda. Emu
rị a kụ igbọn hụ, o d'a nwụn.
3 Ogẹn onyẹ-ndu aghanị gi nụ banyeni Jesu, ọ nọ zi ndị hụ
imẹ ndị-isi ndị Ju d'a rịọ a bịa d'a zụọ igbọn ẹ.
4 Ogẹn wẹ gi kunrun Jesu, wẹ nọ rịọkẹnmẹ ẹ, sị, "Okẹnnyẹni
furu onyẹ i jẹnkọ d'e yeni ẹka,
5 makẹlẹ ihiẹn alị ẹnyi wụ Izrẹlụ sụọ a asụọ—ịya tụn ụlọ-ofufe
ẹnyi."
6 Jesu nọ sọnmẹ wẹ. Kanị, ogẹn o gi rumẹ ẹhịụ iwe onyẹ-ndu-
agha hụ, 'ya okẹnnyẹ hụ nọ zihẹ ndị ọwụ a d'e kunrun ẹ, sị a,
"Di-ọkpa, esọngbulẹ enwẹn i, makẹni eruni m onyẹ hụn i jẹnkọ
d'a banhan iwe ẹ.
7 Ya haịn m gi weri ẹ nị eruni m hụn jẹnkọ d'a bịa d'e kunrun
i. Ka kuhụ oku sụọ, igbọn m k'a dịnhịn."
8 "Makẹni, mmẹ nwẹn nwọn ndị m rị okpuru wẹ, nwọnzikwọ
ndị-agha rị okpuru m. M'a sị onyẹni, 'Jẹn!' O jẹnmẹ; m'a sịzị
hụn-ẹbọ, 'Bịa!' Ọ bịa; m'a sị igbọn m, 'Mẹ ihiẹnni!' O mẹ ẹ."

9 Ogẹn Jesu gi nụ ihiẹnni, ọ tụ a ẹnya; ọ nọ gbehutọ, bu ihun
zimẹ igunrun hụ sọnkọ n'a, sị, “M rị a gwa ụnụ ezioku, m'e ke
hụntu ụdị okukweni, kẹ imẹ Izrẹlụ!”
10 Ogẹn ndị hụ onyẹ-ndu agha hụ zijẹn gi lụa, wẹ nọ hụn a nị
igbọn ahụn a dịnhịngụọ.

Jizọs' E Weli Ni Okpoho Di Ẹ Nwụn Nwa a Nwụnnị

11 Ọ nọbe ẹkẹrẹ, Jesu nọ si obodo ohu w'a kpọ Nẹini. Ụmụ-
azụụn a lẹ igunrun hi-ogbe sọnjẹn ẹ ebẹhụ.
12 Hụn o gi rumẹ ọnụ-mgbọn obodo hụ, e lee ozun wẹ bupụkọ
d'e li—akpụ-okẹnnyẹ ohu hụ sụọ nnẹ ẹ mụ rọ bụ di okpoho hụ a
nwụnhụngụọ. Igunrun ịhịan gha imẹ obodo hụ sọnkọ okpoho
hụ.
13 Ogẹn Di-nwọnni-ẹnyi gi hụn a, ebere okpoho hụ nọ mẹ ẹ
ọda-ọda, 'ya ọ nọ sị a, “Akwanlẹ ẹkwan.”
14 Ọ nọ jẹnpụha d'e mẹtụ ẹkpẹti-ozun hụ ẹka; ndị bun'ẹ nọ
wuzo ụzọ ohu. 'Ya ọ nọ sị, “Okorọbịa, m sị ị lihi ọtọ!”
15 Okẹnnyẹ hụ nwụnhụnnị nọ nọdị alị, kumẹ oku. Jizọsị nọ
w'ẹ ye nnẹ ẹ.
16 Egun nọ tụ wẹ ile; wẹ nọ ja Osolobuẹ mma, sị, “Onyẹ-
amụma hi-ogbe a pụhagụọ imẹ ẹnyi!” “Osolobuẹ a bịagụọ d'e
mẹni ndị nke ẹ ọhụnma!”
17 Ihiẹnni Jesu mẹ nọ kpọgbama Judia ile lẹ alị ile nọkunmẹn'ẹ.

Ndị-ozi Jọnụ Hụn E Mẹ Mirin-Chuku Zi
(Mat 11.2-19)

18 Ogẹn ụmụ-azụụn Jọnụ gi gwachanrịngụụ a ihiẹn ndịnị ile
Jesu rị e mẹ, 'ya ọ nọ kpọ mmadụ ẹbụọ imẹ wẹ,
19 zi wẹ jẹn d'e kunrun Di-nwọnni-ẹnyi d'a jụ a, sị, “Ịyụ wụ
onyẹ hụ Osolobuẹ kwe nkwa n'ọ lala-alala, ra nị ẹnyi lemẹ
ẹnya onyẹ ọzọ?”
20 Ogẹn wẹ gi bịa d'e kunrun Jesu, wẹ nọ sị a, “Jọnụ hụn e mẹ
mirin-Chuku zi ẹnyi d'a jụ ị, sị, ‘Ịyụ wụ onyẹ hụ Osolobuẹ kwe
nkwa n'ọ lala-alala, ra nị ẹnyi lemẹ ẹnya onyẹ ọzọ?’ ”
21 Ogẹn ohu hụ, Jizọsị nọ zụọ ndị bu ọda emu ichẹn-ichẹn rị
a kụ, chụpụsọnmẹ eje-mmọn imẹ ndị bu ọda, mẹ ndị ẹnya-ishi
bu ọda hụnma ụzọ.
22 'Ya ọ nọ sị wẹ, “Ụnụ ru, ụnụ a gwa Jọnụ ihiẹn ụnụ hụn lẹ
ihiẹn ụnụ nụ: ndị ẹnya-ishi e leghama ụzọ; ndị ngụrọ e jẹnmẹ
ijẹn; ndị-oti a dịnhịn, rị ọchan; ndị odin a nụma ihiẹn; wẹ hụ a
kpọtiẹn ndị nwụnnị; e zi ndị igbẹnnyẹ oziọma.
23 Ngọzi wụ nke onyẹ hụn gilẹni ifiri ihiẹn ọ hụn m ẹhụ
nwẹmẹ obi-ẹbụọ!”
24 Ogẹn ndị ahụn Jọnụ zihẹ gi pụgụụ, Jesu nọ gwama igun-
run hụ oku Jọnụ, sị, “Kịnị kẹ ụnụ jẹn imẹ atụ d'e lee ogẹn ụnụ
gi jẹn d'e kunrun Jọnụ imẹ atụ? Ẹfịfịa ufere rị e buhunmẹ?

25 Kịnị kẹ ụnụ jẹn nwan d'e lee? Onyẹ yi ẹkwa ọma ṅanrannị?
Kaka akp'ohu! Imẹ ọgwa ndị-nze kẹ wẹ nọ a hụn ndị hụn e kọn
ẹrịra lẹ ndị hụn e bi obibi ẹhụ-ufu.
26 Kịnị kẹ ụnụ jẹn nwan d'e lee ebahụn? Onyẹ-amụma?
Ẹghẹẹ, m rị a gwa ụnụ n'ọ karịdẹ onyẹ-amụma.
27 Makẹni, Jọnụ wụ onyẹ hụ wẹ ku oku ẹ ebahụn Ẹhụhụọ-nsọ
nọ sị,
'Lee ẹ,
m jẹnkọ d'e zihẹ onyẹ-ozi m
n'o buru n'i ụzọ,
kẹni ọ kwan'ị ụzọ ị.' "
28 Jesu nọzị sị, "M rị a gwa ụnụ, imẹ ndị ile okpoho mụ, o
nwẹni onyẹ ka Jọnụ. Kanị, onyẹ hụn kachanrịn ẹkẹrẹ imẹ Alị-
eze Chuku ka Jọnụ."
29 Ndị ile nụ ihiẹn o ku kweri nị kẹ Osolobuẹ dọn e mẹ ihiẹn
ẹ rị mma—kẹ ndị ụgwọ-isi rị imẹ wẹ, makẹni wẹ gọn Jọnụ ntịn,
nị a mẹ wẹ mirin-Chuku.
30 Kanị, ndị Itu-Farisi lẹ ndị-nkuzi Iwu jụ ihiẹn Osolobuẹ
kwademẹ ni wẹ—makẹni wẹ jụ nị Jọnụ e mẹkọ wẹ mirin-
Chuku.
31 "Kị m'e gi nwan ma atụ ndị agbọnị? Nanị kẹ wẹ nọ?"
32 "Wẹ nọ kẹ ụmụẹka nọdị alị imẹ afịa, a hị ibe wẹ, a sị,
'Ẹnyi e gbu ni ụnụ ẹkpiri hụn a sụọnị,
ụnụ etẹnni egu;
ẹnyi e ye olu ẹkwan,
ụnụ a kwannị ẹkwan.' "
33 "Jọnụ hụn e mẹ mirin-Chuku a bịa, o rini kẹ ịhịan ile e ri, ọ
ranị manya, ụnụ sị, 'Eje-mmọn rị imẹ ẹ!'
34 Nwa nke ịhịan a bịa nwan—ọ hụ e ri, a ra, ụnụ sị, 'Lee
okẹnnyẹni! Onyẹ okẹn ihiẹn-oriri, onyẹ-manya, ọwụ ndị a na
ụgwọ-isi lẹ ndị wẹ gi njọ marịn!' "
35 "K'osilẹrị, ihiẹn amamihiẹn mụpụha kẹ wẹ gi a marịn a."

Jesu E Jẹn Iwe Onyẹ Itu-Farisi Oti Te Kụ

36 Onyẹ Itu-Farisi ohu kpọ Jesu d'e sọn ẹ ri ihiẹn-oriri iwe ẹ,
Jesu nọ jẹn, nọdị alị, e ri ihiẹn-oriri.
37 O nwọn okpoho ohu hụn wẹ gi eje-obibi ẹ marịn hụn rị
imẹ obodo hụ. Ọ nụ nị Jesu rị iwe onyẹ Itu-Farisi hụ e ri ihiẹn-
oriri, 'ya ọ nọ wẹhẹ ọgọ-alabasta udẹn e shin ọhụnma jun imẹ ẹ.
38 Ọ nọ nọdị azụụn ebe ụkụ-alị Jesu rị, a kwan ẹkwan: ọ hụ a
kwan ẹnya-mirin e ye Jesu ụkụ-alị, e gi ntutu ẹ e fikọrị a; ọ hụ e
su ụkụ-alị Jesu ọnụ, e hu udẹn hụ e kpu ẹ ụkụ-alị.
39 Ogẹn onyẹ Itu-Farisi hụ kpọ Jesu oriri ahụn gi hụn ihiẹnni,
ọ nọ sị enwẹn ẹ, "Omẹni okẹnnyẹni te wụ onyẹ-amụma nke-esi,
nkẹ ọ marịn onyẹ okpohoni rị e mẹtụ a ẹka wụ—nkẹ ọ marịn
ụdị ịhịan ọ wụ—n'ọ wụ onyẹ-njọ!"

40 Jesu nọ sị a, “Saịmọnụ, m nwọn ihiẹn m chọ nị m gwa ị.” Ọ
nọ sị a, “Onyẹ-nkuzi, kumẹ.”
41 Jesu nọ sị, “O nwọn onyẹ mmadụ ẹbụọ gi ụgwọ. Onyẹ ohu
gi ẹ egho ọrụn akp'ọhịn iri kwasị ọgụnnaị, hụn-ẹbọ gi ẹ egho
ọrụn akp'ọhịn ọgụn-isẹn kwasị nnụ.
42 Asanị wẹ ẹka kụ ụgwọ hụ; 'ya ọ nọ gbagharị wẹ ẹbụọ,
sị wẹ akụzịlẹ ụgwọ hụ. Onyẹ imẹ wẹ kẹ ihiẹn okẹnnyẹ ahụn
gbagharịnị wẹ k'a ka nwan a sụọ?”
43 Saịmọnụ nọ sị, “M weri ẹ nị onyẹ hụn ọ gbagharị ụgwọ
kanị rọ.” Jesu nọ sị a, “Y'a zagụọ a ọhụnma.”
44 'Ya ọ nọ gbehutọ, bu ihun zinmẹ okpoho hụ, sị Saịmọnụ,
“Y'a hụnghọ okpohoni? A banhan m iwe i, y'e yeni m mirin gi
chanchan ụkụ m, kalẹ o gigụọ ẹnya-mirin ẹ chanchan m ọkụ, gi
ntutu ẹ fikọrị a;
45 kẹ m banhan, y'e suni m ọnụ gi kele m, kanị 'ya nwẹn e ke
subehikwọ m nwan ọnụ ụkụ kete m'a bịalẹ;
46 y'e huyeni m udẹn isi, kanị o huguọ udẹn e shin ọhụnma
ye m ụkụ.
47 M rị nwan a gwa ị n'a gbagharịgụọ w'a njọ bu ọda o mẹ, 'ya
haịn o gi a ghọsị okẹn ihiẹn-ọsụsụọnị; kanị onyẹ wẹ gbagharị
njọ mẹ ẹkẹrẹ o mẹ a ghọsị ihiẹn-ọsụsụọ mẹ ẹkẹrẹ.”
48 Ya Jesu nọ sị okpoho hụ, “A gbagharịgụọ wẹ i njọ ị.”
49 Ndị hụ ya lẹ wẹ rị e ri ihiẹn-oriri nọ jụma enwẹn wẹ, “Onyẹ
kẹ onyẹni wụdẹ o gi a gbagharị njọ?”
50 'Ya Jesu nọ sị okpoho hụ, “Okukwe i a zụọpụhagụọ ị. Lama,
udọn y'a rị nị ị.”

Isi Nke Ẹsatọ

Ikpoho Ndị Sọn Jizọsị A Ghahunmẹ

1 Otebe ẹkẹrẹ, Jizọsị nọ ghasọnmẹ obodo ndị hi-ogbe lẹ ndị
mẹ ẹkẹrẹ, e zi oziọma Alị-eze Osolobuẹ; 'ya lẹ ụmụ-azụụn a
mmẹbụọ hụ wị,
2 lẹ ikpoho ndị hụ imẹ ndị ọ chụpụ eje-mmọn imẹ wẹ lẹ ndị
ọ zụọ ọrịa rị ichẹn-ichẹn. Ikpoho ndịnị wụ Meri hụn w'a kpọ
onyẹ obodo Mag'dala, hụn ọ chụpụ eje-mmọn ẹsa imẹ ẹ
3 lẹ Juana hụn Chuza di ẹ wụ onyẹ-isi ọrụn imẹ ọgwa Hẹrọdụ,
lẹ Suzana, lẹzi ikpoho ndị-ọzọ bu ọda hụn gi ihiẹn wẹ e yeni
Jesu lẹ ụmụ-azụụn a ẹka.

Ilu Jesu Gi Onyẹ-ugbo Ta
(Mat 13.1-9; Mak 4.1-9)

4 Ndị bu ọda nọ rị a gha obodo rị ichẹn-ichẹn a bịa d'e kunrun
Jesu. Ogẹn igunrun hi-ogbe gi gbakikomẹgụụ, Jesu nọ ta nị wẹ
iluni:

5 “O nwọn onyẹ-ugbo hụn jẹn d'a gha mkpụrụ a. K'o dọn rị a
gha mkpụrụ imẹ ugbo, ndị hụ imẹ wẹ a danye ọkp'ụzọ, wẹ nọ
zọgbu ẹ, nnụnụ nọ ripụ a.
6 Ndị hụ imẹ wẹ a danye elu ọmụma, ogẹn wẹ gi pupụha, a
kpọpụ wẹ nkụn, makẹni e nwẹn wẹ mirin.
7 Mkpụrụ ndị hụ imẹ wẹ a danye imẹ ogun—wẹ lẹ ogun hụ
e suepụha, ogun nọ dụngbu wẹ.
8 Ndị hụ imẹ wẹ a danye ezigbo alị, e pu wẹ, sue, mị
mkpụrụ mmagi-mmagi, mịrudẹ ụzọ ọgụn-isẹn.” Ogẹn o gi
kugụụ ihiẹnni, ọ nọ wesi olu elu, sị, “Onyẹ nwọn ntịn o gi a nụ
ihiẹn, 'ya nụ!”

Ihiẹn Haịn O Gi Rị A Ta Ilu
(Mat 13.10-17; Mak 4.10-12)

9 Ụmụ-azụụn Jesu nọ sị a kọwa ilu hụ.
10 'Ya ọ nọ sị wẹ, “Osolobuẹ e yegụọ ụnụ oghere ịmarịn ihiẹn-
mini rịsọnmẹ Alị-eze Osolobuẹ, kalẹ, nke ndị ọzọ wụ ilu-ilu, ilu-
ilu, kẹni ọ wụrụ nị,
‘Wẹ hụ e lee ile,
kanị arị w'a hụn,
wẹ hụ a nụ, kanị arị w'a ghọta.’ ”

Jesu A Kọwa Ilu Onyẹ-ugbo
(Mat 13.18-23; Mak 4.13-20)

11 Jesu nọ sị, “Ọnwan wụ nkọwa inu hụ: Mkpụrụ hụ wụ oku
Osolobuẹ.
12 Mkpụrụ ndị hụ danye ọkp'ụzọ wụ ndị hụ nụnị, kanị,
Ekwensụ a bịa d'e wefụ ozi wẹ nụ imẹ obi wẹ amamgbe wẹ
e kweri, nwọn nzụọpụha.
13 Mkpụrụ ndị hụ danye elu ọmụma wụ ndị hụ nụ ozi hụ, gi
ịghọghọ nabanhan a. Kanị enwẹ wẹ nkpọgụn—o jẹnmini imẹ
obi wẹ; w'e kwerihụ ẹkẹrẹ ogẹn, kanị nlele bịa, a danpụ wẹ.
14 Mkpụrụ ndị hụ danye imẹ ogun wụ ndị hụ nụn'a—kanị,
ebe wẹ bikọ elu, uhue lẹ akụ-lẹ-ụba* lẹ ihiẹn a sụọ ụsụọ rị
ụwanị a kpangbu wẹ, mkpụrụ wẹ akazịnị.”
15 “Mkpụrụ ndị hụn danye ezigbo alị wụ ndị hụ nụ oku hụ,
gi obi wẹ ile nabanhan a, kwọnkẹnmẹ ẹ, dikẹnmẹ ndidi—d'e ru
ni a mịpụha wẹ mkpụrụ.”

Ukpẹ Wẹ Gi Afẹrẹ kpumẹ
(Mat 4.21-25)

16 “Ịhịan ara mụye ukpẹ, gi ihiẹn kpumẹ ẹ mọbụ rụ a ye
okpuru bẹdi. Kama, w'e bu ẹ e che elu obu-ukpẹ, kẹni ndị rị
a banhannị legha ụzọ.”

---

* **Isi Nke Ẹsatọ**:14 “***Akụ**-**lẹ**-**ụba*** kẹ wẹ ka a kpọ, kanị Ịka a kpọzị a ẹfee.”

17 “Makẹni, o nwọnni ihiẹn ọwụlẹ zuerini hụn jẹnkọlẹni d'a
pụha ifọn; o nwọnni ihiẹn ọwụlẹ wẹ kpumẹ hụn jẹnkọlẹni d'a
wa.”
18 “Kpachanpụ nị nwan ẹnya ihiẹn ụnụ gi ihiẹn ụnụ rị a nụ e
mẹ; makẹni ndị hụn nwẹni gi ẹ rụn ọrụn kẹ wẹ sikọ d'e yecheni;
kalẹ, ndị hụn nwọnlẹni ihiẹn wẹ gi nke wẹ rụn, wẹ sikọ d'a
napụdẹ wẹ hụn nta wẹ nwọn.”

Nnẹ Lẹ Umunẹ Jizọsị
(Mat 12.46-50; Mak 3.31-35)

19 Ya nnẹ lẹ umunẹ Jizọsị nọ bịa d'e kunrun ẹ, kalẹ asanị wẹ
ẹka nọchimẹ ẹ makẹ igunrun hụ rị ebẹhụ.
20 Onyẹ ohu nọ sị Jizọsị, “Nnẹ i lẹ umunẹ-i-ikẹnnyẹ turu ezi e
che; wẹ chọ nị wẹ hụn ị.”
21 Jizọsị nọ sị wẹ, “Ndị hụn a nụ oku Chuku e gi ẹ e bi—uwẹ
wụ nnẹ m lẹ umunẹ m!”

Jesu A Kụsị Ẹbi
(Mat 8.23-27; Mak 4.35-41)

22 Ụhụọhịn ohu, Jesu lẹ ụmụ-azụụn a nọ banye imẹ ụgbọ-
mirin, ọ nọ sị wẹ, “Nị ẹnyi fetu ni azụụn hụn-ẹbọ.” 'Ya wẹ nọ
jẹnmẹ.
23 Ebe wẹ nyankọ, ụran nọ buru Jizọsị. Idumuzi, ẹbi nọ
kpọma mirin hụ, mirin nọ junmẹ imẹ ụgbọ, nke wụ nị wẹ ile
nọ rị eje-ọnọdị.
24 Ụmụ-azụụn a nọ jẹnburu ẹ, kpọtiẹn ẹ, e yi oro, a sị, “Onyẹ-
nwọnni-ẹnyi! Onyẹ-nwọnni-ẹnyi! Ẹnyi e d'a nwụn!” Jizọsị nọ
tẹnhin, jụgbọ ẹbi hụ lẹ ebiri-mirin hụ; wẹ ile nọ kụsị, ebe ile
nọ mẹ rajụụ.
25 'Ya ọ nọ sị ụmụ-azụụn a, “Elebe kẹ okukwe ụnụ rị?” Kanị
ọ tụ wẹ ẹnya, tụ wẹ egun; wẹ nọ jụma ibe wẹ, “Onyẹ wụkwọ
nwan okẹnnyẹni? O yedẹ ẹbi lẹ ebiri-mirin iwu, a gbaye w'ẹ!”

Jesu A Zụọ Onyẹ Eje-mmọn Rị Imẹ Ẹ
(Mat 8.28-34; Mak 5.1-20)

26 'Ya wẹ nọ ru obodo Gadara hụn bu ihun zinmẹ Galili.
27 Hụn Jesu gihụ gha imẹ ụgbọ hidan ye mkpẹnrẹn mirin
hụ, 'ya okẹnnyẹ ohu eje-mmọn rị imẹ ẹ nọ bịa d'e kunrun ẹ,
okẹnnyẹ ahụn wụ onyẹ obodo hụ.
O tekẹmẹkẹ okẹnnyẹni yibemẹ ẹkwa; a ra nọdị imẹ ụlọ—
ikpẹkpẹ k'ọ nọdị.
28 Mgbe o gi hụn Jesu, ọ nọ dọbepụ oro, dan nị Jesu alị; gi
ndụn ile o nwẹ yi, “Jesu, Nwa Chuku-Kachanrịnnị! Kịnị kẹ i
chọ n'i gi m mẹ? Dodo, eyekwọlẹ m afụnfụn!”
29 O ku ihiẹnni makẹlẹ Jesu a gwagụọ eje-mmọn hụ 'ya gha
imẹ ẹ pụ. (Eje-mmọn hụ e kwọndọn ẹ mbụ-lẹ-ẹbọ: o kwọndọn
ẹ, ọsụọn'a nị wẹ kpọma a ẹgan ọkụ lẹ ẹka—chedọn ẹ, o sikọ d'e

tibepụ ẹgan ndị ahụn, eje-mmọn hụ e nurun ẹ si imẹ ọfịa lẹ ebe ịhịan bilẹni.)
30 Jesu nọ sị a, “Kị wụ ẹfan ị?” 'Ya ọ nọ sị, “Ẹfan m wụ
‘Igunrun.’ ” Ọ za ẹnịna makẹni eje-mmọn bu ọda jun imẹ ẹ.
31 Eje-mmọn ndị hụ nọ rịọ Jesu y'a chụlẹ wẹ ye imẹ Abisi,
Eje-mgbugbu hụ migbu enwẹn ẹ rị alị-mmọn.
32 O nwọn igunrun ezin bu ọda rị nkpọtu-oke nọkunmẹ
ebahụn a kpa nni. 'Ya kẹ eje-mmọn ndị hụ nọ rịọ Jesu 'ya nị
wẹ banyesọnmẹ imẹ ezin ndị hụ. Jesu nọ nị wẹ banye.
33 'Ya eje-mmọn ndị hụ nọ gha imẹ okẹnnyẹ hụ pụha,
banyesọnmẹ imẹ ezin ndị hụ. 'Ya igwee ezin hụ ile nọ kpọtu
oke hụ, zụnban imẹ mirin Galili hụ, ragbu enwẹn wẹ.
34 Ogẹn ikẹnnyẹ ndị hụ rị e du ezin ndị hụ gi hụn ihiẹn mẹni,
wẹ nọ gbapụ, weri oku hụ ghagbamẹ imẹ obodo hụ ile lẹ ụmụ-
alị ndị rịsọnmẹ ẹgbẹrẹ ahụn.
35 'Ya ndị bu ọda nọ pụha d'a hụn ihiẹn mẹni. Ogẹn wẹ gi ru
ebe Jesu rị, a hụn wẹ okẹnnyẹ ahụn eje-mmọn ndị hụ gha imẹ
ẹ pụ k'ọ nọdị alị ẹhụ ụkụ Jesu: o yihụ ẹkwa; uche ẹ e zu oke;
egun nọ tụma wẹ.
36 Ndị rị ebahụn ogẹn ihiẹnni gi mẹ nọ gwa ndị hụ kẹ okẹnnyẹ
hụ dọn dịnhịn.
37 Ya ndị Gadara lẹ ẹgbẹrẹ ahụn ile nọ sị Jizọsị 'ya gha ebẹhụ
pụnị wẹ, makẹni egun rị a tụ wẹ ọda-ọda. 'Ya Jizọsị nọ banyezi
imẹ ụgbọ mirin hụ, kin-azụụn.
38 Okẹnnyẹ hụ eje-mmọn ndị hụ gha imẹ ẹ pụ nọ rịọ Jizọsị
n'ọ nị a sọnmẹ ẹ, kanị Jizọsị nọ zipụ a, sị a,
39 “Lashi iwe ụnụ d'a gwa wẹ okẹn-ihiẹn Osolobuẹ mẹni i.”
Ya okẹnnyẹ hụ nọ jẹnmẹ, ghasọnmẹ ebe ile imẹ obodo hụ, kukọ
ihiẹn hụ Jizọsị mẹ n'ẹ.

Jesu Lẹ Okpoho Ihiẹn Rị A Gba Lẹ Nwata Nwụnnị
(Mat 9.18-26; Mak 5.21-43)

40 Ogẹn Jesu gi gha alị ndị Gadara kinhẹn, igunrun ịhịan rị
ebẹhụ nọ nabanhan a, makẹni wẹ ile rị e che ẹ.
41 Ebẹhụ kẹ okẹnnyẹ ohu w'a kpọ Jaịrọsị nọ bịa; okẹnnyẹni
wụ onyẹ ohu imẹ ndị-isi ụlọ-ofufe wẹ. Ọ nọ dan nị Jesu alị, rịọ
a n'ọ bịa iwe ẹ,
42 makẹni akpụ nwa okpoho ohu ọ mụ hụn wụ ihiẹn nọ kẹ
nwa ahụa mmẹbụọ rị a nwụnhụn. Ogẹn Jesu gi jẹnkọ, igunrun
ịhịan hụ a fụfa a.
43 O nwọn okpoho ohu ihiẹn rị a gba kete ahụa mmẹbụọ rị
imẹ igunrun ahụn; ihiẹn ile o nwọn a gụchanrịngụọ hụn o gi e
jẹn ẹka ndị dibiẹ, kanị o nwọnni onyẹ hụn saẹka zụọn'a.
44 Ọ nọ ghaha ibe azụụn Jizọsị mẹtụ ntịn-ẹkwa Jizọsị ẹka,
ihiẹn rị a gban'a nọ kụsị ozigbo.
45 Ya Jizọsị nọ sị, “Onyẹ mẹtụ m ẹka?”

Ogẹn wẹ ile gi ghọrị nị ẹlẹ wẹ, Pita nọ sị Jizọsị, “Di-nwọnni-ẹnyi, ịhịan ile fihunmẹ i ma, a fụfa ị!”
46 Kanị Jizọsị nọ sị, “O nwọnghọ onyẹ mẹtụ m ẹka. A marịnghọ m nị o nwẹọlẹ ikẹn gha imẹ m pụ.”
47 Ogẹn okpoho hụ gi hụn a n'ọ sakọ ẹka zueri, ọ nọ pụha—ẹhụ hụ a ma a nni; ọ nọ dan nị Jesu alị, nọ id'ẹnya ndị rị ebẹhụ gwa a ihiẹn haịn o gi mẹtụ a ẹka lẹ k'o dọn dịnhịn ozigbo.
48 Jizọsị nọ sị, a, “Nwa m, okukwe i e mẹgụọ ị rị mma. Lama, udọn 'ya rị n'ị.”
49 Ogẹn Jizọsị gi rị e ku ihiẹnni, onyẹ ohu nọ gha iwe onyẹ-isi ụlọ-ofufe hụ bịa d'a sị a, “Nwa ị a nwụnhụngụọ; eyezilẹ onyẹ-nkuzi nsọngbu.”
50 Ogẹn Jizọsị gi nụ a, ọ nọ sị Jaịrọsị, “Atụlẹ egun; nwẹhụ okukwe; o jẹnkọ d'a dịnhịn.”
51 Ogẹn Jesu gi ru iwe Jaịrọsị, ọ nịnị onyẹ ọwụlẹ sọn ẹ banye imẹ ụlọ hụ wezụka Pita lẹ Jọnụ lẹ Jemisi lẹzi ndị mụ nwata hụ.
52 Wẹ ile rị ebahụn hụ a kwan, e goo nwata hụ. Kanị Jesu nọ sị wẹ,
“Akwanzilẹ ni; nwata hụ anwụnnị, ọ rịhụ ụran!”
53 Wẹ nọ mụma Jizọsị ẹmụ, makẹni a marịngụọ wẹ nị nwata hụ a nwụnhụngụọ.
54 Kanị Jizọsị nọ kwọndọn nwata hụ ẹka, sị, “Nwata, lihi ọtọ!”
55 Mmọn nwata hụ nọ kinhẹn, ọ nọ rịzị ndụn; 'ya ọ nọ lihi ọtọ ozigbo. Jizọsị nọ sị wẹ ye nwata hụ ihiẹn-oriri.
56 Ọ tụ ndị mụn'a ẹnya ọda-ọda, kanị Jizọsị nọ sị wẹ ag-wakwọlẹ onyẹ ọwụlẹ ihiẹn mẹni.

Isi Nke Itenẹi

Jesu E Zipụ Ụmụ-azụụn Mmẹbụọ Hụ
(Mat 10.5-15; Mak 6.7-13)

1 Jesu nọ kpọkikomẹ ụmụ-azụụn a mmẹbụọ hụ, ye wẹ ikẹn hụn eje-mmọn ile e gi rị okpuru wẹ lẹ hụn wẹ e gi gwọ ọrịa.
2 Ya ọ nọ zipụ wẹ kẹni wẹ jẹn d'e zi ozi Alị-eze Osolobuẹ lẹni wẹ jẹn d'a zụọ ndị emu rị a kụ.
3 Ọ nọ sị wẹ, “Ewerilẹ ni ihiẹn ọwụlẹ ụnụ jẹnkọnị: kẹ ọkpọ, kẹ ẹkpa, kẹ ihiẹn-oriri, kẹ egho; ewerilẹ ni ẹkwa ọzọ che ni hụn ụnụ yi.
4 Ụlọ ọwụlẹ wẹ nọ nabanhan ụnụ, nọdị nị ebahụn d'e ru mgbe ụnụ gha obodo hụ pụ.
5 Ebe ọwụlẹ wẹ nọlẹni nabanhan ụnụ, ụnụ pụkọnị obodo hụ, kpukpupụ nị ẹjan rị ụnụ ụkụ n'ọ wụrụ ihiẹn wẹ gi shịagbu wẹ ẹri.”
6 Ụmụ-azụụn hụ nọ jẹnmẹ, a ghasọnmẹ wẹ ụmụ-alị ile rị ichẹn-ichẹn, e zi oziọma, a gwọ ọrịa ebe ile wẹ ru.

Obi Eruzini Hẹrọdụ Alị
(Mat 14.1-12; Mak 6.14-29)

7 Ogẹn Hẹrọdụ, hụn rị a kị azụụn Galili, gi nụ ihiẹn ile rị e mẹni, obi eruzin'ẹ alị. Makẹni o nwẹ ndị rị a sị nị Jọnụ hụn e mẹ mirin-Chuku a ghagụọ ọnwụn lihi;
8 ndị hụ imẹ wẹ sị nị Ẹlaịja a pụhagụọ; ndị hụ imẹ wẹ sịzị nị onyẹ ohu imẹ ndị-amụma mbụ e lihigụọ.
9 Hẹrọdụ nọ sị, "E bepụgụọ m Jọnụ isi; onyẹ wụzị nwan onyẹni m rị a nụ otiti ẹ?" 'Ya ọ nọ chọma n'ọ hụn Jizọsị.

Jesu E Ye Igunrun Hi-ogbe Ihiẹn-oriri
(Mat 14.13-21; Mak 6.30-44; Jọn 6.1-14)

10 Ndị-ozi hụ pụ-ichẹn a lụaha, wẹ nọ gwa Jesu ihiẹn ile wẹ mẹsọnmẹ ebe wẹ jẹn. Ọ nọ gi nzuzue weri wẹ pụ, wẹ nọ si obodo w'a kpọ Bẹsaịda.
11 Kanị ogẹn igunrun ndị ahụn gi nụ a, wẹ nọ rusọnmẹ ẹ. Ọ nọ nabanhan wẹ, gwa wẹ oku Alị-eze Osolobuẹ, zụọ ndị hụn chọ nzụọrị.
12 Ogẹn anwụn gi rọma, ụmụ-azụụn a mmẹbụọ hụ nọ bịa d'e kunrun ẹ, sị a, "Sị igunrunni lama, nị wẹ jẹn obodo ndị mẹ ẹkẹrẹ-ẹkẹrẹ lẹ alị-ọfịa rị ẹgbẹrẹnị d'a chọrị ihiẹn wẹ sikọ d'e ri lẹ ebe wẹ k'a ranhịn, makẹlẹ o nwọnni onyẹ bi ebeni ẹnyi rị."
13 Kanị Jizọsị nọ sị wẹ, "Ụnụ lẹ enwẹn ụnụ, yeni wẹ ihiẹn wẹ jẹnkọ d'e ri."

Wẹ nọ sị a, "Ogbe-brẹdi isẹn lẹ azụn ẹbụọ sụọ kẹ ẹnyi nwọn—mmanị ị chọ nị ẹnyi jẹn d'e ṅọn ni igunrunni ile ihiẹn-oriri."
14 Makẹni wẹ rị ihiẹn rịkẹ ikẹnnyẹ ọgụn-iri-kwasị-nnụ-mmẹbụọ (hụn wụ nnụ-uku isẹn). 'Ya ọ nọ sị ụmụ-azụụn a, "Dọnmẹsọnmẹ ni wẹ ọkụdụ-ọkụdụ—ihiẹn nọkẹ mmadụ iri-kwasị-ọgụnnaị nọdịsọnmẹ ọkụdụ-ọkụdụ."
15 Ụmụ-azụụn a nọ mẹ k'o ku, wẹ nọ sị ndị hụ ile nọdịsọnmẹ alị.
16 Jesu nọ weri ogbe-brẹdi isẹn hụ lẹ azụn ẹbụọ hụ, o lee ẹnya elu-igwee, ye Osolobuẹ ekele, 'ya ọ nọ bebe wẹ, weye ụmụ-azụụn a nị wẹ kesọnmẹ ni igunrun hụ 'ya.
17 Wẹ ile nọ rijunchanrịn ẹfọ. Wẹ nọ kpọnkikomẹ hụn họdụnị, ọ nọ jun ụkpalị mmẹbụọ.

Pita E Ku Onyẹ Jesu Wụ
(Mat 16.13-19; Mak 8.27-29)

18 Ụhụọhịn ohu, Jesu sụọ nọdị e mẹ ekpere. Ụmụ-azụụn a sụọ nọkunmẹ ẹ. Ọ nọ jụ wẹ, sị, "Onyẹ kẹ wẹ sị nị ịya kẹ m wụ?"
19 Wẹ nọ sị, "Ndị hụ imẹ wẹ sị nị ị wụ Jọnụ hụn e mẹ mirin-Chuku; ndị hụ imẹ wẹ sị nị ị wụ Ẹlaịja; ndị ọzọ sị nị onyẹ ohu imẹ ndị-amụma mbụ a ghagụọ ọnwụn lihi—nị ịya k'ị wụ."

20 Ọ nọ nwan sị wẹ, “Onyẹ kẹ ụnụ lẹ enwẹn ụnụ sị nị ịya
kẹ m wụ?” Pita nọ za, sị, “Ịyụ wụ Kraịstị Osolobuẹ, Onyẹ Hụ
Osolobuẹ Tumẹ.”

Jesu E Ku Ẹ N'o K'a Ta Afụnfụn, Nwụnhụn, Lihizi
(Mat 16.20-28; Mak 8.30—9.1)

21 'Ya Jizọsị nọ dọkẹnmẹ wẹ ẹka-ntịn, sị wẹ agwakwọlẹ onyẹ
ọwụlẹ ihiẹnni.
22 Ọ nọzị sị wẹ, “Nwa nke Ịhịan jẹnkọ d'a tarịrị okẹn afụnfụn
ẹka ndị-isi lẹ ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-nkuzi Iwu. Wẹ sikọ d'a jụ
a, gbu ẹ—kalẹ, nke akp'ọhịn ẹtọ Osolobuẹ sikọ d'a gha ọnwụn
weli ẹ.”
23 Ọ nọ sị wẹ, “Onyẹ ọwụlẹ chọ n'o sọnmẹ m, 'ya jụ enwẹn ẹ,
buru obe* ẹ ụhụọhịn ile, sọnmẹ m.
24 Makẹni onyẹ ọwụlẹ chọ n'o ghe isi ẹ, isi ẹ a tọ a; kanị, onyẹ
ọwụlẹ hụn gi ufiri m tuhu ndụn a jẹnkọ d'a zụọpụha a.
25 Elee erere k'ọ ban nị ịhịan, ọwụnị o nwọnchanrịngụụ ụwa
ile, 'ya lẹ enwẹn ẹ e tuhu?”
26 “Makẹni, onyẹ ọwụlẹ hụn mẹ ifẹnrẹn mmẹ lẹ oku-ọnụ m,
onyẹ hụ kẹ mmẹ wụ Nwa nke Ịhịan sikọ d'e mẹzi ifẹnrẹn ẹ ogẹn
m jẹnkọ d'e gi gi ọghọ m lẹ nke Chuku-Nẹdi lẹ nke ndị mmọn-ozi
nsọ bịa.
27 M rị a gwa ụnụ ezioku, ndị hụ imẹ ndị turu ebeni
anwụnkọ d'e ru ni a hụn wẹ Alị-eze Osolobuẹ.”

Jizọsị E Nwọnhutọ
(Mat 17.1-8; Mak 9.2-8)

28 Ọ rị ihiẹn rịkẹ akpụ-ụhụọhịn ẹsatọ Jesu kugụụ ihiẹn ndịnị,
ọ nọ weri Pita lẹ Jọnụ lẹ Jemisi si elu ugu d'e mẹ ekpere.
29 K'ọ rị e mẹ ekpere, ihun ẹ nọ nwọnhutọ, ẹkwa a nọ
nwunmẹ nke ọchan, gbukepụma.
30 Idẹnmizi 'ya lẹ ikẹnnyẹ ẹbụọ nọ kumẹ oku. Ikẹnnyẹ ndị
ahụn wụ Mozizi lẹ Ẹlaịja;
31 wẹ gi ọghọ pụ-ichẹn pụha; wẹ lẹ Jizọsị rị e ku oku ụla o jẹnkọ
d'a la ghaghanị ọnwụn o k'a nwụn imẹ Jerusalẹm gi mẹzu uche
Osolobuẹ.
32 Ẹnya ụran rị e mẹ Pita lẹ ndị 'ya lẹ wẹ nọdị ọda-ọda, kanị
ogẹn ụran gi fọn wẹ ẹnya, wẹ nọ hụn ọghọ Jizọsị, hụnzịkwọ
ikẹnnyẹ ẹbụọ ahụn turuye ni n'ẹ.
33 Hụn ikẹnnyẹ ẹbụọ hụ gi latọkọ Jesu, Pita nọ sị Jesu, “Di-
nwọnni-ẹnyi, ọ rịka mma nị ẹnyi nọdịchanrịn ebeni! Nị ẹnyi tụn
ọdụ ẹtọ: nke i wụ ohu, nke Mozizi wụ ohu, nke Ẹlaịja wụ ohu.”
(Ọ marịn ihiẹn ọ rị e ku, kaka!)

---

* **Isi Nke Itenẹ**i:23 Ogẹn ahụn, ndị Rom e gi obe wẹ gi osisi mẹmẹ e gbu onyẹ wẹ ma ikpe-ọnwụn. Onyẹ hụ e buru obe ẹ, sọnmẹ ndị-agha hụn jẹnkọ d'a kpọgbun'ẹ. Wẹ kpọmagụụ a elu-obe, a nọdị wẹ ebẹhụ e che nche d'e ru n'ọ nwụnhụn.

34 Ogẹn o gi rị e ku ihiẹnni, orukpu nọ pụha d'e kpumẹ wẹ;
egun nọ tụma ụmụ-azụụn a ndị hụ ogẹn orukpu hụ gi rị e
kpumẹ wẹ.
35 Olu nọ gha imẹ orukpu hụ sị, “Ọnwan wụ Nwa m, Onyẹ
hụn m họrị—gọn n'ẹ ntịn!”
36 Mgbe olu hụ gi kugụụ, Jesu sụọ kẹ wẹ hụnzị.
Ụmụ-azụụn a ẹtọ hụ ekupụhadẹni oku ihiẹnni wẹ hụn ogẹn
hụ wẹ gi hụn a; agwanị wẹ onyẹ ọwụlẹ ihiẹn wẹ hụn.

Jesu A Zụọ Nwata Okẹnnyẹ Eje-mmọn Rị Imẹ Ẹ
(Mat 17.14-21; Mak 9.14-29)

37 Eki e fọn, ogẹn Jesu lẹ ụmụ-azụụn a ẹtọ ahụn gi gha elu ugu
hụ hidan, igunrun hi-ogbe nọ kunrun Jesu.
38 Okẹnnyẹ ohu nọ gha imẹ igunrun hụ yi oro, sị, “Onyẹ-
nkuzi! Dodo, lee nwa m—ịya sụọ kẹ m mụ!
39 O nwẹ eje-mmọn e kwọndọn n'ẹ: o m'ẹ a dọbepụ oro, ụfọfọ
a pụhama a ọnụ; ọ rụ a ẹhụ; a ra yen'ẹ efe!
40 M rịọ ụmụ-azụụn ị wẹ chụpụ a, asanị wẹ ẹka.”
41 Jesu nọ shịarị, sị, “Eje-agbọ nwọnlẹni okukwe kẹ ụnụ wụ!
Nanị kẹ mmẹ lẹ ụnụ jẹnkọ d'a nọbiehan?! Elee ogẹn kẹ m k'e
dinruni ụnụ ndidi?!” 'Ya ọ nọ sị okẹnnyẹ hụ, “Wẹhẹ nwa ị
ebeni.”
42 Ogẹn nwata-okẹnnyẹ ahụn gi pụla, eje-mmọn hụ nọ kwan-
tuzi ẹ, dọma a, kanị Jesu nọ jụgbọ eje-mmọn hụ, zụọ nwata hụ,
we ẹ ye nẹdi ẹ.
43 Ikẹnni hi-ogbe Osolobuẹ kpa nọ tụ ndị hụ ile ẹnya.

Jizọs' E Kuzi Oku Ọnwụn A
(Mat 17.22-23; Mak 9.30-32)

Kẹ ihiẹn ile Jesu rị e mẹ rịkwọ a tụ ịhịan ile ẹnya, ọ nọ sị ụmụ-
azụụn a,
44 “Azọkwọlẹ ni ihiẹnni m jẹnkọ d'a gwa ụnụ kikẹnni: Wẹ sikọ
d'e re Nwa nke Ịhịan ye ndị ịhịan.”
45 Kanị ụmụ-azụụn a aghọtanị ihiẹn ọ rị e ku. Wẹ zuemẹ ni
wẹ ịya, amamgbe w'a ghọta a—bụ egun anịnị wẹ jụ a ihiẹn o gi
ẹ ku.

Onyẹ Kachanrịn Ibe Ẹ

46 Ogẹn ohu, ụmụ-azụụn Jesu nọ dọma oku onyẹ hụn jẹnkọ
d'a kachanrịnnị imẹ wẹ.
47 Jizọsị a marịngụọ ihiẹn wẹ rị e ro imẹ obi wẹ, 'ya ọ nọ weri
nwa-ndu ohu, w'ẹ wuzo ẹhụ a,
48 sị wẹ, “Onyẹ ọwụlẹ gi ufiri ẹfan m nabanhan nwata nọ
ẹnịna nabanhan m, bụ onyẹ hụn nabanhan nị m nabanhan
onyẹ hụn zini m. Makẹni onyẹ hụ kachanrịn ẹkẹrẹ imẹ ụnụ
ile, ịya wụ onyẹ hụn kachanrịnnị.”

Onyẹ Ghalẹni A Nọkin Ụnụ Ụzọ Rị Azụụn Nke Ụnụ
(Mak 9.38-40)

49 Jọnụ nọ sị Jizọsị, “Di-nwọnni-ẹnyi, ẹnyi hụn okẹnnyẹ ohu rị e gi ẹfan ị a chụpụ eje-mmọn, ẹnyi nọ sị a kụsị a, makẹni ẹlẹ onyẹ itu ẹnyi.”
50 Kanị Jesu nọ sị 'ya lẹ ụmụ-azụụn ndị ọzọ, “Akụsịlẹ n'a, makẹni onyẹ ọwụlẹ ghalẹni a nọkin ụnụ ụzọ rị azụụn nke ụnụ.”

Obodo Jụ Jesu

51 Mgbe ogẹn hụ wẹ jẹnkọ d'e gi we Jizọsị si elu-igwee gi rumẹ, ọ nọ kwademẹchanrịn obi ẹ jẹnmẹ Jerusalẹm, o leni ẹnya azụụn.
52 Ọ nọ zi ndị-ozi buru n'ẹ ụzọ. Wẹ nọ banye obodo ohu rị imẹ Sameria d'a kwademẹ n'ẹ ihiẹn.
53 Kanị ndị rị ebẹhụ anabanhann'a makẹni Jerusalẹm kẹ ẹnya a rị.
54 Ogẹn ụmụ-azụụn a wụ Jemisi lẹ Jọnụ gi hụn ihiẹnni, wẹ nọ sị, “Di-nwọnni-ẹnyi, y'a chọghọ nị ẹnyi gha elu-igwee kpọtu ọkụn n'o ripụ wẹ [kẹ Ẹlaija dọn mẹ]?”
55 Kanị Jesu nọ gbehutọ, jụgbọ wẹ, [sị, “Ụnụ amarịn ụdị obi ụnụ nwọn!]† [Mmẹ wụ Nwa nke Ịhịan abịanị d'e tikpọ ndụn ịhịan, kama, m bịa d'a zụọpụha wẹ].”
56 Ya lẹ wẹ nọ si alị ọzọ mẹ ẹkẹrẹ.

Ndị Hụ Chọ Nị Wẹ Sọnmẹ Jizọsị
(Mat 8.19-22)

57 Ogẹn wẹ gi jẹnkọ, okẹnnyẹ ohu nọ sị Jesu, “M k'e sọn i ebe ọwụlẹ i jẹnkọ.”
58 Jesu nọ sị a, “Ufu nwọn okporo ebe w'e bi; nnụnụ nwọnzikwọ ẹkụụ; kanị mmẹ wụ Nwa nke Ịhịan enwọn ebe m'e buche isi m.”
59 Jesu sị okẹnnyẹ ọzọ, “Sọnmẹ m.” Kanị okẹnnyẹ hụ nọ sị, “Di-ọkpa, nị m bu ụzọ jẹn d'e ligụụ nẹdi m.”
60 Ya Jesu nọ sị, “Hapụ ndị nwụnnị nị wẹ li ndị nke wẹ nwụnnị. Ịyụ nwẹn, jẹnmẹ d'e zi ozi Alị-eze Osolobuẹ.”
61 Onyẹ ọzọ sịzị, “Di-ọkpa, m jẹnkọ d'e sọn i, kalẹ, nị m bugụụ ụzọ jẹn d'a sị ezi-lẹ-ụlọ m, ‘Nọdị nị ọhụnma.’ ”
62 Jizọsị nọ sị a, “Onyẹ ọwụlẹ hụn e bucheguụ ẹka ọrụn e lee ẹnya azụụn, efuruni Alị-eze Osolobuẹ.”

Isi Nke Iri

Jizọsị E Zipụ Mmadụ Mmẹbụọ-kwasị-ọgụn-ẹtọ Ọzọ

1 Ọnwan e mẹgụụ, Di-nwọnni-ẹnyi nọ họrị ikẹnnyẹ mmẹbụọ-kwasị-ọgụn-ẹtọ ndị ọzọ. Ọ nọ zipụ wẹ mmadụ ẹbụọ-ẹbụọ, nị wẹ buru n'ẹ ụzọ jẹn obodo ile lẹ ebe ile 'ya lẹ enwẹn ẹ jẹnkọ d'e jẹn.

† **Isi Nke Itenẹ**i:55 *mọbụ:* “ụdị Mmọn ụnụ wụ nkẹ ẹ”

2 Ọ nọ sị wẹ, “Ihiẹn-ugbo wẹ jẹnkọ d'a ghọ ebukẹ, kanị ndị
jẹnkọ d'a ghọn'a ebuni ọda. Mẹ ni nwan ekpere rịọ onyẹ nwọn
ugbo n'o zi ndị ọrụn d'a ghọn'a ihiẹn-ugbo ẹ.
3 Jẹnmẹ ni! Lee ẹ, m rị e zipụ ụnụ rịkẹ atụnrụn e ye imẹ
igunrun ẹwọrọ*.
4 Ewerilẹ ni ego; ebulẹ ni ẹkpa; ewerilẹ ni akp'ụkụ; akụsịlẹ
ni ụzọ d'e kele onyẹ ọwụlẹ.
5 Ụlọ ọwụlẹ ụnụ banye, bu ni ụzọ kele, sị, ‘Udọn 'ya rị nị ụlọnị.’
6 Omẹni onyẹ udọn rị ụlọ hụ, udọn ụnụ a nọyen'ẹ; kanị, omẹni
o nwọnni onyẹ udọn rịn'a, udọn ụnụ e kinhẹn ni ụnụ.
7 Nọdị nị ụlọ ohu ahụn ndị rịn'a nabanhan ụnụ, e ri, a ra
ihiẹn ọwụlẹ wẹ ye ụnụ, makẹni o furu nị wẹ kụ ndị ọrụn ụgwọ.
Akwahunmẹlẹ ni.
8 Obodo ọwụlẹ ụnụ banye, nị a nabanhan wẹ ụnụ, ri ni ihiẹn
ọwụlẹ wẹ ye ụnụ;
9 zụọ nị ndị emu rị a kụ imẹ obodo hụ; sị nị ndị rị n'a, ‘Alị-eze
Osolobuẹ a rịgụọ nsue.’
10 Kanị obodo ọwụlẹ ụnụ banhan nị anabanhannị wẹ ụnụ,
shi ni ọgbara-ogbe, ụnụ a nọdị ebẹhụ sị,
11 ‘Kẹ ẹjan obodo ụnụ hụn rị ẹnyi ụkụ, ẹnyi rị e tichanpụ
a atọnị ụnụ n'ọ shịagbu ụnụ ẹri. Kanị, nyanhan nị nị Alị-eze
Osolobuẹ a rịgụọ nsue!’
12 M rị a gwa ụnụ ezioku, o jẹnkọ d'a rị nị *eje-alị* ahụn wụ
Sodọm nfe Ụhụọhịn Okinkin-ikpe karị obodo hụ!”

Jizọsị A Ban Nị Obodo Ndị Hụ Kwerilẹni Mban
(Mak 11.20-24)

13 “Okẹn nsọngbu jẹnkọ d'a rị nị ndị obodo Korazin! Okẹn
nsọngbu jẹnkọ d'a rịzịkwọ nị ndị obodo Bẹsaịda! Makẹni, omẹni
imẹ *eje-alị* wụ Taya-lẹ-Sidọnụ kẹ wẹ nọ rụn ọrụn-atụmẹnya ndị
hụn wẹ rụn imẹ ụnụ, nkẹ o tekẹ ndị Taya-lẹ-Sidọnụ roghariguụ,
yiri ẹkwa-ahịọ, bụọ ntụn kpu enwẹn wẹ, nọdị akpakalị—gi
ghọsị n'e roghariguọ wẹ!
14 Ụnụ jẹnkọ d'a takarị ndị Taya-lẹ-Sidọnụ afụnfụn Ụhụọhịn
Okinkin-ikpe.”
15 “Nke ụnụ ndị obodo Kapanọm, ụnụ ro ni wẹ sikọ d'e busi
ụnụ elu-igwee? Mba! Wẹ jẹnkọ d'a tụtu ụnụ ye alị-mmọn!”
16 Ọ nọ sị ụmụ-azụụn a, “Onyẹ ọwụlẹ gọn ụnụ ntịn rị e gọn m
ntịn; onyẹ ọwụlẹ jụ ụnụ rị a jụ m; onyẹ ọwụlẹ jụ nị m rị a jụ
onyẹ hụn zihẹni m.”

Ndị hụ Jesu Zipụ A lụa

17 Omẹgụụ, ikẹnnyẹ mmẹbụọ-kwasị-ọgụn-ẹtọ hụ nọ gi okẹn
ighọghọ lụa. Wẹ nọ sị, “Di-nwọnni-ẹnyi, kẹ eje-mmọn rị ichẹn-
ichẹn humẹni ẹnyi isi hụn ẹnyi gihụ gi ẹfan ị gwa wẹ oku!”

---

* **Isi Nke Iri:3** *Griki:* wofu

18 Jesu nọ sị wẹ, “A hụnghọ m kẹ Ekwensụ gha elu-igwee dan
‘nwaịn!’, rịkẹ ebe amụma nọ be.
19 Lee ẹ! E yeọlẹ m ụnụ ikẹn hụn ụnụ e gi zọ agwọ lẹ akpị ọkụ
ghafe, lẹzikwọ hụn ụnụ e gi mẹri ikẹn ile Eṅẹnrẹn hụ nwọn—o
nwọnni ihiẹn sikọ d'a rụ ụnụ ẹhụ.
20 K'osilẹrị, egilẹ ni ifiri ni eje-mmọn humẹ ni ụnụ isi ghọghọ,
ka ghọghọ nị makẹni e deyegụọ wẹ ẹfan ụnụ imẹ elu-igwee.”

Jesu A Ghọghọ
(Mat 11.25-27; 13.16-17)

21 Ogẹn ohu hụ, Jesu nọ ghọghọ imẹ Mmọn-*nsọ*, sị, “Baba,
Onyẹ nwọn elu-igwee lẹ ụwa! M rị e kele i makẹlẹ 'y'e
zuemẹgụọ nị ndị marịn ihiẹn lẹ ndị nwẹ nghọta ihiẹn ndịnị,
we wẹ ghọsị ụmụ-ndu. Ẹghẹẹ Baba, ẹnịna k'ị chọ n'ọ rị.”
22 “Nẹdi m e bugụọ ihiẹn ile che m ẹka. O nwọnni onyẹ marịn
onyẹ Nwa Osolobuẹ wụ wezụka Chuku-Nẹdi; o nwọnzikwọnị
onyẹ marịn Chuku-Nẹdi wezụka Nwa a—lẹzi onyẹ ọwụlẹ Nwa
a chọ n'o mẹ ẹ marịn a.”
23 Ya kẹ Jizọsị nọ gbehutọ, bu ihun zimẹ ụmụ-azụụn a, kagwa
wẹ, sị, “Ụnụ wụ ndị wẹ gọzi agọzi nị ẹnya ụnụ rị a hụn ihiẹn
ndịnị ụnụ rị a hụn!
24 M rị a gwa ụnụ, ndị-amụma lẹ ndị nze bu ọda a chọgụọ nị
wẹ hụn ihiẹn ụnụ rị a hụn, ahụnnị w'a; a chọzịkwọ wẹ nị wẹ nụ
ihiẹn ụnụ rị a nụ, anụnị w'a.”

Onyẹ Samerịa Hụn Mẹ Ọhụnma

25 Ọkaa-Iwu ohu bịa d'e shini Jesu ọnyan. Ọ sị Jesu, “Onyẹ-
nkuzi, kịnị kẹ m jẹnkọ d'e mẹ nị m nwọnhẹn ndụn-itẹbitẹ?”
26 Jesu nọ sị a, “Kị Iwu Mozizi ku? Nanị ị ghọta a?”
27 Okẹnnyẹ hụ nọ za, sị, “ ‘Gi obi i ile, enwẹn† i ile, ikẹn i ile
lẹzi uche i ile nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ Di-nwọnni-ẹnyi wụ Osolobuẹ
i’; lẹzikwọ ‘ihiẹn ibe i k'a sụọrịrị ị kẹ ihiẹn enwẹn i dọn a sụọ ị.’
”
28 Jesu nọ sị a, “Y'a zagụọ ọhụnma; mẹ ọnwan kẹni i rị ndụn.”
29 Kanị Ọkaa-Iwu hụ chọ n'o kuni enwẹn ẹ ọhụnma, ọ nọ jụ
Jesu, sị, “Onyẹ wụ nwan ibe m?”
30 Jesu nọ za, sị, “Okẹnnyẹ ohu gha Jerusalẹm jẹnkọ Jẹriko.
Ọ nọ danban ẹka ndị ohin, wẹ nọ napụchanrịn a ihiẹn ile o gi,
gbama a ọtọ, gbu ẹ ili—nke wụ nị ọ họdụ ẹkẹrẹ n'ọ nwụn, wẹ
nọ la a tọ ụzọ.
31 Ọ nọ nwan mẹ ni onyẹ nchụ-ẹjan ohu ghakọ ụzọ hụ; kanị,
ogẹn o gi hụn okẹnnyẹ hụ, ọ nọ ghakpẹn ẹ.
32 Ẹrịra k'o gi mẹzikwọ nị onyẹ Livaị, onyẹ a rụn imẹ Ụlọ-nsọ,
ghakọ ụzọ hụ; ọ hụn okẹnnyẹ ahụn, ọ nọzị ghakpẹn ẹ.
33 Kanị, ogẹn onyẹ Samerịa ohu hụn ghakọ ụzọ hụ jẹnkọ alị-
ịhịan gi pụha ebe okẹnnyẹ hụ rị, hụn a, omikẹn ẹ nọ mẹ ẹ.

† **Isi Nke Iri:27** umẹ ndụn

34 Ọ nọ jẹn d'e kunrun ẹ, hu udẹn lẹ manya yesọnmẹ ebe ile ọ
rụ ẹhịụ, kẹnmẹchanrịn a wẹ ile. Onyẹ Sameriạ hụ gi anyịnnyan
—ọ nọ bu okẹnnyẹ hụ che enu anyịnnyan hụ, we okẹnnyẹ ahụn
si ụlọ ndị ijẹn a nọdị, nọ ebẹhụ lefụ a ẹnya.
35 Ogẹn eki gi fọn, ọ nọ wepụha egho ọrụn akpụ-ụhụọhịn
ẹbụọ, ye onyẹ hụn e lepụ ụlọ ndị ijẹn hụ ẹnya, sị a, 'Dodo, lepụ
a ẹnya; m kinhẹn, a kụkin m'ị ihiẹn họdụnị hụn i gi lepụ a ẹnya.'
"
36 Ya Jesu nọ nwan sị onyẹ-nkuzi Iwu hụ, "K'i ro? Onyẹ imẹ
mmadụ ẹtọnị hẹnrin ibe okẹnnyẹ hụ danban ẹka ndị ohin?"
37 Onyẹ-nkuzi Iwu hụ nọ za, sị, "Onyẹ hụn mẹ n'ẹ ẹfọma." Ya
kẹ Jesu nọ sị a, "Jẹnmẹ nwan d'e mẹ ẹrịra."

Jizọsị A Bịa Iwe Mata Lẹ Meri

38 Ogẹn Jesu lẹ ụmụ-azụụn a gi jẹnkọ, wẹ nọ banye obodo ohu
mẹ ẹkẹrẹ. Okpoho ohu ẹfan a wụ Mata nọ nabanhan a iwe ẹ:
39 Mata nwẹ nwẹnẹ-okpoho ẹfan a wụ Meri, hụn nọdị alị ẹhụ
ụkụ Di-nwọnni-ẹnyi, e gọn ntịn ihiẹn ọ rị e ku.
40 Kanị, Mata asanị ẹka nọdị makẹ ọrụn bu ọda ọ rị a rụn
mmụlọ; 'ya ọ nọ bịa d'e kunrun Jesu, sị, "Di-nwọnni-ẹnyi, o
nwọnni ihiẹn i kpọ a nị nwẹnẹ m la ọrụn ile tọnị mmẹ sụọ? Gwa
a nwan ya d'e yeni m ẹka."
41 Kanị Di-nwọnni-ẹnyi nọ za a, sị, "Mata, Mata! Ị rị e hue
uhue, e sọngbu enwẹn i banyeni ihiẹn bu ọda —
42 bụ ihiẹn ohu sụọ rị mkpa; Meri a họrịgụọ hụn ka mma;
anapụkọ w'a ya."

Isi Nke Mmanaị

Jizọsị A Kuzi Kẹ Wẹ Dọn E Mẹ Ekpere
(Mat 6.9-13; 7.7-11)

1 Jizọsị rị ebe ohu e mẹ ekpere; ogẹn o gi mẹgụụ, nwa-azụụn
a ohu nọ sị a, "Di-nwọnni-ẹnyi, kuzi ẹnyi ekpere—kẹ Jọnụ dọn
kuzi ụmụ-azụụn a."
2 Jizọsị nọ sị wẹ, "Ụnụ gha e mẹ ekpere, sị nị:
'Baba,
nị wẹ dọnmẹ ẹfan ị nsọ;
Alị-eze i 'ya bịa d'a kịma.
3 Ye ẹnyi ihiẹn-oriri sikọ d'e zu ẹnyi ụhụọhịn-ụhụọhịn;
4 Gbagharị ẹnyi njọ ẹnyi,
makẹni ẹnyi a gbagharị onyẹ ọwụlẹ mẹjanị ẹnyi a gbagharị.
Edubanlẹ ẹnyi imẹ ọnwụnwan, [ka gbapụha ẹnyi ẹka Eje-onyẹ
hụ*].' "

---

* **Isi Nke Mmanaị**:4 *mọbụ:* eje-ihiẹn

5 'Ya Jizọsị nọ sị ụmụ-azụụn a, “Nị ẹnyi weri ẹ nị onyẹ ohu
imẹ ụnụ jẹn iwe ọwụ a imẹ abalị d'a sị a, ‘Di-ẹnyi, zinye m ogbe-
brẹdi ẹtọ.
6 Ọwụ m hụn rị ụzọ-ijẹn rịhụ a banhan iwe m kikẹnni, kanị
enwẹ m ihiẹn-oriri ọwụlẹ m sikọ d'e ye ẹ.’
7 Nị ẹnyi werizikwọ a nị ọwụ ị ahụn gha imẹ ụlọ sị, ‘Eyelẹ m
nsọngbu; a kpọkinguọ wẹ ụzọ; mmẹ lẹ ụmụ m e dinẹgụọ. Asa
m ẹka lihi ọtọ d'e ye i ihiẹn ọwụlẹ.’
8 M rị a gwa ị nị ọsụọn'a n'o gini ifiri nị ị wụ ọwụ a lihi ye i
brẹdi, o sikọ d'e ye 'y'ẹ makẹni y'a rịọbehini.
9 'Ya wụ, m rị a gwa ị: rịọ, i k'e nwọnhẹn; chọ, i jẹnkọ d'a hụn;
dụ ẹka, wẹ sikọ d'a gụnpụn'ị ụzọ.
10 Makẹni ndị ile hụn rịọnị jẹnkọ d'e nwẹhẹn; ndị hụn chọnị
jẹnkọ d'a hụn; wẹ sikọ d'a gụnpụzịkwọnị ndị ile dụ ẹka ụzọ.
11 Imẹ ụnụ ile, elee nẹdi sikọ d'e ye nwa a agwọ ọ rịọ a azụn
12 mọbụ ye ẹ akpị omẹni ọ rịọ a ẹkwan?
13 O mẹ nwan nị ụnụ hụn wụ ndị-njọ ma ye ụmụ ụnụ ihiẹn
rị mma, nanị kẹ Nẹdi ahụn rị elu-igwee k'e yehan ndị rịọ a
Mmọn-nsọ? O yekarịkọ wẹ?”

Jesu Lẹ Bẹzibọ
(Mat 12.22-30; Mak 3.20-27)

14 Ụhụọhịn ohu, Jesu chụpụ eje-mmọn odin. Ogẹn eje-mmọn
hụ gi pụgụụ, okẹnnyẹ hụ o te rị imẹ ẹ nọ kumẹ oku. Ọ tụkẹnmẹ
igunrun rị ebahụn ẹnya;
15 kanị, ndị hụ imẹ ndị rị ebẹhụ nọ sị, “Bẹzibọ, hụn wụ onyẹ-
isi eje-mmọn ile, 'ya rị e ye ẹ ikẹn o gi a chụpụ eje-mmọn.”
16 Ndị ọzọ nọ shini Jesu ọnyan, sị a rụnghọsị wẹ ọrụn-
atụmẹnya pụ-ichẹn gha elu-igwee bịa.
17 Kanị Jesu a marịnguọ ihiẹn wẹ rị e ro, ọ nọ sị wẹ, “Alị-eze
ọwụlẹ kebeni, nwọn itu rị ichẹn-ichẹn rị a lụsọn ibe wẹ ọgụn,
jẹnkọ d'e hẹnrin ọfịa; ezi-lẹ-ụlọ ọwụlẹ ndị rị n'a kebe, a lụsọn
ibe wẹ ọgụn sikọ d'a dan.”
18 “'Ya wụ, omẹni alị-eze Ekwensụ kebe ekebe, nwẹ itu ichẹn-
ichẹn rị n'a hụn a lụsọn ibe wẹ ọgụn, ẹghanị kẹ alị-eze ẹ e dọn
turu?—bụ ụnụ sị nwan nị m gi ikẹn Bẹzibọ a chụpụ eje-mmọn.
19 Omẹni ikẹn Bẹzibọ kẹ m gi a chụpụ eje-mmọn, ikẹn onyẹ
kẹ ndị nke ụnụ gi a chụpụ wẹ? Uwẹ jẹnkọ d'a ma ụnụ ikpe!”
20 “Kanị, o mẹ nwan nị ikẹn Osolobuẹ kẹ m gi a chụpụ eje-
mmọn, 'ya wụ nị Alị-eze Osolobuẹ e ruguọlẹ ebe ụnụ rị.”
21 “Ọwụlẹ dikẹn a kwademẹchanrịngụụ ihiẹn ọgụn a, nọdị e
che okẹn-ụlọ a nche, o nwẹni ihiẹn jẹnkọ d'e mẹ ihiẹn o nwẹ.
22 Kanị, omẹni onyẹ ka a ikẹn a maye ẹ ọgụn, mẹri ẹ, o jẹnkọ
d'a napụchanrịn a ihiẹn ọgụn ile hụn o gi dọn ẹnya, buru ihiẹn
ẹ ile, kesọnmẹ ni ndị ọzọ ya.”

23 “Onyẹ ọwụlẹ rịlẹni azụụn nke m rị a lụsọn m ọgụn; onyẹ
ọwụlẹ hụn ghalẹni e ye ni m ẹka a kịkwama rị e kpọnyịya.”

Ihiẹn E Wekinhẹn Eje-mmọn Wẹ Chụpụgụụ
(Mat 12.43-45)

24 “Eje-mmọn ghagụụ imẹ ịhịan pụ, ọ ghahunmẹmẹ ebe
mirin rịlẹni, a chọ ebe o jẹnkọ d'a nọdị zu ikẹn. Omẹni ọ hụnnị,
o sikọ d'a sị enwẹn ẹ, ‘M sikọ d'e kin-azụụn ụlọ hụ m gha pụha.’
25 O kinhẹn, hụn a nị a zachangụọ w'a, dọnkwamagụụ a,
26 o jẹn d'e wẹhẹzi eje-mmọn ẹsa ọzọ ka 'ya lẹ enwẹn ẹ njọ, a
bịa wẹ d'e biri ebẹhụ. Ọnọdị onyẹ hụ a ka njọ karị kẹ ọ rị mbụ.”

Ndị Wẹ Gọzi Agọzi

27 Ogẹn Jesu gi rị e ku ihiẹnni, okpoho ohu rị imẹ igunrun hụ
nọ gha ebahụn sị a, “Ẹfọ mụn'ị lẹ ẹran ị ra wụchanrịn ihiẹn wẹ
gọzi agọzi!”
28 Kanị Jesu nọ sị, “Mba, ngọzi wụ nke ndị hụn a nụ oku
Osolobuẹ, e gi ẹ e bi!”

Ihiẹn Mẹ Onyẹ-amụma Wụ Jona Wụ Ahịma
(Mat 12.38-42)

29 Ogẹn ndị rị e ruhẹ ebe Jizọsị rị gi rị e buwaye ọda, ọ nọ
kumẹzi, sị, “Agbọnị jọ njọ! Wẹ sị m ghọsị wẹ ahịma pụ-ichẹn,
kanị o nwọnni ahịma ọwụlẹ pụ-ichẹn wẹ jẹnkọ d'a ghọsị wẹ
wezụka ihiẹn mẹ onyẹ-amụma wụ Jona.
30 Kẹ Jona dọn wụ ahịma ebe ndị Ninivẹ rị, ẹrịra kẹ Nwa nke
Ịhịan jẹnkọ d'a wụ ahịma ebe agbọnị rị.
31 O ru Ogẹn Ichin-ikpe, eze-okpoho alị Shiba, alị hụ rị
azụụn ndịdan-mirin, jẹnkọ d'e lihi, shịagbu agbọnị ẹri. Makẹni,
ọ gha alị hụ tegbu enwẹn ẹ bịa d'e gọn ntịn amamihiẹn
Solomọnụ—bụ onyẹ ka Solomọnụ rị nwan ebeni.
32 O ru Ogẹn Okinkin-ikpe, ndị Ninivẹ jẹnkọ d'a pụha ọshẹri,
ma ndị agbọnị ikpe, makẹni wẹ rogharị erogharị ogẹn wẹ gi
nụ ozi Jona zi—bụ onyẹ ka Jona rị nwan ebeni!”

Ukpẹ Hụn Rị Ẹhụ
(Mat 5.15; 6.22-23)

33 “O nwọnni onyẹ hụn a mụye ukpẹ e bu ẹ e zuemẹ mọbụ
e bu ẹ che okpuru afẹrẹ. Mba, w'e butọ a elu obu-ukpẹ—kẹni
onyẹ ọwụlẹ banhannị gi ẹ legha ụzọ.”
34 “Ẹnya ị wụ ukpẹ rị ị ẹhụ. Omẹni ẹnya ị rị mma, ukpẹ jẹnkọ
d'e junchanrịn ị ẹhụ. Kanị omẹni ẹnya ị a rị mma, ishi jẹnkọ d'e
junchanrịn ị ẹhụ.
35 Hụnkwọ a nị ukpẹ hụn rị imẹ i ẹlẹ ishi.
36 'Ya wụ, omẹni ukpẹ junchanrịn ị ẹhịụ ile, bụ o nwọnni
mkpamkpa ọwụlẹ rị imẹ ishi, ẹhụ ị ile sikọ d'e mẹ ukpẹ-ukpẹ
nọkẹ ebe ukpẹ nọ e nwunkpu i.”

Jesu A Jụgbọ Ndị Itu-Farisi Lẹ Ndị-nkuzi Iwu
(Mat 23.1-36; Mak 12.38-40)

37 Ogẹn Jesu gi kugụụ, onyẹ Itu-Farisi ohu nọ sị a bịa iwe ẹ d'e
du ẹ ri ihiẹn-oriri. 'Ya ọ nọ jẹnmẹ; ọ nọ weri ọnọdị a elu teburu
ihiẹn-oriri ahụn.

38 Ogẹn onyẹ Itu-Farisi hụ gi hụn nị Jesu a chanchannị ẹhụ
a kẹ wẹ dọn a chan n'o d'e rimẹ ihiẹn-oriri, ọ nọ tụ a ẹnya.
39 Ya kẹ Di-nwọnni-ẹnyi nọ sị a, "Lee nwan, ụnụ ndị Itu-Farisi
a chanchan azụụn mkpu lẹ afẹrẹ ụnụ, kanị ẹnya-uku lẹ eje-
ihiẹn jun imẹ ụnụ.
40 Ndị-nzuzu! Ẹlẹ onyẹ hụn mẹmẹ azụụn a mẹmẹzikwọ imẹ ẹ?
41 Ka we ni nwan ihiẹn ndị hụn rị imẹ ẹ ye ndị igbẹnnyẹ; ụnụ
mẹ ẹ, m rị a gwa ụnụ, ihiẹn ile jẹnkọ d'e nwunchan nị ụnụ.

42 Nsọngbu rị nị ụnụ ndị Itu-Farisi! Ụnụ a kụsọnmẹdẹ ụzọ-
ohu-imẹ-ụzọ-iri ihiẹn e mẹ ofe a sụọ—kẹ arabasị-minti kẹ riu kẹ
ihiẹn-akụnkụn ndị ọzọ rị ichẹn-ichẹn—bụ ụnụ a natọ iye onyẹ
ọwụlẹ ihiẹn run'ẹ lẹ inwẹ ihiẹn-ọsụsụọ jẹnni Osolobuẹ—ndịnị
te furu ụnụ k'a gha e mẹ; kanị, ẹlẹ hụn ụnụ e gi latọ ihiẹn ndị
ahụn ụnụ a kụ."

43 "Nsọngbu rị nị ụnụ ndị Itu-Farisi! Ọ sụọ ụnụ nị ụnụ a nọdị
isi-ocho imẹ ụlọ-ofufe lẹzi nị wẹ e kele ụnụ ekele pụ-ichẹn imẹ
afịa ebe ịhịan rị.
44 Nsọngbu rị nị ụnụ! Ụnụ nọ kẹ ili w'a ghafe elu ẹ bụ a marịn
wẹ nị ili rọ."

45 Onyẹ ohu imẹ ndị-nkuzi Iwu nọ sị a, "Onyẹ-nkuzi, ị gha e
ku ihiẹn ndịnị wẹ, ị rị a kparizikwọ ẹnyi nwẹn!"

46 Jesu nọ sị a, "Nsọngbu rịzịkwọnị ụnụ nwẹn, ndị-nkuzi Iwu!
Ụnụ e buyesọnmẹ ndị ọzọ ibu a fụ ọrụn obubu, kanị ụnụ lẹ
enwẹn ụnụ ara tịnpụdẹ mkpịnsịn-ẹka ohu yeni wẹ ẹka bu ibu
ndị ahụn.
47 Nsọngbu rị nị ụnụ! Ụnụ a tụn ili ndị-amụma hụ ndị nẹdi ụnụ
kanị gbu —
48 hụn ụnụ gi a ghọsị nị ụnụ kwadọn ihiẹn ndị nẹdi ụnụ mẹ—
makẹni, uwẹ gbu ndị-amụma, ụnụ nwẹn nọ tụn ili ndị-amụma
ahụn wẹ gbu.
49 Ufiri ihiẹnni kẹ Osolobuẹ gi gi Amamihiẹn ẹ sị, 'M jẹnkọ d'e
zijẹn ni wẹ ndị-amụma lẹ ndị-ozi pụ-ichẹn: wẹ jẹnkọ d'e gbu ndị
hụ imẹ wẹ, kpokpo ndị hụ imẹ wẹ' —
50 kẹni wẹ jụ agbọnị ukwere ẹdeke ndị-amụma ile wẹ gbu kete
w'e kelẹ ụwa —
51 ghakwọrị ẹdeke Ebẹlụ d'e ru ẹdeke Zẹkaraya wẹ gbutọ Ụlọ-
nsọ, ẹgbata Ukpo nchụ-ẹjan lẹ Ebẹhụ-rị-nsọ. Ẹghẹẹ, m rị a gwa
ụnụ, wẹ sikọ d'a jụ agbọnị ukwere wẹ ile!"

52 “Nsọngbu rị nị ụnụ ndị-nkuzi Iwu! Ụnụ e wepụgụọ isafịn
amamihiẹn: ụnụ lẹ enwẹn ụnụ abanyeni, ụnụ eyeni ni ndị rị a
chọ nị wẹ banye efe banye!”
53 Ogẹn Jesu gi ghagụụ ebahụn pụ, ndị-nkuz Iwu lẹ ndị Itu-
Farisi nọ kọrịama n'a ọda-ọda, jụchanma a ọnụ ihiẹn bu ọda,
54 a chọ ihiẹn rị a ọnụ, kẹni wẹ hụn ihiẹn wẹ e gi kwọndọn ẹ.

Isi Nke Mmẹbụọ

Gbakwọnị Nị Ihunnaị Ọsọ!
(Mak 10.26-27)

1 Kẹ mmadụ nnụ ole-lẹ-ole dọn rị a gbakikomẹ, nke wụ
nị wẹ hụ a zọ ibe wẹ ụkụ, Jizọsị nọ bu ụzọ sị ụmụ-azụụn
a, “Kpachanpụ nị ẹnya banyeni yisti* ndị Itu-Farisi—hụn wụ
ihunnaị wẹ.
2 O nwọnni Ihiẹn ọwụlẹ kpumẹni hụn jẹnkọlẹni d'e kpupụ; o
nwọnni ihiẹn zuerini hụn jẹnkọlẹni d'a wa.
3 'Ya wụ, ihiẹn ọwụlẹ ụnụ ku imẹ ishi, ịhịan jẹnkọ d'a nụ a
ifọnrin-ifọn; ihiẹn ọwụlẹ ụnụ gụnma enwẹn ụnụ imẹ-ụlọ ka-ụka
ku, ịhịan sikọ d'e gi ẹ yi oro elu ụlọ.”

Onyẹ Wẹ K'a Tụ Egun Ẹ
(Mat 10.28-31)

4 “Ndị ọwụ m, m rị a gwa ụnụ, atụlẹ ni egun ndị e gbu ẹhụ
sụọ bụ o nwọnzini ihiẹn wẹ sikọ d'a s'ẹka mẹ karị ọhụn.
5 Kama, nị m ghọsị ụnụ onyẹ ụnụ sikọ d'a tụ egun ẹ: tụ
nị egun Osolobuẹ, onyẹ hụn o mẹ ni o gbuchanrịn ẹhụ, o
nwọnghọzikwọ ikẹn o gi a tụ ịhịan e ye ọkụn-mmọn. Ẹghẹẹ, tụ
nị egun ẹ!
6 Ẹlẹ isẹn ‘ịkọbọ’ ẹbụọ kẹ w'e re achụ† Kanị, Osolobuẹ ara zọ
kẹ akp'ohu imẹ nnụnụ ndịnị.
7 Kẹ ntutu rị ụnụ isi, Osolobuẹ a gụngụọ a. Atụlẹ ni nwan
egun: ụnụ ka achụ mkpa a rị ebe Osolobuẹ rị—ọsụọn'a nị achụ
bu ọda rọ!”

Ikweri N'ị Wụ Nke Kraịstị Lẹ Ịghọrị Nị Y'ẹlẹ Nke Ẹ
(Mat 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

8 “M rị a gwapụ ụnụ ezioku, onyẹ ọwụlẹ nọ id'ẹnya ịhịan
kweri n'ọ wụ nke m, mmẹ wụ Nwa nke Ịhịan jẹnkọ d'a nọ
id'ẹnya ndị mmọn-ozi Osolobuẹ kwerizikwọ nị onyẹ hụ wụ
nke m.
9 Kanị, onyẹ nọ id'ẹnya ịhịan ghọrị nị ẹlẹ nke m, mmẹ wụ
Nwa nke Ịhịan jẹnkọ d'a nọ id'ẹnya ndị mmọn-ozi Osolobuẹ
kuzikwọ nị onyẹ hụ ẹlẹ nke m.”

---

* **Isi Nke Mmẹbụọ**:1 ***yisti:*** ihiẹn brẹdi gi a fụ † **Isi Nke Mmẹbụọ**:6 sparo

10 “Ọzọzị, wẹ sikọ d'a gbagharị onyẹ ọwụlẹ kuja oku mmẹ
wụ Nwa nke Ịhịan, kanị agbagharịkọ wẹ onyẹ ọwụlẹ kuja oku
Mmọn-nsọ.
11 Ogẹn wẹ jẹnkọ d'e gi wẹhẹ ụnụ ụlọ-ofufe mọbụ ebe ndị hụn
a kịnị mọbụ ndị-nze rị d'e kin ụnụ ikpe, ehuekwọlẹ ni uhue kẹ
ụnụ k'a dọn kinrin ọnụ ụnụ mọbụ ihiẹn ụnụ k'e ku.
12 Makẹni, ogẹn hụ ru, Mmọn-nsọ jẹnkọ d'a kuzi ụnụ ihiẹn
furu ụnụ k'e ku.”

Ilu Wẹ Gi Ọdafịn Nzuzu Ta

13 Okẹnnyẹ ohu rị imẹ igunrun hụ nọ sị Jizọsị, “Onyẹ-nkuzi,
dodo gwa nwẹnẹ m n'o keye m uku nẹdi ẹnyi latọ nị ẹnyi.”
14 Jizọsị nọ sị a, “Ọwụ m, onyẹ tumẹ m onyẹ a hannị ụnụ ẹbụọ
eṅẹn mọbụ onyẹ e keni ụnụ ihiẹn?”
15 'Ya ọ nọzị sị wẹ, “Kpachanpụkwọ nị ẹnya, ụnụ e gbọndọn
enwẹn ụnụ makẹ ụdị ẹnya-uku ọwụlẹ gha a rị imẹ ndụn ụnụ;
makẹni, ẹlẹ ihiẹn ịhịan nwọn wụ ezigbo ndụn a, ọsụọn'a n'o
mẹkẹ ọdafịn.”
16 'Ya Jizọsị nọ ta nị wẹ iluni: “O nwọn okẹnnyẹ ohu wụ
ọdafịn, hụn nwọn alị. Alị hụ nọ mẹn'ẹ ihiẹn ọda-ọda.
17 Ọ nọ sị enwẹn ẹ, ‘Enwọn m ebe sikọ d'e zu m butọ ihiẹn
ugbo m. Kịnị kẹ m jẹnkọ d'e mẹ?’
18 Ọ nọ sị enwẹn ẹ, ‘Lee ihiẹn m sikọ d'e mẹ: m k'a tọtusọnmẹ
ọban m ile, tụn ndị kanị wẹ; ebẹhụ kẹ m jẹnkọ d'e dọnmẹ ọka m
lẹ ihiẹn m ndị ọzọ.
19 Ogẹn hụ, m k'a sị enwẹn m, “Enwẹn m, y'e nwọngụọ ihiẹn
ile rị mma sikọ d'e zu i bi ahụa bu ọda lalanị! Eyezilẹ enwẹn i
nsọngbu! Ri! Ra! Ẹfọ ya sụọma ị ụsụọ!” ’
20 Kanị Osolobuẹ nọ sị a, ‘Onyẹ nzuzu! Uhinhinni kẹ wẹ
jẹnkọ d'a napụ ị ndụn ị—onyẹ jẹnkọ nwan d'e nwọnrin ihiẹn
ndịnị ile i butọ nị enwẹn i?’ ”
21 Igi mẹkin iluni, Jizọsị nọ sị, “Ẹnịna k'ọ rị nị ndị hụ a kpatọ nị
enwẹn wẹ akụ-lẹ-ụba kanị ẹlẹ wẹ ọdafịn imẹ ihiẹn Osolobuẹ.”

Ehuelẹ Uhue, Gi Osolobuẹ Dọn Ẹnya
(Mat 6.25-34)

22 'Ya Jesu nọ sị ụmụ-azụụn a, “'Ya kẹ m gi rị a sị ụnụ ehuelẹ
uhue ihiẹn ụnụ jẹnkọ d'e ri rị ndụn mọbụ ẹkwa ụnụ jẹnkọ d'e yi.
23 Ndụn ka ihiẹn-oriri; ẹhịụ ka ẹkwa.
24 Lekpọ nị nnụnụ: w'a ra kụn mkpụrụ mọbụ we ihiẹn-
ugbo; w'a ra nwọn mmughẹ mọbụ ọban w'e butọ ihiẹn—kanị
Osolobuẹ hụ e ye wẹ ihiẹn-oriri! Bụ ụnụ kadẹ mkpa a rị ọda-
ọda karị nnụnụ!
25 Onyẹ imẹ ụnụ sikọ d'a saẹka gi uhue ọ rị e hue gi mg-
bahunmẹ ọkụlọkụ ohu tọcheni?
26 Omẹni y'a s'ẹka mẹ ihiẹn mẹhan ntịn ẹnịna, k'ị rị nwan e
sọngbuni enwẹn i banyeni ihiẹn ndị ọzọ?

27 Lekpọ ni kẹ obobo ọfịa dọn e sue: w'a ra nụngbu enwẹn wẹ
mọbụ kpa ẹkwa—kanị m rị a gwa ụnụ nị, kẹ eze wụ Solomọnụ
eyini ihiẹn ọwụlẹ rịhan mma kẹ obobo ohu imẹ ndịnị.
28 Omẹlẹ Osolobuẹ e yimẹ ẹfịfịa ihiẹn rị mma ẹnịna—ẹfịfịa
hụn a rị ebeni tannị, eki fọn a tụ w'a ye ọkụn, o yimẹkọ ụnụ
hụn ka mma? Euu, ndị okukwe-nta!
29 'Ya wụ, atọlẹ ni e ro ihiẹn ụnụ jẹnkọ d'e ri lẹ ihiẹn ụnụ sikọ
d'a ra; esọngbulẹ ni enwẹn ụnụ banyen'ẹ.
30 Makẹni, ndị ghalẹni e fe Osolobuẹ imẹ ụwa ile a chụsọnmẹ
ihiẹn ndịnị—bụ Nẹdi ụnụ a marịnghọ nị ihiẹn ndịnị rị ụnụ
mkpa.
31 Kama, chọmagụdẹ ni Alị-eze ẹ—o sikọ d'e yezikwọ ụnụ
ihiẹn ndịnị wẹ."

Kpatọ Akụ-lẹ-ụba Elu-igwee
(Mat 6.19-21)

32 "Ụmụ-atụnrụn m, atụlẹ ni egun, makẹni ọ sụọ Nẹdi ụnụ
ụsụọ n'o ye ụnụ Alị-eze.
33 Repụ nị ihiẹn ụnụ nwẹ, we egho ẹ ye ndị igbẹnnyẹ, ụnụ e
gi ụzọnị mẹmẹ ni enwẹn ụnụ ẹkpa hụn ghalẹni e wiwi, wụrụ
ndị nwẹ akụ-lẹ-ụba ghalẹni a gụụ agụụ imẹ elu-igwee. Ebẹhụ,
ohin asakọ ẹka ru ẹ; ẹkịka a sakọ ẹka ripụ wẹ.
34 Makẹni, ebe akụ-lẹ-ụba ụnụ rị, ịya kẹ obi ụnụ jẹnkọ d'a rịzị."

Kwademẹ Ni, Nị Di-nwọnni-ẹnyi Lala

35 "Kwademẹ ni ọrụn; hụn n'a nị ukpẹ ụnụ e nwunsọnmẹ;
36 nọ nị kẹ idibo rị e che nna wẹ n'ọ gha oriri agbamẹhụhụọ
lụa. Ọ lụa, dụ ẹka, kẹni ụnụ saẹka gụnpụ n'a ụzọ ozigbo.
37 O jẹnkọ d'a rị nị idibo ndị hụ mma omẹni nna wẹ a lụa, hụn
a nị wẹ mụ ẹnya, kwademẹ, e che ẹ! M rị a gwa ụnụ ezioku, o
jẹnkọ d'a sị wẹ weri ọnọdị wẹ teburu, o kọnrin, gi ẹka a buye
wẹ ihiẹn-oriri.
38 O sikọ d'a rị nị idibo ndị ahụn mma ọwụnị ogẹn o gi lụa—ọ
sụọ n'a nị imẹ abalị mọbụ igirigi ụtụntụn k'o gi lụa—ọ hụn a nị
a kwademẹgụọ wẹ!
39 Marịnkwọ nị nị omẹni onyẹ nwọn ụlọ te marịn ogẹn ohin
e gi bịa, o ke nị a gbukpọ iwe ẹ banhan.
40 'Ya wụ nị ụnụ lẹ enwẹn ụnụ jẹnkọ d'a kwademẹzikwọ,
makẹni Nwa nke Ịhịan sikọ d'a bịa ogẹn ụnụ tụlẹni ẹnya a."

Odibo Furu Wẹ Gi E D'ẹnya Ra Hụn Furulẹni?
(Mat 24.45-51)

41 Pita nọ sị, "Di-nwọnni-ẹnyi, ẹnyi kẹ ị rị a tụ nị iluni ra ị rị a
tụ nị ịhịan ile ya?"
42 Di-nwọnni-ẹnyi nọ za, sị, "Onyẹ wụ onyẹ-nlepụ-ẹnya ahụn
furu wẹ gi e d'ẹnya, hụn marịn ihiẹn, hụn nna a tumẹ n'o lehụ
n'a idibo rị ụlọ a ẹnya, e ye wẹ ihiẹn-oriri wẹ ogẹn o furu?

43 Ọ jẹnkọ d'a rị n'a mma omẹni nna a lụa, ọ hụn a n'ọ hụ e
mẹ ihiẹn ahụn ọ sị a mẹ!
44 Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ, nna a ahụn jẹnkọ d'e we ihiẹn
ile o nwẹ che ẹ ẹka lepụ ẹnya.”
45 “Kanị, omẹlẹ odibo hụ a sị enwẹn ẹ, ‘Nna m e biekẹzi d'a
lụa’, o gbumẹ idibo ibe ẹ họdụnị ili—kẹ ikẹnnyẹ kẹ ikpoho—e ri,
a ra, a ra manya a tụ,
46 'ya wụ nị nna a jẹnkọ d'a lụa idumuzi—ụhụọhịn odibo hụ
tụlẹni ẹnya a lẹ ogẹn hụn ọ marịnlẹni. O sikọ d'a jakịka a, we ẹ
che ebe ndị nnupụ-isi rị.”
47 “Odibo hụn marịn ihiẹn nna a chọ n'o mẹ, bụ ọ kwademẹni
enwẹn ẹ n'o mẹ ẹ mọbụ o mẹn'ẹ, wẹ sikọ d'a fịan a mkpịnsịn
ọda-ọda.
48 Kanị, odibo hụ marịnlẹni ihiẹn nna a chọ bụ o mẹ ihiẹn
w'e gi a fịan mkpịnsịn, wẹ jẹnkọ d'a fịan a hụn bulẹni ọda.”
“Ihiẹn bu ọda kẹ w'a tụ ẹnya a ẹka onyẹ wẹ ye ihiẹn bu ọda;
kanị, hụn ka ọda kẹ w'a tụ ẹnya a ẹka onyẹ wẹ ye hụn ka ọda.”

Jesu E Kebe Ịhịan
(Mat 10.34-36)

49 “M bịa d'a mụ ọkụn ye ụwa; k'ọ rị m, ọ dụnmagụọlẹ!
50 Kanị wẹ jẹnk'e gi afụnfụn mẹgụụ m mirin-Chuku; ẹhụ
efukọ m d'e ru ni e mẹgụụ m ya wụ mirin-Chuku.
51 Ụnụ rị e ro ni m bịa d'e mẹ ịhịan ile hẹnrin ohu elu ụwa?
Mba, ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ, ẹlẹ ịrị-ohu kanị nkebe.
52 Gha ogẹnni jẹnmẹ, mmadụ isẹn hụn rị ezi-lẹ-ụlọ sikọ d'e
kebe makẹ ufiri m: ẹtọ gha a lụsọn ẹbụọ ọgụn, ẹbụọ hụ a lụsọn
ẹtọ;
53 nẹdi ịhịan gha a lụsọn nwa a okẹnnyẹ, nwa-okẹnnyẹ hụ a
lụsọn nẹdi ẹ; nnẹ gha a lụsọn nwa-a-okpoho, okpoho hụ a lụsọn
nnẹ ẹ; nnẹ-di sikọ d'a gha a lụsọn nwunyẹ nwa a, nwunyẹ ịhịan
jẹnkọ d'a gha a lụsọn nnẹ-di ẹ.”

Ịghọta Ihiẹn Rị E Mẹni
(Mat 16.2-3)

54 Jizọsị nọ sịzịkwọ ndị hụ, “Ụnụ hụn kẹ mirin rị e ru azụụn
ndịdan ẹnya-anwụn, ụnụ sị nị mirin jẹnkọ d'e zue—o zue.
55 Ụnụ hụnzị a nị ufere gha azụụn ndịdan-mirin fehẹ, ụnụ sị
nị uwowo jẹnkọ d'a rị—o mẹ.
56 Ndị ihunnaị! Ụnụ ma kẹ w'e lee alị lẹ igwere ẹnya e ku kẹ
ụhụọhịn jẹnkọ d'a rị; kị haịn ụnụ gizilẹni a saẹka e ku ihiẹn ihiẹn
rị e mẹ ogẹnni rị a ghọsị?”

Ịyụ Lẹ Onyẹ Ikpe I Dọnkwọ Ẹgwa
(Mat 5.25-26)

57 “Kị haịn ụnụ gilẹni a marịndẹ ihiẹn rị mma ụnụ jẹnkọ d'e
mẹ?

58 Lịlịma nị ịyụ lẹ onyẹ-ikpe i dọn, ụnụ gini d'e ru ọgwa,
amamgbe ọ dọkpụn ị ye ọka-ikpe, ọka-ikpe e we i ye onyẹ ẹwuru-
ogi—ọ tụ i ye imẹ ụlọ-ngan.
59 M rị a gwa ị ezioku, i k'a tọ ebahụn d'e ru nị y'a hanchanrịn
ihiẹn ile wẹ be i—d'e rudẹ ịkọbọ ka ntịn."

Isi Nke Mmętọ

Roghariị! Ị Jụ, Y'a La Ntikpọ

1 Ogẹn ohu hụ kẹ ndị hụ imẹ ndị rị ebẹhụ gi gwa Jesu oku
ndị Galili hụ Paịleti gbu ebe wẹ rị a chụye ni Osolobuẹ ẹjan, gi
ẹdeke wẹ gwọ ẹjan ahụn wẹ rị a chụ.
2 Jesu nọ shịarị wẹ, sị, "Ụnụ ro ni ihiẹn mẹ ndị Galili hụ ghọsị
nị uwẹ ka ndị Galili ndị ọzọ ile njọ e mẹ?
3 Mba! M rị a gwa ụnụ nị omẹni ụnụ lẹ enwẹn ụnụ
erogharịnị, ụnụ ile sikọ d'a lazịkwọ ntikpọ kẹ wẹ.
4 Ra ụnụ ro ni mmadụ mmẹsatọ ahụn ụlọ-nche uku ahụn rị
Silụam dangbu ka ndị ọzọ ile bi imẹ Jerusalẹm njọ e mẹ?
5 Mba! M rị a gwa ụnụ nị omẹni ụnụ erogharịnị, ụnụ ile jẹnkọ
d'a la ntikpọ kẹ wẹ."

Ilu Jesu Gi Osisi Figi Mịlẹni Mkpụrụ Ta

6 'Ya Jesu nọ ta nị wẹ iluni: "Okẹnnyẹ ohu kụ figi imẹ alị-vaịnị
a. Ọ hụ a chọha mkpụrụ elu figi hụ, ọ hụnnị.
7 Ọ nọ sị onyẹ hụn e lepụn'a alị vaịnị hụ ẹnya, 'Lee ẹ, kete
ahụa ętọ ẹnwaịn kẹ m bịama d'a chọ mkpụrụ elu figini, ahụnnị
m. Gbutu ẹ! K'ọ rị e wiwini alị?'
8 Kanị, onyẹ e lefụ ugbo hụ ẹnya nọ sị a, 'Di-ọkpa, dodo hapụzị
a ahụa ohu sụọ, nị m hụn ụzọ guhunmẹ ẹ, buche ẹ ẹjan hụn e
mẹ ihiẹn.
9 Omẹni ọ mị mkpụrụ akan-ile, ọ hụ mma; kanị, ọwụnị ọ
mịnị, n'i sikọ d'e gbutu ẹ, y'e gbutu ẹ.' "

Jizọsị A Zụọ Okpoho Eje-mmọn Hiemẹ

10 Ụhụọhịn Izu-ikẹn ohu, Jesu rị ụlọ-ofufe ohu, a kuzi.
11 Okpoho ohu eje-mmọn rị imẹ ẹ rị ebẹhụ. Eje-mmọn hụ
hiemẹ ẹ kete ahụa mmẹsatọ—nke wụ nị a ra saẹka tịnpụ.
12 Ogẹn Jizọsị gi hụn a, ọ nọ kpọche n'ẹ, sị, "Okpoho, y'a
dịnhịnọlẹ emu i!"
13 Ya Jesu nọ bu ẹka kwasị a, ọ nọ tịnpụ ozigbo; ọ nọ jama
Osolobuẹ mma.
14 Kanị iwe nọ we onyẹ-isi ụlọ-ofufe nị Jizọsị zụọ emu
Ụhụọhịn Izu-ikẹn, ọ nọ sị ndị rị ebẹhụ, "Akpụ-ụhụọhịn isin rị
a hụn furu ẹnyi e gi rụn ọrụn—bịa nị ogẹn hụ d'a zụọ isi, ẹlẹ
Ụhụọhịn Izu-ikẹn!" Ọ hụ e ku ẹ, e kudọnzi.

15 Di-nwọnni-ẹnyi nọ sị a, “Ndị ihunnaị! Onyẹ-onyẹ imẹ ụnụ
a tọpụ okẹn-efin ẹ mọbụ jaki ẹ ụlọ-anụ wẹ limẹtọ a Ụhụọhịn Izu-
ikẹn, du ẹ e si ebe o jẹnkọ d'a nọ ra mirin; ẹlẹ ịya?”
16 “Lee ni nwan okpohoni: nwa Ebraham hụn Ekwensụ kẹn
ẹgbụn kete ahụa mmẹsatọ; o runi hụn w'a tọpụ Ụhụọhịn Izu-
ikẹn?”
17 Ogẹn o gi ku ihiẹnni, ifẹnrẹn nọ mẹ ndị iṅẹnrẹn ẹ. Kanị
igunrun ahụn rị ebẹhụ hụ a ghọghọ makẹ ihiẹn ile a tụ ẹnya ọ
rị e mẹ.

Ilu Jesu Gi Mkpụrụ Mọstadị Ta
(Mat 13.31-32; Mak 4.30-32)

18 'Ya Jesu nọ nwan sị, “Kịnị kẹ Alị-eze Osolobuẹ yi? Kịnị kẹ
m'e gi ghọsị k'ọ nọ?
19 Alị-eze Osolobuẹ nọ kẹ ebe onyẹ ohu nọ weri mkpụrụ
mọstadị, kụn a ye ugbo-nta a, ihiẹn akụnkụnnị e sue, hẹnrin
osisi, nnụnụ nọ bịa d'a kụ ẹkụụ wẹ ye agalaba a.”

Ilu Jesu Gi Yisti Brędi Gi A Fụ Ta
(Mat 13.33)

20 Jesu nọ sịzị, “Kịnị kẹ m'e gi ghọsị kẹ Alị-eze Osolobuẹ nọ?
21 Ẹnịna k'ọ nọ: ọ nọ kẹ ebe okpoho ohu nọ weri ẹkẹrẹ yisti
brędi gi a fụ, gwọgbamẹ 'ya lẹ adana ọka ẹtọ wẹ gwe—d'e ru ni
wẹ ile a fụchanrịn.”

Ọnụmụzọ Hụn Mẹ Mwara
(Mat 7.13-14, 21-23)

22 Ebe Jesu jẹnkọ Jerusalẹm, ọ hụ a banyesọnmẹ obodo ndị
hi-ogbe lẹ ndị mẹ ẹkẹrẹ-ẹkẹrẹ, a kuzi ndị rị imẹ wẹ.
23 Onyẹ ohu nọ jụ a ajụjụ, sị, “Di-nwọnni-ẹnyi, ndị bulẹni ọda
sụọ jẹnkọ d'e nwẹ nzụọpụha?” Jesu nọ sị wẹ,
24 “Gikwọ nị ndụn ile ụnụ nwẹ lịlịma nị ụnụ banye ọnụmụzọ
hụ mẹ mwarara! Makẹni ndị bu ọda jẹnkọ d'e mẹ ni wẹ banye,
kanị asakọ wẹ ẹka.”
25 “Makẹni, onyẹ nwẹ ụlọ ma-ama gụnma ụzọ, ụnụ e turu ezi
ebahụn dụma ẹka ọnụmụzọ, a sị, ‘Di-nwọnni-ẹnyi, dodo gụnpụnị
ẹnyi ụzọ!’ O jẹnkọ d'a za ụnụ, sị, ‘Amarịn m ebe ụnụ gha bịa!’
26 Ogẹn hụ, ụnụ jẹnkọ d'e kumẹ, sị, ‘Ẹlẹ ẹnyi lẹ ịyụ wị ri, ra?
Y'a nọgụọzịdẹ ogbe ẹnyi kuzi!’
27 Kanị o sikọ d'a sị, ‘Amarịn m ebe ụnụ gha bịa! Gha nị ebe
m rị pụ, ụnụ ile hụn e mẹ njọ!’
28 Ịkwan-ẹkwa lẹ ịta nkwẹnrẹn-eze jẹnkọ d'a rị ogẹn ụnụ jẹnkọ
d'e gi hụn Ebraham lẹ Aziki lẹ Jekọpụ lẹzikwọ ndị-amụma ile
imẹ Alị-eze Osolobuẹ, bụ a tụ wẹ ụnụ lẹ enwẹn ụnụ ye ezi!”
29 “Ịhịan jẹnkọ d'a gha ẹbamịn-ẹnọ ụwa bịa d'e ri oriri imẹ Alị-
eze Osolobuẹ—wẹ k'a ghasọnmẹ azụụn ọwụwa-ẹnya-anwụn lẹ
ndịdan ẹnya-anwụn lẹ azụụn ugu lẹ ndịdan-mirin bịa.

30 Eziẹ, o nwọnghọ ndị kpa azụụn ogẹnni jẹnkọ d'a wụrụ ndị
bu ụzọ ogẹn ahụn lẹ ndị bu ụzọ kikẹnni hụn k'a wụrụ ndị kpa
azụụn.”

Obodo Jerusalẹm Rị Jizọsị Obi
(Mat 23.37-39)

31 Ogẹn ohu hụ, ndị hụ imẹ ndị Itu-Farisi nọ bịa d'e kunrun
Jizọsị, sị a, “Ghakwọ ebeni pụ, makẹni Hẹrọdụ chọ n'o gbu i!”
32 Jesu nọ sị wẹ, “D'a gwa nị nị m ufu ahụn e mẹ ẹro nị m
sị, ‘Gọn ntịn, m rị nwan a chụpụ eje-mmọn, a zụọ emu tannị,
ekile e mẹzi m ẹrịra, hụn mẹ ẹ akpụ-ụhụọhịn ẹtọ, a rụnchanrịn
m ọrụn m.’ ”
33 Jesu nọzị sị, “K'osilẹrị, m pụkọ apụkọ—m sikọ d'a rịrịrị ụzọ
tannị lẹ ekile lẹ nwẹnẹ-eki—makẹlẹ Jerusalẹm sụọ kẹ wẹ nọ e
gbu onyẹ-amụma—onwọnzini ebe ọzọ.”
34 “Euu Jerusalẹm! Jerusalẹm!! Obodo hụn e gbu ndị-amụma,
e gi ọmụma a magbu ndị wẹ zihẹn'ẹ! Mgbe ole-lẹ-ole kẹ m
chọpụ nị m kpọnkikomẹ ndị rị imẹ i kẹ nneku-ọhụhụ dọn e
kpọnkikomẹ ụmụ a e ye nku ẹ, kanị y'a nịnị m!
35 Lee ẹ, a la wẹ nwan Ụlọ ị tọn'ị! M rị a gwa ị nị y'a hụnkọzị
m d'e rụ ogẹn i jẹnkọ d'a sị ‘Onyẹ hụ gi ẹfan Di-nwọnni-ẹnyi a
bịa wụ onyẹ wẹ gọzi agọzi.’ ”

Isi Nke Mmẹnọ

Jesu A Zụọ Okẹnnyẹ Ẹhụ A Fun

1 Ụhụọhịn Izu-ikẹn ohu, Jizọsị nọ jẹn d'e ri ihiẹn-oriri iwe
onyẹ ohu imẹ ndị-isi ndị Itu-Farisi; ndị rị e ke Jizọsị hụ e ke
ẹ.
2 Ya kẹ okẹnnyẹ ohu ẹhụ a fun nọhụ pụha ihun Jizọsị ebẹhụ.
3 Jesu nọ jụ ndị-nkuzi Iwu lẹ ndị Itu-Farisi, sị, “Iwu e kw-
erighọ nị wẹ zụọ emu Ụhụọhịn Izu-ikẹn ra o kwerini?”
4 Kanị wẹ ile a gba nkịntịn. Ya Jesu nọ weri okẹnnyẹ hụ, zụọ
a, sị a lama.
5 'Ya ọ nọ sị wẹ, “Omẹni nwa ị okẹnnyẹ mọbụ okẹn-efin i
danban ọmị Ụhụọhịn Izu-ikẹn, y'e wepụhakọ a ozigbo?”
6 Kanị, asanị wẹ ẹka za ihiẹn ọwụlẹ.

Iwelụa-Enwẹn-Ịhịan-Alị Lẹ Imẹ Ni Ndị Igbẹnnyẹ Ọhụnma

7 Jesu a hụn kẹ ndị ọbịa rị a họrịsọnmẹ isi-oche, ọ nọ kuzimẹ
wẹ, sị,
8 “Ogẹn ọwụlẹ wẹ kpọ ị oriri-agbamẹhụhụọ, ejẹnkwọlẹ d'a
nọdị alị isi-oche. Ikẹnkwọ o nwọn onyẹ ka ị mkpa a rị hụn wẹ
kpọzị oriri hụ.
9 Ogẹn hụ onyẹ hụ kpọ ụnụ ẹbụọ oriri jẹnkọ d'a bịa d'a sị ị,
‘Ọwụ m, lihi ọtọ nị onyẹni nọdị alị.’ Ogẹn hụ ifẹnrẹn e mẹgbu i,
y'e gi ifẹnrẹn jẹnmẹ nwan d'a nọdị alị oche mmaka.

10 Kama, wẹ kpọ ị oriri, jẹn d'a nọdị alị oche mmaka, kẹni
onyẹ hụn kpọ ị oriri bịa, ọ sị ị, ‘Ọwụ m, bịa d'a nọdị alị isi-oche.’
Ogẹn ahụn ọghọ e jun i ẹhụ ihun ndị wẹ kpọ 'yụ lẹ wẹ oriri
ahụn.”
11 “Makẹni onyẹ wesi enwẹn ẹ enu, e wetu w'ẹ alị; onyẹ
welụa enwẹn ẹ alị, e wesi w'ẹ elu.”
12 'Ya Jizọsị nọ sị onyẹ hụn kpọ a oriri, “Ị kpọ oriri, akpọlẹ
ndị ọwụ ị mọbụ umunẹ i mọbụ ndị-ịdafịn ibe i amamgbe w'a
kpọgwarị ị—ọ wụrụ nị a kụkingụọ wẹ i ụgwọ.”
13 “Kama, ị kpọ oriri, kpọ ndị igbẹnnyẹ lẹ ndị ngụrọ lẹ ndị
ụkụ rịlẹni ikẹn lẹ ndị ẹnya-ishi.”
14 “I jẹnkọ d'e nwẹhẹn ngọzi makẹni asa wẹ ẹka kụkin i y'ẹ—
Osolobuẹ sikọ d'a kụkin i y'ẹ ụhụọhịn hụ ndị rị ọchan k'a gha
ọnwụn lihi.”

Ilu Jesu Gi Ndị Wẹ Kpọ Oriri Hi-ogbe Ta
(Mat 22.1-10)

15 Ogẹn onyẹ ohu imẹ ndị hụ bịa oriri hụ gi nụ ihiẹnni, ọ nọ
sị, “Ndị hụ sikọ d'e ri oriri hụ imẹ Alị-eze Osolobuẹ e nwẹkẹkwọ
ẹwẹrẹ!”
16 Jizọsị nọ sị a, “Okẹnnyẹ ohu kpọ oriri hi-ogbe; ọ nọ kpọ ndị
bu ọda oriri ahụn.
17 Ogẹn oriri hụ e ru, ọ nọ zi odibo ẹ d'a gwa ndị ọ kpọ oriri,
sị wẹ, ‘Bịa nị nị a kwademẹgụọ wẹ ihiẹn ile!’ ”
18 “Kanị, wẹ ile nọ kumẹ ihiẹn jẹnkọ d'e mẹ wẹ abịalẹ. Onyẹ
ibuzọ sị odibo hụ, ‘M ṅọnhụ alị; m sikọ d'e jẹnrịrị d'e lele ẹ.
Dodo, asa m ẹka bịa.’
19 Onyẹ ọzọ nọ sị, ‘M ṅọnhụ okẹn-efin iri wẹ gi a rụn ugbo, m
jẹnkọ nwan d'e lele wẹ—dodo asa m ẹka bịa.’
20 Onyẹ ọzọ sị, ‘M lụhụ nwụnyẹ ma!—Asa m ẹka bịa.’
21 'Ya odibo hụ nọ bịa d'a gwa nna a k'o jẹn. Olulu nọ bumẹ
onyẹ hụ nwẹ ụlọ, ọ sị odibo ẹ, ‘Jẹnsọnmẹ nwan ọgbara-ogbe lẹ
ụzọ-ụpụ ozigbo, d'e wẹhẹsọnmẹ ndị igbẹnnyẹ lẹ ndị-ngụrọ lẹ
ndị ẹnya-mpịn lẹ ndị ụkụ wẹ rịlẹni ikẹn.’
22 Omẹgụụ, odibo hụ nọ bịa d'a sị a, ‘Di-ọkpa, e mẹgụọ m ihiẹn
i zi m, kanị ebẹhụ eke junkwọ.’
23 Ya nna odibo hụ nọ sị a, ‘Shi nwan ụwaya lẹ nwa-ozue:
lịlịma n'ị mẹ ịhịan bịa—kẹni ụlọ m jun.
24 M rị a gwa ụnụ nị o nwọnni akpụ onyẹ ohu imẹ ndị hụ wẹ
bu ụzọ kpọ hụn jẹnkọ d'a danmịn ihiẹn-oriri m!’ ”

Ihiẹn Isọn Jesu Chọ
(Mat 10.37-38)

25 Igunrun ịhịan sọnkọ Jesu, ọ nọ gbehutọ, sị wẹ,

26 “Onyẹ ọwụlẹ hụn bịa d'e kunrunni m, bụ ihiẹn m asụọn'a
karị ihiẹn nẹdi ẹ lẹ nnẹ ẹ lẹ nwunyẹ ẹ lẹ ụmụ a lẹ umunẹ-ẹ-
ikẹnnyẹ lẹ umunẹ-ẹ-ikpoho—ẹghẹẹ, kẹ ndụn a dẹ, ọ sakọ ẹka
wụrụ nwa-azụụn m;
27 onyẹ ọwụlẹ burulẹni obe ẹ sọnmẹ m asakọ ẹka wụ nwa-
azụụn m.”
28 “Onyẹ ọwụlẹ imẹ ụnụ hụn chọ n'ọ tụn okẹn-ụlọ ebukọ ụzọ
nọdị alị, chọpụhagụụ ihiẹn jẹnkọ d'a ban n'a—n'ọ marịn kẹ o
nwọnghọ ego jẹnkọ d'e zu ẹ rụnchanrịn a?
29 Omẹni y'e mẹni ẹrịra, i gbegụụ iyetọ a nị y'a sazịnị ẹka
tụngụụ a, onyẹ ọwụlẹ hụn ihiẹn mẹni sikọ d'a mụ ị ẹmụ.
30 Wẹ jẹnkọ d'a sị, ‘Onyẹni jẹn d'a tụnma ụlọ bụ ọ sanị ẹka
tụngụụ a!’
31 Ra o nwẹdẹ eze jẹnkọ d'e kunrun eze ọzọ hụn lala d'a lụsọn
ẹ agha, hụn jẹnkọlẹni d'e bu ụzọ nọdị alị leleguụ kẹ n'ọ saẹka
gi mmadụ nnụ isẹn-kwasị-ọgụn o nwẹ lụsọn eze hụ gi mmadụ
nnụ iri-kwasị-ọgụnnaị lala d'a lụsọn ẹ agha?
32 Omẹni ọ sakọ ẹka, o sikọ d'e zi ozi jẹnni eze hụn-ẹbọ ogẹn
o kelẹni nọkunmẹ ẹ—kẹni wẹ ku kẹ w'e mẹ dọn.”
33 “Ẹrịrazịkwọ, o nwọnni onyẹ ọwụlẹ imẹ ụnụ hụn jẹnkọ d'a
s'ẹka wụ nwa-azụụn m mmanị ọ latọchanrịn ihiẹn ile ọ nwọn!”

Nnu Tuhu Ụsụọ A
(Mat 5.13; Mak 9.50)

34 “Nnu rị mma; kanị omẹni nnu e tuhu ụsụọ a, nanị kẹ wẹ
jẹnkọ d'e gi mẹ ẹ n'ọ sụọmazị ụsụọ a?
35 O nwọnni erere ọ ban: ọ rịkọ mma alị; ọ rịkọ mma ihiẹn
wẹ gi e ye ihiẹn-akụnkụn. W'a m'a e tuhu. Onyẹ hụn nwọn ntịn
o gi a nụ ihiẹn, y'a nụ.”

Isi Nke Mmisẹn

Ilu Jesu Gi Atụnrụn Tuhuni Ta
(Mat 18.12-14)

1 Ụhụọhịn ohu, ogẹn ndị ile hụn a na ụgwọ-isi lẹ ndị wẹ gi njọ
marịn gi rị a bịa d'e gọn Jizọsị ntịn,
2 ndị Itu-Farisi lẹ ndị-nkuzi Iwu nọ dẹnwịnnwịnma, a sị,
“Okẹnnyẹni a nabanhan ndị njọ, e sọn wẹ e ri ihiẹn-oriri.”
3 'Ya Jizọsị nọ ta nị wẹ iluni:
4 “Omẹni onyẹ ohu imẹ ụnụ nwẹ atụnrụn ọgụn-isẹn, nị ohu e
tuhu imẹ wẹ, kịnị k'o jẹnkọ d'e mẹ? Ọ hapụkọ ohu-arịa-ọgụn-
isẹn hụ ogige ebẹhụ wẹ rị a kpa nni d'a chọ ohu hụ tuhuni d'e
ru mgbe ọ hụn a?
5 Ọ hụn a, ọ ghọghọma—nke wụ nị o sikọ d'a pa a che uvun,
6 bulụa a ụlọ. O ru ụlọ, ọ kpọgbama ndị ọwụ a lẹ ndị bikunmẹ
n'ẹ, sị wẹ, ‘Sọn ni m ghọghọ, makẹni a hụngụọ m atụnrụn m te
tuhuni.’

7 M rị a gwa ụnụ nị ẹrịra kẹ ịghọghọ jẹnkọ d'a rị elu-igwee ọda-ọda makẹ ufiri onyẹ-njọ ohu rogharịnị karị ndị ezi-omumẹ ohu-arịa-ọgụn-isẹn hụn o mẹ ni ọ rịnị mkpa nị wẹ k'e rogharị.”

Ilu Jesu Gi Egho Tuhuni Ta

8 “Ra, omẹni okpoho dọnmẹ egho ọrụn akpụ-ụhụọhịn iri, egho ọrụn akpụ-ụhụọhịn e tuhu, k'o jẹnkọ d'e mẹ? Ẹlẹ o jẹnkọ d'a mụye ukpẹ, zachanrịn ụlọ a, chọ a ịtan, chọ a imọn—d'e ru mgbe ọ hụn a?

9 Ọ hụn a, ọ kpọkikomẹ ndị ọwụ a lẹ ndị bikunmẹ n'ẹ, sị wẹ, ‘Sọn ni m ghọghọ makẹni a hụngụọ m egho m te tuhuni.’ ”

10 “M rị a gwa ụnụ nị ẹrịra kẹ ịghọghọ dọn a rị ebe ndị mmọn-ozi Osolobuẹ rị makẹ ufiri onyẹ-njọ ohu rogharịnị.”

Ilu Jesu Gi Nwa Kpahuni Ta

11 Ya Jizọsị nọ sịzị, “Okẹnnyẹ ohu mụ ikẹnnyẹ ẹbụọ.

12 Hụn-nta nọ sị nẹdi ẹ, ‘Baba, kebe ihiẹn ile, y'e ye m hụn k'e runi m.’ 'Ya ọ nọ kebe ni wẹ ihiẹn ile o nwẹ.

13 O ke mẹhụ akpụ-ụhụọhịn ole, hụn-nta nọ kpọnkwamẹ ihiẹn ile wẹ keye ẹ, bu ẹ re, gha ụlọ pụ, si alị ohu teni, ebahụn k'ọ nọ ritịta ego ẹ ebe ọ rị e bi obibi nwọnlẹni isi.

14 Ogẹn o gi rigụụ ihiẹn ile o nwọn, okẹn ụnwụn nọ mụgbama alị hụ, elu nọ fụma a.

15 'Ya ọ nọ jẹnmẹ d'a rụnma nị onyẹ alị hụ ọrụn. Onyẹ ahụn nọ zi ẹ si ebe ọ nọ a zụn ezin d'e yemẹ ezin ndị hụ ihiẹn-oriri.

16 O te rị a n'o gi ihiẹn-oriri ezin e gbọn ẹgụn, kalẹ o nwọnni onyẹ y'ẹ ihiẹn ọwụlẹ.

17 Ogẹn uche ẹ gi kinhẹn, ọ nọ sị, ‘Kẹ ndị ile nẹdi m we ọrụn nwọn hụn w'e ri e rihọdụ, mmẹ nwẹn hụ ebeni a ka enwẹn m ẹgụn?’

18 ‘M jẹnkọ d'e lihi, buru nẹdi m; m jẹnkọ d'a sị a, “Baba, e mẹọlẹ m elu-igwee njọ, mẹzikwọ 'yụ lẹ enwẹn i njọ.

19 Efuruzini m onyẹ wẹ sikọ d'a kpọ nwa ị; weri m kẹ onyẹ ohu imẹ ndị hụn i we ọrụn.” ’

20 Ya ọ nọ buli, buru nẹdi ẹ. Kanị, ebe ọ rị ebe teni, nẹdi ẹ nọ lechen'ẹ; omikẹn ẹ nọ mẹ nẹdi ẹ ọda-ọda, 'ya ọ nọ gbaburu nwa a, dide ẹ, su ẹ ọnụ.

21 Ya nwa a nọ sị nẹdi ẹ, ‘Baba, e mẹọlẹ m elu-igwee njọ, mẹzikwọ 'yụ lẹ enwẹn i njọ, efuruzini m onyẹ w'a kpọ nwa ị*!’

22 Kanị, nẹdi ẹ nọ kpọ ndị idibo ẹ, sị wẹ, ‘Ọgbahu-ọgbahu! Wẹhẹ ni ẹkwa hụn kachanrịn mma yimẹ ẹ! Yimẹ n'ẹ ọla mkpịnsịn-ẹka! Yimẹn'ẹ akp'ụkụ!

23 Wepụha nị nwa-efin ahụn kachanrịn mma ẹnyi zụntọ nị ụnụ gbu ẹ! Nị ẹnyi ri ni oriri, nị ẹnyi ghọghọ—

---

* **Isi Nke Mmisẹn**:21 …weri m nọkẹ onyẹ ohu imẹ ndị i we ọrụn.

24 makẹni nwa m nị te nwụnhụn anwụnhụn, kanị ọ rị nwan
ndụn; o te tuhu etuhu, kanị a hụngụọ m'a nwan.' Wẹ nọ rimẹ
oriri, ghọghọma."
25 "Ogẹn hụ, nwa a hụn kanị rị ugbo. Ogẹn o gi lala, o rumẹ
ẹhụ ụlọ, ọ nọ nụ ukwere egu wẹ rị a kpọ, e tẹn.
26 'Ya ọ nọ kpọ odibo ohu, jụ a, sị, 'Kịnị rị e mẹ?'
27 Odibo hụ nọ sị a, 'Nwẹnẹ i bịa abịa; nẹdi i e gbuguọ nwa-
efin ahụn kachanrịn mma wẹ zụntọ, makẹni o nwẹhẹnzi nwa
a ebe ọ rị ndụn, o nwọnni ihiẹn mẹn'ẹ.'
28 Iwe nọ wemẹ nwẹnẹ ẹ hụn kanị, nke wụ nị o kwerini
banye imẹ ụlọ; 'ya nẹdi ẹ nọ pụha, rịọma a.
29 Kanị, ọ sị nẹdi ẹ, 'Lee ẹ, kete ahụa ole-lẹ-ole m rị a rụn n'ị kẹ
igbọn, enupụtuni ni m'i isi. Kanị, y'e yetudẹni m kẹ nwa-ewu
mmaka nị mmẹ lẹ ndị ọwụ m gi ri oriri!
30 Kanị, nwa ị nị gigụụ ihiẹn i ile bupụ ịgbaraja a lụa nwan,
y'e gbun'ẹ nwa-efin hụ kachanrịn mma ẹnyi zụntọ!'
31 Ya Nẹdi ẹ nọ sị a, 'Nwa m, mmẹ lẹ yụ rịchanrịn ebeni, ihiẹn
ile m nwọn wụ nke i.
32 Kanị, o furu nị ẹnyi ri oriri, ghọghọ, makẹlẹ nwẹnẹ i ni te
nwụnhụn anwụnhụn, kalẹ ọ rị nwan ndụn; o te tuhu etuhu,
kanị, a hụngụọ w'a nwan.' "

Isi Nke Mmisin

Ilu Jesu Gi Onyẹ-nlepụ-ẹnya Nwẹ Akọ Ta

1 Jizọsị nọzị sị ụmụ-azụụn a, "O nwọn ọdafịn ohu, hụn nwọn
onyẹ e lepụn'a ihiẹn ẹ ẹnya. Ọdafịn hụ nọ nụma nị onyẹ hụ rị e
lefụn'a ihiẹn ẹnya rị e ritịta ihiẹn ẹ.
2 Ya ọ nọ kpọ a, sị a, 'Kị wụ ihiẹnni m rị a nụ nị 'ya kẹ ị rị e
mẹ? Kọwachanrịn nị m k'i dọn rụn—makẹni y'e lepụkọzị ihiẹn
m ẹnya.'
3 Onyẹ nlepụ ẹnya hụ nọ sị enwẹn ẹ, 'Hụnnị nna m jẹnkọ d'a
chụ m nwan ọrụn, kịnị kẹ m jẹnkọ d'e mẹ? Enwẹ m ndụn m'e
gi rụn ọrụn-ugbo, bụ ifẹnrẹn anịkọ m rịọ ụrịọ.
4 A marịngụọ m nwan ihiẹn m jẹnkọ d'e mẹ, omẹni a chụ wẹ
m ọrụn, kẹni m hụn ndị jẹnkọ d'a nabanhan m iwe wẹ.'
5 'Ya ọ nọ kpọ ndị gi nna a ụgwọ ohu-ohu. Ọ nọ jụ onyẹ ibuzọ,
sị, 'Ole k'i gi nna m?'
6 Ọ nọ za, sị, 'Galọnụ udẹn-olivu ọgụn-isẹn.' Onyẹ-nlepụ-ẹnya
hụ nọ sị a, 'Lee ẹhụhụọ wẹ gi de ẹ ebeni. Nọdị alị, ẹjijẹi-ẹjijẹi,
n'i dehutọ a si galọnụ iri-kwasị-ọgụnnaị.'
7 Ya ọ nọ jụzị hụn mẹ ẹ ẹbụọ, 'Ole kẹ 'yụ nwẹn gi?' Ọ nọ sị
a, 'Ẹkpa ọka-witi ọgụn-isẹn.' Onyẹ-nlepụ-ẹnya hụ nọ sị a, 'Lee
ẹhụhụọ wẹ gi de ẹ ebeni, dehutọ a si ọgụn-ẹnọ.'
8 Ufiri ihiẹnni o mẹ, ọdafịn hụ nọ ja onyẹ-nlepụ-ẹnya hụ hụn
furulẹni wẹ gi e dọn ẹnya mma—makẹ akọnị o nwọn. Ẹghẹẹ,

makẹni ndị ụwanị ka ụmụ ukpẹ akọ e nwọn ebe wẹ n'e sọn ibe wẹ.”
9 Jizọsị nọ sị, “M rị a gwa ị: gi akụ-lẹ-ụba ụwanị han ọwụ,
omẹni ọ gụụ kẹni ị hụn onyẹ jẹnkọ d'a nabanhan ị iwe ẹ biri
jẹnrin ejẹn.”
10 “Onyẹ ọwụlẹ hụn furu wẹ gi e dọn ẹnya ebe ihiẹn mẹ ẹkẹrẹ
rị furuzikwọ wẹ e gi dọn ẹnya ebe ihiẹn hi-ogbe rị; onyẹ ọwụlẹ
hụn furulẹni ni wẹ gi ẹ dọn ẹnya ebe ihiẹn mẹ ẹkẹrẹ rị efurukọ
wẹ e gi dọn ẹnya ebe ihiẹn hi-ogbe rị.”
11 “Ọ mẹ nwan nị y'a ghọsịọlẹ nị y'e furuni wẹ gi e dọn ẹnya
ebe akụ-lẹ-ụba ụwanị rị, onyẹ jẹnkọ d'e ye i ezigbo akụ-lẹ-ụba
lepụ ẹnya?”
12 “Omẹni y'e dọnmẹni ihiẹn onyẹ ọzọ ọhụnma, onyẹ jẹnkọ d'e
ye i nke i?”
13 “O nwọnni odibo jẹnkọ d'e ri-ẹka fe nna ẹbụọ; o jẹnkọ d'e ze
ize ohu, nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ hụn-ẹbọ mọbụ o wechanrịn enwẹn
ẹ ye ohu, lelịa hụn-ẹbọ. Y'a sakọ ẹka fe Osolobuẹ lẹ egho.”

Jesu E Ku Banyeni Nkpẹchan Lẹ Ihiẹn Ndị Ọzọ
(Mat 11.12-13; 5.31-32; Mak 10.11-12)

14 Ogẹn ndị Itu-Farisi gi nụgụụ ihiẹnni ile, wẹ nọ ru Jesu imi,
makẹni egho a sụọka wẹ.
15 Kanị Jizọsị nọ sị wẹ, “Ụnụ wụ ndị hụn e mẹ kẹ sị ụnụ
a rịka mma id'ẹnya ndị ọzọ, kanị, Osolobuẹ a marịngụọ obi
ụnụ. Makẹni, ihiẹn hụn ịhịan weri n'ọ rịka mkpa wụ arụ ẹnya
Osolobuẹ.”
16 “Iwu Mozizi lẹ ihiẹn ndị-amụma de kẹ wẹ gi rụn ọrụn d'e ru
ogẹn Jọnụ hụn e mẹ mirin-Chuku gi bidọn ọrụn a. Kete mgbe
hụ, wẹ hụ e zi ozioma Alị-eze Osolobuẹ, ịhịan ile hụ e gi ikẹn a
zụọ nị wẹ banye ẹ.”
17 “Ọ ka nfe nị elu-igwee lẹ ụwa ghafe karị nị akpụ ihiẹn ohu
rị imẹ Iwu a danpụ, ọ sụọ n'a ihiẹn kachanrịn ntịn wẹ kaye
mkpụrụ-ẹkụkwọ rị imẹ Iwu.”
18 “Okẹnnyẹ ọwụlẹ hụn kpechan nwunyẹ ẹ lụma okpoho ọzọ
ghẹrẹ aghẹrẹ; okẹnnyẹ hụn lụma okpoho wẹ kpechan ghẹrẹ
aghẹrẹ.”

Ọdafịn Hụ Lẹ Lazarọsị

19 “O nwọn ọdafịn ohu, hụn e kọn ekikẹn ọdafịn, e ri kẹ eze
ụhụọhịn ile.”
20 “O nwọnzikwọ okẹnnyẹ ohu w'a kpọ Lazarọsị, ogbẹnnyẹ rọ,
ẹtẹ jun ẹ ẹhụ a ile. W'e bu Lazarọsị a tọ ọnụ-mgbọn ọdafịn hụ
ogẹn ile.
21 Lazarọs' a chọdẹ n'o gi ifunfun ihiẹn-oriri hụn a dannahịn
ọdafịn hụ ọ gha e ri ihiẹn-oriri gbọn ẹgụn. O ru, nkitẹ a bịadẹ d'a
rachan ẹtẹ ndị hụ rị a ẹhụ.”

22 “Omẹgụụ, ogbẹnnyẹ hụ nọ nwụnhụn, ndị mmọn-ozi nọ bu
ẹ si ebe Ebraham rị. Ọdafịn hụ a nwụnhụnzịkwọ, wẹ nọ li ẹ.
23 Imẹ alị-mmọn, ebe ọdafịn hụ rị a ta afụnfụn, o wesi ẹnya
elu, ọ nọ gha ebe teni lecheni Ebraham, hụnzị Lazarọsị k'ọ
nọdịyen'ẹ.
24 'Ya ọ nọ kpọchen'ẹ, sị, ‘Nẹdi ẹnyi Ebraham! Mẹ omikẹn m
zi Lazarọsị n'o gi ọnụnụ mkpịnsịn-ẹka a deri mirin tanye m ire
kẹni ire hụn ụzọ jụụ m oyi, makẹlẹ m rị a ta okẹn afụnfụn imẹ
ọkụnnị!’ ”
25 “Ebraham nọ sị a, ‘Nwa m, nyanhan n'i nwẹhẹnchanrịn
ihiẹn ile rị mma ogẹn i gi rị ndụn, bụ Lazarọsị nwẹhẹn ihiẹn
ile jọ njọ. Kanị, ẹhụ fu ẹ nwan ebeni, bụ yụ nwẹn rị nwan a ta
afụnfụn.
26 Wezụkadẹ ihiẹn ndịnị ile, o nwọnzikwọ oghe shịagbu
enwẹn ẹ wẹ dọnmẹ ẹgbata ẹnyi lẹ ụnụ, nke wụ nị onyẹ ọwụlẹ
chọ n'ọ fetu shi ebe ụnụ rị asakọ ẹka, bụ o nwọnni onyẹ ọwụlẹ
rị ebahụn jẹnkọ d'a saẹka fetu bịa ebe ẹnyi rị.’
27 'Ya ọdafịn hụ nọ sị a, ‘Baba dodo nwan, zi Lazarọsị jẹn iwe
nẹdi m—
28 nị m nwọn umunẹ ikẹnnyẹ isẹn. Y'a jẹn d'a dọ wẹ ẹka-ntịn
makẹ wẹ gha a bịa ebeni afụnfụn rị.’ ”
29 “Kanị, Ebraham nọ sị a, ‘E nwẹghọ wẹ Iwu Mozizi lẹ Ihiẹn
ndị-amụma de; umunẹ i wẹ gọn wẹ ntịn.’
30 Ọdafịn hụ nọ sị a, ‘Mbakwọ nẹdi ẹnyi Ebraham, ọhụn
ezuni! Kanị, omẹni onyẹ gha ọnwụn lihi jẹn d'e kunrun wẹ,
wẹ jẹnkọ d'e rogharị.’
31 Kanị, Ebraham nọ sị a, ‘Omẹni egọnni wẹ Iwu Mozizi lẹ
ihiẹn ndị-amụma de ntịn, ekwerikọ wẹ—ọsụọkwọn'a nị ịhịan
gha ọnwụn lihi d'a gwa wẹ.’ ”

Isi Nke Mmẹsa

Njọ Lẹ Ịgbagharị-njọ
(Mat 18.6-9, 21-22; Mak 9.42)

1 Jizọsị nọ sị ụmụ-azụụn a, “Ihiẹn ndị hụn a han ịhịan e mẹ
njọ jẹnkọ d'a bịarịrị; kanị, nsọngbu rị nị onyẹ hụn wẹ k'a gha
ẹka a bịa!
2 Ọ ka onyẹ hụ mma nị wẹ kẹnmẹ ọlọ y'ẹ olu, tụ a ye imẹ
ohimin karị n'ọ han onyẹ ohu imẹ ndị-ntanị mẹ njọ.”
3 “'Ya wụ, kpachanpụ nị ẹnya! Nwẹnẹ i mẹ njọ, jụgbọ a; o
gbehutọ obi, y'a gbagharị a.
4 Ọsụọn'a n'o mẹ i njọ mgbe ẹsa imẹ ụhụọhịn, bụ ọ bịachanrịn
mgbe ẹsa hụ d'a sị ị, ‘E gbehutọgụọ m obi; dodo.’, ị sikọ d'a
gbagharịrịrị a.”

Okukwe

5 Ndị-ozi hụ pụ-ichẹn nọ sị Di-nwọnni-ẹnyi, “Mẹ okukwe ẹnyi
waye.”
6 Di-nwọnni-ẹnyi nọ sị wẹ, “Omẹni i nwọn okukwe hụn
handẹ kẹ mkpụrụ mọstadị mẹgbu enwẹn ẹ ntịn, ị jẹnkọ d'a sa
ẹka sị osisi Muberi-ni higbu enwẹn ẹ ogbe rị ebeni, ‘Hueri, y'e
jẹn d'a gbọrị imẹ ohimin!’ Ọ jẹnkọ d'a gbaye i.”

K'o Furu Nị Odibo E Mẹ

7 “Onyẹ imẹ ụnụ k'o mẹ ni odibo ẹ hụn gha ebe o jẹn d'a rụn
ọrụn imẹ ugbo mọbụ ebe o jẹn d'e lepụ atụnrụn ẹnya lụaha, y'a
sị a ‘Bịa ozigbo d'a nọdị alị n'i ri ihiẹn-oriri’?
8 Mba nụ! I jẹnkọ d'a sị a, ‘Mẹmẹ ni m ihiẹn-oriri ẹnyasị, y'a
kwademẹ n'i buye m 'ya wụ ihiẹn-oriri; y'e cheri m ni m rigụụ,
ra, n'ị kịpụ ihiẹn; i kebe ri, ra.’
9 Ẹghẹẹ, y'e kelekọ odibo hụ kaka ebe o nọhụ mẹ ihiẹn ị sị a
mẹ. N'i kele ẹ?”
10 “Ẹrịra k'ọ rịzịkwọ nị ụnụ: ụnụ mẹchanrịngụụ ihiẹn ile wẹ
sị ụnụ mẹ, sị nị, ‘Idibo mmaka furulẹni w'e kele kẹ ẹnyi wụhụ,
makẹni ihiẹn furu nị ẹnyi mẹ sụọ kẹ ẹnyi mẹhụ.’ ”

Onyẹ Bịa D'a Kpanmịn Jizọsị

11 Ogẹn Jizọsị gi jẹnkọ Jerusalẹm, ọ nọ ghasi ẹgbata Sameria
lẹ Galili.
12 Ogẹn o gi banyekọ imẹ obodo ohu mẹ ẹkẹrẹ, ndị oti iri nọ
kunrun ẹ. Anọkunmẹchanrịnị w'a;
13 wẹ nọ hịjẹnn'ẹ, sị, “Jizọsị! Di-nwọnni-ẹnyi! Mẹ omikẹn
ẹnyi!”
14 Jizọsị a hụn wẹ, ọ nọ sị wẹ, “We ni enwẹn ụnụ d'a ghọsị ndị
nchụ-ẹjan nị wẹ ghọsị wẹ nị ụnụ a dịhịngụọ.” E ru wẹ ụzọ, 'ya
wẹ nọ rị mma.
15 Ogẹn onyẹ ohu imẹ wẹ gi hụn a n'ọ rịgụọ mma, ọ nọ kin-
azụụn, yikọ, jakọ Osolobuẹ mma.
16 Ọ nọ dan nị Jizọsị alị, kpanmịn a. Okẹnnyẹ hụ wụ onyẹ
Sameria.
17 Jizọsị nọ sị, “Ẹlẹ mmadụ iri kẹ wẹ zụọ, mẹ wẹ rị ụchan?
Elebe kẹ mmadụ itenẹi họdụnị rị?
18 Ya wụ, o nwọnni onyẹ hụn kin-azụụn d'a ja Osolobuẹ mma
wezụka onyẹ alị-ọzọnị?”
19 Ya Jizọsị nọ sị okẹnnyẹ hụ, “Lihi ọtọ n'ị lama, okukwe i e
mẹgụọ ị dịnhịn.”

Kẹ Alị-eze Dọn A Bịa
(Mat 24.23-28, 37-41)

20 O nwọn ndị Itu-Farisi jụ Jesu ogẹn Alị-eze Osolobuẹ jẹnkọ
d'e gi bịa. Ọ nọ shịarị wẹ, sị, “Ẹlẹ ẹnya kẹ wẹ gi a marịn nị Alị-eze
Osolobuẹ a bịalẹ d'a kịma.

21 O nwọnni onyę jęnkọ d'a sị, ‘Lee ę, ebeni k'ọ rị!’ mọbụ
‘Ebenęi k'ọ rị’, makęni, ezię, Alị-eze Osolobuę a rịgụọlę imę
igunrun ụnụ.”
22 Ya ọ nọ sị ụmụ-azụụn a, “Ogęn lala hụn o gi rị ụnụ nị ụnụ
hụndę ọsụọn'a akpụ-ụhụọhịn ohu hụn rị imę ogęn Nwa nke
Ịhịan, kanị ụnụ ahụnkọ a.
23 Wę k'a sị ụnụ, ‘Lee ę ebenęi!’ mọbụ ‘Lee ę ebeni!’ Kanị,
ekwerikwọlę ni; esọnkwọlę ni wę d'a chọma a.
24 Makęni, kę amụma dọn e be elu-igwere, a gha wę azụụn
ile hụn a, ęrịra kę Nwa nke Ịhịan jęnkọ d'a rị ụhụọhịn o jęnkọ
d'a bịa.
25 Kanị, o jęnkọ d'e bu ụzọ tagụụ afụnfụn bu ọda, ndị agbọnị
a jụgụụ a.
26 K'ọ dọn rị ogęn nke Nua k'o jęnkọ d'a rịzịkwọ ogęn nke Nwa
nke Ịhịan.
27 Wę hụ e ri, a ra; wę hụ a lụ di lę nwụnyę, e we wę e ye
wę a lụrụ—d'e ru ụhụọhịn hụ Nua banye imę ụgbọ hụ pụ-ichęn,
okęn-mirin hụ nọ bịa d'e gbupụchanrịn wę ile.
28 O jęnkọ d'a rịzịkwọ kę ogęn Lọtụ. Ịhịan ile hụ e ri, a ra; e
ṅọn, e re; a kụn, a tụn.
29 Kanị, ụhụọhịn hụ Lọtụ gha Sodọm pụ, ọkụn lę nsịn-ęnya-
anwụn nọ gha elu-igwee zuetu kę mirin, gbu wę ile.
30 Ęrịra k'o jęnkọ d'a rị ụhụọhịn hụ Nwa nke Ịhịan jęnkọ d'e
kinhęn.
31 Ụhụọhịn hụ, onyę rị elu ụlọ a, hụn ihięn ę rị mm'ụlọ,
y'e hidangụkwọlę banyemęzi imę ụlọ n'o jęnkọ d'e weri ihięn
ọwụlę. Ęrịrazịkwọ, onyę ọwụlę rị imę ugbo y'a lashikwọlę ụlọ
n'o jęnkọ d'e weri ihięn.
32 Nyanhankwọ nị ihięn mę nwunyę Lọtụ!
33 Onyę ọwụlę chọ n'o ghe isi ę, isi ę a tọ a; onyę ọwụlę tuhu
ndụn a k'a zụọpụha a.
34 M rị a gwa ụnụ nị uhinhin hụ, mmadụ ębụọ jęnkọ d'e dinę
elu-ukpo ohu, e weri wę onyę ohu, na hụn-ębọ tọ.
35 Ikpoho ębụọ jęnkọ d'a gha a kwọ ihięn, e weri wę onyę
ohu, a la wę hụn-ębọ tọ. [
36 Ikęnnyę ębụọ jęnkọ d'a rị imę ugbo a rụn ọrụn, e weri wę
onyę ohu, a la wę onyę ohu tọ.”]
37 Ụmụ-azụụn a nọ jụ a, sị, “Di-nwọnni-ęnyi, elebe kę ihięnni
jęnkọ d'a nọ mę?” Jizọsị nọ sị wę, “Ebe ọwụlę ozun rị kę udele
a gbakikomę!”

Isi Nke Mmęsatọ

Imę Ekpere Ogęn Ile

1 'Ya Jizọsị nọ lu ni ụmụ-azụụn iluni, gi ę ghọsị wę mkpa ọ rị
nị wę e mę ekpere ogęn ile bụ anịkọ wę ndụn gụụ wę.

2 Ọ sị, “O nwẹ okẹnnyẹ ohu a han eṅẹn hụn rị imẹ obodo ohu.
Okẹnnyẹni ara tụ egun Osolobuẹ, ara gbaye ịhịan.
3 O nwọnzikwọ okpoho di ẹ nwụn, hụn rị imẹ obodo hụ, hụn
a bịasọnmẹ d'a sị a, ‘D'a hagbuni m onyẹ rị e mẹgbuni m eṅẹn!’
4 Ọ bịabe, okẹnnyẹ hụ a jụ n'o lekọ a ẹnya ihun. Kanị, ọ
nọbe, okẹnnyẹ ahụn nọ sị enwẹn ẹ, ‘Ọsụọn'a nị m'a ra tụ egun
Osolobuẹ mọbụ gbaye ịhịan,
5 m sikọ d'a hụn a nị wẹ ye okpohoni di ẹ nwụn ihiẹn run'ẹ,
makẹ nsọngbuni ọ rị e ye m, makẹ ẹhịụ gha a ghanahịn m makẹ
ọbịbịanị ọ rị a bịa ogẹn ile!’ ”
6 Di-nwọnni-ẹnyi nọ sị, “Ụnụ a nụghọ ihiẹn eje okẹnnyẹ ahụn
a han eṅẹn ku.
7 Osolobuẹ ahụnkọ a nị wẹ ye ndị nke ẹ hụn a kwanghọsị a
efinnaị lẹ uhinhin ihiẹn runi wẹ? N'o biekẹ d'e yeni wẹ ẹka?”
8 “M rị a gwa ụnụ n'o jẹnkọ d'e mẹ ezioku pụha ifọn, mẹdẹ ẹ
ngwa, e nwẹhẹn wẹ ihiẹn furu ni wẹ. Kanị, nị Nwa nke Ịhịan
hụn ndị nwẹ okukwe imẹ ụwa ogẹn o gi bịa?”

Ilu Jesu Ta Nị Ndị Hụn Ro Ni A Rịka Wẹ Mma

9 Jizọsị nọ tanị ndị ahụn ro ni a rịka wẹ mma, e lenịa ndị ọzọ
ile iluni:
10 Ọ sị, “Ikẹnnyẹ ẹbụọ jẹn Ụlọ-nsọ d'e mẹ ekpere: ohu wụ
onyẹ Itu-Farisi, hụn-ẹbọ wụ onyẹ a na ụgwọ-isi wẹ gi njọ marịn.
11 Onyẹ Itu-Farisi nọ wuzo n'o mẹ ekpere: ọ nọ kumẹ
banyeni enwẹn ẹ ẹnịna: ‘Osolobuẹ, a kpanmịn m'ị nị anọnị
m kẹ ndị ọzọ: ẹlẹ m onyẹ a tụnarịn ịhịan ihiẹn mọbụ onyẹ-ntụ
mọbụ onyẹ-ughẹrẹ. A kpanmịn m'ị nị anọdẹni m kẹ onyẹ ụgwọ-
isi hụ rị ebẹhụ.
12 M'e bu ọnụ mgbe ẹbụọ imẹ izu-ụka, m'e ye i ụzọ-ohu-imẹ-
ụzọ-iri ihiẹn ọwụlẹ m nwẹ.’ ”
13 “Kanị, onyẹ ụgwọ-isi nọ wuzo ebe teni; ọ sadẹni ẹka
bu ihun zinmẹ elu-igwee, kama, ọ hụ a fịan ẹka obi, a sị,
‘Osolobuẹ, dodo mẹ omikẹn m, onyẹ njọ kẹ m wụ!’ ”
14 Jesu nọ sị, “M rị a gwa ụnụ nị onyẹ ụgwọ-isi hụ kẹ Osolobuẹ
kuni ọhụnma n'o d'a lama iwe ẹ, ẹlẹ onyẹ Itu-Farisi hụ. Makẹni,
onyẹ busi enwẹn ẹ elu, e wetu w'ẹ alị; onyẹ welụa enwẹn ẹ alị,
e busi wẹ ẹ enu.”

Jizọsị A Gọzi Ụmụẹka
(Mat 19.13-15; Mak 10.10-16)

15 O nwẹ ndị rị e wẹhẹdẹ ụmụẹka wẹ pa ẹka kẹni Jesu mẹtụ
wẹ ẹka, gọzi wẹ. Kanị, ogẹn ụmụ-azụụn a gi hụn ihiẹnni, 'ya wẹ
nọ jụgbọma wẹ.
16 Kanị, Jizọsị nọ sị wẹ wẹhẹ ụmụẹka hụ, ọ nọ sị, “Nị nị ụmụ-
ndu bịa d'e kunrun m; akụsịlẹ ni wẹ—makẹni Alị-eze Osolobuẹ
wụ nke ndị nọ ẹnịna.

17 M rị a gwa ụnụ ezioku, onyẹ ọwụlẹ hụn nabanhanlẹni Alị-
eze Osolobuẹ rịkẹ nwata abanyekọ a.”

Onyẹ-ndu Ahụn Wụ Ọdafịn
(Mat 19.16-30; Mak 10.17-31)

18 Onyẹ-ndu ohu jụ Jizọsị ajụjụ, sị a, “Onyẹ-nkuzi ọma, kịnị kẹ
m jẹnkọ d'e mẹ nị m nwẹhẹn ndụn itẹbitẹ?”
19 Jizọsị nọ sị a, “K'ị rị a kpọnị m onyẹ-ọma? O nwọnni onyẹ
rị mma wezụka Chuku sụọ.
20 'Ya marịnghọ Iwu ndịnị wẹ: ‘Aghẹrẹlẹ; egbulẹ ọchụ; ezunlẹ
ohin; ebuokinlẹ ịhịan ọnụ; gbaye nẹdi i lẹ nnẹ i.’ ”
21 Okẹnnyẹ hụ nọ sị a, “M hụ e dọnmẹ iwu ndịnị ile kete m'a
marịnlẹ ihiẹn.”
22 Ogẹn Jizọsị gi nụ ihiẹnni, ọ nọ sị a, “O nwẹ ihiẹn ohu i kelẹni
mẹ: repụ ihiẹn ile i nwọn, y'e we egho ẹ ye ndị igbẹnnyẹ, gi ẹ
wụrụ onyẹ nwọn akụ-lẹ-ụba imẹ elu-igwee; y'a bịa d'e sọnmẹ
m.”
23 Kanị, ogẹn okẹnnyẹ hụ gi nụ ihiẹnni, ẹfọ a sụọzịn'a ụsụọ
kaka—makẹni o hikẹ ọdafịn.
24 Ogẹn Jizọsị gi hụn nị ẹfọ asụọzị n'a ụsụọ, ọ nọ sị, “Nibe ọ
fụka ọrụn ebe ndị ịdafịn a nọ banye Alị-eze Osolobuẹ!
25 Ezioku-ezioku, ọ ka nfe nị anyịnnyan-mkpukpuke wụ
kamẹlụ gha ẹnya olodẹn karị nị ọdafịn banye Alị-eze Osolobuẹ.”
26 Ndị hụn nụ ihiẹnni nọ sị, “Onyẹ k'a sazị nwan ẹka nwẹ
nzụọpụha?”
27 Jesu nọ sị wẹ, “Ihiẹn ịhịan ghalẹni a sa ẹka e mẹ, Osolobuẹ
k'a sa ẹka mẹ ẹ.”
28 Ya Pita nọ sị, “Lee ẹ, ẹnyi a lagụọkwọ ihiẹn ile ẹnyi nwọn tọ
sọnmẹ i!”
29 Jizọsị nọ sị wẹ, “M rị a gwa ụnụ ezioku, o nwọnni onyẹ
ọwụlẹ hụn o mẹ ni ọ natọgụọ ụlọ mọbụ nwunyẹ mọbụ umunẹ
mọbụ nẹdi lẹ nnẹ mọbụ ụmụ—makẹ ufiri Alị-eze Osolobuẹ,
30 hụn jẹnkọlẹni d'e nwẹhẹn wẹ mmagi-mmagi ogẹnni,
nwẹhẹn ndụn itẹbitẹ ogẹn hụn lalanị.”

Hụn Mẹ Ẹ Mgbe Ẹtọ Jesu Ku Ẹ N'o Jẹnkọ D'a Nwụn, Lihizi
(Mat 20.17-19; Mak 10.30-34)

31 Jizọsị nọ weri mmadụ mmẹbụọ hụ si ụsụọ, sị wẹ, “Gọn
ni ntịn! Ẹnyi jẹnkọ nwan Jerusalẹm; ihiẹn ile ndị-amụma de
banyeni mmẹ wụ Nwa nke Ịhịan jẹnkọ d'e mẹzuchanrịn.”
32 “Wẹ sikọ d'e we ẹ che ẹka ndị alị ndị ọzọ wụlẹni ndị Ju; wẹ
jẹnkọ d'a kpa a ye ẹmụ, kpari ẹ, jụ a ẹsọn.”
33 “Wẹ sikọ d'a fịan a mkpịnsịn ọda-ọda; wẹ k'e gbu ẹ; kanị,
hụn mẹ ẹ akpụ-ụhụọhịn ẹtọ, o jẹnkọ d'e lihi.”
34 Kanị, o nwọnni ihiẹn mmadụ mmẹbụọ hụ ghọta imẹ
ihiẹnni ile o ku; oku ndị hụ wụ ihiẹn zuerini ebe wẹ rị; aghọtanị
wẹ ihiẹn Jizọsị rị e ku.

Jesu A zụọ Onyẹ Ẹnya-ishi
(Mat 20.29-34; Mak 10.46-52)

35 Ogẹn Jizọsị gi nọkunmẹmẹ Jẹriko, okẹnnyẹ ẹnya-mpịn ohu
nọdị alị mkpẹnrẹn ụzọ hụ, a rịọ ụrịọ.
36 Ogẹn onyẹ ẹnya-mpịn hụ gi nụ ụzụn igunrun ghafekọnị, ọ
nọ jụ wẹ kẹ kị rị e mẹ?
37 'Ya wẹ nọ sị a, "Jesu onyẹ Nazarẹtị ghafekọ."
38 Ya ọ nọ yi oro, sị, "Jizọsị, Nwa Defidi, mẹ omikẹn m!"
39 Ndị rị ihun igunrun hụ nọ jụgbọ a, sị a kpumẹ ọnụ. Kanị,
ọ nọ yikẹnmẹdẹ, sị, "Nwa Defidi, mẹ omikẹn m!"
40 'Ya Jesu nọ wuzo, sị wẹ wẹhẹ okẹnnyẹ hụ. Ogẹn o gi
nọzụnhan, Jesu nọ jụ a, sị,
41 "K'ị chọ nị m mẹ n'i?" Ọ nọ sị, "Di-nwọnni-ẹnyi, m chọ nị
m leghama ụzọ."
42 Jizọsị nọ sị a, "Leghama ụzọ! Okukwe i a zọgụọ ị."
43 Ozigbo, ọ nọ leghama ụzọ; ọ nọ sọnmẹ Jizọsị, a ja Osolobuẹ
mma. Ịhịan ile hụn n'a nọzịkwọ ja Osolobuẹ mma.

Isi nke Mmitenẹi

Jizọsị Lẹ Zakịọsị

1 Ya Jizọsị nọ banye obodo Jẹriko. Ogẹn Jizọsị gi ghafekọ imẹ
ẹ,
2 okẹnnyẹ ohu w'a kpọ Zakịọsị rị ebẹhụ. Zakịọsịnị wụ onyẹ
ohu imẹ ndị-isi ndị a na ụgwọ-isi; ọdafịn rọ.
3 Ọ hụ a chọ n'o legha Jesu, kanị o mẹ mkpụrụ, ọ sanị ẹka
legha Jesu makẹ igunrun hụ.
4 'Ya ọ nọ gbaghafe igunrun hụ, si ihun d'e nyinrin elu osisi
w'a kpọ Sikamọ, kẹni ọ hụn Jesu, makẹni ụzọ ahụn kẹ Jesu
jẹnkọ d'a gha.
5 Ogẹn Jesu gi jẹnru ebahụn, o lee ẹnya elu, ọ nọ sị a, "Zakịọsị,
mẹngwa hidan, makẹlẹ m jẹnkọ d'a nọdịrịrị iwe i tannị."
6 Zakịọsị nọ hidan ozigbo-ozigbo, gi ịghọghọ nabanhan a.
7 Ịhịan ile hụnn'a nọ dẹnwịnnwịnma, a sị, "Okẹnnyẹni e
jẹnmẹgụọ iwe onyẹ-njọ!"
8 Zakịọsị nọ wuzo ụzọ ohu, sị, "Di-nwọnni-ẹnyi, lee ẹ, m rị
nwan e kebe ihiẹn ile m nwẹ ụzọ ẹbụọ; m jẹnkọ d'e we azụụn
ohu ye ndị igbẹnnyẹ. Omẹni o nwọn onyẹ m mẹgbu, m jẹnkọ
d'a kụkin ẹ 'ya ụzọ ẹnọ."
9 Ya Jizọsị nọ sị a, "Nzụọpụha a bịaọlẹ ezi-lẹ-ụlọnị tannị,
makẹni okẹnnyẹni wụzịkwọ nwa Ebraham.
10 Mmẹ wụ Nwa nke Ịhịan bịa d'a chọ ndị tuhuni nị m
zụọpụha wẹ."

Ilu Jesu Gi Ndị Wẹ Ye Egho Gi Zụ Afịa Ta
(Mat 25.14-30)

11 Kẹ wẹ dọn rị e gọn ntịn ihiẹn ndịnị ọ rị e ku, Jizọsị nọ ta nị
wẹ ilu. Makẹni o rumẹgụọ ẹhụ Jerusalẹm, wẹ rị e ro ni Alị-eze
Osolobuẹ e d'a bịahụ d'a kịma kikẹni-kikẹni.
12 'Ya ọ nọ sị, "O nwẹ okẹnnyẹ ohu; okẹnnyẹni wụ nwa-eze; o
jẹnkọ alị ohu teni nị w'e d'e kin ẹ eze. Uche ẹ wụ nị wẹ kingụọ
a eze, ọ lụahazị.
13 N'o d'e jẹnmẹ, ọ nọ kpọkikomẹ ndị idibo ẹ iri, we egho ọrụn
ụhụọhịn ọgụn-isẹn ọgụn-isẹn ụzọ iri ye wẹ, sị wẹ, 'Gi ni eghoni
zụ afịa d'e ru nị a lụa m.'
14 Kanị, ize okẹnnyẹ ahụn rị e ze ndị alị a. Wẹ nọ zi ndị-ozi
sọnmẹ ẹ, d'a sị, 'Ẹnyi achọnị nị okẹnnyẹni kị ẹnyi.' "
15 "Kanị, e kinkwọ w'a eze nwẹn.
Ọ nọ lụa; ozigbo, ọ nọ kpọ ndị idibo ẹ ndị hụ o ye ego, kẹni ọ
marịn erere wẹ nwẹhẹn.
16 Nke ibuzọ a pụha, sị, 'Nna-ẹnyi, e gigụọ m egho i ye m
nwẹhẹn ụzọ iri elu ẹ.'
17 Ọ nọ sị a, 'Odibo ọma! Y'e mẹkẹ. Ebe o mẹ ni y'a ghọsịgụọ
n'i furu onyẹ wẹ gi e dọn ẹnya imẹ ihiẹn mẹ ẹkẹrẹ, weri obodo
iri kịma.'
18 Hụn mẹ ẹ ẹbụọ nọ pụha, sị, 'Nna-ẹnyi, e gigụọ m egho i ye
m nwẹhẹn ụzọ isẹn chen'ẹ.'
19 Ọ nọ sị a, 'Yụ nwẹn, weri obodo isẹn kịma.'
20 Odibo ọzọ nọ pụha, sị, 'Nna-ẹnyi, lee egho i; m gi ẹkwa
kẹnmẹ ẹ, bu ẹ tọ ọhụnma.
21 Egun i rị a tụ m, makẹni y'e zekẹ; y'e weri ihiẹn i dọnmẹlẹni,
a ghọrị ihiẹn ị kụnlẹni.'
22 Eze nọ sị a, 'Eje-odibo! M jẹnkọ d'e gi oku ọnụ ị kin i ikpe.
'Y'a marịnghọ nị e zekẹ m, nị m'e weri ihiẹn m dọnmẹlẹni, a
ghọrị ihiẹn m kụnlẹni. Ẹlẹ ịya?
23 Ọ hụghọ nwan mma. Kị haịn nwan i gilẹni bu egho m che
ni m imẹ ụlọ-egho*, kẹni, m bịa, e weri m 'ya lẹ ọmụnịnwa rịn'a?'
"
24 "Ya eze hụ nọ sị ndị turu ebẹhụ, 'Napụha n'a ego hụ, we ẹ
ye odibo ahụn nwẹ ụzọ iri.'
25 Kanị wẹ nọ sị a, 'Nna-ẹnyi, o nwẹgụọ ụzọ iri nụ!'
26 Eze nọ sị wẹ, 'M rị a gwa ụnụ, ndị ile nwẹ ihiẹn wẹ gi ihiẹn
wẹ ye wẹ rụnpụha kẹ wẹ jẹnkọ d'e yecheni. Kanị, ndị nwẹlẹni
ihiẹn wẹ gi nke wẹ rụnpụha, wẹ jẹnkọ d'a napụdẹ wẹ hụn wẹ
nwọn.
27 O mẹ nke ndị iṅẹnrẹn m ahụn chọlẹni nị m wụrụ eze wẹ,
wẹhẹni wẹ d'e gbu id'ẹnya m ebeni.' "

Onyẹ Mmẹri A Banhan Jerusalẹm
(Mat 21.1-11; Mak 11.1-11; Jọn 12.12-19)

---

* **Isi nke Mmitenẹ**i:23 aza

28 Ogẹn Jesu gi kugụụ ihiẹnni, ọ nọ jẹnmẹ Jerusalẹm o jẹnkọ.
Ọ hụ ihun; ndị 'ya lẹ wẹ wị hụ e sọn ẹ.
29 O rumẹ Bẹfeji lẹ Bẹtanị, hụn rị ugu w'a kpọ Ugu Olivu, ọ nọ
zi ụmụ-azụụn ẹbụọ ozi,
30 sị wẹ, “Banye ni obodo ahụn mẹ ẹkẹrẹ rị ihun; ụnụ banye,
ụnụ sikọ d'a hụn nwa-jaki wẹ limẹtọ ebẹhụ, hụn wẹ nyintulẹni
kaka; tọpụ n'a, ụnụ e wẹhẹ ẹ ebeni.
31 Onyẹ sị ụnụ, ‘Kị ụnụ rị a tọpụn'a?’ Sị n'a hụ, ‘Nna chọ a.’ ”
32 Ya ndị o zi ozi nọ jẹnmẹ, a hụnchanrịn wẹ ihiẹn ile kẹ Jesu
dọn gwa wẹ.
33 Ebe wẹ rị a tọpụ nwa-jaki hụ, ndị nwọnn'ẹ nọ sị wẹ, “Kị
ụnụ rị a tọpụ nị nwa Jaki hụ?”
34 Wẹ nọ sị, “Nna chọ a.”
35 Ya wẹ nọ weri nwa-jaki hụ jẹnni Jesu. Wẹ nọ gbama ẹwuru
wẹ yiyesọnmẹ elu ẹ ye elu anụ hụ; ya wẹ nọ yeni Jesu ẹka
nyinrin enu ẹ.
36 Ogẹn o gi nyinkọ, igunrun ahụn hụ e gi ẹwuru wẹ
yiyesọnmẹ elu ẹ a gbama ụzọ.
37 Ogẹn o gi ru ẹhụ Jerusalẹm, ụzọ ahụn wẹ gha a kpọtu Ugu
Olivu, igunrun ụmụ-azụụn a nọ ghọghọma, wesi olu elu a ja
Osolobuẹ mma makẹ ihiẹn a tụ ẹnya ndị wẹ hụn, a sị,
38 “Eze ahụn gi ẹfan Di-nwọnni-ẹnyi bịa
wụ onyẹ Chuku gọzi agọzi!
Udọn 'ya rị elu-igwee,
ọghọ 'ya rị nị Osolobuẹ
ebe hụ kachanrịn elu ejẹn.”
39 Kanị ndị hụ imẹ ndị Itu-Farisi rị imẹ igunrun hụ nọ sị
Jesu, “Onyẹ-nkuzi, jụgbọ ụmụ-azụụn ị!”
40 Jizọsị nọ sị wẹ, “M rị a gwa ụnụ, ndịnị gba nkịntịn, ọmụma
ndịnị rị ebeni jẹnkọ d'e yimẹ oro hụ.”

Jizọsị A Kwan Nị Jerusalẹm Ẹkwan

41 Ogẹn Jesu gi ru ẹhụ ya wụ obodo wụ Jerusalẹm, hụn a, ọ
nọ kwanma n'a ẹkwan,
42 sị, “Ẹghẹẹ, ịyụ, ịyụdẹ! Omẹni i te marịn tannị ihiẹn nkẹ e
ye i udọn! Kanị, e zuemẹgụọ nị wẹ i 'ya!
43 Ogẹn lala, hụn ndị inẹnrẹn i jẹnkọ d'e gi gi ihiẹn mgbọndọn
tụnhunmẹchanrịn ị, gha azụụn ile zụnbanhan imẹ i.
44 Wẹ jẹnkọ d'e tikpọchanrịn ị—'yụ lẹ ndị rị imẹ i—o nwọnni
ogbe-ọmụma ohu wẹ gi tụn ị hụn wẹ jẹnkọ d'a latọ elu ibe ẹ,
makẹni y'a marịnnị ogẹn Osolobuẹ gi bịa d'e mẹni i ọhụnma.”

Jizọsị A Chụpụ Ndị Rị Ụlọ-nsọ A Zụ Afịa
(Mat 21.12-17; Mak 11.15-19; Jọn 2.13-22)

45 'Ya kẹ Jizọsị nọ banye imẹ Ụlọ-nsọ, chụpụma ndị rị ebahụn
a zụ afịa,

46 a sị wẹ, “Wẹ de ẹ imẹ Ẹkụkwọ-nsọ nị Osolobuẹ sị, ‘Ụlọ m jẹnkọ d'a wụ ụlọ w'a nọ e mẹ ekpere’, kanị ụnụ e gigụọ a nwan hẹnrin ‘ebe ndị ohin a warị’.”
47 Ụhụọhịn ile, Jizọsị hụ a kuzi imẹ Ụlọ-nsọ. Ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-nkuzi Iwu lẹ ndị-isi ndị Ju hụ a chọ nị wẹ gbu ẹ,
48 kanị, a hụnnị wẹ ụzọ w'e gi mẹ ẹ, makẹni nkuzi ẹ a nwụngụọ igunrun ahụn ile ri.

Isi Nke Ọgụn

A Jụ Wẹ Jesu Kẹ Onyẹ Zi Ẹ
(Mat 21.23-27; Mak 11.27-33)

1 Ụhụọhịn ohu, ebe Jesu rị a kuzi, e zi oziọma imẹ Ụlọ-nsọ, ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-nkuzi Iwu lẹ ndị-isi nọ pụha,
2 sị a, “Gwa ẹnyi, elee ikẹn k'i gi e mẹ ihiẹn ndịnị? Onyẹ ye i ikẹnni?”
3 Jesu nọ za wẹ, sị, “Mmẹ nwẹn jẹnkọ d'a jụ ụnụ ajụjụ ohu: gwa nị m,
4 mirin-Chuku Jọnụ mẹ, elebe k'ọ gha bịa? Ọ gha elu-igwee bịa ra ọ gha ẹka ịhịan bịa?”
5 'Ya wẹ nọ tụgbamẹ iroro yen'ẹ, sị ibe wẹ, “Kịnị kẹ ẹnyi jẹnkọ d'e ku? Ẹnyi sị, ‘Ọ gha elu-igwee bịa,’ o jẹnkọ d'a sị, ‘Kịnị haịn ụnụ gilẹni gi ihiẹn Jọnụ ku dọn?’
6 Kanị ẹnyi sị, ‘Ọ gha ẹka ịhịan bịa,’ wẹ jẹnkọ d'e gi ọmụma magbu ẹnyi makẹni wẹ ile kweri ni Jọnụ wụ onyẹ-amụma.”
7 'Ya wẹ nọ sị a, “Ẹnyi amarịn ebe ọ gha bịa.”
8 'Ya Jizọsị nọ sị wẹ, “Mẹ nwẹn agwakọ ụnụ onyẹ ye m ikẹn m gi e mẹ ihiẹn ndịnị.”

Ilu Jesu Gi Ndị Wẹ Ye Ugbo-vaịnị Rụn Ta
(Mat 21.33-46; Mak 12.1-12)

9 Ọ nọ ta nị ndị ile rị ebahụn iluni: “Okẹnnyẹ ohu rụn ugbo-vaịnị, 'ya ọ nọ we ẹ ye ndị jẹnkọ d'a rụnn'a e-gbu-e-ke, ọ nọ si alị ọzọ d'a nọbie.
10 Ogẹn vaịnị e ru, 'ya ọ nọ zi odibo ohu jẹnni ndị hụ rị a rụn 'ya wụ ugbo nị wẹ keye ẹ ihiẹn run'ẹ; kanị, ndị hụ nọ gbu ẹ ili, gba a ẹka la.
11 Ọ nọ zijẹnzi odibo ọzọ; kalẹ ndị hụ nọzị gbu ẹ ili, gbe ifẹnrẹn ye ẹ ihun, gba a ẹka la.
12 Ọ nọ zijẹnzi odibo hụn mẹ wẹ ẹtọ; wẹ nọ rụdẹ ọhụn ẹhụ, chụpụ a.
13 'Ya onyẹ hụ nwẹ ugbo-vaịnị hụ nọ sị enwẹn ẹ, ‘Kịnị kẹ m'e mẹ nwan? M jẹnkọ d'e zi ezi nwa m, ikẹnkwọ a gbaye wẹ ẹ!’
14 Kanị, ogẹn ndị hụ gi hụn a, wẹ nọ sị ibe wẹ, ‘Ọnwan wụ hụn sikọ d'e nwọnrin ugboni omẹgụụ, nị ẹnyi gbu ẹ kẹni ihiẹn nkẹ e ru ẹ ẹka hẹnrin nke ẹnyi!’

15 'Ya wẹ nọ gha imẹ ugbo-vaịnị hụ dọkpụnpụ a, gbu ẹ.”
Jesu nọ sị, “Kịnị kẹ onyẹ hụ nwọn ugbo hụ jẹnkọ d'e mẹ ndị
hụ rị a rụn ugbo hụ?
16 O sikọ d'a bịa d'e tikpọ wẹ, we ugbo hụ ye ndị ọzọ.”
Ogẹn wẹ gi nụ ihiẹnni, wẹ nọ sị, “Chuku a jụ!”
17 Kanị, Jesu e lee wẹ, 'ya ọ nọ sị, “Kị wẹ den'ẹ nwan imẹ
Ẹhụhụọ-nsọ nị
‘Ọmụma hụ ndị a tụn ụlọ jụtọ,
e hẹnringụọ ọmụma hụn gi ụlọ.’ ”
18 “Ọmụma hụ jẹnkọ d'e tikpọ onyẹ ọwụlẹ dankwasị n'a; kanị
o sikọ d'e gwerịẹn onyẹ ọwụlẹ ọ dankwasị.”
19 Ya kẹ ndị-nkuzi Iwu lẹ ndị-isi nchụ-ẹjan nọ chọ nị wẹ
nwụnrụn Jesu ozigbo—makẹlẹ a ghọtagụọ wẹ nị uwẹ k'ọ tụnị
ilu hụ; kanị, egun igunrun ahụn anịnị wẹ.

Ajụjụ Banyeni Ịkụ Ụgwọ-isi
(Mat 22.15-22; Mak 12.13-17)

20 'Ya wẹ nọ kemẹ Jesu nke. Wẹ nọ zi ndị wẹ zi d'e kunrun
ẹ, sị wẹ mẹ lẹkẹ sị wẹ gi ezioku bịa—kẹni wẹ hụn ụzọ gi ihiẹn o
k'e ku kwọndọn ẹ, w'ẹ che ẹka Gọvanọ rị a kịdọn ni ndị Rom.
21 Wẹ nọ sị a, “Onyẹ-nkuzi, ẹnyi a marịnghọ nị oku-ọnụ ị lẹ
nkuzi i kụrụ-ọtọ; y'a ra lee ịhịan ẹnya ihun, kama, y'a kuzi ụzọ
Osolobuẹ k'ọ rịchanrịn.
22 Gwa ẹnyi, Iwu ẹnyi e kwerighọ nị ẹnyi kụ eze-kanị wụ Siza
ụgwọ-isi ra o kwerini?”
23 Kanị, Jizọsị nọ ghọta nị ẹro kẹ wẹ gi bịa, ọ nọ sị wẹ,
24 “Ghọsịdẹle ni m akpụrụ egho dinarịọsị: isi onyẹ lẹ ẹfan
onyẹ rị a?” Wẹ nọ za, sị, “Nke Siza rọ.”
25 'Ya Jesu nọ sị wẹ, “We ni nwan ihiẹn Siza ye Siza; ụnụ e we
ihiẹn Osolobuẹ ye Osolobuẹ.”
26 Ahụnzịnị wẹ ihiẹn wẹ sikọ d'e gi nwụndọn ẹ id'ẹnya ndị hụ.
Oku hụn ọ shịarị wẹ a tụkẹnmẹ wẹ ẹnya, wẹ nọ kpumẹ ọnụ.

Ajụjụ Banyeni Ịgha-ọnwụn-lihi
(Mat 22.23-33; Mak 12.18-27)

27 Ndị hụ imẹ ndị Itu-Sadusi nọ bịa d'e kunrun Jesu. (Ndị
Itu-Sadusi kweri ni ndị nwụnnị ara lihi.)
28 Wẹ nọ jụ a ajụjụ, sị a, “Onyẹ-nkuzi, Mozizi de ni ẹnyi 'ya
imẹ Ẹkụkwọ Iwu, nị: ‘Omẹni okẹnnyẹ a nwụnhụn bụ nwunyẹ ẹ
amụnị nwa, nwẹnẹ okẹnnyẹ hụ nwụnnị ya lụrụ nwunyẹ ẹ, nị
wẹ mụdọnni nwẹnẹ ẹ nwa.’
29 O nwọn nwan umunẹ ikẹnnyẹ ẹsa. Nke ibuzọ a lụ nwunyẹ,
ọ nwụnhụn bụ ọ mụnị nwa.
30 Hụn mẹ ẹ ẹbụọ nọ lụma okpoho hụ; omẹgụụ, ọ nọ
nwụnhụn bụ ọ mụzịkwọnị nwa.

31 Ihiẹn ohu hụ mẹzikwọ hụn mẹ wẹ ẹtọ lẹ ndị ọzọ ile họdụnị,
d'e ru nị wẹ ẹsa lụgbarị okpoho hụ—a nwụnhụnchanrịn wẹ, bụ
amụnị wẹ nwa.
32 Omẹgụụ, okpoho nwẹn nọ nwụnhụn.
33 O ru ogẹn ndị nwụnnị e gi lihi, nwunyẹ onyẹ kẹ okpoho
hụ jẹnkọ d'a wụ imẹ wẹ ile ebe o mẹ ni wẹ ẹsa lụgbarị a?”
34 Jesu nọ sị wẹ, “Ndị ogẹnni sụọ a lụ di lẹ nwunyẹ, e ye wẹ a
lụrụ;
35 kanị ọ rịkọ ẹrịra ogẹn hụ lalanị. Makẹni, ndị hụ wẹ jẹnkọ
d'e weri nị wẹ furu efuru, hụn wẹ jẹnkọ d'a gha ọnwụn weli
kẹni wẹ bi ogẹn hụ a lụkọ di lẹ nwunyẹ, eyekọ wẹ wẹ lụrụ.
36 Wẹ sikọ d'a nọ kẹ ndị mmọn-ozi; anwụnkọzị wẹ. Wẹ wụ
ụmụ Osolobuẹ—makẹni wẹ wụ ndị gha ọnwụn lihi—ẹlẹzi wẹ
ịhịan-mmaka.
37 O mẹ nke iweli ndị nwụnnị, Mozizi lẹ enwẹn ẹ e kugụọd'a
imẹ Ẹkụkwọ-nsọ nị wẹ sikọ d'e weli ndị nwụnnị. Ebẹhụ ọ nọ
ku oku akụ-ọfịa hụ rị e nwun ọkụn bụ ọ dụnnị ọkụn k'ọ nọ ku
ẹ, ebẹhụ ọ nọ kpọ Di-nwọnni-ẹnyi ‘Chuku Ebraham lẹ Chuku
Aziki lẹ Chuku Jekọpụ’.
38 Osolobuẹ ndị rị ndụn k'ọ wụ, ẹlẹ nke ndị nwụnnị, makẹni
ebe ọ rị, ịhịan ile rị ndụn.”
39 Ndị hụ imẹ ndị-nkuzi Iwu nọ sị, “Onyẹ-nkuzi, y'a zagụọ
ọhụnma!”
40 Egun anịzịnị wẹ jụzị a ajụjụ.

Nwa Onyẹ Kẹ Kraịstị Wụ?
(Mat 22.41-46; Mak 12.35-37)

41 'Ya Jesu nọ sị wẹ, “Kị haịn wẹ gi e ku ni Kraịstị, Onyẹ Hụ
Osolobuẹ Tumẹ, wụ nwa Defidi?
42 Bụ Defidi lẹ enwẹn ẹ e kugụọ oku imẹ ẹhụhụọ Ẹbụ-ọma, sị,
‘Di-nwọnni-ẹnyi sị Di-nwọnni-m,
“Nọdị alị ẹka-nni m,
43 d'e ru mgbe m gigụụ ndị iṅẹnrẹn i
hẹnrin ihiẹn i gi a zọma ụkụ.” ’
44 O mẹ nwan nị Defidi kpọ Kraịstị ‘Di-nwọnni-m’, nanị k'o
dọnzị nwan wụrụ nwa Defidi?”

Jizọsị A Dọ Wẹ Ẹka-ntịn Banyeni Ndị-nkuzi Iwu
(Mat 23.1-36; Mak 12.38-40)

45 Ebẹhụ ịhịan ile rị e gọn ẹ ntịn, Jizọsị nọ sị ụmụ-azụụn a,
46 “Kpachanpụ nị ẹnya ebe ndị-nkuzi Iwu rị: ọ sụọ wẹ nị w'e
yi ẹwuru tueni a ghahunmẹ; ọ sụọ wẹ nị w'e kelesọnmẹ wẹ
ekele pụ-ichẹn imẹ afịa lẹ ebe ndị ọzọ ịhịan rịsọnmẹ; ọ sụọ wẹ
nị wẹ a nọdị isi-oche imẹ ụlọ-ofufe lẹ ebe wẹ nọ e ri oriri.
47 W'e rigbu ikpoho di wẹ nwụn, e gi ekpere sueni e kpumẹ
ẹ! Wẹ jẹnkọ d'a narịn afụnfụn ka njọ.”

Isi Nke Ohu-kwasị-ọgụn

Oyiye Ogbẹnnyẹ Di Ẹ Nwụn Ye
(Mak 12.41-44)

1 Jesu nọ lee ẹnya, hụn kẹ ndị ịdafịn rị e bu oyiye wẹ e che imẹ
ebẹhụ w'e buche oyiye imẹ Ụlọ-nsọ;
2 ọ hụnzị ogbẹnnyẹ mgbeleke ohu di ẹ nwụn k'o buche ịkọbọ
ẹbụọ.
3 'Ya ọ nọ sị, "Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ nị okpoho ogbẹnnyẹ-
mgbelekeni di ẹ nwụn kachanrịn wẹ ile e ye.
4 Makẹni wẹ ile gha imẹ hụn bu ọda wẹ nwẹ wepụha, ye—
kalẹ 'ya nwẹn, kẹ o mẹhan ogbẹnnyẹ, o yechanrịn ihiẹn ile o
nwẹ o gi bi."

Jizọs' E Ku Ẹ Nị Wẹ K'e Tikpọ Ụlọ-nsọ Rị Jerusalẹm
(Mat 24.1-2; Mak 13.1-2)

5 Ndị hụ imẹ ụmụ-azụụn a hụ e ku oku Ụlọ-nsọ, e ku oku
ọmụma ndị magbu enwẹn wẹ mma lẹ oyiye pụ-ichẹn ndị wẹ
ye Osolobuẹ hụn wẹ gi chọ Ụlọ-nsọ mma. Kanị, Jizọsị nọ sị wẹ,
6 "O mẹ nke ihiẹn ndịnị ụnụ rị a gba-ilee, ogẹn lala hụn o gi
mẹni o nwọnni kaka ogbe ọmụma ohu hụn k'a họdụ elu ibe ẹ,
wẹ k'e tituchanrịn wẹ ile."

Nsọngbu Lẹ Ukpokpo Lalanị
(Mat 24.3-14; Mak 13.3-13)

7 Wẹ nọ jụ a, sị, "Onyẹ-nkuzi, elee mgbe kẹ ihiẹn ndịnị jẹnkọ
d'e gi mẹ? Kị wụ ahịma hụn sikọ d'a ghọsị nị ihiẹn ndịnị e d'e
mẹ?"
8 Jesu nọ sị wẹ, "Dọnrin ni ẹnya makẹ wẹ gha e dufie ụnụ.
Makẹni, ndị bu ọda sikọ d'e gi ẹfan m bịa, sị, 'Mmẹ wụ Kraịstị',
a sịzị, 'Ogẹn hụ e rugụọ!' Kanị, esọnkwọlẹ ni wẹ.
9 Ụnụ nụ otiti agha ichẹn-ichẹn lẹ otiti ndị rịsọnmẹ a lụsọn ndị
ọkịkị, anịkwọlẹ ni egun tụ ụnụ. Makẹni, ụdị ihiẹn ndịnị jẹnkọ d'e
bu ụzọ mẹ—kanị ọgụgụ-ogẹn abịakọ ozigbo hụ."
10 'Ya ọ nọzị sị wẹ, "Alị lẹ alị jẹnkọ d'a lụ agha; alị-eze sikọ d'a
lụsọn alị-eze agha.
11 Okẹn alị-ọmahihie lẹ ụnwụn lẹ eje-emu ichẹn-ichẹn e feni
sikọ d'a rị ebe rị ichẹn-ichẹn. Ihiẹn ndị a tụ egun lẹ ihiẹn ndị a
tụ ẹnya jẹnkọ d'a pụha igwere.
12 Kanị, ihiẹn ndịnị ile gini d'e mẹ, wẹ jẹnkọ d'a nwụnrụn
ụnụ, kpokpo ụnụ; we ụnụ ye wẹ nị wẹ kin ụnụ ikpe imẹ ụlọ-
ofufe ndị Ju ebe rị ichẹn-ichẹn, bu ụnụ che ụlọ-ngan; wẹ sikọ d'e
gi ufiri ẹfan m we ụnụ jẹnni ndị nze lẹ ndị Gọvanọ.
13 Ọnwan sikọ d'a wụ oghere ụnụ e gi shịa nị m ẹri ebe wẹ rị.
14 Kwademẹ ni nwan obi ụnụ nị ụnụ erotọkọ kẹ ụnụ a dọn
kinrin ọnụ ụnụ o gini d'e ru.

15 Makẹni m sikọ d'e ye ụnụ amamihiẹn lẹ oku-ọnụ hụn ndị
ikpe ụnụ jẹnkọlẹni d'a saẹka shịarị mọbụ papụ.
16 Ndị mụnị ụnụ lẹ umunẹ ụnụ—ikẹnnyẹ lẹ ikpoho—lẹ ndị
nke ụnụ lẹ ndị ọwụ ụnụ jẹnkọ d'e redẹ ụnụ. Wẹ jẹnkọ d'e gbu
ndị hụ imẹ ụnụ.
17 Ize ụnụ jẹnkọ d'e ze ịhịan ile makẹ ufiri ẹfan m.
18 Kanị o nwọnni akpụ ntutu ohu rị ụnụ isi hụn jẹnkọ d'a la
iwi.
19 Dikẹnmẹ ni ndidi kẹni ụnụ hụn ụzọ nwẹ nzụọpụha."

Jesu E Ku Ẹ Nị Wẹ Jẹnkọ D'e Tikpọ Obodo Jerusalẹm
(Mat 24.15-21; Mak 13.14-19)

20 "Kanị, ụnụ hụn kẹ ndị-agha fihunmẹ Jerusalẹm, ụnụ a
marịn nị ogẹn wẹ jẹnkọ d'e gi tikpọ a arịgụọ nsue.
21 Ogẹn hụ, ndị hụn rị Judia wẹ gbasi elu-ugu ndị rịsọnmẹ
ebẹhụ; ndị hụn rị imẹ Jerusalẹm wẹ gha imẹ ẹ pụ; ndị rịlẹni
imẹ ẹ abanyekwọlẹ imẹ ẹ.
22 Makẹni ogẹn hụ sikọ d'a wụ ogẹn Osolobuẹ gi e mẹgwarị,
ogẹn hụn w'e gi mẹzuchanrịn ihiẹn ile wẹ de imẹ Ẹkụkwọ-nsọ.
23 O jẹnkọ d'a fụ ndị rị imẹ lẹ ndị pa nw'ẹka ọrụn ụhụọhịn hụ.
Makẹni, okẹn nsọngbu sikọ d'a rị alịnị; okẹn ọnụma k'e wẹ k'e gi
sọn ndịnị.
24 Wẹ jẹnkọ d'e gi ọpịa-agha gbu wẹ; wẹ mẹrigụụ wẹ, e duru
wẹ wẹ nke ndị wẹ mẹri, si alị ile rị ichẹn-ichẹn. Ndị alị ndị ọzọ
wụlẹni ndị Ju jẹnkọ d'a gha a zọ Jerusalẹm ụkụ d'e ru nị ogẹn
alị ndị ọzọ e zu."

Ọbịbịa Nwa Nke Ịhịan
(Mat 24.29-31; Mak 13.24-27)

25 "Wẹ jẹnkọ d'a hụn ihiẹn-ahịma imẹ ẹnya-anwụn lẹ ifọn lẹ
kokishịa rị igwere. Imẹ ụwa, alị ichẹn-ichẹn jẹnkọ d'a rị imẹ
nsọngbu, makẹ okẹn ụzụn ohimin rị a zụn lẹ ebiri ọ rị a kpọ; o
sikọ d'a gba wẹ ngharị-ẹnya.
26 Ndụn sikọ d'a gụụ ịhịan makẹ egun ihiẹn jẹnkọ d'e mẹ ụwa
ile, makẹni ikẹn ndị rị igwere jẹnkọ d'e mẹhunmẹ.
27 Ogẹn hụ kẹ wẹ jẹnkọ d'e gi hụn Nwa nke Ịhịan k'o gi ikẹn
lẹ ọghọ hi-ogbe lala imẹ orukpu.
28 Ogẹn ihiẹn ndịnị e gi bidọn, turu ni nwan ọtọ, ụnụ e wesi
isi elu, makẹni ogẹn wẹ gi gbapụha ụnụ a rịgụọ nsue!"

Ihiẹn Jesu Gi Osisi Figi Kuzi
(Mat 24.32-35; Mak 13.28-31)

29 'Ya Jizọsị nọ tụ nị wẹ ilu: "Lekpọ nị osisi figi lẹ osisi ndị
ọzọ ile:
30 Hụn wẹ gihụ fọma ẹhụhụọ, ụnụ lẹ enwẹn ụnụ e gi ẹnya ụnụ
hụn a, gi ẹ marịn nị udu-mirin e d'e bidọn.
31 Ẹrịrazịkwọ, ụnụ hụn kẹ ihiẹn ndịnị rị e mẹ, ụnụ a marịn nị
alị-eze Osolobuẹ a rịgụọ nsue."

32 “M rị a gwa ụnụ ezioku, ndị rị ogẹnni agụchanrịngụkọ ihiẹn
ndịnị wẹ kebe mẹ.
33 Elu-igwee lẹ ụwa jẹnkọ d'a ghafe, kanị, ihiẹn m ku
aghafekọ: o k'e mẹzurịrị.”

Kwademẹ Enwẹn I!

34 “Kanị, kpachanpụ nị ẹnya, amamgbe okẹn ẹhụ-ufu, okẹn
oriri-lẹ-ọrịra lẹ uhue ihiẹn ụwanị a nyịndan obi ụnụ, ụhụọhịn
hụ a nwụndọn ụnụ idumuzi kẹ ọnyan.
35 Makẹni, ụhụọhịn hụ sikọ d'e kunrun ịhịan ile rị elu-ụwa.
36 Mụnrụn nị nwan ẹnya ogẹn ile; e mẹ ni ekpere nị Osolobuẹ
mẹ ụnụ sa-ẹka wanahịn ihiẹn ndịnị ile jẹnkọ d'e mẹrịrịnị,
sazịkwọ ẹka turu ihun Nwa nke Ịhịan.”
37 Ụhụọhịn ile kẹ Jesu gi a kuzi imẹ Ụlọ-nsọ, kanị ọhị gba, ọ
pụ, si ugu ahụn w'a kpọ Olivẹtị d'a nọdị.
38 Ụzọ ụtụntụn ile ịhịan ile hụ a bịa d'e kunrun ẹ imẹ Ụlọ-nsọ,
e gọn ẹ ntịn.

Isi Nke Ẹbụọ-kwasị-ọgụn

E Ri Ni Wẹ Jesu Ngo
(Mat 26.1-5; Mak 14.1-2; Jọn 11.45-53)

1 Ogẹn Mmẹmmẹ ahụn wẹ gi e ri Brẹdi nwọnlẹni yisti o gi a
fụ hụn w'a kpọzịkwọ Mmẹmmẹ-Nghafe gi rumẹ,
2 ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-nkuzi Iwu hụ a chọ ụzọ w'e gi gi
nzuzue gbu Jizọsị, makẹlẹ egun ndị alị rị a tụ wẹ.

Judasị E Kweri N'ọ Sikọ D'e Re Jesu
(Mat 26.14-16; Mak 14.10-11)

3 'Ya Ekwensụ nọ banye imẹ Judasị hụn w'a kpọ Iskarọtụ,
hụn wụ onyẹ ohu imẹ ụmụ-azụụn mmẹbụọ hụ.
4 Ọ nọ pụ, jẹnmẹ d'e sọn ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-isi ndị-ụnakpa
Ụlọ-nsọ ku kẹ o dọn re Jesu ye wẹ.
5 Ogẹn wẹ gi nụ a, ẹfọ nọ sụọ wẹ ụsụọ, wẹ nọ kweri nị wẹ
jẹnkọ d'e ye ẹ egho.
6 'Ya ọ nọ kweri. Ọ nọ chọma ezigbo efe o jẹnkọ d'e gi we Jesu
ye wẹ ebe ndị bu ọda rịlẹni.

Oriri-Nghafe
(Ẹsọdọsị 12.1-20; 13.3-10; Mat 26.17-25; Mak 14.12-21; Jọn 13.21-30)

7 Ụhụọhịn hụ wẹ gi e bidọn Mmẹmmẹ wẹ gi e ri Brẹdi
nwọnlẹni yisti o gi a fụ e ru, ụhụọhịn ahụn wẹ gi e gbu nwa-
ebulu Nghafe,
8 Jizọsị nọ zipụ Pita lẹ Jọnụ, sị wẹ, “Jẹnmẹ ni d'a kwademẹ
ihiẹn nị ẹnyi ri Oriri-Nghafe.”
9 Wẹ nọ jụ a sị, “Elebe k'ị chọ nị ẹnyi nọ mẹmẹ ẹ?”

10 Ọ nọ sị wẹ, “Gọn ni ntịn: ụnụ banyekọnị imẹ obodo,
okẹnnyẹ ohu bu ite-mirin jẹnkọ d'e kunrun ụnụ. Sọnn'ẹ banye
ụlọ o sikọ d'a banye.
11 Sị nị onyẹ nwọn ụlọ hụ, ‘Onyẹ-nkuzi sị ị, “Elebe kẹ mmughẹ
hụ ọbịa a nọdị rị, hụn mmẹ lẹ ụmụ-azụụn m jẹnkọ d'a nọdị rị
ihiẹn-oriri Nghafe?” ’
12 Ọ sikọ d'a ghọsị ụnụ mmughẹ ohu shịanị rị ibe elu, hụn wẹ
kwademẹgụụ ọhụnma-ọhụnma; nọ nị ebẹhụ kwademẹchanrịn
ihiẹn ile.”
13 'Ya wẹ nọ jẹnmẹ. Wẹ nọ hụnchanrịn ihiẹn ile k'o dọn gwa
wẹ, 'ya wẹ nọ kwademẹ Oriri Nghafe.

Oriri-nsọ

14 Ogẹn e ru, Jizọsị nọ weri oche, ndị-ozi hụ pụ-ichẹn nọ sọn
ẹ nọdịsọnmẹ alị—nị wẹ ri Oriri hụ.
15 Jizọsị nọ sị wẹ, “A chọkẹnmẹkẹ m nị mmẹ lẹ ụnụ ri Oriri-
Nghafeni m gini d'a ta afụnfụn!
16 Makẹni, m rị a gwa ụnụ, erikọzị m'a d'e ru mgbe ihiẹn wẹ
gi ẹ e ku jẹnkọ d'e gi mẹzu imẹ Alị-eze Osolobuẹ.”
17 Ya ọ nọ weri mkpu, o yegụụ Osolobuẹ ekele, ọ nọ sị, “Weri
ni ọnwan keri.
18 M rị a gwa ụnụ nị arakọzị m manya vaịnị d'e ru mgbe Alị-
eze Osolobuẹ bịa.”
19 'Ya ọ nọ weri ogbe-brẹdi, ye Osolobuẹ ekele, bebe ẹ, we ẹ
ye wẹ, sị, “Ọnwan wụ ẹhịụ m, hụn wẹ rị e gi ufiri ụnụ e ye. E mẹ
ni ọnwan e gi a nyanhan m.”
20 Ẹrịra k'o dọnzikwọ weri mkpu hụ ye wẹ, ogẹn wẹ gi rigụụ,
sị, “Mkpuni wụ nkwerigbama ọhụn hụ Osolobuẹ tumẹ, hụn
wẹ gi ẹdeke m biye ẹka—ẹdeke m wẹ gi ufiri ụnụ gbapụ.”
21 “Ka lee n'ẹ, mmẹ lẹ onyẹ jẹnkọ d'e re m rị ebeni e ri ihiẹn-
oriri!
22 Nwa nke Ịhịan sikọ d'a nwụn kẹ Osolobuẹ dọn ku, kanị
nsọngbu rị nị onyẹ hụ jẹnkọ d'e ren'ẹ!”
23 'Ya wẹ nọ jụma ibe wẹ kẹ onyẹ imẹ wẹ jẹnkọ d'e mẹ ihiẹnni.

Onyẹ Kachanrịn?

24 Ndị-ozi ahụn pụ-ichẹn nọ dọmazịkwọ ndọndọ imẹ igunrun
wẹ onyẹ wẹ sikọ d'e weri ni 'ya kachanrịn imẹ wẹ ile.
25 Jizọsị nọ sị wẹ, “Ndị-nze ụwa a kị ndị wẹ rị a kị rịkẹ sị uwẹ
nwẹ wẹ; ndị rị a kịnị a za ‘Omẹ-ọghọ!’
26 Kanị, emẹkwọlẹ ni ẹrịra. Kama, onyẹ kachanrịnnị imẹ ụnụ
'ya nọ kẹ onyẹ kachanrịn nwata; onyẹ-ndu 'ya nọ kẹ odibo.
27 Ẹghẹẹ, onyẹ kadẹ ibe ẹ? Onyẹ hụn nọdị alị e ri ihiẹn-oriri
ra onyẹ hụn rị e buhẹ ihiẹn-oriri, e jẹn ozi rịn'a? Ẹlẹ onyẹ hụn
nọdị alị e ri ihiẹn-oriri ka? Kanị, m rị nwan imẹ igunrun ụnụ
lẹkẹ onyẹ e jẹn ozi.”

28 “K'osilẹrị, ụnụ wụ ndị sọn m nọdị imẹ nsọngbu ile wẹ gi
lele m, ụnụ anatọnị m:
29 m rị nwan e ye ụnụ Alị-eze a kị—nọkẹ kẹ Nẹdi m dọn ye m,
30 kẹni ụnụ hụn ụzọ sọn m ri, sọn m ra imẹ Alị-eze m; ụnụ
sikọ d'a nọdịsọnmẹ enu ukpo-eze, e kin ikpun-ụlọ mmẹbụọ rị
Izrẹlụ ikpe.”

Jizọs' E Ku Ẹ Nị Pita Jẹnkọ D'a Ghọrị N'ọ Marịn A
(Mat 26.31-35; Mak 14.27-31; Jọn 13.36-38)

31 “Saịmọnụ, Saịmọnụ! Gọn ntịn! Ekwensụ a sịgụọ Osolobuẹ
nị a lele ụnụ ile, kẹni ọ yọ ụnụ kẹ wẹ dọn a yọ ọka.
32 Kanị, e mẹgụọ nị m'ị ekpere Saịmọnụ, amamgbe okukwe
i a dan. Ogẹn y'e gi gbehutọgụụ obi kinhẹn azụụn, y'a gba
umunẹ i umẹ.”
33 Kanị, Pita nọ sị, “Di-nwọnni-ẹnyi, a kwademẹgụọ m nị m
jẹnkọ d'e sọn i jẹn ngan, sọndẹ i nwụnhụn!”
34 Jizọsị nọ sị a, “Pita, m rị a gwa ị, ọkpa gini d'a kwan ukinkin
tannị, i sikọ d'a ghọrị mgbe ẹtọ nị y'a marịn m.”

Ẹkpa Lẹ Ọpịa-agha

35 Ya Jesu nọ jụ ụmụ-azụụn a ajụjụ, sị, “Ogẹn hụ m gi zipụ
ụnụ, sị ụnụ ewerilẹ egho mọbụ buru ẹkpa mọbụ akpụkpọ-ụkụ,
o nwọnghọ ihiẹn kọnị ụnụ?” Wẹ nọ sị a, “Mba, o nwọnni.”
36 Jesu nọ sị wẹ, “Ujeni, onyẹ nwọn egho ya weri ẹ nwan;
onyẹ nwẹ ẹkpa ya buruzikwọ a. Onyẹ nwọnlẹni ọpịa-agha 'ya
re ẹwuru o yiye elu ẹ, gi ẹ ṅọnrin ọpịa-agha.
37 Makẹni, m rị a gwa ụnụ nị ihiẹn ahụn Ẹkụkwọ-nsọ ku, nị
‘Wẹ jẹnkọ d'a gụn a yeni ndị a dan iwu’ jẹnkọ d'e mẹzurịrị ebe
m rị.
Eziẹ, ihiẹn wẹ de imẹ Ẹkụkwọ-nsọ banyeni m hụ e mẹzu.”
Ụmụ-azụụn a nọ sị a, “Di-nwọnni-ẹnyi, lee ẹ, ọpịa-agha ẹbụọ rị
ebeni!”
38 'Ya ọ nọ sị wẹ “Ọhụn e higụọ.”

Jesu A Nọ Elu Ugu Olivụ Mẹ Ekpere
(Mat 26.36-46; Mak 14.32-42)

39 Jesu nọ gha imẹ obodo hụ pụ, jẹnmẹ elu Ugu Olivu k'o dọn
e mẹ mbụ, ụmụ-azụụn a nọ sọnmẹ ẹ.
40 Ogẹn o gi ru ebahụn, ọ nọ sị wẹ, “Mẹ ni ekpere makẹ ụnụ
gha a danban imẹ ọnwụnwan.”
41 'Ya ọ nọ jẹnshi ihun ẹkẹrẹ, ihiẹn rịkẹ ebe mbụrụ e ru wẹ
ma a, gbu osekpu, mẹ ekpere,
42 sị, “Baba, omẹni y'a chọghọ, napụ m mkpu afụnfụnnị; kanị,
uche i 'ya mẹ, ẹlẹ nke m.”
43 Ya mmọn-ozi nọ gha elu-igwee d'e kunrun ẹ, yeche n'ẹ
ikẹn.

44 Makẹni ọ rị imẹ okẹn ụfụ, o mẹkẹnmẹ ekpere karị k'o mẹ
mbụ; ọbanje ẹ nọ kẹ ẹdeke rị a tatuni.
45 Ogẹn o gi gha ebahụn ọ rị alị e mẹ ekpere lihi ọtọ, ọ nọ bịa
d'e kunrun ụmụ-azụụn a; ọ nọ hụn nị wẹ rị ụran, makẹni ẹhụ
rọ wẹ wẹ gi kwan ẹkwan.
46 'Ya ọ nọ sị wẹ, "Kị ụnụ rị a ranhịnnị? Lihi ni ọtọ mẹ ekpere
makẹ ụnụ gha a danban imẹ ọnwụnwan."

E We Wẹ Jizọsị Ye Wẹ, A Nwụnrụn W'a
(Mat 26.47-56; Mak 14.43-50; Jọn 18.3-16)

47 Ebe Jizọsị rịkwọ e ku oku, idẹnmizi, igunrun ịhịan nọ
bịa. Onyẹ hụ w'a kpọ Judasị, onyẹ ohu imẹ ndị-ozi pụ-ichẹn
mmẹbụọ hụ, duhẹ wẹ. Ọ nọ jẹnburu Jizọsị d'e su ẹ ọnụ.
48 Kanị Jizọsị nọ sị a, "Judasị, isu-ọnụ k'i gi e re Nwa nke
Ịhịan?"
49 Ogẹn ụmụ-azụụn ndị wẹ lẹ Jesu wị gi hụn ihiẹn jẹnkọ d'e
mẹni, wẹ nọ sị Jesu, "Di-nwọnni-ẹnyi, nị ẹnyi gi ọpịa-agha ẹnyi
lụ ọgụn?!"
50 Onyẹ ohu imẹ wẹ nọ banpụ odibo onyẹ-isi nchụ-ẹjan ntịn
ẹka-ihiẹn.
51 Jesu nọ sị wẹ, "Kụsị nị ihiẹnni!" 'Ya ọ nọ mẹtụ okẹnnyẹ hụ
ẹka ntịn, zụọ a.
52 Ya Jizọsị nọ sị ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-isi ndị-ụnakpa Ụlọ-
nsọ lẹ ndị-isi—hụn wẹ ile gba bịa ebẹhụ d'a nwụnrụn a, "Kị ụnụ
buhẹni ọpịa-agha lẹ ẹgbe, rịkẹ sị m wụ onyẹ-ohin?
53 Ogẹn ahụn mmẹ lẹ ụnụ gba a rị imẹ Ụlọ-nsọ ụhụọhịn ile,
ụnụ anwụnnị m. Kanị hụnnị wụ ogẹn ụnụ lẹ ogẹn ikẹn ishi gi a
kị!"

Pita a Ghọrị N'ọ Marịn Jizọsị
(Mat 26.57-58, 69-75; Mak 14.53-54, 67-72; Jọn 18.12-18, 25-27)

54 'Ya wẹ nọ nwụnrụn Jesu, duru ẹ jẹnmẹ, w'ẹ si iwe onyẹ-isi
nchụ-ẹjan. Kanị Pita sọnkọ a azụụn—bụ ẹgbata wẹ e teyeghọzị.
55 Ogẹn ndị rị ebẹhụ gi fiye ọkụn ahanmahan ezi-ọgwa onyẹ-
isi nchụ-ẹjan hụ, nọhụnmẹ ọkụn ahụn, Pita nọ nọdịyeni wẹ.
56 Ogẹn nwa-agbọọ ohu hụn wụ odibo gi gi ọkụn ahụn wẹ
fiye legha Pita k'ọ nọdị ebahụn a nyan ọkụn, o bu ẹnya tụma a,
ọ nọ sị, "Okẹnnyẹni lẹ Jizọsị te wịzịkwọ!"
57 Kanị Pita nọ ghọrị, sị, "Okpoho, amarịn m'a!"
58 O tebe, onyẹ ọzọ a hụn Pita, ọ nọ sị a, "Ị wụzị onyẹ ohu imẹ
wẹ!" Pita nọ sị a, "Di-ẹnyi, ẹlẹ mmẹ!"
59 Ihiẹn nọ kẹ mgbahunmẹ ọkụlọkụ a ghafegụụ, onyẹ ọzọ
nọzị sị, "Ịrụ-ụka arị a, okẹnnyẹni lẹ Jesu wị, makẹni onyẹ Galili
k'ọ wụ!"
60 Pita nọ sị a, "Di-ẹnyi, amarịn m ihiẹn i rị e ku!"
Kẹ Pita dọn rị e ku okuni, ọkpa nọ kwan.

61 'Ya Di-nwọnni-ẹnyi nọ gbehutọ, bu ẹnya zinmẹ Pita. Pita
nọ nyanhan oku Di-nwọnni-ẹnyi gwa a, k'o dọn sị a, “Ọkpa gini
d'a kwan ukinkin tannị, i k'a ghọrị mgbe ẹtọ nị y'a marịn m.”
62 Pita nọ pụ d'a kwan ezigbo ẹkwan.

E Gbu wẹ Jizọs' Ili, Kpa A Ye Ẹmụ
(Mat 26.67-68; Mak 14.65)

63 Ikẹnnyẹ ndị hụ gi Jesu e che ẹ nche nọ kpama a e ye ẹmụ,
e gbu ẹ ili.
64 E kẹnkin wẹ ẹ ẹnya, a jụ a, a sị, “Bu nwan amụma! Onyẹ
imẹ ẹnyi fịan ị ihiẹn?!”
65 Wẹ nọ kusọnmẹzi ihiẹn ndị ọzọ bu ọda, e gi ẹ a kpari ẹ.

E Weri Wẹ Jizọsị Si Ọgwa Ndị-isi Nkịkwama
(Mat 26.59-66; Mak 14.55-64; Jọn 18.19-24)

66 Ogẹn eki gi fọn, Ndị-isi ile nọ zu ọgwa—kẹ ndị-isi nchụ-ẹjan
kẹ ndị-nkuzi Iwu. 'Ya wẹ nọ duru Jizọsị, duhẹ ẹ Ọgwa Ndị-isi
nkịkwama ahụn zuni.
67 Ndị-isi nkịkwama ahụn nọ sị a, “Omẹni 'yụ wụ Kraịstị, Onyẹ
Hụ Osolobuẹ Tumẹ, gwa ẹnyi?” Ọ nọ sị wẹ, “M gwa ụnụ, ụnụ e
kwerikọ;
68 m jụ ụnụ ajụjụ, ụnụ azakọ.
69 Kanị, gha kikẹni jẹnmẹ, Nwa nke Ịhịan jẹnkọ d'a nọdị alị
ẹka-nni Chuku, Onyẹ nwẹ ikẹn ile.”
70 Wẹ ile nọ sị, “Ịyụ wụ nwan Nwa Osolobuẹ?”
Ọ nọ sị wẹ, “Ya kẹ ụnụ rị e ku nị ya kẹ m wụ.”
71 Wẹ nọ sị, “Kị ẹnyi rị a chọzị nị ọshẹri! Ẹnyi e gigụọ ntịn ẹnyi
nụ ihiẹn o ku!”

Isi Nke Ẹtọ-kwasị-ọgụn

E We Wẹ Jizọsị Jẹnni Gọvanọ Wụ Paịleti
(Mat 27.1-2, 11-14; Mak 15.1-5; Jọn 18.28-38)

1 'Ya Ndị-isi Nkịkwama hụ ile nọ lihi ọtọ, weri Jizọsị jẹnni
Paịleti, hụn wụ Gọvanọ rị a kịdọn ni ndị Rom.
2 Ebẹhụ kẹ wẹ nọ kinmẹ, sị, “Ẹnyi nwụndọn okẹnnyẹni k'ọ rị
e dufie ndị alị ẹnyi, a sị wẹ akụzịlẹ eze-kanị wụ Siza ụgwọ-isi. Ọ
sịzịkwọ nị 'ya lẹ enwẹn ẹ wụ Kraịstị, Onyẹ Hụ Osolobuẹ Tumẹ,
'ya wụ nị ọ wụ eze.”
3 Paịleti nọ jụ Jesu, sị, “Ịyụ wụ eze ndị Ju?”
Ọ nọ sị a, “Y'e kugụọ a.”
4 Ya Paịleti nọ sị ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ igunrun hụ, “Ahụnnị m
ihiẹn m'e gi ma okẹnnyẹni ikpe.”
5 Kanị, wẹ hụkwọ e ku ẹ, a sị, “O gi nkuzi ẹ e buhẹni ndị ile
rị imẹ Judia isusu. Imẹ Galili k'ọ gha bidọn, o rugụọ nwan
ebeni.”

Paịleti A Sị Wẹ We Jesu Jẹnni Hẹrọdụ

6 Ogẹn Paịleti gi nụ ihiẹnni, ọ nọ jụ wẹ kẹ okẹnnyẹ hụ wụ onyẹ
Galili.
7 Ogẹn o gi mariṇ nị azụụn Hẹrọdụ rị a kị k'ọ gha bịa, 'ya ọ nọ
zi ẹ jẹnni Hẹrọdụ, hụn rịzị imẹ Jerusalẹm ogẹn hụ.
8 Ogẹn Hẹrọdụ gi hụn Jesu, ẹfọ nọ sụọ a ụsụọ ọda-ọda, makẹni
o tekẹ ọ chọma n'ọ hụn a. Makẹni, ọ nụgụọ otiti ẹ, a tụ ẹnya n'ọ
sikọ d'a hụn a ebe ọ rị a rụn ọrụn-atụmẹnya.
9 'Ya ọ nọ jụsọnmẹ Jizọsị ajụjụ bu ọda, kalẹ Jizọs' a shịarịn'a
ihiẹn ọwụlẹ.
10 Ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-nkuzi Iwu turuhụkwọ ebahụn e
kukẹnmẹ eje-ihiẹn bu ọda wẹ sị nị 'ya k'o mẹ.
11 Hẹrọdụ lẹ ndị-agha a nọzị mẹ Jesu rịkẹ onyẹ-ẹti, kpa a ye
ẹmụ. 'Ya Hẹrọdụ nọ yimẹ ẹ ẹkwa ma mma, zikin ni Paịleti ya.
12 Ụhụọhịn hụ kẹ Hẹrọdụ lẹ Paịleti hẹnrin ọwụ; wẹ te wụ
eṅẹnrẹn mbụ.

E Wẹhẹ Wẹ Jizọsị Ebe Ịhịan Ile Rị

13 Paịleti nọ kpọgbama ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-isi lẹ ndị alị hụ
ile,
14 sị wẹ, "Ụnụ wẹhẹ ni m okẹnnyẹni; ụnụ sị n'ọ rị e dufie ndị
alịnị. E leleguọ m'a nwan id'ẹnya ụnụ; ahụnnị m eje-ihiẹn ndị
hụ ụnụ sị nị 'ya k'o mẹ.
15 Hẹrọdụ lẹ enwẹn ẹ ahụnzịkwọnị eje-ihiẹn ọwụlẹ o mẹ, 'ya
k'o gi zikinhẹn nị ẹnyi 'ya azụụn. Lee ni ẹnya, o nwọnni ihiẹn
okẹnnyẹni mẹ hụn wẹ gi gbu ẹ.
16 'Ya wụ, m jẹnkọ d'a sị wẹ fịan a mkpịnsịn, a hatu m'ẹ n'ọ
lama."
17 (Ogẹn Mmẹmmẹ-Nghafe ọwụlẹ Paịleti k'e wepụharịrị nị wẹ
onyẹ-ngan ohu.)
18 Kanị igunrun hụ ile nọ yimẹ oro, a sị, "Wepụ onyẹni! Gbu
ẹ! Wepụha nị ẹnyi Barabasị!"
19 (Barabasịnị wụ okẹnnyẹ ohu wẹ buche imẹ ụlọ-ngan makẹ
ufiri isusu mẹ imẹ obodo hụ lẹ ọchụ o gbu.)
20 Makẹni Paịleti te chọ n'ọ hapụ Jizọsị ye, ọ nọ gwamazị
igunrun hụ oku.
21 Kanị wẹ ile hụkwọ e yi oro, a sị, "Kpọgbu ẹ! Kpọgbu ẹ!"
22 Paịleti nọ gwazị ndị ahụn oku hụn mẹ mgbe ẹtọ, sị, "Kị
haịn? Elee eje-ihiẹn k'o mẹ? Ahụnnị m ihiẹn ọwụlẹ o mẹ hụn
wẹ e gi gbu ẹ! 'Ya wụ, m jẹnkọ nwan d'a fịan a mkpịnsịn, hatu
ẹ ye."

A Ma Wẹ Jesu Ikpe-ọnwụn
(Mat 27.15-26; Mak 15.6-15; Jọn 18.39—19.16)

23 Kanị wẹ hụkwọ e yi oro, a gwakẹnmẹ ẹ 'ya kpọgbu Jizọsị.
Oro wẹ nọ karị ẹka; nke wẹ nọ bụn.
24 'Ya Paịleti nọ ma Jizọsị ikpe hụ wẹ chọ n'ọ ma a.

25 Ọ nọ hatu onyẹ hụ wẹ chọ—onyẹ hụn wẹ gi ufiri isusu lẹ
igbu-ọchụ buche imẹ ngan.
Ọ nọ we Jizọsị ye wẹ kpọgbu—nọkẹ kẹ ndị hụ dọn chọ.

E Duru Wẹ Jesu D'a Kpọgbu Elu Obe
(Mat 27.32-44; Mak 15.21-32; Jọn 19.17-27)

26 Ebe ndị-agha dukọ a, wẹ nọ hụn okẹnnyẹ ohu w'a kpọ
Saịmọnụ, onyẹ obodo Saịrini, hụn gha alị-ọfịa lala imẹ obodo.
Wẹ nọ kwọndọn ẹ, bu obe hụ kwasị a uvun, sị a buru ẹ sọnmẹ
Jesu.
27 Igunrun ịhịan hụ e sọn Jizọsị, wẹ lẹ ikpoho ndị rị a kwan
nị Jizọsị ẹkwan, e ti ẹka obi, e gon'ẹ.
28 Jesu nọ gbehutọ, sị wẹ, "Ikpoho Jerusalẹm! Akwanlẹ ni ni
m ẹkwan, ka kwanmanị nị enwẹn ụnụ lẹ ụmụ ụnụ.
29 Makẹni ogẹn zeni lalarịrị, hụn wẹ e gi sị, 'Ndị-agan lẹ
ikpoho mụtulẹni nwa lẹ ndị yetulẹni nwa ẹran e nwẹkẹ isi-ọma.'
30 Ogẹn hụ ịhịan jẹnkọ d'a gha a sị ugu, 'Dankwasị ẹnyi ndọ-
o!', a sị oke, 'Kpumẹ ẹnyi ndọ-o!'
31 Makẹni, o mẹ nwan nị wẹ rị e mẹ ihiẹnni ogẹn osisi gi rị
ndụn, kịnị k'e mẹ ọ kpọgụụ nkụn?"

A Gụn W'a Yeni Ndị Njọ
(Azaya 53.12)

32 O nwọn ikẹnnyẹ ẹbụọ ọzọ hụn wẹ duru wẹ lẹ Jesu d'a
kpọgbu—kanị ndịnị mẹ eje-ihiẹn.

A Kpọma Wẹ Jesu Elu Obe

33 Ogẹn wẹ gi ru ebẹhụ w'a kpọ "Okpokom'isi", wẹ nọ nọ
ebẹhụ kpọma Jesu elu obe, ịya lẹ ndị hụ mẹ eje-ihiẹn—onyẹ ohu
azụụn ẹka-nni ẹ, hụn-ẹbọ azụụn ẹka-ekpẹn ẹ.
34 Jesu nọ sị, "Baba, gbagharị wẹ, makẹlẹ amarịn wẹ ihiẹn
wẹ rị e mẹ."
Wẹ nọ tụ-nkpọ, gi ẹ keri ẹkwa a.
35 Igunrun ịhịan turu ebẹhụ, e lee ile; kanị, ndị-isi ndị Ju hụ
a kpa a e ye ẹmụ, a sị, "Ọ zụọ ndị ọzọ. 'Ya zụọ nwan enwẹn ẹ
nụ—mbụnị ịya wụ Kraịstị Osolobuẹ, Onyẹ Hụ Osolobuẹ Tumẹ,
Onyẹ Hụ ọ họrị!"
36 Ndị-agha hụzị a kpa a e ye ẹmụ: a bịa wẹ d'e kunrun ẹ, ye
ẹ manya rụ-ụka,
37 sị a, "Omẹni ịyụ wụ Eze ndị Ju, zụọpụha enwẹn i!"
38 O nwẹzikwọ ihiẹn wẹ deye elu obe hụ. Ihiẹn wẹ de wụ,
"Ọnwan wụ Eze ndị Ju."
39 Onyẹ ohu imẹ ndị hụ mẹ eje-ihiẹn hụn wẹ kpọma elu obe
nọ kparimẹ ẹ, a sị a, "Ẹlẹ 'yụ wụ Kraịstị, Onyẹ Hụ Osolobuẹ
Tumẹ? Zụọpụha nwan enwẹn i, y'a zụọpụhazịkwọ ẹnyi!"
40 Hụn ẹbọ nọ jụgbọ hụn ku ihiẹnni, sị, "Y'a ra tụdẹ egun
Osolobuẹ—ebe o mẹ ni ikpe ohu kẹ wẹ ma 'yụ lẹ ịya?

41 Ikpe wẹ ma ẹnyi nwẹn furu efuru, makẹni ihiẹn ẹnyi chọ
kẹ ẹnyi rị a hụn; kanị o nwọnni ihiẹn okẹnnyẹni mẹ.”
42 'Ya ọ nọ sị Jesu, “Jizọsị, ogẹn y'e gi bịa rịkẹ Eze, dodo
nyanhankwọ m-o!”
43 Jesu nọ sị a, “M rị a gwa ị ezioku, tannị, i sikọ d'e sọn m
nọdị imẹ Alị Izu-ikẹn wụ Paradaịsị.”

Ọnwụn Jizọsị
(Mat 27.45-56; Mak 15.33-41; Jọn 19.28-30)

44 Ihiẹn nọkẹ ọkụlọkụ mmẹbụọ efinnaị, ogẹn hụ ẹnya-anwụn
gi a rị isi, ọhịhị nọ gbachanrịn alị hụ ile d'e ru ọkụlọkụ ẹtọ
efinnaị,
45 makẹni anwụn amụzịnị. Ẹkwa wẹ gi gbọnbepụ Ebẹhụ-
kachanrịn-nsọ imẹ Ụlọ-nsọ nọ bawapụ ẹbụọ*.
46 Ya Jesu nọ gi okẹn olu yi oro, sị, “Baba, e bu m mmọn m
che i ẹka!” O kugụụ ihiẹnni, ọ nọ kwọnbepụ, nwụnhụn.
47 Ogẹn onyẹ-isi agha hụ hụn kị ndị-agha kpọgbun'ẹ gi hụn
ihiẹn mẹni, ọ nọ ja Osolobuẹ mma, sị, “Ezioku-ezioku, ẹka
okẹnnyẹni rị ọchan!”
48 Ogẹn ndị hụ ile gbakikomẹ ebahụn e lee ilee gi hụngụụ
ihiẹn mẹni, wẹ nọ tiri ẹka obi lama.
49 Ndị ile marịn Jesu ọhụnma lẹ ikpoho ndị hụ gha Galili
sọnhẹn ẹ nọtezi ẹkẹrẹ, e lee ihiẹn ndị rị e mẹni.

Olili Jizọsị
(Mat 27.57-61; Mak 15.42-47; Jọn 19.38-42)

50 Ogẹn hụ, o nwọn okẹnnyẹ ohu ẹfan a wụ Josẹfụ, hụn gha
obodo Arịmatịa rị Judia bịa. Ọ wụ ezigbo ịhịan lẹ onyẹ e bi obibi
rị ọchan. Ọ rị e che ọbịbịa Alị-eze Osolobuẹ.
Ọ wụ onyẹ ohu imẹ Ndị-isi Nkịkwama—
51 kanị, o kweyeni ni wẹ imẹ ihiẹn wẹ ku lẹ ihiẹn wẹ mẹ Jesu.
52 Ọ nọ jẹn d'e kunrun Paịleti, sị a buye ẹ ẹhụ Jizọsị.
53 'Ya ọ nọ gha elu obe butu ẹ, gi ẹkwa linẹ kwama a, bu ẹ che
imẹ ili wẹ liyetulẹni ịhịan hụn wẹ gu rịkẹ okporo ye imẹ ọmụma
zeni.
54 Ụhụọhịn Nkwademẹ rọ (Ụhụọhịn Fraịde), hụn wẹ gi a
kwademẹ Ụhụọhịn Izu-ikẹn, bụ o rumẹgụọ ẹnyasị hụn Ụhụọhịn
Izu-ikẹn gi e bidọn.
55 Ikpoho ndị hụ gha Galili sọnhẹn Jizọsị nọ sọnmẹ Josẹfụ, wẹ
nọ hụn ili hụ, hụnzị kẹ wẹ dọn dọnmẹ ẹhụ Jizọsị.
56 Ya wẹ nọ lama d'a kwademẹ ihiẹn ndị e shin ọhụnma lẹ
udẹn wẹ jẹnkọ d'e gi te ẹhụ hụ.
O ru Ụhụọhịn Izu-ikẹn, wẹ nọ zu ikẹn—makẹni ẹrịra kẹ Iwu
ku.

---

* **Isi Nke Ẹtọ**-kwas**ị-ọgụ**n:45 Ẹsọdọsị 26.31-33

Isi Nke Ẹnọ-kwasị-ọgụn

Jesu A Gha Ọnwụn Lihi
(Mat 28.1-10; Mak 16.1-8; Jọn 20.1-10)

1 Kanị, ụzọ-ụtụntụn biribiri ụhụọhịn ibuzọ imẹ izu-ụka (hụn
wụ nwan ụhụọhịn Sọnde), ikpoho ndị hụ nọ weri ihiẹn ndị
ahụn e shin ọhụnma wẹ kwademẹgụụ, jẹnmẹ ili hụ.
2 Wẹ nọ hụn a nị e nupụgụọ wẹ ọmụma wẹ gi nukin ọnụ ili
hụ.
3 'Ya wẹ nọ banye imẹ ẹ; kalẹ ahụnnị wẹ ẹhụ Di-nwọnni-ẹnyi
wụ Jesu.
4 Ọ nọ gba wẹ nghariị-ẹnya. Kẹ wẹ dọn rị e ro ẹ, idẹnmizi
ikẹnnyẹ ẹbụọ yi ẹkwa rị e be nwanran-nwanran nọ wuzoye ni
wẹ.
5 Okẹn egun nọ tụma wẹ, 'ya wẹ nọ bu ihun kọma alị. Ikẹnnyẹ
ndị hụ nọ sị wẹ, “Kị haịn ụnụ gi a chọ onyẹ rị ndụn ebe ndị
nwụnnị rị?
6 Ọ rịzị ebeni; ọ ghagụọ ọnwụn lihi. Nyanhan nị ihiẹn ọ gwa
ụnụ ogẹn o gi rị Galili: nị,
7 ‘Wẹ jẹnkọ d'e bu mmẹ wụ Nwa nke Ịhịan che ẹka ndị njọ, a
kpọgbu wẹ m; kanị hụn m'ẹ akp'ọhịn ẹtọ, m k'a gha ọnwụn lihi.’
”
8 Ya ikpoho ndị hụ nọ nyanhan ihiẹn Jesu ku,
9 a gha wẹ ili ahụn lụa, wẹ nọ gwa madụ mmanaị hụ lẹ ndị
ọzọ ile họdụnị.
10 Ikpoho ndị hụ wụ Meri onyẹ Mag'dala lẹ Juana lẹ Meri
nnẹ Jemisi; uwẹ lẹ ikpoho ndị ọzọ wẹ ile wị gba gwa ndị-ozi
hụ pụ-ichẹn ihiẹn ndịnị.
11 Kanị, ndị-ozi hụ pụ-ichẹn egini ẹ dọn makẹni ihiẹn wẹ rị e
ku rị wẹ hụ kẹ oku nwọnlẹni isi.
12 Kanị Pita nọ lihi ọtọ, gbasi ili ahụn; o hulụa alị, nyọnye, 'ya
ọ nọ hụn ẹkwa linẹ hụ wẹ te gi kwama Jesu, kanị o nwọnzini
ihiẹn ọzọ ọ hụn. Ọ nọ pụ, e ro ihiẹn mẹni.

Ụmụ-azụụn A Jẹnkọ Ẹmaụsụ A Hụn Jesu K'ọ Ghagụụ Ọnwụn Lihi
(Mak 16.12-13; Luk 24.44-47; Jọn 5.39, 45-47)

13 Ụhụọhịn ohu ahụn zị, ụmụ-azụụn Jesu ẹbụọ jẹnkọ obodo
ohu mẹ ẹkẹrẹ w'a kpọ Ẹmaụsụ. (Gha Jerusalẹm d'e ru Ẹmaụsụ
wụ ihiẹn rị kẹ maịlị ẹsa.)
14 Wẹ hụ e ku oku ihiẹn ndị hụ ile mẹni.
15 Kẹ wẹ rị e ku, e shi inyẹnrẹn, 'ya Jizọsị lẹ enwẹn ẹ nọ
nọchimẹ wẹ, sọn wẹ jẹnsọnmẹ;
16 kanị anịnị wẹ wẹ kọma a ẹnya.
17 Ya Jizọsị nọ sị wẹ, “Elee inyẹnrẹn kẹ ụnụ shikọ ihiẹnni ile
jẹnkọ?”
Wẹ nọ biwuzo, rọnmẹ ihun.

18 'Ya onyẹ ohu imẹ wẹ w'a kpọ Klopasị nọ sị a, “Ọ nọkẹ sị
'yụ sụọ wụ onyẹ ọbịa rị imẹ Jerusalẹm hụn marịnlẹni ihiẹn ndị
mẹ ebahụn kete ụhụọhịnnị?”
19 Jesu nọ sị, “Kị mẹ?”
Wẹ nọ sị a, “Ihiẹn ndị gbashịarị Jesu onyẹ Nazarẹtị:
Okẹnnyẹni gi ọrụn a lẹ oku-ọnụ a ghọsịchanrịn n'ọ wụ okẹn
onyẹ-amụma rị mkpa—kẹ ebe Osolobuẹ rị kẹ ebe ịhịan rị—
20 lẹzi kẹ ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-isi ẹnyi dọn we ẹ ye wẹ nị wẹ
ma a ikpe-ọnwụn; 'ya wẹ nọ ma a ikpe ọnwụn, kpọgbu ẹ;
21 kanị ẹnyi te nwọn olile-ẹnya nị ịya wụ onyẹ hụn jẹnkọ d'a
gbapụha Izrẹlụ!”
“Ẹghẹẹ, wezụkadẹ ihiẹn ndịnị ile, ọnwan mẹ ẹ nwan akpụ-
ụhụọhịn ẹtọ ihiẹn ndịnị mẹ.
22 Ọzọzị, ikpoho ndị hụ imẹ ndị itu ẹnyi mẹ ihiẹn tụ ẹnyi ẹnya;
wẹ jẹn ili ẹ ụzọ-ụtụntụn tannị,
23 kanị ahụnnị wẹ ẹhụ a. Wẹ nọ kinhẹn d'a gwa ẹnyi nị a
hụngụọdẹ wẹ ọhụn ebe ndị mmọn-ozi pụha d'a gwa wẹ nị ọ hụ
ndụn.
24 Ndị hụ imẹ ndị ẹnyi lẹ wẹ wị e jẹngụọzị ili hụ, wẹ nọ
hụnzịkwọ a nị ọ rịchanrịn kẹ ikpoho ndị hụ dọn ku; kanị ahụnnị
wẹ 'ya lẹ enwẹn ẹ.”
25 'Ya Jizọsị nọ sị wẹ, “Euu! Ụnụ e zuzukẹ; ọ fụka ụnụ ọrụn
ikweri ihiẹn ile ndị-amụma ku imẹ Ẹkụkwọ-nsọ!
26 Ekuni w'ẹ nị Mezaya jẹnkọ d'a tagụụ afụnfụn ndịnị o kebe
banye ọghọ a?”
27 'Ya Jizọsị nọ gha ihiẹn Mozizi de imẹ Ẹkụkwọ-nsọ d'e ru
ihiẹn ndị-amụma ile de kọwachanrịn nị wẹ ihiẹn ile Ẹkụkwọ-nsọ
ku banyeni 'ya lẹ enwẹn ẹ.
28 Hụn wẹ gi rumẹ ẹhịụ obodo hụ wẹ jẹnkọ, Jizọsị nọ mẹ rịkẹ
sị o k'e jẹnghafe;
29 wẹ nọ rịọkẹnmẹ ẹ, sị a, “Du ẹnyi nọdị ndọ-o, nị ọhị a
gbamagụọ, ụhụọhịn tannị a gụmagụọ ma.” 'Ya ọ nọ banye d'e
sọn wẹ nọdị.
30 Ogẹn o gi nọdị alị n'o sọn wẹ ri ihiẹn-oriri, ọ nọ weri brẹdi,
gọzi ẹ; ọ nọ bebe ẹ, we ẹ ye wẹ.
31 Ebẹhụ kẹ ẹnya wẹ nọ shịapụ, wẹ nọ marịn nị ịya rọ. 'Ya ọ
nọ fori, ahụnzịnị w'a!
32 Wẹ nọ sị ibe wẹ, “Ogẹn o gi a gwa ẹnyi oku ụzọ lẹ ogẹn o gi
rị a kọwa nị ẹnyi Ẹhụhụọ-nsọ, ẹlẹ ọ nọ kẹ sị ọkụn rị imẹ obi ẹnyi
a dụn?”
33 Wẹ nọ lihi ọtọ ozigbo ahụn, kin-azụụn si Jerusalẹm; wẹ
nọ hụn ụmụ-azụụn mmanaị hụ lẹ ndị ọzọ wẹ lẹ wẹ wị kẹ wẹ
gbakikomẹ;
34 wẹ ile gbakikomẹni hụ a sị, “Ezioku rọ! Di-nwọnni-ẹnyi e
lihigụọ, Saịmọnụ a hụngụọ a!”

35 Wẹ ẹbụbụọ nọ nwan gwa wẹ ihiẹn mẹ ụzọ, gwaziḳwọ wẹ
kẹ wẹ dọn ghọha nị Di-nwọnni-ẹnyi rọ ogẹn o gi bebe brẹdi.

Ụmụ-azụụn Jesu A Hụn Jesu K'ọ Ghagụụ Ọnwụn Lihi
(Mat 28.16-20; Mak 16.14-18; Jọn 20.19-23; Ọrụn Ndị-Ozi 1.6-8)

36 Ebe mmadụ ẹbụọ hụ rị a gwa wẹ ihiẹnni, Jizọsị lẹ enwẹn
ẹ nọ nwọnpụha idemizi, turu etintinnaị wẹ. Ọ nọ sị wẹ, "Udọn
'ya rị nị ụnụ."

37 Wẹ ile nọ jụsọhị, ezigbo egun nọ tụma wẹ; wẹ hụ e ro n'a
hụn wẹ onyẹ-mmọn.

38 'Ya ọ nọ sị wẹ, "Kị haịn egun gi a tụ ụnụ? Kị haịn ụnụ gi e
nwẹ obi-ẹbụọ?

39 Lee ni ẹka m; lee ni ụkụ m: Mmẹ rọ! Mẹtụ nị m ẹka nị ụnụ
hụn a nị mmẹ rọ; onyẹ-mmọn ara nwẹ uru lẹ ọkpụkpụ kẹ ụnụ
dọn hụn nị e nwọnghọ m."

40 O kugụụ ihiẹnni, ọ nọ ghọsị wẹ ẹka a ẹbụọ lẹ ọkụ a ẹbụọ.

41 Ebe omẹni ekwerikwọnị wẹ—makẹlẹ ọ tụ wẹ ẹnya lẹni
ịghọghọ jun wẹ obi—ya Jesu nọ sị wẹ, "Ụnụ e nwẹghọ ihiẹn
ọwụlẹ w'e ri eri ebeni?"

42 Wẹ nọ ye ẹ mkpikpi azụn wẹ shi,

43 ọ nọ narịn wẹ ịya, ri ẹ id'ẹnya wẹ.

44 Ya ọ nọ sị wẹ, "Ihiẹn ndịnị kẹ m gwa ụnụ ogẹn mmẹ nị ụnụ
gi rị: nị ihiẹn ile wẹ de banyeni m imẹ Iwu Mozizi lẹ imẹ ihiẹn
ndị-amụma de lẹ imẹ Ẹbụ-ọma jẹnkọ d'e mẹzuchanrịnrịrị."

45 'Ya ọ nọ kpupụ uche wẹ kẹni wẹ sa-ẹka ghọta Ẹkụkwọ-nsọ,

46 sị wẹ, "Ọnwan wụ ihiẹn wẹ de: nị Kraịstị, Onyẹ Hụ
Osolobuẹ Tumẹ, sikọ d'a ta afụnfụn, nwụnhụn, nke akpụ-
ụhụọhịn ẹtọ ọ gha ọnwụn lihi;

47 nị wẹ jẹnkọ d'e gi ẹfan a zi ndị alị ile ozi nrogharị lẹ
mgbagharị njọ—nị Jerusalẹm kẹ wẹ jẹnkọ d'a gha bidọn.

48 Ụnụ wụ ọshẹri ihiẹn ndịnị ile hụn mẹye ụnụ ẹnya.

49 Lee n'ẹ, m jẹnkọ nwan d'e zihẹ ni ụnụ Mmọn-nsọ ahụn Nẹdi
m kwe nkwa a. Ka cherikwọ nị imẹ obodo ebeni d'e ru ogẹn
wẹ yimẹgụụ ụnụ ikẹn hụ gha Elu-igwee bịa."

Jizọsị E Si Elu-igwee
(Mat 28.19-20; Ọrụn Ndị-Ozi 1.9-11)

50 Ọ nọ duru wẹ gha imẹ obodo hụ pụha, duru wẹ rukwọrị
Bẹtanị; e ru wẹ ebẹhụ, ọ nọ kịshi ẹka enu, gọzi wẹ.

51 Ogẹn o gi rị a gọzi wẹ, 'ya ọ nọ gha imẹ igunrun wẹ pụ, e
wẹ w'ẹ shi elu-igwee.

52 'Ya wẹ nọ fe ẹ.
Wẹ nọ gi okẹn ịghọghọ lakin Jerusalẹm.

53 Wẹ hụ a nọ imẹ Ụlọ-nsọ ogẹn ile, a ja Osolobuẹ mma.

Oziọma Jizọs' Kraịstị Nọkẹ Kẹ
Jọnụ
Dọn De Ẹ

Jesu Wụ Oku Osolobuẹ

1 Ogẹn mbidọn, oku hụ rị arị; Oku hụ lẹ Osolobuẹ rị; Oku hụ
wụ Osolobuẹ.
2 Oku ahụn lẹ Osolobuẹ rị ogẹn mbidọn.
3 Osolobuẹ ke ihiẹn ile rịnị ghahan'a; o nwọnni ihiẹn Os-
olobuẹ ke hụn o kelẹni ghahan'a.
4 Imẹ ẹ kẹ ndụn rị; ndụn hụ wụ ukpẹ ịhịan ile.
5 Ukpẹ hụ e nwun imẹ ishi, kanị ishi, mkpọkịkị, a s'ẹka tinyụn
a mọbụ ghọha a.
6 O nwọn okẹnnyẹ ohu Osolobuẹ zihẹ; ẹfan a wụ Jọnụ.
7 Ọ bịa d'a shịa ẹri banyeni ukpẹ hụ, kẹni ịhịan ile nụ ẹri ẹ,
kweri.
8 Ẹlẹ 'ya wụ ukpẹ hụ, kalẹ ọ bịa d'a shịa ẹri banyeni ukpẹ hụ.
9 Onyẹ hụ wụ Ezigbo Ukpẹ hụ hụn e ye ịhịan ile ukpẹ lala
imẹ ụwa ogẹn ahụn.
10 Osolobuẹ ke ụwa ghahan'a, kanị ụwa amarịnn'a ogẹn o gi
bịa.
11 Ọ bịa d'e kunrun ndị nke ẹ, kanị ndị nke ẹ anabanhann'a.
12 Kanị, ndị ile hụn nabanhan n'a, ndị ile hụn kwerini n'ẹ, o
ye wẹ ikẹn ni wẹ wụrụ ụmụ Osolobuẹ:
13 ẹlẹ ịhịan mụ wẹ; egini wẹ uche ịhịan mụ wẹ, o nwọnni
okẹnnyẹ ọwụlẹ han wẹ mụ wẹ, kama, Osolobuẹ mụ wẹ.
14 Oku hụ nọ hẹnrin ịhịan, ọ nọ sọn ẹnyi biri elu-ụwa. Ẹfọma
lẹ ezioku jun imẹ ẹ! Ẹnyi a hụnọlẹ ọghọ a, ọghọ akpụ Nwa ohu
Chuku-Nẹdi mụ.
15 Jọnụ ku banyen'ẹ, yi oro sị, “Ọnwan wụ onyẹ hụn m rị e ku
ogẹn m gi sị, ‘Onyẹ hụn lalanị m mẹmẹgụụ ka m, makẹlẹ ọ rị a
rị nị wẹ d'a mụ m.’ ”
16 Makẹ ihiẹn ahụn jun imẹ ẹ, ẹnyi hụ e nwẹhẹn ngọzi
mmagi-mmagi.
17 Wẹ ye Iwu ghahanị Mozizi; kanị ẹfọma lẹ ezioku ghaha
ẹka Jesu Kristi.
18 O nwọnni onyẹ hụntu Osolobuẹ, kanị akpụ Nwa ohu ọ mụ
sụọ, hụn wụ Osolobuẹ, hụn nọkunmẹ n'ẹ, e mẹgụọ ẹnyi marịn
a.

Ọshẹri Jọnụ Hụn E Mẹ Mirin-Chuku Shịa
(Mat 3.1-12; Mak 1.1-8; Luk 3.1-18)

19 Ọnwan wụ ẹri Jọnụ shịa ogẹn ndị-ndu ndị Ju gi gha
Jerusalẹm zihẹ ndị nchụ-ẹjan lẹ ndị Livaị d'a jụ a, sị, “Onyẹ k'ị
wụ?”
20 Jọnụ a ghọrịnị; mba, o kupụ a, sị, “Ẹlẹ m Kraịstị Onyẹ
Nzụọpụha hụ Osolobuẹ Tumẹ.” Ọ ghọrịnị.
21 Wẹ nọzị jụ a, sị, “Onyẹ k'ị wụ? Ịyụ wụ Ẹlaịja?”
Ọ nọ sị, “Mba.”
“Ịyụ wụ Onyẹ-amụma hụ *pụ-ichẹn*?”
Ọ sị, “Mba.”
22 Wẹ nọ sị a, “Onyẹ k'ị wụ nwan? Gwa ẹnyi kẹni ẹnyi marịn
ihiẹn ẹnyi sikọ d'a gwa ndị zihẹ ni ẹnyi. K'i jẹnkọ d'e ku banyeni
enwẹn i?”
23 Ọ nọ gi ihiẹn onyẹ-amụma wụ Azaya ku za wẹ, sị,
“Mmẹ wụ
‘Olu hụ rị e yi oro imẹ atụ,
a sị,
“Kwa nị ụzọ Di-nwọnni-ẹnyi n'o zinrin!” ’ ”
24 Ndị Itu ndị Farisi hụn rị imẹ ndị hụ wẹ zi
25 nọ jụ a, sị, “Kị haịn nwan i gi e mẹ mirin-Chuku mbụnị
y'ẹlẹ Mezaya mọbụ Ẹlaịja mọbụ Onyẹ-amụma hụ pụ-ichẹn?”
26 Jọnụ nọ za wẹ, sị, “M gi mirin mmaka e mẹ mirin-Chuku,
kanị o nwọn onyẹ rị imẹ ụnụ hụn ụnụ marịnlẹni.
27 Ịya wụ onyẹ hụ lalanị m mẹmẹgụụ. Erudẹni m onyẹ sikọ
d'a tọpụ akpụkpọ-ụkụ a.”
28 Ọnwan mẹ imẹ Bẹtanị, nfetu Jọdanị, ebe Jọnụ nọ e mẹ
mirin-Chuku.

Nwa-ebulu Osolobuẹ

29 Eki e fọn, ọ nọ hụn Jizọsị k'ọ lala ebe ọ rị, Jọnụ nọ sị, “Lee
n'ẹ! Ọnwan wụ Nwa-ebulu Osolobuẹ hụn e wepụ njọ ụwa!
30 'Ya wụ onyẹ m rị e ku ogẹn m gi sị, ‘Omẹgụụ, okẹnnyẹ ohu
kanị m lala; ịya ka m makẹni ọ rị a-rị nị wẹ d'a mụ m.
31 E te marịn m'a, kanị m rị e gi mirin e mẹ mirin-Chuku kẹni
ndị Izrẹlụ marịn a.’ ”
32 Jọnụ nọ shịa ẹri, sị, “M hụn Mmọn-nsọ k'o gi ụdị nduru gha
elu-igwee hidanla, nọkwasị a.
33 E te marịn m'a, kanị onyẹ hụn zi ni m sị m, ‘Onyẹ i jẹnkọ
d'a hụn kẹ Mmọn-nsọ hidan d'a nọkwasị a d'e sọn ẹ nọdị, ịya wụ
onyẹ hụ jẹnkọ d'e gi Mmọn-nsọ mẹ ịhịan mirin-Chuku.’
34 A hụnọlẹ m'a; e kuọlẹ m nị ịya wụ Onyẹ Hụ Osolobuẹ
Tumẹ.”

Ụmụ-azụụn Ibuzọ Jesu Kpọ

35 Eki e fọn, Jọnụ nị ụmụ-azụụn a ẹbụọ wuzo,
36 'ya Jọnụ nọ hụn Jesu k'ọ ghafekọ, ọ nọ sị, “Lẹhụ Nwa-ebulu
Osolobuẹ!”

37 Ụmụ-azụụn Jọnụ ẹbụọ ahụn a nụ k'o ku ihiẹnni, wẹ nọ
sọnmẹ Jesu.
38 Ogẹn Jesu gi gbehutọ, ọ hụn wẹ kẹ wẹ rị e sọn ẹ, ọ nọ sị wẹ,
“K'ị ụnụ rị a chọ?” Wẹ nọ za, sị, “Rabaị, elebe k'i bi?” (“Rabaị”
wụ “onyẹ-nkuzi.”)
39 Ọ nọ sị wẹ, “Bịa nị d'e lee ẹ.” Wẹ nọ jẹn d'a hụn ebe o
bi; ihiẹn rịkẹ ọkụlọkụ ẹnọ efinnaị rị a kụ ogẹn hụ; wẹ nọ du
ẹ nọdịchanrịn ụhụọhịn hụ.
40 Onyẹ ohu imẹ ụmụ-azụụn ẹbụọnị nụ ihiẹn Jọnụ ku sọnmẹ
Jesu wụ Andụrụ nwẹnẹ Saịmọnụ Pita.
41 Ọ nọ bu ụzọ chọjẹn nwẹnẹ ẹ wụ Saịmọnụ, sị a, “Ẹnyi a
hụnọlẹ Onyẹ Hụ Osolobuẹ Tumẹ wụ Kraịstị.”
42 Andụrụ nọ weri Pita d'e kunrun Jizọsị. Jizọs' e lee Pita, ọ
nọ sị a, “'Yụ wụ Saịmọnụ nwa Jọnụ. Ẹfan ị jẹnkọ d'a wụ Kẹfasị.”
(Anị ẹfannị asụsụ Griki wụ Pita, 'ya wụ “ọmụma.”)
43 Eki e fọn, Jesu chọ n'o jẹn Galili; ọ hụn Filipu, ọ nọ sị a,
“Sọnmẹ m.”
44 (Filipu wụ onyẹ Bẹsaịda, obodo Andụrụ lẹ Pita.)
45 Filipu a hụn Natanẹlụ, ọ nọ sị a, “Ẹnyi a hụnọlẹ onyẹ
hụ Mozizi de banyen'ẹ imẹ Iwu, hụn ndị-amụma dezikwọ
banyen'ẹ—Jesu onyẹ Nazarẹtị nwa Josẹfụ rọ.”
46 Natanẹlụ nọ sị a, “Nị ihiẹn ọwụlẹ rị mma s'ẹka gha
Nazarẹtị pụha?” Filipu nọ sị a, “Bịa d'e lee.”
47 Ogẹn Jizọsị gi hụn Natanẹlụ k'ọ lala ebe ọ rị, ọ nọ sị, “Ọnwan
wụchanrịn onyẹ Izrẹlụ hụn nwọnlẹni ẹro!”
48 Natanẹlụ nọ jụ a, sị, “Nanị k'i dọn marịn m?”
Jizọsị nọ za, sị, “A hụngụọ m'ị okpuru osisi figi hụ nị Filipu
d'a kpọ ị!”
49 Natanẹlụ nọ sị, “Onyẹ-nkuzi, eziẹ ịyụ wụ Nwa Osolobuẹ;
ịyụ wụ Eze ndị Izrẹlụ!”
50 Jizọsị nọ sị a, “Y'e kwerioọlẹ makẹni m gwa ị hụ nị m hụn ị
okpuru osisi figi?! Ị jẹnkọ d'a hụn ihiẹn ndị ka ọnwan!”
51 Ọ nọ sị wẹ, “M rị a gwa ụnụ ezioku, ụnụ sikọ d'a hụn kẹ
elu-igwee kpupụ, hụn kẹ ndị mmọn-ozi Osolobuẹ rị e jẹnjẹn, e
jẹnlụa d'e kunrun Nwa nke Ịhịan.”

Isi Nke Ẹbụọ

Jesu E Gi Mirin Hẹnrin Manya

1 Hụn mẹ ẹ akpụ-ụhụọhịn ẹtọ, o nwọn agbamẹhụhụọ rị
obodo Kana rị Galili. Nnẹ Jizọsị rị ebahụn.
2 Wẹ kpọzịkwọ Jizọsị lẹ ụmụ-azụụn a agbamẹkụkwọ hụ.
3 Ogẹn manya gi gụụ, nnẹ Jesu nọ sị Jesu, “Manya wẹ a gụụ.”
4 Jizọsị nọ sị a, “Okpoho, hatu m ye nụ, ogẹn m e ke ru.”
5 Nnẹ ẹ nọ sị ndị rị e jẹn ozi, “Ihiẹn ọwụlẹ ọ sị ụnụ mẹ, ụnụ e
mẹ.”

6 O nwọn ite-mirin isin wẹ gi ọmụma mẹmẹ rị ebahụn. Ohu-
ohu imẹ wẹ jẹnkọ d'e ripụ ogbogoro mirin isẹn mọbụ ẹsa. W'e
gi wẹ e dọnmẹ mirin wẹ gi a chanchan ihiẹn, hụn wẹ gi e mẹzu
omẹnalị ndị Ju.
7 Jesu nọ sị idibo ndị hụ, “Gbajun ni ite ndị hụ mirin.” 'Ya
wẹ nọ gbajun wẹ d'a pụ ọnụ.
8 Ọ nọ sị wẹ, “Kuru ni nwan ẹkẹrẹ jẹnni onyẹ-isi ocho.” 'Ya
wẹ nọ mẹ ihiẹn o ku.
9 Onyẹ-isi ocho nọ danmịn mirin hụ hẹnringụụ manya, bụ ọ
marịn ebe ọ gha bịa, (kanị, ndị hụ rị e jẹn ozi a marịnghọ), ọ nọ
kpọ okẹnnyẹ hụ rị a gba-ẹkụkwọ,
10 sị a, “Ndị ọzọ ile e bu ụzọ e wepụha manya ka a sụọ,
ịhịan ile rajungụụ ẹfọ wẹ kebe wepụha hụn sụọlẹni; kalẹ y'e
bu hụnnị sụọnị tọ d'e ru ogẹnni.”
11 Imẹ Kana rị Galili kẹ Jesu nọ rụn ọrụn-atụmẹnya ibuzọnị
hụn o gi ghọsị ọghọ a, ụmụ-azụụn a nọ kweri n'ẹ.
12 Omẹgụụ, Jesu nọ si Kapanọm—'ya lẹ nnẹ ẹ lẹ umunẹ ẹ lẹ
ụmụ-azụụn a, wẹ nọ nọdị ebẹhụ ẹkẹrẹ.

Jesu E Jẹn Ụlọ-nsọ
(Mat 21.12-13; Mak 11.15-17; Luk 19.45-46)

13 Ogẹn ndị Ju gi e mẹ Mmẹmmẹ-Nghafe e rumẹ, 'ya Jesu nọ
si Jerusalẹm.
14 Ọ nọ hụn ndị rị Ụlọ-nsọ ebẹhụ e re efin lẹ atụnrụn lẹ
oluikuku lẹzi ndị a gbahutọ ego ebe wẹ nọdịyesọnmẹ ni teburu
wẹ.
15 Ọ nọ kpa iberi (aya), gi ẹ chụpụ wẹ ile lẹ okẹn-efin wẹ
lẹ nduru wẹ imẹ Ụlọ-nsọ, bụọyịya egho ndị a gbahutọ egho,
hukpumẹsọnmẹ teburu wẹ.
16 Ọ nọ sị ndị rị e re nduru, “Wepụ nị ihiẹn ndịnị wẹ ebeni;
egizilẹni ụlọ Nẹdi m hẹnrin ebe wẹ nọ a zụ afịa!”
17 Ụmụ-azụụn a nọ nyanhan ni wẹ de ẹ imẹ Ẹkụkwọ-nsọ nị,
“Adụdụ ụlọ ị jẹnkọ d'e bu m ri.”
18 Ya ndị-ndu ndị Ju nọ nwan sị a, “Ghọsị ẹnyi ahịma ẹnyi e gi
marịn nị Osolobuẹ sị ị mẹ ihiẹnni.”
19 Jizọsị nọ za wẹ sị, “Tikpọ nị Ụlọ-nsọnị, e gi m akpụ-ụhụọhịn
ẹtọ wesi e elu.”
20 Ndị-ndu ndị Ju nọ sị a, “Ụlọ-nsọnị wẹ gi ahụa isin-kwasị-
ọgụnnaị tụn k'i jẹnkọ d'e gi akpụ-ụhụọhịn ẹtọ wesi elu?”
21 Kanị Ụlọ-nsọ Jesu rị e ku oku ẹ wụ ẹhụ a.
22 Ogẹn o gi ghagụụ ọnwụn lihi, ụmụ-azụụn a nọ nyanhan n'o
kuọghọ ihiẹnni, wẹ nọ gi ihiẹn Ẹhụhụọ-nsọ ku lẹ ihiẹn Jesu ku
dọn.

Jesu Marịn Kẹ Ịhịan Nọ

23 Ogẹn Jesu gi rị imẹ Jerusalẹm ogẹn Mmẹmmẹ-Nghafe, ndị
bu ọda nọ kweri n'ẹ makẹni wẹ hụn ọrụn-atụmẹnya ndị ọ rị a
rụn.
24 Kanị Jizọsị ebuni enwẹn ẹ ye wẹ, makẹni ọ marịngụọ kẹ
ịhịan ile nọ.
25 Ẹlẹ hụn onyẹ ọwụlẹ e gi gwa a kẹ ịhịan nọ, makẹni 'ya lẹ
enwẹn ẹ a marịngụọ ihiẹn rị imẹ ịhịan.

Isi Nke Ẹtọ

Nikodimọsị A Bịa D'a Hụn Jizọsị

1 O nwọn okẹnnyẹ ohu w'a kpọ Nikodimọsị. Onyẹ Itu Ndị
Farisi rọ, onyẹ ohu imẹ ndị-isi ndị Ju k'ọ wụ.
2 O gi imẹ uhinhin bịa d'e kunrun Jizọsị, sị a, “Onyẹ-nkuzi,
ẹnyi a marịngụọ n'ị wụ onyẹ-nkuzi gha ebe Osolobuẹ rị bịa,
makẹlẹ o nwọnni onyẹ jẹnkọ d'e ri-ẹka rụn ọrụn-atụmẹnya ndịnị
ị rị a rụn mmanị Osolobuẹ nọyen'ẹ.”
3 Jesu nọ za, sị, “Ezioku kẹ m rị a gwa ị, mmanị wẹ mụdọnzi
ịhịan, ọ saẹka hụn Alị-eze Osolobuẹ.”
4 Nikodimọsị nọ sị a, “Nanị kẹ w'a dọn mụdọnzi ịhịan ebe ọ
kagụụ ẹgẹdi? Nị ịhịan sazị ẹka banye ẹfọ nnẹ ẹ, a mụzị w'a nke
mgbe ẹbụọ?”
5 Jizọsị nọ za a, sị, “Ezioku kẹ m rị a gwa ị, mmanị wẹ mụ
ịhịan ghahanị mirin lẹ Mmọn-nsọ, ọ sakọ ẹka banye Alị-eze
Osolobuẹ.
6 Hụn ịhịan mụ wụ ịhịan; hụn Mmọn-nsọ mụ wụ mmọn.
7 Y'a tụlẹ i ẹnya nị m sị nị wẹ sikọ d'a mụdọnzirịrị ụnụ.”
8 Ufere e fesi ebe ọwụlẹ ọ chọ—ụnụ a nụ ụzụn a, kanị ụnụ ara
marịn ebe ọ gha a bịa mọbụ ebe o fekọ—ẹrịra k'ọ rị ebe onyẹ
ọwụlẹ Mmọn Osolobuẹ mụ rị.
9 Nikodimọsị nọ sị a, “Nanị kẹ ọnwan e dọn saẹka mẹ?”
10 Jizọsị nọ sị a, “Ị wụ onyẹ-nkuzi imẹ Izrẹlụ, bụ y'a ghọtanị
ihiẹn ndịnị?
11 Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ, ẹnyi rị e ku ihiẹn ẹnyi marịn, a
shịa ẹri ihiẹn ẹnyi hụn, kanị ụnụ ara nabanhan ẹri ẹnyi.
12 Ebe o mẹ nwan nị m gwa ụnụ ihiẹn ndị rị elu-ụwa bụ ụnụ
e kwerini, nanị kẹ ụnụ a dọn kweri omẹni a gwa m ụnụ ihiẹn
ndị rị elu-igwee?
13 Makẹni, o nwọnni onyẹ jẹntu elu-igwee wezụka onyẹ hụ
gha elu-igwee bịa—wụ Nwa nke Ịhịan.”
14 “Ẹrịra Mozizi dọn wesi agwọ hụ elu imẹ atụ kẹ wẹ jẹnkọ
d'e wesi Nwa nke Ịhịan elu,
15 kẹni onyẹ ọwụlẹ hụn kwerini n'ẹ hụn ụzọ nwọn ndụn
itẹbitẹ.”

16 “Makẹni Osolobuẹ nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ jẹnni ndị rị ụwa ọda-ọda, 'ya haịn o gi ye akpụ Nwa ohu o nwẹ, kẹn'ọ wụrụ nị onyẹ ọwụlẹ hụn kwerini n'ẹ alakọ iwi, kama o nwọn ndụn itẹbitẹ.
17 Eziẹ, Osolobuẹ ezini Nwa a d'a ma ndị rị ụwa ikpe, kama, o zi ẹ kẹni wẹ hụn ụzọ nwọn nzụọpụha ghahan'a.
18 Ikpe amanị onyẹ ọwụlẹ kwerini n'ẹ, kanị ikpe a magụọ onyẹ ọwụlẹ hụn kwerilẹni, makẹni o kwerini imẹ ẹfan akpụ Nwa ohu Osolobuẹ.
19 Ọnwan kẹ wẹ gi hangbu wẹ eṅẹn: nị ukpẹ a bịagụọ imẹ ụwa, kalẹ ishi ka ịhịan a sụọ karị ukpẹ, makẹni eje ihiẹn kẹ w'e mẹ.
20 Ize ukpẹ e ze ndị ile e mẹ eje-ihiẹn, w'a ra bịa ebe ukpẹ rị makẹ eje-ihiẹn wẹ rị e mẹ gha a pụha ifọn.”
21 “Kanị ndị hụn e mẹ ihiẹn rị mma a bịa ebe ukpẹ rị, kẹni ịhịan ile hụn a nị wẹ rị e mẹ ihiẹn Osolobuẹ chọ.”

Jizọsị Lẹ Jọnụ Hụn E mẹ Mirin-Chuku

22 Omẹgụụ, Jizọsị lẹ ụmụ-azụụn a nọ si Azụụn Judia, ọ nọ du wẹ nọdị ebẹhụ, e mẹ ndị ịhịan mirin-Chuku.
23 Jọnụ nkẹ rịzị obodo Enọm hụn nọkunmẹ Salim e mẹ mirin-Chuku makẹni mirin rị ebahụn ọda-ọda. Ịhịan hụ e jẹn d'e kunrun ẹ, ọ hụ e mẹ wẹ mirin-Chuku.
24 W'e ke bu Jọnụ che imẹ ụlọ-ngan ogẹn hụ.
25 Ogẹn hụ, ụmụ-azụụn Jọnụ lẹ onyẹ Ju nọ dọma oku ịchan-ẹhụ w'a chansọnmẹ hụn wụ ọdịnalị ofufe wẹ gi e dọn enwẹn wẹ nsọ.
26 Wẹ nọ bịa d'e kunrun Jọnụ, sị a, “Onyẹ-nkuzi, onyẹ hụ yụ lẹ 'ya rịtan nfetu Jọdanị, onyẹ hụn ị gwasọnmẹ ndị ịhịan oku ẹ, lee ẹ nwan k'ọ rị ebeni e mẹ mirin-Chuku, ịhịan ile hụ e jẹn d'e kunrun ẹ.”
27 Jọnụ nọ za, sị, “O nwọnni onyẹ hụn e nwẹhẹn ihiẹn ọwụlẹ mmanị wẹ gha elu-igwee y'ẹ ihiẹn hụ.
28 Ụnụ lẹ enwẹn ụnụ wụ ọshẹri m nị e kughọ m'a nị ‘Ẹlẹ m Kristi, kanị wẹ zi m buru n'ẹ ụzọ.’
29 Okpoho hụn wẹ rị a lụ wụ nke okẹnnyẹ hụn rị a lụ n'a. Ọwụ okẹnnyẹ hụ rị a gba ẹkụkwọ, hụn wuzoye n'ẹ e gọn ẹ ntịn, a ghọghọ ọda-ọda ọ nụ olu okẹnnyẹ hụn rị a gba ẹkụkwọ. Ya wụ nị ịghọghọ m e zuọlẹ nwan oke.
30 Ọ k'a rịwaye mkpa, kanị mmẹ nwẹn k'e belụa.
31 Onyẹ hụn gha elu bịa ka ịhịan ile; onyẹ hụn gha ụwa bịa wụ nke ụwa, o ku oku ihiẹn rị imẹ ụwa. Hụn gha elu-igwee bịa ka ịhịan ile.
32 Ọ hụ a shịa ẹri ihiẹn ọ hụn lẹ ihiẹn ọ nụ, kanị o nwọnni onyẹ e gi ẹri ẹ e dọn.
33 Onyẹ ọwụlẹ gi oku ẹ dọn a ghọsịọlẹ nị Osolobuẹ wụ onyẹ-ezioku.

34 Makẹni onyẹ Osolobuẹ zihẹ k'ọ wụ, oku Osolobuẹ k'ọ rị e
ku, makẹni Osolobuẹ e yehọdụ n'a Mmọn-nsọ.
35 Ihiẹn Nwa a a sụọ Chuku-Nẹdi, ọ weguọ ihiẹn ile che ẹ ẹka.
36 Onyẹ hụn kweri ni Nwa Osolobuẹ nwọn ndụn itẹbitẹ; onyẹ
hụn jụ n'o kwerikọnị Nwa Osolobuẹ ahụnkọ ndụn; mba, iwe-
lẹ-ọnụma kẹ Osolobuẹ k'e gi sọnsọnmẹ ẹ."

Isi Nke Ẹnọ

Jizọsị Lẹ Okpoho Onyẹ Sameriạ

1 Ogẹn ahụn, Jesu nọ nwan mariṇ nị itu-ndị Farisi a nụguọ nị
ụmụ-azụụn ndị Jesu rị e nwẹhẹn e mẹ mirin-Chuku kadẹ nke
Jọnụ.
2 (Kanị, ẹlẹ Jesu rị e mẹ wẹ mirin-Chuku, ụmụ-azụụn a sụọ rị
e mẹ.)
3 Ya Jesu nọ gha Judia pụ, kinkọ Galili.
4 Ọ nọ ghasi alị Sameriạ makẹlẹ ọ rị mkpa n'o k'a gharịrị
ebẹhụ.
5 'Ya ọ nọ pụha obodo ohu w'a kpọ Sika, hụn rị imẹ Sameriạ,
ẹhụ alị hụ Jekọpụ ye nwa a wụ Josẹfụ.
6 Ọmị Jekọpụ rị ebẹhụ; ndụn gụụ Jesu makẹ ijẹn o jẹn;
otudẹni, ọ nọ nọdị alị ẹhụ ọmị hụ. (Ihiẹn rịkẹ ọkụlọkụ mmẹbụọ
efinnaị rọ, ogẹn hụ anwụn gi a rị isi.)
7 'Ya kẹ okpoho ohu, onyẹ alị Sameriạ, nọ bịa d'a dọrị mirin.
Jesu nọ sị a, "Ye m mirin ra."
8 (Ogẹn hụ, ụmụ-azụụn a e jẹnmẹgụọ imẹ obodo d'e ṅọnhẹn
ihiẹn-oriri.)
9 Okpoho onyẹ Sameriạ hụ nọ sị a, "Nanị kẹ ịyụ wụ onyẹ Ju
dọn nwan a rịọ mmẹ wụ okpoho onyẹ Sameriạ mirin?" (O ku
ọnwan makẹni ndị-Ju lẹ ndị-Sameriạ ara mẹkọ.)
10 Jizọsị nọ za a, sị, "Omẹni i te mariṇ ihiẹn Osolobuẹ e ye lẹ
onyẹ hụn rị a sị ị, 'Ye m mirin ra', nkẹ y'a rịọ a, o ye i mirin hụn
e ye ndụn."
11 Okpoho hụ nọ sị a, "Di-ọkpa, ọmịnị mi emi bụ y'e gi mkpu
y'e gi dọ mirin. Elebe kẹ y'a nọ nwan nwẹhẹn mirin hụ e ye
ndụn?
12 'Yụ ka Jekọpụ nẹdi ẹnyi kanị hụn ye ẹnyi ọmịnị, hụn 'ya lẹ
ụmụ a lẹ ihiẹn-uriri ẹ ra mirin rịn'a?"
13 Jesu nọ sị a, "Onyẹ ọwụlẹ hụn ra mirinni, ẹgụn mirin jẹnkọ
d'a gụnzị a.
14 Kanị, onyẹ ọwụlẹ hụn ra mirin hụ m jẹnkọ d'e ye ẹ, ẹgụn
mirin agụnkọzị a; kama, mirin hụ m sikọ d'e ye ẹ jẹnkọ d'e
hẹnrin n'ẹ isi-mirin hụn rị imẹ ẹ e hupụha ndụn itẹbitẹ."
15 Okpoho hụ nọ sị a, "Di-ọkpa, ye m nwan mirin hụ
amamgbe ẹgụn-mirin gha a gụnzị m mọbụ a bịamazị m ebeni
d'a dọ mirin."

16 Jizọsị nọ sị a, “Jẹn d'a kpọ di i, y'e kinhẹn azụụn.”
17 Okpoho hụ nọ sị a, “Enwọn m di.” Jesu nọ sị a, “Ezioku kẹ
i ku ebe ị nọ sị, ‘Enwọn m di’,
18 makẹni y'a lụpụgụọ di isẹn, bụ okẹnnyẹ hụn ịyụ lẹ 'ya rị
nwan ẹlẹ di i; ezioku k'i ku!”
19 Okpoho hụ nọ sị a, “Di-ọkpa, a hụnọlẹ m'a nị ị wụ onyẹ-
amụma.
20 Ndị-nẹdi ẹnyi wẹ kanị nọ uguni fe ofufe, bụ ụnụ ndị Ju sị
nị Jerusalẹm wụ ebe furu ịhịan jẹnkọ d'a nọrịrị e fe ofufe.”
21 Jesu nọ sị a, “Okpoho, gi ihiẹn m rị e ku dọn: ogẹn lala, hụn
o gi mẹ ni ẹlẹzi enu uguni mọbụ imẹ Jerusalẹm kẹ ụnụ sikọ d'a
nọ fe Chuku-Nẹdi.
22 Ụnụ amarịn onyẹ ụnụ rị e fe; kanị, ẹnyi a marịnghọ onyẹ
ẹnyi rị e fe, makẹni ẹka ndị Ju kẹ nzụọpụha gha a bịa.
23 Kanị ogẹn lala, o rugụọdẹ nwan, hụn ndị hụn e fe ezigbo
ofufe k'e fe Chuku-Nẹdi ofufe imẹ-mmọn lẹ nkẹ ezioku. Makẹni
ndị hụn e fe ofufe nọ ẹrịra kẹ Chuku-Nẹdi chọ nị w'e fe ẹ ofufe.
24 Osolobuẹ wụ Mmọn, ẹlẹ ịhịan; ndị hụn k'e fe ẹ ofufe sikọ
d'e ferịrị a imẹ-mmọn, gi ezioku fee ẹ.”
25 Okpoho hụ nọ sị a, “A marịngụọ m nị Onyẹ Hụ Os-
olobuẹ Tumẹ wụ Mezaya, (hụn w'a kpọ Kraịstị), lala; ọ bịa, ọ
gwachanrịn ẹnyi ihiẹn ile.”
26 Jesu nọ sị a, “Mmẹ hụn rị a gwa ị oku rọ.”
27 Ozigbo hụra, ụmụ-azụụn a nọ lụa. Ọ nọ tụ wẹ ẹnya ọda-ọda
n'ọ rị e sọn okpoho e ku oku; kanị o nwọnni onyẹ sị, “K'ị chọ”,
mọbụ “Kị haịn i gi rị e sọn ẹ e ku oku.”
28 Ya okpoho hụ nọ la ite mirin ẹ tọ, kin-azụụn si imẹ obodo;
ọ nọ sị ndị rịn'a,
29 “Bịa nị d'e lee onyẹ hụn gwa m ihiẹn ile m mẹ. Onyẹ ma
kẹ 'ya wụ Onyẹ Hụ Osolobuẹ Tumẹ wụ Kraịstị?”
30 Wẹ nọ gha imẹ obodo pụha, ruhẹmẹ ebe Jesu rị.
31 Ogẹn hụ, ụmụ-azụụn hụ a rịọ Jesu, a sị, “Onyẹ-nkuzi, dodo
ri ihiẹn-oriri.”
32 Kanị ọ nọ sị wẹ, “M nwọn ihiẹn-oriri m'e ri hụn ụnụ
marịnlẹni.”
33 'Ya ụmụ-azụụn a nọ jụma ibe wẹ, sị, “O nwọndẹ nwan onyẹ
wẹhẹ n'ẹ ihiẹn-oriri ra?”
34 Jizọsị nọ sị wẹ, “Ihiẹn-oriri m wụ imẹ uche onyẹ zini m lẹ
ịrụnchanrịn ọrụn a.
35 Ẹlẹ ụnụ a sị, ‘Ọ họdụ ifọn ẹnọ nị ogẹn wẹ gi a ghọ ihiẹn-ugbo
ru?’ Kanị m rị a gwa ụnụ, lehunmẹ ni ẹnya ebe ụnụ rị nị ụnụ
hụn nị ihiẹn-ugbo a kagụọlẹ hụn w'a ghọ.
36 Onyẹ hụn a ghọnị rị nwan a ghọ, a narịn ụgwọ-ọrụn a; ọ hụ
e kpọnkikomẹ mkpụrụ a tọnị ndụn itẹbitẹ, kẹni onyẹ hụn kụnn'a
lẹ onyẹ hụn ghọn'a hụn ụzọ nwọngbamẹ ịghọghọ.
37 O mẹgụọ nwan kẹ wẹ dọn e ku,

‘Onyẹ ọzọ a kụn,
onyẹ ọzọ a ghọ.’ ”
38 “M zi ụnụ d'a ghọ ihiẹn ụnụ rụnlẹni; ndị ọzọ a rụngụọlẹ
ọrụn, ụnụ a banhangụọ d'a ghọ mkpụrụ wẹ rụnpụha.”

Ndị Sameriạ A Bịa D'e Kunrun Jesu

39 Ndị Sameriạ bu ọda wụ ndị obodo hụ nọ kwerini Jesu
makẹni okpoho hụ sị, “Ọ gwa m ihiẹn ile m mẹ!”
40 Ogẹn ndị Sameriạ gi nwan bịa d'e kunrun Jesu, wẹ nọ rịọ
a n'o sọn wẹ nọdị. 'Ya ọ nọ sọn wẹ nọdị akp'ọhịn ẹbụọ.
41 Ndị bu ọda nọ gi ufiri ihiẹn ndị ọ rị e ku kwerizi, cheni ndị
ibuzọ.
42 Wẹ nọ sị okpoho hụ, “Ẹlẹzi ihiẹn i ku sụọ kẹ ẹnyi gi kweri,
makẹlẹ ẹnyi lẹ enwẹn ẹnyi a nụọlẹ ọnụ a, marịn nị ezioku-
ezioku, ọnwan wụ Onyẹ-nzụọpụha ụwa.”

Jizọsị A Zụọ Nwa Onyẹ-isi-ọrụn Eze

43 Ogẹn akpụ-ụhụọhịn ẹbụọ gi ghafegụụ, Jesu nọ gha
Sameriạ si Galili.
44 (Jizọsị lẹ enwẹn ẹ e kugụọ a nị w'a ra ye onyẹ-amụma
mgbaye imẹ alị onyẹ-amụma ahụn.)
45 Ogẹn o gi ru Galili, ndị Galili nọ nabanhan a, makẹni a
hụngụọ wẹ ihiẹn ile o mẹ imẹ Jerusalẹm ogẹn Mmẹmmẹ-Nghafe
(makẹni wẹ nwẹn e jẹnghọzị mmẹmmẹ hụ).
46 Ọ nọ bịazị obodo Kana hụn rị imẹ Galili ebe ọ nọ gi mirin
hẹnrin manya.
O nwẹ okẹnnyẹ ohu emu rị a kụ nwa-a-okẹnnyẹ imẹ Ka-
panọm. Okẹnnyẹni wụ onyẹ ohu imẹ ndị-isi-ọrụn eze.
47 Ogẹn okẹnnyẹ hụ gi nụ nị Jizọsị a ghagụọ Judia kinhẹn
Galili, ọ nọ buru ẹ, rịọ a 'ya bịa d'a zụọ nwa a makẹni o d'a
nwụn.
48 'Ya Jesu nọ sị a, “Manị ụnụ hụn ahịma lẹ ihiẹn atụmẹnya,
ụnụ ekwerikọ.”
49 Onyẹ-isi ọrụn hụ nọ sị a, “Di-ọkpa bịa ndọ-o, nwa m gini d'a
nwụn.”
50 Jizọsị nọ sị a, “Lama, nwa ị jẹnkọ d'a rị ndụn.” Okẹnnyẹ hụ
nọ kweri oku Jizọsị gwa a, ọ nọ lama.
51 Ebe ọ lakọ, ndị idibo ẹ nọ kunrun ẹ; wẹ nọ gwa a nị nwa
a hụ a rịgụọ mma.
52 Ọ nọ jụ wẹ kẹ ẹlẹ ogẹn k'o gi rịma mma. Wẹ nọ sị a,
“Ọkụlọkụ ohu efinnaị ụnyanhụn kẹ ẹhụ-ọkụn hụ gi hapụ a.”
53 Nẹdi ẹ nọ nyanhan nị ogẹn hụ kẹ Jizọsị gi sị a, “Nwa ị jẹnkọ
d'a rị ndụn.” Ifiri ẹ, kẹ ya lẹ enwẹn ẹ kẹ ikpun-ụlọ a nọ kwerini
Jesu.
54 Ọnwan wụ ọrụn-atụmẹnya nke ẹbụọ Jesu rụn ogẹn o gi
ghagụụ Judia bịa Galili.

Isi Nke Isẹn

Jesu A Zụọ Onyẹ Nwọnlẹni Onyẹ E Yen'ẹ Ẹka

1 Omẹgụụ, Jesu nọ kin-azụụn si Jerusalẹm makẹni o nwọn
mmẹmmẹ ndị Ju rịnị.
2 Imẹ Jerusalẹm, ọ nwọn mirin rị ẹhụ Ọnụ-mgbọn Atụnrụn,
hụn ndị Hibru a kpọ mirin Bẹtẹs'da [mọbụ mirin Bẹ'zata], hụn
nwọn ụzọ isẹn wẹ kpumẹsọnmẹ elu wẹ hụn wẹ gha e ru ẹ.
3 Igunrun ndị-emu rị a kụ e dinẹsọnmẹ ụzọ ndị hụ: kẹ
ndị ẹnya-ishi, kẹ ndị ngụrọ, kẹ ndị oro kinmin, [e che ni wẹ
mẹhunmẹ mirin hụ.
4 Makẹni, o ru, mmọn-ozi Di-nwọnni-ẹnyi e hidan d'e
mẹhunmẹ mirin hụ. Onyẹ ọwụlẹ imẹ ndị emu rị a kụ, hụn bu
ụzọ banye imẹ mirin hụ ogẹn wẹ gi mẹhunmẹgụụ a, ọ dịnhịn
emu ọwụlẹ rị a kụn'a.]
5 Onyẹ ohu imẹ ndịnị dinẹ ebahụn rị a kụ emu kete ahụa
ẹbụọ-arịa-ọgụnnaị.
6 Ogẹn Jizọsị gi hụn a, marịn n'o tegụọ emu hụ kụma a, ọ nọ
sị a, "Ỵ'a chọghọ n'ị dịnhịn?"
7 Okẹnnyẹ hụ emu rị a kụ nọ za, sị, "Di-ọkpa, enwọn m onyẹ
e bu m e che imẹ mirinni ogẹn ọwụlẹ wẹ gi mẹhunmẹ ẹ; m chọ
nị m banye imẹ ẹ, onyẹ ọzọ e bu m ụzọ banye."
8 Jizọsị nọ sị a, "Lihi ọtọ! Heri ute i, jẹnmẹ ijẹn!"
9 Ozigbo, okẹnnyẹ ahụn nọ dịnhịn; ọ nọ buru ute ẹ, jẹnmẹ ijẹn.
Ụhụọhịn ahụn wụ ụhụọhịn izu-ikẹn.
10 'Ya ndị-ndu ndị Ju nọ sị okẹnnyẹ hụ Jizọsị zụọ, "Ọnwan wụ
Ụhụọhịn Izu-ikẹn, o furuni nị y'e bu ute i, ị rị a dan Iwu."
11 Ọ nọ za wẹ, sị, "Onyẹ hụn zụọ nị m sị m, 'Heri ute i, jẹnmẹ
ijẹn.' "
12 Wẹ nọ jụ a, sị, "Onyẹ wụ onyẹ hụ sị ị, 'Heri ute i jẹnmẹ ijẹn?'
"
13 Kanị okẹnnyẹ hụ wẹ zụọ amarịn onyẹ ọ wụ, makẹni Jizọsị
a rụbangụọ imẹ igunrun rị ebahụn.
14 Omẹgụụ, Jizọsị nọ hụn a imẹ Ụlọ-nsọ, ọ nọ sị a, "Lee ẹnya,
y'a rịgụọ nwan mma! Emẹzilẹ njọ, amamgbe ihiẹn ka njọ gha
e mẹ i."
15 'Ya okẹnnyẹ hụ nọ jẹnburu ndị-ndu ndị Ju d'a gwa wẹ nị
Jesu wụ onyẹ hụ zụọ n'a.
16 'Ya kẹ ndị-ndu ndị Ju nọ kpokpomẹ Jesu makẹni ọ rị e mẹ
ihiẹn ndị nọ ẹnịna Ụhụọhịn Izu-ikẹn.
17 Kanị Jizọsị nọ sị wẹ, "Echẹn kẹ Nẹdi m rịkwọ a rụn ọrụn,
mmẹ nwẹn sikọ d'a gha a rụnzịkwọ ọrụn."
18 Ifiri ihiẹnni o ku, ndị-ndu ndị Ju nọ chọkẹnmẹdẹ nị wẹ
gbu ẹ. Makẹlẹ, ẹlẹ n'ọ dan iwu Izu-ikẹn sụọ, kanị, ọ kpọzịkwọ
Osolobuẹ Nẹdi ẹ—gi ọhụn ku nị 'ya lẹ Osolobuẹ han.

Ikẹn Jesu

19 Jizọsị nọ sị wẹ, “Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ, Nwa a saẹka
gi uche ẹ mẹ ihiẹn ọwụlẹ—mmanị ihiẹn ọ hụn Chuku-Nẹdi
rị e mẹ; makẹni ihiẹn ọwụlẹ Chuku-Nẹdi mẹ, 'ya kẹ Nwa a e
mẹzikwọ.
20 Makẹni ihiẹn Nwa a a sụọ Chuku-Nẹdi, ọ ghọsị Nwa a ihiẹn
'ya lẹ enwẹn ẹ rị a rụn. O jẹnkọ d'e ye ẹ ikẹn gi rụn ọrụn kadẹ
ndịnị wẹ rụn kẹni ọ tụ ụnụ ẹnya.
21 Eziẹ, ẹrịra Chuku-Nẹdi dọn e weli ndị nwụnnị we ndụn ye
wẹ kẹ Nwa a dọnzịkwọ e we ndụn e ye ndị Nwa a chọ n'o ye.
22 Ọzọzị, Chuku-Nẹdi ara kin onyẹ ọwụlẹ ikpe, kama, o
bugụọ okinkin-ikpe ile che Nwa a ẹka,
23 kẹni ịhịan ile gbaye Nwa kẹ wẹ dọn a gbaye Chuku-Nẹdi.
Onyẹ hụn ghalẹni a gbaye Nwa arịzịkwọnị a gbaye Chuku-Nẹdi
hụn zihẹ n'ẹ.”
24 “Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ, onyẹ hụn nụ oku m, kweye ni
onyẹ zihẹni m, onyẹ ahụn e nwẹgụọ ndụn itẹbitẹ. Amakọ wẹ
onyẹ hụ ikpe; kama, onyẹ hụ a ghagụọ ọnwụn banye ndụn.
25 Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ, ogẹn lala—o rụgụọdẹ nwan—
hụn ndị nwụnnị sikọ d'e gi nụ olu Nwa Osolobuẹ; ndị nụn'a
jẹnkọ d'a rị ndụn.
26 Kẹ Chuku-Nẹdi dọn nwọn ndụn imẹ enwẹn ẹ, ẹrịra k'o
yeziwọ Nwa *ikẹn* n'o nwọn ndụn imẹ enwẹn ẹ.
27 O yegụọ Nwa a ikẹn n'o kin ịhịan ile ikpe—makẹni ịya wụ
Nwa nke Ịhịan.
28 Anịlẹ ni ọnwan tụ ụnụ ẹnya, makẹni ogẹn lala hụn ndị ile rị
imẹ ili jẹnkọ d'e gi nụ olu ẹ
29 pụha—ndị hụn mẹ mma jẹnkọ d'e lihi banye ndụn itẹbitẹ;
ndị hụn mẹ njọ sikọ d'e lihi narịn ikpe-ọmụma.”

Ndị Hụn A Shịanị Jesu Ẹri

30 “Asa m ẹka gi ikẹn m mẹ ihiẹn ọwụlẹ. M'a han eṅẹn
kẹ Osolobuẹ dọn gwa m—'ya wụ nị ezigbo eṅẹn kẹ m'a han,
makẹni arị m e mẹ uche m, kalẹ uche onyẹ hụn zihẹ ni m.
31 M shịanị enwẹn m ẹri, 'ya wụ nị ẹri m wụ ntụ.
32 M nwọn onyẹ ọzọ hụn a shịa nị m ẹri. A marịnghọ m nị ẹri
ọ shịa nị m wụ ezioku.
33 Ụnụ e zigụọ wẹ jẹnni Jọnụ, ọ shịagụọ ẹri wụ ezioku.
34 (Ẹlẹ ni ẹri ịhịan shịa rị m mkpa, kanị m rị e ku ihiẹnni kẹni
ụnụ hụn ụzọ nwọn nzụọpụha.)
35 Jọnụ e te nwunghọ kẹ ukpẹ—a dụn, e ti, ụnụ nọ gi ukpẹ ẹ
ghọghọ ẹkẹrẹ ogẹn.”
36 “Kanị m nwọn ihiẹn a shịa nị m ẹri hụn ka hụn Jọnụ shịa.
Ọrụn ndị hụn Nẹdi m ye m rụn, 'ya wụ ọrụn ndịnị m rị a rụn,
uwẹ nwẹ a shịanị m ẹri nị Chuku-Nẹdi zihẹ m.”

37 “Chuku-Nẹdi lẹ enwẹn ẹ hụn zihẹni m a shịagụọnị m ẹri.
Ụnụ anụtuni olu ẹ; ụnụ ahụntuni k'ọ nọ;
38 oku ẹ arị imẹ ndụn ụnụ, makẹni ụnụ ekwerini ni onyẹ hụn
o zihẹ.
39 Ụnụ a mụ ihiẹn ndị rị imẹ Ẹkụkwọ-nsọ a mụkẹnmẹ, makẹni
ụnụ ro ni uwẹ kẹ ụnụ e gi nwọn ndụn-itẹbitẹ; bụ Ẹhụhụọ-nsọ rị
a shịanị m ẹri,
40 kanị ụnụ ekwerini bịa d'e kunrun m kẹni ụnụ nwọn ndụn.
41 Ẹlẹ m chọkọ ọjịja-mma ịhịan;
42 kanị a marịnghọ m ndị ụnụ wụ, nị ihiẹn Osolobuẹ a ra sụọ
ụnụ.
43 M gi ẹfan Nẹdi m bịa, ụnụ a nabanhannị m, kanị onyẹ ọzọ
gi ẹfan nke ẹ bịa, ụnụ sikọ d'a nabanhan a.
44 Nanị kẹ ụnụ e dọn kweri? Ụnụ hụn a chọ nị ibe ụnụ ja ụnụ
mma, kanị o nwọnni ihiẹn ụnụ kpọ ịja-mma hụn gha ẹka onyẹ
hụ 'ya sụọ wụ Osolobuẹ bịa.
45 Erokwọlẹ ni nị m jẹnkọ d'e kpe ụnụ ẹka Chuku-Nẹdi;
Mozizi wụ hụn e kpeni ụnụ, Mozizi ahụn ụnụ gi dọn ẹnya.
46 Omẹni ụnụ gi oku Mozizi dọn, nkẹ ụnụ e gi oku m dọn,
makẹni Mozizi de banyeni m.
47 Kanị omẹni ụnụ egini ihiẹn Mozizi de dọn, nanị kẹ ụnụ e
dọn gi oku m dọn?”

Isi Nke Isin

Jesu E Ye Mmadụ Ọgụn-iri kwasị nnụ-mmẹbụọ Ihiẹn-oriri
(Mat 14.13-21; Mak 6.30-44; Luk 9.10-17)

1 Ọnwan e mẹgụụ, Jizọsị nọ fetu “Ohimin” Galili hụ shi azụụn
hụn-ẹbọ. W'a kpọzị “Ohimin” Galili ohimin Taịberiasị.
2 Igunrun hi-ogbe hụ e sọn ẹ, makẹni wẹ hụn ọrụn-atụmẹnya
ndị ọ rị a rụnnị ndị emu rị a kụ.
3 Jizọsị nọ si elu ugu, 'ya lẹ ụmụ-azụụn a nọ nọdị alị ebẹhụ.
4 (Ogẹn hụ, mmẹmmẹ ndị Ju e mẹ ahụa-ahụa w'a kpọ
Mmẹmmẹ-Nghafe e rumẹgụọ.)
5 Jizọsị e wesi ẹnya elu, ọ nọ hụn igunrun ịhịan kẹ wẹ lala d'e
kunrun ẹ. Ọ nọ sị Filipu, “Elebe kẹ ẹnyi a nọ ṅọn brẹdi kẹni
ndịnị ri?”
6 (O ku ihiẹnni n'o gi chọ ihiẹn rị Filipu ọnụ, makẹni 'ya lẹ
enwẹn ẹ a marịngụọ ihiẹn o jẹnkọ d'e mẹ.)
7 Filipu nọ za a, sị, “Egho ọrụn ifọn isin ezukọ ṅọn brẹdi sikọ
d'e rusọnmẹ wẹ ẹka—ọsụọn'a ẹkẹrẹ-ẹkẹrẹ.”
8 Onyẹ ohu imẹ ụmụ-azụụn Jesu w'a kpọ Andụrụ, hụn wụ
nwẹnẹ Saịmọn' Pita, nọ sị a,
9 “O nwọn nwata-okẹnnyẹ bu ogbe brẹdi isẹn wẹ gi ọka bali
mẹmẹ lẹ azụn ẹbụọ ebeni; kalẹ, ebe wẹ sikọ d'a pụ igunrunni?”
10 Jizọsị nọ sị, “Gwa nị wẹ nọdị alị.”

(Irurue rị ebẹhụ ọda.)

Ya ndị hụ nọ nọdị alị—ihiẹn rịkẹ ikẹnnyẹ ọgụn-iri-kwasị-nnụ-mmẹbụọ rị imẹ wẹ, ('ya wụ ihiẹn nọkẹ nnụ-uku isẹn).

11 Jesu nọ weri ogbe brẹdi ndị hụ, o yegụụ Osolobuẹ ekele, ọ nọ keni ndị nọdị alị 'ya; ọ nọ mẹmẹzi azụn ẹrịra, wẹ nọ ri kẹ wẹ chọ.

12 Ogẹn ẹfọ gi jungụụ wẹ, Jesu nọ sị ụmụ-azụụn a, “Kpọnkwama nị ifunfun ẹ họdụnị, amamgbe ihiẹn-anaị a la iwi.”

13 'Ya wẹ nọ kpọnkwamẹ wẹ, che imẹ ụkpalị. Ifunfun brẹdi họdụnị imẹ ogbe-brẹdi bali isẹn hụ ogẹn ndị hụ gi rigụụ jun ụkpalị mmẹbụọ.

14 Ogẹn ndị hụ gi hụn ọrụn-atụmẹnya hụn Jizọsị rụn, wẹ nọ gwama ibe wẹ, sị, “Ezioku-ezioku, ọnwan wụ onyẹ-amụma hụ ẹnyi rị e lee ẹnya a n'o jẹnkọ d'a bịa imẹ ụwa!”

15 Ogẹn Jesu gi hụn nị w'e d'a bịa d'e gi ikẹn weri ẹ, kin ẹ eze, ọ nọ gha ebahụn pụ, 'ya sụọ nọ kin-azụụn shizi elu-ugu.

Jesu E Jẹn Ijẹn Elu Mirin
(Mat 14.22-33; Mak 6.45-52)

16 O ru ogẹn ẹnyasị, ụmụ-azụụn Jesu nọ shi “Ohimin”,

17 banye imẹ ụgbọ-mirin, buli, jẹnkọ Kapanọm. (Ọhịhị nọ gbachanrịn bụ Jesu eke bịakwọ d'e kunrun wẹ.)

18 Mirin hụ e mẹhunmẹ ọda-ọda makẹlẹ okẹn-ufere rị a kpọ.

19 Ogẹn wẹ gi nyanru ihiẹn rịkẹ maịlị ẹtọ mọbụ ẹnọ, wẹ nọ hụn Jesu kẹ o jẹnla ijẹn elu mirin, a nọkunmẹ ụgbọ. Egun nọ tụma wẹ.

20 Kanị ọ nọ sị wẹ, “Mmẹ rọ, atụlẹ ni egun!”

21 Wẹ nọ chọ n'ọ banye ni wẹ imẹ ụgbọ; ozigbo, ụgbọ hụ nọ ru mkpẹnrẹn mirin alị hụ wẹ jẹnkọ.

Igunrun Hụ A Chọma Jizọsị

22 Eki e fọn, ọ nọ we ndị ahụn nọdị azụụn “Ohimin” hụ hụn-ẹbọ hụn ụmụ-azụụn Jizọsị gha bịa Kapanọm ẹnya nị ụgbọ ohu sụọ te rị ebẹhụ; nị Jesu esọnni ụmụ-azụụn a banye imẹ ụgbọ lẹ ni ụmụ-azụụn a sụọ gba gha ebẹhụ pụ.

23 Kanị ogẹnni, ụgbọ ndị ọzọ gha Taịberiasị bịa rị nwan ẹhịụ ebahụn wẹ nọ ri brẹdi ogẹn Di-nwọnni-ẹnyi gi yegụụ ekele.

24 Ogẹn ndị hụ gi nwan hụn nị kẹ Jesu kẹ ụmụ-azụụn a arịzị ebahụn, wẹ lẹ enwẹn wẹ nọ banye ụgbọ ndị hụ chọsọnmẹ Jesu shi Kapanọm'.

Jesu Wụ Ihiẹn-oriri Hụ Hụn E Ye Ndụn

25 Ogẹn wẹ gi hụn Jesu azụụn “ohimin” hụ hụn-ẹbọ, wẹ nọ sị a, “Onyẹ-nkuzi, elee ogẹn k'i gi pụha ebeni?”

26 Jesu nọ za wẹ, sị, “Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ, ụnụ rị a chọ
m makẹni ụnụ ri brẹdi, o jun ụnụ ẹfọ, ẹlẹ makẹni ụnụ hụn ọrụn-
atụmẹnya ndị hụn m rụn.
27 Egilẹ ni ifiri ihiẹn-oriri hụn e wiwini a rụngbu enwẹn ụnụ,
ka gi ni ifiri ihiẹn-oriri ahụn sikọ d'a tọ jẹnrin ejẹn, e ye ndụn
itẹbitẹ, rụngbu enwẹn ụnụ, ihiẹn-oriri hụ Nwa nke Ịhịan jẹnkọ
d'e ye ụnụ; makẹni ịya wụ Nwa nke Ịhịan kẹ Chuku wụ Nẹdi
tumẹ.”
28 Wẹ nọ sị a, “Kị ẹnyi jẹnkọ d'a rụn hụn wụ ọrụn Osolobuẹ
chọ nị ẹnyi rụn?”
29 Jesu nọ za wẹ, sị, “Ọnwan wụ ọrụn Osolobuẹ chọ nị ụnụ
rụn: Ọ chọ nị ụnụ kweri ni onyẹ hụn o zihẹ.”
30 Wẹ nọ sị a, “Elee ọrụn-atụmẹnya k'i jẹnkọ nwan d'a
rụnghọsị ẹnyi kẹni ẹnyi hụn a, ẹnyi e kweyeni ihiẹn i ku? Kịnị
kẹ i jẹnkọ d'e mẹ?
31 Ndị nẹdi ẹnyi kanị ri mana imẹ atụ; ya kẹ wẹ de imẹ
Ẹkụkwọ-nsọ, sị, ‘O ye wẹ brẹdi gha elu-igwee bịa ri.’ ”
32 Jizọsị nọ sị wẹ, “Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ, ẹlẹ Mozizi ye
ụnụ brẹdi gha elu-igwee bịa; Nẹdi m wụ hụn rị nwan e ye ụnụ
ezigbo brẹdi gha elu-igwee bịa.
33 Makẹni brẹdi Osolobuẹ wụ onyẹ hụ gha elu-igwee bịa, hụn
e ye ụwa ndụn.”
34 Wẹ nọ sị a, “Di-ọkpa, yemẹ ẹnyi brẹdini ogẹn ile.”
35 Jizọsị nọ sị wẹ, “Mmẹ wụ brẹdi hụn e ye ndụn. Ẹgụn
agụnkọ onyẹ hụn bịa d'e kunrun ni m; ẹgụn mirin agụnkọ onyẹ
hụn kwerini ni m.
36 Kanị, nọkẹ kẹ m dọn gwa ụnụ mbụ, ụnụ a hụnọlẹ m, kanị
ụnụ e kwerini.
37 Ndị ile Nẹdi m ye m sikọ d'a bịa d'e kunrun m; a chụpụkọ
m onyẹ ọwụlẹ hụn bịa d'e kunrun ni m.”
38 Makẹni ẹlẹ m gha elu-igwee bịa d'e mẹ uche m, kanị m bịa
d'e mẹ uche onyẹ hụn zihẹ ni m.
39 Ọnwan wụ uche onyẹ zihẹni m: nị etuhukọ m onyẹ ọwụlẹ
imẹ ndị ile o ye m, kama, nị m jẹnkọ d'a gha ọnwụn weli wẹ
Ụhụọhịn-ikpazụụn.
40 Makẹni uche Nẹdi m wụ nị onyẹ ọwụlẹ hụn hụn Nwa,
kweri n'ẹ, jẹnkọ d'e nwọn ndụn itẹbitẹ; m sikọ d'e weli ẹ
Ụhụọhịn-ikpazụụn.
41 Ndị Ju nọ dẹnwịnnwịnma n'a makẹni ọ sị, “Mmẹ wụ brẹdi
hụ hụn gha elu-igwee bịa.”
42 Wẹ hụ a sị, “Ẹlẹ Jesu nwa Josẹfụ wụ ọnwan—hụn ẹnyi marịn
ndị mụn'a? Nanị k'o dọn nwan a sị, ‘M gha elu-igwee bịa?’ ”
43 Jizọsị nọ za wẹ, sị, “Edẹnwịnnwịnzịlẹ ni.

44 O nwọnni onyẹ jẹnkọ d'a s'ẹka bịa d'e kunrun m mmanị
Chuku-Nẹdi hụn zihẹ ni m dọha a; m jẹnkọ d'e weli onyẹ ahụn
Ụhụọhịn-ikpazụụn.
45 Wẹ de ẹ imẹ Ẹkụkwọ ndị-amụma nị, 'Osolobuẹ sikọ d'a kuzi
wẹ ile.' Onyẹ ọwụlẹ hụn rị e gọn Chuku-Nẹdi ntịn, a mụnarịn a,
ịya wụ onyẹ hụn a bịa d'e kunrun ni m.
46 (Ẹlẹ n'o nwẹ onyẹ hụn hụntu Chuku-Nẹdi—onyẹ hụ hụn
gha ebe Chuku rị bịa, 'ya sụọ hụntu Chuku-Nẹdi.)
47 Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ, onyẹ ọwụlẹ kwerini nwọn ndụn
itẹbitẹ.
48 Mmẹ wụ brẹdi hụn e ye ndụn.
49 Ndị nẹdi ụnụ kanị ri mana* hụ wẹ ri imẹ atụ, kanị, a
nwụnhụnghọ wẹ.
50 Kanị ọnwan wụ brẹdi hụn gha elu-igwee bịa hụn o mẹ ni
onyẹ ri n'ẹ anwụnhụnkọ.
51 Mmẹ wụ brẹdi hụ rị ndụn hụn gha elu-igwee bịa. Onyẹ
ọwụlẹ ri brẹdini jẹnkọ d'a rị ndụn jẹnrin ejẹn. Brẹdi hụ m sikọ
d'e ye makẹ ufiri ndụn ndị rị imẹ ụwa wụ ẹhụ m."
52 'Ya kẹ ndị Ju ahụn nọ dọma ndọndọ imẹ wẹ, a sị, "Nanị kẹ
okẹnnyẹni a dọn ye ẹnyi ẹhụ a ri?"
53 'Ya Jizọsị nọ sị wẹ, "Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ, mmanị ụnụ
ri ẹhụ Nwa nke Ịhịan, ra ẹdeke ẹ,—ụnụ enwọnkọ ndụn imẹ ụnụ.
54 Onyẹ ri ẹhụ m, ra ẹdeke m, ọ wụrụ onyẹ nwẹ ndụn itẹbitẹ;
m sikọ d'e weli ẹ Ụhụọhịn-ikpazụụn.
55 Makẹni, ẹhụ m wụ ezigbo ihiẹn-oriri, ẹdeke m wụzịkwọ
ezigbo ihiẹn-ọrịra.
56 Onyẹ hụn ri ẹhụ m ra ẹdeke m, bi imẹ m, mmẹ lẹ enwẹn m
bi imẹ ẹ."
57 "Kẹ m dọn rị ndụn makẹni Chuku-Nẹdi hụn zihẹ ni m rị
ndụn, ẹrịra kẹ onyẹ hụn ri ni m k'a dọn rị ndụn makẹ ufiri m.
58 Ọnwan wụ ezigbo brẹdi hụn gha elu-igwee bịa; ọ nọnị kẹ
ihiẹn ahụn ndị mbụ ri, omẹgụụ a nwụnhụnkwọ wẹ. Onyẹ hụn
ri brẹdini jẹnkọ d'a rị ndụn jẹnrin ejẹn."
59 Ogẹn Jesu gi rị a kuzi imẹ ụlọ-ofufe ndị Ju rị imẹ obodo
Kapanọm k'o gi ku ihiẹn ndịnị.

Oku Hụn E Ye Ndụn Itẹbitẹ

60 Ndị bu ọda imẹ ụmụ-azụụn a a nụ ihiẹnni, wẹ nọ sị, "Okuni
e zekẹkwọ! Onyẹ sikọ d'a saẹka nabanhan a?"
61 Kanị, Jizọs' a marịnguọ nị ụmụ-azụụn a rị e dẹnwịnnwịn
makẹ ihiẹnni o ku. Ọ nọ sị wẹ, "Ọnwan k'e mẹ ụnụ ekwerizilẹ?
62 Kị ụnụ jẹnkọ d'e mẹzi nwan omẹni ụnụ a hụn Nwa nke
Ịhịan k'o lakọ elu-igwee ebe ọ rị mbụ?

---

* **Isi Nke Isin:49** ***mana:*** Ịya kẹ wẹ kpọ ihiẹn-oriri hụ Osolobuẹ gha elu-igwee zihẹ ni ndị Izrẹlụ imẹ atụ ogẹn Mozizi.

63 Mmọn-nsọ ịya sụọ e ye ndụn, ihiẹn ịhịan mmaka ara ban
erere ọwụlẹ: oku ndịnị m rị a gwa ụnụ wụ oku imẹ-mmọn lẹ
oku hụn e ye ndụn.
64 Kanị ndị hụ imẹ ụnụ ekwerini.” (Gha isi mbidọn lala, Jesu
a marịngụọ ndị hụn jẹnkọlẹni d'e kweri lẹ onyẹ hụn jẹnkọ d'e
re n'ẹ.)
65 Ọ nọ sịzị, “Ọnwan haịn m gi sị ụnụ n'o nwọnni onyẹ jẹnkọ
d'a saẹka bịa d'e kunrun m mmanị Chuku-Nẹdi mẹ ẹ n'ọ bịa.”
66 Makẹ ọnwan, ụmụ-azụụn Jesu bu ọda nọ kin-azụụn,
esọnzini w'ẹ.
67 Ya Jizọsị nọ sị ụmụ-azụụn a mmẹbụọ hụ, “Ụnụ lẹ enwẹn
ụnụ sikọ d'a pụzịdẹ nwan ra?”
68 Saịmọnụ wụ Pita nọ za a, sị, “Di-nwọnni-ẹnyi, onyẹ kẹ ẹnyi
jẹnburukọ? Ịyụ nwọn oku ndị e ye ndụn itẹbitẹ.
69 Ẹnyi e kwerighọ, marịnzịkwọ, nị ịyụ wụ Onyẹ-nsọ Os-
olobuẹ.”
70 Jizọsị nọ sị wẹ, “Mmẹ họrị ụnụ mmẹbụọ, ẹlẹ 'ya? Kanị
onyẹ ohu imẹ ụnụ wụ Ekwensụ!”
71 (Judasị nwa Saịmọnụ Iskarọtụ k'ọ rị e ku, makẹni ọ wụ
onyẹ ohu imẹ ụmụ-azụụn mmẹbụọ hụ bụ 'ya jẹnkọ d'e re ẹ.)

Isi Nke Ẹsa

Ogẹn Umunẹ Jesu Kelẹni Kweri N'ẹ

1 Omẹgụụ, Jesu nọ ghagbarị imẹ Galili, latọgụụ Judia; o
jẹnhunmẹni imẹ Judia, makẹni ndị-ndu ndị Ju rị a chọ nị wẹ gbu
ẹ.
2 Ogẹn hụ, mmẹmmẹ ndị Ju gi a nọdịsọnmẹ imẹ Ọdụ* e rugụọ.
3 'Ya umunẹ Jesu nọ sị a, “O furu n'ị gha ebeni pụ, si Judia,
kẹni ụmụ-azụụn ị hụn ọrụn-atụmẹnya ndị ị rị a rụn.
4 Makẹni o nwọnni onyẹ hụn a rụn ọrụn imẹ nzuzue ọwụnị
ọ chọ nị wẹ marịn a. Ebe o mẹ ni i rị e mẹ ihiẹn ndịnị ile, we
nwan enwẹn i ghọsị ụwa.”
5 (Ọnwan mẹ makẹni kẹ umunẹ ẹ dẹ e kwerini n'ẹ.)
6 'Ya Jizọsị nọ sị wẹ, “Ogẹn furu ni m e ke ru, kanị ogẹn ile
furu ụnụ.
7 Izize ụnụ ezekọ ụwa, kalẹ izize m e ze wẹ makẹlẹ m rị a gwa
wẹ nị ihiẹn w'e mẹ jọ njọ.
8 Jẹnmẹ ni nwan mmẹmmẹni, mmẹ lẹ enwẹn m eke jẹnkọ
mmẹmmẹ hụnnị, makẹni ogẹn furu ni m e ke ru.”
9 O kugụụ ihiẹnni, ọ nọ nọdịkwọ imẹ Galili.

Jesu E Jẹn Mmẹmmẹ-ọdụ

10 Kanị ogẹn umunẹ Jesu gi jẹnmẹgụụ mmẹmmẹ hụ, ọ nọzị
jẹnmẹ, kanị nzuzue k'o gi jẹn.

---

* **Isi Nke Ẹsa:2** Livitikọsị 23.34

11 Ndị-ndu ndị-Ju hụ a chọ a imẹ mmẹmmẹ hụ, wẹ hụ a sị,
“Elebe k'ọ rị?”
12 Ndị rị igunrun rịsọnmẹ ebẹhụ hụ a kasọnmẹ murinmurin.
Ndịnị sị, “Ezigbo ịhịan k'ọ wụ,” ndịnị sị, “Mba, ọ rịhụ e dufie ndị
alị.”
13 Kanị, makẹni egun ndị-ndu ndị Ju rị a tụ wẹ, o nwọnni onyẹ
s'ẹka ku oku ẹ ifọnrin-ifọn.
14 Ogẹn mmẹmmẹ hụ gi rugụụ ahanmahan, Jizọsị nọ si Ụlọ-
nsọ d'a kuzimẹ.
15 Ọ nọ tụ ndị-ndu ndị Ju ẹnya, wẹ nọ sị, “Nanị kẹ okẹnnyẹni
dọn marịn ihiẹn ọda ẹnịna, bụ o ke jẹntu ọzụnzụn ọwụlẹ?”
16 Jesu nọ za wẹ, sị, “Nkuzi m ẹlẹ nke m kanị nke onyẹ zihẹ
ni m rọ.
17 Omẹni ịhịan a kwademẹ obi ẹ n'o jẹnkọ d'e mẹ uche
Osolobuẹ, onyẹ hụ sikọ d'a marịn omẹni nkuzi m gha ẹka
Osolobuẹ bịa ra m gi ikẹn m e ku.
18 Onyẹ hụn e gi ikẹn ẹ e ku rị a chọ nị wẹ ja a mma; kanị
onyẹ rị e mẹ nị wẹ ye onyẹ zihẹn'ẹ ọghọ wụ onyẹ ezioku, ntụ
a rị imẹ ẹ.”
19 “Mozizi ye ụnụ Iwu, ẹlẹ 'ya? Kanị o nwọnni onyẹ ohu imẹ
ụnụ hụn e dọnmẹ Iwu hụ. Kị haịn ụnụ gi a chọ nị ụnụ gbu m?”
20 Igunrun hụ nọ za, sị, “Eje-mmọn rị imẹ i! Onyẹ rị a chọ
n'o gbu i?”
21 Jesu nọ sị, “M rụn ọrụn-atụmẹnya ohu, ọ nọ tụ ụnụ ile ẹnya.
22 Mozizi ye ụnụ iwu ịkwa-ugun. (Kanị ẹlẹ Mozizi bidọn ịkwa-
ugun, ndị nẹdi ụnụ kanị bidọn ẹ.) Ụnụ a kwadẹ okẹnnyẹ ugun
Ụhụọhịn Izu-ikẹn kẹni ụnụ hụn ụzọ mẹzu iwu hụ.
23 Omẹni wẹ hụ a kwa okẹnnyẹ ugun Ụhụọhịn Izu-ikẹn
amamgbe w'a dan Iwu Mozizi, kị haịn ụnụ gi e we ni m iwe
makẹni m zụọchanrịn okẹnnyẹni ẹhụ a ile Ụhụọhịn Izu-ikẹn?
24 Ahanzilẹ ni eṅẹn kẹ ụnụ hụn a, kama, e leban nị ihiẹn ẹnya
ọhụnma kẹni ụnụ hụn ụzọ han eṅẹn rị mma.”

Onyẹ Kẹ Jesu Wụ?

25 Ya ndị hụ imẹ ndị Jerusalẹm nọ sị, “Ẹlẹ ọnwan wụ okẹnnyẹ
hụ ndị-ndu rị a chọ nị wẹ gbu?
26 Lee ẹ nwan k'ọ rị ebeni e ku oku id'ẹnya ịhịan ile, a gba
w'a nkịntịn! A marịngụọdẹ wẹ nwan nị 'ya wụ Kraịstị, Onyẹ
Hụ Osolobuẹ Tumẹ ra?
27 Kanị ẹnyi a marịnghọ ebe okẹnnyẹni gha bịa; ogẹn Kraịstị
jẹnkọ d'e gi bịa, o nwọnni onyẹ jẹnkọ d'a marịn ebe ọ gha bịa.”
28 Ogẹn Jesu gi rị a kuzi imẹ Ụlọ-nsọ, ọ nọ weshi olu elu, sị,
“Eziẹ, ụnụ a marịngụọ m, marịnzịkwọ ebe m gha bịa! Kanị,
egini m ihiẹn ẹka m bịa; onyẹ hụn zihẹ ni m furu wẹ gi dọn
ẹnya—'ya kẹ ụnụ marịnlẹni!
29 A marịnghọ m'a makẹni m gha ebe ọ rị bịa, 'ya zihẹ m.”

30 'Ya wẹ nọ chọ nị wẹ nwụnrụn a; kanị o nwọnni onyẹ mẹtụ
a ẹka, makẹni ogẹn ẹ e ke ru.
31 K'osilẹrị, ndị bu ọda rị ebẹhụ nọ kwerini n'ẹ; wẹ hụ a sị,
“Ogẹn Kraịstị wụ Mezaya, Onyẹ Hụ Osolobuẹ Tumẹ, k'e gi bịa,
n'ọ rụnkarị okẹnnyẹni ọrụn-atụmẹnya?”

E Zi Wẹ Ndị-ụnakpa Ụlọ-nsọ D'a Nwụnhan Jesu

32 Ndị Itu-Farisi a nụ kẹ igunrun hụ rị e ku ihiẹn ndịnị wẹ
banyeni Jizọsị, 'ya ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị Itu-Farisi nọ zi ndị
ụnakpa Ụlọ-nsọ d'a nwụnhan a.
33 Jizọsị nọ sị, “M jẹnkọ d'e sọn ụnụ nọdị ẹkẹrẹ, omẹgụụ, a
laburu m onyẹ hụn zihẹ ni m;
34 ụnụ jẹnkọ d'a chọ m, kanị, ụnụ ahụnkọ m; ebe m rị, ụnụ e
ri-ẹka bịa.”
35 Ndị-isi ndị Ju nọ sị ibe wẹ, “Elebe kẹ okẹnnyẹni chọ n'o jẹn,
hụn ẹnyi jẹnkọlẹni d'a hụn a? Ọ chọ n'o jẹn alị ndị Griki—alị
ndị wụlẹni ndị Ju—ebe ndị nke ẹnyi rịsọnmẹ d'a kuzimẹ imẹ
igunrun ndị wụlẹni ndị-Ju?
36 K'o gi ihiẹnni e ku: ‘Ụnụ sikọ d'a chọ m, kanị, ụnụ ahụnkọ
m; ebe m rị, ụnụ asakọ ẹka bịa a.’?”

Mirin Hụn E Ye Ndụn

37 Ụhụọhịn ịkpazụụn mmẹmmẹ hụ, hụn wụ ụhụọhịn
kachanrịn mkpa, Jesu nọ wuzo ọtọ, yi oro, sị, “Omẹni o
nwọn onyẹ ẹgụn mirin rị a gụn, 'ya bịa d'e kunrun m n'ọ ra!
38 Onyẹ ọwụlẹ hụn kwerini ni m, ya ra; o sikọ d'a rị n'a kẹ
Ẹhụhụọ-nsọ dọn ku:
‘Mirin hụn e ye ndụn
jẹnkọ d'a gha imẹ ẹ
e hupụha kẹ iyi.’ ”
39 Jizọsị gi ọnwan e ku oku Mmọn-nsọ hụn ndị kwerini n'ẹ
jẹnkọ d'e nwẹhẹn. W'e ke ye wẹ Mmọn-nsọ ogẹn hụ makẹni
Jesu e ke banye ọghọ a.

Igunrun Hụ E Kebe

40 Ogẹn wẹ gi nụ oku ndịnị, ndị hụ imẹ igunrun hụ nọ sị,
“Ezioku, ọnwan wụ onyẹ-amụma Hụ *pụ-ichẹn*.”
41 Ndị ọzọ sị, “Ọnwan wụ Kraịstị, Onyẹ Hụ Osolobuẹ Tumẹ!”
Kanị ndị hụ imẹ wẹ sị, “Kraịstị k'a ghadẹ nwan Galili bịa ra?!
42 Ẹhụhụọ-nsọ e kugụọn'a nị Kraịstị, Onyẹ Hụ Osolobuẹ
Tumẹ, sikọ d'a gha ebọn Defidi pụha; n'o sikọ d'a gha
Bẹtulẹhẹm, obodo Defidi te bi bịa?”
43 Oku banyeni Jizọsị nọ kebe igunrun ahụn.
44 Ndị hụ imẹ wẹ te chọ nị wẹ nwụnrụn a, kanị o nwọnni
onyẹ mẹtụ a ẹka.

Ndị-ndu Ndị Ju A Jụ N'e Kwerikọnị Wẹ Jesu

45 Ogẹn ndị-ụnakpa Ụlọ-nsọ ahụn gi kinhẹn azụụn d'e kunrun
ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị Itu-Farisi, wẹ nọ jụma wẹ, sị, “Kị haịn
ụnụ gilẹni wẹhẹ ẹ?”
46 Ndị ụnakpa Ụlọ-nsọ hụ nọ za, sị, “O nwọnni onyẹ kutu oku
kẹ okẹnnyẹni!”
47 Ndị Itu-Farisi nọ jụ wẹ, sị, “E dufiegụọzịdẹ wẹ nwan ụnụ
nwẹn ra?
48 O nwọnghọ kaka akpụ onyẹ-ndu mọbụ onyẹ Itu-Farisi ohu
ụnụ marịn hụn kwerini n'ẹ?
49 Igunrunni amarịn Iwu Mozizi, ndị wẹ bụ ọnụ kẹ wẹ wụ.”
50 Nikodimọsị hụn jẹn d'e kunrun Jesu mbụ, hụn wụ onyẹ
ohu imẹ wẹ nọ sị wẹ,
51 “Iwu ẹnyi a madẹ ịhịan ikpe bụ ebuni wẹ ụzọ nụ ọnụ a
mọbụ chọpụha ihiẹn o mẹ ra?”
52 Wẹ nọ za, sị, “Ị wụzịdẹ onyẹ Galili ra? Mụ Ẹkụkwọ-nsọ n'ị
marịn nị onyẹ-amụma ara gha † Galili bịa.” [
53 Onyẹ ọwụlẹ nọ lashi iwe ẹ.

Isi Nke Ẹsatọ

Okpoho Hụ Zọ-ụkụ-ye-ọfịa

1 Kanị, Jesu nọ si Ugu Olivu.
2 O ru ụzọ-ụtụntụn, o kinhẹnzi Ụlọ-nsọ. Ndị hụ ile nọ bịa d'e
kunrun ẹ, ọ nọ nọdị alị, kuzimẹ wẹ.
3 Ya ndị-nkuzi Iwu lẹ ndị Itu-Farisi nọ wẹhẹ okpoho ohu wẹ
nwụn ebe ọ rị a zọ-ụkụ-eye-ọfịa. Wẹ nọ bu ẹ tumẹ ihun ịhịan
ile.
4 Wẹ nọ sị Jizọsị, “Onyẹ-nkuzi, wẹ nwụn okpohoni ebe ọ rị a
zọ ụkụ e ye ọfịa.
5 Imẹ Iwu, Mozizi sị ẹnyi gi ọmụma magbu okpoho nọ ẹnịna,
kalẹ, k'i k'e ku nwan banyen'ẹ?”
6 (Wẹ jụ a ihiẹnni nị wẹ gi ẹ kwọndọn Jizọsị, kẹni wẹ hụn ihiẹn
wẹ k'a sị nị ya k'o mẹ.) Ya kẹ Jizọsị nọ hulụa alị, gi mkpịnsịn-ẹka
a demẹ ihiẹn alị.
7 Ogẹn wẹ gi tọ a jụ a, o nọ lihi ọtọ, sị wẹ, “Onyẹ ọwụlẹ imẹ
ụnụ mẹtulẹni njọ, 'ya bu ụzọ ma a ọmụma.”
8 'Ya ọ nọ hulụazị alị, demẹ ihiẹn alị.
9 Ogẹn wẹ gi nụ ihiẹnni, wẹ ile nọ pụma, ohu-ohu, ndị kanị
bu ụzọ pụma, d'e ru n'ọ họdụ Jizọsị sụọ; okpoho hụ turuhụkwọ
ebẹhụ ihun Jizọsị.
10 Ya Jesu nọ lihi ọtọ, sị a, “Okpoho, elebe kẹ wẹ rị? O nwọnni
onyẹ ma ị ikpe?”
11 Ọ nọ sị, “Di-ọkpa, o nwọnni.” Jizọsị nọ sị a, “Mmẹ nwẹn
ẹ amakọkwọ ị ikpe. Jẹnmẹ. Kanị, gha kikẹnni jẹnmẹ, emẹzilẹ
njọ.”]

---

† **Isi Nke Ẹsa:52** ...onyẹ-amụma hụ pụ-ichẹn aghakọ...

Jizọsị Wụ Ukpẹ Ụwa

12 Jizọsị nọ sịzị ndị ahụn o te rị a kuzi, “Mmẹ wụ ukpẹ ụwa.
Onyẹ ọwụlẹ hụn rị e sọnni m aghakọ imẹ ishi, kama, o sikọ d'e
nwọn ukpẹ hụ hụn e ye ndụn.”
13 Ndị-Farisi nọ shịarị a, sị, “Ị rị nwan a shịanị enwẹn i ẹri,
egikọ wẹ ẹri i dọn.”
14 Jesu nọ za, sị, “Ọsụọn'a nị m shịa nị enwẹn m ẹri, ẹri m furu
wẹ gi dọn, makẹlẹ a marịnghọ m ebe m gha bịa lẹ ebe m jẹnkọ.
Ụnụ amarịn ebe m gha bịa mọbụ ebe m jẹnkọ.
15 Ụnụ e gi ihiẹn ẹnya e legha a han eṅẹn. O nwọnni onyẹ m'a
hannị eṅẹn.
16 Kanị ọ sụọ n'a nị m jẹnkọ d'a han eṅẹn, eṅẹn m'a han wụ
ezioku, makẹni ẹlẹ mmẹ sụọ a han a, kama mmẹ lẹ Chuku-
Nẹdi hụn zihẹ ni m gba a han a.
17 Imẹ Iwu ụnụ, wẹ de ẹ nị ẹri mmadụ ẹbụọ kẹ wẹ gi e dọn.
18 M rị a shịanị enwẹn m ẹri; Nẹdi m hụn zihẹ ni m rị a
shịazịkwọ nị m ẹri.”
19 Ya wẹ nọ sị a, “Elebe kẹ Nẹdi i rị?” Jesu nọ za, sị, “Ụnụ
amarịn m, ụnụ amarịnzịkwọ Nẹdi m. Omẹlẹ ụnụ marịn m
amarịn, nkẹ ụnụ a marịnzịkwọ Nẹdi m.”
20 Jesu ku ihiẹn ndịnị ogẹn o gi rị ẹhụ ebe w'e buche oyiye
imẹ Ụlọ-nsọ a kuzi, bụ o nwọnni onyẹ nwụnrụnn'a makẹni ogẹn
ẹ e ke ru.

Ebe Jesu Gha Bịa Lẹ Ebe O Jẹnkọ

21 Jizọsị nọzị gwa wẹ, sị, “M jẹnkọ d'a pụ; ụnụ sikọ d'a chọ
m—kanị ụnụ jẹnkọ d'a nwụntọ imẹ njọ ụnụ. Ụnụ asakọ ẹka bịa
ebe m jẹnkọ.”
22 Ndị-ndu ndị Ju nọ sị, “Ọ sị nị ẹnyi asakọ ẹka bịa ebe o jẹnkọ.
'Ya wụ n'o jẹnkọ d'e gbudẹ nwan enwẹn ẹ ra?” Ịya k'o gidẹ
nwan ihiẹnni e ku ra?
23 Jizọsị nọ za wẹ, sị, “Ụnụ gha ibe alị bịa, kalẹ m gha elu bịa.
Ụnụ wụ nke ụwanị, kanị ẹlẹ m nke ụwanị.
24 'Ya haịn m gi gwa ụnụ nị ụnụ sikọ d'a nwụntọ imẹ njọ ụnụ.
Ụnụ jẹnkọ d'a nwụntọ imẹ njọ ụnụ mmanị ụnụ kweri nị m wụ
onyẹ ahụn m sị nị 'ya kẹ m wụ.”
25 Wẹ nọ sị a, “Onyẹ k'ị wụ?” Jesu nọ sị wẹ, “Ihiẹn hụ m gwa
ụnụ isi mbidọn kẹ m wụ.
26 M nwọn ihiẹn bu ọda m k'a saẹka ku banyeni ụnụ, ihiẹn bu
ọda m'e gi ma ụnụ ikpe; kanị, onyẹ hụn zihẹ ni m furu wẹ gi e
dọn ẹnya, m rịhụ a gwa ụwa ihiẹn ndị m nụ ọnụ a.”
27 (Kanị aghọtanị wẹ n'ọ rị a gwa wẹ banyeni Chuku-Nẹdi.)
28 'Ya Jizọsị nọ sị, “Ogẹn ụnụ jẹnkọ d'e gi wesi Nwa nke Ịhịan
enu kẹ ụnụ jẹnkọ d'e gi marịn nị m wụ onyẹ m wụ—Kraịstị,
Onyẹ Hụ Osolobuẹ Tumẹ—nị m'a ra gi uche m mẹ ihiẹn ọwụlẹ,
kama, nị m rị a gwa ụnụ ihiẹn ndịnị wẹ kẹ Nẹdi m dọn kuzi m.

29 Onyẹ hụ zihẹ ni m nọyeni m anọyeni; ọ natọnị m, makẹni
ogẹn ile kẹ m gi e mẹ ihiẹn a sụọn'a.”
30 Ogẹn o gi rị e ku ihiẹn ndịnị wẹ, ndị bu ọda nọ kweri.

Ezioku Jẹnkọ D'e Mẹ Ụnụ Weri Enwẹn Ụnụ

31 Jizọsị nọ sị ndị Ju hụn kwerini n'ẹ, “Omẹni ụnụ e sọn nkuzi
m, 'ya wụ ụnụ wụ ụmụ-azụụn m nke-esi.
32 Ụnụ mẹ ẹ, ụnụ jẹnkọ d'a marịn ezioku, ezioku jẹnkọ d'e mẹ
ụnụ nwọnrin enwẹn ụnụ.”
33 Wẹ nọ za a, sị, “Ẹnyi wụ ụmụ Ebraham, ẹnyi awụtuni igbọn
onyẹ ọwụlẹ. K'i rị a sịnị, ‘Ụnụ jẹnkọ d'e weri enwẹn ụnụ’?”
34 Jesu nọ sị wẹ, “Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ, onyẹ ọwụlẹ hụn
e mẹ njọ wụ igbọn njọ.
35 Igbọn ara nwọn ọnọdị imẹ ezi-lẹ-ụlọ jẹnrin ejẹn, kanị, nwa
nwọn ọnọdị imẹ ezi-lẹ-ụlọ jẹnrin ejẹn.
36 'Ya wụ, omẹni Nwa Osolobuẹ mẹ ụnụ weri enwẹn ụnụ,
ụnụ jẹnkọ d'e nwọnrin enwẹn ụnụ nke-esi.
37 A marịnghọ m nị ụnụ wụ ụmụ Ebraham, kanị ụnụ rị nwan
a chọ nị ụnụ gbu m, makẹni oku m enwọn ọnọdị imẹ ụnụ.
38 M'e ku ihiẹn m hụn ebe Nẹdi m rị, kalẹ ụnụ e mẹ ihiẹn ụnụ
nụ ọnụ nẹdi ụnụ.”
39 Wẹ nọ za a, sị, “Ebraham wụ nẹdi ẹnyi.” Jesu nọ sị wẹ,
“Omẹni eziẹ rọ nị ụnụ wụ ụmụ Ebraham, nkẹ ụnụ hụ e mẹ
ihiẹn Ebraham mẹ.
40 Kanị ụnụ chọ nwan nị ụnụ gbu m, onyẹ hụn gwa ụnụ
ezioku hụn m nụ ọnụ Osolobuẹ. Ebraham e mẹni ihiẹn nọ
ẹrịra!
41 Ụnụ rịhụ e mẹ ihiẹn nẹdi ụnụ e mẹ.”
Wẹ nọ sị a, “Ẹnyi ẹlẹ ụmụ ọwụ; Osolobuẹ lẹ enwẹn ẹ sụọ wụ
Nẹdi ẹnyi nwọn.”
42 Jizọsị nọ sị wẹ, “Omẹni Osolobuẹ wụ Nẹdi ụnụ, nkẹ ihiẹn m
a sụọ ụnụ, makẹni m gha ebe Osolobuẹ rị bịa; ịya mẹ m nwan
rị ebeni. Ẹlẹ mmẹ gi ihiẹn ẹka m bịa, ịya zihẹ m.
43 Kị haịn ụnụ gilẹni a ghọta ihiẹn m rị e ku? Ụnụ arị a ghọta
makẹni ụnụ asanị ẹka nabanhan oku m.
44 Ụnụ wụ nke Ekwensụ nẹdi ụnụ, ihiẹn Ekwensụ nẹdi ụnụ
chọ kẹ ụnụ chọ nwan nị ụnụ mẹ. Ogbu-ọchụ k'ọ wụ gha isi
mbidọn lala; ọ kwadọntuni ezioku—makẹni ezioku arị imẹ ẹ.
Ọ gha a tụ ntụ, o nwọnni ihiẹn ọ wụ ebe ọ rị, makẹni onyẹ ntụ
lẹ nẹdi ntụ ile k'ọ wụ.
45 Ya haịn ụnụ gilẹni kweri ihiẹn m rị e ku, makẹni m rị e ku
ezioku.
46 Onyẹ imẹ ụnụ sikọ d'a saẹka ghọsị nị m mẹ njọ? O mẹ
nwan nị ezioku ke m rị a gwa ụnụ, kị haịn nwan ụnụ gilẹni
kweri ihiẹn m rị e ku?

47 Onyẹ ọwụlẹ hụn wụ nke Osolobuẹ e gi oku Osolobuẹ e dọn.
Ihiẹn haịn ụnụ gilẹni e gi oku Osolobuẹ e dọn wụ nị ụnụ ẹlẹ nke
Osolobuẹ.”

Jizọsị Lẹ Ebraham

48 Ndị-ndu ndị Ju nọ za, sị, “Ẹlẹ ezioku kẹ ẹnyi rị e ku nị ị wụ
onyẹ Sameria, nị eje-mmọn rị imẹ i?”
49 Jesu nọ za, sị, “Eje-mmọn a rị imẹ m; m'a gbaye Nẹdi m,
kanị ụnụ ara gbaye m.
50 Arị m e mẹ nị wẹ ye m ọghọ; kanị, o nwọnghọ onyẹ rị e mẹ
ni wẹ ye m ọghọ—Nẹdi m rọ; ịya a han eṅẹn.
51 Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ, onyẹ ọwụlẹ mẹ ihiẹn m ku
ahụnkọ ọnwụn, kaka.”
52 Ndị Ju nọ sị a, “O weguọ nwan ẹnyi ẹnya ọhụnma-ọhụnma
nị eje-mmọn rị imẹ i! Ebraham lẹ ndị-amụma a nwụnghọ, kanị
ị sị, ‘Onyẹ ọwụlẹ hụn dọnmẹ oku m ahụnkọ ọnwụn.’
53 'Yụ ka nẹdi ẹnyi wụ Ebraham hụn nwụnnị lẹ ndị-amụma
ndị nwụnzịkwọ ọnwụn? Onyẹ k'i ro nị 'ya kẹ ị wụ?”
54 Jizọsị nọ za, sị, “M ja enwẹn m mma, ọjịja-mma m wụ ihiẹn
mmaka. Onyẹ hụn a ja m mma wụ Nẹdi m, hụn ụnụ sị nị 'ya
wụ Osolobuẹ ụnụ,
55 bụ ụnụ amarịn a, kalẹ a marịnghọ m'a. M sị n'a marịn m'a,
m jẹnkọ d'a wụ onyẹ ntụ kẹ ụnụ; kanị a marịnghọ m'a; m'e mẹ
ihiẹn o ku.
56 Nẹdi ụnụ kanị wụ Ebraham ghọghọ n'o jẹnkọ d'a hụn ogẹn
m; ọ hụn a, ẹfọ nọ sụọ a ụsụọ.”
57 'Ya ndị Ju nọ sị a, “Y'e ke ru ahụa iri-kwasị-ọgụnnaị, y'a
hụnọlẹ Ebraham?”
58 Jesu nọ sị wẹ, “Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ, nị wẹ d'a mụ
Ebraham, m rị arị!”
59 'Ya wẹ nọ tụtụrụ ọmụma nị wẹ ma a, kanị Jesu nọ warị,
gha imẹ Ụlọ-nsọ pụ.

Isi Nke Itenẹi

Jizọsị A Zụọ Okẹnnyẹ Wẹ Mụ Ẹnya-ishi

1 Ogẹn Jizọsị gi ghafekọ, ọ nọ hụn onyẹ ẹnya kpu-ishi kete w'a
mụl'a.
2 Ụmụ-azụụn a nọ jụ a, sị, “Onyẹ-nkuzi, onyẹ mẹ njọ hụn wẹ
gi mụ okẹnnyẹni ẹnya-ishi, ịya lẹ enwẹn ra ndị mụn'a?”
3 Jesu nọ za, sị, “Ẹlẹni okẹnnyẹni mọbụ ndị mụn'a mẹ njọ,
kanị wẹ mụ a ẹnya-ishi kẹni ikẹn Osolobuẹ hụn ụzọ pụha ifọn
imẹ ndụn a.
4 Ẹnyi sikọ d'a gha a rụn ọrụn onyẹ hụn zihẹ ni m ebe eki
kelẹni gi, makẹni, ọhị gba, o nwọnni onyẹ jẹnkọ d'a saẹka rụn
ọrụn.
5 Hụnnị m rị imẹ ụwa, mmẹ wụ ukpẹ ụwa.”

6 Ogẹn o gi kugụụ ihiẹnni, ọ nọ jụ ẹsọn tọ alị, gi ẹsọn hụ mẹmẹ ụrụa, gi ẹ te onyẹ ẹnya-ishi hụ ẹnya.
7 Ọ nọ sị a, "Jẹnmẹ d'e fin ihun imẹ mirin Silụam." (Alị ẹfannị wụ "E zijẹngụọ.") Ọ nọ jẹn d'e fin ihun ẹ, ọ nọ leghama ụzọ, lụaha.
8 Ndị nọchimẹn'ẹ lẹ ndị marịn n'ọ te rịọ ụrịọ hụ a sị, "Ọnwan ẹlẹ onyẹ hụ a nọdị alị a rịọ ụrịọ?"
9 Ndị hụ imẹ wẹ hụ a sị, "Ịya rọ." Ndị ọzọ sị, "Mba, ẹlẹ ya; kanị o yi ẹ eyi."
Kanị 'ya nwẹn nọ sị, "Ẹghẹẹ, mmẹ wụ okẹnnyẹ hụ."
10 Wẹ hụ a jụ a, a jụdọnzi, a sị, "Nanị k'i dọn nwan leghama ụzọ?"
11 Ọ nọ sị, "Okẹnnyẹ hụ w'a kpọ Jizọsị/Jesu mẹmẹ ụrụa gi ẹ te m ẹnya, ọ nọ sị m, 'Jẹn Silụam d'e fin ihun.' 'Ya m nọ jẹnmẹ d'e fin ihun, m nọ leghama ụzọ!"
12 Wẹ nọ jụ a, sị, "Elebe k'ọ rị?" Ọ nọ sị, "Amarịn m."

Ndị Itu-Farisi E Leban Nzụọrị Hụ Ẹnya

13 Wẹ nọ weri onyẹ hụ ẹnya te kpu-ishi jẹnni ndị Itu-Farisi.
14 (Ụhụọhịn Izu-ikẹn kẹ Jesu mẹmẹ ụrụa gi ẹ shịapụ a ẹnya.)
15 'Ya ndị Itu-Farisi nọ jụma a k'ọ dọn leghama ụzọ. Ọ nọ sị wẹ, "O bu ụrụa che m ẹnya, e fin m ihun m—e leghamagụọ m nwan ụzọ."
16 Ndị hụ imẹ ndị Itu-Farisi nọ sị, "Okẹnnyẹni ẹlẹ nke Osolobuẹ makẹni ọ rịnị e dọnmẹ iwu Izu-ikẹn." Ndị ọzọ sị, "Nanị kẹ onyẹ-njọ dọn saẹka a rụn ọrụn-atụmẹnya ndịnị?" Wẹ nọ kebe.
17 Wẹ nọ sịzị onyẹ ẹnya-ishi hụ, "K'i nwọn y'e ku banyen'ẹ, ebe o mẹ ni 'ya shịapụ ị ẹnya?" Ọ nọ sị, "Ọ wụ onyẹ-amụma."
18 Ndị-ndu ndị Ju e te kwerini nị ẹnya te kpu ẹ ishi d'e ru n'a kpọ wẹ ndị mụn'a.
19 Wẹ nọ jụ ndị mụn'a, sị, "Ọnwan wụ nwa ụnụ hụn ụnụ sị nị ụnụ mụ a ẹnya-mpịn? Nanị k'o dọn nwan leghama ụzọ?"
20 Ndị mụn'a nọ za, sị, "Ẹnyi a marịnghọ nị ọnwan wụ nwa ẹnyi; nị ẹnyi mụ a ẹnya-mpịn.
21 Kanị, ẹnyi amarịn k'o dọn nwan leghama ụzọ mọbụ onyẹ shịapụ a ẹnya. O rugụọ ogo; jụn'a. 'Ya sikọ d'e ku ọnụ a."
22 (Ndị mụ n'a ku ẹrịra makẹlẹ egun ndị-ndu ndị Ju rị a tụ wẹ. Makẹni, ndị-ndu ndị Ju e kwerigbamaọlẹ nị onyẹ hụn jẹnkọ d'a sị nị Jesu wụ Kristi, Onyẹ Hụ Osolobuẹ Tumẹ, a chụpụ w'a imẹ ụlọ-ofufe.
23 'Ya haịn ndị mụn'a gi sị, "O rugụọ ogo; jụn'a.")
24 'Ya wẹ nọ kpọzị okẹnnyẹ hụ ẹnya te kpu ishi, jụmazị a ajụjụ nke mgbe ẹbụọ, sị a, "Ku ezioku n'i ye Osolobuẹ ọghọ! Ẹnyi a marịnghọ nị okẹnnyẹni wụ onyẹ-njọ."

25 Ọ nọ za, sị, “Amarịn m omẹni ọ wụ onyẹ-njọ mọbụ ẹlẹ
onyẹ-njọ. Kanị ihiẹn ohu m marịn wụ nị ẹnya te kpu m ishi,
kalẹ, e leghamagụọ m nwan ụzọ!”
26 Ya wẹ nọ sị a, “K'o mẹ i? Nanị k'o dọn shịapụ ị ẹnya?”
27 Ọ nọ sị wẹ, “A gwagụọ m ụnụ, kanị ụnụ egini ẹ dọn; kị haịn
ụnụ gi a chọ nị ụnụ nụzị a? Ụnụ chọzikwọ nị ụnụ wụrụ ụmụ-
azụụn a?”
28 Ya wẹ nọ kpọma a iyi, sị, “Nwa-azụụn a k'ị wụ, kanị ẹnyi
nwẹn wụ ụmụ-azụụn Mozizi.
29 Ẹnyi a marịnghọ nị Osolobuẹ gwa Mozizi oku, kanị nke
okẹnnyẹni, ẹnyi amarịndẹ ebe ọ gha bịa!”
30 Okẹnnyẹ hụ nọ za, sị, “Ọnwan wụ ihiẹn a tụ ẹnya! Ụnụ
amarịn ebe ọ gha bịa, bụ ọ shịapụ m ẹnya.
31 Ẹnyi a marịnghọ nị Osolobuẹ ara gọn onyẹ-njọ ntịn, kanị o
gọn onyẹ hụn e fe n'ẹ lẹ onyẹ hụn e mẹ uche ẹ ntịn.
32 Kete ụwa e bidọnlẹ, anụtuni wẹ nị onyẹ ọwụlẹ shịapụ ẹnya
onyẹ wẹ mụ ẹnya-mpịn.
33 Ọwụlẹ okẹnnyẹni ẹlẹ nke Osolobuẹ, o ke sa ẹka mẹ ihiẹn
ọwụlẹ.”
34 Wẹ nọ za a, sị, “Imẹ njọ kẹ wẹ nọchanrịn mụ ị; ị rị nwan a
chọ nị kuzi ẹnyi?!” Wẹ nọ chụpụ a imẹ ụlọ-ofufe.

Ẹnya-ishi Imẹ-mmọn

35 Ogẹn Jizọsị gi nụ nị a chụpụgụọ w'a, ọ hụn a, ọ nọ sị a, “Y'e
kwerighọ nị Nwa nke Ịhịan?”
36 Ọ nọ za, sị, “Onyẹ k'ọ wụ di-ọkpa? Gwa m, kẹni m hụn ụzọ
kweri n'ẹ!”
37 Jizọsị nọ sị a, “Y'a hụngụọ a—onyẹ hụn rị e du i e ku oku
rọ.”
38 Ọ nọ sị, “Di-nwọnni-ẹnyi, e kwerighọ m.” Ọ nọ sekpu alị,
fe ẹ.
39 Jesu nọ sị, “M bịa ụwanị d'a han eṅẹn, kẹni ndị ẹnya-ishi
leghama ụzọ, ndị hụn e legha ụzọ a wụrụ ndị ẹnya-ishi.”
40 Ndị Itu-Farisi nọkunmẹ n'ẹ a nụ ihiẹnni o ku, wẹ nọ jụ a, sị,
“Ẹnyi wụzịkwọ ndị ẹnya-ishi?”
41 Jizọsị nọ za wẹ, sị, “Omẹni ụnụ wụ ndị ẹnya-mpịn, wẹ e ke
sị nị ụnụ mẹ njọ; kalẹ, ebe ụnụ sị nị ụnụ hụ e legha ụzọ, njọ ụnụ
hụkwọnị ụnụ.”

Isi Nke Iri

Ilu Jesu Gi Ezigbo Onyẹ-ndu Atụnrụn Ta

1 “Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ, onyẹ ọwụlẹ hụn ghalẹni
ọnụmụzọ banye imẹ ụlọ-atụnrụn, kanị ọ gha ụzọ ọzọ nyinban,
onyẹ ahụn wụ onyẹ-ohin lẹ onyẹ e chekin ịhịan ụzọ a napụ a
ihiẹn ẹ.

2 Onyẹ hụ gha ọnụmụzọ banye, 'ya wụ onyẹ-ndu atụnrụn ndị
hụ.
3 Ịya kẹ onyẹ nche a kpọpụ nị ụzọ; atụnrụn ndị hụ e gọn ntịn
olu ẹ. Ọ kpọ atụnrụn a ẹfan, o dupụha wẹ.
4 O wepụhagụụ wẹ ile wụ ndị nke ẹ, o buruni wẹ ụzọ;
atụnrụn ndị hụ e sọn ẹ makẹni wẹ marịn olu ẹ.
5 Esọnkọ wẹ onyẹ wẹ marịnlẹni, kama, w'a gban'a ọsọ,
makẹni amarịn wẹ olu ẹ."
6 Jizọsị gi iluni gwa wẹ oku, kanị a ghọtanị wẹ.

Jizọsị Wụ Ezigbo Onyẹ-ndu Atụnrụn Hụ

7 'Ya Jizọsị nọzị sị wẹ, "Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ, mmẹ wụ
ọnụmụzọ atụnrụn gha a banye.
8 Ndị ọzọ ile bu m ụzọ bịa wụ ndị ohin lẹ ndị e chekin ịhịan a
napụ a ihiẹn ẹ; kanị atụnrụn ndị hụ egọnni wẹ ntịn.
9 Mmẹ wụ ọnụmụzọ. Onyẹ ọwụlẹ hụn gha m banye sikọ d'e
nwọn nzụọpụha; o jẹnkọ d'a gha e jẹn, a lụa, a hụnsọnmẹ ẹfịfịa
o sikọ d'e ri.
10 Onyẹ ohin ara bịa wezụka n'ọ bịa n'o zun, n'o gbu lẹ n'o
tikpọ, kanị m bịa kẹni wẹ nwọn ndụn, nwọn ẹ mmagi-mmagi."
11 "Mmẹ wụ ezigbo onyẹ-ndu atụnrụn. Ezigbo onyẹ-ndu
atụnrụn gi ufiri atụnrụn e ye ndụn a.
12 Nke onyẹ wẹ wehụ ọrụn, hụn wụlẹni onyẹ-ndu atụnrụn ndị
hụ, hụn atụnrụn ndị ahụn wụlẹni nke ẹ, ọ hụn ẹwọrọ* k'ọ lala, ọ
la atụnrụn ndị hụ tọ, gbapụ—ẹwọrọ hụ nwụnrụn wẹ, ọ chụzịza
wẹ.
13 Onyẹ wẹ we ọrụn a gbapụ makẹni ọ wụhụ onyẹ wẹ we
ọrụn, ẹlẹ ịya nwọn atụnrụn, o nwọnni ihiẹn ọ kpọ atụnrụn ndị
hụ.
14 Mmẹ wụ ezigbo onyẹ-ndu atụnrụn. A marịnghọ m atụnrụn
m; atụnrụn m a marịnghọzị m—
15 rịkẹ kẹ Nẹdi m dọn marịn m, a marịn m Nẹdi m. M rị e ye
ndụn m makẹ ifiri atụnrụn.
16 M nwọn atụnrụn ndị ọzọ rịlẹni imẹ igunrunni. M jẹnkọ d'e
wẹhẹzi wẹ. Wẹ jẹnkọ d'e gọn ntịn olu m, kẹni ọ wụrụ igunrun
ohu lẹ onyẹ-ndu ohu.
17 Ihiẹn m sụọ Nẹdi m makẹni m rị e we ndụn m e ye kẹni m
werizi ẹ.
18 O nwọnni onyẹ rị a napụ m ndụn m; kama, mmẹ rị e gi
uche m e ye ẹ. Ọ rị m ẹka iyen'ẹ; ọ rịzị m ẹka iwerizin'ẹ. Nẹdi m
sị m mẹ ihiẹnni."
19 Ya kẹ ndị-ndu ndị Ju nọ kebezi makẹ ihiẹn ndịnị ọ rị e ku.
20 Ndị bu ọda imẹ wẹ hụ a sị, "Eje-mmọn rị imẹ ẹ; ẹra rị a pụ
a! Kẹ ẹnyi rị e gọnn'ẹ ntịn?"

---

* **Isi Nke Iri:12** *Griki:* wofu

21 Ndị ọzọ hụ a sị, “Oku ndịnị ẹlẹ oku onyẹ eje-mmọn rị imẹ
ẹ. Nị eje-mmọn saẹka shịapụ ẹnya onyẹ ẹnya-ishi?”

A Ju Wẹ Jesu

22 Ogẹn hụ wụ ogẹn oyi. Wẹ rị imẹ Jerusalẹm, e mẹ Mmẹmmẹ
wẹ gi e dọn Ụlọ-nsọ nsọ†,
23 Jizọsị ghakọ ẹtụ-ụlọ Solomọnụ hụn rị Ụlọ-nsọ,
24 'ya ndị-ndu ndị-Ju nọ fihunmẹ ẹ, sị a, “Elee ogẹn kẹ
y'e kọnmẹru ẹnyi obi elu? Omẹni 'yụ wụ Kraịstị, Onyẹ Hụ
Osolobuẹ Tumẹ, gwapụ ẹnyi?”
25 Jizọsị nọ za, sị, “A gwagụọ m ụnụ, kanị ụnụ ekwerini.
Ọrụn-atụmẹnya ndị m gi ẹfan Nẹdi m a rụn wụ ọshẹri m;
26 kalẹ ụnụ ekwerini makẹlẹ ụnụ ẹlẹ atụnrụn m.
27 Atụnrụn m a marịnghọ olu m; a marịnghọ m wẹ; w'e sọn
m esọn.
28 Mm'e ye wẹ ndụn itẹbitẹ; alakọ wẹ ntikpọ. O nwọnni onyẹ
sikọ d'a napụ nị m wẹ.
29 Nẹdi m hụn we wẹ che m ẹka ka ihiẹn ile; o nwọnni onyẹ
jẹnkọ d'e ri-ẹka wepụ wẹ ẹka Nẹdi m.”
30 “Mmẹ lẹ Nẹdi m wụ ohu.”
31 Ndị-ndu ndị-Ju nọ burusọnmẹzi ọmụma, chọ nị wẹ magbu
ẹ.
32 Jizọsị nọ za wẹ, sị, “A rụnghọsịgụọ m ụnụ ọrụn-ọma bu ọda
gha ẹka Nẹdi m bịa: elee hụn imẹ wẹ kẹ ụnụ jẹnkọ d'e gini ufiri
ẹ ma m ọmụma?”
33 Ndị-ndu ndị-Ju nọ za, sị, “Ẹlẹ ọrụn rị mma kẹ ẹnyi k'a ma
n'ị ọmụma, kanị, arụ i ku. Makẹni ịhịan mmaka k'ị wụ bụ ị rị e
weri enwẹn i n'ị wụ Osolobuẹ.”
34 Jesu nọ za wẹ, sị, “Ẹlẹ wẹ de ẹ imẹ Iwu ụnụ, sị, ‘M sị nị ụnụ
wụ chi‡.’
35 Ebe o mẹ ni w'a ra s'ẹka gbehutọ oku rị imẹ Ẹhụhụọ-nsọ,
omẹni ọ kpọ ndị hụ wẹ zijẹnni oku Osolobuẹ mbụ ‘chi’, ‘ndị rị
kẹ Chuku’,
36 nanị kẹ ụnụ gi rị a sị nị, mmẹ, hụn Chuku-Nẹdi dọn nsọ
zihẹ imẹ ụwa, rị e ku arụ, makẹni m sị, ‘M wụ Nwa Osolobuẹ’?
37 Omẹlẹ arị m a rụn ihiẹn Nẹdi m a rụn, egilẹ ni ihiẹn m ku
dọn.
38 Kanị omẹni m hụ a rụn wẹ, ọsụọn'a nị ụnụ egini ihiẹn m
ku dọn, gi ni ọrụn-atụmẹnya ndị m rụn dọn, kẹni o we ụnụ ẹnya
nị Chuku-Nẹdi rị imẹ m, mmẹ nwẹn rị imẹ Chuku-Nẹdi.”
39 'Ya wẹ nọ chọzị nị wẹ nwụnrụn a, kanị ọ nọ gbụnahịn wẹ.
40 Jizọsị nọ kin-azụụn, fetu Iyi Jọdanị, si ebẹhụ Jọnụ nọ mẹ
mirin-Chuku ogẹn mbụ, ọ nọ nọdị ebẹhụ.

---

† **Isi Nke Iri:22** Mmẹmmẹ Hanụka (Ẹbụ-ọma 82.6)

‡ **Isi Nke Iri:34** *mọbụ:* Ụnụ nọ kẹ Osolobuẹ

41 Ndị bu ọda nọ bịa d'e kunrun ẹ, wẹ hụ a sị, “Jọnụ a rụnnị
ọrụn-atụmẹnya kaka akpụ-ohu, kanị, ihiẹn ile Jọnụ ku banyeni
okẹnnyẹni wụ ezioku.”
42 Ndị bu ọda nọ kwerini Jesu ebahụn.

Isi Nke Mmanaị

Ọnwụn Lazarọsị

1 O nwọn okẹnnyẹ ohu w'a kpọ Lazarọsị hụn emu rị a kụ.
Onyẹ Bẹtanị, obodo Meri lẹ nwẹnẹ ẹ okpoho wụ Mata rọ.
2 Merini wụ hụn hu udẹn e shin ọhụnma ye Di-nwọnni-ẹnyi
wụ Jesu ụkụ, gi ntutu ẹ fikọrị a; nwẹnẹ ẹ wụ Lazarọsị kẹ emu
rị nwan a kụ.
3 'Ya umunẹ-ikpoho ẹbụọnị nọ zi ozi jẹnni Jizọsị, sị, “Di-
nwọnni-ẹnyi, emu rị a kụ onyẹ ahụn ihiẹn ẹ a sụọ ị.”
4 Kanị, ogẹn Jizọsị gi nụ ihiẹnni, ọ nọ sị, “Emuni ẹlẹ nke
ọnwụn, kama, o k'e wẹhẹni Osolobuẹ ọghọ; o jẹnkọ d'a wụ ụzọ
Nwa Osolobuẹ jẹnkọ d'e gi nwọnhẹn ọghọ.”
5 (Ihiẹn Mata lẹ nwẹnẹ-ẹ-okpoho wụ Meri lẹzi Lazarọsị a
sụọkwọ Jesu asụọ.)
6 Ọ nụgụụ nị emu rị a kụ Lazarọsị, kugụụ ihiẹnni o ku, ọ nọ
nọdịzị ebẹhụ ọ rị akpụ-ụhụọhịn ẹbụọ.
7 Omẹgụụ, ọ nọ nwan sị ụmụ-azụụn a, “Nị ẹnyi kin ni azụụn
si Judia.”
8 Ụmụ-azụụn a nọ sị a, “Onyẹ-nkuzi, o ke te ndị Ju chọ nị wẹ
ma ị ọmụma ebẹhụ, ị chọkọ n'ị kinzi ebẹhụ?”
9 Jesu nọ sị, “Ẹlẹ mgbahunmẹ ọkụlọkụ mmẹbụọ kẹ anwụn
gi a rị elu? Ndị hụn a ghahunmẹ ebe eki rị elu ara kpọgburu,
makẹni wẹ gi ukpẹ ụwanị e legha ụzọ.
10 Kanị ndị hụn a ghahunmẹ imẹ ukinkin a kpọgburu
akpọgburu, makẹni ukpẹ a rị imẹ wẹ.”
11 Ogẹn o gi kugụụ ihiẹnni, ọ nọzị sị wẹ, “Ụran e buruọlẹ ọwụ
ẹnyi wụ Lazarọsị, kalẹ, m jẹnkọ ebẹhụ d'a kpọtiẹn ẹ.”
12 Ụmụ-azụụn a nọ sị a, “Di-nwọnni-ẹnyi, omẹni ọ rị ụran, o
sikọ d'a rị mma.”
13 (Jizọsị gi ẹ e ku ni ọ nwụnhụngụọ, kanị wẹ rị e ro n'ọ rị e
ku ụran mmaka.)
14 'Ya Jizọsị nọ gwapụ wẹ, sị, “Lazarọsị a nwụnhụngụọ,
15 kanị, makẹ ufiri ụnụ, ẹfọ rị a sụọ m ụsụọ nị arị m ebahụn,
makẹni o k'e mẹ ụnụ kweri. Kanị, bịa nị nwan nị ẹnyi jẹn d'e
kunrun ẹ.”
16 Tamọsị (hụn w'a kpọ Ejimẹ) nọ sị ụmụ-azụụn ibe ẹ, “Nị ẹnyi
nwẹn jẹnzi, kẹni ẹnyi sọn onyẹ-nkuzi nwụn!”

Jesu Wụ Onyẹ Hụn E Weli Ndị Nwụnnị

17 Ogẹn Jizọsị gi ru ebahụn, ọ nọ hụn a nị Lazarọsị a rịọlẹ imẹ
ili kete akpụ-ụhụọhịn ẹnọ.
18 Bẹtanị nọkunmẹ Jerusalẹm, ẹgbata wẹ wụ ihiẹn rịkẹ maịlị
ẹbụọ.
19 Ndị Ju bu ọda a ghaọlẹ Jerusalẹm bịa d'e kunrun Meri lẹ
Mata nị wẹ rọkọ wẹ obi makẹ ọnwụn nwẹnẹ-wẹ-okẹnnyẹ.
20 Ogẹn Mata gi nụ nị Jizọsị lala, ọ nọ jẹnmẹ d'e kunrun ẹ,
kanị Meri nọdị alị imẹ ụlọ.
21 Mata nọ sị Jesu, "Di-nwọnni-ẹnyi, omẹni i te rị ebeni,
nwẹnẹ m e ke nwụn.
22 Kanị a marịnghọ m nị kẹ kikẹnni ọ nwụnhụgụụ, Osolobuẹ
jẹnkọ d'e ye i ihiẹn ọwụlẹ ị rịọ a."
23 Jizọsị nọ sị a, "Nwẹnẹ i jẹnkọ d'a gha ọnwụn lihizi."
24 Mata nọ sị a, "A marịnghọ m n'o jẹnkọ d'e lihi ogẹn ndị
nwụnnị sikọ d'e gi lihi Ụhụọhịn-ikpazụụn."
25 Jizọsị nọ sị a, "Mmẹ wụ onyẹ hụn e weli ndị nwụnnị; mmẹ
wụ onyẹ hụn e ye ndụn. Ndị hụn kwerini ni m, ọ sụọ n'a nị wẹ
nwụnhụn anwụnhụn, wẹ sikọ d'a rị ndụn;
26 onyẹ ọwụlẹ rị ndụn hụn kwerini ni m anwụnkọ, kaka. Y'e
gighọ a dọn?"
27 Mata nọ za a, sị, "Ẹghẹẹ Di-nwọnni-ẹnyi, e kwerighọ m nị
'yụ wụ Onyẹ Hụ Osolobuẹ Tumẹ, Nwa Osolobuẹ, hụn wẹ rị e
lee ẹnya a n'ọ lala imẹ ụwa."

Jizọsị Kwan Ẹkwan

28 Ogẹn Mata gi kugụụ ihiẹnni, ọ nọ kin-azụụn d'a kpọ nwẹnẹ
ẹ wụ Meri. Ọ nọ kagwa a, sị, "Onyẹ-nkuzi rị ebeni, ọ rị a kpọ ị."
29 Ogẹn o gi nụ ihiẹnni, ọ nọ lihi ọtọ ozigbo, jẹn d'e kunrun ẹ.
30 Ogẹn hụ Jesu e ke banye imẹ obodo hụ—echẹn k'ọ rịkwọ
ebe Mata nọ kunrun ẹ.
31 Ndị Ju ahụn wẹ lẹ Meri rị imẹ ụlọ rị a rọkọ a obi a hụn Meri
k'o lihi ọtọ ozigbo pụ, wẹ nọ sọnmẹ ẹ makẹni wẹ ro n'o jẹnkọ ili
hụ d'a kwan ẹkwan.
32 Ogẹn Meri gi ru ebẹhụ Jizọsị rị, hụn Jizọsị, ọ nọ dann'a
alị, sị a, "Di-nwọnni-ẹnyi, omẹni i te rị ebeni, nwẹnẹ m e ke te
nwụn!"
33 Ogẹn Jizọsị gi hụn a k'ọ rị a kwan ẹkwan, hụnzị ndị Ju ndị
'ya lẹ wẹ wị kẹ wẹ rị a kwan, ọ nọ mẹtụ a obi ọda-ọda, fụtụ a.
34 Ọ nọ sị wẹ, "Elebe kẹ ụnụ liye ẹ?" Wẹ nọ sị a, "Di-nwọnni-
ẹnyi, bịa d'e lee ẹ."
35 Jizọsị nọ kwan ẹkwan.
36 'Ya ndị Ju ahụn nọ sị, "Euu, lee kẹ ihiẹn ẹ sụọhan a!"
37 Kanị ndị hụ imẹ wẹ nọ sị, "Onyẹni shịapụ ẹnya onyẹ ẹnya-
ishi, o ke sa ẹka gbọndọn okẹnnyẹni anwụnlẹ?"

Jizọsị A Gha Imẹ Ọnwụn Weli Lazarọsị

38 O mẹtụkẹnmẹzi Jesu obi, ọ nọ bịa ebe ili hụ rị. Ili hụ wụ
okporo hụn wẹ gi ọmụma hi-ogbe nukin ọnụ a.
39 Jizọsị nọ sị, “Nupụ nị ọmụma hụ.”

Mata, nwẹnẹ okẹnnyẹ hụ nwụnhụnnị nọ sị a, “Di-nwọnni-
ẹnyi, o sikọ d'e shin ọda-ọda, makẹlẹ o mẹọlẹ akpụ-ụhụọhịn ẹnọ
wẹ li ẹ.”
40 Jizọsị nọ sị a, “Agwanị m'ị n'i jẹnkọ d'a hụn kẹ Osolobuẹ
hihan ogbe omẹni y'e kwerighọ?”
41 E nupụ wẹ ọmụma hụ, Jizọsị nọ wesi ẹnya elu, sị, “E kele
m'i Baba, makẹni y'a nụgụọ ekpere m,
42 a marịngụọ m nị y'a nụ ekpere m ogẹn ile, kanị ifiri ndịnị
rị ebeni kẹ m gi ku ihiẹnni, kẹni wẹ kweri nị 'yụ zihẹ m.”
43 Ogẹn o gi kugụụ ihiẹnni, ọ nọ gi okẹn olu yi oro, sị,
“Lazarọsị, pụha!”
44 Okẹnnyẹ nwẹn nwụnnị nọ pụha, ẹkwa wẹ gi li ẹ a fụkpumẹ
ẹ: ohu fụkpumẹ ọkụ lẹ ẹka, ohu fụkpumẹzi ẹ ihun. Jizọsị nọ sị
wẹ, “Tọpụ n'a n'o jẹnmẹ.”

E Rini Wẹ Jesu Ngo Kẹni Wẹ Gbu Ẹ
(Mat 26.1-5; Mak 14.1-2; Luk 22.1-2)

45 Ndị bu ọda imẹ ndị Ju ahụn bịa d'a hụn Meri, a hụn ihiẹn
ndị Jesu mẹ, wẹ nọ kweri n'ẹ.
46 Kanị ndị hụ imẹ wẹ nọ jẹn d'e kunrun ndị Itu-Farisi, gwa
wẹ ihiẹn Jizọsị mẹ.
47 'Ya ndị Itu-Farisi lẹ ndị-isi nchụ-ẹjan nọ kpọ Ọgwa Ndị-
isi Nkịkwama, sị, “Kị ẹnyi jẹnkọ nwan d'e mẹ? Lee ni ọrụn-
atụmẹnya ile okẹnnyẹni rị a rụn!
48 Omẹni ẹnyi a nị a rụnsọnmẹ ẹnịna, ịhịan ile jẹnkọ d'e kweri
n'ẹ; ogẹn hụ, ndị Rom rị a kịnị ẹnyi sikọ d'a bịa d'e mẹ ihiẹn
banyen'ẹ, wẹ sikọ d'e tikpọ Ụlọ-nsọ ẹnyi lẹ alị ẹnyi!”
49 Ya kẹ onyẹ ohu imẹ wẹ ẹfan a wụ Kayafasị, hụn wụ onyẹ-
isi nchụ-ẹjan ahụa hụ, nọ sị wẹ, “Ụnụ a marịn ihiẹn kaka!
50 Ụnụ a marịn n'ọ ka ụnụ mma nị onyẹ ohu nwụndọnni ịhịan
ile, karị nị ndị alị ẹnyi ile a la iwi?”
51 (Kanị, ezioku rị n'a wụ nị ebe o mẹ ni Kayafasị wụ onyẹ-
isi nchụ-ẹjan ahụa hụ, amụma k'o bu ihiẹn hụ—nị Jesu jẹnkọ d'a
nwụnnị ndị Ju ọnwụn; bụ ọ marịn nị amụma k'o bu.
52 Ẹlẹdẹ ndị Ju sụọ k'o k'a nwụnnị, kanị, kẹni o gizi ọnwụn a
wegbama ndị nke Osolobuẹ ile rịsọnmẹ ebe ile.)
53 Gha ụhụọhịn hụ jẹnmẹ, ndị-ndu ndị Ju nọ tụma iroro kẹ w'e
dọn gbu Jesu.
54 Ufiri ẹ, Jesu akpazịnị ebe ịhịan rị imẹ Judia, kama ọ nọ gha
ebẹhụ pụ, shi obodo ohu w'a kpọ Ifrem, hụn rị ẹgbẹrẹ nọkunmẹ
atụ—ịya lẹ ụmụ-azụụn a nọ nọdị ebẹhụ.

55 Ogẹn Mmẹmmẹ-Nghafe e rumẹ, ndị bu ọda nọ ghasọnmẹ
alị ọfịa si Jerusalẹm d'e mẹ omẹnalị w'e gi e dọn enwẹn wẹ nsọ,
hụn wẹ gi a kwademẹ mmẹmmẹ hụ.
56 Wẹ hụ a chọ Jesu, a jụ ibe wẹ ebẹhụ wẹ wuzo imẹ Ụlọ-nsọ,
sị, “K'i ro? Ọ bịakọdẹ mmẹmmẹni ra?”
57 Ogẹn hụ, ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị Itu-Farisi e yegụọ wẹ iwu
banyeni Jesu: nị ọwụnị onyẹ ọwụlẹ marịn ebe ọ rị, 'ya bịa d'a
gwa wẹ, kẹni wẹ hụn ụzọ nwụnrụn a.

Isi Nke Mmẹbụọ

E Hukpu Wẹ Jesu Udẹn
(Mat 26.6-13; Mak 14.3-9)

1 Ogẹn o gi họdụ akp'ọhịn isin nị Mmẹmmẹ-Nghafe ru, Jizọsị
nọ jẹn Bẹtanị, iwe Lazarọsị, okẹnnyẹ hụ ọ gha ọnwụn weli.
2 Wẹ nọ shi ni Jesu ihiẹn-oriri ẹnyasị ahụn. Mata hụ e jẹn ozi,
e buye wẹ ihiẹn-oriri ahụn; Lazarọsị rị ndị rị e sọn ẹ e ri ihiẹn-
oriri.
3 'Ya kẹ Meri nọ wẹhẹ udẹn e shin ọhụnma ṅanranị wẹ gi osisi
nadị mẹmẹ, hụn wẹ gwalẹni. Udẹn hụ k'e jun ihiẹn nọ kẹ ọgọ-
nta ohu lẹ nkirishi. Ọ nọ hu ẹ ye Jesu ụkụ, gi ntutu rị a isi e
fikọrị a; ishin udẹn hụ nọ kungbama ụlọ hụ ile.
4 Kanị onyẹ ohu imẹ ụmụ-azụụn Jizọsị, 'ya wụ Judasị nwa
Iskarọtụ (hụn jẹnkọ d'e re n'ẹ), nọ sị,
5 “Kị haịn wẹ gilẹni re udẹnni, we egho ẹ ye ndị igbẹnnyẹ? O
rugụọ ihiẹn rịkẹ egho-ọrụn akp'ọhịn ọgụn-mmisẹn.”
6 (Ẹlẹ ni ndị igbẹnnyẹ rị a mkpa haịn o gi ku ihiẹnni. Kanị,
onyẹ-ohin k'ọ wụ: ịya nwẹ e dọnmẹ ni Jesu wẹ egho; o
werisọnmẹ egho wẹ ye ẹ dọnmẹ.)
7 Kanị Jizọsị nọ sị, “Hatu n'ẹ, n'o gi ẹ kwademẹ olili m.
8 Ụnụ lẹ ndị igbẹnnyẹ rị ogẹn ile, kanị mmẹ nwẹn esọnkọ ụnụ
nọdị ogẹn ile.”

E Rini Wẹ Lazarọsị Ngo

9 Ndị Ju bu ọda a nụ nị Jesu rị Bẹtanị, 'ya wẹ nọ bịa ebahụn.
Kanị, ẹlẹ ifiri Jesu sụọ kẹ wẹ gi bịa, kanị, wẹ chọzị nị wẹ hụn
Lazarọsị, hụn ọ gha ọnwụn weli.
10 'Ya ndị-isi nchụ-ẹjan nọ rimẹni Lazarọsị ngo ni wẹ gbuzi
ya nwẹn,
11 makẹlẹ ufiri ẹ kẹ ndị Ju bu ọda gi rị a jụ nke wẹ a tọ, e
kwerini Jesu.

Onyẹ Mmẹri A Banhan Jerusalẹm
(Mat 21.1-11; Mak 11.1-11; Luk 19.28-40)

12 Ogẹn eki gi fọn, igunrun hi-ogbe hụn bịa Mmẹmmẹ-Nghafe
nọ nụ nị Jesu lala Jerusalẹm.

13 'Ya wẹ nọ werisọnmẹ iguru, jẹn d'e kunrun ẹ. Ya wẹ nọ yimẹ,
“Ja nị Osolobuẹ mma;
onyẹ ahụn gi ẹfan Di-nwọnni-ẹnyi bịa
wụ onyẹ Chuku gọzi agọzi!
Ẹghẹẹ,
Eze Izrẹlụ
wụ onyẹ Chuku gọzi agọzi.”
14 Jesu nọ chọrị nwa jaki, nyinrin ẹ jẹnmẹ, nọkẹ kẹ Ẹkụkwọ-nsọ dọn ku—Ẹhụhụọ-nsọ sị,
15 “Obodo Zayọnụ, a tụlẹ egun!
Lee Eze i k'ọ lala,
ọ rị elu nwa jaki.”
16 Ụmụ-azụụn Jesu a ghọtanị ihiẹnni ogẹn hụ, kanị, ogẹn Jesu gi nwẹringụụ ọghọ, wẹ nọ nyanhan nị Ẹkụkwọ-nsọ ku ihiẹnni banyen'ẹ, nyanhanzịkwọ nị wẹ mẹ n'ẹ ihiẹn ndịnị.
17 Ndị rị igunrun ahụn wẹ lẹ Jizọsị wị ogẹn o gi gha ili kpọpụha Lazarọsị, ogẹn o gi gha imẹ ọnwụn weli ẹ, hụ a gwasọnmẹ ndị ọzọ ihiẹn mẹni.
18 'Ya haịn igunrun hụ gi bịa d'e kunrun ẹ—makẹni wẹ nụ n'ọ rụn ọrụn-atụmẹnyanị.
19 'Ya ndị Itu-Farisi nọ sị ibe wẹ, “Ụnụ hụ a hụn a?! Ihiẹn ile ẹnyi rị e mẹ a rị a danye kaka! Lee nwan, ụwa ile e sọnmẹgụọ a!”

Ndị Griki Hụn Chọ Nị Wẹ Hụn Jesu

20 Ogẹn hụ, o nwẹ ndị Griki hụn rị ndị jẹn Jerusalẹm d'e fe ofufe ogẹn mmẹmmẹ hụ.
21 Wẹ nọ jẹn d'e kunrun Filipu hụn wụ onyẹ obodo Bẹsaịda rị imẹ Galili. Wẹ nọ sị a, “Di-ọkpa, ẹnyi chọ nị ẹnyi hụn Jesu.”
22 Filipu nọ jẹn d'a gwa Andụrụ, ya wẹ ẹbụbụọ nọ wịrị jẹnmẹ d'a gwa Jesu.
23 Jesu nọ za wẹ, sị, “Ogẹn e ruguọ hụn w'e gi ye Nwa nke Ịhịan ọghọ.
24 M rị a gwa ụnụ ezioku, akpụrụ-ọka nọdị nke ẹ akarịkọ ohu sụọ wezụka n'ọ dan alị nwụnhụn. Ọ nwụnhụn, 'ya wụ ọ mị mkpụrụ ọda-ọda.
25 Nke ndị hụ ndụn wẹ ka wẹ mkpa, ndụn wẹ sikọ d'e tuhunahịn wẹ; kanị, nke ndị hụ o mẹ ni ndụn wẹ akanị wẹ mkpa elu ụwanị, ndụn wẹ k'a rịnị wẹ—e nwẹ wẹ ndụn itẹbitẹ.
26 Onyẹ ọwụlẹ hụn chọ n'ọ gba nị m odibo jẹnkọ d'e sọnrịrị m, kẹni odibo m hụn ụzọ sọn m nọdị ebe m rị; Nẹdi m jẹnkọ d'e ye onyẹ ọwụlẹ gba nị m odibo ọghọ.”

Jesu E Ku Banyeni Ọnwụn A

27 “Obi rị nwan e feri m. Kẹ m k'e ku nwan? Nị m sị, ‘Baba,
anịlẹ ogẹn-afụnfụnnị bịa nị m’? Mba! Makẹni, 'ya haịn m gi rị
ebeni—m bịa kẹni m hụn ụzọ ta afụnfụnnị.
28 Baba, ye ẹfan ị ọghọ!” 'Ya kẹ olu nọ gha elu-igwee sị, “E
yegụọlẹ m ẹfan m ọghọ. M jẹnkọ d'e yezi ẹ ọghọ.”
29 Igunrun ahụn rị ebẹhụ nụ olu hụ. Ndị hụ sị akpabọ rọ,
ndị ọzọ sị mmọn-ozi a gwaọl'a oku!
30 Kanị, Jesu nọ sị wẹ, “Ẹlẹ ufiri m kẹ olu hụ gi bịa, kalẹ ufiri
ụnụ.
31 Kikẹnni kẹ wẹ jẹnkọ d'a ma ụwanị ikpe; kikẹnni kẹ wẹ sikọ
d'a chụpụ onyẹ hụn a kị ụwanị.
32 Mmẹ nwẹn, ogẹn wẹ k'e gi gha alị wesi m enu, m jẹnkọ d'a
dọhanị enwẹn m ịhịan ile.”
33 (O gi ihiẹnni o ku ghọsị ụdị ọnwụn o jẹnkọ d'a nwụn.)
34 Igunrun hụ nọ sị a, “Iwu ẹnyi gwa ẹnyi nị Kraịstị, Onyẹ Hụ
Osolobuẹ Tumẹ, jẹnkọ d'a rị ndụn jẹnrin ejẹn. Kị ị rị a sịnị nị wẹ
sikọ d'e wesi Nwa nke Ịhịan elu? Onyẹ wụ Nwa nke Ịhịannị?”
35 Jesu nọ sị wẹ, “Ukpẹ jẹnkọ d'e sọnzi ụnụ nọdịzị ẹkẹrẹ sụọ.
A gha nị ogẹnni ụnụ nwọn ukpẹ, amamgbe ishi e kunrun ụnụ.
Makẹni, onyẹ hụn a gha imẹ ishi, imẹ mkpọkịkị, amarịnkọ ebe
o jẹnkọ.
36 'Ya wụ, kwerini ni ukpẹ ogẹnni ụnụ nwọn ukpẹ, kẹni ụnụ
hụn ụzọ wụrụ ụmụ ukpẹ.”
Ogẹn Jesu gi kugụụ ihiẹnni, ọ nọ gha ebe wẹ rị pụ d'a warị,
ahụnzịnị w'a.

Ndị Hụ Ekwerini Ni Jesu

37 Ọsụọn'a nị Jesu rụnchanrịn ọrụn-atụmẹnya bu ọda id'ẹnya
wẹ, ekwerini ni wẹ ẹ,
38 kẹni ihiẹn onyẹ-amụma wụ Azaya ku hụn ụzọ mẹzu: Azaya
sị,
“Di-nwọnni-ẹnyi, onyẹ kweri ozi ẹnyi zi?
Onyẹ kẹ Di-nwọnni-ẹnyi ghọsị ikẹn ẹ?”
39 Asanị wẹ ẹka kweri, makẹni, rịkẹ kẹ Azaya dọnzi ku ẹ,
40 “Chuku e mẹgụọ ẹnya kpu wẹ ishi,
tikin obi wẹ—
amamgbe wẹ e gi ẹnya wẹ legha ụzọ,
gi obi wẹ ghọta,
e gbehutọ wẹ d'e kunrun m;
a zụọ m wẹ—'ya kẹ Chuku ku.”
41 Azaya ku ihiẹnni makẹni ọ hụn ọghọ Jizọsị, ọ nọ ku
banyeni ọghọ a.
42 K'osilẹrị, ndị bu ọda hụn rịdẹ imẹ ndị-ndu wẹ kwerini Jesu
ekweri. Kanị, egun ndị Itu-Farisi anịnị wẹ ku ẹ ebe ịhịan rị,
amamgbe wẹ a chụpụ wẹ imẹ ụlọ-ofufe.

43 “Ọjịja-mma ịhịan k'a ja wẹ ka wẹ a sụọ karị hụn Osolobuẹ
k'a ja wẹ.”

Ihiẹn Jesu Ku Kẹ Wẹ K'e Gi Han Eṅẹn

44 Jesu nọ weshi olu elu, sị, “Onyẹ ọwụlẹ hụn kwerini ni m
ẹlẹ mmẹ k'o kwerini, kanị onyẹ hụn zihẹni m k'o kwerini.
45 Onyẹ ọwụlẹ hụn nị m, a hụngụọ onyẹ hụn zihẹ ni m.
46 M banhan imẹ ụwa d'a wụ ukpẹ, amamgbe ndị hụn
kwerini ni m a tọ imẹ ishi, imẹ mkpọkịkị.
47 Onyẹ nụ ihiẹn m ku bụ o mẹ n'ẹ, amakọ m'a ikpe. Makẹni,
abịanị m d'a ma ụwa ikpe, kama, m bịa d'a zụọpụha a.
48 Onyẹ hụn jụ nị m, hụn kwerilẹni oku m, nwọn onyẹ k'a
ma a ikpe: ihiẹn hụn m ku, ya jẹnkọ d'a ma a ikpe Ụhụọhịn-
ikpazụụn.
49 Makẹni, ẹlẹ m gi uche m e ku, kanị Nẹdi m hụn zihẹni m ye
m iwu ihiẹn m sikọ d'a sị lẹ ihiẹn m sikọ d'e ku.
50 A marịnghọ m nị iwu ẹ e ye ndụn itębitẹ. 'Ya wụ, ihiẹn m'e
ku wụchanrịn ihiẹn Chuku-Nẹdi sị m ku.”

Isi Nke Mmętọ

Jesu Chanchan Ụmụ-azụụn A Ụkụ

1 Nị Mmẹmmẹ-Nghafe d'e ru, Jesu a marịngụọ nị ogẹn ẹ e
rugụọ hụn o gi hapụ ụwanị, buru Nẹdi ẹ. Ebe o nwẹ ihiẹn-
ọsụsụọ ndị nke ẹ rị imẹ ụwa, ọ nọ nwan ghọsịchanrịn wẹ ya wụ
ihiẹn-ọsụsụọ d'e ru isi ẹ.
2 Ekwensụ e bugụọlẹ a che imẹ obi Judasị nwa Saịmọnụ
Iskarọtụ n'ọ re ẹ.
Ogẹn wẹ gi rị e ri ihiẹn-oriri ẹnyasị,
3 Jizọsị a marịngụọ nị Chuku-Nẹdi e weọlẹ ihiẹn ile che ẹ ẹka,
n'ọ gha ebe Osolobuẹ rị bịa lẹ n'o laburukọ Osolobuẹ:
4 ọ nọ gha ebe ọ rị e ri ihiẹn-oriri lihi ọtọ, yipụ ẹkwa o yiye elu
ẹ, jeri tọwẹlụ wẹ gi e finchan ẹhụ.
5 Ọ nọ hu mirin ye imẹ afẹrẹ, chanchanma ụmụ-azụụn a ụkụ,
e gi tọwẹlụ hụ o je e finchanpụ wẹ ịya.
6 Ọ ru Saịmọnụ hụn w'a kpọ Pita, Pita nọ sị a, “Di-nwọnni-
ẹnyi, ịyụ k'a chanmazị m ọkụ?!”
7 Jizọsị nọ za, sị, “Y'a marịn ihiẹn m rị e mẹ kikẹnni; kanị
omẹgụụ, ị k'a ghọta a.”
8 Pita nọ sị a, “O nwọnni ogẹn y'e gi chanchan m ụkụ!” Jesu
nọ sị a, “Omẹni achanchannị m'ị, y'e nwọnkọ okeri ọwụlẹ imẹ
m.”
9 Saịmọnụ wụ Pita nọ sị a, “Ya wụ nị ẹlẹdẹ ụkụ m sụọ kị k'a
chan, Di-nwọnni-ẹnyi—chanzị m nwan ẹka lẹ isi!”
10 Jesu nọ za a, sị, “Onyẹ hụn wụgụụ ẹhụ, ọ rịzịnị mkpa n'ọ
wụzị ẹhụ, mmanị ụkụ a—makẹni o nwunchanrịngụọ. Ụnụ e
nwungụọ nke-esi—kanị ẹlẹ ụnụ ile.”

11 Makẹni Jesu a marịngụọ onyẹ hụn jẹnkọ d'e ren'ẹ, 'ya haịn
o gi sị, “Ẹlẹ ụnụ ile nwun.”
12 Ogẹn o gi chanchangụụ wẹ ọkụ, yirigụzị ẹwuru ẹ, o werizi
ọnọdị a teburu hụ. 'Ya ọ nọ sị wẹ, “Ụnụ a ghọtaghọ ihiẹn m mẹ
ni ụnụ?
13 Ụnụ a kpọ m ‘Onyẹ-nkuzi’, a kpọ m ‘Di-nwọnni-ẹnyi’; o furu
efuru, makẹni 'ya kẹ m wụ.
14 O mẹ nwan nị mmẹ nwẹn, hụn wụ Nna-ụnụ lẹ Onyẹ-nkuzi
ụnụ, chanchan ụnụ ụkụ, o furu nị ụnụ chanchanzịkwọ ibe ụnụ
ụkụ.
15 A ghọsịọlẹ m ụnụ nzọmụkụ ụnụ jẹnkọ d'e sọn, kẹni ụnụ
mẹzikwọ nị ibe ụnụ kẹ m dọn mẹ ni ụnụ.
16 Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ, odibo ara ka nna a; onyẹ wẹ zi
ozi ara ka onyẹ zin'ẹ.
17 Omẹni ụnụ a marịnghọ ihiẹn ndịnị, Osolobuẹ jẹnkọ d'a gọzi
ụnụ omẹni ụnụ e mẹ wẹ.
18 Kanị, ẹlẹ ụnụ ile kẹ m rị e ku; a marịnghọ m ndị hụn m họrị.
Kanị, wẹ jẹnkọ d'e gi ihiẹn k'e mẹni mẹzu ihiẹn Ẹhụhụọ-nsọ ku,
nị, ‘Onyẹ hụn ri brẹdi m e bugụọ nụmanị m.’
19 M rị nwan a gwatọ ụnụ ihiẹnni o gini d'e mẹ, kẹni—o mẹ,
nị ụnụ kweri nị mmẹ wụ Onyẹ Hụ.
20 Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ, onyẹ ọwụlẹ hụn nabanhan onyẹ
hụn m zihẹ, nabanhan m; onyẹ ọwụlẹ hụn nabanhan nị m,
nabanhan onyẹ hụn zihẹ ni m.”

Jesu E Ku Onyẹ Hụn Sikọ D'e Ren'ẹ
(Mat 26.20-25; Mak 14.17-21; Luk 22.21-23)

21 Ogẹn Jizọsị gi kugụụ ihiẹnni, obi eruzin'ẹ alị, ọ nọ sị,
“Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ, onyẹ ohu imẹ ụnụ jẹnkọ d'e we m
ye wẹ.”
22 Ụmụ-azụụn a nọ lemẹ ibe wẹ, makẹni ihiẹn o ku gba wẹ
ngharị-ẹnya, amarịn wẹ onyẹ ọ rị e ku.
23 Onyẹ ohu imẹ ụmụ-azụụn a, onyẹ hụn ihiẹn ẹ a sụọ Jesu,
nọsọn Jesu.
24 'Ya Saịmọnụ w'a kpọ Pita nọ gi ẹka gwa a 'ya jụ Jizọsị onyẹ
o rị e ku.
25 'Ya nwa-azụụn hụ nọ nọkunmẹkẹnmẹ Jizọsị, sị a, “Di-
nwọnni-ẹnyi, onyẹ rọ?”
26 Jesu nọ za, sị, “Onyẹ hụn m jẹnkọ d'e ye brẹdini, m surugụụ
a imẹ afẹrẹ rọ.” 'Ya ọ nọ suru brẹdi hụ imẹ afẹrẹ, we ẹ ye Judasị
nwa Saịmọnụ Iskarọtụ.
27 Ogẹn Judasị gi narịngụụ brẹdi ahụn, Ekwensụ nọ banye
imẹ ẹ. Jesu nọ sị a, “Mẹ ihiẹn ị k'e mẹ ozigbo!”
28 Kanị, o nwọnni onyẹ ọzọ rị ebahụn e ri ihiẹn-oriri hụn
ghọta ihiẹn Jesu gi gwa Judasị okuni.

29 Makẹni Judasị e kwọndọn ni wẹ ego, o nwẹ ndị ro ni Jizọsị
rị a gwa a 'ya d'e ṅọnhẹn ihiẹn wẹ sikọ d'e gi mẹ mmẹmmẹ hụ,
mọbụ 'ya d'e ye ndị igbẹnnyẹ ihiẹn.
30 Ogẹn Judasị gi narịngụụ brẹdi hụ, ọ nọ pụ ozigbo; imẹ
uchinchin rọ.

Iwu Ọhụn
(Jẹrimaya 31.31; Gal 3.24-25; Hib 8.13; 1Jn 2.8)

31 Ogẹn Judasị gi pụgụụ, Jesu nọ sị, “Wẹ jẹnkọ nwan d'e bushi
Nwa nke Ịhịan elu—gi Nwa nke Ịhịan bushi Osolobuẹ elu.
32 Omẹni wẹ bushi Osolobuẹ elu ghaha n'a, Osolobuẹ sikọ
d'e bushizikwọ Nwa a enu imẹ 'ya lẹ enwẹn ẹ; o jẹnkọ d'e busi
ẹ elu ozigbo.
33 Ụmụ m, mmẹ lẹ ụnụ sikọ d'a nọdịzị ẹkẹrẹ sụọ. Ụnụ jẹnkọ
d'a chọ m, ụnụ ahụnkọ m. Kẹ m dọn gwa ndị-ndu ndị Ju kẹ m
rị nwan a gwa ụnụ: ‘Ụnụ asakọ ẹka bịa ebe m jẹnkọ.’
34 M rị nwan e ye ụnụ iwu ọhụn: e nwẹ ni ihiẹn-ọsụsụọ ibe
ụnụ. Kẹ m dọn nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ ụnụ kẹ ụnụ k'a dọn nwẹ ihiẹn-
ọsụsụọ ibe ụnụ.
35 Omẹni ihiẹn ibe ụnụ a sụọ ụnụ, 'ya kẹ ịhịan ile e gi marịn
nị ụnụ wụ ụmụ-azụụn m.”

Jesu E ku Ẹ Nị Pita Jẹnkọ D'a Ghọrị N'ọ Marịn A
(Mat 26.31-35; Mak 14.27-31; Luk 22.31-34)

36 Saịmọnụ w'a kpọ Pita nọ sị a, “Di-nwọnni-ẹnyi, elebe k'i
jẹnkọ?” Jizọsị nọ za, sị, “Ebe m jẹnkọ, y'a sakọ ẹka sọn m kikẹnni
—kanị omẹgụụ, i jẹnkọ d'e sọn m.”
37 Pita nọ sị a, “Di-nwọnni-ẹnyi, kị haịn o gi mẹ ni asakọ m
ẹka sọn i kikẹnni? M k'a nwụndẹni i ọnwụn!”
38 Jesu nọ za, sị, “N'ị nwụnnị m ọnwụn? Ezioku kẹ m rị a gwa
ị, ọkpa gini d'a kwan, i jẹnkọ d'a ghọrị mgbe ẹtọ nị 'y'a marịn
m.”

Isi Nke Mmẹnọ

Jesu Sụọ Kẹ W'a Gha D'e Kunrun Chuku-Nẹdi

1 Jizọsị nọ sị wẹ, “Anịlẹ ni obi ụnụ sọngbu ụnụ. Kweri ni ni
Osolobuẹ; kwerizikwọ nị nị m.
2 Iwẹ Nẹdi m, mmughẹ bu ọda rị a. Omẹni ẹlẹ ẹrịra, nkẹ m'a
gwa ụnụ. M shikọ nwan d'a kwademẹ ni ụnụ ebe ụnụ jẹnkọ
d'e bi.
3 M jẹngụụ d'a kwademẹ ni ụnụ ebe ụnụ jẹnkọ d'e bi, e
kinhẹn m azụụn d'e weri ụnụ, kẹni ụnụ rịzịkwọ ebe m rị.
4 Ụnụ a marịngụọ ụzọ ebẹhụ m jẹnkọ.”
5 Tamọsị nọ sị a, “Di-nwọnni-ẹnyi, ẹnyi amarịn ebe i jẹnkọ,
ẹghanị kẹ ẹnyi e dọn marịn ụzọ a?”

6 Jizọsị nọ sị a, “Mmẹ wụ ụzọ lẹ ezioku lẹ ndụn. O nwọnni
onyẹ sikọ d'a sa ẹka bịa d'e kunrun Chuku-Nẹdi mmanị gha-
hanị m.
7 Omẹni ụnụ a marịngụọ m, ụnụ jẹnkọ d'a marịnzịkwọ Nẹdi
m. Ụnụ a marịngụọ a nwan gha kikẹnni jẹnmẹ; ụnụ a hụngụọ
a.”
8 Filipu nọ sị a, “Di-nwọnni-ẹnyi, ghọsịhụ ẹnyi Chuku-Nẹdi,
ẹfọ e jun ẹnyi.”
9 Jesu nọ sị a, “Filipu, hụnnị ile mmẹ lẹ ụnụ rị, 'y'a marịn m?
Onyẹ ọwụlẹ hụnnị m, a hụngụọ Chuku-Nẹdi. K'ị rị a sịnị, ‘Ghọsị
ẹnyi Chuku-Nẹdi.’?
10 Ụnụ ekwerini nị m rị imẹ Chuku-Nẹdi lẹ ni Chuku-Nẹdi rị
imẹ m? Arị m e gi uche m a gwa ụnụ oku ndịnị m rị a gwa ụnụ;
mba, Chuku-Nẹdi hụn rị imẹ m ya rị a rụn ọrụn a.”
11 “Kweri ni ihiẹn m ku nị m rị imẹ Chuku-Nẹdi, Chuku-Nẹdi
rịzịkwọ imẹ m. Kanị, omẹni ụnụ egikọ oku-ọnụ m kweri, gi ni
ihiẹn ndị m rị a rụn kweri.”
12 “Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ, onyẹ hụn kwerini ni m sikọ d'a
rụn ọrụn ndị hụn m rị a rụn; o jẹnkọ d'a rụnkarịdẹ ndịnị m rị a
rụn, makẹlẹ m laburukọ Chuku-Nẹdi.
13 Ihiẹn ọwụlẹ ụnụ gi ẹfan m rịọ, m sikọ d'e mẹ ẹ, kẹni *mmẹ
wụ* Nwa hụn ụzọ wẹhẹ ni Chuku-Nẹdi ọghọ.
14 Ụnụ gi ẹfan m rịọ m ihiẹn ọwụlẹ, m jẹnkọ d'e mẹ ẹ.”

Jizọsị E Kwe Nkwa N'o K'e Zihẹ Mmọn-nsọ

15 “Omẹni ihiẹn m a sụọghọ ụnụ, ụnụ jẹnkọ d'e dọnmẹ iwu m,
16 a rịọ m Chuku-Nẹdi n'o zihẹ ni ụnụ Onyẹ-nkasị-obi ọzọ n'ọ
nọyeni ụnụ jẹnrin ejẹn.
17 Onyẹ ahụn wụ Mmọn-nsọ—onyẹ hụn a ghọsị ezioku; ụwa
asaẹka nabanhan a, makẹni ụwa as'ẹka hụn a mọbụ marịn a.
Kanị ụnụ a marịnghọ a, makẹni o bi imẹ ụnụ; o k'e bisọnmẹ
imẹ ụnụ.
18 Ẹlẹ m k'a latọ ụnụ rịkẹ ndị nwọnlẹni nnẹ lẹ Nẹdi; m sikọ
d'a bịa d'e kunrun ụnụ.
19 Ọ họdụ ẹkẹrẹ nị ụwa hụnbehi m, kanị ụnụ jẹnkọ d'a hụn m.
Makẹni m rị ndụn, ụnụ lẹ enwẹn ụnụ sikọ d'a rịzị ndụn.
20 O ru ụhụọhịn hụ, ụnụ jẹnkọ d'a marịn nị m rị imẹ Nẹdi m,
nị ụnụ rị imẹ m, mmẹ nwẹn rị imẹ ụnụ.
21 Ndị hụn marịn ihiẹn m ku, gi wẹ e bi, uwẹ wụ ndị ihiẹn
m sụọ. Ndị ihiẹn m sụọ kẹ ihiẹn wẹ k'a sụọ Nẹdi m; ihiẹn wẹ
jẹnkọ d'a sụọzịkwọ mmẹ nwẹn, e we m enwẹn m ghọsị wẹ.”
22 Nwa-azụụn a ohu w'a kpọ Judasị (kalẹ ẹlẹ nwa Iskarọtụ)
nọ sị a, “Di-nwọnni-ẹnyi, kị mẹzi i k'e gi ghọsị ẹnyi enwẹn i bụ
'y'a ghọsịkọ ụwa?”
23 Jesu nọ za a, sị, “Onyẹ ọwụlẹ ihiẹn m a sụọ jẹnkọ d'e mẹ
ihiẹn m ku. Ihiẹn ẹ k'a sụọ Nẹdi m, mmẹ lẹ Nẹdi m a bịa d'e
kunrun ẹ, du ẹ bi.

24 Onyẹ ọwụlẹ ihiẹn m ghalẹni a sụọ ara mẹ ihiẹn ndị m ku—
bụ oku ndịnị ụnụ rị a nụ ẹlẹ nke m, wẹ wụ nke Chuku-Nẹdi hụn
zihẹni m.
25 A gwagụọ m ụnụ ihiẹn ndịnị hụnnị mmẹ lẹ ụnụ rị;
26 kanị, Onyẹ-nkasị-obi wụ Mmọn-nsọ, hụn Chuku-Nẹdi jẹnkọ
d'e gi ẹfan m zihẹ, jẹnkọ d'a kuzi ụnụ ihiẹn ile; o sikọ d'a
nyanhan nị ụnụ ihiẹn ile m gwa ụnụ.
27 Udọn kẹ m rị a latọ nị ụnụ; udọn nke m kẹ m rị e ye ụnụ—
ẹlẹ kẹ ụwa dọn e ye kẹ m'e ye. Anịlẹ ni obi ụnụ sọngbu ụnụ, atụlẹ
ni egun.
28 Ụnụ a nụghọ kẹ m sị ụnụ, 'M pụkọ apụkọ' lẹ ni 'm sikọ d'e
kinhẹn d'e kunrun ụnụ.' Omẹni ihiẹn m sụọ ụnụ, nkẹ ụnụ hụ a
ghọghọ nị m jẹnkọ d'e kunrun Chuku-Nẹdi, makẹni 'ya ka m.
29 A gwatọgụọ m nwan ụnụ ihiẹnni hụnnị o kelẹni mẹ—kẹni,
o mẹ, ụnụ e kweri.
30 Ogẹn arịa m'e gi gwamazị ụnụ ihiẹn bu ọda, makẹni onyẹ
hụn a kị ụwanị lala; o nwẹni ikẹn ọwụlẹ o nwọn ebe m rị,
31 kanị, m rị e mẹ nị ụwa marịn nị ihiẹn Chuku-Nẹdi sụọ m
a sụọ, nị ihiẹn Chuku-Nẹdi sị m mẹ kẹ m'e mẹ; lihi ni nwan nị
ẹnyi gha ebeni pụ."

Isi Nke Mmisẹn

Ezigbo Osisi-vaịnị Lẹ Aganaba A

1 "Mmẹ wụ ezigbo vaịnị; Nẹdi m wụ hụn e lepụ a ẹnya.
2 Agalaba ọwụlẹ rị imẹ m hụn mịlẹni mkpụrụ, o bepụ a; kanị
agalaba hụn mị mkpụrụ, o befọn ẹ, kẹni ọ mịkẹnmẹ.
3 Oku m gwa ụnụ e befọngụọ ụnụ, mẹ ụnụ nwunchan, kẹni
ụnụ mịkẹnmẹ mkpụrụ.
4 Nọdịsọnmẹ ni imẹ m, mmẹ nwẹn a nọdịsọnmẹ imẹ ụnụ. K'o
dọn wụrụ nị agalaba nọdị nke ẹ ara saẹka mị mkpụrụ, mmanị
ọ nyankụnma osisi ẹ, ẹrịra k'o dọn wụrụ nị ụnụ asakọ ẹka mị
mkpụrụ wezụka nị ụnụ nọdịsọnmẹ imẹ m."
5 "Mmẹ wụ ukun vaịnị, ụnụ nwẹn wụsọnmẹ agalaba rịn'a;
Onyẹ hụn nọdị imẹ m, mmẹ nwẹn hụ imẹ ẹ, 'ya sikọ d'a mị
mkpụrụ ọda-ọda, makẹni, wezụka m, ụnụ a s'ẹka mẹ ihiẹn
ọwụlẹ.
6 Onyẹ ọwụlẹ hụn nọdịlẹni imẹ m, e tuhu w'a, lẹkẹ ebe wẹ nọ
bepụ agalaba, ọ kpọpụ nkụn; w'e kpọngbamẹ agalaba ndị nọ
ẹrịra, tụ wẹ ye ọkụn, dụnpụ.
7 Omẹni ụnụ a nọdị imẹ m, oku m a nọdịzịkwọ imẹ ụnụ, rịọ
nị ihiẹn ọwụlẹ ụnụ chọ; Osolobuẹ jẹnkọ d'e mẹ ni ụnụ 'ya.
8 Omẹni ụnụ a mị mkpụrụ ọda-ọda, o jẹnkọ d'a ghọsị nị ụnụ
wụ ụmụ-azụụn m: ọhụn jẹnkọ d'e wẹhẹ ni Nẹdi m ọghọ.

9 Kẹ Chuku-Nẹdi dọn nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ ebe m rị kẹ m dọn
nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ ebe ụnụ rị; rịsọnmẹkwọ nị ndị ihiẹn wẹ a sụọ
m.
10 Omẹni ụnụ e dọnmẹ iwu m, ụnụ sikọ d'a rịsọnmẹ ndị ihiẹn
wẹ a sụọ m—lẹkẹ kẹ m dọn dọnmẹ iwu Nẹdi m ye m, gi ẹ
wụsọnmẹ onyẹ ihiẹn ẹ asụọ Nẹdi m.
11 A gwatọgụọ m ụnụ ihiẹn ndịnị, kẹni ịghọghọ m rị imẹ ụnụ
lẹ ni ịghọghọ ụnụ zu oke.
12 Ọnwan wụ iwu m: e nwẹ ni ihiẹn-ọsụsụọ ibe ụnụ kẹ m dọn
nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ ụnụ."
13 "O nwọnni onyẹ nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ ka ọnwan: nị ịhịan gi ifiri
ndị ọwụ a we ndụn a ye.
14 Ndị ọwụ m kẹ ụnụ wụ—omẹni ụnụ e mẹ ihiẹn m sị ụnụ mẹ.
15 Arịzị m a kpọ ụnụ igbọn, makẹlẹ igbọn ara marịn ihiẹn
di-nwọnn'ẹ rị e mẹ. Kama, m kpọ ụnụ ndị ọwụ m makẹni a
gwagụọ m ụnụ ihiẹn ile m nụ ọnụ Nẹdi m."
16 "Ẹlẹ ụnụ họrị m; mba, mmẹ họrị ụnụ, tumẹ ụnụ kẹni ụnụ
jẹn d'a mị mkpụrụ—mkpụrụ hụn sikọ d'a tọnị, kẹni Chuku-Nẹdi
ye ụnụ ihiẹn ọwụlẹ ụnụ gi ẹfan m rịọ.
17 M rị e ye ụnụ iwuni: e nwẹ ni ihiẹn-ọsụsụọ ibe ụnụ."

Izize Ụnụ Jẹnkọ D'e Ze Ụwa

18 "Omẹni izize ụnụ rị e ze ụwa, nyanhankwọ nị nị izize m
bu ụzọ ze ẹ.
19 Omẹni ụnụ te wụ nke ụwa, nkẹ ihiẹn ụnụ a sụọ ụwa rịkẹ
nke ẹ. Kanị, ebe o mẹ ni ụnụ ẹlẹ nke ụwa makẹni a họpụgụọ m
ụnụ imẹ ụwa, 'ya haịn izize ụnụ gi e ze ụwa.
20 Nyanhan nị ihiẹn m gwa ụnụ, nị, 'Odibo ara ka nna a.'
Omẹni wẹ kpokpo m ekpokpo, wẹ sikọ d'e kpokpozikwọ ụnụ;
omẹni wẹ mẹ ihiẹn m sị wẹ mẹ, wẹ jẹnkọ d'e mẹzikwọ ihiẹn ụnụ
sị wẹ mẹ.
21 Wẹ k'e mẹ ụnụ ihiẹn ndịnị wẹ makẹni ụnụ wụ nke m, ụnụ
rị a za ẹfan m, makẹni amarịn wẹ onyẹ hụn zihẹni m.
22 Omẹni abịanị m d'a gwa wẹ oku, ikpe njọ e ke ma wẹ; kanị
o nwọnzini nwan ihiẹn wẹ k'e gi wanahịn njọ wẹ mẹ.
23 Onyẹ ọwụlẹ rị e ze izize m rị e zezikwọ izize Nẹdi m.
24 Omẹni arụnnị m ọrụn wẹ rụntulẹni imẹ wẹ, ikpe njọ e ke
ma wẹ; kanị, a hụnchanrịnguọ wẹ nwan ọrụn-atụmẹnya ndị m
rụn—bụ ize mmẹ lẹ Nẹdi m hụkwọ e ze wẹ.
25 Kanị, ọ rị ẹnịna nị wẹ hụn ụzọ mẹzu ihiẹn hụ wẹ de imẹ
Iwu wẹ, nị, 'Izize m rị e ze wẹ bụ o nwọnni ihiẹn m mẹ.'
26 Kanị, Onyẹ nkasị-obi hụ m jẹnkọ d'a gha ebe Chuku-Nẹdi rị
zihẹni ụnụ bịa, o jẹnkọ d'a shịanị m ẹri. Onyẹ nkasị-obi hụ wụ
Mmọn-nsọ—Onyẹ hụn a ghọsị ezioku. O k'a gha ebe Chuku-
Nẹdi rị bịa.
27 Ụnụ lẹ enwẹn ụnụ sikọ d'a shịazịkwọ nị m ẹri, makẹni mmẹ
lẹ ụnụ rị gha isi mbidọn lala."

Isi Nke Mmisin

1 “A gwatọgụọ m ụnụ ihiẹn ndịnị amamgbe ụnụ a danpụ imẹ
okukwe.
2 Wẹ jẹnkọ d'a chụpụ ụnụ imẹ ụlọ-ofufe; ezioku-ezioku, ogẹn
lala hụn onyẹ ọwụlẹ gbuni ụnụ jẹnkọ d'e weridẹ ẹ ni ọrụn ọma
k'ọ rị a rụnnị Osolobuẹ.
3 Wẹ jẹnkọ d'e mẹ ihiẹnni makẹlẹ w'e ke marịn Chuku-Nẹdi
mọbụ mmẹ lẹ enwẹn m.
4 Kanị, a gwatọgụọ m ụnụ ihiẹn ndịnị, kẹni ogẹn w'e gi mẹ,
ụnụ a nyanhan nị a gwatọgụọ m ụnụ.”
“E te gwanị m ụnụ ihiẹn ndịnị isi mbidọn, makẹni m rị imẹ
igunrun ụnụ.
5 Kanị m jẹnkọ nwan d'e kunrun onyẹ hụn zihẹni m, bụ o
nwọnni onyẹ ọwụlẹ imẹ ụnụ jụ m kẹ elebe kẹ m jẹnkọ?
6 Hụn nkẹ ụnụ e gi jụ m'a, ụnụ a sụkụrụ makẹni m gwa ụnụ
ihiẹn ndịnị m gwa ụnụ.”

Ọrụn Mmọn-nsọ Sikọ D'a Rụn

7 “Kanị ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ, erere ụnụ rọ omẹni a pụ
m; makẹni, Onyẹ-nkasị-obi abịakọ mmanị m lama alama. Kanị,
m lamagụụ kẹ m'a nọ zihẹ ni ụnụ 'ya.
8 Ogẹn o jẹnkọ d'e gi bịa, ọ sikọ d'a ghọsị ndị ụwa nị a ghọtanị
wẹ ihiẹn njọ wụ, nị a ghọtanị wẹ ihiẹn Osolobuẹ chọ, lẹni
aghọtanị wẹ kẹ okinkin-ikpe nọ.
9 nị aghọtanị wẹ ihiẹn njọ wụ—makẹni njọ wụ nị e kwerini
ni wẹ m;
10 nị aghọtanị wẹ ihiẹn Osolobuẹ chọ—makẹni mmẹ nwẹn
jẹnkọ ebe Nẹdi m rị, ụnụ ahụnkọzị m;
11 nị a ghọtanị wẹ kẹ okinkin-ikpe nọ makẹni Osolobuẹ a
magụọ onyẹ hụn a kị ụwanị ikpe.
12 Ihiẹn bu ọda họdụ hụn m chọ nị m gwa ụnụ, kanị ụnụ
asakọ ẹka ghọta a kikẹnni.
13 Ogẹn Mmọn-nsọ, Onyẹ hụn a ghọsị ezioku, k'e gi bịa, o
sikọ d'e du ụnụ ye imẹ ezioku ile. Makẹlẹ, ẹlẹ uche ẹ k'o k'e
ku; kama, ihiẹn ọwụlẹ ọ nụ, 'ya k'o jẹnkọ d'e ku. O jẹnkọ d'a
gwazịkwọ ụnụ ihiẹn ndị k'e mẹ ihun.
14 O jẹnkọ d'e ye m ọghọ, makẹni o sikọ d'e weri ihiẹn wụ nke
m, hụn m k'e ye ẹ, gwa ụnụ ya—
15 ihiẹn ile Nẹdi m nwọn wụ nke m; 'ya haịn m gi sị nị Mmọn-
nsọ jẹnkọ d'e weri ihiẹn wụ nke m gwa ụnụ.”

Ẹkwan Jẹnkọ D'e Hẹnrin Ịghọghọ

16 “Ọ nọbe ẹkẹrẹ, ụnụ ahụnkọzị m; ọ nọbezi ẹkẹrẹ ụnụ jẹnkọ
d'a hụn m.”
17 Ndị hụ imẹ ụmụ-azụụn a nọ sị ibe wẹ, “K'o gi ihiẹnni ọ rị
a gwa ẹnyi e ku—nị, ‘Ọ nọbe ẹkẹrẹ, ụnụ ahụnkọzị m; ọ nọbezi

ẹkẹrẹ ụnụ jẹnkọ d'a hụn m,' ọ sịzị, 'Makẹni m jẹnkọ ebe Chuku-Nẹdi rị'?"
18 Wẹ hụ a sị, "K'o gi 'Ọ nọbe ẹkẹrẹni' e ku? Ẹnyi aghọtanị ihiẹn ọ rị e ku!"
19 Jesu a marịnguọ nị wẹ chọ nị wẹ jụ a ajụjụ, ọ nọ sị wẹ, "Ụnụ rị a jụtarị ibe ụnụ ihiẹn m gi sị, 'Ọ nọbe ẹkẹrẹ, ụnụ ahụnkọzị m, ọ nọbezi ẹkẹrẹ, ụnụ jẹnkọ d'a hụn m.'?
20 Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ, ụnụ jẹnkọ d'a kwan ẹkwan, goo—kanị ụwa jẹnkọ d'a ghọghọ; ọ k'a gha a fụ ụnụ. Kanị, o nọbe, ụfụ ahụn e hẹnrin ịghọghọ."
21 "Imẹ gha e mẹ okpoho, ọ tụrụ a atụrụ makẹni ogẹn ẹ e ruguọ; kanị ọ mụguụ, ọ nyanhankọzị afụnfụn hụ ebe ọ n'a ghọghọ n'ọ mụbanhaguọ nwa imẹ ụwa.
22 Ẹrịra kẹ ụnụ rị nwan a kwan; kanị, m k'a hụnzị ụnụ—ogẹn hụ, ịghọghọ sikọ d'e jun ụnụ obi, o nwọnni onyẹ jẹnkọ d'a napụ ụnụ ịghọghọ ụnụ.
23 O ru ogẹn hụ, o nwọnzini ihiẹn ụnụ jẹnkọ d'a rịọ m. Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ, gi ni ẹfan m rịọ Chuku-Nẹdi ihiẹn ọwụlẹ, o sikọ d'e ye ụnụ 'ya.
24 D'e rukwọ nwan ogẹnni, ụnụ egituni ẹfan m rịọ ihiẹn ọwụlẹ; rịọ nị, ụnụ jẹnkọ d'e nwọnhẹn, kẹni ịghọghọ ụnụ zu oke."

Imẹri Ụwa

25 "M gi ilu gwa ụnụ ihiẹn ndịnị; kanị ogẹn lala hụn m sikọ d'e gi gwapụ ụnụ banyeni Chuku-Nẹdi, egikọzị m ilu ogẹn hụ.
26 O ru ogẹn ahụn, ụnụ jẹnkọ d'e gi ẹfan m rịọ. Ekuni m nị m jẹnkọ d'a rịọdọnni ụnụ Chuku-Nẹdi,
27 makẹni ihiẹn ụnụ a sụọ Chuku-Nẹdi lẹ enwẹn ẹ a sụọ; ihiẹn ụnụ a sụọ a asụọ makẹni ihiẹn m a sụọ ụnụ a sụọ, lẹzi makẹni ụnụ kweri nị m gha ebe Osolobuẹ rị bịa.
28 M gha ebe Chuku-Nẹdi rị bịa imẹ ụwa; m pụkọzị nwan imẹ ụwa kẹni m laburu Chuku-Nẹdi."
29 'Ya ụmụ-azụụn a nọ sị a, "Ị rị e kuchanpụ a nwan ọhụnma-ọhụnma, ẹlẹzi ilu!
30 Echẹn kẹ ẹnyi marịn nwan n'ị marịnchanrịn ihiẹn ile, n'o nwọnni onyẹ furu n'ọ jụ ị ajụjụ; ọnwan kẹ ẹnyi gi kweri n'ị gha ebe Osolobuẹ rị bịa."
31 Jesu nọ za, sị, "Ụnụ e kwerigụọ nwan?
32 Ogẹn lala—o rugụọdẹ nwan, ogẹn ụnụ jẹnkọ d'e gi gbayịya, onyẹ-onyẹ e si iwe ẹ, na mmẹ sụọ tọ. Kanị, ẹlẹ mmẹ sụọ wị, Nẹdi m nọyeni m anọyeni.
33 A gwagụọ m ụnụ ihiẹn ndịnị kẹni obi gi ifiri m ru ụnụ alị. Imẹ ụwa, ụnụ jẹnkọ d'e nwọn nsọngbu; ka kwọndọn ni obi ụnụ, n'e mẹrigụọ m ụwa!"

Isi Nke Mmẹsa

Ekpere Jizọsị Mẹni Ndị Nke Ẹ Ile

1 Ogẹn Jizọsị gi kugụụ ihiẹn ndịnị wẹ, ọ nọ lee ẹnya elu-igwee,
sị, "Baba, ogẹn hụ e rugụọ! Ye Nwa ị ọghọ, kẹni Nwa ị hụn ụzọ
ye i ọghọ—
2 ebe o mẹ ni y'e bugụọ ịhịan ile che okpuru ẹ, kẹni o ye ndị
ile hụn i ye ẹ ndụn itẹbitẹ.
3 Ọnwan wụ ndụn itẹbitẹ: ịmarịn n'ị—'yụ, hụn ya sụọ wụ
Osolobuẹ nke-esi lẹ ịmarịn Jizọs' Kraịstị hụn i zihẹ."
4 "E yegụọ m'ị ọghọ imẹ ụwanị ghahanị ịrụnchanrịn ọrụn hụn
i ye m rụn.
5 Baba, yezi m nwan ọghọ ị, ọghọ ohu hụ mmẹ lẹ 'yụ
nwọngbama nị ụwa d'e bidọn."
6 "E mẹgụọ m ndịnị marịn ị, marịn ẹfan ị—ndịnị ị gha imẹ ụwa
weye m. Wẹ wụ nke i; 'yụ we wẹ ye m; e mẹgụọ wẹ ihiẹn i ku.
7 A marịngụọ wẹ nwan nị ihiẹn ile i ye m gha ẹka ị bịa,
8 makẹlẹ a gwagụọ m wẹ ihiẹn ndị hụ ị sị m gwa wẹ. A
nabanhangụọ wẹ ihiẹn ndị hụ; a marịngụọ wẹ nị m gha ebe
ị rị bịa nke-esi. E kwerigụọ wẹ nị 'yụ zihẹ m."
9 "M rị e mẹ ni wẹ ekpere; ẹlẹ ndị ụwa kẹ m rị e mẹ ni ekpere,
kalẹ ndị hụn i ye m; makẹni, nke i kẹ wẹ wụ.
10 Ihiẹn ile m nwẹ wụ nke i, nke i wụzịkwọ nke m. W'e wẹhẹ
ni m ọghọ.
11 Arịkọzị m nwan imẹ ụwa, kanị wẹ rị imẹ ụwa—mmẹ nwẹn
lala d'e kunrun i. Nẹdi hụn rị nsọ, gi ẹfan ị chemẹ wẹ, ẹfan ị
ahụn i ye m, kẹni wẹ wụrụ ohu kẹ mmẹ lẹ 'yụ dọn wụ ohu.
12 Ogẹn mmẹ lẹ wẹ gi rị, m gi ẹfan ị chemẹ wẹ—ẹfan ahụn i
ye m. E chemẹgụọ m wẹ: etuhuni m kaka onyẹ ohu imẹ wẹ—
wezụka onyẹ ahụn mẹ ihiẹn wẹ e gi tikpọ a—kẹni ihiẹn Ẹkụkwọ-
nsọ ku hụn ụzọ mẹzu.
13 Kanị, m lala nwan d'e kunrun i; m rị e ku ihiẹn ndịnị imẹ
ụwa kẹni wẹ hụn ụzọ nwẹ ịghọghọ m imẹ ndụn wẹ, nwẹ ẹ hụn
zu oke."
14 "E yegụọ m wẹ oku i, izize wẹ nọ zemẹ ụwa—makẹni ẹlẹ
wẹ nke ụwa, rịkẹ kẹ o dọn mẹ ni mmẹ lẹ enwẹn m ẹlẹ nke ụwa.
15 Arị m a rịọ ị n'ị gha imẹ ụwa wepụ wẹ; kama, m rị a rịọ n'ị
chemẹ wẹ makẹ Eje-onyẹ hụ gha e mẹ wẹ ihiẹn ọwụlẹ.
16 Ẹlẹ wẹ nke ụwa—k'o dọn mẹ ni ẹlẹ m nke ụwa.
17 Gi ezioku dọn wẹ nsọ: oku i wụ ezioku.
18 Kẹ i dọn zihẹ m imẹ ụwa kẹ m dọn rị e zi wẹ e ye imẹ ụwa."
19 "M rị nwan e gi ifiri wẹ e wepụha enwẹn m, kẹni m hụn a
nị wẹ wụrụ ndị wẹ wepụha n'ị, hụn wẹ dọn nsọ nke-esi.
20 Ẹlẹ ndịnị sụọ kẹ m rị e mẹ ni ekpere; kama, m rịzịkwọ e
mẹni ndị hụn jẹnkọ d'e gi ufiri ozi wẹ zi kweri ni m.

21 M rị a rịọ nị wę ile wụrụchanrịn ohu, nọkę kę ịyụ, Baba, dọn
rị imę m, mmę nwęn hụzịkwọ imę i; m rị a rịọ nị wę rịzịkwọ imę
ęnyi—kęni ụwa hụn ụzọ kweri nị ịyụ zihę m.
22 E wegụọ m ọghọ hụ i ye m ye wę, kęni wę wụrụ ohu kę
mmę lę 'yụ dọn wụ ohu:
23 kęni ọ wụrụ nị mmę nwęn hụ imę wę, 'yụ nwęn hụ imę m;
a wụrụchanrịn wę ohu, ụwa e gi ę marịn nị ịyụ zihę m lęni uwę
wụ ndị nke m rị ị obi kę mmę nwę dọn rị ị obi.”
24 “Baba! M chọ nị ndị ile i we ye m sọn m nọdị ebe m rị, nị
wę hụn ọghọ m hụn i ye m makę ihiębn-ọsụsụọ i nwę jęnni m n'i
d'e kedę ụwa.”
25 “Euu Nędi m, Onyę ezi-omumę, ọsụọn'a nị ụwa amarịn n'ị,
mmę nwęn a marịnghọ ị, ndịnị wę a marịnghọzị nị ịyụ zihę m.
26 E męgụọ m wę marịn ị, m jęnkọ d'a gha e męzikwọ wę a
marịn ị, kęni ihiębn-ọsụsụọ i nwọn ebe m rị hụn ụzọ rị imę wę
lęni mmę nwęn rịzị imę wę.”

Isi Nke Mmęsatọ

A Bịa Wę D'a Nwụnrụn Jesu
(Mat 26.47-56; Mak 14.43-50; Luk 22.47-53)

1 Ogęn Jesu gi męgụụ ekpereni, 'ya lę ụmụ-azụụn a nọ fetu
Ọdanmgbugbu Kidrọnụ. O nwę ụgba rị ebębhụ; Jesu lę ụmụ-azụụn
a nọ banye ụgba ahụn.
2 (Judasị, hụn ren'ę a marịnghọzị ebahụn, makęni Jesu lę
ụmụ-azụụn a a nọ ebębhụ e zu mbụ-lę-ębụọ.)
3 'Ya Judasị nọ weri igunrun ndị-agha Rom lę ndị-ụnakpa Ụlọ-
nsọ, ndị hụn ndị-isi nchụ-ęjan lę ndị itu-Farisi zihę, banhan
imę alị vaịnị hụ. Wę busọnmę ihiębn-ọgụn ichęn-ichęn lę ọwa
lę ukpę.
4 Jesu a marịngụọ ihiębn ile jęnkọ d'e mę n'ę, 'ya ọ nọ jęnpụha
ihun, jụ wę, sị, “Onyę kę ụnụ rị a chọ?”
5 Wę nọ za, sị, “Jesu, onyę Nazarętị.” Ọ nọ sị wę, “Mmę rọ.”
(Judasị hụn ren'ę wuzoyeni wę ebahụn ogęn o gi ku ihiębnni.)
6 Ogęn Jesu gi sị wę, “Mmę rọ”, wę nọ jęnkin azụụn, dan-
chanrịn *alị*.
7 Jizọsị nọ jụzị wę, sị, “Onyę kę ụnụ chọkọ?” Wę nọ sị, “Jizọsị
onyę Nazarętị.”
8 Jizọsị nọ sị, “A gwagụọ m ụnụ nị mmę rọ. O mę nwan nị
mmę kę ụnụ rị a chọ, nị nị ndịnị họdụnị lama.”
9 (O ku ihiębnni kęni ihiębn hụ o ku mbụ hụn ụzọ męzu:
“Etuhuni m kaka onyę ohu imę ndị hụn i ye m.”)
10 Ya kę Saịmọnụ wụ Pita, hụn bu ọpịa-agha, nọ sepụha a,
banpụ odibo onyę-isi nchụ-ęjan ntịn ęka-ihiębn. (Ęfan odibo
ahụn wụ Makusu.)

11 Jizọsị nọ sị Pita, “Wekin ọpịa-agha ị ọnọdị a! Nị m jụ n'a rakọ m mkpu afụnfụn hụn Nẹdi m ye m?”

E We Wẹ Jesu Jẹnni Anasị N'o Kin Ẹ Ikpe

12 Ya ndị-agha Rom lẹ Onyẹ-isi-agha wẹ kanị lẹ ndị-ụnakpa ndị Ju nọ nwụnrụn Jesu, kẹn ẹ ẹgbụn.
13 Wẹ nọ bu ụzọ we ẹ jẹnni Anasị. Anasị wụ nẹdi nwunyẹ Kayafasị. Kayafasị wụ onyẹ-isi nchụ-ẹjan ahụa hụ.
14 (Kayafasịnị wụ onyẹ hụn dụn ndị-isi ndị Ju ọdụn n'ọ kakwọ wẹ mma nị onyẹ ohu nwụndọnni ịhịan ile ọnwụn.)

Pita A Ghọrị N'ọ Marịn Jesu
(Mat 26.69-75; Mak 14.66-68; Luk 22.55-57)

15 Saịmọnụ wụ Pita lẹ nwa-azụụn ọzọ nọ sọnmẹ Jesu. (Onyẹ-isi nchụ-ẹjan marịn nwa-azụụn ọzọ hụ amarịn, 'ya nwa-azụụn hụ nọ sọn Jesu banye imẹ ezi ọgwa onyẹ-isi nchụ-ẹjan.)
16 Kanị Pita abanhannị. Ya nwa-azụụn ọzọ hụ nọ kin-azụụn d'a gwa okpoho hụn rị e che nche ọnụ-mgbọn oku, webanhan Pita.
17 Okpoho ahụn rị ọnụ-mgbọn nọ sị Pita, “Y'ẹlẹ onyẹ ohu imẹ ụmụ-azụụn okẹnnyẹ hụ?” Pita nọ sị, “Mba, ẹlẹ mmẹ.”
18 Oyi rị a tụ; 'ya ndị idibo lẹ ndị-ụnakpa hụ nọ fịye ọkụn, fihunmẹ ọkụn hụ, a nyan a. 'Ya Pita nọ jẹn d'e sọn wẹ turu ebẹhụ, a nyan ọkụn.

Onyẹ-isi Nchụ-ẹjan A Jụ Jesu Ajụjụ
(Mat 26.59-66; Mak 14.55-64; Luk 22.66-71)

19 Ogẹn ahụn, onyẹ-isi nchụ-ẹjan hụ a jụ Jesu ajụjụ banyeni ụmụ-azụụn a lẹ nkuzi ẹ.
20 Jesu nọ sị, “Id'ẹnya ịhịan ile kẹ m nọ ku ihiẹn m ku; imẹ ụlọ-ofufe rị ichẹn-ichẹn lẹ imẹ Ụlọ-nsọ—ebe ndị Ju ile nọ e zu kẹ m nọ kuzi nkuzi m; ekutuni m ihiẹn ọwụlẹ nzuzue.
21 K'ị rị nwan a jụnị m ajụjụ? Jụ ndị hụn nụ ihiẹn m ku, a marịngụọ wẹ ihiẹn m ku.”
22 Ogẹn Jesu gi ku ihiẹnni, ụnakpa ohu turu ẹhụ ebahụn nọ fịan Jesu ihiẹn, sị, “Ẹrịra kẹ ya a gwa onyẹ-isi nchụ-ẹjan oku!”
23 Jesu nọ sị a, “Omẹni o nwọn eje-oku m ku, gwa ịhịan ile rị ebeni ihiẹn ọ wụ; kanị, mbụnị ezioku kẹ m ku, k'ị fịanị m ihiẹn?”
24 Ya Anasị nọ si wẹ weri ya lẹ ẹgbụn hụ wẹ kẹn ẹ jẹnni Kayafasị onyẹ-isi nchụ-ẹjan.

Pita A Ghọrịzị N'ọ Marịn Jesu
(Mat 26.71-75; Mak 14.69-72; Luk 22.58-62)

25 Pita turukwọ ebẹhụ a nyan ọkụn. 'Ya ndị ọzọ nọ sị, “Y'ẹlẹ onyẹ ohu imẹ ụmụ-azụụn okẹnnyẹ hụ?” Kanị, Pita nọ ghọrị, sị, “Mba, ẹlẹ mmẹ.”

26 Onyẹ ohu imẹ ndị idibo onyẹ-isi nchụ-ẹjan, hụn wụ nwẹnẹ
okẹnnyẹ hụ Pita banpụ ntịn nọ sị Pita, “Ahụnnị m 'yụ nị 'ya imẹ
ụgba ahụn?”
27 Pita nọ ghọrịzị. Ozigbo, ọkpa nọ kwan.

E We Wẹ Jesu D'e Kunrun Paịleti
(Mat 27.1-2, 11-14; Mak 15.1-5; Luk 23.1-5)

28 Ụzọ-ụtụntụn biribiri, wẹ nọ gha iwe Kayafasị weri Jizọsị
si imẹ ọgwa Gọvanọ hụn rị a kịnị. Kanị, abanyeni wẹ imẹ ọgwa
hụ, makẹni achọnị wẹ nị wẹ mẹrụ enwẹn wẹ, kẹni wẹ hụn ụzọ
ri Oriri-Nghafe hụ.
29 'Ya Paịleti nọ jẹnburu wẹ ezi, sị, “Elee ikpe kẹ ụnụ rị e kpe
okẹnnyẹni?”
30 Wẹ nọ sị a, “Omẹni okẹnnyẹni ẹlẹ eje-ịhịan, ẹnyi eke wẹhẹni
i y'ẹ.”
31 Paịleti nọ sị wẹ, “Weri n'ẹ, nị ụnụ lẹ enwẹn ụnụ d'e gi iwu
ụnụ kin ẹ ikpe.” Ndị-ndu ndị Ju nọ sị a, “Iwu ụnụ tini ẹnyi sị
ẹnyi egbulẹ onyẹ ọwụlẹ.”
32 (Hụnnị kẹ ihiẹn Jesu ku banyeni ụdị ọnwụn o jẹnkọ d'a
nwụn gi mẹzu.)
33 Paịleti nọ sizị imẹ ọgwa a, zi wẹ kpọ Jesu; ya ọ nọ jụma Jesu,
“Ịyụ wụ eze ndị Ju?”
34 Jesu nọ sị a, “Uche i k'i gidẹ nwan a jụ ajụjụnị ra ndị ọzọ
gwa ị oku m?”
35 Paịleti nọ sị a, “I rodẹ ni m wụ onyẹ Ju ra? Ndị Ju ibe i lẹ
ndị-isi nchụ-ẹjan we i che m ẹka; k'i mẹ?”
36 Jesu nọ sị, “Alị-eze m ẹlẹ nke ụwanị. Omẹni alị-eze m te wụ
nke ụwanị, nkẹ ndị m rị a kị a lụ ọgụn gi gbọndọn wẹ ebulẹ m
che ẹka ndị-ndu ndị Ju. Mba, alị-eze m ẹlẹ nke ebeni.”
37 'Ya Paịleti nọ jụ a, sị, “Eze k'ị wụ nwan?” Jizọsị nọ shịarị a,
sị, “Ịyụ ku ni m wụ eze. M bịa d'a shịanị ezioku ẹri: ifiri ẹ kẹ wẹ
gi mụ m; ịya haịn m gi bịa imẹ ụwa. Onyẹ ọwụlẹ hụn wụ nke
ezioku e gọn ntịn oku m.”
38 Paịleti nọ jụ a, sị, “Kị wụ ezioku?”
Paịleti e kugụụ ọhụn, ọ nọ jẹnburuzi ndị hụ ezi.

A Ma Wẹ Jesu Ikpe-ọnwụn
(Mat 27.15-31; Mak 15.6-20; Luk 23.13-25)

Ya Paịleti nọ sị ndị hụ rị ezi, “Ahụnnị m ihiẹn ọwụlẹ o mẹ hụn
m'e gi ma a ikpe.
39 Kanị, kẹ omẹnalị ụnụ dọn rị, m'a hatu ni ụnụ onyẹ-ngan
ohu ogẹn Mmẹmmẹ-Nghafe ọwụlẹ; ụnụ a chọghọ nị m hatu ni
ụnụ Eze ndị Ju?”
40 Wẹ nọ yi oro, shịarị a, sị, “Mba, ẹlẹ ịya! Barabasị kẹ ẹnyi
chọ!” (Barabasịnị rị ndị a lụsọn ndị Rom rị a kịnị.)

Isi Nke Mmitenẹi

1 Ya Paịleti nọ weri Jesu, we ẹ ye ndị-agha, wẹ nọ gbu ẹ
mkpịnsịn.
2 Ndị-agha hụ nọ gi mkpịnsịn ogun rịsọnmẹ kpa okpu-eze, bu
ẹ che ẹ isi; e yimẹ w'ẹ ẹwuru e nwun ufie-rọnị, ufie-rọnị*.
3 Wẹ nọ bịa d'e kunrun ẹ mgbe ole-lẹ-ole, a sị, "Isi i chei, eze
ndị Ju!" E jẹnburu w'ẹ, a fịan a ihiẹn.
4 Paịleti nọ jẹnzi d'a gwa wẹ, sị, "Lee ẹ, m jẹnkọ d'e wepụha nị
ụnụ 'ya, nị ụnụ marịn nị ahụnnị m njọ o mẹ!"
5 Ya Jizọsị nọ pụha: o kpuhụ okpu ogun; o yihụ ẹwuru pọpụ
hụ wẹ yimẹ ẹ. Paịleti nọ sị wẹ, "Lee ni okẹnnyẹ hụ ebeni!"
6 Ogẹn ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ụnakpa Ụlọ-nsọ gi hụn a, wẹ nọ yi,
"Kpọgbu ẹ! Kpọgbu ẹ!" Paịleti nọ sị wẹ, "Weri n'ẹ nwan, nị ụnụ
gi ẹka ụnụ kpọgbu ẹ; nị ahụnnị m eje-ihiẹn o mẹ hụn m sikọ d'e
gi ma a ikpe."
7 Ndị-ndu ndị-Ju nọ za, sị, "Ẹnyi nwọnghọ Iwu. Iwu ẹnyi sị
n'o furu hụn a nwụnnị, makẹni o weri enwẹn ẹ n'ọ wụ Nwa
Osolobuẹ."
8 Ogẹn Paịleti gi nụ hụnnị, egun nọ tụkarịd'a k'ọ tụhan a mbụ.
9 Ọ nọ shizi imẹ ọgwa a d'a jụ Jesu ajụjụ, sị, "Elebe k'ị gha
bịa?" Kanị Jesu ashịarịn'a.
10 Paịleti nọ sị a, "Ị rị a gba m nkịntịn? Y'a marịn nị m nwọn
ikẹn hụn m'e gi hatu i lẹ hụn m'e gi kpọgbu i?"
11 Jesu nọ shịarị a, sị, "O nwọnni ikẹn i nwọn ebe m rị wezụka
nị Osolobuẹ gha elu ye 'y'ẹ. Ya wụ, onyẹ hụ bu m che ẹka ị mẹ
njọ kanị."
12 Gha ogẹn Paịleti gi nụ hụnnị jẹnmẹ, ọ nọ mẹmẹ n'ọ hatu
Jizọsị ye; kalẹ, igunrun hụ nọ yi oro, sị, "I hatu okẹnnyẹni ye,
'ya wụ nị y'ẹlẹ ọwụ eze-kanị wụ Siza; makẹlẹ, onyẹ ọwụlẹ weri
enwẹn ẹ n'ọ wụ eze rị a lụsọn Siza ọgụn!"
13 Ogẹn Paịleti gi nụ oku ndịnị, ọ nọ wepụha Jizọsị ihun-ezi,
nọdị alị elu Oche Okinkin-ikpe elu Mgba-nkpo w'a kpọ "Mgba-
nkpo Ọmụma." (Kanị "Gabata" kẹ w'a kpọ a ọnụ Hibru hụn wụ
asụsụ ndị Ju).
14 Ụhụọhịn hụ wụ ụhụọhịn wẹ gi a kwademẹ Mmẹmmẹ-
Nghafe. O rumẹ ogẹn anwụn gi a rị isi, Paịleti nọ sị ndị Ju, "Lee
ni eze ụnụ!"
15 Wẹ nọ yi oro, sị, "Gbu ẹ! Gbu ẹ! Kpọgbu ẹ!" Paịleti nọ jụ wẹ,
sị, "Ụnụ chọ nị m kpọgbu eze ụnụ?" Ndị-isi nchụ-ẹjan nọ shịarị
a, sị, "Siza, eze Rom, 'ya sụọ wụ eze ẹnyi nwọn!"
16 Ya Paịleti nọ we Jesu ye ndị-agha d'a kpọgbu.

A Kpọgbu Wẹ Jizọsị
(Mat 27.32-34; Mak 15.21-32; Luk 23.26-43)

---

* **Isi Nke Mmitenẹi**:2 ẹwuru ndị nze lẹ ndị-ịdafịn

'Ya ndị agha nọ weri Jesu.
17 Ọ nọ buru obe† gha imẹ obodo ahụn pụ, si ebe w'a kpọ
“Ebe-Okpokom'isi.” (“Gọgọta kẹ w'a kpọ a ọnụ Hibru hụn wụ
asụsụ ndị-Ju”)
18 Ebẹhụ kẹ wẹ nọ kpọma a elu-obe; wẹ kpọmazịkwọ ikẹnnyẹ
ẹbụọ elu obe ichẹn-ichẹn che n'ẹ, onyẹ ohu rị azụụnnị, onyẹ
ohu rị azụụnnị, Jizọsị rị etintin wẹ.
19 Paịleti nọ de ihiẹn buche elu obe hụ. Ihiẹn o de wụ, “Jesu
onyẹ Nazarẹtị, eze ndị Ju.”
20 Ndị bu ọda gụn a, makẹni ebahụn wẹ nọ kpọgbu Jesu
nọkunmẹ imẹ obodo hụ lẹzi makẹni wẹ gi asụsụ ndị Ju wụ
Hibru lẹ asụsụ ndị Rom wụ Latịnị lẹ asụsụ Griki hụn alị ichẹn-
ichẹn a sụ ogẹn hụ de ihiẹn hụ.
21 Ndị-isi nchụ-ẹjan ndị-Ju nọ sị Paịleti, “Edelẹ ẹ ‘Eze ndị Ju,’
kama, de ‘Okẹnnyẹni sị, “Mmẹ wụ eze ndị Ju.” ’ ”
22 Paịleti nọ shịarị, sị, “E degụọ m ihiẹn m de.”
23 Ndị-agha hụ a kpọmagụụ Jesu elu-obe, wẹ nọ kịrị ẹkwa ndị
o yi kebe wẹ ụzọ ẹnọ, onyẹ-onyẹ nọ weri ụzọ ohu-ohu. Nke ẹfẹ
tueni o yiye enu ẹ, hụn nwọnlẹni ebe wẹ gi wegbama a makẹni
ibe ẹkwa ohu rọchanrịn, gha elu d'e ru alị,
24 ndị-agha ndị hụ a sị ibe wẹ, “Ẹnyi etikakọ n'a; nị ẹnyi tụ
nkpọ gi marịn onyẹ sikọ d'e weri n'ẹ.” Ọnwan mẹ kẹni ihiẹn
Ẹhụhụọ-nsọ ku hụn ụzọ mẹzu, Ẹkụkwọ-nsọ sị,
“E keri wẹ ẹwuru m,
tụ mkpọ gi weri ẹwuru m yiye elu ẹ.”
'Ya kẹ ndị-aghanị mẹ.
25 Ndị wuzo ẹhụ obe Jesu ogẹn ahụn wụ nnẹ ẹ, nwẹnẹ nnẹ ẹ
okpoho, Meri nwunyẹ Klopasị lẹ Meri onyẹ Magidala.
26 Jesu a hụn nnẹ ẹ lẹ nwa-azụụn hụ ihiẹn ẹ a sụọ Jesu kẹ wẹ
turu ebẹhụ, ọ nọ sị nnẹ ẹ, “Okpoho, hụnnị wụ nwa ị.”
27 Ọ nọzị sị nwa-azụụn a ahụn, “Hụnnị wụ nnẹ i.” Ya nwa-
azụụn hụ nọ gha ẹrịra weri nnẹ Jesu si iwe 'ya wụ nwa-azụụn,
nnẹ Jesu nọ du ẹ biri.

Ọnwụn Jesu
(Mat 27.45-56; Mak 15.33-41; Luk 23.44-49)

28 Omẹgụụ, makẹni Jesu a marịngụọ nị ihiẹn ile e
mẹchanrịngụọ, ọ nọ sị, “Ẹgụn mirin rị a gụn m.” O ku okuni n'o
gi mẹzu ihiẹn Ẹkụkwọ-nsọ ku.
29 Ite ohu manya rụ-ụka jun rị ebahụn; 'ya wẹ nọ weri
ẹru suye imẹ manya hụ, gi mkpịnsịn ihiẹn-akụnkụn w'a kpọ
haịsopu wesi ẹ elu, su ẹ ụgb'ọnụ.

---

† **Isi Nke Mmitenẹi**:17 Ogẹn hụ, obe osisi kẹ ndị-Rom gi e gbu onyẹ wẹ ma ikpe-ọnwụn. O ru, onyẹ wẹ ma ikpe ọnwụn e buru obe ẹ, sọnmẹ ndị-agha hụn jẹnkọ d'a kpọgbun'ẹ. Wẹ kpọmagụụ a elu ya wụ obe, a nọdị wẹ ebẹhụ, e che nche, d'e ru ni ọ nwụnhụn.

30 Manyanị a bangụụ Jizọsị ọnụ, ọ nọ sị, “Ọ gụgụọ!” Ya ọ nọ
bu isi kọma alị, nwụnhụn.

A Dụn Wẹ Jesu Obo Ẹkụnkụn

31 Makẹni Ụhụọhịn Nkwademẹ Izu-ikẹn rọ—ndị-ndu ndị Ju
achọnị nị wẹ latọ ẹhịụ ndị ahụn elu-obe ebẹhụ, ebe o mẹ ni
Ụhụọhịn-Izu-ikẹn hụ lalanị arịkẹnmẹkẹ nsọ. 'Ya wẹ nọ sị Paịleti
'ya sị ndị-agha a kpagisọnmẹ ndị hụ wẹ kpọma elu obe ụkụ‡,
kẹni wẹ butusọnmẹ ẹhụ wẹ enu obe.
32 'Ya kẹ ndị-agha hụ nọ jẹnmẹ d'a kpagisọnmẹ ikẹnnyẹ ndị
hụ wẹ kpọgbu wẹ lẹ Jesu ụkụ—a kpagi wẹ nke onyẹ ibuzọ,
kpagiziḳwọ nke hụn-ẹbọ.
33 Kanị ogẹn wẹ gi ru ebe Jesu rị, a hụn wẹ n'ọ
nwụnhụngụọlẹ, 'ya wẹ nọlẹni kpagi ẹ ụkụ.
34 Kama, onyẹ ohu imẹ ndị-agha hụ nọ dụn Jesu obo ẹkụnkụn,
ẹdeke lẹ mirin nọ gbapụha.
35 (Onyẹ hụ hụn kẹ ihiẹnni mẹ e kugụọ a, kẹni ụnụ lẹ enwẹn
ụnụ hụn ụzọ kweri. Ihiẹn o ku wụ ezioku; ọ marịnghọ nị
ezioku rọ).
36 Ihiẹn ndịnị mẹ kẹni ihiẹn Ẹkụkwọ-nsọ ku hụn ụzọ mẹzu:
Ẹhụhụọ-nsọ sị, “O nwọnni akpụ ọkpụkpụ a ohu hụn jẹnkọ d'a
kpagini§.”
37 Ẹkụkwọ-nsọ e kugụọzị ebe ọzọ, sị, “Wẹ jẹnkọ d'a gba onyẹ
hụ wẹ dụn ihiẹn ilee.”

Olili Jesu
(Mat 27.57-61; Mak 15.42-47; Luk 23.50-56)

38 Omẹgụụ, Josẹfụ, onyẹ obodo Arịmatịa, nọ jẹn d'a sị Paịleti
'ya buye ẹ ẹhụ Jizọsị (Josẹfụ gi nzuzue e sọn ụzọ Jesu makẹni
egun ndị-ndu ndị Ju rị a tụ a). Paịleti nọ kweri, sị a d'e buru
ẹhụ Jesu; 'ya ọ nọ jẹn d'e buru ẹ.
39 Nikodimọsị hụn bịa d'e kunrun Jizọsị imẹ ukinkin ogẹn
mbụ nọ sọnmẹ Josẹfụ. Nikodimọsị wẹhẹ udẹn e shin ọhụnma
wẹ gi ẹhụhụọ maa lẹ alo mẹmẹ, hụn nyịnkarị nkirishi ẹkpa nnu.
40 Ikẹnnyẹ ẹbụọ hụ nọ buru ẹhụ Jesu, gi ẹkwa linẹ fụgbamẹ 'ya
lẹ ihiẹn ndị ahụn e shin ọhụnma—rịkẹ kẹ ndị Ju dọn a kwama
ozun wẹ k'e li.
41 O nwọn ụgba rị ebahụn wẹ nọ gbu Jesu; ili-okporo ọhụn
wẹ kelẹni liyetu ịhịan rị imẹ ụgba hụ.
42 Makẹni Ụhụọhịn hụ ndị Ju gi a kwademẹ Izu-ikẹn a
gụmagụọ bụ ili hụ rị nsue, wẹ nọ gwẹrụ bu ẹhụ Jesu che ili
ahụn rị ebẹhụ.

---

‡ **Isi Nke Mmitenẹ**i:31 Ọnwan kẹ wẹ gi e mẹ wẹ a nwụnkẹnrin. § **Isi Nke Mmitenẹ**i:36 Ẹsọdọsị 12.46; Nọmbasị 9.12; Ẹbụ-ọma 34.20

Isi Nke Ọgụn

Okpokoro Ili
(Mat 28.1-8; Mak 16.1-8; Luk 24.1-12)

1 Ụzọ-ụtụntụn ụhụọhịn ibuzọ imẹ izu-ụka*, ebe eki kelẹni
fọngụụ, Meri onyẹ Magidala nọ jẹn ili hụ hụn nọ kẹ okporo.
'Ya k'ọ nọ hụn a nị e nupụgụọ wẹ ọmụma hụn rị ọnụ ili hụ.
2 Ọ nọ gi ọsọ jẹn d'e kunrun Saịmọnụ hụn w'a kpọ Pita lẹ
nwa-azụụn ọzọ hụ ihiẹn ẹ a sụọ Jesu, sị wẹ, "E bupụgụọ wẹ
Di-nwọnni-ẹnyi imẹ ili hụ bụ ẹnyi amarịn ebe wẹ buche ẹ."
3 'Ya kẹ Pita lẹ nwa-azụụn ọzọ hụ nọ gbashi ili hụ.
4 Nwa-azụụn hụn-ẹbọ hụ nọ gbaghafe Pita, bu ụzọ ru
ebahụn.
5 O hulụa alị, nyọnye imẹ ili, 'ya ọ nọ hụn ẹkwa linẹ ndị ahụn
wẹ te gi kwama Jesu ebe wẹ rị alị ebẹhụ, kanị ọ banyeni imẹ
ili hụ.
6 Saịmọn' Pita hụn sọnkọ a azụụn e ru ebẹhụ, ọ nọ shi imẹ ili
hụ ozigbo-ozigbo. Ọ nọ hụn ẹkwa linẹ ndị hụ alị ebẹhụ,
7 hụnzị ẹkwa hụ te rị isi Jesu. Ẹkwa hụ te rị isi Jesu lẹ linẹ ndị
ahụn arị ụzọ ohu; kama, wẹ fụma ẹkwa hụ te rị isi Jesu, bu ẹ tọ
nkọ ohu.
8 Ya nwa-azụụn hụn-ẹbọ hụ, hụn bu ụzọ ru ili hụ nọ
banyezikwọ; ọ hụn, ọ nọ kweri.
9 (Ogẹn ahụn, w'e ke ghọtakwọ ihiẹn hụ Ẹhụhụọ-nsọ ku—n'o
jẹnkọ d'a gha ọnwụn lihi.)
10 Ya ụmụ-azụụn a ndị ahụn nọ lashisọnmẹ iwe wẹ.

Meri Onyẹ Magidala A Hụn Jesu K'ọ Ghagụụ Ọnwụn Lihi
(Mat 28.9-10; Mak 16.9-11)

11 Kanị Meri e turukwọ ihun ili hụ, a kwan ẹkwan. K'o dọn rị
a kwankwọ, o hulụa alị, nyọnye imẹ ili hụ,
12 ọ nọ hụn ndị mmọn-ozi ẹbụọ yi ẹkwa ọchan kẹ wẹ nọdị alị
ebahụn ẹhịụ Jesu te rị, onyẹ ohu rị ibe isi ẹ, hụn-ẹbọ rị ibe ọkụ
a.
13 Wẹ nọ jụ a, sị, "Okpoho, k'ị rị a kwannị?" Ọ nọ shịarị wẹ,
sị, "E wepụgụọ wẹ Di-nwọnni-m, bụ a marịn m ebe wẹ buche
ẹ!"
14 Ogẹn o gi kugụụ ihiẹnni, ọ nọ gbehutọ, hụn Jesu k'o turu
ebẹhụ, kanị ọ marịn nị Jesu rọ.
15 Jesu nọ jụ a, sị "Okpoho, k'ị rị a kwannị? Onyẹ k'ị rị a chọ?"
Meri ro ni onyẹ hụn e lefụ ugbo-nta hụ ẹnya rọ, 'ya ọ nọ sị a,
"Di-ọkpa, ọwụnị 'yụ bupụ a, gwa m ebe i buche ẹ, m k'e jẹn d'e
buru ẹ."
16 Jizọsị nọ hị a, "Meri!" Meri nọ gbehutọ bu ihun zinmẹ ẹ,
gi asụsụ Hibru yi, "Raboni!" (Raboni wụ Onyẹ-nkuzi asụsụ ndị
Ju)

---

* **Isi Nke Ọgụn**:1 hụn wụ nwan ụhụọhịn Sọnde

17 Jesu nọ sị a, “Ekwọndọnlẹ m ẹka, makẹni m'e ke jẹn elu-
igwee d'e kunrun Chuku-Nẹdi. Ka jẹn d'e kunrun umunẹ m,
y'a sị wẹ, ‘M lakọ elu-igwee d'e kunrun Nẹdi m hụn wụzị Nẹdi
ụnụ, Osolobuẹ m hụn wụzị Osolobuẹ ụnụ.’ ”
18 'Ya kẹ Meri onyẹ Magidala nọ jẹn d'a gwa ụmụ-azụụn Jesu,
sị, “A hụngụọ m Di-nwọnni-ẹnyi!” Ya k'ọ nọzị gwachanrịn wẹ
ihiẹn ndị hụ ọ gwa a.

Jesu E Nwọnpụha Ebe Ụmụ-azụụn A Rị
(Mat 28.16-20; Mak 16.14-18; Luk 24.36-49)

19 Ẹnyasị ụhụọhịn hụ, hụn wụ ụhụọhịn ibuzọ imẹ izu-ụka,
ụmụ-azụụn Jesu nọ kpọkin enwẹn wẹ ye ebe wẹ rị makẹni egun
ndị-ndu ndị-Ju rị a tụ wẹ. Ya Jesu nọ nwọnpụha idẹnmizi d'e
turu imẹ igunrun wẹ, sị, “Udọn 'ya rị nị ụnụ.”
20 Ogẹn o gi kugụụ ihiẹnni, ọ nọ ghọsị wẹ ẹka a ẹbụọ lẹ
ẹkụnkụn a. Ogẹn ụmụ-azụụn a gi hụn Di-nwọnni-ẹnyi, ịghọghọ
e jun wẹ obi.
21 Jizọsị nọzị nwan sị wẹ, “Udọn 'ya rịnị ụnụ. Kẹ Chuku-Nẹdi
dọn zi m kẹ m rị nwan e zi ụnụ.”
22 O kugụụ ihiẹnni, ọ nọ horokpu wẹ, sị, “Narịn nị Mmọn-nsọ.
23 Ụnụ gbagharị ịhịan njọ wẹ, Osolobuẹ a gbagharị wẹ ya;
omẹni ụnụ agbagharịnị wẹ njọ wẹ, Osolobuẹ agbagharịkọ wẹ.”

Jesu Lẹ Tamọsị Hụn Rụ-ụka

24 Tamọsị (hụn w'a kpọ Ejimẹ), hụn wụ onyẹ ohu imẹ wẹ
mmẹbụọ, arị imẹ wẹ ogẹn Jesu gi bịa.
25 'Ya ụmụ-azụụn ibe ẹ nọ sị a, “Ẹnyi a hụngụọ Di-nwọnni-
ẹnyi.” Kanị Tamọsị nọ sị wẹ, “Manị m hụn ebe wẹ dụsọnmẹ ẹ
ntu ndị hụ ẹka ẹbụọ, bu mkpịnsịn-ẹka m che ebe ntu ndị hụ
rụsọnmẹ ẹ ẹhụ ẹka ẹbụọ, e bu m ẹka che ẹkụnkụn a—ekwerikọ
m!”
26 Hụn mẹ ẹ izu-ụka, ụmụ-azụụn Jesu rịzị imẹ ụlọ; uwẹ lẹ
Tamọsị rị. Ụzọ kpọkin akpọkin, kanị Jesu nọ nwọnpụha, turu
imẹ igunrun wẹ, sị, “Udọn 'ya rịnị ụnụ.”
27 'Ya ọ nọ sị Tamọsị, “Bu mkpịnsịn-ẹka ị che ebeni, lee ẹka m
ẹbụọ; tịnpụ nwan ẹka ị buche m ẹkụnkụn. Arụzịlẹ ụka; kweri!”
28 Tamọsị nọ za a, sị, “Di-nwọnni-m lẹ Chuku m!”
29 Jesu nọ sị a, “I kweri makẹlẹ y'a hụngụọ m? Ngọzi wụ nke
ndị hụn kelẹni hụn bụ e kweri wẹ.”

Ihiẹn Wẹ Deni Ẹkụkwọnị

30 O nwẹghọzị ọrụn-atụmẹnya ndị ọzọ bu ọda wẹ deyelẹni imẹ
ẹkụkwọnị hụn Jesu rụnzị idẹnya ụmụ-azụụn a.
31 Kanị, wẹ deye ndịnị kẹni ụnụ hụn ụzọ kweri nị Jesu wụ
Kraịstị, Nwa Osolobuẹ, Onyẹ Hụ Osolobuẹ Tumẹ; lẹ ni ụnụ gi
ẹfan a nwọn ndụn ghahanị ikwerinin'ẹ.

Isi Nke Ohu-kwasị-ọgụn

Jesu E Nwọnpụhazị Ebe Ụmụ-azụụn A Rị

1 Ihiẹn ndịnị e mẹgụụ, Jesu nọ nwọnpụhazị d'e kunrun ụmụ-azụụn a mkpẹnrẹn "Ohimin" Taịberiasị. Ẹnịna k'o dọn mẹ:
2 Saịmọnụ hụn wụ Pita, lẹ Tamọsị (hụn w'a kpọ Ejimẹ) lẹ Natanẹlụ (onyẹ obodo Kana rị Galili) lẹ ụmụ-ikẹnnyẹ Zẹbẹdi lẹzi ụmụ-azụụn Jesu ẹbụọ ọzọ gba nọdị.
3 Saịmọn' Pita nọ sị ndị ahụn ya lẹ wẹ rị, "E shi m d'e gbu azụụn." Wẹ nọ sị a, "Ẹnyi sikọ d'e sọnmẹ i." 'Ya wẹ nọ jẹnmẹ. Wẹ nọ banye ụgbọ-mirin d'e gbumẹ. Kanị, egbuni wẹ ihiẹn ọwụlẹ ukinkin hụ ile.
4 Ogẹn eki gi fọngụụ, Jesu nọ turu mkpẹnrẹn mirin; kanị ụmụ-azụụn a amarịn nị Jesu rọ.
5 'Ya k'ọ nọ jụ wẹ, sị, "Ụmụẹka, o ke nwọn azụn ụnụ gbu?" Wẹ nọ za, sị, "Kaka akp'ohu."
6 Ọ nọ sị wẹ, "Tụ nị ọga ụnụ ye azụụn ẹka-nni ụgbọ ụnụ, ụnụ jẹnkọ d'e gbu azụn." 'Ya wẹ nọ tụye ọga hụ, o te nịzịnị wẹ dọbanhan imẹ ụgbọ, makẹni azụn wẹ gbu e bukẹ ọda.
7 Nwa-azụụn hụ ihiẹn ẹ a sụọ Jesu nọ sị Pita, "Di-nwọnni-ẹnyi rọ maị!" Ogẹn Pita gi nwan nụ nị Di-nwọnni-ẹnyi rọ, ọ nọ yiri ẹwuru o yiye elu ẹ (makẹni o te yipụgụụ a). Ya ọ nọ tụban imẹ mirin.
8 Ụmụ-azụụn isin ahụn họdụ imẹ ụgbọ nọ gi ụgbọ dọkpụnpụha ọga hụ azụn jun mkpẹnrẹn mirin. Gha ebẹhụ wẹ rị d'e ru mkpẹnrẹn-mirin eteni—ihiẹn rịkẹ ama-ụkụ iri kwasị ọgụn-isin sụọ rọ; o ruchanrịnnị polu ẹbụọ.
9 Ogẹn wẹ gi ru mkpẹnrẹn mirin, wẹ nọ hụn oboko ọkụn ebahụn; azụn rị elu ẹ; brẹdi hụzịkwọ ebẹhụ.
10 Jesu nọ sị wẹ, "Wẹhẹ ni azụn imẹ ndị hụn ụnụ gbu kikẹnni."
11 Ya Saịmọnụ wụ Pita nọ si imẹ ụgbọ-mirin, dọkpụnpụha ọga hụ mkpẹnrẹn mirin. Azụn hisọnmẹ ogbe jun ẹ, azụn mmẹtọ-kwasị-ọgụn-ẹsa. Azụn rị imẹ ọga hụ e bukẹnmẹkẹ ọda bụ ọga hụ etikanị.
12 Jesu nọ sị wẹ, "Bịa nị nwan d'e ri ihiẹn-oriri ụtụntụn." Bụ o nwọnni nwa-azụụn a ọwụlẹ egun nị jụ a, "Onyẹ k'ị wụ?" makẹni a marịngụọ wẹ nị Di-nwọnni-ẹnyi rọ.
13 'Ya kẹ Jesu nọ jẹn d'e weri brẹdi hụ ye wẹ, werizikwọ azụn hụ ye wẹ.
14 Ọnwan mẹ ẹ mgbe ẹtọ ụmụ-azụụn Jesu hụn a k'ọ ghagụụ ọnwụn lihi.

Jesu E Wekinhẹzi Pita Ọnọdị A

15 Ogẹn wẹ gi rigụụ ihiẹn-oriri ụtụntụn ahụn, Jesu nọ sị Saịmọnụ wụ Pita, "Saịmọnụ nwa Jọnụ, ihiẹn m a sụọghọ ị karị

ndịnị?” Ọ nọ za, sị, “Ẹghẹẹ Di-nwọnni-ẹnyi, 'y'a marịnghọ nị ihiẹn i a sụọghọ m.” Jesu nọ sị a, “Lefụ ụmụ-atụnrụn m ẹnya.”
16 Jesu nọ jụ a hụn mẹ ẹ mgbe ẹbụọ, sị, “Saịmọnụ nwa Jọnụ, ihiẹn m a sụọghọ ị?” Ọ nọ za, sị, “Ẹghẹẹ Di-nwọnni-ẹnyi, 'y'a marịnghọ nị ihiẹn i a sụọghọ m.” Jesu nọ sịzị a, “Lefụ atụnrụn m ẹnya.”
17 Jesu nọ jụzị a 'ya hụn mẹ ẹ mgbe ẹtọ, “Saịmọnụ nwa Jọnụ, ihiẹn m a sụọghọ ị?” Ọ nọ fụ Pita nị Jesu jụ a ya mgbe ẹtọ, “Ihiẹn m a sụọghọ ị?” Pita nọ sị a, “Di-nwọnni-ẹnyi, 'y'a marịnghọ ihiẹn ile; y'a marịnghọ nị ihiẹn i a sụọghọ m.” Jesu nọ sị a, “Lefụ atụnrụn m ẹnya.
18 M rị a gwa ị ezioku, ogẹn i gi rị okoro, y'e kọnrin, e jẹn ebe ọwụlẹ sụọ n'ị; kanị ị kagụụ ẹgẹdi, i jẹnkọ d'a tịnpụ ẹka ị, ndị ọzọ e kọnmẹ i, we i si ebe i chọlẹni n'i jẹn.”
19 (Jesu gi ihiẹnni o ku ghọsị ụdị ọnwụn Pita jẹnkọ d'a nwụn gi wẹhẹ ni Osolobuẹ ọghọ).
Jesu e kugụụ ihiẹnni, ọ nọ sị Pita, “Sọnmẹ m!”

Jesu Lẹ Pita Lẹ Nwa-azụụn Ahụn Ihiẹn Ẹ A Sụọ Jesu

20 Pita e lee ẹnya azụụn, ọ nọ hụn nwa-azụụn ọzọ hụ ihiẹn ẹ a sụọ Jesu. (Hụn nọsọn Jizọsị ogẹn wẹ gi rị e ri ihiẹn-oriri ẹnyasị ahụn, nwa-azụụn hụ hụn jụ Jizọsị, sị, “Di-nwọnni-ẹnyi, onyẹ jẹnkọ d'e re i?”)
21 Ogẹn Pita gi hụn a, ọ nọ jụ Jesu, sị, “Di-nwọnni-ẹnyi, okẹnnyẹni?”
22 Jizọsị nọ sị a, “Omẹni m chọ n'ọ rị ndụn d'e ru mgbe m bịa, ẹlẹ hụn biri i? Sọnmẹ m!”
23 'Ya okuni nọ kpọgbama imẹ igunrun ndị e sọn Jesu, nị nwa-azụụnnị anwụnkọ. Kanị, Jizọsị ekuni n'ọ nwụnkọ, ihiẹn o ku wụ, “Omẹni, m chọ n'ọ rị ndụn d'e ru mgbe m bịa, ẹlẹ hụn biri i?”
24 Ya wụ nwa-azụụn wụ onyẹ hụn rị nwan e ku oku ihiẹn ndịnị; ịya detuzikwọ nwan ndịnị wẹ; ẹnyi a marịnghọ nị ihiẹn o ku wụ ezioku.

Mmẹkin

25 Kanị, o nwẹzikwọ ihiẹn ndị-ọzọ bu ọda Jesu mẹ. Omẹni wẹ dechanrịn wẹ ile ohu-ohu, e roghọ m'a nị ụwa ile erugụkọ ẹhụhụọ wẹ sikọ d'e gi de wẹ.

Ọrụn Ndị-Ozi Ahụn Pụ-ichẹn

Jesu A Lashi Elu-igwee Id'ẹnya Ndị E Sọn N'ẹ

1 Tiofiloṣị-o, imẹ ẹkụkwọ nke ibuzọ, m de ihiẹn ile Jesu rụn lẹ
ihiẹn ile ọ kuzi—gha ogẹn o gi bidọn ọrụn a
2 d'e ru ụhụọhịn hụ wẹ weri ẹ si elu-igwee, ogẹn o gi gigụụ
ikẹn Mmọn-nsọ gwa Ndị-ozi hụ pụ-ichẹn o họpụha ihiẹn wẹ
jẹnkọ d'e mẹ.
3 Ogẹn o gi tagụụ afụnfụn, nwụnhụngụụ, ọ hụ a bịa d'e
kunrun ndị-ozi hụ pụ-ichẹn ọrọgbọ akp'ọhịn ọgụnnaị, e gi ụzọ
rị ichẹn-ichẹn a ghọsị wẹ n'ọ ghagụọ ọnwụn lihi. Ogẹn hụ o gi
rị a bịa, ọ hụ a gwa wẹ oku Alị-eze Osolobuẹ.
4 O nwẹ ogẹn o gi bịa k'o dọn a bịa. Ebe ya lẹ wẹ rị e ri ihiẹn-
oriri, ọ nọ sị wẹ, "Aghakwọlẹ ni Jerusalẹm pụ; ka cheri ni onyẹ
ahụn Nẹdi m kwe nkwa n'o k'e zihẹ, hụn m gwa ọnụ oku ẹ.
5 Jọnụ gi mirin mẹ mirin-Chuku; kanị, o gini d'e mẹ akp'ọhịn
ole, wẹ k'e gi Mmọn-nsọ mẹ ụnụ mirin-Chuku."

Jesu E Si Elu-igwee

6 Ogẹn wẹ gi zuzi, wẹ nọ jụ a, sị, "Di-nwọnni-ẹnyi, ogẹnni kẹ
y'e gi nwan gbafụha ẹnyi ndị Izrẹlụ ẹka ndị rị a kịnị ẹnyi kẹni
ẹnyi kịma enwẹn ẹnyi?"
7 Jizọsị nọ shịarị wẹ, sị, "Ẹlẹ hụn ọnụ e gi marịn ogẹn mọbụ
mgbe Chuku-Nẹdi gi ẹka a tumẹ.
8 Kama, ụnụ jẹnkọ d'e nwọnhẹn ikẹn ogẹn Mmọn-nsọ k'e gi
bịakwasịgụụ ọnụ, ọnụ a wụrụ ndị-ọshẹri m imẹ Jerusalẹm lẹ
imẹ Judia ile lẹ imẹ Sameria lẹzi imẹ ụwa ile—d'e ru ebe ụwa
ru."
9 Ogẹn o gi kugụụ ihiẹnni, wẹ hụ e lee ẹ, ọ nọ buli elu, orukpu
nọ kpumẹ ẹ, ahụnzịnị w'a.
10 Ebe wẹ rịkwọ e lee enu-igwere moo k'ọ lakọ, ikẹnnyẹ ẹbụọ
yi ẹwuru ọchan tueni nọ nwọnpụha idẹnmizi, turuyeni wẹ,
11 sị wẹ, "Ikẹnnyẹ Galili, kị ụnụ turuni ebeni e lee elu-igwere
moo? Jesuni wẹ gha ebe ọnụ rị wesi elu-igwee jẹnkọ d'e
kinhẹn-azụụn kẹ ụnụ dọn hụn a k'ọ nakọ enu-igwee."

Onyẹ Nọkin Ẹnya Judasị

12 Ya ụmụ-azụụn Jesu nọ gha ugu hụ w'a kpọ Olivẹtị hụn
nọkunmẹ Jerusalẹm lakin Jerusalẹm. (Gha Olivẹtị d'e ru
Jerusalẹm tehan kẹ ijẹn Ụhụọhịn Izu-ikẹn hụn wụ nkirishi
maịlị ohu.)
13 Ogẹn wẹ gi banye obodo hụ, wẹ nọ si mmughẹ hụ rị ibe
enu hụn w'a nọdị. Wẹ wụ ndịnị: Pita, Jọnụ, Jemisi, Andụrụ;
Filipu lẹ Tamọsị, Batolomi lẹ Matiu, Jemisi nwa Alịfịọsị lẹ

Saịmọnụ lẹ Judasị nwa Jemisi. Saịmọnụ te wụ onyẹ ohu imẹ
ndị hụn gi ẹka ikẹn a nwan nị wẹ chụfụ ndị Rom rị a kị alị wẹ.
14 Ndịnị ile hụ e gi obi ohu e mẹ ekpere, e we enwẹn wẹ che
imẹ ẹ—uwẹ lẹ ikpoho ndị ọzọ lẹ Meri nnẹ Jizọsị lẹzikwọ umunẹ
Jizọs' ikẹnnyẹ.
15 Ogẹn hụ, Pita nọ lihi ọtọ imẹ igunrun ndị kwerini; (ihiẹn
rịkẹ madụ ọgụn-isin gbakikomẹ ebẹhụ);
16 ọ nọ sị, "Umunẹ m, Ẹkụkwọ-nsọ jẹnkọ d'e mẹzurịrị. O
mẹgụọ nwan ebe Judasị rị nọkẹ kẹ Mmọn-nsọ dọn ku ghahanị
Defidi—Judasị hụn duhẹ ndị nwụnrụn Jesu.
17 Makẹni, o te wụ onyẹ ohu imẹ ẹnyi; o te nwọnzịkwọ ogbo
ẹ imẹ ọrụnnị." Ya kẹ Pita ku.
18 (Makẹni, okẹnnyẹ ahụn wụ Judasị gi egho eje-ihiẹn hụ o
mẹ ṅọnrin anị: ọ dan, gi isi zu alị, etintin ẹ nọ gbawa, akụ-ẹfọ
a nọ yọfụha.
19 Ndị ile bi imẹ Jerusalẹm nọ nụ ihiẹnni, wẹ nọ gi asụsụ wẹ
kpọ alị hụ, "Hakẹdama" ya wụ "Ogige ẹdeke.")
20 Ya Pita nọ kusọnmẹ, sị, "Makẹni wẹ de ẹ imẹ Ẹkụkwọ Ẹbụ-
ọma, sị,
'Wẹ la ụlọ a tọ okpokoro,
onyẹ ọwụlẹ ebilẹ ẹ;
onyẹ ọzọ ya weri ọkwa a.'
21 Ya wụ nwan nị onyẹ ọzọ jẹnkọ d'e sọn ẹnyi wụrụ ọshẹri. O
k'a wụrịrị onyẹ ohu imẹ ikẹnnyẹ ndị hụ sọnni ẹnyi ogẹn hụ ile
Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu gi rị imẹ igunrun ẹnyi—
22 ghakwọrị ogẹn Jọnụ gi rị e mẹ mirin-Chuku d'e ru ụhụọhịn
wẹ gha imẹ igunrun ẹnyi weri Jesu si elu-igwee. Onyẹ hụ sikọ
d'e sọn ẹnyi a shịa ẹri nị Jesu a ghagụọ ọnwụn lihi."
23 Ya wẹ nọ họpụha madụ ẹbụọ—Josẹfụ lẹ Matịasị. W'a kpọ
Josẹfụ Basabasị, a kpọzịkwọ a Jọstusu.
24 Ya wẹ nọ mẹ ekpere, sị, "Di-nwọnni-ẹnyi, ịyụ marịn obi
ịhịan ile; dodo, ghọsị ẹnyi onyẹ ị họrị imẹ madụ ẹbụọnị,
25 kẹni o weri ọkwa lẹ ọrụn onyẹ-ozi pụ-ichẹn hụn Judasị latọ
jẹnmẹ ebẹhụ furu n'ẹ."
26 Wẹ nọ tụ mkpọ, ọ nọ hanrịn Matịasị; wẹ nọ we ẹ cheni
ndị-ozi pụ-ichẹn mmanaị hụ.

Isi Nke Ẹbụọ

*Mmọn-nsọ A Bịa Ụhụọhịn Mmẹmmẹ-Pẹntikosu**

1 Ogẹn o gi ru ụhụọhịn Mmẹmmẹ ahụn w'a kpọ Pẹntikosu, ndị
ile kwerini rị ụzọ ohu.

---

* **Isi Nke Ẹbụọ**: Pẹntikosu wụ mmẹmmẹ ndị Ju e mẹ ahụa-ahụa (Livitikọsị 23.16). Gha ụhụọhịn Jesu gi nwụnhụn d'e ru ụhụọhịn o gi lashi elu-igwee wụ ihiẹn nọkẹ akp'ọhịn ọgụnnaị (1.3). Gha ogẹn Jesu gi nwụnhụn d'e ru ụhụọhịn Mmẹmmẹ-Pẹntikosu wụ akp'ọhịn iri kwasị ọgụnnaị.

2 Idẹnmizi, ụzụn nọ gha elu-igwee bịa: ụzụnnị nọkẹ okẹn
ufere rị a kpọnị. Ọ nọ jun imẹ ụlọ ebe wẹ nọdịsọnmẹ anị.
3 Ya wẹ nọ hụn ihiẹn rịsọnmẹ kẹ ire k'ọ pụha, e nwun kẹ ọkụn,
nọkwasịsọnmẹ onyẹ-onyẹ imẹ wẹ.
4 Mmọn-nsọ nọ jun imẹ wẹ ile, wẹ nọ sụma asụsụ ndị ọzọ rị
ichẹn-ichẹn, nọkẹ kẹ Mmọn-nsọ dọn ye wẹ ikẹn wẹ gi e ku.
5 Ogẹn hụ, ndị Ju hụn a tụ egun Osolobuẹ, hụn bisọnmẹ alị
ile rị enu-ụwa, rị imẹ Jerusalẹm.
6 Ogẹn wẹ gi nụ ụzụnnị, igunrun ịhịan nọ gbakikomẹ. Ọ tụ
wẹ ẹnya, makẹni onyẹ-onyẹ imẹ wẹ hụ a nụ kẹ wẹ rị a sụ asụsụ
a.
7 Ọ gba wẹ nghariị-ẹnya ọda-ọda; wẹ nọ sị, "Ndịnị ile rị e ku
oku ẹlẹ ndị Galili?
8 Nanị k'o dọn nwan mẹ ni onyẹ-onyẹ imẹ ẹnyi hụ a nụ kẹ wẹ
rị a sụ asụsụ alị wẹ nọ mụ a?
9 Kẹ ndị Patịa kẹ ndị Medịa kẹ ndị Ẹlamụ; kẹ ndị bi
Mẹsopotemịa lẹ Judia lẹ Kapadosịa lẹ Pọntusu lẹ Eshịa
10 lẹ Frigia lẹ Pamfilịa lẹ Ijiptu lẹ azụụn Libịa ndị hụ nọchimẹ
Saịrin, lẹ ndị ọbịa gha Rom bịa,
11 (kẹ ndị Ju kẹ ndị gha ofufe ọzọ sọnmẹ ofufe ndị Ju); lẹzi ndị
gha Kriti bịa lẹ ndị Arabụ—ẹnyi ile hụ a nụ kẹ wẹ gi asụsụ ẹnyi
e ku okẹn ọrụn a tụ ẹnya Osolobuẹ rụnsọnmẹ."
12 Ọ tụkẹnmẹ wẹ ile ẹnya, gba wẹ nghariị-ẹnya; wẹ hụ a jụ ibe
wẹ, "Kị wụ ọnwan?"
13 Kanị ndị ọzọ hụ a mụ ẹmụ, a sị, "E gigụọ wẹ manya ọhụn
ragbu enwẹn wẹ!"

Ozi Pita Zi Ogẹn Mmọn-nsọ Gi Bịakwasịgụụ Wẹ
(Juẹlụ 2.28-32; Ẹbụ-ọma 16.8-11; 110.1)

14 Kanị Pita lẹ ndị-ozi pụ-ichẹn mmanaị ndị ọzọ nọ lihi ọtọ,
Pita nọ wesi olu elu gwa ndị hụ gbazuni oku, sị, "Ndị Ju ibe
m lẹ ndị ile bi Jerusalẹm, nị m kọwa nị ọnụ ihiẹnni rị e mẹni;
gọnkẹnmẹ ni m ntịn.
15 Manya arị a tụ ndịnị kẹ ọnụ dọn rị e ro, kaka—makẹni
ọkụlọkụ itenẹi nke ụtụntụn rịhụ a kụ.
16 Mba, manya a rị a tụ wẹ. Kanị, ihiẹnni rị e mẹni wụ ihiẹn
hụ Osolobuẹ gi Juẹlụ onyẹ-amụma ku, sị,
17 'Osolobuẹ sị,
"Ogẹn ịkpazụụn,
m jẹnkọ d'e hu Mmọn-nsọ m kpu ịhịan ile.
Ụmụ ụnụ ikẹnnyẹ lẹ ụmụ ọnụ ikpoho
k'e bu amụma;
ikorọbịa ọnụ k'a hụn ọhụn;
ikẹnnyẹ-ọba ụnụ k'a rọ nrọ.
18 Ẹghẹẹ, ogẹn hụ,
m k'e hudẹ Mmọn-nsọ m kpu ndị idibo m—

kẹ ikẹnnyẹ kẹ ikpoho,
e bu wẹ amụma.
19 M k'a ghọsịsọnmẹzịkwọ ihiẹn a tụ ẹnya elu-igwere,
ghọsịsọnmẹ ahịma elu-ụwa—
kẹ ẹdeke kẹ ọkụn kẹ ẹnwụnrụn.
20 Ẹnya-anwụn jẹnkọ d'a gba ishi,
ifọn e nwunmẹ ẹdeke-ẹdeke,
Ụhụọhịn Di-nwọnni-ẹnyi kebe ru—
okẹn ụhụọhịn hụ nwẹ ọghọ.
21 Ogẹn hụ,
onyẹ ọwụlẹ hụn k'a kpọku ẹfan Di-nwọnni-ẹnyi
k'e nwọn nzụọpụha.” ’
22 Ndị Izrẹlụ, gọn ni m ntịn! Osolobuẹ wụ onyẹ hụn zihẹ
okẹnnyẹ hụ wụ Jizọs' onyẹ Nazarẹtị. Ọ nọ gi ẹ rụn ọrụn-
atụmẹnya lẹ ahụnlele lẹ ihiẹn ahịma bu ọda ebe ọnụ rị, gi ẹ ghọsị
ụnụ nị 'ya zihẹ ẹ. Ụnụ lẹ enwẹn ọnụ a marịngụọ ihiẹn ndịnị
ọhụnma-ọhụnma.
23 Kanị, nọkẹ kẹ Osolobuẹ hụn marịn ihiẹn k'e mẹ ihun dọn
kwademẹ, wẹ nọ we ẹ che ẹka ụnụ, ọnụ nọ we ẹ ye ndị anị ndị
ọzọ hụn marịnlẹni Osolobuẹ—wẹ nọ kpọma elu-obe, kpọgbuni
ụnụ 'ya.
24 Kanị Osolobuẹ nọ gha ọnwụn weli ẹ, gha ikẹn ọnwụn
gbafụha a, makẹni ọnwụn asakọ ẹka kwọndọn ẹ.
25 Makẹni Defidi ku oku ẹ, sị,
‘M'a hụn Di-nwọnni-ẹnyi ogẹn ile ebe ọ nọyeni m;
makẹni ọ rị ẹka-nni m,
emẹhunmekọ m.
26 Ya haịn obi gi a sụọ m ụsụọ;
ya haịn m gi a bụ ẹbụ.
Ẹhụ m enwẹkọdẹ nsọngbu,
makẹni m nwẹ olile-ẹnya.
27 Makẹni, y'a lakọ m tọ imẹ ili;
y'a nịkọ Onyẹ-nsọ ị rehi.
28 Y'e mẹgụọ m marịn ụzọ ndụn;
i k'e mẹ m ghọghọ ebe ị rị.’
29 Umunẹ m, o furu nị m gwapụ ọnụ nị nẹdi ẹnyi kanị wụ
Defidi a nwụnhụnghọ, e li wẹ ẹ—ili ẹ rịkwọ nwan ebeni d'e ru
tannị.
30 Kanị, makẹni ọ wụ onyẹ-amụma, makẹni ọ marịngụọ nị
Osolobuẹ kwe ẹ nkwa, kun enwẹn ẹ, n'o jẹnkọ d'e tumẹ nwa
Defidi ohu eze n'ọ nọdị ukpo ya lẹ enwẹn ẹ wụ Defidi,
31 Defidi hụn ihiẹnni n'o d'e mẹ. Ọ nọ ku ẹ nị Kraịstị, Onyẹ
Hụ Osolobuẹ Tumẹ, jẹnkọ d'a gha ọnwụn lihi, nị ananị w'a tọ
imẹ ili lẹni ẹhụ a eretọnị imẹ ili.
32 Osolobuẹ a ghagụọ nwan ọnwụn weli Jesuni: ẹnyi ile wụ
oshẹri.

33 E wesigụọ w'a ọnọdị ọghọ ẹka-nni Osolobuẹ; ọ nahangụọ
Chuku-Nẹdi Mmọn-nsọ hụ Nẹdi kwe nkwa a. Ọ nọ nwan
hupụha ihiẹnni ụnụ rị a hụn, a nụ.
34 Makẹni Defidi lẹ enwẹn ẹ aghanị ọnwụn lihi lashi elu-
igwee, kanị 'ya lẹ enwẹn ẹ ku, sị,
‘Di-nwọnni-ẹnyi sị Di-nwọnni-m,
“Nọdị alị ẹka-nni m,
35 d'e ru
mgbe m gigụụ ndị-iṅẹnrẹn i
mẹmẹ ihiẹn i gi a zọma ụkụ.” ’
36 Ụnụ ndị Izrẹlụ ile, marịn nị nwan ọhụnma-ọhụnma nị
Osolobuẹ e mẹọlẹ Jesuni ụnụ kpọgbu elu obe wụrụ Nna lẹ
Onyẹ-nzụọpụha hụ ụnụ rị e lee ẹnya a, hụn wụ Kraịstị.”

Ndị Kwerini

37 Ogẹn wẹ gi nụ ihiẹnni, o gbu wẹ mgbu obi ọda-ọda. Wẹ nọ
sị Pita lẹ ndị-ozi pụ-ichẹn ndị ọzọ, “Umunẹ, kịnị kẹ ẹnyi k'e mẹ?”
38 Pita nọ za wẹ, sị, “Onyẹ ọwụlẹ imẹ ọnụ ya rogharị, kẹni
wẹ gi ẹfan Jizọs' Kraịstị mẹ ẹ mirin-Chuku, kẹni Osolobuẹ
gbagharị a njọ, o k'e nwọnhẹn oyiye hụ wụ Mmọn-nsọ.
39 Makẹni ụnụ kẹ Osolobuẹ kwe nkwanị n'o k'e zihẹ Mmọn-
nsọ—ọnụ lẹ ụmụ ụnụ lẹ ndị rị ebe teni—onyẹ ọwụlẹ Di-nwọnni-
ẹnyi wụ Osolobuẹ ẹnyi k'a kpọrị.”
40 Pita nọ gwazị wẹ ihiẹn ndị ọzọ bu ọda, gi ẹ dọ wẹ ẹka-ntịn,
a rịọ wẹ, sị, “Zụọpụha nị enwẹn ọnụ imẹ agbọnị zinlẹni!”
41 Wẹ nọ mẹ ndị ile nabanhan ozi ẹ mirin-Chuku. Ihiẹn nọkẹ
madụ ọgụn-iri kwasị nnụ-ẹsa† nọ banye ni wẹ ụhụọhịn hụ.
42 Ndịnị ile nọ bu enwẹn wẹ che nkuzi ndị-ozi hụ pụ-ichẹn,
imẹgbama ihiẹn ile, iri Oriri-nsọ lẹ imẹ ekpere.

Obibi Ndị Kwerini

43 Egun-Osolobuẹ hụ a tụ onyẹ ọwụlẹ; Osolobuẹ hụ e gi ndị-
ozi hụ pụ-ichẹn a rụnsọnmẹ ọrụn-atụmẹnya lẹ ihiẹn-nghọsị bu
ọda.
44 Ndị ile kwerini hụ a nọgbama; o nwọnzini onyẹ weri ẹ nị
ihiẹn o nwẹ wụ nke 'ya sụọ.
45 W'e resọnmẹ ihiẹn wẹ nwọn, e keyesọnmẹ onyẹ ọwụlẹ k'o
dọn nwẹ mkpa.
46 Wẹ hụ e gi obi ohu e zu imẹ Ụlọ-nsọ ụhụọhịn-ụhụọhịn; e ri
Oriri-nsọ ụlọ-ụlọ; a shịapụ ẹfọ e gi ịghọghọ e rigbama ihiẹn-oriri
iwe wẹ,
47 a ja Osolobuẹ mma. Ihiẹn wẹ hụ a sụọ ịhịan ile. Ụhụọhịn-
ụhụọhịn, Di-nwọnni-ẹnyi hụ e bucheni wẹ ndị hụn ọ rị a
zụọfụha.

---

† **Isi Nke Ẹbụọ**:41 madụ nnụ-uku ẹtọ

Isi Nke Ẹtọ

Pita A Zụọ Onyẹ-ngụrọ

1 Ụhụọhịn ohu, Pita lẹ Jọnụ jẹnkọ Ụlọ-nsọ ogẹn ekpere, ihiẹn
nọkẹ ọkụlọkụ ẹtọ nke efinnaị.
2 O nwẹ okẹnnyẹ ohu dan ngụrọ kete w'a mụl'a, hụn w'e
buhẹ ebẹhụ. Ụhụọhịn ile kẹ wẹ gi e butọ a ọnụ-mgbọn rị Ụlọ-
nsọ hụn w'a kpọ "Ọnụ-mgbọn Ma mma," kẹni ọ hụn ụzọ a rịọ
ndị rị a banye imẹ Ụlọ-nsọ ihiẹn.
3 Ogẹn o gi hụn Pita lẹ Jọnụ kẹ wẹ banyekọ Ụlọ-nsọ, ọ nọ
rịọma wẹ ihiẹn.
4 Pita nọ bu ẹnya tụma a. (Ẹrịra kẹ Jọnụ buzikwọ ẹnya tụma
a.) Pita nọ sị a, "Bu ẹnya zinmẹ ẹnyi!"
5 Okẹnnyẹ hụ nọ bu ẹnya tụma wẹ, a tụ ẹnya n'o nwẹ ihiẹn wẹ
k'e ye ẹ.
6 Kanị Pita nọ sị a, "Enwọn m egho ọwụlẹ, kanị, m jẹnkọ d'e
ye i ihiẹn m nwọn: ghahanị ẹfan Jesu Kristi onyẹ Nazarẹtị lihi
ọtọ n'ị jẹnmẹ ijẹn!"
7 Ọ nọ kwọndọn ẹ ẹka-nni, weli ẹ. Ozigbo, ụkụ-alị a lẹ olu-ụkụ
a nọ kẹnrẹn.
8 Okẹnnyẹ hụ nọ tụsi elu, turu ọtọ, jẹnmẹ ijẹn. Ọ nọ sọn wẹ
banye imẹ Ụlọ-nsọ, e jẹn ijẹn, a wụsi elu, a ja Osolobuẹ mma.
9 Ịhịan ile a hụn a k'ọ rị e jẹnhunmẹ, a ja Osolobuẹ mma,
10 wẹ nọ lepụha a nị ịya wụ onyẹ hụn te a nọdị anị Ọnụ-
mgbọn Ma-mma a rịọ ụrịọ. Ihiẹnni mẹ n'ẹ nọ tụ wẹ ẹnya, gba
wẹ ngharị-ẹnya.

Ozi Pita Zi Imẹ Ụlọ-nsọ

11 Ebẹhụ ọ nyankụnma Pita lẹ Jọnụ imẹ ebẹhụ w'a kpọ Ẹtụ-
ụlọ Solomọnụ, ịhịan ile nọ gbaha d'e fihunmẹ wẹ makẹni
ihiẹnni mẹni tụ wẹ ile ẹnya ọda-ọda.
12 Ogẹn Pita gi hụn ihiẹnni, ọ nọ sị ndị hụ, "Ndị Izrẹlụ, kị
ihiẹnni rị a tụnị ụnụ ẹnya? Kị ọnụ gbanị ẹnyi ilee nọkẹ sị ikẹn
ẹnyi mọbụ ezi-omumẹ ẹnyi kẹ ẹnyi gi mẹ okẹnnyẹni jẹnmẹ ijẹn?
13 Osolobuẹ Ebraham lẹ Aziki lẹ Jekọpụ, Osolobuẹ ndị nẹdi
ẹnyi wẹ kanị, e yegụọ odibo ẹ wụ Jizọs' ọghọ—Jizọsị, hụn ụnụ
we ye wẹ, hụn ụnụ jụ id'ẹnya Paịleti—ọsụọn'a nị Paịleti e te
kugụọ n'ọ k'a hafụ a.
14 Ụnụ a jụ Onyẹ-nsọ hụ, Onyẹ ahụn rị ọchan—sị wẹ hapụ nị
ụnụ izighẹ.
15 Ụnụ nọ gbu onyẹ hụn e ye ndụn, kanị Osolobuẹ nọ gha
ọnwụn weli ẹ. Ẹnyi wụ ọshẹri ihiẹnni.
16 Makẹni wẹ gi okukwe gi ẹfan a dọn ẹnya, ẹfan a e mẹgụọ
okẹnnyẹni kẹnrẹn—okẹnnyẹni ụnụ a hụn, okẹnnyẹni ụnụ marịn.
Ẹghẹẹ, ịtụkwasị Jesu obi kẹ okẹnnyẹni gi nwan dịnhịn idẹnya
ụnụ ile.

17 Umunẹ m, a marịnghọ m nị amarịn haịn ụnụ gi mẹ ihiẹnni
—kẹ ụnụ kẹ ndị-isi ụnụ.
18 Kanị ẹnịna kẹ Osolobuẹ gi nwan mẹzu ihiẹn ndị ọ gha ọnụ
ndị-amụma ile ku mbụ-mbụ—nị Kraisti a, Onyẹ-nzụọpụha hụ o
tumẹ, k'a ta afụnfụn.
19 Roghari nị nwan, ụnụ e kinhẹn d'e kunrun Osolobuẹ. Ụnụ
mẹ ẹ, o jẹnkọ d'a fichanpụ ụnụ njọ,
20 kẹni ogẹn ịgba-umẹ ihiẹn gi a rị mma hụn ụzọ gha ebe Di-
nwọnni-ẹnyi rị bịa, o zihẹzikwọ nị ọnụ Kraịstị, Onyẹ Nzụọpụha
hụ o tumẹ ni ụnụ, hụn wụ Jizọsị.
21 Kanị, Jizọsị k'a rịgụdẹ elu-igwee d'e ru ogẹn Osolobuẹ k'e
gi dọnzichanrịn ihiẹn ile, nọkẹ kẹ Osolobuẹ dọn ku mbụ-mbụ
ghahanị ọnụ ndị-amụma a rị nsọ.
22 Mozizi sị, 'Di-nwọnni-ẹnyi wụ Osolobuẹ ọnụ jẹnkọ d'a gha
imẹ ndị nke ụnụ wepụha nị ụnụ onyẹ-amụma—k'o dọn wefụha
m. Ụnụ k'e gọnrịrị ntịn ihiẹn ile onyẹ-amụma hụ k'a gwa ọnụ.
23 Onyẹ ọwụlẹ gilẹni ihiẹn o ku dọn, e gbupụ w'a imẹ ndị
Izrẹlụ.'
24 Ndị-amụma ndị ọzọ ile e kughọzị oku ihiẹn ndịnị rị e
mẹ ogẹnni—ghakwọrị Samuẹlụ d'e ru ndị amụma ndị ọzọ ile
sọnn'ẹ.
25 Ụnụ kẹ ihiẹn ndị-amụma ndị ahụn ku ru nwan ẹka; ụnụ kẹ
Osolobuẹ kwetọnị nkwa o gi tumẹ nkwerigbama hụ o tumẹ
ẹgbata 'ya lẹ ndị nẹdi ọnụ kanị. Ọ sị Ebraham nẹdi ụnụ, 'Ẹka
onyẹ hụ k'a gha ẹhụ ị pụha kẹ ndị alị ile rị elu-ụwa k'a gha nwẹ
ngọzi.'
26 Ogẹn Osolobuẹ gi wepụha odibo ẹ, ọ nọ bu ụzọ zihẹ ni ọnụ
ya, n'ọ gọzi ụnụ—ghahanị imẹ onyẹ-onyẹ imẹ ọnụ gha imẹ njọ
a pụha."

Isi Nke Ẹnọ

E Wẹhẹ Wẹ Pita Lẹ Jọnụ Ọgwa Ndị-isi Nkịkwama

1 Ogẹn Pita lẹ Jọnụ gi rị a gwa ndị hụ oku, ndị nchụ-ẹjan lẹ
onyẹ hụn a kị ndị ụnakpa Ụlọ-nsọ lẹ ndị hụ imẹ ndị itu-Sadusi
nọ bịa d'e kunrun wẹ.
2 Ize hụ e ze wẹ ọda-ọda makẹni ndị-ozi ahụn pụ-ichẹn rị e gi
ihiẹn wẹ rị a kuzi banyeni Jesu a gwa ndị ahụn nị ndị nwụnnị
jẹnkọ d'a gha ọnwụn lihi.
3 Wẹ nọ nwụnrụn Pita lẹ Jọnụ. Kanị, makẹni eki e gigụọ, wẹ
nọ bu wẹ tọ imẹ ụnọ-ngan d'e ru mgbe eki fọn.
4 Kanị ndị bu ọda imẹ ndị nụ oku hụ kweri-ekweri; wẹ nọ
mẹ ndị hụn kwerini ihiẹn nọkẹ ikẹnnyẹ ọgụn-iri kwasị nnụ
mmẹbụọ, ya wụ nnụ uku isẹn.
5 Eki e fọn, Ndị-isi Nkịkwama ile: kẹ ndị-isi nchụ-ẹjan rị a kịnị
kẹ ndị-isi kẹ ndị nkuzi-Iwu nọ zu imẹ Jerusalẹm.

6 Anasị wụ onyẹ-isi nchụ-ẹjan lẹ Kayafasị lẹ Jọnụ lẹ Alẹzanda
lẹ ndị ọzọ hụn wụ ndị ikpun-ụlọ onyẹ-isi nchụ-ẹjan—ndịnị ile
rị ndị zuni.
7 Wẹ nọ wefụha Pita lẹ Jọnụ ihun wẹ, jụma wẹ, sị, "Elee ikẹn
mọbụ ẹfan kẹ ụnụ gi mẹ ihiẹnni?"
8 Ya Pita, hụn Mmọn-nsọ jun imẹ ẹ nọ za wẹ, sị, "Ndị-ndu lẹ
Ndị-isi,
9 omẹni ọrụn rị mma wẹ rụnnị onyẹ-ngụrọ kẹ wẹ rị a jụnị ẹnyi
ụtaa tannị, a jụ kẹ nanị k'o dọn dịnhịn,
10 marịn nị nwan, ọnụ lẹ ndị Izrẹlụ ile, nị ẹfan Jesu
Kristi onyẹ Nazarẹtị, hụn ụnụ kpọgbu enu-obe, hụn Osolobuẹ
ghagụụ nwan ọnwụn weli, kẹ ẹhụ okẹnnyẹni wuzo ihun ọnụ gi
kẹnrẹn.
11 Jesuni wụ
'Ọmụma hụ' ụnụ 'ndị rị a tụn ụlọ jụ',
hụn 'wụrụgụụ nwan ọmụma gi ụlọ.'
12 O nwọnni onyẹ ọzọ nzụọpụha rị imẹ ẹ, makẹni o nwọnni
ẹfan ọzọ rị okpuru elu-igwee wẹ ye ịhịan hụn ẹnyi k'e gi nwọn
nzụọpụha karị ẹfan Jesu."
13 Ogẹn wẹ gi hụn kẹ Pita lẹ Jọnụ gi rị e ku e kushi ikẹn, bụ
a marịngụọ wẹ nị wẹ wụ ndị mmaka jẹnlẹni ọzụnzụn, ọ tụ wẹ
ẹnya; ọ nọ ban wẹ ẹnya nị wẹ lẹ Jesu a wịọlẹ.
14 Kanị ebe o mẹ ni okẹnnyẹ hụ dịnhịnnị turuyeni wẹ ebẹhụ,
asazịnị wẹ ẹka ku ihiẹn ọwụlẹ hụn w'e gi pa oku wẹ.
15 Ya wẹ nọ sị Pita lẹ Jọnụ ye ni wẹ efe ẹkẹrẹ. Wẹ nọ tụgbama
iroro, sị,
16 "Kịnị kẹ ẹnyi jẹnkọ d'e gi ndịnị mẹ? O wegụọ ịhịan ile bi
Jerusalẹm ẹnya nị ndịnị rụn ọrụn a tụ ẹnya pụ-ichẹn. Ẹnyi a s'ẹka
sị n'o mẹni.
17 Kanị, amamgbe okuni a kpọkarị ẹnịna, nị ẹnyi dọ wẹ ẹka-
ntịn, sị wẹ agwazịlẹ onyẹ ọwụlẹ oku ẹfannị."
18 Ya wẹ nọ kpọbanhanzị wẹ, gbakẹnmẹ wẹ mkpịnsịn ẹka, sị
wẹ ekuzilẹ oku ẹfan Jesu, w'e gizilẹ ẹfan a kuzi onyẹ ọwụlẹ!
19 Kanị Pita lẹ Jọnụ nọ shịarị wẹ, sị, "Omẹni ọ hụghọ mma
ẹnya Osolobuẹ nị ẹnyi gọn ọnụ ntịn karị Osolobuẹ, ụnụ k'e ku;
20 kanị, ẹnyi lẹ enwẹn ẹnyi e kubehikọ ihiẹn ẹnyi hụn lẹ ihiẹn
ẹnyi nụ."
21 Ogẹn wẹ gi rọngụzị Pita lẹ Jọnụ egun, wẹ nọ hafụ wẹ nị wẹ
lama. Ahụnzịnị wẹ kẹ w'a dọn ye wẹ afụnfụn, makẹni ịhịan ile
rị a ja Osolobuẹ mma makẹ ihiẹn hụ mẹni—
22 makẹni okẹnnyẹni wẹ gi ọrụn-atụmẹnyanị zụọ karị nwa
ahụa ọgụnnaị.

Ndị Kwerini A Rịọ Osolobuẹ N'o Wepụ Wẹ Egun Ẹnya

23 Ogẹn wẹ gi hatugụụ wẹ, wẹ nọ laburu ndị itu-Kraịstị ibe
wẹ. Wẹ nọ gwa wẹ ihiẹn ile ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-isi gwa wẹ.

24 Ogẹn wẹ gi nụ ihiẹnni, wẹ ile nọ gi obi ohu wesi olu wẹ
enu, mẹ ekpere, kpọku Osolobuẹ, sị, “Di-nwọnni-ẹnyi, Onyẹ
ihiẹn ile rị ẹka a, Onyẹ hụn ke elu-igwee lẹ ụwa lẹ ohimin lẹ
ihiẹn ile rị imẹ wẹ,
25 ịyụ gi Mmọn-nsọ ku oku ghahanị ọnụ nẹdi ẹnyi kanị wụ
Defidi, hụn wụ odibo i*, sị,
‘Kịnị kẹ ndị alị ndị ọzọ rị e buni olulu?
Kịnị kẹ ịhịan rị a tụnị iroro na iwi?
26 Ndị-nze ụwa e kọnrinsọnmẹgụọ agha;
ndị rị a kịnị e zugbamagụọ
d'e bulụmanị Di-nwọnni-ẹnyi lẹ Kraịstị a—Onyẹ hụn o
tumẹ.’
27 Ezioku-ezioku, Hẹrọdụ lẹ Pọntus' Paịleti lẹ ndị anị ndị ọzọ
lẹ ndị Izrẹlụ zugbama imẹ obodoni, bulụmanị odibo-nsọ ị wụ
Jizọsị hụn ị tumẹ.
28 Ihiẹn ile wẹ mẹ danye k'i dọn chọ lẹ k'i dọn kwademẹ ẹ.
29 Di-nwọnni-ẹnyi, lee nwan egun wẹ rị e rọn ndị idibo i;
dodo wepụ ndị-idibo i egun ẹnya, y'e yeni wẹ ẹka ku oku i;
30 y'a tịnfụ ẹka zụọ ndị emu rị a kụ, rụnsọnmẹ ọrụn ahịma lẹ
ọrụn-atụmẹnya ghahanị ẹfan odibo-nsọ ị wụ Jesu.”
31 Ogẹn wẹ gi mẹgụụ ekpere, ebẹhụ wẹ nọdị nọ mẹhunmẹ,
Mmọn-nsọ nọ jun imẹ wẹ ile, egun nọ pụ wẹ ẹnya; wẹ nọ kumẹ
oku Osolobuẹ, e kushi ẹ ikẹn.

Ndị Ile Kwerini Nwẹ Obi Ohu

32 Ndị ile kwerini hụ e gi obi ohu e bi, e ro ihiẹn ohu; o
nwọnni onyẹ weri ẹ nị ihiẹn o nwọn wụ nke 'ya sụọ, kama, w'e
weri ẹ nị ihiẹn onyẹ nwẹ wụ nke wẹ ile.
33 Ndị-ozi hụ pụ-ichẹn hụ a kpa okẹn ikẹn wẹ gi ghọsịchanrịn
nị Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu a ghagụọ ọnwụn lihi nke-esi; Os-
olobuẹ hụ e yeni wẹ ẹka ọhụnma-ọhụnma.
34 O nwọnni onyẹ ihiẹn a kọ imẹ wẹ. Makẹni, ndị nwọn alị
mọbụ ụlọ hụ e re ẹ, e wẹhẹ egho wẹ re ẹ,
35 e bu ẹ a tọ nị ndị-ozi ahụn pụ-ichẹn. Ndị-ozi ahụn pụ-ichẹn
e keyesọnmẹ onyẹ-onyẹ kẹ mkpa a han.
36 Ẹrịra kẹ Josẹfụ mẹ. Josẹfụ wụ onyẹ ebọn Livaị lẹ onyẹ alị
Saịprọsị. Ndị-ozi ahụn pụ-ichẹn tu ẹ “Banabasị” (alị ẹfannị wụ,
“Onyẹ akasị obi”). Ẹrịra
37 k’o dọn re anị a, wẹhẹ ni Ndị-ozi ahụn pụ-ichẹn egho ẹ.

Isi Nke Isẹn

Ananayasị Lẹ Nwunyẹ Ẹ Wụ Safaịra

1 Ya okẹnnyẹ ohu ẹfan a wụ Ananayasị lẹ nwunyẹ ẹ w'a kpọ
Safaịra nọzị re alị.

---

* **Isi Nke Ẹnọ**:25 *mọbụ:* nwa ị

2 Ọ nọ bu mgbube egho ẹ tọ, wẹhẹ ni Ndị-ozi ahụn pụ-ichẹn
hụn họdụnị. Nwunyẹ ẹ kweye n'ẹ mẹ ihiẹnni o mẹ.
3 Kanị Pita nọ sị, "Ananayasị, kị Ekwensụ nu n'i tụ Mmọn-
nsọ ntụ, mẹ i bu mgbube egho i re alị hụ tọ?
4 N'ị d'e re ẹ, ẹlẹ nke i rọ? Ogẹn i gidẹ regụụ a, egho ẹ ẹlẹ nke
i? Nanị k'i dọn ro eje-ihiẹn nọ ẹnịna? Ẹlẹkwọ ịhịan k'ị tụ ntụnị,
Osolobuẹ k'ị tụ a!"
5 Ogẹn Ananayasị gi nụ ihiẹnni, ọ nọ dan, nwụnhụn. Okẹn
egun nọ tụma ndị nụ ihiẹn mẹni.
6 Ikorọbịa nọ pụha, kwama a, buru ẹ pụ, d'e li.
7 Ihiẹn nọ kẹ mgbahunmẹ ọkụlọkụ ẹtọ a ghafegụụ, nwunyẹ
ẹ nọ banhan, kanị ọ marịn ihiẹn mẹni.
8 Pita nọ jụ a, sị, "Ọnụ-eghoni kẹ yụ lẹ di i re alị hụ?" Ọ nọ sị,
"Ẹghẹẹ, 'ya rọ."
9 Ya Pita nọ sị a, "Kị haịn ụnụ gi kwerigbama nị ọnụ lele
Mmọn-nsọ Di-nwọnni-ẹnyi? Le'ẹ, ikorọbịa li di i lala, e rugụọdẹ
wẹ ọnụmụzọ; wẹ jẹnkọ d'e bupụzị ị!"
10 Ọ nọ dantọ ẹhụ ụkụ Pita ozigbo, nwụnhụn. Ikorọbịa ndị
ahụn a banhan, a hụn w'a n'ọ nwụnhụngụọ, wẹ nọ buru ẹ pụ
d'e li ẹ nọkunmẹ di ẹ.
11 Okẹn egun nọ tụma ndị ụka Kraịstị ile lẹ ndị ile nụ ihiẹn
ndịnị mẹni.

Ndị-ozi Pụ-ichẹn A Zụọ Ndị Bụ Ọda Emu Rị A Kụ

12 Ogẹn hụ, Ndị-ozi ahụn pụ-ichẹn hụ a rụnsọnmẹ ọrụn-
atụmẹnya lẹ ahịma ichẹn-ichẹn hụn ịhịan ile rị a hụn. Ndị ile
kwerini hụ e gi obi ohu a nọ ebẹhụ w'a kpọ Ẹtụ-ụlọ Solomọnụ
e zụ.
13 O nwọnni onyẹ kwerilẹni egun nị tụ kpọrọkpọrọ bannị
wẹ—bụ ịhịan ile hụ e ku oku wẹ ọhụnma.
14 Kama, ndị bukẹnmẹ ọda hụ e kweri ni Di-nwọnni-ẹnyi nke-
esi, a bannị wẹ, kẹ ikẹnnyẹ kẹ ikpoho.
15 Wẹ e bufụhadẹ ndị emu rị a kụ okp'ụzọ, e bu wẹ a tọ elu
ute lẹ ihiẹn ndị ọzọ wẹ gi e dinẹ, kẹni onyinyọn Pita hụn ụzọ
kunrundẹ ndị hụ imẹ wẹ ọ ghafekọnị.
16 Igunrun ịhịan hụ a gha obodo ndị nọhunmẹ Jerusalẹm a
bịa, e wẹhẹ ndị emu rị a kụ lẹ ndị eje-mmọn rị e ye nsọngbu.
Wẹ ile hụ a dịnhịn.

E Kpokpo Wẹ Ndị-ozi Pụ-ichẹn

17 Ya kẹ onyẹ-isi nchụ-ẹjan nọ chọ kẹ w'e mẹ ẹ, ya lẹ ndị ile rị
e sọn n'ẹ (ya wụ, ndị wẹ ile gba rị itu ndị Sadusi)—wẹ nọ gi eje
ẹnya-ụfụ
18 nwụnrụn ndị-ozi ahụn pụ-ichẹn tụye imẹ ngan ịhịan ile.
19 Kanị, imẹ uhinhin hụ, mmọn-ozi Di-nwọnni-ẹnyi nọ kpọpụ
ụzọ ụlọ-ngan, dufụha wẹ, sị wẹ,

20 “Jẹnmẹ ni d'e wuzo imẹ Ụlọ-nsọ; gwachanrịn nị wẹ oku
ndụn *ọhụn* nị.”
21 Anụgụụ wẹ ihiẹnni, eki e fọn, wẹ nọ banye Ụlọ-nsọ d'a
kuzimẹ.
Ogẹn onyẹ-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị ya lẹ wẹ wị gi bịa, wẹ nọ
kpọgbama ndị ile e zu Ọgwa Sahẹdrini—ya wụ ndị ile rị Ndị-isi
Nkịkwama anị Izrẹlụ. Wẹ nọ zi ịhịan jẹn ụnọ-ngan d'e wẹhẹ Ndị-
ozi hụ pụ-ichẹn.
22 Kanị, ogẹn ndị ụnakpa Ụlọ-nsọ hụ wẹ zijẹn gi ru ebẹhụ,
ahụnnị wẹ ndị-ozi hụ pụ-ichẹn imẹ ụlọ-ngan, wẹ nọ kinhẹn d'a
gwa ndị-isi, sị,
23 “Wẹ kpọkin ụlọ-ngan ọhụnma-ọhụnma; ndị nche turuhụ
ọnụmụzọ, kanị ogẹn ẹnyi gi kpọpụ ụzọ, o nwọnni onyẹ rị imẹ
ẹ.”
24 Ogẹn onyẹ hụn a kị ndị ụnakpa Ụlọ-nsọ lẹ Ndị-isi nchụ-ẹjan
gi nụ ihiẹnni, ọ gba wẹ ngharị-ẹnya, wẹ hụ a jụ enwẹn wẹ ihiẹn
rị e mẹni.
25 Ya onyẹ ohu nọ bịa d'a gwa wẹ, sị, “Lee n'ẹ, ndị hụ ụnụ
buche imẹ ụnọ-ngan turuhụ imẹ Ụlọ-nsọ, a kuzi wẹ!”
26 Ya kẹ onyẹ hụn a kị ndị ụnakpa Ụlọ-nsọ lẹ ndị ụnakpa a nọ
jẹnmẹ d'e wẹhẹ wẹ—kanị, egun ndị rị ebẹhụ anịnị wẹ gi ẹka-
ikẹn mẹ ẹ, amamgbe w'e gi ọmụma magbu wẹ.
27 A ghagụụ wẹ Ụlọ-nsọ wẹhẹ wẹ, wẹ nọ bu wẹ tumẹ ihun
ndị rị Ọgwa Ndị-isi Nkịkwama ahụn. Ya Onyẹ-isi nchụ-ẹjan nọ
jụma wẹ ụtaa,
28 sị, “Ẹnyi a gbagụọ nị ụnụ mkpịnsịn-ẹka, sị ọnụ e gizilẹ
ẹfan onyẹni a kuzi? Kanị ụnụ a kuzigbamagụọ Jerusalẹm ile
ihiẹnni, a chọzị nị ọnụ bu ẹdeke okẹnnyẹni che ẹnyi isi.”
29 Pita lẹ Ndị-ozi ahụn pụ-ichẹn họdụnị nọ shịarị wẹ, sị,
“Osolobuẹ kẹ ẹnyi jẹnkọ d'e humẹni isi, ẹlẹ ịhịan.
30 Osolobuẹ ndị nẹdi ẹnyi kanị weli Jesu hụn ụnụ gbu gha-
hanị ihogbu ẹ elu obe wẹ gi osisi mẹmẹ.
31 Osolobuẹ e wesigụọ a nwan elu, bu ẹ che ẹka-nni ẹ, ebẹhụ
ọghọ rị, mẹmẹ ẹ Onyẹ-ndu lẹ Onyẹ-nzụọpụha, kẹni o ye ndị
Izrẹlụ oghere w'e gi rogharị, kẹni ọ gbagharị wẹ njọ wẹ.
32 Ẹnyi wụ ndị rị a shịa ẹri ihiẹn ndịnị, ẹnyi lẹ Mmọn-nsọ hụn
Osolobuẹ ye ndị e humẹn'ẹ isi.”
33 Ogẹn wẹ gi nụ ihiẹn ndịnị, ize nọ zemẹ wẹ ọda-ọda, wẹ nọ
chọ nị wẹ gbu wẹ.
34 Kanị, onyẹ ohu imẹ wẹ, hụn rị Itu-Farisi nọ lihi ọtọ: ẹfan a
wụ Gamalịẹlụ; onyẹ-nkuzi Iwu Mozizi k'ọ wụ. Ịhịan ile a gbaye
okẹnnyẹni. Ọ nọ sị wẹ wefụgụụ ndị-ozi ahụn pụ-ichẹn ezi ẹkẹrẹ.
35 Ya ọ nọ sị Ndị-isi Nkịkwama ibe ẹ, “Ikẹnnyẹ Izrẹlụ,
lebankwọ nị ihiẹn ọnụ chọ nị ụnụ mẹ ikẹnnyẹ ndịnị ẹnya
ọhụnma.

36 Ogẹn mbụ, onyẹ ohu w'a kpọ Tiodasị pụha, sị n'ọ wụ okẹn-
ịhịan, ihiẹn nọ kẹ madụ nnụ nọ sọnmẹ ẹ. Kanị e gbu wẹ ẹ, ndị
hụ sọnn'ẹ nọ gbayịya; ọhụn a gụụ.
37 Ọnwan e mẹgụụ, onyẹ w'a kpọ 'Judasị onyẹ Galili' nọ pụha
ogẹn hụ wẹ gi gụn ịhịan, ndị bu ọda nọ sọnmẹ ẹ. E gbuzikwọ
w'a, ndị sọn n'ẹ a gbayịya.
38 O mẹ nke okuni rị nwan alị, ndụnmọdụn m jẹnkọ d'e ye
ụnụ wụ ọnwan: la nị ndịnị tọ! Hatu nị wẹ! Makẹni, omẹni ihiẹn
wẹ bu obi mọbụ ihiẹn wẹ rị e mẹ gha ẹka ịhịan bịa, o k'a dan.
39 Kanị, omẹni ọ gha ẹka Osolobuẹ bịa, ụnụ eri-ẹka kụsị wẹ; o
ru ẹ, ọnụ e d'a lụsọnmẹdẹ Osolobuẹ ọgụn!"
Ya wẹ nọ kweri ihiẹn o ku.
40 A kpọbanhan wẹ ndị-ozi ahụn pụ-ichẹn, wẹ nọ fịan wẹ
mkpịnsịn, gba wẹ mkpịnsịn-ẹka ẹnya, sị wẹ kubehi oku ẹfan
Jesu; ya wẹ nọ hatu wẹ.
41 Ndị-ozi ahụn pụ-ichẹn nọ gha Ọgwa Ndị-isi Nkịkwama hụ
pụ, a ghọghọ nị Osolobuẹ weri wẹ kẹ ndị ru ogo ịnarịn ifẹnrẹn
makẹ Ẹfan Jesu.
42 Ụhụọhịn ile, kẹ imẹ Ụlọ-nsọ kẹ ụlọ-ụlọ, wẹ hụ a kuzi, e zi
ozi nị Jesu wụ Kraịstị, Onyẹ Hụ Osolobuẹ Tumẹ, akụsịnị wẹ
kaka akp'ohu!

Isi Nke Isin

Ndị Eyemẹka Ẹsa

1 Ogẹn hụ, kẹ ndị rị e sọn Kraịstị gi rị e buwaye ọda, ndị Ju
hụn a sụ Griki (ya wụ ndị te rị alị ịhịan) nọ kpemẹ—nị ndị Ju
hụn a sụ Hibru (ya wụ ndị rị ụlọ) arị e keye ikpoho wẹ di wẹ
nwụn ihiẹn runi wẹ wẹ gha e ke ihiẹn-oriri hụ w'e ke ụhụọhịn-
ụhụọhịn.
2 Ya ndị-ozi pụ-ichẹn mmẹbụọ hụ nọ kpọgbama ndị ile kw-
erini, sị wẹ, "O furuni nị ẹnyi k'a natọ ikuzi oku Osolobuẹ d'e
kemẹ ihiẹn-oriri.
3 Umunẹ ẹnyi, lehunmẹ ni nwan ẹnya imẹ igunrun ụnụ, nị
ọnụ họfụha madụ ẹsa w'e ku oku wẹ ọhụnma hụn Mmọn-nsọ
jun imẹ wẹ a kị wẹ, hụn marịn ihiẹn ọhụnma-ọhụnma, nị ẹnyi
ye wẹ ọrụnnị—
4 ẹnyi lẹ enwẹn ẹnyi e bu enwẹn ẹnyi che imẹ ekpere lẹ ikuzi
oku Osolobuẹ."
5 Okuni nọ sụọ ndị ụka ile ụsụọ; wẹ nọ họpụha okẹnnyẹ ohu
w'a kpọ Stivin', hụn nwọn okukwe ọda-ọda, hụn Mmọn-nsọ jun
imẹ ẹ, a kị a; ịya lẹ Filipu lẹ Prokorọsị lẹ Nikanọ lẹ Timọnụ lẹ
Pamẹnasị lẹ Nikọlasị onyẹ Antịọkụ. (Nikọlasị ẹlẹ onyẹ Ju, kanị
o te fe ofufe ndị Ju.)
6 Ya wẹ nọ wepụha ndịnị ihun Ndị-ozi ahụn pụ-ichẹn, Ndị-ozi
ahụn pụ-ichẹn nọ mẹ ni wẹ ekpere, bu ẹka kwasị wẹ.

7 Oku-Chuku hụkwọ a ghagbarị, e ru ndị bu ọda ẹka, ndị
kwerini hụ e buwaye ọda imẹ Jerusalẹm; ndị nchụ-ẹjan bu ọda
nọ gbehutọ sọnmẹ Ụzọ Jesu.

A Nwụnrụn Wẹ Stivin'

8 Ogẹn hụ, makẹni ẹka Osolobuẹ rịkẹnmẹ imẹ okẹnnyẹ hụ w'a
kpọ Stivin', ọ hụ a rụn okẹn ọrụn-atụmẹnya lẹ ihiẹn-ahịma hụn
ịhịan ile rị a hụn.
9 Kanị ndị hụ imẹ ndị Ju, ndị ụlọ-ofufe w'a kpọ "Ụlọ-ofufe
ndị Ju wẹrigụụ enwẹn wẹ", nọ lihi, dọnsọnmẹ ẹ. Ndịnị wụ ndị
Ju ghasọnmẹ Saịrini lẹ Alẹzandrịa lẹ ndị ghazị Azụụn Silisia lẹ
Eshịa bịa.
10 Kanị a sanị wẹ ẹka sọn amamihiẹn lẹ Mmọn-nsọ hụn
Stivin' gi e ku oku se.
11 Wẹ nọ gha azụụn zi ndị wẹ zi d'a sị, "Ẹnyi nụ kẹ Stivin' rị e
ku arụ, e kuja oku Mozizi lẹ Osolobuẹ."
12 Wẹ nọ kpasu ndị alị lẹ Ndị-isi lẹ ndị nkuzi-Iwu, wẹ nọ
jẹnburu Stivin', nwụnrụn a, wẹhẹ ẹ Ọgwa Ndị-isi Nkịkwama.
13 Wẹ nọ kpọpụha ndị ọshẹri-ntụ, ndị ọshẹri-ntụ hụ nọ sị,
"Okẹnnyẹni ara kujabehi oku ebeni rị nsọ lẹ Iwu Mozizi.
14 Ẹnyi a nụọlẹ k'ọ sị nị Jesu onyẹ Nazarẹtịnị jẹnkọ d'e tikpọ
ebeni, gbehutọ ọdịnalị ile Mozizi tumẹsọnmẹni ẹnyi."
15 Ndị hụ ile rị imẹ Ọgwa hụ nọ bu ẹnya zimẹ Stivin', wẹ nọ
hụn a nị ihun ẹ nọ kẹ ihun mmọn-ozi.

Isi Nke Ẹsa

Oku Stivin' Gwa Ndị-isi Nkịkwama

1 Onyẹ-isi nchụ-ẹjan nọ jụ Stivin', sị, "Ihiẹn ndịnị wẹ rị e ku
wụ ezioku?"
2 Stivin' nọ za, sị, "Umunẹ m lẹ ndị nẹdi ẹnyi, gọn nị m ntịn!
Osolobuẹ hụn nwọn ọghọ mẹ nẹdi ẹnyi kanị wụ Ebraham hụn
a imẹ alị Mẹsopotemịa—nị Ebraham d'e jẹn anị Haran d'e biri.
3 Ọ nọ sị a, 'Latọ alị ị lẹ ndị nke i, n'i si alị m jẹnkọ d'a ghọsị ị.'
4 Ya k'ọ nọ la alị ndị Kal'di tọ, jẹn d'e biri anị Haran. Ogẹn
nẹdi ẹ gi nwụnhụn, Osolobuẹ nọ zihẹ ẹ alịnị ụnụ bi nwan—
5 bụ o yen'ẹ alị ọwụlẹ imẹ ẹ—ọsụọn'a ama-ụkụ ohu dẹ. O kwe
ẹ nkwa n'o jẹnkọ d'e ye 'ya lẹ ụmụ a ịya, bụ o k'e mụ nwa ogẹn
hụ.
6 Osolobuẹ nọ sịzị a, 'Ụmụ ị jẹnkọ d'a wụ itumunyẹ imẹ alị
ọzọ; wẹ k'e gi wẹ hẹnrin igbọn, mẹja wẹ ọrọgbọ ahụa nnụ.
7 Kanị m k'e ye alị hụ gi wẹ hẹnrin igbọn afụnfụn. Omẹgụụ,
ụmụ ị k'a fụha, bịa d'e fe m ebeni'—'ya kẹ Osolobuẹ ku.
8 Osolobuẹ nọ kwademẹ nkwerigbama, tumẹ ẹ ẹgbata ya lẹ
Ebraham. Ahịma nkwerigbamanị wụ ịkwa-ugun. Ebraham a
mụ Aziki; nke akpụ-ụhụọhịn ẹsatọ, ọ nọ kwa a ugun. Aziki nọ
mụ Jekọpụ, Jekọpụ nọ mụ ndị nẹdi ẹnyi mmẹbụọ hụ."

9 “Ụmụ Jekọpụ ndị ahụn wụ ndị nẹdi ẹnyi nọ gi ẹnya-ụfụ re
nwẹnẹ wẹ wụ Josẹfụ ye ndị w'ẹ si Ijiptu. Kanị Osolobuẹ nọ
nọyen'ẹ;
10 ọ nọ zụọpụha a imẹ nsọngbu ẹ ile. Ọ nọ m'ẹ ni ihiẹn ẹ sụọ
Fẹro eze Ijiptu, yezikwọ Josẹfụ amamihiẹn pụ-ichẹn ogẹn o gi
pụha ihun Fero, nke wụ nị Fẹro nọ tumẹ ẹ n'ọ kị anị Ijiptu lẹ
ezi-lẹ-ụlọ Fẹro ile.

11 Omẹgụụ, okẹn ụnwụn nọ nwan mụma imẹ alị Ijiptu ile lẹ
Kenan' ile, okẹn afụnfụn nọ bidọn, d'e ru nị ndị nẹdi ẹnyi wẹ
ahụnzịnị ihiẹn-oriri.
12 Ogẹn Jekọpụ nẹdi wẹ gi nụ nị ihiẹn-oriri rị alị Ijiptu, ọ nọ zi
ndị nẹdi ẹnyi wẹ jẹn d'e ṅọnlụa ihiẹn-oriri. Ọnwan wụ nke ibuzọ
wẹ jẹn Ijiptu.
13 Ogẹn umunẹ ẹ gi bịa Ijiptu hụn mẹ ẹ mgbe ẹbụọ, Josẹfụ nọ
nwan mẹ wẹ marịn nị 'ya rọ, Fẹro nọzị marịn ndị nke Josẹfụ.
14 Ya Josẹfụ nọ zi ozi sị nẹdi ẹ lẹ ebọn wẹ ile bịa alị Ijiptu. Wẹ
ile bịanị wụ madụ isẹn arịa ọgụn-ẹnọ.
15 Jekọpụ nọ nwan jẹnmẹ anị Ijiptu. Omẹgụụ, ọ nọ nwụntọ
ebẹhụ, kẹ ịya kẹ ndị nẹdi ẹnyi wẹ kanị.
16 Wẹ nọ bukin wẹ ile obodo Shẹkẹm, li wẹ ye imẹ ili hụ nọ
kẹ okporo, hụn rị Shẹkẹm, hụn Ebraham gi egho ṅọnnarịn ụmụ
Hamọ.”

17 “Ogẹn e rumẹ hụn Osolobuẹ e gi mẹzu nkwa o kwe
Ebraham, ndị nke ẹnyi nọ bakẹnmẹ ụba imẹ alị Ijiptu.
18 Omẹgụụ, Fẹro ọzọ hụn marịnlẹni Josẹfụ nọ kịma Ijiptu.
19 Ezeni wụ hụn gi aghịghọ sọn ndị nke ẹnyi, mẹjama ndị nẹdi
ẹnyi wẹ ọda-ọda, gi ẹka-ikẹn mẹ wẹ latọ ụmụ wẹ mụ nke ọhụn,
kẹni ọnwụn gbu wẹ.
20 Ogẹnni kẹ wẹ gi mụ Mozizi. Mozizi ma mma, ihiẹn ẹ sụọ
Osolobuẹ. Ndị mụn'a nọ gi nzuzue zụn a iwe wẹ ifọn ẹtọ.
21 Ogẹn wẹ gi nwan la a tọ, nwa-okpoho Fẹro nọ mụnrụn a,
zụn a nọkẹ nwa-ẹfọ a.
22 Wẹ nọ kuzi Mozizi ihiẹn ile ndị Ijiptu marịn, ọ nọ wụrụ
okẹn ịhịan—kẹ oku-ọnụ kẹ ọrụn.”

23 “Ogẹn o gi rị nwa ahụa ọgụnnaị, ọ nọ ban a obi n'o jẹn d'a
hụn ndị nke wẹ wụ ndị Izrẹlụ.
24 Ọ hụn kẹ onyẹ Ijiptu rị e mẹja onyẹ ohu imẹ wẹ, ọ nọ nọ
onyẹ wẹ rị e mẹja ye azụụn, mẹgwarịn'a, gbu onyẹ Ijiptu hụ rị
e mẹjan'a.
25 Ọ te ro ni umunẹ ẹ k'a ghọta nị Osolobuẹ rị e gi ẹ a zụọpụha
wẹ, kanị aghọtanị wẹ.
26 Eki e fọn, Mozizi nọ hụn ndị Izrẹlụ ẹbụọ kẹ wẹ rị a lụ ọgụn.
Ọ chọ n'o gbọn wẹ: ọ nọ sị, ‘Ikẹnnyẹ, ọnụ wụ umunẹ, kị ụnụ rị
a rụnị enwẹn ọnụ ẹhụ?’

27 Kanị hụn chọ oku nọ kwan a ye ụsụọ, sị, ‘Onyẹ tumẹ i n'i kịma ẹnyi, a hannị ẹnyi eṅẹn?
28 Ị chọ n'i gbu m k'i dọn gbu onyẹ Ijiptu ahụn ụnyanhụn?’
29 Ogẹn Mozizi gi nụ ihiẹnni, ọ nọ gbasi Midianị d'e biri ebẹhụ rịkẹ abịamabịa, nọ ebẹhụ mụ ikẹnnyẹ ẹbụọ.”
30 “Ogẹn ahụa ọgụnnaị gi ghafegụụ, mmọn-ozi nọ bịa d'e kunrun ẹ imẹ atụ hụn nọkunmẹ Ugu Saịnaị; imẹ ọkụn rị e nwun imẹ akụ-ọfịa kẹ mmọn-ozi ahụn gha gwa a oku.
31 Ogẹn Mozizi gi hụn ihiẹnni, ọ tụ a ẹnya, ọ nọkunmẹ ẹ n'o legha a ọhụnma, ya ọ nọ nụ olu Di-nwọnni-ẹnyi k'ọ gha ebẹhụ sị a,
32 ‘Mmẹ wụ Osolobuẹ ndị nẹdi i—Osolobuẹ Ebraham lẹ Aziki lẹ Jekọpụ.’ Ẹhụ nọ mama Mozizi nni, egun aṅin'a lee ẹnya.
33 Di-nwọnni-ẹnyi nọ sị a, ‘Gbụpụ akp'ụkụ ị, makẹni alị i turu rị nsọ.
34 A hụnchanṛingụọ m eje-afụnfụn ndị nke m rị a ta imẹ Ijiptu; a nụọlẹ m udẹn wẹ rị a sụn; a bịaọlẹ m nwan d'a zụọpụha wẹ. Bịa nwan nị m ziịẹn i Ijiptu.’ ”
35 “Mozizi nwẹn wẹ jụ ajụ; onyẹ nwẹn wẹ sị, ‘Onyẹ tumẹ i n'ị kịma ẹnyi, a hannị ẹnyi eṅẹn?’, ịya kẹ Osolobuẹ zi nwan d'a wụrụ onyẹ-ọkịkị lẹ onyẹ-nzụọpụha. O zi ẹ ghahanị mmọn-ozi hụ ọ hụn imẹ akụ-ọfịa hụ.
36 Mozizi nọ gha alị Ijiptu dufụha wẹ—rụnkọ ọrụn-atụmẹnya lẹ ihiẹn-ahịma imẹ anị Ijiptu lẹ Ohimin ufie lẹ imẹ atụ, ọrọgbọ ahụa ọgụnnaị.
37 Mozizini wụ hụn sị ụmụ Izrẹlụ, ‘Osolobuẹ k'a gha imẹ ndị nke ụnụ wepụha nị ọnụ onyẹ-amụma k'o dọn wepụha m.’
38 Mozizini wụ onyẹ hụ ya lẹ Igunrun ndị nke Osolobuẹ ahụn rị imẹ atụ ogẹn ahụn, ịya lẹ ndị nẹdi ẹnyi wẹ lẹ mmọn-ozi ahụn gwa a oku elu Ugu Saịnaị; ọ nọ nahan Osolobuẹ oku rị ndụn o ye ẹ ye ẹnyi.”
39 “Kanị ndị nẹdi ẹnyi kanị a jụ n'e humẹkọnị w'a isi; hụn nkẹ w'e gi mẹ ihiẹn o ku, a jụdẹ w'a; wẹ nọ lakin alị Ijiptu imẹ obi wẹ.
40 We nọ sị Ẹrọnụ, ‘Mẹmẹ nị ẹnyi mmọn ndị k'e duni ẹnyi; makẹni, ẹnyi a marịnzị ihiẹn mẹ Mozizini gha alị Ijiptu dupụha ẹnyi.’
41 Ogẹn hụ kẹ wẹ gi kpụ nwa-efin, chụyen'ẹ ẹjan; wẹ nọ rimẹ oriri, e gi ihiẹn ẹka wẹ mẹmẹ a ghọghọ.
42 Ya kẹ Osolobuẹ nọ gbakịtọ wẹ azụụn, ha wẹ ye nị wẹ femẹ ihiẹn ndị rị igwere. Ya kẹ ndị-amụma de ebahụn wẹ nọ de, sị, ‘Euu, ikpun-ụlọ Izrẹlụ!
Mmẹ kẹ ụnụ gbusọnmẹdẹni anụ ndị ahụn,
chụyesọnmẹni ẹjan ndị ahụn
imẹ atụ
ọrọgbọ ahụa ọgụnnaị ra?

43 Bụ ụnụ e buru ụnọ-mmọn Mọlẹkị
lẹ kokisẹ mmọn ọnụ wụ Refanị,
mmọn ndị ụnụ kpụ
nị ụnụ hụn ụzọ e fe wẹ;
m k'e gi ifiri ẹ chụ ọnụ shikwọrị Babilọnụ*.' "
44 "Ogẹn ahụn wẹ gi rị a ghahunmẹ imẹ atụ hụ, ndị nẹdi ẹnyi
bu Ọdụ Ashịa-ẹri hụ hụn a ghọsị nị wẹ lẹ Osolobuẹ rị. Wẹ rụn
a kẹ Osolobuẹ dọn gwa Mozizi, ogẹn Osolobuẹ gi sị a rụn a n'ọ
rị kẹ hụn ọ ghọsị a.
45 Ọdụ hụ e ru ẹka ndị nẹdi ẹnyi hụn rị ogẹn Joshụa gi wụ
onyẹ-ndu, wẹ nọ bubanhan a imẹ alị hụ Osolobuẹ kwe nkwa.
Ọhụn mẹ ogẹn wẹ gi banhan d'a nafụ ndị alị ndị hụ Osolobuẹ
chụpụ nị wẹ anị. Ọ nọ nọdị ebẹhụ d'e ru ogẹn Defidi.
46 Defidi nwọn ẹwẹrẹ ebe Osolobuẹ rị; o mẹ ekpere, rịọ
Osolobuẹ n'ọ nị a tụn nị 'ya wụ Osolobuẹ Jekọpụ ebe obibi.
47 Kanị Solomọnụ wụ onyẹ tụn nị Osolobuẹ ụlọ hụ.
48 Kanị Onyẹ Hụ Kachanrịnnị ara bi ụlọ wẹ gi ẹka tụn—ịya kẹ
onyẹ-amụma gi sị,
49 'Osolobuẹ sị,
"Elu-igwee wụ ukpo m;
ụwa wụ ihiẹn m'a zọma ụkụ.
Elee ụdị ụlọ k'i k'a tụn nị m,
elebe kẹ m'a nọ zu ikẹn?
50 Ẹlẹ mmẹ mẹmẹ ihiẹn ndịnị ile?" '
51 Ụnụ ndị isi-ikẹn, hụn kwalẹni ugun—kẹ imẹ obi kẹ ntịn!
Ọnụ e gbọndọn Mmọn-nsọ ogẹn ile rịkẹ ndị nẹdi ụnụ dọn mẹ!
52 Elee onyẹ-amụma kẹ ndị nẹdi ụnụ kanị kpokpolẹni? Uwẹ
gbu ndị hụn ku oku ọbịbịa Onyẹ Ahụn Rị Ọchan wụ Kraịstị, ụnụ
e hẹnrigụọ nwan ndị ren'ẹ lẹ ndị gbun'ẹ;
53 ndị nwẹhẹn Iwu Osolobuẹ ye ndị mmọn-ozi bịa, kanị ụnụ
emẹn'ẹ!"

E Gi Wẹ Ọmụma Magbu Stivin'

54 Ogẹn wẹ gi nụ ihiẹnni Stivin' rị e ku, okẹn ọnụma nọ bịa wẹ,
nkesịnị wẹ nọdẹ ta n'a ẹka eze†.
55 Kanị, nke Stivin, Mmọn-nsọ jun imẹ ẹ, a kị a; ọ nọ lee
ẹnya enu-igwee, hụn ọghọ Osolobuẹ, hụnzị Jesu k'o turu ẹka-
nni Osolobuẹ.
56 Ọ nọ sị, "Lee ni! M rị a hụn elu-igwee k'o kpupụ: m rịzị a
hụn Nwa nke Ịhịan ebe o turu ẹka-nni Osolobuẹ!"
57 Kanị, wẹ nọ gi ẹka kụkin ntịn, dọ oro ye ọnụ, zụnburu ẹ.
58 Wẹ nọ gha imẹ obodo dọkpụnpụha a; ya wẹ nọ
nwan mama a ọmụma —ogẹn ndị ọshẹri hụ wẹhẹn'ẹ gi

---

* **Isi Nke Ẹsa:43** M k'a chụ ụnụ ghafekwọrị Babilọnụ. † **Isi Nke Ẹsa:54** *Griki:* tan'a nkwẹnrẹn-eze

gbụpụsọnmẹgụụ ẹkwa wẹ, yọtọ wẹ ụkụ okorọbịa ohu ẹfan a wụ Sọlụ n'o lepụ ẹnya.
59 Ogẹn wẹ gi rị a ma Stivin' ọmụma, ọ nọ mẹ ekpere, sị, “Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu, nabanhan mmọn m!”
60 Ya ọ nọ gbu osekpu, wesi olu elu, yi, “Di-nwọnni-ẹnyi, agụnkwọlẹ njọnị yeni wẹ!” O kugụụ ọnwan, ọ nọ nwụnhụn.

Isi Nke Ẹsatọ

Sọlụ E Kpokpo Ndị Ụka

1 Sọlụ hụ ebẹhụ ogẹn wẹ gi rị a magbu Stivin', e ye wẹ ndu wẹ gbu ẹ.
Gha ụhụọhịn hụ jẹnmẹ, wẹ nọ kpokpomẹ ndị ụka rị Jerusalẹm ọda-ọda. Wẹ ile nọ gbayịya, gbashisọnmẹ ẹgbẹrẹ Judia lẹ Samerịa—wezụka ndị-ozi hụ pụ-ichẹn.
2 Ikẹnnyẹ ndị a tụ egun Osolobuẹ nọ bịa d'e buru ozun Stivin' d'e li; wẹ nọ kwan ẹkwan ọhụnma-ọhụnma nị Stivin' a nwụnhụn.
3 Kanị Sọlụ hụ a sụkpọ ụka-Jesu, a gha ụlọ-ụlọ a dọkpụnfụha ikẹnnyẹ lẹ ikpoho kweri ni Jesu, e we wẹ e che ụlọ-ngan.

Ụka E Bidọn Imẹ Alị Samerịa

4 Ogẹn hụ, ndị hụn gbayịyanị hụ e zi oziọma ebe ọwụlẹ wẹ ru.
5 Filipu nọ jẹn Isi obodo Samerịa, gwa wẹ banyeni Kraịstị, Onyẹ Hụ Osolobuẹ Tumẹ.
6 Ogẹn igunrun ndị rịsọnmẹ ebẹhụ gi nụ ihiẹn Filipu rị e ku, hụnzị ọrụn-atụmẹnya ọ rị a rụn, wẹ nọ gọnkẹnmẹ ẹ ntịn,
7 makẹni eje-mmọn rị imẹ ndị bu ọda hụ a pụhasọnmẹ imẹ wẹ, yikọ oro; ndị ọrọ lẹ ndị ngụrọ bu ọda hụ a dịnhịn.
8 Okẹn ịghọghọ nọ rị imẹ obodo hụ.

Saịmọnụ Hụn Gi Eje-ikẹn A Rụn

9 Ogẹn ahụn, o nwẹ okẹnnyẹ ohu rị imẹ obodo hụ; ẹfan a wụ Saịmọnụ. Onyẹni e gi eje-ikẹn e mẹsọnmẹ ihiẹn a tụ ndị Samerịa ile ẹnya; ọ hụ a nyan isi n'ọ wụ okẹn ịhịan.
10 Wẹ ile e gọnkẹnmẹ ẹ ntịn, gha onyẹ nta d'a pụ onyẹ uku, a sị, “Okẹnnyẹni ya gi Ikẹn Osolobuẹ ahụn w'a kpọ ‘Okẹn-ikẹn.’ ”
11 Wẹ e gọn ẹ ntịn makẹni o tekẹmẹkẹ o gi ikẹn eje-mmọn e mẹ ihiẹn a tụ ẹnya.
12 Kanị, ogẹn wẹ gi kweri ihiẹn Filipu rị e ku ebe ọ rị e ku oku oziọma Alị-eze Osolobuẹ lẹ ẹfan Jizọs' Kraịstị, wẹ nọ mẹ wẹ mirin-Chuku, kẹ ikẹnnyẹ kẹ ikpoho.
13 Saịmọnụ nwẹn nọ kwerizidẹ; e mẹgụụ w'a mirin-Chuku, ọ nọ sọnhunmẹmẹ Filipu; okẹn ọrụn-atụmẹnya lẹ ihiẹn ahịma ndị ọ rị a hụn Filipu rị a rụn hụ a tụ a ẹnya ọda-ọda.
14 Ogẹn Ndị-ozi hụ pụ-ichẹn hụn rị Jerusalẹm gi nwan nụ nị ndị Samerịa a nabanhanọlẹ oku Osolobuẹ, wẹ nọ zijẹnni wẹ Pita lẹ Jọnụ.

15 Ogẹn wẹ gi ru ebẹhụ, wẹ nọ mẹ ni ndị kwerini ekpere kẹni
wẹ nwọnhẹn Mmọn-nsọ—
16 (makẹni o ke nwẹ onyẹ Mmọn-nsọ bịakwasị imẹ wẹ ile, wẹ
gihụ ẹfan Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jizọsị mẹ wẹ mirin-Chuku.)
17 Ya Pita lẹ Jọnụ nọ bu ẹka kwasị wẹ, wẹ nọ nwọnhẹn Mmọn-
nsọ.
18 Ogẹn Saịmọnụ gi hụn nị Ndị-ozi hụ pụ-ichẹn buhụ ẹka
kwasị wẹ, e nwẹhẹn wẹ Mmọn-nsọ, ọ nọ wẹhẹ egho n'o ye wẹ,
19 sị, "Yezi ni mmẹ nwẹn ikẹnni, kẹni m buhụ ẹka kwasị ịhịan,
o nwọnhẹn Mmọn-nsọ."
20 Pita nọ sị a, "Ịyụ lẹ egho i na iwi! Makẹni i ro n'ị k'a saẹka
gi egho ṅọnrin oyiye Osolobuẹ!
21 Y'a rị imẹ ihiẹnni, o nwọnzikwọnị ihiẹn runi i imẹ ẹ, makẹni
obi i ezinrinni ebe Osolobuẹ rị.
22 Roghariḳwọ nwan hụn i gi mẹ eje-ihiẹnni, y'e mẹ ekpere,
rịọ Di-nwọnni-ẹnyi; ikẹnkwọ ọ gbagharị ị hụn i gi ro iroroni.
23 Makẹni a hụnọlẹ m nị eje ẹnya-ụfụ gi i, nị njọ kẹnzikwọ ị
ẹgbụn."
24 Saịmọnụ nọ sị Pita lẹ Jọnụ, "Dodo ni, mẹ ni ni m ekpere,
rịọ Di-nwọnni-ẹnyi, makẹ ihiẹnni ụnụ ku gha e mẹ m."
25 Ogẹn Pita lẹ Jọnụ gi shịagụnị Di-nwọnni-ẹnyi ẹri, zigụụ
ozi Di-nwọnni-ẹnyi, wẹ nọ lakin Jerusalẹm. Kẹ wẹ lakọ, wẹ
hụ e zisọnmẹ oziọma imẹ obodo mẹsọnmẹ ẹkẹrẹ-ẹkẹrẹ bu ọda
rịsọnmẹ alị Sameria.

Filipu Lẹ Okẹn-Ịhịan Hụ Gha Alị Ẹtiopịa Bịa

26 Ya mmọn-ozi Di-nwọnni-ẹnyi nọ sị Filipu, "Lihi, gha azụụn
ndịdan-mirin si ụzọ hụ gha Jerusalẹm si Gaza." (Ụzọnị rị imẹ
atụ.)
27 Ya ọ nọ lihi, jẹnmẹ; ọ nọ kunrun onyẹ alị Ẹtiopịa hụn nwẹ
okẹn-ọkwa; okẹn-okporo rọ—ọ lụnị nwunyẹ*. Ịya wụ onyẹ hụn e
dọnmẹ egho lẹ ihiẹn ile okpoho wụ eze alị Ẹtiopịa wụ Kandesi
nwẹ. Ọ bịa Jerusalẹm d'e fe ofufe.
28 O lakọ nwan alakọ; ọ nọdị anị imẹ ụgbọ-anyịnyan a, gụnkọ
Ẹkụkwọ onyẹ-amụma wụ Azaya.
29 Mmọn-nsọ nọ sị Filipu, "Jẹn d'e kunrun ụgbọ-anyịnyan hụ."
30 Ya Filipu nọ gbakunrun ụgbọ-anyịnyan hụ; ọ nọ nụ kẹ
okẹnnyẹ hụ rị a gụn Ẹkụkwọ onyẹ-amụma wụ Azaya. Ọ nọ jụ
a, sị, "Ị hụ nwan a ghọta ihiẹn ị rị a gụn?"
31 Okẹnnyẹ hụ nọ za, sị, "Nanị kẹ m'e dọn saẹka ghọta omẹni
o nwọnni onyẹ kọwanị nị m'a?" Ọ nọ rịọ Filipu n'o nyinhẹn d'e
du ẹ nọdị imẹ ụgbọ-anyịnyan hụ.
32 Ọ rị a gụn ebẹhụ Ẹkụkwọ-nsọ nọ sị,
"Wẹ nọ duru ẹ

* **Isi Nke Ẹsatọ**:27 O nwẹ ikẹnnyẹ ndị w'a wara, kẹni w'e fe ndị-nze ikpoho lẹ ndị ọzọ.

nọkẹ atụnrụn wẹ dushikọ
ebe wẹ nọ e gbu atụnrụn;
ọ gba wẹ nkịntịn
nọkẹ kẹ atụnrụn wẹ rị a kọ ẹṅẹnrẹn
dọn a gba nkịntịn.
33 Wẹ nọ kpari ẹ;
wẹ nọ ma a ikpe—
bụ o nwọnni ihiẹn o mẹ.
Onyẹ jẹnkọ d'e kuzi oku ụmụ a,
ebe o mẹni e wepụgụọ wẹ ndụn a enu ụwa?”
34 Okẹn-okporo hụ nọ sị Filipu, “Dodo, gwa m, onyẹ kẹ onyẹ-amụmanị rị e ku oku ẹ? 'Ya lẹ enwẹn ẹ ra onyẹ ọzọ?”
35 Ya kẹ Filipu nọ gha ebẹhụ ọ rị a gụn zi ẹ oziọma Jizọsị.
36 Kẹ wẹ jẹnkọ nwan, wẹ nọ hụn mirin, okẹn-okporo hụ nọ sị, “Lee mirin ebeni! Kịnị k'a han m emẹlẹ mirin-Chuku?”
37 [Filipu nọ sị a, “Omẹni y'e gighọ obi i ile kweri, wẹ k'a saẹka mẹ i mirin-Chuku.” Ọ nọ za, sị, “E kwerighọ m nị Jesu Kristi wụ Nwa Osolobuẹ.”]
38 Ya ọ nọ sị onyẹ rị a nyann'a ụgbọ-anyịnyan hụ kụsị; 'ya lẹ Filipu nọ banye imẹ mirin, Filipu nọ mẹ ẹ mirin-Chuku.
39 Ogẹn wẹ gi gha imẹ mirin pụha, idẹnmizi, Mmọn-nsọ Di-nwọnni-ẹnyi nọ jụrụ Filipu; okẹn-okporo hụ ahụnzịn'a, ya okẹn-okporo nọ ghọghọma, jẹnmẹ nke ẹ.
40 Nke Filipu, ebe ọ nọzị hụn enwẹn ẹ wụ obodo w'a kpọ Azọtusu. Ọ nọ jẹnsọnmẹ, zikọ oziọma imẹ obodo ile rị ẹgbẹrẹ hụ d'e ru n'ọ pụha Sizarịa.

Isi Nke Itenẹi

Kẹ Sọlụ Dọn Gbehutọ Sọnmẹ Ụzọ Jesu
(Ọrụn Ndị-Ozi 22.6-16; 26.12-18)

1 Kanị Sọlụ hụkwọ a ban mban, e ku n'o k'e gbuchanrịn ndị ile e sọn Di-nwọnni-ẹnyi. Ya ọ nọ jẹnburu Onyẹ-isi nchụ-ẹjan,
2 sị a deye ẹ ẹkụkwọ-ozi jẹnni ndị ụlọ-ofufe ndị Ju ile rịsọnmẹ Damas'kọsị, kẹni, ọ hụn onyẹ ọwụlẹ hụn e sọn Ụzọ-Jesu ebẹhụ, o kẹnmẹhẹn wẹ Jerusalẹm—kẹ ikẹnnyẹ kẹ ikpoho.
3 Ogẹn o gi nwan jẹnkọ, nọchimẹmẹ Damas'kọsị, idẹnmizi, ukpẹ nọ gha elu-igwee nwunhunmẹ ẹ.
4 Ọ nọ dan; ọ nọ nụ olu hụn sị a, “Sọlụ, Sọlụ, kị haịn i gi e kpokpo m?”
5 Ọ nọ sị, “Onyẹ k'ị wụ, Di-nwọnni-m?” Olu hụ nọ sị, “Mmẹ wụ Jizọsị hụn ị rị e kpokpo.
6 Ka lihi nwan, n'ị banye imẹ obodo, ebẹhụ kẹ wẹ k'a nọ gwa ị ihiẹn i jẹnkọ d'e mẹ.”
7 Ikẹnnyẹ ndị 'ya lẹ wẹ wị turuhụ ebẹhụ—oku anịzịnị wẹ ku, makẹni wẹ nụ olu hụ bụ ahụnnị wẹ onyẹ ọwụlẹ.

8 Ya Sọlụ nọ lihi ọtọ: ẹnya a hụkwọ e ti, kanị o leghazịnị ụzọ.
Wẹ nọ kwọndọn ẹ ẹka, we ẹ ban obodo Damas'kọsị.
9 O leghanị ụzọ, o rini, ọ ranị—ọrọgbọ akpụ-ụhụọhịn ẹtọ.
10 Ogẹn hụ, onyẹ ohu w'a kpọ Ananayasị rị imẹ Damas'kọsị.
Ananayasịnị rị ndị e sọn Ụzọ-Jesu. Ọ nọ hụn ọhụn ebe Di-
nwọnni-ẹnyi nọ sị a, "Ananayasị!" Ọ nọ za, sị, "Di-nwọnni-ẹnyi,
lee m."
11 Di-nwọnni-ẹnyi nọ sị a, "Lihi n'i jẹn ogele ahụn w'a kpọ
Streti; i ru iwe Judasị, y'a jụ ukwere okẹnnyẹ ohu wụ onyẹ
Tasọsị hụn w'a kpọ Sọlụ. Ọ rị e mẹ ekpere kikẹnni,
12 ọ hụnọlẹ ọhụn ebe okẹnnyẹ ohu ẹfan a wụ Ananayasị
banhan, bu ẹka kwasị a, kẹni ọ leghamazị ụzọ."
13 Kanị Ananayasị nọ za, sị, "Di-nwọnni-ẹnyi, ndị bu ọda
a gwaọlẹ m oku okẹnnyẹni lẹ eje-ihiẹn ile o mẹ ndị-nsọ ị rị
Jerusalẹm.
14 Ọ rị nwan ebeni makẹni onyẹ-isi nchụ-ẹjan e yeọlẹ a ikẹn
n'o gi nwụnrụn ndị ile a kpọku ẹfan ị."
15 Kanị Di-nwọnni-ẹnyi nọ sị a, "Jẹnmẹ, makẹni okẹnnyẹni kẹ
m họrị n'ọ wụrụ ihiẹn-ọrụn m hụn k'e we ẹfan m jẹnni ndị alị
ndị ọzọ wụlẹni ndị Izrẹlụ lẹ ndị-nze lẹ ndị Izrẹlụ;
16 mmẹ lẹ enwẹn m jẹnkọ d'a ghọsị a okẹn afụnfụn o jẹnkọ d'e
gi ufiri ẹfan m ta."
17 Ananayasị nọ jẹnmẹ. O ru ebẹhụ, ọ nọ banye imẹ ụlọ ahụn,
bụ ẹka kwasị Sọlụ, sị a, "Sọlụ nwẹnẹ m, Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu
hụn ị hụn ụzọ ogẹn i gi lala zihẹ m—kẹni i leghamazị ụzọ lẹni
Mmọn-nsọ jun imẹ i."
18 Ozigbo hụ, ihiẹn nọkẹ okpukpu-azụn nọ gha Sọlụ ẹnya
danfụha, ọ nọ leghamazị ụzọ. Ya ọ nọ lihi, wẹ nọ mẹ ẹ mirin-
Chuku;
19 o rigụụ ihiẹn-oriri, ndụn nọzị ban a.
Ya lẹ ụmụ-azụụn Kraịstị rị Damas'kọsị nọ nọdị ụhụọhịn ole-
lẹ-ole.

Sọlụ E Zi Oziọma Imẹ Damas'kọsị

20 Ozigbo, ọ nọ kumẹ oku Jesu imẹ ụnọ-ofufe ndị Ju rịsọnmẹ
ebẹhụ, a sị wẹ nị, "Okẹnnyẹni wụ Jesu wụ Nwa Osolobuẹ!"
21 Ọ tụ kẹ wẹ han nụn'a ẹnya, wẹ hụ a sị, "Ọnwan ẹlẹ okẹnnyẹni
te rị e kpokpo ndị hụn a kpọku ẹfannị imẹ Jerusalẹm? Ẹlẹ ya k'ọ
bịanị nwan ebeni, kẹni ọ kẹnmẹnrin wẹ jẹnni ndị-isi nchụ-ẹjan?"
22 Kanị Sọlụ hụ e zewaye imẹ ozi ọ rị e zi—nkesịnị ndị Ju bi
Damas'kọsị asanị ẹka e sọn ẹ dọ makẹni ọ hụ a ghọsịchanrịn nị
Jizọsị wẹ rị e ku oku ẹ wụ Kraịstị, Onyẹ Hụ Osolobuẹ Tumẹ.

Sọlụ A Wanahịn

23 O tebe, ndị Ju nọ rin'ẹ ngo nị wẹ gbu ẹ.
24 Kanị Sọlụ nọ nụ ihiẹn wẹ romẹ. Wẹ hụ e che nche ọnụ-
mgbọn rịsọnmẹ obodo hụ uhinhin lẹ efinnaị nị wẹ gbu ẹ.

25 Kanị ndị kweri oku ẹ rị e sọnn'ẹ nọ gi imẹ uhinhin bu ẹ
che imẹ ụkpalị, gha oghere rị mgbọn obodo hụ dọ a ye azụụn
hụn-ẹbọ.

Sọlụ A Bịa Jerusalẹm

26 Ogẹn o gi ru Jerusalẹm, ọ nọ chọ n'ọ banyeni ndị rị e sọn
Ụzọ-Jesu, kanị egun ẹ rị a tụ wẹ ile makẹni ekwerini wẹ n'ọ
hẹnringụọ onyẹ nke Jesu.
27 Ya kẹ Banabasị nọ nwan we Sọlụ jẹnni ndị-ozi ahụn pụ-
ichẹn, kọwa nị wẹ kẹ Sọlụ dọn hụn Di-nwọnni-ẹnyi ụzọ, kọwazịnị
wẹ nị Di-nwọnni-ẹnyi a gwagụọ Sọlụ oku; ọ gwazị wẹ kẹ Sọlụ
dọn ku oku ẹfan Jizọsị imẹ Damas'kọsị, e ku ẹ e kusi ẹ ikẹn.
28 'Ya lẹ wẹ nọ wịma imẹ Jerusalẹm, nị wẹ ile wụ ohu. Ọ hụ
e ku oku Di-nwọnni-ẹnyi, e kushi ẹ ikẹn.
29 Ọ hụ a gwa ndị Ju te rị alị ndị ọzọ hụn a sụ Griki oku *Jesu*,
e sọn wẹ a dọ—kanị, wẹ hụ a chọ nị wẹ gbu ẹ.
30 Ogẹn ndị kweri ni Kraịstị gi marịn nị wẹ rị a chọ nị wẹ gbu
ẹ, wẹ nọ we ẹ si Sizarịa, gha ebẹhụ zipụ a si Tasọsị.
31 Ya udọn nọ rịnị ndị ụka rị Judia lẹ Galili lẹ Samerịa. Mmọn-
nsọ hụ a gba wẹ umẹ, wẹ hụ e zekẹnmẹ, e buwaye ọda, e gi egun
Di-nwọnni-ẹnyi e bi.

Pita E Jẹn Lida lẹ Jọpa D'a Rụn Ọrụn Di-nwọnni-ẹnyi

32 Ogẹn Pita gi rị e jẹnsọnmẹ ebe ile d'a hụn kẹ ndị ile kwerini
nọ, ọ nọ jẹnzi d'e kunrun ndị kwerini bi obodo Lida.
33 Ebẹhụ k'ọ nọ hụn okẹnnyẹ ohu ẹfan a wụ Ẹnasị, hụn dinẹni
kete ahụa ẹsatọ enwaịn, makẹni ọrọ kinmin ẹ.
34 Pita nọ sị a, "Ẹnasị, Jesu Kristi a zụọ ị nwan; lihi n'ị gbama
bẹdi i!" Ya ọ nọ lihi ọtọ ozigbo hụ.
35 Ndị ile bi Lida lẹ Sharọnụ nọ hụn Ẹnasị n'o lihigụọ, wẹ nọ
roghari, sọnmẹ Di-nwọnnị-ẹnyi.
36 Ogẹn hụ, o nwọn okpoho ohu rị obodo Jọpa hụn e sọn
ụzọ Jesu; ẹfan a wụ Tabita. (Ọnụ Griki Tabita wụ Dọkasị—ya
wụ "Ele.") O mẹ ọghọ ọda-ọda, e yezikwọ nị ndị igbẹnnyẹ ẹka
ọhụnma-ọhụnma.
37 Ogẹn hụ, emu nọ kụma a, ọ nọ nwụnhụn. Ogẹn wẹ gi
wụgụụ a ẹhụ, wẹ nọ bu ẹ dinẹ imẹ mmughẹ rị ibe elu.
38 Makẹni Lida nọkunmẹ Jọpa, ogẹn ndị hụn e sọn ụzọ Jesu gi
nụ nị Pita rị Lida, wẹ nọ zi ikẹnnyẹ ẹbụọ d'a rịọ a, sị, "Dodo,
bịakẹnrin d'e kunrun ẹnyi."
39 Ya Pita nọ lihi, sọnmẹ wẹ. Ogẹn o gi ru ebẹhụ, wẹ nọ w'ẹ si
mmughẹ hụ rị ibe elu. Ndị ile di wẹ nwụn nọ fihunmẹ Pita, a
kwan ẹkwan, a ghọsịsọnmẹ ẹ ẹwuru tueni lẹ ẹkwa ndị ọzọ Dọkasị
kpa ogẹn o gi rị ndụn.

40 Pita nọ sị wẹ ile pụ; ọ nọ gbu osekpu, mẹ ekpere. Ya ọ nọ
gbehutọ, bu ihun zimẹ ozun hụ, sị, “Tabita, lihi.” Ya Tabita nọ
shịapụ ẹnya. Ogẹn o gi hụn Pita, ọ nọ nọdị alị elu bẹdi.
41 Pita nọ we ẹka a ye ẹ, yen'ẹ ẹka lihi ọtọ. Ya Pita nọ kpọ ndị-
nsọ ile lẹ ikpoho ndị ahụn di wẹ nwụn, we Tabita ghọsị wẹ, wẹ
nọ hụn a n'ọ rịzị nwan ndụn.
42 Ihiẹnni nọ kpọgbarị Jọpa ile, ndị bu ọda nọ kweri ni Di-
nwọnni-ẹnyi.
43 Pita nọ nọdị Jọpa ụhụọhịn ole-lẹ-ole, iwe onyẹ ohu w'a kpọ
Saịmọnụ, hụn a kwa akpụkpọ.

Isi Nke Iri

Pita Lẹ Kọnẹlusu

1 Imẹ obodo Sizarịa, o nwọn okẹnnyẹ ohu ẹfan a wụ Kọnẹlusu.
Onyẹ a kị ndị-agha rọ: ọ kị ndị-agha ọgụn-isẹn imẹ itu-agha w'a
kpọ Itu Itali.
2 Okẹnnyẹni e gichanrịn obi ẹ ile e fe ofufe; 'ya lẹ ezi-lẹ-ụlọ a
ile a tụ egun Osolobuẹ. O yesọnmẹ ndị igbẹnnyẹ rị imẹ ndị alị
ahụn ihiẹn. O mẹ ekpere, a kpọku Osolobuẹ ogẹn ile.
3 Ụhụọhịn ohu, ihiẹn nọkẹ ọkụlọkụ ẹtọ nke efinnaị, ọ nọ hụn
ọhụn. Imẹ ọhụn ahụn, mmọn-ozi Osolobuẹ nọ banhan, sị a,
“Kọnẹlusu!”
4 Ya Kọnẹlusu nọ bu ẹnya tụma mmọn-ozi hụ, gi egun sị a, “Di-
nwọnni-m, kị rọ?” Mmọn-ozi hụ nọ sị a, “Ekpere i lẹ ihiẹn ile i
rị e ye ndị-igbẹnnyẹ e rugụọ ebe Osolobuẹ rị nọkẹ ihiẹn w'e gi
nyanhan ị.
5 Zi wẹ nwan Jọpa d'e wẹhẹ okẹnnyẹ ohu ẹfan a wụ Saịmọnụ
hụn w'a kpọ Pita;
6 ọ rị iwe Saịmọnụ hụn a kwa akpụkpọ, hụn iwe ẹ rị ẹhụ
Ohimin.”
7 Ogẹn mmọn-ozi hụ gwa a oku gi pụgụụ, Kọnẹlusu nọ kpọ
ndị idibo ẹ ẹbụọ lẹ onyẹ-agha ohu hụn a tụ egun Osolobuẹ hụn
rị imẹ ndị e jẹnn'ẹ ozi.
8 Ogẹn o gi gwagụụ wẹ ihiẹn ile mẹni, ọ nọ zi wẹ Jọpa.
9 Eki e fọn, ihiẹn nọkẹ ọkụlọkụ mmẹbụọ nke efinnaị, ogẹn
anwụn gi a rị isi, ikẹnnyẹ ahụn nọ rumẹ obodo hụ. Ogẹn hụ kẹ
Pita gizikwọ shi enu ụlọ d'e mẹ ekpere.
10 Ẹgụn a gụnma Pita, ọ nọ chọma ihiẹn o k'e ri. Ogẹn wẹ gi
rị e mẹmẹ ihiẹn-oriri hụ, idẹnmizi, ọ nọ nọkẹsị ụran buru ẹ—bụ
ẹlẹ ụran.
11 Ọ nọ hụn kẹ enu-igwee kpupụ, hụnzị kẹ ihiẹn nọkẹ ẹkwa
shịanị gha elu lala rịkẹ sị wẹ dọdọn ẹ ntịn ẹnọ.
12 Ụdị anụ ile nwọn ụkụ ẹnọ lẹ ndị ile a rịnị lẹzi nnụnụ ile e
fe elu—rịchanrịn imẹ ẹ.
13 Ya ọ nọ nụ olu sị, “Pita, lihi, gbu n'i ri.”

14 Kanị Pita nọ za, sị, “Mba-o, Di-nwọnni-ẹnyi! Erituni m
ihiẹn rụnị mọbụ ihiẹn ẹnyi a sọ.”
15 Olu hụ nọ bịazịn'a hụn mẹ ẹ mgbe ẹbụọ, sị, “Akpọkwọlẹ
ihiẹn Osolobuẹ mẹgụụ n'ọ rị ọchan ihiẹn w'a sọ.”
16 Ihiẹnni e mẹfụ mgbe ẹtọ, wẹ nọ weri ihiẹn nwẹn ozigbo si
elu-igwee.
17 Ihiẹnni nọ gba Pita nghariị-ẹnya ọda-ọda. Ogẹn o gi rị e ro
ihiẹn hụ ọ hụn kẹ ndị-ozi hụn Kọnẹlusu zi gihụ ru ebẹhụ, turu
ọnụ-mgbọn, a jụ kẹ elebe kẹ iwe onyẹ w'a kpọ Saịmọnụ rị.
18 Wẹ nọ wesi olu wẹ elu, jụ kẹ Saịmọnụ hụn w'a kpọ Pita hụ
ebẹhụ.
19 Ogẹn Pita gi rịkwọ e ro ihiẹn hụ ọ hụn, Mmọn-nsọ nọ sị a,
“Lee ẹ, ikẹnnyẹ ẹtọ rị a chọ ị.
20 Lihi nwan, n'i hidan d'e kunrun wẹ. Etulẹ, ka sọnmẹ wẹ—
ni mmẹ zihẹ wẹ.”
21 Ya Pita nọ buru ikẹnnyẹ ndị hụ, sị, “Mmẹ wụ onyẹ ahụn
ọnụ rị a chọ; kị haịn ụnụ gi bịa?”
22 Wẹ nọ za, sị, “Kọnẹlusu zi ẹnyi. Onyẹ a kị ndị-agha rọ, ọ
kị ndị-agha ọgụn-isẹn; ọ wụ onyẹ ezi-omumẹ hụn a tụ egun
Osolobuẹ; ndị Ju ile e ku oku ẹ ọhụnma. Mmọn-ozi rị nsọ gwa
a d'a kpọ ị, n'ị bịa iwe ẹ kẹni ọ nụ ihiẹn i k'e ku.”
23 Ya Pita nọ sị wẹ banhan, ọ nọ ye wẹ ebe wẹ k'a ranhịn.
Eki e fọn, ọ nọ lihi, sọnmẹ wẹ; ndị hụ imẹ ndị kwerini rị Jọpa
nọ sọnmẹ ẹ.
24 Eki e fọnzi, wẹ nọ ru Sizerịa. Kọnẹlusu hụ a tụ ẹnya wẹ, obi
e kọnrin ẹ elu; ọ kpọkikomẹgụọ ndị nke ẹ lẹ ndị wụ ezigbo ọwụ
a.
25 Ogẹn Pita gi bịa, Kọnẹlusu nọ jẹn d'e kunrun ẹ, gbun'ẹ
osekpu, fe ẹ.
26 Kanị Pita nọ mẹ ẹ lihi ọtọ, sị, “Lihi ọtọ, nị ịhịan mmaka kẹ
m wụhụ.”
27 K'o dọn rị e sọn Kọnẹlusu e ku, ọ banye imẹ ụlọ, ọ nọ hụn
nị igunrun ịhịan a gbakikomẹgụọ.
28 Ọ nọ sị wẹ, “Ụnụ lẹ enwẹn ọnụ a mariịnghọ nị Iwu kwọndọn
onyẹ Ju k'e sọn onyẹ alị ọzọ mẹkọ mọbụ jẹn iwe ẹ. Kanị
Osolobuẹ a ghọsịgụọ m m'a kpọlẹ onyẹ ọwụlẹ onyẹ rụnị mọbụ
onyẹ wẹ k'a sọ.
29 Ya haịn m gilẹni tu kẹ wẹ bịa d'a kpọ m; m rị nwan a jụ, kị
ụnụ kpọnị m?”
30 Kọnẹlusu nọ za, sị, “Nwẹnẹ mgbeni taịnọ, m rị iwe m e mẹ
ekpere, ihiẹn nọ kẹ ọkụlọkụ ẹtọ nke efinnaị; ya okẹnnyẹ ohu
nọ wuzo m ihun idẹnmizi. O yi ẹwuru rị e gbukeni.
31 Ọ nọ sị, ‘Kọnẹlusu, Osolobuẹ a nụọlẹ ekpere i, ọ nyan-
hangụọ ẹka ị rị e yeni ndị igbẹnnyẹ.
32 Zi nwan ozi jẹn Jọpa d'a chọ Saịmọnụ hụn w'a kpọ Pita, ọ
rị iwe Saịmọnụ hụn a kwa akpụkpọ, hụn rị ẹhụ Ohimin.’

33 Ya m nọ zi wẹ d'a kpọ ị ozigbo. Y'e mẹkẹ i gi bịa. Ẹnyi ile
rị nwan id'ẹnya Osolobuẹ ebeni kẹni ẹnyi gọn ntịn ihiẹn ile Di-
nwọnni-ẹnyi sị ị ku."

Ozi Pita Zi Iwe Kọnẹlusu

34 Ya kẹ Pita nọ gwama wẹ oku, sị, "A hụngụọ m'a nwan nị
Osolobuẹ ara tu onyẹ ịhịan wụ.
35 Kama, ọ nabanhan onyẹ ọwụlẹ hụn a tụ egun ẹ, e mẹ ihiẹn
rị mma—a ra tu onyẹ alị ịhịan wụ.
36 Ụnụ a marịnghọ ozi o zijẹnni ndị Izrẹlụ hụn wụ oziọma hụn
e wẹhẹ udọn, udọn hụn a bịa ghahanị Jesu Kristi Onyẹ nwẹ
ihiẹn ile lẹ ịhịan ile.
37 Ụnụ a marịnghọzị ihiẹn ile mẹ imẹ alị ndị Ju. Imẹ Galili k'ọ
gha bidọn—ogẹn wẹ gi mẹgụụ mirin-Chuku ahụn Jọnụ sị ịhịan
ile d'e mẹ;
38 ya wụ nị ụnụ a marịnghọ kẹ Osolobuẹ dọn tumẹ Jizọs'
onyẹ Nazarẹtị, gi Mmọn-nsọ lẹ ikẹn gbajun ẹ; lẹ k'o dọn
jẹnhunmẹ, e mẹ ihiẹn-ọma, a zụọ ndị ile Ekwensụ rị a lụ,
makẹni Osolobuẹ nọyen'ẹ.
39 Ẹnyi wụ ọshẹri ihiẹn ile o mẹ imẹ alị ndị Ju, kẹ hụn o
mẹ imẹ obodo wẹ kanị wụ Jerusalẹm. Wẹ nọ gbu ẹ ghahanị
ihogbu ẹ elu obe wẹ gi osisi mẹmẹ.
40 Kanị hụn m'ẹ akp'ọhịn ẹtọ, Osolobuẹ nọ weli ẹ. Osolobuẹ
nọ nị ịhịan hụnsọnmẹ ẹ,
41 kanị ẹlẹ ịhịan ile—kama ẹnyi sụọ, ẹnyi ndị Osolobuẹ
họpụhagụụ, nị ẹnyi wụrụ ọshẹri, ẹnyi wụ ndị sọn ẹ ri, sọn ẹ ra,
k'ọ ghagụụ ọnwụn lihi.
42 Ọ nọzị sị ẹnyi hụn a nị ẹnyi zi ịhịan ile ozini, gwa wẹ nị ịya
wụ Onyẹ hụn Osolobuẹ tumẹ hụn jẹnkọ d'e kin ndị rị nduụn lẹ
ndị nwụnnị ikpe.
43 Ndị-amụma ile shịa n'a ẹri nị onyẹ ọwụlẹ hụn kwerini n'ẹ e
nwọnhẹn mgbagharị njọ ghahanị ẹfan a."

Ndị Wụlẹni Ndị Ju E Nwọnhẹn Mmọn-nsọ

44 Ebe okuni rịkwọ Pita ọnụ, Mmọn-nsọ nọ bịakwasị wẹ ile nụ
oku-Chuku hụn Pita rị e ku.
45 Ọ nọ tụ ndị ahụn kwa ugu (ya wụ ndị Ju) hụn kwerini
hụn gha Jọpa sọnhẹn Pita ẹnya nị Osolobuẹ e hukpughọzidẹ ndị
wụlẹni ndị Ju Mmọn-nsọ ahụn ọ sị o k'e ye.
46 Makẹni, wẹ nụ kẹ wẹ rị a sụ-asụsụ ndị ọzọ rị ichẹn-ichẹn, a
ja Osolobuẹ mma. Ya Pita nọ sị,
47 "Onyẹ k'a sị wẹ emẹlẹ ndịnị mirin-Chuku, ebe o mẹni e
nwọnhẹngụọ wẹ Mmọn-nsọ kẹ ẹnyi dọn nwọnhẹn"
48 Ọ nọ sị wẹ gi ẹfan Jizọs' Kraịstị mẹ wẹ mirin-Chuku.

Wẹ nọ sị a sọnzi wẹ nọdị ụhụọhịn ole-lẹ-ole.

Isi Nke Mmanaị

Pita A Kọwanị Ndị Ghọtafie N'ẹ K'o Jẹn

1 Ya ndị-ozi ahụn pụ-ichẹn lẹ ndị ọzọ kwerini rị Judia nọ nụ
nị ndị wụlẹni ndị Ju a nabanhangụọzị oku Osolobuẹ.
2 Kanị, ogẹn Pita gi ru Jerusalẹm, ndị kwa ugun kwerini nọ
du ẹ kpemẹ,
3 sị, "Kị haịn i gi jẹn nke ndị kwalẹni ugun, sọn wẹ ri ihiẹn-
oriri!?"
4 Ya Pita nọ gi uri-uri kọwamanị wẹ kẹ o dọn mẹ, sị,
5 "Ebe m rị e mẹ ekpere imẹ obodo Jọpa; ọ nọkẹsị ụran buru
m—bụ ẹlẹ ụran; m nọ hụn ọhụn. Imẹ ọhụn hụ, m nọ hụn ihiẹn
nọ kẹ ẹkwa shịanị k'ọ gha elu-igwee lala rịkẹ sị wẹ dọdọn ẹ ntịn
ẹnọ, ọ nọ ru ebe m rị.
6 Ogẹn m gi lekpọ a, a hụn m anụ rị ichẹn-ichẹn nwẹ ụkụ ẹnọ
lẹ anụ ndị e ri anụ lẹ ihiẹn ndị a rịnị lẹ nnụnụ e fee elu imẹ ẹ.
7 M nọ nụ olu sị m, 'Pita, lihi, gbu n'i ri.'
8 Kanị, m nọ sị, 'Mba Di-nwọnni-ẹnyi, makẹni ihiẹn rụnị
mọbụ ihiẹn ẹnyi a sọ a bantu ni m ọnụ.'
9 Kanị olu hụ a gha enu-igwee kuzi oku, za, sị, 'Ihiẹn
Osolobuẹ mẹgụụ n'ọ rị ọchan, akpọkwọl'a ihiẹn w'a sọ.'
10 Ihiẹnni e mẹpụ mgbe ẹtọ, wẹ nọ dọrị ihiẹn hụ ile shi elu-
igwee.
11 Ozigbo hụ hụra, ikẹnnyẹ ẹtọ wẹ gha Sizarịa zi ozi bịa nị m
nọ ru ụlọ ebe ẹnyi rị.
12 Ya Mmọn-nsọ nọ sị m sọnmẹ wẹ, m'e tulẹ. Ikẹnnyẹ isinni
wụ umunẹ ẹnyi imẹ Kraịstị nọ sọnmẹzi m, ẹnyi nọ banye iwe
okẹnnyẹ hụ.
13 Ọ nọ gwa ẹnyi k'o dọn hụn mmọn-ozi ohu pụha, turu imẹ
ụlọ a, sị a, 'Zijẹn ịhịan Jọpa d'e wẹhẹ Saịmọnụ hụn w'a kpọ Pita.
14 O k'e zi i ozi 'yụ lẹ ikpun-ụlọ i ile k'e gi nwọn nzụọpụha.'
15 Ogẹn m gi kumẹ, Mmọn-nsọ nọ bịakwasị wẹ k'o dọn
bịakwasị ẹnyi isi-ibuzọ.
16 Ya m nọ nyanhan oku Di-nwọnni-ẹnyi ku: k'o dọn sị, 'Jọnụ
gi mirin mẹ mirin-Chuku, kanị Mmọn-nsọ kẹ wẹ k'e gi mẹ ọnụ
mirin-Chuku.'
17 O mẹ nwan nị Osolobuẹ ye wẹ ụdị oyiye ohu hụ o ye ẹnyi
ogẹn ẹnyi gi kweri ni Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu Kristi, onyẹ wụ
mmẹ hụn m'e gi gbọndọn Osolobuẹ!?"
18 Ogẹn wẹ gi nụ ihiẹnni, o nwẹzini ihiẹn wẹ ku. Wẹ nọ ja
Osolobuẹ mma, sị, "Ya wụ nị Osolobuẹ e yegụọzịdẹ ndị wụlẹni
ndị Ju oghere w'e gi gbehutọ imẹ njọ wẹ, nwọn ndụn!"

Ụka E Bidọn imẹ Antịọkụ

19 Ndị ụka gbayịyanị ogẹn ukpokpo lẹ ihiẹn mẹ Stivin gi mẹ
rukwọrị Finishịa, Saịprọsị lẹ Antịọkụ, zikọ oziọma; kanị ezini
wẹ onyẹ ọwụlẹ mmanị ndị Ju sụọ.

20 Kanị, o nwẹghọ ikẹnnyẹ wụ ndị alị Saịprọsị lẹ Sariṇ' rị imẹ
wẹ hụn ru Antịọkụ, gwazịkwọ ndị wụlẹni ndị Ju oku hụ, zimẹ
wẹ ozi Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu Kristi.
21 Ẹka Di-nwọnni-ẹnyi nọyeni wẹ, igunrun ịhịan nọ kweri,
roghariị, sọnmẹ Di-nwọnni-ẹnyi.
22 Ogẹn ndị ụka rị Jerusalẹm gi nụ a, wẹ nọ zi Banabasị jẹn
Antịọkụ.
23 Ogẹn o gi ru ẹ, hụn ẹfọma Osolobuẹ k'ọ rị ọrụn, ọ nọ ghọghọ;
ọ nọ dụn wẹ ọdụn wẹ wụsọnmẹ ndị Di-nwọnni-ẹnyi gi e dọn-
ẹnya lẹ ndị gichanrịn akpakalị obi wẹ e fe Di-nwọnni-ẹnyi.
24 Banabasị wụ ezigbo ịhịan; Mmọn-nsọ jun imẹ ẹ, a kị a; o
nwọn okukwe ọda-ọda. Ogẹn hụ, ndị bugbu enwẹn wẹ ọda nọ
sọnmẹ Di-nwọnni-ẹnyi.
25 Ya Banabasị nọ jẹnmẹ Tasọsị d'a chọ Sọlụ.
26 Ogẹn o gi hụn a, ọ nọ wẹhẹ ẹ Antịọkụ. Uwẹ lẹ ndị ụka
ahụn hụ e zugbama ọrọgbọ ahụa; wẹ hụ a kuzi ndị bu ọda. Imẹ
Antịọkụ kẹ wẹ nọ kpọma ndị kwerini Kraịstị "Kristịẹns'," ya
wụ, "Ndị Nke Kraịstị."
27 Ogẹn hụ, o nwẹ ndị-amụma gha Jerusalẹm bịa Antịọkụ.
28 Ya kẹ onyẹ ohu imẹ wẹ hụn w'a kpọ Agabọsị nọ lihi ọtọ, bu
amụma ghahanị ikẹn Mmọn-nsọ, nị okẹn ụganị k'a mụgbarị ụwa
ile. Ihiẹnni o ku mẹ ogẹn Klọdiọsị gi wụ eze-kanị rị a kị Rom.
29 Ndị e sọn ụzọ Jesu nọ kwerigbama nị onyẹ-onyẹ jẹnk'e
wẹhẹ kẹ ẹka a han, ni wẹ zijẹnni ndị kwerini hụn bi imẹ Judia.
30 Ya wẹ nọ nwan tụ ihiẹn kẹ wẹ dọn ku; wẹ nọ we ihiẹn wẹ
tụ ye Sọlụ lẹ Banabasị jẹnni ndị-isi ụka rị Jerusalẹm.

Isi Nke Mmẹbụọ

Hẹrọdụ E Kpokpo Jemisi Lẹ Pita

1 Ogẹn hụ, Hẹrọdụ wụ eze nọ nwụnrụn ndị hụ imẹ ndị ụka,
kẹn'o mẹ wẹ eje-ihiẹn.
2 O gigụụ ọpịa-agha gbu Jemisi nwẹnẹ Jọnụ,
3 ọ nọ hụn nị ihiẹnni sụọ ndị Ju ụsụọ, ọ nọ nwan nwụnrụn
Pita. (Ihiẹnni mẹ ogẹn Mmẹmmẹ Brẹdi nwọnlẹni yisti o gi a fụ.)
4 Ogẹn o gi nwụnrụngụụ Pita, ọ nọ bu ẹ che ụlọ-ngan, we ẹ
che ẹka itu-agha ẹnọ ndị-agha ẹnọ-ẹnọ rịsọnmẹ. Hẹrọdụ bu obi
n'o k'e kin ẹ ikpe id'ẹnya ịhịan ile wẹ mẹgụụ Mmẹmmẹ-Nghafe
hụn ya lẹ Mmẹmmẹ Brẹdi nwọnlẹni yisti o gi a fụ wị.
5 Ya wẹ nọ bu Pita tọ ụlọ-ngan; kanị ndị-ụka nọ wepụha obi
wẹ mẹmẹn'ẹ ekpere, a kpọku Osolobuẹ banyen'ẹ.

Mmọn-ozi E Wepụha Pita Imẹ Ụlọ-ngan

6 W'a kpọ a eki kẹ wẹ k'e wepụha Pita, o ru imẹ uhinhin, Pita
rị ụran ẹgbata ndị-agha ẹbụọ. Wẹ gi ẹgan ẹbụọ kpọma a; o nwẹzi
ndị-agha rị ezi ẹhụ ọnụmụzọ ụnọ-ngan ahụn e che nche.

7 Idẹnmizi, mmọn-ozi Di-nwọnni-ẹnyi nọ fopụha ebẹhụ; ukpẹ
nọ nwun imẹ mmughẹ hụ wẹ kpọkin ẹ ye imẹ ụlọ-ngan. Mmọn-
ozi hụ nọ kpa Pita ẹka ẹkụnkụn, kpọtiẹn ẹ, sị, "Lihi ọtọ ozigbo!"
Ya ẹgan ndị hụ nọ gha a olu-ẹka danfụ.
8 Mmọn-ozi hụ nọ sị Pita, "Kẹnmẹ akpụkpọ-ukun i, y'e yiri
akp'ụkụ ị." Pita nọ mẹ ihiẹn o ku. Ọ nọzị sị Pita, "Yiri ẹkwa y'e
yiye ẹ elu ẹ, y'e sọnmẹ m."
9 Pita nọ sọn ẹ gha imẹ ụlọ-ngan pụ. Pita amarịn nị ihiẹn wẹ
rị e gi mmọn-ozi ahụn e mẹ wụ ẹnya-uke, o ro n'ọ rị a hụn ọhụn.
10 A ghafegụụ wẹ itu ibuzọ lẹ nke ẹbụọ rị e che nche, wẹ nọ
fụha ọnụ-mgbọn igwe hụn wẹ gha a pụha imẹ ngan hụ, banye
imẹ obodo. Ya kẹ ọnụ-mgbọn hụ nọ gi ẹka a gụnpụnị wẹ, wẹ nọ
pụ, pụha ogele ohu. E jẹnzụkazị wẹ, idẹnmizi mmọn-ozi hụ nọ
na Pita tọ.
11 Ya ẹnya nọ fọn Pita, ọ nọ sị, "O weguọ m nwan ẹnya nị Di-
nwọnni-ẹnyi zi mmọn-ozi ẹ d'a zụọpụha m ẹka Hẹrọdụ lẹ ihiẹn
ile ndị Ju te rị a tụ ẹnya a."
12 Hụn o gihụ ghọta ihiẹn mẹni, ọ nọ si iwe Meri, nnẹ Jọnụ,
ebe ndị bu ọda gbakikomẹ e mẹ ekpere. Ẹfan Jọnụ wụzị Makị.
13 Ogẹn o gi dụ ẹka ọnụ-mgbọn rị ezi, odibo ohu wụ okpoho
hụn w'a kpọ Roda nọ pụha d'a za.
14 Ogẹn o gi ghọta nị olu Pita rọ, okẹn ịghọghọ nọ jun ẹ obi,
nke wụnị hụn o k'e gi gụnpụ ọnụ-mgbọn hụ, ọ gbabanzị imẹ ụlọ
d'a gwa wẹ nị Pita turu ọnụ-mgbọn.
15 Wẹ nọ sị a, "Ẹra rị a pụ ị!" Kanị ọ hụkwọ e ku ẹ nị ezioku
rọ. Wẹ nọ sị, "Mmọn-ozi ẹ rọ."
16 Kanị Pita hụkwọ a dụ ẹka. Ogẹn wẹ gi nwan gụnpụ ọnụ-
mgbọn, a hụn w'a, ọ nọ tụ wẹ ẹnya.
17 Ọ nọ gi ẹka sị wẹ gba nkịntịn, ọ nọ kọwa nị wẹ kẹ Di-
nwọnni-ẹnyi dọn wepụha a imẹ ụlọ-ngan. Ọ nọzị sị, "Gwa nị
Jemisi lẹ ndị ụka họdụnị ihiẹnni." Ya kẹ ọ nọ pụ, si ụzọ ọzọ.
18 Ogẹn eki gi fọn, okẹn isusu nọ rị imẹ igunrun ndị-agha te
rị e che Pita nche makẹ ihiẹn mẹni, wẹ gilẹni marịn k'o jẹn.
19 Ogẹn Hẹrọdụ gi chọgụụ a, ọ hụnn'a; ọ nọ jụkẹnmẹ ndị nche
hụ ọnụ—ọ nọ sị wẹ gbu wẹ. Ya ọ nọ gha Judia pụ, si Sizarịa d'a
nọdị.

Ọnwụn Hẹrọdụ

20 Ogẹn hụ, Hẹrọdụ rị e bu ni ndị Taya lẹ Sidọnụ olulu. Ya wẹ
nọ zugbama d'a hụn a. E bugụụ wẹ ụzọ jẹn d'a hụn Blastọsị hụn
e lefụ ọgwa Hẹrọdụ ẹnya, kẹni o kweri yeni wẹ ẹka. Ya wẹ nọ
nwan jẹn d'e kunrun Hẹrọdụ d'a rịọ a nị ya lẹ wẹ dọn—makẹni
anị Hẹrọdụ rị a kị kẹ alị wẹ gha e nwẹhẹn ihiẹn-oriri.
21 Ụhụọhịn wẹ kaye e ru, Hẹrọdụ nọ yiri ẹwuru-nze ẹ, nọdị alị
ukpo ẹ, gwama ndị hụ oku.

22 Ndị ahụn hụ e yi oro, a sị, “Oluni wụ olu mmọn, ẹlẹ olu
ịhịan-mmaka!”
23 Ozigbo, mmọn-ozi Osolobuẹ nọ titu Hẹrọdụ, makẹni ọ
narịn ọjija-mma hụ hụn nkẹ o gi we ẹ ye Osolobuẹ. Ọhọrị nọ
bu ẹ ri, ọ nọ nwụnhụn.
24 Kanị oku Osolobuẹ hụ a gha ihun, ndị bu-ọda hụ e kweri.

Banabasị Lẹ Sọlụ E Kinhẹn Antịọkụ

25 Ogẹn Banabasị lẹ Sọlụ gi rụngụụ ihiẹn ahụn wẹ bịa
Jerusalẹm d'a rụn, wẹ nọ gha Jerusalẹm kinhẹn Antịọkụ. Ogẹn
hụ wẹ gi kinkọ, wẹ nọ weri Jọnụ hụn w'a kpọzị Makị.

Isi Nke Mmẹtọ

Ndị-ụka E Zifụ Banabasị Lẹ Sọlụ D'e Zi Oziọma

1 O nwẹ ndị-amụma lẹ ndị-nkuzi rị ụka rị Antịọkụ. Ndịnị
wụ: Banabasị, Simiọnụ (w'a kpọ Onyẹ-ogi), Lushiọsị (onyẹ alị
Saịrin'), Manẹnị (hụn ya lẹ Hẹrọdụ hụn rị a kịnị wụ ọwụ gha alị
lala) lẹzi Sọlụ.
2 Ogẹn wẹ gi rị e fe Di-nwọnni-ẹnyi, e bu ọnụ, Mmọn-nsọ nọ sị,
“Wefụha nị nị m Banabasị lẹ Sọlụ, nị wẹ hụn ụzọ d'a rụn ọrụn
m kpọ wẹ d'a rụn.”
3 Ogẹn wẹ gi bugụụ ọnụ, mẹgụụ ekpere, wẹ nọ bu ẹka kwasị
Banabasị lẹ Pọlụ, zipụ wẹ.

Banabasị Lẹ Pọlụ E Zi Ozi Imẹ Alị Saịprọsị

4 Mmọn-nsọ e zipụgụụ Banabasị lẹ Sọlụ, ya wẹ nọ si Selusịa,
gi ụgbọ-mirin gha ebẹhụ si anị Saịprọsị hụn mirin nọhunmẹ.
5 Ogẹn wẹ gi ru Salamisi hụn rị imẹ Saịprọsị, wẹ nọ ku
oku Osolobuẹ imẹ ụlọ-ofufe ndị Ju rịsọnmẹ ebẹhụ. Wẹ lẹ Jọnụ
wịzịkwọ, kẹni ọ hụn ụzọ e yeni wẹ ẹka.
6 Ogẹn wẹ gi ghagbarịgụụ alị hụ mirin nọhunmẹ d'e rukwọrị
Pafọsị, wẹ nọ kunrun onyẹ ohu gi eje-ikẹn a rụn. Onyẹ Ju k'ọ
wụ, onyẹ amụma-ntụ; ẹfan a wụ Ba-Jizọsị.
7 'Ya lẹ Gọvanọ rị a kịnị wụ Sẹjọs' Pọlọsị rị. Sẹjọs' Pọlọsịnị wụ
onyẹ nwẹ uche, ọ nọ zi wẹ kpọ Banabasị lẹ Sọlụ, makẹni ọ chọ
n'ọ nụ oku Osolobuẹ.
8 Kanị onyẹ hụ e gi eje-ikẹn a rụn wụ Ba-Jizọsị hụn w'a
kpọzịkwọ Ẹlimasị (makẹni ẹfan a wụzịkwọ Ẹlimasị) hụ a papụ
oku wẹ, a lịlịma n'o mẹ Gọvanọ hụ wefụ obi ẹ, amamgbe o
kwerini Jizọsị.
9 Kanị Sọlụ hụn w'a kpọzịkwọ Pọlụ hụn Mmọn-nsọ jun imẹ ẹ,
a kị a, nọ bu ẹnya zimẹ onyẹ hụ gi eje-ikẹn a rụn,
10 sị a, “Nwa Ekwensụ! Eṅẹnrẹn ihiẹn ile Chuku chọ k'ị wụ!
Ẹro lẹ eje-ihiẹn ile rị ichẹn-ichẹn jun imẹ i! Y'a rụkpọbehikọ
ezioku Di-nwọnni-ẹnyi, e mẹ ẹ n'ọ rị kẹ ntụ?

11 Gọn nwan ntịn: ẹka Di-nwọnni-ẹnyi jẹnkọ d'e bitụ ị kikẹnni
—ẹnya k'e kpu i ishi, y'e leghakọzị ụzọ ẹkẹrẹ ogẹn!”
Ozigbo ahụn, ebe ile nọ mẹ Ẹlimas' igirigi-igirigi, gba a ishi
ẹnya. Ọ nọ bisọnmẹmẹ ẹka, jẹnhunmẹmẹ, a chọ onyẹ jẹnkọ d'e
kwọndọn ẹ ẹka, e du ẹ.
12 Ogẹn Gọvanọ hụ gi hụn ihiẹn mẹni, ọ nọ kweri ni Di-
nwọnni-ẹnyi; nkuzi banyeni Di-nwọnni-ẹnyi tụ a ẹnya ọda-ọda.

E Zi Wẹ Ozi-ọma Imẹ Antịọkụ Rị Pisidịa

13 Pọlụ lẹ ndị ya lẹ wẹ wị nọ gi ụgbọ-mirin gha Pafọsị jẹnmẹ
Pẹga hụn rị Pamfilịa. Ebẹhụ kẹ Jọnụ hụn w'a kpọ Makị nọ la wẹ
tọ, lakin Jerusalẹm.
14 Wẹ nọ jẹnshi ihun, gha Pẹga si Antịọkụ hụn rị Pisidịa. O ru
Ụhụọhịn Izu-ikẹn, wẹ nọ banye imẹ ụlọ-ofufe ndị Ju, ya wẹ nọ
nọdị alị.
15 Ogẹn wẹ gi gụngụụ Iwu Mozizi lẹ ihiẹn ndị-amụma de, ndị-
isi ụnọ-ofufe hụ nọ zi ozi jẹnni wẹ, sị, “Umunẹ, omẹni ụnụ nwẹ
oku ụnụ k'e gi gba ndịnị rị ebeni umẹ, ku ni nwan.”
16 Ya Pọlụ nọ lihi ọtọ, gi ẹka gwa wẹ gba nkịntịn, ọ nọ kumẹ,
sị,
“Ụnụ ndị Izrẹlụ lẹ ndị ọzọ a tụ egun Osolobuẹ, gọn ni ntịn!
17 Chuku ndị Izrẹlụ họrị ndị nẹdi ẹnyi kanị, mẹmẹ wẹ ndị uku
ogẹn hụ wẹ gi bi anị Ijiptu, ya ọ nọzị gi ikẹn hi-ogbe gha alị
Ijiptu wepụha wẹ.
18 Ọ nọ dinchanrịn ihiẹn ile wẹ rị e mẹ imẹ atụ ọrọgbọ ahụa
ọgụnnaị.
19 Ogẹn o gi tikpọgụụ alị ẹsa rị Kenanị, ọ nọ we alị wẹ ye ndị
Izrẹlụ n'o hẹnrin nke wẹ.
20 Wẹ nọ bi ebẹhụ ọrọgbọ ahụa iri-kwasị-ọgụnnaị kwasị nnụ.
Omẹgụụ, ọ nọ yesọnmẹ wẹ ndị ahụn hannị wẹ ẹṅẹn d'e ru ogẹn
onyẹ-amụma wụ Samuẹlụ.
21 Ogẹn wẹ gi sị nị wẹ chọ eze, Chuku nọ ye wẹ Sọlụ nwa
Kishi, onyẹ ebọn Bẹnjamini. Sọlụ nọ kị wẹ ọrọgbọ ahụa ọgụnnaị.
22 Ogẹn Chuku gi napụgụụ Sọlụ eze, Chuku nọ tumẹ eze wẹ
wụ Defidi. Ihiẹnni kẹ Chuku ku banyeni Defidi, ‘A hụngụọ m'a
nị Defidi nwa Jese wụ ụdị ịhịan hụn a sụọ nị m, onyẹ hụn k'e
mẹ ihiẹn ile m chọ.’
23 Osolobuẹ a ghagụọ ebọn okẹnnyẹni wụ Defidi wepụha nị
ndị Izrẹlụ Onyẹ-nzụọpụha wụ Jizọsị nọkẹ k'o dọn kwe nkwa.
24 Nị Jesu d'a pụha d'e bidọn ọrụn a, Jọnụ e zigụọlẹ ndị Izrẹlụ
ile ozi wẹ gi mẹ mirin-Chuku wẹ gi ghọsị nị e roghariịgụọ wẹ.
25 Ogẹn ọrụn Jọnụ gi gụma, Jọnụ nọ sị, ‘Onyẹ kẹ ụnụ ro nị 'ya
kẹ m wụ? Ẹlẹ m Kraịstị. Mba. Kanị, o nwẹ onyẹ ohu lalanị m
mẹmẹgụụ, erudẹni m hụn a tọpụ eriri akp'ụkụ rị a ụkụ.’
26 Umunẹ m, ụmụ Ebraham lẹ ndị ọzọ hụn a tụ egun Os-
olobuẹ, e zihẹgụọ nị wẹ ẹnyi oziọma nzụọfụhanị.

27 Kanị, makẹni ndị bi imẹ Jerusalẹm lẹ ndị-ndu wẹ amarịn nị
ya rọ, makẹni aghọhazịkwọnị wẹ oku ndị-amụma hụn w'a gụn
Ụhụọhịn Izu-ikẹn ile, wẹ nọ gbu ẹ, gi ẹ mẹzu oku ndị hụ—bụ a
marịn wẹ.
28 Ọ sụọ n'a nị a hụnnị wẹ ihiẹn ọwụlẹ wẹ gi ma a ikpe ọnwụn,
a sị wẹ Paịleti 'ya gbu ẹ.
29 Ogẹn wẹ gi mẹzugụụ ihiẹn ile wẹ de banyen'ẹ imẹ Ẹkụkwọ-
nsọ, wẹ nọ gha osisi ahụn (ya wụ elu obe) wetu ẹ, bu e che imẹ
ili.
30 Kanị Osolobuẹ nọ gha ọnwụn weli ẹ.
31 Ọrọgbọ akp'ọhịn ole-lẹ-ole, ọ hụ e we enwẹn ẹ a ghọsị ndị
sọn ẹ gha Galili bịa Jerusalẹm. Ndịnị wụ nwan ndị ọshẹri ẹ ebe
ndị nke ẹnyi ndị Izrẹlụ rị.
32 Ẹnyi wẹhẹ ni ọnụ ozịọma, hụn wụ nị: nkwa hụ Osolobuẹ
kwe ndị nẹdi ẹnyi kanị,
33 a wụrụgụọ nwan ihiẹn o mẹzuni ẹnyi wụ ụmụ wẹ ghahanị
iweli Jesu—nọkẹ kẹ wẹ dọnzikwọ de ẹ imẹ Ẹbụ-ọma nke ẹbụọ,
sị,
'Ị wụ Nwa m;
a ghọsịgụọ m tannị n'ị wụ nwa m.'
34 O mẹ nke oweli o weli Kraịstị imẹ ọnwụn, nke wụ nị o
nwọnni k'o k'a dọn rehi, Osolobuẹ ku oku ẹ imẹ Ẹkụkwọ-nsọ,
sị,
'M k'e mẹni i ihiẹn ndị hụ rị nsọ
hụn m kwe Defidi nkwa a.'
35 Ya haịn o gi kuzi ụzọ ọzọ imẹ ẹbụ-ọma, sị,
'Y'a nịkọ Onyẹ-nsọ ị rehi.'
36 O mẹ nke Defidi, ogẹn o gi mẹgụụ uche Osolobuẹ ogẹn nke
ẹ, ọ nwụnhụn, e li w'ẹ ebe wẹ liye ndị nẹdi ẹ kanị, ọ nọ rehi.
37 Kanị, onyẹ hụ Osolobuẹ weli e rehini.
38 Umunẹ m, marịn nị nwan nị wẹ gi ẹfan Jizọsịnị e zi ụnụ ozi
mgbagharị njọ;
39 nị onyẹ ọwụlẹ kwerinin'ẹ k'a wanahịn ikpe-ọmụma ya lẹ
ihiẹn ile onyẹ ahụn mẹ wị, bụ Iwu Mozizi asakọ ẹka mẹ ọnụ
wanahịn.
40 Kpachanpụ nị nwan ẹnya amamgbe ihiẹn ndị-amụma ku
gha e mẹ ụnụ. Ndị amụma sị,
41 'Lee n'ẹ, ụnụ ndị ẹmụ!
Y'a tụgbu ọnụ ẹnya
kẹni ụnụ la ntikpọ—
makẹni m rị e mẹ ihiẹn
ogẹn nke ụnụ,
ihiẹn ụnụ jẹnkọlẹni d'e kweri,
ọsụọn'a nị ịhịan gwa ọnụ ya.' "
42 Ogẹn Pọlụ lẹ Banabasị gi pụkọ, ndị hụ nọ rịọ wẹ nị wẹ
gwazị wẹ ihiẹn ndịnị Ụhụọhịn Izu-ikẹn lalanị.

43 Ogẹn wẹ gi gbashịagụụ, ndị Ju bu ọda lẹ ndị wụlẹni ndị
Ju hụn e fe ofufe ndị Ju nọ sọnmẹ Pọlụ lẹ Banabasị. Pọlụ
lẹ Banabasị nọ gba wẹ umẹ, sị wẹ turukẹnmẹ imẹ ẹfọma
Osolobuẹ mẹni ẹnyi.
44 Ụhụọhịn Izu-ikẹn sọnn'ẹ, ebẹhụ ile nọ jun, makẹni ndị
obodo hụ ile e te d'e zuchanrịn kẹni wẹ nụ oku Osolobuẹ.
45 Kanị, ogẹn ndị Ju gi hụn igunrun hụ, ẹnya nọ fụma wẹ. Wẹ
nọ papụma oku Pọlụ, kumẹ eje-oku.
46 Kanị Pọlụ lẹ Banabasị nọ ku ẹ, kushi ẹ ikẹn, sị, “O te rị
mkpa nị wẹ bu'zọ gwagụụ ụnụ wụ ndị Ju oku Osolobuẹ. Kanị,
ebe o mẹ ni ụnụ a jụgụọ a, ma enwẹn ọnụ ikpe nị ụnụ efuruni
ndị e nwẹ ndụn itẹbitẹ, lee n'ẹ, ẹnyi k'e weri ẹ nwan jẹnni ndị
wụlẹni ndị Ju.
47 Makẹni ya kẹ Di-nwọnni-ẹnyi sị ẹnyi mẹ. Ọ sị ẹnyi,
‘E tumẹgụọ m ụnụ
nị ọnụ wụrụ ukpẹ
ebe ndị alị ọzọ wụlẹni ndị Ju rị,
kẹni ụnụ wẹhẹ nzụọpụha ebe ile rị elu ụwa.’ ”
48 Ogẹn ndị wụlẹni ndị Ju gi nụ ihiẹnni, ẹfọ nọ sụọ wẹ ụsụọ,
wẹ nọ ja oku Di-nwọnni-ẹnyi mma. Ndị ile hụn wẹ họtọ, nị uwẹ
k'e nwẹ ndụn-itẹbitẹ nọ kweri.
49 Ẹrịra kẹ oku Di-nwọnni-ẹnyi dọn ghagbarịchanrịn ẹgbẹrẹ
hụ ile.
50 Ndị-Ju nọ kpasu ikpoho wẹ marịn amarịn imẹ obodo hụ
hụn e sọn ndị-Ju e fe Osolobuẹ bụ ẹlẹ wẹ ndị-Ju lẹ ikẹnnyẹ wẹ
marịn a-marịn imẹ obodo hụ, wẹ ile nọ kpokpomẹ Pọlụ lẹ
Banabasị, chụpụ wẹ ẹgbẹrẹ wẹ.
51 Ya wẹ nọ tichanfụ ẹjan rị wẹ ụkụ tọ nị wẹ, gi gwa wẹ nị
emẹni wẹ ọhụnma; ya wẹ nọ gha anị hụ pụ, shi Ikonịọm'.
52 Ịghọghọ lẹ Mmọn-nsọ e jun imẹ ndị hụn e sọn Jesu hụn rị
Antịọkụ Pisidịa.

Isi Nke Mmẹnọ

Pọlụ Lẹ Banabasị E Zi Oziọma Imẹ Ikonịọm

1 Ihiẹn ohu hụ mẹ imẹ Antịọkụ rị Pisidia mẹzikwọ imẹ
Ikonịọm. Ebẹhụ, Pọlụ lẹ Banabasị banye imẹ ụlọ-ofufe ndị Ju,
ku oku, nke wụ nị ndị bu ọda nọ kwerini Jesu—kẹ ndị Ju kẹ ndị
wụlẹni ndị Ju.
2 Kanị, omẹgụzị, ndị Ju kwerilẹni nọ kpasu ndị wụlẹni ndị Ju,
wiwi wẹ obi, wẹ nọ bu lụmanị ndị kwerini.
3 Wẹ nọbie ebẹhụ, e zi ni Di-nwọnni-ẹnyi ozi—e zi ẹ, e zishi
ẹ ikẹn. Di-nwọnni-ẹnyi nọ gi wẹ rụnsọnmẹ ihiẹn-ahịma lẹ ọrụn-
atụmẹnya hụn o gi ghọsị nị ozi wẹ rị e zi banyeni ẹfọma o mẹ
wụ ezioku.

4 Kanị ndị obodo hụ kebe ekebe: ndị hụ a nọyeni ndị Ju, ndị
hụ a nọyeni ndị-ozi hụ pụ-ichẹn wụ Banabasị lẹ Pọlụ.
5 Ogẹn ndị hụ imẹ ndị Ju lẹ ndị wụlẹni ndị Ju lẹ ndị-ndu wẹ
gi chọ nị wẹ mẹshi ndị-ozi hụ pụ-ichẹn ikẹn, gi ọmụma magbu
wẹ,
6 ndị-ozi hụ pụ-ichẹn wụ Banabasị lẹ Pọlụ nọ nụ a; ya wẹ nọ
gbasi Likonịa. Wẹ nọ jẹnsọnmẹ obodo ndị rị ebẹhụ—kẹ Listra
kẹ Dẹbe kẹ alị ndị nọhunmẹ ni wẹ,
7 e zisọnmẹ oziọma.

Pọlụ Lẹ Banabasị E Zi Oziọma Imẹ Listra lẹ Dẹbe

8 Imẹ Listra, o nwẹ okẹnnyẹ ohu hụn nọdị anị; o jẹntuni ijẹn
makẹni ọ wụ ngụrọ kete w'a mụl'a.
9 Okẹnnyẹ ahụn hụ ẹ gọn ntịn ebe Pọlụ rị e ku oku. Pọlụ nọ
bu ẹnya tụma a, hụn a nị o nwọnghọ okukwe hụn o k'e gi dịnhịn.
10 Pọlụ nọ yi, "Gi ụkụ ị ẹbụọ wuzo ọtọ!" Okẹnnyẹ hụ nọ tụsi
elu, jẹnmẹ ijẹn.
11 Ogẹn ndị hụ jun ebẹhụ gi hụn ihiẹn Pọlụ mẹ, wẹ nọ gi
asụsụ Likonịa yi oro, sị, "Ndị mmọn e giọlẹ ụdị ịhịan hidan d'e
kunrun ẹnyi-oo!"
12 Wẹ nọ kpọ Banabasị Zeusu, kpọ Pọlụ Hẹmisi—makẹni 'ya
wụ onyẹ e kuni.
13 Ụlọ-mmọn wẹ nọ e fe mmọn ahụn w'a kpọ Zeusu rịhụ
mkpẹnrẹn obodo hụ. Ohẹn-mmọn Zeusu nọ wẹhẹ okẹn-efin bu
ọda lẹ obobo ọnụ-mgbọn obodo hụ, makẹni ịya lẹ igunrun hụ
chọ nị wẹ chụyeni ndị-ozi hụ pụ-ichẹn ẹjan.
14 Kanị ogẹn ndị-ozi hụ pụ-ichẹn wụ Banabasị lẹ Pọlụ gi
nụ ihiẹnni, wẹ nọ dọka ẹwuru wẹ, yisọnmẹ oro, gbaban imẹ
igunrun hụ,
15 sị, "Ikẹnnyẹ, kị ụnụ rị e mẹni ihiẹnni? Ẹnyi wụhụ ịhịan
mmaka nọkẹ ụnụ. Ẹnyi wẹhẹni ọnụ oziọma, kẹni ụnụ hụn
ụzọ gbehutọ, la ihiẹn ndịnị nwọnlẹni-isi tọ pụha d'e kunrun
Osolobuẹ rị ndụn, hụn ke elu-igwee lẹ ụwa lẹ ohimin lẹ ihiẹn
ile rị imẹ wẹ.
16 Ogẹn mbụ, ọ hapụgụọ ndị alị ile rị ichẹn-ichẹn nị wẹ bi k'ọ
sụọ wẹ.
17 Kanị, o gibehini ihiẹn-ọma ọ rị e mẹ a shịa nị enwẹn ẹ ẹri. Ọ
hụ a gha enu-igwee e mẹsọnmẹ mirin e zueni ụnụ, e yesọnmẹ
ụnụ mkpụrụ a ghọrị ogẹn wẹ, e yesọnmẹ ụnụ ihiẹn-oriri hụn
ụnụ gi e rijun ẹfọ, e mẹ ịghọghọ e jun ọnụ obi."
18 Kẹ okuni ile Pọlụ lẹ Banabasị kudẹ, ọ fụkwọ wẹ ọrụn nị wẹ
d'a s'ẹka gbọndọn wẹ achụyelẹ ni wẹ ẹjan.

E Kinhẹn Wẹ Antịọkụ Rị Siria

19 Kanị ndị hụ imẹ ndị Ju nọ gha Antịọkụ lẹ Ikoniọm bịa
Listra. Wẹ nọ dọrị igunrun hụ ye azụụn nke wẹ. Ya wẹ nọ ma
Pọlụ ọmụma, dọkpụnfụ a imẹ obodo hụ, e ro n'ọ nwụnhụngụọ.

20 Kanị, ogẹn ndị kwerini gi fihunmẹ ẹ, ọ nọ lihi ọtọ, banye
imẹ obodo hụ. Eki e fọn, ya lẹ Banabasị nọ si Dẹbe.

E Kin Wẹ Azụụn Si Antịọkụ Rị Siria

21 Ogẹn wẹ gi zigụụ ozịọma imẹ Dẹbe, kpọhagụnị Jesu ndị bu
ọda, wẹ nọ kin-azụụn, si obodo Listra, gha ebẹhụ si Ikoniọm,
gha Ikoniọm si Antịọkụ rị Pisidịa:
22 mẹkọ ihiẹn ndị rị e sọn Ụzọ-Jesu imẹ obodo ndị hụ gi
zekẹnmẹ; a gba wẹ umẹ, a sị wẹ wuzo imẹ okukwe. A sị wẹ,
"Ẹnyi k'a tarịrị afụnfụn bu ọda emẹni ẹnyi jẹnkọ d'a banye Alị-
eze Osolobuẹ."
23 Ogẹn wẹ gi ghagbarịgụụ ụka ndị rị ebẹhụ, tumẹsọnmẹgụni
wẹ ndị-isi, wẹ nọ gi ekpere lẹ ibu-ọnụ ha wẹ ye ẹka Di-nwọnni-
ẹnyi hụn wẹ kwerini.
24 Ya wẹ nọ ghasi Pisidịa pụ Pamfilịa.
25 Ogẹn wẹ gi zigụụ ozịọma imẹ Pẹga, wẹ nọ jẹnmẹ Atalịa.
26 Ya wẹ nọ gi ụgbọ-mirin gha Atalịa kin-azụụn si Antịọkụ
ebe wẹ nọ bu wẹ che ẹka Osolobuẹ nị wẹ d'a rụnma ọrụnnị wẹ
rụngụụ nwan.
27 Ogẹn wẹ gi ru Antịọkụ, wẹ nọ kpọgbama ndị ụka, gwa wẹ
ihiẹn ile Osolobuẹ gi wẹ rụn lẹ k'o dọn kpọpụ nị ndị alị ndị ọzọ
ụzọ okukwe.
28 Wẹ nọ sọn ndị kwerini rị ebẹhụ nọdị ẹkẹrẹ.

Isi Nke Mmisẹn

Ndị-isi Ụka Rị Alị Ichẹn-ichẹn E Zu Imẹ Jerusalẹm

1 Ogẹn ahụn, o nwẹ ndị gha Judia bịa Antịọkụ, a kuzi ndị ụka,
a sị, "Manị ọnụ kwa ugun gi mẹzu ọdịnalị Mozizi tumẹ, ụnụ a
sakọ ẹka nwọn nzụọpụha."
2 Ogẹn Pọlụ lẹ Banabasị gi dugụụ wẹ kpe ọda-ọda, sọngụụ wẹ
dọ oku hụ ọhụnma-ọhụnma, ya ndị ụka nọ han Pọlụ lẹ Banabasị
lẹ ndị ọzọ imẹ ndị kwerini jẹn Jerusalẹm d'e kunrun ndị-ozi
ahụn pụ-ichẹn lẹ ndị-isi kẹni wẹ ku okuni.
3 Ya ndị ụka nọ zifụ wẹ. Ogẹn wẹ gi jẹnkọ, wẹ nọ banyesọnmẹ
alị Finishịa lẹ alị Samerịa, gwasọnmẹ wẹ kẹ ndị anị ndị ọzọ rị
ichẹn-ichẹn wụlẹni ndị Ju dọn rị e rogharị, e sọnmẹ Jesu; ozini
nọ mẹ ndị kwerini ghọghọ ọda-ọda.
4 Ogẹn wẹ gi ru Jerusalẹm, ndị-ụka lẹ ndị-ozi ahụn pụ-ichẹn lẹ
ndị-isi nọ nabanhan wẹ, ya wẹ nọ gwa wẹ ihiẹn ile Osolobuẹ
gi wẹ rụn.
5 Kanị ndị hụ imẹ ndị kwerini hụn rị itu ndị Farisi nọ lihi ọtọ,
sị, "Wẹ ka gwarịrị ndị alị ọzọ wụlẹni ndị Ju nị wẹ k'a kwarịrị
ugun, tizikwọnị wẹ iwu wẹ dọnmẹ Iwu Mozizi."
6 Ya ndị-ozi ahụn pụ-ichẹn lẹ ndị-isi nọ zugbama nị wẹ leban
okuni ẹnya.

7 Ogẹn wẹ gi dọbe okuni, Pita nọ lihi ọtọ, sị wẹ, “Umunẹ m,
ụnụ a marịnghọ kẹ Osolobuẹ dọn họpụha m imẹ ụnụ mbụ-mbụ,
gi m mẹ ndị alị ọzọ nụ oziọma, kweri.
8 Osolobuẹ hụn marịn obi ịhịan ile nọ shịa nị wẹ ẹri ghahanị
iye wẹ Mmọn-nsọ k'o dọn ye ẹnyi.
9 O nwọnni ihiẹn ọ sị n'ọ rị ichẹn ẹgbata ẹnyi lẹ wẹ, makẹni ọ
chanchanpụzịkwọ obi wẹ makẹni wẹ kweri ekweri.
10 Kị haịn nwan ụnụ gi a nwan Osolobuẹ ghahanị ibu okẹn
ibu e che ndị kwerini olu; ibu hụn o mẹni kẹ ẹnyi kẹ ndị nẹdi
ẹnyi kanị asanị ẹka bu?”
11 Pita nọ sịzị, “Mba! Ẹnyi kweri nị kẹ ẹnyi dọn nwẹ nzụọfụha
ghahanị ẹfọma Onyẹ-nwẹni-ẹnyi wụ Jesu kẹ wẹ dọnzịkwọ nwẹ.”
12 Ndị hụ ile zu ebẹhụ nọ gba nkịntịn, e gọn ntịn kẹ Pọlụ
lẹ Banabasị rị a gwa(zịkwọ) wẹ ihiẹn-ahịma lẹ ọrụn-atụmẹnya
Osolobuẹ gi wẹ rụnsọnmẹ imẹ igunrun ndị anị ndị ọzọ wụlẹni
ndị Ju.
13 Ogẹn wẹ gi kugụụ, Jemisi nọ sị, “Umunẹ m, gọn ni m ntịn.
14 Simịọnụ* e kugụọ kẹ Osolobuẹ dọn mẹni ndị alị ọzọ ẹfọma,
kẹni ọ hụn ụzọ gha imẹ wẹ wepụha ndị k'a wụ nke ẹ.
15 Ihiẹnni lẹ ihiẹn ndị-amụma ku imẹ Ẹkụkwọ-nsọ dangbama.
Makẹni, imẹ Ẹkụkwọ-nsọ, ndị-amụma de, sị,
16 ‘Ihiẹnni mẹgụụ,
m k'e kinhẹn;
m k'a tụndọnzi ụlọ† Defidi,
hụn dannị;
m k' a tụndọnzi ihiẹn wiwini;
m k'e mẹ ẹ rịzị k'ọ rị mbụ,
17 kẹni ndị alị ndị ọzọ ile họdụnị
hụn ụzọ bịa d'e kunrun Di-nwọnni-ẹnyi—
kẹ ndị alị ndị ọzọ ile ahụn
hụn m k'a kpọ d'a za ẹfan m.
Di-nwọnni-ẹnyi hụn mẹ wẹ marịn ihiẹn ndịnị
18 ketekete rị e ku ẹ.’
19 Ya wụ, ihiẹn m rị e ku wụ nị ẹnyi esọngbukọ ndị anị ọzọ
ahụn wụlẹni ndị-Ju hụn rị e roghari d'e kunrun Osolobuẹ.
20 Kama, ẹnyi k'e dejẹn ni wẹ ẹkụkwọ, sị wẹ hụ erilẹ ihiẹn
ọwụlẹ wẹ gi rụa mmọn, makẹni ọ rụ a rụ; w'a ghẹrẹlẹ; w'e rilẹ
anụ ọwụlẹ wẹ rụkwọn olu; w'e rilẹ ẹdeke.
21 Makẹni, kete elee-mgbe, ndị a kuzi Iwu Mozizi akọnị imẹ
obodo ọwụlẹ—gha agbọ d'e ru agbọ; wẹ hụzịkwọ a gụn nị ịhịan
ile ya imẹ ụlọ-ofufe ndị Ju rị obodo rị ichẹn-ichẹn Ụhụọhịn Izu-
ikẹn ọwụlẹ.”

Ẹkụkwọ-ozi Wẹ Dejẹnni Ndị Wụlẹni Ndị Ju Rị E Sọn Jesu

---

* **Isi Nke Mmisẹ**n:14 Ẹrịra kẹ ndị Ju dọn a kpọ Saịmọnụ. † **Isi Nke Mmisẹ**n:16 Emọsị 9.11 Alị-eze

22 Ya ndị-ozi ahụn pụ-ichẹn lẹ ndị-isi lẹ ndị ụka ile rị imẹ
Jerusalẹm nọ kwerigbama nị wẹ hanpụha ịhịan imẹ wẹ, nị
wẹ sọn Pọlụ lẹ Banabasị jẹn Antịọkụ. Madụ ẹbụọnị kẹ wẹ
hanpụha: Judasị hụn w'a kpọ Basabasị lẹ Saịlasị—wẹ ẹbụọ
wụsọnmẹ ndị-isi ndị-isi imẹ ndị kwerini.
23 Wẹ nọ we ẹkụkwọ-ozi ye wẹ. Ihiẹn wẹ de imẹ ẹ wụ:
"Ẹnyi ile wụ umunẹ ụnụ gba de ẹhụhụọ-ozini, kẹ ndị-ozi ahụn
pụ-ichẹn kẹ ndị-isi; ẹnyi rị e dejẹnni umunẹ ẹnyi ndị wụlẹni ndị
Ju, hụn rịsọnmẹ Antịọkụ lẹ Siria lẹ Silisịa. Ẹnyi e kele ụnụ!
24 Ebe o mẹ ni ẹnyi a nụgụọ n'o nwẹgụọ ndị gha ebe ẹnyi rị
bịa d'e kunrun ụnụ, kusọnmẹ oku rị e ye ụnụ mmakp'ẹhụ, e mẹ
obi erulẹ ọnụ alị, bụ ẹnyi ezini wẹ,
25 ẹnyi e kwerigbamagụọ nwan hanpụha ndị k'a nọkin ẹnya
ẹnyi, nị wẹ sọnhẹn ezi umunẹ ẹnyi wụ Banabasị lẹ Pọlụ—
26 ndị hụn bu ndụn wẹ che ọb'ẹka makẹ ufiri Di-nwọnni-ẹnyi
wụ Jesu Kristi.
27 Ya kẹ ẹnyi zini nwan Judasị lẹ Saịlasị, kẹni wẹ gizi ọnụ wẹ
gwa ụnụ ihiẹn ndị hụ ẹnyi de.
28 Makẹni ọ hụghọ Mmọn-nsọ lẹ ẹnyi lẹ enwẹn ẹnyi mma nị
ẹnyi ebuyekọ ọnụ ibu ọzọ—wezụka ihiẹn ndịnị rị mkpa:
29 erilẹ ni ihiẹn-oriri wẹ gi rụa mmọn lẹ ẹdeke lẹ anụ wẹ
rụkwọn olu; aghẹrẹlẹ ni. Ụnụ na ihiẹn ndịnị wẹ tọ, o k'a rịnị
ụnụ mma. Nọdị nị ọhụnma."
30 Ya wẹ nọ zipụ wẹ; wẹ nọ si Antịọkụ. Ogẹn wẹ gi
kpọgbamagụụ ndị ụka hụ ile, wẹ nọ we ẹkụkwọ-ozi hụ ye wẹ.
31 Ogẹn wẹ gi gụngụụ a, wẹ nọ ghọghọ makẹni ozi rịn'a gba
wẹ umẹ.
32 Judasị lẹ Saịlasị, hụn wụzịkwọ ndị-amụma, nọ gizi oku bu
ọda gba ndị kwerini umẹ, mẹ wẹ zekẹnmẹ.
33 Ogẹn wẹ gi nọbe ebẹhụ, ndị kwerini nọ gi udọn zi wẹ lanị
ndị zihẹ ni wẹ.
34 [Kanị Saịlasị nọ sị n'o k'a nọdị ebẹhụ.]
35 Pọlụ lẹ Banabasị esọnni ndị ahụn lama, kama, wẹ nọ nọdị
imẹ Antịọkụ. Wẹ lẹ ndị ọzọ bu ọda nọ nọdị ebẹhụ a kuzi, e zi
ozi Di-nwọnni-ẹnyi.

Pọlụ lẹ Banabasị E Kebe

36 A nọbe wẹ, Pọlụ nọ sị Banabasị, "Bịa nị ẹnyi kin-azụụn d'a
hụn umunẹ ẹnyi imẹ Kraịstị ndị rịsọnmẹ obodo ile ẹnyi nọ zi
ozi Di-nwọnni-ẹnyi, nị ẹnyi hụn kẹ wẹ rị."
37 Banabasị te chọ nị wẹ weri Jọnụ hụn w'a kpọ Makị.
38 Kanị Pọlụ achọnị nị wẹ weri onyẹ na wẹ tọ imẹ Pamfilịa,
hụn sọnlẹni wẹ rụn ọrụn wẹ jẹn d'a rụn.
39 Wẹ nọ dọnkẹnmẹ okuni, nke wụ nị onyẹ ọwụlẹ nọ jẹnmẹ
nke ẹ. Banabasị nọ weri Makị, wẹ nọ chọrị ụgbọ-mirin, buli,
shi Saịprọsị.

40 Kanị Pọlụ nọ weri Saịlasị. Ndị ụka nọ ha a ye ẹka Di-
nwọnni-ẹnyi kẹ n'o yen'ẹ ẹka.
41 Ọ nọ jẹnsọnmẹ imẹ Siria lẹ Silisịa, mẹkọ ndị ụka rịsọnmẹ
ebẹhụ zekẹnmẹ.

Isi Nke Mmisin

Timoti E Sọnmẹ Pọlụ lẹ Saịlasị

1 Pọlụ e rugụụ Dẹbe, ọ nọ si Listra. Imẹ Listra, o nwẹ onyẹ
ohu kwerini w'a kpọ Timoti; nnẹ ẹ wụ onyẹ Ju kweri ni Jesu;
kanị nẹdi ẹ wụ onyẹ Griki.
2 Ndị kwerini rị Listra lẹ Ikoniọm e ku oku Timotini ọhụnma.
3 Pọlụ chọ nị Timoti sọnmẹ ẹ; ya ọ nọ gi ifiri ndị Ju rị
Listra lẹ Ikoniọm ebẹhụ weri ẹ d'a kwa a ugun—makẹni wẹ ile
amarịnguọ nị nẹdi ẹ wụ onyẹ Griki, ẹlẹ onyẹ Ju.
4 Wẹ nọ nwan ghasọnmẹ obodo-obodo, gwakọ ndị ụka iwu
ndị hụ ndị-ozi ahụn pụ-ichẹn lẹ ndị-isi rị Jerusalẹm ye, a sị wẹ
hụnkwọ a nị wẹ e dọnmẹchanrịn wẹ ile.
5 Ya ụka ndị hụ nọ zekẹnmẹ imẹ okukwe, e buwaye ọda
ụhụọhịn-ụhụọhịn.

Ọhụn Pọlụ Hụn Imẹ Trasị

6 Wẹ nọ fetu Azụụn Frigia lẹ Galeshịa, ebe o mẹ ni Mmọn-nsọ
a sịgụọ wẹ ekukwọlẹ oku-Chuku imẹ Azụụn Eshịa.
7 Ogẹn wẹ gi ru ebe wẹ gha a banye Mishịa, wẹ nọ mẹmẹ ni
wẹ banye imẹ Azụụn Bitinia, kanị Mmọn nke Jizọs' anịnị wẹ.
8 Ya wẹ nọ ghafe Mishịa jẹnmẹ Trasị.
9 Imẹ uhinhin ahụn, Pọlụ nọ hụn ọhụn: hụn kẹ okẹnnyẹ ohu,
onyẹ Masẹdonia turuhụ, a rịọ a, sị, "Bịa Masẹdonia d'e yeni ẹnyi
ẹka ndọ-o!"
10 Ogẹn o gi hụngụụ ọhụn hụ, ẹnyi nọ kwademẹ ozigbo-
ozigbo nị ẹnyi fetu Ohimin banye Masẹdonia, makẹni ẹnyi gi
ẹ dọn nị Osolobuẹ sị ẹnyi d'e zi ndị rị ebẹhụ oziọma.

Lidia E Roghari, Sọnmẹ Jesu

11 Ya ẹnyi nọ banye ụgbọ-mirin ghaferi Trasị, shi Samotresi;
eki e fọn, ẹnyi nọ ru Nịapolisi.
12 Ẹnyi nọ gha ebẹhụ si Filipi, obodo rị mkpa imẹ Azụụn
Masẹdonia. Ndị Rom kẹti-kẹti uwẹ bi obodo Filipi. Ẹnyi nọ
nọbie ebẹhụ.
13 O ru Ụhụọhịn Izu-ikẹn, ẹnyi nọ gha imẹ obodo pụ, si
mkpẹnrẹn iyi, ebe ẹnyi ro nị ịya wụ ebe w'a nọ e mẹ ekpere,
ẹnyi nọ nọdị alị gwama ikpoho ndị gbakikomẹ ebẹhụ oku.
14 Okpoho ohu w'a kpọ Lidia hụn e sọn ndị Ju e fe Osolobuẹ,
hụ e gọn ẹnyi ntịn. Onyẹ obodo Tịatira rọ; o re ẹkwa aṅanranni
hụn e nwun ufie-rọnị, ufie-rọnị. Di-nwọnni-ẹnyi nọ shịapụ obi
ẹ n'o gi ihiẹn Pọlụ rị e ku dọn.

15 Ogẹn wẹ gi mẹgụụ 'ya lẹ ikpun-ụlọ a mirin-Chuku, ọ nọ
rịọ ẹnyi, sị, “Omẹni ụnụ e kwerighọ nị m wụ onyẹ kweri ni Di-
nwọnni-ẹnyi, bịa nị iwe m d'a nọdị nwan.” Nke ẹ nọ bụn.

A Tụ Wẹ Pọlụ Lẹ Saịlasị Ye Imẹ Ụlọ-ngan

16 Ụhụọhịn ohu, ebe ẹnyi jẹnkọ ebe wẹ a nọdị e mẹ ekpere,
ẹnyi nọ hụn nwa-agbọọ ohu wụ igbọn, hụn eje-mmọn o gi a
hụn ụzọ rị imẹ ẹ. O gi ihiẹnni a kpahanị ndị nwọnn'ẹ egho ọda-
ọda.

17 Nwa-agbọọnị hụ e sọnhunmẹ Pọlụ lẹ ẹnyi ndị uwẹ lẹ Pọlụ
wị. Ọ nọbe, ọ dọbefụ oro, sị, “Ndịnị wụ ndị-idibo Osolobuẹ hụn
kachanrịnnị! Wẹ rị a gwa ọnụ kẹ ụnụ k'a dọn nwọn nzụọfụha.”

18 O mẹpụ ihiẹnni akp'ọhịn ole-lẹ-ole, ọ nịzịnị Pọlụ din; Pọlụ
nọ gbehutọ, sị mmọn hụ, “M rị e gi ẹfan Jizọsị Kraịstị a sị ị gha
imẹ ẹ pụha!” Ọ nọ pụha ozigbo.

19 Kanị ogẹn ndị nwọnn'ẹ gi hụn a nị ihiẹn wẹ gi a kpa egho
a la, wẹ nọ kwọndọn Pọlụ lẹ Saịlasị, dọkpụn wẹ si imẹ afịa d'e
kunrun ndị-isi ọkịkị.

20 Ogẹn wẹ gi wegụụ wẹ ru ẹka ndị-isi ọkịkị, wẹ nọ sị,
“Ikẹnnyẹ ndịnị rị e ye obodo ẹnyi nsọngbu; ndị Ju kẹ wẹ wụ,

21 wẹ rị a kuzisọnmẹ ọdịnalị hụn iwu ẹnyi ndị Rom sị ẹnyi
anabanhanlẹ, ẹnyi emẹlẹ.”

22 Igunrun hụ nọ sọn wẹ bulụmanị wẹ. Ndị-isi ọkịkị nọ sị wẹ
gbụpụ wẹ ẹkwa, gbu wẹ mkpịnsịn.

23 Ogẹn wẹ gi gbugụụ wẹ mkpịnsịn ọda-ọda, wẹ nọ tụ wẹ ye
ụlọ-ngan, sị onyẹ e du ndị-ngan chedọn wẹ ọhụnma-ọhụnma.

24 Ọ nọ mẹ ihiẹn ndị-isi sị a mẹ, bu wẹ che mmughẹ hụn
rịchanrịn imẹ-imẹ ụnọ-ngan. Ọ nọ kpọdọn wẹ ụkụ che aba.

25 O ru imẹ abalị, Pọlụ lẹ Saịlasị hụ e mẹ ekpere, a bụ ẹbụ, a
ja Osolobuẹ mma; ndị-ngan hụ e gọn wẹ ntịn.

26 Idẹnmizi, okẹn alị-ọmahihie nọ bidọn, mahihie ọda-ọda—
nke wụ nị iyetọ ụlọ-ngan nọ mẹhunmẹ; ozigbo ahụn, ụzọ ile nọ
gụnpụ, ẹgan wẹ gi kpọdọn onyẹ ọwụlẹ a ganpụchanrịn.

27 Ogẹn onyẹ hụ e du ndị ngan gi tẹnhin, hụn a nị ụzọ ngan rị
oghe, ọ nọ sepụha ọpịa-agha a n'o gbu enwẹn ẹ, makẹni o ro ni
ndị ngan a gbapụgụọ.

28 Kanị Pọlụ nọ yi okẹn-oro, sị, “Egbukwọlẹ enwẹn i! Ẹnyi ile
hụ ebeni!”

29 Ya okẹnnyẹ hụ nọ sị wẹ buhẹ ukpẹ; ọ zụnbanhan, gbu ni
Pọlụ lẹ Saịlasị osekpu, ẹhụ hụ a ma a nni.

30 Ya ọ nọ wepụha wẹ ezi, sị, “Ndị nwọnni m, k'i m'e mẹ nị m
nwọn nzụọfụha?”

31 Wẹ nọ sị a, “Kweri ni Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu, i k'e nwọn
nzụọpụha—kẹ 'yụ kẹ ezi-lẹ-ụlọ ị!”

32 Wẹ nọ gwa 'ya lẹ ndị ile rị iwe ẹ oku nke Di-nwọnni-ẹnyi*.

---

* **Isi Nke Mmisin:32** oku Osolobuẹ

33 Ọ nọ weri wẹ imẹ abalị hụ d'a chanchan wẹ ebe wẹ
rụsọnmẹ ẹhụ, wẹ nọ mẹ 'ya lẹ ikpun-ụlọ a ile mirin-Chuku
ozigbo-ozigbo.
34 Ebẹhụ k'ọ nọ we wẹ si imẹ ụlọ iwe ẹ, bupụha nị wẹ ihiẹn-
oriri; ọ hụ a ghọghọ n'o kwerigụọ nị Osolobuẹ—'ya lẹ ikpun-ụlọ
a ile.
35 Eki e fọn, ndị-isi ọkịkị nọ zi ndị ẹwuru-ogi d'a sị onyẹ hụ e
du ndị ngan, “Hapụ ikẹnnyẹ ndị hụ nị wẹ lama.”
36 Onyẹ-ndu ndị-ngan hụ nọ we ozi hụ jẹnni Pọlụ, sị a, “Ndị-
isi ọkịkị zihẹ ozi, sị wẹ hatu ọnụ nị ọnụ lama. Pụha nị nwan nị
ụnụ gi udọn lama.”
37 Kanị Pọlụ nọ sị, “E gbugụọ wẹ ẹnyi ili id'ẹnya ịhịan ile bụ e
lebannị wẹ oku ẹnya; a tụgụọ wẹ ẹnyi ụmụ-di-alị Rom† ye ụlọ-
ngan; wẹ chọ nwan nị wẹ gi nzuzue hatu ẹnyi? Mba! Wẹ gi ẹka
wẹ bịa d'e wepụha ẹnyi.”
38 Ndị ẹwuru-ogi nọ bu okuni jẹnni ndị-isi ọkịkị. Ogẹn ndị-isi
ọkịkị gi nụ nị wẹ wụ ụmụ-di-alị Rom, egun nọ tụma wẹ.
39 Ya wẹ nọ bịa d'a rịọ wẹ. Wẹ nọ wepụha wẹ, sị wẹ gha
obodo hụ pụ—a gwa wẹ, a gwadọnzi.
40 Ogẹn wẹ gi ghagụọ ụlọ-ngan fụha, wẹ nọ si iwe Lidia. A
hụngụụ wẹ ndị kwerini, gbagụụ wẹ umẹ, wẹ nọ gha ebẹhụ pụ.

Isi Nke Mmẹsa

Nsọngbu Hụn Bịanị Pọlụ Wẹ Imẹ Tẹsalonika

1 Ogẹn Pọlụ lẹ Saịlasị gi ghagụụ imẹ Amfipolisi lẹ Apolonia,
wẹ nọ ru obodo Tẹsalonika. Ụlọ-ofufe ndị Ju rị ebẹhụ.
2 Pọlụ nọ jẹnmẹ ụnọ-ofufe hụ k'o dọn e mẹ ebe ile. Ọ hụ e jẹn
ẹ Ụhụọhịn Izu-ikẹn, Ụhụọhịn Izu-ikẹn. Ẹrịra k'o jẹn ẹ mgbe ẹtọ.
Hụn ahụn ile ọ rị e jẹn, ọ hụ e gi usọnrọn-usọnrọn e gi ihiẹn rị
imẹ Ẹhụhụọ-nsọ a gwa wẹ oku,
3 a kọwa nị wẹ, a ghọsị wẹ nị Ẹhụhụọ-nsọ ku ẹ nị Kraịstị, Onyẹ
hụ Osolobuẹ tumẹ, k'a ta afụnfụn, n'o k'a ghaziịkwọ ọnwụn lihi.
Ọ hụ a sị wẹ, “Jesuni m rị a gwa ọnụ oku ẹ wụ Kraịstị, Onyẹ hụ
Osolobuẹ tumẹ.”
4 Ndị hụ imẹ wẹ nọ kweri, wẹ nọ sọnmẹ Pọlụ lẹ Saịlasị. Ndị
Griki bu ọda hụn e fe ofufe ndị Ju lẹ ikpoho ndị wẹ marịn
amarịn bu ọda nọzị kweri.
5 Kanị ẹnya nọ fụma ndị Ju, wẹ nọ chọrị ndị isi-mgbaka rị imẹ
afịa, wẹ nọ yeni wẹ ẹka kpọkikomẹ ndị bu ọda, bu isusu che imẹ
obodo hụ. A zụnban wẹ imẹ ụlọ iwe Jasịn' d'a chọ Pọlụ lẹ Saịlasị,
kẹni wẹ wepụha wẹ weye ndị alị.

---

† **Isi Nke Mmisin:37** Ogẹn hụ, onyẹ anị ọwụlẹ a s'ẹka a wụrụ nwa-di-alị Rom omẹni ndị mụ n'a wụ ụmụ-di-alị Rom mọbụ n'o fe anị-eze Rom ọhụnma mọbụ n'o gi egho ṅọnrin ẹ.

6 Kanị ahụnnị wẹ wẹ; wẹ nọ dọkpụnrụn Jasịn' lẹ ndị hụ imẹ
ndị kwerini jẹnni ndị-isi obodo hụ, e yi oro, a sị, “Ikẹnnyẹ ndịnị
rị e bu ụwa isi a kpọma alị a bịazịọlẹ ebeni,
7 Jasịn' a na wẹ ye ụlọ! Wẹ ile rị a dan iwu eze-kanị wụ Siza,
e ku n'o nwẹ eze ọzọ rịnị w'a kpọ Jesu.”
8 Ogẹn ndị obodo hụ lẹ ndị-isi wẹ gi nụ ihiẹnni, obi eruzini
wẹ alị.
9 Wẹ nọ be Jasịn' lẹ ndị ọzọ nhan; a nagụụ wẹ wẹ ẹka mbe,
ya wẹ nọ hatu wẹ nị wẹ lama.

Ndị Bẹrịa Shịapụ Ẹfọ Nụ Oziọma

10 Ozigbo ahụn, ndị kwerini nọ gi imẹ uhinhin ahụn zifụ
Pọlụ lẹ Saịlasị si obodo Bẹrịa. E ru w'ẹ, ya wẹ nọ si imẹ ụlọ-ofufe
ndị Ju.
11 Ndị Ju rị Bẹrịa ka obi wẹ a shịapụ karị ndị rị Tẹsalonika.
Makẹni, wẹ gichanrịn obi we ile nabanhan oku hụ, e leban
ẹnya Ẹhụhụọ-nsọ ụhụọhịn ile kẹni wẹ marịn kẹ ihiẹn ndị hụ
Pọlụ ku wụ ezioku.
12 Ufiri ẹ, ndị bu ọda imẹ wẹ nọ kweri—kẹ ikpoho bu ọda wẹ
marin amarịn wụlẹni ndị Ju kẹ ikẹnnyẹ bu ọda wụlẹni ndị Ju.
13 Kanị, ogẹn ndị Ju rị Tẹsalonika gi marịn nị Pọlụ e kuọlẹ oku
Chuku imẹ Bẹrịa, wẹ nọ bịazị ebẹhụ d'a kpasu ndị rị ebẹhụ.
14 Ya ndị kwerini rị ebẹhụ nọ zipụ Pọlụ si alị rị ẹhụ Ohimin;
kanị Saịlasị lẹ Timoti nọ nọdịgụụ Bẹrịa ebẹhụ.
15 Ndị hụn dupụ Pọlụ nọ du ẹ rukwọrị obodo Atẹnsi; ọ nọ zi
wẹ gwa Timoti lẹ Saịlasị bịakẹnrin d'e kunrun ẹ, ya wẹ nọ la a
tọ.

Ozi Pọlụ Zi Ndị Ọka-ẹkụkwọ Imẹ Atẹnsi

16 Ogẹn Pọlụ gi rị e che Timoti lẹ Saịlasị imẹ Atẹnsi, izize hụ
e ze ẹ makẹni ọ hụn nị alị hụ ile wụ mmọn-mmọn.
17 Ọ nọ gi ifiri ẹ, ọ nọ gwama ndị Ju lẹ ndị wụlẹni ndị Ju hụn
e fe ofufe ndị Ju oku Jesu imẹ ụlọ-ofufe ndị Ju, e sọn wẹ a dọ a,
a nọzịkwọ imẹ afịa a gwa ndị ọwụlẹ rị ebẹhụ oku ụhụọhịn ile.
18 Ndị hụ imẹ ndị hụn a chọ anị oku hụn rị itu ndị Epikuria
lẹ itu ndị Stọịkị nọ sọn ẹ dọma. Ndị hụ imẹ wẹ sị, “Kịnị kẹ onyẹ
ịta-lẹ-okuni rị e ku?” Ndị ọzọ sị, “Ọ nọ kẹ sị ọ rị e ghoro mmọn
ọhụn.” (Wẹ ku ẹrịra makẹni ọ rị e zi oziọma banyeni Jesu, e ku
oku ịgha ọnwụn lihi.)
19 Ya wẹ nọ w'ẹ jẹn ọgwa hụ w'a kpọ Eropagọsị, sị a, “Kọwa nị
nwan ẹnyi ihiẹn ọhụnnị ị rị a kuzi.
20 Ẹnyi anụtuni ihiẹn ndịnị ị rị e ku; ẹnyi chọ nwan nị ẹnyi
ghọta wẹ.”
21 O nwẹni ihiẹn ndị obodo Atẹnsi ile lẹ ndị ọbịa bi ebẹhụ gi
nwan ogẹn wẹ e mẹ karị iku ihiẹn ọhụn lẹ ịnụ ihiẹn ọhụn.

22 Ya Pọlụ nọ wuzo ihun ndị rị ọgwa Eropagọsị, sị, “Ndị
Atẹnsi, a hụnọlẹ m'a nị ụnụ e fekẹ ihiẹn wẹ e fe efee—kẹ ihun
kẹ azụụn.
23 Makẹni, ogẹn m gi ghakọ imẹ obodo ụnụ, m hụ e lekpọ
ihiẹn ndị ọnụ e fe; m nọ hụn ụlọ-mmọn wẹ deye ihiẹnni: ‘Ọnwan
wụ nke mmọn hụ ẹnyi marịnlẹni.’ Ihiẹn hụ ọnụ rị e fe, hụn ụnụ
marịnlẹni, ya kẹ m rị nwan a gwa ụnụ oku ẹ.
24 Osolobuẹ hụn ke ụwa lẹ ihiẹn ile rị imẹ ẹ, Onyẹ hụn nwẹ
elu-igwee lẹ ụwa, ara bi imẹ ụnọ-mmọn wẹ gi ẹka tụn;
25 w'a ra gi ihiẹn gha ẹka ịhịan bịa e fe ẹ, nọkẹ sị o nwẹ ihiẹn
rị a kọn'a. Mba, makẹni 'ya lẹ enwẹn ẹ wụ hụn e ye ịhịan ndụn
lẹ umẹrẹn lẹ ihiẹn ile.
26 Ọ gha onyẹ ohu wepụha ndị alị ile nị wẹ bigbarị elu ụwa
ile, ọ nọ tumẹsọnmẹ ni wẹ ogẹn nke wẹ lẹ alị wẹ k'e bi.
27 O mẹ ihiẹnni kẹni wẹ hụn ụzọ chọ Osolobuẹ—ikẹnkwọ a
hụn w'a ebe wẹ rị e bisọnmẹ ẹka a chọ a—kanị, ọ nọkunmẹ onyẹ-
onyẹ imẹ ẹnyi anọkunmẹ.
28 Makẹni ‘Imẹ ẹ kẹ ẹnyi nọ a rị ndụn; imẹ ẹ kẹ ẹnyi nọ e
jẹnhunmẹ; imẹ ẹ kẹ ẹnyi nọ a rị.’ O nwẹghọdẹ ndị nke ụnụ e
deni hụn de ẹ, sị, ‘Eziẹ, ẹnyi nwẹn wụzikwọ ụmụ a.’
29 Ebe o mẹ ni ẹnyi wụ ụmụ Osolobuẹ, ẹlẹ hụn ẹnyi e gi e ro ni
Osolobuẹ ẹnyi nọ kẹ goru mọbụ ọna (siva) mọbụ ọmụma—ihiẹn
ndị hụ wẹ gi akọ-lẹ-uche lẹ iroro ịhịan kpụ.
30 Osolobuẹ fepụ ẹnya ogẹn ịhịan gilẹni marịn a. Kanị, ọ sịgụọ
nwan ịhịan ile rị ebe ile wẹ rogharị.
31 Makẹni, ọ kayegụọ ụhụọhịn o jẹnkọ d'e gi kin ụwa ikpe
zinrinni ghahanị okẹnnyẹ ohu o tumẹ. O mẹgụọ ịhịan ile marịn
onyẹ okẹnnyẹ hụ wụ ghahanị iweli ẹ ogẹn o gi nwụnhụngụụ.”
32 Ogẹn wẹ gi nụ banyeni ịgha ọnwụn weli ịhịan, ndị hụ imẹ
wẹ nọ kpa a ye ẹmụ; kanị ndị ọzọ sị, “Ẹnyi chọ n'ị gwazị ẹnyi
oku ihiẹnni.”
33 Ya Pọlụ nọ gha iko hụ pụ.
34 Kanị ikẹnnyẹ ndị hụ imẹ wẹ nọ ban n'a, kweri ni Jesu.
Onyẹ ohu imẹ wẹ wụ Diyonishusu onyẹ ohu imẹ ndị e zu ọgwa
Eropagọsị, ya lẹ okpoho ohu w'a kpọ Damarisi, lẹzi ndị ọzọ wẹ
ile wị.

Isi Nke Mmẹsatọ

Pọlụ A Rụn Ọrụn Jesu Imẹ Kọrẹntị

1 Ihiẹnni e mẹgụụ, Pọlụ nọ gha Atẹnsi pụ, si obodo Kọrẹntị.
2 Ebẹhụ k'ọ nọ hụn onyẹ Ju w'a kpọ Akwila, onyẹ Azụụn
Pọntusu, hụn 'ya lẹ nwunyẹ ẹ wụ Prisilịa gba gha alị Itali bịa
ebẹhụ nke ọhụn, makẹni eze-kanị wụ Klọdiọsị Siza sị ndị Ju ile
gha Rom pụ. Ya Pọlụ nọ jẹn d'a hụn wẹ.

3 Makẹni ụdị ọrụn ohu kẹ ya lẹ wẹ a rụn, ọ nọ du wẹ nọdị, a
rụngbama ọrụn—ọrụn w'a rụn wụ imẹmẹ ihiẹn wẹ gi e mẹmẹ
ọdụ.
4 Ụhụọhịn Izu-ikẹn ile, ọ hụ e jẹn ụlọ-ofufe ndị Ju d'a gwa wẹ
oku, a ḷịḷima n'o mẹ wẹ kweri—kẹ ndị Ju kẹ ndị wụlẹni ndị Ju.
5 Ogẹn Saịlasị lẹ Timoti gi gha Masẹdonia bịa, Pọlụ nọ gi ogẹn
ẹ ile e zi oziọma, a kọwa nị ndị Ju nị Jesu wụ Kraịstị.
6 Ogẹn wẹ gi bulụma n'a, kparimẹ ẹ, ya ọ nọ zinzinfụ
uzunzun rị a ẹkwa tọ nị wẹ gi gwa wẹ n'e mẹọlẹ wẹ eje-ihiẹn,
sị wẹ, "Ẹdeke ọnụ rị ụnụ isi! Ẹka m rị ọchan! Gha kikẹni jẹnmẹ,
e buru m ndị wụlẹni ndị Ju."
7 Ya ọ nọ gha ebẹhụ pụ, si iwe okẹnnyẹ ohu w'a kpọ Taịtiọsị*
Jọstusu, hụn wụlẹni onyẹ Ju bụ o fe ofufe ndị Ju. Iwe Taịtiọsị rị
e sọn ụlọ-ofufe hụ.
8 Krịpọsị wụ onyẹ-isi ụlọ-ofufe hụ nọ kwerini Di-nwọnni-ẹnyi,
'ya lẹ ezi-lẹ-ụlọ a ile; ndị Kọrẹntị bu ọda hụn nụ oziọma Pọlụ rị
e zi nọzị kweri, wẹ nọ mẹ wẹ mirin-Chuku.
9 Uhinhin ohu, Pọlụ nọ hụn ọhụn ebe Onyẹ-nwẹni-ẹnyi nọ sị
a, "Atụlẹ egun; ka kumẹ, agbakwọlẹ nkịntịn,
10 makẹni m nọyeni i anọyeni. O nwọnni onyẹ k'e mẹtụ ị ẹka,
rụ ị ẹhụ, makẹni m nwọn ndị bu ọda imẹ obodoni."
11 Ya ọ nọ nọdị ebẹhụ ahụa ohu lẹ ifọn isin, a kuzi wẹ oku
Osolobuẹ.
12 Kanị ogẹn Galio gi wụ Gọvanọ rị a kịdọnni ndị Rom imẹ
Azụụn Akaya, ndị Ju nọ kịgbama, maye Pọlụ, w'ẹ jẹn ọgwa
Gọvanọ.
13 Wẹ nọ sị Gọvanọ, "Okẹnnyẹni rị a sị ịhịan gi ụzọ ọzọ wụlẹni
hụn Iwu ku femẹ Osolobuẹ."
14 Kanị ogẹn Pọlụ gi chọhụ n'o kumẹ, Galio nọ sị ndị Ju,
"Omẹni oku ịdan iwu obodo rọ mọbụ nị wẹ mẹ ihiẹn wụ eje-
ihiẹn nke-esi, nke m'e te yeni ụnụ ndị Ju ọnụ.
15 Ebe o mẹ nwan ni oku ihiẹn onyẹ ku lẹ ẹfan ịhịan lẹ oku
iwu ụnụ rọ, gi ni ẹka ọnụ leban a ẹnya; ekinkọ m ụdị ikpe ndịnị!"
16 Ya ọ nọ chụpụ wẹ imẹ ọgwa.
17 Ya wẹ ile nọ kwọndọn Sọstẹnẹsị wụ onyẹ-isi ụnọ-ofufe ndị
Ju, gbu ẹ ili ihun-ezi ọgwa hụ, kanị Galio e feyedẹni wẹ ẹnya.

Pọlụ E kinhẹn Obodo Antịọkụ

18 Pọlụ a nọbe Kọrẹntị, ya ọ nọ sị ndị kwerini rị ebẹhụ nọdị
ọhụnma, ọ nọ banye ụgbọ-mirin shi anị Siria. Ịya lẹ Prisịla lẹ
Akwila wị. E ru wẹ obodo Sẹnkrẹ, ọ nọ kọ ntutu, o gi mẹzu
nkwa o kwe.
19 E ru wẹ Ẹfẹsọsị, ọ nọ na wẹ tọ ebẹhụ: kanị ya lẹ enwẹn ẹ
nọ jẹngụụ ụlọ-ofufe ndị Ju d'a gwa wẹ oku.
20 Ogẹn wẹ gi sị a nọdịzị, ọ nọ jụ;

---

* **Isi Nke Mmẹ**sat**ọ**:7 *mọbụ:* Taịtọsị

21 kanị, ogẹn o gi pụkọ, ọ sị, “M k'e kinhẹn, omẹni uche
Osolobuẹ rọ.” Ọ nọ gi ụgbọ-mirin gha Ẹfẹsọsị jẹnmẹ.
22 Ogẹn o gi ru Sizarịa, ya ọ nọ si [Jerusalẹm] d'e kelegụụ ndị
ụka, ọ nọ kin[zi] azụụn lasi nwan Antịọkụ.
23 Ogẹn o gi nọbe ebẹhụ, ọ nọ pụ, jẹnsọnmẹ ebe rị ichẹn-ichẹn
Azụụn Galeshịa lẹ Frigia, a gba ndị ile kwerini umẹ.

Ọrụn Apolọsị Rụn Imẹ Ẹfẹsọsị lẹ Kọrẹntị

24 Ogẹn hụ, onyẹ Ju ohu w'a kpọ Apolọsị, hụn wẹ nọ
Alẹzandrịa mụ nọ bịa Ẹfẹsọsị. Okẹnnyẹni ma ku oku ọhụnma-
ọhụnma, marịnzị Ẹhụhụọ-nsọ ọda-ọda.
25 A kuzigụọ w'a Ụzọ-Di-nwọnni-ẹnyi; o nwẹkẹnmẹ adụdụ o gi
e zi ozi; ọ kuzi banyeni Jesu ọhụnma. Kanị mirin-Chuku Jọnụ
sụọ k'ọ marịn.
26 Ọ nọ kusimẹ ikẹn imẹ ụlọ-ofufe ndị Ju. Kanị, ogẹn Prisilịa
lẹ Akwila gi nụ nkuzi ẹ, wẹ nọ weri ẹ shi ụsụọ d'a kọwan'a Ụzọ
Osolobuẹ ọhụnma.
27 Ogẹn Apolọsị gi chọ n'o fetu si Azụụn Akaya, ndị kwerini
nọ ye ẹ ndu, de ẹhụhụọ jẹnni ndị kwerini rị Akaya sị wẹ
nabanhan a. Ogẹn o gi ru Akaya, o yekẹnmẹ ni ndị hụn rị
ebẹhụ Osolobuẹ yegụnị ẹka kweri ẹka.
28 Makẹni ọ nọ id'ẹnya ịhịan ile za ndọndọ ile ndị Ju rị a dọ,
zachanrịn a, gi Ẹhụhụọ-nsọ ghọsịchanrịn nị Kraịstị hụ Ẹhụhụọ-
nsọ rị e ku oku ẹ wụ Jizọsị.

Isi Nke Mmitenẹi

Pọlụ A Nọ Imẹ Ẹfẹsọsị Rụn Ọrụn Jesu

1 Ogẹn Apolọsị gi rị Kọrẹntị, Pọlụ nọ ghashi akpakalị, ghafe
obodo bu ọda, pụha Ẹfẹsọsị. Ebẹhụ k'ọ nọ hụn ndị rị e sọn Ụzọ-
Jesu.
2 Ọ sị wẹ, “Ụnụ e nwẹhẹnghọ Mmọn-nsọ ogẹn ọnụ gi kweri?”
Wẹ nọ sị, “Mba, ẹnyi e ke nụtudẹ nị Mmọn-nsọ rị a rị.”
3 Ya ọ nọ sị wẹ, “Elee mirin-Chuku kẹ wẹ mẹ nwan ụnụ?” Wẹ
nọ sị, “Mirin-Chuku Jọnụ.”
4 Pọlụ nọ sị, “Jọnụ gi mirin mẹ ndị rogharịnị mirin-Chuku,
a gwa wẹ kwerini onyẹ hụ lalanị ogẹn ya lẹ enwẹn e gi
mẹmẹgụụ—ya wụ, wẹ kweri ni Jesu.”
5 Ogẹn wẹ gi nụ ihiẹnni, wẹ nọ gi ẹfan Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu
mẹ wẹ mirin-Chuku.
6 Ogẹn Pọlụ gi bu ẹka kwasị wẹ, Mmọn-nsọ nọ bịakwasị wẹ,
wẹ nọ sụma asụsụ ndị ọzọ rị ichẹn-ichẹn, bumẹ amụma.
7 (Wẹ ile rị ihiẹn nọkẹ madụ mmẹbụọ.)
8 Pọlụ nọ jẹnmẹ ụlọ-ofufe ndị Ju. Ọrọgbọ ifọn ẹtọ, ọ hụ e jẹn
d'a gwa wẹ oku, e ku banyeni Alị-eze Osolobuẹ, e kusi ikẹn, e
mẹ ẹ n'o we-ẹnya, kẹni wẹ kweri.

9 Kanị ogẹn ndị hụ imẹ wẹ gi gba isi-akwanran, jụ n'e
kwerikọ wẹ, kujama oku Ụzọ-Jesu id'ẹnya ịhịan ile imẹ ụnọ-
ofufe hụ, Pọlụ nọ la wẹ tọ. Ọ nọ weri ndị kwerini pụ d'a kuzimẹ
wẹ ụhụọhịn ile imẹ ụlọ hụ onyẹ w'a kpọ Taịranọsị a nọdị a kuzi
nkuzi.
10 O mẹ ihiẹnni ọrọgbọ ahụa ẹbụọ, nke wụ nị ndị ile bi Azụụn
Eshịa nọ nụ oku Di-nwọnni-ẹnyi, kẹ ndị Ju kẹ ndị wụlẹni ndị
Ju*.

Ụmụ Skiva

11 Osolobuẹ gi Pọlụ rụnsọnmẹ ọrụn-atụmẹnya pụ-ichẹn,
12 nke wụ nị, wẹ weridẹ ẹkwa wẹ gi e finchan ọbanje lẹ ẹwuru-
ọrụn mẹtụgụụ Pọlụ ẹhụ jẹnni ndị ọrịa, emu wẹ a la, eje-mmọn
a gha imẹ ndị wẹ rị imẹ wẹ pụ.
13 Ya kẹ ndị hụ imẹ ndị Ju hụn a ghahunmẹ a chụpụ eje-
mmọn nọ chọ nị wẹ gi ẹfan Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu chụfụ eje-
mmọn: wẹ hụ a sị eje-mmọn ndị hụ, "M gi ẹfan Jesu hụn Pọlụ
rị e ku oku ẹ a sị ụnụ pụ!"
14 Ụmụ-ikẹnnyẹ ẹsa onyẹ Ju ohu w'a kpọ Skiva rị ndị rị e mẹ
ihiẹnni. Skiva wụ onyẹ ohu imẹ ndị nchụ-ẹjan kanị.
15 Kanị eje-mmọn hụ nọ sị wẹ, "A maringhọ m Jesu; a
marịnghọzị m Pọlụ—kanị onyẹ kẹ ụnụ wụ?"
16 Ya Okẹnnyẹ ahụn eje-mmọn hụ rị imẹ ẹ nọ wụkwasị wẹ,
karị wẹ ẹka, mẹ wẹ mm'ọnụma, nke wụnị ọtọ kẹ wẹ gi gha ụlọ
hụ gbapụ, wẹ lẹ ẹhụ ọ rụsọnmẹ wẹ.
17 Ndị ile rị Ẹfẹsọsị, kẹ ndị Ju kẹ ndị wụlẹni ndị Ju nọ nụ
ihiẹnni; egun nọ tụma wẹ ile; ẹfan Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu nọ
nwẹkẹnmẹ ọghọ.
18 Ọzọzị, ndị hụ imẹ ndị kwerini nọ fụha id'ẹnya ịhịan ile,
kọma ọnụ eje-ihiẹn ndị wẹ te rị a rụn.
19 Ndị hụn te gi ikẹn eje-mmọn a rụn lẹ ndị a gwọ eje-ọgụn nọ
kpọnhẹnsọnmẹ ẹkụkwọ ndị wẹ gi a rụn ihiẹn ndị ahụn d'a dụn
ọkụn id'ẹnya ịhịan ile. Ogẹn wẹ gi gbakọ ọnụ egho ẹhụhụọ ndị
hụ, ọ gba ihiẹn nọ kẹ egho ọrụn akp'ọhịn nnụ isẹn-kwasị-ọgụn-
isin.
20 Ya kẹ oku Di-nwọnni-ẹnyi nọ ghakẹnmẹ ihun, weri ọnọdị
ọhụnma-ọhụnma.

Obodo Ẹfẹsọsị E Susuhu

21 Ogẹn ihiẹn ndịnị gi mẹgụụ, Pọlụ nọ kwademẹ obi ẹ imẹ
Mmọn-nsọ n'o jẹngụụ Masẹdonia lẹ Akaya n'o k'a gha ebẹhụ jẹn
Jerusalẹm. Ọ nọzị sị, "M jẹngụụ Jerusalẹm, m k'e ruzirịrị Rom."
22 Ya ọ nọ zi madụ ẹbụọ imẹ ndị rị e yen'ẹ ẹka—Timoti lẹ
Ẹrastọsị—si Azụụn Masẹdonia; ịya lẹ enwẹn ẹ nọ nọdịzị imẹ
Eshịa ẹkẹrẹ.

---

* **Isi Nke Mmitenẹi**:10 *Griki:* ndị Griki

23 Ogẹn hụ kẹ okẹn nsọngbu gi pụha imẹ Ẹfẹsọsị makẹ Ụzọ-
Jesu.
24 O nwẹ okẹnnyẹ ohu w'a kpọ Dẹmẹtrịọsị hụn a kpụ ụzụn-
ọla-siva, e gi ẹ a kpụsọnmẹ ụlọ-mmọn wẹ n'e fee mmọn w'a kpọ
Atẹmisi. Ọrụn a e wẹhẹni ndị a kpụ ụzụn ọrụn ọda-ọda.
25 Ọ nọ kpọkikomẹ ndị a kpụ ụzụn lẹ ndị ọzọ wẹ ile gba a rụn
ụdị ọrụn hụ, sị, "Ikẹnnyẹ, ọnụ a marịnghọ nị ọrụnnị kẹ ẹnyi gi a
ban ihiẹn.
26 Bụ ọnụ e gighọ nwan ntịn ụnụ nụ, gi ẹnya hụn nị Pọlụnị
e gigụọ ihiẹnni ọ rị e ku, nị mmọn wẹ gi ẹka mẹmẹ ẹlẹ mmọn,
dọrị ndị bu ọda; ẹlẹ imẹ Ẹfẹsọsị sụọ k'ọ rị e mẹ ihiẹnni, kanị, o
d'a ghagbarịdẹ Azụụn Eshịa ile.
27 Okẹn eje-ihiẹn rị e mẹ. Ẹlẹdẹ eje-ẹfan ihiẹnni k'e ye ọrụn
ẹnyini sụọ, kanị ụlọ-uku mmọn-onyẹnyẹn uku wụ Atẹmisi k'a
wụ tan ihiẹn mmaka; ọghọ a, hụn ịhịan ile rị imẹ Eshịa lẹ ụwa
ile gi e fe ẹ, a fapụ!"

28 Ogẹn wẹ gi nụ ihiẹnni, olulu e bumẹ wẹ, wẹ nọ yimẹ oro,
a sị, "Mmọn-uku kẹ Atẹmisi ndị Ẹfẹsọsị wụ!"
29 Ya obodo hụ nọ susuhu; wẹ nọ zụnpụha, dọkpụnrụn Gayọsị
lẹ Arịstakọsị, ndị Masẹdonia wẹ lẹ Pọlụ a wị e jẹnhunmẹ, si ebe
ịhịan ile a nọ e zu.
30 Pọlụ te chọ nị o jẹn imẹ igunrun hụ, kanị ndị e sọn Ụzọ-
Jizọsị anịn'a.

31 Kẹ ndị hụ imẹ ndị-isi Azụụn Eshịa hụn wụ ndị ọsị Pọlụ nọ
zijẹn n'ẹ ozi, rịọ a, y'a makwọlẹ-ama ru ebẹhụ wẹ nọ e zu.

32 Imẹ igunrun hụ, ndị hụ imẹ wẹ hụ e yi ihiẹn ohu, ndị hụ
imẹ wẹ hụ e yi ihiẹn ọzọ—makẹni isusu jun imẹ igunrun ndị
ahụn zuni; imẹrinmẹ imẹ wẹ amarịn ihiẹn wẹ gbakikomẹni.
33 Ebe o mẹ ni Alẹzanda kẹ ndị Ju nupụha ihun, ndị hụ imẹ
ndị ahụn zuni nọ sị Alẹzanda ya *kumẹ*. Alẹzanda nọ gi ẹka gwa
wẹ gba-nkịtịn, chọma n'o kinrin ọnụ a idẹnya igunrun ahụn.
34 Kanị hụn wẹ gihụ marịn n'ọ wụ onyẹ Ju, wẹ nọ gi olu ohu
yimẹ, "Okẹn-mmọn kẹ Atẹmisi mmọn ndị Ẹfẹsọsị wụ!" Wẹ ile
hụ e yi ihiẹnni ihiẹn nọkẹ ọrọgbọ mgbahunmẹ ọkụlọkụ ẹbụọ!

35 Ogẹn akan-we obodo hụ hụn rị a kịdọnni ndị Rom obodo
hụ gi mẹgụụ igunrun hụ ile gba nkịntịn, ọ nọ sị, "Ndị Ẹfẹsọsị,
onyẹ wụ onyẹ ahụn marịnlẹni nị ndị obodo Ẹfẹsọsị kẹ ụlọ-uku
mmọn uku wụ Atẹmisi rị ẹka, nị ẹka wẹ kẹ Atẹmisi wẹ kpụ hụn
gha igwere dan rịzịkwọ?
36 Ebe o mẹ nị w'a ra rụ ụka ihiẹn ndịnị, o furu ni ụnụ gba
nkịntịn. O furuni nị ọnụ mẹ ihiẹn ọwụlẹ ụnụ lebanlẹni ẹnya.
37 Makẹni, ụnụ e wẹhẹgụọ nwan ndịnị ebeni bụ o nwọnni
ihiẹn wẹ zu imẹ ụlọ-mmọn; e kujanị wẹ oku mmọn-onyẹnnyẹn
ẹnyi.

38 Omẹni Dẹmẹtrịọsị lẹ ndị ọrụn-nka ya lẹ wẹ wị nwẹ onyẹ wẹ
k'e kpe, ẹnyi nwẹsọnmẹ ụnọ-ikpe, ndị Gọvanọ hụn a kịnị hụzị a;
wẹ jẹnmẹ ebẹhụ d'e kpe wẹ.
39 Kanị, omẹni o nwọnghọzi ihiẹn ọzọ ụnụ rị a chọ karị ọnwan,
ya wụ nị ọgwa ịhịan ile e zu† kẹ wẹ a nọ leban a ẹnya.
40 Makẹni, ihiẹnni mẹ tannị nwọn ikẹn buhẹ ni ẹnyi oku ebe
ndị-ọkịkị rị. O ru e du wẹ ẹnyi kpe nị ẹnyi rị a lụ nị ẹnyi weri
enwẹn ẹnyi—makẹni o nwọnni ihiẹn ẹnyi k'a saẹka ku nị ịya
buhẹ isusuni.”
41 Ogẹn o gi kugụụ ihiẹnni, ya ọ nọ gbashịa ndị ahụn ile zuni.

Isi Nke Ọgụn

Pọlụ E Jẹn Masẹdonia Lẹ Alị Grisi D'e Zi Oziọma

1 Ogẹn isusu hụ gi kụsịgụụ, Pọlụ nọ zi ozi kpọkikomẹ ndị e
sọn Ụzọ-Jesu; ọ gbagụụ wẹ umẹ, sịgụụ wẹ nọdị ọhụnma, ọ nọ la
wẹ tọ si Masẹdonia.
2 Ogẹn o gi ghagbarịgụụ azụụn hụ ile, kugụụ ihiẹn bu ọda o
gi gba ndị kwerini rịsọnmẹ ebẹhụ umẹ, ọ nọ pụha alị Grisi*;
3 ọ nọ nọdị ebẹhụ ifọn ẹtọ. Ogẹn o gi nwan chọ n'o gi ụgbọ-
mirin lakin Azụụn Siria hụn Jerusalẹm rị imẹ ẹ, ogẹn hụ hụra kẹ
ndị Ju gi ri n'ẹ ngo, ọ nọ gwẹrụ sị n'ọ ghashi Masẹdonia lakin ya
wụ Siria.
4 Ịya lẹ ndịnị wẹ wị: Sọpata nwa Paịrọsị, onyẹ Bẹrịa; Arịstakọsị
lẹ Sekọndusu, ndị Tẹsalonika; Gayọsị onyẹ obodo Dẹbe; lẹ Tim-
oti; lẹzi ndị Eshia wụ Taịkịkọsị lẹ Trofimọsị.
5 Ndịnị wẹ nọ bu ụzọ jẹnmẹ Trasị d'e cheri ẹnyi.
6 Ogẹn Mmẹmmẹ Brẹdi Nwọnlẹni Yisti a ghafegụụ, ẹnyi nwẹn
nọ gi ụgbọ-mirin gha Filipi buni, hụn m'ẹ akp'ọhịn isẹn, ẹnyi nọ
kunrun wẹ imẹ obodo Trasị; ẹnyi nọ nọdị ebẹhụ izu-ụka.

Pọlụ E Jẹnzi Trasị

7 O ru ụhụọhịn ibuzọ imẹ izu-ụka (ya wụ nwan ụhụọnhịn-
ụka), ogẹn ẹnyi gi nọgbama nị ẹnyi ri Oriri-nsọ, Pọlụ nọ gwama
wẹ oku; ebe o mẹ ni eki fọnhụ, ọ lama, ọ nọ kusọnmẹ ya wụ
oku d'e ru imẹ abalị.
8 Wẹ dọnmẹsọnmẹ ukpẹ bu ọda imẹ mmughẹ hụ rị elu hụn
ẹnyi nọ zu.
9 Okorọbịa ohu w'a kpọ Yutikọsị nọdị alị enu windo. Ogẹn
Pọlụ gi kuberi oku, ezigbo ụran nọ tụma Yutikọsị; ụran hụ nọ
buru ẹ, ọ nọ gha windo ụlọ hụ mẹ wẹ ẹtọ imẹ elu, dan. Ogẹn
wẹ gi bịa d'e weli ẹ, a hụn w'a n'ọ nwụnhụngụọ.
10 Pọlụ nọ hidan, ọ nọ hunụa, fiedọn Yutikọsị, sị, “Atụlẹ ni
egun, nị ọ hụ ndụn†.”

---

† **Isi Nke Mmitenẹ**i:39 hụn e zu mgbe ẹtọ ahụa * **Isi Nke Ọgụ**n:2 Grisi wụ alị ndị Griki; Azụụn Akaya k'ọ rị. † **Isi Nke Ọgụ**n:10 Ẹkụkwọ Ndị-nze Nke Ẹbụọ 4.32-36

11 Ya Pọlụ nọ shi ibe elu hụ ẹnyi nọ e zu. Ogẹn o gi bebegụụ
brẹdi Oriri-nsọ, kegụụ a, ẹnyi e rigụụ, ọ nọ kusọnmẹzi, eki e we
fọn, ọ nọ jẹnmẹ.
12 Wẹ nwẹn nọ weri nwata-okẹnnyẹ hụ lẹ ndụn lama, obi nọ
rụchanrịn wẹ alị.

A Gha Wẹ Trasị Si Miletusu

13 Ẹnyi nwẹn nọ banye ụgbọ-mirin jẹnmẹgụụ obodo Asọsị, ebe
Pọlụ jẹnkọ d'a nọ banye ni ẹnyi imẹ ụgbọ-mirin hụ. Ẹnịna kẹ
Pọlụ sị nị ẹnyi mẹ ẹ—makẹni ọ chọ n'ọ gha akpakalị.
14 Mgbe o gi kunrun ẹnyi imẹ Asọsị, ẹnyi lẹ ịya nọ wịrị gi ụgbọ-
mirin hụ si Mitaịlini.
15 Ẹnyi nọ gi ụgbọ-mirin gha ebẹhụ pụ, eki e fọn, ẹnyi nọ
ru nchetarị ihun obodo Kịọsị; eki e fọnzi, ẹnyi nọ ru obodo
Samọsị; eki e fọnzi, ẹnyi nọ ru Miletusu—
16 makẹni Pọlụ a kwademẹgụọ nị ẹlẹ o k'a banye Ẹfẹsọsị,
amamgbe ọ gha e bie imẹ Eshịa—ọ rị a hụhụ n'ọ kẹrẹ n'a ru
Jerusalẹm ụhụọhịn Mmẹmmẹ-Pẹntikosu—omẹni ọ rị nfe.

Oku Pọlụ Gwa Ndị-isi Ụka Rị Ẹfẹsọsị

17 Pọlụ nọ gha Miletusu zi wẹ d'a kpọ ndị-isi ụka Ẹfẹsọsị bịa
d'e kunrun ẹ.
18 Ogẹn wẹ gi bịa, ọ nọ sị wẹ, "Ụnụ lẹ enwẹn ọnụ a marịnghọ
kẹ m dọn bi ogẹn ahụn ile m gi rị imẹ igunrun ọnụ—ghakwọrị
ụhụọhịn ibuzọ m zọ ụkụ ye imẹ Eshịa;
19 kẹ m dọn welụachanrịn enwẹn m anị, gi ẹnya-mirin fe Di-
nwọnni-ẹnyi, e dingbuchanrịn nsọngbu ile bịanị nị m makẹ ngo
ndị Ju risọnmẹ ni m.
20 O nwọnni ihiẹn ọwụlẹ m marịn k'e yeni ụnụ ẹka, e seri m
isi; alatọnị m ikuzi ọnụ id'ẹnya ịhịan ile lẹ ụlọ-ụlọ,
21 a gwa kẹ ndị Ju kẹ ndị wụlẹni ndị Ju oku irogharị buru
Osolobuẹ lẹ ikwerini Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu.
22 Kanị, m jẹnkọ nwan Jerusalẹm nọkẹ onyẹ Mmọn-nsọ tụ
eriri ye olu sekpụnkọ; a marịn m ihiẹn k'e kunrun ni m ebẹhụ.
23 Ihiẹn m marịnhụ wụ nị imẹ obodo ọwụlẹ, Mmọn-nsọ rị a
gwa m nị ngan lẹ nsọngbu rị e che m.
24 Kanị o nwọnni ihiẹn m kpọ ndụn m, sụkpan nị m gbagụụ
ọsọ‡ Osolobuẹ sị ẹnyi gba, rụngụụ ọrụn Di-nwọnni-ẹnyi wụ
Jesu buche m ẹka—ọrụn izisọnmẹ oziọma banyeni ọhụnma
Osolobuẹ mẹ.
25 A marịnghọ m nwan nị o nwọnni onyẹ ọwụlẹ imẹ ụnụ ile
m nọ imẹ igunrun wẹ zisọnmẹ ozi Alị-eze hụn jẹnkọ d'a hụnzị
nị m.
26 M rị nwan a gwa ụnụ n'o nwọnni onyẹ ọwụlẹ imẹ ụnụ ẹdeke
ẹ rị m isi.

‡ **Isi Nke Ọgụn**:24 nkuzi, obibi lẹ agụngụn Jesu tumẹni ndị nke ẹ 1 Ndị Kọrẹntị 9.24-27; 2 Timoti 2.5, 4.7

27 Makẹni, a gwachanrịngụọ m ọnụ ihiẹn ile wụ uche Os-
olobuẹ, esekinni m enwẹn m azụụn.
28 Ya wụ, lefụ nị nwan enwẹn ọnụ lẹ igunrun atụnrụn hụn
Mmọn-nsọ buche ụnụ ẹka ẹnya. O tumẹgụọ ụnụ ndị-ndu kẹni
ụnụ du ụka Osolobuẹ, hụn Osolobuẹ gi ẹdeke Nwa a§ nwẹhẹn.
29 A marịnghọ m nị m pụgụụ, eje-ẹwọrọ k'a bịa imẹ ụnụ d'e
ripụ igunrun atụnrụn hụ.
30 Ndị hụ imẹ ọnụ jẹnkọ d'a rụkpọmadẹ ezioku kẹni wẹ gi ẹ
dọrị ndị e sọn Ụzọ-Jizọsị.
31 Ya wụ, mụnrụn nị ẹnya; nyanhan nị nị ezuni m ikẹn ọrọgbọ
ahụa ẹtọ, kẹ uhinhin kẹ efinnaị, ebe m rị e gi ẹnya-mirin a dọ
onyẹ ọwụlẹ ẹka-ntịn.
32 M rị nwan e we ụnụ e che ẹka Osolobuẹ lẹ ozi banyeni
ọhụnma a, ozi ẹ hụn k'a s'ẹka mẹ ụnụ sue imẹ okukwe rịkẹ ụlọ
wẹ n'a rụnshi elu—mẹ ụnụ rị ndị k'e nwẹhẹn ihiẹn wẹ k'e ye ndị
ile wẹ dọn nsọ.
33 O nwẹni onyẹ ọwụlẹ egho ẹ mọbụ goru ẹ mọbụ ẹkwa a na
m ẹnya.
34 Ụnụ lẹ enwẹn ọnụ a marịnghọ nị m gi ẹka m lụrụ ihiẹn
mmẹ lẹ ndị mmẹ lẹ wị gi bi.
35 E gigụọ m ihiẹnni ile ghọsị ọnụ ihiẹn ụnụ e leri, n'o furu
ni ẹnyi gi ịrụn ẹrịra e yeni ndị zelẹni lẹ ndị igbẹnnyẹ ẹka, a
nyanhan oku Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu lẹ enwẹn ẹ ku, sị, 'Iyeni
ka ngọzi e wẹhẹ karị ịnarịnnị.' "
36 Ogẹn Pọlụ gi kugụụ, ya lẹ wẹ nọ sekpu alị, ọ nọ mẹ ekpere.
37 Wẹ ile hụ a kwan ẹkwan, a kwanshi elu, e fiedọn Pọlụ, e su
ẹ ọnụ.
38 Ihiẹn kachanrịn wẹ a fụ wụ nị ọ sị nị a hụnkọzị w'a; ya wẹ
nọ du e d'e ru ebe ụgbọ-mirin rị.

Isi Nke Ohu-kwasị-ọgụn

Pọlụ E Jẹnmẹ Jerusalẹm

1 Ogẹn ẹnyi gi ghagụụ ebe wẹ rị pụ, ẹnyi nọ gi ụgbọ-mirin
jẹnmẹ, ghafe ozigbo ru obodo Kọsị; eki e fọn, ẹnyi nọ ru Rodisi;
ẹnyi nọ gha ebẹhụ si Patara.
2 Ebẹhụ kẹ ẹnyi nọ chọrị ụgbọ-mirin jẹnkọ Finishịa, ẹnyi nọ
banye, jẹnmẹ.
3 Ẹnyi e ru ebe ẹnyi nọ leghama alị Saịprọsị, ẹnyi nọ nu ẹ ye
azụụn ẹka-ekpẹn ẹnyi, ghasi ndịdan-mirin alị Saịprọsị nyanshi
alị Siria; ẹnyi nọ nwan kụsị alị Taya—makẹni ebẹhụ kẹ ụgbọ
ahụn jẹnkọ d'a nọ butu ibu.
4 Ẹnyi nọ chọrị ndị rị e sọn Ụzọ-Jesu rị ebẹhụ, sọn wẹ nọdị
izu-ụka ohu. Ghahanị ikẹn Mmọn-nsọ wẹ nọ sị Pọlụ ya ejẹnlẹ
Jerusalẹm.

§ **Isi Nke Ọgụn**:28 ẹdeke ya lẹ enwẹn ẹ

5 Kanị, ogẹn ẹnyi lẹ wẹ gi nọgụụ, ẹnyi nọ pụ, jẹnmẹzi ebe ẹnyi
jẹnkọ. Wẹ ile lẹ inyẹnmẹ wẹ lẹ ụmụ wẹ nọ gha imẹ obodo hụ
dupụha ẹnyi, duru ẹnyi d'e rukwọrị mkpẹnrẹn mirin. Ẹnyi ile
nọ sekpu alị mkpẹnrẹn mirin ebẹhụ mẹ ekpere,
6 ẹnyi nọ sị ibe ẹnyi nọdị ọhụnma. Ẹnyi nọ banye ụgbọ-mirin
jẹnmẹ, wẹ nwẹn nkẹ nọ lama.

7 Ogẹn ẹnyi gi ghagụụ Taya pụ, ẹnyi nọ ru Tolemaịsị; ẹnyi nọ
kele umunẹ ẹnyi imẹ Kraịstị rị ebẹhụ, sọn wẹ nọdị akp'ọhịn
ohu.
8 Eki e fọn ẹnyi nọ pụ, ẹnyi nọ ru Sizarịa; imẹ Sizarịa, ẹnyi nọ
shi iwe Filipu hụn e zisọnmẹ oziọma d'e sọn ẹ nọdị. Filipu rị
Madụ Ẹsa hụ wẹ họpụha imẹ Jerusalẹm ogẹn mbụ.
9 Ụmụ Filipu ẹnọ wụ ịgbagba e bu amụma.
10 Ẹnyi nọdị ebẹhụ akp'ọhịn ole-lẹ-ole.

Ogẹn hụ ẹnyi gi rị ebẹhụ, onyẹ-amụma ohu w'a kpọ Agabọsị
nọ gha Judia bịa.
11 Ọ nọ bịa d'e kunrun ẹnyi, weri akpụkpọ-ukun Pọlụ, gi ẹ
kẹnmẹ enwẹn ẹ ụkụ lẹ ẹka, ọ nọ sị, "Mmọn-nsọ sị, 'Ẹnịna kẹ ndị
Ju rị Jerusalẹm k'a dọn kẹnmẹ onyẹ nwọn akpụkpọ-ukunni, w'ẹ
che ẹka ndị wụlẹni ndị Ju.' "
12 Ogẹn ẹnyi gi nụ ihiẹnni, ẹnyi lẹ ndị ọzọ rị ebẹhụ nọ rịọma
Pọlụ makẹ ọ gha e jẹn Jerusalẹm.
13 Pọlụ nọ sị, "Kị ụnụ rịdẹ e mẹ ihiẹnni—a kwan ẹkwan, e tiwa
m obi? A kwademẹgụọ m nị m jẹnkọ Jerusalẹm—ọsụọn'a nị
wẹ jẹnkọ d'e gbu m ebẹhụ makẹ ufiri ẹfan Di-nwọnni-ẹnyi wụ
Jesu—ẹlẹdẹ nị wẹ kẹnmẹ m sụọ."
14 Ebe o mẹni ẹnyi asanị ẹka gbehutọ obi ẹ, o nwọnzini ihiẹn
ẹnyi ku karị ịsị, "Uche Di-nwọnni-ẹnyi ya mẹ."
15 Ẹnyi a nọberi ebẹhụ, ẹnyi nọ kwademẹ, si Jerusalẹm.
16 O nwẹ ndị rị e sọn Ụzọ-Jesu gha Sizarịa hụn sọnmẹzi ẹnyi,
weri ẹnyi si iwe Nnasịn ebe ẹnyi k'a nọdị. Nnasịn wụ onyẹ ohu
imẹ ndị ibuzọ kwerini, onyẹ anị Saịprọsị k'ọ wụ.

Ihiẹn Ndị-isi Sị Pọlụ Ya Mẹni Ụka Rị Jerusalẹm

17 Ogẹn ẹnyi gi ru Jerusalẹm, ndị hụn kwerini nọ nabanhan
ẹnyi ọhụnma-ọhụnma.
18 Eki e fọn, ẹnyi lẹ Pọlụ nọ wịrị d'a hụn Jemisi; ndị-isi ụka ile
rịzịkwọ ebẹhụ.
19 Pọlụ e kelegụụ wẹ, ọ nọ gi uri-uri kọwachanrịn nị wẹ ihiẹn
ile Osolobuẹ gi ọrụn 'ya wụ Pọlụ mẹ imẹ ndị alị ndị ọzọ wụlẹni
ndị Ju.
20 A nụgụụ w'a, wẹ nọ ja Osolobuẹ mma. Ya wẹ nọ sị a,
"Pọlụ nwẹnẹ ẹnyi, y'a hụnọlẹ nwan ndị Ju madụ nnụ ole-lẹ-ole
kwerini; wẹ ile nwẹ adụdụ Iwu Mozizi—w'a gi ẹ gu egu kaka.

21 A gwagụọ wẹ wẹ nị ị rị a kuzi ndị Ju ile hụn bisọnmẹ alị
ndị ọzọ wẹ latọ Iwu Mozizi, a sị wẹ a kwaziịlẹ ụmụ wẹ ugun,
w'e dọnmẹzilẹ omẹnalị ndị Ju.
22 Kị ẹnyi e mẹ nwan? Wẹ k'a nụrịrị nị y'a bịagụọ.
23 Mẹ nwan ihiẹnni ẹnyi jẹnkọ d'a gwa ị. O nwọn ikẹnnyẹ ẹnọ
rị ebeni gi ẹfan Osolobuẹ kwe nkwa.
24 Weri ikẹnnyẹ ndịnị, 'yụ lẹ uwẹ wịrị jẹn d'e mẹzu omẹnalị
idọn-nsọ: y'a kụ nị wẹ ụgwọ w'e gi kọpụ wẹ ntutu. Ịhịan ile k'e
gi ẹ marịn nị ezioku a rị imẹ ihiẹn wẹ nụ nị 'ya k'ị rị e mẹ, a
marịnzịkwọ wẹ nị 'yụ lẹ enwẹn i e bi kẹ Iwu Mozizi dọn kụ.
25 Kanị, nke ndị wụlẹni ndị Ju hụn kwerini, ẹnyi e zijẹngụọ
nị wẹ ẹkụkwọ-ozi gwa wẹ ihiẹn ẹnyi kwerigbama wẹ sikọ d'e
mẹ. Ẹnyi sị wẹ erilẹ ihiẹn ọwụlẹ wẹ gi rụa mmọn; w'e rilẹ ẹdeke
mọbụ anụ ọwụlẹ wẹ rụkwọn olu; w'a ghẹrẹlẹ."
26 Ya Pọlụ nọ kweri. Eki e fọn, ọ nọ weri ikẹnnyẹ ndị hụ
d'e mẹzu omẹnalị wẹ gi e dọn nsọ. Ogẹn ya lẹ wẹ gi mẹzugụụ
omẹnalị idọn-nsọ, ọ nọ banye imẹ Ụlọ-nsọ d'e mẹ wẹ marịn
akp'ọhịn ole idọn-nsọ hụ sikọ d'a nọru, wẹ kebe chụ nị onyẹ-
onyẹ imẹ wẹ ẹjan.

A Nwụnrụn Wẹ Pọlụ Imẹ Ụlọ-nsọ

27 Kanị, akp'ọhịn ẹsa hụ e d'e zugụụ, ndị hụ imẹ ndị Ju gha
Eshịa bịa nọ hụn Pọlụ imẹ Ụlọ-nsọ. Wẹ nọ kpasu igunrun hụ
ile, wẹ nọ kwọndọn Pọlụ,
28 yimẹ oro, a sị, "Ndị Izrẹlụ! Bịa nị-o! Ọnwan wụ okẹnnyẹ
hụ hụn e jẹnsọnmẹ ebe ile, a kuzi onyẹ ọwụlẹ, e kuja oku ndị
Izrẹlụ lẹ Iwu ẹnyi wụ Iwu Mozizi lẹ Ụlọ-nsọ. Ẹlẹdẹ ọhụn sụọ,
o webanhangụọzị nwan ndị wụlẹni ndị Ju imẹ Ụlọ-nsọ, mẹrụ
ebeni rị Nsọ!"
29 (Wẹ ku ihiẹnni makẹni wẹ hụn Trofimọsị onyẹ Ẹfẹsọsị lẹ
Pọlụ imẹ obodo, wẹ ro ni Pọlụ e webanhangụọ a imẹ Ụlọ-nsọ.)
30 Obodo hụ ile nọ susuhu, ịhịan ile nọ zụnpụha. Wẹ nọ
kwọndọn Pọlụ, dọkpụnpụ a, kpọkinsọnmẹ ọnụmụzọ Ụlọ-nsọ
ozigbo.
31 Ogẹn wẹ gi rị a chọ nị wẹ gbu Pọlụ, ozi nọ ru onyẹ-isi-agha
kanị a kị itu-agha ndị Rom hụn rị Jerusalẹm ntịn nị Jerusalẹm
ile e susuhu.
32 Ozigbo ahụn, onyẹ-isi-agha kanị hụ nọ werisọnmẹ ndị-agha
lẹ ndị a kị ndị-agha ọgụn-isẹn, ọgụn-isẹn hụn rị okpuru ẹ, gi ọsọ
kpọtụ, zụnban imẹ igunrun ahụn. A hụn wẹ ndị-agha hụ, ya wẹ
nọ gbubehi Pọlụ.
33 Onyẹ-isi-agha kanị hụ nọ jẹnburu Pọlụ, nwụnrụn a. Ọ nọ sị
wẹ gi ẹgan ẹbụọ kpọma a; ya ọ nọ sị wẹ, "Onyẹ wụ okẹnnyẹni?
K'o mẹ?"
34 Igunrun hụ hụ e yi oro: ndịnị hụ e yi ihiẹn ohu, ndịnị hụ e
yi ihiẹn ichẹn: onyẹ-isi-agha kanị hụ asazịnị ẹka chọpụha ihiẹn

hụn mẹni makẹni isusu hụ e hikẹ. Ya ọ nọ sị ndị-agha a we Pọlụ si imẹ barakị, ebẹhụ uwẹ wụ ndị-agha bi.
35 E jẹnru wẹ nkpọnyi wẹ gha e nyinban, ya kẹ ndị-agha hụ
nọ buru Pọlụ makẹni ẹnya tumẹ igunrun hụ.
36 Igunrun ahụn hụ e sọn wẹ, e yi, “Gbu n'ẹ! Gbu n'ẹ!”

Pọlụ E Kinrin Ọnụ A

37 Ogẹn ndị-agha hụ gi rị a chọ nị wẹ weri Pọlụ si imẹ ebẹhụ
wẹ bi, Pọlụ nọ sị onyẹ-isi-agha kanị hụ, “N'i cheri nị m gwa ị
oku?” Onyẹ-isi-agha kanị hụ nọ jụ a, sị, “Y'a sụ Griki?
38 Ya wụ, ẹlẹ 'yụ wụ onyẹ Ijiptu hụ bulụmanị ndị rị a kịnị, kịrị
ndị ịkpatan nnụ iri ahụn shi imẹ atụ?”
39 Pọlụ nọ sị, “M wụ onyẹ Ju. Tasọsị rị Azụụn Silisịa kẹ wẹ
nọ mụ m. M wụ nwa di-alị Tasọsị, obodo rị mkpa. Dodo, nị m
gwa ndịnị oku.”
40 Hụn onyẹ-isi-agha kanị hụ gi ye ẹ efe n'o ku, Pọlụ nọ wuzo
enu nkpọnyi, fe ẹka nị wẹ gba nkịntịn. Ogẹn wẹ gi gbagụụ
nkịntịn, Pọlụ nọ gi asụsụ *wẹ wụ* Hibru gwa wẹ oku.

Isi Nke Ẹbụọ-kwasị-ọgụn

1 “Umunẹ m lẹ ndị-nẹdi ẹnyi, gọn ni ntịn nị m kinrin ọnụ m!”
2 Ogẹn wẹ gi nụ k'ọ rị a sụ asụsụ wẹ wụ Hibru, wẹ nọ
gbakẹnmẹ nkịntịn. Ya Pọlụ nọ kumẹ:
3 “M wụ onyẹ Ju. Tasọsị rị imẹ Azụụn Silisịa kẹ wẹ nọ mụ
m, kanị imẹ Jerusalẹm ebeni kẹ wẹ nọ zụn m. Gamalịẹlụ zụn
m. Wẹ zụn m zụnru m anị ebe Iwu ndị-nẹdi ẹnyi kanị rị; m'e te
dụnnị Osolobuẹ kẹ ọkụn lẹkẹ kẹ ọnụ ile dọn rị a dụnn'a tannị.
4 M kpokpo ndị rị e sọn Ụzọnị, kpokpo wẹ ru ọnwụn. M'a
kpọma kẹ ikẹnnyẹ kẹ ikpoho ẹgan, a tụ wẹ e ye imẹ ụlọ-ngan.
5 Onyẹ-isi nchụ-ẹjan lẹ Ndị-isi k'e ri-ẹka shịanị m ẹri. M
narịndẹ wẹ ẹkụkwọ m wekọnị ndị Ju rị Damas'kọsị kẹni m d'a
kpọma ndị rị ebẹhụ rị e sọn Ụzọnị ẹgan, wẹhẹ wẹ Jerusalẹm d'e
ye afụnfụn.”

Pọlụ E Ku K'o Dọn Gbehutọ
(Ọrụn Ndị-Ozi 9.1-19; 26.12-18)

6 “Ogẹn m gi jẹnkọ, e rumẹ m ẹhụ Damas'kọsị ogẹn hụ anwụn
gi e ru isi, ukpẹ ohu nwungbu enwẹn ẹ nọ gha elu-igwee
nwunkpu m idẹnmizi.
7 A dan m, m nọ nụ olu hụn rị a sị m, ‘Sọlụ, Sọlụ, k'ị rị e
kpokpo ni m?’
8 M nọ za, sị, ‘Onyẹ k'ị wụ, Di-nwọnni-m?’ Ọ nọ sị m, ‘Mmẹ
wụ Jesu onyẹ Nazarẹtị—hụn ị rị e kpokpo.’
9 Ndị hụn mmẹ lẹ wẹ wị a hụnghọ ukpẹ hụ, kanị aghọtanị wẹ
ihiẹn olu onyẹ hụn rị e kuni rị a gwa m.

10 Ya m nọ sị, ‘Di-nwọnni-m, kịnị kẹ m k'e mẹ?’ Di-nwọnni-ẹnyi nọ sị m, ‘Lihi ọtọ n'ị shi Damas'kọsị—ebẹhụ kẹ wẹ k'a nọ gwa ị ihiẹn ile Osolobuẹ ketọn'ị i jẹnkọ d'e mẹ.’
11 Ebe o mẹni asazịnị m ẹka legha ụzọ—makẹni ukpẹ hụ e nwunkẹnmẹkẹ, ndị mmẹ lẹ wẹ wị nọ kwọndọn m ẹka, duban m imẹ Damas'kọsị.”
12 “Imẹ obodo hụ, o nwọn okẹnnyẹ ohu w'a kpọ Ananayasị, hụn e fekẹnmẹ ofufe nọkẹ kẹ Iwu dọn ku. Ndị Ju ile bi ebẹhụ e ku oku ẹ ọhụnma.
13 Ọ nọ bịa d'e kunrun m, turuye ni m, sị, ‘Sọlụ nwẹnẹ m, leghamazị ụzọ!’ Ozigbo, m nọ leghamazị ụzọ, m nọ hụn a.
14 Ya ọ nọ sị, ‘Osolobuẹ ndị-nẹdi ẹnyi a họrịgụọ ị n'ị marịn uche ẹ, n'ị hụn Onyẹ hụ Rị Ọchan, nụzịkwọ kẹ o gi olu ẹ gwa ị oku.
15 Makẹni i jẹnkọ d'a wụ ọshẹri ẹ, hụn jẹnkọ d'e we ozi ẹ jẹnni ụwa ile, a gwa wẹ ihiẹn ị hụn lẹ ihiẹn ị nụ!
16 K'ị rị nwan e che!? Lihi nị wẹ mẹ i mirin-Chuku, kẹni wẹ chanchanpụ ị njọ ị, ebe i kpọkukọ ẹfan a.’ ”

Kẹ Osolobuẹ Dọn Kpọ Pọlụ

17 “Ogẹn m gi lụagụụ Jerusalẹm, ebe m rị imẹ Ụlọ-nsọ ụhụọhịn ohu e mẹ ekpere, idẹnmizi, ọ nọkẹ sị ụran buru m bụ ẹlẹ ụran.
18 M nọ hụn ọhụn. M nọ hụn Jesu k'ọ rị a sị m, ‘Mẹ nwan n'ị gha Jerusalẹm pụ ozigbo, makẹni, anabanhankọ wẹ ihiẹn i jẹnkọ d'e ku banyeni m.’
19 Ya m nọ sị, ‘Di-nwọnni-ẹnyi, wẹ lẹ enwẹn wẹ a marịngụọ nị m'e jẹnsọnmẹ ụlọ-ofufe ile, e gbu ndị kwerini n'i ili, a tụ wẹ ngan;
20 a marịnghọzị wẹ nị m wuzo ụsụọ a kwadọn ọnwụn ọshẹri i wụ Stivin', ogẹn hụ wẹ gi rị e gbu ẹ, nị mmẹ kwọndọn nị ndị rị e gbun'ẹ ẹwuru wẹ.’
21 Ya ọ nọ sị m, ‘Jẹnmẹ! M k'e zi i jẹn ebe teni d'e kunrun ndị alị ndị ọzọ wụlẹni ndị Ju.’ ”
22 Igunrun ahụn hụ e gọn Pọlụ ntịn d'e ru ebe ọ nọ ku okuni, ya wẹ nọ yimẹ, “Wefụ nị onyẹ nọ ẹnịna imẹ ụwanị! O furuni onyẹ w'a nị rị ndụn.”
23 Wẹ hụ e yi, e fe ẹkwa wẹ, a bụọsi uzunzun elu.
24 Ya onyẹ-isi-agha kanị hụ nọ sị ndị-agha a webanhan Pọlụ imẹ ebẹhụ wẹ bi; sị wẹ fịan a mkpịnsịn n'ọ hụn ụzọ ku ihiẹn haịn ndị Ju gi rị a hị a hụnnị ile, e yi ụdị oroni.
25 Kanị ogẹn wẹ gi kẹnmẹgụụ a nị wẹ fịan ihiẹn, Pọlụ nọ sị onyẹ ohu turu ẹhụ nsue hụn a kị ndị-agha ọgụn-isẹn, “Iwu ndị Rom e kwerighọ nị ọnụ fịan nwa-di-alị Rom' ihiẹn bụ ahangbuni w'ẹ eṅẹn ọwụlẹ?”

26 Ogẹn hụn a kị ndị-agha ọgụn-isẹn gi nụ ihiẹnni, ọ nọ jẹnburu
onyẹ-isi-agha kanị hụ, sị a, "K'ị chọ n'i mẹ? Okẹnnyẹ hụ wụkwọ
nwa-di-alị Rom!"
27 Ya kẹ onyẹ-isi-agha kanị hụ nọ jẹn d'e kunrun Pọlụ, sị a,
"Gwa m, ị wụ nwa-di-alị Rom'?" Pọlụ nọ sị a, "Ẹghẹẹ."
28 Onyẹ-isi-agha kanị hụ nọ sị, "Egho m kụ nị m d'a wụrụ
nwa-di-alị Rom' e hikẹkwọ-o!" Kanị Pọlụ nọ sị, "Wẹ mụdẹ m
nwa-di-alị Rom."
29 Ozigbo hụ, ndị ile te k'a fịan Pọlụ mkpịnsịn, n'o ku ihiẹn
mẹni, nọ seri isi wẹ; egun hụ a tụ onyẹ-isi-agha kanị hụ nkẹ
makẹni ọ hụngụọ nị Pọlụ wụ nwa-di-alị Rom bụ o te kpọmagụọ
a ẹgan.

E We Wẹ Pọlụ Jẹn Ọgwa Ndị-isi Nkịkwama Izrẹlụ

30 Makẹni onyẹ-isi-agha kanị hụ chọ n'ọ marịn ihiẹn ndị Ju rị
kpe ni Pọlụ, ogẹn eki gi fọn, ọ nọ kpọpụ Pọlụ ẹgan, kpọzu ndị-isi
nchụ-ẹjan lẹ ndị-isi ile. Ya ọ nọ wẹhẹ Pọlụ, bu ẹ tumẹ ihun wẹ.

Isi Nke Ẹtọ-kwasị-ọgụn

1 Pọlụ nọ bu ẹnya tụma Ndị-isi Nkịkwama hụ, sị, "Umunẹ m, e
giọlẹ m obi rị ọchan bi elu m id'ẹnya Osolobuẹ d'e ru tannị."
2 Ya onyẹ-isi nchụ-ẹjan wụ Ananayasị nọ sị ndị nọkunmẹ Pọlụ
fịan a ihiẹn ọnụ.
3 Ya Pọlụ nọ sị a, "Osolobuẹ k'a fịan 'yụ nwẹn ihiẹn; ụsụọ-ẹjan
wẹ gi ihiẹn ọchan tekin k'ị wụ! Ị nọdị oche ebẹhụ e gi Iwu e kin
m ikpe, bụ ị hụ a dan Iwu ebe ị nọ sị wẹ fịan m ihiẹn?!"
4 Ndị hụ nọchimẹ Pọlụ nọ sị a, "Egun a n'ị kpari onyẹ-isi nchụ-
ẹjan Osolobuẹ?"
5 Pọlụ nọ sị, "Umunẹ m, a marịn m nị onyẹ-isi nchụ-ẹjan rọ;
makẹni e degụọ w'a imẹ Ẹkụkwọ-nsọ, sị, 'Ekujalẹ oku onyẹ-ndu
ọnụ.' "

Pọlụ E Gi Akọ Wanahịn

6 Ogẹn Pọlụ gi marịn nị ndị hụ imẹ wẹ wụ ndị itu Sadusi, ndị
hụ wụ ndị Itu-Farisi, ọ nọ yi oro, sị, "Umunẹ, m wụ onyẹ Farisi,
onyẹ itu ndị Farisi. Wẹ rị nwan e kin m ikpe makẹ olil'ẹnya nị
ndị nwụnnị jẹnkọ d'e lihi!"
7 Ogẹn o gi ku okuni, ndị itu-Farisi lẹ ndị itu-Sadusi rịsọnmẹ
imẹ Ndị-isi Nkịkwama hụ nọ dọma, Ọgwa ahụn nọ kebe.
8 (Makẹni ndị itu-Sadusi a sị nị ndị nwụnnị elihikọ, a sịzị
nị kẹ ndị mmọn-ozi kẹ mmọn arị. Kanị, ndị Itu-Farisi kw-
erichanrịn nị ihiẹn ẹtọnị rị arị.)
9 Ẹregede isusu nọ bidọn. Ndị hụ imẹ ndị-nkuzi Iwu hụn rị
itu ndị Farisi nọ lihi ọtọ, dọma okuni, sị, "Ẹnyi ahụnnị eje-ihiẹn

ọwụlẹ okẹnnyẹni mẹ. Onyẹ ma kẹ mmọn* mọbụ mmọn-ozi gwa a oku?!”

10 Ogẹn isusu hụ gi kẹnrẹn, egun a bịa onyẹ-isi-agha kanị hụ
nị w'e d'a dọkịka Pọlụ, ya ọ nọ sị ndị-agha a wẹ jẹn d'e gi ikẹn
napụha wẹ Pọlụ, webanhan a imẹ ebe ahụn wẹ ndị-agha bi.

11 Imẹ uhinhin hụ, Di-nwọnni-ẹnyi nọ nwọnpụha, wuzoyeni
Pọlụ, sị a, “Kwọndọn obi i! Makẹni, k'i dọn shịa ni m ẹri imẹ
Jerusalẹm, ẹrịra k'i k'a dọn shịazị ni m ẹri imẹ Rom.”

E Rini Wẹ Pọlụ Ngo Nị Wẹ Gbu Ẹ

12 Eki e fọn ụtụntụn, ndị hụ imẹ ndị Ju nọ zugbama, kun
Osolobuẹ, sị erikọ wẹ, arakọ wẹ, d'e ru ni e gbugụụ wẹ Pọlụ.

13 Wẹ karị madụ ọgụnnaị zu izuni.

14 Ya wẹ nọ jẹnburu Ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ Ndị-isi, sị wẹ, “Ẹnyi
e kunguọ Osolobuẹ, kwẹ nkwa nị isi wụ isi—ẹnyi erikọ ihiẹn
ọwụlẹ d'e ru ni ẹnyi e gbugụụ Pọlụ.

15 Ụnụ lẹ Ndị-isi Nkịkwama, zi ni nwan ozi jẹnni onyẹ-isi-agha
kanị ndị Rom, n'o wẹhẹ ni ụnụ Pọlụ. Ku n'ẹ nọkẹsị ụnụ chọ nị
ụnụ lebankẹnmẹ oku ẹ ẹnya; ẹnyi nwẹn a kwademẹgụọ nị ẹnyi
gbu ẹ o gini d'e ru ebeni.”

16 Kanị okorọbịa ohu nwẹnẹ Pọlụ okpoho mụ nụ ngoni wẹ
ri. Ya ọ nọ jẹnmẹ barakị hụ ndị-agha bi d'a gwa Pọlụ. Wẹ nọ nị
a banye d'a gwa a.

17 Pọlụ nọ kpọ onyẹ ohu rị ebẹhụ hụn rị ndị a kị ndị agha
ọgụn-isẹn, ọgụn-isẹn, sị a, “We okorọbịanị jẹnni onyẹ-isi-agha
kanị, n'o nwọn ihiẹn o k'a gwa a.”

18 Hụn a kị ndị agha ọgụn-isẹn nọ weri ẹ d'e kunrun onyẹ-isi-
agha hụn kanị, sị, “Onyẹ-ngan hụ wụ Pọlụ kpọ m, sị m wẹhẹ n'i
nwata-okẹnnyẹni n'o nwọn ihiẹn o k'a gwa ị.”

19 Onyẹ-isi-agha hụn kanị nọ kwọndọn nwata hụ ẹka, we ẹ si
ụsụọ, jụ a, sị, “K'i nwọn y'a gwa m?”

20 Ọ nọ sị a, “Ndị-ndu ndị Ju e kwerigbamagụọ nị wẹ k'a sị ị
wẹhẹ Pọlụ Ọgwa Ndị-isi Nkịkwama ekile. Wẹ k'e mẹ kẹ sị Ndị-isi
chọ nị wẹ lebankẹnmẹ oku ẹ ẹnya.

21 Kanị, egọnkwọlẹ wẹ ntịn, makẹni ikẹnnyẹ wẹ hụn warị ọfịa
e che ẹ karị ọgụnnaị. E kunguọ wẹ Osolobuẹ, nị erikọ wẹ,
arakọ wẹ d'e ru mgbe wẹ gbugụụ ẹ; a kwademẹgụọ wẹ nwan
e che n'i kweri wẹhẹ ẹ.”

22 Onyẹ-ndu-agha hụn kanị nọ sị a, “Agwakwọlẹ onyẹ ọwụlẹ
nị 'y'a gwagụọ m okuni.” Ya ọ nọ zi nwata-okẹnnyẹ hụ la.

E We Wẹ Pọlụ Jẹnni Gọvanọ Wụ Fẹlisi

23 Ebẹhụ kẹ onyẹ-isi-agha hụn kanị nọ kpọ madụ ẹbụọ hụn
a kị ndị agha ọgụn-isẹn, ọgụn-isẹn, sị wẹ, “Kwademẹ ni nị ụnụ
jẹn Sizarịa: weri ni ndị-agha ọgụn-iri e gi ụkụ e jẹn, ndị-agha iri

* **Isi Nke Ẹtọ**-kwas**ị-ọgụ**n:9 Ẹlẹkwọ iyi wẹ kọma kẹ wẹ rị e ku ebeni.

kwasị ọgụn-ẹtọ ndị e gi ẹshin a lụ agha lẹzi ndị-agha ọgụn-iri ndị e gi obo a lụ agha. Kwademẹ ni nị ụnụ gi ọkụlọkụ itenẹi ukinkinni jẹnmẹ.
24 Kwademẹzi ni ni Pọlụ ẹshin hụn o k'e nyin, ọnụ e du ẹ jẹnni Gọvanọ wụ Fẹlisi, aniḳwọlẹ ni ihiẹn ọwụlẹ mẹ ẹ."
25 Ya onyẹ-isi-agha ahụn kanị nọ de ẹkụkwọ-ozi. Ihiẹnni k'o de:
26 "Mmẹ wụ Klọdiọsị wụ Laịsịasị rị e dejẹnni Gọvanọ wụ Fẹlisi; e kele m'i.
27 Ndị Ju ile kwọndọn okẹnnyẹni, a chọ nị wẹ gbu ẹ. Ogẹn m gi marịn nị nwa-dị-alị Rom rọ, ya m nọ weri ndị-agha d'a gbapụha a.
28 Makẹni m chọ nị m marịn ihiẹn hụ wẹ rị a ma n'a ikpe, m nọ we ẹ jẹn Ọgwa Ndị-isi Nkịkwama wẹ.
29 A hụn m'a nị oku Iwu wẹ kẹ wẹ rị a man'a a ikpe—n'o nwọnni ihiẹn o mẹ hụn w'e gi tụ a ngan mọbụ gbu ẹ.
30 Ogẹn ozi gi ru m ntịn nị wẹ rin'ẹ ngo, m nọ sị nị m zihẹ n'i y'ẹ ozigbo. A gwagụọ m ndị-ikpe ẹ wẹ d'e kunrun i, nị wẹ nọ idẹnya ị ku ihiẹn wẹ sị nị ya k'o mẹ."
31 Ya ndị-agha hụ nọ mẹ k'o dọn gwa wẹ: wẹ nọ gi imẹ uhinhin we Pọlụ sikwọrị Antipatrisi.
32 Eki e fọn, ndị gi ụkụ nọ lakin, hapụ ndị gi ẹshin nị wẹ lẹ Pọlụ wịrị.
33 E ru wẹ Sizarịa, wẹ nọ we ẹkụkwọ-ozi hụ ye Gọvanọ, we Pọlụ che ihun ẹ.
34 Ọ gụngụụ ẹkụkwọ-ozi hụ, ọ nọ jụ Pọlụ kẹ onyẹ elee Azụụn k'ọ wụ imẹ alị-eze Rom. Ogẹn o gi nụ nị onyẹ Azụụn Silisịa rọ,
35 ọ nọ sị, "M k'a nụ ọnụ ị ogẹn ndị-ikpe i e gi bịa." Ọ nọ sị ndị-agha chedọn ẹ imẹ ọgwa a, ọgwa hụn Hẹrọdụ tụn ebẹhụ.

Isi Nke Ẹnọ-kwasị-ọgụn

Ikpe Hụn Rị Ẹgbata Ndị-Ju Lẹ Pọlụ

1 Hụn mẹ ẹ akp'ọhịn isẹn, Ananayasị wụ onyẹ-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị hụ imẹ Ndị-isi lẹzi ọka-iwu w'a kpọ Tetulọsị nọ bịa ọgwa Gọvanọ. Wẹ nọ kpe Pọlụ ẹka Gọvanọ.
2 Ya wẹ nọ kpọpụha Pọlụ. Tetulọsị nọ kinmẹ ihiẹn wẹ rị e kpe n'ẹ, sị,
"Onyẹ ikpẹn ile rịnị, ọkịkị ị e wẹhẹgụọ nị ẹnyi udọn kete-ele-mgbe; iroro-ọma y'a tụ e dọnzimẹgụọ nị ndị alịnị ihiẹn.
3 Ogẹn ile lẹ ụzọ ile kẹ ẹfọ gi a sụọkẹnmẹ ẹnyi ụsụọ makẹ ihiẹn ndịnị.
4 Kanị achọnị m nị m rikẹ i ogẹn, m rị a rịọ nwan n'i mẹ ọhụnma gọnzi ẹnyi ntịn kẹ i dọn e mẹ mbụ, ni m be oku nke-nke.

5 Ẹnyi a hụngụọ a nị okẹnnyẹni e yesọnmẹ nsọngbu ọda-ọda.
Ọ ghasọnmẹ, e se isusu ebe ọwụlẹ ndị Ju rị enu ụwa ile. Ọ
wụzịkwọ onyẹ ohu imẹ ndị-ndu itu Onyẹ-Nazarẹtị ahụn.
6 O te rịzị a chọdẹ n'o mẹrụ Ụlọ-nsọ, ya ẹnyi nọ nwụndọn ẹ.
[Nkẹ ẹnyi e te gi Iwu ẹnyi kin ẹ ikpe,
7 kanị onyẹ-isi-agha kanị wụ Laịsịasị nọ gi ikẹn bịa d'a napụ
ẹnyi 'ya, sị ndị ikpe ẹ bịa d'e kunrun i.]
8 Ị jụ a ajụjụ, 'yụ lẹ enwẹn i k'a saẹka marịnkwama ihiẹn ile
ẹnyi rị e ku nị ya k'o mẹ.”
9 Ndị Ju nọ kwadọn Tẹtulọsị, sị nị ihiẹn ndịnị ile wụ ezioku.

Pọlụ E Kinrin Ọnụ A Ihun Fẹlisi

10 Ogẹn Gọvanọ gi fe ẹka gi sị Pọlụ ya ku nwan, ya Pọlụ nọ sị,
“A marịngụọ m n'o mẹọlẹ ahụa ole-lẹ-ole ị wụ ọka-ikpe alịnị; ya
wụ, ẹfọ rị a sụọ m ụsụọ ikinrin ọnụ m ebe ị rị.
11 Ị k'a saẹka chọpụha n'ọ karịnị akp'ọhịn mmẹbụọ kete m'e
jẹnlẹ Jerusalẹm d'e fe ofufe.
12 O nwọnni onyẹ ọwụlẹ wẹ hụn mmẹ lẹ ịya rị a dọ ndọndọ
imẹ Ụlọ-nsọ; o nwọnni ndị wẹ hụn m rị a kpasu—kẹ imẹ ụnọ-
ofufe kẹ imẹ obodo hụ ile.
13 Asakọ wẹ ẹka ghọsị nị ihiẹn wẹ rị nwan e ku nị 'ya kẹ m
mẹ wụ ezioku.
14 Kanị m k'a saẹka gwa ị nị ihiẹn ohuni wụ ezioku: Ụzọ hụ
wẹ rị e ye eje-ẹfan kẹ m gha e fe Osolobuẹ ndị nẹdi ẹnyi kanị;
m kweyeni ihiẹn ile wẹ de imẹ Iwu Mozizi lẹ hụn wẹ de imẹ
ẹkụkwọ ndị-amụma.
15 M nwọn olil'ẹnya imẹ Osolobuẹ—olil'ẹnya ohu hụ hụn
ndịnị lẹ enwẹn wẹ nwọn imẹ Osolobuẹ: nị kẹ ndị ezi-omumẹ
kẹ ndị njọ jẹnkọ d'a gha ọnwụn lihi.
16 Ufiri ẹ kẹ m gi a nwan ikẹn m ogẹn ile, igi hụn a nị obi m
rị ọchan ebe Osolobuẹ lẹ ịhịan rị.”
17 “O tegụọ m bịademẹ Jerusalẹm; ya m nọzị nwan bịa nị m
ye ndị nke m ihiẹn ndị w'e gi yeni ndị igbẹnnyẹ ẹka, lẹni m hụn
ụzọ chụ-ẹjan.
18 Ịya kẹ m rị nwan kẹ wẹ hụn m imẹ Ụlọ-nsọ: o mẹ nke
omẹnalị idọn-nsọ, a rịgụọlẹ m ụchan ogẹn wẹ gi hụn m; o
nwọnni igunrun mmẹ lẹ wẹ wị; o nwọnzikwọnị isusu rịnị.
19 Kanị o te nwọnghọ ndị Ju gha Azụụn Eshịa bịa rị ebẹhụ, k'o
furu nwan wẹ lẹ enwẹn wẹ bịa ebeni d'e ku ọnụ wẹ id'ẹnya ị,
omẹni o nwọn ihiẹn wẹ sị nị 'ya kẹ m mẹ!
20 Mọbụ ya jụdẹle ndịnị rị ebeni kẹ elee eje-ihiẹn kẹ wẹ hụn
nị ya kẹ m mẹ ogẹn m wuzo ihun Ọgwa Ndị-isi Nkịkwama,
21 mmanị ihiẹn ohuni m yi oro ku kẹ m wuzo ihun wẹ: ‘Ụnụ
rị e kinkwọ m ikpe tannị makẹni m kweri nị ndị nwụnnị jẹnkọ
d'e lihi!’ ”

22 Kanị Gọvanọ wụ Fẹlisi, hụn marịnchanrịngụụ banyeni Ụzọ-
Jesu, nọ bu ikpe hụ si ihun, sị wẹ, "Ụnụ jẹnkọ d'e cheri nị onyẹ-
isi-agha kanị wụ Laịsịasị bịa m kebe han nị ụnụ eṅẹn."
23 Ọ nọ sị onyẹ-isi agha hụn a kị ndị agha ọgụn-isẹn ya hụn a
nị wẹ kwọndọn Pọlụ, ka wẹ e yen'ẹ efe ẹkẹrẹ, a nị ndị ọwụ a a
bịa d'a hụn a, e ye ẹ ihiẹn rị a mkpa.

Pọlụ A Gwa Gọvanọ lẹ Nwunyẹ Ẹ Oku-Chuku

24 O mẹpụ akp'ọhịn ole, Fẹlisi lẹ nwunyẹ ẹ wụ Drusila nọ bịa.
Drusila wụ onyẹ Ju.
Fẹlisi nọ zi wẹ kpọ Pọlụ. Wẹ nọ gọnmẹ ẹ ntịn k'ọ rị a gwa wẹ
oku ikweri ni Kraịstị wụ Jizọsị.
25 K'o dọn rị e ku oku ezigbo obibi Chuku chọ lẹ ikwọndọn-
enwẹn-ịhịan lẹ Okinkin-ikpe lalanị, egun nọ tụma Fẹlisi. Ọ nọ
sị, "Ị k'e jẹnmẹgụụ, m nwọn efe a kpọzị m'ị."
26 Ọ hụzị a tụ ẹnya nị Pọlụ jẹnkọ d'e ye ẹ egho; ọ hụ e gi ufiri
ẹ e zisọnmẹ wẹ d'a kpọ Pọlụ mbụ-lẹ-ẹbụọ, e sọn ẹ e ku oku.
27 Ahụa ẹbụọ a ghafegụụ, Pọshịọsị wụ Fẹstọsị nọ hẹnrin
Gọvanọ, nọkin ẹnya Fẹlisi. Makẹni Fẹlisi chọkọ nị ndị Ju ku n'ẹ
ọhụnma, ya ọ nọ la Pọlụ tọ imẹ ngan.

Isi Nke Isẹn Kwasị Ọgụn

Pọlụ A Sị Wẹ We Oku Ẹ Jẹnni Eze-kanị Wụ Siza

1 Hụn mẹ ẹ akp'ọhịn ẹtọ Fẹstọsị bịa d'a kịma Azụụn ahụn, ọ
nọ gha Sizarịa jẹn Jerusalẹm.
2 Ebẹhụ kẹ ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-isi ndị Ju nọ kinghọsị a
oku Pọlụ, rịọ a
3 n'o mẹ ọhụnma zihẹ ni wẹ Pọlụ Jerusalẹm. Makẹni e rigụọ
wẹ ngo wẹ e gi gbu Pọlụ ụzọ, ọ lalanị.
4 Fẹstọsị nọ za wẹ, sị, "Sizarịa kẹ wẹ butọ Pọlụ, bụ m kinkọ
ebẹhụ ẹgwa.
5 Ya wụ, ndị isi ụnụ wẹ sọnmẹ m jẹn Sizarịa, nị wẹ lẹ okẹnnyẹ
hụ d'e kin, omẹni o nwọn eje-ihiẹn ọwụlẹ o mẹ."
6 Ogẹn Fẹstọsị gi sọngụụ wẹ nọdị—ọ nọkarịnị akp'ọhịn ẹsatọ
mọbụ iri—ọ nọ si Sizarịa. Eki e fọn, wẹ nọ bịa ọgwa a. Ọ nọ nọdị
elu Oche Okinkin-ikpe, zi wẹ d'e wẹhẹ Pọlụ.
7 Ogẹn Pọlụ gi pụha, ndị Ju hụ gha Jerusalẹm' bịa nọ fihunmẹ
ẹ, kinmẹ eje-ihiẹn bu-ọda jọgbu enwẹn ẹ wẹ sị nị 'ya k'o mẹ, bụ
asanị wẹ ẹka ghọsị nị ezioku rọ.
8 Kanị Pọlụ nọ kin ọnụ a, sị, "Adannị m iwu ndị Ju mọbụ iwu
Ụlọ-nsọ mọbụ iwu eze-kanị wụ Siza."
9 Kanị Fẹstọsị chọ n'o mẹyeni ndị Ju, ya ọ nọ jụma Pọlụ,
"Y'a chọghọ n'ị jẹn Jerusalẹm, nị wẹ nọ id'ẹnya m kin i ikpeni
ebẹhụ?"

10 Pọlụ nọ sị, “Ọgwa eze-kanị wụ Siza tumẹ kẹ m rị hụnnị, ebe
furu wẹ k'a nọ kin m ikpe. O nwọnni eje-ihiẹn ọwụlẹ m mẹ ndị
Ju—'yụ lẹ enwẹn i a marịnghọ ọhụn ọhụnma-ọhụnma.
11 Omẹni m mẹ eje-ihiẹn hụn w'e gi gbu m, arị m a chọ
ụzọ m'e gi wanahịn ọnwụn. Kanị, omẹni o nwẹni ihiẹn w'e
kwọndọn ẹka imẹ ihiẹn ndị wẹ sị nị 'ya kẹ m mẹ, o nwọnni onyẹ
jẹnkọ d'a saẹka bu m che wẹ ẹka. We ni m jẹnni eze-kanị wụ
Siza n'o gi ẹka a kin m ikpe!”
12 Ogẹn Fẹstọsị lẹ ndị a dụn a ọdụn gi tụgbamagụụ iroro, ya
Fẹstọsị nọ sị Pọlụ, “Y'a sịgụọ wẹ we i jẹnni eze-kanị wụ Siza;
Siza ahụn k'i burukọ.”

E Wẹhẹ Wẹ Pọlụ Ihun Eze Wụ Agịrịpa Lẹ Okpoho W'a Kpọ Bẹnaịsị

13 Akp'ọhịn ole-nẹ-ole a ghagụụ, eze hụn rị a kị ndị Ju wụ
Agịrịpa lẹ (okpoho w'a kpọ) Bẹnaịsị nọ bịa Sizarịa d'a sị Fẹstọsị
anụa.
14 Ogẹn ahụn wẹ gi nọdị ebẹhụ akp'ọhịn ole-lẹ-ole, ụhụọhịn
ohu, Fẹstọsị nọ wepụha nị eze hụ oku Pọlụ, sị, “O nwọn okẹnnyẹ
ohu Fẹlisi latọ imẹ ụlọ-ngan;
15 ogẹn m gi rị Jerusalẹm, ndị-isi nchụ-ẹjan ndị Ju lẹ ndị-isi
ndị Ju nọ wepụha oku ẹ, sị m ma a ikpe.
16 Kanị, m nọ sị wẹ nị ẹnyi ndị Rom' a ra we onyẹ wẹ kpe ye
ndị kpen'ẹ, bụ 'ya lẹ ndị kpen'ẹ e ke turu kin elee-m elee-i, ọ
hụn oghere kinringụụ ọnụ a.
17 Ogẹn wẹ gi nwan zu ebeni, e tuhu ni m ogẹn ọwụlẹ, kama,
eki e fọn, m nọ zi wẹ kpọ ọgwa, nọdị alị elu Oche Okinkin-ikpe,
zi wẹ wẹhẹ okẹnnyẹ hụ.
18 Ndị kpe n'ẹ nọ lihi ọtọ kinmẹ, kanị ẹlẹ ụdị eje-ihiẹn m ro
nị ya rị e se kẹ wẹ kin.
19 Kama, wẹ nọ kinsọnmẹ oku ofufe hụn wẹ lẹ Pọlụ rị a dọ lẹ
oku okẹnnyẹ ohu w'a kpọ Jizọsị, hụn nwụnhụngụnị, kanị Pọlụ
hụ e ku ẹ e kushi ikẹn n'ọ rị ndụn.
20 Amarịnzị m ihiẹn m k'e mẹ gi chọfụha anị oku ndịnị, ya m
nọ jụ Pọlụ k'ọ chọghọ n'o jẹn Jerusalẹm, nị wẹ nọ ebẹhụ kin ẹ
ikpe banyeni ihiẹn ndịnị wẹ sị nị 'ya k'o mẹ.
21 Kanị ogẹn Pọlụ gi sị ẹnyi na a tọ ebeni d'e ru ni eze-kanị
wụ Siza e gi ẹka a leban oku ẹ ẹnya, ya m nọ sị wẹ kwọndọn ẹ
d'e ru mgbe m saẹka zi ẹ jẹnni Siza.”
22 Agịrịpa nọ sị Fẹstọsị, “Nkẹ ọ sụọ m nị m gi ntịn m nụ ọnụ
okẹnnyẹni.” Fẹstọsị nọ sị a, “Ekile y'a nụ ọnụ a.”
23 Eki e fọn nwan, Agịrịpa lẹ Bẹnisi nọ gi okẹn ọghọ ndị-nze
banhan imẹ-ụlọ uku hụ, wẹ lẹ ndị-isi-agha kanị lẹ ndị wẹ marịn
amarịn imẹ obodo hụ wị banhan. Fẹstọsị nọ zi ndị ọrụn a d'e
webanhan Pọlụ, wẹ nọ webanhan a.

24 Fẹstọsị nọ sị, “Eze wụ Agịrịpa lẹ ịhịan ile rị ebeni, lee ni
okẹnnyẹni ndị Ju ile rị e kpe ẹka m, kẹ imẹ Jerusalẹm kẹ ebeni,
e yi oro, a sị n'o furuzini n'ọ rị ndụn.
25 Kanị ahụnnị m njọ o mẹ hụn wẹ e gi ma a ikpe ọnwụn.
Kanị, hụnnị ọ sị ẹnyi we ẹ jẹnni eze-kanị wụ Siza, e kwerighọ
m nị m jẹnkọ d'e zi ẹ jẹnn'ẹ.
26 Bụ ahụnnị m nwan ihiẹn m'e kwọndọn ẹka hụn m'e gi
dejẹnni nna m wụ Siza ẹkụkwọ banyen'ẹ. Agịrịpa, ịya haịn m gi
nwan wepụha a ebeni ụnụ ile rị, tụmadụ ebe 'yụ lẹ enwẹn i wụ
eze rị, kẹni m hụn ihiẹn m k'e kwọndọn ẹka de ya wụ ẹkụkwọ-
ozi, ẹnyi jụgụụ a ajụjụ.
27 Makẹni, ọ jọgbu enwẹn ẹ nị m zi onyẹ-ngan jẹnni eze-kanị
bụ o nwẹni ihiẹn m hụn ku nị ịya kẹ wẹ sị nị ya k'o mẹ.”

Isi Nke Isin-kwasị-ọgụn

Pọlụ E Kinrin Ọnụ A Ebe Agịrịpa Rị

1 Agịrịpa nọ sị Pọlụ, “I nwọn ikẹn kinrin ọnụ ị.” Ya Pọlụ nọ
tịnpụ ẹka, kinmẹ ẹnịna:
2 “Eze wụ Agịrịpa, m weri ẹ nị m nwẹ isi-ọma ebe o mẹ ni
ihun i kẹ m jẹnkọ d'a nọ kinrin ọnụ m tannị banyeni ihiẹn ile
ndị Ju rị e ku nị ya kẹ m mẹ;
3 makẹni y'a marịngụọ omẹnalị ndị Ju ile lẹ ihiẹn ndị hụn e se
ni wẹ oku, marịn a ru alị. Dodo, nwẹ nwan ndidi gọn m ntịn.
4 Ndị Ju ile a marịnghọ kẹ m dọn bi gha alị lala, kẹ imẹ alị m
kẹ imẹ Jerusalẹm.
5 Omẹni wẹ te k'e ku ezioku, a marịngụọ wẹ ketekete nị m te
wụ onyẹ itu-Farisi, itu kachanrịn e ze imẹ ofufe ẹnyi lẹ ni m'e
bi obibi ndị Itu-Farisi.
6 Kanị wẹ rị nwan ebeni e kin m ikpe makẹni m rị e lee ẹnya
ihiẹn hụn Osolobuẹ kwe ndị nẹdi ẹnyi wẹ kanị nkwa;
7 ihiẹn hụ* ikpun-ụlọ mmẹbụọ ndị nke ẹnyi rị e lee ẹnya a, e gi
ufiri ẹ e fekẹnmẹ Osolobuẹ ukinkin lẹ efinnaị. Eze, olil'ẹnyanị
m nwọn wụ eje-ihiẹn hụ ndị Ju sịkwọ nị ya kẹ m mẹ!
8 Kị haịn o gi a fụkẹnmẹ ụnụ ndị rị ebeni ọrụn ikweri nị
Osolobuẹ e weli ndị nwụnnị?”
9 “Ezioku-ezioku, mmẹ lẹ enwẹn m te ro n'o furu ni m mẹ
ihiẹn ọwụlẹ m k'e gi gbọndọn ẹfan Jizọsị onyẹ Nazarẹtị.
10 Ọhụn kẹ m mẹ imẹ Jerusalẹm. Ogẹn hụ, m'a narịn ndị-isi
nchụ-ẹjan ikẹn, a tụ ndị kwerini Jesu e ye imẹ ụlọ-ngan; ẹlẹdẹ
ọhụn sụọ, wẹ chọ nị wẹ ma wẹ ikpe-ọnwụn, e biye m ẹka.
11 Imẹrinmẹ ogẹn, m'a ghasọnmẹ ụnọ-ofufe ile, e ye wẹ
afụnfụn, a lịlịma nị m mẹ wẹ ku arụ ghahanị ikuja oku Jesu.

---

* **Isi Nke Isin-kwasị-ọgụn**:7 Nkwa Hụ hụn

Olulu wẹ bu m ọda-ọda, nke wụ nị m'a chụ wẹ e rudẹ obodo ndị rị anị ọzọ d'e kpokpo wẹ.”

Ọlụ A Kọwa K'o Dọn Gbehutọ
(Ọrụn Ndị-Ozi 9.1-19; 22.6-16)

12 “Ebe m nọ a chụ wẹ ẹrịra, m nọ narịn ndị-isi nchụ-ẹjan ikẹn
lẹ ẹkụkwọ jẹnkọ Damas'kọsị.
13 Eze, e ru m ụzọ, ogẹn anwụn gi a rị isi, ya m nọ hụn ukpẹ
nwunnahịn ẹnya-anwụn k'o gha enu-igwee nwunhunmẹ mmẹ
lẹ ndị 'mẹ lẹ wẹ wị.
14 Ẹnyi ile nọ dan. Ya m nọ nụ olu gi asụsụ Hibru sị m, ‘Sọlụ,
Sọlụ, k'ị rị e kpokpo ni m? Ị rị a rụhụ enwẹn i ẹhụ nọkẹ okẹn-
efin rị a gba ẹgbe di-nwọnn'ẹ ụkụ.’
15 M nọ sị, ‘Di-nwọnni-m, onyẹ k'ị wụ?’ Ya Di-nwọnni-ẹnyi nọ
shịarị m, ‘Mmẹ wụ Jesu hụn ị rị e kpokpo.
16 Kanị, lihi n'i turu ọtọ. Ihiẹn haịn m gi mẹ i n'ị hụn m wụ
kẹni m tumẹ i n'ị wụrụ odibo m lẹ ọshẹri hụn jẹnkọ d'a gwa ndị
ọzọ ihiẹn ndị ị hụn lẹ ihiẹn ndị m jẹnkọ d'a ghọsị ị.
17 M k'a gbapụha ị ẹka ndị nke i—ya wụ ndị Izrẹlụ, gbapụha ị
ẹka ndị alị ndị ọzọ hụn m zikọ ị d'e kunrun.
18 M zikọ ị d'a shịapụ wẹ ẹnya, kẹni wẹ hụn ụzọ gha imẹ ishi
gbehutọ si imẹ ukpẹ; gha okpuru Ekwensụ pụha d'e kunrun
Osolobuẹ; kẹni Osolobuẹ gbagharị wẹ njọ, ye wẹ ọnọdị imẹ ndị
hụn wẹ dọn nsọ, ndị ahụn wẹ dọn nsọ makẹni wẹ kweri ni m.’
”

Ọlụ E ku Oku Ọrụn A

19 “Eze wụ Agịrịpa, ufiri ẹ, apanị m oku ihiẹn m hụn imẹ ọhụn
hụ gha elu-igwee bịa.
20 Kanị, m nọ zimẹ ozi hụ imẹ Damas'kọsị. E zigụụ m ndị rị
Damas'kọsị ya, m nọzị zi ẹ imẹ Jerusalẹm lẹ ẹgbẹrẹ Judia ile,
e zizi m ndị alị ndị ọzọ ya, a sị wẹ gha imẹ njọ wẹ gbehutọ,
buruhẹ Osolobuẹ, mẹmẹ ihiẹn k'a ghọsị nị e gbehutọgụọ wẹ.
21 Ufiri ihiẹnni kẹ ndị Ju gi kwọndọn m imẹ Ụlọ-nsọ, a chọ nị
wẹ gbu m.
22 Kanị d'e rukwọ nwan tannị, Osolobuẹ hụ e yeni m ẹka; ya
kẹ m gi wuzo ebeni a shịa ẹri, a gwa kẹ onyẹ uku kẹ onyẹ nta
okuni; ihiẹn ohu hụ ndị-amụma lẹ Mozizi ku n'o jẹnkọ d'e mẹ
kẹ m rị e ku oku ẹ, o nwọnni ihiẹn ọzọ:
23 nị Kraịstị k'a tarịrị afụnfụn; n'o k'a wụrụ onyẹ ibuzọ k'a
gha ọnwụn lihi; nị, nọkẹ onyẹ ibuzọ gha ọnwụn lihi, o jẹnkọ d'e
wẹhẹ ni kẹ ndị alị ẹnyi kẹ ndị anị ndị ọzọ ozi ukpẹ.”
24 Hụn Pọlụ gi ri e kin ọnụ a ẹnịna, Fẹstọsị nọ weshi olu elu,
yi, “Ẹra rị a pụ ị, Pọlụ! Okẹn-ẹkụkwọ ị marịn rị a pụ ị ẹra!”
25 Kanị Pọlụ nọ sị, “Fẹstọs' ikpẹn ile rịnị, ẹra arị a pụ m! Onyẹ
ọwụlẹ ẹnya dọn k'a marịn nị m rị e ku ezioku.

26 Eze wụ Agịrịpa lẹ enwẹn ẹ a marịngụọ ihiẹn ndịnị! Obi ru
m alị ịgwapụ a oku, e gighọ m'a dọn n'o nwọnni ihiẹn w'a kọn'a
imẹ ihiẹn ndịnị, makẹni ọnwan e mẹni nzuzue.
27 Eze wụ Agịrịpa, y'e kwerighọ ihiẹn ndị-amụma ku? A
marịnghọ m nị y'e kwerighọ."
28 Agịrịpa nọ sị Pọlụ, "Ị chọ n'i mẹ m wụrụ onyẹ nke Kraịstị
ozigbo-ozigbo?"
29 Pọlụ nọ shịarị, sị, "Ihiẹn m rị a rịọ Osolobuẹ wụ ọnwan: k'o
mẹ ẹgwa-o, k'o mẹni ẹgwa-o, nị ẹlẹdẹ yụ sụọ, kanị, kẹ ịyụ kẹ ndị
ọzọ ile rị e gọn m ntịn tannị hụn ụzọ rị kẹ mmẹ—wezụka ẹgan
ndịnị wẹ kpọma m!"
30 Ebẹhụ kẹ eze lẹ Gọvanọ wụ Fẹstọsị lẹ Bẹnisi lẹ ndị ọzọ wẹ
lẹ wẹ gba rị oche nọ lihi ọtọ.
31 Ogẹn wẹ gi pụkọ, wẹ hụ a sị ibe wẹ, "O nwọnni ihiẹn
okẹnnyẹni rị e mẹ hụn w'e gi gbu ẹ mọbụ bu e che imẹ ụlọ-
ngan."
32 Agịrịpa nọ sị Fẹstọsị, "Nkẹ w'a hatu okẹnnyẹni ye omẹni ẹlẹ
hụn ọ sị wẹ we oku ẹ jẹnni eze-kanị wụ Siza."

Isi Nke Ẹsa-kwasị-ọgụn

E Gi Wẹ Ụgbọ-mirin Buru Pọlụ Jẹnmẹ Rom

1 Ogẹn wẹ gi kubepụ a nị ẹnyi k'e jẹn Itali, wẹ nọ we Pọlụ lẹ
ndị hụ imẹ ndị-ngan che ẹka onyẹ-isi-agha w'a kpọ Juliọsị, hụn a
kị ndị-agha ọgụn-isẹn imẹ itu-agha-uku ndị Rom' ahụn w'a kpọ
"Itu Eze-Ọgọstọsị."
2 Ẹnyi ile nọ banye ụgbọ-mirin gha Adramitum bịa, hụn rị
a kwademẹ n'o jẹnsọnmẹ alị rị ichẹn-ichẹn rị Azụụn Eshịa
rịsọnmẹ ẹhụ Ohimin hụn wẹ nọ a banye ụgbọ-mirin. Ụgbọ hụ
nọ buru ẹnyi. Ẹnyi lẹ Arịstakọsị onyẹ Tẹsalonika hụn rị Azụụn
Masẹdonia wị.
3 Eki e fọn, ẹnyi nọ ru Sidọn'. Juliọsị nọ gi ẹka rị mma sọn
Pọlụ, nị a jẹn d'a hụn ndị ọwụ a nị wẹ ye ẹ ihiẹn rị a mkpa.
4 Ẹnyi nọ gha ebẹhụ buli si ohimin, a ghasọnmẹ ẹhụ alị
Saịprọsị—makẹni ufere ẹnyi kunrun rị e bukin ẹnyi azụụn, ọ
nịnị ẹnyi gbasọnmẹ ahanmahan ohimin.
5 Ogẹn ẹnyi gi ghafegụụ ẹhụ alị Silisia lẹ Pamfilia, ẹnyi nọ
fụha Mira hụn rị Azụụn Lisia.
6 Ebẹhụ kẹ onyẹ-isi ndị agha hụ nọ hụn ụgbọ-mirin gha
Alẹzandrịa jẹnkọ Itali, ya ọ nọ bu ẹnyi ile che imẹ ẹ.

Ijẹn A Fụma Ọrụn

7 Ẹnyi nọ gbama ẹkẹrẹ-ẹkẹrẹ akp'ọhịn ole-nẹ-ole—ọ
fụkẹnmẹkẹ ẹnyi ọrụn nị ẹnyi d'e ru Nidọsị. Ogẹn ufere gilẹni
nị ẹnyi jẹnshi ihun ib'ẹka ahụn, ẹnyi nọ ghasọnmẹ mkpẹnrẹn
Samonu hụn rị alị Kriti. Mirin nọhunmẹ alị Kriti.

8 Ẹnyi hụ a gha mkpẹnrẹn-mkpẹnrẹn, kanị ọ fụkẹnmẹ ẹnyi
ọrụn ọda nị ẹnyi d'e ru ebe w'a kpọ "Ebẹ-Rịchanrịn-Ụgbọ-Mma",
hụn nọchimẹ Lasịa.
9 Makẹni ẹnyi e rigụọ ogẹn ọda-ọda, nke wụ nị ndị Ju e
bugụọdẹ ọnụ ahụn w'e bu*—ya wụ, ogẹn eje-ẹbi gi a kpọ
ohimin hụ e rugụọlẹ, ẹnyi sị nị ẹnyi jẹnmẹzi, ijẹn jẹnkọ d'a jọ
njọ, Pọlụ nọ dụn wẹ ọdụn, sị,
10 "Ekele m ụnụ ile; a hụngụọ m'a nị ẹnyi jẹnkọ d'a banye eje-
ọnọdị omẹni ẹnyi jẹnmẹzi, ihiẹn bu ọda jẹnkọ d'e huzịkwọ; ẹlẹdẹ
ibu lẹ ụgbọ sụọ, kanị kẹzị ndụn ẹnyi."
11 Kanị onyẹ-isi-agha ahụn gi ihiẹn onyẹ-isi ụgbọ lẹ onyẹ
nwọn ụgbọ ku dọn karị oku Pọlụ.
12 Ebe o mẹ ni ebeni ụgbọ-mirin a nọdị a rị mma hụn w'a nọdị
ogẹn winta, udu mirin-oyi-ọchan hụn a kpụ ọkpụkpụ, ndị ka
ọda nọ kweri n'ọ ka mma nị ẹnyi jẹnmẹ. Wẹ rị a tụ ẹnya nị,
ikẹnkwọ, wẹ k'a saẹka ru Finik'si d'a nọdị ebẹhụ ogẹn mirin-
oyi-ọchan hụ. Finik'si wụ ebe ụgbọ e ziẹntọ alị Kriti, o bu ihun
zimẹ ib'ẹka ndịdan ẹnya-anwụn.

Eje-ẹbi A Kpọma

13 Ogẹn ufere rẹbẹrẹbẹ hụn a gha azụụn ndịdan-mirin a bịa gi
femẹ, wẹ nọ ro ni a hụn wẹ ihiẹn wẹ rị a chọ; wẹ nọ tọfụ ụgbọ
hụ ebe wẹ limẹ ẹ, ghasọnmẹ ụsụọ-ụsụọ ẹhụ alị Kriti.
14 Kanị o ke mẹ-emẹ, okẹn ufere hụn a kpọkẹnmẹni nọ kpọma.
"Nọt-ista" kẹ w'a kpọ ufere hụ, makẹni ọ gha azụụn ugu e feshi
azụụn ọwụwa-ẹnya-anwụn. Ọ gha ib'ẹka Kriti fehẹ.
15 Ọ nọ kpọkẹnmẹ ụgbọ hụ, ọ nịzịnị wẹ gbehutọ ụgbọ hụ zimẹ
ufere hụ. Ya ẹnyi nọ la ụgbọ tọnị ufere hụ, ọ nọ buru ẹnyi jẹnmẹ!
16 Ẹnyi nọ kụban azụụn ndịdan-mirin alị ohu mẹ ẹkẹrẹ w'a kpọ
Kọda hụn rị etintinnaị Ohimin ahụn. Ọhụn e zuemẹ ụgbọ hụ
ẹkẹrẹ. Ẹnyi nọ lịlịma wezụhan ụgbọ-nta rị ụgbọ hụ ebe w'a nọ
saẹka dọbanhan a, kanị ọ fụ ẹnyi ọrụn ọda-ọda.
17 Wẹ nọ dọbanhan ụgbọ-nta hụ imẹ ụgbọ. Ebẹhụ kẹ wẹ
nọ gi eriri kẹnhunmẹ ụgbọ, kẹnkẹnmẹ ẹ. Makẹni egun rị a tụ
wẹ amamgbe w'a sụnkụnma ẹjan ubom-Ohimin rị mkpẹnrẹn
Sẹtisi†, wẹ nọ gbatọpụ eriri wẹ gi kẹnmẹ igwe hụ nyịnnị w'a
kpọ drag'ankọ, nu igwe hụ ye imẹ mirin—makẹ ụgbọ hụ ghazị
a gbakẹnrin. Ya ufere nọ buru wẹ lẹ ụgbọ jẹnmẹ.
18 Ẹbi hụ a kpọkẹnmẹ ẹnyi, e buhunmẹ ẹnyi, nke wụ nị, ogẹn
eki gi fọn, wẹ nọ tụma ibu e ye imẹ mirin.
19 Hụn m'ẹ akp'ọhịn ẹtọ, ọ nọ ru hụn wẹ gidẹ gi ẹka wẹ kpọn
ihiẹn wẹ gi a rụn ọrụn imẹ ụgbọ-mirin ye imẹ mirin.

---

* **Isi Nke Ẹsa-kwasị-ọgụn**:9 ib'ẹka Septemba lẹ Octoba † **Isi Nke Ẹsa-kwasị-ọgụn**:17 hụn rị mkpẹnrẹn anị Libịa

20 Ogẹn o gi mẹ ni ẹnyi ahụnnị kẹ ẹnya-anwụn kẹ kok-isẹ akp'ọhịn ole-nẹ-ole, bụ ẹbi rịkwọ a kpọkẹnmẹ ẹnyi, ẹnyi
enwẹnzini olil'ẹnya nị ẹnyi jẹnkọ d'a hụn isi pụha.

Pọlụ A Nọ Imẹ Nsọngbu Hụ Kasị Wẹ Obi

21 Makẹni w'e ke ri ihiẹn-oriri kete-ele-mgbe, Pọlụ nọ turu
ọtọ imẹ igunrun wẹ, sị, "Ikẹnnyẹ, nkẹ ọnụ e gọn m ntịn nọdị
Kriti. Omẹni ụnụ te gọn m ntịn, iwini ile e ke ti nwan.
22 Kanị, m rị nwan a rịọ ụnụ, kwọndọn ni obi ụnụ makẹni
o nwọnni onyẹ ọwụlẹ imẹ ụnụ jẹnkọ d'a nwụnnị—ụgbọnị sụọ
jẹnkọ d'a na iwi.
23 Makẹni mmọn-ozi Chuku bịa d'e kunrun m hụn uhinhin—
Chuku ahụn m wụ nke ẹ, Chuku ahụn m rị e fe.
24 Ọ sị m, 'Pọlụ! Atụlẹ egun, i k'e tururịrị ihun Siza. Ọzọzị,
Osolobuẹ e mẹgụọn'ị ọhụnma dọnmẹn'i ndị 'yụ lẹ wẹ rị imẹ
ụgbọ, anwụnkọ wẹ.'
25 Kwọnkẹnmẹ ni nwan obi ụnụ, ikẹnnyẹ, makẹni m nwọn
okukwe imẹ Osolobuẹ n'o jẹnkọ d'a rị kẹ wẹ dọn gwa m.
26 Kanị ụgbọnị k'a zụnbanrịrị akpakalị, kụsị."
27 Imẹ uhinhin hụn m'ẹ akp'ọhịn mmẹnọ, ogẹn ebiri-mirin
hụ gi bukọ ụgbọ ẹnyi elu Ohimin Adrịa‡, o ru ihiẹn nọkẹ
etintinnaị abalị, ọ nọ rị ndị a rụn imẹ ụgbọ kẹ sị alị rị nsue.
28 Ya wẹ nọ gi eriri wẹ kẹnmẹye igwe lele kẹ mirin mihan, wẹ
nọ hụn n'o k'e luepụ ogwe-nkụ ẹnọ; a gbaberi wẹ, wẹ nọ lelezi
ẹ, wẹ nọ hụn a n'o minruzini ẹrịra, n'o k'e luepụ ogwe-nkụ ẹtọ
sụọ.
29 Makẹni egun rị a tụ wẹ nị ẹnyi jẹnkọ d'a sụnkụnma ọmụma,
wẹ nọ gbatọpụ eriri ankọ§ ẹnọ rị ibe azụụn hụn wẹ gi e limẹ
ụgbọ hụ, nị, ikẹnkwọ ọ hụn ụzọ zudọn alị; wẹ hụ e mẹ ekpere
nị eki fọn *kẹni wẹ legha ụzọ*.
30 Kanị, ndị a rụn ọrụn imẹ ụgbọ hụ nọ wetu ụgbọ-nta ye imẹ
mirin, chọma nị wẹ gi nzuzue gha imẹ ụgbọ pụ, gi ụgbọ-nta
ahụn wanahịn; we hụ mẹ kẹ sị wẹ rị a gbatọpụ ankọ rị ihun
ụgbọ.
31 Ya kẹ Pọlụ nọ sị Kaptịn hụ lẹ ndị-agha a, "Manị ikẹnnyẹni
nọdị imẹ ụgbọnị, ọnụ ile k'a nwụn."
32 Ya kẹ ndị-agha hụ nọ bepụ eriri wẹ gi kwọndọn ụgbọ-nta
hụ, mirin nọ buru ụgbọ-nta hụ.
33 Ụz'ụtụntụn biri-biri, Pọlụ nọ rịọ wẹ ri ihiẹn-oriri, sị, "Tannị
mẹ ẹ akp'ọhịn mmẹnọ ụnụ rị ẹnịna, obi eruni ụnụ anị, ụnụ e
rini ihiẹn-anaị.
34 Dodo ni nwan, ri ni ihiẹn-oriri, o k'e yeni ụnụ ẹka rị ndụn
wanahịn, makẹni o nwọnni onyẹ ọwụlẹ imẹ ụnụ jẹnkọ d'e tuhu
kẹ akpụ ntutu ohu rị a isi."

---

‡ **Isi Nke Ẹsa-kwasị-ọgụn**:27 Ịya kẹ w'a kpọ nwan Ohimin Mediterenia. § **Isi Nke Ẹsa-kwasị-ọgụn**:29 igwe mẹ ọnụ suẹn-suẹn-suẹn we gi e zudọn alị

35 Ogẹn o gi kugụụ ọnwan, ọ nọ weri brẹdi, ye Osolobuẹ ekele
id'ẹnya wẹ ile, beri, rimẹ.
36 Ya ndụn nọ ban wẹ ile, wẹ lẹ enwẹn wẹ nọ rimẹ ihiẹn-oriri.
37 (Ẹnyi ile rị imẹ ụgbọ hụ rị madụ ẹnọ arịa ọgụn-mmẹnọ.)
38 Ogẹn wẹ ile gi rijunchanrịngụụ ẹfọ, wẹ nọ tụ ọka-witi họdụ
imẹ ụgbọ ye imẹ mirin makẹ ụgbọ gha a nyịnzị.

Ụgbọ Hụ E Tikpọchanrịn

39 Eki e fọn, wẹ nọ legha alị ihun—bụ ndị hụ a marịn alị ọ wụ,
kanị wẹ nọ hụn ngugu-mirin—ebe mirin nọ tụ ọnụ hi ogbe.
Ẹjan rị mkpẹnrẹn ngugu-mirin ahụn. Ya wẹ nọ bu obi nị wẹ
k'a nyanban ụgbọ ebẹhụ, omẹni o k'a nị wẹ mẹ.
40 Wẹ nọ tọfụ ankọ ndị hụ ye imẹ mirin. Ebẹhụ kẹ wẹ nọzị
tọlụlụa eriri ndị hụn kwọndọnsọnmẹ amala wẹ gi a nyan ụgbọ
ahụn, wẹ nọ se eriri gi wesi ẹkwa rị ibe ihun hụn ufere gi e bu
ụgbọ enu, zimẹ ni ufere *kẹni ufere hụn ụzọ e bushi ụgbọ hụ ihun.*
Wẹ nọ nyanrịn ụgbọ hụ dọn ihun ngugu-mirin hụ kẹni ụgbọ
wẹ kụsị mkpẹnrẹn ẹ.
41 Kanị, ibe ihun ụgbọ hụ nọ zụnban ebe jọgbu enwẹn,
sụnkụnma ẹjan, tọ ebẹhụ; ebiri-mirin nọ kpụkpọpụma ibe
azụụn a.
42 Ndị-agha hụ te nọ chọ nị wẹ gbukwama ndị-ngan hụ,
amamgbe w'e gu mirin pụ akpakalị, wanahịn.

Onyẹ Ọwụlẹ A Wanahịn

43 Kanị, makẹni Kaptịn ndị-agha hụ chọ n'ọ zụọpụha Pọlụ, ọ
nịnị wẹ mẹ ihiẹn wẹ ro. Kama, ọ sị ndị saẹka gu mirin wẹ buzọ
tụban imẹ mirin gusi akpakalị;
44 sị ndị họdụnị wẹ sọnmẹ wẹ, ndị hụ imẹ wẹ e kwọndọn
ibe-osisi, ndị ọzọ e kwọndọn ibe ihiẹn ndị ọzọ gha ụgbọ hụ
kpagipụha. Ẹrịra kẹ onyẹ ọwụlẹ mẹ ru alị mmaka; o nwọnni
onyẹ nwụnhụnnị.

Isi Nke Ẹsatọ-kwasị-ọgụn

Ihiẹn Pọlụ Mẹ Imẹ Alị Mọta

1 Ogẹn ẹnyi gi hụngụụ isi fụha, ẹnyi nọ marịn nị ẹfan alị hụ
mirin nọhunmẹ wụ Mọta.
2 Ndị alị hụ nọ mẹ ni ẹnyi ẹfọma pụ-ichẹn: gi ifiri mirin rị e
zueni lẹ oyi rị a tụnị fiye ni ẹnyi ọkụn nyanma, nabanhan ẹnyi.
3 Pọlụ nọ kparị nkụn. Ogẹn o gi rị e bu wẹ e che ọkụn hụ,
uwowo ọkụn hụ nọ chụpụha agwọ, agwọ hụ nọ fịfịrị Pọlụ ẹka.
4 Ogẹn ndị anị hụ gi hụn agwọ hụ k'o kọnrin ẹ ẹka, wẹ nọ sị ibe
wẹ, "Ezịẹ-ezịẹ, okẹnnyẹni wụ izighẹ. Ọsụọn'a n'ọ wanahịngụọ
ohimin, eje-ihiẹn o mẹ hụkwọ e sọn ẹ, ọ nịkọ a rị ndụn."
5 Pọlụ nọ fe agwọ hụ ye imẹ ọkụn hụ, agwọ hụ a rụn'a ẹhụ.

6 Wẹ nọ tụma ẹnya nị ẹhụ Pọlụ fun mọbụ n'ọ dan idumuzi,
nwụnhụn. E cheberi wẹ, wẹ nọ hụn a n'o nwọnni ihiẹn mẹ n'ẹ,
wẹ nọ kuhutọ ọnụ, kumẹ n'ọ wụ mmọn.
7 Onyẹ-isi alị hụ wụ okẹnnyẹ ohu w'a kpọ Pọbliọsị. Ịya nwọn
alị ndị nọkunmẹ ebe ahụn ẹnyi rị. Ọ nọ nabanhan ẹnyi, lee ẹnyi
ọbịa akp'ọhịn ẹtọ.
8 Ogẹn ahụn, nẹdi Pọbliọsị dinẹ edinẹ, emu rị a kụ a: ẹhụ-
ọkụn rị e nwun ẹ; ọ rịzịkwọ a nyụn—a nyụndẹ ẹdeke. Pọlụ nọ
jẹn d'a hụn a, mẹ n'ẹ ekpere, bu ẹka kwasị a, ọ nọ dịnhịn.
9 Ọnwan e mẹgụụ, ndị ọzọ ile emu rị a kụ imẹ anị hụ nọ bịa,
ọ nọ zụọchanrịn wẹ ile.
10 Wẹ nọ mẹsọnmẹ ihiẹn bu-ọda gi ye ẹnyi ọghọ. Ogẹn ẹnyi gi
chọ nị ẹnyi pụ, wẹ nọ bu ihiẹn ile rị ẹnyi mkpa cheni ẹnyi imẹ
ụgbọ-mirin.

Ẹnyi A Gha Mọta Si Rom

11 Ogẹn ifọn ẹtọ gi ghafegụụ, ẹnyi nọ banye ụgbọ-mirin
ohu hụn nọdị Mọta ogẹn mirin-oyi-ọchan, jẹnmẹ. Ụgbọnị gha
Alẹzandrịa bịa, ẹfan wẹ deye ẹ wẹ gi marịn a wụ "Ejimẹ", ẹfan
mmọn ẹbụọ ahụn wẹ marịn amarịn.
12 Ẹnyi nọ kụban obodo Sirakusu, nọdị ebẹhụ akp'ọhịn ẹtọ.
13 Ẹnyi nọ buli, gha ebẹhụ si Regiọmụ. Eki e fọn, ufere nọ gha
azụụn ndịdan-mirin fehẹ, bushimẹ ẹnyi ihun; nkesịnị ogẹn eki
gi fọnzi hụn mẹ ẹ akp'ọhịn ẹbụọ, ẹnyi nọ ru obodo Putioli.
14 Ẹnyi nọ hụn ndị kwerini rị ebẹhụ. Wẹ nọ sị ẹnyi d'e du wẹ
nọdị izu-ụka. Ẹnịna kẹ ẹnyi dọn ru Rom.
15 Ogẹn ndị kwerini rị Rom gi nụ nị ẹnyi bịa abịa, wẹ nọ
ghakwọrị ebe wẹ rị bịa d'e kunrun ẹnyi Afịa Apiọsị lẹ ebẹhụ
Ọdụ Uku Ẹtọ hụ w'a nọdị e ri, a ra, rị. Ogẹn Pọlụ gi hụn wẹ, ọ
nọ kele Osolobuẹ, ndụn nọ ban a.

Ihiẹn Pọlụ Mẹ Imẹ Rom

16 Ogẹn ẹnyi gi ru Rom, wẹ nọ nị Pọlụ biri nke ẹ, ya lẹ onyẹ-
agha hụn e che n'ẹ.
17 Hụn m'ẹ akp'ọhịn ẹtọ, ọ nọ kpọ ndị-ndu ndị Ju rị ebẹhụ.
Ogẹn wẹ gi bịagụụ, ọ nọ sị wẹ, "Umunẹ m, o nwọnni ihiẹn m mẹ
ndị nke ẹnyi, etikpọnị m omẹnalị ndị nẹdi ẹnyi, kanị a nwụnrụn
wẹ m imẹ Jerusalẹm, we m ye ndị Rom.
18 Ndị Rom a jugụụ m ajụjụ, wẹ nọ chọ nị wẹ hatu m, makẹni
o nwọnni ihiẹn ọwụlẹ m mẹ hụn w'e gi ma m ikpe ọnwụn.
19 Kanị, ogẹn ndị Ju gi jụ, sị w'a hatulẹ m, o nwọnni ihiẹn ọzọ
họdụ nị m mẹ wezụka ịsị wẹ we m si ọgwa eze-kanị wụ Siza—
ẹlẹni m nwọn ikpe m k'e kpe ndị alị m.
20 Ya haịn m gi sị nị m chọ nị m hụn ụnụ, gwa ọnụ oku, mẹ
ọnụ marịn nị oku olil'ẹnya ahụn ẹnyi ndị Izrẹlụ ile nwẹ kẹ m gi
rị imẹ ẹgannị."

21 Wẹ nọ sị a, “Ẹnyi e nwẹhẹntuni ẹhụhụọ-ozi ọwụlẹ gha Judia bịa banyeni i; o nwọnzikwọnị nwẹnẹ ẹnyi ọwụlẹ imẹ ndị rị a
gha ebẹhụ a bịa hụn kujatu oku i.
22 Kanị, ẹnyi chọ nị ẹnyi nụ ihiẹn ị rị a kuzi: makẹni, o mẹ nke
itu Jizọsị onyẹ Nazarẹtịnị, ẹnyi a marịnghọ nị wẹ rị e kuja oku
ẹ ebe ọwụlẹ.”
23 Wẹ nọ kaye ụhụọhịn wẹ jẹnkọ d'a bịa d'e kunrun ẹ.
O ru ụhụọhịn hụ, wẹ nọ ruhẹ ebẹhụ ọ rị. Gha ụtụntụn d'e
ru ẹnyasị, ọ hụ a gwa wẹ oku Alị-eze Osolobuẹ, a lịlịma n'o gi
ihiẹn Ẹkụkwọ-nsọ ku mẹ wẹ kweri ni Jesu—kẹ ihiẹn rị imẹ Iwu
Mozizi kẹ ihiẹn ndị-amụma ku.
24 Ndị hụ imẹ wẹ nọ kweri ihiẹn o ku, kanị ndị ọzọ a jụ n'e
kwerikọ wẹ.
25 Wẹ wẹ nọ dọsọnmẹ ndọndọ. Nị wẹ d'a lama, Pọlụ nọ kuzi
oku ohu: ọ sị, “Ezioku kẹ Mmọn-nsọ ku ogẹn o gi gwa ndị nẹdi
ụnụ kanị oku ghahanị ọnụ onyẹ-amụma wụ Azaya, sị,
26 ‘Jẹn d'e kunrun ndịnị, d'a gwa wẹ, sị,
“ụnụ k'a nụ, kanị
ụnụ aghọtakọ;
ọnụ k'e lee ile,
kanị ọnụ ahụnkọ
ihiẹn ụnụ rị e lee.
27 Makẹni obi ndịnị arịzị a ghọta;
ntịn wẹ e kingụọ;
a nyụnmagụọ wẹ ẹnya,
amamgbe w'e gi ẹnya wẹ legha ụzọ,
gi ntịn wẹ nụ ihiẹn,
gi obi wẹ ghọta, gbehutọ,
a zụọ m wẹ.” ’
28 Marịn nị nwan nị e zigụọ wẹ ozi nzụọpụhanị gha ẹka
Osolobuẹ bịa jẹnni ndị alị ndị ọzọ; wẹ k'e gọn ntịn!”
[
29 Ogẹn o gi kugụụ ihiẹnni, ndị Ju hụ nọ dọnsọnmẹ ndọndọ
lama.]
30 Pọlụ bi nke ẹ ebẹhụ ọrọgbọ ahụa ẹbụọ; ọ hụ a nabanhan
kẹ wẹ han rị a bịa d'a hụnn'a;
31 ọ hụ e zi ozi Alị-eze Osolobuẹ, a kuzi banyeni Di-nwọnni-
ẹnyi wụ Jesu Kristi, e kusi ẹ ikẹn, o nwọnni onyẹ gbọndọnn'ẹ.

Ẹhụhụọ-Ozi Pọlụ Dejẹnni
Ndị Rom

1 Mmẹ wụ Pọlụ de ẹkụkwọ-ozini. M wụ igbọn Jizọs' Kraịstị.
Osolobuẹ kpọ m, tumẹ m onyẹ-ozi pụ-ichẹn makẹ Oziọma
Osolobuẹ.
2 Oziọmanị wụ banyeni ihiẹn hụn Osolobuẹ kwe nkwa a ẹdẹi
imẹ Ẹhụhụọ-nsọ ghahanị ndị-amụma a.
3 Oziọmanị wụ banyeni Nwa a wụ Jizọsị Kraịstị Di-nwọnni-
ẹnyi—hụn bịa nọkẹ ịhịan; ebọn Defidi kẹ wẹ mụ a ye;
4 Osolobuẹ gi ikẹn Mmọn-nsọ a ghọsịzịkwọ n'ọ wụ Nwa
Osolobuẹ ghahanị ịgha ọnwụn weli ẹ.
5 Makẹ ufiri ẹfan Osolobuẹ, Osolobuẹ e mẹgụọnị ẹnyi ẹfọma
ghahanị Nwa a nị wụ Jesu Kristi Di-nwọnni-ẹnyi; o yegụọzị
ẹnyi ọrụn ndị-ozi pụ-ichẹnni ghahan'a, kẹni ẹnyi hụn ụzọ duhẹ
ndị alị ndị ọzọ ile wụlẹni ndị Ju d'e kwerin'ẹ, humẹn'ẹ isi;
6 kẹzi ụnụ lẹ enwẹn ụnụ, makẹni wẹ kpọzịkwọ ọnụ d'a wụrụ
nke Jesu Kristi.
7 M rị e dejẹnni ndị ile rị Osolobuẹ obi hụn rị Rom, ndị wẹ
kpọ d'a wụrụ ndị-nsọ. Ẹfọma lẹ udọn gha ẹka Osolobuẹ Nẹdi
ẹnyi lẹ Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu Kristi a bịa ya rịnị ụnụ.

Pọlụ A Kpanmịn Osolobuẹ

8 Nke ibuzọ, m rị a kpanmịn Osolobuẹ m ghahanị Jesu Kristi
makẹ ụnụ ile, makẹni wẹ rị e ku oku okukwe ụnụ imẹ ụwa ile.
9 Osolobuẹ, hụn m gi obi m ile e fe ghahanị izisọnmẹ oziọma
Nwa a, wụ ọshẹri m nị m'a nyanhan ụnụ ogẹn ile imẹ ekpere
m.
10 M gha e mẹ ekpere, m'a rịọsọnmẹ Osolobuẹ n'o beye ni m
oghere nị m saẹka bịa nwan d'a hụn ọnụ—omẹni uche ẹ rọ.
11 Makẹni ụnụ rị a da m—makẹni m chọ nị m yebeye ụnụ
ngọzi imẹ-mmọn, kẹni ụnụ zekẹnmẹ.
12 Mba, kẹni mmẹ lẹ ụnụ hụn ụzọ gi okukwe ẹnyi gbatarị ibe
ẹnyi umẹ.
13 Umunẹ m, m chọ nị ụnụ marịn n'o tekẹ m chọma nị m bịa
d'a hụn ụnụ. (Kanị wẹ eke nị m bịa.) M rị a chọ nị m bịa, kẹni
m gha imẹ ụnụ kpọhazịnị Osolobuẹ ịhịan kẹ m dọn mẹ imẹ anị
ndị ọzọzị wụlẹni ndị Ju.
14 M gi ịhịan ile ụgwọ: kẹ ndị wa-ẹnya kẹ ndị walẹni ẹnya, kẹ
ndị jẹn ụlọ-ẹhụhụọ kẹ ndị jẹnlẹni—
15 ya haịn o gi a dụ m nị m bịa d'e zizikwọ ụnụ ndị rị imẹ
Rom' Oziọma.

Ikẹn Rị Imẹ Oziọma

16 Ifẹnrẹn ozịọma arị e mẹ m, makẹni ya wụ ikẹn Osolobuẹ
gi a zụọpụha onyẹ ọwụlẹ kwerini, ndị Ju wụ ibụzọ, o sọn ndị
wụlẹni ndị Ju.
17 Makẹni, ozịọma ya nwẹ a ghọsị kẹ Osolobuẹ dọn e mẹ ịhịan
a wụrụ onyẹ rị kẹ Osolobuẹ chọ: o mẹ ẹ ghahanị okukwe onyẹ
ahụn—gha mbidọn d'e ru njẹndemẹ. Ọ nọhụ kẹ Ẹhụhụọ-nsọ dọn
ku ẹ, sị, “Onyẹ rị kẹ Chuku chọ ghahanị okukwẹ k'a rị ndụn.”

Ikpe Hụn Ma Ịhịan Ile

18 Iwe-lẹ-ọnụma Osolobuẹ a gha elu-igwee e hukwasị njọ ile
lẹ ihiẹn ile rịlẹni mma hụn ndị-ejẹ e mẹ, ndị hụn gi eje-ihiẹn wẹ
e mẹ e gbọndọn ezioku.
19 Makẹni, ihiẹn ịhịan k'a saẹka marịn banyeni Osolobuẹ we
wẹ ẹnya, makẹni Osolobuẹ lẹ enwẹn ẹ e mẹgụọ n'o we wẹ ẹnya.
20 Makẹni, kete Osolobuẹ e kelẹ ụwa, ikẹn-itẹbitẹ Osolobuẹ lẹ
ihiẹn o gi wụrụ Osolobuẹ a fụhachanrịngụọ ifọn. Ọsụọn'a nị ẹlẹ
wẹ ihiẹn wẹ e legha ẹnya, wẹ e gi ihiẹn ndị hụn Osolobuẹ ke a
ghọta wẹ, a hụn kẹ wẹ nọ. Ya wụ, o nwọnni ihiẹn ndị nọ ẹrịra
k'e kin, dodo arịkọnị wẹ ya, kaka!
21 Makẹni, ọsụọn'a nị a marịngụọ wẹ Osolobuẹ, eyeni wẹ ẹ
mgbaye run'ẹ, akpanmịnị w'a. Kama, iroro wẹ a wụrụ ihiẹn
ọlal'iwi, uche wẹ hụn ghazịlẹni a rụn a gbagụọ ishi.
22 Ebe wẹ rị e ro nị wẹ marịn ihiẹn, e hẹnrin wẹ ndị-nzuzu;
23 hụn nkẹ w'e gi fe Osolobuẹ hụn ghalẹni a nwụn, ye ẹ ọghọ
run'ẹ, e fesọnmẹ wẹ ihiẹn wẹ kpụ akpụ—kẹ ndị nọ kẹ ịhịan hụn
a nwụnnị kẹ ndị nọ kẹ anụ rị ichẹn-ichẹn, kẹ anụ ndị nwẹ ụkụ-
ẹnọ kẹ nnụnụ kẹ ihiẹn ndị hụn a rịnị!
24 Osolobuẹ nọ gi ifiri eje-ihiẹn ndị ahụn rị a gụn wẹ imẹ obi
la wẹ tọnị imẹsọnmẹ ihiẹn ru unyin—wẹ lẹ ibe wẹ nọ gi ẹhụ wẹ
mẹsọnmẹ ihiẹn-ifẹnrẹn;
25 wẹ nọ gi ntụ nọkin ẹnya ezioku Osolobuẹ, fesọnmẹ ihiẹn
Osolobuẹ ke, a kpọ nị wẹ isi-alị hụn nkẹ w'e gi fe Osolobuẹ hụn
wụ Onyẹ-okike hụn rịchanrịn mma jẹnrin ejẹn! Isẹẹ.
26 Ufiri ọnwan, Osolobuẹ nọ la wẹ tọnị ẹgụn ihiẹn-ifẹnrẹn, nke
wụ nị ikpoho wẹ e gi imẹ-mgba ikpoho-lẹ-ikpoho ịhịan ghalẹni
e mẹ, nọkin ẹnya imẹ-mgba ikẹnnyẹ-lẹ-ikpoho hụn o mẹ ni ya kẹ
ịhịan e mẹ.
27 Ẹrịra kẹ ikẹnnyẹ wẹ gizikwọ latọ imẹ-mgba wẹ lẹ ikpoho
hụn ịhịan e mẹ, ẹgụn isọn ikẹnnyẹ ibe wẹ e mẹ mgba hụ a
gụngbu wẹ: ikẹnnyẹ lẹ ikẹnnyẹ ibe wẹ hụ e mẹtarị ihiẹn ifẹnrẹn
—a narịnzịkwọ afụnfụn furu eje-ihiẹn wẹ rị e mẹ.
28 Makẹni ndịnị jụ nị eyekọ wẹ Osolobuẹ ọnọdị wẹ marịn
run'ẹ, Osolobuẹ nọ la wẹ tọnị uche wẹ ahụn rụnị kẹni wẹ
mẹsọnmẹ ihiẹn furulẹni.

29 Ụdị ihiẹn ile jọ-njọ e jun imẹ wẹ, ya lẹ eje-omumẹ, ẹnya-uku, iwe, ẹnya-ụfụ, igbu-ọchụ, ikpe, ndufie lẹ ẹro; e hẹnrin wẹ ndị-ọghẹlẹ,
30 ndị-nkutọ, ndị ize Osolobuẹ e ze; w'a kpari ịhịan, a pache, a nyan isi, e ropụhasọnmẹ eje-ihiẹn rịtụlẹni, e nupụ-isi okpuru ndị mụnị wẹ.
31 E nwẹ wẹ uche, w'a ra gi wẹ dọn ẹnya, ẹfọ a jọka wẹ, w'a ra mẹ ebere.
32 A marịnghọ wẹ nị iwu Osolobuẹ wụ nị ndị hụn e mẹ ụdị ihiẹn ndịnị k'a nwụn, kanị wẹ hụzị e mẹ wẹ—ẹlẹdẹ nị wẹ e mẹ wẹ sụọ, wẹ hụzị e ye ndị ọzọ rị e mẹni wẹ ndu.

Isi Nke Ẹbụọ

Okinkin-ikpe Osolobuẹ Zin-ezin

1 Ya wụ, y'e nwọnkwọ ihiẹn i k'e kin—onyẹ ọwụlẹ ị wụ! Makẹni, ebe ị nọ ma ndị ọzọ ikpe, ị rị a mazịkwọ enwẹn i ikpe. Makẹni, ịyụ hụn rị a ma wẹ ikpe rịzịkwọ e mẹ ihiẹn ndị hụ i gi rị a ma wẹ ikpe.
2 Ẹnyi a marịnghọ nị Osolobuẹ wụ onyẹ ezioku ebe ọ nọ ma ndị mẹ ụdị ihiẹn ndịnị wẹ ikpe.
3 Kanị, ịyụ nwẹn, onyẹ ọwụlẹ ị wụ, hụn e mẹzi ihiẹn ndị hụ i gi a hangbu ndị ọzọ eṅẹn, i ro n'i k'a wanahịn okinkin-ikpe Osolobuẹ?
4 Ra ị rị e leḷịa okẹn ẹfọma a lẹ nkịntịn ọ rị a gba ị lẹ ndidi ẹ? Y'a marịn nị Osolobuẹ rị e mẹni i ẹfọmanị kẹni ị hụn ụzọ roghariị?
5 Kanị, ebe ị n'a kpọkin obi i, a jụ nị y'e roghariọ, ị rị e kpọntọ nị enwẹn i afụnfụn, e cheni afụnfụn, hụn wẹ jẹnkọ d'e ye i Ụhụọhịn iwe-lẹ-ọnụma, ụhụọhịn hụ Osolobuẹ k'e gi han eṅẹn ahụn zinrinni.
6 Osolobuẹ k'a kụ onyẹ ọwụlẹ ụgwọ kẹ onyẹ-onyẹ dọn rụn.
7 Nke ndị hụ e mẹsọnmẹ mma, makẹni wẹ rị a chọ ọghọ lẹ mgbaye lẹ ndụn nwọnlẹni ọgụgụ, Osolobuẹ k'e we ndụn itẹbitẹ ye wẹ.
8 Kanị, Osolobuẹ k'e hu iwe-lẹ-ọnụma a kpu ndị hụn a chọ nke-wẹ nke-wẹ, a jụ ezioku, e sọn eje-ihiẹn.
9 Eje-ụfụ lẹ nsọngbu k'a rịnị onyẹ ọwụlẹ hụn e mẹ eje-ihiẹn, ndị Ju wụ ibuzọ, o sọn ndị wụlẹni ndị Ju.
10 Kanị Osolobuẹ k'e we ọghọ lẹ ikpẹn lẹ udọn ye kẹ wẹ han hụn e mẹ ihiẹn rị mma, ndị Ju wụ ibuzọ, o sọn ndị wụlẹni ndị Ju.
11 Makẹni Osolobuẹ ara gbeyeni onyẹ ọwụlẹ.
12 Ndị wụlẹni ndị Ju enwọn Iwu Mozizi; kanị wẹ mẹ njọ, a na wẹ iwi, ọsụọn'a nị enwọn wẹ Iwu Mozizi. Ndị Ju nwọn Iwu Mozizi; wẹ mẹ njọ, e gi wẹ Iwu Mozizi kin wẹ ikpe, ma wẹ ikpe.

13 Makẹni ẹlẹ ndị a nụ ihiẹn Iwu ku kẹ Osolobuẹ e kuni
ọhụnma, kanị, ndị e mẹ ihiẹn Iwu ku.
14 Omẹni ndị hụ wụlẹni ndị Ju, hụn nwọnlẹni Iwu Mozizi, e
gi omumẹ wẹ mẹ ihiẹn Iwu hụ chọ, e nwẹghọ wẹ iwu imẹ obi
wẹ, ọsụọn'a nị enwọn wẹ Iwu hụ kẹ ndị Ju dọn nwẹ ẹ.
15 Wẹ rị e gi omumẹ wẹ a ghọsị nị ihiẹn Iwu chọ a wụrụọlẹ
ihiẹn wẹ deye imẹ obi wẹ. Ịhọrị wẹ hụ a shịa nị wẹ ẹri: mgbe
ndị hụ iroro wẹ a ma wẹ ikpe, mgbe ndị hụ o kuyeni wẹ.
16 Ẹrịra k'o jẹnkọ d'a rị Ụhụọhịn ahụn Osolobuẹ k'e gi gi ihiẹn
zueri imẹ obi ịhịan kin ịhịan ikpe ghahanị Jesu Kristi, nọkẹ kẹ
Oziọma hụn m rị e zi dọn ku ẹ.

Ndị Ju Lẹ Iwu Mozizi

17 Kanị, ị sị nị ị wụ onyẹ Ju; e gi Iwu Mozizi e dọn ẹnya, a nyan
isi nị ẹgbata yụ lẹ Osolobuẹ a rịka mma;
18 a nyan isi nị y'a maringhọ uche Osolobuẹ, marịn ihiẹn ka
mma—n'e gigụọ wẹ Iwu Mozizi zụn ị;
19 ị sị nị ị wụ onyẹ e du ndị ẹnya-ishi, n'ị wụ ukpẹ ndị rị imẹ
ishi,
20 nị ị wụ onyẹ a dụn ndị nzuzu ọdụn lẹ onyẹ a kuzi ụmụẹka
—n'i nwọn amamihiẹn lẹ ezioku zu oke imẹ Iwu Mozizi. Ẹlẹ
ya?
21 Ya wụ, ịyụ hụn a kuzi ndị ọzọ, ị hụ a kuzi enwẹn i? Ị hụ a
sị, "Ezunlẹ ohin." Kanị yụ nwẹn, i hụ e zun?
22 Ị hụ a sị, "aghẹrẹlẹ;" Kanị yụ nwẹn, ị hụ a ghẹrẹ? Ị hụ a
sị, "Arụalẹ mmọn, nị eje-ihiẹn rọ." Kanị yụ nwẹn, y'e jẹn ụnọ
mmọn d'e zun ihiẹn rịn'a?
23 Ịyụ hụn gi Iwu Osolobuẹ a nyan isi, ị hụ a dan ya wụ Iwu—
e gi ẹ a fa Osolobuẹ?
24 Ẹhụhụọ-nsọ sị, "Ufiri ụnụ ndị Ju kẹ ndị alị ndị ọzọ gi e kutọ
Osolobuẹ."

Ịkwa-ugun Lẹ Ife-Osolobuẹ

25 Ịkwa-ugun a banghọ erere—omẹni ị hụ a gbaye Iwu Os-
olobuẹ. Kanị, omẹni y'e nupụ-isi okpuru Iwu hụ, ya wụ nị
ugun ị kwa ẹlẹzi ugun nke-esi.
26 Ya wụ, omẹni ndị kwalẹni ugun e mẹ ihiẹn Iwu ku, e
werikọ wẹ wẹ nọkẹ ndị kwa ugun—ọ sụọ n'a nị akwannị wẹ?
27 Ya wụ nị ndị kwalẹni ugun nke ẹhụ, bụ wẹ hụ e dọnmẹ Iwu
hụ, k'a shịagbu ụnụ ẹri—makẹni ọnụ a dan Iwu hụ, ọsụọn'a nị
ụnụ kẹ wẹ detun'ẹ, ọsụọn'a nị ụnụ a kwagụọ ugun.
28 Makẹni, ẹlẹ ihiẹn ẹnya e legha kẹ ịhịan gi a wụrụ onyẹ Ju;
ezigbo ugun ẹlẹ hụn wẹ kwa ẹhụ, w'e legha ẹnya.
29 Mba. Kanị, ezigbo onyẹ Ju wụ hụn wụ onyẹ Ju imẹ obi;
ezigbo ịkwa-ugun wụ hụn wẹ kwa imẹ obi—ihiẹn imẹ-mmọn lẹ
Mmọn-nsọ rọ, ẹlẹ ihiẹn ẹhụ lẹ mkpụrụ-oku wẹ dehụ imẹ. Ụdị

ịhịan nọ ẹnịna k'a narịn ịja-mma wẹ ẹka Osolobuẹ ẹlẹ ẹka ịhịan ibe ẹ.

Isi Nke Ẹtọ

Kị Ndị Ju Gi Ka Ndị Ọzọ Mma?

1 Kị ndị Ju gi nwan ka ndị alị ndị ọzọ mma? Elee erere kẹ
ịkwa-ugun banzị?
2 O bukẹkwọ! Nke ibuzọ wụ nị Osolobuẹ bu oku gha a ọnụ
pụha che ẹka ndị Ju.
3 Kanị, omẹni o nwẹghọ ndị rị imẹ wẹ wụlẹni ndị wẹ gi e dọn
ẹnya, nị ẹnyi gi ọhụn sị nị Osolobuẹ ẹlẹ onyẹ wẹ e gi dọn ẹnya?
4 Mba, kaka! Osolobuẹ wụkwọ onyẹ ezioku, ọ sụọn'a nị ịhịan
ile wụ ndị-ntụ. Ọ nọhụ kẹ Ẹkụkwọ-nsọ dọn ku ẹ, sị,
"Wẹ k'a hụn a
nị ihiẹn i ku wụ ezioku;
wẹ kin i ikpe, i k'e ri eṅẹn;
ị han eṅẹn,
w'e k'a hụn nị eṅẹn ị han wụ ezioku."
5 Kanị, o mẹ nwan nị eje-omumẹ ẹnyi a ghọsị kẹ Osolobuẹ
mẹhan onyẹ ezi-omumẹ, kị ẹnyi e ku nwan? Nị ẹnyi sị nwan nị
Osolobuẹ mẹ njọ omẹni o ye ẹnyi afụnfụn? (M rị e ku ẹ hụ kẹ
ịhịan dọn e ku.)
6 O nwọnni k'o dọn mẹ! Makẹni, omẹni Osolobuẹ wụ onyẹ
njọ, nanị k'o k'a dọn kin ụwa ikpe?
7 Kanị, omẹni ntụ m kẹ ezioku Osolobuẹ gi a fụhachanrịn ifọn,
e wẹhẹn'ẹ ọghọ, kẹ w'a mazịnị m nwan ikpe nị m wụ onyẹ-njọ?
8 Kị haịn ẹnyi gilẹni sị, "Nị ẹnyi mẹsọnmẹ nwan njọ kẹni ihiẹn
rị mma hụn ụzọ a pụha ifọn"? (Ya kẹ ndị rị e kutọ nị ẹnyi sị nị
'ya kẹ ẹnyi e ku.) Wẹ furu ndị w'a ma ikpe.

Onwọnni Onyẹ Rị Kẹ Osolobuẹ Chọ

9 Kị mẹzi? Ẹnyi ndị Ju ka ndị hụn wụlẹni ndị Ju mma? Kaka
akp'ohu! Ẹnyi e kuguọl'a nị njọ rị a kị ịhịan ile—kẹ ndị Ju kẹ ndị
wụlẹni ndị Ju.
10 Ẹrịra kẹ Ẹhụhụọ-nsọ dọn ku ẹ, sị,
"O nwọnni onyẹ rị kẹ Osolobuẹ dọn chọ,
o nwọndẹni kaka akpụ onyẹ ohu;
11 O nwọnni onyẹ a ghọtanị,
o nwọnni onyẹ a chọ Osolobuẹ.
12 Wẹ ile a kpahuguọ;
wẹ ile e hẹnringụọ ihiẹn-ẹti;
o nwọnni onyẹ e mẹ ẹfọma,
o nwọndẹni kaka akpụ onyẹ ohu.
13 Oku a gha wẹ ẹkpịrị a pụha rị kẹ
ishin gha ili rị oghe a pụha;
wẹ gi ire wẹ e dufie,

ẹdide agwọ kẹ
oku rị wẹ ụgb'ọnụ wụ.
14 Ịkpọ-iyi lẹ eje-oku jun wẹ ọnụ.
15 Ụkụ a kẹrẹka wẹ igbu-ọchụ.
16 Ebe ọwụlẹ wẹ jẹn,
wẹ lẹ ntikpọ lẹ nsọngbu wị.
17 Amarịntudẹni wẹ ihiẹn ezigbo udọn wụ.
18 Egun Osolobuẹ arịdẹ wẹ ẹnya."
19 Ẹnyi a marịnghọ nị ihiẹnni ile Iwu ku, nị ndị rị okpuru Iwu k'ọ rị a gwa, kẹni ọnụ ọwụlẹ gba nkịntịn, kẹn'o wezikwọ ịhịan ile rị ụwa ile ẹnya nị wẹ ile jẹnkọ d'a kọ nị Osolobuẹ kẹ wẹ jẹn.
20 Makẹni, "O nwọnni onyẹ Osolobuẹ k'e kuni ọhụnma makẹni ọ n'e mẹ ihiẹn Iwu chọ," makẹni Iwu kẹ wẹ gi e mẹ ịhịan a marịn nị ịhịan e mẹgụọ njọ.

Kẹ Ịhịan A Dọn Rị Kẹ Chuku Chọ

21 Kanị Osolobuẹ a ghọsịgụọ ụzọ ịhịan gi a rị ọchan—bụ ẹlẹ ghahanị Iwu Mozizi. Kanị, kẹ imẹ Iwu Mozizi kẹ imẹ ihiẹn ndị-amụma ku, Ẹhụhụọ-nsọ a shịagụọ ẹri nị ya wụ ụzọ kẹ ịhịan gi a rị ọchan.
22 Ụzọnị hụn gha ẹka Osolobuẹ bịa, hụn wẹ e gi rị ọchan, wụ ikwerini Jizọs' Kraịstị.
Onyẹ ọwụlẹ kwerini, Osolobuẹ e weri ẹ n'ọ rịgụọ ọchan—o tuni onyẹ wẹ wụ. Makẹni, o nwọnni ihiẹn rị ichẹn imẹ ịhịan ile, kaka,
23 makẹni ịhịan ile e mẹgụọ njọ, gha imẹ ọghọ Osolobuẹ danfụ.
24 Ya wụ nị ẹfọma *Osolobuẹ* sụọ kẹ Osolobuẹ gi nwan e kuni ịhịan ọhụnma—ihiẹn-ọfẹ rọ. O mẹ ẹ ghahanị ịgbarịnị wẹ ghahanị Kraịstị wụ Jizọsị.
25 Makẹni, Osolobuẹ we Jesu ye, gi ẹ hẹnrin ẹjan wẹ gi e wepụ njọ ịhịan lẹ iwe-lẹ-ọnụma Osolobuẹ hụn njọ te k'e buhẹni ịhịan. Ọnwụn Jesu nwụn, ya wụ ẹdeke Jesu, kẹ Osolobuẹ gi mẹ ẹ.
Okukwe kẹ wẹ gi e nwẹhẹn ihiẹnni Jesu mẹ. Osolobuẹ mẹ ọnwan n'o gi ghọsị nị ya lẹ enwẹn ẹ wụ Osolobuẹ wụkwọ onyẹ ezi-omumẹ—ndidi ẹ k'o gi fepụ njọ ịhịan mẹsọnmẹ mbụ ẹnya—
26 makẹni ọ kwademẹ n'o k'e gi ogẹnni ghọsị n'ọ wụ onyẹ ezioku, n'o nwọnni onyẹ o gbeyeni. Osolobuẹ gi ụzọnị a ghọsị nị 'ya lẹ enwẹn ẹ wụ onyẹ ezioku, n'ọ hụghọzịkwọ mma n'ọ nabanhan onyẹ ọwụlẹ kwerini Jesu, kpọ onyẹ hụ onyẹ rị ọchan.

Osolobuẹ Sụọ Mẹ Ẹ, Ịhịan A S'ẹka Nyan Isi

27 Kịnị kẹ ịhịan e gizi nwan nyan isi? O nwọnni, kaka akp'ohu! Makẹni, ẹlẹ ọrụn lẹ ụgwọ-ọrụn kẹ wẹ gi e mẹ ẹ; mba,

okukwe lẹ ihiẹn-ọfẹ wẹ e ye onyẹ kwerini rọ—'ya haịn ihiẹn
wẹ e gi nyan isi gizilẹni rị a.
28 Makẹni, ẹnyi gi ẹ dọn nị ghahanị okukwe kẹ Osolobuẹ gi e
kuni ịhịan ọhụnma, ẹlẹ imẹ ihiẹn Iwu chọ.
29 Makẹni, Osolobuẹ wụ ohu sụọ. Ra Osolobuẹ ndị Ju sụọ
rọdẹ? Ẹlẹzi nke ndị wụlẹni ndị Ju? Ẹghẹẹ, ọ wụzịkwọ nke ndị
wụlẹni ndị Ju,
30 ebe o mẹ ni Osolobuẹ wụ ohu sụọ. Ya wụ, o k'e gi
ifiri okukwe nabanhan ndị Ju, kuni wẹ ọhụnma, gizikwọ ifiri
okukwe nabanhan ndị alị ndị ọzọ, kuni wẹ ọhụnma.
31 Ẹnyi rịdẹ nwan e gi oku okukweni a kagbu Iwu Mozizi ra?
Mba, kaka; ẹnyi rị e gidẹ ẹ a kwadọn ẹ.

Isi Nke Ẹnọ

Ebraham Lẹ Okukwe

1 Imẹ oku okukweni, kị ẹnyi k'e ku banyeni Ebraham wụ
nẹdi ẹnyi nke anụ-ẹhụ? Nanị k'o jẹn?
2 Omẹni ihiẹn hụn Ebraham rụn kẹ Osolobuẹ gi kun'ẹ
ọhụnma, nkẹ o nwọn ihiẹn o gi nyan isi, kanị ẹlẹ ebe Osolobuẹ
rị k'o k'a nọ nyan ya wụ isi.
3 Kị Ẹhụhụọ-nsọ ku? Ọ sị, "Ebraham' kweyeni Osolobuẹ,
Osolobuẹ nọ gi ifiri ẹ gụn a yen'ẹ, kpọ a onyẹ rị ụchan."
4 Lee ẹ nwan: onyẹ rụn ọrụn, a kụ w'a ụgwọ-ọrụn a. W'a ra
sị nị wẹ "ye" ẹ ihiẹn-ọfẹ, kama, w'a sị nị ihiẹn ọ rụn rọ, nị wẹ
kụ a ụgwọ-ọrụn.
5 Kanị nke ndị hụn gichanrịn okukwe dọn ẹnya, ẹlẹ ọrụn, e
kweyeni wẹ Osolobuẹ hụn a sị onyẹ njọ n'ọ rịgụọ nwan ọchan,
okweyeni wẹ kweyeni Osolobuẹ k'o gi e kuni wẹ ọhụnma, a
kpọ wẹ ndị rị ọchan.
6 Ọnwan wụ ihiẹn Defidi rị e ku ogẹn o gi ku oku ịghọghọ
hụn rịnị onyẹ hụn Osolobuẹ weri ẹ n'ọ wụ onyẹ rị ọchan—bụ
o nwọnni ọrụn ọma ọwụlẹ ọ rụn: ọ sị,
7 "Ngọzi arịkakwọ nị
ndị hụn Osolobuẹ gbagharị eje-ihiẹn ndị wẹ mẹ,
ndị hụn o fichanpụ njọ wẹ;
8 ngọzi arịkakwọ nị
onyẹ hụn Di-nwọnni-ẹnyi jẹnkọlẹni
d'a gụn nị njọ a!"
9 Onyẹ nwẹdẹ nwan ngọzi hụ Defidi ku oku ẹ? Ndị hụn kwa
ugun sụọ ra kẹ ndị kwalẹni ugun?
Ẹnyi e kuguọ a nị ufiri okukwe Ebraham kẹ Osolobuẹ gi kpọ
a onyẹ rị kẹ Osolobuẹ chọ.
10 Elee ọnọdị kẹ Osolobuẹ nọdẹ gụn ihiẹnni yen'ẹ? Ebe ọ
kwagụụ ugun ra ebe o kẹlẹni kwa ugun? Ẹlẹ k'ọ kwagụụ ugun,
kanị k'o kelẹni kwa.

11 Osolobuẹ nọ gi ịkwa ugun ye ẹ ahịma, gi ghọsị n'ọ rị-ọchan,
ya wụ n'ọ rịgụọlẹ ọchan ghahanị okukwe k'o kelẹni kwa ugun—
kẹni Ebraham wụrụ nẹdi ndị ile kwerini kwalẹni ugun; kẹni
Osolobuẹ gi ifiri okukwe wẹ kpọzịkwọ wẹ ndị rị ọchan.
12 Ẹbraham wụzịkwọ nẹdi ndị hụn kwa ugun, ndị hụn o mẹ
ni ẹlẹ ni wẹ kwa ugun sụọ, kama, wẹ nwọnzikwọ ụdị okukwe
ohu hụ Ebraham nẹdi-ẹnyi nwọn n'o d'a kwa ugun.

Okukwe Kẹ Wẹ Gi E Nwọnhẹn Ihiẹn Osolobuẹ Kwe Nkwa A

13 Ogẹn Osolobuẹ gi kwe Ebraham' lẹ ụmụ a nkwa nị ụwa k'a
wụ nke wẹ, o kuni ni idọnmẹ Iwu kẹ Ebraham mọbụ ụmụ a e
gi nwẹhẹn ẹ, kama, nị igi okukwe hẹnrin ndị rị ọchan kẹ w'e gi
nwẹhẹn ẹ.
14 Makẹni, omẹni ndị hụn e dọnmẹ Iwu kẹ Osolobuẹ e ye
ihiẹn o kwe nkwa a, ya wụ o nwọnni ihiẹn okukwe wụ—nkwa
Osolobuẹ enwọn ihiẹn ọ wụzị;
15 makẹni iwe-lẹ-ọnụma Osolobuẹ kẹ Iwu e wẹhẹ wẹ dan a;
kanị ebe Iwu rịlẹni, w'a ra dan iwu.
16 Ya wụ, okukwe kẹ wẹ gha e nwẹhẹn ihiẹn ahụn Osolobuẹ
kwe nkwa a, kẹni nkwa hụ hụn ụzọ wụrụ ihiẹn-ọfẹ hụn
Osolobuẹ e ye ndị ile wụ ụmụ Ebraham'—ẹlẹ ndị wẹ ye Iwu
sụọ, kanị kẹ wẹ han nwẹ okukwe kẹ Ebraham' dọn nwẹ.
Makẹni Ebraham' wụ nẹdi ndị ile nwẹ okukwe,
17 (nọkẹ kẹ Ẹhụhụọ-nsọ dọn ku ẹ, sị, "E mẹgụọ m'ị wụrụ nẹdi
ndị anị rị ichẹn-ichẹn bụ ọda.") Ọ wụ nẹdi ẹnyi ihun Osolobuẹ,
onyẹ hụn o gi dọn ẹnya; Osolobuẹ hụ hụn e mẹ onyẹ nwụnnị a
rịzị ndụn, hụn e gi oku-ọnụ a e mẹ ihiẹn rịtulẹni n'ọ rị.
18 Ebraham' nọ kweri, kwerikẹnmẹ, a tụ ẹnya nị nkwa Os-
olobuẹ jẹnkọ d'e mẹ—ọsụọn'a n'o nwọnni ihiẹn ọzọ o kwọndọn
ẹka. Ya k'o gi hẹnrin "Nẹdi ndị alị ichẹn-ichẹn bu-ọda," nọkẹ kẹ
Osolobuẹ dọn gwa a mbụ n'o k'a rị, sị a, "Ẹrịra kẹ ụmụ ị k'e
buhan ọda."
19 Okukwe Ebraham ebelụanị, ọsụọn'a n'ọ nyanhanghọ nị
ẹhụ a anwụnhụngụọlẹ (makẹni ọ wụ ihiẹn nọkẹ nwa ahụa
ọgụn-isẹn ogẹn hụ), ọsụọn'a n'ọ nyanhanghọzị nị Sara nwunyẹ
ẹ wụ agan;
20 ọ nịnị obi-ẹbụọ nu ẹ d'a rụ nkwa Osolobuẹ ụka; kama o
zekẹnmẹdẹ imẹ okukwe ẹ, a ja Osolobuẹ mma.
21 O kwerikẹnmẹ nị Osolobuẹ k'a s'ẹka mẹ ihiẹn Osolobuẹ
kwe nkwa a.
22 Ya haịn Osolobuẹ gi "gụn a yen'ẹ, kpọ a onyẹ rị ọchan."
23 Ẹlẹ Ebraham sụọ kẹ wẹ de ni oku hụ, nị, "Wẹ nọ gụn a
yen'ẹ."
24 Kanị, wẹ dezikwọ nị ẹnyi nwẹn ya; makẹni wẹ jẹnkọ d'a
gụn a yeni ẹnyi nị ẹnyi a rịgụọ ọchan—ẹnyi ndị hụn kwerini
Osolobuẹ, Onyẹ ahụn gha ọnwụn weli Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu.

25 Osolobuẹ gi ifiri njọ ẹnyi we Jesu ye n'ọ nwụn, gizi ifiri ẹnyi
gha ọnwụn weli ẹ—kẹni Osolobuẹ hụn ụzọ kuni ẹnyi ọhụnma.

Isi Nke Iseṇ

Ẹnyi Lẹ Osolobuẹ E Dọngụọ Nwan!

1 Ebe o mẹ nwan nị Osolobuẹ e gigụọ ifiri okukwe ẹnyi kuni
ẹnyi ọhụnma, ya wụ nị ẹnyi lẹ Osolobuẹ e dọngụọ ghahanị Di-
nwọnni-ẹnyi wụ Jesu Kristi—
2 onyẹ hụn Osolobuẹ gha ẹka a gi ifiri okukwe ẹnyi weban-
han ẹnyi imẹ ọnọdịnị o mẹ ẹfọma ye ẹnyi, ẹfọmanị hụn ẹnyi wuzo
nwan imẹ ẹ.
Ẹnyi rị nwan a ṅan makẹ ni ẹnyi nwọn olil'ẹnya nị ẹnyi jẹnkọ
d'a banye ọghọ Osolobuẹ!
3 Ẹnyi a ṅanzịkwọ a ṅan imẹ nsọngbu ndị hụn a bịasọnmẹni
ẹnyi, makẹni ẹnyi a marịnghọ nị nsọngbu e wẹhẹ ndidi;
4 nị idisọnmẹ ndidi e mẹ ịhịan a gụnsọnmẹ agụngụn rị mma;
nị ịgụnsọnmẹ agụngụn rị mma e buhẹ olil'ẹnya—
5 bụ olil'ẹnyanị ekpuyekọ ẹnyi, makẹni Osolobuẹ nwẹ ihiẹn-
ọsụsụọ jẹnni ẹnyi ọda-ọda—o hugụọ ihiẹn-ọsụsụọ o nwẹ ebe ẹnyi
rị ye imẹ obi ẹnyi ghahanị Mmọn-nsọ a o ye ẹnyi.
6 Makẹni, ogẹn o gi rịchanrịn mkpa, ogẹn hụ ndụn gilẹni rị
ẹnyi, Kraịstị nọ nwụn nị ẹnyi ndị njọ ọnwụn.
7 Ọ fụka ọrụn nị ịhịan k'e gidẹ ifiri onyẹ rị mma nwụn ọnwụn
—ọ sụọkwọ n'a nị, ikẹnkwọ, ịhịan k'e ri-ẹka rikin obi, gi ifiri onyẹ
rịkẹnmẹ mma nwụn ọnwụn.
8 Kanị Osolobuẹ a ghọsịgụọ ẹnyi kẹ o nwẹhan ihiẹn-ọsụsụọ
ẹnyi. Nanị k'o dọn mẹ ẹ? Ebe ẹnyi rịkwọ imẹ njọ, ya kẹ Kraịstị
nọ nwụnnị ẹnyi ọnwụn!
9 Ebe o mẹ nwan nị Osolobuẹ e gigụọ ifiri ọnwụn Jesu nwụn,
ya wụ, ifiri ẹdeke ẹ, kuni ẹnyi ọhụnma, ẹnyi jẹnkọ nwan d'a
wanahịnchanrịn iwe-lẹ-ọnụma Osolobuẹ ghahanị 'ya wụ Jesu.
10 Makẹni, omẹni ogẹn ẹnyi gi wụ ndị-iṅẹnrẹn Osolobuẹ, o gi
ọnwụn Nwa a dọnzi ẹgbata ẹnyi lẹ ya, ya wụ nị, hụnnị ẹnyi lẹ ịya
dọngụụ, o k'e gi ndụn Nwa a mẹ ẹnyi wanahịnchanrịn!
11 Ẹlẹdẹ ọhụn sụọ, kanị, ẹnyi hụzị a ṅan imẹ Osolobuẹ
ghahanị Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jizọs' Kraịstị, onyẹ hụn Osolobuẹ
ghagụụ nwan ẹka a dọnzi ẹgbata ẹnyi lẹ Osolobuẹ.

Adam' Lẹ Kraịstị

12 Ya wụ, kẹ njọ dọn gha ẹka okẹnnyẹ ohu wụ Adam' banhan
imẹ ụwa, njọ nọ wẹhẹ ọnwụn, ẹrịrazị kẹ ọnwụn dọn ru ịhịan ile
ẹka makẹni ịhịan ile mẹ njọ.
13 Ẹghẹẹ, njọ rị imẹ ụwa nị wẹ d'e ye Iwu Mozizi; kanị, ebe
iwu rịlẹni, w'a ra sị ịhịan “Lee njọ i mẹ.”

14 Kanị, ọ sụọkwọ n'a nị ọ rị ẹrịra, ọnwụn hụkwọ a kịchanrịn
ịhịan ile, gha ogẹn Adam d'e ru ogẹn Mozizi—kẹ ndị hụn
danlẹni iwu ọwụlẹ Osolobuẹ kpọ ẹfan kẹ Adam dọn dan iwu
Osolobuẹ kpọ ẹfan.
Adam wụchanrịn ihiẹn wẹ e leri ẹnya a kọwa onyẹ hụ kelẹni
bịa ogẹn hụ—hụn wụ Kraịstị.
15 Kanị, wẹ ẹbụọ ẹlẹ ohu. Ihiẹn Osolobuẹ ye ọfẹ anọnị kẹ njọ
Adam. Ọnwụn kẹ njọ okẹnnyẹ ohu hụ wụ Adam' buhẹni ndị bu
ọda. Kanị, Osolobuẹ gha ẹfọma okẹnnyẹ ohu hụ wụ Jesu Kristi
mẹ mẹni ndị bu ọda ọhụnma, ye wẹ ihiẹn-ọfẹ—ẹlẹ ọnwụn.
16 Ọzọzị, ihiẹn Osolobuẹ ye ọfẹ anọnị kẹ ikpe-ọmụma hụn njọ
okẹnnyẹ ohu hụ wụ Adam' buhẹ. Makẹni, okinkin-ikpe kẹ wẹ
gi sọn akpụ njọ ohu, wẹ nọ ma ịhịan ikpe. Kanị Osolobuẹ gi
ihiẹn-ọfẹ sọn njọ bu ọda ịhịan mẹsọnmẹ, kun'ẹ ọhụnma.
17 Omẹni ifiri njọ okẹnnyẹ ohu ahụn wụ Adam' mẹ kẹ ọnwụn
gi ghaha ẹka a kịma, kịnị k'e mẹ ndị nabanhan okẹn-ẹfọma
Osolobuẹ lẹ ihiẹn-ọfẹ o ye hụn wụ ịrị-ọchan? Ya wụ nị wẹ k'e
nwọn ndụn, ẹlẹzi ọnwụn—wẹ k'a rị ndụn, kị hụn wẹ kpọ ọkịkị—
ghahanị okẹnnyẹ ohu hụ wụ Jesu Kristi.
18 Ya wụ, kẹ akpụ njọ ohu hụ Adam mẹ dọn buhẹni ịhịan ile
ikpe-ọmụma, ẹrịra kẹ akpụ ihiẹn rị mma ohu Kraịstị mẹ dọn
nwan e mẹ Osolobuẹ e kuni ịhịan ọhụnma, e we ndụn e ye ẹ.
19 Makẹni, ẹka ohu hụ ndị bu ọda gi hẹnrin ndị njọ makẹni
okẹnnyẹ ohu hụ wụ Adam nupụ isi, ya kẹ Osolobuẹ sikọ nwan
d'e gi mẹ ndị bu ọda wụrụ ndị rị ọchan ebe Osolobuẹ rị makẹni
okẹnnyẹ ohu hụ wụ Jizọsị humẹ isi.
20 Iwu Mozizi rụbanhan d'e mẹ ni ịhịan danwaye iwu, gi ẹ
marịnwaye kẹ wẹ mẹhan ndị-njọ. Kanị ebe imẹ-njọ nọ ba ụba,
ebẹhụ kẹ ẹfọma Osolobuẹ nọ bakarịdẹ ụba—
21 kẹni ọ hụn ụzọ mẹ ni ẹrịra njọ dọn gi ọnwụn kị kẹ ẹfọma
Osolobuẹ k'a dọn nwan gi ikuni ịhịan ọhụnma lẹ ịkpọ wẹ ndị rị
k'ọ chọ kị—gi ẹrịra mẹ ịhịan nwẹhẹn ndụn-itẹbitẹ ghahanị Di-
nwọnni-ẹnyi wụ Jizọs' Kraịstị.

Isi Nke Isin

Nwụnnahịn Njọ, N'ị Rịnị Osolobuẹ Ndụn

1 Kị ẹnyi k'e ku nwan? Nị ẹnyi mẹsọnmẹ nwan njọ kẹni ẹfọma
Osolobuẹ hụn ụzọ a bawaye ụba?
2 Mba nụ! Nanị kẹ ẹnyi, hụn nwụnnahịngụụ njọ e dọn tọ imẹ
njọ e bi?
3 Ra ụnụ amarịn nị ndị ile wẹ bugụụ che imẹ Jesu Kristi
ghahanị imẹ wẹ mirin-Chuku, nị e bugụọ wẹ wẹ che imẹ
ọnwụn Jesu Kristi nwụn?
4 Ya wụ, e gigụọ wẹ mirin-Chuku wẹ mẹ ẹnyi ligbama ẹnyi
lẹ Jesu, gi ẹ mẹ ẹnyi wụrụ ndị sọn ẹ nwụn, kẹni ẹnyi nwẹn hụn

ụzọ lihi, bimẹzikwọ ndụn ọhụn, rịkẹ kẹ wẹ dọn gha ọnwụn weli Jesu ghahanị ikẹn ahụn Nẹdi *ẹnyi wụ Osolobuẹ* gi nwẹ ọghọ.

5 Ebe o mẹ ni ẹnyi lẹ ya a wụgụọ ohu ẹnịna ghahanị ọnwụn a, ẹnyi lẹ ịya k'a wụzịkwọ ohu ghahanị ịgha ọnwụn lihi k'ọ dọn gha ọnwụn lihi,

6 makẹni ẹnyi a marịnghọ nị ya lẹ onyẹ hụn ẹnyi te wụ kẹ wẹ kpọgbu enu-obe hụ, kẹni wẹ hụn ụzọ nafụ eje-ịhịan ahụn ẹnyi te wụ ikẹn, amamgbe njọ gha a kịzị ẹnyi kẹ igbọn.

7 (Makẹni onyẹ hụn nwụnhụnnị a wanahịngụọ njọ, njọ e nwọnzi ikẹn ebe ọ rị.)

8 O mẹ nwan nị ẹnyi e sọngụọ Kraịstị nwụnhụn, ẹnyi kweri ni ẹnyi k'e sọnzikwọ a rịzị ndụn—

9 makẹni ẹnyi a marịnghọ nị hụnnị Kraịstị ghagụụ ọnwụn lihi, ọ nwụnkọzị; ọnwụn enwẹzi ikẹn ebe ọ rị.

10 Makẹni, ọnwụn ọ nwụn, njọ k'ọ nwụnnahịn; mgbe ohuni sụọ k'ọ nwụn, ọ nwụnkọzị. Ndụn ọ rị e bi kikẹnni, Osolobuẹ k'ọ rị e bi n'ẹ.

11 Ẹrịrazịkwọ, ụnụ lẹ enwẹn ọnụ k'e weririrị enwẹn ọnụ nọkẹ ndị nwụnnahịngụụ njọ lẹ ndị nọ imẹ Kraịstị wụ Jizọsị a rị nị Osolobuẹ ndụn.

12 Ya wụ, anikwọlẹ ni nwan njọ a kị ẹhụ ụnụ, e mẹ ụnụ a gbaye eje-ihiẹn ndị hụn a gụnsọnmẹ ẹhụ ụnụ;

13 ewekwọlẹ ni mkpamkpa-ẹhụ ọnụ yemẹ njọ n'o gi hẹnrin ihiẹn-ọrụn o gi e mẹ eje-ihiẹn. Ka wechanrịn nị enwẹn ọnụ ye Osolobuẹ nọkẹ ndị hụn wẹ ghagụụ ọnwụn weli hụn rị ndụn; ọnụ e wechanrịn mkpamkpa-ẹhụ ọnụ ile ye Osolobuẹ nọkẹ ihiẹn-ọrụn o gi e mẹ ihiẹn ọ chọ.

14 Njọ akịkọ ụnụ—makẹni ụnụ arịzị e bi okpuru iwu kanị okpuru ẹfọma Osolobuẹ kẹ ụnụ rị e bi.

Ndị-kwerini Wụ Igbọn Ịrị-ọchan

15 Kị ẹnyi e mẹzi nwan? Nị ẹnyi mẹsọnmẹ nwan njọ makẹni okpuru ẹfọma Osolobuẹ kẹ ẹnyi rị ẹlẹzị okpuru Iwu? Kaka akp'ohu!

16 Ụnụ amarịn nị onyẹ ụnụ hatu enwẹn ụnụ yeni nị ya kẹ ụnụ a gbaye, ịya kẹ ụnụ wụ igbọn ẹ? Omẹni njọ rọ, ọhụn k'e buhẹ ọnwụn; omẹni ihumẹ-isi rọ, ọhụn k'e mẹ ụnụ wụrụ ndị rị ọchan.

17 Kanị, ekele ya rịnị Osolobuẹ, nị, ọ sụọkwọ n'a nị ụnụ te wụ igbọn njọ, ụnụ e gigụọ nwan obi ụnụ ile gbaye ihiẹn rị nkuzi hụ ụnụ nwọnhẹn;

18 a gbapụhagụụ wẹ ụnụ ẹka njọ, ụnụ nọ hẹnrin igbọn ịrị-ọchan.

19 (M rị e ku ẹ hụ kẹ ịhịan e ku kẹn'ọ nị ụnụ ghọha.) Ẹka ohu hụ ụnụ gi we mkpamkpa-ẹhụ ụnụ ye ihiẹn-ụrụ lẹ eje-obibi nọkẹ igbọn—hụn ụnụ te gi rị e bi eje-obibi, e biwaye, gizi ni nwan

ẹka ohu hụ we mkpamkpa-ẹhụ ụnụ ye ezi-omumẹ, kẹni ụnụ rị nsọ.
20 Ogẹn hụ ụnụ gi wụ igbọn njọ, onwọnni ụgwọ ọwụlẹ ụnụ gi
ezi-omumẹ hụn ụnụ e gi gbaye ẹ.
21 Elee erere kẹ ụnụ nwọnhẹn imẹ ihiẹn ndị hụ ụnụ e mẹ
ogẹn ahụn—hụn rị nwan e mẹ ụnụ ifẹnrẹn? Ọnwụn, ya kẹ ihiẹn
ndị hụ buhẹ!
22 Kanị, hụnnị o mẹ nwan nị Osolobuẹ a gbafụhagụọ ụnụ imẹ
njọ, ụnụ e hẹnrin igbọn Osolobuẹ, erere ụnụ e nwẹhẹn wụ nị
ụnụ rị a rị nsọ. Ihiẹn ọnwan k'e buhẹ wụ ndụn itẹbitẹ.
23 Makẹni, ụgwọ-ọrụn njọ wụ ọnwụn, kanị, ihiẹn Osolobuẹ e
ye ọfẹ wụ ndụn itẹbitẹ hụn rị imẹ Jesu Kristi Di-nwọnni-ẹnyi.

Isi Nke Ẹsa

Ihiẹn Wẹ Gi Ọlụlụ Di-lẹ-nwunyẹ Kọwa

1 Umunẹ m, ụnụ amarịn nị ebe ịhịan rị ndụn sụọ kẹ Iwu nọ
a kị a? (A marịnghọ m nị m rị e de ni ndị marịn Iwu.)
2 Ya k'o gi mẹni okpoho nwọn di k'a lụrịrị di ẹ hụ, kasị a mẹ
ni di ẹ ahụn hụ ndụn. Kanị, di ẹ nwụnhụn, iwu di-lẹ-nwunyẹ
egizi ẹ.
3 Ya wụ, omẹni ya lẹ okẹnnyẹ ọzọ a sụọma mọbụ lụma bụ di ẹ
hụkwọ ndụn, wẹ k'a kpọ a onyẹ zọ-ụkụ-ye-ọfịa; kanị omẹni di ẹ
a nwụnhụngụọ, iwu hụ egizi ẹ. Ọ lụma okẹnnyẹ ọzọ, ọ zọnị ụkụ
ye ọfịa.
4 Umunẹ m, ẹrịra k'ọ rịzị nị ụnụ. Makẹni ụnụ wụ mkpamkpa-
ẹhụ hụ Kraịstị gi nwụnhụn, ụnụ lẹ ịya gba nwụnhụn; ya wụ, ụnụ
a nwụnnahịngụọ Iwu Mozizi, kẹni wẹ hụn ụzọ we ụnụ ye onyẹ
ọzọ lụrụ, onyẹ hụ Osolobuẹ gha ọnwụn weli, kẹni ẹnyi bannị
Osolobuẹ erere, mịn'a mkpụrụ.
5 Makẹni, ogẹn hụ enwẹn ẹnyi gi rị a kị ẹnyi, eje-ihiẹn ndị
ahụn Iwu kpọtiẹnsọnmẹ rị ọrụn imẹ mkpamkpa-ẹhụ ẹnyi, a
rụnpụha ihiẹn ọnwụn gi e gbu.
6 Kanị, ẹnyi e nwẹringụọ nwan enwẹn ẹnyi, ẹnyi arịzị okpuru
Iwu Mozizi, makẹni ẹnyi a nwụngụọ—nwụnnahịn ihiẹn hụn te
gi ẹnyi mbụ, kẹni ẹnyi hụn ụzọ gi ụzọ ọhụn ahụn Mmọn-nsọ a kị
femẹ Osolobuẹ, ẹlẹzi ụzọ akan, ụzọ ahụn Iwu hụ wẹ de e de a
kị.

Iwu Lẹ Njọ

7 Kịnị kẹ ẹnyi k'e kuzi nwan? Nị ẹnyi sị nwan nị Iwu Mozizi
wụ njọ? Mba nụ! Makẹni, emẹni ẹlẹ Iwu, m'e ke marịn ihiẹn
njọ wụ. Omẹni Iwu asịnị, "Anịlẹ ihiẹn ọwụlẹ na ị ẹnya," m'e ke
marịn ihiẹn ọ wụ nị ihiẹn a la ịhịan ẹnya.
8 Kanị njọ nọ hụn ihiẹn ahụn Iwu ku tụdọn, gi ẹ
kpọtiẹnchanrịn ihiẹn ọlịla-ẹnya rị ichẹn-ichẹn imẹ m. Ya wụnị,
omẹni ẹlẹ Iwu, njọ wụ ihiẹn nwụnnị.

9 M te hụ ndụn kẹ iwu kelẹni bịanị m; kanị, ogẹn ihiẹn hụ Iwu
ku gi bịa, njọ nọ tụlụa—
10 m nọ nwụnhụn. Iwu hụn nkẹ e ye ndụn nọ wẹhẹni m
ọnwụn!
11 Njọ nọ hụn ihiẹn ahụn Iwu ku tụdọn, gi ẹ dufie m, gi ẹ gbu
m.
12 Ya wụ, Iwu lẹ enwẹn ẹ rị nsọ; ihiẹn hụ Iwu ku rịzịkwọ nsọ,
rị mma ẹnya Osolobuẹ, rị mma nke-esi.
13 Ya wụ nị ihiẹn hụn rị mma buhẹni m ọnwụn? Kaka
akp'ohu! Njọ ya mẹ ẹ. Ọ nọ pụhachanrịn ifọn nị njọ wụ njọ—
makẹni o gi ihiẹn rị mma buhẹni m ọnwụn. Ya wụ, e gigụọ wẹ
ihiẹn hụ Iwu ku ghọsị kẹ njọ nọ—nị njọ a jọka njọ.

Ndụn Arị Ịhịan

14 Ẹnyi a marịnghọ nị Iwu wụ ihiẹn imẹ-mmọn, kanị mmẹ
nwẹn wụ ịhịan-mmaka hụn nwọnlẹni Mmọn-nsọ—hụn njọ rị a
kịchanrịn kẹ igbọn o ṅọn eṅọn.
15 M'a ra ghọta ihiẹn m rị e mẹ. Makẹni, m'a ra mẹ ihiẹn m
chọ nị m mẹ, kama, ihiẹn hụn e ze m ize, ya kẹ m'e mẹ.
16 Ebe o mẹ nwan nị ihiẹn hụn m chọlẹni nị m mẹ kẹ m'e mẹ,
ya e mẹ m e kweri nị Iwu hụ rị mma nke-esi.
17 Ya wụ nwan nị ẹlẹzi mmẹ rị e mẹ ẹ, kanị, njọ hụn rị imẹ m
rị e mẹ ẹ.
18 Makẹni, a marịnghọ m n'o nwọnni kaka akpụ ihiẹn ohu rị
mma hụn rị imẹ m, ya wụ imẹ mmẹ wụ ịhịan-mmaka. Makẹni,
m'a chọ nị m mẹ ihiẹn rị mma, kanị, m'a ra saẹka mẹ ẹ.
19 M'a ra mẹ mma hụn m chọ nị m mẹ, kanị eje-ihiẹn hụ hụn
m chọlẹni nị m mẹ kẹ m'e mẹsọnmẹ.
20 O mẹ nwan nị m'e mẹsọnmẹ ihiẹn m chọlẹni, ya wụ nị ẹlẹzi
mmẹ rị e mẹ ẹ—njọ hụn rị imẹ m rị e mẹ ẹ.
21 Ya wụ, a hụngụọ m'a nwan n'o nwẹ iwu rị ọrụn imẹ m, a
kị m, hụn o gi e mẹ ni m chọ nị m mẹ mma, eje-ihiẹn sụọ kẹ
m'a sa ẹka e mẹ.
22 Eziẹ, Iwu Osolobuẹ a sụọ m asụọ, a sụọru m akpakalị obi.
23 Kanị, a hụn m iwu ichẹn rị ọrụn imẹ ẹhụ m, a lụsọn Iwu
ahụn rị m mma ọgụn; iwu ichẹn ahụn rị a kịnị m e mẹ m a
gbaye njọ hụn rị mkpamkpa ẹhụ m a rụn.
24 Euu, ụya e gbuẹ m! Onyẹ k'a gbapụha m ẹka ẹhụ nị rị e
buhẹni m ọnwụn?!
25 Ekele ya rịnị Osolobuẹ n'o jẹnk'e mẹ ẹ ghahanị Di-nwọnni-
ẹnyi wụ Jesu Kristi!

Ya wụ, o mẹ uche m, m wụ igbọn Iwu Osolobuẹ; kanị, makẹ
njọ hụn rị imẹ m, m wụ igbọn njọ.

Isi Nke Ẹsatọ

Ndụn Mmọn-nsọ Rị A Kị

1 Ya wụ, o nwọnni ikpe-ọmụma ọwụlẹ rị nị ndị hụn rị imẹ
Kraịstị wụ Jizọsị.
2 Makẹni, ikẹn iwu ahụn Mmọn-nsọ gi a kị, e ye ndụn, hụn rị
imẹ Jesu Kristi, a gbapụhagụọ ẹnyi ẹka ikẹn iwu ahụn njọ gi a
kị e buhẹ ọnwụn.
3 Makẹni Osolobuẹ e mẹgụọ nwan ihiẹn hụ Iwu Mozizi
salẹni ẹka mẹ, hụn Iwu salẹni ẹka mẹ makẹni ikẹn arị imẹ ịhịan.
Osolobuẹ e mẹgụọ a ghahanị igi ifiri njọ zihẹ Nwa a n'ọ wụrụ
ịhịan nọkẹ ẹnyi ndị-njọ, ọ nọzị nwan ma njọ rị imẹ ịhịan ikpe
ghahanị ịma ya wụ Nwa a ikpe.
4 Osolobuẹ mẹ ọnwan kẹni ihiẹn ndị ahụn rị Osolobuẹ mma
ẹnya hụn Iwu chọ hụn ụzọ mẹzu imẹ ẹnyi ndị hụn rịzịlẹni e bi
kẹ ịhịan-mmaka, kanị kẹ Mmọn-nsọ dọn chọ.
5 Ndị hụn rị e bi kẹ ịhịan-mmaka e ro iroro kẹ ịhịan-mmaka, e
mẹ kẹ ịhịan-mmaka; kanị ndị hụn e bi kẹ Mmọn-nsọ dọn chọ e
ro iroro kẹ Mmọn-nsọ, e mẹ ihiẹn Mmọn-nsọ chọ.
6 Iro-iroro lẹ imẹ ihiẹn kẹ ịhịan-mmaka e buhẹ ọnwụn, kanị,
iro-iroro lẹ imẹ ihiẹn kẹ Mmọn-nsọ dọn chọ e ye ndụn lẹ udọn.
7 Makẹni, onyẹ hụn e ro kẹ ịhịan-mmaka ara kweyeni Os-
olobuẹ kaka, ara gbaye Iwu Osolobuẹ; eziẹ, ọ sakọ ẹka gbaye
ẹ.
8 Ndị hụn e bi kẹ ịhịan-mmaka a saẹka mẹ ẹfọ sụọ Osolobuẹ
ụsụọ.
9 Kanị, nke ụnụ nwẹn, ụnụ a rị e bi kẹ ịhịan-mmaka. Mmọn-
nsọ ya rị a kị ụnụ—omẹni eziẹ rọ nị Mmọn Osolobuẹ rị imẹ ụnụ.
Bụ, onyẹ ọwụlẹ nwọnlẹni Mmọn Kraịstị ẹlẹ nke Kraịstị.
10 Kanị, omẹni Kraịstị rị imẹ ụnụ, eziẹ rọ nị ẹhụ ụnụ a
nwụngụọ makẹ njọ, kanị mmọn ụnụ rị ndụn makẹni ụnụ e
hẹnringụọ ndị rị kẹ Osolobuẹ chọ.
11 Omẹni Mmọn onyẹ hụn gha ọnwụn weli Kraịstị bi imẹ ụnụ,
onyẹ hụn gha ọnwụn weli Kraịstị, mẹ n'ọ rịzị ndụn, sikọ d'e
mẹzikwọ nị ẹhụ ụnụ hụn a nwụnnị rị ndụn—ghahanị Mmọn a
hụn bi imẹ ndụn ụnụ.
12 Umunẹ m, ya wụ nwan nị o nwẹni ụgwọ ẹnyi gi ịhịan-
mmaka ahụn ẹnyi te wụ hụn ẹnyi e gi bi k'ọ chọ.
13 Makẹni, ụnụ bimẹ kẹ ịhịan-mmaka, ụnụ k'a nwụnrịrị. Kanị,
ụnụ ghaha Mmọn-nsọ gbupụ eje-ihiẹn ndị hụn ẹhụ e mẹ, ụnụ
k'a rị ndụn.
14 Makẹni kẹ wẹ han Mmọn Osolobuẹ rị e du, uwẹ wụ ụmụ
Osolobuẹ.
15 Makẹni mmọn hụn Osolobuẹ ye ụnụ ẹlẹ nke igbọn, hụn
ụnụ e gi tụmazị egun, kanị Osolobuẹ ye ụnụ mmọn hụn o gi
mụnrụn ụnụ, Mmọn ahụn e mẹ ẹnyi a hị Osolobuẹ, “Baba!
Baba Nẹdi m!”
16 Mmọn-nsọ lẹ enwẹn ẹ a shịa ẹri, a gwa mmọn ẹnyi nị ẹnyi
wụ ụmụ Osolobuẹ nke-esi.

17 O mẹ nwan nị ẹnyi wụ ụmụ, ya wụ nị ẹnyi wụ ndị ihiẹn
nẹdi wẹ k'e ru ẹka, ndị ihiẹn nẹdi ẹnyi wụ Osolobuẹ k'e ru ẹka
—ndị wẹ lẹ Kraịstị gba nwẹ ihiẹn Osolobuẹ, omẹni ẹnyi e sọn
Kraịstị ta afụnfụn a, kẹni ọghọ a hụn ụzọ ruzikwọ ẹnyi ẹka.

Ọghọ Hụn Lalanị Nị Ẹnyi

18 E gighọ m'a dọn nị afụnfụn ẹnyi rị a ta ogẹnni enwọn ihiẹn
ọ wụ ebe ọghọ ahụn jẹnkọ d'a bịanị ẹnyi rị.
19 Ọghọnị haịn ihiẹn ile Osolobuẹ ke gi nwan e che, e
chekẹnmẹ, nị Osolobuẹ ghọsị ndị wụ ụmụ a.
20 Makẹni Osolobuẹ bu ihiẹn ile o ke eke tọnị ụya; ẹlẹni ihiẹn
wẹ ke eke chọ n'ọ rị imẹ ụya, kanị, makẹni Osolobuẹ hụn bu ẹ
tọnị ụya chọ n'ọ rị ẹrịra, makẹni o nwẹghọ ihiẹn o bu obi:
21 o bu obi nị omẹgụụ, o wepụhazịkwọ ihiẹn ndị ọzọ ile o
ke imẹ ẹgbụn wẹ rị, amamgbe wẹ ghazị e rehi, e sọn wẹ ụmụ
Osolobuẹ weri enwẹn wẹ, sọn wẹ nwẹrin ọghọ.
22 Makẹni ẹnyi a marịnghọ nị ihiẹn ile Osolobuẹ ke hụ a sụn
udẹn nọkẹ okpoho imẹ rị e mẹ—d'e rukwọ ogẹnni.
23 Ẹlẹdẹ ihiẹn-okike sụọ rị a sụn udẹn; ẹnyi nwẹn hụn
nwọnhẹngụdẹ Mmọn-nsọ hụn wụ ihiẹn ibuzọ Osolobuẹ gi a
ghọsị nị ọghọ ahụn ile lalachanrịn, ẹnyi hụzịkwọ nwan a sụn
udẹn, kẹ ẹnyi dọn rị e che ni Osolobuẹ mụrụnchanrịn ẹnyi, n'o
wepụha ẹhụ ẹnyi imẹ ụya, gi ẹ hẹnrin hụn ghalẹni e rehi.
24 Ihiẹnni ẹnyi rị e lee ẹnya a kẹ Osolobuẹ gi ifiri ẹ zụọfụha
ẹnyi. Ẹnyi e ke nwẹhẹn ẹ, nkẹ ẹnyi a tụbehi ẹnya a—makẹni ilee-
ẹnya ihiẹn, bụ y'a hụngụọ a, ẹlẹzi olil'ẹnya. Onyẹ imẹ ẹnyi a
hụngụụ ihiẹn e lemẹzi ẹnya a?
25 Kanị, emẹni ẹnyi e ke hụn ihiẹn ẹnyi rị e lee ẹnya a, ẹnyi e
gi ndidi e che ẹ.

Eyemẹka Mmọn-nsọ

26 Mmọn-nsọ hụzịkwọ e yeni ẹnyi ẹka ebe o mẹni ẹnyi e zuni
oke.
Ẹnyi amarịn ihiẹn ẹnyi k'a rịọ imẹ ekpere, kanị Mmọn-nsọ lẹ
enwẹn ẹ gi ịsụn-udẹn a rịọdọnni ẹnyi ebe Osolobuẹ rị; o gi ịsụn-
udẹn ahụn e ku ihiẹn ọnụ ghalẹni a saẹka e ku.
27 Osolobuẹ hụn e legha obi ẹnyi marịn ihiẹn Mmọn-nsọ rị
a rịọ, makẹni Mmọn-nsọ a rịọdọn ni ndị-nsọ kẹ Osolobuẹ dọn
chọ.
28 Ẹnyi a marịnghọ nị Osolobuẹ e gi ihiẹn ile lẹ ọnọdị ile a rụn,
a rụnpụhanị ndị ahụn ihiẹn ẹ a sụọ ihiẹn rị mma, ndị ahụn ọ
kpọ makẹ ihiẹn chọ n'o mẹ.
29 Osolobuẹ a marịngụọlẹ wẹ mbụ-mbụ n'o d'a kpọ wẹ. Ọ
marịngụụ wẹ, ọ nọ họtọ wẹ n'o jẹnkọ d'e mẹ wẹ nị wẹ rị kẹ
Nwa a, kẹni Nwa a wụrụ nwa-ibuzọ imẹ ụmụ bụ ọda.
30 Ndịnị ọ họtọ k'ọ kpọ; ọ kpọgụụ wẹ, ọ nọ kuni wẹ ọhụnma,
ya ọ nọ nwan we ọghọ ye wẹ.

Ihiẹn-ọsụsụọ Osolobuẹ Nwẹ Hụn Rị Imẹ Jesu Kristi

31 Ebe o mẹ ni ihiẹn ndịnị nọ ẹnịna, kẹ ẹnyi k'e ku nwan? O
mẹ nwan nị Osolobuẹ rị azụụn nke ẹnyi, onyẹ k'a saẹka nụ ẹnyi
ọgụn?
32 Omẹni Osolobuẹ anọnị Nwa a ye azụụn, kama, o gi ifiri
ẹnyi ile we ẹ ye, o yechanrịnkọ ẹnyi ihiẹn ndị ọzọ ile—cheni
Nwa a?
33 Onyẹ k'a sa nwan ẹka ma ndị hụn Osolobuẹ họrị ikpe—ebe
o mẹ ni Osolobuẹ lẹ enwẹn ẹ rị e kuni wẹ ọhụnma?
34 Onyẹ k'a ma wẹ nwan ikpe—ebe o mẹ ni Jesu Kristi
rị nwan ẹka-nni Osolobuẹ a rịọdọnni ẹnyi!? Jesu Kristi hụn
nwụnhụnnị; ẹlẹdẹ ọnwụn sụọ k'ọ nwụn, kama, Osolobuẹ
ghazịdẹ ọnwụn weli ẹ.
35 Onyẹ k'a sa nwan ẹka wepụ ẹnyi imẹ ihiẹn-ọsụsụọ Kraịstị
nwẹ ebe ẹnyi rị? Nị nsọngbu saẹka mẹ ẹ? Ra afụnfụn? Ra
ukpokpo; ra ụnwụn lẹ ẹgụn; ra ahụnnị ẹkwa je; ra eje-ọnọdị; ra
ọpịa-agha wẹ gi e gbu ịhịan hụn
36 Ẹkụkwọ-nsọ gi sị,
"Ifiri i
kẹ ọnwụn gi a kpọ ẹnyi ihun ogẹn ile;
wẹ e mẹ ẹnyi kẹ atụnrụn
wẹ dukọ d'e gbu."
37 Mba nụ, o nwọnni hụn k'a sa-ẹka!! Imẹ ihiẹn ndịnị ile, ẹnyi
wụ ndị-mmẹri ka ndị-mmẹri ile, ghahanị onyẹ ahụn nwẹ ihiẹn-
ọsụsụọ ẹnyi!
38 Makẹni, o wegụọ m ẹnya nị kẹ ọnwụn kẹ ndụn, kẹ ndị
mmọn-ozi kẹ eje-mmọn ndị rị a kịnị, kẹ ihiẹn rị ogẹnni kẹ ihiẹn
rị ihun, kẹ ikẹn ile rịnị;
39 kẹ ihiẹn jẹn elu kẹ ihiẹn mi mgbugbu, kẹ ihiẹn ọzọ ọwụlẹ
wẹ ke eke—o nwọnni hụn k'a saẹka wefụ ẹnyi imẹ ihiẹn-ọsụsụọ
Osolobuẹ nwẹ ebe ẹnyi rị, ihiẹn-ọsụsụọ a hụn rị imẹ Kraịstị wụ
Jizọsị Di-nwọnni-ẹnyi!

Isi Nke Itenẹi

Osolobuẹ Lẹ Ndị-Izrẹlụ

1 M rị e ku ezioku id'ẹnya Kraịstị, arị m a tụ ntụ—ịhọrị m rị a
ghọnị m idẹnya Mmọn-nsọ nị arị m a tụ ntụ, nị
2 okẹn ẹkwan jun m obi, nị ogẹn ile kẹ obi gizikwọ a chọ n'ọ
gbawapụ m
3 ebe m n'e ro ndị alị m! Nkẹ ọ rị m nị Osolobuẹ bụ m ọnụ—
wepụdẹ m imẹ Kraịstị—omẹni ọhụn kẹ wẹ e gi nwọn nzụọpụha.
4 M rị e ku oku ndị Izrẹlụ: uwẹ kẹ Osolobuẹ gi hẹnrin
ụmụ; uwẹ k'ọ ghọsị ọghọ a; uwẹ k'o ye nkwerigbama ahụn o
kwademẹ; uwẹ k'o ye Iwu hụ; uwẹ k'o tumẹni ofufe hụ rị imẹ
Iwu; uwẹ nwẹhẹn nkwa ndị hụ Osolobuẹ kwe;

5 Ebraham lẹ ndị-nẹdi mbụ hụ wẹ marịn amarịn wụ ndị nke
wẹ; ebọn wẹ kẹ wẹ mụye Kraịstị rịkẹ ịhịan—Kraịstị, hụn wụ
Osolobuẹ hụn ịhịan ile lẹ ihiẹn ile rị okpuru ẹ, hụn rịchanrịn
mma jẹnrin ejẹn! Isẹẹ.

6 Ẹlẹni ihiẹn oku Osolobuẹ ku banyeni ndị Izrẹlụ a ghazịnị.
Mba. Makẹni, ẹlẹ ndị Izrẹlụ ile wụ ndị Izrẹlụ nke-esi.
7 Ẹlẹzikwọ ndị ile gha ẹhụ Ebraham pụha wụ ụmụ a nke-esi,
makẹni, Osolobuẹ sị Ebraham, “Ẹka Aziki kẹ ụmụ wẹ jẹnkọ d'a
kpọ ụmụ ị k'a gha bịa.”
8 Ọnwan ghọsị nị ẹlẹ ụmụ wẹ mụ kẹ ịhịan dọn a mụ nwa wụ
ụmụ Osolobuẹ, kanị, ụmụ wẹ mụ ghahanị nkwa hụ Osolobuẹ
kwe, uwẹ kẹ wẹ a gụnye ni wẹ wụ ụmụ nke-esi.
9 Makẹni, ogẹn Osolobuẹ gi kwe ya wụ nkwa, ihiẹn o ku wụ:
“Mgbeni akan-ile, m k'e kinhẹn, Sara a mụ okẹnnyẹ.”
10 Ẹlẹdẹ ọhụn sụọ. Makẹni, ogẹn Ribeka gi rị imẹ ejimẹ, nẹdi
ohu kẹ wẹ nwọn, hụn wụ Aziki nẹdi ẹnyi;
11 kanị, nị wẹ d'a mụ wẹ, kẹ wẹ kelẹni mẹ ihiẹn ọwụlẹ—kẹ
mma kẹ njọ—Osolobuẹ nọ gwa Ribeka oku, igi ghọsị nị omẹni
Osolobuẹ chọ n'o mẹ ihiẹn, o gi ẹka a a họrị ịhịan, a kpọ a—
12 nị ẹlẹ ihiẹn wẹ rụn k'o gi a họrị wẹ. Ihiẹn Osolobuẹ gwa
Ribeka wụ, “Hụn kanị sikọ d'e fe hụn-nta.”
13 Ọ rịhụ kẹ wẹ dọn de ẹ imẹ Ẹhụhụọ-nsọ, sị,

“M nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ jẹnni Jekọpụ;

kanị, enwẹn m ihiẹn-ọsụsụọ jẹnni Isọ.”

14 Nị ẹnyi sị nwan n'o nwọn onyẹ Osolobuẹ e gbeyeni? Mba,
kaka!
15 Makẹni ọ sị Mozizi, “Onyẹ ọwụlẹ m chọ nị m mẹ omikẹn ẹ
kẹ m k'e mẹ omikẹn ẹ; onyẹ ọwụlẹ m chọ nị m mẹ ebere ẹ kẹ
m k'e mẹ ebere ẹ.”
16 Ya wụ ẹlẹ ihiẹn ịhịan chọ mọbụ ihiẹn ịhịan rụn kẹ wẹ gi e
mẹ ẹ, kanị omikẹn Osolobuẹ sụọ.
17 Imẹ Ẹhụhụọ-nsọ, Osolobuẹ sị eze alị Ijiptu wụ Fẹro, “M
tumẹ i eze kẹni m gi i ghọsị ikẹn m, kẹni m gizikwọ a mẹ ẹfan
m ghagbarị ụwa ile.”
18 Ya wụ nwan nị onyẹ ọwụlẹ Osolobuẹ chọ n'o mẹ omikẹn
ẹ kẹ o mẹ omikẹn ẹ, kanị ndị ọ chọ nị wẹ gba isi-akwanran, o
mẹzikwọ wẹ gba isi-akwanran.

Iwe-lẹ-ọnụma Osolobuẹ Lẹ Omikẹn Ẹ

19 Kanị ụnụ k'a sị m, “Omẹni ẹnịna k'o mẹ, kị haịnzị Chuku gi
a kọrịanị ẹnyi wụ ịhịan? Onyẹ gbọndọntu uche Chuku?”
20 Kanị, ịyụ wụ ịhịan-mmaka, onyẹ k'ị wụdẹ nwan i gi a
shịagwarị Osolobuẹ? Nị ihiẹn wẹ kpụ akpụ jụma onyẹ kpụn'a,
“Kị haịn i gi kpụ m ẹnịna?”

21 Ẹlẹ ọkpụ-ite nwẹ ku ihiẹn o k'e gi ọkpụkpụ-ụrụa kpụ? O
nwẹ ikẹn igi ẹ kpụ ite wẹ gi ẹ mẹ ihiẹn-ọghọ, o nwẹzikwọ ikẹn
gi ya wụ ọkpụkpụ-ụrụa kpụ ite wẹ gi e gbu anị.
22 Kịnị rị a omẹni Osolobuẹ gi okẹn ndidi sọn ndị hụn
ọ kwademẹgụụ tọnị ntikpọ, kẹni ọ ghọsị iwe-lẹ-ọnụma a,
mẹzikwọ ịhịan marịn ikẹn ẹ?
23 Kịnị rị a, omẹni o mẹ ẹ kẹni o we okẹn ọghọ a ghọsị ndị ọ
chọ n'o mẹ ni omikẹn, ndị ọ kwademẹtọ n'o k'e ye ọghọ,
24 ya wụ ẹnyi, ndị ahụn ọ kpọ—hụn o mẹ ni ẹlẹ imẹ ndị Ju sụọ
k'ọ gha kpọrị ẹnyi kanị kẹ imẹ ndị Ju kẹ imẹ ndị wụlẹni ndị Ju.
25 Ọnwan k'o ku imẹ Ẹkụkwọ-nsọ, imẹ ẹhụhụọ Hozia, sị,
“Ndị wụlẹni ndị nke m
kẹ m k'a kpọ ‘Ndị nke m.’
Alị hụ te rịlẹni m obi kẹ m k'a kpọ
‘alị hụ rị m obi.’
26 Ebe ohu ahụn wẹ nọ sị wẹ,
‘Ụnụ ẹlẹ ndị nke m’
kẹ wẹ k'a nọzị kpọ wẹ
‘ụmụ Osolobuẹ ahụn rị ndụn.’ ”
27 Nke ndị Izrẹlụ, Azaya gi wẹ yi oro, sị,
“Ọsụọn'a nị ndị Izrẹlụ buhan ọda
kẹ ẹjan rị mkpẹnrẹn iyi,
ndị k'e nwọn nzụọfụha imẹ wẹ ebukọ ọda,
28 makẹni,
Di-nwọnni-ẹnyi sikọ d'e yekẹnrin ndị alị hụ afụnfụn hụ o ku,
ye wẹ ya ru alị!”
29 Ẹrịra kẹ ya wụ Azaya kuzikwọ mbụ, sị,
“Omẹni Osolobuẹ Hụn-nwọn-ikẹn-ile e te mẹni ni wẹ
gbuhọdụ nị ẹnyi ụmụ, nkẹ ẹnyi a rịgụọ kẹ Sodọm, nkẹ ẹnyi
a nọ kẹ Gomọra.”
30 Kẹ ẹnyi k'e kuzi nwan? Nị ndị wụlẹni ndị Ju, hụn te rịlẹni
a chọ kẹ w'a dọn rị ọchan, a rịgụọ nwan ọchan—ịrị-ọchan wẹ gi
okukwe nwẹhẹn;
31 bụ ndị Izrẹlụ, hụn rị a lụ nị wẹ gi idọnmẹ Iwu rị ọchan,
asanị ẹka rị ọchan.
32 Kị haịn wẹ gilẹni sa ẹka? Makẹni egini wẹ okukwe chụ a,
kama, wẹ mẹ ẹ kẹ sị ihiẹn wẹ rụn kẹ w'e gi rị ọchan—ya wẹ nọ
kpọgburu “ọmụma-mkpọgburu ahụn,” kpọgburu—
33 rịkẹ kẹ wẹ dọn de ẹ imẹ Ẹkụkwọ-nsọ, sị,
“Lee ẹnya,
e butọgụọ m ọmụma imẹ Zayọnụ
hụn k'e mẹ ịhịan kpọgburu;
nkumẹ hụn k'e mẹ wẹ dan.
Kanị,
o kpuyekọ ndị kwerini n'ẹ.”

Isi Nke Iri

Ekpere Pọlụ E Mẹni Ndị Izrẹlụ

1 Umunẹ m, ihiẹn hụn a gụn m ẹgụn lẹ ihiẹn m'a rịọ Osolobuẹ
imẹ ekpere n'o mẹni ndị alị m wụ nị wẹ nwẹ nzụọpụha.
2 M k'a saẹka shịa nị wẹ ẹri nị ihiẹn Osolobuẹ a dụ wẹ adụ,
kanị, amamihiẹn arịa.
3 Makẹni, ifiri nị amarịn wẹ ụzọ ahụn Osolobuẹ gi e mẹ ịhịan
a rị ọchan bụ wẹ hụ a nwan nị wẹ mẹ ẹ ụzọ nke wẹ, eweni wẹ
enwẹn wẹ che ụzọ hụ Osolobuẹ gi e mẹ ịhịan a wụrụ onyẹ rị
ọchan.
4 Makẹni Kraịstị wụ isi-njẹndemẹ Iwu, kẹni onyẹ ọwụlẹ hụn
kwerini hụn ụzọ hẹnrin onyẹ rị ọchan ghahanị ikwerini Kraịstị.

Onyẹ Kweri, Ọ Wanahịn

5 Nke ịrị-ọchan ghahanị idọnmẹ Iwu, lee ihiẹn Mozizi de
banyen'ẹ: "Onyẹ ọwụlẹ hụn e dọnmẹ ihiẹn ndịnị Iwu ku wụ
onyẹ k'e gi wẹ rị ndụn*."
6 Kanị, nke ịrị-ọchan ghahanị okukwe, ihiẹn Ẹkụkwọ-nsọ ku
wụ, "Ajụkwọlẹ ni enwẹn ụnụ kẹ 'Onyẹ k'e jẹn nwan elu-igwee?'
(Ya wụ, kẹni o d'e wẹhẹ Kraịstị)
7 mọbụ 'Onyẹ k'e jẹn nwan anị-mmọn' (ya wụ, kẹni o d'a gha
imẹ ọnwụn weli Kraịstị.)"
8 K'ọ sị ịhịan mẹ? Ọ sị, "Oku Osolobuẹ rị ụnụ nsue—ọ rị ụnụ
ụgb'ọnụ, rị ụnụ imẹ obi." Elee oku rọ? Oku-okukweni ẹnyi rị e
kusọnmẹ:
9 nị, i gi ọnụ ị ku ẹ nị Jesu wụ Di-nwọnni-i, y'e kweri imẹ obi
i nị Osolobuẹ gha ọnwụn weli ẹ, i k'e nwọn nzụọpụha.
10 Makẹni, ịhịan gi obi ẹ kweri, ọ wụrụ onyẹ rị ọchan; o gi ọnụ
a ku ẹ n'o kwerighọ, Osolobuẹ a zụọpụha a.
11 Makẹni, Ẹhụhụọ-nsọ sị, "O kpuyekọ onyẹ ọwụlẹ kwerini
n'ẹ."
12 Makẹni ẹka ohu kẹ Osolobuẹ gi e sọn onyẹ ọwụlẹ, kẹ ndị
Ju kẹ ndị wụlẹni ndị Ju. Nna ohu ahụn wụ Nna ịhịan ile. O hu
ngọzi ẹ e kpu onyẹ ọwụlẹ kpọkun'ẹ, e hukpu wẹ ya ọda-ọda.
13 Makẹni Ẹhụhụọ-nsọ sị, "Onyẹ ọwụlẹ kpọku ẹfan Onyẹ-
nwọnni-ẹnyi k'e nwọn nzụọpụha."
14 Kanị, nanị kẹ w'a dọn kpọku onyẹ wẹ kelẹni kweri ni?
Nanị kẹ w'a dọn kweri ni onyẹ wẹ kelẹni nụtu banyeni?
Nanị kẹ w'a dọn nụ banyen'ẹ omẹni o nwẹni onyẹ zi wẹ ozi
banyen'ẹ?
15 Nanị kẹ w'a dọn zi ya wụ ozi omẹni e zipụnị wẹ ndị-ozi d'e
zi ya wụ ozi? Ya kẹ Ẹhụhụọ-nsọ gi sị nị "Ọbịbịa ndị-ozi hụn e
wẹhẹ oziọma a rịka mma, ijẹn wẹ a rịka mma."

---

* **Isi Nke Iri:5** Livitikọsị 18.5

16 Kanị, ẹlẹ ịhịan ile kweri oziọma. Azaya lẹ enwẹn ẹ sị, “Di-
nwọnni-ẹnyi, onyẹ kweri ozi ẹnyi zi?”
17 Ya wụ, ihiẹn ịhịan nụ k'o gi e nwẹ okukwe; ihiẹn w'a nụ
nwẹhẹn okukwe wụ ozi banyeni Kraịstị.
18 Kanị, m rị a jụ kẹ ndị Izrẹlụ anụnị ya wụ ozi? Eziẹ, a nụgụọ
w'a. Ọ rịhụ kẹ Ẹhụhụọ-nsọ dọn ku, sị,
“Olu wẹ a pụọlẹ, o ruọlẹ ụwa ile;
ihiẹn wẹ rị e ku e rugụọ njẹndemẹ ụwa.”
19 M rịzị nwan a jụ kẹ ndị Izrẹlụ aghọtanị? Nke ibuzọ, Mozizi
lẹ enwẹn ku ni Osolobuẹ sị,
“M k'e gi ndị nwọnlẹni ihiẹn wẹ wụ,
mẹ ẹnya fụma ụnụ ụfụ;
m k'e gi anị ndị nzuzu
kpasu ụnụ iwe.”
20 Azaya nọ rikin obi kudẹ hụnnị Osolobuẹ ku, nị,
“Ndị rịlẹni a chọ m,
uwẹ hụn m;
e we m enwẹn m ghọsị
ndị ghalẹni a jụ ukwere m.”
21 Nke ndị Izrẹlụ, Azaya ku ni Osolobuẹ sị, “M shịafụ ẹka m kẹ
ụhụọhịn han kẹni m nabanhan ndị nnupụ-isini, ndị isi-ikẹnni.”

Isi Nke Mmanaị

Omikẹn Osolobuẹ Gi E Sọn Ndị Izrẹlụ

1 Nị m jụ nwan ajụjụ, “Osolobuẹ a jụgụọ ndị nke ẹ wụ ndị
Izrẹlụ?” Mba, kaka! Makẹni, mmẹ lẹ enwẹn m wụzịkwọ onyẹ
Izrẹlụ, nwa Ebraham, onyẹ ikpun-ụlọ Bẹnjamini.
2 Osolobuẹ ajụnị ndị nke ẹ, hụn ọ họtọ gha isi mbidọn lala!
Ụnụ anyanhannị ihiẹn Ẹhụhụọ-nsọ ku ebẹhụ Ẹlaịja nọ rị e
kpe ndị Izrẹlụ ẹka Osolobuẹ? Kẹ Ẹlaịja dọn sị,
3 “Di-nwọnni-ẹnyi, e gbuchanrịngụọ wẹ ndị-amụma ị,
tikpọpụsọnmẹ ebe ndị w'a nọ a chụyen'i ẹjan. Mmẹ sụọ họdụ,
bụ wẹ rị nwan a chọ nị wẹ gbu m!”
4 Kanị, kịnị kẹ Osolobuẹ za a? Osolobuẹ sị a, “E butọgụọ nị m
enwẹn m madụ nnụ-uku ẹsa (madụ ọgụn-iri kwasị nnụ-mmẹsa)
hụn gbutulẹni ni mmọn Baa osekpu.”
5 Ẹrịra k'ọ rịkwọ nwan; o nwọnghọzị ndị bulẹni ọda họdụnị
hụn Osolobuẹ gi ẹfọma a họtọ.
6 O mẹ nwan nị ẹfọma k'o gi mẹ ẹ, ya wụ ẹlẹzi ifiri ọrụn ịhịan
rụn—nkẹ o mẹ ni ẹfọma ẹlẹzi ẹfọma.
7 Kịnị mẹ nwan? Ndị Izrẹlụ ahụnnị ihiẹn wẹ rị a lụgbu enwẹn
wẹ, a chọ; kanị ndị ahụn bulẹni ọda Osolobuẹ họrị sụọ wụ ndị
hụnn'a—Osolobuẹ a kpọkin obi ndị họdụnị,
8 rịkẹ kẹ Ẹkụkwọ-nsọ dọn ku, sị,
“Osolobuẹ nọ mẹ wẹ amarịnzịlẹ

ihiẹn wẹ rị e mẹ;
mẹ ẹnya wẹ eleghalẹ ụzọ;
mẹ ntịn wẹ anụlẹ ihiẹn—
d'e rukwọ nwan tannị.”
9 Defidi sị,
“Ihiẹn-oriri wẹ ya wụrụ ọnyan,
ọnyan wẹ gi nwụndọn wẹ,
ya wụrụ ọmụma hụn e mẹ wẹ a kpọgburu;
ya wụrụ ihiẹn wẹ gi mẹgwarị wẹ.
10 Ẹnya ya kpu wẹ ishi,
amamgbe w'e legha ụzọ;
wẹ hietọ jẹnrin ejẹn!”
11 A jụ m nwan ajụjụ: kẹ ndị Ju kpọgburu, wẹ dangungwọn adangungwọn? Mba, kaka! Kama, makẹni wẹ mẹ njọ, nzụọfụha a bịagụọnị ndị alị ndị ọzọ, kẹni ẹnya fụma uwẹ wụ ndị Ju.
12 O mẹ nwan nị njọ ndị Ju, ndị Izrẹlụ, wẹhẹni ụwa ẹregede ihiẹn rị mma—nị ẹdan wẹ dan wẹhẹni ndị wụlẹni ndị Ju ẹregede ihiẹn rị mma, ihiẹn ka ọda apụhakọ ogẹn wẹ gi wekinhẹn wẹ, ogẹn nke wẹ e gi rịchanrịn mma?

Kẹ Nzụọpụha ndị Wụlẹni Ndị Ju Rị

13 M rị nwan a gwa ụnụ ndị wụlẹni ndị Ju. Ebe o mẹ ni m wụ onyẹ-ozi pụ-ichẹn Osolobuẹ ebe ndị wụlẹni ndị Ju rị, m'e mẹkẹnmẹ oku ọrụn m,
14 ikẹnkwọ nị m saẹka gi ụzọnị mẹ ẹnya fụkẹnmẹ ndị alị m, kẹni m s'ẹka zụọpụhadẹ ndị hụ imẹ wẹ.
15 Makẹni, omẹni ịjụ wẹ tọgbọ kẹ ụwa lẹ Osolobuẹ gi dọn, kịnị kẹ ịnabanhannị wẹ k'e wẹhẹ nwan? O mẹkọ ịgha ọnwụn rịzị ndụn?!
16 Omẹni hụn wẹ bu ụzọ beri ye Osolobuẹ hụghọ nsọ, ya wụ nị ogbe brẹdi wẹ gha beri ẹ rịzịkwọ nsọ; omẹni mkpọgụn osisi rị nsọ, agala ndị rịn'a hụzịkwọ nsọ.
17 Omẹni wẹ kwapụsọnmẹ agala olivu wẹ kụn akụn, we ụnụ wụ agala olivu-ọfịa cheni ndị họdụnị d'e sọn wẹ ri erere rị olivu hụ,
18 elenịakwọlẹ ni agala ndị hụ mọbụ nyanma nị wẹ isi. Kanị, ụnụ nyanma isi, nyanhankwọ nị nị ẹlẹ ụnụ bu mkpọgụn osisi ahụn, mkpọgụn ya bu ụnụ.
19 Kanị ị k'a sị, “Ẹghẹẹ, ifiri m kẹ wẹ gi kwapụ agala ndị ahụn nụ, kẹni o beyeni m ụzọ.”
20 Ezioku rọ. Kanị, wẹ kwapụ wẹ makẹni ekwerini wẹ, bụ ụnụ nwẹn wẹ buche ebuche rị ebẹhụ makẹni ụnụ kweri ekweri. Ka egikwọlẹ n'ẹ pachemẹ, kama, gikwọ nị egun e bi!
21 Makẹni, omẹni Osolobuẹ ahatuni ndị Ju hụn wụ ezigbo agala osisi hụ, ọ hatukọkwọ ụnụ-o!

22 Ebeni kẹ ẹnyi nọ hụn ẹfọma Osolobuẹ lẹ ẹka-ikẹn ẹ: o gi
ẹka-ikẹn e sọn ndị hụn danpụnị; kanị, o gi ẹfọma e sọn ụnụ
ndị kwerini—kasị a mẹ ni ụnụ nọdịhụkwọ imẹ ẹfọma a. Kanị,
omẹni ụnụ anọdịsọnmẹni, o sikọ d'a kwapụzịkwọ ụnụ nwẹn.
23 Nke ndị Ju hụ wẹ kwapụ makẹni ekwerini wẹ, wẹ kweri,
Osolobuẹ k'e we wẹ che osisi hụ—makẹni ọ k'e ri-ẹka mẹ ẹ.
24 Omẹni Osolobuẹ gha osisi olivu-ọfịa kwarị ụnụ, mẹ ihiẹn
wẹ ghalẹni e mẹ, we ụnụ che olivu wẹ kụn akụn, ya wụ n'o k'a
kadẹ Osolobuẹ nfe iwekinzi agalaba ndị wẹ kwapụ che osisi
hụn wẹ gha kwafụ wẹ.

Omikẹn Sụọ Kẹ Osolobuẹ Gi A Zụọfụha Ịhịan

25 Umunẹ m, m chọ nị ụnụ marịn eziokuni mini, ghọta a
ọhụnma—amamgbe ụnụ gha e ro ni ụnụ a rịka mma, pachemẹ.
Ndị hụ imẹ ndị Izrẹlụ a wụrụgụọ nwan ndị isi-akwanran; kanị
Izrẹlụ agbasọnmẹkọ isi-akwanran jẹnrin ejẹn—o k'a tọruhụ
ogẹn ndị wụlẹni ndị Ju hụn k'a bịa d'e kunrun Osolobuẹ k'e gi
zu ọnụ.
26 Ẹrịrazịkwọ, ndị Izrẹlụ ile jẹnkọ nwan d'e nwọn nzụọpụha,
nọkẹ kẹ Ẹhụhụọ-nsọ dọn ku, sị,
"Onyẹ-nzụọpụha k'a gha obodo Zayọnụ bịa;
o k'e wepụ njọ imẹ igunrun ụmụ Jekọpụ."
27 "Ọnwan wụ nkwerigbama hụn k'a rị ẹgbata mmẹ lẹ wẹ,
ogẹn m k'e gi wefụ njọ wẹ."
28 Ebe oziọma rị, ndị Ju wụ ndị iṅẹnrẹn Osolobuẹ makẹ ụnụ.
Kanị, o mẹ nke ọhọrị, ndị ihiẹn wẹ a sụọ Osolobuẹ kẹ wẹ wụ—
makẹ ndị nẹdi wẹ kanị hụn ọ họrị.
29 Makẹni Osolobuẹ ara gbehutọ obi ẹ banyeni oyiye o ye lẹ
oku ọ kpọ.
30 K'o dọn mẹ ni ụnụ ndị hụn te wụ ndị nnupụ-isi okpuru
Osolobuẹ e nwọnhẹngụọ nwan omikẹn ẹka Osolobuẹ makẹni
ndị Ju nupụ isi,
31 ẹrịra k'o dọnzi mẹ ni wẹ nwẹn a wụrụgụọ nwan ndị
nnupụ-isi, kẹni omikẹn Osolobuẹ mẹ ni ụnụ wụrụ ụzọ wẹ e gi
nwọnhẹnzikwọ omikẹn ẹka Osolobuẹ.
32 Makẹni, Osolobuẹ a gụngụọ ịhịan ile ye ndị nnupụ-isi, kẹni
ọ hụn ụzọ mẹ ni ịhịan ile omikẹn.

Ịja-mma Ya Rịnị Osolobuẹ!

33 Euu! Osolobuẹ e mẹkẹnmẹkẹ ọdafịn!
Amamihiẹn ẹ lẹ akọ-lẹ-uche ẹ
e mikẹ!
W'a ra saẹka ghọta iroro ọ tụ!
W'a ra saẹka ghọta kẹ o mẹ!
34 Makẹni Ẹhụhụọ-nsọ sị,
"Onyẹ marịn uche Di-nwọnni-ẹnyi?
Onyẹ a dụn a ọdụn?

35 Onyę yetu ę ihiębn ọwụlę,
hụn o gi kụkin ę ya?”
36 Ębghęę! Makębni, ihiębn ile gha ękа a bịa; ihiębn ile a rị
ghahan'a; ihiębn ile a rịzịkwọ n'a.
Ọjija-mma ya rịn'a jębnrin ejębn! Isęę.

Isi Nke Mmębụọ

Obibi Furu Ndị E Fee Osolobuę

1 Umunę m, m gi nwan ifiri omikębn Osolobuę mębni ębnyi a rịọ
ụnụ, we ni ębhụ ụnụ ye Osolobuę nọkę ębjan rị ndụn wę chụyen'ę,
ębjan rị nsọ, ębjan hụn a sụọ n'a—ọnwan wụ ezigbo ofufe hụn furu
ụnụ k'e fe.
2 Akịnrịnlę ni obibi ụwanị, kama, nị nị Osolobuę gbanwọn
ụnụ ghahanị igbehutọchanrịn iroro ụnụ. Mę n'ę kębni ụnụ hụn
ụzọ marịn ihiębn wụ uche Osolobuę, hụn rị Osolobuę mma, hụn
a sụọ a ụsụọ, hụn zu oke.
3 Ghahanị oyiye Osolobuę gi ęfọma ye m, m sị onyę ọwụlę
imę ụnụ: ewerilę enwębn i karị kę ị han, ka dọnrin ębnya lele
enwębn i, n'ị marịn kę Osolobuę yehan ị okukwe, ọhụn k'a gwa
ị kę ị han, gwa ị ihiębn ị k'a kpọ enwębn i.
4 Kę onyę-onyę imę ębnyi dọn nwę ęhụ ohu hụn nwę
mkpamkpa-ęhụ bu ọda bụ mkpamkpa ndị hụ ile a ra rụn ihiębn
ohu,
5 ęrịra k'ọ rị imę Kraịstị. Ębnyi ndị rị imę Kraịstị bu ọda, kanị,
ębnyi ile wụ ęhụ ohu. Onyę-onyę rị imę ęhụ Kraịstị hụ wụ nke
ndị ọzọ ile.
6 Ębnyi nwęsọnmę oyiye rị ichęn-ichęn kę Osolobuę dọn
yesọnmę ębnyi. Omębni oyiye ịhịan wụ izi ozi Osolobuę sị a zi lę
ibu-amụma, y'a mę ę kę okukwe ę han.
7 Omębni oyiye ijębn-ozi rọ, ya jębnmę ozi; omębni nkuzi rọ, ya
kuzimę nkuzi;
8 omębni igi oku-Chuku a kpọtiębn obi ịhịan rọ, ya męmę ę;
omębni iyeni ndị nwọnlębni ękа rọ, y'a ha ękа ọhụnma-ọhụnma;
omębni ọkịkị rọ, ya rụnshi ikębn; omębni imę omikębn rọ, ya gi
ịghọghọ e mę ę.

Ihiębn-ọsụsụọ

9 E nwębni ihiębn-ọsụsụọ gha akpakalị obi pụha. Izize eje-ihiębn
ya e ze ọnụ; e kwọnkębnmę ni ihiębn rị mma.
10 Ihiębn ibe ọnụ ya sụọma ụnụ ọda-ọda nọkę umunę; e ye ni
ibe ụnụ ọghọ karị enwębn ụnụ.
11 Anịkwọlę ni adụdụ ụnụ benụa, ka e zekębnmę ni imę-mmọn,
a rụnnị Di-nwọnni-ębnyi ọrụn.
12 A ghọghọ nị makę olil'ębnya ụnụ nwọn; e nwọn ni ndidi imę
nsọngbu ụnụ; wụrụ nị ndị wę gi e dọn ębnya ebe imę-ekpere rị.

13 E sọn ni ibe ụnụ e yeni ndị nke Osolobuẹ ihiẹn rị a kọ ẹka.
A nabanhan nị ndị-ọbịa.
14 A gọzi ni ndị rị e kpokpo ni ụnụ; a gọzi ni, abụkwọlẹ ni ọnụ.
15 Sọn ni ndị rị a ghọghọnị ghọghọ, ụnụ e sọn ndị rị a kwannị
kwan.
16 E gi ni obi ohu e bi. Apachekwọlẹ ni, ajụkwọlẹ ni isọn ndị
ọnọdị wẹ lụa alị a kpa mọbụ ịrụn ọrụn ndị lụa anị w'a kpọrịa.
Erolẹ ni nị ụnụ ka ndị ọzọ mkpa a rị.
17 Emęgwarịkwọlẹ ni onyẹ ọwụlẹ eje-ihiẹn. Dọnrin ni ẹnya a
hụn a nị ụnụ e mẹ ihiẹn k'a rị ịhịan ile mma ẹnya.
18 Lịlịmakẹnmẹ nị y'e mẹ ihiẹn ile furu n'i mẹ hụn udọn e gi
rị ẹgbata 'yụ lẹ onyẹ ọwụlẹ.
19 Ndị ọwụ m, e mẹgwarịlẹ ni; ka la nị mmẹgwarị tọ nị
Osolobuẹ, makẹni Ẹkụkwọ-nsọ sị, “Di-nwọnni-ẹnyi sị, ‘Mmẹ k'e
mẹgwarị; mmẹ k'a kụkin.’ ”
20 Kama, “Omẹni ẹgụn rị a gụn eṅẹnrẹn i, y'e ye ẹ ihiẹn-oriri;
omẹni ẹgụn ihiẹn-ọrịra rị a gụn a, y'e ye ẹ ihiẹn ọ k'a ra. Makẹni
ị gha e mẹ ẹ, ị rị a bụọ ikeke-ọkụn a bụọye ẹ isi*.”
21 Anịlẹ eje-ihiẹn mẹri i, ka gi ihiẹn-ọma mẹri eje-ihiẹn.

Isi Nke Mmętọ

Ihumẹ Ni Ndị-ọkịkị Isi

1 Ịhịan ile wẹ humẹ ni ndị-ọkịkị isi. Makẹni, o nwọnni ọkịkị
rịnị hụn Osolobuẹ tumẹlẹni. Osolobuẹ ya tumẹ ọkịkị ile rịnị.
2 Ya wụ, onyẹ ọwụlẹ nupụ nị ndị-ọkịkị isi rị e nupụ isi okpuru
ihiẹn Osolobuẹ tumẹ. Ndị e mẹ ẹrịra rị e wẹhẹni enwẹn wẹ
afụnfụn.
3 Makẹni, egun ndị rị a kịnị ara tụ ndị e mẹ ihiẹn rị mma—ndị
e mẹ eje-ihiẹn kẹ egun w'a tụ. Y'a chọghọ nwan nị egun onyẹ
rị a kịnị tụbehi i? Mẹmẹ nwan ihiẹn rị mma. O k'a ja ị mma.
4 Makẹni odibo Osolobuẹ k'ọ wụ—ọ n'a rụn ọrụn makẹ
ọrịnịmma ị. Kanị, i mẹ eje-ihiẹn, egun ẹ ya tụmakwọ ị, makẹni
ọpịa hụ o bu o gi e ye afụnfụn, o bukwọn'a mmaka! Odibo
Osolobuẹ k'ọ wụ, ịya kẹ Osolobuẹ gi e ye ndị e mẹ eje-ihiẹn
afụnfụn.
5 Ya wụ, ihumẹ ni ndị ọkịkị isi rị mkpa. Ẹlẹ makẹ wẹ gha e
ye i afụnfụn sụọ, kama, makẹ obi i ghazịkwọ a ma ị ikpe.
6 Ya haịnzịkwọ ụnụ gi a kụ ụgwọ-isi: makẹni ndị rị a kịnị wụ
ndị-idibo Osolobuẹ hụn e gichanrịn ogẹn wẹ ile a kị.
7 Kụ nị nwan onyẹ ọwụlẹ ihiẹn ụnụ gi ẹ: omẹni ụgwọ-isi kẹ
i gi, y'a kụ ụgwọ-isi; omẹni egho-alị mọbụ egho ndị ọzọ w'a na
rọ, y'a kụ a; omẹni mgbaye kẹ i gi wẹ, y'e ye wẹ mgbaye; omẹni
ọghọ rọ, y'e ye wẹ ọghọ.

---

* **Isi Nke Mmębụọ**:20 *mọbụ:* ...ifẹnrẹn e mẹgbu ẹ.

Ụgwọ Ẹnyi Gi Ịhịan Ile

8 Ẹghẹẹ, kụpụ nị onyẹ ọwụlẹ ụgwọ ụnụ gi wẹ—mmanị ihiẹn-ọsụsụọ, w'a ra gibehi ụgwọ ihiẹn-ọsụsụọ. Makẹni, onyẹ owụlẹ nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ ibe ẹ e mẹzugụọ Iwu.

9 Ihiẹn ndị hụ Iwu ku: "Aghẹrẹlẹ; egbulẹ ọchụ, ezulẹ ohin; anịlẹ ihiẹn ọwụlẹ la ị ẹnya" lẹ ihiẹn ọzọ ọwụlẹ Iwu ku kẹ wẹ wegbama imẹ iwuni hụn sị, "Ihiẹn ibe i ya sụọ ị kẹ ihiẹn enwẹn i dọn a sụọ ị."

10 Onyẹ nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ ịhịan asaẹka mẹ ẹ eje-ihiẹn; ya wụ nwan nị onyẹ nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ ibe ẹ e mẹzugụọ Iwu.

Obibi Ndị Rị Imẹ Ukpẹ

11 E bi ni nwan ẹnịna makẹni ụnụ a marịngụọ ogẹn ẹnyi rị imẹ ẹ: nị ogẹn e rugụọ ụnụ e gi gha ụran tẹnhin, makẹni ogẹn nzụọfụha ẹnyi a rịgụọ nsue karị k'ọ rị ọrụrụ-alị hụ ẹnyi gi kweri.

12 O tegụọ ọhịhị gba; eki e d'e fọn. Nị ẹnyi mẹbehi ni nwan ihiẹn ndị ahụn wụ ihiẹn ishi, ẹnyi e yiri ẹwuru-agha ndị wụ nke ukpẹ gi a lụ ọgụn.

13 Nị ẹnyi e bi ni ọhụnma kẹ ndị rị e bi ogẹn eki gi rị enu. Ẹnyi esọnkọ nị wẹ e jẹn eje-mmẹmmẹ mọbụ a ra manya a tụ; ẹnyi aghẹrẹkọ nị mọbụ bimẹ eje-obibi; ẹnyi emẹkọ nị ndị ikpe mọbụ ndị ẹnya-ụfụ.

14 Kama, yiri ni Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu Kristi nọkẹ ẹwuru; erozilẹ ni kẹ ụnụ a dọn mẹ eje-ihiẹn ndị hụn a gụn ẹhụ ụnụ ẹgụn.

Isi Nke Mmẹnọ

Amalẹ Ni Ibe Ụnụ Ikpe

1 A nabanhan nị onyẹ kweri ni Jesu hụn okukwe ẹ kelẹni ze, kanị, ẹlẹkwọ hụn ụnụ e gi e sọn ẹ hụ a dọ ihiẹn onyẹ kweri lẹ ihiẹn o kwerilẹni:

2 O nwẹ ndị kweri nị ịhịan furu n'o ri ihiẹn ile, kanị onyẹ hụn okukwe ẹ zelẹni e ri mkp'ẹhụhụọ sụọ.

3 Onyẹ hụn e ri ihiẹn ile y'e lelịalẹ onyẹ ghalẹni e ri ihiẹn ile; onyẹ hụn a sọ nsọ ya amalẹ onyẹ hụn e ri ihiẹn ile ikpe, makẹni Osolobuẹ a nabanhangụọ a.

4 Onyẹ k'ị wụ i gi a ma odibo onyẹ ọzọ ikpe? Nna a k'e ku k'o turughọ k'o turuni. Kanị o k'e turu, makẹni Di-nwọnni-ẹnyi k'a saẹka mẹ n'o turu.

5 Onyẹ ohu weri ẹ nị ụhụọhịn ohu ka nsọ a rị karị ụhụọhịn ndị ọzọ; kanị onyẹ ọzọ weri ẹ nị ụhụọhịn ile wụ ohu. Onyẹ-onyẹ ya kwọnkẹnmẹ hụn we ẹ ẹnya.

6 Onyẹ hụn weri ẹ nị ụhụọhịn ohu ka mkpa gi ifiri Di-nwọnni-ẹnyi e mẹ ẹrịra. Onyẹ hụn e ri ihiẹn ile gi ifiri Di-nwọnni-ẹnyi e ri, makẹni o ye Osolobuẹ ekele makẹ ihiẹn-oriri hụ. Onyẹ hụn a sọnị gi ifiri Di-nwọnni-ẹnyi a sọ—e ye Osolobuẹ ekele.

7 O nwọnni onyẹ ọwụlẹ rị imẹ ẹnyi hụn rị nị enwẹn sụọ ndụn;
o nwọnzikwọnị onyẹ ọwụlẹ hụn a nwụnnị enwẹn ẹ sụọ.
8 Omẹni ẹnyi rị ndụn, ẹnyi rị nị Onyẹ-nwọnni-ẹnyi ndụn;
omẹni ẹnyi a nwụnhụn, ẹnyi nwụnnị Onyẹ-nwọnni-ẹnyi. Ya wụ,
ọsụọn'a nị ẹnyi rị ndụn mọbụ nị ẹnyi nwụn a nwụn, ẹnyi wụ nke
Onyẹ-nwọnni-ẹnyi.
9 Ọnwan haịn Kraịstị gi nwụn, nwụngụụ, rịzị ndụn: kẹni ọ hụn
ụzọ wụrụ Nna ndị rị ndụn lẹ ndị nwụnnị.
10 Ịyụ nwẹn, kị haịn nwan i gi a ma nwẹnẹ i imẹ Kraịstị ikpe?
Kị haịn i gi e leliạ nwẹnẹ-i-imẹ-Kraịstị? Ẹnyi ile k'e turu ihun
Osolobuẹ n'o kin ẹnyi ikpe.
11 Makẹni Ẹhụhụọ-nsọ sị,
“Di-nwọnni-ẹnyi sị,
‘Ebe o mẹ eziẹ nị m rị ndụn,
onyẹ ọwụlẹ k'e sekpu ni m;
ọnụ ile k'e ku ẹ nị mmẹ wụ Osolobuẹ!’ ”
12 Ya wụ nwan nị, onyẹ ọwụlẹ imẹ ẹnyi sikọ d'a kọnị Os-
olobuẹ k'o dọn bi.

Emẹkwọlẹ Ni Ibe Ụnụ Dan

13 Ya wụ, nị ẹnyi mabehi ni nwan ibe ẹnyi ikpe. Kama, nị ẹnyi
kwademẹ obi ẹnyi nị ẹnyi ebutọkọnị nwẹnẹ ẹnyi imẹ Kraịstị
ọmụma kpọgburu mọbụ bu uke che n'ẹ.
14 Rịkẹ onyẹ nke Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu, o we m ẹnya
ọhụnma-ọhụnma n'o nwọnni ihiẹn-oriri ọwụlẹ rịlẹni ọchan; kanị
omẹni ịhịan e weri ihiẹn-oriri ọwụlẹ n'ọ rụ arụ, ya wụ nị ọ rụ
arụ ebe onyẹ hụ rị.
15 O mẹ nwan ni ihiẹn y'e ri rị e ye nwẹnẹ i nsọngbu, ya wụ nị
y'a rịzị e gi ihiẹn-ọsụsụọ e bi. Egikwọlẹ ihiẹn-oriri y'e ri tikpọ
onyẹ Kraịstị nwụnnị ọnwụn!
16 Kpanchanpụkwọ ẹnya, amamgbe ịhịan a kpọ ihiẹn-ọma ị
eje-ẹfan.
17 Makẹni Alị-eze Osolobuẹ ẹlẹ ihiẹn-oriri lẹ ihiẹn-ọrịra, kanị
obibi Chuku chọ, udọn lẹ ịghọghọ hụn Mmọn-nsọ e ye.
18 Onyẹ ọwụlẹ rị e gi ụzọnị e fe Kraịstị, ihiẹn onyẹ hụ a sụọ
Osolobuẹ ụsụọ, ndị ọzọ e kuzi oku ẹ ọhụnma.
19 Nị ẹnyi lịlịma nwan e mẹsọnmẹ ihiẹn ndị hụn e wẹhẹ udọn
lẹ hụn ẹnyi e gi e mẹ ibe ẹnyi a gha ihun imẹ okukwe.
20 Egikwọlẹ ifiri ihiẹn-oriri tikpọ ọrụn Osolobuẹ. Ezioku-
ezioku, o nwọnni ihiẹn-oriri rụnị, kanị eje-ihiẹn k'ọ wụ nị ịhịan
e ri ihiẹn ọwụlẹ k'e mẹ onyẹ ọzọ dan.
21 Ọ ka mma nị y'e erini anụ mọbụ ra manya mọbụ mẹ ihiẹn
ọzọ ọwụlẹ hụn k'e mẹ nwẹnẹ i imẹ Kraịstị dan.
22 Ya wụ, ihiẹn ọwụlẹ i kweri banyeni ihiẹn ndịnị, ya rị ẹgbata
'yụ lẹ Osolobuẹ. Ngọzi wụ nke ndị ahụn ghalẹni e gi ihiẹn wẹ
kweri n'ọ hụghọ mma a ma enwẹn wẹ ikpe.

23 Kanị, omẹni ịhịan gi obi-ẹbụọ e ri ihiẹn ọ rị e ri, ikpe a
magụọ a, makẹni ọ rịnị e gi okukwe e ri ẹ—makẹni ihiẹn ọwụlẹ
ịhịan mẹ bụ ẹlẹ okukwe k'o gi mẹ ẹ wụ njọ.

Isi Nke Mmisẹn

A Chọzịkwọ Nị Ọrịnịmma Ndị Ọzọ

1 O furu nị ẹnyi ndị zeni imẹ okukwe e di ndị zelẹni ebe wẹ
nọlẹni mẹ ọhụnma, ẹlẹ imẹ ihiẹn a sụọ nị ẹnyi.
2 Nị ẹnyi e mẹ ni ihiẹn a sụọ ibe ẹnyi hụn k'a rịnị wẹ mma,
kẹni ẹnyi hụn ụzọ ẹnyi e gi mẹ wẹ sue imẹ okukwe.
3 Makẹni Kraịstị emẹdẹni k'ọ sụọ ya lẹ enwẹn ẹ; kama, o
mẹhụ kẹ Ẹkụkwọ-nsọ dọn ku, ebẹhụ wẹ de, sị,
“Mkpari hụ wẹ kpari i,
mmẹ gi isi buru ẹ.”
4 Wẹ de ihiẹn ile wẹ deye imẹ Ẹhụhụọ-nsọ kẹni wẹ gi ẹ kuzi
ẹnyi, kẹni ẹnyi hụn ụzọ gi umẹ hụn Ẹkụkwọ-nsọ a gba ẹnyi lẹzi
idin-ndidi wụrụ ndị nwọn olile-ẹnya.
5 Osolobuẹ hụn e ye ndidi lẹ nkasị-obi, ya yeni ọnụ ẹka e gi
obi ohu e bi—k'o furu imẹ Kraịstị wụ Jizọsị,
6 kẹni ọnụ ile hụn ụzọ gi olu ohu e wẹhẹni Osolobuẹ hụn wụ
Nẹdi Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jizọsị Kraịstị ọghọ.

A Nabanhan Nị Ịhịan Ile

7 A nabanhan nị nwan ibe ọnụ kẹ Kraịstị dọn nabanhan ụnụ,
kẹni ụnụ hụn ụzọ e wẹhẹni Osolobuẹ ọghọ.
8 Makẹni Kraịstị bịa d'a rụnnị ndị Ju kẹni ọ ghọsị nị Osolobuẹ
wụ onyẹ ezioku, ghahanị imẹzu nkwa Osolobuẹ kwe ndị nẹdi
wẹ kanị;
9 ọ bịazịkwọ kẹn'o mẹ ndị alị ndị ọzọ wụlẹni ndị Ju ja Os-
olobuẹ mma makẹ omikẹn Osolobuẹ. Ẹrịra kẹ wẹ dọn de ẹ imẹ
Ẹhụhụọ-nsọ, sị,
“Makẹ ufiri ẹ, m k'a ja ị mma ebe ndị alị ndị ọzọ wụlẹni ndị
Ju rị; m k'a bụ nị ẹfan ị ẹbụ ịja-mma.”
10 Ọ sịzị, “Ndị alị ndị ọzọ hụn wụlẹni ndị Ju, sọn ni ndị nke
Osolobuẹ ghọghọ.”
11 Ọ sịzị, “Anị ndị ọzọ ile wụlẹni ndị Ju, ja nị Di-nwọnni-ẹnyi
mma; alị ile, bụnị n'a ẹbụ ịja-mma.”
12 Osolobuẹ gizi Azaya sị, “Mkpọgụn Jese k'a pụha—Onyẹ
ahụn hụn jẹnkọ d'e lihi, kịma ndị alị ile; ịya kẹ ndị wụlẹni ndị
Ju k'e gi dọn ẹnya.”
13 Osolobuẹ, onyẹ hụn olile-ẹnya gha ẹka a abịa, ya gi ịghọghọ
lẹ udọn ile gbajun ụnụ kẹ ụnụ dọn rị e gi ẹ e dọn ẹnya. Y'a mẹ
ẹ, kẹni ụnụ nwẹ olile-ẹnya, nwẹ ẹ ọda-ọda, ghahanị ikẹn Mmọn-
nsọ.

Ikẹn Pọlụ Gi E De

14 Umunẹ m, o wegụọ m ẹnya nị mma-mma jun imẹ ụnụ, nị
amamihiẹn jun imẹ ụnụ, ni ụnụ k'a saziḳwọ ẹka kuzi ibe ụnụ.
15 Kanị, o nwẹghọ ihiẹn ndị m ku ndụn-ndụn imẹ ẹhụhụọ-
ozini, kẹni m nyanhanzịnị ụnụ wẹ. M'e kushi ikẹn makẹ ẹka
Osolobuẹ hụn rị imẹ ndụn m,
16 hụn o gi tumẹ m onyẹ a rụnnị Kraịst' wụ Jizọsị imẹ igunrun
ndị alị ndị ọzọ wụlẹni ndị Ju. M rị nwan a rụn kẹ onyẹ nchụ-
ẹjan ghahanị izisọnmẹ oziọma Osolobuẹ. M rị a rụn kẹni ndị
anị ndị ọzọ hụn ụzọ wụrụ ihien wẹ ye Osolobuẹ hụn Osolobuẹ
a nabanhan, oyiye Mmọn-nsọ dọn nsọ.
17 Ya wụ, o furu nwan nị m'a nyan isi banyeni ihiẹn Jizọs'
Kraịstị gi m rụn imẹ ihiẹn Osolobuẹ.
18 Ekukọdẹ m ihiẹn ọwụlẹ karị ihiẹn Kraịstị gi m rụn imẹ
igunrun ndị alị ndị ọzọ wụlẹni ndị Ju, hụn o gi mẹ wẹ wụrụ
ndị e humẹ ni Osolobuẹ isi. O gi oku-ọnụ m lẹ ihiẹn m rụn mẹ
ẹ,
19 lẹ ikẹn o gi ihiẹn-ahịma lẹ ọrụn-atụmẹnya kpa, lẹzi ghahanị
ikẹn Mmọn nke Osolobuẹ—nke wụ nị e zichanrịngụọ m oziọma
Kraịstị ghakwọrị Jerusalẹm d'e ru Ilaịrịkọm.
20 Ihiẹn m'a chọkẹnmẹ wụ nị m'e zi oziọma ebe wẹ
kelẹni nụtu ẹfan Kraịstị, amamgbe m'a tụnyezi ebe onyẹ ọzọ
tụnmagụụ.
21 Kama, m rị e mẹ n'ọ rị kẹ Ẹhụhụọ-nsọ dọn kụ, nị,
“Ndị wẹ gwatulẹni banyen'ẹ k'a hụn;
ndị nụtulẹni banyen'ẹ k'a ghọta.”

Pọlụ A Tụ Iroro Ijẹn Rom

22 Ifiri ẹ kẹ m gilẹni sa ẹka bịa d'a hụn ụnụ ogẹn ile m gi chọ
nị m bịa.
23 Kanị, hụnnị o mẹ nwan n'o nwẹzini ebe họdụnị m k'a nọ
rụn ọrụn azụụnnị ile bụ o mẹpụgụọ ahụa ole-lẹ-ole m chọma nị
m bịa d'a hụn ụnụ,
24 a kwademẹgụọ m nị m k'a bịa m jẹnkọnị Speni. M bu ẹ obi
nị m k'a banhan d'a hụn ụnụ m jẹnkọnị, kẹni ụnụ ye ni m ẹka
m jẹnkọnị ebẹhụ—mmẹ lẹ ụnụ nọgụụ ẹkẹrẹ.
25 Kanị, m jẹnkọ nwan Jerusalẹm kikẹnni d'e yeni ndị nke
Osolobuẹ rị ebẹhụ ẹka.
26 Makẹni ndị kwerini rịsọnmẹ Azụụn Masẹdonia lẹ Akaya
e wepụhagụọ obi, shịapụ ẹfọ tụnị ndị igbẹnnyẹ rị imẹ ndị nke
Osolobuẹ rị Jerusalẹm ihiẹn.
27 Uwẹ gi uche wẹ mẹ ihiẹnni. Ezioku-ezioku, o furughọ,
makẹni wẹ gi ndị kwerini rị Jerusalẹm ụgwọ. Makẹni, omẹni
ndị wụlẹni ndị Ju e sọnguọ uwẹ wụ ndị Ju keri ngọzi imẹ-mmọn
wẹ, o furu nị ndị wụlẹni ndị Ju gizi ihiẹn ụwanị wẹ nwẹ yeni wẹ
ẹka.

28 M rụngụụ ogboni, wegụụ ihiẹn ile wẹ tụ ye wẹ, m k'e jẹn
Speni; m jẹnkọnị a banhan m d'a hụn ụnụ.
29 Ogẹn m'e gi bịa d'a hụn ụnụ, a marịnghọ m nị m k'e
gichanrịn ngọzi Kraịstị bịa.

Pọlụ A Rịọ Wẹ Ekpere

30 Umunẹ m, m rị e gi ẹfan Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jizọs' Kraịstị le
ifiri ihiẹn-ọsụsụọ gha ẹka Mmọn-nsọ bịa hụn ẹnyi nwẹ jẹnni ibe
ẹnyi a rịọ ụnụ nị ụnụ sọn m mẹkẹnmẹ ekpere, ụnụ a rịọkẹnmẹ
ni m Osolobuẹ.
31 A rịọ n'a n'ọ gbapụha m ẹka ndị kwerilẹni hụn rị imẹ alị
Judia; a rịọzịn'a nị ndị nke Osolobuẹ rị imẹ obodo Jerusalẹm
nabanhan ihiẹn m jẹnkọ ebẹhụ d'e mẹni wẹ,
32 kẹni m gi ịghọghọ bịa d'e kunrun ụnụ, omẹni Osolobuẹ a
chọghọ, e sọn m ụnụ nọdịgụụ—gi ẹ zu ikẹn, ndụn a banzị m.
33 Osolobuẹ, onyẹ hụn e ye udọn, ya nọyeni ụnụ ile. Isẹẹ.

Isi Nke Mmisin

Pọlụ Ekele Ndị Rị Ichẹn-ichẹn

1 Nabanhan nị nwẹnẹ-ẹnyi-okpoho wụ Fibi, hụn wụ onyẹ
ohu imẹ ndị-ọrụn ụka rị Sẹnkrẹ; ọ lala d'a hụn ọnụ.
2 M sị ụnụ gi ẹfan Di-nwọnni-ẹnyi nabanhan a k'o furu nị ndị
nke Osolobuẹ a nabanhan ịhịan. Yeni n'ẹ ẹka ọwụlẹ ọ chọ nị
ụnụ yen'ẹ, makẹni ya lẹ enwẹn ẹ e yepụkanị ndị bu ọda ẹka, kẹ
mmẹ nwẹn.
3 Kele ni Prisilịa lẹ Akwila, ndị mmẹ lẹ wẹ gba a rụn ọrụn
Kraịstị Jizọsị.
4 Oku m te k'e gbu wẹ. Ẹlẹ mmẹ sụọ rị e kele wẹ, kẹ ndị ụka
ile rịsọnmẹ alị ndị wụlẹni ndị Ju rị e kele wẹ.
5 Kelezi ni ụka hụn a nọ iwe wẹ e zu. Kele ni ezi ọwụ m wụ
Ẹpẹnẹtọsị. Ịya wụ onyẹ ibuzọ kwerini Kraịstị imẹ Azụụn Eshịa.
6 Kele ni Meri, hụn rụnkẹnmẹ ni ụnụ ọrụn.
7 Kele ni Andronikọsị lẹ Juniasị, ndị Ju ibe m kẹ wẹ wụ, mmẹ
lẹ wẹ wị nọ ụnọ-ngan. Wẹ wụ ndị w'a gbaye imẹ ndị-ozi pụ-
ichẹn, uwẹ bu m ụzọ wụrụ ndị nke Kraịstị.
8 Kele ni Amplayatọsị, ezi nwẹnẹ m imẹ Di-nwọnni-ẹnyi.
9 Kele ni Ọbanọsị wụ onyẹ-ọrụn ibe ẹnyi imẹ ọrụn Kraịstị lẹ
ezi ọwụ m wụ Stakisi.
10 Kele ni Apẹlẹsị, hụn wẹ e ku oku ẹ ọhụnma imẹ Kraịstị.
Kele ni ezi-lẹ-ụlọ Aristobulọsị.
11 Kele ni Hẹrodiọnụ, hụn mmẹ lẹ ịya wụ onyẹ alị ohu. Kele
ni ndị hụn kwerini Di-nwọnni-ẹnyi imẹ ezi-lẹ-ụlọ Nasisọsị.
12 Kele ni Traịfina lẹ Traịfosa, ikpoho ndị hụ a rụnkẹnmẹni Di-
nwọnni-ẹnyi ọrụn. Kele ni ezi ọwụ m wụ Pẹsisi, hụn rụnkẹnmẹni
Di-nwọnni-ẹnyi ọrụn.

13 Kele ni Rufọsị, hụn Di-nwọnni-ẹnyi họrị, ya lẹ nnẹ ẹ hụn e
mẹ mmẹ lẹ enwẹn m kẹ nwa a ogẹn ile.
14 Kele ni Asinkritọsị lẹ Flegọnụ lẹ Hẹmisi lẹ Patrobasị lẹ
Hẹmasị lẹ umunẹ ndị ọzọ imẹ Kraịstị wẹ ile rị ebẹhụ.
15 Kele ni Filologusu lẹ Julia. Kele ni Neriusu lẹ nwẹnẹ-ẹ-
okpoho. Kele ni Olimpasị lẹ ndị nke Osolobuẹ ile hụn wẹ ile rị
ebẹhụ.
16 Dide ni ibe ụnụ ndide rị nsọ.
Ndị ụka Kraịstị ile e zi ekele.

Oku Ịkpazụụn

17 Umunẹ m, dodo, ọ rị ẹka ụnụ, kpachanpụ nị ẹnya makẹ
ndị e buhẹ nkebe, e mẹ okukwe ụnụ uke ebe wẹ n'a kuzi ihiẹn
wụlẹni ezioku ahụn ndị kuzini ụnụ kuzi ụnụ. Gba nị nị wẹ ọsọ!
18 Makẹni ndị e mẹ ihiẹn ndịnị a rị e fe Nna ẹnyi wụ Kraịstị;
kanị wẹ rị e fe ẹfọ wẹ lẹ ihiẹn a gụnnị wẹ. W'e gi ọnụ-ọma lẹ
oku a sụọ ụsụọ e dufie ndị marịnlẹni ihiẹn.
19 Ịhịan ile a nụgụọ kẹ ụnụ dọn rị e humẹ isi. Ufiri ẹ, ẹfọ rị a
sụọ m ụsụọ banyeni ụnụ. M chọ nị ọnụ a wụ ndị marịn ihiẹn
ebe imẹ ihiẹn rị mma rị, ụnụ a wụ ndị marịnlẹni ihiẹn ebe imẹ
eje-ihiẹn rị.
20 O biekọ Osolobuẹ hụn e ye udọn a zọkpụkpọ Ekwensụ ye
okpuru ụkụ ụnụ.
Ẹfọma Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jizọsị ya nọyeni ụnụ.
21 Timoti, hụn mmẹ lẹ ya wị a rụn ọrụn e zi ekele ụnụ, ẹrịra
kẹ Lushọsị dọnzị zi ekele ụnụ. Jasịn lẹ Sọsịpata, ndị Ju ibe m, e
zizi ekele ụnụ.
22 Mmẹ wụ Tẹtiọsị, hụn de ẹkụkwọ-ozini gi ẹfan Di-nwọnni-
ẹnyi e zi ekele ụnụ.
23 Gayọsị, hụn m rị iwe ẹ, hụn ụka nọ iwe ẹ e zu, e zi ekele
ụnụ. Ẹrastọsị, hụn e dọnmẹni obodoni egho lẹ nwẹnẹ ẹnyi wụ
Kwọtus' e zi ekele ọnụ.
24 [Ẹfọma Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jizọs' Kraịstị, ya nọyeni ọnụ ile.
Isẹẹ.]

Ọjija-mma Ya rịnị Osolobuẹ!

25 Ọjija-mma ya rịnị Osolobuẹ! Ịya wụ onyẹ hụn k'a saẹka
gi ihiẹn rị imẹ oziọmanị m rị e zi hụn wẹ gi a masọnmẹ ọkwa
banyeni Jesu Kristi, mẹ ụnụ zekẹnmẹ. Oziọmanị lẹ ọkwanị rị e
ku oku ihiẹn-mini hụn te zueri ẹdẹi.
26 Kanị, e wepụhagụọ w'a nwan ifọn; wẹ rị nwan ẹ gi ihiẹn
ndị-amụma desọnmẹ imẹ Ẹhụhụọ-nsọ e mẹ ndị alị ile a marịn a;
Osolobuẹ hụn rị ndụn jẹnrin ejẹn ya ye iwu sị wẹ mẹ ẹrịra, kẹni
ndị anị ile hụn ụzọ kweri, gi okweri hụ wẹ kweri humẹn'ẹ isi.
27 Ẹghẹẹ, ọjija-mma ya rịnị Osolobuẹ! Osolobuẹ hụn ya sụọ
marịn ihiẹn ile! Ya rịn'a jẹnrin ejẹn ghahanị Jizọs' Kraịstị! Isẹẹ.

Ẹhụhụọ-Ozi Ibuzọ Pọlụ Dejẹnni Ndị Kọrẹntị
Ndị Kọrẹntị, Nke Ibuzọ

1 Mmẹ wụ Pọlụ de Ẹkụkwọ-ozini, mmẹ lẹ nwẹnẹ ẹnyi wụ
Sọstẹnẹsị. Kraịstị wụ Jizọsị kpọ m, tumẹ m onyẹ-ozi ẹ pụ-ichẹn
makẹni uche Osolobuẹ rọ.
2 Ẹnyi rị e dejẹnni ndị ụka Osolobuẹ hụn rị obodo Kọrẹntị; ndị
Osolobuẹ dọn nsọ imẹ Jesu Kristi; ndị wẹ kpọ d'a wụrụ ndị-
nsọ. Ẹnyi rị e dejẹnni uwẹ lẹ ndị ile rị ebe ọwụlẹ, hụn a kpọku
ẹfan Nna-ẹnyi wụ Jesu Kristi—Nna ẹnyi lẹ wẹ.
3 Ẹfọma lẹ udọn hụn gha ẹka Osolobuẹ Nẹdi ẹnyi lẹ Nna ẹnyi
wụ Jizọs' Kraịstị bịa ya nọyeni ụnụ.

Ngọzi Hụn Rị Imẹ Kraịstị

4 Ogẹn ile kẹ m gi e gi ifiri ụnụ a kpanmịn Osolobuẹ, makẹ
ihiẹn ile o gi gọzi ọnụ imẹ Kraịstị wụ Jizọsị.
5 Makẹni, imẹ Kraịstị, ụnụ e nwẹgụọ oyiye bu ọda ụzọ ile—kẹ
oyiye iku-oku kẹ ụdị amamihiẹn ile rị ichẹn-ichẹn—
6 kẹ o dọnzi rị a pụha ifọn nị ozi Kraịstị e werigụọ ọnọdị imẹ
ụnụ.
7 Ya wụ, oyiye Mmọn-nsọ akọnị ụnụ, kẹ ụnụ dọn rị e che
ọbịbịa Nna-ẹnyi wụ Jizọs' Kraịstị.
8 Nna ẹnyi wụ Jizọs' Kraịstị k'e mẹzikwọ ụnụ turu d'e ru
njẹndemẹ, makẹ ụnụ gha e nwọn nkọrịanị Ụhụọhịn Nna-ẹnyi
wụ Jesu Kristi.
9 Osolobuẹ hụn kpọ ụnụ d'e sọn Nwa a wụ Jizọs' Kraịstị Nna-
ẹnyi mẹkọ wụ onyẹ wẹ e gi dọn ẹnya.

Ikpe Lẹ Nkebe Imẹ Ụka!

10 Umunẹ, m gi ẹfan Nna-ẹnyi wụ Jesu Kristi a rịọ ụnụ, nị ụnụ
ile e kweyeni ibe ụnụ, amamgbe nkebe gha a rị imẹ igunrun
ụnụ, kama, nị ụnụ e nwẹ obi ohu, a chụ ihiẹn ohu.
11 Umunẹ m, m rị e ku ọnwan makẹni ndị hụ imẹ ndị ikpun-
ụlọ Klo a gwaọlẹ m nị ikpe lẹ nkebe rị imẹ igunrun ụnụ.
12 Ikpe lẹ nkebe m rị e ku wụ nị ndị hụ imẹ ụnụ rị a sị, "Pọlụ
kẹ m'e sọn;" ndị hụ sị "Apoḷọsị kẹ m'e sọn;" ndị hụ sị, "Kẹfasị wụ
Pita kẹ m'e sọn;" ndị hụ sị, "Kraịstị kẹ m'e sọn."
13 Kraịstị kebe ekebe? Pọlụ ya nwụnnị ụnụ ọnwụn? Ra ẹfan
Pọlụ kẹ wẹ gi mẹ ụnụ mirin-Chuku?
14 A kpanmịnkwọ m Osolobuẹ n'o nwọnni onyẹ m mẹ mirin-
Chuku imẹ ụnụ mmanị Krispọsị lẹ Gayọsị—
15 ya wụ, o nwọnni onyẹ ọwụlẹ k'a sị nị wẹ gi ẹfan m mẹ ụnụ
mirin-Chuku.

16 (Ẹghẹẹ, e mẹghọzịkwọ m ndị ikpun-ụlọ Stẹfanasị mirin-
Chuku. Wezụka ndịnị, anyanhanzịnị m kẹ o nwọnghọ onyẹ ọzọ
m mẹ mirin-Chuku)
17 Makẹni, ẹlẹ mirin-Chuku kẹ Kraịstị zi m d'e mẹ; kama, o
zi m d'e zi oziọma; ẹlẹ nke onyẹ ma dọnye oku, amamgbe ọ nọ
kẹ sị ẹlẹzi ikẹn gha ọnwụn Kraịstị welụa enwẹn ẹ alị nwụn elu
obe kẹ wẹ gi a rụn a.

Kraịstị Wụ Ikẹn Lẹ Amamihiẹn Osolobuẹ

18 Makẹni, ozi banyeni ọnwụn Kraịstị nwụn elu obe wụ ihiẹn
nzuzu ebe ndị lakọ ntikpọ rị; kanị ebe ẹnyi ndị Osolobuẹ rị a
zụọpụha rị, ikẹn Osolobuẹ k'ọ wụ.
19 Makẹni Ẹhụhụọ-nsọ sị,
“M k'e wiwi amamihiẹn
ndị marịn ihiẹn;
m k'e budan akọ-lẹ-uche
ndị nwọn uche.”
20 Elebe kẹ onyẹ hụ marịn ihiẹn rị? Elebe kẹ ọka-ẹhụhụọ rị?
Elebe kẹ onyẹ hụn kachanrịn alị-oku amarịn rị? Osolobuẹ e
mẹgụọnị nị amamihiẹn ụwanị wụrụ ihiẹn nzuzu?!
21 Makẹni, ebe o mẹ ni ụwa asanị ẹka gi amamihiẹn wẹ marịn
Osolobuẹ ebe ọ nọ gi amamihiẹn ẹ e mẹ ihiẹn, ọ sụọ Osolobuẹ
n'o gi nzuzu rị ozi ẹnyi rị e zi zụọpụha ndị hụn kwerini.
22 Ndị Ju sị wẹ k'a hụnrịrị ọrụn-atụmẹnya pụ-ichẹn wẹ kebe
kweri; ndị elu Griki sị mmanị ya lẹ amamihiẹn wẹ dangbama,
ekwerikọ wẹ.
23 Kanị ẹnyi hụ e zisọnmẹ ozi Kraịstị hụn wẹ gi obe kpọgbu:
ebe ndị Ju rị, ihiẹn atụ-ẹnya wẹ e lenịa a kpọgburu rọ; ebe ndị
wụlẹni ndị Ju rị nzuzu rọ.
24 Kanị, nke ndị Osolobuẹ kpọ, kẹ ndị Ju kẹ ndị wụlẹni ndị
Ju, Kraịstị wụ ikẹn Osolobuẹ lẹ amamihiẹn Osolobuẹ.
25 Makẹni, “nzuzu” nwẹn gha ẹka Osolobuẹ bịa ka amami-
hiẹn ịhịan; “ndụn-ọgụgụ” nwẹn gha ẹka Osolobuẹ bịa ka ikẹn
ịhịan.
26 Umunẹ m, lekpọ nị ihiẹn ụnụ wụsọnmẹ ogẹn Osolobuẹ gi
kpọ ụnụ: ndị bu ọda imẹ ụnụ ẹlẹ ndị ụwa a kpọ ndị marịn ihiẹn;
ndị bu ọda ẹlẹ ndị-uku; ndị bu ọda ẹlẹ ụmụ-nze.
27 Kama, Osolobuẹ họrị ihiẹn ndị ahụn wụ nzuzu ẹnya ụwa,
kẹni o gi wẹ gbe ifẹnrẹn ye ndị marịn ihiẹn ihun; ọ họrị ihiẹn
ndị hụn zelẹni, kẹni o gi wẹ gbe ifẹnrẹn ye ndị zeni ihun.
28 Osolobuẹ họrị ihiẹn ndị hụ lụa alị, hụn w'e lenịa elu ụwanị,
lẹ ihiẹn ndị hụ nwọnlẹni ihiẹn wẹ wụ imẹ ụwanị, kẹni o gi wẹ
wetu ihiẹn ndị hụ rị mkpa alị.
29 Osolobuẹ mẹ ẹrịra makẹ onyẹ ọwụlẹ gha a nyann'a isi.
30 Osolobuẹ mẹ ụnụ gi nwan rị imẹ Kraịstị wụ Jizọsị e bi. O
mẹgụọ Kraịstị wụrụ amamihiẹn ẹnyi—amamihiẹn hụn gha ẹka

Osolobuẹ bịa, makẹni Kraịstị k'o gi mẹ ẹnyi wụrụ ndị rị ọchan, dọn ẹnyi nsọ, gbafụha ẹnyi.
31 Ẹrịra kẹ Osolobuẹ gi mẹ n'ọ rị kẹ Ẹhụhụọ-nsọ dọn ku, sị, “Onyẹ ọwụlẹ k'a nyan isi, ya gi ihiẹn Di-nwọnni-ẹnyi mẹ sụọ nyan isi.”

Isi Nke Ẹbụọ

Ikẹn Osolobuẹ, Ẹlẹ Amamihiẹn Ịhịan

1 Umunẹ m, ogẹn m gi bịa d'e zi ụnụ ozi Osolobuẹ, ekuni m oku kẹ onyẹ ma ku, ekuni m nke ndị marịn ẹhụhụọ mọbụ ndị wakẹnmẹ ẹnya.
2 Makẹni m kwademẹ obi m nị ekukọ m ihiẹn ọzọ, emẹkọ m oku ihiẹn ọzọ ọwụlẹ imẹ igunrun ụnụ wezụka Jesu Kristi lẹni wẹ kpọgbu ya wụ Jesu Kristi elu obe.
3 M bi kẹ onyẹ nwẹlẹni ihiẹn ọ wụ ogẹn ahụn, a kpachanpụ ẹnya ọhụnma-ọhụnma, e gi ẹhụ-ọmụma-nni e bi.
4 Ebe m nọ e ku oku lẹ ebe m nọ gwa ụnụ oku-Chuku, ekuni m kẹ ndị marịn ihiẹn, ekuni m hụn k'a sụọ ịhịan ụsụọ ntịn, o kweyeni m. Kama, m hụ e ku, a ghọsị ụnụ nị ẹka Mmọn-nsọ lẹ ikẹn ẹ rị a.
5 M mẹ ẹrịra kẹni ụnụ gi ifiri ikẹn lẹ ẹka Osolobuẹ rịn'a kweri, sọnmẹ Jesu, ẹlẹ ifiri amamihiẹn ịhịan.

Amamihiẹn Osolobuẹ

6 Kanị, ẹnyi e ku oku rịkẹ ndị marịn ihiẹn ebe ndị ka-ẹhụ imẹ okukwe rị, kanị ẹlẹ amamihiẹn eluni—mọbụ nke ndị rị a kị ogẹnni hụn lakọ iwi.
7 Mba, ẹnyi rị e ku oku amamihiẹn Osolobuẹ, ya wụ, ihiẹn ahụn mini hụn Osolobuẹ kwademẹ n'o d'e kedẹ ụwa n'o k'e gi ẹ ye ẹnyi ọghọ.
8 Imẹ ndị rị a kị ụwanị, o nwọnni hụn ghọta ihiẹnni; makẹni, omẹni wẹ te ghọta a, wẹ e ke kpọgbu Nna nwẹ ọghọ ile.
9 Kanị, nọkẹ kẹ Ẹhụhụọ-nsọ dọn ku,
“Ẹnya ahụntuni,
ntịn anụtuni,
ịhịan erotuni
ihiẹn Osolobuẹ kwademẹ ni
ndị o nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ wẹ.”
10 Chuku a ghọsịgụọ ẹnyi ihiẹn ndịnị ghahanị Mmọn-nsọ a. Makẹni, Mmọn-nsọ a marịngụọ ihiẹn ile, kẹ ihiẹn nzuzue rị Osolobuẹ obi.
11 Onyẹ marịn ihiẹn ile ịhịan rị e ro wezụka mmọn rị imẹ ẹ? Ẹrịra k'o gizi wụrụ n'o nwọnni onyẹ marịn obi Osolobuẹ mmanị Mmọn Osolobuẹ.

12 Bụ ẹlẹ mmọn nke ụwanị kẹ ẹnyi nwẹhẹn, kanị ya wụ Mmọn
hụn gha ebe Osolobuẹ rị bịa, kẹni ẹnyi hụn ụzọ marịn ihiẹn ile
hụn Osolobuẹ shịapụ ẹfọ ye ẹnyi ọfẹ.
13 Ihiẹn ndịnị wẹ Osolobuẹ ye ẹnyi kẹ ẹnyi e ku nwan; ẹnyi
ara gi oku wẹ gi amamihiẹn ịhịan kuzi ẹnyi ku wẹ, kama, ẹnyi
e gi oku Mmọn-nsọ kuzi ẹnyi e ku wẹ; e gi oku gha ẹka Mmọn-
nsọ bịa a kọwa ihiẹn imẹ-mmọn hụn gha ẹka Mmọn-nsọ bịa.
14 Onyẹ hụn nwọnlẹni Mmọn-nsọ ara nabanhan ihiẹn gha
ẹka Mmọn Osolobuẹ bịa, makẹni wẹ wụ ihiẹn nzuzu ebe ọ rị. Ọ
saẹka ghọta wẹ, makẹni Mmọn-nsọ sụọ e mẹ ịhịan a ghọha wẹ.
15 Onyẹ nwọn Mmọn-nsọ a ghọtachanrịn kẹ ihiẹn ile nọ, kanị
o nwọnni onyẹ hụn a saẹka a ghọta ya lẹ enwẹn ẹ.
16 Ya kẹ Ẹhụhụọ-nsọ gi sị,
“Onyẹ marịn obi Di-nwọnni-ẹnyi?
Onyẹ k'e ri-ẹka dụn a ọdụn?”
Kanị, ẹnyi e nwọnghọ obi Kraịstị hụn ẹnyi gi a marịn obi Di-
nwọnni-ẹnyi.

Isi Nke Ẹtọ

Ndị-ụka Rị A Zụọ Ẹka-nke!

1 Umunẹ, asanị m ẹka gwa ụnụ oku kẹ ndị nwẹ Mmọn-nsọ;
kama, m gwa ụnụ oku kẹ ịhịan mmaka, lẹkẹ ndị wụ ụmụ-ndu
imẹ Kraịstị.
2 Ẹran kẹ m ye ụnụ, ẹlẹ ihiẹn-oriri zeni; makẹni ụnụ e runi ogo
e ri ihiẹn-oriri zeni. Ụnụ e ke rukwọ nwan ogo e ri n'ẹ,
3 makẹni echẹn kẹ ụnụ rịkwọ e bi kẹ ndị nwọnlẹni Mmọn-
nsọ, kẹ ịhịan-mmaka. Ẹghẹẹ, ebe o mẹ ni ẹnya-ụfụ lẹ ikpe rị
imẹ igunrun ụnụ, ụnụ anọnị kẹ ndị nwọnlẹni Mmọn-nsọ? Ẹlẹ
agụngụn ịhịan-mmaka kẹ ụnụ rị a gụn?
4 Omẹni ịhịan a sị, “Pọlụ kẹ m'e sọn;” ibe ẹ sị, “Apolọsị kẹ m'e
sọn,” ẹlẹ ụnụ nọ nwan kẹ ịhịan-mmaka?
5 Kị Apolọsị wụdẹ? Kị Pọlụ wụdẹ? Ndị-idibo ụnụ gha ẹka wẹ
kweri kẹ wẹ wụhụ—onyẹ-onyẹ imẹ wẹ rụnhụ ogbo Di-nwọnni-
ẹnyi ye ẹ rụn:
6 mmẹ kụn; Apolọsị gba a mirin; kanị, Osolobuẹ wụ onyẹ mẹ
ẹ sue.
7 Ya wụ nị, kẹ onyẹ hụn kụnnị kẹ onyẹ hụn gba mirin e nwọn
ihiẹn ọ wụ—Osolobuẹ sụọ, hụn e mẹ ẹ e sue, ịya rị mkpa.
8 Onyẹ hụn kụnnị lẹ onyẹ hụn gba mirin bu ihiẹn ohu obi a
rụn. Onyẹ-onyẹ k'a narịn ụgwọ a k'o dọn rụn.
9 Makẹni, ndị-ọrụn Osolobuẹ kẹ ẹnyi wụ; ẹnyi rị a rụngbama.
Ụnụ wụ ugbo Osolobuẹ, ụnọ Osolobuẹ rị a tụn.
10 Ghahanị ẹka Osolobuẹ hụn rị imẹ ndụn m, e gbegụọ m
iyetọ nọkẹ ọkaa-ụlọ; onyẹ ọzọ rị nwan a tụnye elu ẹ. Onyẹ-onyẹ
kpachanpụkwọ ẹnya k'o dọn a tụnye elu iyetọ ahụn.

11 Makẹni onwọnni onyẹ ọwụlẹ k'a sa ẹka gbe iyetọ ọzọ karị
hụn rịnị, hụn wụ Jesu Kristi.
12 Kẹ goru kẹ ịhịan gi rị a tụnye enu iyetọ hụ-o, kẹ ọla-o, kẹ
ọmụma ndị hụn a kọnị-o, kẹ osisi-o, kẹ irurue-ọkpọnkụn-o, kẹ
achara-ọkpọnkụn-o—
13 kẹ ọrụn ịhịan nọ jẹnkọ d'a pụha ifọn, makẹni Ụhụọhịn hụ
lalanị jẹnkọ d'e wepụha a ifọn: wẹ k'e gi ọkụn ghọsị k'ọ rị; ọkụn
hụ k'e lele kẹ ọrụn onyẹ-onyẹ rụn rị.
14 Omẹni ihiẹn ịhịan rụn turuhụkwọ, ọ k'a narịn ụgwọ-ọrụn a.
15 Kanị, ọ dụnpụ ọkụn, ihiẹn sikọ d'e hunahịn onyẹ ahụn,
kanị ya lẹ enwẹn ẹ k'e nwọn nzụọpụha, bụ ọ k'a nọ kẹ onyẹ
wẹ gha imẹ ọkụn lọfụha.
16 Ụnụ amarịn nị ụnụ wụ Ụlọ-nsọ Osolobuẹ?! Ụnụ a marịn nị
Mmọn Osolobuẹ bi imẹ ụnụ?!
17 Onyẹ ọwụlẹ mẹrụ Ụlọ-nsọ Osolobuẹ, Osolobuẹ k'e tikpọ a,
makẹni Ụlọ-nsọ Osolobuẹ rị nsọ—bụ 'ya wụ Ụlọ-nsọ kẹ ụnụ wụ.
18 Edufiekwọlẹ ni enwẹn ụnụ! Omẹni ụnụ rị e ro ni ọnụ
marịn ihiẹn imẹ ụwanị, wụrụkwọ nị ndị-nzuzu, kẹni ọnụ wụrụ
ndị marịn ihiẹn nke-esi.
19 Makẹni, amamihiẹn ụwanị wụ nzuzu ẹnya Osolobuẹ. Ya
mẹ Ẹhụhụọ-nsọ gi sị,
“Ọ nwụndọn ndị marịn ihiẹn
imẹ ẹro wẹ.”
20 Ẹhụhụọ-nsọ sịzị,
“Di-nwọnni-ẹnyi a marịnguọ
nị iroro ndị marịn ihiẹn
wụ ihiẹn ọlal'iwi.”
21 Ya wụ, egizilẹ ni nwan ịhịan a nyan isi, makẹni ihiẹn ile
wụ nke ụnụ:
22 kẹ Pọlụ-o, kẹ Apolọsị-o, kẹ Kẹfasị wụ Pita-o, kẹ ụwa ile-o; kẹ
ndụn-o, kẹ ọnwụn-o; kẹ ihiẹn rị ogẹnni-o, kẹ ihiẹn rị ihun-o, wẹ
ile wụ nke ụnụ;
23 ụnụ wụ nke Kraịstị; Kraịstị wụ nke Osolobuẹ.

Isi Nke Ẹnọ

Ndị-ọrụn Kristi

1 Ya wụ, o furu nị ịhịan e weri ẹnyi kẹ ndị-idibo lẹ ndị-ọrụn
Kraịstị lẹ ndị wẹ busọnmẹ ihiẹn-mini banyeni Osolobuẹ che
ẹka.
2 Ihiẹn w'a chọ ẹka onyẹ wẹ bu ihiẹn che ẹka wụ k'o furughọ
onyẹ wẹ gi e dọn ẹnya.
3 O mẹ nke m, o nwẹkẹni ihiẹn ọ wụ ebe m rị nị ụnụ mọbụ
ọgwa ịhịan-mmaka ọwụlẹ rị e kin m ikpe; m'a ra kindẹ enwẹn m
ikpe ẹnịna.

4 Ezię, obi m rị ọchan—o nwọnni eje-ihiẹn m marịn m mẹ.
Kanị, ọhụn aghọsịnị nị o nwọnni eje-ihiẹn m mẹ; Di-nwọnni-
ẹnyi ya e kin m ikpe.
5 Ya wụ, eke hanlẹ ni eṅẹn ebe ogẹn kelẹni ru. Cherigụụ nị
nị Di-nwọnni-ẹnyi bịa. O jẹnkọ d'e wepụha ihiẹn zueri imẹ ishi
ifọn. O k'e kpuchanrịn ihiẹn rị obi onyẹ ọwụlẹ oghe. Ogẹn hụ,
onyẹ ọwụlẹ a narịn ọjịja-mma run'ẹ ẹka Osolobuẹ.
6 Umunẹ m, e gigụọ m mmẹ lẹ Apolọsị kọwa ihiẹn ndịnị ile
makẹ ọrịnịmma ụnụ, kẹni ụnụ mụnarịn ẹnyi alị oku ahụn hụn
sị, "Emẹghafelẹ ihiẹn wẹ de imẹ Ẹkụkwọ-nsọ," makẹ ụnụ gha e
gi onyẹ ohu a nyan isi, e lenịa ibe ẹ.
7 Onyẹ gwa ị nị ihiẹn rị ichẹn rị ẹgbata 'yụ lẹ ibe i? Kịnị k'i
nwọn hụn Osolobuẹ yelẹni i? Omẹni o ye y'ẹ e ye, kị ị rị e gin'ẹ
a nyan isi nọkẹ sị ẹlẹ ihiẹn wẹ ye i e ye rọ?
8 Ụnụ e mẹ kẹ sị ẹfọ e jungụọlẹ ụnụ! Ụnụ e mẹ kẹ sị ụnụ e
higụọlẹ ọdafịn! Ụnụ e mẹ kẹ sị ụnụ e hẹnringụọlẹ ndị-nze, bụ
ẹka ẹnyi arịa! K'ọ rị m, ụnụ e hẹnringụọlẹ ndị-nze nke-esi, kẹni
ẹnyi sọn ụnụ kị!
9 Makẹni, ọ rị m kẹ sị Osolobuẹ e wegụọ ẹnyi wụ ndị-ozi pụ-
ichẹn che azụụn, lẹkẹ ndị wẹ ma ikpe ọnwụn wẹ dupụkọ d'e gbu
idẹnya ịhịan ile. Makẹni, ẹnyi a wụrụgụọ ihiẹn ụwa ile a gba ile,
kẹ ndị mmọn-ozi kẹ ịhịan.
10 Ẹnyi wụ ndị nzuzu makẹ Kraịstị, kanị ụnụ a marịnka ihiẹn
imẹ Kraịstị! Ẹnyi rị anụnụa, kanị ụnụ ze e ze! Wẹ hụ a gbaye
ụnụ, kanị wẹ hụ e lelịa ẹnyi!
11 Echẹn kẹ ẹgụn ihiẹn-oriri lẹ ihiẹn-ọrịra a gụnkwọ nwan
ẹnyi; ẹkwa ara zu ẹnyi ukun; w'e mẹshi ẹnyi ikẹn; ụlọ arịa.
12 Ẹka ẹnyi kẹ ẹnyi gi a lụrụ d'e ru nị ẹhụ a gbọrọ ẹnyi. Wẹ
kpari ẹnyi, ẹnyi a gọzi wẹ; wẹ kpokpo ẹnyi, ẹnyi e din ẹ;
13 wẹ kutọ ẹnyi, ẹnyi e gi ọnụ-ọma sọn wẹ; ẹnya ụwa, ẹnyi
e hẹnringụọ ẹfịfịa mmaka lẹ unyin w'a chanpụ—d'e rukwọ
tannị.
14 Arị m e de ihiẹnni kẹni ifẹnrẹn mẹ ụnụ, kama, m gi ẹ a dụn
ọnụ ọdụn nọkẹ ụmụ m rị m obi.
15 Ẹghẹẹ, ọ sụọ n'a nị ọnụ nwọn ndị-ndu nnụ-uku ole-lẹ-ole
imẹ Kraịstị, ụnụ e nwẹ nẹdi bu ọda, makẹni m hẹnrin nẹdi ụnụ
imẹ Kraịstị wụ Jizọsị—ghahanị oziọma m zi ụnụ.
16 Ifiri ẹ, m rị nwan a dụn ụnụ ọdụn: kịnrịn nị m nwan.
17 Ya haịn m gi zilanị ụnụ Timoti, ezi nwa m, hụn m gi e dọn
ẹnya imẹ Onyẹ-nwọnni-ẹnyi. O k'a nyanhan nị ụnụ kẹ m'e mẹ
ihiẹn imẹ Kraịstị, nyanhan nị ụnụ ya kẹ m'a kuzi ẹ imẹ ụka ile
rị ebe ile.
18 Ndị hụ imẹ ụnụ a pachemẹgụọ nwan makẹni wẹ rị e ro nị
abịakọ m.

19 Kanị m lala ẹgwa, omẹni Di-nwọnni-ẹnyi a chọghọ. M bịa, a
hụn m ikẹn ndịnị rị a pacheni nwọn, ẹlẹ oku-ọnụ wẹ sụọ.
20 Makẹni, Alị-eze Osolobuẹ ẹlẹ oku-ọnụ oku-ọnụ, ikẹn kẹ wẹ
gi a marịn a.
21 Elee hụn ka ụnụ mma? Nị m wẹhẹ mkpịnsịn ra nị m gi
ihiẹn-ọsụsụọ lẹ ẹka-anụnụa bịa?

Isi Nke Iseṇ

Onyẹ Ụka Ghẹrẹni

1 E kughọdẹ w'a nị ughẹrẹ rị imẹ igunrun ụnụ, ụdị hụn
ndị a rụa mmọn ghalẹni a ghẹrẹdẹ—ebe okẹnnyẹ nọ na nẹdi ẹ
nwunyẹ!
2 Bụ ụnụ hụ a họnrọn! Ẹlẹ ezigbo ẹkwan nkẹ ụnụ a kwanma,
chụpụ onyẹ ahụn mẹ ihiẹnni imẹ igunrun ọnụ?!
3 Ya wụ, ọsụọn'a nị arị m ebẹhụ ụnụ rị elee-m, elee-i, m hụ a
imẹ-mmọn; a hangbugụọlẹ m okẹnnyẹ mẹ ihiẹnni eṅẹn rịkẹ sị
m hụ ebẹhụ.
4 Ụnụ gihụ ẹfan Nna ẹnyi wụ Jizọsị gbakikomẹ—mmẹ nwẹn
k'a rịzị ebẹhụ imẹ-mmọn, ikẹn Nna ẹnyi wụ Jizọsị k'a rịzịkwọ
ebẹhụ—
5 ụnụ e we onyẹni che ẹka Ekwensụ nị wẹ hụn ụzọ tikpọ ẹhụ
a, kẹni mmọn a hụn ụzọ nwọn nzụọpụha Ụhụọhịn Nna ẹnyi wụ
Jesu Kristi.
6 Isi ụnụ rị a nyan arị mma! Ụnụ amarịn nị wẹ buchehụ
ẹkẹrẹ yisti, ọ ghagbama ogbe hụ ile wẹ gi e mẹmẹ brẹdi,
fụchanrịn a?
7 Wepụ nị nwan yisti akan, kẹni ụnụ wụrụ ogbe ọhụn yisti
rịlẹni—hụn ụnụ wụ nke-esi. Makẹni e gbugụọ wẹ Kraịstị wụ
Ebulu-nghafe ẹnyi, gi ẹ chụ ẹjan Mmẹmmẹ-Nghafe.
8 Ya wụ, nị ẹnyi gi nwan brẹdi hụ yisti rịlẹni, hụn wụ ịshịapụ-
ẹfọ lẹ ezioku, mẹ ya wụ mmẹmmẹ, ẹlẹ yisti akan hụn wụ iwe
lẹ eje-obibi.
9 E degụọ nị m ụnụ ẹhụhụọ-ozi mbụ, sị ụnụ lẹ ndị-ughẹrẹ
emẹkọlẹ.
10 Ẹlẹkwọ ndị ụwanị kwerilẹni hụn a ghẹrẹni mọbụ ndị ẹnya-
uku mọbụ ndị a tụnarịn ịhịan ihiẹn wẹ mọbụ ndị a rụa mmọn kẹ
m rị e ku. Omẹni uwẹ kẹ m te rị e ku, ya wụ nị ụnụ k'a gha imẹ
ụwanị pụ.
11 Kanị, m rị nwan e deni ụnụ, a sị ụnụ esọnlẹ onyẹ ọwụlẹ
kpọ enwẹn ẹ onyẹ-kwerini mẹkọ, omẹni ọ ghẹrẹ aghẹrẹ mọbụ
nị o nwẹ ẹnya-uku mọbụ nị ọ rụa-mmọn mọbụ nị ọ kpari ịhịan, a
kpọ iyi mọbụ nị ọ ra manya a tụ, mọbụ nị ọ tụnarịn ịhịan ihiẹn
ẹ. Ụnụ lẹ ụdị ịhịan nọ ẹrịra erigbamadẹlẹ.
12 Elee hụn biri mmẹ lẹ ịhannị ndị rị ogbe eṅẹn? Ẹlẹ ndị rị
imẹ ụka kẹ ụnụ k'a hannị eṅẹn?

13 Osolobuẹ ya nwẹ kin ndị rị ogbe ikpe: “Chụpụ nị nwan
eje-ịhịan hụ imẹ igunrun ụnụ.*”

Isi Nke Isin

Ewejẹnlẹ Ndị Ụka Ibe I Ọgwa

1 Onyẹ ọwụlẹ rị imẹ ụnụ hụn ya lẹ ibe ẹ rị e se oku, o ru egun
a nị a we oku ahụn jẹn ẹka ndị kwerilẹni, hụn nkẹ o gi jẹnburu
ndị kwerini?
2 Ụnụ a marịn nị ndị-kwerini, ya wụ ndị-nsọ, jẹnkọ d'a hannị
ụwa eṅẹn? Omẹni ọnụ k'e kin ụwa ikpe, kị wụnị ọnụ a saẹka
dọnzi oku mẹhụ ẹkẹrẹ?
3 Ụnụ amarịn nị ẹnyi jẹnkọ d'e kin ndị mmọn-ozi ikpe? Ọ rị
wụzị ikpe mmaka rị imẹ ụwanị!
4 O mẹ nwan nị ụnụ nwọn ikpe nọ ẹrịra, kị ụnụ e bun'ẹ e jẹnni
ndị hụn oku rị imẹ ụka gbashịarịlẹni?
5 M rị e ku ihiẹnni kẹni ifẹnrẹn mẹ ụnụ! Ya wụ nị o nwọnni
onyẹ marịn ihiẹn imẹ ụnụ, hụn k'a s'ẹka dọnzi oku rị ẹgbata ndị-
kwerini—
6 hụn onyẹ kwerini gi e wejẹn ibe ẹ ẹka ndị-kwerilẹni?!
7 Eziẹ, nị ikpe rịdẹ imẹ igunrun ụnụ ghọsị nị e
mẹrichanrịngụọlẹ wẹ ụnụ. Ibe i mẹ i njọ, y'a ra wefụ ẹnya?
Wẹ mẹgbu i, y'a ra gba nkịntịn?
8 Hụn nkẹ ụnụ e gi mẹ ẹrịra, ụnụ lẹ enwẹn ụnụ hụ e mẹdẹ ibe
ụnụ eje-ihiẹn, e mẹgbudẹ wẹ—kẹ ndị-ụka ibe ụnụ!
9 Ụnụ a marịn nị ndị e mẹ eje-ihiẹn abanyekọ Alị-eze Os-
olobuẹ? Anịkwọlẹ ni wẹ dufie ụnụ! Ndị-ughẹrẹ lẹ ndị a rụa-
mmọn (*ndị e fe ihiẹn ọzọ*) lẹ ndị hụn a zọ-ụkụ-eye-ọfịa lẹ ndị a na
nwunyẹ ịhịan lẹ ikẹnnyẹ hụn ikẹnnyẹ ibe wẹ a gba lẹ ikẹnnyẹ
hụn a gba ikẹnnyẹ ndị ahụn, lẹ
10 ndị-ohin lẹ ndị ẹnya-uku lẹ ndị-manya lẹ ndị a kpari ịhịan, a
kpọ iyi lẹ ndị a tụnarịn ịhịan ihiẹn ẹ abanyekọ Alị-eze Osolobuẹ.
11 Ihiẹn ndịnị kẹ ndị hụ imẹ ụnụ te wụ, kanị Osolobuẹ nọ
chanchan ụnụ; ọ nọ dọn ụnụ nsọ; ọ nọ gi ifiri ẹfan Jizọs' Kraịstị
wụ Nna ẹnyi kuni ụnụ ọhụnma ghahanị Mmọn Osolobuẹ ẹnyi.

Gba Nị Nị Ughẹrẹ Ọsọ

12 “M nwọn ikẹn mẹ ihiẹn ọwụlẹ m chọ nị m mẹ”—kanị, ẹlẹ
ihiẹn ile e ye ẹka. “M nwọn ikẹn mẹ ihiẹn ọwụlẹ m chọ nị m
mẹ”—kanị emẹkọ m igbọn ihiẹn ọwụlẹ.
13 “Ihiẹn-oriri wụ nke ẹfọ; ẹfọ wụ nke ihiẹn-oriri.” Kanị,
Osolobuẹ k'e tikpọ wẹ ẹbụọ.
Ẹhụ ẹlẹ nke ughẹrẹ, kanị, nke Di-nwọnni-ẹnyi rọ; Di-nwọnni-
ẹnyi wụzịkwọ nke ẹhụ.
14 Osolobuẹ gi ikẹn ẹ gha ọnwụn weli Onyẹ-nwọnni-ẹnyi; o k'e
welizikwọ ẹnyi nwẹn.

---

* **Isi Nke Isẹ**n:13 Ditọrọnọmi 17.7

15 Ụnụ amarịn nị ẹhụ ụnụ wụchanrịn mkpamkpa ẹhụ Kraịstị?
Nị m gi nwan mkpamkpa ẹhụ Kraịstị hẹnrin mkpamkpa ẹhụ
ịgbaraja? O mẹkọ!
16 Ụnụ amarịn nị onyẹ ya lẹ ịgbaraja gba ranhịn lẹ ịgbaraja e
hẹnringụọ ẹhụ ohu? Makẹni, imẹ Ẹhụhụọ-nsọ, wẹ sị, "Wẹ ẹbụọ
e hẹnrin ẹhụ ohu."
17 Kanị, onyẹ hụn we enwẹn ẹ cheni Di-nwọnni-ẹnyi lẹ Di-
nwọnni-ẹnyi e hẹnringụọ ohu imẹ-mmọn.
18 Gbakwọ nị nị ughẹrẹ ọsọ! Njọ ndị ọzọ ile ịhịan e mẹ ẹlẹ
imẹ ẹhụ, kanị, onyẹ hụn ghẹrẹni mẹ ẹhụ a njọ.
19 Ra ụnụ amarịndẹ nị ẹhụ ụnụ wụ Ụlọ-nsọ Mmọn-nsọ hụn rị
imẹ ụnụ, *Mmọn-nsọ* hụn ụnụ gha ẹka Osolobuẹ nwọnhẹn, nị ẹlẹ
ụnụ nwọn enwẹn ụnụ?
20 Wẹ ṅọn ụnụ e ṅọn. E gi ni nwan ẹhụ ụnụ e ye Osolobuẹ
ọghọ.

Isi Nke Ẹsa

1 Nị ẹnyi leban nwan ihiẹn ndị hụ ụnụ de ẹnya.

Ọlụlụ Di-lẹ-nwunyẹ

"Ọ hụghọ mma omẹni okẹnnyẹ ebuni ụkụ tụkwasị okpoho."
2 Kanị, makẹni ughẹrẹ jun ụzọ ile, okẹnnyẹ ọwụlẹ ya lụrụ
nwunyẹ; okpoho ọwụlẹ ya lụrụ di.
3 Di k'a gha e mẹ ni nwunyẹ ẹ ihiẹn run'ẹ imẹ ọlụlụ di-lẹ-
nwunyẹ; nwunyẹ ya e mẹzikwọ nị di ẹ ẹrịra.
4 Makẹni, ẹlẹ nwunyẹ k'e ku ihiẹn o k'e gi ẹhụ a mẹ, di ẹ nwẹ
ku; ẹrịrazịkwọ, ẹlẹ di k'e ku ihiẹn o k'e gi ẹhụ a mẹ, nwunyẹ ẹ
nwẹ ku.
5 Egilẹ ni ẹhụ ụnụ a jọ ibe ụnụ ẹfọ, mmanị ụnụ kwerigbama
nị ụnụ ye efe ẹkẹrẹ ogẹn, kẹni ọnụ hụn ụzọ bu enwẹn ọnụ che
imẹ ekpere. Omẹgụụ, ọnụ a nọgbamazị, amamgbe Ekwensụ a
nwan ọnụ, makẹni ụnụ a saẹka kwọndọnsọnmẹ enwẹn ụnụ.
6 Kanị m rịhụ e ku ẹ n'ọ nị mẹ, ẹlẹ iwu kẹ m rị e ye;
7 k'ọ rị m, ịhịan ile rị kẹ mmẹ. Kanị, onyẹ-onyẹ nwọn oyiye
nke ẹ, hụn gha ẹka Osolobuẹ bịa—hụnnị nwẹ nke ẹ, hụnnị nwẹ
nke ẹ.
8 Nke ndị kelẹni lụ lẹ ndị hụn di wẹ mọbụ nwunyẹ wẹ nwụn,
m sị wẹ n'ọ hụghọ mma nị wẹ nọdị nke wẹ—nọkẹ mmẹ.
9 Kanị, omẹni asakọ wẹ ẹka kwọndọn enwẹn wẹ, wẹ lụrụ—
makẹni ọ ka mma nị ịhịan lụrụ di mọbụ nwunyẹ karị nị ẹgụn
imẹ-mgba hụ e gbu ẹ.
10 Nke ndị lụgụnị, iwu m rị e ye wẹ wụ ọnwan (kanị ẹlẹ mmẹ
rị e ye wẹ ya, Di-nwọnni-ẹnyi rọ): nwunyẹ ajụkwọlẹ di ẹ mọbụ
kpechan a.
11 (Kanị ọ jụ di ẹ tọ mọbụ kpechan a, y'a lụlẹ ọnyẹ ọzọ. Hụn
nkẹ o gi lụrụ onyẹ ọzọ, ya lẹ di ẹ sụọkin.)

Di e kpechankwọlẹ nwunyẹ ẹ mọbụ jụ a.
12 Nke ndị ọzọ, lee ihiẹn m sị wẹ mẹ (mmẹ rị e ku ọnwan,
ẹlẹ Di-nwọnni-ẹnyi): omẹni okẹnnyẹ wụ onyẹ itu-Kraịstị nwọn
nwunyẹ hụn kwerilẹni ni Kraịstị, bụ nwunyẹ ẹ e kwerighọ n'o
sọn ẹ e bi, y'e kpechanl'a mọbụ jụ a.
13 Omẹni okpoho wụ onyẹ itu-Kraịstị nwọn di hụn kwerilẹni
ni Kraịstị, bụ di ẹ e kwerighọ n'o sọn ẹ e bi, y'e kpechanl'a
mọbụ jụ a.
14 Makẹni di hụn kwerilẹni ni Kraịstị a wụrụọlẹ onyẹ wẹ
dọn nsọ makẹ ifiri nwunyẹ ẹ *hụn kwerini Kraịstị*; nwunyẹ hụn
kwerilẹni a wụrụgụọlẹ onyẹ wẹ dọn nsọ makẹ ifiri di ẹ hụn
kwerini. Omẹni ẹlẹ ẹrịra, ụmụ ụnụ e ke rị nsọ, kanị wẹ hụ
nwan nsọ.
15 Kanị omẹni hụn kwerilẹni ni Kraịstị a jụ hụn kwerini
Kraịstị, ya rị ẹrịra. Ọ rị ẹrịra, o nwọnni iwu gi hụn kwerini,
makẹni udọn kẹ Osolobuẹ kpọ nị ẹnyi.
16 Nwunyẹ, y'a marịnghọ kẹ ẹka ị kẹ w'a gha zụọpụha di i? Di,
y'a marịnghọ kẹ ẹka ị kẹ w'a gha zụọpụha nwunyẹ i?

Nọdị Ọnọdị Ị Rị Kẹ Osolobuẹ Kpọ Ị

17 K'osilẹrị, onyẹ-onyẹ ya bimẹ obibi Di-nwọnni-ẹnyi keye ẹ;
wẹ nọdị kẹ wẹ nọ ogẹn Osolobuẹ gi kpọ wẹ; ebe okuni rị, ọnwan
kẹ m'a kuzi imẹ ụka Kraịstị ile.
18 Omẹni ịhịan a kwagụọ ugun nị Osolobuẹ d'a kpọbanhan
a imẹ Kraịstị, y'a chọkwọlẹ n'o wepụ apa ugun ọ kwa; omẹni
ịhịan akwanị ugun nị Osolobuẹ d'a kpọbanhan a imẹ Kraịstị,
y'a chọlẹ n'ọ kwa ugun.
19 Ịkwa-ugun enwọnni ihiẹn ọ wụ; akwanị-ugun enwọnni ihiẹn
ọ wụ; ihiẹn rị mkpa wụ imẹ ihiẹn Osolobuẹ ku.
20 Onyẹ-onyẹ ya nọdị ọnọdị ọ rị ogẹn Chuku gi kpọbanhan a.
21 Ị wụ igbọn ogẹn o gi kpọbanhan ị? Anịlẹ ọhụn sọngbu i; kanị
omẹni y'a hụn ụzọ y'e gi weri enwẹn i, ye e weri enwẹn i.
22 Makẹni, omẹni ịhịan wụ igbọn ogẹn wẹ gi kpọbanhan a imẹ
Di-nwọnni-ẹnyi, onyẹ werigụụ enwẹn ẹ k'ọ wụ imẹ Di-nwọnni-
ẹnyi. Ẹrịrazịkwọ, onyẹ hụn wụlẹni igbọn ogẹn wẹ gi kpọbanhan
a wụ nwan igbọn Kraịstị.
23 Osolobuẹ ṅọn ụnụ eṅọn; awụrụlẹni igbọn ịhịan.
24 Umunẹ m, nọdị nị nwan ọnọdị ọwụlẹ ụnụ rị ogẹn Osolobuẹ
gi kpọbanhan ụnụ e fe Osolobuẹ.

Ndị Nwọnlẹni Di Mọbụ Nwunyẹ

25 Nị ẹnyi ku nwan nke ndị lụlẹni di mọbụ nwunyẹ. O nwọnni
ihiẹn Di-nwọnni-ẹnyi sị m ku banyeni ọnwan, kanị m rị e ku
uche m, nọkẹ onyẹ furu wẹ gi e dọn ẹnya ghahanị ẹfọma Di-
nwọnni-ẹnyi.
26 Kẹ ihiẹn rị ogẹnni, e roghọ m'a n'o furu ni ụnụ nọdị kẹ ụnụ
nọ.

27 Omẹni i nwọn nwunyẹ, achọlẹ n'ị jụ a mọbụ kpechan a;
omẹni y'e nwọnni nwunyẹ, achọlẹ n'ị lụrụ.
28 Kanị, ị lụrụ nwunyẹ, y'e mẹni njọ; okpoho kelẹni lụ di lụrụ
di, o mẹni njọ.

Kanị, ndị lụnị jẹnkọ d'e nwọn nsọngbu imẹ ndụnnị—nsọngbu
ahụn kẹ m chọkọ nị m napụ ụnụ.
29 Umunẹ m, ihiẹn m gi ẹ e ku wụ nị ogẹn họdụnị ehizini;
gha kikẹnni jẹnmẹ, ndị hụn nwọndẹ nwunyẹ wẹ bimẹ nọkẹ sị
enwọn wẹ;
30 ndị rị a kwannị, wẹ bimẹ nọkẹ sị a rị wẹ a kwan; ndị rị a
ghọghọnị wẹ bimẹ nọkẹ sị a rị wẹ a ghọghọ; ndị hụn e ṅọnni,
wẹ bimẹ nọkẹ sị o nwọnni ihiẹn wẹ nwẹ;
31 ndị hụn gi ihiẹn ụwa e bi, wẹ ewerilẹ ẹ kẹ sị ọ rịka mkpa,
w'e gilẹ ẹ dọn-ẹnya. E bi ni ẹrịra makẹni ụwanị rị ogẹnni ghafekọ
aghafekọ.

32 Achọnị m nị ụnụ e rogbu enwẹn ụnụ. Okẹnnyẹ hụn gilẹni
nwunyẹ e ro ihiẹn Di-nwọnni-ẹnyi, o ro k'o dọn mẹ ihiẹn ẹfọ gi
a sụọ Di-nwọnni-ẹnyi ụsụọ.
33 Kanị onyẹ hụn nwọn nwunyẹ e ro ihiẹn ụwa, o ro k'o dọn
mẹ ihiẹn ẹfọ gi a sụọ nwunyẹ ẹ ụsụọ—
34 ẹrịra kẹ obi ẹ e kebe. Okpoho mọbụ nwa-agbọọ
hụn nwọnlẹni di e ro ihiẹn Di-nwọnni-ẹnyi, o ro k'o dọn
dọnmẹchanrịn ẹhụ a lẹ mmọn a nsọ; kanị okpoho hụn nwọn di
e ro ihiẹn ụwa, o ro kẹ o dọn mẹ ihiẹn ẹfọ gi a sụọ di ẹ ụsụọ.
35 M rị e ku ihiẹnni kẹni ọ rị nị ụnụ mma, ẹlẹ ni m gi ẹ gbọndọn
ụnụ, kanị, kẹni ụnụ hụn ụzọ bi k'o furu, buchanrịn obi ụnụ che
ebe Di-nwọnni-ẹnyi rị.

36 *Kanị*, omẹni ịhịan rị e ro ni ọ rịnị e mẹmẹ onyẹ hụn wẹ ẹbụọ
kutọ nị wẹ k'a lụ ọhụnma, bụ o temẹgụọ hụn okpoho mọbụ nị
hụn okẹnnyẹ a sakọzị ẹka din—ọ rị hụn okẹnnyẹ nị wẹ lụma, ya
mẹ ihiẹn hụ ọ chọ, wẹ lụma, ẹlẹ njọ.

37 Kanị onyẹ hụn kwadẹmẹgụụ obi ẹ n'ọ lụkọ, n'ọ lụkọ
okpoho hụ ya lẹ ịya kutọ, bụ ọ rịnị a dụ a n'ọ lụma a—kama,
ọ hụ a sa ẹka e kwọndọn enwẹn ẹ—onyẹ ahụn e mẹghọzịkwọ
ọhụnma omẹni ọ lụnị.
38 Ya wụ, onyẹ hụn lụnị mẹ ihiẹn rị ma, kanị onyẹ hụn lụlẹni
mẹ ihiẹn ka mma.

39 Okpoho nwọn di k'a lụrịrị di ẹ, ka sị a mẹ ni di ẹ ahụn hụ
ndụn. Kanị di ẹ nwụnhụn, o nwọn ikẹn lụrụ onyẹ sụọ n'a—ka
sị a mẹ ni onyẹ nke Di-nwọnni-ẹnyi k'ọ nụrụn.
40 O mẹ uche m, ọ nọdị k'ọ rị, ya kẹ ọ k'a ka a mma. Ọnwan
wụ uche m,—kanị e roghọ m'a nị mmẹ lẹ enwẹn m nwọnzikwọ
Mmọn Osolobuẹ.

Isi Nke Ẹsatọ

Ihiẹn-oriri Wẹ Gi Rụa Mmọn

1 Nị ẹnyi ku nwan nke ihiẹn-oriri wẹ gi rụa mmọn.

Ẹnyi a marịnghọ nị, "Ẹnyi ile marịn ihiẹn" bụ imarịn-ihiẹn e mẹ ịhịan a họnrọn mmaka, kanị, ihiẹn-ọsụsụọ kẹ wẹ gi e mẹ ịhịan e sue hụn wụ usue nke-esi.

2 Onyẹ ọwụlẹ rị e ro nị o nwọnghọ ihiẹn ọ marịn eke marịn ihiẹn o furu n'ọ marịn.

3 Kanị, onyẹ hụn nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ jẹnni Osolobuẹ, ya wụ onyẹ Osolobuẹ marịn.

4 O mẹ nwan nke iri ihiẹn-oriri wẹ gi rụa mmọn, ẹnyi a marịnghọ nị, imẹ ụwa ile, o nwọnni ihiẹn mmọn wẹ kpụ akpụ mọbụ hụn wẹ kọma wụ, ẹnyi a marịnghọzị nị Chuku ohu sụọ rị—ọzọ a rị a.

5 Ikẹnkwọ o nwọnghọ ihiẹn ndị w'e fe nọkẹ sị wẹ wụ Chuku bụ ẹlẹ wẹ Chuku—kẹ ndị rị elu-igwee kẹ ndị rị elu ụwa. (Ezioku-ezioku, mmọn w'e fe barahị a barahị; ndị w'a kpọ "nna" barahịzịkwọ a barahị.)

6 Kanị, nke ẹnyi wụ nị Chuku ohu sụọ rị; ịya wụ Nẹdi ẹnyi; ihiẹn ile gha ẹka a a-bịa; ịya kẹ ẹnyi rị a rị nị ndụn. Nna ohu rịzị, ya wụ Jesu Kristi; Osolobuẹ ke ihiẹn ile ghahan'a; ẹnyi rị a rị ghahan'a.

7 Kanị, ẹlẹ ịhịan ile nwẹ amamihiẹnni. Makẹni, o nwẹghọ ndị o mẹ ni ịrụa-mmọn a mụmarịnguọ, nkesịnị, wẹ rihụ ihiẹn-oriri wẹ gi rụa mmọn, e weri w'ẹ kẹ ihiẹn wẹ gi rụa mmọn, obi wẹ a rụ, gbumẹ wẹ mgbu—makẹni obi wẹ ezeni.

8 Bụ ihiẹn-oriri ara mẹ ẹnyi nọchimẹ Osolobuẹ: ẹlẹ ẹnyi ka njọ omẹni ẹnyi erini, ẹlẹ ẹnyi ka mma omẹni ẹnyi ri.

9 Ya wụ, kpachanfụ nị nwan ẹnya amamgbe ụnụ e mẹmẹ nị ọnụ e werigụọ enwẹn ọnụ, mẹghafe ẹ okẹn, o hẹnrin ihiẹn umunẹ ọnụ zelẹni k'a kpọgburu.

10 Makẹni, omẹni onyẹ nke Kraịstịnị, hụn obi ẹ zelẹni, a hụn ịyụ, hụn sị n'ị marịn ihiẹn, ebe ị rị ụlọ-mmọn e ri ihiẹn-oriri, ọ kpọkinkọ obi ri ihiẹn-oriri wẹ gi rụa mmọn?

11 Ya wụ, onyẹni zelẹni, onyẹ itu-Kraịstị ibe i, hụn Kraịstị gi ifiri ẹ nwụn, e gi ifiri "amamihiẹn i ni" na iwi.

12 Ụnụ gha e mẹ umunẹ ụnụ njọ ẹnịna, a han wẹ e mẹ ihiẹn obi wẹ zelẹni gi a rụsọnmẹ, Kraịstị kẹ ụnụ rị e mẹ njọ.

13 Ya wụ, omẹnị ihiẹn m'e ri k'e mẹ nwẹnẹ m danye imẹ njọ, erikọzị m anụ ahụn m'e ri, amamgbe m'e mẹ nwẹnẹ m dan.

Isi Nke Itenẹi

Ihiẹn Ru Onyẹ-ozi Pụ-ichẹn

1 Ẹlẹ mmẹ nwọn enwẹn m? Ẹlẹ onyẹ-ozi pụ-ichẹn kẹ m wụ?
Ahụnnị m Jesu wụ Nna ẹnyi? Ụnụ ẹlẹ ihiẹn m rụnpụha imẹ ọrụn
m rị a rụnnị Di-nwọnni-ẹnyi?
2 Ọsụọn'a nị ẹlẹ m onyẹ-ozi pụ-ichẹn ẹnya ndị ọzọ, m wụ onyẹ-
ozi pụ-ichẹn ebe ụnụ rị! Nị ụnụ rị imẹ Onyẹ-nwọnni-ẹnyi a
ghọsịgụọ nị m wụ onyẹ-ozi pụ-ichẹn imẹ Di-nwọnni-ẹnyi.
3 Ihiẹnni kẹ m rị a za ndị hụn rị e kin m ikpe.
4 Ẹnyi eruni ndị wẹ k'e yerịrị ihiẹn-oriri lẹ ihiẹn-ọrịra?
5 Ẹnyi enwẹ ikẹn ịlụrụ onyẹ kwerini kẹni ẹnyi lẹ ịya a
wịhunmẹ—lẹkẹ kẹ ndị-ozi pụ-ichẹn ndị ọzọ lẹ umunẹ Onyẹ-
nwọnni-ẹnyi lẹ Kẹfasị (wụ Pita) dọn e mẹ?
6 Ra wẹ mẹmẹni mmẹ lẹ Banabasị sụọ ya nị ẹnyi k'e girịrị ẹka
ẹnyi nụrụn ihiẹn ẹnyi e gi e bi?
7 Elee onyẹ-agha gi ihiẹn ẹ a lụ agha? Onyẹ a rụn ugbo vaịnị
hụn ghalẹni e ri mkpụrụ gha imẹ ẹ pụha? Onyẹ e du anụ hụn
ghalẹni a ra mirin-ẹran wẹ gha anụ hụ wepụha?
8 M rịdẹ nwan e ku ihiẹnni nọkẹ ịhịan mmaka ra? Ẹlẹ ẹnịna
kẹ Iwu Osolobuẹ ku ẹ?
9 Imẹ Iwu Mozizi, wẹ de sị, “Ekẹnmẹlẹ okẹn-efin ọnụ ọ gha a
zọpụha mkpụrụ ọka-witi.” Efin kẹ Osolobuẹ rịdẹ e ro ra?
10 Ẹlẹ ifiri ẹnyi k'o gi ku ẹ? Ịya-nụ, ifiri ẹnyi kẹ wẹ gi de ẹ.
Makẹni, onyẹ rị a kụn ọka lẹ onyẹ rị a kụkpọnị furu nị wẹ e mẹ
ẹ, e nwọn olile-ẹnya nị o nwẹghọ hụn k'e ru wẹ ẹka.
11 Omẹni ẹnyi a kụngụọ ihiẹn imẹ-mmọn imẹ igunrun ụnụ, o
hikẹ omẹni ẹnyi a ghọnarịn ụnụ ihiẹn ụwanị ụnụ nwẹ?
12 Omẹni ụnụ hụ e ye ndị ọzọ rị a rụn ọrụn Osolobuẹ ihiẹn
ndịnị runi wẹ, ẹlẹ ẹnyi k'o te furu nị ụnụ ka e ye?
Kanị ẹnyi a dọnị ụnụ ihiẹn ndịnị runi ẹnyi, kaka! Hụn nkẹ
ẹnyi e gi mẹ ẹrịra, ẹnyi nọ dingbuchanrịn ihiẹn ọwụlẹ—hụn nkẹ
ẹnyi e gi bu uke cheni oziọma Kraịstị.
13 Ụnụ amarịn nị ndị hụn a rụn ọrụn imẹ Ụlọ-nsọ gha Ụlọ-nsọ
e nwọnhẹn ihiẹn w'e ri? Ụnụ a marịn nị wẹ e keye ndị a rụn
ọrụn ebe w'a nọ a chụ ẹjan ihiẹn wẹ gi chụ ẹjan?
14 Ẹrịrazịkwọ, Di-nwọnni-ẹnyi ti iwu, nị ndị rị e zi oziọma k'a
gha oziọma e nwọnhẹn ihiẹn wẹ gi e bi.
15 Kanị, adọtuni m kaka akpụ ihiẹn ohu imẹ ihiẹn ndịnị ile
runi m. Arịdẹni m nwan e de ihiẹnni kẹni ụnụ mẹni m wẹ. Ọ
kadẹ m mma nị m nwụnhụn anwụnhụn karị nị ịhịan a napụ m
ihiẹnni m gi a nyan isi.
16 Kanị, anyankọ m isi nị m rị e zi oziọma, makẹni iwu rọ nị
m k'e zirịrị a. Nsọngbu k'a rị nị m omẹni ezini m oziọma!
17 M wefụha obi m ile rụn ya wụ ọrụn oziọma, ụgwọ-ọrụn rịnị
m; omẹni ewepụhanị m obi m ile rụn a, ọrụn wẹ ye m rụn rọ,
m k'a rụnrịrị a.

Ẹka-ọrụn Lẹ Ụgwọ-ọrụn

18 Kị wụzị nwan ụgwọ-ọrụn m? Ụgwọ-ọrụn m wụ nị m'e zi
oziọma ọfẹ, m'a ra dọ wẹ ye m ihiẹn runi m nọkẹ onyẹ rị e zi
oziọma.
19 Eziẹ rọ nị mmẹ nwọn enwẹn m; nị arị m okpuru ịhịan.
Kanị, e gigụọ m enwẹn m hẹnrin odibo ịhịan ile—kẹni m hụn
ụzọ wẹhẹzini Kraịstị ndị bu ọda.
20 M ru ebe ndị Ju rị, e bimẹ m kẹ onyẹ Ju, kẹni m hụn ụzọ
wẹhẹ ndị Ju d'a marịn Kraịstị; m ru ebe ndị hụn rị okpuru Iwu
rị, e hẹnrin m onyẹ rị okpuru Iwu. (Ẹlẹkwọ nị mmẹ lẹ enwẹn
m rị okpuru Iwu.) M'e mẹ ẹ kẹni m hụn ụzọ wẹhẹ ndị hụn rị
okpuru Iwu d'a marịn Kraịstị.
21 M ru ebe ndị rịlẹni okpuru Iwu rị, e bimẹ m rịkẹ onyẹ rịlẹni
okpuru Iwu, kẹni m hụn ụzọ wẹhẹ ndị rịlẹni okpuru Iwu d'a
marịn Kraịstị. (Ẹlẹkwọ ni iwu Osolobuẹ a rị a kị m, kanị m rị
okpuru iwu Kraịstị.)
22 M ru ebe ndị zelẹni rị, e hẹnrin m onyẹ zelẹni, kẹni m hụn
ụzọ wẹhẹ ndị zelẹni d'a marịn Kraịstị.
E hẹnringụọ m ihiẹn ile rị ichẹn-ichẹn ebe ndị ile rị ichẹn-
ichẹn rị, kẹni m gi ụzọ ọwụlẹ rịnị zụọpụha ndị hụ imẹ wẹ.
23 Ifiri oziọma kẹ m gi e mẹsọnmẹ ihiẹn ndịnị ile, kẹni
Osolobuẹ e keye m ngọzi rịn'a.
24 Ụnụ amarịn nị wẹ gha a gba ọsọ wẹ gi a dọ ọnụ, a zụọ ihiẹn
ohu, ndị hụn a dọ ọnụ e bu ọda, kanị onyẹ ohu sụọ e nwẹhẹn
ihiẹn wẹ rị a zụọ. Gbakwọ nị nwan hụn ụnụ e gi nwẹhẹn ihiẹn
ahụn ụnụ rị a chụ.
25 Onyẹ ọwụlẹ hụn a dọ ọnụ imẹ egumegu, a napụsọnmẹ
enwẹn ẹ ihiẹn ile rị ichẹn-ichẹn. W'e mẹchanrịn ihiẹnni ile kẹni
wẹ gi okpu onyẹ-mmẹri ahụn wẹ rị dọ tu wẹ ugọn—okpu mmẹri
hụn e wiwini. Kanị, ẹnyi rị e mẹ nke ẹnyi nị ẹnyi hụn ụzọ
nwọnhẹn hụn ghalẹni e wiwi.
26 Ya wụ, m'a ra gba ọsọ kẹ onyẹ marịnlẹni ihiẹn ọ chụkọ; m'a
ra dụ ịkpa kẹ onyẹ rị a dụ ufere.
27 Mba! M'e mẹshi ẹhụ m ikẹn, e gi ẹ e hẹnrin igbọn m—
amamgbe m'e zigụụ ndị ọzọ oziọma, mmẹ nwẹn a wụrụ onyẹ
wẹ jụ, nị agbanị m ọhụnma.

Isi Nke Iri

Gba Nị Nị Ịrụa-mmọn Ọsọ

1 Umunẹ m, m chọ nị ụnụ marịn ihiẹn mẹ ndị nẹdi ẹnyi wẹ
kanị, marịn a ọhụnma-ọhụnma. Wẹ ile kẹ orukpu hụ du; wẹ ile
ghafechanrịn Ohimin- Ufie hụ;
2 wẹ ile hẹnrinsọnmẹ ndị e sọn ụzọ Mozizi ghahanị mirin-
Chuku ahụn wẹ mẹ wẹ—orukpu hụ du ni wẹ lẹ Ohimin hụ wẹ
ghafe kẹ wẹ gi mẹ wẹ mirin-Chuku.
3 Wẹ ile ri ihiẹn-oriri ohu ahụn hụn gha imẹ-mmọn bịa;

4 wẹ ile raziḳwọ ihiẹn ohu ahụn hụn gha imẹ-mmọn bịa—
makẹni wẹ ra mirin hụn gha ọmụma hụ sọnkọnị wẹ pụha, hụn
gha imẹ-mmọn bịa. Ọmụma hụ wụ Kraịstị.
5 Kẹ ihiẹn ndịnị ile mẹni, imẹrinmẹ wẹ emẹni ihiẹn sụọ
Osolobuẹ ụsụọ ẹfọ, wẹ nọ nwụntọsọnmẹ imẹ atụ.
6 Ihiẹn ndịnị wẹ mẹni nọ wụrụ nị ẹnyi ihiẹn-nghọsị wẹ gi a dọ
ẹnyi ẹka-ntịn, amamgbe eje-ihiẹn gha a na ẹnyi ẹnya k'o dọn la
wẹ.
7 Emẹkwọlẹ ni ndị a rụa mmọn kẹ ndị hụ imẹ wẹ—hụn wẹ de
imẹ Ẹhụhụọ-nsọ, nị
“Ndị hụ nọ nọdị anị,
e ri, a ra;
wẹ nọ lihi ọtọ, tẹnmẹ egu,
mẹsọnmẹ ihiẹn wẹ gi a rụa mmọn.”
8 Ẹnyi aghẹrẹkọkwọ nị kẹ ndị hụ imẹ wẹ dọn mẹ, hụn madụ
nnụ-uku ẹtọ-kwasị-ọgụn (madụ ọgụn-iri kwasị nnụnaị arịa nnụ-
ọgụn-ẹtọ) gi nwụnhụn akp'ọhịn ohu;
9 Ẹnyi a chọkọkwọ nị ihiẹn rị Di-nwọnni-ẹnyi ọnụ kẹ ndị hụ
imẹ wẹ dọn mẹ, agwọ nọ tagbu wẹ;
10 edẹnwịnnwịnkwọlẹ ni kẹ ndị hụ imẹ wẹ dọn mẹ, mmọn-ozi
ahụn etikpọnị nọ gbupụ wẹ.
11 Ihiẹn ndịnị mẹ ni wẹ wụsọnmẹ ihiẹn nleri. Wẹ detu ihiẹn
ndịnị igi dọ ẹnyi ẹka ntịn—ẹnyi ndị rị e bi ogẹn ịkpazụụnnị ihiẹn
ile e gi mẹzuchanrịn.
12 Ya wụ, onyẹ hụn rị e ro n'o wuzokẹ, ya kpachanpụkwọ
ẹnya amamgbe ọ dan.
13 O nwọnni ọnwụnwan bịanị ụnụ hụn ghalẹni a bịanị ịhịan.
Osolobuẹ wụ onyẹ wẹ gi e dọn ẹnya, ọ nịkọ ọnwụnwan k'a karị
ụnụ ẹka bịanị ụnụ. Kama, ọnwụnwan bịa, o k'a ghọsị ụnụ kẹ ụnụ
a dọn mẹ ẹ, kẹni ụnụ sa ẹka mẹri ẹ.
14 Ifiri ọnwan, umunẹ m, gba nị nị ịrụa-mmọn ọsọ!
15 Ndị nwẹ uche kẹ m rị a gwa oku; gi ni ẹka ụnụ lele ihiẹn m
rị e ku.
16 Mkpu ohu ahụn ẹnyi e ye Osolobuẹ ekele, a rarịsọnmẹ, ẹlẹ
mmẹkọ kẹ ẹnyi ile lẹ ẹdeke Kraịstị rị e mẹkọ? Brẹdi ahụn ẹnyi e
ye Osolobuẹ ekele, e keri, ẹlẹ mmẹkọ kẹ ẹnyi ile lẹ ẹhụ Kraịstị
rị e mẹkọ?
17 Ebe o mẹ ni brẹdi ohu sụọ rọ, ya wụ nị ẹhụ ohu kẹ ẹnyi wụ,
ọsụọn'a nị ẹnyi bu ọda—makẹni ẹnyi ile gba e ri brẹdi ohu hụ.
18 Ro ni k'ọ rị ndị alị Izrẹlụ: wẹ ile hụn e ri ihiẹn wẹ gi chụ
ẹjan e sọngụọnị wẹ mẹ ihiẹn wẹ rị e mẹ ebe ahụn wẹ nọ a chụ
ẹjan?
19 Kịnị kẹ m rị nwan e ku? M gi ẹ nwan rị e ku ni ihiẹn-oriri
wẹ gi rụa mmọn nwọn ihiẹn ọ wụ mọbụ nị mmọn nwọn ihiẹn
ọ wụ?

20 Mba. Kama, m rị e ku ni eje-mmọn kẹ ndị a rụa mmọn a
chụye ni ẹjan w'a chụ, ẹlẹ Osolobuẹ. Achọnị m nị ụnụ lẹ eje-
mmọn mẹkọ.
21 Ụnụ asakọ ẹka a rarị ihiẹn rị mkpu Di-nwọnni-ẹnyi, a
rarịzịkwọ ihiẹn rị mkpu eje-mmọn. Ụnụ asakọ ẹka e ri ọkwa
ihiẹn-oriri Di-nwọnni-ẹnyi, e rizi ọkwa ihiẹn-oriri eje-mmọn.
22 Kịnị? Ẹnyi rịdẹ nwan a chọ nị ẹnyi mẹ ẹnya fụma Osolobuẹ
ụfụ ra? Ẹnyi ka a e ze?

Bu Ẹnya Zinmẹ Hụn K'e Ye Osolobuẹ Ọghọ

23 Wẹ sị, "Ihiẹn ọwụlẹ ịhịan chọ n'o mẹ ya mẹ ẹ" Kanị, ẹlẹ
ihiẹn ile ịhịan e mẹ e ye ẹka. Wẹ sị, "Ihiẹn ọwụlẹ ịhịan chọ n'o
mẹ ya mẹ ẹ." Kanị, ẹlẹ ihiẹn ile e mẹ okukwe ịhịan e sue.
24 Onyẹ ọwụlẹ y'a chọma ọrịnịmma ndị-ọzọ, ẹlẹ nke ẹ.
25 Ri ni ihiẹn ọwụlẹ wẹ re ọdụn anụ, ajụsọnmẹlẹ ni ọnụ—
makẹ obi gha e gbumẹ ịhịan mgbu;
26 ri ni makẹni Ẹhụhụọ-nsọ sị, "Ụwa lẹ ihiẹn ile rịn'a wụ nke
Di-nwọnni-ẹnyi."
27 Onyẹ wụlẹni onyẹ itu-Kraịstị kpọ ị oriri, bụ y'a chọghọ n'i
jẹn, i ru ẹ, ri ihiẹn ọwụlẹ wẹ ye i, ajụsọnmẹlẹ ọnụ hụn obi e gi
gbumẹ ịhịan mgbu.
28 Kanị, omẹni ịhịan a sị ị, "Wẹ gi ihiẹnni rụa mmọn," erilẹ ẹ
nwan—makẹ ufiri onyẹ hụ gwa n'ị lẹ makẹ obi gha e gbumẹ
ịhịan mgbu, makẹni, ["ụwa lẹ ihiẹn ile rịn'a wụ nke Osolobuẹ."]
29 M sị, "Makẹ obi gha e gbumẹ ịhịan mgbu." Obi onyẹ ahụn
kẹ m rị e ku, ẹlẹ nke i.
Ị k'a sị, "Kị wẹ rị e gini obi rị e gbu onyẹ ọzọ mgbu a gba m
njụ m gi mẹ ihiẹn m marịn nị ẹlẹ eje-ihiẹn?
30 Omẹni e mẹgụọ m ekpere, kelegụụ Osolobuẹ, nị m d'e
rimẹ ẹ, kị wẹ rị e gini ihiẹn m ri e kutọ m, bụ e yegụghọ m
Osolobuẹ ekele nị m d'e rimẹ?"
31 Kẹ oriri kẹ ọrịra kẹ ihiẹn ọzọ ọwụlẹ ụnụ e mẹ—e mẹchanrịn
nị wẹ ile ụzọ o k'e gi wẹhẹni Osolobuẹ ọghọ.
32 Ebikwọlẹ ni obibi e mẹ okukwe onyẹ ọwụlẹ uke, kẹ ndị Ju
kẹ ndị alị ndị ọzọ kẹ ndị ụka-Osolobuẹ.
33 E bi ni hụ kẹ mmẹ: m'a lịlịma ụzọ ile nị m'e mẹ ihiẹn a
sụọ onyẹ ọwụlẹ. Makẹni ẹlẹ ọrịnịmma m kẹ m rị a chọ, kanị
ọrịnịmma ịhịan ile, kẹni wẹ hụn ụzọ nwẹ nzụọpụha.

Isi Nke Mmanaị

1 Esọn ni nzọm'ọkụ m kẹ m dọn e sọn nzọm'ọkụ Kraịstị.

Ikpumẹ-isi Ogẹn Ofufe

2 M rị a ja ụnụ mma ụnụ gi a nyanhan m imẹ ihiẹn
ile, e dọnmẹchanrịn omẹnalị ndị itu-Kraịstị ndị hụ kẹ m dọn
gwasọnmẹ ụnụ nị 'ya kẹ wẹ e mẹ ẹ.

3 Kanị, m chọ nị ụnụ ghọta nị Kraịstị wụ onyẹ-isi okẹnnyẹ
ọwụlẹ, di wụ onyẹ-isi nwunyẹ ẹ, Osolobuẹ wụ onyẹ-isi Kraịstị.
4 Okẹnnyẹ ọwụlẹ kpumẹ isi ẹ e mẹ ekpere mọbụ e zi ozi
Osolobuẹ sị wẹ zi rị e budan onyẹ-isi ẹ.
5 Kanị, okpoho ọwụlẹ bu isi-oghe e mẹ ekpere mọbụ e zi ozi
Osolobuẹ sị wẹ zi rị e budan onyẹ-isi ẹ ebe ọ nọ bu isi-oghe,
makẹni ya lẹ ikpụnpụ ntutu wụ ohu.
6 Makẹni, omẹni okpoho ekpumẹkọ isi ẹ, ya kọfụ nwan ntutu
ẹ. Kanị, omẹni ihiẹn-ifẹnrẹn rọ nị okpoho kọ ntutu ẹ mọbụ
kpụnpụ a, ya kpumẹ ẹ.
7 Okẹnnyẹ efuruni n'o kpumẹ isi ẹ ebe o mẹ ni o yi Osolobuẹ,
ọ wụzịkwọ ọghọ Osolobuẹ; kanị okpoho wụ ọghọ okẹnnyẹ.
8 Makẹni, aghanị wẹ okpoho mẹmẹ okẹnnyẹ, kama, wẹ gha
okẹnnyẹ mẹmẹ okpoho;
9 egini wẹ ifiri okpoho ke okẹnnyẹ, kama wẹ gi ifiri okẹnnyẹ
ke okpoho.
10 Ya haịn o gi mẹ ni okpoho k'e nwẹrịrị ihiẹn rị a isi o gi a
ghọsị nị o nwọnghọ onyẹ ọ rị okpuru ẹ—makẹ ifiri ndị mmọn-
ozi.
11 Kanị, imẹ Di-nwọnni-ẹnyi, okẹnnyẹ rị okpoho mkpa,
okpoho rị okẹnnyẹ mkpa.
12 Makẹni, k'o dọn mẹ ni okẹnnyẹ kẹ wẹ gha mẹmẹ okpoho,
ẹrịra k'o dọn mẹ ni okpoho kẹ wẹ gha a mụfụha okẹnnyẹ. Bụ
ihiẹn ile gha ẹka Osolobuẹ bịa.
13 Gi ni ẹka ụnụ lele ihiẹnni: ọ hụghọ mma nị okpoho e bu
isi-oghe e mẹjẹnni Osolobuẹ ekpere?
14 Wẹ k'a gwazị ụnụ a gwa nị ntutu okẹnnyẹ rukẹ ọ wụrụ n'a
ihiẹn-ifẹnrẹn?
15 Kanị, nke okpoho ru, ọghọ a rọ, makẹni wẹ ye ẹ ntutu n'o
gi e kpumẹ.
16 Kanị, onyẹ chọ n'ọ dọma ihiẹnni, ẹnyi enwẹ ụzọ ọzọ ẹnyi gi
e mẹ ẹ—kẹ ẹnyi kẹ ndị ụka Osolobuẹ.

Oriri-nsọ
(Mat 26.26-29; Mak 14.22-25; Luk 22.14-20)

17 Imẹ ihiẹn ndịnị m jẹnkọ d'e ku, a jakọ m ọnụ mma. Makẹni,
iko ụnụ a ra wẹhẹ ihiẹn ọma, kama, eje-ihiẹn k'o wẹhẹ.
18 Nke ibuzọ, a nụgụọ m nị ọnụ zu ozuzu ụka, nị nkebe a
rịsọnmẹ imẹ ụnụ. O nwọnghọ ihiẹn haịn m gi gi ẹ dọn.
19 W'a rụ ụka a, ihiẹn rị ichẹn k'a rị imẹ ụnụ, hụn wẹ e gi
marịn ndị rị e mẹ ihiẹn rị Osolobuẹ mma.
20 Kanị, ihiẹn ahụn ụnụ e ri, ụnụ zu, ẹlẹkwọ Oriri-nsọ Di-
nwọnni-ẹnyi. Kaka!
21 Makẹni, o ru ogẹn oriri hụ, onyẹ-onyẹ e rimẹ nke ẹ, echekọ
wẹ ndị ọzọ, nke wụnị onyẹ ohu e buru ẹgụn, kanị ibe ẹ e gigụọ
manya rajunchanrịn ẹfọ, ọ hụ a tụdẹ wẹ!

22 Kịnị! Ụnụ enwọn ụlọ ụnụ a nọ ri, ra? Ra ụnụ rị e legberi ụka
Osolobuẹ, e gbe ifẹnrẹn e ye ndị nwọnlẹni ihiẹn ọwụlẹ ihun?
Kịnị kẹ m k'a gwa nwan ụnụ? Nị m gi ẹ jama ụnụ mma? Emẹkọ
m'a!
23 Makẹni, ihiẹn m nwọnhẹn ẹka Di-nwọnni-ẹnyi, ya kẹ m
kuzi ụnụ: nị uhinhin hụ wẹ re ẹ, nị wẹ d'e we ẹ ye, Di-nwọnni-
ẹnyi wụ Jesu nọ weri brẹdi;
24 o yegụụ Osolobuẹ ekele, ọ nọ bebe ẹ; ọ nọ sị, "Ọnwan wụ
ẹhụ m, hụn wẹ gi ifiri ụnụ ye; e mẹ ni ọnwan e gi ẹ a nyanhan
m."
25 Ẹrịra k'o mẹzikwọ ogẹn wẹ gi rigụụ ihiẹn-oriri ẹnyasị ahụn:
o weri mkpu manya hụ, ọ nọ sị, "Mkpuni wụ nkwerigbama
ọhụn hụ wẹ gi ẹdeke m biye ẹka. E mẹ ni ihiẹnni—ogẹn ọwụlẹ
ụnụ gi a ra a ụnụ gi ẹ a nyanhan m."
26 Ya wụ nị, d'e ru mgbe Di-nwọnni-ẹnyi bịa, ogẹn ọwụlẹ ụnụ
gi e ri brẹdini, a rarị ihiẹn rị mkpuni, ụnụ rị a nyanhan ọnwụn
Di-nwọnni-ẹnyi.
27 Ya wụ nwan nị onyẹ ọwụlẹ ri brẹdi Di-nwọnni-ẹnyi mọbụ
rarị ihiẹn rị mkpu Di-nwọnni-ẹnyi ụzọ furulẹni rị e mẹ ẹhụ lẹ
ẹdeke Di-nwọnni-ẹnyi njọ.
28 Ya wụ nị onyẹ ọwụlẹ k'e lekpọgụụ enwẹn ẹ, o kebe ri brẹdi
hụ mọbụ rarị ihiẹn rị imẹ mkpu hụ.
29 Makẹni, onyẹ hụn ri brẹdi hụ mọbụ rarị ihiẹn rị imẹ mkpu
hụ bụ ọ gbayeni ẹhụ Nna-ẹnyi, rị e riri ikpe-ọmụma, a rarị ikpe-
ọmụma, e che enwẹn ẹ isi.
30 Ya haịn ndụn gilẹni rị ndị bu ọda imẹ ụnụ, emu hụ a kụ ndị
bu ọda, o nwẹgụọdẹ ndị ranhịnnị, ya wụ, ndị nwụnhụnnị.
31 Kanị, omẹni ẹnyi te buzọ lekpọgụụ enwẹn ẹnyi, Di-nwọnni-
ẹnyi eke ma ẹnyi ikpe, ye ẹnyi afụnfụn ẹnịna.
32 Kanị, Di-nwọnni-ẹnyi kin ẹnyi ikpe, ye ẹnyi afụnfụn, ọ rị e
ye ẹnyi afụnfụn k'e yeni ẹnyi ẹka, amamgbe ẹnyi e sọn ụwa narịn
ikpe-ọmụma.
33 Umunẹ m, ụnụ zu nwan nị ụnụ ri, e che ni ibe ụnụ.
34 Omẹni ẹgụn gi ịhịan, ya rigụụ ihiẹn-oriri iwe ẹ, amamgbe
izu ọnụ gha e buhẹ ikpe-ọmụma.

Banyeni ihiẹn ndị họdụnị, m bịa, a gwa m ụnụ ihiẹn ụnụ
jẹnkọ d'e mẹ.

Isi Nke Mmẹbụọ

Oyiye Mmọn-nsọ E Yesọnmẹ

1 Umunẹ m, nị m ku nwan nke oyiye Mmọn-nsọ. M chọ nị
ọnụ ghọta a ọhụnma.
2 Ụnụ a marịnghọ nị kẹ ọnụ kelẹni kweri, wẹ dufie ụnụ, tẹrị
ụnụ d'e femẹ mmọn ndị rịlẹni ndụn ghadẹlẹni e ku oku.

3 Ifiri ẹ, m chọ n'o we ụnụ ẹnya nị o nwọnni onyẹ gi
ikẹn Mmọn Osolobuẹ e ku hụn k'a sị, "Jesu arị mma." O
nwọnzikwọnị onyẹ k'a saẹka sị, "Jesu wụ Di-nwọnni-ẹnyi"
sụkpan nị Mmọn-nsọ mẹ ẹ n'o ku ẹrịra.
4 Oyiye rị ụdị ichẹn-ichẹn, kanị Mmọn-nsọ ohu ahụn e ye wẹ
ile.
5 Ọrụn w'a rụn hụn wẹ gi e fe Nna-ẹnyi rị ụdị ichẹn-ichẹn, kanị
Nna ohu hụ kẹ w'a rụnnị wẹ.
6 Ihiẹn wẹ gi ikẹn Osolobuẹ e mẹ rị ichẹn-ichẹn, kanị Os-
olobuẹ ohu ahụn sụọ rị ọrụn imẹ ọnyẹ ọwụlẹ, e mẹ wẹ ile.
7 Mmọn-nsọ e yesọnmẹ onyẹ-onyẹ imẹ ẹnyi oyiye, kẹni onyẹ
hụ gi ẹ yeni ndị ụka ile ẹka.
8 Osolobuẹ gha ẹka Mmọn-nsọ ye onyẹ ohu oyiye o gi a dụn
ọdụn, ọ ghazị ẹka Mmọn-nsọ ohu hụ ye onyẹ ọzọ oyiye o gi ku
oku ịhịan e gi marịn ihiẹn ọ marịnlẹni.
9 Ọ ghazị Mmọn-nsọ ohu hụ ye onyẹ ọzọ okukwe, ghazị ya
wụ Mmọn-nsọ ye onyẹ ọzọ oyiye ịzụọ-emu lẹ ọrịa,
10 yezi onyẹ ọzọ oyiye irụn ọrụn-atụmẹnya, ye onyẹ ọzọ oyiye
izi ozi Osolobuẹ sị wẹ zi, ye onyẹ ọzọ oyiye o gi a marịn ụdị
mmọn rị ọrụn, yezi onyẹ ọzọ oyiye ịsụ-asụsụ rị ichẹn-ichẹn, yezi
onyẹ ọzọ oyiye ịsụhutọ ihiẹn onyẹ sụnị ku.
11 Mmọn-nsọ ohu hụ, ịya nwẹ e mẹ ihiẹn ndịnị ile; o
keyesọnmẹ onyẹ-onyẹ oyiye ọ chọ n'o keye wẹ.

Ẹhụ Ohu, Bụ Mkpamkpa Bu Ọda

12 Ẹhụ ohu sụọ kẹ ịhịan nwẹ, kanị mkpamkpa-ẹhụ bu ọda rị
imẹ ẹ. Kanị, kẹ mkpamkpa ndị hụ buhanlẹ ọda, ẹhụ ohu sụọ
kẹ wẹ wụ. Ẹrịra k'ọ rịzịkwọ ẹhụ Kraịstị.
13 Makẹni, Mmọn-nsọ ohu hụ kẹ wẹ gha gi mirin-Chuku wẹ
mẹ ẹnyi bu ẹnyi ile che imẹ ẹhụ ohu—kẹ ndị Ju kẹ ndị alị ndị
ọzọ wụlẹni ndị Ju; kẹ ndị wụ igbọn kẹ ndị wụlẹni igbọn; wẹ nọ
mẹ ẹnyi ile rarịsọnmẹ Mmọn-nsọ ohu ahụn.
14 Eziẹ, ẹhụ ẹlẹ mkpamkpa ohu sụọ, kanị mkpamkpa bu ọda
rọ.
15 Ụkụ ịhịan sị, "Makẹni ẹlẹ m ẹka, ẹlẹ m nke ẹhụ," ẹlẹ ọhụn
k'e mẹ ẹ awụzịlẹ mkpamkpa-ẹhụ.
16 Omẹni ntịn sị, "Makẹni ẹlẹ m ẹnya, ẹlẹ m nke ẹhụ," ẹlẹ ọhụn
k'e mẹ ẹ awụzịlẹ mkpamkpa-ẹhụ.
17 Omẹni ẹhụ ile wụ ẹnya-ẹnya, k'o k'e gi nụ ihiẹn? Omẹni ẹhụ
ile wụ ntịn-ntịn, k'o k'e gi nụ ishin?
18 Mba, ezioku rị n'a wụ nị, Osolobuẹ e gigụọ ẹka a
dọnmẹsọnmẹ mkpamkpa ọwụlẹ rị ẹhụ k'o dọn chọ a.
19 Omẹni wẹ ile wụ mkpamkpa ohu, elebe nkẹ ẹhụ a rị?
20 Kanị, k'ọ rị wụ nị mkpamkpa-ẹhụ bu ọda, kanị ẹhụ ohu
sụọ rọ.

21 Ẹnya e ri-ẹka sị ẹka, “O nwọnni ihiẹn m gi i e mẹ!” Isi e ri-ẹka
sị ụkụ, “O nwọnni ihiẹn m gi i e mẹ!”
22 Kama, mkpamkpa-ẹhụ ndị hụ nọkẹsị wẹ ka anụnụa
rịkẹnmẹdẹ mkpa nkesịnị omẹni arị w'a, ẹhụ ezuni oke.
23 Mkpamkpa-ẹhụ ndị ahụn ẹnyi e weri ni enwọn wẹ ọghọ kẹ
ẹnyi e yedẹ ọghọ pụ-ichẹn; mkpamkpa ndị hụn furulẹni ẹnya e
legha kẹ ẹnyi kadẹ ọhụnma e dọnzi, amamgbe wẹ a hụn wẹ kẹ
wẹ rị.
24 Kanị mkpamkpa-ẹhụ ndị ahụn nwẹ ọghọ achọkanị ụdị
ndọnzini. Ẹnịna kẹ Osolobuẹ dọnmẹ ẹhụ—o we ọghọ kanị ye
mkpamkpa ndị hụ nọkẹ sị arịnị wẹ mkpa—
25 makẹ nkebe gha a rị imẹ ẹhụ, kama, nị mkpamkpa ọwụlẹ
hụn ụzọ e gi ẹka ohu e lepụ ibe wẹ ẹnya.
26 Omẹni mkpamkpa ohu nwọn nsọngbu, wẹ ile e buru
nsọngbu hụ; ọ bọ mkpamkpa ohu, wẹ ile e sọn ẹ ghọghọ.
27 Ụnụ ile wụ ẹhụ Kraịstị. Onyẹ-onyẹ imẹ ụnụ wụsọnmẹ
mkpamkpa rịn'a.
28 Imẹ ndị ụka, Osolobuẹ e tumẹsọnmẹgụọ ndị rị ichẹn-ichẹn:
nke ibuzọ wụ ndị-ozi pụ-ichẹn; hụn mẹ ẹ ẹbụọ wụ ndị-amụma lẹ
ndị e zi ozi Osolobuẹ sị wẹ zi, hụn mẹ wẹ ẹtọ wụ ndị-nkuzi; ndị
ọzọ wụ ndị a rụn ọrụn-atụmẹnya, ndị a zụọ emu, ndị e yeni ndị
ọzọ ẹka, ndị nwẹ oyiye ịkị-ọkịkị lẹ ndị a sụ asụsụ rị ichẹn-ichẹn.
29 Ịhịan ile wụ ndị-ozi pụ-ichẹn? Ịhịan ile wụ ndị-amụma lẹ
ndị Osolobuẹ e zi ozi? Ịhịan ile wụ ndị-nkuzi? Ịhịan ile a rụn
ọrụn-atụmẹnya?
30 Ịhịan ile nwọn oyiye ịzụọ-emu? Ịhịan ile a sụ asụsụ rị ichẹn-
ichẹn? Ịhịan ile a sụhutọ wẹ?
31 A nwankẹnmẹ ni nwan nị ụnụ nwọnhẹn oyiye ndị hụ ka
mkpa a rị. Kanị, nị m ghọsị ụnụ ụzọ ahụn kachanrịndẹni.

Isi Nke Mmẹtọ

Ihiẹn-ọsụsụọ

1 Omẹni m'a sụ asụsụ ile—kẹ nke ịhịan kẹ nke ndị mmọn-ozi—
bụ e nwọn m ihiẹn-ọsụsụọ, m wụhụ ẹgogo mọbụ okpokoro-
ogbogoro rị a zụn ụzụn!
2 O mẹzikwọ ni m nwọn oyiye m gi e bu-amụma, e zini
Osolobuẹ ozi, nwẹzikwọ oyiye m gi a ghọta ihiẹn ile mini lẹ
hụn m gi a marịnchanrịn ihiẹn ile; o mẹzikwọ nị m nwọnchanrịn
okukwe ile—nwẹdẹ hụn m k'e gi saẹka bupụ ugu ọnọdị a—bụ
enwọn m ihiẹn-ọsụsụọ, o nwọnni ihiẹn m wụ!
3 Ọsụọn'a nị m wechanrịn ihiẹn ile m nwọn ye ndị igbẹnnyẹ,
ọ sụọkwọn'a nị e kweridẹ m nị wẹ kpọ m ọkụn makẹ okukwe
m—ikẹnkwọ e gi m'ẹ nyan isi—kanị, omẹni e nwọn m ihiẹn-
ọsụsụọ, ọ bankọ nị m erere ọwụlẹ!

4 Ihiẹn-ọsụsụọ nwẹ ndidi; ihiẹn-ọsụsụọ e mẹ ẹfọma; a ra we
iwe-ẹnya; a ra nyan isi; a ra pache.
5 Ihiẹn-ọsụsụọ a gbaye ịhịan; a ra chọ nke ẹ sụọ; a ra bukẹnrin
olulu; ihiẹn-ọsụsụọ a ra a gụntọ eje-ihiẹn wẹ e mẹ ẹ.
6 Eje-ihiẹn a ra sụọ ihiẹn-ọsụsụọ ụsụọ—ezioku kẹ ọ ghọghọ
nị.
7 O nwọnni ihiẹn a gụụ ihiẹn-ọsụsụọ ndụn, a ra kweribehi nị
ihiẹn rị mma k'a gha imẹ ịhịan pụha, a ra nwẹbehini ịhịan olile-
ẹnya, ndụn ndidi ara gụụ a.
8 Ihiẹn-ọsụsụọ k'a tọ jẹnrin ejẹn. Kanị, nke ibu-amụma lẹ izini
Osolobuẹ ozi, ogẹn ẹ k'a ghafe; o mẹ nke asụsụ ichẹn-ichẹn,
ogẹn wẹ k'a ghafe; o mẹ nke amamihiẹn, ogẹn ẹ k'a ghafe.
9 Ogẹnni, ẹnyi amarịnzuni; amụma ẹnyi e bu lẹ ozi ẹnyi e zini
Osolobuẹ ezuni.
10 Kanị, ogẹn hụn zu oke e gi bịa, e bu wẹ hụn zulẹni oke che
ụsụọ.
11 Ogẹn m gi rị nwata, m'e ku kẹ nwata, m'e ro iroro kẹ
nwata, m'a tụ iroro kẹ nwata. A kagụụ m ẹhụ, m nọ na obibi
nwata tọ.
12 Ogẹnni ẹnyi a hụn bishi-bishi rịkẹ onyẹ rị e lee ughegbe*
rịlẹni mma. Kanị, o ru ogẹn hụ, ẹnyi lẹ ịya k'a hụntarị,
elee-m, elee-i; kikẹnni, ẹnyi amarịnzuni, kanị ogẹn hụ, m k'a
marịnchanrịn ihiẹn ile kẹ Osolobuẹ dọn marịnchanrịn m.
13 Ihiẹn ẹtọ hụn a tọnị wụ: okukwe, olil'ẹnya lẹ ihiẹn-ọsụsụọ.
Kanị, hụn kachanrịnnị wụ ihiẹn-ọsụsụọ.

Isi Nke Mmẹnọ

Oyiye Asụsụ Lẹ Igi Oyiye Yeni Ndị-ụka Ẹka

1 Lịlịma nị nwan nị ụnụ e nwọn ihiẹn-ọsụsụọ lẹni ụnụ a
chọkẹnmẹ oyiye Mmọn-nsọ—tụmadụ igi asụsụ ịhịan rị a ghọta
e zini Osolobuẹ ozi.
2 Makẹni, onyẹ hụn rị a sụ asụsụ "ire", asụsụ wẹ rịlẹni a
ghọta, rị a gwa Osolobuẹ oku, ẹlẹ ịhịan k'ọ rị a gwa, makẹni, o
nwọnni onyẹ rị a ghọta n'a. Ọ n'e gi ikẹn Mmọn-nsọ e ku ihiẹn-
mini.
3 Kanị, onyẹ hụn gi asụsụ wẹ rị a ghọta e zini Osolobuẹ ozi rị
a gwa ịhịan oku, oku hụn k'e mẹ okukwe wẹ sue, gba wẹ umẹ,
kasị wẹ obi.
4 Onyẹ hụn a sụ asụsụ wẹ rịlẹni a ghọta rị a gba enwẹn ẹ umẹ.
Kanị, onyẹ hụn gi asụsụ wẹ rị a ghọta e zini Osolobuẹ ozi rị a
gba ndị ụka umẹ.
5 K'ọ rị m, ụnụ ile a sụ asụsụ "ire" rị ichẹn-ichẹn. Kanị hụn m
ka a chọ wụ nị ụnụ e gi asụsụ wẹ rị a ghọta e zini Osolobuẹ ozi.
Onyẹ hụn gi asụsụ wẹ rị a ghọta e zini Osolobuẹ ozi ka onyẹ

* **Isi Nke Mmẹtọ**:12 Igwe wẹ finchanchanrịn ọhụnma kẹ wẹ gi e hẹnrin ughegbe ogẹn ahụn.

hụn rị a sụ asụsụ “ire” wẹ rịlẹni a ghọta—sụkpan nị ịhịan sụhutọ ihiẹn ahụn o ku ye asụsụ wẹ k'a ghọta, kẹni ọ gba ndị ụka umẹ.
6 Umunẹ m, lee n'ẹ nwan: omẹni m bịa ebe ọnụ rị, nị a sụma m asụsụ “ire” ọnụ rịlẹni a ghọta, nanị kẹ m'e dọn yeni ụnụ ẹka, wezụka nị m gi asụsụ ụnụ k'a ghọta gwa ụnụ oku? Ikẹnkwọ e gi m ya wụ asụsụ ụnụ a ghọta gwa ụnụ ihiẹn Osolobuẹ ghọsị m, mọbụ a gwa m ụnụ oku ụnụ e gi marịn ihiẹn ụnụ marịnlẹni; ikẹnkwọ e zi m ụnụ ozi Osolobuẹ sị zi; ikẹnkwọ a kuzi m ụnụ ihiẹn?
7 Ẹrịra k'ọ rịzịdẹ ihiẹn ndị hụ rịlẹni ndụn wẹ gi a kụ egu—nọkẹ ẹkpịrị mọbụ ụbọ: omẹni eyeni wẹ olu we ẹnya, nanị kẹ ịhịan e dọn ghọta ihiẹn onyẹ rị a kpọnị wẹ rị e ku?
8 Opi wẹ gi a kpọgbama ndị jẹnkọ agha ye olu wẹ ghọtalẹni, onyẹ k'e kọnrin agha?
9 Ẹrịra kẹ nke ụnụ rịzịkwọ: ụnụ gi asụsụ ọzọ hụn wẹ rịlẹni a ghọha ku oku, nanị kẹ wẹ e dọn marịn ihiẹn ụnụ rị e ku? Ya wụ nị ufere kẹ ụnụ rị a gwa oku.
10 W'a ra rụ ụka a, olu ichẹn-ichẹn bu ọda rị enu ụwa, bụ o nwọnni hụn nwọnlẹni ihiẹn wẹ gi ẹ e ku.
11 O mẹ nwan nị aghọtanị m olu ahụn, m k'a wụ otumunyẹ ẹnya onyẹ rị e gi ẹ e ku oku, ya lẹ enwẹn ẹ a wụrụ otumunyẹ ẹnya m.
12 Ẹrịra k'ọ rị ebe ụnụ lẹ enwẹn ụnụ rị: ebe oyiye Mmọn-nsọ rị a dụ ụnụ, lịlịma nị nwan nị ụnụ e nwẹkẹnmẹ wẹ, nị ụnụ e gizikwọ wẹ a gba ndị-ụka umẹ, e mẹ ụka a gha ihun.
13 Ya wụ, onyẹ gi asụsụ wẹ rịlẹni a ghọta ku oku, ya mẹ ekpere n'o nwọn ikẹn sụhutọ ihiẹn o ku ye asụsụ ndị ọ rị a gwa oku k'a ghọta.
14 Makẹni, m gi asụsụ m marịnlẹni mẹ ekpere, mmọn m hụ e mẹ ekpere, kanị, uche m arị a ghọta, o nwọnni ihiẹn uche m rị a rụn.
15 Kị m'e mẹ nwan? M k'e gi mmọn m mẹ ekpere, kanị, m k'e mẹzikwọ ekpere m k'a ghọta. M k'e gi mmọn m bụ ẹbụ, kanị m k'a bụzịkwọ ẹbụ m k'a ghọta.
16 Omẹni ẹlẹ ẹrịra, i gigụụ mmọn ị ja Osolobuẹ mma, nanị kẹ ogbori a dọn nwan sị “Isẹẹ!” gi kweyeni ekele ahụn i kele Osolobuẹ, ebe o mẹni onyẹ hụ amarịn ihiẹn ị rị e ku?
17 Ikẹnkwọ y'a jagụghọ Osolobuẹ mma nke-esi, kanị o nwọnni kẹ ọjịja-mma ị dọn yeni okukwe hụn-ẹbọ ẹka sue.
18 A kpanmịn m Osolobuẹ nị mmẹ ka ụnụ ile asụsụ “ire” ichẹn-ichẹn a sụ.
19 Kanị, imẹ ozuzu ndị-ụka, ọ ka m mma nị m ku mkpụrụ-oku isẹn m ghọta, hụn ndị ọzọ k'a ghọta, ọ ban nị wẹ erere, karị nị m gi asụsụ “ire” wẹ ghọtalẹni ku mkpụrụ-oku nnụ ole-lẹ-ole.
20 Umunẹ m, erolẹ ni iroro kẹ ụmụẹka! Kama, ebe njọ rị, a wụ nị ụmụẹka, kanị, o mẹ nke iroro, e ro ni iroro kẹ ndị ka-ẹhụ.

21 Imẹ Ẹhụhụọ-nsọ, wẹ de ẹ nị Di-nwọnni-ẹnyi sị,
“Ndị asụsụ ọzọ,
lẹ ọnụ itumunyẹ
kẹ m k'e gi gwa ndịnị oku;
kanị ẹlẹ wẹ k'e gọnzikwọ m tan ntịn.”
22 Ya wụ, ndị kwerilẹni kẹ wẹ gi asụsụ-ire a ghọsị ẹka
Osolobuẹ, ẹlẹ ndị kwerigụnị; kanị, ndị kwerigụnị kẹ wẹ gi
“Osolobuẹ sị” a gwa oku, ẹlẹ ndị kwerilẹni.
23 Ya wụ, o mẹ nwan nị ndị ụka ile zu, ịhịan ile a sụma asụsụ
ire, nị onyẹ marịnlẹni ẹnya ihiẹn ndịnị mọbụ onyẹ kwerilẹni a
banhan, o kukọ nị ẹra rị a pụ ụnụ?
24 Kanị, omẹni ịhịan ile gi asụsụ w'a ghọta e zini Osolobuẹ
ozi, onyẹ hụn kwerilẹni mọbụ onyẹ marịnlẹni ẹnya ihiẹn ndịnị
banhan, ihiẹn ịhịan ile rị e ku a mama a ikpe, ọ jụma enwẹn ẹ
njụ.
25 Ihiẹn rị a obi k'a pụha ifọn, bụ o nwẹni onyẹ ọ gwa ihiẹn
ọwụlẹ. Ọ k'a kpọnị Osolobuẹ isi-alị, ye Osolobuẹ ọghọ, sị,
“Ezioku-ezioku, Osolobuẹ rị imẹ igunrun ụnụ!”

Igi Usọnrọn E Mẹ Ihiẹn Imẹ Ụka

26 Kịnị furu nwan ẹnyi k'e mẹ, umunẹ m? Ụnụ zu, onyẹ-onyẹ
nwẹ ihiẹn ọ k'a s'ẹka mẹ: ikẹnkwọ ẹbụ rọ; ikẹnkwọ nkuzi rọ;
ikẹnkwọ ihiẹn Osolobuẹ ghọsị ịhịan k'ọ chọ n'o ku; ikẹnkwọ ozi
wẹ jẹnkọ d'e gi asụsụ ndị ọzọ zi rọ; ikẹnkwọ wẹ jẹnkọ d'a sụhutọ
oku ye asụsụ wẹ k'a ghọta. E mẹ ni ihiẹn ile k'o k'a dọn yeni ndị
ile rị ụka ẹka, gba wẹ umẹ.
27 Omẹni ịhịan k'e gi asụsụ ndị ọzọ zị ozi, ya wụrụ madụ
ẹbụọ—ọ karị-ẹka, madụ ẹtọ. Wẹ ku ẹ onyẹ-ohu onyẹ-ohu. Kanị
onyẹ sikọ d'a sụhutọnị k'a rịrịrị a.
28 Kanị, omẹni onyẹ k'a sụhutọnị arị a, ndị te k'a sụnị wẹ gba
nkịntịn imẹ ụka; wẹ gwama enwẹn wẹ lẹ Osolobuẹ oku imẹ obi
wẹ.
29 Nke ndị hụn k'e gi asụsụ w'a ghọta zini Osolobuẹ ozi,
madụ ẹbụọ mọbụ ẹtọ wẹ ku—ndị họdụnị wẹ gọnmẹ ntịn, e
leban ihiẹn wẹ rị e ku ẹnya.
30 Omẹni Osolobuẹ a ghọsị onyẹ nọdị alị ihiẹn, onyẹ rị e ku
oku ya kụsị.
31 Ụnụ ile k'a sa nwan ẹka e zi ozi Osolobuẹ sị ụnụ zi—onyẹ
ohu, onyẹ ohu—kẹni onyẹ ọwụlẹ mụnrụn ihiẹn, a gba wẹ onyẹ
ọwụlẹ umẹ.
32 Ọzọzị, mmọn onyẹ amụma lẹ onyẹ e zini Osolobuẹ ozi rị
okpuru onyẹ ahụn—ọ k'a saẹka gba nkịntịn.
33 Makẹni Osolobuẹ ẹlẹ Chuku isusu, kanị Chuku udọn lẹ
usọnrọn k'ọ wụ.
Rịkẹ kẹ ẹnyi dọn e mẹ ẹ imẹ ụka ndị-nsọ ile,

34 ikpoho wẹ gba nkịntịn imẹ ụka ile. Ẹnyi ara nị wẹ ku oku.
Wẹ we enwẹn wẹ che okpuru. Iwu e kughọzị ẹrịra.
35 Omẹni wẹ nwọn ụtaa, wẹ ru ụnọ a jụ wẹ di wẹ ya, makẹni
ihiẹn ifẹnrẹn k'ọ wụ nị okpoho k'e ku oku imẹ ụka.
36 Ra ẹka ụnụ kẹ oku Osolobuẹ ghadẹ bidọn? Ụnụ sụọ k'o ru
ẹka?
37 Onyẹ ọwụlẹ sị n'ọ wụ onyẹ-amụma lẹ onyẹ e zini Osolobuẹ
ozi, n'o ze eze imẹ mmọn, ya ku ezioku nị ihiẹnni m rị e de ni
ụnụ wụ ihiẹn Onyẹ-nwọnni-ẹnyi sị wẹ e mẹ.
38 Onyẹ ọwụlẹ sị nị ẹlẹ ezioku, weri n'ẹ nị 'ya nwẹn ẹlẹ ihiẹn
ahụn ọ sị nị 'ya k'ọ wụ.
39 Umunẹ m, igi asụsụ wẹ k'a ghọha bu amụma lẹ izini
Osolobuẹ ozi ya dụma ụnụ; k'a sịkwọlẹ ni w'a sụlẹ asụsụ “ire”.
40 Kama, e gi ni usọnrọn e mẹ ihiẹn ile, e mẹ ẹ n'ọ na ẹnya.

Isi Nke Mmisẹn

Ndị Nwụnnị Jẹnkọ D'a Rịzị Ndụn

1 Umunẹ m, m chọ nwan nị m nyanhan nị ụnụ oziọma hụn
m zi ụnụ, hụn ụnụ nabanhan, hụn ụnụ turu nwan imẹ ẹ;
2 oziọma ahụn Osolobuẹ gi rị a zụọpụha ụnụ—omẹni ụnụ
e kwọnkẹnmẹghọ ozi hụ m zi ụnụ—mmanị ụnụ kwerihụ nke
ọlal'iwi.
3 Makẹni, ihiẹnni rịkẹnmẹ mkpa imẹ ihiẹn ndị ru m ẹka rị
ihiẹn ibuzọ m mẹ n'o ruzikwọ ụnụ ẹka: nị Kraịstị gi ufiri njọ
ẹnyi nwụn nọkẹ kẹ Ẹhụhụọ-nsọ dọn ku ẹ ẹdẹi;
4 nị wẹ li ẹ; ni, nke akp'ọhịn ẹtọ, Osolobuẹ nọ weli ẹ—nọkẹ kẹ
Ẹhụhụọ-nsọ dọn ku ẹ ẹdẹi;
5 nị Kẹfasị (wụ Pita) hụn a; uwẹ Mmẹbụọ wụ ndị-ozi pụ-ichẹn
nọzị hụn a.
6 Omẹgụụ, ihiẹn karị madụ ọgụn-isẹn kwasị nnụ imẹ ndị
kwerini nọgbamanị nọ hụn a. Imẹrinmẹ wẹ hụkwọ nwan ndụn,
kanị ndị hụ imẹ wẹ a ranhịngụọ—ya wụ, a nwụnhụngụọ wẹ.
7 Omẹgụzị Jemisi nọ hụn a; omẹgụzị ndị-ozi pụ-ichẹn ile nọ
hụn a.
8 Nke ịkpazụụn imẹ wẹ ile, mmẹ nwẹn nọzị hụn a: mmẹ hụn
nọ kẹ nwa wẹ mụ ogẹn furulẹni.
9 Ezioku-ezioku, imẹ ndị ozi pụ-ichẹn ile, onwọnni onyẹ m
han kẹ 'ya. Erudẹni m onyẹ w'a kpọ onyẹ-ozi pụ-ichẹn, makẹni
m kpokpo ụka Osolobuẹ.
10 Kanị, m wụ nwan ihiẹn m wụ ghahanị ẹfọma Osolobuẹ,
bụ ẹfọma hụ o mẹni m alanị iwi. Kaka! Mmẹ rụnkarịdẹ onyẹ
ọwụlẹ imẹ wẹ. Kanị, ẹlẹ ni mmẹ rụn—kama, ẹka Osolobuẹ hụn
rị imẹ ndụn m rụn a.
11 Ya wụ, ọsụọn'a nị mmẹ zi mọbụ nị uwẹ zi, ọnwan wụ ihiẹn
ẹnyi e zi; ọnwan wụ ihiẹn ụnụ kweri.

Osolobuẹ E Weli Ndị Nwụnnị Eweli

12 O mẹ nwan nị ozi ẹnyi wụ nị Osolobuẹ gha ọnwụn weli
Kraịstị, kịnị kẹ ndị hụ imẹ ọnụ rị e kuni nị Osolobuẹ e welikọ
ndị nwụnnị?
13 Omẹni Osolobuẹ ara weli ndị nwụnnị, ya wụ nị o welini
Kraịstị—ya wụ nị Kraịstị aghanị ọnwụn lihi;
14 omẹni Osolobuẹ ewelini Kraịstị, ya wụ nị ozi ẹnyi zi
enwẹni ihiẹn ọ wụ, okukwe ọnụ enwọnzikwọnị ihiẹn ọ wụ.
15 Ya wụzị nị ẹnyi rịdẹ nwan e buokin Osolobuẹ ọnụ—makẹni
ẹnyi e kuguọ nị Osolobuẹ a ghaguọ ọnwụn weli Kraịstị—bụ o
welin'ẹ, omẹni ara weli ndị nwụnnị.
16 Omẹni Osolobuẹ ara weli ndị nwụnnị, ya wụ nị o welini
Kraịstị,
17 omẹni Osolobuẹ ewelini Kraịstị, ya wụ nị okukwe ụnụ wụ
ihiẹn la iwi, ya wụ nị ụnụ rịkwọ nwan imẹ njọ ụnụ.
18 Ya wụ nị ndị hụn rị imẹ Kraịstị ogẹn wẹ gi nwụnhụn, ndị
ranhịngụnị, a lagụọ iwi.
19 Omẹni ịrị-ndụn enu-ụwanị sụọ kẹ ẹnyi gi rị e nwọn olil'ẹnya
imẹ Kraịstị, ya wụ nị nke ẹnyi kachanrịn njọ imẹ ịhịan ile rị
ụwa.
20 Kanị, ezioku rịn'a wụ nị Osolobuẹ a ghaguọ ọnwụn weli
Kraịstị, gi ẹ hẹnrin ihiẹn-ugbo ibuzọ* o wepụha nị enwẹn ẹ imẹ
ndị nwụnnị, gi ẹ ghọsị kẹ ndị họdụnị k'e jẹn.
21 Makẹni, ebe o mẹ ni ẹka onyẹ ohu kẹ ọnwụn ghaha bịa, ịgha
ọnwụn lihi a ghaguọzịkwọ ẹka onyẹ ohu bịa.
22 Makẹni, k'o dọn mẹ ni ịhịan ile a nwụn ọnwụn makẹni wẹ
lẹ Adam wụ ohu, ẹrịra k'ọ dọnzi mẹ nị ịhịan ile k'a gha ọnwụn
lihi makẹni wẹ lẹ Kraịstị wụ ohu.
23 Kanị, o ru onyẹ o lihi, o ru onyẹ o lihi: Kraịstị wụ onyẹ
ibuzọ, mkpụrụ-ibuzọ; ọ bịazị, ndị nke ẹ e lihi.
24 Ọhụn mẹgụụ, njẹndemẹ ogẹn e ru, hụn Kraịstị jẹnkọ d'e gi
we Alị-eze che ẹka Chuku-Nẹdi—o mẹrichanrịngụụ ọkịkị ile lẹ
onyẹ ọwụlẹ rị a kịnị lẹ onyẹ ọwụlẹ ikẹn ọwụlẹ rị ẹka a.
25 Makẹni, Kraịstị k'a kịrịrị d'e ru mgbe o bugụụ ndị-iṅẹnrẹn
ẹ ile che okpuru ụkụ a.
26 Eṅẹnrẹn ịkpazụụn o k'e tikpọ wụ ọnwụn.
27 Makẹni, "Osolobuẹ e bugụọ ihiẹn ile che ẹ okpuru ụkụ."
Ya kẹ Ẹhụhụọ-nsọ ku. Kanị, omẹni Ẹhụhụọ-nsọ sị nị "ihiẹn ile
rị okpuru ụkụ a" o wechanrịn ẹnya nị Osolobuẹ, hụn bu ihiẹn
ile che ẹ okpuru ụkụ arị ihiẹn o bu che ẹ okpuru.
28 Osolobuẹ bugụụ ihiẹn ile che okpuru ya wụ Nwa a, ogẹn
hụ, Nwa a lẹ enwẹn ẹ a bịa d'a rịzịkwọ okpuru Osolobuẹ hụn

---

* **Isi Nke Mmisẹn:20** ***Ihiẹn-ugbo ibuzọ mọbụ Mkpụrụ ibuzọ*** wụ hụn wẹ wefụha imẹ ihiẹn ugbo, gi ye Osolobuẹ oyiye, wẹ kebe ghọrịma hụn họdụnị. Ọ nọkin ẹnya hụn họdụnị; k'ọ rị kẹ wẹ rị.

bu ihiẹn ile che ẹ okpuru—kẹni Chuku wụrụ ihiẹn ile ẹnya onyẹ ọwụlẹ, wụrụ onyẹ ihiẹn ile rị okpuru ẹ.

29 Omẹni Osolobuẹ ara weli ndị nwụnnị, kịnị kẹ ndị ahụn rị e mẹfụ nị ndị nwụnnị mirin-Chuku k'e mẹ? Omẹni Osolobuẹ ara weli ndị nwụnnị, kẹ ịhịan rị e mẹpụnị nị wẹ mirin-Chuku?

30 Kị ẹnyi rị nị nwan e buni enwẹn ẹnyi e che ihiẹn ọnwụn gi a kpọ ẹnyi ihun ogẹn ile?

31 M'a nwụndẹ ụhụọhịn ile ma! Ezioku rọchanrịn umunẹ m—k'o dọn wụrụ ezioku nị m gi ụnụ a nyan isi makẹ ihiẹn Kraịstị wụ Jesu Nna ẹnyi mẹ imẹ ndụn ụnụ.

32 Emẹni olil'ẹnya ịhịan-mmaka sụọ, olil'ẹnya ndụnnị sụọ, kẹ m gi kweri lụsọn eje-anụ ndị hụ ọgụn imẹ alị Ẹfẹsọsị, elee erere k'ọ bannị m?

O mẹ nwan nị Osolobuẹ ara weli ndị nwụnnị,
“Nị ẹnyi ri nwan;
nị ẹnyi ra—
makẹni o ru eki,
ẹnyi a nwụnhụn!”

33 Anịkwọlẹ ni wẹ dufie ụnụ! “Eje-ọgbọ e wiwi ezi-omumẹ!”

34 Tẹnhin ni nwan nwọnrin uche; ụnụ e mẹbehi njọ—nị ndị hụ imẹ ụnụ amarịn Osolobuẹ. Kaka! M rị e ku ọnwan kẹni ifẹnrẹn mẹ ụnụ.

Ẹhụ Ndị-nwụnnị Sikọ D'e Gi Lihi

35 Kanị, ikẹnkwọ ịhịan k'a jụma kẹ “Nanị kẹ Osolobuẹ e dọn weli ndị nwụnnị? Elee ụdị ẹhụ kẹ wẹ k'e gi bịa?”

36 Onyẹ-nzuzu! Ihiẹn ị kụnye anị ara rị ndụn, pu, wezụka n'ọ nwụnhụngụụ anwụnhụn.

37 Ọzọzị, ị gha a kụn ihiẹn, ẹlẹ ẹhụ o jẹnkọ d'e gi pụha kẹ y'a kụnye, mkpụrụ gba-ọtọ kẹ y'a kụnye: ikẹnkwọ mkpụrụ ọka-witi mọbụ mkpụrụ ihiẹn ọzọ.

38 Kanị Osolobuẹ e ye ẹ ẹhụ hụ Osolobuẹ chọ; o ye ụdị mkpụrụ ọwụlẹ ẹhụ nke ẹ.

39 Ẹhụ ihiẹn ile ẹlẹ ụdị ohu: nke ịhịan wụ ụdị ohu; anụmanụ nwọn ụdị ọzọ; nnụnụ nwọn ụdị ọzọ; azụn nwọnzịkwọ ụdị ọzọ. Onyẹ lẹ ụdị a, onyẹ lẹ ụdị a.

40 O nwọnghọ ihiẹn ndị rị elu-igwere, nwẹzikwọ ihiẹn ndị rị elu-ụwa; kanị ọghọ ihiẹn ndị rị enu-igwere wụ ụdị ichẹn, ọghọ ihiẹn ndị ahụn rị elu-ụwa wụ ụdị ichẹn.

41 Ẹnya-anwụn nwọn ọghọ nke ẹ; ifọn nwọn ọghọ nke ẹ; kokisẹ nwọnzikwọ ọghọ nke ẹ, kokisẹ ichẹn-ichẹn nwọn ọghọ ichẹn-ichẹn.

42 Ẹrịra k'o jẹnkọ d'a rị ogẹn Osolobuẹ k'e gi weli ndị nwụnnị: ẹhụ wẹ li wụ hụn e rehini, kanị hụn o k'e weli ara rehi;

43 wẹ li ẹ ebe o nwọnlẹni ọghọ, kanị hụn o k'e weli k'e nwẹ ọghọ; wẹ li ẹ ebe o kẹnrẹnlẹni, kanị hụn o k'e weli k'e nwẹ ikẹn;

44 ihiẹn wẹ li wụ ẹhụ ịhịan-mmaka, kanị ẹhụ imẹ-mmọn wẹ e
legha k'o k'e weli† Omẹni ẹhụ-mmaka rị a rị, ya wụ ẹhụ imẹ-
mmọn rịzịkwọ a rị.
45 Ẹrịra kẹ wẹ de ẹ imẹ Ẹkụkwọ-nsọ, sị, "Onyẹ ibuzọ, hụn wụ
Adam, nọ hẹnrin ịhịan rị ndụn," Adam ịkpazụụn e hẹnrin *M*mọn
hụn e ye ndụn.
46 Kanị ẹlẹ hụn imẹ-mmọn bu ụzọ bịa, kama, hụn wụ ịhịan-
mmaka bu ụzọ bịa, n'o d'e ru onyẹ imẹ-mmọn hụ.
47 Onyẹ ibuzọ hụ gha ụwanị bịa, onyẹ wẹ gi ẹjan mẹmẹ rọ;
hụn-ẹbọ gha elu-igwee bịa.
48 Kẹ onyẹ hụ wẹ gi ẹjan mẹmẹ rị, ẹrịra kẹ ndị hụn wẹ gi ẹjan
mẹmẹ rị; kẹ onyẹ hụn gha enu-igwee bịa rị, ẹrịra kẹ ndị hụn wụ
nke elu-igwee rịzịkwọ.
49 Kẹ ẹnyi dọn nwọn nwan ẹhụ hụn yi onyẹ nke ẹjan, ẹrịra kẹ
ẹnyi k'a dọnzị nwọn ẹhụ hụn yi onyẹ nke elu-igwee.
50 Umunẹ m, ọnwan wụ ihiẹn m rị a gwa ụnụ: ẹhụ-lẹ-ẹdeke
asakọ ẹka banye Alị-eze Osolobuẹ; ihiẹn a nwụnnị abanyekọ
hụn ghalẹni a nwụn.
51 Gọn ni ntịn: nị m gwa ụnụ ihiẹn-mini: ẹlẹ ẹnyi ile k'a nwụn
(ranhịn), kanị, ẹnyi ile jẹnkọ d'e nwọnhutọ!
52 O k'e mẹ idumuzi: ozigbo-ozigbo, imẹ ntabe-ẹnya ohu,
hụn wẹ gihụ gbu opi ịkpazụụn hụ! Makẹni, ogẹn opi hụ e gi
han, ndị nwụnnị k'e gi ẹhụ ghalẹni a nwụn lihi; ẹnyi ndị hụn rị
ndụn e nwọnhutọ.
53 Makẹni, ẹhụ ẹnyini hụn e rehini k'e nwọnhutọrịrị hẹnrin
hụn ghalẹni e rehi; ẹhụ ẹnyini hụn a nwụnnị k'e nwọnhutọrịrị
hẹnrin ẹhụ hụn ghalẹni a nwụn.
54 Ogẹn ẹhụnị e rehini e gi hẹnringụụ ihiẹn ghalẹni e rehi,
ẹhụnị a nwụnnị e hẹnringụụ hụn ghalẹni a nwụn, ọ wụrụ nị
ihiẹn ahụn wẹ de imẹ Ẹhụhụọ-nsọ e mẹzugụọ: nị
"E mẹriọlẹ wẹ ọnwụn,
nke ẹ a gụgụọ!
55 Euu ọnwụn!
Elebe kẹ mmẹri i rị nwan?
Euu ọnwụn!
Elebe kẹ ihiẹn i gi e gbu rị nwan?"
56 Ihiẹn ọnwụn gi e gbu wụ njọ; ikẹn njọ wụ Iwu.
57 Kanị ekele ya rịnị Osolobuẹ, hụn e ye ẹnyi mmẹri hụ
ghahanị Nna ẹnyi wụ Jesu Kristi!
58 Ya wụ, ezi umunẹ m, wuzokẹnmẹ ni nwan; emẹhunmẹlẹ
ni; a rụnwaye ni ọrụn Di-nwọnni-ẹnyi —ebe o mẹ ni ọnụ a
marịnghọ nị ọrụn ụnụ rụn imẹ Di-nwọnni-ẹnyi alakọ iwi.

---

† **Isi Nke Mmisẹ**n:44 ẹhụ imẹ-mmọn hụn w'e legha ẹnya. Luk 24.33-46; Ndị Filipi 3.21

Isi Nke Mmisin

Ihiẹn Wẹ Tụ Nị Ndị Nke Osolobuẹ

1 Nị ẹnyi ku nwan oku ihiẹn wẹ rị a tụnị ndị nke Osolobuẹ rị
Jerusalẹm. Mẹ ni ihiẹnni m gwa ụka ndị rịsọnmẹ Galeshịa mẹ:
2 ụhụọhịn ibuzọ ọwụlẹ imẹ izu-ụka, onyẹ-onyẹ imẹ ọnụ y'a
gha ihiẹn Osolobuẹ ye ẹ e wepụha, e dọnmẹ—amamgbe m'a bịa
ụnụ a tụma ihiẹn.
3 M bịa, e we m ẹhụhụọ-ozi ye ndị ọnụ hanpụha, e zi m wẹ bu
oyiye ụnụ shi Jerusalẹm.
4 Omẹni ọ hụọghọ mma nị mmẹ lẹ enwẹn m jẹn, e sọnjẹn wẹ
m.

Ihiẹn Pọlụ Chọ N'o Mẹ

5 M sikọ d'a bịa d'a hụn ụnụ—m ghagbarịgụụ Masẹdonia—
makẹni m bu ẹ obi nị m k'a ghaha Masẹdonia.
6 Ikẹnkwọ e sọn m ụnụ nọye mọbụ a nọdịchanrịndẹ m ogẹn
oyi*; kẹni ụnụ hụn ụzọ yeni m ẹka ijẹn m—ebe ọwụlẹ m jẹnkọ
d'a chọ nị m jẹn.
7 Ogẹnni, achọnị m nị m hụnhụ ụnụ ghafe. Makẹni, m chọ nị,
m bịa, a nọye m—omẹni Di-nwọnni-ẹnyi a nị m.
8 Kanị m k'a nọdị imẹ Ẹfẹsọsị d'e ru ogẹn Mmẹmmẹ-Pentikosu,
9 nị ezigbo oghere m'e gi rụnpụha ihiẹn a fụhagụọnị m—
ọsụọn'a nị ndị ọdakin buzikwọ ọda.
10 Omẹni Timoti a bịaghọ, ụnụ e mẹkwọ obi ru ẹ alị imẹ
igunrun ụnụ, makẹni ọrụn Nna-ẹnyi ohu ahụn m rị a rụn k'ọ
rị a rụn.
11 Ya wụ, onyẹ ọwụlẹ y'e legberikwọl'a. Hụn n'a n'o gi udọn
la, kẹni ọ bịa d'e kunrun m—nị m rị a tụ ẹnya ya lẹ umunẹ ẹnyi
ndị hụ.
12 Nke nwẹnẹ ẹnyi wụ Apolọsị, a rịọkẹnmẹgụọ m'a n'o sọnhẹn
umunẹ ẹnyi ndị ọzọ hụ d'a hụn ụnụ, kanị o ke chọ n'ọ bịa. Kanị,
ezigbo oghere pụhan'a, o k'a bịa.

Oku Ịkpazụụn

13 Dọnrin ni ẹnya; turukẹnmẹ ni imẹ okukwe ụnụ; atụlẹ ni
egun; zekẹnmẹ ni.
14 Gi ni ihiẹn-ọsụsụọ e mẹ ihiẹn ile ụnụ e mẹ.
15 Umunẹ, ụnụ a marịngụọ nị ikpun-ụlọ Stẹfanasị wụ
ndị ibuzọ kwerini Jesu imẹ Azụụn Akaya. Ọzọ wụ n'e
buchanrịngụọ wẹ enwẹn wẹ che ịrụnnị ndị nke Osolobuẹ
ọrụn.
16 M rị a sị ụnụ hụn a nị ụnụ e mẹ ihiẹn ọwụlẹ ndị nọ ẹrịra sị
ụnụ mẹ hụn k'e yeni wẹ ẹka rụn ọrụn hụ—kẹ uwẹ kẹ ndị ile e
sọn wẹ a rụn ọrụn hụ, a rụnshi ẹ ikẹn.
17 Ọbịbịa Stẹfanasị lẹ Fọtunatọsị lẹ Akayatọsị bịa hụ a sụọ m.
A nọkingụọ wẹ ẹnya ụnụ nwẹn rịlẹni ebeni.

---

* **Isi Nke Mmisin:6** ogẹn winta

18 Wẹ gba mmọn m umẹ, gbaziḳwọ nke ụnụ. A gbaye ni
nwan ndị nọ ẹnịna.
19 Ụka ndị rịsọnmẹ Azụụn Eshịa e zi ekele ụnụ. Akwila lẹ
Priska† lẹ ụka hụn e zu iwe wẹ e kele ụnụ ọhụnma-ọhụnma imẹ
Nna-ẹnyi.
20 Umunẹ ẹnyi ile rị ebeni e zi ekele. Dide ni ibe ụnụ odide
rị nsọ.
21 Mmẹ wụ Pọlụ gi ẹka m de ekeleni.
22 Ịbụ-ọnụ ya rịnị onyẹ ọwụlẹ ihiẹn Di-nwọnni-ẹnyi ghalẹni a
sụọ!
Di-nwọnni-ẹnyi, bịa!
23 Ẹfọma Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jizọsị ya nọyeni ụnụ.
24 M nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ jẹnni ụnụ ile imẹ Jesu Kristi.

† **Isi Nke Mmisin:19** *mọbụ:* Prisilịa

Ẹhụhụọ-Ozi Nke Ẹbụọ Pọlụ Dejẹnni Ndị Kọrẹntị
Ndị Kọrẹntị, Nke Ẹbụọ

1 Mmẹ wụ Pọlụ de Ẹkụkwọ-ozini. M wụ onyẹ-ozi pụ-ichẹn
nke Kraịstị wụ Jizọsị ghahanị uche Osolobuẹ. Mmẹ lẹ Timoti
nwẹnẹ ẹnyi gba de ẹ. Ndị ụka Osolobuẹ rị alị Kọrẹntị kẹ ẹnyi
rị e dejẹnni Ẹhụhụọ-ozini, uwẹ lẹ ndị nsọ ile hụn wẹ ile gba rị
Azụụn Akaya*.
2 Ẹfọma lẹ udọn hụn gha ẹka Osolobuẹ Nẹdi ẹnyi lẹ Di-nwẹni-
ẹnyi wụ Jizọs' Kraịstị bịa ya rịnị ụnụ.

Pọlụ E Ye Osolobuẹ Ekele

3 Ọjịja-mma ya rịnị Osolobuẹ hụn wụ Osolobuẹ lẹ Nẹdi Di-
nwọnni-ẹnyi wụ Jizọs' Kraịstị. Nẹdi omikẹn k'ọ wụ, Osolobuẹ
hụn nkasị-obi ile gha ẹka a a bịa.
4 Ịya wụ onyẹ a kasị ẹnyi obi imẹ nsọngbu ẹnyi ile, kẹni ẹnyi
saẹka e gi nkasị-obi hụn Osolobuẹ ye ẹnyi nwẹn a kasị ndị ọzọ
rị imẹ nsọngbu ọwụlẹ obi.
5 Makẹni, kẹ ẹnyi dọn a ta okẹn afụnfụn makẹ ifiri Kraịstị,
ẹrịra kẹ Osolobuẹ dọnzịkwọ a kasị ẹnyi obi ọda-ọda ghahanị
Kraịstị.
6 Omẹni nsọngbu rị a bịanị ẹnyi, ọ hụ a bịanị ẹnyi kẹni wẹ gi ẹ
kasị ọnụ obi, kẹni ụnụ gizịkwọ a nwẹ nzụọpụha; omẹni wẹ rị a
kasị ẹnyi obi, wẹ rị e gi ẹ kasị ụnụ obi ebe ụnụ nọ e wetu obi alị
e dingbu ụdị afụnfụn ohu hụ ẹnyi rị a ta.
7 Ya wụ, olil'ẹnya ẹnyi nwọn banyeni ụnụ turukwem.
Makẹni, ẹnyi a marịnghọ nị kẹ ụnụ dọn e sọn ẹnyi a ta afụnfụn
kẹ ụnụ dọnzi e sọn ẹnyi a narịn nkasị-obi.
8 Umunẹ m, ẹnyi chọ nị ụnụ marịn nị ẹnyi ta okẹn afụnfụn kẹ
ẹnyi rị Azụụn Eshịa: wẹ sọngbu ẹnyi ọda-ọda, karịdẹ hụn ẹnyi lẹ
enwẹn ẹnyi saẹka din—nke wụ nị ẹnyi erozini nị ẹnyi k'a hụn
isi.
9 Eziẹ, o te rị ẹnyi kẹ sị a magụọ wẹ ẹnyi ikpe-ọnwụn. Kanị,
ọnwan mẹ kẹni ẹnyi gi Osolobuẹ dọn ẹnya, Osolobuẹ hụn e weli
ndị nwụnnị—hụn nkẹ ẹnyi e gi gi enwẹn ẹnyi dọn ẹnya.
10 Ịya gbapụha ẹnyi imẹ eje-ọnọdị hụ te k'e gbuni ẹnyi. Ọ k'a
rị a gbapụha ẹnyi. Ịya kẹ ẹnyi rị e lee ẹnya n'o k'a gbafụhazị ẹnyi
—
11 ụnụ gha e sọn ndị ọzọ e gi ekpere e yeni ẹnyi ẹka, kẹni ndị
bu ọda hụn ụzọ gi ufiri ẹnyi a kpanmịn Osolobuẹ, makẹ ihiẹn
rị mma o gi ẹfọma mẹni ẹnyi ghahanị ekpere ndị bu ọda mẹ.

---

* **Isi Nke Ohu:1** Akaya lẹ Grisi e d'e mẹ ihiẹn ohu.

Ihiẹn Haịn Pọlụ Gizilẹni Jẹn Kọrịntị

12 Ihiẹn ẹnyi gi a nyan isi wụ ọnwan: nị obi ẹnyi rị a shịanị ẹnyi
ẹri nị ẹnyi gi obi rị ọchan lẹ ezioku Osolobuẹ bi obibi ẹnyi imẹ
ụwa, tụmadụ ẹgbata ẹnyi lẹ ụnụ; nị ẹnyi egini amamihiẹn ụwa bi,
kanị eyemẹka Osolobuẹ.
13 Makẹni, ẹnyi ara deni ụnụ ihiẹn ọwụlẹ karị hụn ụnụ a gụn,
ọ nị ụnụ ghọta; kanị m rị e lee ẹnya nị ụnụ k'a ghọtachanrịn ẹnyi,
14 kẹ ụnụ dọn nwan ghọta ẹnyi ẹkẹrẹ. Ẹghẹẹ, ụnụ a ghọtagụọ
nị ụnụ k'a saẹka gi ẹnyi nyan isi Ụhụọhịn Nna ẹnyi wụ Jizọsị k'a
bịa—nọkẹ kẹ ẹnyi nwẹn k'a dọn saẹka gizikwọ ụnụ nyan isi.
15 Makẹni ọnwan we m ẹnya haịn m te gi kwademẹ nị m k'a
bịagụzị d'a hụn ụnụ, kẹni ọ wụrụ nị ụnụ ngọzi mgbe ẹbụọ.
16 M te chọ nị m bịa d'a hụn ụnụ m jẹnkọnị Masẹdonia lẹ m
kinkọzịnị, mmẹ lẹ ụnụ nọdịgụụ, ụnụ e yeni m ẹka m jẹnkọnị
Judia.
17 Ogẹn m gi tụ iroroni, m rị eroshi-azụụnnị, eroshi-
azụụnnị? Ra m'a tụ iroro kẹ ndị ụwa hụn a sị, "ẹghẹẹ, ẹghẹẹ"
lẹ "mba, mba" mgbe ohu?
18 Kaka! Ebe o mẹ eziẹ nị Osolobuẹ wụ onyẹ-ezioku, oku ẹnyi
a gwa ụnụ e mẹtuni "ẹghẹẹ lẹ mba" nke onyẹ e ku ẹbụọ.
19 Makẹni Nwa Osolobuẹ wụ Jesu Kristi, hụn mmẹ lẹ
Sivanọsị, hụn w'a kpọzị Saịlasị, lẹ Timoti zi ụnụ ozi ẹ, ẹlẹ onyẹ a
sị "ẹghẹẹ," a sị "Mba;" kama, ihiẹn rị imẹ ẹ ogẹn ile wụ "ẹghẹẹ."
20 Makẹni, imẹ ẹ kẹ nkwa Osolobuẹ ile nọ e mẹzuchanrịn, a
wụ "ẹghẹẹ." Ya haịn ẹnyi gi a sị "Isẹẹ" ghahanị ịya wụ Jesu
Kristi, e gi e ye Osolobuẹ ọghọ.
21 Osolobuẹ lẹ enwẹn ẹ wụ onyẹ hụn e mẹ ẹnyi lẹ ụnụ e
turukẹnmẹ imẹ Kraịstị; ịya tumẹ ẹnyi,
22 ye ẹnyi ahịma a ghahanị iwe Mmọn-nsọ a che imẹ obi ẹnyi,
gi ẹ hẹnrin mbiye ihiẹn ile o k'e mẹni ẹnyi.
23 Kanị, m rị a kpọku Osolobuẹ n'ọ shịagbu m ẹri omẹni ẹlẹ
ezioku kẹ m rị e ku nị ihiẹn haịn m gilẹni bịazị Kọrẹntị wụ nị a
chọnị m nị m bịa a jụgbọma m ụnụ.
24 Arị m e gi ẹ e ku nị ẹnyi nwẹ e ku ihiẹn ụnụ gi okukwe ụnụ
e mẹ. Ẹlẹ 'ya—ihiẹn rịn'a wụ nị ẹnyi lẹ ụnụ gba a rụn kẹni ụnụ
nwẹhẹn ịghọghọ hụn k'a bịanị ụnụ makẹni ụnụ turu ọhụnma
imẹ okukwe ụnụ.

Isi Nke Ẹbụọ

1 Ya kẹ m gi kwademẹ obi m nị abịakọzị m ijẹn k'e buhẹni
ụnụ ụfụ.
2 Makẹni, m mẹ ụnụ ihiẹn ụfụ, onyẹ k'a gbazị m nwan umẹ?
Ẹlẹ ndị hụn m mẹgụụ ihiẹn ụfụ?
3 M de ni ọnụ ẹhụhụọ-ozi hụ m de, amamgbe m'a bịa,
ụnụ nwẹn, hụn nkẹ e mẹ m ghọghọ, e mẹ m ihiẹn k'a fụ

nị m. Makẹni, a marịnghọ m ọnụ ile ọhụnma-ọhụnma, nị, m ghọghọma, ụnụ ile k'a ghọghọma.
4 Ẹkwan lẹ obi rị a gbawanị m kẹ m gi de ya wụ ẹkụkwọ-ozi. E deni m'ẹ n'ọ fụ ụnụ, kanị m de ẹ ni ụnụ marịn nị ụnụ rị m obi ọda-ọda.

Gbagharị Nị Nwan Onyẹ Ahụn Mẹ Njọ

5 Omẹni o nwọn onyẹ mẹ ihiẹn ụfụ, ẹlẹ mmẹ sụọ k'o mẹ ẹ, kanị o nwọnghọ k'o gi mẹ ezioku nị ụnụ ile k'o mẹ ẹ. M sị nị "o nwẹghọ k'o dọn mẹ ezioku" makẹni achọnị m nị m bẹnyeni oku.
6 Ụdị afụnfụnnị ndị ka ọda buche ẹka ye onyẹ nọ ẹnịna e higụọ.
7 Gbagharị n'a nwan, ụnụ a rọkọ a obi, amamgbe ọ sụkụrụghafe okẹn, ndụn okukwe a gụụ a.
8 Ya wụ, dodo, ọ rị ẹka ụnụ, ghọsịzị n'a n'ọ rị ụnụ obi.
9 Lee ni ihiẹn haịn m gi de ya wụ ẹhụhụọ-ozi: m de ẹ nị m gi ẹ lele ọnụ, gizi ẹ marịn kẹ ọnụ k'e mẹchanrịn ihiẹn ile m sị ụnụ mẹ.
10 Onyẹ ọwụlẹ ụnụ gbagharị, a gbagharị m'a. Ihiẹn m gbagharị—omẹni o nwọghọ ihiẹn m gbagharị—m gbagharị makẹ ufiri ụnụ id'ẹnya Kraịstị,
11 kẹni ẹnyi gi e gbọndọn Ekwensụ, amamgbe ọ tụnarịn ẹnyi ihiẹn rị mma—makẹni ẹnyi a marịnghọ ẹro ẹ.

Nwẹnẹ i?

12 Ogẹn m gi ru alị Trasị d'e zi oziọma Kraịstị, m nọ hụn nị Di-nwọnni-ẹnyi a kpọpụgụọ ụzọ m'e gi rụn'a ọrụn ebẹhụ.
13 Kanị, obi eruni m alị, makẹni ahụnnị m Taịtọsị wụ nwẹnẹ m imẹ Kraịstị ebẹhụ. Ya m nọ sị wẹ nọdị ọhụnma, m nọ jẹnmẹ Masẹdonia.

Imẹri Ghahanị Kraịstị

14 Kanị ekele ya rịnị Osolobuẹ—makẹni, Osolobuẹ hụ e yesọnmẹ ẹnyi mmẹri ogẹn ile ghahanị onyẹ-mmẹri ahụn wụ Kraịstị—rịkẹ ndị rị e sọnhunmẹ onyẹ-mmẹri, e gi ẹnyi e zisọnmẹ ozi Kraịstị ebe ọwụlẹ ẹnyi jẹn, nọkẹ ishin-ọma rị e kungbamanị.
15 Makẹni, ebe Osolobuẹ rị, ishin Kraịstị kẹ ẹnyi wụ—kẹ ebe ndị rị e nwọn nzụọpụha rị kẹ ebe ndị lakọ iwi rị.
16 Ebe ndị ahụn lakọ iwi rị, ẹnyi rị e shin ishin hụn e gbuni; ebe ndị wẹ rị a zụọpụha rị, ẹnyi rị e shin ishin hụn e ye ndụn. Onyẹ k'a sa nwan ẹka mẹ ihiẹn ndịnị?
17 Ẹnyi anọnị kẹ ndị bu ọda hụn e ghoro oku Osolobuẹ lẹkẹ sị ibu-afịa rọ; kama, rịkẹ ndị rị imẹ Kraịstị, ẹnyi e ku oku-Chuku rịkẹ ndị-ezioku lẹ ndị Osolobuẹ zi, rịkẹ ndị rị id'ẹnya Osolobuẹ e ku.

Isi Nke Ẹtọ

Ndị-ọrụn Nkwerigbama Ọhụnnị

1 Ẹnyi a jamazịdẹ nwan enwẹn ẹnyi mma ra? Ẹnyi rịdẹ nwan
ndị ahụn a chọ onyẹ e deye wẹ ẹhụhụọ bịanị ụnụ kẹni ụnụ
kweri nabanhan wẹ ra? Ẹnyi rịdẹ nwan ndị ahụn a chọ nị ụnụ
deye wẹ ẹhụhụọ wẹ e gi nabanhan wẹ ra?
2 Mba! Ụnụ lẹ enwẹn ụnụ wụ ẹhụhụọ-ozi ẹnyi, hụn wẹ deye
imẹ obi ẹnyi, hụn ịhịan ile marịn lẹ hụn ịhịan ile a gụn.
3 Ihiẹn wẹ a hụn ebe ụnụ rị a ghọsị nị ụnụ wụ ẹhụhụọ-ozi
Kraịstị de, hụn o gha ẹka ẹnyi zihẹ. Ẹlẹ hụn wẹ gi pẹni de,
kanị hụn wẹ de ghahanị Mmọn-nsọ Osolobuẹ—Osolobuẹ hụn
rị ndụn; ẹlẹ hụn wẹ deye ibe ọmụma—rịkẹ Iwu mbụ ahụn, kanị
hụn wẹ deye imẹ obi ịhịan.
4 Ẹrịra kẹ obi ruhan ẹnyi alị ebe Osolobuẹ rị ghahanị Kraịstị.
5 Ẹlẹni ẹnyi lẹ enwẹn ẹnyi nwẹ ikẹn mẹ ihiẹn ọwụlẹ hụn ẹnyi
e gi sị nị o nwọn ihiẹn gha ẹka ẹnyi a bịa. Osolobuẹ ya e mẹ ẹnyi
gi e nwọn ikẹn e mẹ ihiẹn ọwụlẹ ẹnyi e mẹ.
6 Osolobuẹ ya mẹ ẹnyi gi saẹka wụrụ ndị-ọrụn hụn ma rụn
ọrụn imẹ nkwerigbama ọhụnnị. Nkwerigbama ọhụnnị ẹlẹ nke
Iwu wẹ de ede, kanị nke imẹ-mmọn. Makẹni hụn wẹ de e gbu
egbu, kanị Mmọn-nsọ e ye ndụn.

Nkwerigbama Akan Lẹ Nke Ọhụn

7 O mẹ nwan nị ofufe mbụ hụ gi ọghọ bịa, ofufe hụn e gbuni,
hụn wẹ kayesọnmẹ ihiẹn rịn'a elu ọmụma, nke wụ nị ndị Izrẹl'
asanị ẹka lee Mozizi ẹnya ihun makẹni ọghọ rị n'a rị e gbuke—
ọghọ hụn fapụkọnị—
8 ọghọ ofufe hụnnị wẹ gha ẹka Mmọn-nsọ e fe akarịkọ a
nwan, karị a ọhụnma-ọhụnma?
9 Omẹni ofufe hụ hụn wẹ gha a ma ịhịan ikpe e nwọnghọ
ọghọ, ya wụ nị ofufe hụnnị, hụn wẹ gi a kpọ ịhịan onyẹ rị ọchan
k'a ka a ọghọ e nwọn, ka a ọhụnma-ọhụnma!
10 Ezioku rị n'a wụ nị ihiẹn hụn te nwọn ọghọ mbụ enwọnzi
nwan ọghọ, kaka—makẹni hụn ka ọghọ e nwọn e kpumẹgụọ a.
11 O mẹ nwan nị nkwerigbama mbụ hụ lẹ ofufe rịn'a, hụn
wẹ bugụụ nwan che ụsụọ, gi ọghọ bịa, ya wụnị nke ọhụnnị hụn
k'a tọ jẹnrin ejẹn ka a ọghọ e nwọn ọhụnma-ọhụnma!
12 Ebe o mẹ nwan nị ẹnyi nwọn ụdị olile-ẹnyanị, ẹnyi e ku,
ekushi ikẹn.
13 Ẹnyi anọnị kẹ Mozizi hụn gi ẹkwa kpumẹ ihun, amamgbe
ndị Izrẹl' a hụn ebe ọghọ ahụn rị e gbukeni nọ fapụchanrịn.
14 Eziẹ, wẹ kpumẹ nghọta wẹ ogẹn hụ. D'e rukwọ nwan
tannị, wẹ gha a gụn mọbụ e gọn ntịn kẹ wẹ rị a gụn Ẹhụhụọ-
nkwerigbama akan hụ, ẹkwa hụ hụzịkwọ ebẹhụ—makẹni imẹ
Kraịstị sụọ kẹ wẹ nọ e wepụ ya wụ ẹkwa.

15 Eziẹ, eziẹ, d'e rukwọ nwan tannị, ogẹn ọwụlẹ wẹ gi a gụn
Iwu Mozizi, ẹkwa hụ e kpumẹchanrịn uche wẹ.
16 Kanị, ịhịan buruhẹ Di-nwọnni-ẹnyi, o wepụ a ẹkwa hụ
kpumẹ uche ẹ
17 “Di-nwọnni-ẹnyi” ahụn wẹ rị e ku oku ẹ wụ Mmọn-nsọ:
ebe ọwụlẹ Mmọn Di-nwọnni-ẹnyi rị, ebẹhụ kẹ ịhịan nọ e weri
enwẹn ẹ.
18 Ẹnyi ile, hụn wẹ kpupụgụụ ẹkwa hụ ihun, rị nwan e legha
ọghọ Di-nwọnni-ẹnyi nọkẹ onyinyọn rị imẹ ughegbe; wẹ hụ e
nwọnhutọ ẹnyi nị ẹnyi hụn ụzọ rị kẹ ihiẹn ahụn ẹnyi rị e legha,
e nwẹ ọghọ hụ, e nwẹwaye ẹ. Ihiẹnni gha ẹka Di-nwọnni-ẹnyi,
hụn wụ Mmọn-nsọ, a bịa.

Isi Nke Ẹnọ

Ndị-ozi Nke Ukpẹ

1 Ya wụ, ebe o mẹ nwan nị Osolobuẹ e mẹgụọnị ẹnyi omikẹn
ye ẹnyi ọrụnnị, ndụn ara gụ ẹnyi.
2 Ẹnyi a jụgụọ ihiẹn-ifẹnrẹn ndị hụ ịhịan e zuemẹ, jụzịkwọ
imẹ-ẹro lẹ ịtụ-ntụ ye imẹ oku Osolobuẹ. Ẹghẹẹ! Kama, ẹnyi hụ
e kuchanrịn ezioku k'ọ nọ, e gi ẹ e wepụha enwẹn ẹnyi a ghọsị
ịhịan ile idẹnya Osolobuẹ, kẹni ndị ile e ku ezioku hụn ụzọ e lele
kẹ ẹnyi nọ.
3 Omẹni echẹn kẹ oziọma ẹnyi rị e zi zueri, ndị rị a la iwi sụọ
k'o zuerini.
4 Nke wẹ wụ nị mmọn hụn rị a kị ụwanị e kẹnkingụọ uwẹ ndị
kwerilẹni ẹnya, amamgbe w'e legha ukpẹ oziọma ọghọ Kraịstị;
Kraịstị, hụn o mẹ ni onyẹ hụnn'a a hụngụọ Osolobuẹ.
5 Makẹni ẹlẹ ozi enwẹn ẹnyi kẹ ẹnyi rị e zi; ẹnyi rị e zi ozi nị
Jizọs' wụ Kraịstị wụ Di-nwọnni-ẹnyi, nị ẹnyi lẹ enwẹn ẹnyi wụ
idibo ụnụ makẹ ifiri Jizọsị.
6 Makẹni Osolobuẹ ohu hụ hụn sị, “Ukpẹ ya nwunmẹ ebe
ishi rị” ya nwun nwan imẹ obi ẹnyi hụn ẹnyi gi nwẹ ikẹn legha
ọghọ Osolobuẹ ihun Kraịstị.

Ihiẹn Rị Mkpa W'e Buche Imẹ Ihiẹn E Tikpọnị

7 Kanị Osolobuẹ buche ọrụn oziomanị rị okẹn mkpa imẹ ẹnyi
—ẹnyi hụn wụ ite-ayọgbe hụn e tikpọnị, kẹni o we ẹnya nị ikẹnni
pụ-ichẹn ẹnyi gi a rụn a wụ nke Osolobuẹ—n'ọ ghanị ẹka ẹnyi
bịa.
8 W'e sọngbu ẹnyi ụzọ ile, kanị asanị wẹ ẹka bịangbu ẹnyi; ihiẹn
ndị hụn a gba ẹnyi nghariị-ẹnya hụ a, kanị ndụn ara gụụ ẹnyi;
9 wẹ e kpokposọnmẹ ẹnyi, kanị Osolobuẹ a jụnị ẹnyi tọ; w'a
kụtu ẹnyi, kanị ẹnyi ara nwụn.
10 Ihiẹn ẹhụ ẹnyi a hụn ogẹn ile e mẹ ịhịan a hụn ọnwụn Jesu
nwụn, kẹni, ịhịan gha a hụn nị ẹnyị hụkwọ ndụn, e gi w'ẹ marịn
nị Jesu rị ndụn.

11 Makẹni, hụnnị ẹnyi rị ndụn, ihiẹn ọnwụn gi a kpọ ẹnyi ihun
a bịa nị ẹnyi ogẹn ile makẹ ufiri Jizọsị, kẹni ịhịan gi ẹhụ ẹnyini
hụn a nwụnhụnnị a hụn nị Jizọsị rị ndụn.
12 Ya wụ nị ọnwụn rị ọrụn ẹhụ ẹnyi, kanị, ndụn k'ọ rị a rụnfụha
imẹ ụnụ.
13 Kanị ebe o mẹ ni ẹnyi nwọn agụngụn okukwe ohu ahụn
wẹ ku oku ẹ imẹ Ẹkụkwọ-nsọ, sị, “M kweri ekweri, ya haịn m
gi ku ihiẹn m ku,” ẹnyi nwẹn kwerizikwọ ekweri, ya haịn ẹnyi
gi rị e ku oku-Chuku ẹnyi rị e ku.
14 Makẹni, ẹnyi a marịnghọ nị Osolobuẹ hụn gha ọnwụn weli
Nna ẹnyi wụ Jesu jẹnkọ d'e welizikwọ ẹnyi k'o dọn weli Jesu,
webanhan ẹnyi lẹ ụnụ ebe 'ya lẹ enwẹn ẹ rị.
15 Eziẹ-eziẹ, ihiẹnni ile wụ n'ọ rịnị ụnụ mma, kẹni ndị ẹfọma
Osolobuẹ rị e ru ẹka hụn ụzọ e buwaye ọda, ekele rị a bịanị
Osolobuẹ a bawaye ụba.

Igi Okukwe E Bi

16 Ya wụ, ndụn agụkọ ẹnyi. Ọsụọn'a nị ẹhụ ẹnyi rị a kpọ nkụn,
ẹnyi hụ e nwọnwaye ndụn ọhụn imẹ-mmọn ụhụọhịn-ụhụọhịn.
17 Makẹni, ẹkẹrẹ afụnfụnnị ẹnyi rị a ta ogẹnni, hụn ghalẹni e
bie, rị nwan a kwademẹ ẹnyi a tọnị ọghọ itẹbitẹ hụn wẹ ghalẹni
a saẹka e ku kẹ ọ han.
18 Ẹghẹẹ, makẹni ẹnyi arị e lee ihiẹn ẹnya e legha, kanị ihiẹn
ẹnya ghalẹni e legha; makẹni ihiẹn ẹnya e legha k'a gharị, kanị
ihiẹn ẹnya ghalẹni e legha k'a tọ jẹnrin ejẹn.

Isi Nke Isẹn

1 Makẹni ẹnyi a marịnghọ nị omẹni e tikpọ wẹ ẹhụ ẹnyini,
ọdụnị ẹnyi bi imẹ ẹ imẹ ụwanị, ẹnyi e nwọnghọ ụlọ hụn Os-
olobuẹ tụn, hụn wẹ gilẹni ẹka tụn, hụn rị elu-igwee, ụlọ hụn k'a
tọ jẹnrin ejẹn.
2 Imẹ ọdụnị ẹnyi rị kikẹnni, ẹnyi hụ a sụn-udẹn, ọ hụ a gụn
ẹnyi ọda-ọda nị wẹ yimẹ ẹnyi ẹhụ ẹnyi hụ—ụlọ ẹnyi hụ, hụn rị
elu-igwee—
3 hụn o mẹ nwan nị ẹnyi yirigụụ a, ẹnyi e mẹkọ ndị gba ọtọ.
4 Makẹni, hụnnị ẹnyi rịkwọ imẹ ọdụnị, imẹ ẹhụnị, ẹnyi hụ a
sụn udẹn makẹni ibu rị a nyịn ẹnyi. Ẹlẹni ẹnyi chọ nị ẹnyi gba
ọtọ, kanị, ẹnyi chọ nị wẹ yimẹzi ẹnyi hụn-ẹbọ ahụn, kẹni ndụn
luefụ hụn a nwụnnị—weri ọnọdị a.
5 Onyẹ hụn kwademẹ ẹnyi tọnị onwọnhutọnị wụ Osolobuẹ.
O yegụọ ẹnyi Mmọn-nsọ nọkẹ mbiye, gi ghọsị n'o k'e mẹ ẹ.
6 Ya wụ, obi e ru ẹnyi alị ogẹn ile, ọsụọn'a nị ẹnyi a marịnghọ
nị omẹni ẹnyi rị imẹ ụlọnị wụ ẹhụ ẹnyi, ẹnyi arị ebe Di-nwọnni-
ẹnyi rị,
7 makẹni ihiẹn ẹnyi kweri banyeni Kraịstị kẹ ẹnyi gi e bi
obibi, ẹlẹ ihiẹn ẹnya ẹnyi rị e legha.

8 Ẹghẹẹ, obi e ru ẹnyi alị, nke wụ nị ọ kadẹ ẹnyi mma nị ẹnyi
gha imẹ ẹhụnị pụ, laburu Di-nwọnni-ẹnyi d'a nọdị ụlọ ẹnyi hụn
rị ebe ọ rị.
9 Ifiri ẹ, ẹnyi a lịlịma nị ẹnyi e mẹ ihiẹn a sụọ a ụsụọ ẹfọ ogẹn
ile—kẹ ẹnyi rị ndụn imẹ ẹhụnị wụ ụlọ ẹnyi kẹ ẹnyi arị.
10 Makẹni ẹnyi ile k'a pụha ihun Oche-okink'ikpe Kraịstị n'o
kin ẹnyi ikpe, kẹni onyẹ-onyẹ hụn ụzọ narịn ụgwọ-ọrụn ihiẹn ọ
rụn k'ọ rị imẹ ẹhụnị—kẹ mma kẹ njọ.

Ọrụn Iwekinhẹn Ịhịan Ebe Osolobuẹ Rị

11 Makẹni ẹnyi a tụ egun Di-nwọnni-ẹnyi, ya haịn ẹnyi gi a
lịlịma nị ẹnyi mẹ ndị ọzọ kweri; kanị Osolobuẹ a marịnghọ ẹnyi
lẹ enwẹn ẹnyi ọhụnma-ọhụnma; e gighọ m'a dọn nị ụnụ nwẹn a
marịnghọzịkwọ ẹnyi imẹ obi ọnụ.

12 Ẹlẹkwọ nị ẹnyi rịzị a gwa ọnụ nị ẹnyi a rịka mma! Mba. Ẹnyi
rị e ye ọnụ ihiẹn k'e mẹ ọnụ gi ẹnyi nyan isi, kẹni ụnụ saẹka za
ndị gi ihiẹn ẹnya e legha a nyan isi hụn nkẹ wẹ gi gi ihiẹn rị
ịhịan obi nyan isi.

13 Makẹni, omẹni ẹnyi e mẹ kẹ ndị uche wẹ zulẹni, ifiri
Osolobuẹ rọ; omẹni ẹnyi e mẹ kẹ ndị uche wẹ zu, ifiri ụnụ rọ.
14 Ihiẹn-ọsụsụọ Kraịstị nwẹ jẹnni ịhịan ya rị e nu ẹnyi, makẹni
o wegụọ ẹnyi ẹnya nị, ebe o mẹ ni onyẹ ohu a nwụngụọnị ịhịan
ile ọnwụn, ya wụ nị ịhịan ile a nwụngụọ.
15 Ọ nwụnnị ịhịan ile ọnwụn, amamgbe ndị rị ndụn gha
e bizini enwẹn wẹ, kama, nị wẹ e bini onyẹ hụ gi ifiri wẹ
nwụnhụn, Osolobuẹ e gi ifiri wẹ weli ẹ.

16 Ẹnyi arịzị nwan e gi ẹnya-ịhịan e lee ịhịan. Ọ sụọn'a nị ẹnyi
te gi ẹnya-ịhịan e lee Kraịstị mbụ, ẹnyi ara gizi ẹ e lee ẹ.
17 Ya wụ, onyẹ ọwụlẹ rị imẹ Kraịstị a wụrụọlẹ onyẹ wẹ
kedọnzi; ihiẹn akan a gharịgụọ, lee ẹ, ihiẹn ile e hẹnringụọ nke
ọhụn!

18 Ihiẹnni ile gha ẹka Osolobuẹ bịa, onyẹ hụn dọnzi ẹgbata ẹnyi
lẹ ịya, wekinhẹn ẹnyi ebe ọ rị ghahanị Kraịstị; ọ nọ nwan ye
ẹnyi ọrụn iwekinhẹn ndị ọzọ ebe ọ rị.
19 Ya wụ nị Osolobuẹ rị imẹ Kraịstị, e dọnzi ẹgbata ya lẹ ndị
ụwa; ara gizi njọ wẹ sọn wẹ. O wegụọ nwan ozi ya wụ idọnzi-
ẹgbata che ẹnyi ẹka zisọnmẹ.
20 Ya wụ nị ndị-ozi Kraịstị kẹ ẹnyi wụ, Osolobuẹ gi ẹnyi e
ku ọnụ a; ẹnyi gi nwan ẹfan Kraịst' e ku: dodo, ọ rị ẹka ụnụ,
“Kinhẹn ni d'e kunrun Osolobuẹ!”
21 Osolobuẹ gi ifiri ẹnyi gi Kraịstị hụn mẹlẹni njọ ọwụlẹ hẹnrin
onyẹ mẹ njọ, kẹni ẹnyi hụn ụzọ hẹnrin ndị rị ọchan.

Isi Nke Isin

1 Nọkẹ ndị wẹ lẹ Osolobuẹ gba a rụn, ẹnyi rị nwan a gwa ụnụ oku: dodo, ọ rị ẹka ụnụ, aniịlẹ ni ẹfọma Osolobuẹ hụn ụnụ
nabanhangụụ la iwi.
2 Makẹni Osolobuẹ sị,
“Hụn o gihụ ru ogẹn furu ni,
m nọ nụ olu ụnụ;
o ru ụhụọhịn nzụọpụha,
m nọ yeni ụnụ ẹka.”
Lee n'ẹ, kikẹnni wụ ogẹn hụ furuni! Tannị wụ ụhụọhịn
nzụọpụha!
3 Ẹnyi arị e mẹ onyẹ ọwụlẹ uke, amamgbe ịhịan a hụn ihiẹn
w'e gi kọrịanị ọrụn ẹnyi rị a rụn nị Osolobuẹ.
4 Mba. Kama, imẹ ihiẹn ile, ẹnyi a ghọsịchanrịn nị ẹnyi wụ
ndị-ọrụn Osolobuẹ: ghahanị idin okẹn ndidi—imẹ nsọngbu,
imẹ afụnfụn lẹ ebe ọ nọ rị kẹ sị ihiẹn ile e wiwichanrịngụọ nị
ẹnyi;
5 wẹ hụ e gbu ẹnyi ili, e gbu ẹnyi mkpịnsịn; w'e bu ẹnyi e che
imẹ ụlọ-ngan, w'a kpụ ẹnyi e gbu; ẹnyi a rụn okẹn-ọrụn, e chu-
ụran, e bu ẹgụn.
6 Ọzọzị, ẹnyi hụ e dọnmẹ obi ẹnyi ọchan, e nwẹ amamihiẹn,
e nwẹ ndidi, a rị nsọ imẹ-mmọn, e nwẹ ẹfọma, e nwẹ ihiẹn-
ọsụsụọ ibe ẹnyi hụn gha akpakalị-obi fụha.
7 Ọzọzị, ẹnyi e ku ezioku, ẹnyi a ghọsị ikẹn Osolobuẹ, ihiẹn-
ọgụn Osolobuẹ chọ sụọ kẹ ẹnyi gi a lụ, ịya sụọ rị ẹnyi ẹka-nni, rị
ẹnyi ẹka-ekpẹn.
8 Wẹ hụ a gbaye ẹnyi, e legberizịkwọ ẹnyi; w'e ku oku ẹnyi
ọhụnma, e kujazịkwọ oku ẹnyi; w'e mẹ ẹnyi kẹ sị ẹnyi ẹlẹ ihiẹn
ẹnyi sị nị ịya kẹ ẹnyi wụ; kanị ịya kẹ ẹnyi wụ.
9 Ẹnyi nọ kẹ ndị wẹ marịnlẹni, kanị a marịngụọ wẹ ẹnyi; ẹnyi
nọ kẹ ndị rị a nwụnnị, ka lee n'ẹ nwan, ẹnyi hụ ndụn! W'e ye
ẹnyi afụnfụn, kanị ẹnyi anwụnnị.
10 Ihiẹn ẹkwan e mẹsọnmẹ ẹnyi, kanị, ẹnyi a ghọghọ ogẹn ile;
ẹnyi nọ kẹ ndị igbẹnnyẹ, kanị ẹnyi e mẹ ndị bu ọda a wụrụ ịdafịn;
ẹnyi nọ kẹ ndị nwọnlẹni ihiẹn ọwụlẹ, kanị ihiẹn ile wụ nke ẹnyi.
11 Ẹnyi a shịapụgụọ nị ọnụ ndị Kọrẹntị ẹfọ! Ụnụ a
hụnchanrịngụọ k'ọ rị ẹnyi obi.
12 Ẹnyi arị e zuemẹni ụnụ ẹfọ—kanị ụnụ e zuemẹ nke ụnụ.
13 M rị nwan a rịọ ụnụ nọkẹ ụmụ m: mẹ ni ni m kẹ m dọn
mẹni ụnụ: shịapụchanrịn nị nwan ẹfọ.

Dọnmẹ Ni Ụlọ-nsọ Osolobuẹ Nsọ

14 Aniịlẹ ni wẹ kpagbama ụnụ lẹ ndị kwerilẹni ntụtụ ohu.
Elee mmẹkọ kẹ ezi-omumẹ lẹ eje-obibi nwẹdẹ? Elee mmẹkọ
kẹ ukpẹ lẹ ishi nwẹdẹ?

15 Elee ogẹn kẹ Kraịstị lẹ Ekwensụ gidẹ kwerigbamama?
Kịnị rịdẹ ẹgbata onyẹ kwerini lẹ onyẹ kwerilẹni?
16 Elee ogẹn kẹ Ụlọ-nsọ Osolobuẹ lẹ mmọn gidẹ nwẹmẹ
mmẹkọ?
Ẹnyi wụ Ụlọ-nsọ Osolobuẹ, Chuku hụ rị ndụn —nọkẹ kẹ
Osolobuẹ dọn ku ẹ, sị,
“ ‘M k'e biri imẹ ndụn wẹ,
e jẹnhunmẹ imẹ igunrun wẹ.
M k'a wụrụ Chuku wẹ,
a wụrụ wẹ ndị nke m.’ ”
17 “Di-nwọnni-ẹnyi sị,
gha nị nwan imẹ igunrun wẹ pụha,
ụnụ a nọdị azụụn ichẹn;
emẹtụkwọlẹ ni ihiẹn ọwụlẹ ru unyin ẹka:
ogẹn ahụn kẹ m'e gi nabanhan ụnụ;
18 a wụrụ m nẹdi ọnụ,
ọnụ a wụrụ ụmụ-m-ikẹnnyẹ lẹ ụmụ-m-ikpoho,
Ịya kẹ Di-nwọnni-ẹnyi Hụn-nwọn-ikẹn-ile ku.”

Isi Nkẹ Ẹsa

1 Ndị rị m obi, ebe o mẹ nwan n'o kwesọnmẹgụọ ẹnyi nkwa
ndịnị wẹ, nị ẹnyi chanchan nwan enwẹn ẹnyi, chanpụ ihiẹn
ọwụlẹ hụn e mẹrụ ẹhụ lẹ imẹ-mmọn, e gi egun Osolobuẹ a hụn
a nị ẹnyi rịchanrịn nsọ.

Nke Wẹ Kẹ Pọlụ Rị E Ro

2 Nabanhan nị ẹnyi imẹ obi ọnụ; o nwọnni onyẹ ẹnyi mẹ eje-
ihiẹn; o nwọnni onyẹ ẹnyi wiwi; o nwọnni onyẹ ẹnyi tụnarịn
ihiẹn ẹ.
3 Arị m e ku ọnwan nị m gi ma ụnụ ikpe, makẹni e kuọlẹ m'a
mbụ nị ụnụ rị ẹnyi obi—nke wụ nị ẹnyi k'a saẹka sọn ụnụ nwụn,
ẹnyi k'a sazịkwọ ẹka sọn ụnụ rị ndụn.
4 M'e gi ụnụ a nyan isi ọda-ọda; m'e gi ụnụ a dụkẹnmẹ ẹka obi;
ụnụ a gba m umẹ ọda-ọda; imẹ nsọngbu ẹnyi ile, m'e gi ifiri ụnụ
e nwẹ ịghọghọ ọda-ọda.
5 Makẹni, kẹ ogẹn ẹnyi gi rudẹ Masẹdonia, ẹhụ ẹnyi e ezuni
ikẹn kaka; wẹ kpokpo ẹnyi azụụn ile—oku-lẹ-ụka fihunmẹ ẹnyi,
egun hụ a tụ ẹnyi imẹ obi ẹnyi.
6 Kanị Osolobuẹ, hụn a kasị ndị ndụn gụchanrịn obi nọ gi
ọbịbịa Taịtọsị kasị ẹnyi obi.
7 Ẹlẹdẹ ọbịbịa a sụọ kasị ẹnyi obi, kanị, nkasị-obi hụn ya lẹ
enwẹn ẹ nwẹ makẹ ihiẹn ọ hụn ebe ụnụ rị, kasịzị ẹnyi obi.
Makẹni, ọ gwaghọ ẹnyi kẹ m dọn rị a da ụnụ! Kẹ eje-ihiẹn
hụ mẹni dọn wutẹ ụnụ! Kẹ m rịhan ụnụ obi! Ya kẹ m nọ
ghọghọkẹnmẹ.

8 Ifiri ẹ, ọsụọn'a nị ihiẹn m de imẹ ẹhụhụọ-ozi ahụn a fụghọ ụnụ, akwanziṇị m mmanị—(kanị e te kwanghọ m, makẹni m hụn a nị e gigụọ m ya wụ ẹhụhụọ m de mẹ ụnụ ihiẹn ụfụ—ọsụọn'a ẹkẹrẹ ogẹn sụọ rọ.)
9 M rị nwan a ghọghọ. Arị m a ghọghọ n'ọ fụghọ ụnụ, kanị, n'ọ fụghọ ụnụ hụn ụnụ gi roghari—ya wụ nị ụnụ a nịghọ a fụ ụnụ ụdị hụn Osolobuẹ chọ. Ya wụ nị ẹnyi a rụnị ụnụ ẹhụ ọwụlẹ, kaka.
10 Makẹni ihiẹn fụtụ ịhịan kẹ Osolobuẹ dọn chọ, o mẹ ịhịan gbehutọ obi, bihutọ ẹka, o wẹhẹ nzụọpụha. Mmanị ara rị a! Kanị ihiẹn fụtụ ịhịan kẹ o dọn a fụ ndị ụwa, o buhẹ ọnwụn.
11 Ụnụ ahụnnị nwan kẹ imẹ ihiẹn rị mma rị a dụ ụnụ makẹni ihiẹnni fụ ụnụ kẹ Osolobuẹ dọn chọ?! Ụnụ ahụnnị nwan k'ọ rịhan ụnụ mkpa ịghọsị nị ẹnya ụnụ eruni ihiẹn mẹni! Lee k'ọ rị e zehan ụnụ ize! Lee k'ọ tụhan ụnụ ẹnya! Lee kẹ m rị a dahan ụnụ! Lee okẹn adụdụ o buhẹ! Lee afụnfụn ụnụ ye onyẹ hụn mẹfieni! Ụnụ a ghọsịchanrịngụọ nị ẹka ụnụ a rị ihiẹn mẹni.
12 Ya wụ, ọsụọn'a nị m de ni ụnụ ẹhụhụọ hụ, ẹlẹ ifiri onyẹ mẹ eje-ihiẹn mọbụ onyẹ wẹ mẹja kẹ m gi de ẹ. Kama, m de ẹ n'o we ụnụ ẹnya id'ẹnya Osolobuẹ nị ẹnyi rị ụnụ obi nke-esi.
13 Ọnwan a kasịgụọ ẹnyi obi.

Ẹlẹdẹ obi sụọ k'ọ kasị ẹnyi; kama, ịghọghọ Taịtọsị mẹdẹ ẹnyi ghọghọkẹnmẹ, makẹni, ụnụ ile e mẹgụọ nwan obi ru ẹ alị!
14 Ẹghẹẹ, ụnụ anịnị ifẹnrẹn isi m gi ụnụ nyan ebe ọ rị mẹ m. Isi ẹnyi nyan ebe Taịtọsị rị e mẹ nwan ezioku nọkẹ kẹ ihiẹn ile ẹnyi gwa ụnụ mbụ dọn wụrụ ezioku.
15 Ifiri ẹ, ihiẹn ụnụ rị nwan a sụọkẹnmẹ ẹ—ọ gha a nyanhan kẹ ụnụ ile dọn humẹ isi, a nyanhanzị egun lẹ ẹhụ-ọmụma-nni ụnụ gi nabanhan a.
16 M rị nwan a ghọghọ—makẹni m gichanrịn ụnụ dọn ẹnya.

Isi Nke Ẹsatọ

Kẹ Ndị Ụka Dọn E Ye

1 Umunẹ, ẹnyi chọ nwan nị ụnụ marịn ẹfọma Osolobuẹ mẹ ni ụka rịsọnmẹ Azụụn Masẹdonia:
2 ọsụọn'a nị wẹ rị imẹ okẹn nsọngbu, cheni igbẹnnyẹ-mgbeleke wẹ wụ, okẹn ịghọghọ wẹ nwẹ imẹ Di-nwọnni-ẹnyi anịnị ọnọdị wẹ gbọndọn wẹ, wẹ nọ ye, ye ọda-ọda!
3 Mmẹ rị a shịanị wẹ ẹri nị wẹ wefụha obi ye kẹ wẹ nwọnhan, yekarịdẹ kẹ wẹ nwọnhan!
4 Wẹ rịọkẹnmẹ ẹnyi, ẹnyi dodo mẹ ọhụnma bu wẹ cheni ndị rị a tụ ihiẹnni wẹ rị a tụnnị ndị nke Osolobuẹ;
5 kanị, wẹ yekarịdẹ kẹ ẹnyi tụ ẹnya a: e bugụụ wẹ ụzọ we enwẹn wẹ ye Di-nwọnni-ẹnyi, ya wẹ nọ nwan gi ifiri uche Osolobuẹ we enwẹn wẹ ye ẹnyi.

6 Ya haịn nwan ẹnyi gi sị Taịtọsị, hụn bidọn ọrụn-eyemẹkanị,
ya d'e yeni nwan ọnụ ẹka rụnfụ a.
7 Ya wụ, kẹ ụnụ dọn nwan e mẹ ọhụnma imẹ ihiẹn ile—kẹ
okukwe kẹ iku-oku kẹ ịmarịn-ihiẹn kẹ adụdụ rị mma kẹ ihiẹn-
ọsụsụọ hụn rị ẹgbata ẹnyi lẹ ụnụ, ẹrịra kẹ ẹnyi chọzị nị ụnụ mẹ
ọhụnma ebe ọrụn-eyemẹkanị rị.
8 Ẹlẹ ni m rị e ye iwu, kama, m chọkọ nị m ghọsị ụnụ adụdụ
ndị ọzọ nwọn, gi ẹ chọpụha kẹ ihiẹn-ọsụsụọ ụnụ nwẹ wụ ezigbo
ẹ.
9 Makẹni, ụnụ a marịnghọ kẹ Onyẹ-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu
Kristi mẹhan ẹfọma: nị, k'o mẹlẹ ọdafịn ru, o gi ufiri ụnụ hẹnrin
ogbẹnnyẹ kẹni ụnụ gha ogbẹnnyẹ o dan wụrụ ịdafịn.
10 Ndụnmọdụn m imẹ ihiẹnni wụ ọnwan: o furu ni ụnụ
rụnchanrịn nwan ọrụn-eyemẹkanị ụnụ bidọn akan-ahụn. Ụnụ
bu ụzọ rụnma a; ẹlẹdẹ ọhụn sụọ, ụnụ k'o budẹ ụzọ dụma nị ụnụ
mẹ ẹ.
11 O rugụọ nị: rụnchanrịn n'a nwan; gi ni nwan ihiẹn ụnụ
nwọn rụnchanrịn a k'ọ dọn dụ ụnụ nị ụnụ rụn a isi-ibuzọ hụ.
12 Makẹni, omẹni ịhịan wepụha obi ẹ ile ye ihiẹn, ihiẹn o nwẹ
kẹ wẹ e lee ẹnya a narịn a ya, ẹlẹ ihiẹn o nwọnlẹni.
13 Ẹlẹ ni m chọ n'ọ rị nị ndị ọzọ nfe, ọ wụrụ nị ụnụ ibu. Kama,
n'ọ wụrụ ahanmahan:
14 hụnnị ụnụ nwọn nwan ọda bụ mkpa gi wẹ nwẹn, nke ụnụ
a ban nị wẹ; o ruzi, ọda wẹ nwọn e wẹhẹ ni ọnụ ihiẹn rị ọnụ
mkpa—ọ wụrụ ahanmahan.
15 Ẹrịra kẹ wẹ de ẹ imẹ Ẹhụhụọ-nsọ, nị
“Nke onyẹ hụn kpọnrin ọda
ehikẹni;
nke onyẹ hụn kpọnrin ẹkẹrẹ
emẹkẹni ẹkẹrẹ.”

Taịtọsị Lẹ Ndị Hụn Ya lẹ Wẹ Wị

16 Ekele ya rịnị Osolobuẹ hụn bu adụdụ ohu hụ m nwẹ makẹ
ọrịnịmma ọnụ che obi Taịtọsị.
17 Ẹlẹdẹ n'o kweri arịrịọ ẹnyi rịọ a sụọ, kanị, ebe o mẹ ni
kikẹnni k'ọ k'a dụ, o k'e gi uche ẹ bịa d'a hụn ụnụ.
18 Ẹnyi zila 'ya lẹ nwẹnẹ-ẹnyi hụ ndị ile kwerini marịn
ọhụnma-ọhụnma makẹni o zisọnmẹ oziọma.
19 Ẹlẹdẹ ni ndị ile kwerini marịn nwẹnẹ ẹnyi hụ sụọ, kanị ụka
ile kwerigbamadẹ, tumẹ ẹ n'o sọn ẹnyi, ẹnyi gha e jẹnsọnmẹ
a rụn ọrụn-eyemẹkanị ẹnyi gi e ye Di-nwọnni-ẹnyi lẹ enwẹn ẹ
ọghọ, a ghọsịzị nị ẹnyi chọ n'ọ rịnị umunẹ ẹnyi mma.
20 Ẹnyi bu obi nị ịhịan ahụnkọ ihiẹn w'e gi kọrịanị ẹnyi makẹ
oyiyeni hi-ogbe ẹnyi rị a na,
21 makẹni, ọ rịka ẹnyi mkpa nị ẹnyi rụn a hụn rị mma, ẹlẹ ẹnya
Di-nwọnni-ẹnyi sụọ, kanị ẹnya ndị ọzọzị.

22 Ẹnyi zilazị nwẹnẹ ẹnyi ọzọ cheni wẹ, nwẹnẹ ẹnyi hụn ẹnyi
leleguụ mgbe ole-lẹ-ole hụn a nị o nwọnghọ adụdụ ihiẹn bu
ọda—kikẹnni k'ọ kazị adụdụ hụ e nwọn karị mbụ, makẹni obi
rukẹnmẹ ẹ alị ebe ụnụ rị.
23 O mẹ nke Taịtọsị, onyẹ mmẹ lẹ ịya a wị lẹ ọnyẹ mmẹ lẹ 'ya
gba a rụn ọrụn ẹnyi gi e yeni ụnụ ẹka rọ; nke umunẹ ẹnyi ndị
ọzọ hụ 'ya lẹ uwẹ wị, wẹ wụ ndị-ozi pụ-ichẹn rị a nọkin ẹnya
ụka ichẹn-ichẹn, e wẹhẹni Kraịstị ọghọ.
24 Ya wụ, gi ni nwan oghereni ghọsị ndịnị wẹ nị ụnụ nwẹ
ihiẹn-ọsụsụọ wẹ, kẹni ndị ụka ile hụn ụzọ gi ẹ dọn, a hụn wẹ
ihiẹn ẹnyi gi e gi ụnụ a nyan isi.

Isi Nke Itenẹi

Ihiẹn Wẹ Tụnị Ndị Ụka Rị Jerusalẹm

1 Ọ rịkanị mkpa nị m de ni ụnụ ihiẹn ọwụlẹ banyeni ihiẹn wẹ
rị a tụnị ndị kwerini rị Jerusalẹm.
2 Makẹni, a marịnghọ m nị ihiẹnni hụ a dụ ụnụ. Adụdụ ụnụ
haịn m gi gi ụnụ nyan isi ebe ndị Masẹdonia rị, sị wẹ nị ndị rị
Akaya a kwademẹọlẹ kete akan-ahụn; adụdụ ọnụ a kpasuguọ
ndị bu ọda imẹ wẹ.
3 Kanị m zila nị ụnụ umunẹ-ẹnyi ndịnị, amamgbe isi ẹnyi gi
ụnụ a nyan a wụrụ ihiẹn-mmaka ogẹnni. Kama, m chọ nị ụnụ
kwademẹ, e che—kẹ m dọn gwa wẹ nị ụnụ k'e mẹ;
4 omẹni ụnụ akwademẹni, ndị Masẹdonia sọnhẹn m hụn a nị
ụnụ eke kwademẹ, ifẹnrẹn e mẹgbu ẹnyi imẹ ihiẹnni—ọ rị wụzị
ụnụ lẹ enwẹn ụnụ.
5 Ya haịn o gi rị m mkpa nị m zi umunẹ ẹnyi ndị hụ, nị wẹ
bu ụzọ bịaguụ d'e kunrun ọnụ d'a kwademẹchanrịn ihiẹn ile
gbashịarị oyiyeni hi-ogbe ọnụ kwe nkwa a, m kebe bịa; kẹni
ọ hụn ụzọ wụrụ oyiye ụnụ wepụha obi ụnụ ye, ẹlẹni wẹ waye
ụnụ ya olu.
6 Ihiẹn rịn'a wụ hụnnị: onyẹ hụn kụnlẹni ọda jẹnkọ d'a ghọrị
hụn bulẹni ọda; onyẹ hụn kụn ọda jẹnkọ d'a ghọrịzịkwọ hụn bu
ọda.
7 Onyẹ-onyẹ ya ye ihiẹn ọwụlẹ rị a obi, y'e mẹyelẹ ẹ ẹlẹẹ; y'e
yelẹ nọkẹ sị wẹ wa a ye ẹ olu—makẹni onyẹ a shịapụ ẹfọ e ye
kẹ ihiẹn ẹ a sụọ Osolobuẹ.
8 Osolobuẹ k'a saẹka yesọnmẹ ụnụ ihiẹn ile rị mma, ye ụnụ ya
ọda-ọda, kẹni ụnụ hụn ụzọ e nwẹchanrịn ihiẹn ile rị ụnụ mkpa,
hụnzị ụzọ e ye ọda ogẹn ọwụlẹ ọrụn rị mma gi fụha.
9 Ẹrịra kẹ Ẹhụhụọ-nsọ dọn ku ẹ, sị,
“Ọ bụọyesọnmẹ ndị-igbẹnnyẹ ihiẹn
ọda-ọda;
o k'e mẹsọnmẹ ihiẹn Chuku chọ
jẹnrin ejẹn.”

10 Osolobuẹ, hụn e ye ịhịan mkpụrụ ọ k'a kụnye lẹ ihiẹn-oriri
o k'e ri, k'e ye ụnụ mkpụrụ ụnụ jẹnkọ d'a kụn; o k'e mẹ ẹ sue,
mẹ ẹ mị mkpụrụ ọda-ọda; o k'e mẹ ọnụ ghọrị mkpụrụ hụn wụ
imẹ ihiẹn Chuku chọ, ghọrị a ọda-ọda.
11 O k'e mẹ ọnụ wụrụ ndị-ịdafịn ụzọ ile, kẹni ọnụ hụn ụzọ a
hakẹnmẹ ẹka. Ẹnyi nwẹn k'e mẹ ẹ ru ndị bu ọda ẹka. Ẹrịra kẹ
ịha-ẹkanị k'a dọn wẹhẹni Osolobuẹ ekele.
12 Makẹni, ihiẹnni ụnụ rị e wepụha obi ụnụ e mẹ sikọ d'e ye
ndị nke Osolobuẹ ihiẹn rị wẹ mkpa; kanị ẹlẹ ọhụn sụọ, o k'e
mẹzikwọ ndị bu ọda e kelesọnmẹ Osolobuẹ.
13 Ụnụ k'e gi ọrụn-eyemẹkanị wẹhẹni Osolobuẹ ọghọ, makẹni
o k'a ghọsị ndị bu ọda, hụn k'e ri erere ẹ, nị ụnụ hụ a gbaye
oziọma Kraịstị ahụn ụnụ kweri nke-esi, nị ya haịn ụnụ gi ye
wẹ lẹ ndị ọzọ ọda.
14 Ihiẹn ụnụ k'a sụọkẹnmẹ wẹ; wẹ k'a gha e mẹ ni ụnụ ekpere
makẹ ẹfọma Osolobuẹ mẹ ni ụnụ ebe ọ nọ mẹ ụnụ sa ẹka mẹni
wẹ ihiẹnni.
15 Ekele ya rịnị Osolobuẹ makẹ oyiye ẹ hụn ọnụ ghalẹni a
saẹka a kọwa!

Isi Nke Iri

Pọlụ A Kọwa Ọrụn A

1 Mmẹ wụ Pọlụ rị a rịọ ụnụ; m rị e gi nwayọ, e gizi ẹka-alụlụa
Kraịstị, a rịọ ụnụ. Mmẹ hụn wẹ sị nị m'e welụa enwẹn m alị
omẹni mmẹ lẹ ụnụ nọdị elee-m, elee-i, kanị m ghahụ ebe ọnụ
rị pụ, a ganma m ọnụ, kushimẹ ikẹn!
2 M rị a rịọ ụnụ, anịkwọlẹ n'a wụrụ nị, m bịa, a gwapụ m ndị
hụ rị e ro ni ẹnyi rị e bi kẹ ndị-ụwa oku, a hụn w'a nị egun arị
m ẹnya.
3 Makẹni, ọsụọn'a nị ẹnyi bi imẹ ụwa rịkẹ ịhịan, ẹnyi ara lụ
agha kẹ ndị-ụwa dọn a lụ.
4 Makẹni, ihiẹn-ọgụn ẹnyi ẹlẹ nke ndị-ụwa, kama, ihiẹn-ọgụn
ẹnyi nwọnsọnmẹ ikẹn Osolobuẹ, hụn wẹ gi e tikpọsọnmẹ ebe
zeni lẹ ihiẹn ndị hụ zeni. Ẹnyi e tikpọsọnmẹ atụmiroro-lẹ-
ndọndọ
5 lẹ ihiẹn ọwụlẹ hụn e bushi enwẹn ẹ elu, hụn e gbọndọn
ịhịan amarịnlẹ Osolobuẹ; ẹnyi a nwụndọn iroro ọwụlẹ, mẹ ẹ n'o
humẹni Kraịstị isi.
6 Ẹnyi a kwademẹgụọ hụn ẹnyi e gi gi afụnfụn sọn nnupụ-isi
ọwụlẹ, omẹni ọnụ nwẹn e humẹchanrịn isi ụzọ ile.
7 E leban nị ihiẹn ẹnya ọhụnma: omẹni o wegụọ ụnụ ẹnya
ọhụnma-ọhụnma nị ụnụ wụ nke Kraịstị, nyanhankwọ nị nị kẹ
ụnụ dọn wụ nke Kraịstị kẹ ẹnyi dọnzị wụ nke ẹ.
8 Di-nwọnni-ẹnyi ye m ikẹn m'e gi du ụnụ: ikẹn m'e gi mẹ ụnụ
sue imẹ okukwe—ẹlẹ idọtu ụnụ. Ya wụ, ọ sụọ n'a nị m'e gikẹzi
ikẹn ahụn a nyan isi, ọhụn emẹkọ m ifẹnrẹn.

9 Achọnị m n'ọ nọ kẹ sị m gi ẹhụhụọ-ozi m e rọn ụnụ egun.
10 Makẹni, o nwẹ ndị a sị, "Ẹhụhụọ-ozi Pọlụ e ze eze, ẹlẹ wẹ ihiẹn wẹ gi e gu egu; kanị, ị hụn ya lẹ enwẹn ẹ k'ọ nọ, o zeni, o nwọndẹni ihiẹn wẹ gi oku-ọnụ a e mẹ!"
11 Ndị rị e ku ẹnịna wẹ marịnkwọ nị ihiẹn ohu hụ ẹnyi rị e de ebe ẹnyi rị ụzọ ọzọ kẹ ẹnyi jẹnkọ d'e mẹ ẹnyi bịa ebẹhụ.
12 Ẹnyi esọnkọkwọ ndị ahụn rị a ja enwẹn wẹ mma ma-usue. Makẹni, wẹ gha e gi ibe wẹ e lele enwẹn wẹ, e gi ibe wẹ a ma enwẹn wẹ, wẹ rị a ghọsị nị aghọtanị wẹ.
13 Kanị o mẹ nke ẹnyi lẹ enwẹn ẹnyi, ẹnyi a nyanghafekọ isi okẹn. Ihiẹn rị ogbo Osolobuẹ keye ẹnyi rụn imẹ ọrụn izi-oziọma sụọ kẹ ẹnyi k'e gi nyan isi. Ogbo hụ rudẹ ebe ụnụ rị.
14 Ya wụ nị ẹnyi arụnghafeni ogbo ẹnyi ogẹn ẹnyi gi wẹhẹni ụnụ oziọma—hụn o mẹ ni ẹnyi wụ ndị ibuzọ bịa ebẹhụ teni ụnụ rị d'e zi ụnụ ya wụ oziọma Kraịstị.
15 Ẹnyi arị a nyanghafe isi okẹn—ya wụ ẹnyi ara gi ọrụn ndị ọzọ rụn a nyan isi. Olil'ẹnya ẹnyi wụ nị okukwe ụnụ k'a gha e suewaye, kẹni ẹnyi hụn ụzọ e nwọnwaye oghere ẹnyi e gi rụn ọrụn imẹ igunrun ụnụ;
16 ẹnyi a hụn ụzọ gha alị ụnụ si alị ndị ọzọ d'e zi oziọma. Ogẹn hụ, oku igi ọrụn ndị ọzọ a nyan isi arịkọzị.
17 Ẹhụhụọ-nsọ sị,
"Onyẹ k'a nyan isi
ya gi ihiẹn Di-nwọnni-ẹnyi mẹ nyan isi."
18 Makẹni, ẹlẹ onyẹ hụn a ja enwẹn ẹ mma kẹ wẹ e ku oku ẹ ọhụnma, kanị onyẹ hụn Osolobuẹ ja mma.

Isi Nke Mmanaị

Pọlụ Lẹ Ndị-ozi pụ-ichẹn Ntụ

1 K'ọ rị m ụnụ e din m nị m zuzu ẹkẹrẹ. Dodo ni, nwọn ni ni m ndidi!
2 Ẹnya rị a fụ m makẹ ọnọdị ụnụ, ụdị ẹnya-ụfụ hụn gha ẹka Osolobuẹ bịa. Ụnụ wụ nwa-agbọọ m kwe okẹnnyẹ ohu sụọ nkwa nị m jẹnkọ d'a luye ẹ ya. Okẹnnyẹ ahụn wụ Kraịstị. M kwe nkwa nị m jẹnkọ d'e wẹ ọnụ ye ẹ ebe ọnụ kelẹni marịn okẹnnyẹ.
3 Kanị, egun rị a tụ m nị wẹ jẹnkọ d'e dufie ọnụ, nọkẹ kẹ Ekwensụ dọn gi ẹro dufie Ivu, mẹ ụnụ e fezilẹ Kraịstị ofufe ezioku lẹ hụn rụlẹni:
4 makẹni ụnụ a nabanhankazị onyẹ ọwụlẹ bịa d'e zimẹ ụnụ ozi Jesu ọzọ hụn wụlẹni hụn ẹnyi zi ụnụ ozi ẹ; ara fụ ụnụ ọrụn ịnabanhan mmọn ọzọ mọbụ oziọma ọzọ hụn wụlẹni hụn ụnụ gha ẹka ẹnyi nwẹhẹn.
5 Kanị, o weni m ẹnya n'o nwẹghọ kẹ ndịnị ụnụ a kpọ "okẹn ndị-ozi pụ-ichẹn" dọn ka m.

6 Ikẹnkwọ a ma m ku oku; kanị, a marịnghọ m ihiẹn—ẹnyi e
giguọ ụzọ ile ghọsị ụnụ ọnwan imẹ ọnọdị ile.
7 M mẹ njọ m gi welụa enwẹn m alị zi ụnụ oziọma Osolobuẹ
ọfẹ, kẹni Osolobuẹ gi ẹ busi ụnụ elu?
8 Ogẹn m gi rị a rụnnị ụnụ ọrụn, ụka ndị-ọzọ ye m ihiẹn, a
narịn m wẹ bụ ẹlẹ wẹ kẹ m gi ẹ a rụnnị, ọ nọ kẹ sị m rị e zunarịn
wẹ ihiẹn wẹ—kẹni m hụn ụzọ rụnnị ụnụ.
9 Kẹ m rị imẹ igunrun ụnụ, ogẹn ihiẹn gi rị a fụ m ọrụn,
ebuyeni m onyẹ ọwụlẹ ibu, makẹni umunẹ ẹnyi gha Masẹdonia
bịa wẹhẹni m ihiẹn ile rị m mkpa. Ya wụ, mmẹ sị n'a wụkọ m
ibu ebe ụnụ rị. Ẹrịra k'o jẹnkọ d'a rịsọnmẹ: awụkọ nị m ụnụ ibu.
Kaka!
10 Makẹni ezioku Kraịstị rị imẹ m, m rị e ku ẹ n'o nwọnni
ihiẹn jẹnkọ d'a saẹka napụ m ihiẹnni m gi a nyan isi imẹ Azụụn
Akaya ile!
11 Kị haịn nwan? Makẹni enwẹ m ihiẹn-ọsụsụọ ụnụ? Mba.
Osolobuẹ a marịnghọ nị m nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ ụnụ!
12 M jẹnkọ d'e mẹsọnmẹ ihiẹnni m rị e mẹ, amamgbe ndị hụ rị
a nyan isi nị wẹ wụ ndị-ozi pụ-ichẹn a hụn oghere hụ wẹ chọkọ
hụn ịhịan e gi sị nị ẹnyi lẹ wẹ wụ ohu.
13 Ndịnị ẹlẹ ndị-ozi pụ-ichẹn nke-esi; ndị-ndufie kẹ wẹ wụ. Wẹ
rị a za ndị-ozi pụ-ichẹn Kraịstị e gi ẹ e kpumẹ ihun.
14 Ọnwan ẹlẹ ihiẹn a tụ ẹnya! Makẹni, kẹ Ekwensụ lẹ enwẹn ẹ
e mẹdẹ kẹ sị ọ wụ mmọn-ozi ukpẹ!
15 Ya wụ nị ẹlẹ ihiẹn a tụ ẹnya omẹni ndị-ọrụn a hụ e mẹ kẹ sị
wẹ wụ ndị a rụn ihiẹn rị mma. Wẹ jẹnkọ d'a narịn ụgwọ-ọrụn
furu ihiẹn wẹ rị e mẹ.

Afụnfụn Pọlụ Ta Makẹni Ọ Wụ Onyẹ-ozi Pụ-ichẹn

16 Nị m kuzi ẹ, erokwọlẹ ni nị m wụ onyẹ-nzuzu! Kanị, omẹni
ịya kẹ ụnụ rị e ro, weri ni m nwan rịkẹ onyẹ-nzuzu, kẹni m hụn
ụzọ nyan isi ẹkẹrẹ.
17 Ẹlẹ Di-nwọnni-ẹnyi sị m ku ihiẹnni m chọ nị m gi nyan isi—
kanị, m rị e kuhụ rịkẹ onyẹ-nzuzu.
18 Ebe o mẹ ni ndị bu ọda hụ e gi ihiẹn ịhịan-mmaka a nyan
isi, mmẹ nwẹn jẹnkọ d'e mẹzịkwọ ẹrịra.
19 Ụnụ lẹ enwẹn ụnụ a marịnka ihiẹn! Iye ndị-nzuzu efe, a
nabanhan wẹ, a sụọka ụnụ.
20 Ụnụ a nabanhanka onyẹ ọwụlẹ hụn e mẹ ụnụ kẹ igbọn,
mọbụ hụn e rigbu ụnụ mọbụ hụn a tụnarịn ụnụ ihiẹn ọnụ mọbụ
hụn e mẹ kẹ sị ọ rịka mkpa mọbụ hụn a madẹ ụnụ ọra!
21 Ọsụọn'a nị ifẹnrẹn m rọ, nị m ku ẹ: obi ẹnyi ezeruni ẹrịra.

Kanị, ihiẹn ọwụlẹ wẹ nwẹ egun nị wẹ gi nyan isi, egun k'a
nịzịkwọ m gi ihiẹn ahụn nyan isi; (m rị e ku kẹ onyẹ nzuzu.)

22 Wẹ wụ ndị Hibru? Ya kẹ mmẹ nwẹn wụzị. Wẹ wụ ndị
Izrẹlụ? Ya kẹ mmẹ nwẹn wụzị. Wẹ wụ ụmụ Ebraham? Ya kẹ
mmẹ nwẹn wụzị.
23 Wẹ wụ ndị-ọrụn Kraịstị? M rị e ku rịkẹ onyẹ isi zulẹni oke:
mmẹ ka wẹ onyẹ-ọrụn Kraịstị a wụ, mmẹ ka ọrụn a rụn, mmẹ
ka ngan e jẹn, mmẹ kẹ wẹ ka mkpịnsịn a fịan—mgbe ole-lẹ-ole
kẹ wẹ fịanpụ m mkpịnsịn. Ọnwụn a kpọsọnmẹzi m ihun.
24 Mgbe isẹn kẹ ndị Ju fịanpụ m ube-mkpịnsịn ohu-arịa-
ogụnnaị wẹ ahụn.
25 Mgbe ẹtọ kẹ ndị Rom fịanfụ m mkpịnsịn. A magụọ wẹ m
ọmụma mgbe ohu. Mgbe ẹtọ kẹ ụgbọ-mirin m rị imẹ ẹ tikpọpụ.
A nọghọ m elu mirin ụhụọhịn ohu gbe-gbe-gbe—uhinhin lẹ
efinnaị, ibe osisi sụọ kẹ m hụn kwọndọn ẹka elu mirin ahụn.
26 M'a rịsọnmẹ ụzọ-ijẹn; eje-ihiẹn a kpọsọnmẹ m ihun elu-
iyi; ohin a kpọsọnmẹ m ihun; eje-ihiẹn ndị alị m k'e mẹ m
a kpọsọnmẹ m ihun; eje-ihiẹn ndị alị ndị ọzọ k'e mẹ m a
kpọsọnmẹ m ihun; eje-ihiẹn a kpọsọnmẹ m ihun imẹ obodo—
ịhịan jun, a kpọsọnmẹzị m ihun imẹ atụ—ịhịan rịlẹni; eje-ihiẹn a
kpọsọnmẹ m ihun elu-ohimin; nsọngbu ndị kpọ enwẹn wẹ ndị
kwerini bụ ekwerini wẹ a kpọsọnmẹ m ihun.
27 M'a rụngbu enwẹn m; m'a ta afụnfụn; m'e chusọnmẹ-
ụran; m'e busọnmẹ ẹgụn ihiẹn-oriri lẹ ihiẹn-ọrịra; ihiẹn-oriri a
kọsọnmẹ m; m'a rịsọnmẹ ọnọdị oyi gi a tụ m; ẹkwa a kọsọnmẹ
m.
28 Wezụkadẹ ihiẹn ndị ọzọ ile, ụhụọhịn ile kẹ m gi e bu ibu
iroro ọrịnịmma ụka ile.
29 Onyẹ kẹ ndụn gụụ, hụn ndụn ọgụgụ a gụlẹni mmẹ nwẹn
ndụn? Onyẹ kẹ wẹ mẹ dan imẹ okukwe, ọ nọlẹni fụkẹnmẹ m?
30 Omẹni m k'a nyanrịrị isi, ihiẹn ndị hụn a ghọsị nị ndụn arị
m kẹ m'e gi nyan isi.
31 Osolobuẹ a marịnghọ nị ẹlẹ m rị a tụ ntụ—Osolobuẹ, hụn
wụ Osolobuẹ lẹ Nẹdi Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu—ọjịja-mma ya
rịn'a jẹnrin ejẹn!
32 Imẹ obodo Damas'kọsị, Gọvanọ kị okpuru eze Arẹtasị butọ
ndị-nche ọnụ-mgbọn obodo hụ, kẹni ọ nwụndọn m,
33 kanị wẹ nọ gi ụkpalị gha oghere rị mgbọn hụ wetu m, m
nọ wanahịn a.

Isi Nke Mmẹbụọ

Ihiẹn Osolobuẹ Ghọsịsọnmẹ Pọlụ

1 Ọ rị mkpa nị m nyansọnmẹ isini—ọsụọn'a nị o nwẹni erere
ọ ban. Nị m ku nwan oku ọhụn lẹ ihiẹn ndị hụn Di-nwọnni-ẹnyi
ghọsị m.

2 A marịnghọ m onyẹ nke Kraịstị ohu, hụn wẹ weri shi elu-
igwee nke ẹtọ ahụa mmẹnọ ghanị—kẹ imẹ-ẹhụ k'o mẹ k'ọ gha
imẹ ẹhụ pụ, a marịn m; Osolobuẹ ya marịn.
3 A marịnghọzị m nị wẹ weri onyẹni—amarịn m k'ọ rị imẹ
ẹhụ ra ọ gha imẹ ẹhụ pụ, Osolobuẹ ya marịn—
4 w'ẹ shi alị Izu-ikẹn wụ Paradaịsị, ọ nọ nụ ihiẹn ndị wẹ
ghalẹni a gwa ịhịan, ihiẹn ndị wẹ ghalẹni a nị ịhịan e ku.
5 M k'e gi nwan onyẹ nọ ẹnịna nyan isi, egikọ m mmẹ lẹ
enwẹn m nyan isi; ihiẹn ndị hụn a ghọsị nị ndụn arị m sụọ kẹ
m'e gi nyan isi.
6 Kanị, o mẹdẹ ni m chọ nị m nyan isi, ẹlẹ ya wụ nị m wụ
onyẹ-nzuzu, makẹni ihiẹn m k'e ku wụ ezioku. Kanị, emẹkọ
m'a, makẹ ịhịan gha e ro ni m wụ ihiẹn ọwụlẹ karị ihiẹn wẹ
hụn m mẹ lẹ hụn wẹ nụ m ku—
7 makẹni ihiẹn ndịnị m hụn a pụka ichẹn. Kanị, igi gbọndọn
m amamgbe m'e gi ifiri ihiẹn ndịnị pụ-ichẹn m hụn pachemẹ,
Osolobuẹ nọ bu nsọngbu che m ẹhụ—rịkẹ ebe wẹ nọ kpọ ogun
ye ịhịan ẹhụ. Nsọngbuni wụ onyẹ-ozi Ekwensụ. Wẹ we ẹ che m
ẹhụ n'ọ hụn ụzọ a lụ m, amamgbe m'a pachemẹ.
8 Mgbe ẹtọ kẹ m rịọ Di-nwọnni-ẹnyi banyeni ihiẹnni, n'o mẹ
ẹ hapụ m.
9 Kanị Di-nwọnni-ẹnyi nọ sị m, "Mba; eyemẹka m e higụọ ị,
makẹni ebe ndụn nọlẹni rị ịhịan kẹ ikẹn m nọ a pụhachanrịn
ifọn." Ya wụ, m gi nwan ịghọghọ a nyan isi nị ndụn arị m, kẹni
ikẹn Kraịstị hụn ụzọ rịsọnmẹ imẹ m.
10 Ya wụ, makẹ ufiri Kraịstị, ọ hụghọ m mma nị ndụn arị m;
nị w'a kpari m, nị m'a ta afụnfụn, nị wẹ e kpokpo m lẹ ni ọdakin
rị ichẹn-ichẹn a bịanị m. Makẹni, ogẹn ọwụlẹ ndụn gilẹni rị m
ya kẹ m gi e kẹnrẹn.

Ọrịnịmma Ndị Kọrẹntị Rị Pọlụ Obi

11 E mẹgụọ m kẹ onyẹ-nzuzu! Ụnụ haịn m gi mẹ ẹ! Ụnụ te furu
hụn e kuni m ọhụnma—makẹni o nwọnni kẹ ndịnị ụnụ rị a kpọ
okẹn ndị-ozi pụ-ichẹn dọn ka m mkpa a rị, ọsụọn'a nị o nwọnni
ihiẹn m wụ.
12 Ogẹn m gi rị imẹ igunrun ọnụ, m tu-udọn rụnchanrịn ihiẹn
bu ọda wẹ gi a marịn ezigbo onyẹ-ozi pụ-ichẹn: kẹ ihiẹn-ahịma
kẹ ihiẹn a tụ ẹnya kẹ ihiẹn a ghọsị ikẹn Osolobuẹ.
13 Kị wẹ mẹ ni ụka ndị-ọzọ hụn wẹ mẹlẹni ni ọnụ, wezụka nị
ebuyeni m ụnụ ibu iye m ihiẹn m'e gi bi? Dodo ni, gbagharị nị
m njọ m mẹ hụn m gilẹni buye ụnụ ibuni!
14 Lee n'ẹ, a kwademẹgụọ m nwan nị m lala d'a hụn ụnụ
nke mgbe ẹtọ. M bịa, anakọ m ụnụ ihiẹn ọwụlẹ, emẹkọ m ibu.
Makẹni, ụnụ kẹ m chọ, ẹlẹ ihiẹn ụnụ. Ẹghẹẹ, makẹni ẹlẹ ụmụ a
kpatọnị ndị mụ nị wẹ ihiẹn, ndị mụnị wẹ nwẹ a kpatọnị wẹ.

15 O k'a sụọgbudẹ m igi ihiẹn ile m nwọn yeni ụnụ ẹka—gizidẹ
ndụn m. O mẹ nwan nị m rị a nwẹwaye ihiẹn-ọsụsụọ ụnụ, ụnụ
k'e belụa nwan ihiẹn-ọsụsụọ ụnụ nwẹ ebe m rị?
16 Ụnụ nwẹ ikẹn sị, "Ọsụọn'a nị eziẹ rọ nị y'e buyeni ẹnyi ibu,
y'e mẹghọ ẹnyi ẹro, dufie ẹnyi, tẹrị ẹnyi."
17 Nanị kẹ m dọn mẹ ẹ? M gidẹ nwan ndị m zihẹni ụnụ
tụnarịn ọnụ ihiẹn ọnụ ra?
18 Mmẹ rịọ Taịstọsị n'ọ bịa d'a hụn ụnụ; m nọ zizikwọ nwẹnẹ-
ẹnyi hụn-ẹbọ hụ chen'ẹ. Taịtọsị a tụnarịnnị ụnụ ihiẹn ụnụ. Ra ọ
tụnarịndẹ ụnụ atụnarịn? Ẹlẹ agụngụn ohu hụ kẹ ẹnyi gụn? Ẹlẹ
usọnrọn ohu kẹ ẹnyi gi rụn?
19 Ụnụ rịdẹ e ro nị ẹnyi gi ihiẹnni ile ẹnyi rị e ku e kinrin ọnụ
ẹnyi ebe ụnụ rị ra? Mba. Ẹnyi rị e ku nọkẹ ndị rị imẹ Kraịstị;
ẹnyi rị e ku rịkẹ ndị rị id'ẹnya Osolobuẹ. Ndị rị m obi, ẹnyi rị
e mẹ ihiẹn ile ẹnyi rị e mẹ nị ẹnyi gi ẹ yeni ụnụ ẹka sue imẹ
okukwe.
20 Egun rị a tụ m nị ikẹnkwọ, m bịa, ahụnkọ m ụnụ kẹ m dọn
chọ, ụnụ nwẹn ahụnkọ m kẹ ụnụ dọn chọ; egun rị a tụ m nị,
ikẹnkwọ, ikpe lẹ ẹnya-ụfụ lẹ eje-olulu jẹnkọ d'a rị; nị ndị hụ imẹ
ụnụ k'a chọma nke-wẹ, nke-wẹ; nị nkutọ, oku-azụụn, mpache
lẹ isusu jẹnkọ d'a rị.
21 Egun rị a tụ m, nị, ikẹnkwọ Osolobuẹ m e welụa m alị ebe
ụnụ rị—ogẹn m'e gi bịazị, ikẹnkwọ a kwanma m ẹkwan makẹ
ndị bu ọda mẹ njọ mbụ, hụn kelẹni gbehutọ obi wẹ banyeni
ihiẹn ndị hụ ru unyin wẹ mẹ lẹ ughẹrẹ lẹ ihiẹn-ifẹnrẹn ile wẹ
mẹsọnmẹ.

Isi Nke Mmẹtọ

Mkpịnsịn-ẹka Lẹ Ekele Ịkpazụụn

1 Ọnwan k'e mẹ ẹ mgbe ẹtọ m lala d'a hụn ụnụ: "Ọshẹri madụ
ẹbụọ mọbụ ẹtọ kẹ wẹ sikọ d'e gi gi ikpe ọwụlẹ dọn."
2 A gbagụọ m ndị hụ mẹ njọ mbụ lẹ ndị ọzọ họdụnị mkpịnsịn-
ẹka—kẹ m bịa hụn mẹ ẹ mgbe ẹbụọ; m rịzị nwan a gba wẹ ya
hụnnị m rịlẹni ebẹhụ, nị, m bịa, egikọ m ẹka alụlụa sọn onyẹ
ọwụlẹ—
3 ebe o mẹ ni ụnụ chọ nị m ghọsị ọnụ nị Kraịstị rị imẹ m e ku
nke-esi. Kraịstị a ra gi ẹka-alụlụa e sọn ọnụ—mba! O gi ikẹn e
mẹ ihiẹn imẹ ọnụ.
4 Ọsụọn'a nị wẹ kpọgbu ẹ elu-obe nọkẹ onyẹ nwọnlẹni ikẹn, ọ
hụzị nwan ndụn ghahanị ikẹn Osolobuẹ. Imẹ ẹ, ẹnyi nwẹn nkẹ
rịzịkwọ kẹ ndị nwọnlẹni ikẹn; kanị, o mẹ nke ẹka ẹnyi k'e gi sọn
ụnụ, ẹnyi k'e sọn ẹ gi ikẹn Osolobuẹ bi, gi ikẹn Osolobuẹ hụ sọn
ụnụ.
5 Lekpọ nị enwẹn ụnụ, nị ụnụ marịn kẹ ụnụ hụ imẹ okukwe.
Lele ni enwẹn ụnụ. Ụnụ amarịn nị Jizọs' Kraịstị rị imẹ ụnụ?
Ụnụ a marịnghọ nụ—sụnkpan nị ụnụ a danguọ nlele hụ.

6 M nwọn olil'ẹnya nị ụnụ k'a hụn a nị ẹnyi nwẹn adannị nlele
hụ.
7 Kanị, ẹnyi hụ e mẹ ekpere a rịọ Osolobuẹ, amamgbe ụnụ e
mẹ ihiẹn ọwụlẹ rịlẹni mma—ẹlẹ kẹni wẹ sị nị ẹnyi pụha ọhụnma,
nị ẹnyi a rụnka ọrụn imẹ igunrun ụnụ, kama, kẹni ọnụ mẹhụ
ihiẹn rị mma—ọsụọn'a nị ẹnyi nọ kẹ ndị dan nlele hụ.
8 Makẹni, ẹnyi a saẹka mẹ ihiẹn ọwụlẹ e gbọndọn ezioku,
kama, ihiẹn a kwadọn ezioku sụọ kẹ ẹnyi e mẹ.
9 Ẹnyi a ghọghọ aghọghọ omẹni ẹnyi ezeni bụ ọnụ e zeghọ.
Ekpere ẹnyi wụ nị ụnụ zuchanrịn oke.
10 Ya haịn m gi deni ụnụ ihiẹn ndịnị ogẹnni m kelẹni bịa
ebahụn ụnụ rị, amamgbe m'a bịa, e gi m ikẹn hụ Di-nwọnni-
ẹnyi ye m gi du ụnụ gi ẹka-ikẹn sọn ụnụ—ikẹn hụn o ye m gi mẹ
ụnụ sue, ẹlẹ hụn m'e gi tikpọ ụnụ.
11 Nke ịkpazụụn, umunẹ m, ghọghọma nị; [nọdị nị ọhụnma!]
Bihutọ nị ẹka; a gba nị ibe ụnụ umẹ; e nwọn ni obi ohu; e gi ni
udọn e bi. Ụnụ mẹ ẹnịna, Osolobuẹ hụn udọn lẹ ihiẹn-ọsụsụọ
gha ẹka a bịa k'a nọyeni ọnụ.
12 Dide ni ibe ọnụ odide rị nsọ. Ndị nke Osolobuẹ ile e zi
ekele ụnụ.
13 Ẹfọma Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu Kristi lẹ ihiẹn-ọsụsụọ Os-
olobuẹ lẹ mmẹkọ rị imẹ Mmọn-nsọ ya nọyeni ọnụ ile.

Ẹhụhụọ-Ozi Pọlụ Dejẹnni Ndị Galeshịa

1 Mmẹ wụ Pọlụ de ẹkụkwọ-ozini. M wụ onyẹ-ozi pụ-ichẹn—ẹlẹ
hụn ịhịan zi mọbụ hụn ndị-ọkịkị wụ ịhịan tumẹ—kanị hụn Jesu
Kristi lẹ Chuku-Nẹdi hụn gha imẹ ọnwụn weli Jesu Kristi tumẹ.
2 Mmẹ lẹ umunẹ ẹnyi imẹ Kraịstị ndị mmẹ lẹ wẹ rị ebeni gba
de ẹ. Ẹnyi dejẹnni ụka rị ichẹn-ichẹn rịsọnmẹ Azụụn Galeshịa ya.
3 Ẹfọma lẹ udọn hụn gha ẹka Osolobuẹ Nẹdi ẹnyi lẹ Di-nwọnni-
ẹnyi wụ Jesu Kristi bịa ya rịnị ọnụ.
4 Nna ẹnyi wụ Jizọs' Kraịstị we ndụn a ye makẹ ifiri njọ ẹnyi,
kẹni ọ gbapụha ẹnyi imẹ eje-agbọnị rị ogẹnni, igi mẹzu uche
Osolobuẹ ẹnyi wụ Nẹdi ẹnyi.
5 Ọghọ ya rịnị Osolobuẹ Nẹdi ẹnyi jẹnrin ejẹn! Isẹẹ.

Oziọma Ọzọ Arịa

6 Ọ tụ m ẹnya nị ụnụ a latọmakẹnrinkẹzi onyẹ hụn gi ifiri ẹfọma
Kraịstị kpọ ụnụ, nabanhanma "oziọma ọzọ".
7 Ẹlẹ ni oziọma ọzọ rị arị, kanị o nwọnghọ ndị rị e ye ụnụ
nsọngbu, e mẹ obi eruzilẹ ụnụ alị, a chọ nị wẹ rụkpọ oziọma
Kraịstị.
8 Kanị, ọsụọn'a nị ẹnyi lẹ enwẹn ẹnyi mọbụ mmọn-ozi ghadẹ
enu-igwee bịa e zimẹ ụnụ "oziọma" ọzọ hụn wụlẹni hụn ẹnyi zi
ụnụ, onyẹ ahụn ya wụrụ onyẹ wẹ bụ ọnụ—ya la ntikpọ jẹnrin
ejẹn!
9 Kẹ ẹnyi dọn ku mbụ, m rịzị nwan e ku ẹ: omẹni onyẹ ọwụlẹ
rị e zi ọnụ "oziọma" ọzọ wụlẹni hụn ọnụ nabanhangụụ mbụ, ya
wụrụ onyẹ wẹ bụ ọnụ: ya la ntikpọ jẹnrin ejẹn!

Jesu Tumẹ M, Ẹlẹ Ịhịan

10 M rịdẹ nwan a chọ nị ịhịan kuni m ọhụnma ra Osolobuẹ?
Ra a chọmagụọ m nwan nị m mẹ n'ọ sụọ ịhịan? Omẹni echẹn
kẹ m rịkwọ a chọ nị m mẹ n'ọ sụọ ịhịan, ya wụ nị ẹlẹ m igbọn
Kraịstị.
11 Umunẹ m, m chọ nị ụnụ marịn nị oziọma m zi aghanị ẹka
ịhịan bịa;
12 amụnnarịnnị m ịhịan ya; ẹlẹ ịhịan kuzi m'ẹ. Kama, Jesu
Kristi lẹ enwẹn ẹ we ẹ ghọsị m.
13 W'a ra rụ ụka a, ụnụ a nụgụọ kẹ m dọn bi mbụ, ogẹn m gi
rị e fe ofufe ndị-Ju lẹ nke Iwu Mozizi: kẹ m dọn kpokpokẹnmẹ
ụka Osolobuẹ, chọ nị m tikpọ a.
14 Imẹ ofufe ẹnyi wụ ndị Ju, mmẹ ka ndị isi-otu m bu ọda
ofufe e fe ogẹn ahụn. M'e mẹkẹnmẹ oku omẹnalị ndị nẹdi ẹnyi
wẹ.

15 Kanị, ogẹn o gi sụọ Osolobuẹ, hụn gi ẹfọma a họtọ m, kpọ
m—kẹ m rịdẹ ẹfọ nnẹ m,
16 ọ nọ mẹ m marịn Nwa a, kẹni m zi ndị anị ndị ọzọ wụlẹni
ndị Ju ozi banyeni ya wụ Nwa a. Ogẹn o gi mẹ ẹ, ejẹnni m d'e
kunrun ịhịan n'ọ gwa m ihiẹn ọwụlẹ mọbụ buche ni m ihiẹn
ọwụlẹ.
17 Ejẹndẹni m Jerusalẹm d'e kunrun ndị bu m ụzọ wụrụ ndị-
ozi pụ-ichẹn, kama, m nọ shi Arebịa ozigbo. O mẹgụụ, m nọ
gha ebẹhụ kinhẹnzi Damas'kọsị.
18 Ahụa ẹtọ a ghafegụụ, m nọ shi Jerusalẹm d'a hụn Kẹfasị
wụ Pita; m nọ sọn ẹ nọdị akp'ọhịn mmisẹn.
19 O nwọnni onyẹ ọzọ m hụn imẹ ndị-ozi pụ-ichẹn họdụnị,
wezụka Jemisi nwẹnẹ Di-nwọnni-ẹnyi.
20 M rị a gwa ụnụ, id'ẹnya Osolobuẹ, nị ihiẹnni m rị e de ni
ụnụ wụ ezioku, ẹlẹ ntụ!
21 Omẹgụụ, m nọ jẹn Azụụn Siria lẹ Silisia.
22 Ndị ụka Kraịstị hụn rịsọnmẹ ẹgbẹrẹ Judia e ke marịn m
ọmarịn-ẹnya ogẹn ahụn.
23 Wẹ nụ a hụ a nụ nị wẹ sị nị "Onyẹ ahụn te rị e kpokponi
ẹnyi mbụ rịzị nwan e zisọnmẹ ozi okukwe ahụn o te chọ n'o
tikpọ!"
24 Wẹ nọ gi ifiri m ja ẹfan Osolobuẹ mma.

Isi Nke Ẹbụọ

Pita, Jemisi lẹ Jọnụ Nabanhan Pọlụ Anabanhan

1 O mẹpụ ahụa mmẹnọ, m nọ shizi Jerusalẹm. Mmẹ lẹ
Banabasị wị ogẹn ahụn, m nọzị weri Taitọsị.
2 M jẹn ebẹhụ makẹni o nwọn ihiẹn Osolobuẹ ghọsị m; m
nọ kọwa nị wẹ ozioma hụn m rị e zi ebe ndị wụlẹni ndị Ju rị.
Kanị m mẹ ẹ ụsụọ—ẹgbata mmẹ lẹ ndị wẹ weri nị wẹ wụ ndị-
isi sụọ—amamgbe ọ wụrụ nị m rị a gba ọsọ ọlal'iwi mọbụ nị hụn
m gbafụ a lagụọ iwi, ọ wụrụ nị ọrụn m la iwi.
3 Awadẹni wẹ ịkwa-ugun ye Taitọsị mmẹ lẹ ịya wị olu, ọsụọn'a
nị ẹlẹ onyẹ Ju, nị onyẹ Griki rọ—
4 kanị oku ịkwa a ugun e te pụhaghọ makẹ ndị hụn gi nzuzue
rụbanhan, e mẹ kẹ sị wẹ wụ ndị kwerini. Wẹ bịa d'a hụndẹle ụdị
inwọnrin-enwẹn hụ ẹnyi nwọn imẹ Kraịstị, kẹni wẹ wezi ẹnyi
che imẹ igbọn.
5 Kanị, ẹnyi ekweyeni ni wẹ kaka akpụ-ohu, makẹni ẹnyi
chọkẹnmẹ nị ẹnyi chedọn ni ụnụ ezioku rị ozioma, kẹni ụnụ
marịn a k'ọ rịchanrịn.
6 Nke ndị hụn nọ kẹ sị wẹ wụ ndị-ndu—o nwọnni ihiẹn ọhụn
wẹ buche ni m. (Ihiẹn ọwụlẹ wẹ wụ enwọn ihiẹn ọ wụ ebe m
rị, makẹni Osolobuẹ ara gbeyeni ịhịan.)

7 Mba. Kama, o wedẹ wẹ ẹnya nị Osolobuẹ e yegụọ m ọrụn
ịgbashịa ozịọma ebe ndị kwalẹni ugun rị, ya wụ ndị alị ndị ọzọ
wụlẹni ndị Ju, k'o dọn ye Pita ọrụn ịgbashịa n'a ebe ndị kwa
ugun rị, ya wụ ndị Ju.
8 (Makẹni onyẹ ohu hụ gi Pita a rụn ọrụn onyẹ-ozi pụ-ichẹn
imẹ igunrun ndị Ju, ndị kwa ugun, ịya gizikwọ mmẹ nwẹn a
rụn ọrụn onyẹ-ozi pụ-ichẹn imẹ igunrun ndị wụlẹni ndị Ju, ya
wụ ndị kwalẹni ugun.)
9 Ogẹn Jemisi lẹ Pita lẹ Jọnụ, ndị hụn wẹ weri nọkẹ ndị-isi, gi
hụn nị ẹka Osolobuẹ rị imẹ m, wẹ nọ na mmẹ lẹ Banabasị ẹka,
nabanhan ẹnyi, nị ẹnyi lẹ wẹ wụ ohu. Wẹ nọ kweri n'ọ hụghọ
mma nị mmẹ lẹ Banabasị jẹnmẹ d'a rụnma imẹ ndị wụlẹni ndị
Ju, ya wụ ndị kwalẹni ugun, uwẹ lẹ enwẹn wẹ a rụnma imẹ ndị
Ju, ya wụ ndị kwa ugun.
10 Ihiẹn ohu sụọ kẹ wẹ sịhụ ẹnyi mẹ: ẹnyi a nyanhankwọ ndị-
igbẹnnyẹ, hụn a dụzịkwọnị m.

Pọlụ A Jụgbọ Pita Imẹ Antịọkụ

11 Kanị, ogẹn Kẹfasị wụ Pita gi bịa Antịọkụ, m jụgbọ a elee-m,
elee-i, makẹni o mẹfie hụn wẹ hụn ẹnya ogẹn ahụn.
12 Makẹni, kẹ ndị ahụn Jemisi zihẹ kelẹni bịa ebẹhụ, Pita e
sọn ndị wụlẹni ndị Ju e ri ihiẹn-oriri. Kanị, ogẹn ndịnị gi bịagụụ,
Pita nọ nọye nkọ, o duzini ndị wụlẹni ndị Ju ri, makẹni ọ rị a tụ
egun ndị rị itu ndị hụn a kwadọn ịkwa-ugun.
13 Ndị Ju ndị ọzọ rị ebẹhụ nọ sọn ẹ mẹmẹ ihunnaị ahụn, nke
wụ nị e dufiedẹ wẹ Banabasị lẹ enwẹn ẹ.
14 Ogẹn m gi hụn a nị ihiẹn wẹ rị e mẹ lẹ ezioku rị ozịọma a
dangbamanị, m nọ nọ id'ẹnya wẹ ile sị Pita, “Onyẹ Ju kẹ ị wụ,
kanị ị rị e bi kẹ ndị wụlẹni ndị Ju, y'a ra bi kẹ ndị Ju. Nanị kẹ
i dọnzị nwan a chọ nị ị wa obibi ndị Ju ye ndị wụlẹni ndị Ju
olu?”

Okukwe Sụọ

15 M nọzị sị Pita, “Nke ẹnyi lẹ enwẹn ẹnyi, ndị Ju mụ ẹnyi, ẹnyi
ẹlẹ ndị hụn w'a kpọ ‘ndị wụlẹni ndị Ju, ndị omẹ-njọ.’
16 Bụ ẹnyi a marịnghọ nị ẹlẹ idọnmẹ Iwu kẹ Osolobuẹ gi
e kuni ịhịan ọhụnma, kanị ikwerini Jesu Kristi, gi ẹ e dọn
ẹnya. Ifiri ẹ, ẹnyi lẹ enwẹn ẹnyi e kwerigụọ nị Jesu Kristi,
kẹni Osolobuẹ kuni ẹnyi ọhụnma, makẹni ẹnyi kwerini Kraịstị,
gi Kraịstị e dọn ẹnya, ẹlẹ makẹni ẹnyi e dọnmẹ Iwu Mozizi.
Makẹni, Osolobuẹ ekukọnị onyẹ ọwụlẹ ọhụnma makẹni onyẹ
ahụn e dọnmẹ Iwu.
17 Kanị, o mẹ nwan nị, ebe ẹnyi nọ rị a chọ nị Osolobuẹ kuni
ẹnyi ọhụnma makẹni ẹnyi rị imẹ Kraịstị, a hụn w'a nị ẹnyi lẹ
enwẹn ẹnyi wụ ndị njọ, ya wụ Kraịstị a kwadọn njọ? Kaka!
18 O mẹ nwan nị a tụndọnzimẹ m ihiẹn m tikpọ, ya wụ m rị a
ghọsị nị m dan Iwu ogẹn m gi tikpọ a.

19 Ẹghẹẹ, makẹni, e gigụọ m ihiẹn rị imẹ Iwu nwụnnahịn Iwu,
kẹni m hụn ụzọ rịnị Osolobuẹ ndụn.
20 A kpọgbugụọ wẹ mmẹ lẹ Kraịstị enu obe Kraịstị. Ẹlẹzị
mmẹ rị ndụn, Kraịstị ya rị ndụn imẹ m. Ndụnnị m rị nwan
e bi imẹ ẹhụ, m rị e bi ẹ ghahanị okukwe m nwẹ imẹ Nwa
Osolobuẹ, hụn nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ m, we enwẹn ẹ ye makẹ ufiri
m.
21 Emẹkọ m ẹfọma Osolobuẹ wụrụ ihiẹn na iwi—makẹni,
omẹni eziẹ rọ nị ịhịan dọnmẹ Iwu, Osolobuẹ e gi ẹ kun'ẹ
ọhụnma, ya wụ nị ọnwụn Kraịstị nwụn la iwi!"

Isi Nke Ẹtọ

Iwu ra Okukwe?

1 Euu ndị Galeshịa, ndị-nzuzu! Onyẹ mẹ ọnụ ihiẹnni? Bụ
id'ẹnya ụnụ kẹ wẹ nọ ghọsịchanrịn nị wẹ kpọgbu Kraịstị elu obe.
2 Ihiẹn ohuni sụọ kẹ m chọ nị m marịn: gwadẹle ni m,
nanị kẹ ụnụ dọn nwẹhẹn Mmọn-nsọ? Ụnụ nwẹhẹn ẹ ghahanị
idọnmẹ Iwu ra ghahanị ikweri oziọma ụnụ nụ?
3 Ẹrịra kẹ ụnụ e zuzuhan? Ẹka Mmọn-nsọ kẹ ụnụ gha bidọn;
ọnụ rị nwan a lịlịma nị ọnụ gi ikẹn ụnụ—ikẹn ịhịan—mẹchanrịn
a?
4 Nị m jụdẹle ụnụ: afụnfụn nẹi ile ụnụ ta wụ nke ọlal'iwi? Ra
ọ lagụọdẹ iwi nke-esi?
5 Osolobuẹ hụn e ye ụnụ Mmọn-nsọ a, a rụn ọrụn atụ-ẹnya
imẹ igunrun ụnụ, o ye ụnụ ya makẹni ụnụ rị e dọnmẹ Iwu
Mozizi ra makẹni ụnụ hụ a nụ e kweri ihiẹn ụnụ nụ?
6 Nke Ebraham, Ẹhụhụọ-nsọ sị nị "O kweyeni Osolobuẹ,
Osolobuẹ nọ gụn a yen'ẹ, kpọ a onyẹ rị kẹ Osolobuẹ chọ."
7 Gi ni ọnwan marịn nị ndị hụn wụ ezigbo ụmụ Ebraham wụ
ndị kwerini.
8 Ẹkụkwọ-nsọ e kutọgụọ a nị Osolobuẹ jẹnkọ d'e gi ifiri
okukwe ndị wụlẹni ndị Ju kuni wẹ ọhụnma; ọ sị nị Chuku zi
Ebraham oziọma ẹdẹi, sị, "Ndị anị ile jẹnkọ d'e nwẹhẹn ngọzi
ghahanị ị."
9 Ya wụ, ndị hụn kwerini k'e sọn Ebraham hụn kwerini wụrụ
ndị wẹ gọzi agọzi.
10 Ndị hụ gi idọnmẹ Iwu e dọn ẹnya a wụrụọlẹ ndị wẹ bụ ọnụ.
Makẹni, Ẹhụhụọ-nsọ sị, "Onyẹ ọwụlẹ hụn ghalẹni e dọnmẹ ihiẹn
ile wẹ de imẹ ẹhụhụọ Iwu, e hẹnringụọ onyẹ wẹ bụ ọnụ!"
11 O wegụụ nwan ẹnya n'o nwọnni onyẹ ọwụlẹ hụn Osolobuẹ
jẹnkọ d'e kuni ọhụnma makẹni o dọnmẹ Iwu. Ọnwan wụ ezioku,
makẹni, Ẹhụhụọ-nsọ sị nị, "Okukwe kẹ onyẹ rị kẹ Chuku chọ
k'e gi rị ndụn,"
12 bụ ẹlẹ okukwe kẹ Iwu gi a rụn, makẹni, Iwu lẹ enwẹn ẹ e
kugụọ nị, "Onyẹ hụ hụn rị e dọnmẹ ihiẹn ndịnị ile Iwu ku k'e gi
rị ndụn makẹni ọ rị e dọnmẹ wẹ."

13 Kraịstị gbafụha ẹnyi imẹ abụmọnụ Iwu ghahanị igi ifiri
ẹnyi hẹnrin onyẹ wẹ bụ ọnụ. Makẹni, Ẹkụkwọ-nsọ sị nị, "Onyẹ
ọwụlẹ wẹ hogbu elu osisi a wụrụọlẹ onyẹ wẹ bụ ọnụ."
14 Ọ gbapụha ẹnyi kẹni ngọzi Osolobuẹ gọzi Ebraham hụn ụzọ
bịanị ndị alị ndị ọzọ ile hụn wụlẹni ndị Ju, ghahanị Kraịstị wụ
Jizọsị, kẹni ẹnyi hụn ụzọ gi okukwe nwọnhẹn Mmọn-nsọ hụn
Osolobuẹ kwe nkwa a.

Iwu Lẹ Nkwa Osolobuẹ

15 Umunẹ m, nị m gi ihiẹn w'e mẹ ụhụọhịn ile kọwa ihiẹn:
madụ ẹbụọ kwerigbamahụ banyeni ihiẹn ọwụlẹ, biyegụụ a
ẹka, ọ nwọnni onyẹ ọwụlẹ k'a saẹka kagbu ẹ mọbụ we ihiẹn
ọwụlẹ chen'ẹ.
16 Ogẹn Osolobuẹ gi kwe nkwa hụ, o kwe Ebraham lẹ nwa a
ya wụ nkwa, Ẹhụhụọ-nsọ asịnị "Ụmụ ị" ya wụ, hụn karị onyẹ
ohu; kanị ọ sị "nwa ị" ya wụ ohu sụọ—hụn wụ Kraịstị.
17 Ihiẹn m gi ẹ e ku wụ nị Osolobuẹ e biyegụọ nkwerig-
bama hụ ẹka, tumẹ ẹ; ya wụ nị Iwu wẹ webanhan ogẹn o
gi mẹpụ ọrọgbọ ahụa iri-kwasị-ọgụn kwasị nnụ as'ẹka kagbu
nkwerigbama hụn Osolobuẹ biyegụụ ẹka lẹ nkwa o kwe imẹ
nkwerigbama ahụn.
18 Makẹni, omẹni idọnmẹ Iwu kẹ wẹ gi e nwọnhẹn ihiẹn
Osolobuẹ kwe nkwa a, ya wụ nị ẹlẹzi n'o kwe nkwa haịn wẹ
gi e nwẹhẹn ẹ. Kanị, ezioku-ezioku, Osolobuẹ ye Ebraham ya
ọfẹ igi mẹzu nkwa a.

Kị Haịn Nwan Wẹ Gi Ye Iwu Hụ?

19 Kị wụzị nwan mkpa Iwu hụ rị? Wẹ webanhan a nị ịhịan e
gi ẹ a marịn njọ lẹ mmẹfie, a marịnzị njọ wẹ lẹ mmẹfie wẹ, d'e
ru ogẹn nwa ahụn, onyẹ hụ wẹ kwe ya wụ nkwa e gi bịa. Wẹ
gha ẹka ndị mmọn-ozi tumẹ ya wụ Iwu, we ẹ ye ụkọ ye wẹ.
20 Kanị w'a ra chọ ụkọ ebe onyẹ ohu sụọ nọ e mẹ ihiẹn.
Osolobuẹ gi ẹka a mẹ ihiẹn ẹ ogẹn o gi kwe Ebraham nkwa
ahụn.
21 Arị m'e ku nị Iwu wụ eṅẹnrẹn nkwa Osolobuẹ. Kaka
akp'ohu! Makẹni, omẹni wẹ te ye iwu hụn a saẹka e ye ịhịan
ndụn, nkẹ o wụrụ nị, ezioku-ezioku, onyẹ dọnmẹ ẹ, ọ wụrụ
onyẹ rị ọchan.
22 Kanị Ẹhụhụọ-nsọ e kugụọ a nị ịhịan ile rị imẹ ẹgbụn njọ, ku
ẹ hụn we ẹnya, kẹni ọ wụrụ nị ụzọ ohu sụọ kẹ wẹ gi e nwẹhẹn
ihiẹn Osolobuẹ kwe nkwa a. Ụzọ ohu hụ wụ ikweri ni Jesu
Kristi, gi Jesu Kristi e dọn ẹnya: onyẹ kweri, o nwẹhẹn ẹ.
23 Kẹ ẹnyi kelẹni kweri ni Kraịstị, Osolobuẹ bu ẹnyi dọnmẹ
okpuru Iwu, kpọkin ẹnyi ye, nọkẹ ndị ngan, e che ogẹn okukwe
e gi bịa.

24 Ya wụ, Osolobuẹ tumẹ Iwu n'ọ wụrụnị ẹnyi onyẹ bu
mkpịnsịn e lepụ ẹnyi ẹnya, d'e ru nị Kraịstị a bịa, kẹni, o ru, o
gi okweri ẹnyi jẹnkọ d'e kweri ni Kraịstị kuni ẹnyi ọhụnma.
25 Kanị, hụnnị ẹnyi kwerigụụ nwan, ẹnyi arịzị okpuru onyẹ-
nlepụ-ẹnya.
26 Ụnụ ile wụ ụmụ Osolobuẹ ghahanị okweri ụnụ kwerini
Kraịstị wụ Jizọsị,
27 makẹni, ọnụ ile, hụn wẹ bugụụ che imẹ Jesu Kristi gha-
hanị imẹ ọnụ mirin-Chuku, e yirigụọ Kraịstị.
28 Ya wụ nị o nwọnzi ihiẹn rị ichẹn ẹgbata ndị Ju lẹ ndị wụlẹni
ndị Ju; ẹgbata igbọn lẹ onyẹ nwọn enwẹn ẹ; ẹgbata ikẹnnyẹ lẹ
ikpoho: ẹnyi ile wụ ohu imẹ Kraịstị wụ Jizọsị.
29 O mẹ nwan nị ẹnyi wụ nke Kraịstị, ya wụ nị ẹnyi wụ ụmụ
Ebraham, nị ẹnyi k'e nwọnhẹn ihiẹn Osolobuẹ kwe nkwa n'o
k'e ye.

Isi Nke Ẹnọ

Ụnụ E Nwẹringụọ Enwẹn Ụnụ!

1 Ihiẹn m rị e ku wụ nị, ebe nwa ahụn jẹnkọ d'e nwọnrin ihiẹn
nẹdi ẹ kelẹni ru ogo, ọ rịhụ kẹ igbọn, ihiẹn ichẹn arị a, ọsụọn'a
nị ihiẹn ile wụ nke ẹ.
2 Ọ rịsọnmẹ okpuru ndị e du n'ẹ lẹ ndị e lepụ a ẹnya d'e ru
ogẹn hụ nẹdi ẹ kaye.
3 Ẹrịra k'ọ rị ẹnyi kẹ ẹnyi kelẹni ru ogo, ya wụ kẹ ẹnyi kelẹni
kweri, ẹnyi wụsọnmẹ igbọn ihiẹn ndị hụn a kị obibi rị imẹ
ụwanị.
4 Kanị, mgbe ogẹn gi zu, Osolobuẹ nọ zihẹ Nwa a; okpoho
mụ a; wẹ mụ a ye okpuru Iwu.
5 Osolobuẹ zihẹ ẹ n'ọ hụn ụzọ gbarị ndị rị okpuru Iwu, kẹni
ẹnyi hẹnrin ụmụ Osolobuẹ, ụmụ Osolobuẹ ru ogo ụmụ.
6 Makẹni ụnụ wụ ụmụ, Osolobuẹ nọ zihẹ Mmọn nke Nwa a
ye imẹ obi ụnụ; Mmọn ahụn rị nwan imẹ ẹnyi ile a hị, “Baba!
Baba-Nẹdi m!”
7 Ya wụ nwan nị y'ẹlẹzi igbọn; nwa kẹ ị wụ. Ebe o mẹ ni nwa
kẹ ị wụ, Osolobuẹ k'e keye i ihiẹn ẹ.

E Kinlẹ Ni Azụụn Imẹ Ẹgbụn

8 Mgbe mbụ, ogẹn ụnụ kelẹni marịn Osolobuẹ, ụnụ wụ igbọn
mmọn ndị hụ furulẹni w'e fe, ụnụ e fe wẹ e fe.
9 Kanị hụnnị ụnụ marịngụụ Osolobuẹ—mba, hụnnị Os-
olobuẹ marịngụụ ụnụ, kịnị kẹ ụnụ kinkọzịnị azụụn d'e kunrun
mmọn ndị ahụn lẹ ihiẹn ndị hụ ndụn gụụ? Ụnụ chọ nị ụnụ
hẹnrinzi igbọn wẹ?
10 Ụnụ e mẹsọnmẹ mmẹmmẹ wẹ gi a nyanhansọnmẹ ụhụọhịn
lẹ ifọn lẹ ogẹn lẹ ahụa rị ichẹn-ichẹn!

11 Egun ụnụ rịkwọ a tụ m, nị ikẹnkwọ ọrụn ile m rụn ebe ọnụ
rị a lagụọ iwi!
12 M rị a rịọ ụnụ umunẹ m, rị nị kẹ mmẹ, makẹni a rịgụọ m
kẹ ụnụ. Ụnụ emẹni m njọ.
13 Ụnụ a marịnghọ nị emu rị a kụnị m ogẹn ahụn wụ ihiẹn
wẹhẹni m oghere m gi zi ụnụ oziọma isi-ibuzọ ahụn.
14 Kanị, ọsụọn'a nị ẹhụ hụn rị e sọngbuni m wụrụ nị ụnụ
ibu lẹ ihiẹn-nlele, ụnụ elegberini m, ụnụ ajụnị m; kama, ụnụ
nabanhan m nọkẹ sị m wụ mmọn-ozi Osolobuẹ, nọkẹ sị m wụ
Kraịstị lẹ enwẹn ẹ.
15 Kị mẹzi ịghọghọ hụ ile ụnụ nwẹ ogẹn hụ?! M k'a s'ẹka shịa
ẹri nị, omẹni ọ rị nfe, nkẹ ụnụ e te gụye m akpụrụ-ẹnya ụnụ,
omẹni o te k'e yeni m ẹka!
16 Kẹ m hẹnrinni eṅẹnrẹn ọnụ makẹni m gwa ụnụ ezioku?
17 Ndị ahụn rị nwan a lịlịma nị wẹ dọrị ọnụ, kanị ẹlẹ ihiẹn rị
mma kẹ wẹ bu obi! Ihiẹn wẹ bu obi wụ nị wẹ wepụ ọnụ ebe
ụnụ rị, kẹni ụnụ buchanrịn obi ụnụ che ebe wẹ rị.
18 Ọ hụghọkwọ mma ibu obi e che ihiẹn ẹnịna, e mẹkẹnmẹ
oku ẹ—omẹni ifiri ihiẹn rị mma rọ, omẹni w'e mẹ ẹ ogẹn ile—
ẹlẹ mmẹ lẹ ụnụ nọdịhụ sụọ.
19 Ụmụ m hụn rị m obi, imẹ ụnụ e mẹmẹzi m, oku ụnụ a
kpamazị m, d'e ru nị ụnụ e sọnmẹchanrịn Kraịstị.
20 K'o te rị m, m rị nwan ebe ụnụ rị kikẹnni, kẹni m hụn ụzọ
gbehutọ olu, makẹni obi eruzini m alị ebe ụnụ rị!

Ihiẹn Pọlụ Gi Sara Lẹ Haga Ghọsị

21 Gwadẹle ni m, ụnụ ndị chọkọ nị ụnụ rị okpuru Iwu, ụnụ
anụnị ihiẹn Iwu Mozizi ku?
22 Wẹ de ẹ imẹ Iwu nị Ebraham mụ ikẹnnyẹ ẹbụọ: Haga, nnẹ
ohu wụ igbọn; Sara, nnẹ hụn-ẹbọ nwẹ enwẹn ẹ, ẹlẹ igbọn.
23 Wẹ mụn'a hụn nnẹ ẹ wụ igbọn kẹ ịhịan dọn a mụ nwa; kanị
wẹ mụn'a hụn nnẹ ẹ nwẹ enwẹn ẹ ghahanị nkwa Osolobuẹ
kwe.
24 Ẹnyi k'a s'ẹka gi ihiẹn ndịnị ghọsị ihiẹn: ikpoho ẹbụọnị
nọkin ẹnya nkwerigbama ẹbụọ. Ohu wụ hụn wẹ nọ elu Ugu
Saịnaị mẹmẹ. Ọhụn kẹ Haga nọkin ẹnya a; ọ mụ ụmụ, a wụrụ
wẹ igbọn.
25 Haga nọkin ẹnya Ugu Saịnaị, hụn rị imẹ atụ alị Arebịa. Ọ
ghọsị obodo Jerusalẹm hụn rị ogẹnni, makẹni Jerusalẹm lẹ ndị
rịn'a wụ igbọn kikẹnni.
26 Kanị Jerusalẹm hụ hụn rị enu- igwee nwọn enwẹn ẹ, ẹlẹ
igbọn. Ịya wụ nnẹ ẹnyi.
27 Makẹni Ẹhụhụọ-nsọ sị,
“Ghọghọma nwan!
Ịyụ wụ agan,
hụn mụtulẹni nwa!

Kwankpọma ẹbụ! Yimẹ oro!
Ịyụ, hụn marịntulẹni ụfụ-nwa!
Makẹni, ụmụ okpoho hụ wẹ jụtọ,
a karịgụọ
nke okpoho hụ ya lẹ di ẹ bi!”
28 Umunẹ m, ụnụ wụ ụmụ Osolobuẹ ghahanị nkwa hụ o
kwe, nọkẹ kẹ Aziki dọn wụ.
29 Kanị, ọ rị nwan k'ọ rị ogẹn hụ: ogẹn ahụn, nwa wẹ mụ kẹ
ịhịan dọn a mụ nwa kpokpo hụn wẹ mụ ghahanị Mmọn nke
Osolobuẹ.
30 Kanị, kịnị kẹ Ẹhụhụọ-nsọ ku? Ọ sị, “Chụpụ igbọn hụ lẹ nwa
a; makẹni nwa igbọn hụ esọnkọ nwa okpoho hụn nwọn enwẹn
ẹ keri uku.”
31 Umunẹ m, ya wụ nị ẹnyi ẹlẹ nwan ụmụ igbọn-okpoho hụ,
kama, ụmụ okpoho hụn nwẹ enwẹn ẹ kẹ ẹnyi wụ.

Isi Nke Iseṇ

Ụnụ E Werigụọkwọ Enwẹn Ụnụ!

1 Kraịstị gbafụha ẹnyi kẹni ẹnyi wụrụ ndị nwẹ enwẹn wẹ.
Wuzokẹnmẹ ni nwan kẹ ndị werigụụ enwẹn wẹ! Anịkwọlẹ ni
wẹ kpọmazị ụnụ ẹgan igbọn!
2 Gọn ni ntịn! Mmẹ wụ Pọlụ rị a gwa ọnụ nị ọnụ nị wẹ kwa
ọnụ ugun, ya wụ nị o nwọnni erere Kraịstị k'a ban nị ụnụ.
3 M rị a gwazị okẹnnyẹ ọwụlẹ hụn k'a nị wẹ kwa a ugun ya
kwademẹkwọ nwan n'o dọnmẹchanrịn Iwu ile.
4 Onyẹ ọwụlẹ rị nwan e dọnmẹ Iwu, e gi ẹ e ro ni Osolobuẹ
rị e kun'ẹ ọhụnma, a ghagụọkwọ imẹ Kraịstị pụ; ọ ghagụọkwọ
imẹ ẹfọma Osolobuẹ danpụ.
5 Kanị, okukwe lẹ ikẹn Mmọn-nsọ kẹ ẹnyi nwẹn gi rị e
chekẹnmẹ ọhụnma ahụn Osolobuẹ jẹnkọ d'e kuni ẹnyi, hụn ẹnyi
rị a tụ ẹnya a.
6 Makẹni, imẹ Kraịstị wụ Jizọsị, ịkwa-ugun lẹ akwanị-ugun
enwọnni ihiẹn ọ wụ. Ihiẹn rị mkpa wụ okukwe hụn gi ihiẹn-
ọsụsụọ a ghọsị n'ọ hụ a.
7 Ụnụ te rị a gba-ọsọ ọhụnma! Onyẹ bu uke che ni ụnụ, ụnụ
gizilẹni e sọn ezioku?
8 Ẹlẹkwọ Osolobuẹ hụn kpọ ọnụ dụnye ọnụ ụdị ọdụnyeni!
9 Ọ rịhụ kẹ wẹ dọn e ku ẹ, “Ẹkẹrẹ yisti sụọ kẹ w'e buchehụ, ọ
ghagbarị flawa brẹdi hụ ile.”
10 Kanị, makẹni a marịnghọ m ihiẹn Di-nwọnni-ẹnyi k'a saẹka
mẹ imẹ ndụn ọnụ, obi ru m alị nị ụnụ erokọ ihiẹn ichẹn, sọnmẹ
nkuzi ọzọ. Onyẹ hụ rị e nuhunmẹni ụnụ—onyẹ ọwụlẹ ọ wụ—
k'a narịnrịrị afụnfụn rịn'a.
11 Umunẹ m, omẹni echẹn kẹ m rịkwọ a kuzi nị ịkwa-ugun rị
mkpa, kị haịnzị wẹ gi e kpokpo m? Omẹni ezioku rọ nị m rị a

kuzi nị ịkwa-ugun rị mkpa, ya wụ nị ozi m rị e zi banyeni obe Kraịstị e ke gha e buhẹ oku.
12 K'ọ rị m, ndị hụ rị e ye ụnụ nsọngbu e jẹn d'a waradẹ enwẹn
wẹ, ẹlẹdẹ ịkwa-ugun sụọ!

Anịlẹ Enwẹn I Kị Ị

13 O mẹ nke ụnụ umunẹ m, Osolobuẹ kpọ ụnụ d'e weri
enwẹn ụnụ. Kanị, egikwọlẹ ni nị ọnụ e werigụọ enwẹn ọnụ
mẹmẹ k'ọ rị ọnụ, rịkẹ ịhịan-mmaka; ka gi ni ihiẹn-ọsụsụọ e fetarị
ibe ụnụ.
14 Makẹni, wẹ wegbamachanrịn Iwu ile che imẹ akpụ iwu
ohu hụn wụ "Ihiẹn ibe i k'a sụọrịrị ị kẹ ihiẹn enwẹn i dọn a sụọ
ị."
15 Kanị, omẹni ụnụ hụ a tagbu ibe ọnụ e ri, kpachanfụkwọ nị
nwan ẹnya, amamgbe ọnụ e gbupụ ibe ọnụ!

Mmọn-nsọ Lẹ Ịhịan-mmaka

16 M sị ụnụ, a nị nị nwan Mmọn-nsọ a kị ụnụ, makẹ ụnụ gha
e mẹ kẹ ịhịan-mmaka.
17 Makẹni, ihiẹn ịhịan-mmaka a chọ ẹlẹ ihiẹn Mmọn-nsọ a chọ;
ihiẹn Mmọn-nsọ a chọ ẹlẹ ihiẹn ịhịan-mmaka a chọ. Wẹ ẹbụọ a
lụsọn ibe wẹ ọgụn, nke wụ nị, y'a saẹka mẹ ihiẹn ị chọ.
18 Kanị, omẹni Mmọn-nsọ rị e du ụnụ, ya wụ nị ụnụ arịzị
okpuru iwu.
19 Ihiẹn ịhịan-mmaka e mẹ pụhachanrịn ifọn; wẹ wụ ihiẹn
ndịnị: ughẹrẹ, ibi obibi rịlẹni ọchan, imẹ ihiẹn-ifẹnrẹn,
20 ịrụa-mmọn, ibu-nshi lẹ igi ikẹn eje-mmọn a rụn, idu-
eṅẹnrẹn, ikpe, ẹnya-ụfụ, eje-olulu, ịchọ nke-i nke-i, nkebe, ịzụọ
ẹka-nke,
21 iwe-ẹnya, igbu-ọchụ, ịra-manya tụ, eje-mmẹmmẹ lẹ ihiẹn
ndị ọzọ nọ ẹrịra. M rị nwan a gba ụnụ mkpịnsịn-ẹka kẹ m dọn
gba ụnụ ya mbụ, nị ndị hụn e mẹ ihiẹn ndị nọ ẹrịra a bankọ
Alị-eze Osolobuẹ.
22 Kanị, ihiẹn Mmọn-nsọ a mịpụha wụ: ihiẹn-ọsụsụọ, ịghọghọ,
udọn, ndidi, ẹfọma, imẹ-mma, ịwụ onyẹ wẹ gi e dọn ẹnya,
23 imẹ-jụụ, ikwọndọn-enwẹn-ịhịan. Onyẹ mẹ ihiẹn ndịnị
adannị iwu ọwụlẹ.
24 Ndị hụn wụ nke Kraịstị wụ Jizọsị a kpọgbugụọ ịhịan-mmaka
wẹ te wụ lẹ ihiẹn a gụnn'a lẹ ihiẹn a sụọn'a enu obe Kraịstị.
25 Ebe o mẹ ni Mmọn-nsọ e ye ẹnyi ndụn, nị ẹnyi e bi ni nwan
kẹ ndị Mmọn-nsọ rị a kị.
26 Ẹlẹ hụn ẹnyi e gi a pache mọbụ a kpasu ibe ẹnyi iwe mọbụ
e we ni ibe ẹnyi iwe-ẹnya.

Isi Nke Isin

E Bu Ni Ibu Ibe Ụnụ

1 Umunẹ m, onyẹ mẹ njọ, ụnụ ndị rị e bi kẹ Mmọn-nsọ chọ,
gi ni nwayọ wekinhẹn ẹ. Ka kpachanpụkwọ nị ẹnya amamgbe
ọnwụnwan a bịazịkwọ nị ụnụ nwẹn.
2 E bu ni ibu ibe ọnụ. Ụnụ gha e mẹ ẹ, ya wụ nị ọnụ hụ e mẹzu
iwu Kraịstị.
3 Onyẹ rị e ro n'o nwọnghọ ihiẹn ọ wụ bụ o nwọnni ihiẹn ọ
wụ rị e dufie enwẹn ẹ.
4 Onyẹ-onyẹ ya lele ihiẹn ọ rị e mẹ. Omẹni ọ hụghọ mma, ya
họnrọn makẹ ihiẹn rị mma o mẹ, ka y'e gilẹ enwẹn ẹ tụnị onyẹ
ọzọ,
5 makẹni onyẹ-onyẹ furu n'o buru ibu ẹ.
6 Ndị wẹ rị a kuzi oku-Chuku furu ni wẹ keye ndị rị a kuzi
ni wẹ oku-Chuku ihiẹn-ọma ọwụlẹ wẹ nwọn.
7 Edufiekwọlẹ ni enwẹn ọnụ: Osolobuẹ anịkọkwọ onyẹ
ọwụlẹ mẹgbu ẹ; ihiẹn onyẹ kụn k'o k'a ghọrị.
8 Omẹni ugbo wẹ kụnye ẹ wụ imẹ-ihiẹn a sụọ nị wẹ, wẹ k'a
gha ugbo hụ ghọrị ntikpọ; omẹni ugbo imẹ-ihiẹn a sụọ Mmọn-
nsọ kẹ wẹ kụnye ẹ, wẹ k'a gha ebẹhụ ghọrị ndụn-itẹbitẹ.
9 Ya wụ, ndụn imẹ ihiẹn rị mma y'a gụkwọlẹ ẹnyi. Makẹni,
omẹni ẹnyi anịnị ndụn gụụ ẹnyi, ogẹn ru, ẹnyi jẹnkọ d'e ri erere
ẹ.
10 Ya wụ, nị ẹnyi gi ni nwan oghere ile ẹnyi nwẹ e mẹ ni onyẹ
ọwụlẹ ọhụnma, tụmadụ ndị hụn rị ikpun-ụlọ okukwe.

Mkpịnsịn-ẹka Ịkpazụụn Lẹ Ekele

11 LEE NI AKPụrụ-ẹkụkwọ NDịnị NỌ JAGBO-JAGBO M GI ẹka M
DENI ọnụ.
12 Ndị hụn rị a chọ nị wẹ gi ihiẹn ẹnya e legha dụ ẹka obi,
uwẹ rị nwan a chọ nị wẹ wa ịkwa-ugun ye ụnụ olu. Wẹ rị e mẹ
ẹ amamgbe wẹ e gi ifiri obe Kraịstị kpokpo wẹ.
13 Kẹ ndị hụn kwa ugun lẹ enwẹn wẹ arịdẹ e dọnmẹ Iwu, bụ
wẹ hụ a chọ nị ụnụ kwa ugun kẹni wẹ gi ihiẹn rị ụnụ ẹhụ nyan
isi: nị ụnụ e dọnmẹgụọ omẹnalị hụn w'e legha ẹnya.
14 O bugharị m! Egikọ m ihiẹn ọwụlẹ nyan isi, wezụka obe
Nna ẹnyi wụ Jesu Kristi. E gigụọ wẹ obe hụ kpọgbu ụwanị—
ọ wụrụ ihiẹn nwụnnị ebe m rị, gizikwọ obe hụ kpọgbu m—a
wụrụ m ihiẹn nwụnnị ebe ụwa rị.
15 Kẹ ịkwa-ugun kẹ akwanị-ugun arịnị mkpa, kaka! Ihiẹn rị
mkpa wụ nị wẹ kedọnzi ịhịan.
16 Udọn lẹ omikẹn ya rịnị kẹ wẹ han gi usọnrọnnị e bi—uwẹ
wụ ndị Izrẹlụ Osolobuẹ nke-esi!
17 Gha ogẹnni e jẹn, onyẹ ọwụlẹ egizilẹ oku ịkwa-ugun ye
m nsọngbu, makẹni apa ẹhụ wẹ rụsọnmẹ m makẹ ufiri Jesu
hụsọnmẹ m ẹhụ.
18 Umunẹ m, ẹfọma Onyẹ-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu Kristi ya
nọyeni ụnụ imẹ-mmọn. Isẹẹ.

Ẹhụhụọ-Ozi Pọlụ Dejẹnni
Ndị Ẹfẹsọsị

Ekele

1 Mmẹ wụ Pọlụ de Ẹkụkwọ-ozini. M wụ onyẹ ozi pụ-ichẹn
Kraịstị wụ Jizọsị ghahanị uche Osolobuẹ. M rị e dejẹnni ndị
nke Osolobuẹ rị Ẹfẹsọsị, ndị wẹ gi e dọn-ẹnya imẹ Kraịstị wụ
Jizọsị.
2 Ẹfọma lẹ udọn, hụn gha ẹka Osolobuẹ Nẹdi ẹnyi lẹ Onyẹ-
nwọnni-ẹnyi wụ Jesu Kristi bịa, ya nọyeni ụnụ.

Ngọzi Ẹnyi Nwọn Imẹ Kraịstị

3 Ekele ya rị nị Osolobuẹ, onyẹ hụ wụ Osolobuẹ lẹ Nẹdi
Onyẹ-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu Kristi, n'o yeọlẹ ẹnyi ngọzi imẹ-
mmọn ile rị elu-igwee makẹni ẹnyi rị imẹ Kraịstị.
4 Nị Osolobuẹ d'e kedẹ ụwa, ọ họtọgụọlẹ ẹnyi imẹ Kraịstị,
makẹni ọ nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ ebe ẹnyi rị—kẹni ẹnyi wụrụ ndị rị
nsọ, nwọnlẹni nkọrịanị ẹnya Osolobuẹ.
5 Ọ nọ kwademẹ nị, o ru, ọ mụnrụn ẹnyi ye ikpun-ụlọ a
ghahanị Jesu Kristi—makẹni ọ sụọghọ a, makẹni uche ẹ rọ.
6 O mẹ ẹ kẹni wẹ gi ẹ ja Osolobuẹ mma makẹ okẹn ẹfọma o
mẹ, hụn o hukpu ẹnyi ghahanị ezi Nwa a!
7 Makẹni ẹnyi rị imẹ Kraịstị, ẹnyi a wụrụọlẹ ndị wẹ gi ẹdeke ẹ
gbarị—ya wụ nị Chuku a gbagharịgụọ ẹnyi njọ; ifiri okẹn ẹfọma
a k'o gi mẹ ẹ.
8 O gi amamihiẹn lẹ nghọta a ile mẹ ni ẹnyi okẹn ẹfọmanị.
9 Ọ nọ nwan mẹ ẹnyi marịn ihiẹn o bu obi, hụn o te zuemẹ;
ihiẹn hụn ọ kwademẹ ketekete n'o jẹnkọ d'a rụnfụha imẹ
Kraịstị. O mẹgụọ ẹnyi marịn a makẹni ọ sụọghọ a n'o mẹ ẹrịra.
10 Ihiẹnni o bu obi wụ nị, ogẹn zu, o wegbama ihiẹn ile che
okpuru Kraịstị—kẹ ihiẹn rị elu-igwee kẹ ihiẹn rị enu-ụwa.
11 Makẹni ẹnyi rị imẹ Kraịstị, ihiẹn Osolobuẹ e ruguọ ẹnyi ẹka
—makẹni Osolobuẹ, hụn e mẹ ihiẹn ile hụn o mẹ n'o gi ẹ mẹzu
uche ẹ, gi ẹka a họtọ ẹnyi ketekete n'o gi ẹnyi mẹzu uche ẹ.
12 O mẹ ẹ kẹni ẹnyi ndị ibuzọ tụkwasị Kraịstị obi hụn ụzọ wụrụ
ihiẹn wẹ gi ifiri ẹ a ja Osolobuẹ mma n'o nwẹkẹ ọghọ.
13 Kẹ ụnụ lẹ enwẹn ọnụ, ọnụ hẹnrinzikwọ ndị nke Kraịstị ogẹn
ọnụ gi nụ oku hụ wụ ezioku, kweri—oku ahụn wụ oziọma ahụn
ụnụ gi nwẹhẹn nzụọpụha. Ụnụ e kwerigụụ nị Jesu, Osolobuẹ
nọ bu Mmọn-nsọ o kwe nkwa a che imẹ ndụn ụnụ, gi ẹ ye ụnụ
ahịma a—gi ghọsị nị ụnụ wụ nke ẹ.

14 Mmọn-nsọ kẹ Osolobuẹ e bu ụzọ e ye; ịya kẹ Osolobuẹ gi a
ghọsị nị ẹnyi jẹnkọ d'e nwọnhẹnchanrịn ihiẹn ile o kwe nkwa—
o ru ogẹn ahụn Osolobuẹ k'e gi werichanrịn ẹnyi—ẹnyi ndị ọ
gbarịgụụ. Ọnwan k'e wẹhẹ ni Osolobuẹ ọjija-mma n'o nwẹkẹ
ọghọ.

Ekpere Pọlụ Mẹ Ni Ndị Kwerini

15 Ịya haịn o gi mẹ ni, kete m'a nụlẹ oku okweri ụnụ kwerini
Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu lẹ ihiẹn-ọsụsụọ ụnụ nwọn ebe ndị nke
Osolobuẹ ile rị,
16 akụsịtuni m iye Osolobuẹ ekele makẹ ufiri ụnụ. M hụ a
nyanhan ụnụ ogẹn ile m gha e mẹ ekpere.
17 M'a rịọ Nẹdi hụn nwẹ ọghọ, hụn wụ Osolobuẹ Onyẹ-
nwọnni-ẹnyi wụ Jesu Kristi, n'o ye ụnụ mmọn ịmarịn-ihiẹn; ya
ghọsịsọnmẹ ụnụ ihiẹn—kẹ ụnụ dọn rị a marịnwaye ẹ ọhụnma.
18 M'a rịọ a ọnwan kẹni ẹnya imẹ-mmọn ụnụ shịapụ, ụnụ a hụn
ụzọ marịn ihiẹn ahụn o butọ o gi ifiri ẹ kpọ ụnụ, marịn kẹ ihiẹn
o kwademẹ o jẹnkọ d'e ye ndị-nsọ a hihan ogbe, marịnzịkwọ k'o
nwẹhan ọghọ;
19 ọnụ a ghọtazị kẹ ikẹn o gi a rụn ọrụn imẹ ẹnyi ndị kwerini
han, ikẹn hụn wẹ ghalẹni a sa ẹka e ku k'ọ han, hụn han kẹ ikẹn
o gi wụrụ Osolobuẹ.
20 Ya wụ ikẹn k'ọ ghọsị ogẹn o gi gha ọnwụn weli Kraịstị, m'ẹ
nọdị anị ẹka-nni ẹ imẹ elu-igwee;
21 nke wụnị Kraịstị kachanrịn ọkịkị ile lẹ ikẹn ile rị ichẹn-
ichẹn lẹ ihiẹn ile w'a gbaye agbaye lẹ ẹfan lẹ nzere ile—ẹlẹdẹ
ndị rị ogẹnni sụọ, kanị kẹzị ndị rịdẹ ogẹn hụn lalanị.
22 Osolobuẹ e weguọ ihiẹn ile che ẹ okpuru ụkụ, tumẹ ẹ
Onyẹ-isi ụka, Onyẹ ihiẹn ile rị okpuru ẹ.
23 Ụka wụ ẹhụ a; imẹ ụka kẹ ihiẹn ile banyen'ẹ rị; ya lẹ enwẹn
ẹ wụ onyẹ hụn rị ebe ile, hụn e mẹ ihiẹn ile e zu oke.

Isi Nke Ẹbụọ

Wẹ Gha Ọnwụn Wepụha Ẹnyi Shi Ndụn

1 Ogẹn mbụ, ọnụ wụ ndị nwụnnị, makẹ njọ lẹ mmẹfie
2 ụnụ rị e mẹsọnmẹ. Ogẹn hụ, ụnụ e sọn eje-ụzọ ndị ụwa, e
sọn onyẹ hụn ikẹn eje-mmọn rị elu rị okpuru ẹ, mmọn hụ hụn
rị nwan ọrụn imẹ igunrun ndị hụ e nupụ-isi okpuru Osolobuẹ.
3 Eziẹ, ẹnyi ile te rị e bi kẹ wẹ, e mẹ ihiẹn ọwụlẹ a sụọ ẹhụ ẹnyi
lẹ obi ẹnyi, e bi k'ọ rị ẹnyi; e mẹ ihiẹn ọwụlẹ gụnnị ẹnyi lẹ ihiẹn
ọwụlẹ la ẹnyi ẹnya. Iwe-lẹ-ọnụma Osolobuẹ te rịzịkwọ e che ẹnyi
nọkẹ ndị ọzọ ile.
4 Kanị, makẹni Osolobuẹ e mẹkẹ onyẹ-omikẹn, makẹni o nwẹ
okẹn ihiẹn-ọsụsụọ ebe ẹnyi rị—

5 kẹ ogẹn hụ ẹnyi te gidẹ wụ ndị nwụnnị makẹ njọ ẹnyi, ọ nọ
gha ọnwụn wefụha ẹnyi, mẹ ẹnyi sọn Kraịstị rịzị ndụn.
Ẹfọma Osolobuẹ kẹ ụnụ gha nwẹ nzụọpụha.
6 Ọ ghagụụ ọnwụn weli ẹnyi, ọ nọ wesi ẹnyi elu k'o dọn weshi
Kraịstị, mẹ ẹnyi sọn Kraịstị nọdị anị imẹ elu-igwee—makẹni
ẹnyi rị imẹ Kraịstị.
7 Osolobuẹ mẹ ọnwan n'o gi ẹfọma hụn o mẹ ni ẹnyi imẹ
Kraịstị mẹ elu ile lalanị marịn ẹfọma a—hụn wẹ ghalẹni a sa
ẹka e kuchanrịn k'ọ han.
8 Makẹni, ẹfọma kẹ Osolobuẹ mẹ ni ụnụ zụọpụha ụnụ gha-
hanị okukwe ụnụ, ẹlẹ ụnụ gi ẹka ụnụ mẹ ẹ, ihiẹn Osolobuẹ ye
ụnụ ọfẹ rọ—
9 ẹlẹ makẹ ihiẹn ịhịan rụn, amamgbe ịhịan e gi ẹ nyan isi.
10 Ihiẹn Osolobuẹ mẹ ẹnyi wụrụ kẹ ẹnyi wụ. Osolobuẹ ya ke
ẹnyi ye imẹ Kraịstị wụ Jizọsị, kẹni ẹnyi hụn ụzọ e mẹsọnmẹ ihiẹn
ọma ndị hụ ọ kwademẹtọ nị ẹnyi ketekete nị uwẹ kẹ ẹnyi k'a
gha e mẹsọnmẹ.

Ẹnyi Ile Wụ Ohu Imẹ Kraịstị

11 Nyanhan nị nị ogẹn mbụ ụnụ wụ ndị alị ọzọ—ebe ẹhụ rị;
ụnụ, hụn ndị Ju a kpọ "ndị kwalẹni ugun," a kpọ enwẹn wẹ
"ndị kwa ugun"—ọ sụọ n'a nị ugun wẹ rị e ku oku ẹ wụhụ nke
ẹhụ sụọ, ihiẹn ẹka ịhịan e mẹmẹ.
12 Nyanhan nị nị, ogẹn hụ, ụnụ enwọn Kraịstị; ogẹn ahụn,
itumunyẹ kẹ ụnụ wụ ebe ikpun-ụlọ ile rị Izrẹlụ rị. Ụnụ e te
rị imẹ nkwerigbama Osolobuẹ tumẹ ẹgbata ya lẹ ndị nke ẹ lẹ
nkwa ndị o kwesọnmẹ imẹ ẹ. Ogẹn hụ, ụnụ bi enu ụwa bụ ụnụ
e nwọn olil'ẹnya, ụnụ enwọn Osolobuẹ imẹ ndụn ụnụ.
13 Kanị, makẹni ụnụ rị imẹ Kraịstị wụ Jizọsị, e gigụọ wẹ nwan
ẹdeke Kraịstị, ya wụ ndụn a, wezụhan ụnụ hụn te rị ebe teni.
14 Makẹni, Kraịstị lẹ enwẹn ẹ wụ udọn ẹnyi—makẹni o mẹgụọ
ndị Ju lẹ ndị alị ndị ọzọ wụrụ ohu, o gigụọ ẹhụ a lẹ ọnwụn a
titu mgbọn hụn te rị ẹgbata wẹ, ihiẹn hụ te rị ẹgbata wẹ, e buhẹ
eṅẹnrẹn.
15 O gigụọ ọnwụn ahụn ọ nwụn kagbu Iwu lẹ ụmụ-iwu lẹ
ọdịnalị rịn'a. O mẹ ẹ kẹni o ke agbọ ọhụn, wẹ ile a wụrụ ohu
imẹ ẹ, o gi wẹ nọkin ẹnya azụụn ẹbụbụọ hụn te rịnị, gi ụzọ ahụn
wẹhẹ udọn ẹgbata wẹ—o mẹkọzị ndị Ju lẹ ndị wụlẹni ndị Ju,
kanị ndị kwerini Kraịstị.
16 Kraịstị mẹ ẹ kẹni o gizi ẹrịra wekinhẹnni Osolobuẹ azụụn
ẹbụbụọ hụ imẹ ẹhụ ohu, ghahanị ọnwụn ọ nwụn elu obe; o gi
ụzọ nị gbupụ iwe rị ẹgbata wẹ, wẹhẹ udọn.
17 Ya Kraịstị nọ bịa d'e zi ịhịan ile ozi udọn hụ—kẹ ụnụ ndị anị
ndị ọzọ hụn rị ebe teni kẹ ndị Ju hụn rị nsue.

18 Ghahanị Kraịstị, ẹnyi ile a sa nwan ẹka a gha Mmọn-nsọ
ohu a banhan ebe Nẹdi ẹnyi wụ Osolobuẹ rị, kẹ ndị Ju kẹ ndị
alị ọzọ.
19 Ya wụ, ụnụ ndị kwerini hụn wụlẹni ndị Ju ẹlẹzi itumunyẹ;
ụnụ ẹlẹzi ndị alị ọzọ. Ụnụ e sọngụọ ndị nke Osolobuẹ, ndị nsọ,
wụrụ ụmụ di-alị Alị-eze, wụrụzịkwọ ndị ikpun-ụlọ Osolobuẹ.
20 Osolobuẹ a tụngụọ ụnụ rịkẹ ụlọ ye elu iyetọ hụn wụ ndị-
ozi pụ-ichẹn lẹ ndị-amụma. Adansụ hụn gi ya wụ ụlọ wụ Jesu
Kristi lẹ enwẹn ẹ.
21 Ịya gi azụụn ile rị ụnọ hụ; ghahan'a kẹ ụlọ gi rị e jẹnwaye
elu d'a wụrụ Ụlọ-ofufe rị nsọ imẹ Di-nwọnni-ẹnyi.
22 Imẹ Kraịstị, wẹ hụ a tụn ọnụ lẹ enwẹn ọnụ, a tụnshi ụnụ
enu imẹ-mmọn d'a wụrụ ebe obibi imẹ-mmọn hụn Osolobuẹ e
bi ghahanị Mmọn-nsọ.

Isi Nke Ẹtọ

Ọrụn Pọlụ Imẹ Ndị Alị Ọzọ

1 Oziọma Kraịstị wụ Jizọsịnị m rị e zi ụnụ ndị wụlẹni ndị Ju
hụn wẹ gi beye ni ụnụ oghere kẹ mmẹ wụ Pọlụ gi rị imẹ ngan.
2 A marịnghọ m nị ụnụ a nụgụọ nị Osolobuẹ ye m ọrụnnị o gi
a ghọsị ẹfọma a rụn makẹ ọrịnịmma ụnụ;
3 ụnụ a nụgụọzị k'o dọn ghọsị m ya wụ ihiẹn, hụn te zuerini,
mẹ m ghọta a. Ịya kẹ m benitan ụnụ nke-nke imẹ ẹhụhụọ-ozini.
4 Ụnụ gụn a, ụnụ k'a hụn kẹ m ghọtahan ihiẹnni mini, kẹ m
ghọtahan Kraịstị.
5 Osolobuẹ aghọsịnị ndị mbụ ya k'o dọn nwan ghọsị ndị-ozi
pụ-ichẹn nsọ a lẹ ndị-amụma nsọ a ya ogẹnni ghahanị Mmọn-
nsọ.
6 Ihiẹn nzuzueni wụ nị, ghahanị ikweri oziọma, ndị anị
ndị ọzọ a rịgụọzị ndị ihiẹn Osolobuẹ e ru ẹka, wụrụzịkwọ
mkpamkpa imẹ ẹhụ ohu ahụn, rịzịkwọ ndị wẹ ile gba nwẹ
ihiẹn Osolobuẹ kwe nkwa n'o k'e mẹ ni ndị rị imẹ Kraịstị wụ
Jizọsị.
7 E hẹnringụọ m onyẹ-ọrụn oziọmanị ghahanị oyiye hụn
Osolobuẹ mẹ ẹfọma ye m, hụn ikẹn ẹ gi rị ọrụn imẹ ndụn m.
8 Ọsụọn'a nị ahandẹni m kẹ onyẹ hụn kachanrịn ntịn e mẹ
imẹ ndị-nke Osolobuẹ, Osolobuẹ e ye m oyiyeni kẹni m wejẹnni
ndị alị ndị ọzọ ozi ihiẹn ndị ahụn jun imẹ Kraịstị, hụn nwọnlẹni
okẹn,
9 lẹni m ghọsị ịhịan ile kẹ Osolobuẹ hụn ke ihiẹn ile dọn a
rụnpụha ihiẹn ahụn o rotọ ketekete, zuemẹ.
10 Ihiẹn Osolobuẹ bu obi wụ n'o gi ụka mẹ amamihiẹn
Osolobuẹ hụn nwẹ ihun rị ichẹn-ichẹn fọn ndị-ọkịkị lẹ ndị ile
nwẹ ikẹn hụn rị enu-igwere ẹnya.

11 Ịya wụ ihiẹn kẹ Osolobuẹ bu obi ẹdẹi; o mẹzugụọ a nwan
ghahanị Kristi wụ Jesu Onyẹ-nwọnni-ẹnyi.
12 Makẹni ẹnyi rị nwan imẹ Kraịstị wụ Jizọsị, egun arị a tụ
ẹnyi ịbanye ebe Osolobuẹ rị—ebe o mẹ ni ẹnyi kwerini Jizọsị.

Dikẹnmẹ Ni Nwan

13 Ya wụ, m rị nwan a rịọ ụnụ: anịkwọlẹ afụnfụn m rị e gi
ifiri ọrịnịmma ụnụ a ta gụụ ụnụ ndụn; eziẹ, ihiẹn k'e wẹhẹ ni
ụnụ ọghọ rọ.

Ịghọta Ihiẹn-ọsụsụọ Kraịstị

14 Makẹ ọnwan, m rị e gbu nwan osekpu ihun Nẹdi ẹnyi,
15 onyẹ hụn ezi-lẹ-ụlọ ile rị elu-igwee lẹ ụwa gha ẹka a
nwẹhẹn ẹfan wẹ.
16 M rị a rịọ a n'o gi ihiẹn ile o nwọn, hụn o gi nwẹ ọghọ,
ye ụnụ ikẹn, hụn k'e mẹ ụnụ zekẹnmẹ imẹ obi ụnụ ghahanị
Mmọn-nsọ a.
17 M rịzị a rịọ a nị ụnụ wụrụ ndị Kraịstị birichanrịn imẹ obi
wẹ makẹni ụnụ hụ e gi oku ẹ e dọn, ụnụ a gbasọnmẹ nkpọgụn,
e wuzowaye imẹ ihiẹn-ọsụsụọ—
18 kẹni ụnụ saẹka sọn ndị nke Osolobuẹ ile ghọta kẹ ihiẹn-
ọsụsụọ Kraịstị shịahan, k'o suehan, k'o jẹnhan elu lẹ k'o mihan;
19 ụnụ a ghọta ya wụ ihiẹn-ọsụsụọ a, hụn wẹ ghalẹni a
ghọtachanrịn—kẹni ihiẹn ile rị imẹ Osolobuẹ hụn ụzọ jun imẹ
ọnụ.
20 Nke Osolobuẹ, Onyẹ hụn k'e ri-ẹka gi ikẹn ẹ rị ọrụn imẹ ẹnyi
rụnkarị ihiẹn ile ẹnyi k'a saẹka rịọ mọbụ ro, rụnkarị a ọhụnma-
ọhụnma,
21 ọghọ ya rịn'a—kẹ imẹ ụka a kẹ ghahanị Kraịstị wụ Jizọsị d'e
ru agbọ ile, jẹnrin ejẹn. Isẹẹ.

Isi Nke Ẹnọ

Kẹ Mkpamkpa Ẹhụ Ile Dọn Wụrụ Ẹhụ Ohu

1 Mmẹ, hụn wụ onyẹ-ngan makẹni m rị e jẹnni Di-nwọnni-ẹnyi
ozi, rị nwan a rịọ ụnụ nị ụnụ bi obibi furu ọkpụkpọ Osolobuẹ
kpọ ọnụ.
2 E wenụachanrịn nị enwẹn ụnụ alị ogẹn ile; e mẹ ni jụụ; e gi
ni ndidi e sọn ibe ụnụ. E gi ni ụzọnị a ghọsị ihiẹn-ọsụsụọ ọnụ
nwẹ.
3 Lịlịma nị ụzọ ile nị udọn rịsọnmẹ ẹgbata ọnụ, e kẹngbama
ụnụ, kẹni ụnụ e gi ẹ e chedọn ịrị-ohu hụ hụn gha ẹka Mmọn-nsọ
a bịa.
4 Ẹhụ ohu lẹ Mmọn-nsọ ohu rị, nọkẹ k'o dọn mẹ ni olile-ẹnya
ohu kẹ Osolobuẹ kpọ ụnụ d'e nwọn.
5 Nna ohu rọ; okukwe ohu rọ; mirin-Chuku ohu rọ.
6 Osolobuẹ ohu rọ—hụn wụ Nẹdi ịhịan ile, hụn wụ Nna ịhịan
ile, hụn gi ịhịan ile a rụn, hụn rịzịkwọ imẹ ịhịan ile.

7 Kanị wẹ yesọnmẹ onyẹ-onyẹ imẹ ẹnyi oyiye ichẹn-ichẹn
nọkẹ kẹ Kraịstị dọn chọ n'o ye ẹ.
8 Ya kẹ Ẹkụkwọ-nsọ gi sị,
"Ogẹn o gi lashi elu,
o weri ihiẹn hụ kẹn ịhịan ẹgbụn che imẹ ẹgbụn,
ọ nọ ye ndị ịhịan oyiye ichẹn-ichẹn."
9 (Ogẹn Ẹkụkwọ-nsọ gi sị, "Ọ lashi elu," k'o gi nwan "Ọ lashi
enu" e ku? Ya wụ n'o buzọ hidangụụ, shi ebẹhụ kachanrịn e
mi imẹ anị.
10 Ya wụ nị onyẹ ohu hụ hidannị wụzịkwọ onyẹ hụn lashi
elu, ghafechanrịn elu-igwere, kẹni ọ hụn ụzọ gi enwẹn ẹ
mẹjunkwama ihiẹn ile.)
11 Ịya yesọnmẹ oyiye ndịnị: o nwẹ ndị o ye oyiye ịwụ ndị-
ozi pụ-ichẹn, ye ndị ọzọ oyiye ịwụ ndị-amụma lẹ ndị e zi ozi
Osolobuẹ sị wẹ zi, ye ndị ọzọ oyiye ịwụ ndị e jẹnhunmẹni e zi
oziọma, ye ndị ọzọ oyiye ịwụ ndị ụkọ-Chuku lẹ ndị-nkuzi.
12 O yesọnmẹ oyiye ndịnị n'o gi wẹ a zụn ndị-nke Osolobuẹ
ile nị wẹ d'a rụn ọrụn Kraịstị lẹni o gi wẹ e mẹ ẹhụ Kraịstị wụ
ụka a gha ihun rịkẹ ụlọ wẹ n'a tụnshi elu.
13 O mẹ ẹ d'e ru ni ẹnyi ile a wụrụ ohu ebe okukwe lẹ ịmarịn
Nwa Osolobuẹ rị, wụrụ ndị ka ẹhụ, sueruchanrịn ogo Kraịstị,
nọchanrịn kẹ 'ya.
14 O mẹ ẹ makẹ ẹnyi gha a wụzị ụmụẹka, ndị ẹbi e
bushi ihun-lẹ-azụụn, ndị nkuzi ọwụlẹ e buhunmẹ kẹ ufere e
buhunmẹsọnmẹ ihiẹn, ndị ịhịan gi nkuzi ẹro lẹ aghịghọ e dufie.
15 Kama, nị ẹnyi a wụrụ ndị a gwa ibe ẹnyi ezioku, e gi ihiẹn-
ọsụsụọ e mẹ ẹ, ẹnyi ile e gi ẹ e sue; ẹnyi e gi ẹrịra suekunrun
Kraịstị, hụn wụ isi ẹhụnị, rịchanrịn kẹ 'ya.
16 Ịya wụ Kraịstị gi ẹhụ. Makẹni, ịya mẹ ẹhụ ile gi nyangba-
machanrịn ọhụnma-ọhụnma ghahanị akwanran ile rịn'a. Ịya
rịzị e mẹ mkpamkpa ọwụlẹ a sa ẹka a rụn ọrụn run'ẹ ọhụnma,
hụn ẹhụ ile gi a rị ikẹn, e sue, e nwẹwaye ihiẹn-ọsụsụọ.

Obibi Ọhụn Hụn Rị Imẹ Kraịstị

17 Ya wụ, m rị e gi ẹfan Di-nwọnni-ẹnyi a gba ụnụ mkpịnsịn
ẹka, a gbashi ụnụ 'ya ikẹn: ebizilẹ ni kẹ ndị hụn ghalẹni e fe
Osolobuẹ, ndị iroro wẹ nwọnlẹni isi.
18 Uche wẹ a gbagụọ ishi. Enwọn wẹ ndụn Osolobuẹ makẹni
o nwọnni ihiẹn wẹ marịn ebe ezioku rị, obi wẹ kpọkinzịkwọ
akpọkin.
19 Makẹni, ifẹnrẹn arịzị wẹ ẹnya; e wechanrịnguọ wẹ enwẹn
wẹ ye ihiẹn-ifẹnrẹn lẹ ihiẹn ile ru unyin rị ichẹn-ichẹn, a rịzị wẹ
a sa ẹka e kwọndọn enwẹn wẹ.
20 Kanị, ẹlẹkwọ ẹrịra kẹ wẹ kuzi ọnụ banyeni Kraịstị!
21 Ẹghẹẹ, ụnụ a nụgụọ banyen'ẹ, ụnụ a mụgụọ ezioku hụn rị
imẹ Jesu.

22 Ụnụ a mụgụọ nị ụnụ jẹnkọ nwan d'a ma eje-obibi hụ ụnụ te
rị e bi tuhu—onyẹ hụ ụnụ wụ mbụ hụn rehigụụ ihun lẹ azụụn,
hụn ihiẹn ọlịla-ẹnya dufiegụụ.
23 Mmọn ọnụ lẹ uche ụnụ k'a wụrịrị nke ọhụn;
24 ụnụ e yiri onyẹ ọhụn hụ, hụn wẹ gi ụdị Osolobuẹ ke—hụn
rị kẹ Osolobuẹ dọn chọ nke-esi, rị nsọ nke-esi.
25 Ya wụ, atụzịlẹ ni ntụ! Kama, a gwa nị ibe ụnụ ezioku,
makẹni ẹnyi lẹ ibe ẹnyi wụ ẹhụ ohu.
26 Olulu nwẹ ikẹn bu i, ka anịl'a han ị mẹ njọ. Olulu y'e bulẹ
i nị eki gi.
27 Eyelẹ ni Ekwensụ efe.
28 Onyẹ e zun ohin y'e zunzilẹ. Kama, ya rụnma ọrụn
nwọnlẹni nkọrịanị, e gi ẹ e bi, e yezikwọ nị ndị mkpa kwọndọn
ẹka.
29 Anịlẹ ni eje-oku pụha ụnụ ọnụ, kanị, oku hụn a gba ịhịan
umẹ, ban n'a erere imẹ ọnọdị ọ rị—kẹni oku ụnụ hụn ụzọ e yeni
ndị hụn rị e gọn ntịn ẹka.
30 Emẹkwọlẹ ni ihiẹn k'a fụ Mmọn-nsọ Osolobuẹ, makẹni
ịya kẹ wẹ gi yimẹ ọnụ ahịma Osolobuẹ, makẹ ụhụọhịn hụ
Osolobuẹ k'a gbafụha ndị nke ẹ.
31 Wepụ nị iwe ile, olulu ile, ọnụma ile, oro ile, nkutọ ile lẹ
eje-ihiẹn ile ịhịan gi e sọn ibe ẹ.
32 Kama, e gi ni ẹfọma lẹ omikẹn e sọn ibe ọnụ, a gbaghari ibe
ụnụ kẹ Osolobuẹ dọn nwan gbaghari ụnụ ghahanị Kraịstị.

Isi Nke Isẹn

Obibi Ụmụ Ukpẹ

1 Ebe o mẹ ni ụnụ wụ ụmụ Osolobuẹ hụn rị a obi, kịnrịn n'a
nwan—e bi ni nwan kẹ ịya.
2 E gi ni ihiẹn-ọsụsụọ e bi—nọkẹ kẹ Kraịstị dọn nwẹ ihiẹn-
ọsụsụọ ẹnyi, gi ifiri ẹnyi we ndụn a ye, nọkẹ oyiye lẹ ẹjan hụn e
shin ọhụnma hụn Osolobuẹ nabanhan.
3 Nọkẹ ndị nke Osolobuẹ, anịkwọlẹ ni wẹ nụdẹ oku ughẹrẹ
mọbụ ihiẹn ọwụlẹ ru unyin mọbụ ẹnya-uku imẹ igunrun ụnụ.
4 Anịlẹ ni oku ihiẹn-ifẹnrẹn mọbụ oku-nzuzu mọbụ oku
ọwụlẹ ru unyin pụha ụnụ ọnụ. Kama, e gi ni ọnụ ụnụ e yesọnmẹ
Osolobuẹ ekele.
5 Marịnkwọ nị nị o nwọnni onyẹ ọwụlẹ hụn a ghẹrẹni mọbụ
onyẹ rịlẹni ọchan mọbụ onyẹ ẹnya-uku (hụn wụzị ịrụa-mmọn)
jẹnkọ d'a ban Alị-eze Kraịstị lẹ Osolobuẹ!
6 Anịkwọlẹ ni onyẹ ọwụlẹ gi oku nwọnlẹni isi dufie ụnụ,
makẹni, ufiri ihiẹn ndịnị kẹ iwe-lẹ-ọnụma Osolobuẹ gi a bịanị
ndị nnufụ-isi.
7 Ya wụ, esọnkwọlẹ ni wẹ mẹkọ kaka!

8 Makẹni ụnụ te rị imẹ ishi, kanị hụnnị ụnụ wụrụgụụ nwan
nke Di-nwọnni-ẹnyi, ọnụ wụ ukpẹ. E bi ni nwan kẹ ụmụ ukpẹ—
9 makẹni mkpụrụ ukpẹ a mị wụ ihiẹn ile rị mma, ihiẹn ile
kụrụ-ọtọ lẹ ihiẹn ile wụ ezioku.
10 Lịlịma nị nị ọnụ a chọpụha ihiẹn hụn k'a sụọ Di-nwọnni-
ẹnyi ụsụọ.
11 Esọnlẹ ni wẹ e mẹ ihiẹn ndị hụ w'e mẹ hụn wụ nke ishi,
hụn ghalẹni a ban erere, ka e kpu ni wẹ oro.
12 Ihiẹn ndị nnufụ-isi e mẹ nzuzue e mẹdẹ ifẹnrẹn okuku!
13 Kanị, wẹ wepụha ihiẹn ọwụlẹ ebe ukpẹ rị, a hụn wẹ k'ọ
nọ—
14 makẹni ukpẹ nwunkpuhụ ihiẹn, o hẹnrin ukpẹ. Ya haịn
Ẹhụhụọ-nsọ gi sị,
“Onyẹ-ụran, tẹnhin!
Gha ọnwụn lihi,
kẹni Kraịstị nwunkpu i.”
15 Kpachanpụ nị nwan ẹnya kẹ ụnụ dọn e bi; ebilẹ ni kẹ ndị
marịnlẹni ihiẹn, ka e bi ni kẹ ndị marịn ihiẹn.
16 Egilẹ ni oghere ọwụlẹ ụnụ nwẹ gupụ egu, makẹni ogẹnni
jọ njọ.
17 Awụkwọlẹ ni nwan ndị-nzuzu, ka ghọta nị ihiẹn wụ uche
Di-nwọnni-ẹnyi.
18 Arakwọlẹ ni manya tụ, makẹni ihiẹn-ifẹnrẹn rọ nị manya
rị a kị ịhịan; ka a nị nị Mmọn-nsọ e jun imẹ ndụn ụnụ, a kị ụnụ
ogẹn ile—
19 ụnụ e gi ẹbụ rị imẹ ẹkụkwọ Ẹbụ-ọma lẹ ẹbụ-ofufe lẹ ẹbụ ndị
ọzọ rị nsọ a gwa enwẹn ụnụ oku, a bụ nị Di-nwọnni-ẹnyi ẹbụ a
sụọ ụsụọ imẹ obi ụnụ;
20 e gi ẹfan Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu Kristi e ye Chuku-Nẹdi
ekele ogẹn ile makẹ ihiẹn ile.

Ẹgbata Di Lẹ Nwunyẹ

21 E welụa nị nị ibe ụnụ isi alị, e gi ẹ a gbaye Kraịstị.
22 Nwunyẹ, e welụa nị di i isi alị kẹ y'e mẹ ni Di-nwọnni-ẹnyi.
23 Makẹni, di wụ isi nwunyẹ ẹ nọkẹ kẹ Kraịstị dọn wụ isi ụka
—ụka, hụn wụ ẹhụ Kraịstị—hụn Kraịstị wụ onyẹ-nzụọpụha a.
24 Ya wụ, nwunyẹ k'e welụarịrị nị di ẹ isi anị imẹ ihiẹn ile kẹ
ụka dọn e wenụa nị Kraịstị isi alị.
25 Di, nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ nwunyẹ i kẹ Kraịstị dọn nwẹ ihiẹn-
ọsụsụọ ụka, gi ifiri ẹ we ndụn a ye—
26 kẹn'o gi mirin hụ wụ oku-Osolobuẹ chanchan a, dọn ẹ nsọ,
27 kẹni o gi ẹnịna wefụha nị enwẹn ẹ ụka hụn nwọn ọghọ, hụn
nwọnlẹni ntụpọ, hụn selẹni alịlị—hụn nwọnlẹni ihiẹn ọwụlẹ nọ
ẹrịra, ụka rị nsọ, nwọnlẹni ihiẹn wẹ gi kọrịan'a.

28 Ẹrịrazịkwọ, di furu n'o nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ nwunyẹ ẹ kẹ o
dọn nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ ẹhụ ya lẹ enwẹn ẹ. Onyẹ nwẹ ihiẹn-
ọsụsụọ nwunyẹ ẹ nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ enwẹn ẹ.
29 Makẹni, o nwọnni onyẹ ize ẹhụ a e ze. Mba. Kama, ịhịan a
zụn ẹhụ a, e mẹmẹ ẹ ọhụnma—nọkẹ kẹ Kraịstị dọn e mẹ ụka—
30 makẹni ẹnyi wụ ụka wụ mkpamkpa ẹhụ a.
31 "Ọnwan haịn okẹnnyẹ k'e gi latọ nẹdi ẹ lẹ nnẹ ẹ, bannị
nwunyẹ, wẹ ẹbụọ e hẹnrin ẹhụ ohu."
32 Ihiẹnni e mikẹ; m gi ẹ e ku banyeni Kraịstị lẹ ụka.
33 K'osịlẹrị, di ọwụlẹ ya nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ nwunyẹ ẹ k'o dọn
nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ enwẹn ẹ; nwunyẹ ọwụlẹ y'a gbaye di ẹ.

Isi Nke Isin

Ụmụ Lẹ Ndị Mụ Nị Wẹ

1 Ụmụ, e humẹni ni ndị mụnị ụnụ isi kẹ Onyẹ-nwọnni-ẹnyi
dọn ku ẹ, makẹni ọnwan wụ ihiẹn furu nị ụnụ mẹ.
2 "Gbaye nẹdi i lẹ nnẹ i." Ọnwan wụ iwu ibuzọ wẹ kwe nkwa
chen'ẹ, sị,
3 "kẹni ọ rị n'ị mma, y'e nwọn isi-nka elu ụwa."
4 Nẹdi lẹ nnẹ, akpasulẹ ni ụmụ ọnụ iwe, amamgbe ndụn a
gụụ wẹ, ka e gi ni ọzụnzụn lẹ nkuzi Di-nwọnni-ẹnyi kwadọn a
zụn wẹ.

Ndị Idibo Lẹ Ndị Wẹ Rị Okpuru Wẹ

5 Ndị wụ idibo mọbụ igbọn, e gi ni egun lẹ ẹhụ ọmụma-nni e
humẹni ndị ọnụ rị okpuru wẹ isi. E gichanrịn nị obi ụnụ ile e
mẹ ẹ, nọkẹ sị Kraịstị kẹ ụnụ rị a gbaye.
6 Ẹlẹkwọ id'ẹnya wẹ sụọ—ebe ụnụ n'a chọ nị wẹ ja ụnụ—
kama, e gi ni akpakalị obi ụnụ e mẹ ya wụ uche Osolobuẹ—
rịkẹ igbọn Kraịstị.
7 A shịapụnị ẹfọ a rụn ọrụn ụnụ—nọkẹ sị ụnụ rị a rụnnị Di-
nwọnni-ẹnyi ya, ẹlẹ ịhịan.
8 Makẹni ụnụ a marịnghọ nị Di-nwọnni-ẹnyi jẹnkọ d'a kụ
onyẹ-onyẹ ụgwọ ihiẹn-ọma ọwụlẹ o mẹ—kẹ igbọn rọ kẹ onyẹ
nwọn enwẹn ẹ rọ.
9 Ndị ịhịan rị okpuru wẹ, e mẹzikwọ nị wẹ ẹrịra. Erọnzilẹ ni
wẹ egun. Ụnụ a marịnghọ nị ụnụ lẹ wẹ nwọn Nna ohu hụn rị
enu-igwee—bụ ara gbeyeni ịhịan.

Ekikẹn-agha Onyẹ Nke Osolobuẹ

10 Nke ịkpazụụn, zekẹnmẹ ni imẹ ihiẹn Di-nwọnni-ẹnyi;
nwẹnkẹnmẹ ni ikẹn ẹ ahụn hi ogbe.
11 Yiri ni ihiẹn-agha Osolobuẹ ile, kẹni ụnụ saẹka turu,
gbọndọn ẹro Ekwensụ ile.

12 Makẹni, ẹlẹ ịhịan (nwẹ ẹhụ lẹ ẹdeke) kẹ ẹnyi lẹ wẹ rị a dọ,
eje-mmọn ichẹn-ichẹn kẹ ẹnyi lẹ wẹ rị a dọ: ndị-isi wẹ lẹ ndị-
ọkịkị wẹ lẹ eje-mmọn ndị hụn a kị ishini gba elu-ụwa lẹ eje-ikẹn
imẹ-mmọn ndị rị elu-igwere.
13 Kọnrin ni nwan agha! Weri ni nwan ihiẹn-agha Osolobuẹ
ile, kẹni ụnụ hụn ụzọ saẹka turu ogẹn eje-ụhụọhịn e gi bịa; kẹni
ụnụ saẹka mẹchanrịn ihiẹn ile furuni, bụ ụnụ turuhụkwọ ebe
ụnụ turu.
14 Turukẹnmẹ ni nwan! Ụnụ e gi ezioku kẹnmẹ ukun nọkẹ
akpụkpọ onyẹ-agha gi e kẹnmẹ ukun; ụnụ e yiri imẹ-ihiẹn-
Chuku-chọ nọkẹ ẹwuru igwe ahụn onyẹ-agha gi e chedọn obi.
15 Yiri ni adụdụ izi-oziọma hụn e wẹhẹ udọn ụkụ, gi n'ẹ hẹnrin
akp'ụkụ, nọkẹ akp'ụkụ onyẹ-agha;
16 imẹ ihiẹnni ile, buru ni okukwe, nọkẹ ịkpan onyẹ-agha, hụn
ọnụ e gi saẹka e gbọndọn ụta ile rị e nwụn ọkụn hụn Eje-onyẹ
hụ rị a gba;
17 weri ni nzụọpụha Osolobuẹ zụọpụha ụnụ kpuru rịkẹ okpu
onyẹ-agha, gi gbọndọn isi ọnụ; ụnụ e weri oku-Chuku hụn wụ
ọpịa-agha Mmọn-nsọ, kwọndọn.
18 E mẹ ni ekpere nọkẹ kẹ Mmọn-nsọ dọn chọ ogẹn ile; ụnụ e
gi ụdị ekpere lẹ arịrịọ ọwụlẹ e sọn ihiẹn ile. Mụnrụn nị ẹnya ebe
ekpere rị, anịlẹni ndụn gụụ ụnụ; e mẹ ni ni ndị nke Osolobuẹ
ile ekpere.
19 E mẹzikwọ nị nị mmẹ nwẹn ekpere, kẹni m shịapụ ọnụ nị m
zi oziọma, Osolobuẹ e ye m ihiẹn m sikọ d'e ku; o wepụ m egun
ẹnya, e kusi m'ẹ ikẹn; e mẹ m wẹ marịn ihiẹn rị imẹ oziọma—
20 m yi nwan ẹgan makẹni m rị e zi ya wụ oziọma rịkẹ onyẹ-
nnọkin ẹnya Kraịstị. E mẹ ni ni m ekpere nị m hụn ụzọ e kushi
ẹ ikẹn k'o furu nị m'e ku ẹ.

Ekele Ịkpazụụn

21 Ezi nwẹnẹ ẹnyi wụ Taịkikọsị, hụn wụzịkwọ onyẹ-ọrụn wẹ
gi e dọn ẹnya imẹ Nna-ẹnyi k'a gwachanrịn ụnụ ihiẹn ile, kẹni
ụnụ marịn k'ọ rị m lẹ ihiẹn m rị e mẹ.
22 Ịya kẹ m zilanị nị ụnụ ya—nị ụnụ marịn kẹ ẹnyi ile nọ, kẹn'ọ
hụn ụzọ kasịzịkwọ ụnụ obi.
23 Udọn Chuku-Nẹdi lẹ Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu Kristi ya rịnị
ndị nke Kraịstị ile—'ya lẹ ihiẹn-ọsụsụọ hụn okukwe rị imẹ ẹ.
24 Ẹfọma Osolobuẹ ya rịnị kẹ wẹ han nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ
ghalẹni a nwụn anwụn jẹnni Onyẹ-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu Kristi.

Ẹhụhụọ-Ozi Pọlụ Dejẹnni
Ndị Filipi

1 Pọlụ lẹ Timoti de ẹkụkwọ-ozini. Ẹnyi wụ igbọn Kraịstị wụ
Jizọsị. Ẹnyi rị e dejẹnni ndị ile rị imẹ Kraịstị wụ Jizọsị, ndị nke
Osolobuẹ, hụn rị Filipi ya—uwẹ lẹ ndị-isi wẹ lẹ ndị-ọrụn ụka
wẹ.
2 Ẹfọma lẹ udọn hụn gha ẹka Osolobuẹ Nẹdi ẹnyi lẹ Nna ẹnyi
wụ Jesu Kristi bịa ya rịnị ụnụ.

Pọlụ E Mẹ Ni Wẹ Ekpere

3 M'e ye Osolobuẹ m ekele ogẹn ile m gi a nyanhan ụnụ;
4 ogẹn ile m gi e mẹ ni ụnụ ile ekpere, m'e gi ịghọghọ e mẹ ẹ,
5 makẹni ọnụ hụ e yeni m ẹka imẹ ọrụn oziọma—ghakwọrị
ụhụọhịn-ibuzọ hụ ọnụ nụ a d'e ru nwan ogẹnni.
6 O weghọ m ẹnya nị Onyẹ hụ hụn bidọn ọrụn-ọmanị imẹ ụnụ,
k'a gha e mẹ ẹ e zu oke d'e ru Ụhụọhịn Kraịstị wụ Jizọsị k'e gi
bịa.
7 O furughọ nị oku ụnụ a rị m ẹnịna, makẹni ụnụ rị m obi
ogẹn ile! Ẹghẹẹ, makẹni mmẹ lẹ ụnụ e keyetarị ibe ẹnyi ihiẹn
Osolobuẹ gi gọzi ẹnyi—kẹ ebe m rị imẹ ngan, kẹ ebe m rị a
kwandọn oziọma, e mẹ ihiẹn o gi e werichanrịn ọnọdị.
8 Osolobuẹ wụ ọshẹri m nị ụnụ a da m ọda-ọda—ụdị ọdịda hụn
gha ẹka Kraịstị wụ Jizọsị bịa.
9 Ekpere m wụ nị ihiẹn-ọsụsụọ ụnụ nwẹ k'a gha e mẹ ụnụ e
nwẹ amamihiẹn lẹ nghọha, e nwẹ, e nwẹwaye—
10 kẹni ụnụ hụn ụzọ sa ẹka a họrị ihiẹn ka mma sụọ—ụnụ a
wụrụ ndị nwọnlẹni ntụpọ mọbụ nkọrịanị Ụhụọhịn Kristi k'e gi
bịa,
11 makẹni o ru a hụn w'a nị ndụn ụnụ a mịjungụọ mkpụrụ rị
mma Chuku chọ, hụn gha ẹka Jesu Kristi a bịa. Ọnwan k'e wẹhẹ
ni Osolobuẹ ọghọ lẹ ọjịja-mma.

Jesu Rị Imẹ M E Bi

12 Umunẹ m, m chọ nị ụnụ marịn nị ihiẹn mẹni m e yegụọ nị
oziọma ẹka ghagbarị nke-esi.
13 O mẹgụọdẹ ndị ile rị ọgwa eze-kanị wụ Siza lẹ ndị ọzọ ile
marịn nị ifiri Kraịstị kẹ m gi rị ngan.
14 Ngan m rị e mẹgụọzị obi rukẹnmẹ ndị itu-Kraịstị ibe ẹnyi
bu ọda anị imẹ Di-nwọnni-ẹnyi, w'e kushi nwan oku-Osolobuẹ
ikẹn karị kẹ w'e ku ẹ mbụ—egun arịzị wẹ ẹnya.
15 Ndị hụ imẹ wẹ gi iwe-ẹnya e zi ozi Kristi—e gi ẹ a dọ ọnụ.
Kanị, ndị ọzọ bu ihiẹn rị mma obi e zi ẹ.

16 Ndị hụ bu ihiẹn rị mma obi e zi ẹ gi ihiẹn-ọsụsụọ e zi ya
wụ ozi Kraịstị, makẹni a marịngụọ wẹ nị Osolobuẹ mẹ wẹ bu
m che imẹ nganni makẹ ichẹdọn lẹ ịkwadọn oziọma.
17 Ndị hụ gi iwe-ẹnya e zi ẹ gi ozi wẹ rị e zini Kristi a chọ nke
wẹ, ọ rịnị a gha wẹ akpakalị obi a pụha; wẹ rị a chọhụ nị wẹ
we afụnfụn cheni afụnfụn m rị a ta imẹ nganni m rị.

18 Kanị o nwọnni ihiẹn ọ wụ! Hụn ka m mkpa, hụn m gi a
ghọghọ, wụ nị wẹ hụ e gi ụzọ ile e zi ozi Kraịstị, kẹ wẹ bu ihiẹn
rị mma obi e zi ẹ kẹ wẹ bu eje-ihiẹn obi.

Ẹghẹẹ, m k'a gha a ghọghọ,
19 makẹni a marịngụọ m nị wẹ k'a hatu m—ghahanị ekpere
ụnụ lẹ eyemẹka Mmọn-*nsọ* Jesu Kristi.
20 M nwẹkẹnmẹ olile-ẹnya nị egikọ m egun mẹ ihiẹn ifẹnrẹn e
gi mẹ m; kama, nị m k'e kuzi oku ẹ kikẹnni, kushizi ẹ ikẹn—kẹ
m dọn e ku ẹ mbụ—gi ẹhụ m buli Kristi elu—kẹ ghahanị ịrịn'a
ndụn, kẹ ghahanị ịnwụnn'a ọnwụn.

21 O mẹ nke m, m rị ndụn, m rị nị Kraịstị; m nwụnhụn, erere
rọ.
22 Kanị, m rị ndụn imẹ ẹhụnị, a rụnpụha nị m Kraịstị mkpụrụ:
amarịnzị m nwan hụn m k'a hanrịn!
23 M ri e roshi azụụnnị, e roshi azụụnnị: k'ọ rị m, a la m ụwanị
tọ d'e du Kristi nọdị—makẹni ọhụn ka mma.
24 Kanị, m rị ndụn, ịya k'a ka ụnụ ẹka e yeni.

25 Makẹni o weguọ m ẹnya nị m rị ndụn k'a ka ụnụ ẹka e yeni,
a marịngụọ m nị m k'a nọdị, rụnsọnmẹ ihiẹn m rị a rụn ebe ụnụ
ile rị, kẹni ụnụ hụn ụzọ a gha ihun imẹ okukwe, a ghọghọ imẹ
okukwe.
26 Ya wụ nị wẹ k'a hatu m, a bịazị m d'e kunrun ụnụ—ọbịbịa
m a wụrụ nị ụnụ ihiẹn ụnụ e gi nyankẹnmẹ isi ọda-ọda imẹ
Kristi wụ Jesu.

27 Ka bisọnmẹ ni obibi furu oziọma Kristi, kẹni ọ wụrụ nị, kẹ
m bịa d'a hụn ụnụ kẹ abịanị m—nị ntịn kẹ m gihụ nụ ukwere
ụnụ, e gi m'ẹ dọn nị ụnụ gi mmọn ohu wuzo, lẹ ni ọnụ gi obi
ohu a lụnị ụzọ-Kraịstị hụn rị imẹ oziọma ọgụn;
28 e gizịkwọ m'a dọn nị ụnụ egini egun ndị-iṅẹnrẹn ụnụ
belụa okukwe ụnụ kaka akp'ohu. Ọhụn k'a ghọsị wẹ nị wẹ
k'a la ntikpọ, ghọsịzịkwọ wẹ nị ụnụ nwẹn k'e nwẹ nzụọfụha.
Osolobuẹ ya jẹnkọ d'a han a mẹ ẹrịra.
29 Makẹni, Osolobuẹ e yeguọ ụnụ ezigbo oghere ife Kraịstị,
ẹlẹ ghahanị ikwerini n'ẹ sụọ, kanị ghahazịkwọnị ịta n'a
afụnfụn. Ịya kẹ ụnụ rị nwan a ta n'a—
30 makẹni ụnụ e shimẹgụọ nwan ọnwụn ohu hụ ụnụ hụn kẹ
m rị e shi mbụ—ụnụ a nụgụọzị nị m rịkwọ nwan e shi ẹ.

Isi Nke Ẹbụọ

Welụa Nị Enwẹn Ụnụ Alị Kẹ Kraịstị

1 Omẹni ịwụ ndị nke Kristi a gba umẹ; omẹni ihiẹn-ọsụsụọ e
mẹ ịhịan a rọkọ ibe ẹ obi; omẹni ẹnyi ile hụ e mẹkọ imẹ Mmọn-
nsọ; omẹni ịhịan e mẹ ni ibe ẹ ẹfọma, a nị k'ọ rị ibe ẹ e mẹtụ a
obi—
2 mẹ ni nwan nị ịghọghọ m zu oke. Mẹ n'ẹ ghahanị iro ihiẹn
ohu, inwọntarị ihiẹn-ọsụsụọ, ikwerigbamanị, ịchụ ihiẹn ohu.
3 Emẹkwọlẹ ihiẹn ọwụlẹ n'i gi ẹ chọrị nke i sụọ mọbụ nị wẹ
hụn ị. Ka e welụa nị enwẹn ụnụ alị, e ye ibe ụnụ ọghọ karị
enwẹn ụnụ.
4 Onyẹ-onyẹ imẹ ụnụ k'a rịzịkwọ a chọ ọrịnịmma ibe ẹ, ẹlẹ nke
ya lẹ enwẹn ẹ sụọ.
5 A gụn nị agụngụn ohu hụ Kraịstị wụ Jizọsị gụn:
6 Ọsụọn'a nị Osolobuẹ k'ọ wụchanrịn,
o mẹdẹni ni 'ya lẹ Osolobuẹ han.
7 Kama,
ọ nọ bu ihiẹn ọ wụ che ụsụọ,
wụrụ odibo;
wẹ nọ mụ a ịhịan.
Ọ wụrụgụụ nwan ịhịan,
8 ọ nọ wenụa enwẹn ẹ alị, e humẹ isi,
d'e ru ebe ọ nọ kweri ni wẹ gbu ẹ—
kweridẹ hụn wẹ gi kpọgbudẹ ẹ enu obe!
9 Ifiri ọnwan,
Osolobuẹ nọ weli ẹ, bushichanrịn a elu,
bu ẹ che ọnọdị kachanrịnnị,
ye ẹ ẹfan
hụn kachanrịn ẹfan ile.
10 Nke wụnị,
wẹ kpọhụ ẹfan Jesu/Jizọsị,
ihiẹn ile rị enu-igwee lẹ elu-ụwa lẹ okpuru ụwa
k'e gbu osekpu.
11 Ọnụ ile k'e ku ẹ
nị Jesu Kristi wụ Nna—
ọghọ e gi ẹ bịanị Chuku-Nẹdi.

Chuku Rị Ọrụn Imẹ I, Rụnma Nwan

12 Ifiri ẹ, ndị rị m obi, kẹ ụnụ dọn a gbaye m ogẹn ile,
e mẹ ihiẹn m gwa ụnụ, ogẹn mmẹ lẹ ụnụ gi rị ụzọ ohu, e
mẹkẹnmẹzidẹ ẹ hụnnị m rịlẹn'a, mẹsọnmẹ ni nwan ẹrịra: e gi
ni egun lẹ ẹhụ-ọmụma-nni e bi, e mẹ ihiẹn ile Osolobuẹ e gi
zụọpụha ụnụ.
13 Makẹni Osolobuẹ ya rị ọrụn imẹ ọnụ ogẹn ile, e mẹ ọnụ a
sa ẹka a họrị nị uche ẹ kẹ ụnụ k'e mẹ, e mẹzikwọ ụnụ e mẹ ya
wụ uche ẹ.

14 E mẹ ni ihiẹn ile wẹ sị ụnụ mẹ—edẹnwịnnwịnlẹ ni; adọlẹ ni,
15 kẹni ụnụ wụrụ ndị nwọnlẹni nkọrianị, ndị ẹka wẹ rị ọchan,
ụmụ Osolobuẹ obibi wẹ nwẹlẹni ntụpọ—ọsụọn'a nị wẹ bi imẹ
igunrun eje-agbọ rụnị ẹnya rịlẹni ụzọ ohu; nọ nị imẹ igunrun
wẹ e nwun, e ke imẹ ụwanị kẹ kokisẹ.
16 Makẹni, ụnụ kwọnkẹnmẹ oku hụn e ye ndụn, a hụn m ihiẹn
m'e gi nyan isi Ụhụọhịn Kraịstị k'a bịa, nị ọsọ m gba lẹ ọrụn m
rụn alanị iwi.
17 Ya wụ, ọsụọn'a nị wẹ rị nwan e hupụ ndụn m kẹ manya,
e hu ẹ e kpu okukwe ụnụ hụn wụ ẹjan ụnụ chụyeni Osolobuẹ,
ẹfọ rị a sụọ m ụsụọ; m rị e sọn ụnụ a ghọghọ!
18 Ẹfọ ya sụọzịkwọ ụnụ ụsụọ, ụnụ e sọn m ghọghọ.

Nyemẹka Timoti Lẹ Ẹpafrọditọsị

19 M rị e lee ẹnya nị Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jizọsị k'a nị m zihẹ ni
ụnụ Timoti ẹgwa, kẹni m nụ ozi ụnụ, ndụn a ban m.
20 Enwọn m onyẹ ọzọ hụn rị kẹ Timoti, hụn gichanrịn
akpakalị obi ẹ a chọ ọrịnịmma ụnụ.
21 Ndị ile họdụnị e ro nke-wẹ, nke-wẹ, ẹlẹ nke Jesu Kristi!
22 Kanị, o mẹ nke Timoti, ụnụ lẹ enwẹn ụnụ a marịngụọ
mkpa ọ rị; ụnụ a marịngụọ nị o sọn m a rụn ọrụn ozioma kẹ
nwa dọn e sọn nẹdi ẹ a rụn.
23 M bu ẹ nwan obi nị m zihẹni ụnụ ịya ẹgwa—m marịngụhụ
kẹ ihiẹn k'a rị nị m ebeni.
24 Obi ru m anị imẹ Di-nwọnni-ẹnyi nị mmẹ lẹ enwẹn m k'a
bịazịkwọ ẹgwa.
25 K'osilẹrị, e rogụọ m n'ọ rị mkpa nị m zihẹni ụnụ
Ẹpafrọditọsị. Nwẹnẹ m k'ọ wụ imẹ Nna-ẹnyi; ọ wụzịkwọ onyẹ-
ọrụn lẹ onyẹ-agha ibe m. Onyẹ-ozi ụnụ rọ, hụn ụnụ zihẹ, hụn rị
a rụnnị ụnụ ghahanị iyeni m ẹka.
26 M zila a makẹni ụnụ rị a da a ọda-ọda, ọ fụka a nị ọnụ nụ nị
emu kụ a.
27 Ezioku-ezioku, emu kụ a ọda-ọda, o te d'a nwụndẹ! Kanị,
Osolobuẹ nọ mẹ omikẹn ẹ—kanị ẹlẹ ịya sụọ k'o mẹ n'ẹ, o
mẹzikwọ nị mmẹ nwẹn ya, amamgbe ẹkwan m a waye.
28 Ọ rị nwan a dụkẹnmẹ m nị m zihẹzi ẹ, kẹni ụnụ hụn a, ẹfọ
a sụọ ụnụ ụsụọ—uhue m e belụa.
29 Gi ni nwan ịghọghọ nabanhan a kẹ ẹnyi e mẹ imẹ Di-
nwọnni-ẹnyi; a gbaye ni ndị nọ kẹ ịya—
30 makẹni ọrụn Kraịstị e d'a napụ a ndụn a, o buzidẹ ndụn a
che ọb'ẹka ebe ọ rị e yeni m ẹka ụnụ salẹni ẹka yeni m makẹni
ebe ụnụ rị e tekẹ.

Isi Nke Ẹtọ

1 Umunẹ m, m gini d'e mẹkin, m sị ụnụ, e nwọn ni anwịnrịn
imẹ Di-nwọnni-ẹnyi.

Ndụn idezini ụnụ ihiẹn m degụnị ụnụ mbụ agụkọ m—makẹni o k'e chemẹ ụnụ.

Natọ Ihiẹn I Gi E Dọn Ẹnya Ogẹn Mbụ

2 Kpachanfụ nị ẹnya ebe nkitẹ ndị hụ rị! Kpachanfụ nị ẹnya
ebe wẹ rị makẹni eje-ihiẹn kẹ wẹ rị e mẹ; ẹghẹẹ, kpachanfụ nị
ẹnya ebe ndị hụ e bekịka ịhịan ẹhụ nị wẹ rị a kwa ugun rị!
3 Makẹni, ẹnyi wụ ndị hụn kwa ezigbo ugun: ẹnyi ndị rị e fe
Osolobuẹ ofufe imẹ-mmọn ghahanị Mmọn-nsọ; ndị gi Kraịstị
wụ Jizọsị e dọn ẹnya, a nyan isi; ndị ghalẹni e gi ihiẹn ẹnya e
legha e dọn ẹnya—
4 ọsụọn'a nị mmẹ nwẹn e nwẹghọzikwọ ihiẹn ẹnya e legha
hụn nkẹ m'e gi dọn ẹnya, gi ẹ nyan isi. Ẹghẹẹ, emẹni ndị ọzọ
enwọnghọ ihiẹn wẹ wụ rịkẹ ịhịan hụn w'e gi nyan isi, mmẹ ka
wẹ e nwẹ:
5 Wẹ kwa m ugun kẹ m rị nwa akp'ọhịn ẹsatọ; m wụ nwa-
di-alị Izrẹlụ—onyẹ ikpun-ụlọ Bẹnjamini; onyẹ Hibru kẹti-kẹti—
onyẹ-Hibru ndị-Hibru mụ. Ọ mẹ nke idọnmẹ Iwu Mozizi, m te
wụ onyẹ-Farisi,
6 o mẹ nke adụdụ, m kpokpo ụka Kraịstị; nke ịrị-ọchan
ghahanị idọnmẹ Iwu Mozizi, ahụnnị wẹ ihiẹn ọwụlẹ w'e gi
kọrịanị m.

Ihiẹn Ahụn Kachanrịn Mma W'e Nwẹ

7 Kanị, e gigụọ m nwan ifiri Kristi gụn ihiẹn ile te wụ erere
ebe m rị ye ihiẹn la iwi.
8 Ẹlẹdẹ ihiẹn ndị hụ sụọ—e werigụọ m ihiẹn ile nọkẹ ihiẹn
na iwi, makẹni onwẹni ihiẹn wẹ wụ ebe ihiẹn kachanrịn wẹ
ile mkpa rị, hụn wụ ịmarịn Kraịst' Jizọsị wụ Di-nwọnni-m—hụn
m gigụụ ifiri ẹ nị ihiẹn ile la. Kanị, m weri wẹ ile kẹ nsịn, kẹni
m kwọnkẹnmẹ Kraịstị,
9 rịsọnmẹ imẹ ẹ. Ẹlẹ nke onyẹ rị ọchan ẹnya enwẹn ẹ makẹni
ọ n'e dọnmẹ Iwu Mozizi, kama, rịkẹ onyẹ rị ọchan makẹni o
kwerigụọnị Kraịstị, e gi Kraịst' e dọn ẹnya—ịrị-ọchan ahụn gha
ẹka Osolobuẹ a bịa, hụn wẹ gi okukwe e nwẹhẹn.
10 M chọ nị m marịn Kraịstị lẹ ikẹn hụ o gi gha ọnwụn lihi,
sọn ẹ ta afụnfụn ọ ta, sọn ẹ nwụn ọnwụn ọ nwụn,
11 kẹn'o nwẹdẹ kẹ m'e mẹ rị ndị k'a gha ọnwụn lihi.

Lịlịma Nị

12 Ẹlẹni e nwọnhẹngụọlẹ m ihiẹn ndịnị mọbụ nị e
zuchanrịngụọlẹ m oke. Kama, m'a lịlịma a chụ a, kẹni m
nwẹhẹn ẹ—kẹni m nwụndọn ihiẹn hụ Kristi wụ Jesu gi ufiri ẹ
nwụndọn m, gi m hẹnrin nke ẹ.
13 Umunẹ, arị m'e ro ni e rugụọ m'a. Mba! Kama, ihiẹn
ohuni kẹ m'e mẹ: m'a zọ ihiẹn ndị hụn m rụngụụ mbụ—nu wẹ
ye azụụn, a nwankẹnmẹ nị m kunrun ihiẹn rị ihun.

14 M'a lịlịma, e buchanrịn ihun e zimẹ ebe m gbakọ, kẹni m
nwọnhẹn ihiẹn hụn Osolobuẹ jẹnkọ d'e ye ẹnyi, hụn o gi ifiri ẹ
kpọ ẹnyi oku elu-igwee ọ kpọ ẹnyi ghahanị Kraịstị.
15 Ya wụ, ẹnyi ile ka-ẹhụ imẹ mmọn furu nwan nị ẹnyi e nwọn
ụdị agụngụnnị. Kanị, omẹni ịhịan rị e ro ichẹn, Osolobuẹ k'e mẹ
ẹ n'ọ ghọta ihiẹnni.
16 Ka nị ẹnyi kwọnkẹnmẹ hụn ẹnyi nwẹhẹngụụ.

Ndị Wẹ K'e Leri

17 Umunẹ m, sọn ni ndị ọzọ a kịnrịn m; leri ni obibi ndị hụ e
lerini ẹnyi.
18 Makẹni, ndị bu ọda e bi kẹ ndị-iṅẹnrẹn obe Kraịstị. A
gwaọlẹ m ụnụ ya mgbe ole-lẹ-ole mbụ; m gi nwan ẹnya-mirin
a gwazị ụnụ ya.
19 Wẹ shikọ ntikpọ; ẹfọ wẹ wụ Chuku wẹ; ihiẹn nkẹ e mẹ wẹ
ifẹnrẹn k'e wẹ gi a nyan isi; ihiẹn-ụwa ihiẹn-ụwa kẹ wẹ e ro.
20 Kanị, o mẹ nke ẹnyi, ẹnyi wụ ụmụ-di-alị enu-igwee; ẹnyi
rị nwan a tụ ẹnya Onyẹ-nzụọpụha wụ Nna-ẹnyi wụ Jesu Kristi,
hụn gha ebẹhụ lala.
21 O k'e nwọnhutọ ẹhụ ẹnyi ndịnị zelẹni, hụn a nwụnnị, mẹmẹ
wẹ nị wẹ nọ kẹ ẹhụ a hụn nwẹ ọghọ; o k'e mẹ ẹ ghahanị ikẹn
hụ o gi saẹka e bu ihiẹn ile e che okpuru ẹ.

Isi Nke Ẹnọ

1 Umunẹ m rị m obi, hụn rị a danị m, ụnụ wụ ịghọghọ m lẹ
ihiẹn wẹ k'e gi tu m ugọn! Ndị ihiẹn wẹ a sụọ m, wuzo ni nwan
imẹ Di-nwọnni-ẹnyi ẹrịra!

Ndụnmọdụn

2 Yodia, dodo! Sintike, dodo! Ụnụ ẹbụọ, dodo ni, e gi ni obi
ohu e bi—nọkẹ ndị rị imẹ Di-nwọnni-ẹnyi.
3 Ẹghẹẹ, 'yụ wụ onyẹ-ọrụn ibe m furu wẹ gi e dọn ẹnya, m rị
a rịọ ị n'ị yeni ikpoho ndịnị ẹka, makẹni e sọngụọ wẹ m lụnị
oziọma ọgụn—uwẹ lẹ Klemẹnti lẹ ndị ọzọ ile mmẹ lẹ wẹ gba a
rụn ọrụn—hụn ẹfan wẹ rị imẹ Ẹhụhụọ nke nduụn.
4 A ghọghọ nị imẹ Di-nwọnni-ẹnyi ogẹn ile! E kuzi m'ẹ: a
ghọghọ nị!
5 Ịhịan ile wẹ gi ẹka rị mma ụnụ gi e sọn ịhịan marịn ụnụ; Di-
nwọnni-ẹnyi lala ẹgwa.
6 Ehuelẹ ni uhue ihiẹn ọwụlẹ, ka e mẹ ni ekpere imẹ ọnọdị
ọwụlẹ; e gi ni arịrịọ lẹ ekele a gwa Osolobuẹ ihiẹn rị ụnụ mkpa.
7 Ogẹn hụ, udọn Osolobuẹ k'a banhan obi ụnụ—udọn ẹ, hụn
ịhịan ghalẹni a ghọta—o k'e chemẹ obi ụnụ lẹ uche ụnụ imẹ
Kristi wụ Jesu.
8 Umunẹ m, igi mẹkin, m sị ụnụ, e bu ni obi e che ihiẹn
ọwụlẹ wụ ezioku, ihiẹn ọwụlẹ w'a gbaye, ihiẹn ọwụlẹ furuni;

ihiẹn ọwụlẹ nwẹlẹni nkọrịanị, ihiẹn ọwụlẹ a sụọ ịhịan ụsụọ ẹfọ, ihiẹn ọwụlẹ wẹ gi a ja ịhịan; omumẹ ọwụlẹ rịchanrịn mma, ihiẹn ọwụlẹ furu w'a ja mma.

9 E mẹsọnmẹ ni ihiẹn ndị hụn ụnụ mụnarịn m, ihiẹn ndị hụ ụnụ gha ẹka m nwẹhẹn, ihiẹn ndị ụnụ nụ ọnụ m lẹ ihiẹn ndị ụnụ hụn m ẹka. Ụnụ mẹ wẹ, Osolobuẹ udọn k'a nọyeni ụnụ.

Ụnụ E Mẹkẹ!

10 A ghọghọkakwọ m imẹ Onyẹ-nwọnni-ẹnyi ni ụnụ e gigụọ nwan ogẹnni nyanhan, ghọsịzị nị ụnụ hụ e ro m. Eziẹ, ụnụ hụ a chọ nị ụnụ yeni m ẹka, kanị ụnụ ahụnnị oghere ụnụ e gi mẹ ẹ.

11 Ẹlẹ ni ihiẹn rị a fụ m ọrụn kẹ m gi rị e ku ihiẹnni. Mba, makẹni a mụrụngụọ m kẹ m dọn a nị ihiẹn m nwẹ e jun m ẹfọ.

12 A marịnghọ m ihiẹn ọ wụ nị ihiẹn rị a kọ ịhịan, marịnzịkwọ ihiẹn ọ wụ nị ịhịan nwẹ ọda. A mụgụọ m ihiẹn rịn'a—nke wụ nị obi e ru m alị ebe ọwụlẹ lẹ ogẹn ọwụlẹ: kẹ m rijun ẹfọ kẹ m bu ẹgụn; kẹ e nwọnkẹ m kẹ enwẹ m enwẹ.

13 M k'a saẹka mẹ ihiẹn ile ghahanị Kraịstị, Onyẹ hụn e ye m ikẹn.

14 K'osilẹrị, ụnụ e mẹkẹ ụnụ gi yeni m ẹka buru nsọngbu m.

15 Ụnụ ndị Filipi a marịnchanrịngụọ k'o mẹ ogẹn hụ ẹnyi gi zimẹ oziọma ebe ụnụ rị—nị o nwọnni ụka ọzọ gi ihiẹn wẹ nwẹ yeni m ẹka gi sọn m rụn ogẹn m gi gha Masẹdonia pụ karị ụnụ sụọ.

16 Kẹ ogẹn m gidẹ rị Tẹsalonika, ẹlẹdẹ mgbe ohu sụọ kẹ ụnụ zihẹ ni m ihiẹn ogẹn mkpa gi kwọndọn m.

17 Ẹlẹni m chọkọ ihiẹn ụnụ k'e ye m. Kaka akp'ohu! M rị a chọ nị wẹ gụn ọrụn-ọma ụnụ yeni ụnụ kẹni o wẹhẹ ni ụnụ erere.

18 Osolobuẹ a kụchanrịngụọ m ihiẹn ile furu ni m! E nwọnchanrịngụọ m ihiẹn ile rị m mkpa—nwọnkarịdẹ! Hụnnị Ẹpafrọditọsị wẹhẹgụụ nị m ihiẹn ile ụnụ ye ẹ bịanị m, ẹfọ e jungụọ m. Oyiye e shintụ Osolobuẹ ọhụnma k'ọ wụ! Ẹjan Osolobuẹ a nabanhan rọ, ẹjan hụn a sụọ a ụsụọ.

19 Ezioku-ezioku, Osolobuẹ m jẹnkọ d'e yechanrịn ụnụ ihiẹn ọwụlẹ rị ụnụ mkpa. O k'e yehan ụnụ ya kẹ akụ-lẹ-ụba o gi nwẹ ọghọ han imẹ Kristi wụ Jesu.

20 Ọghọ ya rịnị Osolobuẹ wụ Nẹdi ẹnyi jẹnrin ejẹn. Isẹẹ!

Ekele Ịkpazụụn Lẹ Ngọzi

21 Kele ni ndị-nsọ Kraịst' Jizọs' ile. Umunẹ ẹnyi imẹ Kraịstị hụn mmẹ lẹ wẹ rị ebeni e zi ekele ụnụ.

22 Ndị-nsọ ile e zi ekele, tụmadụ ndị rị ọgwa eze-kanị wụ Siza.

23 Ẹfọma Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu Kristi mẹ ya nọyeni mmọn ụnụ.

Ẹkụkwọ-Ozi Pọlụ Dejẹnni
Ndị Kolosi

1 Mmẹ wụ Pọlụ de ẹhụhụọ-ozini. M wụ onyẹ-ozi pụ-ichẹn Jesu
Kristi, makẹni uche Osolobuẹ rọ. Mmẹ lẹ Timoti nwẹnẹ ẹnyi
gba de ẹ.
2 Ndị nke Osolobuẹ rị Kolosi, umunẹ furu wẹ gi e dọn ẹnya
imẹ Kraịstị, kẹ ẹnyi dejẹnni ẹ. Osolobuẹ wụ Nẹdi ẹnyi ya mẹ ni
ụnụ ẹfọma, ya ye ụnụ udọn.

Pọlụ E Kele Osolobuẹ Makẹ Okukwe Wẹ

3 Ogẹn ile kẹ ẹnyi gi a kpanmịn Osolobuẹ wụ Nẹdi Onyẹ-
nwọnni-ẹnyi wụ Jesu Kristi, ẹnyi gha e mẹ ni ụnụ ekpere.
4 Ẹghẹẹ, makẹni, ẹnyi a nụgụọ oku okukwe ụnụ nwẹ imẹ
Kraịstị wụ Jizọsị lẹ ihiẹn-ọsụsụọ ụnụ nwọn ebe ndị nke Os-
olobuẹ ile rị—
5 makẹni ụnụ rị e lee ẹnya ihiẹn hụ Osolobuẹ dọnmẹ ni ụnụ
elu-igwee. Ụnụ a nụgụọ banyeni ihiẹnni rị elu-igwee lẹ olile-
ẹnyanị wẹ gi e sọn ẹ. Ụnụ nụ a ogẹn wẹ gi gwa ụnụ oku hụ wụ
ezioku ụnụ nụ—hụn wụ oziọma.
6 Ya wụ oziọma e rugụọ ụnụ ẹka. Oziọmanị hụ a mị mkpụrụ,
e sue, a ghagbarị ụwa ile. Ẹrịra k'o gizi nwan rị a mị mkpụrụ
imẹ ụnụ lẹ enwẹn ụnụ kete ụhụọhịn hụ ụnụ nụ a, ụhụọhịn hụ
ụnụ ghọta ẹfọma Osolobuẹ mẹ nke-esi.
7 Ẹpafrasị hụn wụ ezi igbọn-Kraịstị ibe ẹnyi wụ onyẹ hụn zi
ụnụ oziọmanị. Onyẹ-ọrụn furu wẹ gi e dọn ẹnya k'ọ wụ imẹ
Kraịstị. Ọ n'a rụn n'ọ rịnị ụnụ mma, ọ n'a nọkin ẹnya ẹnyi ebe
ụnụ rị.
8 Ọ gwagụọ ẹnyi kẹ ụnụ nwẹhan ihiẹn-ọsụsụọ hụn rị imẹ
Mmọn-nsọ.
9 Kete ẹnyi a nụl'a, ẹnyi eke mẹbehikwọ nị nwan ụnụ
ekpere, ẹnyi eke rịọbehikwọ Chuku n'o mẹ ụnụ marịn uche ẹ
ọhụnma-ọhụnma, nwẹ amamihiẹn lẹ nghọta imẹ-mmọn, nwẹ
wẹ mmagi-mmagi.
10 Ya dodo mẹ ẹ kẹni ụnụ e bi obibi furu Di-nwọnni-ẹnyi,
obibi hụn a sụọ n'a, e junchanrịn a ẹfọ ụzọ ile—a mịpụha
mkpụrụ hụn wụ ọrụn ọma ile rị ichẹn-ichẹn, a marịn Osolobuẹ,
a marịnwaye.
11 Ya gi ikẹn ẹ hi-ogbe, hụn o gi nwẹ ọghọ, mẹ ụnụ wụrụ ndị
zeni; ya kwademẹ ụnụ kẹni ụnụ saẹka gi agụngụn rị mma lẹ
ịghọghọ dingbuchanrịn ihiẹn ile.
12 Ya mẹzi ụnụ a sa ẹka a kpanmịn Nẹdi-ẹnyi, hụn mẹ nwan
ụnụ rị ndị nwọn ihiẹn ọ kwademẹni ndị nke ẹ, ndị-nsọ a,
makẹni wẹ rị imẹ ukpẹ.

13 Ọ rị ẹrịra makẹni ọ zụọpụhagụọ ẹnyi okpuru ikẹn ishi, we
ẹnyi che Alị-eze ezi Nwa a,
14 ezi Nwa a, hụn o gigụụ nwan ẹdeke ẹ gbafụha ẹnyi,
gbaghari ẹnyi njọ—makẹni ẹnyi rị imẹ ya wụ Nwa a.

Onyẹ Kristi Wụ

15 Ẹnya hụn Nwa a nị wụ Kraịst' a hụngụọ Osolobuẹ wẹ
ghalẹni e legha; ịya wụzịkwọ Ibuzọ, Onyẹ-isi hụn ihiẹn ile wẹ
ke eke rị okpuru ẹ.
16 Makẹni, ẹka a kẹ Osolobuẹ ghaha ke ihiẹn ile rị elu-igwee
lẹ ụwa—kẹ ndị w'e legha kẹ ndị wẹ ghalẹni e legha; kẹ ukpo ile
kẹ ọkịkị ile; kẹ ndị-isi eje-mmọn kẹ ndị-ọkịkị wẹ. Osolobuẹ ke
ihiẹn ile ghaha n'a; ịya k'o ke ni wẹ ile.
17 Ọ rị arị nị ihiẹn ọwụlẹ d'e bidọn; ịya gi ihiẹn ile.
18 Ịya wụ isi ụka hụn wụ ẹhụ a. Ịya wụzị isi-mbidọn; ịya wụ
onyẹ-ibuzọ lihini imẹ ndị nwụnnị—wẹ ile k'o gi wụrụ onyẹ-
ibuzọ lẹ onyẹ-isi ihiẹn ile.
19 Makẹni, ọ sụọ Osolobuẹ ụsụọ n'o mẹ nị ihiẹn ile o gi wụrụ
Osolobuẹ rị imẹ ya wụ Kraịstị.
20 Ọ sụọzịkwọ Osolobuẹ n'ọ ghaha ẹka a wekinhẹn ni enwẹn
ẹ ihiẹn ile o ke—kẹ wẹ rị elu-ụwa kẹ wẹ rị elu-igwee—ghahanị
ẹdeke ọ gba elu-obe ẹ, ndụn a hụn o ye, hụn o gi mẹ ni udọn rị.
21 Mgbe mbụ, ẹgbata ụnụ lẹ Osolobuẹ arị mma; iroro ụnụ lẹ
ịya adangbamanị—ụnụ e bisọnmẹ eje-obibi.
22 Kanị o gigụọ nwan ẹhụ o gi bi elu-ụwanị dọnzi ẹgbata ụnụ
lẹ Osolobuẹ, ghahanị ọnwụn ọ nwụn. O mẹ ẹrịra kẹni ụnụ wụrụ
ndị o jẹnkọ d'e wepụha ihun ẹ—ndị nwẹlẹni ntụpọ lẹ nkọrịanị.
23 Ọnwan k'e mẹ—omẹni ụnụ e wuzoghọ ọhụnma, omẹni ụnụ
e turukẹnmẹ imẹ okukwe, omẹni ụnụ aghanị imẹ olile-ẹnya hụ
rị oziọma ụnụ nụ pụ—oziọma hụn wẹ zigụụ ndị ile rị okpuru
elu-igwee*. Ọrụn Oziọmanị kẹ wẹ tumẹ mmẹ wụ Pọlụ d'a rụn.

Ọrụn Pọlụ Nọkẹ Onyẹ-ọrụn Ụka Kraịstị

24 Ọghọghọ kẹ m'a ghọghọ makẹ afụnfụn m rị ta nị ụnụ—m gi
nwan ẹhụ m a tapụ nị Kristi afụnfụn họdụnị wẹ k'a tanị ẹhụ a
wụ ụka.
25 Osolobuẹ wụ onyẹ hụn gi m hẹnrin onyẹ-ọrụn ụka; o tumẹ
m d'a rụn n'ọ rịnị ụnụ mma. Ọrụn hụ wụ ịgwachanrịn ịhịan ile
oku Osolobuẹ k'o dọn ku ẹ—
26 mẹ wẹ marịn ihiẹn hụ Osolobuẹ zuemẹ ketekete, hụn
agbọ ile ghanị marịnlẹni—kanị o kpupụgụọ a nwan ghọsị ndị
nke ẹ.
27 Chuku mẹ ẹ makẹni ọ chọ n'o mẹ ndị nke ẹ marịn kẹ ya wụ
ihiẹn-mini mẹhan okẹn ihiẹn-ọghọ, mẹ wẹ marịn nị ndị wụlẹni
ndị Ju rịzị ndị ọ kwademẹ n'ẹ. Ihiẹn ahụn mini wụ nị: omẹni

---

* **Isi Nke Ohu:23** Ebeni rị e ku oku hụn mẹgụnị, ẹlẹ hụn kelẹni mẹ ogẹn ahụn.

Kraịstị rị imẹ ụnụ, lemẹ ni ẹnya nị ụnụ jẹnkọ d'e nwẹ ọghọ ahụn lalanị.

28 Oku Kraịstịnị kẹ ẹnyi rị nwan a ghahunmẹ e kusọnmẹ; ẹnyi rị e gi amamihiẹn ile Osolobuẹ ye ẹnyi a dọ onyẹ ọwụlẹ ẹkantịn, a kuzi onyẹ ọwụlẹ. Ẹnyi rị e mẹ ihiẹn ndịnị nị ẹnyi mẹ onyẹ ọwụlẹ wụrụ onyẹ ka-ẹhụ imẹ Kristi—kẹni ẹnyi hụn ụzọ wepụha wẹ ihun Osolobuẹ.

29 Ọnwan kẹ m gi rị a rụngbu enwẹn m, e shi ọnwụn, ghahanị ikẹn hụ ile hi-ogbe hụn Kraịstị gi rị ọrụn imẹ m.

Isi Nke Ẹbụọ

1 M chọ nị ụnụ marịn kẹ m dọn rị a lụnị ụnụ lẹ ndị alị Laodishia lẹ ndị ile kelẹni hụntu m elee-m, elee-i.

2 M rị a lụ nị m kasị wẹ obi; nị wẹ gi ihiẹn-ọsụsụọ wụrụ obi ohu, a hụn wẹ ụzọ ghọtachanrịn ihiẹn Osolobuẹ—obi e ruchanrịn wẹ alị; a marịn wẹ ihiẹn ahụn mini banyeni Osolobuẹ. Ihiẹn ahụn mini wụ Kraịstị lẹ enwẹn ẹ.

3 Imẹ Kraịstị kẹ Osolobuẹ zuemẹ amamihiẹn lẹ nghọta ile.

4 M rị e ku ọnwan amamgbe wẹ e gi oku rịgbu enwẹn ẹ mma dufie ụnụ.

5 Makẹni, m hụ a hụn kẹ ụnụ dọn rị e gi usọnrọn-usọnrọn e bi, a hụnzị kẹ ụnụ dọn turukẹnmẹ imẹ okukwe ụnụ imẹ Kristi—ọ hụ e mẹ m a ghọghọ; m hụ a hụn a makẹni, ọsụọn'a nị arị m ebe ụnụ rị elee-m elee-i, m hụ ebẹhụ imẹ-mmọn.

Igi Kraịstị Zu Oke

6 Ebe o mẹ ni ụnụ a nabanhangụọ Jesu Kristi nọkẹ Di-nwẹni-ụnụ, e bisọnmẹ ni nwan obibi ụnụ imẹ ẹ;

7 gba nị nwan nkpọgụn imẹ ẹ, ụnụ a tụn ndụn ụnụ imẹ ẹ kẹ wẹ dọn a tụn ụlọ, e wuzo ọhụnma imẹ okukwe—kẹ wẹ dọn kuzi ụnụ ya—a kpanmịn Osolobuẹ ọhụnma-ọhụnma ogẹn ile.

8 Hụn n'a nwan n'o nwọnni onyẹ gi okẹn imarịn-ihiẹn nwọnlẹni-isi dufie ụnụ, nwụndọn ụnụ, dọfụ ụnụ imẹ okukwe. Makẹni, o nwẹghọ ndị rị a kuzi ihiẹn nọ ẹrịra. Nkuzi ịhịan lẹ usọnrọn mmọn lẹ iwu ichẹn-ichẹn gi a han ihiẹn e mẹ k'o mẹ elu ụwanị kẹ wẹ rị a kuzi. Ẹlẹ ẹnya Kristi gi e lee ihiẹn kẹ wẹ rị a kuzi.

9 Kanị, ẹhụ Kraịstị kẹ ihiẹn ile Osolobuẹ gi wụrụ Osolobuẹ rịchanrịn.

10 Ifiri ọnwan, ụnụ a wụrụgụọ nwan ndị zu oke, hụnnị ụnụ rị imẹ Kraịstị—makẹni ụnụ rị imẹ onyẹ hụ ndị-ọkịkị ile lẹ ọkịkị ile rị okpuru ẹ.

11 Imẹ Kristi, a kwagụọ wẹ ụnụ ugun imẹ-mmọn—hụn wụ nke ezigbo ẹ. Ẹlẹ hụn wẹ gi ẹka kwa, kama, hụn Kraịstị lẹ enwẹn ẹ a kwa, hụn wụ ibepụ onyẹ hụ ẹnyi te wụ.

12 Makẹni ogẹn wẹ gi mẹ ụnụ mirin-Chuku, wẹ gi ẹ ligbama
ụnụ lẹ Kristi. Ogẹn wẹ gi wefụha ụnụ imẹ mirin, wẹ gizi ẹ
weligbama ụnụ lẹ Kraịstị. Ọnwan mẹ ghahanị okukwe ụnụ
nwọn hụn ụnụ gi gi ikẹn Osolobuẹ, onyẹ hụn gha ọnwụn weli
Kraịstị, dọn ẹnya.
13 Ụnụ te wụ ndị nwụnnị; ụnụ te bi imẹ mmẹfie; ụnụ te wụ
ndị wẹ kwalẹni ezigbo ugun wepụ onyẹ njọ wẹ wụ. Kanị,
Osolobuẹ nọ mẹ ụnụ sọn Kraịstị rị ndụn—ogẹn o gi gbagharị
ẹnyi njọ ile ẹnyi mẹ.
14 Ọ nọ kagbu Iwu ahụn wẹ de ede hụn wẹ gi a ghọsị nị ẹnyi
gi ụgwọ lẹzi ụmụ-iwu hụ ile rịn'a rị a ma ẹnyi ikpe, kpọma a elu-
obe Kraịstị, gi ẹrịra bu ẹ che ụsụọ.
15 Ọ nọ napụ ihiẹn ile rị a kịnị lẹ ọkịkị ile ikẹn wẹ, gbe
ifẹnrẹn kpu wẹ ihun id'ẹnya ịhịan ile, gi ihiẹn o mẹ elu obe hụ
mẹrichanrịn wẹ.
16 Ya wụ, anịkwọlẹ ni nwan onyẹ ọwụlẹ gi oku ihiẹn-oriri
lẹ ihiẹn-ọrịra ma ụnụ ikpe, mọbụ oku mmẹmmẹ ọwụlẹ mọbụ
Mmẹmmẹ ifọn-ọhụn mọbụ ụdị Ụhụọhịn-nsọ rị ichẹn-ichẹn wẹ
gizi e zu ikẹn.
17 Ihiẹn ndịnị ile wụhụ onyinyọn ihiẹn lalanị—ezigbo ẹ wụ
Kristi.
18 Anịkwọlẹ ni onyẹ ọwụlẹ hụn e mẹghafe oku imẹshi ẹhụ ikẹn
okẹn mọbụ onyẹ e mẹ oku ife ndị mmọn-ozi gi ẹ ma ụnụ ikpe. O
mẹkẹnmẹ oku ọhụn ọ hụn lẹ ihiẹn ọ marịn—kanị ihiẹn nwẹlẹni
erere ọ ban ọ rị e ro rị e bu ẹ hụ isi makẹni Mmọn-nsọ arị a kị
iroro ẹ.
19 O kwọndọnzini Kristi, hụn wụ isi ẹhụ—hụn e ye ẹhụ ile
ihiẹn-oriri, a zụn a, e gi akwanran rịn'a e kwọndọnsọnmẹ
mkpamkpa ile rịn'a; e mẹ ẹ n'ọ hụn ụzọ e sue ụdị usue hụn gha
ẹka Osolobuẹ a bịa.

Idu Kristi A Nwụn Lẹ Idu Ẹ E Bi

20 O mẹ nwan nị ụnụ e sọngụọ Kraịstị nwụnhụn, ụnụ a
nwụnnahịngụọ mmọn lẹ iwu a han ihiẹn e mẹ k'o mẹ elu ụwanị.
Kị haịn nwan ụnụ gi e bi nọkẹ sị ụnụ wụ nke ụwanị? Kẹ ụnụ a
gbayeni omẹnalị ndịnị wẹ?
21 “Ekwọndọnlẹ!” “Adamịnlẹ!” “Emẹtụlẹ ẹka!”?
22 Omẹnalị ndịnị nwẹ ebe w'a rụnru a rụnbehi wẹ, makẹni wẹ
wụhụ iwu lẹ nkuzi ịhịan-mmaka.
23 Ẹzioku-ezioku, ị hụn ndị e sọn iwu lẹ usọnrọn ndịnị, ọ nọ
kẹ sị a marịnka wẹ ihiẹn—tụmadụ kẹ wẹ dọn a wa omẹnalị rị
ofufe e ye enwẹn wẹ olu, e welụa enwẹn wẹ alị hụn wụlẹni nke
ezigbo ẹ, e mẹshi ẹhụ wẹ ikẹn. Kanị, ihiẹn ndịnị wụ ihiẹn la iwi,
makẹni, w'a ra yeni ịhịan ẹka e kwọndọn enwẹn ẹ amamgbe o
mẹsọnmẹ eje-ihiẹn a gụn n'a.

Isi Nke Ẹtọ

1 O mẹ nwan nị ụnụ e sọngụọ Kraịstị gha ọnwụn lihi, chọma
ni nwan ihiẹn ndị hụn rị elu—ebẹhụ Kristi nọdị alị azụụn ẹka-
nni Osolobuẹ.
2 Bu ni obi ụnụ che ihiẹn ndị rị elu, ẹlẹ ihiẹn ndị rị ụwa.
3 Makẹni, ụnụ a nwụngụọ; e bugụọ wẹ ndụn ụnụ che imẹ
Kraịstị zuemẹ imẹ Osolobuẹ.
4 Ogẹn Kraịstị hụn wụ ndụn ụnụ jẹnkọ d'e gi pụha, ụnụ nwẹn
k'e sọnzi ẹ gi ọghọ pụha.

Ndụn Akan Lẹ Ndụn Ọhụn

5 Gbu ni nwan ẹgụn ihiẹn-ụwa hụn rị imẹ ụnụ a rụn ọrụn—
kẹ ughẹrẹ kẹ obibi ru unyin kẹ ihiẹn-ọnịna-ẹnya kẹ ẹgụn ihiẹn
rịlẹni mma kẹ ẹnya-uku (hụn wụzịkwọ ifee-mmọn.)
6 Ifiri ihiẹn ndịnị wẹ kẹ iwe-lẹ-ọnụma Chuku gi lalanị nị ndị
e nupụ nị oziọma isi.
7 Ụnụ e te sọn wẹ e bi ẹrịra ogẹn mbụ ahụn ụnụ lẹ wẹ gi wụ
ohu.
8 Kanị, ụnụ sikọ nwan d'e wepụrịrị ihiẹn ile nọ ẹrịra—olulu,
ọnụma, iwe, nkutọ lẹ igi ọnụ ụnụ e ku oku ọwụlẹ ru unyin.
9 Atụkwọlẹ ni ibe ụnụ ntụ, makẹni ụnụ a gbụpụgụọ ndụn-
akan lẹ obibi ẹ lẹkẹ ẹwuru.
10 Ụnụ e yirigụọ ndụn ọhụn—ndụn ọhụn hụn rị a marịnwaye
Onyẹ hụn ken'ẹ, a rịwaye kẹ ịya.
11 Imẹ ndụn ọhụnnị, w'a ra tu onyẹ ịhịan wụ: o nwọnzini
ihiẹn nọkẹ ndị Ju lẹ ndị wụlẹni ndị Ju; mọbụ ndị kwa ugun
lẹ ndị kwalẹni ugun mọbụ ndị rị imẹ ọfịa lẹ ndị walẹni ẹnya
mọbụ igbọn lẹ onyẹ nwẹ enwẹn ẹ. Kraịstị sụọ—ya wụ ihiẹn ile;
Kraịstị ya rị imẹ wẹ ile.
12 Rịkẹ ndị Chuku họrị, ndị rị nsọ, ndị rị a obi, yiri ni nwan
omikẹn, ẹfọma, iwelụa-enwẹn-ịhịan-alị, imẹ-jụụ lẹ ndidi.
13 E gi ni ndidi e sọn ibe ụnụ; onyẹ nwẹnẹ ẹ mẹja ya gbagharị
a: ụnụ k'a gbagharịrịrị ibe ụnụ kẹ Di-nwọnni-ẹnyi wụ Kraịstị
dọn gbagharị ụnụ.
14 Hụn kadẹni, yiri ni ihiẹn-ọsụsụọ, makẹni ịya e kẹngbama
ihiẹn ndịnị ile, a rụngbama wẹ hụn a na ẹnya.
15 E gi ni udọn ahụn Kraịstị e ye a marịn imẹ obi ụnụ ihiẹn
ụnụ jẹnkọ e mẹ imẹ igunrun ụnụ—makẹni, ezioku-ezioku, ịya
kẹ Osolobuẹ kpọ ụnụ d'e nwọn nọkẹ ndị rị ẹhụ ohu. A kpanmịn
nị Osolobuẹ.
16 Nị nị oku Kristi biri imẹ ụnụ, nịn'a junchanrịn imẹ ụnụ. E
gi ni amamihiẹn lẹ akọ-lẹ-uche ile ụnụ nwọn a kuzi ibe ụnụ, a
gwa wẹ nị wẹ e mẹ ihiẹn rị mma. E gi ni obi ekele a bụsọnmẹ
ni Osolobuẹ ẹbụ rị imẹ ẹkụkwọ Ẹbụ-ọma lẹ ẹbụ-ofufe lẹ ẹbụ ndị
ọzọ rị nsọ.

17 E gi ni ẹfan Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu e mẹ ihiẹn ọwụlẹ—
kẹ omumẹ kẹ oku-ọnụ—e ye Chuku Nẹdi ekele ghahanị Di-
nwọnni-ẹnyi wụ Jesu.

Obibi Furu Ndị Rị Ichẹn-ichẹn

18 Nwunyẹ, e bu enwẹn i e che okpuru di i, makẹni ẹrịra k'o
furu n'i bi—nọkẹ onyẹ nke Di-nwọnni-ẹnyi.
19 Di, nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ nwunyẹ i; egilẹ iwe e sọn ẹ.
20 Ụmụ, e humẹ ni ni ndị mụnị ụnụ isi imẹ ihiẹn ile, makẹni
ya kẹ Di-nwọnni-ẹnyi chọ nị ụnụ e mẹ nọkẹ ndị nke ẹ.
21 Ndị nẹdi, ahanlẹ ni ụmụ ụnụ ẹnya, amamgbe ndụn a gụụ
wẹ.
22 Ndị-idibo lẹ igbọn, a gbaye ni ndị ụnụ rị okpuru wẹ imẹ
ọnọdị ọwụlẹ. Ẹlẹ wẹ rịhụ ebẹhụ e lee ụnụ, ụnụ e mẹmẹ nị wẹ
ja ụnụ mma. Ka gi ni akpakalị obi ụnụ e mẹ ẹ, makẹ egun Di-
nwọnni-ẹnyi.
23 Ihiẹn ọwụlẹ wẹ sị ụnụ rụn, gi ni obi ụnụ ile rụn a, nọkẹ sị
ụnụ rị a rụnnị Di-nwọnni-ẹnyi ya, ẹlẹ ịhịan.
24 Nyanhankwọ nị nị Di-nwọnni-ẹnyi gjẹnkọ d'e ye ụnụ ihiẹn
hụ o dọnmẹ ni ndị nke ẹ nọkẹ ụgwọ-ọrụn. Kristi wụ Di-nwọnni-
ẹnyi kẹ ụnụ wụ igbọn ẹ—ịya kẹ ụnụ rị a rụnnị.
25 Ndị rị e mẹ eje-ihiẹn k'a narịn ụgwọ eje-ihiẹn wẹ mẹ—o
nwọnni onyẹ k'a pụn'a.

Isi Nke Ẹnọ

1 Ndị ịhịan rị okpuru wẹ, e gi ni ẹka rị mma e sọn wẹ,
emẹgbulẹ ni wẹ. Nyanhankwọ nị nị ụnụ lẹ enwẹn ụnụ nwọnzi
Nna ụnụ rị okpuru ẹ hụn rị elu-igwee.

Ndụnmọdụn

2 E mẹ ni ekpere ogẹn ile; e we ni ẹnya e ru alị ebe ekpere rị;
e gi ni ekele e mẹ ẹ.
3 E mẹzikwọ nị nị ẹnyi ekpere, kẹni Chuku kpọpụ nị ẹnyi ụzọ
ẹnyi e gi ku oku-Chuku, nị ẹnyi hụn ụzọ e kusọnmẹ oku ihiẹn
ahụn mini banyeni Kristi—hụn wẹ gi ifiri ẹ we m che imẹ
ngannị m rị.
4 E mẹ ni ni m nwan ekpere, kẹni m saẹka a kọwa a hụn w'a
ghọta—k'o furu ni m e mẹ.
5 E gi ni uche e sọn ndị kwerilẹni; anịlẹ ni oghere ọwụlẹ ụnụ
nwọn nahịn ụnụ.
6 Oku-ọnụ ụnụ ya wụrụ hụn e ye ẹka, a sụọ kẹ nnu, kẹni ụnụ
sa ẹka a shịarị onyẹ ọwụlẹ oku ọhụnma.

Ekele Ịkpazụụn

7 Ezi nwẹnẹ ẹnyi wụ Taịkịkọsị hụn furu wẹ gi e dọn ẹnya jẹnkọ
d'a gwachanrịn ụnụ kẹ m rị—odibo ibe ẹnyi imẹ Onyẹ-nwọnni-
ẹnyi k'ọ wụ.

8 Ya haịn m gi zila nị ụnụ ya, kẹni ọ gwa ụnụ kẹ ẹnyi nọ, gba
ụnụ umẹ.
9 Ịya lẹ ezi nwẹnẹ ẹnyi wụ Onesimọsị hụn furu wẹ gi e dọn
ẹnya, hụn wụzị onyẹ alị ụnụ, wị lala. Wẹ k'a gwachanrịn ụnụ
kẹ ihiẹn ile nọ ebeni.
10 Arịstakọsị onyẹ-ngan ibe m e kele ụnụ. Makị nwa-nwẹnẹ
Banabasị e kelezi ụnụ. (Ẹnyi a gwatọgụọ ụnụ nabanhan
Makị—omẹni ọ bịa ebẹhụ.)
11 Jizọsị, hụn w'a kpọzị Jọstusu, e kelezi ụnụ. Madụ ẹtọnị sụọ
wụ ndị Ju, ndị kwa ugun, imẹ ndị mmẹ lẹ wẹ wị a rụn ọrụn
Alị-eze Osolobuẹ—wẹ e mẹ ndụn a ban m.
12 Ẹpafrasị hụn gha obodo ụnụ bịa, hụn wụzị odibo Jesu
Kristi, e kele ụnụ. Ẹpafrasị e shi ọnwụn ọda ọ gha e mẹ ni
ụnụ ekpere. Ọ rịọsọnmẹ Osolobuẹ n'ọ mẹ ụnụ wuzo nọkẹ ndị
ka-ẹhụ, ndị marịn ihiẹn wẹ rị e mẹ ebe ihiẹn ọwụlẹ wụ uche
Osolobuẹ rị.
13 M k'a saẹka shịan'a ẹri n'ọ lụka nị ụnụ—ụnụ lẹ ndị rị
Laodishia lẹ Hịrapolisi.
14 Dọkịta wụ Luku hụn ihiẹn ẹ a sụọ ẹnyi e zi ekele; Dẹmasị e
zizikwọ ekele.
15 Kele ni ni m umunẹ ẹnyi imẹ Kraịstị hụn rị Laodishia, ụnụ
e kele nwẹnẹ ẹnyi okpoho wụ Nimfa lẹ ụka hụn e zu iwe ẹ.
16 Wẹ gụngụụ nị ụnụ ẹhụhụọ-ozini imẹ ụka ụnụ, hụn n'a nị wẹ
gụnzị nị ndị ụka rị Laodishia ya. Hụnzịkwọ n'a nị ụnụ gụn nke
ndị ụka Laodishia imẹ igunrun ụnụ.
17 Sị nị Akịpọsị, “Hụnkwọ a n'ị rụnchanrịn ogbo wẹ keye i imẹ
ọrụn Di-nwọnni-ẹnyi.”
18 Nị m gi ẹka m de nwan ekele m: Mmẹ wụ Pọlụ e kele.
Azọkwọlẹ ni nị m rị ngan!
Ọhụnma Osolobuẹ mẹ ya nọyeni ụnụ.

Ẹkụkwọ-Ozi Ibuzọ Pọlụ Dejẹnni Ndị Tẹsalonika

Ndị Tẹsalonika, Nke Ibuzọ

1 Pọlụ lẹ Sivanọsị* lẹ Timoti de ẹhụhụọ-ozini. Ẹnyi dejẹnni ụka Tẹsalonika hụn rị imẹ Osolobuẹ Nẹdi ẹnyi lẹ Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu Kristi ya. Ẹfọma lẹ udọn ya rịnị ụnụ.

Ezigbo Okukwe Ndị Tẹsalonika

2 Ogẹn ile kẹ ẹnyi gi a kpanmịn Osolobuẹ makẹ ụnụ ile, a kpọ ẹfan ọnụ ogẹn ile ẹnyi gha e mẹ ekpere.

3 Makẹni, ogẹn ile kẹ ẹnyi gi a nyanhan ụnụ ebe Osolobuẹ ẹnyi wụ Nẹdi ẹnyi rị. Ẹnyi a nyanhan ọrụn ọnụ rị a rụn makẹni ọnụ kweri ekweri lẹ ihiẹn-ọma ile ọnụ rị e mẹ makẹ ihiẹn-ọsụsụọ ọnụ nwẹ, lẹzi kẹ ụnụ dọn wuzokẹnmẹ makẹni ụnụ nwẹ olile-ẹnya ebe Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu Kristi rị.

4 Umunẹ ẹnyi hụn rị Osolobuẹ obi, ẹnyi a marịnghọ nị Osolobuẹ a họrịgụọ ụnụ nke-esi.

5 Makẹni, oziọma ẹnyi zi ụnụ egini oku-ọnụ sụọ bịanị ụnụ, kama, o gizi ikẹn lẹ ihiẹn Mmọn-nsọ e mẹ bịa; ọ nọ ruchanrịn ụnụ akpakalị obi, wechanrịn ụnụ ẹnya nị ezioku k'ọ wụ.

Ẹlẹdẹ ọhụn sụọ: ụnụ a marịngụọzị kẹ ẹnyi dọn bi ogẹn ẹnyi gi rị imẹ igunrun ụnụ. Ẹnyi bi ẹrịra kẹn'ọ rịnị ụnụ mma.

6 Ụnụ ile nọ kịnrịn ẹnyi lẹ Onyẹ-nwọnni-ẹnyi, gi ịghọghọ hụn gha ẹka Mmọn-nsọ bịa nabanhan oku-Chuku—ọ sụọn'a n'o wẹhẹni ụnụ afụnfụn ọda-ọda.

7 Nke wụ nị ụnụ nọ hẹnrin ihiẹn ndị kwerini rịsọnmẹ Masẹdonia lẹ Akaya e leri.

8 Makẹni, oku Onyẹ-nwọnni-ẹnyi a ghagụọ ẹka ụnụ ghagbarị—ẹlẹdẹ imẹ Masẹdonia lẹ Akaya sụọ, a nụchanrịngụọ wẹ banyeni okukwe ụnụ nwẹ imẹ Osolobuẹ ebe ile—nke wụ nị ọrịzịnị mkpa nị ẹnyi kumẹ ẹ.

9 Makẹni, wẹ hụ e ku oku ẹnyi; wẹ hụ e ku kẹ ọnụ dọn nabanhan ẹnyi ogẹn ẹnyi gi bịa d'e zi ọnụ oziọma. Wẹ hụ e kuzi kẹ ọnụ dọn gha ifee-mmọn gbehutọ d'e femẹ ezigbo Osolobuẹ hụn rị ndụn,

10 e che Nwa a hụn k'a gha elu-igwee bịa. Nwa a, hụn ọ gha ọnwụn weli—ya wụ Jesu, Jesu hụn a zụọfụhanị ẹnyi, amamgbe iwe-lẹ-ọnụma Osolobuẹ hụn lalanị e kunrun ẹnyi.

Isi Nke Ẹbụọ

Ọrụn Pọlụ Wẹ Rụn Imẹ Tesalonika

---

* **Isi Nke Ohu:1** Saịlasị

1 Umunẹ, ụnụ lẹ enwẹn ụnụ a marịngụọ nị ijẹn ẹnyi bịa ebe
ụnụ rị alanị iwi.
2 Ụnụ a marịnghọ afụnfụn ẹnyi ta imẹ Filipi lẹ kẹ wẹ dọn gbe
ifẹnrẹn ye ẹnyi ihun ebẹhụ nị ẹnyi d'a bịa Tẹsalonika d'e zi ụnụ
ozịọma. Kanị, ọsụọn'a nị wẹ kpokpo ẹnyi ọda, ndụn agụnị ẹnyi,
egun atụnị ẹnyi—makẹni ẹnyi rị imẹ Osolobuẹ ẹnyi—ẹnyi nọzị
zi ụnụ ozịọma Osolobuẹ.
3 Ẹnyi ezini ozịọma nị ẹnyi gi ẹ dufie ịhịan mọbụ nị ẹnyi chọkọ
ihiẹn zinlẹni mọbụ nị ẹnyi gi ẹ tụnarịn ịhịan ihiẹn ẹ.
4 Mba! Kama, kẹ Osolobuẹ dọn weri ẹnyi kẹ ndị furu o gi e
dọn ẹnya, bu ọrụn izi-ozịọma che ẹnyi ẹka, ẹrịra kẹ ẹnyi e kuzi
oku kẹ ndị furu wẹ gi e dọn ẹnya. Ẹnyi ara ku n'ọ sụọ ịhịan—
kama, ẹnyi e ku n'ọ sụọ Osolobuẹ hụn e lele obi ẹnyi.
5 Osolobuẹ wụ ọshẹri ẹnyi, kanị ụnụ lẹ enwẹn ụnụ a
marịnghọzịkwọ—nị ẹnyi egini oku a sụọnị wẹ gi e dufie ịhịan
bịa, ẹnyi egizikwọnị ẹnya-uku bịa—gi ihiẹn ọzọ kpuru ihun!
6 Ẹnyi emẹni nị ịhịan ja ẹnyi mma—kẹ ụnụ kẹ ndị ọzọ.
7 Ọsụọn'a nị ẹnyi nwọn ikẹn sị ụnụ ye ẹnyi ihiẹn runi ẹnyi
nọkẹ ndị-ozi pụ-ichẹn Kristi, ẹnyi emẹni ẹrịra. Kama, ẹnyi gụn
agụngụn ụmụẹka imẹ ụnụ, e gi ẹka-alụlụa e sọn ụnụ nọkẹ ebe
nnẹ-ọmụmụ rị a zụn ụmụ a.
8 Makẹni ụnụ rị ẹnyi obi ọda ẹnịna, ẹnyi nọ kwademẹ ni ẹlẹ
ozịọma Osolobuẹ sụọ kẹ ẹnyi k'e ye ụnụ, kama, nị ẹnyi k'e
yezikwọ ụnụ enwẹn ẹnyi, makẹni ọ sụọ ẹnyi asụọ—makẹni ụnụ
a rịgụọ ẹnyi obi ọda-ọda!
9 Umunẹ, ụnụ a nyanhanghọ kẹ ẹnyi dọn a rụn ọrụn, a
rụngbu enwẹn ẹnyi ogẹn hụ. Ẹnyi a rụn kẹ uhinhin kẹ efinnaị,
amamgbe ẹnyi gha a wụrụ nị onyẹ ọwụlẹ ibu imẹ ụnụ ebe ẹnyi
rị e zi ụnụ ozịọma Osolobuẹ.
10 Ụnụ wụ ọshẹri ẹnyi; Osolobuẹ wụzịkwọ ọshẹri—nị ẹnyi
mẹsọn ụnụ ndị kwerini omumẹ rị nsọ, rị mma ẹnya Osolobuẹ
lẹ omumẹ nwọnlẹni nkọrịanị.
11 Ụnụ a marịnghọ nị ẹnyi gi ẹka nẹdi gi e sọn ụmụ a sọn onyẹ
ọwụlẹ imẹ ụnụ:
12 a dụn ọnụ ọdụn, a gba ọnụ umẹ, a rịọ ọnụ—nị ụnụ e bi obibi
furu Osolobuẹ hụn kpọ ụnụ d'e sọn ẹ nọdị imẹ Alị-eze ẹ lẹ ọghọ
a.
13 Ẹnyi a kpanmịnzịkwọ Osolobuẹ ogẹn ile, nị, ogẹn ụnụ gi
nabanhan oku-Osolobuẹ ụnụ nụ ọnụ ẹnyi, ụnụ anabanhann'a
kẹ oku ịhịan, kama, ọnụ nabanhan a kẹ ihiẹn ọ wụ nke-esi—
oku Osolobuẹ; ya wụ oku-osolobuẹ rị nwan ọrụn imẹ ndụn
ọnụ ndị kwerini.
14 Umunẹ, nke ụnụ rịzị kẹ nke ndị ụka rịsọnmẹ Azụụn Judia,
alị ndị Ju—makẹni, ụdị afụnfụn ohu hụ ụnụ ta ẹka ndị alị ụnụ
kẹ wẹ lẹ enwẹn wẹ ta ẹka ndị Ju.

15 Ndị Ju, hụn gbu Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu Kristi lẹ ndị-
amụma, chụfụzịkwọ ẹnyi. W'e mẹsọnmẹ ihiẹn ghalẹni a sụọ
Osolobuẹ; a lụsọn onyẹ ọwụlẹ—
16 ghahanị igbọndọn ẹnyi ezilẹ ndị anị ọzọ ozi wẹ k'e gi nwọn
nzụọrị! Ẹrịra kẹ w'e mẹ ogẹn ile hụn wẹ gi e mẹjun mkpu njọ
wẹ ile. Kanị, iwe-lẹ-ọnụma Osolobuẹ e kunrungụọ wẹ nwan
ịkpazụụnnị.

Kẹ Wẹ Dahan Pọlụ Wẹ!

17 Umunẹ, o mẹ nke ẹnyi, ẹkẹrẹ ogẹn ahụn ẹnyi lẹ ụnụ gilẹni
hụn, obi ẹnyi hụkwọ ebe ụnụ rị; kanị, makẹni ẹnyi ahụnnị ụnụ
elee-m, elee-i, o te rị ẹnyi kẹ sị ẹnyi wụ ụmụ wẹ latọ. Ya kẹ ụnụ
nọ dama ẹnyi, dama ẹnyi ọda-ọda!
18 Ẹnyi te chọ nị ẹnyi bịazị d'a hụn ụnụ—tụmadụ mmẹ nwẹn
wụ Pọlụ: a nwanghọ m mgbe ole-lẹ-ole nị m bịa—kanị Ek-
wensụ gbọndọn ẹnyi.
19 Ẹghẹẹ, kị wụzị nwan olile-ẹnya ẹnyi? Kị wụzị nwan
ịghọghọ ẹnyi? Kị wẹ k'e gi tu ẹnyi ugọn? Onyẹ kẹ ẹnyi k'e gi nyan
isi ihun Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu ogẹn o k'e gi bịa? Ẹlẹ ụnụ?
20 Eziẹ, ụnụ wụ ọghọ ẹnyi lẹ ịghọghọ ẹnyi!

Isi Nke Ẹtọ

Ọ Rịnị Ụka Mma, Ndụn A Ban Ndị-isi Wẹ

1 Mgbe ẹnyi gilẹni nwan sazị ẹka din ẹ, ẹnyi nọ sị nị ọsụọn'a
nị ẹnyi sụọ k'a nọdị Atẹnsị, ẹnyi a nọdị.
2 Ẹnyi nọ gwẹrụ zi Timoti nwẹnẹ ẹnyi hụn ẹnyi lẹ ịya gba a
rụnnị Osolobuẹ ọrụn izisọnmẹ ozioma Kraịstị d'a gba ụnụ umẹ,
mẹ ụnụ zekẹnmẹ imẹ okukwe ụnụ—
3 amamgbe ukpokpo ndịnị gha e mẹhunmẹ onyẹ ọwụlẹ imẹ
ụnụ. Ụnụ lẹ enwẹn ụnụ a marịnghọ ezioku-ezioku nị ukpokpo
ndịnị wụ okeri ẹnyi imẹ Kraịstị.
4 Ezioku-ezioku, ẹnyi gwatọ ụnụ ya ogẹn ẹnyi lẹ ọnụ gi rị
ụzọ ohu, nị wẹ jẹnkọ d'e kpokpo ẹnyi. Ụnụ lẹ enwẹn ọnụ a
marịnghọ n'o mẹọlẹ nwan ẹrịra.
5 Makẹ ukpokponi bịanị nị ụnụ, asazịnị m ẹka din. M nọ zi
ozi, nị m marịn kẹ okukwe ụnụ nọ, makẹni egun rị a tụn m nị,
ikẹnkwọ, onyẹ-ọnwụnwan a nwanguọ ụnụ, ihiẹn ẹnyi rụn a la
iwi.
6 Kanị, Timoti a ghagụọ nwan ebe ụnụ rị lụa; o wẹhẹgụọ
nị ẹnyi ozi rị mma banyeni okukwe ụnụ lẹ ihiẹn-ọsụsụọ ụnụ
nwẹ. O kugụọzị kẹ ụnụ dọn a nyanhan ẹnyi ọhụnma-ọhụnma,
kuzikwọ nị ẹnyi hụ a da ụnụ—kẹ ụnụ dọn a da ẹnyi.
7 Umunẹ, ya wụ nị e gigụọ wẹ nwan okukwe ụnụ gba ẹnyi
umẹ imẹ nsọngbu lẹ ukpokpo ẹnyi ile.
8 Ndụn a bangụọ nwan ẹnyi—ebe o mẹ ni ụnụ turuhụ imẹ
Di-nwọnni-ẹnyi.

9 Euu, nanị kẹ ẹnyi a dọn saẹka kelegụụ Osolobuẹ makẹ ụnụ,
makẹ ịghọghọ ile ẹnyi rị e nwọn ebe Osolobuẹ rị makẹ owuzo
ụnụ wuzo imẹ Kraịstị?
10 Ẹnyi e mẹshi ekpere ikẹn uhinhin lẹ efinnaị nị ẹnyi lẹ ụnụ
hụntarị ẹnya, kẹni ẹnyi hụn ụzọ ye ụnụ ihiẹn ọwụlẹ rị a kọnị ụnụ
ebe okukwe ụnụ rị.

Ekpere Pọlụ Wẹ Mẹni Wẹ

11 Chuku ẹnyi wụ Nẹdi ẹnyi lẹ enwẹn ẹ ya dodo duhẹ ẹnyi
nwan ebe ụnụ rị, ịya lẹ Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jizọsị!
12 Di-nwọnni-ẹnyi ya mẹzikwọ ihiẹn-ọsụsụọ ụnụ bawaye ụba
ẹgbata ọnụ lẹ ibe ọnụ lẹ ẹgbata ọnụ lẹ ndị ọzọ ile—rịkẹ kẹ ihiẹn-
ọsụsụọ ẹnyi nwọn ebe ụnụ rị gi a bawaye.
13 Ya mẹ obi ụnụ zekẹnmẹ ebe ịrị-nsọ rị, amamgbe ụnụ gha e
nwọn nkọrịanị ihun ẹnya Chuku Nẹdi ẹnyi ogẹn hụ Di-nwọnni-
ẹnyi wụ Jesu lẹ ndị nke ẹ, ndị nsọ a, k'e gi bịa.

Isi Nke Ẹnọ

Obibi Hụn A Sụọ Osolobuẹ

1 Umunẹ ẹnyi, igi mẹkin, ẹnyi gi ẹfan Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jizọs'
a rịọ ụnụ: bisọnmẹ ni obibi hụ ụnụ mụnarịn ẹnyi nị 'ya a sụọ
Osolobuẹ ụsụọ—obibi ahụn ụnụ rị nwan e bi; bikẹnmẹ ni ẹrịra.
2 Makẹni, ụnụ a marịngụọ iwu ẹnyi gisọnmẹ ẹfan Di-nwọnni-
ẹnyi wụ Jesu ye ụnụ.
3 Makẹni, uche Osolobuẹ wụ nị ụnụ rị nsọ; nị ụnụ jụchanrịn
ughẹrẹ;
4 nị onyẹ-onyẹ imẹ ụnụ marịn k'o dọn kwọndọn ẹhụ a, dọnmẹ
ẹ nsọ, mẹ ẹ nwẹ mgbaye;
5 ẹlẹ hụn imẹ-mgba e gi lagbu ẹ ẹnya lẹkẹ ndị hụn marịnlẹni
Osolobuẹ;
6 nị ịhịan ewerikọ ihiẹn nwẹnẹ ẹ mọbụ mẹgbu nwẹnẹ ẹ imẹ
ihiẹnni. Ẹnyi a gwagụọ ụnụ ya mbụ, gba ụnụ mkpịnsịn-ẹka, nị
Di-nwọnni-ẹnyi e mẹgwarịkwọ ụdị ihiẹn ndịnị ile.
7 Makẹni, ẹlẹ obibi ru unyin kẹ Osolobuẹ kpọ ẹnyi d'e bi, kanị
obibi rị ọchan.
8 Ya wụ, onyẹ ọwụlẹ jụ n'o gikọ iwu ndịnị bi, ẹlẹ iwu ịhịan k'ọ
jụ, kanị nke Osolobuẹ, bụ Osolobuẹ nwẹn e ye ụnụ Mmọn-nsọ
a.
9 O mẹ nke inwẹtarị ihiẹn-ọsụsụọ nọkẹ umunẹ imẹ Kraịstị,
ọ rịnị mkpa nị wẹ deni ụnụ ihiẹn ọwụlẹ. Makẹni, Osolobuẹ e
giguọ ẹka a kuzi ụnụ inwẹ ihiẹn-ọsụsụọ ibe ụnụ.
10 Eziẹ rọ nị ụnụ hụ e nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ ndị ile kwerini rị
Azụụn Masẹdonia. Kanị, ẹnyi rị a rịọ ụnụ, umunẹ, nị ụnụ e
mẹkẹnmẹ ẹrịra,

11 nị ụnụ a chọkẹnmẹzị ni nị ụnụ e bi obibi mẹ jụụ, e bu ẹnya
e zimẹ ọrụn ụnụ, e gi ẹka ụnụ a lụrụ—rịkẹ kẹ ẹnyi dọn gwa ụnụ
mbụ.
12 Ụnụ e gi ẹ mẹ ndị kwerilẹni a gbaye obibi ụnụ, gi ẹ hụn nị
o nwọnni ihiẹn a kọnị ụnụ.

Ọbịbịa Jesu

13 Umunẹ, ẹnyi chọ nị ụnụ marịn ihiẹn k'e mẹ ndị rị ụran (ndị
nwụnnị), makẹ ụnụ gha a kwan kẹ ndị hụ nwọnlẹni olile-ẹnya
dọn a kwan.
14 Makẹni, ebe o mẹ ni ẹnyi kweri nị Jesu nwụn, lihizi, ẹrịra
kẹ ẹnyi gizi kweri nị Osolobuẹ k'e wekinhẹn ya lẹ ndị hụn
kwerini n'ẹ hụn rị ụran (ndị nke ẹ nwụnhụnnị).
15 Nị ẹnyi gwa ụnụ ọnwan makẹni oku Di-nwọnni-ẹnyi rọ: ẹnyi
ndị hụn rị ndụn, hụn kelẹni nwụnhụn ogẹn Di-nwọnni-ẹnyi k'e
gi bịa, ebukọnị ndị hụ rị ụran ụzọ d'e kunrun Di-nwọnni-ẹnyi.
16 Makẹni, o ru ogẹn hụ, Di-nwọnni-ẹnyi k'e gi okẹn olu ku
oku; wẹ k'a nụ olu onyẹ-isi ndị mmọn-ozi; opi Osolobuẹ k'a
han—Di-nwọnni-ẹnyi wụ Kraịstị a gha elu-igwee hidan; ndị
nke Kraịstị hụn ranhịngụnị e bugụụ ụzọ gha ọnwụn lihi.
17 Ogẹn hụ, wẹ k'a jụrụ ẹnyi ndị họdụnị, ndị rịkwọ ndụn,
cheni wẹ imẹ orukpu, ẹnyi e shi elu d'e kunrun Di-nwọnni-
ẹnyi imẹ-elu—ẹrịra kẹ ẹnyi k'a dọn buru Di-nwọnni-ẹnyi d'e sọn
ẹ nọdị jẹnrin ejẹn.
18 E gi ni nwan oku ndịnị a kasị ibe ụnụ obi.

Isi Nke Isẹn

Kwademẹ Ni Ọbịbịa Jesu

1 Kanị, umunẹ—o mẹ nke ogẹn lẹ udu o k'e gi mẹ—ọ rịnị
mkpa nị wẹ deni ụnụ ihiẹn ọwụlẹ.
2 Makẹni, ụnụ lẹ enwẹn ụnụ a marịngụọ ọhụnma-ọhụnma nị
Ụhụọhịn hụ Di-nwọnni-ẹnyi k'e gi bịa, o k'a bịa idẹnmizi kẹ ohin
a bịa imẹ abalị.
3 Ogẹn hụ wẹ k'e gi rị a sị, "Udọn a rịgụọ! Nsọngbu arịzị a!" ya
kẹ ntikpọ k'e gi kunrun wẹ idẹnmize, nọkẹ ebe imẹ nọ mẹmẹhụ
okpoho! Mwanahịn arịkọzị a!
4 Kanị nke ụnụ, umunẹ, ọnụ arị imẹ ishi, hụn Ụhụọhịn hụ e
gi kunrun ọnụ idẹnmize nọkẹ ohin.
5 Makẹni, ụmụ ukpẹ lẹ ndị e bi ebe eki rị enu kẹ ụnụ wụ; ẹnyi
ẹlẹ ụmụ ukinkin mọbụ ụmụ ishi.
6 Ya wụ, ẹnyi aranhịnkọ nị kẹ ndị ọzọ; kama, nị ẹnyi mụnrụn
nị ẹnya, nị ẹnyi dọnrin ẹnya.
7 Makẹni, uhinhin kẹ ndị a ranhịn ụran gi a ranhịn; uhinhin
kẹ ndị a ra manya a tụ gizi a ra a tụ.

8 Kanị, ebe ẹnyi wụ ndị e bi ebe eki rị elu, nị ẹnyi dọnrin ni
nwan ẹnya; nị ẹnyi yiri okukwe lẹ ihiẹn-ọsụsụọ kẹ ẹwuru igwe
onyẹ-agha gi e gbọndọn obi ẹ, ẹnyi e yiri olile-ẹnya nzụọpụha
nọkẹ okpu onyẹ-agha gi e gbọndọn isi ẹ.
9 Makẹni, Osolobuẹ etumẹni ẹnyi d'a narịn afụnfụn iwe-lẹ-
ọnụma a; kama, ọ kpọ ẹnyi d'e nwọnrin nzụọpụha ghahanị Di-
nwọnni-ẹnyi wụ Jesu Kristi.
10 Makẹni, Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu Kristi nwụnnị ẹnyi ọnwụn
kẹni ẹnyi hụn ụzọ sọn ẹ rị ndụn—kẹ ẹnyi rị ndụn ogẹn o gi bịa
kẹ ẹnyi a nwụnhụngụọ.
11 Ya wụ, a gba nị nwan ibe ụnụ umẹ—kẹ ụnụ dọn rị e mẹ; e
yeni ni ibe ụnụ ẹka nị w'e sue—kẹ ụnụ dọn rị e mẹ.

Ndụnmọdụn Ịkpazụụn Lẹ Ekele

12 Kanị, umunẹ, ẹnyi rị a rịọ ụnụ nị ụnụ gbaye ndị rị a rụnshi
ọrụn ikẹn imẹ ụnụ, hụn e lepụ ọnụ ẹnya imẹ Di-nwọnni-ẹnyi, a
dụn ọnụ ọdụn.
13 E nwẹ ni ihiẹn-ọsụsụọ wẹ, e gi ifiri ẹ e ye wẹ mgbaye
kachanrịnnị—makẹ ọrụn wẹ rị a rụn. Udọn ya rịsọnmẹ ẹgbata
ọnụ lẹ ibe ọnụ.
14 Umunẹ, ẹnyi rị a dụn ụnụ ọdụnnị: a gba nị ndị nọdị mmaka
mkpịnsịn-ẹka; a kasị nị ndị-ụjọ obi; e yeni ni ndị zelẹni ẹka—ka
gi ni ndidi e sọn onyẹ ọwụlẹ.
15 Hụn n'a n'o nwọnni onyẹ ọwụlẹ imẹ ụnụ e gi njọ a kụ njọ,
kama, a chọ nị nị ụnụ e mẹ ni ibe ụnụ lẹ ndị ọzọ ile ihiẹn rị
mma.
16 A ghọghọ nị ogẹn ile.
17 E mẹ ni ekpere ogẹn ile.
18 E ye ni ekele imẹ ọnọdị ọwụlẹ, makẹni ọnwan kẹ Osolobuẹ
chọ ẹka ụnụ imẹ Kristi wụ Jesu.
19 Etinyụnlẹ ni ihiẹn Mmọn-nsọ rị e mẹ.
20 Elelịalẹ ni amụma lẹ ozi ịhịan sị Osolobuẹ sị a zi—
21 kama, e lele ni ihiẹn ile, ụnụ e kwọnkẹnmẹ hụn rị mma.
22 Gba nị nị ụdị eje-ihiẹn ọwụlẹ ọsọ.
23 Osolobuẹ lẹ enwẹn ẹ, hụn udọn gha ẹka a bịa, ya dodo
dọnchanrịn ihiẹn ile rị imẹ ndụn ụnụ nsọ: ya dọnmẹchanrịn
mmọn ụnụ lẹ umẹ-ndụn ụnụ lẹ ẹhụ ọnụ ọhụnma—amamgbe
ọnụ gha e nwọn nkọrịanị ogẹn Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu Kristi
k'e gi bịa.
24 Onyẹ hụn kpọ ọnụ furu wẹ gi e dọn ẹnya, o jẹnkọ d'e mẹ ẹ!
25 Umunẹ, e mẹ ni ni ẹnyi ekpere!
26 Dide ni umunẹ ẹnyi ile odide rị nsọ.
27 M rị e gi ẹfan Di-nwọnni-ẹnyi a sị ọnụ gụnnị ndị ile kwerini
ẹhụhụọ-ozini.
28 Ẹfọma Onyẹ-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu ya nọyeni ụnụ.

Ẹhụhụọ-Ozi Nke Ẹbụọ Pọlụ Dejẹnni Ndị Tẹsalonika

Ndị Tẹsalonika, Nke Ẹbụọ

1 Pọlụ lẹ Sivanọsị lẹ Timoti de ẹhụhụọ-ozini. Ẹnyi rị e dejẹnni ụka Tẹsalonika hụn rị imẹ Osolobuẹ Nẹdi ẹnyi lẹ Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu Kristi ya.
2 Ẹfọma lẹ udọn hụn gha ẹka Chuku Nẹdi lẹ Nna ẹnyi wụ Jesu Kristi bịa ya rịnị ụnụ.

Osolobuẹ E Dọnmẹkẹ Ụnụ

3 Umunẹ, o furu efuru nị ẹnyi gi ifiri ụnụ a kpanmịn Osolobuẹ ogẹn ile, makẹni okukwe ọnụ rị e sue ọda-ọda, ihiẹn-ọsụsụọ onyẹ-onyẹ imẹ ọnụ nwẹ ebe ibe ẹ rị rịzịkwọ a bawaye.
4 Ya haịn ẹnyi lẹ enwẹn ẹnyi gi e gi ụnụ a nyan isi imẹ ụka Osolobuẹ ile rị ichẹn-ichẹn. Ẹnyi gi ụnụ a nyan isi makẹ owuzo ụnụ wuzo lẹ okukwe ụnụ tọ e nwọn imẹ ukpokpo ile wẹ rị e kpokpo ụnụ lẹ nsọngbu ile ụnụ rị e dingbu.

Okinkin-ikpe Kraịstị Wela

5 Ihiẹn wẹ rị e mẹ ụnụ rị a ghọsị nị okinkin-ikpe Osolobuẹ wela furu efuru. Wẹ gizi nsọngbu ndịnị wẹ e mẹ ụnụ a wụrụ ndị ru ogo ibanye Alị-eze Osolobuẹ hụ ụnụ rị a tanị afụnfụn.
6 Ezioku rọ, makẹni, o furughọ nị Osolobuẹ we afụnfụn yegwarị ndị ahụn rị e ye ụnụ afụnfụn,
7 mẹ ụnụ ndị rị a ta afụnfụn zu ikẹn—mẹzikwọ ẹnyi nwẹn zu ikẹn. O jẹnkọ d'e mẹ ẹ ogẹn Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu k'e gi gha enu-igwee bịa—'ya lẹ ndị mmọn-ozi ẹ hụ kin-akwanran.
8 Wẹ k'e gi ọkụn rị e nwunni bịa; wẹ k'e mẹgwarị wẹ ile marịnlẹni Osolobuẹ lẹ ndị hụn humẹlẹni ni oziọma Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu isi.
9 Ndịnị k'a narịn afụnfụn hụn wụ ntikpọ itẹbitẹ; wẹ k'a gha ebe Di-nwọnni-ẹnyi lẹ ikẹn o gi nwẹ ọghọ rị wepụ wẹ—
10 o ru Ụhụọhịn hụ—Ụhụọhịn ahụn o k'a bịa kẹni ndị nsọ a ye ẹ ọghọ, kẹni wẹ ile kwerini jazịkwọ a mma n'ọ makazị. Ụnụ lẹ enwẹn ụnụ k'a rịzị imẹ wẹ, makẹni ụnụ kweri oku ẹ hụn ẹnyi gwa ụnụ.
11 Ya haịn ẹnyi gi e mẹni ụnụ ekpere ogẹn ile—a rịọ Osolobuẹ ẹnyi n'o mẹ ụnụ wụrụ ndị k'a ghọsị nị oku ọ kpọ ụnụ alanị iwi; ẹnyi a rịọzị a n'o gi ikẹn ẹ rụnzuchanrịn ihiẹn-ọma ọwụlẹ ụnụ kwademẹ obi nị ụnụ k'a rụn—lẹ ọrụn ọwụlẹ ụnụ gi okukwe a rụn—

12 kẹni wẹ gi ifiri ihiẹn wẹ rị a hụn ebe ụnụ rị ye ẹfan Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu ọghọ, gizi ifiri Jesu ye ọnụ ọghọ—ghahanị ẹfọma Osolobuẹ lẹ Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu Kristi.

Isi Nke Ẹbụọ

Onyẹ Ahụn Hụn A Danchanrịn Iwu Ile

1 Dodo ni umunẹ, o mẹ nke ọbịbịa Onyẹ-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu Kristi lẹ owegbama wẹ jẹnkọ d'e wegbama ẹnyi ile d'e kunrun ẹ,

2 anịlẹ ni obi nahịnkẹnrin ọnụ; anịlẹ ni obi gbakama ọnụ makẹ amụma mọbụ oku-ọnụ mọbụ ẹkụkwọ-ozi ọwụlẹ—wẹ sị n'ọ gha ẹka ẹnyi bịa —hụn sị nị Ụhụọhịn Di-nwọnni-ẹnyi a bịagụọ.

3 Anịkwọlẹ ni onyẹ ọwụlẹ gi ụzọ ọwụlẹ dufie ụnụ: Ụhụọhịn hụ abịakọ mmanị okẹn nnupụ-isi hụ bịagụụ, e wefụhagụụ wẹ Onyẹ hụ a danchanrịn iwu ile—Onyẹ hụ a danchanrịn iwu ile hụn ntikpọ rịzịkwọ e che ya lẹ enwẹn ẹ.

4 O k'a gha a lụsọn mmọn lẹ iyi ọwụlẹ lẹ ihiẹn ọwụlẹ w'e fe efe ọgụn; o k'e weshi enwẹn ẹ elu nị ịya kachanrịn wẹ ile, nke wụ nị o k'a banyedẹ imẹ Ụlọ-nsọ Osolobuẹ, weri ocho, kpọ enwẹn ẹ Osolobuẹ.

5 Ụnụ anyanhanzịnị nị m gwa ụnụ ihiẹn ndịnị ogẹn mmẹ lẹ ụnụ gi rị ụzọ ohu?

6 Ya wụ, ụnụ a marịnghọ ihiẹn gin'ẹ—wẹ gilẹni ke wepụha a, nị wẹ rị e che nị ogẹn ẹ rugụụ wẹ kebe wepụha a.

7 Makẹni ikẹn hụ e buhẹ ịdan-iwu a rịgụọlẹ nwan ọrụn, gi nzuzue a rụn ihiẹn ọ rị a rụn; o ke pụha ifọn. Kanị, o k'e zuerihụ d'e ru ni e wepụ wẹ onyẹ hụ rị e gbọndọnn'ẹ.

8 Ogẹn hụ, e wepụha wẹ Onyẹ hụ a danchanrịn iwu ile—hụn Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jizọsị k'e gi uzun gha a ọnụ pụha tikpọpụ. Di-nwọnni-ẹnyi k'e gi ọghọ ya lẹ enwẹn ẹ wụ Di-nwọnni-ẹnyi gi bịa gbu ẹ la iwi.

9 Ọbịbịa Onyẹ hụ a danchanrịn iwu ile k'a wụ ẹka-ọrụn Ekwensụ. O k'e gi ikẹn ile rị ichẹn-ichẹn lẹ ihiẹn-ahịma lẹ ọrụn-atụmẹnya ichẹn-ichẹn wẹ gi e dufie ịhịan bịa,

10 ya lẹ ụdị eje-ndufie ile rị ichẹn-ichẹn o k'e gi sọn ndị hụn lakọ ntikpọ, makẹni anịnị wẹ ezioku weri ọnọdị imẹ obi wẹ, ezioku hụn nkẹ a zụọpụha wẹ;

11 Osolobuẹ k'e gi ifiri n'a jụgụọ wẹ ezioku zihẹ ni wẹ okẹn ndufie ahụn wẹ jẹnkọ d'e dufie wẹ, hụn k'e mẹ wẹ kweriyeni ntụ.

12 Osolobuẹ k'e mẹ ẹ kẹni wẹ gi ẹ ma wẹ ikpe, uwẹ ile gilẹni ezioku dọn, kama, eje-ihiẹn a ka wẹ a sụọ.

Wẹ Họtọ Ụnụ Kẹni Ụnụ Nwẹ Nzụọfụha

13 Kanị, nke ụnụ, umunẹ ẹnyi, ọnụ ndị Di-nwọnni-ẹnyi bu obi, ẹnyi k'a gha e gi ifiri ọnụ e ye Osolobuẹ ekele ogẹn ile. Makẹni, Osolobuẹ họtọ ụnụ isi-mbidọn nọkẹ mkpụrụ-ibuzọ, kẹni ụnụ nwẹ nzụọpụha, ghahanị odidọn-nsọ Mmọn-nsọ lẹ ikwerini ezioku.
14 Ọnwan haịn Osolobuẹ gi nwan kpọ ụnụ ghahanị oziọma ẹnyi zi ụnụ; kẹni ụnụ nwẹhẹn ọghọ Onyẹ-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu Kristi.
15 Umunẹ, wuzokẹnmẹ ni nwan! Ụnụ e kwọnkẹnmẹ ọdịnalị ndị hụn ẹnyi kuzi ụnụ—kẹ hụn ẹnyi gi ọnụ kuzi kẹ hụn ẹnyi gi ẹkụkwọ-ozi kuzi.
16 Onyẹ-nwẹni-ẹnyi wụ Jesu Kristi lẹ enwẹn ẹ lẹ Osolobuẹ wụ Nẹdi ẹnyi hụn gi ihiẹn-ọsụsụọ o nwẹ ebe ẹnyi rị mẹni ẹnyi ọhụnma ye ẹnyi nkasị-obi itẹbitẹ lẹ olile-ẹnya rị mma,
17 dodo kasị nwan onyẹ-onyẹ imẹ ụnụ obi, mẹ obi ụnụ zekẹnmẹ, ebe oku-ọnụ lẹ ọrụn ọwụlẹ rị mma rị.

Isi Nke Ẹtọ

E Mẹ Ni Ni Ẹnyi Ekpere

1 Umunẹ, nke ịkpazụụn rịn'a wụ ọnwan: e mẹ ni ni ẹnyi ekpere, nị oku Di-nwọnni-ẹnyi hụn ụzọ ghagbarị ẹgwa; ni wẹ e ye ẹ ọghọ ebe ile—kẹ ụnụ dọn ye ẹ ọghọ.
2 E mẹzikwọ nị nị ẹnyi ekpere ni Osolobuẹ gbapụha ẹnyi ẹka ndị eje-obi lẹ ndị eje-ịhịan, makẹni ẹlẹ ịhịan ile kwerini Osolobuẹ.
3 Kanị, Di-nwọnni-ẹnyi furu onyẹ wẹ gi e dọn ẹnya; o k'e mẹ ụnụ zekẹnmẹ, chedọn ọnụ—makẹ Eje-onyẹ hụ gha e mẹ ọnụ ihiẹn ọwụlẹ.
4 Makẹni ẹnyi a marịnghọzị ihiẹn Onyẹ-nwẹni-ẹnyi k'a saẹka mẹ, obi ru ẹnyi alị nị ụnụ rị e mẹ ihiẹn ndị ẹnyi sị ụnụ mẹ, ni ụnụ k'e mẹsọnmẹ wẹ.
5 Di-nwọnni-ẹnyi ya dodo du obi ụnụ ile nị ụnụ ghọta ihiẹn-ọsụsụọ Osolobuẹ nwẹ lẹ okẹn-ndidi Kraịstị, e nwẹzịkwọ wẹ.

Akụtọpụkwọlẹ Ni Ẹka

6 Umunẹ, ẹnyi gi nwan ẹfan Onyẹ-nwẹni-ẹnyi wụ Jizọs' Kraịstị e ye ụnụ iwuni: ụnụ lẹ onyẹ Itu-Kraịstị ọwụlẹ kụtọpụ ẹka hụn nke o gi bi kẹ ẹnyi dọn gwa ụnụ akpakwọlẹ.
7 Makẹni ụnụ lẹ enwẹn ụnụ a marịnghọ nị o furu nị ụnụ kịnrịn ẹnyi. Ẹnyi akụtọpụnị ẹka ogẹn ẹnyi lẹ ụnụ gi rị ụzọ ohu;
8 ẹnyi anarịnnị onyẹ ọwụlẹ ihiẹn-oriri bụ ẹnyi akụnị ụgwọ. Ẹnyi a rụn ọrụn a rụngbu enwẹn ẹnyi uhinhin lẹ efinnaị, amamgbe ẹnyi a wụrụnị onyẹ ọwụlẹ imẹ ụnụ ibu.
9 Ẹlẹkwọ nị o runi ẹnyi; mba, ihiẹn runi ẹnyi rọ. Kanị, ẹnyi mẹ ẹrịra kẹni ẹnyi ghọsị ụnụ ihiẹn ụnụ e leri e bi.

10 Kẹ ogẹn ẹnyi gidẹ rị imẹ igunrun ụnụ, ẹnyi ye ụnụ iwuni:
“Onyẹ jụ n'ọ rụnkọ, y'e rilẹ.”
11 Kanị, ẹnyi a nụgụọ nị ndị hụ imẹ ụnụ kụtọfụ ẹka, e
busọnmẹ ẹka e che ọrụn rulẹni wẹ; o nwọnni ihiẹn w'a rụn.
12 Ẹnyi gi ẹfan Onyẹ-nwẹni-ẹnyi wụ Jesu e ye ndị nọ ẹrịra iwu,
a dụn wẹ ọdụn: wẹ nwẹ ihiẹn ẹka kụma wẹ; wẹ gi ẹka wẹ a lụrụ
ihiẹn wẹ e gi bi.
13 Umunẹ, ndụn imẹ ihiẹn rị mma y'a gụkwọlẹ ụnụ.
14 Onyẹ ọwụlẹ gbayelẹni ihiẹnni ẹnyi rị nwan e deni ụnụ, ụnụ
a kọma a ẹnya, gban'a ọsọ—kẹni ifẹnrẹn mẹ ẹ.
15 Ewerikwọlẹ n'a kẹ eṅẹnrẹn, ka a gba n'a mkpịnsịn-ẹka kẹ
nwẹnẹ ụnụ.

Oku Ịkpazụụn

16 Di-nwọnni-ẹnyi lẹ enwẹn ẹ, onyẹ hụn udọn gha ẹka a abịa,
ya ye ọnụ udọn ogẹn ile lẹ ụzọ ile. Di-nwọnni-ẹnyi ya nọyeni
ọnụ ile.
17 *Mmẹ wụ Pọlụ gi ẹka m e de ekeleni. Ọnwan wụ mbiye-ẹka m,*
ẹnịna kẹ m'e biye ẹkụkwọ-ozi m ile ẹka.
18 Ẹfọma Nna ẹnyi wụ Jesu ya rịnị ọnụ ile.

Ẹkụkwọ-Ozi Ibuzọ Pọlụ Deję̨nni Timoti
Timoti, Nke Ibuzọ

1 Mmę̨ wụ Pọlụ de ẹkụkwọ-ozini; m wụ onyę̨-ozi pụ-ichę̨n
Kraịstị Jizọsị. Osolobuę̨ wụ Onyę̨-nzụọpụha ẹnyi lę̨ Kristi wụ
Jesu onyę̨ ẹnyi gi dọn ẹnya tumę̨ m.
2 M rị e deję̨nni Timoti wụ nwa m esi imę̨ okukwe. Ẹfọma lę̨
omikę̨n lę̨ udọn hụn gha ẹka Chuku-Nędi lę̨ Jesu Kristi Nna ẹnyi
bịa ya rịnị ị.

Mkpịnsịn ẹka Banyeni Eje-nkuzi

3 Nọdị nwan Ẹfẹsọsị kę̨ m dọn gwa ị ogę̨n m gi ję̨nkọ
Masędonia, kę̨ni ị gwa ndị hụ rị a kuzi ihię̨n wụlę̨ni ezioku w'a
kuzizilę̨ ihię̨n ndị hụ wę̨ rị a kuzi;
4 w'e gọnzilę̨ ntịn akịkọ nwọnlę̨ni isi lę̨ itu-mpupu ihię̨n hụn
w'e tusọnmę̨ hụn nwę̨lę̨ni njędę̨nmę̨—makę̨ni ihię̨n ndịnị e mę̨
ịhịan a masọnmę̨ ọmụma nwę̨lę̨ni alị hụn nkę̨ o gi yeni ịhịan ẹka
bi obibi okukwe hụn Osolobuę̨ chọ.
5 Ihię̨n haịn i k'e gi gwa wę̨ ẹrịra wụ nị ịhịan hụn ụzọ gi ihię̨n-
ọsụsụọ e bi—ihię̨n-ọsụsụọ hụn gha obi rị mma lę̨ ịhọrị rị mma
lę̨ okukwe gha akpakalị obi pụha.
6 O nwę̨ọlę̨ ndị latọ ihię̨n ndịnị, kpahu, sọnmę̨ oku nwọnlę̨ni
isi.
7 Wę̨ chọ nị wę̨ wụrụ ndị nkuzi Iwu Mozizi, bụ aghọtanị wę̨
ihię̨n ndị wę̨ rị e ku mọbụ ihię̨n ndị wę̨ rị e ku oku wę̨—e ku, a
dụ ẹka obi.
8 Ẹnyi a marịnghọ nị Iwu rị mma—omę̨ni ịhịan a marịnghọ gi
ẹ mę̨ ihię̨n wę̨ gi ifiri ẹ ye Iwu.
9 O furu nị ịhịan ghọta nị ẹlę̨ ifiri ndị ezi-omumę̨ kę̨ wę̨ gi ye
iwu. Kama, wę̨ gi ifiri ndị a dan iwu lę̨ ndị e nupụ-isi ye ẹ, uwę̨
lę̨ ndị ghalę̨ni e fe Osolobuę̨ lę̨ ndị e mę̨ njọ, ndị e mę̨ ihię̨n rụnị
lę̨ ndị e lelịa ihię̨n rị nsọ, ndị e gbu nędi wę̨ mọbụ nnę̨ wę̨ lę̨ ndị
izighę̨.
10 Wę̨ yezi ẹ makę̨ ndị ughę̨rę̨, makę̨ ikę̨nnyę̨ hụn e mę̨sọn
ikę̨nnyę̨ mgba lę̨ ikpoho hụn e mę̨sọn ikpoho mgba, ndị e re
ịhịan lę̨ ndị e ṅọn ịhịan, ndị-ntụ, ndị a shịa ẹri-ntụ lę̨ ndị e mę̨
ihię̨n ndị ọzọ ọwụlę̨ wę̨ lę̨ ezigbo nkuzi ghalę̨ni a dangbama.
11 Ezigbo nkuzini rị imę̨ ozịọma hụn Osolobuę̨, Onyę̨ hụ
rịchanrịn mma, buche m ẹka.

Ikele Chuku Makę̨ni O Mę̨ Ebere Nabanhan Ẹnyi

12 M rị a kpanmịn Kraịstị wụ Jizọsị Di-nwọnni-ẹnyi hụn ye m
ikę̨n m gi rị a rụn ọrụn, makę̨ni o weri m nọkę̨ onyę̨ o gi dọn-
ẹnya, we m ọrụn,

13 ọsụọn'a nị m te kutọ a, kpokpo ndị nke ẹ, gi ẹka-ikẹn sọn
wẹ. Kanị ọ nọ mẹ ebere m, makẹni amarịn m ihiẹn m rị e mẹ
ogẹn ahụn, m'e ke kwerizikwọ ogẹn ahụn.
14 Di-nwọnni-ẹnyi nọ gi ẹka rị mma sọn m, mẹ ni m omikẹn
ọda-ọda, wezi okukwe lẹ ihiẹn-ọsụsụọ rị imẹ Jizọsị ye m ọda-
ọda.
15 Okuni wụ ezioku hụn furu w'a nabanhanchanrịn: nị,
“Kraịstị wụ Jizọsị bịa imẹ ụwa d'a zụọpụha ndị njọ”—hụn o mẹ
ni mmẹ kachanrịn njọ imẹ uwẹ ile.
16 Kanị, ufiri ẹ kẹ Osolobuẹ gi mẹni m omikẹn, mmẹ hụn
kachanrịn njọ e mẹ, kẹni Kraịstị wụ Jizọs' hụn ụzọ gi m
ghọsịchanrịn ndidi zu oke, gi m mẹ ihiẹn nleri, kẹni ndị ọzọ,
hụn k'e kweri n'ẹ gi ẹ marịn nị wẹ lẹ enwẹn wẹ jẹnkọ d'e nwọn
ndụn itẹbitẹ.
17 Eze Itẹbitẹ kẹ Osolobuẹ wụ! Eze Ghalẹni a nwụn! Onyẹ wẹ
ghalẹni e legha ẹnya! Chuku ohu sụọ rịnị! Mgbaye lẹ ọghọ ya
rịn'a jẹnrin ejẹn! Isẹẹ.

Gi Oku Osolobuẹ Lẹ Ịhọrị Rị Mma Lụnị Osolobuẹ Ogụn

18 Timoti nwa m, m rị e ye i iwu ndịnị nọkẹ kẹ amụma ndị
wẹ busọnmẹ banyeni i mbụ dọn ku, kẹni ị saẹka gi ihiẹn wẹ ku
imẹ amụma ndị ahụn lụ ọgụn hụ rị mma,
19 e kwọnkẹnmẹ okukwe lẹ ịhọrị rị mma. O nwẹgụọ ndị latọ
ịhọrị wẹ, sụkpọpụ okukwe wẹ.
20 Himẹnọsị lẹ Alẹzanda rị imẹ wẹ. E wegụọ m wẹ ẹbụọ ye
Ekwensụ n'o mẹ wẹ ihiẹn, kẹni wẹ marịn kubehi arụ.

Isi Nke Ẹbụọ

Ife Ofufe Imẹ Ụka

1 Igi bidọn nwan, m sị ọnụ a rịọsọnmẹni ni ịhịan ile Osolobuẹ;
e mẹni ni wẹ ekpere; a rịọdọnni ni wẹ; e gi ni ifiri wẹ a kpanmịn
a,
2 e mẹzini ni ndị-nze lẹ ndị ile rị isi-ọkịkị ya, kẹni ẹnyi hụn ụzọ
e bi obibi mẹ jụụ, e gi udọn e bi, e bi obibi ndị e fe Osolobuẹ, e
yetarị mgbaye.
3 Makẹni ụdị ekpereni rị mma, wụzịkwọ ihiẹn a sụọ Os-
olobuẹ wụ Onyẹ-nzụọpụha ẹnyi ụsụọ,
4 makẹni Osolobuẹ chọ nị onyẹ ọwụlẹ nwọn nzụọfụha,
marịnzịkwọ ezioku.
5 Makẹni,
Osolobuẹ ohu sụọ rị;
Onyẹ ohu sụọ rịzịkwọ
hụn e wegbama Osolobuẹ lẹ ịhịan.
Onyẹni wụ Kraịst wụ Jizọsị
hụn wụzịkwọ ịhịan;
6 hụn we enwẹn ẹ ye,

kẹni ọ wụrụ ihiẹn w'e gi gbapụha ịhịan ile—
Osolobuẹ a shịagụọ ẹri banyeni ihiẹnni ogẹn furuni.
7 Wẹ tumẹ m onyẹ e zisọnmẹ ozi ihiẹnni lẹ onyẹ-ozi pụ-ichẹn
lẹ onyẹ a kuzi ndị anị ndị ọzọ wụlẹni ndị Ju okukwe lẹ ezioku.
M rị e ku ezioku, arị m a tụ ntụ!
8 Ya wụ, m chọ nị ikẹnnyẹ rị ebe ọwụlẹ hụn a nị wẹ e mẹ
ekpere. Wẹ gha a kịshi ẹka ekpere elu, ya wụrụkwọ ẹka rị nsọ,
ẹlẹkwọ hụn wẹ gi iwe lẹ ndọndọ mẹrụ.
9 M chọzịkwọ nị ikpoho e gi uche e kẹn ekikẹn: w'e yile ihiẹn
e mẹ ifẹnrẹn, w'e yi ihiẹn furuni. Ekikẹn wẹ y'e mẹlẹ ịchọ ntutu
mma, mọbụ iyi goru mọbụ ihiẹn-mma mọbụ ẹkwa ndị ṅanrannị.
10 Kama, w'e gi ọrụn-ọma e kọn ekikẹn—k'o furu nị ikpoho
ndị rị e fe Osolobuẹ, a tụ egun ẹ, e mẹ.
11 Wẹ gha a kuzi, ikpoho w'a gba-nkịntịn, e gọn ntịn ihiẹn wẹ
rị a kuzi, wẹ wechanrịn enwẹn wẹ che okpuru.
12 M sị okpoho* y'a kuzilẹ; y'a kịlẹ okẹnnyẹ; y'a gba nkịntịn.
13 Makẹni Adam' kẹ wẹ buzọ ke nị wẹ d'e ke Ivu;
14 e dufieni wẹ Adam', kama, okpoho kẹ wẹ dufie, ọ nọ wụrụ
onyẹ njọ.
15 Kanị Osolobuẹ jẹnkọ d'a zụọfụha ikpoho amamgbe isi wẹ
a tọ nsọngbu rị ọmụmụ nwa, ka sị a mẹni e bisọnmẹghọ wẹ imẹ
okukwe, ihiẹn-ọsụsụọ lẹ ịrị-nsọ, e kwọndọn enwẹn wẹ.

Isi Nke Ẹtọ

Ndị-isi Ụka

1 Okuni w'e ku wụ ezioku, nị, "Onyẹ ọrụn onyẹ-isi ụka n'a dụ,
ọrụn rị mma k'ọ chọ nọ rụn."
2 Ya wụ, onyẹ-isi ụka k'a wụrịrị onyẹ nwọnlẹni nkọrịanị. O k'a
wụrịrị onyẹ nwọn nwunyẹ ohu sụọ; onyẹ e kwọndọn enwẹn ẹ;
onyẹ nwọn uche; onyẹ nwọn mgbaye. O k'a wụrịrị onyẹ ma
nabanhan ndị ọbịa; onyẹ ma kuzi
3 O mẹkọ onyẹ-manya mọbụ onyẹ ẹka-ikẹn, kanị onyẹ e mẹ
nwayọ; ẹlẹ onyẹ-ikpe mọbụ onyẹ egho a sụọ.
4 Ọ k'a wụrịrị onyẹ hụn e ri-ẹka a kị ikpun-ụlọ a ọhụnma, a
hụn a nị ụmụ a hụ e humẹ isi, a gbaye ịhịan ụzọ ile.
5 Makẹni, omẹni ịhịan a sanị ẹka kị ikpun-ụlọ a, nanị k'o dọn
lepụ ụka Osolobuẹ ẹnya?
6 Ọ wụkọ onyẹ rogharị nke ọhụn, onyẹ sọnmẹ ụzọ Kraịstị nke
ọhụn, amamgbe ọ họnrọnma bụ o nwọnni ihiẹn ọ marịn, ikpe
ma Ekwensụ a ma a.
7 O k'a wụzịrịrị onyẹ ndị rị ogbe e ku oku ẹ ọhụnma,
amamgbe ọ danban ọnyan Ekwensụ, fa.

Ndị-ọrụn Ụka

---

* **Isi Nke Ẹbụọ**:12 nwunyẹ ịhịan

8 Ẹrịrazịkwọ, ndị-ọrụn ụka k'a wụrịrị ndị ghalẹni e gi ihiẹn wẹ
buche wẹ ẹka e gu egu; awụkọ wẹ ndị irenaị; awụkọ wẹ ndị
okẹn-manya mọbụ ndị egho rị ẹnya.
9 Wẹ k'a wụrịrị ndị e kwọnkẹnmẹ ihiẹn ndị ahụn mini rị
ofufe-Kraịstị, wụrụzịkwọ ndị ghalẹni e mẹ ihiẹn obi gi e gbu
wẹ mgbu.
10 Wẹ k'e burịrị ụzọ lelegụụ wẹ. Omẹni enwọn wẹ nkọrịanị,
wẹ rụnma nị ụka.
11 Ẹrịrazịkwọ, ikpoho wẹ k'a wụrịrị ndị nwọn mgbaye;
awụkọ wẹ ndị-nkutọ. Wẹ k'a wụrịrị ndị ẹnya dọn, ẹlẹ ndị okẹn-
manya; wẹ k'a wụrịrị ndị w'e gi e dọn ẹnya imẹ ihiẹn ile.
12 Ndị-ọrụn ụka k'a wụrịrị ndị nwọn nwunyẹ ohu sụọ; ndị a
kị ụmụ wẹ lẹ ikpun-ụlọ wẹ ọhụnma.
13 Ndị hụn rụn ọrụn-ụkanị ọhụnma k'e wẹhẹ ni enwẹn wẹ
ezigbo ẹfan, ya wụ ọrụn k'e mẹzikwọ obi rukẹnmẹ wẹ alị imẹ
okweri wẹ kwerini Kraịstị-Jizọsị.

Okukwe Ẹnyi Emikẹ!

14 M bu ẹ obi nị m lala d'a hụn ị ẹgwa. Kanị, m rị e de ni i ihiẹn
ndịnị
15 kẹni, omẹni m bie d'a bịa, n'ị marịn k'o furu nị ịhịan e bi imẹ
ikpun-ụlọ Osolobuẹ, ụka Osolobuẹ, Osolobuẹ hụn rị ndụn. Ụka
a nị wụ iyetọ lẹ idẹn hụn gi ezioku.
16 W'a rụ ụka a, ihiẹn ahụn ẹnyi kweri e mikẹ; ihiẹn ahụn
mini wụ banyeni:

Onyẹ* ahụn gi ẹhụ pụha;
ọ nọ ghọsị nị ịya rọ nke-esi
ghahanị Mmọn-nsọ;
ndị mmọn-ozi a hụnghọ a.
Ịhịan e zisọnmẹgụọ ozi ẹ alị ichẹn-ichẹn;
e kwerigụọ nị w'a imẹ ụwa.
Ọ gi ọghọ lashi elu-igwee.

Isi Nke Ẹnọ

Eje-nkuzi

1 Mmọn-nsọ e kupụgụọ a n'o ru ogẹn ịkpazụụn, o nwẹ ndị k'a
latọ okukwe-Kraịstị, sọnmẹ mmọn ndị hụn e dufieni lẹ ihiẹn
eje-mmọn rị ichẹn-ichẹn a kuzisọnmẹ,
2 ebe wẹ n'e sọn nkuzi ndị-ntụ lẹ ndị ihunnaị ịhọrị wẹ
nwụngụụ nọkẹ sị wẹ gi igwe-ọkụn dagbu ẹ.
3 Wẹ k'a kuzimẹ ịhịan w'a lụlẹ di-lẹ-nwunyẹ. O nwẹghọzị
ihiẹn-oriri ndị wẹ k'a sị wẹ sọma, ihiẹn-oriri Osolobuẹ ke kẹni
ndị hụn kwerini, hụn marịn ezioku, hụn ụzọ e ri, e ye ẹ ekele.

---

* **Isi Nke Ẹtọ**:16 Ndị Kolosi 1.26-27; 2.2

4 Ihiẹn ile Osolobuẹ ke rị mma, o nwọnni hụn w'a jụ, ka sị a
mẹ ni wẹ gi ekele narịn a,
5 makẹni oku Osolobuẹ lẹ ekpere e dọn ẹ nsọ.

Ezigbo Odibo Jesu Kristi

6 Ị gwa umunẹ ẹnyi imẹ okukwe ihiẹn ndịnị wẹ, ya wụ nị ị
wụ ezigbo onyẹ-ọrụn Kraịstị-Jizọsị, hụn wẹ gi ihiẹn ndị rị imẹ
okukwe-Kraịstị lẹ ezigbo nkuzi hụ ị rị e sọn zụn.
7 Latọ ilu ndị ahụn nwẹlẹni erere ọ ban ebe ihiẹn Osolobuẹ
rị, hụn ndị marịnlẹni ihiẹn gi e dọn. Kama, e gi ihiẹn Osolobuẹ
a zụn enwẹn i.
8 Makẹni, w'a sị, "Erere hụọghọ ịzụn ẹhụ ịhịan, kanị igi ihiẹn
Osolobuẹ a zụn enwẹn ịhịan kẹ erere ka a rị ụzọ ile, makẹni w'e
ri erere ẹ imẹ ndụnnị lẹ imẹ ndụn lalanị."
9 Ezioku rọ, o furu nị wẹ nabanhan a ọhụnma-ọhụnma.
10 Ya haịn ẹnyi gi a rụngbu enwẹn ẹnyi, a lụgbu enwẹn ẹnyi,
makẹni ẹnyi gi Osolobuẹ rị ndụn dọn-ẹnya, Osolobuẹ hụn wụ
Onyẹ-nzụọpụha ịhịan ile—tụmadụ ndị kwerini.
11 A gwa wẹ nị wẹ k'e mẹrịrị ihiẹn ndịnị, a kuzi wẹ ya.
12 Anịkwọlẹ onyẹ ọwụlẹ legber'i n'ị wụ nwata. Ka wụrụ onyẹ
ndị kwerini e leri oku-ọnụ a, obibi ẹ, ihiẹn-ọsụsụọ a, okukwe
ẹ lẹ k'o dọnmẹ obi ẹ ọchan.
13 M gini d'a bịa, hụn a nị ị hụ a gụnpụha Ẹkụkwọ-nsọ ebe ịhịan
ile rị, e gi oku-Chuku a kpasu mmọn wẹ, a kuzi wẹ ogẹn ile.
14 Alatọkwọlẹ oyiye hụn rị imẹ i, hụn Osolobuẹ ye i ogẹn hụ
wẹ gi bu amụma banyeni i, ndị-isi ụka nọ bu ẹka kwasị ị.
15 Hụn a nị ị hụ e mẹ ihiẹn ndịnị ile; wechanrịn enwẹn i che
imẹ wẹ, kẹni ịhịan ile hụn a nị ị hụ e mẹ wẹ ọhụnma, a rụnpụha
ihiẹn rịn'a.
16 E leban enwẹn i lẹ nkuzi i ẹnya; e mẹsọnmẹ ihiẹn ndịnị wẹ.
Makẹni, i gha e mẹ wẹ, i sikọ d'a zụọfụha kẹ enwẹn i kẹ ndị rị e
gọn i ntịn.

Isi Nke Isẹn

Ẹka W'e Gi E Sọn Ndị Rị Ichẹn-ichẹn Rị Ụka

1 Aganlẹ okẹnnyẹ-ọba, ka gi mgbaye gwa a oku lẹkẹ onyẹ rị
a gwa nẹdi ẹ oku; a gwa ikẹnnyẹ rị ibe anị oku lẹkẹ umunẹ-
ikẹnnyẹ;
2 a gwa ikpoho-ọba oku lẹkẹ onyẹ rị a gwa nnẹ ẹ; a gwa
ikpoho rị ibe alị oku lẹkẹ umunẹ-ikpoho—ka dọnmẹchanrịnkwọ
enwẹn i ọchan.
3 E lepụ ndị di wẹ nwụn hụn nwẹlẹni eyemẹka nke-esi ẹnya,
n'i gi ẹ tụ nị wẹ ụya.
4 Omẹni okpoho di ẹ nwụn e nwọnghọ ụmụ, mọbụ ụmụ-oyẹ,
ndịnị wẹ mụrụngụdẹ kẹ wẹ dọn a rụn ihiẹn furu nị wẹ rụnnị

ndị ezi-lẹ-ụlọ wẹ, e gi ẹka wẹ rị e yeni ndị mụnị wẹ a kụkinbelụa wẹ ụgwọ, makẹni ịya a sụọ Osolobuẹ.
5 Nke okpoho di ẹ nwụn hụn wụ ogbẹnnyẹ nke-esi, hụn nwọnlẹni onyẹ ọwụlẹ, o k'a rị e gi Osolobuẹ e dọn ẹnya, e mẹsọnmẹ ekpere, a rịọ Osolobuẹ uhinhin lẹ efinnaị.
6 Kanị, hụn rị e bi obibi ẹhụ-ufu anwụnhụngụọlẹ—ọsụọn'a nị ọ rị ndụn.
7 Hụn a nị y'e yezi wẹ iwu ndịnị amamgbe wẹ a wụrụ ndị nwọn nkọrịanị.
8 Onyẹ ọwụlẹ ghalẹni e lefụ ndị nke ẹ ẹnya, tụmadụ ikpun-ụlọ a, a jụgụọ okukwe-Kraịstị, onyẹ ahụn ka onyẹ kwerilẹni njọ.

Ikpoho Di Wẹ Nwụn Hụn Ụka Jẹnkọ D'e Lepụ Ẹnya
(Ọrụn Ndị-Ozi 6.1; 9.36-39)

9 Okpoho di ẹ nwụn hụn rugụụ ahụa ọgụn ẹtọ mọbụ karị sụọ kẹ wẹ jẹnkọ d'a gụnye ikpoho di wẹ nwụn hụn ụka jẹnkọ d'e lepụ ẹnya; o k'a wụrịrị onyẹ lụkarịlẹni di ohu.
10 Ọ k'a wụrịrị onyẹ wẹ gi ọrụn ọma ọ rụnsọnmẹ marịn: ya wụ, n'ọ zụnghọ ụmụ; n'ọ nabanhanghọ ndị ọbịa; n'o feghọ ndị-nke Osolobuẹ, chanchanpụ wẹ unyin ụkụ; n'o yeghọnị ndị rị nsọngbu ẹka; n'o gighọ enwẹn ẹ kwanị ọrụn ọma ụzọ ile.

Ikpoho Di Wẹ Nwụn Hụn Kelẹni Ka Ẹgẹdi

11 Ka ekwerilẹ gụnye ikpoho di wẹ nwụn hụn kelẹni ka ẹgẹdi. Makẹni, ihiẹn a gụn ẹhụ nwẹ ikẹn ban ẹgbata wẹ lẹ Kraịstị, a chọma wẹ nị wẹ lụrụ di.
12 Ogẹn hụ ikpe a ma wẹ makẹni e tikpọgụọ wẹ nkwa ibuzọ wẹ kwe.
13 Wezụkadẹ ọhụn, o ru, a mụnrụn wẹ ẹka-nkụtọpụ, a gha ụnọ-ụnọ. Ẹlẹdẹ ẹka-nkụtọpụ sụọ, a sị sị-sị-sị, e busọnmẹ ẹka e che ọrụn rulẹni wẹ, e kusọnmẹ ihiẹn furulẹni nị wẹ ku.
14 Ufiri ọnwan, ndụnmọdụn m wụ: ikpoho di wẹ nwụn hụn kelẹni ka ẹgẹdi wẹ lụrụ di, wẹ mụ ụmụ, wẹ e lepụ ikpun-ụlọ wẹ ẹnya—amamgbe eṅẹnrẹn a hụn oghere o gi kuja oku ẹnyi.
15 Makẹni, ndị hụ imẹ ikpoho ndịnị wẹ a kpahugụọlẹ, sọnmẹ Ekwensụ.
16 Okpoho ọwụlẹ kweri ni Jesu hụn ndị di wẹ nwụn wụ ndị-igbẹnnyẹ nke-esi rị ikpun-ụlọ wẹ, ya yeni wẹ ẹka, makẹ ụka gha e bu okẹn ibu—kẹni ụka hụn ụzọ saẹka e yeni ndị ahụn di wẹ nwụn hụn nwẹlẹni onyẹ e yeni wẹ ẹka nke-esi ẹka.

Ẹka Wẹ Gi E Sọn Ndị-isi Ụka

17 Ndị-isi ụka rị a kị ọhụnma ru w'e ye ọghọ lẹ ụgwọ-ọrụn furu w'e ye ndị-isi—ụzọ ẹbụọ, tụmadụ ndị rị a gbakẹnmẹ ebe iku oku-Chuku lẹ ikuzi n'ẹ rị.
18 Makẹni, Ẹkụkwọ-nsọ sị, "Ekẹnmẹlẹ efin ọnụ ebe ọ rị a zọkpọ ọka," sịzị, "Onyẹ-ọrụn e furughọ hụn w'a kụ ụgwọ-ọrụn a."

19 Wẹ kinghọsị ị ihiẹn ọwụlẹ banyeni onyẹ-isi, egikwọlẹ ẹ
dọn, mmanị madụ ẹbụọ mọbụ ẹtọ pụha ọshẹri.
20 Nke ndị hụn e mẹsọnmẹ njọ, jụgbọ wẹ id'ẹnya ịhịan ile, kẹni
egun hụn ụzọ tụma ndị họdụnị.
21 M rị a gba ị mkpịnsịn-ẹka id'ẹnya Osolobuẹ lẹ Kraịstị wụ
Jizọsị lẹ ndị mmọn-ozi nsọ: e dọnmẹ iwu ndịnị; egbeyekwọlẹ
ni onyẹ ọwụlẹ; elekwọlẹ ịhịan ẹnya ihun.
22 Ahụhụkwọlẹ bu ẹka kwasị onyẹ ọwụlẹ tumẹ ẹ onyẹ ọrụn-
ụka, bụ y'e leban n'a ẹnya ọhụnma. Kpachanfụ ẹnya amamgbe
y'e bi ẹka ye njọ ndị ọzọ mẹ; dọnmẹ enwẹn i ọchan.
23 Araziịlẹ mirin sụọ, kama, a rarị ẹkẹrẹ manya makẹ ufiri
ẹfọ ị lẹ makẹ emu hụn a kụ n'ị mbụ-lẹ-ẹbụọ.
24 O nwẹ ndị njọ wẹ a pụhachanrịn ifọn, a ma wẹ ikpe wẹ kebe
kinmẹ wẹ ikpe, kanị nke ndị ọzọ, njọ wẹ a ra fụha ifọn ẹgwa,
kanị ọ hụ e sọn wẹ, wẹ kingụụ wẹ ikpe ọ pụha ifọn.
25 Ẹrịra kẹ ọrụn ọma dọnzịkwọ a pụhachanrịn ifọn. Ọsụọdẹn'a
n'o ke pụhachanrịn ifọn, o zuerikọ jẹnrin ejẹn.

Isi Nke Isin

1 Ndị ile wụ igbọn mọbụ odibo ẹka ịhịan wẹ weri ndị wẹ rị
okpuru wẹ nị e rughọ wẹ ogo mgbaye, a gbayechanrịn wẹ—
makẹ ịhịan gha e kutọ ẹfan Osolobuẹ lẹ ihiẹn ẹnyi rị a kuzi.
2 Emẹni ịhịan rị e fe onyẹ kwerini, y'e benụakwọlẹ mgbaye o
ye ẹ makẹni wẹ wụ umunẹ imẹ okukwe. Kama, ya fedẹ ẹ karị,
makẹni onyẹ rị e ri erere ọrụn a wụ onyẹ kwerini lẹ onyẹ rị
Osolobuẹ obi.
A kuzi wẹ ihiẹn ndịnị, e nu wẹ e mẹ wẹ.

Eje-nkuzi Lẹ Ihiẹn E Buhẹn'ẹ

3 Onyẹ ọwụlẹ hụn a kuzisọnmẹ ihiẹn ọzọ wụlẹni ezioku, onyẹ
hụn ghalẹni e kweye ni oku ndị hụ zu oke Onyẹ-nwẹni-ẹnyi wụ
Jizọs' Kraịstị ku lẹ nkuzi furu ofufe Osolobuẹ,
4 rịhụ a pache; o nwọnni ihiẹn ọ marịn. Adụdụ ịdọ-ndọndọ
lẹ ịrụ-ụka mkpụrụ-oku wụ nsọngbu ẹ. Eje-adụdụnị e buhẹ iwe-
ẹnya, ikpe, nkutọ, inyọnsọnmẹ-ịhịan onyinyọn rịlẹni mma
5 lẹ idọsọnmẹ ndọndọ—hụn o mẹni o nwẹ ndị e mẹn'ẹ. Uche
ndị nọ ẹrịra arị mma; ezioku a nahịngụọ wẹ. Wẹ rị e ro nị ife
Osolobuẹ wụ ụzọ wẹ gi e nwẹ erere. [Esọnkwọlẹ ndị nọ ẹrịra a
kpa.]

Ezigbo Akụ-lẹ-ụba

6 Ifedẹ Osolobuẹ wụ erere hi-ogbe nke-esi omẹni ịhịan a nị
ihiẹn o nwẹ jun ẹ ẹfọ.
7 Makẹni, o nwọnni ihiẹn ẹnyi wẹhẹ imẹ ụwa, o nwọnzikwọnị
ihiẹn ọwụlẹ ẹnyi jẹnkọ d'e weri imẹ ẹ ẹnyi pụkọnị.

8 Ya wụ, o mẹhụ ni ẹnyi e nwọnghọ ihiẹn-oriri lẹ ẹkwa*, ya jun
ẹnyi ẹfọ.
9 Kanị, ndị rị a chọ nị wẹ hi ọdafịn a danbansọnmẹ imẹ
ọnwụnwan; ẹgụn rị ichẹn-ichẹn nwọnlẹni isi a nwụndọn wẹ kẹ
ọnyan—ẹgụn rị ichẹn-ichẹn hụn a rụ ịhịan ẹhụ, a dọ ịhịan e ye
imẹ iwi lẹ ntikpọ.
10 Makẹni, ẹkpịrị-egho wụ mkpọgụn ụdị eje-ihiẹn ile gha a
suepụha. O nwẹghọ ndị ghagụụ imẹ okukwe kpahu ebe ihi-
ọdafịn n'a dụ wẹ, mẹsọnmẹ ihiẹn bu ọda obi gi e gbusọnmẹ wẹ
mgbu.

Ndụnmọdụn Rịnị Onyẹ-ọrụn Osolobuẹ

11 Kanị, ịyụ wụ onyẹ nke Osolobuẹ, na ihiẹn ndịnị ile tọ.
Chụma ezi-omumẹ Osolobuẹ chọ, ife-Chuku ọhụnma, okukwe,
ihiẹn-ọsụsụọ, ndidi lẹ imẹ-jụụ.
12 Lụ ezigbo ọgụn ahụn okukwe ẹnyi chọ, y'e kwọnkẹnmẹ
ndụn itẹbitẹ hụn Osolobuẹ gi ufiri ẹ kpọ ị, hụn i gizi ifiri ẹ nọ
id'ẹnya ndị bu ọda ku ẹ n'i kwerichanrịn nị Jizọsị.
13 Ihun ẹnya Osolobuẹ hụn e ye ihiẹn ile ndụn lẹ Jizọs' Kraịstị
hụn nọ id'ẹnya Pọntus' Paịleti ku ezioku, kwerichanrịn n'ọ wụ
Onyẹ ọ wụ†, m sị ị
14 dọnmẹchanrịn iwuni; enwọnkwọlẹ ntụpọ mọbụ nkọrịanị
ebe ị n'e dọnmẹ ẹ d'e ru ọbịbịa Onyẹ-nwẹni-ẹnyi wụ Jesu Kristi.
15 Ọbịbịa Jesu, hụn Osolobuẹ jẹnkọ d'e mẹ n'o mẹzu ogẹn
furuni. Osolobuẹ, Onyẹ hụn rịchanrịn mma, Onyẹ ya sụọ wụ
Eze nke-esi, Eze ndị-nze lẹ Nna ndị-nna;
16 Ịya sụọ wụ onyẹ ghalẹni a nwụn; Onyẹ hụn bi imẹ ukpẹ wẹ
ghalẹni a saẹka a nọkunmẹ; Onyẹ ịhịan leghatulẹni bụ asakọ wẹ
ẹka legha a! Mgbaye lẹ ọkịkị itẹbitẹ ya rịn'a! Isẹẹ.

Ihiẹn Wẹ K'a Kuzi Ndị-ịdafịn

17 Nke ndị wụ ọdafịn imẹ ndụnnị, gba wẹ mkpịnsịn ẹka, sị wẹ
a pachelẹ mọbụ gi akụ-lẹ-ụba dọn ẹnya, akụ-lẹ-ụba hụn ghalẹni
a tọ. Ka wẹ gi Osolobuẹ dọn ẹnya, ịya wụ onyẹ hụn e yesọnmẹ
ẹnyi ihiẹn ile, e yekwasị, kẹni ẹfọ hụn ụzọ a sụọ ẹnyi ụsụọ.
18 Sị wẹ mẹsọnmẹ mma, a wụ ọdafịn ebe ịrụn ọrụn-ọma rị; wẹ
a ha-ẹka, wẹ wụrụ ndị a chọ nị wẹ yebeye ndị ọzọ ihiẹn—
19 e gi ụzọnị e dọnmẹtọnị enwẹn wẹ akụ-lẹ-ụba wụ akụ-lẹ-ụba
nke-esi, e gi ẹ e gbetọnị enwẹn wẹ ezigbo iyetọ makẹ ogẹn hụ
lalanị, kẹni wẹ hụn ụzọ kwọndọn ndụn hụ wụ ndụn nke-esi.
20 Euu, Timoti, kwọnkẹnmẹkwọ ihiẹn wẹ buche i ẹka-o;
latọkwọ oku ndị ahụn nwẹlẹni erere ọ ban ebe ihiẹn Osolobuẹ
rị lẹ oku rijunlẹni ẹfọ wẹ rị a kpọ, "Amamihiẹn" bụ ẹlẹ ya.
21 Makẹni, o nwẹgụọ ndị ghagụụ imẹ okukwe-Kraịstị kpapụ,
ebe wẹ n'e sọn ya wụ ihiẹn.

---

* **Isi Nke Isin:8** lẹ ebe ẹnyi e buche isi † **Isi Nke Isin:13** Jọn 18.33-37

Ẹfọma Osolobuẹ ya rị nị ụnụ ile.

Ẹkụkwọ-Ozi Nke Ẹbụọ Pọlụ Dejẹnni Timoti
Timoti, Nke Ẹbụọ

1 Mmẹ wụ Pọlụ de ẹkụkwọ-ozini. M wụ onyẹ-ozi pụ-ichẹn
Kraịstị wụ Jizọsị makẹni uche Osolobuẹ rọ. Wẹ tumẹ m onyẹ-
ozi pụ-ichẹn d'a rụn ọrụn w'e gi mẹ nkwa Osolobuẹ gha—nkwa
ahụn o kwe n'o k'e ye ndụn imẹ Kraịstị wụ Jizọsị.
2 M rị e dejẹnni ezi nwa m wụ Timoti: ẹfọma, omikẹn lẹ udọn,
hụn gha ẹka Chuku Nẹdi lẹ Kraịstị wụ Jizọsị Di-nwọnni-ẹnyi bịa
ya rịnị ị.

Pọlụ E Kele Osolobuẹ, Ọ Gba Timoti Umẹ

3 M rị a kpanmịn Osolobuẹ, hụn m gi obi rị ọchan e fe nọkẹ kẹ
ndị nẹdi m kanị dọn gi obi rị ụchan fe ẹ. M'a kpanmịn a m gha
a nyanhan ị ogẹn ile imẹ ekpere m—kẹ uhinhin kẹ efinnaị.
4 M gha a nyanhan ẹnya-mirin i, ọ hụ a rị m nị m hụn ị, kẹni
ịghọghọ jun m obi.
5 M rị a nyanhan okukwe i hụn gha akpakalị obi i pụha;
okukwe ohu hụ hụn bu ụzọ rị imẹ nnẹ-i-kanị wụ Lọịsị lẹ nnẹ i
wụ Yunisi, hụn m marịn n'ọ rịzịkwọ nwan imẹ i.
6 Ufiri ẹ, m rị a nyanhan n'ị n'ị fụnwun oyiye Osolobuẹ hụn
rị imẹ i, hụn Osolobuẹ ye i ogẹn m gi bu ẹka kwasị ị.
7 Makẹni, Osolobuẹ eyeni ẹnyi mmọn egun, kama, mmọn
ikẹn lẹ ihiẹn-ọsụsụọ lẹ ikwọndọn-enwẹn-ịhịan k'o ye ẹnyi.
8 Ya wụ, emẹkwọlẹ nwan ifẹnrẹn iku oku Onyẹ-nwọnni-ẹnyi,
emẹzịkwọlẹ ifẹnrẹn mmẹ nwẹn hụn gi ifiri ẹ rị imẹ ngan.
Kama, gi ikẹn Osolobuẹ ye i tarị afụnfụn nke i hụn oziọma e
gi gha ihun.
9 Osolobuẹ wụ onyẹ zụọpụha nị ẹnyi, kpọ ẹnyi oku rị nsọ. Ẹlẹ
ọrụn-ọma ẹnyi rụn haịn o gi kpọ ẹnyi, kanị makẹni ẹrịra k'ọ chọ
n'o mẹ ẹ lẹzi makẹ ifiri ẹfọma a hụn o mẹ ni ẹnyi imẹ Kraịstị wụ
Jizọs' nị ụwa d'e bidọn—
10 ọ nọ nwan mẹ ẹ n'ọ pụha ifọn ogẹnni ghahanị ọbịbịa Onyẹ-
nzụọfụha ẹnyi wụ Kraịst' Jizọsị bịa imẹ ụwa. Kraịstị wụ Jizọsị e
mẹrigụọ ọnwụn, napụ a ikẹn. O gigụọ Oziọma wepụha ndụn lẹ
ibi-jẹnrin-ejẹn ifọn.
11 Ufiri oziọmanị k'o gi tumẹ m onyẹ e zisọnmẹ ozi, onyẹ-ozi
pụ-ichẹn lẹ onyẹ-nkuzi, kẹni m d'e zisọnmẹ ẹ, a rụn ọrụn rịn'a;
12 ifiri ẹ kẹ m gizikwọ rị a ta afụnfụn ẹnịna. Kanị ifẹnrẹn arị e
mẹ m, makẹni a marịnghọ m onyẹ m gi dọn ẹnya; a maringhọzị
m n'o k'a saẹka chedọn ihiẹn hụn m buche ẹ ẹka, d'e ru Ụhụọhịn
hụ.

13 Sọnmẹ ụdị nkuzi ahụn zu oke ị nụ ọnụ m; e gi okukwe lẹ
ihiẹn-ọsụsụọ hụn rị imẹ Jesu Kristi e sọn ẹ.
14 Chedọn ihiẹn-ọma ahụn wẹ buche i ẹka; mẹ ẹ ghahanị
eyemẹka Mmọn-nsọ hụn bi imẹ ẹnyi.
15 Y'a marịnghọ nị ndị ile rị Azụụn Eshịa a gbakịtọgụọ m
azụụn; Figelọsị lẹ Homojinisi a gbagụọzịdẹ m tọ.
16 Osolobuẹ ya mẹ ni ezi-lẹ-ụlọ Ọnẹsifọrọs' omikẹn, makẹni
Ọnẹsifọrọs' a gbaka m umẹ! Ifẹnrẹn ẹgan m e mẹdẹn'ẹ.
17 Kama, o ruhụ Rom, ọ nọ chọsọnmẹdẹ m d'e ru n'ọ hụn m.
18 Di-nwọnni-ẹnyi ya mẹ ni Ọnẹsifọrọsị nwẹhẹn omikẹn ẹka
a Ụhụọhịn hụ! Ịyụ lẹ enwẹn i a marịnghọ ẹka ile o yeni m imẹ
Ẹfẹsọsị.

Isi Nke Ẹbụọ

Onyẹ-agha Kraịstị Furuni

1 O mẹ nke i nwa m, gi ẹfọma hụ Osolobuẹ mẹni ẹnyi imẹ
Kraịstị wụ Jizọsị e zekẹnmẹ.
2 Weri ihiẹn ndị hụ ị nụ ọnụ m id'ẹnya ndị bu ọda kuzi ndị
furu wẹ gi e dọn ẹnya, hụn jẹnkọ d'a saẹka kuzizi ndị ọzọ ya.
3 Tarị afụnfụn nọkẹ ezigbo onyẹ-agha Jesu Kristi.
4 O nwọnni onyẹ-agha hụn e kọn ẹka e ye oku-elu; makẹni
onyẹ-agha k'e mẹrịrị ihiẹn a sụọ onyẹ-isi agha ọ rị okpuru ẹ
ụsụọ ẹfọ.
5 O nwọnni onyẹ a dọ-ọnụ egumegu e mẹrini mmanị o sọnghọ
iwu rịn'a.
6 Onyẹ-ugbo hụn a rụnshi ọrụn ikẹn ịya e bu'zọ e ri erere ihiẹn
ọ rụnpụha.
7 Romi ihiẹn m rị e ku; Di-nwọnni-ẹnyi k'e mẹ i ghọta ihiẹn
ile.
8 Nyanhan Jizọsị wụ Kraịstị hụn Osolobuẹ gha imẹ ọnwụn
weli, hụn wẹ mụye ikpun-ụlọ Defidi—ọhụn wụ oziọma m rị e
zi.
9 Ufiri ẹ kẹ m gi a ta afụnfụn d'e ru nwan ebe wẹ nọ kpọma
m ẹgan nọkẹ onyẹ-ohin—kanị oku Osolobuẹ arị ẹgan.
10 Ya wụ, m'e gi ufiri ndị Osolobuẹ họrị e dingbuchanrịn
ihiẹn ile, kẹni wẹ sazịkwọ ẹka nwọnhẹn nzụọpụha hụn rị imẹ
Kraịstị wụ Jizọsị lẹ ọghọ itẹbitẹ rịn'a.
11 Ihiẹnni w'e ku wụ ezioku:
“Omẹni ẹnyi e sọngụọ a nwụnhụn,
ẹnyi k'e sọnzikwọ a rị ndụn;
12 omẹni ẹnyi e din ndidi,
ẹnyi k'e sọnzikwọ a kị;
omẹni ẹnyi a jụ a,
ọ k'a jụzịkwọ ẹnyi;
13 ẹnyi wụbehi ndị wẹ gi e dọn-ẹnya,

ya lẹ enwẹn ẹ k'a wụsọnmẹ onyẹ wẹ gi e dọn-ẹnya,
makẹni ọ sakọ ẹka jụ enwẹn ẹ.”
14 Nyanhan nị wẹ ihiẹnni; gi ẹfan Osolobuẹ gbakẹnmẹ wẹ
mkpịnsịn-ẹka. Sị wẹ adọzịlẹ akpụrụ-oku, nị ara ye ẹka, kama,
o wiwihụ ndị a nụn'a.

Onyẹ-ọrụn Hụn A Sụọ Osolobuẹ

15 A lịlịma n'ị y'a ghọsị n'ị wụ onyẹ Osolobuẹ kwadọn; onyẹ-
ọrụn nwẹlẹni ihiẹn ọwụlẹ ifẹnrẹn e gi mẹ ẹ, hụn marịn ẹnya oku-
Osolobuẹ, oku ahụn hụn wụ ezioku, a kuzi ẹ ọhụnma.
16 Latọ oku nwọnlẹni-isi hụn ghalẹni e yeni ịhịan ẹka fe
Osolobuẹ, makẹni o mẹ ịhịan a latọkẹnmẹ ihiẹn Osolobuẹ.
17 Ihiẹn ndị rị imẹ ẹ rị a kuzi a bagbama nọkẹ ẹtẹ rị a banị.
Himẹnọsị lẹ Filetọsị rị imẹ ndị nọ ẹrịra.
18 Madụ ẹbụọnị a ghagụọ imẹ ezioku pụ, makẹni wẹ rị e ku
nị Osolobuẹ e weligụọlẹ ndị nwụnnị. O nwẹ ndị wẹ gi ihiẹnni
e wiwi okukwe wẹ.
19 Kanị iyetọ Osolobuẹ tụrụkwọ ebe ọ rị; ihiẹn wẹ deye ẹ wụ:
“Di-nwọnni-ẹnyi a marịngụọ ndị wụ nke ẹ” lẹ “Onyẹ ọwụlẹ hụn
a kpọku ẹfan Di-nwọnni-ẹnyi ya la njọ tọ.”
20 Imẹ ụlọ hi-ogbe, w'a hụn ụdị arịa ichẹn-ichẹn—ẹlẹ arịa wẹ
gi goru lẹ hụn wẹ gi ọla kpụ sụọ, kanị kẹ hụn wẹ gi osisi tụ lẹ
hụn wẹ gi ụrụa kpụ rịzịkwọ arị. O nwẹ arịa wẹ gi e mẹ ihiẹn
ọghọ, nwẹzikwọ ndị wẹ gi e mẹ ihiẹn-mmaka.
21 Ẹrịrazịkwọ, kẹ wẹ hanlẹ chanchanpụ eje-ihiẹn ndịnị m
rụtụ ẹka imẹ obibi wẹ k'a wụrụ arịa nwẹ ọghọ; wụrụ arịa wẹ
dọnmẹ ichẹn, hụn onyẹ nwẹ ụnọ gi e mẹ ihiẹn, arịa w'e gi mẹ
ihiẹn ile rị mma.
22 La ihiẹn ndị ahụn a nasọnmẹ ikorọbịa ẹnya tọ; y'a
chụsọnmẹ ezi-omumẹ, okukwe, ihiẹn-ọsụsụọ lẹ udọn, yụ lẹ ndị
hụn gi obi rị-ọchan a kpọku Di-nwọnni-ẹnyi.
23 Adọlẹ ndọndọ nwọnlẹni isi hụn ndị marịnlẹni ihiẹn wẹ rị e
ku a dọ—y'a marịnghọ ni ikpe k'o buhẹ—
24 bụ odibo Di-nwọnni-ẹnyi awụkọ onyẹ-ikpe; kama, ọ sikọ
d'e girịrị ẹfọma e sọn onyẹ ọwụlẹ, wụrụ onyẹ a saẹka a kuzi, e
nwọn ndidi,
25 e gi nwayọ a kọwa nị ndị ghalẹni e kweye n'ẹ ebe wẹ nọ
ghọtafie. Osolobuẹ nwọn ikẹn mẹ wẹ gbehutọ, bịa d'a marịn
ezioku,
26 [mẹmẹ uche Osolobuẹ;] wanahịn ọnya Ekwensụ te gi
kwọndọn wẹ, hụn wẹ gi e mẹ uche Ekwensụ.

Isi Nke Ẹtọ

Ogẹn Ịkpazụụn, Ọ K'a Fụ Ọrụn Ife Osolobuẹ

1 Kanị, ghọta ọnwan ọhụnma-ọhụnma, nị ogẹn ịkpazụụn, ogẹn
ihiẹn gi e zekẹnmẹ k'a bịa.

2 Makẹni ịhịan k'a wụ ndị enwẹn wẹ ka wẹ a sụọ, ndị egho
a sụọ, ndị a nyan isi, ndị mpache, ndị-mkpari, ndị e nufụ isi
okpuru ndị mụ nị wẹ, ndị ọhụnma-ogodan, ndị e mẹ ihiẹn rụnị.
3 Wẹ k'a wụ ndị ẹfọ-njọ, ndị oku ghalẹni a gụụ ẹfọ, ndị-nkutọ,
ndị ghalẹni e kwọndọn enwẹn wẹ, ndị obi wẹ rị azụụn, ndị
ihiẹn rị mma ghalẹni a sụọ;
4 Wẹ k'a wụ ndị hụn e bu ịhịan mbu-azụụn, ndị a sị "ihiẹn
chọ n'o mẹ ya mẹ", ndị e ro enwẹn wẹ karị ihiẹn wẹ wụ, ndị
ihiẹn a sụọ ụsụọ ka mkpa karị Osolobuẹ.
5 Wẹ k'a wụ ndị e mẹzuchanrịn omẹnalị rị imẹ ofufe Os-
olobuẹ, kanị ikẹn w'e gi bi obibi rịn'a a rị imẹ ndụn wẹ. La ndị
nọ ẹrịra tọ.
6 Ndị hụ imẹ wẹ wụ ndị e gi ẹro a rụbansọnmẹ ikpun-ụlọ d'e
dufie ikpoho obi wẹ zelẹni, ikpoho obi rị e gbu mgbu makẹ njọ
ndị wẹ mẹ, ikpoho ẹgụn ihiẹn rị ichẹn-ichẹn rị e buhunmẹ,
7 Ikpoho w'a tọ a kuzi, kanị w'a ra saẹka mụnrụn ezioku.
8 Kẹ Janesi lẹ Jambresi dọn papụ oku Mozizi, ẹrịra kẹ ndịnị
uche wẹ rilẹni mma, danpụgụụ imẹ okukwe-Kraịstị, dọn a
papụ ezioku.
9 Kanị, o biekọ a kụsị wẹ wẹ, makẹni nzuzu wẹ k'a pụha ihun
ịhịan ile nọkẹ nke madụ ẹbụọ hụ wụ Janesi lẹ Jambresi.

Ndụnmọdụn Ịkpazụụn

10 Nke i, ya hụngụọ nwan nkuzi m, obibi m, ihiẹn m rị a chụ,
okukwe m, ndidi m, ihiẹn-ọsụsụọ m, kẹ m dọn wuzo,
11 ukpokpo ile wẹ gi ifiri okukwe m kpokpo m lẹ afụnfụn
ile m rị a ta. Ya marịnghọ ihiẹn ile m hụn imẹ Antịọkụ, imẹ
Ikoniọm lẹ imẹ alị Listra. Y'a marịnghọ okẹn ukpokpo hụn m
din; kanị Di-nwọnni-ẹnyi nọ gbapụhachanrịn m imẹ wẹ ile.
12 Eziẹ, wẹ k'e kpokporịrị kẹ wẹ han chọ nị wẹ bi obibi ndị e
fe Osolobuẹ imẹ Kraịstị wụ Jizọsị.
13 Kanị ndị eje-ịhịan lẹ ndị ndufie jẹnkọ d'a gha a jọwaye njọ;
wẹ k'a gha e dufie ndị ọzọ, ndị ọzọ hụ e dufie wẹ.
14 Kanị ịyụ nwẹn, mẹsọnmẹ ihiẹn hụn ị mụ, hụn i kw-
erikẹnmẹ, makẹni y'a marịnghọ onyẹ ị mụnarịn a;
15 y'a marịngụọzị Ẹkụkwọ-nsọ—gha ẹhụ nwa-ndu i lala,
Ẹkụkwọ-nsọ hụn k'a saẹka kuzi i ihiẹn y'e gi nwọn nzụọpụha
ghahanị ikwerini Kraịstị wụ Jizọsị.
16 Ihiẹn ile rị imẹ Ẹkụkwọ-nsọ gha ọnụ Osolobuẹ pụha; wẹ e
gi ẹ a kuzi, a jụgbọ, e wekinhẹn ịhịan ebe ọ nọ fie ụzọ, a zụn
ịhịan ọzụnzụn wẹ gi e mẹ ihiẹn Osolobuẹ chọ,
17 kẹni onyẹ nke Osolobuẹ wụrụ onyẹ wẹ zụn ọhụnma, hụn
wẹ kwademẹ tọ nị ọrụn-ọma ile.

Isi Nke Ẹnọ

1 M rị a gbakẹnmẹ i mkpịnsịn-ẹka idẹnya Osolobuẹ lẹ Kraịstị
wụ Jizọsị hụn jẹnkọ d'e kin ndị rị ndụn lẹ ndị nwụnnị ikpe; m
rịzị a gba ị ya makẹ ifiri ọbịbịa Kraịstị lẹ Alị-eze ẹ, a sị ị,
2 e ku oku-Chuku; e kusọnmẹ ẹ ogẹn ile—kẹ ọnọdị rị mma kẹ
ọnọdị jọ-njọ; a gwapụ ịhịan eje-ihiẹn wẹ mẹ, a jụgbọ, a kasị obi,
e gichanrịn ndidi lẹ nkuzi e mẹ ẹ.
3 Makẹni ogẹn lala hụn ịhịan jẹnkọzilẹni d'e gi kweri din ndidi
nụsọnmẹ ezigbo nkuzi. Ebe ntịn wẹ n'a chọsọnmẹ n'ọ nụ ihiẹn
a sụọnị wẹ, wẹ k'a chọrịsọnmẹ ndị nkuzi k'a kuzi wẹ ihiẹn wẹ
chọ nị wẹ nụ.
4 Wẹ k'a gbakịtọ ezioku azụụn, sọnmẹ ilu.
5 Kanị, ịyụ nwẹn, dọnrin ẹnya e leban ihiẹn ile ẹnya; e dingbu
afụnfụn; a rụn ọrụn onyẹ e zisọnmẹ oziọma. Mẹchanrịn ihiẹn ile
ọrụn ị chọ.
6 O mẹ nke m, wẹ rị nwan e hupụ m nọkẹ manya wẹ gi a chụ
ẹjan; ogẹn m'e gi lama e rugụọ.
7 A lụgụọ m ezigbo ọgụn hụ! A gbagụọ m ọsọ hụ! E sọngụọ m
ụzọ okukwe hụ!
8 Gha kikẹnni jẹnmẹ, ihiẹn họdụnị nwan wụ okpu onyẹ mẹ
ihiẹn Chuku chọ hụn rị e che ni m, hụn Onyẹ-nwọnni-ẹnyi, Ọka-
Ikpe ahụn ghalẹni a tụ ntụ, jẹnkọ d'e ye m Ụhụọhịn hụ, gi tu m
ugọn. Ẹlẹ mmẹ sụọ k'o k'e ye ẹ, kanị ndị ile buchanrịn obi wẹ
che ọbịbịa a.

Pọlụ E Ku Oku Enwẹn Ẹ

9 Nwankẹnmẹ n'ị bịa d'e kunrun m ẹgwa,
10 nị Dẹmas' a lagụọ m tọ shi Tẹsalonika—makẹni ihiẹn ụwanị
rị a sụọ a; Krẹsẹns' e shigụọ Galeshịa; Taịtọs' e jẹnmẹgụọ
Damashịa.
11 Luku sụọ sọn m nọdị. Chọ Makị n'i wẹhẹ ẹ ị lalanị, makẹni
ọ wụ onyẹ e yekẹnmẹ ni m ẹka ọda.
12 E zigụọ m Taịkikọs' shi Ẹfẹsọsị.
13 Ị lalanị, wẹhẹ ẹwuru hụ w'e yiye elu ẹ hụn m latọ ẹka
Kapọsị imẹ Trasị; wẹhẹzi ẹkụkwọ ndị hụ, tụmadụ ndị hụn wẹ
gi akpụkpọ-anụ mẹmẹ.
14 Alẹzanda hụn a kpụ ụzụn kọpa mẹkẹnmẹ m eje-ihiẹn. Nna
ẹnyi jẹnkọ d'a kụ a ụgwọ ihiẹn o mẹ.
15 Ịyụ lẹ enwẹn i k'a kpachanpụkwọ n'a ẹnya makẹ ọgụn ile
hụn ọ lụsọn ozi ẹnyi.
16 Ogẹn wẹ gi kpọ m ikpe ibuzọ, o nwọnni onyẹ pụha d'e kuye
ni m, ịhịan ile la m tọ. W'e gilẹ ẹ ma wẹ ikpe!
17 Kanị Di-nwọnni-ẹnyi nọyeni m anọyeni; ọ nọ ye m ikẹn, kẹni
m hụn ụzọ ziru oziọma alị, zi ẹ n'o ruchanrịn ndị anị ndị ọzọ ile
wụlẹni ndị Ju ntịn; m nọ hụn isi wanahịn ọnụ ẹwọrọ.

18 Di-nwọnni-ẹnyi jẹnkọ d'a gbafụha m makẹ eje-ihiẹn ọwụlẹ
gha a rụ m ẹhụ, ọ zụọ m, kẹni m hụn ụzọ banye Alị-eze ẹ hụn rị
elu-igwee. Ọghọ ya rịn'a jẹnrin ejẹn! Isẹẹ.

Ekele Ịkpazụụn

19 Kele Priska lẹ Akwila lẹ ikpun-ụlọ Onẹsifọrọsị.
20 Ẹrastọsị esọnni ndị ọzọ, ọ nọdị Kọrẹntị; m la Trofimọsị tọ
imẹ Miletusu makẹni emu rị a kụ a.
21 Nwankẹnmẹ n'ị bịa ogẹn oyi gini d'e ru. Yubulọsị lẹ
Pudẹnsi lẹ Laịnọsị lẹ Klọdiọsị lẹ umunẹ ẹnyi ile e zighọ ekele.
22 Di-nwọnni-ẹnyi ya nọyeni mmọn ị. Ẹfọma Osolobuẹ ya
nọyeni ọnụ.

Ẹhụhụọ-Ozi Pọlụ Dejẹnni Taịtọsị

1 Mmẹ wụ Pọlụ de ẹhụhụọ-ozini. M wụ igbọn Osolobuẹ; m wụzịkwọ onyẹ-ozi pụ-ichẹn Jizọs' Kraịstị. Ọrụn m wụ ịkwadọn okukwe ndị hụ Osolobuẹ họrị, kẹn'ọ gha ihun, lẹ imẹ ịhịan marịn ezioku ahụn k'e mẹ wẹ femẹ Osolobuẹ k'o furu.

2 M rị a rụn kẹni wẹ nwẹhẹn ihiẹn ahụn ẹnyi rị e lee ẹnya a: ndụn itẹbitẹ ahụn Osolobuẹ ghalẹni a tụ ntụ kwe nkwa a nị ogẹn d'e bidọndẹ,

3 o ru nwan ogẹn o tumẹ, ọ nọ nwan wepụha ihiẹn o ku ifọn ghahanị ozini ya wụ Osolobuẹ Onyẹ-nzụọpụha-ẹnyi ye m zisọnmẹ.

4 M rị e dejẹnni Taịtọsị, hụn wụ ezigbo nwa m imẹ okukwe ẹnyi. Ẹfọma lẹ udọn, hụn gha ẹka Osolobuẹ Nẹdi ẹnyi lẹ Kraịstị wụ Jizọsị Onyẹ-nzụọpụha ẹnyi a bịa, ya rịn'ị.

Ọrụn Taịtọsị K'a Rụn

5 Ihiẹn haịn m gi na ị tọ alị Kriti wụ n'ị hụn ụzọ dọnkwama ihiẹn ndị họdụnị lẹ n'i hụn ụzọ tumẹsọnmẹ ndị-ndu ụka imẹ obodo ọwụlẹ kẹ m dọn gwa ị.

Ndị-isi Ụka

6 Onyẹ-isi ụka k'a wụrịrị onyẹ nwọnlẹni nkọrịanị. O k'a wụrịrị onyẹ nwọn nwunyẹ ohu sụọ; onyẹ ụmụ a wụ ndị kwerini—ndị hụn o mẹ ni o nwọnni onyẹ k'a s'ẹka kpọ wẹ ndị e mẹ ihiẹn-ifẹnrẹn lẹ ndị isi-ikẹn.

7 Ebe o mẹ ni onyẹ-isi ụka e lefụ ọrụn Osolobuẹ ẹnya, o furuni n'o nwọn nkọrịanị. Ọ wụkọ onyẹ ghalẹni a nị ndị ọzọ e kuye mọbụ onyẹ e bukẹnrin olulu mọbụ onyẹ-manya mọbụ onyẹ ẹka-ikẹn mọbụ onyẹ e gi ẹnya-naị a chọ egho.

8 Kama, o k'a wụrịrị onyẹ ma nabanhan ndị ọbịa; onyẹ ihiẹn rị mma a sụọ; onyẹ e leban ihiẹn ẹnya, e gi uche e mẹ ihiẹn; onyẹ kụma enwẹn ẹ ọtọ; onyẹ rị nsọ, onyẹ e kwọndọn enwẹn ẹ.

9 O k'a marịnrịrị ẹnya nkuzi ahụn furu w'a tụkwasị obi hụn rị okukwe ẹnyi, marịn kẹ wẹ dọn a kuzi ẹ, kẹni ọ saẹka gi nkuzi zu oke a kpasu obi ndị ọzọ, e gi ẹ a ghọzịkwọ ndị hụn a papụ nkuzi ahụn nị wẹ rị e mẹfie.

10 Makẹni ndị rị a gba isi-akwanran ebe ezigbo-nkuzi rị lẹ ndị e ku mpụ lẹ ndị-ndufie bu ọda, tụmadụ ndị hụn a kwadọn ịkwa-ugun.

11 O furu ni wẹ kpukin wẹ ọnụ! Makẹni, wẹ rị e gi ihiẹn ahụn furulẹni wẹ gi ifiri egho a kuzi a sụkpọsọnmẹ ikpun-ụnọ.

12 Onyẹ Kriti ibe wẹ hụn e deni e kuguọd'a, sị, “Ndị Kriti
wụ ndị-ntụ; ezigbo eje-anụ kẹ wẹ wụ, ndị okẹn ihiẹn-oriri, ndị
ghalẹni e ri-ẹka a rụn ihiẹn ọwụlẹ.”
13 Ihiẹnni o ku wụ ezioku. Gi ifiri ẹ a jụgbọ wẹ ọhụnma-
ọhụnma, kẹni wẹ hụn ụzọ turu ọhụnma imẹ okukwe,
14 gọnbehi ilu ndị Ju ntịn, mẹbehi ihiẹn ndị gbakịtọgụụ ezioku
azụụn sị wẹ e mẹ.
15 Ndị rụlẹni e weri ẹ nị ihiẹn ile rị ụchan, kanị, nke ndị rụnị,
hụn kwerilẹni, ihiẹn ile rụ-arụ ebe wẹ rị: kẹ uche wẹ kẹ ịhọrị
wẹ rụchanrịndẹ arụ.
16 Wẹ sị n'a marịnghọ wẹ Osolobuẹ, kanị wẹ e gi ihiẹn w'e
mẹ a ghọsị n'a marịn w'a. Wẹ wụ ihiẹn izize; wẹ a gba isi-
akwanran; o nwọnni ọrụn-ọma wẹ furu ịrụnnị.

Isi Nke Ẹbụọ

Ihiẹn Wẹ K'a Kuzi Ndị Rị Ichẹn-ichẹn

1 Kanị ịyụ nwẹn, i k'a kuzirịrị ihiẹn ya lẹ nkuzi kụrụ-ọtọ wụ
ohu.
2 Kuzi ikẹnnyẹ-ọba w'e bukẹnrinlẹ olulu; wẹ wụrụ ndị
ghalẹni e gi ihiẹn wẹ buche wẹ ẹka e gu egu, ndị e kwọndọn
enwẹn wẹ, ndị zeni imẹ okukwe lẹ ihiẹn-ọsụsụọ lẹ ndidi.
3 Kuziịkwọ ikpoho-ọba nị wẹ e bi obibi furu ndị rị nsọ e bi;
wẹ e mẹlẹ ndị-nkutọ, w'e mẹlẹ igbọn manya; kama, wẹ wụrụ
ndị a kuzi ndị ọzọ ihiẹn rị mma—
4 kẹni wẹ s'ẹka e mẹ ikpoho rị wẹ ebe alị mụnrụn kẹ w'a dọn
nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ di wẹ lẹ ụmụ wẹ,
5 wụrụ ndị e kwọndọn enwẹn wẹ, ndị e dọnmẹ enwẹn wẹ, ndị
ma bi obi-ụlọ, ndị ẹfọma, ndị e we enwẹn wẹ e che okpuru di
wẹ—amamgbe ịhịan e kutọ oku Osolobuẹ.
6 Ẹrịraziịkwọ, kuzi ikorọbịa nị wẹ wụrụ ndị e kwọndọn enwẹn
wẹ.
7 Gi enwẹn i hẹnrin ihiẹn wẹ e leri ebe ọrụn-ọma ọwụlẹ rị. Ebe
nkuzi i rị, wụrụ onyẹ ezioku lẹ onyẹ ghalẹni e gi nkuzi e gu egu.
8 E gi oku kụrụ-ọtọ nwọnlẹni nkọrịanị a kuzi, kẹni ifẹnrẹn mẹ
ndị inẹnrẹn makẹni ahụnnị wẹ eje-ihiẹn wẹ e gi kuja oku ẹnyi.
9 Kuzi ndị-idibo lẹ ndị rị okpuru ịhịan wẹ e humẹni ndị wẹ rị
okpuru wẹ isi; sị wẹ a lịlịma nị wẹ e mẹ ihiẹn a sụọ ndị hụ wẹ
rị okpuru wẹ. W'a shịagwarịlẹ wẹ oku.
10 W'e zunlẹ wẹ ohin. Kama, wẹ ghọsịchanrịn nị wẹ wụ ndị
furu wẹ gi e dọn-ẹnya ogẹn ile, kẹni wẹ gi obibi wẹ e mẹ nkuzi
Osolobuẹ Onyẹ-nzụọfụha ẹnyi a wụrụ ihiẹn a la ẹnya.
11 Makẹni, ẹfọma Osolobuẹ hụn e wẹhẹ nzụọpụha a
pụhagụọnị ịhịan ile.
12 Ẹfọma hụ a kuzi ẹnyi ịjụ obibi rịlẹni mma ẹnya Osolobuẹ
lẹ ihiẹn-ọlịla-ẹnya ụwanị, igi uche e bi, ibi obibi kụrụ-ọtọ lẹ ịtụ
egun Osolobuẹ—hụnnị ẹnyi rị eluni,

13 kẹ ẹnyi dọn rị e che okẹn-ngọzi ahụn ẹnyi rị e lee ẹnya a, hụn
wụ ọbịbịa Osolobuẹ uku ẹnyi wụ Jizọsị Kraịstị Onyẹ-nzụọpụha
ẹnyi jẹnkọ d'e gi ọghọ bịa.
14 Jizọsị Kraịstị gi ifiri ẹnyi we enwẹn ẹ ye, n'ọ gbafụha ẹnyi
imẹ njọ ile, kẹni o gi ẹ chanchanpụhanị enwẹn ẹ ndị k'a wụ nke
ẹ, dọn wẹ nsọ, a wụrụchanrịn wẹ ndị ihiẹn rị mma a dụ omumẹ.
15 Ya wụ, ihiẹn ndịnị kẹ i k'a gha a kuzi wẹ, a gba wẹ umẹ,
a jụgbọ wẹ. E mẹchanrịn wẹ ile rịkẹ onyẹ oku rịchanrịn ẹka.
Anịkwọlẹ onyẹ ọwụlẹ legberi i.

Isi Nke Ẹtọ

Obibi Onyẹ Itu-Kraịstị

1 Nyanhan nị wẹ nị wẹ e we enwẹn wẹ e che okpuru ndị-
ndu lẹ ndị-ọkịkị, wẹ e humẹ isi; wẹ kwademẹ nị wẹ e mẹ ihiẹn
ọwụlẹ rị mma.
2 Gwa wẹ ekutọlẹ onyẹ ọwụlẹ, wẹ e mẹlẹ oku, wẹ wụrụ ndị
e mẹ jụụ lẹ ndị e ye onyẹ ọwụlẹ mgbaye.
3 Makẹni, ẹnyi nwẹn te wụzịkwọ ndị-nzuzu, ndị nnupụ-isi;
eje-ihiẹn ndị a gụnnị ẹnyi lẹ ihiẹn a sụọ ụsụọ rị ichẹn-ichẹn te
dufiezikwọ ẹnyi, kwọndọn ẹnyi kẹ igbọn. Ẹnyi e te e mẹ ibe ẹnyi
eje-ihiẹn, e we iwe-ẹnya, ize ẹnyi hụ e ze ịhịan, ẹnyi hụ e zetarị
izize ibe ẹnyi.
4 Kanị, ogẹn ẹfọma lẹ ihiẹn-ọsụsụọ Osolobuẹ Onyẹ-nzụọpụha
ẹnyi gi bịa,
5 ọ nọ zụọpụha ẹnyi, ẹlẹ ifiri ihiẹn rị mma ẹnyi mẹsọnmẹ, kanị,
makẹ omikẹn ẹ. Ọ nọ chanchan ẹnyi ghahanị ịmụdọnzi ni ẹnyi
lẹ imẹ ẹnyi wụrụ ndị ọhụn ghahanị Mmọn-nsọ
6 hụn o ghaha ẹka Jesu Kristi Onyẹ-nzụọfụha ẹnyi hukpu ẹnyi
ọhụnma-ọhụnma.
7 Ya wụ, hụnnị o gigụụ nwan ẹfọma a kuni ẹnyi ọhụnma, ẹnyi
e hẹnringụọ ụmụ a hụn nwẹ olile-ẹnya ghalẹni e mẹ ntụ: n'o k'e
keye ẹnyi ndụn itẹbitẹ.
8 Ọnwan wụ ezioku. M chọ ni y'e ku ihiẹn ndịnị, e kushi
wẹ ikẹn, kẹni ndị hụn kwerigụụ nị Osolobuẹ dọnrin ẹnya e
mẹsọnmẹ ihiẹn rị mma.
Ihiẹn ndịnị a rịka mma, w'a ban nị ịhịan ile erere.
9 Kanị, latọ ndọndọ nzuzu lẹ itu-mpupu ihiẹn hụn w'e
tusọnmẹ lẹ ndọndọ lẹ ikpe banyeni Iwu Mozizi, makẹni oku
ndị hụ wụ ihiẹn la iwi, o nwọnni erere rị imẹ wẹ.
10 O mẹ nke onyẹ e kebeni, dọ a ẹka-ntịn nke ibuzọ, y'a dọzị
a ya nke ẹbụọ; ọ tọkwọ e mẹ ihiẹn ahụn o mẹ, y'a la a tọ—'yụ lẹ
ịya enwẹzilẹ mmẹkọ,
11 makẹni ya marịnghọ nị uche onyẹ nọ ẹrịra a rụgụọ, nị omẹ-
njọ k'ọ wụ; o gigụọ njọ ọ rị e mẹ ma enwẹn ẹ ikpe.

Mmẹkin

12 Ozigbo m zihẹ n'i Atemasị mọbụ Taịkikọsị, y'a nwan ikẹn
i ile n'ị bịa Nịkopolisi d'e kunrun m, makẹni a kwademẹgụọ m
obi m nị m k'a nọdị ebẹhụ ogẹn oyini lalanị.
13 Mẹ ihiẹn ile i k'a s'ẹka mẹ n'i yeni Ọka-iwu wụ Zẹnasị lẹ
Apolọsị ẹka wẹ jẹnkọnị ijẹn wẹ; hụn a n'o nwọnni ihiẹn kọnị wẹ.
14 Ndị nke ẹnyi wẹ mụnrụn imẹsọnmẹ ihiẹn rị mma, kẹni wẹ
saẹka e ye ẹka ogẹn ọwụlẹ ezigbo mkpa gi pụha; w'e bilẹ obibi
ghalẹni a ban erere.
15 Ndị ile mmẹ lẹ wẹ rị ebeni e zi ekele. Kele ndị ile ihiẹn
ẹnyi a sụọ makẹ okukwe ẹnyi.
Ẹfọma Osolobuẹ ya rịnị ọnụ!

Ẹhụhụọ-Ozi Pọlụ Dejẹnni Filemọnụ

1 Mmẹ wụ Pọlụ de ẹhụhụọ-ozini. M wụ onyẹ-ngan makẹ ufiri
Jizọs Kraịstị. Mmẹ lẹ Timoti nwẹnẹ-ẹnyi gba de ẹ. Ịyụ wụ
Filemọnụ ezi onyẹ-ọrụn ibe ẹnyi kẹ ẹnyi rị e dejẹnn'ẹ—ịyụ
2 lẹ ụka hụn a nọ iwe i e zu lẹ Afịa nwẹnẹ-ẹnyi-okpoho lẹ
Akịpọsị onyẹ-agha ibe ẹnyi.
3 Ẹfọma lẹ udọn hụn gha ẹka Chuku Nẹdi ẹnyi lẹ Di-nwọnni-
ẹnyi wụ Jesu Kristi bịa ya rịnị ọnụ.

Ihiẹn-ọsụsụọ Lẹ Okukwe Filemọnụ Nwẹ

4 Filemọnụ, m'a kpanmịn Osolobuẹ m ogẹn ile m gi a nyan-
han ị imẹ ekpere m.
5 Makẹni, m hụ a nụ n'i nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ jẹnni ndị nsọ ile lẹ
ni i kwerichanrịn nị Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jizọsị.
6 Ekpere m wụ nị okweri ẹnyi lẹ 'yụ kweri ni Jesu jẹnkọ d'e
duzi i nị y'a ghọtawaye ihiẹn ile wụ nke ẹnyi imẹ Kristi.
7 Ezigbo nwẹnẹ m, ihiẹn-ọsụsụọ i nwọn e mẹgụọ m ghọghọ
ọda-ọda, ọ gbagụọzị m umẹ ọda-ọda—makẹni Osolobuẹ e gigụọ
ị gba ndị nsọ umẹ.

Pọlụ A Rịọdọnni Onesimọsị

8 Makẹ ufiri ọnwan, ọsụọn'a nị imẹ Kraịstị nị m nwọn ikẹn ye
i iwu n'ị mẹ ihiẹn furu n'i mẹ,
9 ọ ka m mma nị m gi ufiri ihiẹn-ọsụsụọ rịọ ị a rịọ. Mmẹ
wụ Pọlụ, hụn wụ ẹgẹdi, hụn rị a nọkin ẹnya Jizọs' Kraịstị, hụn
rịzịkwọ imẹ ngan makẹ ifiri Jizọs' Kraịstị, rị nwan a rịọ ị.
10 M rị a rịọ ị makẹ nwa m wụ Onesimọsị, hụn m wụrụ nẹdi
ẹ imẹ nganni m rị.
11 O nwọnni erere ọ ban n'ị mbụ. Kanị ọ bangụọ nwan erere
nke-esi—ban n'ị, banzịkwọ nị m.
12 M zikinla n'ị ịya azụụn—ya wụ, mkpụrụ obi m kẹ m zila
n'ị.
13 O te rị m nị m sị a nọdị ebeni m rị, kẹni ọ nọkin ẹnya ụnụ, e
jẹnni m ozi hụnni m rị ngan makẹ ufiri oziọma.
14 Kanị, achọnị m nị m mẹ ihiẹn ọwụlẹ bụ a gwanị m'ị—kẹni
ọhụnma ị wụrụ ihiẹn gha akpakalị obi i pụha, ẹlẹ ni wẹ wa a ye
i olu.
15 Ikẹnkwọ wẹ napụ ị ya ẹkẹrẹ kẹni i nwẹhẹnzi ẹ, ọ wụrụ nke
i jẹnrin ejẹn—
16 ẹlẹzi nọkẹ igbọn, kanị nọkẹ nwẹnẹ i, hụn rị ị obi—hụn ka
igbọn. Ọhụn k'ọ wụ, tụmadụ ebe m rị; kanị, ebe ị rị k'ọ kad'a
wụ—kẹ ebe anụ-ẹhụ rị kẹ imẹ Di-nwọnni-ẹnyi.

17 Ya wụ, omẹni y'e werighọ m nọkẹ onyẹ 'yụ lẹ ịya gba a rụn,
nabanhan a nọkẹ sị mmẹ rọ.
18 Omẹni o nwẹ eje-ihiẹn o mẹ i mọbụ n'o gi i ihiẹn ọwụlẹ, gụn
a yeni m—m k'a kụ a.
19 Mmẹ wụ Pọlụ gi ẹka m e de ọnwan: *ẹghẹẹ, gụn a yeni m; m*
k'a kụ a. Ẹlẹ mmẹ nwọn gwazị ị nị i gi m ụgwọ enwẹn i.
20 Ẹghẹẹ nwẹnẹ m, nị m gidẹ ẹfan Di-nwọnni-ẹnyi ri ọghọnị
ẹka ị. Gi ifiri Kraịstị gba m umẹ.
21 M rị e deni i ihiẹnni makẹni a manrịnghọ m n'i k'e humẹ-
isi—a manrịnghọ m n'i k'e mẹkarịdẹ ihiẹn m gwa ị.
22 Ọzọzị, kwademẹ ni m mmughẹ ọbịa a nọdị, makẹni m rị a
tụ ẹnya nị Osolobuẹ k'a za ekpere ọnụ, mmẹ lẹ ụnụ a hụn ụzọ
nọdịzị.

Ekele Ịkpazụụn

23 Epafrasị e kele i. Mmẹ lẹ Epafrasị gba rị nwan nganni
makẹ ifiri Kraịst wụ Jizọsị.
24 Ndị ọrụn ibe m wụ Makị lẹ Arịstakọsị lẹ Dẹmasị lẹ Luku e
kelezikwọ ị.
25 Ẹfọma Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu Kristi ya nọyeni mmọn ụnụ.

Ẹhụhụọ-Ozi Wẹ Dejẹnni
Ndị Hibru

Osolobuẹ E Kugụọ Nwan Oku Ghahanị Nwa a

1 Ogẹn mbụ, Osolobuẹ gi ụzọ rị ichẹn-ichẹn gwasọnmẹ ndị
nẹdi ẹnyi wẹ oku ghahanị ndị-amụma.
2 Kanị, ogẹn ịkpazụụnnị, ọ gwaọlẹ ẹnyi oku ghahanị Nwa a.
Ịya kẹ Osolobuẹ yechanrịn ihiẹn ile. Ẹka Nwa a nị kẹ Osolobuẹ
gha ke ụwa ile lẹ ihiẹn ile rịn'a.
3 Ịya kẹ wẹ gi a hụn kẹ ọghọ Osolobuẹ nọ. Ẹnya hụn n'a a
hụngụọ Osolobuẹ*. O gi oku ẹ hụ hụn nwọn ikẹn hi-ogbe e
kwọndọn ụwa ile. Ogẹn o gi chụgụụ ẹjan wẹ gi a chanchanpụ
njọ, ọ nọ nọdị alị azụụn ẹka-nni Osolobuẹ, Onyẹ hụn kachanrịn
ihiẹn ile ọghọ e nwọn,
4 makẹni ịya ka ndị mmọn-ozi, ka wẹ ọhụnma-ọhụnma; nọkẹ
kẹ ẹfan (nzere) o nwẹ dọn ka nke wẹ.

Nwa Osolobuẹ Ka Ndị Mmọn-ozi

5 Ẹghẹẹ; makẹni, elee mmọn-ozi kẹ Osolobuẹ sịtu,
"Nwa m kẹ ị wụ;
a ghọsịgụọ m tannị n'ị wụ nwa m" mọbụ sịzị,
"M k'a wụrụ nẹdi ẹ,
ọ wụrụ nwa m."?
6 Ogẹn Osolobuẹ gidẹ wẹhẹ Nwa-ibuzọ a hụ imẹ ụwa, ọ sị,
"Ndị mmọn-ozi Osolobuẹ ile, fe n'ẹ."
7 Nke ndị mmọn-ozi, ihiẹn Osolobuẹ ku wụ nị
"Chuku mẹ ndị mmọn-ozi ẹ e hẹnrin ufere;
o mẹ ndị idibo ẹ e hẹnrin ọkụn rị e nwunni."
8 Kanị, nke Nwa a, ihiẹn Osolobuẹ ku wụ,
"Euu, Osolobuẹ!
Ukpo ị nọ a kị
k'a tọ jẹnrin ejẹn;
ezi-omumẹ wụ ọkpọ ị
hụn i gi a kị Alị-eze i.
9 Ihiẹn furuni wụ ihiẹn a sụọnị ị;
njọ e ze i ize.
Ịya haịn Osolobuẹ—Osolobuẹ i—
gi hukpu i udẹn-ịghọghọ,
tumẹ i,
ye i ọnọdị
hụn kachanrịn nke ibe i."
10 Osolobuẹ sịzị Nwa a,
"Di-nwọnni-ẹnyi,

---

* **Isi Nke Ohu:3** Jọn 14.9

ịyụ ke ụwanị ogẹn mbidọn;
ẹka ị mẹmẹ igwere
lẹ ihiẹn ndị rị n'a.
11 Wẹ k'e wiwi,
kanị ị k'a rịferi;
wẹ k'a fafụ rịkẹ ẹkwa.
12 I k'a fụma wẹ rịkẹ ẹkwa, wepụ wẹ;
gi ọzọ nọkin ẹnya wẹ,
kẹ wẹ dọn e yihutọ ẹwuru.
Kanị, yụ nwẹn egbehutọkọ;
ndụn ị enwọnkọ ọgụgụ.”
13 Elee mmọn-ozi kẹ Osolobuẹ sịtu,
“Nọdị alị ẹka-nni m ebeni,
d'e ru mgbe m gigụụ ndị iṅẹnrẹn
i mẹmẹ n'i ihiẹn i gi a zọma ụkụ”?
14 Kịnị kẹ ndị mmọn-ozi wụdẹ? Ẹlẹ mmọn ndị e jẹn ozi kẹ wẹ wụ; mmọn ndị Osolobuẹ zihẹ d'a rụn ọrụn makẹ ọrịnịmma ndị jẹnkọ d'e nwọn nzụọfụha?

Isi Nke Ẹbụọ

Nabanhankwọ Nị Okẹn Nzụọpụhanị!

1 Ya wụ, ẹnyi k'e kwọnkẹnmẹrịrị ihiẹn ẹnyi nụ, amamgbe ẹnyi a kpahu.
2 Makẹni, omẹni ozi mbụ hụ, Iwu ahụn, wẹ gha ẹka ndị mmọn-ozi ye ndị nẹdi ẹnyi ogẹn Mozizi wụkẹnmẹ ihiẹn wẹ gi dọn ẹnya, nke wụ nị onyẹ ọwụlẹ nupụ isi okpuru ẹ mọbụ dan iwu rịn'a a narịn afụnfụn furuni,
3 nanị kẹ ẹnyi k'a dọn nwan wanahịn omẹni ẹnyi e lelịa okẹn nzụọfụhanị nọ ẹnịna? Nzụọpụhanị Di-nwọnni-ẹnyi lẹ enwẹn ẹ bu ụzọ zimẹ ozi ẹ; hụn ndị gha ọnụ a nụ a shịa ẹri, ghọsị ẹnyi nị ezioku k'ọ wụ,
4 Chuku lẹ enwẹn ẹ nọzị shịa ẹri nị ozi wẹ wụ ezioku, ghahanị okẹn-ihiẹn rị ichẹn-ichẹn o mẹsọnmẹ—kẹ ihiẹn ahịma o gi ghọsị nị ẹka a k'ọ gha bịa kẹ ọrụn atụmẹnya kẹ hụn o gi ghọsị ikẹn ẹ. Ọ shịaghọzịkwọ ẹri ghahanị oyiye Mmọn-nsọ o yesọnmẹ k'o dọn chọ.

Jesu Wụ Onyẹ-nzụọpụha Zu-oke

5 Ẹlẹ ndị mmọn-ozi kẹ Osolobuẹ tumẹ nị wẹ k'a kị ụwa hụn lalanị, hụn ẹnyi rị e ku oku ẹ. Kaka!
6 O nwọnghọdẹ ebe wẹ nọ ku oku ẹ imẹ Ẹhụhụọ-nsọ, sị,
“Kịnị kẹ ịhịan wụdẹ nwan
i gi e ro ẹ?
Kị ịhịan mmaka wụdẹ
i gi e lepụ a ẹnya?
7 Y'e mẹọlẹ ndị mmọn-ozi karị a

ẹkẹrẹ ogẹn;
8 y'e giguọ ọghọ lẹ mgbaye kpumẹ ẹ.”
O mẹ nwan nị Osolobuẹ “e bugụọ ihiẹn ile che ẹ okpuru ụkụ”, ya wụ nị o nwọnni ihiẹn rịlẹni okpuru ụkụ a. Bụ ẹnyi hụ a hụn a nị ihiẹn ile eke rị nwan okpuru ịhịan.
9 Mba. Ihiẹn ẹnyi rị a hụn wụ nị Jizọsị, hụn Osolobuẹ mẹ “ndị mmọn-ozi karị a ẹkẹrẹ ogẹn,” “e kpuruguọ nwan ọghọ lẹ mgbaye rịkẹ okpu-eze.” Osolobuẹ mẹ “ndị mmọn-ozi karị a ẹkẹrẹ ogẹn” kẹni ọ nwụndọnni ịhịan ile ọnwụn makẹ ifiri ẹfọma Osolobuẹ: “O kpuruguọ nwan ọghọ lẹ mgbaye rịkẹ okpu-eze” makẹni ọ nwụn ya wụ ọnwụn.
10 Osolobuẹ mẹ ihiẹn furuni. Ẹka a kẹ ihiẹn ile gha bịa; ihiẹn ile wụzịkwọ nke ẹ. Makẹni ọ chọ n'ọ zụọpụha ndị bu ọda, webahan wẹ ebe ọ rị, kẹni wẹ wụrụ ụmụ a, sọn ẹ nwẹ ọghọ a, ọ nọ gi afụnfụn kwademẹ onyẹ hụn o gi bidọn ya wụ nzụọfụha, mẹ ẹ ru ogo onyẹ-nzụọfụha.
11 Kẹ onyẹ hụn e dọn wẹ nsọ wụ Jesu kẹ ndị ọ rị e dọn nsọ a wụrụgụọ nwan ụmụ onyẹ ohu. Ịya haịn ifẹnrẹn gilẹni e mẹ ẹ ọ gha a kpọ wẹ umunẹ ẹ.
12 Ọ sị,
“M sikọ d'a gwa umunẹ m oku ẹfan ị;
ẹnyi gbakikomẹ,
m sikọ d'a ja ị mma.”
13 Ọ sịzị,
“M k'e gi ẹ dọn ẹnya,” sịzịkwọ,
“E lee mmẹ lẹ ụmụ Osolobuẹ ye m.”
14 Ya wụ, ebe o mẹ ni ụmụ a ndị hụ wụ ịhịan nwọn ẹhụ-lẹ-ẹdeke, ya lẹ enwẹn nọ sọn wẹ wụrụ ihiẹn ohu hụ, kẹni ọ nwụnhụn, gi ọnwụn a tikpọ ikẹn onyẹ hụn gi ikẹn ọnwụn, ya wụ Ekwensụ.
15 O mẹ ẹ kẹni o gi ụzọnị tọpụ ndị hụn egun ọnwụn rị a kị rịkẹ igbọn kete w'a mụlẹ wẹ.
16 Makẹni, ọ wụ ihiẹn wechanrịn ẹnya ọhụnma-ọhụnma nị ẹlẹ ndị mmọn-ozi k'ọ bịa d'e yeni ẹka, kanị ụmụ Ebraham.
17 Ya haịn Osolobuẹ gi mẹ ẹ n'ọ rịchanrịn kẹ ẹnyi wụ umunẹ ẹ ụzọ ile, kẹni ọ hụn ụzọ wụrụ onyẹ-isi nchụ-ẹjan hụn nwẹ omikẹn lẹ hụn furu wẹ gi e dọn ẹnya imẹ ọrụn Osolobuẹ, n'ọ hụn ụzọ chụnị ịhịan ẹjan w'e gi wepụ njọ wẹ lẹ afụnfụn njọ te k'e buhẹ.
18 Makẹni ẹnya hụn a ihiẹn ogẹn wẹ gi nwan a, ọ sa nwan ẹka e yeni ndị hụn wẹ rị a nwan ẹka.

Isi Nke Ẹtọ

Jizọsị Ka Mozizi
(Ditọrọnọmi 18.18-19; Luk 9.33-36)

1 Umunẹ m rị nsọ wẹ kpọ mmẹ lẹ wẹ oku elu-igwee, e rokwọ
nị nwan Jizọsị, hụn wụ onyẹ ozi pụ-ichẹn Osolobuẹ gi wẹhẹ
okukweni ẹnyi rị imẹ ẹ, hụn wụzịkwọ onyẹ-isi nchụ-ẹjan rịn'a,
2 hụn ghọsị n'o furu onyẹ wẹ gi e dọn ẹnya ebe Osolobuẹ hụn
tumẹ n'ẹ rị, nọkẹ kẹ Mozizi dọn ghọsị nị ịya wụ Mozizi furu
onyẹ wẹ gi e dọn ẹnya imẹ ụlọ Osolobuẹ ile.
3 Kanị, o furu nị wẹ ka Jesu ọghọ e ye karị Mozizi, nọkẹ kẹ
onyẹ tụn ụlọ dọn ka ụlọ ọghọ e nwọn.
4 (Makẹni ụlọ ọwụlẹ nwọn onyẹ rụn n'a, kanị Osolobuẹ ya
rụn ihiẹn ile).
5 Eziẹ, Mozizi rụn ọhụnma imẹ ụlọ Osolobuẹ ile; kanị ọ rụnhụ
ọhụnma kẹ odibo, hụn wẹ zi d'e ku oku ihiẹn ndị Osolobuẹ
jẹnkọ d'e ku omẹgụụ.
6 Kanị, Kraịstị rụn ọhụnma nọkẹ Nwa hụn ụlọ Osolobuẹ rị
ẹka. Ẹnyi wụ ụlọ Osolobuẹ—o mẹkwọ nị obi e rusọnmẹ ẹnyi alị
gisọnmẹ olile-ẹnyanị ẹnyi nwọn e dọn ẹnya.

Y'e Kwerini, Ya wụ nị Y'e Nupụgụọ Isi

7 Ya wụ, nọkẹ kẹ Mmọn-nsọ dọn ku,
"Ụnụ nụ olu Osolobuẹ tannị,
8 etikinkwọlẹ ni obi ụnụ—
kẹ ndị nẹdi ụnụ dọn mẹ
ogẹn ahụn wẹ gi nupụ isi;
kẹ wẹ dọn mẹ
ụhụọhịn hụ wẹ chọ ihiẹn rị m ọnụ imẹ atụ.
9 Ndị nẹdi ụnụ nọ nọ ebẹhụ chọ ihiẹn rị m ọnụ,
m nọ ghọsị wẹ ikẹn m
ọrọgbọ ahụa ọgụnnaị—
10 makẹni iwe agbọ hụ we m.
M nọ sị,
'Ogẹn ile kẹ obi wẹ gi a kpahu,
w'e ke marịn kẹ m'e mẹ.'
11 M nọ gi iwe kun enwẹn m, sị,
'Abanyekọ wẹ d'e zu ikẹn ahụn m kwademẹ!' "
12 Umunẹ m, kpachanpụkwọ nị nwan ẹnya amamgbe ọ
gha e nwọn onyẹ ọwụlẹ imẹ ụnụ hụn nwọn eje-obi, obi hụn
kwerilẹni, obi hụn k'a gha ebe Chuku hụn rị ndụn rị pụ.
13 Kanị, e gi ni oku-Chuku a kpọtiẹn obi ibe ụnụ ụhụọhịn-
ụhụọhịn, hụnnị "tannị" ahụn wẹ ku oku ẹ imẹ Ẹhụhụọ-nsọ
kelẹni ghafe, amamgbe ọ gha e nwọn onyẹ njọ dufie, mẹ ẹ n'ọ
kpọkin obi ẹ.
14 Makẹni ẹnyi lẹ Kraịstị k'a rịsọnmẹ omẹni ẹnyi e kwọnkẹnmẹ
obi-erumalị ahụn ẹnyi gi bidọn d'e ru njẹndemẹ.
15 Nọkẹ kẹ wẹ dọn ku ẹ imẹ Ẹhụhụọ-nsọ:
"Ụnụ nụ olu Osolobuẹ tannị,
e tikinkwọlẹ ni obi ụnụ,
kẹ ndị nẹdi ụnụ dọn mẹ

ụhụọhịn hụ wẹ nufụ isi.”
16 Elee ndị wụ ndị ahụn nụ olu ẹ nupụ isi? Ẹlẹ ndị hụ ile
Mozizi gha alị Ijiptu dupụha?
17 Elee ndị kẹ ize wẹ ze Osolobuẹ ọrọgbọ ahụa ọgụnnaị? Ẹlẹ
ndị ahụn mẹ njọ? Ẹlẹ wẹ nwụntọsọnmẹ imẹ atụ?
18 Elee ndị k'o kunni enwẹn ẹ nị abanyekọ wẹ d'e zu ikẹn
ahụn ọ kwademẹ? Ẹlẹ ndị hụ nupụ isi?
19 Ẹnyi a hụngụọ a nwan nị abanyeni wẹ makẹni ekwerini
wẹ.

Isi Nke Ẹnọ

Izu-ikẹn Osolobuẹ Kwademẹ Ni Ndị Nke Ẹ

1 Ya wụ, hụnnị nkwa ahụn o kwe—nị ẹnyi jẹnkọ d'a banye d'e
zu ikẹn hụ ọ kwademẹ—kelẹni gharị nwan, nị ẹnyi gikwọ nị
egun kpachanpụ ẹnya, makẹ ọ gha enwẹ onyẹ rị imẹ ụnụ hụn
furulẹni n'ọ banye d'e zu ikẹn ahụn.
2 Makẹni, ẹnyi a nụghọ ozịọma kẹ wẹ dọn nụ a, kanị ozi wẹ nụ
abannị nị wẹ erere, makẹni arị wẹ ndị gi okukwe nabanhan
a.
3 Ẹnyi ndị hụn kwerini k'a banye d'e zu ikẹn hụ nọkẹ kẹ
Osolobuẹ dọn ku imẹ Ẹhụhụọ-nsọ, sị,
“Nọkẹ kẹ m dọn gi iwe kun enwẹn m, ku,
‘Abanyekọ wẹ d'e zu ikẹn ahụn m kwademẹ!’ ”
Osolobuẹ ya kuzi oku izu-ikẹnni, ọsụọn'a n'ọ rụnchanrịngụọ
ọrụn a kete ọ tụnlẹ iyetọ ụwa.
4 O nwọnghọ ebe ọ nọ ku oku ụhụọhịn nke ẹsanị imẹ Ẹkụkwọ-
nsọ, sị, “Hụn mẹ ẹ akpụ-ụhụọhịn ẹsa, Osolobuẹ nọ zu ikẹn ọrụn
ile ọ rụn.”
5 Ọ nọzị nwan ku hụnnị ẹnyi rị e leban ẹnya ebeni, sị,
“Abanyekọ wẹ d'e zu ikẹn ahụn m kwademẹ.”
6 Ebe o mẹ ni oghere ịhịan e gi banye d'e zu ikẹn hụ hụzị a,
bụ ndị hụ bu ụzọ nụ ozịọma abanyeni makẹni wẹ nupụ isi,
7 Osolobuẹ nọ kayezi ụhụọhịn ọzọ, kpọ a “**tannị**.” Ọ nọ ku ẹ
imẹ Ẹhụhụọ-nsọ ghahanị Defidi—ebẹhụ ẹnyi rụtụ ẹka n'ọ sị,
“Ụnụ nụ olu ẹ **tannị**,
etikinkwọlẹ ni obi ụnụ.”
8 Makẹni, omẹni Joshụa e te dubangụọ wẹ d'e zuru ikẹn
ahụn, Osolobuẹ e ke kumẹzi oku ụhụọhịn ọzọ.
9 Ya wụ nwan nị izu-ikẹn ọrụn hụkwọ e che ndị nke Os-
olobuẹ,
10 makẹni, onyẹ banye d'e sọn Osolobuẹ zu ikẹn, o zu ikẹn
ọrụn a, nọkẹ kẹ Osolobuẹ dọn zu ikẹn ọrụn a.
11 Nị ẹnyi nwankẹnmẹ ni nwan, kẹni ẹnyi banye d'e zu ikẹn
hụ, amamgbe ọ gha e nwọn onyẹ danpụnị ghahanị inupụ-isi—
ụdị hụn ndị mbụ nupụ.

12 Makẹni, Oku Osolobuẹ rị ndụn; ọ rụn ọrụn; ọ tụ nkọ, tụkarị
ọpịa-agha ọnụnaị ọwụlẹ—o zubanchanrịn imẹ d'e rudẹ umẹ-
ndụn lẹ mmọn, d'e rudẹ okẹn-ẹhụ lẹ ụmị-ọkpụkpụ. O ru imẹ
obi ịhịan d'e lele iroro ẹ lẹ ihiẹn o bu obi—ku kẹ wẹ hụ mma ra
arị wẹ mma.
13 Ebe Osolobuẹ rị, o nwọnni ihiẹn zuerini. Ẹghẹẹ, ihiẹn ile
gba ọtọ ẹnya onyẹ hụ ẹnyi jẹnkọ d'e ye mgbakọ, ọ hụnchanrịn
ihiẹn ile kẹ wẹ nọ.

Jizọsị Wụ Okẹn Onyẹ-isi Nchụ-ẹjan Ẹnyi

14 Ebe o mẹ ni ẹnyi e nwọnghọ okẹn onyẹ-isi nchụ-ẹjan wụ
Jizọsị Nwa Osolobuẹ, hụn ghafegụụ elu-igwere, banye ebe
Osolobuẹ rị, nị ẹnyi kwọnkẹnmẹ nwan ihiẹn hụ ẹnyi sị nị ya
kẹ ẹnyi kweri.
15 Makẹni onyẹ-isi nchụ-ẹjan ẹnyi ẹlẹ hụn marịnlẹni nị ẹnyi e
nwọn ikẹn, kanị hụn wẹ nwangụụ ụzọ ile nọkẹ ẹnyi, bụ o mẹni
njọ.
16 Nị ẹnyi wefụ nwan egun, bịa ukpo ẹfọma Osolobuẹ, kẹni
ẹnyi nwẹhẹn omikẹn, nwọnhẹnzikwọ eyemẹka a—ogẹn o gi rị
ẹnyi mkpa.

Isi Nke Isẹn

1 Wẹ a gha imẹ igunrun ịhịan a họrị onyẹ ọwụlẹ hụn jẹnk'a
wụ onyẹ-isi nchụ-ẹjan, e tumẹ, kẹni ọ nọkin ẹnya wẹ ebe ihiẹn
Osolobuẹ rị, e ye Osolobuẹ oyiye, e gi ifiri njọ a chụ ẹjan.
2 Ọ marịngụọ kẹ wẹ dọn e gi ẹka alụlụa e sọn ndị marịnlẹni
ihiẹn lẹ ndị-mmẹfie makẹni ọ rụnahịnzịkwọ ya lẹ enwẹn ẹ
arụnahịn.
3 Ịya haịn o gi mẹ ni o k'a gha a chụrịrị ẹjan makẹ njọ ya lẹ
enwẹn ẹ lẹ njọ ndị hụ.
4 Ịhịan ara ye enwẹn ẹ ọkwanị lẹ ọghọ rịn'a. Osolobuẹ sụọ ya
a kpọ ịhịan, e ye ẹ ya. Ẹrịra k'o dọn kpọ Ẹrọnụ.
5 Ẹrịrazịkwọ, ẹlẹ Kraịstị ye enwẹn ẹ ọkwa lẹ ọghọ onyẹ-isi
nchụ-ẹjan—Osolobuẹ ya tumẹ ẹ, Osolobuẹ hụn sị a,
“Nwa m k'ị wụ;
a ghọsịgụọ m tannị n'ị wụ nwa m.”
6 Ebe ọzọ imẹ Ẹhụhụọ-nsọ, ọ sịzị,
“Onyẹ nchụ-ẹjan k'ị wụ jẹnrin ejẹn—
ụdị nke Mẹkizẹdẹkị.”
7 Ogẹn Jizọsị gi rị elu ụwanị, o mẹ ekpere, a rịọ Osolobuẹ
arịrịọ; e gi okẹn-ẹkwan lẹ ẹnya-mirin a kpọku Osolobuẹ hụn k'a
saẹka zụọpụha a imẹ ọnwụn, Osolobuẹ nọ nụ ekpere ẹ makẹni
ọ lachanrịn enwẹn ẹ tọnị Osolobuẹ.
8 Ọsụọn'a nị nwa a rọ, afụnfụn kẹ Osolobuẹ gi zụn a, ọ ta
afụnfụn, humẹchanrịn isi.

9 O gigụụ a nwan zu oke, ruchanrịn ogo, ọ nọ wụrụ onyẹ hụn
nzụọpụha itẹbitẹ gha ẹka-a a bịanị onyẹ ọwụlẹ k'e humẹn'ẹ isi—
10 makẹni Osolobuẹ e tumẹgụọ a onyẹ-isi nchụ-ẹjan, ụdị nke
Mẹkizẹdẹkị.

Nkuzi Ibuzọ Rị Imẹ Ofufe Kraịstị

11 Ihiẹn ẹnyi chọ nị ẹnyi ku banyeni ọnwan bu ọda, kanị ọ fụka
ọrụn ọkọwa, makẹni ụnụ arịzị a s'ẹka a ghọta.
12 Ẹghẹẹ, makẹni, o te furu nwan ni ụnụ rị a kuzi ndị ọzọ,
kanị ụnụ e hẹnringụọzị ndị wẹ k'a kuzimẹzi ihiẹn ibuzọ rị oku
Osolobuẹ! Ụnụ e hẹnringụọzị ndị wẹ k'e ye mirin-ẹran ẹlẹ
ihiẹn-oriri zeni!
13 Makẹni onyẹ ọwụlẹ rị a ra ẹran wụhụ ogbori ebe oku ihiẹn
Osolobuẹ chọ rị, makẹni nwata k'ọ wụhụ.
14 Kanị, ihiẹn-oriri zeni wụ nke ndị ka ẹhụ; nke ndị hụn
zụngụụ enwẹn wẹ ghahanị imẹsọnmẹ ihiẹn wẹ rị a mụ d'e ru
nị a marịn wẹ ihiẹn rị ichẹn imẹ njọ lẹ mma.

Isi Nke Isin

Nị Ẹnyi Jẹnshi Ni Ihun Imẹ Okukwe

1 Ya wụ, nị ẹnyi la nị nwan nkuzi ibuzọ ndịnị w'a kuzi
banyeni Kraịstị, hụn ẹnyi mụgụụ tọ, jẹnshi ihun, kẹni ẹnyi hụn
ụzọ ka ẹhụ imẹ okukwe. (Ẹlẹ hụn ẹnyi e gi gbemẹzi iyetọ,
kuzimẹzi banyeni irogharị mẹbehi ihiẹn ndị ahụn ghalẹni e ye
ndụn, lẹ ikwerini Osolobuẹ
2 lẹ nkuzi banyeni ụdị mirin-Chuku rị ichẹn-ichẹn lẹ ibu ẹka
kwasị ịhịan lẹ ịgha ọnwụn lihi lẹ okinkin-ikpẹ itẹbitẹ.)
3 Ẹghẹẹ, ẹnyi sikọ d'e jẹnshi nwan ihun—emẹni Osolobuẹ e
kwerighọ.
4 Makẹni, asakọ wẹ ẹka mẹ ndị hụn latọgụụ okukwe wẹ nị
wẹ gbehutọzị obi wẹ, kwerizi: ndị hụn o mẹ ni Osolobuẹ e te
shịapụgụọ wẹ ẹnya; a danmịngụọ wẹ oyiye elu-igwee; Mmọn-
nsọ e rugụọ wẹ ẹka;
5 a damịngụọ wẹ oku Osolobuẹ, hụn a n'ọ rịka mma; a
hụngụọ wẹ ikẹn ogẹn hụ hụn lalanị—
6 bụ a lazịkwọ wẹ Osolobuẹ tọ!

Asakọzị wẹ ẹka wekinhẹn wẹ d'e gbehutọzị obi wẹ, makẹni
wẹ rị a kpọgbuzi Nwa Osolobuẹ elu obe, e gbe ifẹnrẹn e ye ẹ
ihun ebe ịhịan ile rị, e gi ẹ e mẹ enwẹn wẹ.
7 Alị hụn a ra mirin hụn e zueyesọnmẹn'ẹ, e gi e mẹ ihiẹn
wẹ kụn e sue, a bannị ndị kụn n'a erere, ngọzi k'ọ narịn ẹka
Osolobuẹ.
8 Kanị, o pumẹ ogun lẹ ẹkịrịka, ọ bannị erere ọwụlẹ, lehụ nị
Osolobuẹ e d'a bụ a ọnụ, ọkụn wẹ k'e gi la iwi 'ya rị e che ẹ.

9 Kanị, umunẹ ẹnyi rị ẹnyi obi, ọsụọn'a nị ẹnyi rị e ku ẹnịna,
obi ru ẹnyi alị nị nke ụnụ jẹnkọ d'a ka mma; nị nke ụnụ k'a wụ
nzụọfụha lẹ ihiẹn ndị rịn'a.
10 Makẹni, Osolobuẹ ara mẹgbu ịhịan; ọ zọkọ ọrụn ụnụ rụn lẹ
ihiẹn-ọsụsụọ ụnụ gi ifiri ẹfan a ghọsị ghahanị iyeni ndị nke ẹ
ẹka—hụn ụnụ rịkwọ nwan e mẹ.
11 Kanị, ẹnyi chọkẹnmẹ nị onyẹ ọwụlẹ imẹ ụnụ kwọnkẹnmẹ
adụdụ ohu hụ d'e ru njẹndemẹ, kẹni ihiẹn ụnụ rị a tụ ẹnya a hụn
ụzọ mẹzu;
12 amamgbe ụnụ a lama nzụnzụn imẹ okukwẹ ọnụ; kama, nị
ụnụ e sọn nzọm'ọkụ ndị hụn gi okukwe lẹ ndidi nwọnhẹn ihiẹn
ndị hụn Osolobuẹ kwe nkwa a.

Osolobuẹ K'e Mẹzurịrị Nkwa O Kwe

13 Ogẹn Osolobuẹ gi kwe Ebraham nkwa, ebe o mẹ ni o
nwọnni onyẹ ka Osolobuẹ, Osolobuẹ nọ kun enwẹn ẹ, sị,
14 "Ezioku-ezioku, m jẹnkọ d'a gọzi i ọhụnma-ọhụnma, mẹ
ụmụ ị ba ụba."
15 Ebraham nọ gichanrịn ndidi cheri; o mẹgụụ, ọ nọ
nwọnhẹn ihiẹn hụ Osolobuẹ kwe ẹ nkwa.
16 Ịhịan e kun ihiẹn kanị wẹ; ịhịan kunhụ ihiẹn wẹ e kun gi
ghọsị nị k'o dọn ku ẹ k'ọ rị, oku e bi.
17 Ẹrịrazịkwọ, ogẹn Osolobuẹ gi chọ n'ọ ghọsị ndị o kwe nkwa
n'o gbehutọkọ ihiẹn o bu obi, ọ nọ kun enwẹn ẹ yen'ẹ, gi ẹ ghọsị
n'o sikọ d'e mẹrịrị a:
18 kẹni o gi ihiẹn ẹbụọ hụn ghalẹni e gbehutọ —ya wụ nkwa
a lẹ okunkun ahụn o kun enwẹn ẹ—, hụn a ghọsị nị Osolobuẹ
asaẹka tụ ntụ, gbakẹnmẹ ẹnyi ndị gbabọn ni n'ẹ umẹ, kẹni ẹnyi
hụn ụzọ kwọnkẹnmẹ olile-ẹnya hụ ọ sị ẹnyi nwọn.
19 Olile-ẹnyanị wụ agbụn zeni, hụn furu wẹ gi e dọn ẹnya,
hụn k'e kwọndọn ẹnyi, che ẹnyi—agbụn hụn wẹ gi limẹ umẹ-
ndụn ẹnyi. Olile-ẹnyanị e we ẹnyi a ghafe ẹkwa mgbọnbepụ hụ,
e weban ẹnyi imẹ-imẹ ebẹhụ Osolobuẹ rị;
20 ebẹhụ Jesu burugụụ nị ẹnyi ụzọ banye makẹ ufiri ẹnyi
—makẹni ọ wụrụgụọ onyẹ-isi nchụ-ẹjan jẹnrin ejẹn, ụdị nke
Mẹkizẹdẹkị.

Isi Nke Ẹsa

Kẹ Mẹkizẹdẹkị Nọ
(Jẹnẹsisi 14.17-20)

1 Mẹkizẹdẹkịnị wụ eze alị Salẹm; ọ wụzịkwọ onyẹ nchụ-ẹjan
Osolobuẹ, Chuku Ahụn Kachanrịnnị. O kunrun Ebraham kẹ
Ebraham kinla, ogẹn Ebraham gi mẹrigụụ ndị-nze hụ agha, ọ
nọ gọzi Ebraham.

2 Ebraham nọ kebe ihiẹn ile o bulụa agha ụzọ iri, we ụzọ ohu
ye Mẹkizẹdẹkị. Nke ibuzọ, ẹfannị wụ Mẹkizẹdẹkị wụ "Eze Ihiẹn-
Chuku-chọ". Ọzọzị, Mẹkizẹdẹkị-nị wụzịkwọ eze alị **Salẹ**m, ya wụ
"Eze **Udọ**n," makẹni Salẹm wụ Udọn.
3 O nwẹ nẹdi; o nwẹ nnẹ; o nwọnni ndị wẹ sị nị uwẹ mụ a.
O nwẹ mbidọn; o nwẹ ọgụgụ. Ọ nọhụ kẹ nwa Osolobuẹ. Ọ wụ
onyẹ nchụ-ẹjan jẹnrin ejẹn.
4 Lee k'o mẹhan okẹn-ịhịan! Nke wụ nị Ebraham nẹdi-ẹnyi
kanị lẹ enwẹn ẹ kebedẹ ihiẹn ile o bulụa imẹ agha hụ, ye ẹ ụzọ
ohu imẹ ụzọ iri!
5 Lee nwan: nke ụmụ Livaị wụ ndị nchụ-ẹjan, Iwu Mozizi sị
wẹ a narịn ụmụ Izrẹlụ ibe wẹ ụzọ ohu imẹ ụzọ iri. Ya wụ, wẹ a
narịn ndị nke wẹ ụzọ-ohu-imẹ-ụzọ-iri, ọsụọn'a nị wẹ ile wụ ụmụ
Ebraham.
6 Kanị, okẹnnyẹni wụ Mẹkizẹdẹkị ẹlẹ onyẹ ebọn wẹ, bụ ọ
narịn Ebraham' ụzọ ohu imẹ ụzọ iri, gọzidẹ ẹ—ọ gọzidẹ onyẹ
nwẹn Osolobuẹ lẹ enwẹn ẹ kwe nkwa!
7 Onyẹ ọwụlẹ a marịnguọ nị onyẹ kanị ya nwẹ a gọzi ibe ẹ.
8 Nke ụmụ Livaị, ndị hụn a narịn ụzọ-ohu-imẹ-ụzọ-iri wụ ịhịan
mmaka, hụn o mẹ ni, omẹgụụ a nwụnhụn wẹ. Kanị, ụdị nke
Mẹkizẹdẹkị, onyẹ hụn a narịn nị wụ onyẹ hụn Ẹhụhụọ-nsọ ku
n'ọ hụ ndụn.
9 Ya wụ, ẹnyi k'a sazịdẹ ẹka sị nị Livaị lẹ enwẹn ẹ, hụn ụmụ a
a narịn ụzọ-ohu-imẹ-ụzọ-iri ghaha ẹka Ebraham kụ Mẹkizẹdẹkị
ụzọ-ohu-imẹ-ụzọ-iri,
10 makẹni Livaị rịkwọ ẹhụ nẹdi ẹ kanị wụ Ebraham ogẹn hụ
Mẹkizẹdẹkị gi bịa d'e kunrun Ebraham.

Jesu Wụ Onyẹ Nchụ-ẹjan, Ụdị Nke Mẹkizẹdẹkị
(Ẹbụ-ọma 110.4)

11 Ya wụ, omẹni ụdị ẹjan ebọn Livaị a chụ—ẹjan ahụn ya lẹ
Iwu hụ wẹ ye wẹ wị bịa, te nwọn ikẹn o gi e mẹ ihiẹn n'o zu
oke kẹ Osolobuẹ dọn chọ, kị haịn nwan o gi rị Osolobuẹ mkpa
ikumẹzi oku onyẹ nchụ-ẹjan ọzọ—ụdị nke Mẹkizẹdẹkị, ẹlẹzidẹ
ụdị nke Ẹrọnụ?
12 Wẹ wepụ ụdị ẹjan lẹ ndị nchụ-ẹjan rịnị, nị e webanhan wẹ
ụdị ọzọ, wẹ k'e webanhanzịrịrị iwu ọhụn hụn ya lẹ ụdị ọhụn hụ
wụ ohu.
13 Jesuni, hụn ihiẹn ndịnị rị e zin ẹka, wụ onyẹ ebọn ọzọ, bụ
o nwọntuni onyẹ ebọn hụ rụn ọrụn rịkẹ onyẹ nchụ-ẹjan.
14 Makẹni, o we ẹnya nị Onyẹ-nwọnni-ẹnyi wụ onyẹ ebọn
Juda, bụ Mozizi a kpọnị ya wụ ebọn ẹfan ogẹn o gi ku oku ndị
nchụ-ẹjan.
15 Ihiẹn o gi wekẹnmẹdẹ ẹnya wụ nị, ezioku-ezioku, ụdị onyẹ
nchụ-ẹjan ọzọ, hụn nọ kẹ Mẹkizẹdẹkị a pụhagụọ nwan.

16 Ẹlẹ ebọn hụ Iwu Mozizi kpọ ẹfan kẹ Onyẹ nchụ-ẹjan ọzọnị
gha pụha; ya wụ, ẹlẹ ebọn ọ gha bịa k'o gi wụrụ onyẹ-isi nchụ-
ẹjan, kama, ọ wụ a makẹ ikẹn o nwọn hụn o gi a rị ndụn jẹnrin
ejẹn.
17 Makẹni ihiẹn Ẹhụhụọ-nsọ ku banyen'ẹ wụ,

"Ị wụ onyẹ nchụ-ẹjan jẹnrin ejẹn,
ụdị nke Mẹkizẹdẹkị."

18 Ya wụ, Osolobuẹ a kagbugụọ Iwu mbụ, makẹni ndụn a rị
Iwu hụ, makẹni Iwu hụ asanị ẹka mẹ ihiẹn hụn rị mkpa—
19 makẹni Iwu mbụ hụ e mẹni ihiẹn ọwụlẹ n'o zu oke. Kama,
Osolobuẹ e webanhangụọ nwan ụzọ ọhụn, olile-ẹnya ọhụn,
hụn ka mma, hụn ẹnyi e gi s'ẹka nọkunmẹ Osolobuẹ.

20 Osolobuẹ kun enwẹn ẹ gi biye ihiẹnni ẹka. O kunni ihiẹn
ọwụlẹ ogẹn o gi tumẹ ndị nchụ-ẹjan mbụ hụ ndị,
21 kanị o kun enwẹn ẹ tumẹ Jizọsị onyẹ nchụ-ẹjan. Makẹni
Osolobuẹ sị a,

"Di-nwọnni-ẹnyi e kungụọ enwẹn ẹ,
o gbehutọkọ obi ẹ.

Ọ sị,

'Ị wụ onyẹ nchụ-ẹjan jẹnrin ejẹn,
ụdị nke Mẹkizẹdẹkị!' "

22 Ihiẹn ichẹnni haịn nwan Jizọsị gi wụrụ onyẹ obi gi e ru ẹnyi
alị nị nkwerigbama ọhụnnị ka mma.
23 Ihiẹn ọzọ rị ichẹn rịzịkwọ: ndị nchụ-ẹjan mbụ hụ bu ọda
makẹni ọnwụn a nịnị onyẹ ọwụlẹ imẹ wẹ rụnsọnmẹ ya wụ ọrụn.
24 Kanị, ya nwẹn awụbehikọ onyẹ nchụ-ẹjan makẹni ọ rị a-rị
jẹnrin ejẹn.
25 Ya wụ n'o k'a saẹka zụọpụhachanrịn ndị hụ ghaha ẹka
bịa d'e kunrun Osolobuẹ, zụọpụhachanrịn wẹ d'e ru njẹndemẹ,
makẹni ọ rị ndụn jẹnrin ejẹn, a rịọdọnni wẹ ebe Osolobuẹ rị.
26 Onyẹ-isi nchụ-ẹjan nọ ẹnịna e furughọ ẹnyi: onyẹ-isi nchụ-
ẹjan hụn rị nsọ, hụn mẹlẹni njọ, hụn nwọnlẹni ebe ọ nọ rụ,
hụn ya lẹ ndị-njọ wụlẹni ohu, hụn wẹ busigụụ elu, ye ẹ ọnọdị
kachanrịnnị imẹ elu-igwee.
27 Ọ nọnị kẹ ndị-isi nchụ-ẹjan ọzọ hụ; ọ rịnị mkpa n'o k'a
chụsọnmẹ ẹjan ụhụọhịn-ụhụọhịn: o gigụụ ifiri njọ a chụ ẹjan,
o gi ifiri njọ ndị ọzọ chụ. Ọ chụgụọ ẹjan mgbe ohu, chụchanrịn
a—ogẹn hụ o gi we enwẹn ẹ ye. Ịya wụzịkwọ ẹjan ikpazụụn.

28 Iwu Mozizi e tumẹ ịhịan-mmaka zulẹni oke nị wẹ wụrụ
ndị-isi nchụ-ẹjan; kanị Osolobuẹ e gigụọ oku o ku tumẹ Nwa
Osolobuẹ hụn zu oke jẹnrin ejẹn n'ọ wụrụ onyẹ-isi nchụ-ẹjan.
Osolobuẹ kun enwẹn ẹ yeni oku ahụn o ku; o ku ya wụ oku
ọsụọn'a nị Iwu Mozizi a rịgụọlẹ.

Isi Nke Ẹsatọ

Onyẹ Nchụ-ẹjan Ọhụn Lẹ Nkwerigbama Ọhụn
(Jẹrimaya 31.31-34; Mat 26.28)

1 Isi-oku rị ihiẹnni ẹnyi rị e ku wụ nị ẹnyi nwọn nwan ụdị
onyẹ-isi nchụ-ẹjan hụn rị oche ẹka-nni ukpo Osolobuẹ imẹ elu-
igwee, ebẹhụ ọghọ kachanrịnnị rị—
2 hụn rị a rụn Ebẹhụ Kachanrịn Nsọ imẹ Ọdụ-ofufe hụ wụ nke
ezigbo ẹ hụn rị elu-igwee, Ọdụ-ofufe hụ hụn Osolobuẹ lẹ enwẹn
ẹ mẹmẹ, ẹlẹ hụn ịhịan gi ẹka mẹmẹ.
3 Ihiẹn haịn wẹ gi e tumẹ onyẹ-isi nchụ-ẹjan ọwụlẹ wụ kẹni ọ
yesọnmẹ oyiye, a chụsọnmẹ ẹjan. Ya wụ nị o k'e nwẹzịrịrị ihiẹn
onyẹ nchụ-ẹjannị ẹnyi rị e ku oku e ye.
4 Omẹni elu-ụwa k'ọ rị, o ke wụ onyẹ nchụ-ẹjan kaka—ebe o
mẹ ni ndị nchụ-ẹjan hụn a chụ ẹjan kẹ Iwu Mozizi dọn ku hụ a.
5 Ebẹhụ wẹ nọ e fe ofufe hụn rị elu-uwa yihụ nke ezigbo ẹ
hụn rị elu-igwee eyi, onyinyọn ẹ rọ. Makẹni, ogẹn hụ Mozizi gi
jẹnkọ d'a rụn Ọdụ-ofufe hụ, Osolobuẹ nọ gba a mkpịnsịn-ẹka, sị
a, “Hụnkwọ a nị ị rụn ihiẹn ile n'o yi hụn wẹ ghọsị ị elu-ugu.”
6 Kanị, Jesu e nwẹhẹngụọ ọrụn ka nke wẹ mma, ebe o mẹ
ni ọ wụ onyẹ e dọnzi ẹgbata imẹ nkwerigbama hụn ka nke
wẹ mma—nkwerigbama Osolobuẹ tumẹ, kwesọnmẹ nkwa ka
mma.
7 Makẹni, omẹni ya wụ nkwerigbama ibuzọ zuchanrịn oke,
o k'e nwọn mkpa ọ rị nị Osolobuẹ k'e webanhan nke ẹbụọ.
8 Kanị Osolobuẹ hụn ihiẹn rịlẹni mma imẹ ndị nke ẹ, makẹni
ya wụ nkwerigbama ibuzọ ezuchanrịnnị oke, 'ya haịn o gi sị,
“Di-nwọnni-ẹnyi sị,
‘Lee ẹ,
ogẹn lala,
hụn m k'e gi tumẹ nkwerigbama ọhụn
ẹgbata mmẹ lẹ ndị Izrẹlụ lẹ Juda;
9 ọ rịkọ kẹ nkwerigbama hụ
mmẹ lẹ ndị nẹdi wẹ kanị nwọn,
ụhụọhịn hụ m kwọndọn wẹ ẹka
gha alị Ijiptu dupụha wẹ.
Makẹni edọnmẹni wẹ
nkwerigbama m—
'ya haịn
m gi la wẹ tọ.’
Ya kẹ Di-nwọnni-ẹnyi ku.
10 ‘Di-nwọnni-ẹnyi sị, ọnwan wụ nkwerigbama hụ
hụn m jẹnkọ d'e tumẹ
ẹgbata mmẹ lẹ ndị Izrẹlụ,
o mẹgụụ:
m jẹnkọ d'e bu iwu m rị ichẹn-ichẹn
che imẹ uche wẹ,

de wẹ ye imẹ obi wẹ.
M k'a wụ Osolobuẹ wẹ,
a wụrụ wẹ ndị nke m.
11 Ẹlẹzi hụn ịhịan k'a kuzimẹ ibe ẹ,
mọbụ gwama ibe ẹ,
"Marịnkwọ Onyẹ-nwọnni-ẹnyi." Kaka!
Makẹni,
wẹ ile jẹnkọ d'a marịn m;
gha onyẹ kachanrịn ntịn imẹ wẹ
d'e ru onyẹ kachanrịnnị.
12 Makẹni,
m k'e mẹ ni wẹ omikẹn,
gbagharị wẹ eje-ihiẹn ndị wẹ mẹ;
a nyanhankọzị m njọ ndị hụn wẹ mẹsọnmẹ.' "
13 Hụnnị ọ rị nwan e ku oku nkwerigbama ọhụn, ya wụ n'o mẹgụọ nke mbụ wụrụ nwan ihiẹn-akan; bụ omẹni ihiẹn wụ ihiẹn-akan bụ ọ hụ a kawaye ẹgẹdi, ya wụ nị ogẹn ẹ e d'a gụụ.

Isi Nke Itenẹi

Kẹ Wẹ E Fee Ofufe Mbụ Ahụn

1 Nkwerigbama nke ibuzọ hụ nwọn ụmụ iwu ndị sọn n'ẹ hụn wẹ gi e fe Osolobuẹ, nwẹzikwọ ebe w'a nọ e fe ofufe hụn rị elu-ụwanị.
2 Ọdụ-ofufe ahụn wẹ rụn nwọn mmughẹ ẹbụọ. Imẹ mmughẹ nke ibuzọ kẹ teburu lẹ obu-ukpẹ ahụn rị; ogbe brẹdi ndị ahụn w'e dọnmẹ elu teburu ogẹn ile rịzịkwọ ebẹhụ. W'a kpọ mmughẹni "Ebe rị nsọ." Wẹ gi ẹkwa gbọnbepụ mmughẹni ihun lẹ azụụn.
3 Wẹ ghafe ẹkwa mgbọnbepụ hụn ẹbọ—ya wụ, hụn rị ẹgbata mmughẹ ẹbụọnị, a banye wẹ mmughẹ hụn m'ẹ ẹbụọ, hụn w'a kpọ "Ebe Kachanrịn nsọ."
4 Ebeni kẹ ihiẹn hụ wẹ gi goru mẹmẹ, hụn wẹ nọ elu ẹ a dụn nsẹnsị ọkụn, rị. Ẹkpẹti-nkwerigbama hụ rịzịkwọ ebeni. Wẹ gi osisi rụn a, gi goru nyankwama ẹhụ a ile, kẹ imẹ ẹ kẹ azụụn a. Imẹ ẹ kẹ mkpu goru hụ wẹ buche ihiẹn ahụn wẹ risọnmẹ imẹ atụ hụn wẹ kpọ mana rị; ọkpọ Ẹrọnụ ahụn gbọrịnị lẹ ibe ọmụma ẹbụọ hụ wẹ kaye Iwu iri ahụn Osolobuẹ ye Mozizi rịzịkwọ ebẹhụ.
5 Elu ẹkpẹtini kẹ ndị mmọn-ozi ẹbụọ wẹ kpụ rị. Ihiẹn w'a kpọ ndị mmọn-ozi ẹbụọnị wụ cherobim. Uwẹ a ghọsị nị ọghọ Osolobuẹ rị ebẹhụ. Wẹ shịafụ nku wẹ elu ẹkpẹti ahụn. Ihiẹn w'a kpọ elu ẹkpẹti ahụn wụ Oche-omikẹn.

Kanị, ẹnyi a s'ẹka kuru ihiẹn ndịnị alị kikẹnni.

6 Ẹnịna kẹ wẹ dọnmẹsọnmẹ ihiẹn ndịnị wẹ. Ndị nchụ-ẹjan a
banyesọnmẹ mmughẹ nke ibuzọ ogẹn ile d'a rụn ọrụn rịnị nị
wẹ, hụn wẹ gi e mẹzu omẹnalị ofufe.
7 Kanị, onyẹ-isi nchụ-ẹjan sụọ a banye mmughẹ hụ mẹ ẹ
ẹbụọ. Mgbe ohu sụọ k'ọ banye ẹ ahụa. Ọ banyekọnị, o k'e girịrị
ẹdeke anụ, hụn o jẹnkọ d'e gi chụ ẹjan. Ọ chụ ya wụ ẹjan makẹ
njọ ya lẹ enwẹn ẹ lẹ njọ ndị Izrẹlụ kpachanpụlẹni ẹnya mẹ.
8 Mmọn-nsọ gi ihiẹn ndịnị a ghọsị nị omẹni echẹn kẹ wẹ rịkwọ
e fe ofufe Ọdụ-ofufe ibuzọ hụ, ụzọ wẹ gha a banye Ebe ahụn rị
nsọ nke-esi e ke pụha.
9 Wẹ gi ihiẹnni a kọwa ogẹnni ẹnyi rị imẹ ẹ. Ọnwan rị a ghọsị nị
oyiye w'e yesọnmẹ lẹ ẹjan ile w'a chụyeni Osolobuẹ imẹ ofufe
mbụ ahụn asaẹka mẹ obi ndị rị e fe ofufe hụ rị ọchan.
10 Makẹni oyiye lẹ ẹjan ndịnị wẹ wụhụ oku ihiẹn-oriri lẹ ihiẹn-
ọrịra ichẹn-ichẹn lẹ nchanchan rị ichẹn-ichẹn wẹ gi e dọn ihiẹn
nsọ. Ihiẹn ndịnị ile wụhụ omẹnalị ẹnya e legha, hụn Osolobuẹ
tumẹ ni wẹ nị w'e mẹsọnmẹ d'e ru ogẹn o k'e gi tumẹ ihiẹn ọhụn
hụn zu oke.

Kẹ Wẹ E Fee Ofufe Ọhụn

11 Kanị, Kraịstị a bịagụọ nwan nọkẹ onyẹ-isi nchụ-ẹjan d'e
wẹhẹ ihiẹn ọma ndị hụ rịtulẹni. Ọ banyegụọ Ọdụ-ofufe hụn
kanị, hụn ka a oke e zu, hụn wẹ gilẹni ẹka mẹmẹ, ya wụ, hụn
wẹ gilẹni ihiẹn ụwanị wẹ ke eke mẹmẹ.
12 Ọ gigụọ nwan mgbe ohu banyechanrịn Ebe Kachanrịn
Nsọ. Ẹlẹkwọ ẹdeke ewu lẹ nwa okẹn-efin k'o gi banye, kanị,
ẹdeke ya lẹ enwẹn ẹ, gi ẹ wẹhẹ nzụọfụha itẹbitẹ.
13 Makẹni, omẹni ifekpu wẹ hụ ẹdeke ewu lẹ okẹn-efin lẹ ntụn
nwa-efin wẹ dụn ọkụn kẹ onyẹ rịlẹni ụchan (onyẹ mẹ ihiẹn Iwu
a sọ) gi a rịzị ụchan, a nabanhanzị w'a,
14 ya wụ nị ẹdeke Kraịstị jẹnkọ d'a sa ẹka chanchan obi ẹnyi
ọhụnma-ọhụnma, chanchanpụ ihiẹn ndị ghalẹni e ye ndụn hụn
ẹnyi e mẹsọnmẹ, chanchanpụchanrịn a, kẹni ẹnyi hụn ụzọ fe
Osolobuẹ rị ndụn makẹni ndụn Kraịstị hụn nwẹlẹni ntụpọ kẹ
Kraịstị gi chụyeni Osolobuẹ ẹjan, ghahanị Mmọn-nsọ itẹbitẹ.
15 Ya wụ nị Jizọsị wụ onyẹ e wegbamanị imẹ nkwerigbama
ọhụn. Ịya k'ọ wụ kẹni ndị hụ wẹ kpọ oku hụn ụzọ nwọnhẹn
ihiẹn hụ k'a tọ jẹnrin ejẹn Osolobuẹ kwe nkwa a. Wẹ k'e
nwẹhẹn ẹ, ebe o mẹ ni o nwọngụọ onyẹ nwụnhụnnị hụn
wẹ gi ndụn a gbapụha wẹ, makẹ njọ wẹ mẹsọnmẹ okpuru
nkwerigbama ibuzọ hụ gha e ri isi wẹ.
16 Makẹni, ịhịan kugụụ kẹ wẹ k'a dọn ke uku ẹ, wẹ sikọ d'a
ghọsịgụụ nị onyẹ hụ a nwụnhụgụọ, wẹ kebe gi ihiẹn o ku
rụnma ọrụn.
17 Ịhịan nwụnhụgụụ sụọ kẹ uku ẹ o ke nọ a pa ire. Egikọ w'a
rụn ọrụn ebe ọ rị ndụn.

18 Ya haịn nkwerigbama mbụ hụ gilẹni bidọndẹ bụ ẹdeke anụ
wẹ gbu egbu arị a.
19 Makẹni, ogẹn Mozizi gi gwachanrịngụụ ndị hụ ihiẹn ile
Iwu hụ sị wẹ e mẹ, ya ọ nọ weri ẹdeke nwa-efin [lẹ ewu] wẹ
gbu lẹ mirin, gi ẹṅẹnrẹn anụ e nwun ufie-ufie lẹ ukun ẹfịfịa
w'a kpọ haịsọpụ derisọnmẹ ẹdeke lẹ mirin hụ, fekpusọnmẹ kẹ
Ẹhụhụọ-Iwu hụ lẹ enwẹn ẹ kẹ ndị Izrẹlụ ile—
20 a sị wẹ, "Hụnnị wụ ẹdeke wẹ rị e gi e tumẹ nkwerigbama
hụ hụn Osolobuẹ kwademẹ ni ụnụ."
21 Ẹrịrazịkwọ kẹ Mozizi dọn fekpusọnmẹ Ọdụ-ofufe hụ lẹ arịa
ile wẹ gi e fe ofufe.
22 Ezioku-ezioku, okpuru Iwu Mozizi, o d'a wụrụ nị ẹdeke kẹ
wẹ gi e dọn ihiẹn ile nsọ: omẹni egbuni wẹ anụ—omẹni ẹdeke
arịa, mgbagharị njọ arịkọ.

Ẹjan Kraịstị E Wepụ Njọ

23 O mẹ nwan nị omẹnalị ndị hụ ile rị mkpa igi dọn Ọdụ-ofufe
rị ụwa nsọ—bụ onyinyọn mmakalaka rọ, ya wụ nị ẹjan ka ndị
hụ mma kẹ nke ezigbo ẹ rị elu-igwee chọ.
24 Makẹni, ẹlẹ Ebẹhụ wẹ gi ẹka mẹmẹ wẹ nọ e fe ofufe—
hụn wụhụ onyinyọn nke ezigbo ẹ kẹ Kraịstị banye, kama, ọ
banyegụọ nwan elu-igwee lẹ enwẹn ẹ, weri ọnọdị ebe Os-
olobuẹ rị makẹ ọrịnịmma ẹnyi.
25 Ẹlẹkwọ hụn o k'e gi gi enwẹn ẹ chụsọnmẹ ẹjan, a chụ,
achụdọnzi rịkẹ kẹ onyẹ-isi nchụ-ẹjan rị elu-ụwa dọn e mẹ, e gi
ẹdeke wụlẹni nke ẹ a banye Ebẹhụ Kachanrịn Nsọ ahụa-ahụa.
26 Omẹni nke Jizọsị rị ẹrịra, nkẹ ọ hụ a nwụn anwụndọnzi kete
w'e kelẹ ụwa! Kanị, ezioku wụ n'ọ bịagụọ nwan mgbe ohuni
sụọ ọgụgụ-ogẹnni, d'e wepụchanrịn njọ ghahanị igi enwẹn ẹ
chụ-ẹjan.
27 K'o dọn wụrụ nị ịhịan a nwụnhụn mgbe ohu, ọhụn mẹgụụ,
okinkin-ikpe e sọn ẹ,
28 ẹrịra k'o dọnzị wụrụ nị hụnnị Osolobuẹ gigụụ Kraịstị chụ
ẹjan mgbe ohu sụọ chụchanrịn a, hụn Kraịstị gi buru njọ ndị bu
ọda, Kraịstị lalazị hụn mẹ ẹ mgbe ẹbụọ—ẹlẹzi oku njọ k'ọ lalanị,
kama, ọ lala d'a zụọpụha ndị hụn rị e lekẹnmẹ ẹnya a.

Isi Nke Iri

Jizọsị E Gigụọ Ẹjan Ohu Hụ Ọ Chụ Chụchanrịn Ẹjan Ile

1 Ebe o mẹ ni ihiẹn rị imẹ Iwu Mozizi wụhụ onyinyọn ihiẹn rị
mma lalanị, ẹlẹ ezigbo ẹ; ya wụ nị ẹjan hụ w'a chụsọnmẹ ahụa-
ahụa asakọ nwan ẹka chanchanfụ njọ ndị a bịa d'e fe Osolobuẹ,
mẹ wẹ zu oke.
2 Omẹni o te sa ẹka a chanchanpụ njọ, nkẹ ndị hụn e fe
ofufe a chụbehi ẹjan. Makẹni, nkẹ njọ wẹ a wụrụ ihiẹn wẹ

chanchanpụ mgbe ohu hụ, chanchanpụchanrịn a, obi e ke gha
e gbuzi wẹ mgbu.
3 Kanị, ẹjan ndị hụ w'a chụ a nyanhansọnmẹ ni ndị rị a bịa d'e
fe ofufe njọ wẹ ahụa-ahụa, a nyanhan nị wẹ nị w'e mẹsọnmẹ
njọ,
4 makẹni ẹdeke okẹn-efin lẹ ewu asaẹka wepụ njọ.
5 Ya haịn ogẹn Kraịstị gi bịa imẹ ụwa, ọ sị,
“Kẹ ẹjan-o, kẹ oyiye-o, o nwọnni hụn ị chọ;
kama, ẹhụ k'i kwademẹni m.
6 Kẹ oyiye wẹ dụn ọkụn-o kẹ oyiye w'e ye makẹ ifiri njọ-o,
o nwọnni hụn a sụọ ị ụsụọ.
7 Ya m nọ sị ‘Lee ẹ, Osolobuẹ, a bịaọlẹ m d'e mẹ uche i—
nọkẹ kẹ wẹ dọn de banyeni m imẹ Ẹkụkwọ-nsọ.’ ”
8 Nke ibuzọ, ọ sị, “Kẹ ẹjan-o, kẹ oyiye-o, kẹ oyiye wẹ dụn
ọkụn-o, kẹ oyiye w'e ye makẹ ifiri njọ-o—o nwọnni hụn ị chọ, o
nwọnni hụn a sụọ ị ụsụọ” (ọsụọn'a nị Iwu sị w'e mẹsọnmẹ ihiẹn
ndịnị).
9 Ya ọ nọzị sị, “Lee ẹ, a bịaọlẹ m d'e mẹ **uche** i.”
Ya wụ nị o bugụọ nke ibuzọ che ụsụọ kẹni o tumẹ hụn mẹ ẹ
ẹbụọ.
10 Ịya wụ **uche** Osolobuẹ kẹ Kraịstị mẹ nwan, hụn wẹ gi
nwan dọn ẹnyi nsọ ghahanị ẹjan Kraịstị gi ẹhụ a chụ, chụ a
mgbe ohu, chụchanrịn a.
11 Onyẹ nchụ-ẹjan ọwụlẹ a rụn ọrụn a ụhụọhịn-ụhụọhịn, a
chụsọnmẹ ụdị ẹjan ohu hụ—ẹjan hụn ghalẹni asaẹka e wepụ njọ.
12 Kanị, nke Kraịstị wụ nị ogẹn o gi gigụụ ifiri njọ chụ ẹjan
ohu hụ o gi chụchanrịn ẹjan ile, ọ nọ nọdị alị ẹka-nni Osolobuẹ.
13 Kete mgbe hụ, ọ rị e che mgbe Osolobuẹ k'e gi gi ndị
iṅẹnrẹn ẹ mẹmẹ n'ẹ ihiẹn o gi a zọma ụkụ a,
14 makẹni o gigụọ ẹjan ohu mẹ ndị hụ o dọn nsọ wụrụ ndị zu
oke jẹnrin ejẹn.
15 Mmọn-nsọ rịzịkwọ a shịa ẹri o gi a ghọsị ẹnyi ni ihiẹnni wụ
ezioku. O bu ụzọ sị,
16 “Di-nwọnni-ẹnyi sị,
‘Ọnwan wụ nkwerigbama hụn m jẹnkọ e tumẹ
ẹgbata mẹ lẹ wẹ ogẹn hụ:
m jẹnkọ e bu iwu m che imẹ obi wẹ,
m k'e de wẹ ye imẹ uche wẹ.’ ”
17 Ọ nọ sịzị, “Anyanhankọzị m njọ wẹ lẹ mmẹfie wẹ.”
18 Ya wụ, ebe wẹ nọ gbagharịgụhụ njọ ndịnị wẹ, w'a ra chụzị
ẹjan wẹ gi e wepụ njọ.

Nị Ẹnyi Nọkunmẹ Osolobuẹ

19 Umunẹ m, ẹnyi e nwẹgụọ nwan ihiẹn obi gi e ru ẹnyi alị a
banye Ebe Osolobuẹ rị makẹ ihiẹn ẹdeke Jizọsị mẹ.

20 Ẹghẹẹ, makẹni Jizọsị a kwagụọ nị ẹnyi ụzọ ọhụn hụ rị ndụn
ghahanị ẹhụ a, ya wụ ọnwụn a, hụn o gi dọwapụ nị ẹnyi ẹkwa
mgbọnbepụ hụ.
21 Ọzọzị, ẹnyi nwọn okẹn onyẹ nchụ-ẹjan hụn ụlọ Osolobuẹ rị
ẹka a.
22 Ifiri ihiẹn ndịnị wẹ, nị ẹnyi gi ni nwan obi ẹnyi ile lẹ
obi erumalị ndị gi ya wụ onyẹ nchụ-ẹjan dọn ẹnya buruhẹ
Osolobuẹ. Nị ẹnyi bịa nwan makẹni o gigụọ ẹdeke ẹ fekpu obi
ẹnyi, chanchanfụ ihiẹn ile obi te gi a ma ẹnyi ikpe, gi mirin
nwunni wụchanpụ ẹnyi ẹhụ.
23 Nị ẹnyi kwọnkẹnmẹ ni nwan olile-ẹnya hụ ẹnyi nwọn—
makẹni Osolobuẹ hụn kwe ẹnyi nkwa furu onyẹ wẹ gi e dọn
ẹnya. O k'e mẹzu nkwa a.
24 Nị ẹnyi a chọsọnmẹ ni ụzọ ẹnyi e gi e mẹ ibe ẹnyi e nwẹ
ihiẹn-ọsụsụọ, a rụnzịkwọ ọrụn rị mma.
25 Ẹlẹ hụn ẹnyi e gi a latọ isọn ibe ẹnyi a gbakikomẹ kẹ ndị hụ
imẹ ẹnyi dọn e mẹ. Kama, nị ẹnyi a kasị ibe ẹnyi obi, tụmadụ
hụnnị ẹnyi rị a hụn kẹ ụhụọhịn Di-nwọnni-ẹnyi rị a rịwaye nsue.
26 Makẹni, omẹni ẹnyi a kpachanpụ ẹnya tọ njọ e mẹ, ebe ẹnyi
marịngụụ ezioku, o nwọnzini ẹjan ọwụlẹ họdụnị hụn wẹ jẹnkọ
d'a chụ gi wepụ njọ.
27 Kama, ihiẹn k'a gha e che onyẹ ahụn wụ ikpe-ọmụma hụn
a tụ egun lẹ okẹn ọkụn hụn jẹnkọ d'a dụnpụchanrịn ndị-iṅẹnrẹn
Osolobuẹ.
28 Makẹni, ebe o mẹ ni onyẹ ọwụlẹ dan Iwu Mozizi, e gbu
w'ẹ, emẹni wẹ omikẹn ẹ—madụ ẹbụọ mọbụ ẹtọ shịahụ ẹri n'o
mẹ ihiẹn hụ,
29 nanị k'i ro nị afụnfụn furu wẹ k'e ye ndị legberi Nwa
Osolobuẹ k'a jọhan njọ—ndị lenịa ẹdeke nkwerigbama hụ wẹ
gi dọn wẹ nsọ, kpasu Mmọn-nsọ wẹ gha mẹn'ẹ ẹfọma iwe?
30 Makẹni ẹnyi a marịnghọ Osolobuẹ, onyẹ hụn sị, "Mmẹ nwẹ
e mẹgwarị; m k'a kụkin ụgwọ;" sịzị, "Di-nwọnni-ẹnyi jẹnkọ d'e
kin ndị nke ẹ ikpe."
31 Ihiẹn a tụ egun k'ọ wụ nị ịhịan danye ẹka Osolobuẹ hụn rị
ndụn.

Nyanhan Nị Kẹ Ụnụ Dọn Bidọn

32 Ka nyanhankwọ nị ọrụrụ-alị hụ ụnụ gi kweri, ogẹn hụ
wẹ gi shịapụgụụ ụnụ ẹnya; nyanhankwọ nị kẹ ụnụ dọn ding-
buchanrịn eje-afụnfụn bu ọda bịanị nị ụnụ;
33 kẹ wẹ dọn kparisọnmẹ ụnụ, kpokposọnmẹ ụnụ, kẹ ụnụ dọn
sọndẹ ndị ọzọ wẹ rị e mẹ ẹrịra ta afụnfụn.
34 Ẹghẹẹ, ụnụ a tadẹ ni ndị rị ụlọ-ngan afụnfụn ogẹn hụ; ogẹn
wẹ gi napụ ụnụ ihiẹn ụnụ, ụnụ e gidẹ ịghọghọ din ẹ, makẹni ụnụ
a marịnghọ nị ụnụ lẹ enwẹn ụnụ nwọn hụn ka mma lẹ hụn k'a
tọ jẹnrin ejẹn.

35 Etuhukwọlẹ ni obi-erumalị hụ ụnụ nwọn imẹ Di-nwọnni-ẹnyi, makẹni ụgwọ-ọrụn rịn'a e hikẹkwọ ogbe.
36 Makẹni, ọ rịka mkpa nị ụnụ din ndidi, kẹni ụnụ hụn ụzọ mẹsọnmẹ uche Osolobuẹ, gi e nwọnhẹn ihiẹn hụ o kwe nkwa a.
37 Nọkẹ kẹ Ẹkụkwọ-nsọ dọn ku,
“Ọ họdụ ẹkẹrẹ,
onyẹ hụn lalanị a bịa—
o biekọ.
38 Kanị,
okukwe kẹ onyẹ nke m hụn rị kẹ m chọ
k'e gi e bi.
Ọ gbakin azụụn,
ihiẹn ẹ asụọkọ m.”
39 Kanị, ẹnyi a rị ndị hụn a gbakin-azụụn, gi ẹrịra tuhu; kama, ẹnyi rị ndị k'a gha e nwọn **okukwe**, Osolobuẹ e gi ifiri ẹ zụọpụha wẹ.

Isi Nke Mmanaị

Okukwe

1 Kị wụ nwan **okukwe**? Okukwe wụ igi ẹ dọn n'i k'e nwọnhẹn ihiẹn ị rị a tụ ẹnya a; igi ihiẹn dọn, bụ y'a rịnị e leghan'a.
2 Ufiri okukwe ndị mbụ ahụn nwẹ kẹ Osolobuẹ gi kunni wẹ ọhụnma.
3 Okukwe kẹ ẹnyi gi a ghọta nị oku-ọnụ kẹ Osolobuẹ gi ke ụwa, ya wụ nị wẹ gha ihiẹn ẹnya ghalẹni a legha mẹmẹ ihiẹn ndị hụ ẹnya e legha.
4 Ebẹlụ nwẹ okukwe: ịya k'o gi chụyeni Osolobuẹ ẹjan ka nke Keni mma. Ịya haịn Osolobuẹ gi ku ni Ebẹlụ ọhụnma, kpọ a onyẹ rị kẹ Osolobuẹ dọn chọ, shịa n'a ẹri nị oyiye o ye rị mma. Makẹni o nwẹ okukwe k'o gi wụrụ nị ọsụọn'a n'ọ nwụnhụngụọ ọ hụkwọ e ku oku*.
5 Ẹnọkụ nwọn okukwe: ịya haịn Osolobuẹ gi weri ẹ shi eluigwee ebe ọ rị ndụn. Ọ nwụnhụnnị. A chọ w'a, ahụnzịnị w'a, makẹni Osolobuẹ e weriguọ a. Makẹni, nị Osolobuẹ d'e weri ẹ, Ẹkụkwọ-nsọ e kuọl'a nị “ó mẹ ihiẹn a sụọ Osolobuẹ.”
6 Bụ ịhịan as'ẹka mẹ ihiẹn a sụọ Osolobuẹ, mmanị o nwẹghọ okukwe. Makẹni, onyẹ ọwụlẹ bịa d'e kunrun Osolobuẹ k'e giriri a dọn n'ọ rị arị, n'ọ kụzịkwọ ndị a chọkẹnmẹn'ẹ ụgwọ.
7 Nụa nwọn okukwe. Ifiri ẹ, ogẹn Osolobuẹ gi gwatọ a nị ihiẹn mẹtulẹni jẹnkọ d'e mẹ, ọ nọ gi ẹ dọn, gi egun Osolobuẹ rụn ụgbọ-mirin pụ-ichẹn, hụn Osolobuẹ gi nwan zụọpụha ezilẹ-ụlọ ya wụ Nụa. Ihiẹnni Nụa mẹ kẹ ikpe gi ma ụwa. Nua nọ

* **Isi Nke Mmanaị**:4 Jẹnẹsisi 4.10

gi ẹ wụrụ onyẹ rị kẹ Osolobuẹ dọn chọ, wụrụ a makẹni o nwẹ
okukwe.
8 Ebraham nwọn okukwe. Ịya haịn o gi kweri ogẹn Osolobuẹ
gi kpọ a, sị a shi ebe o jẹnkọ d'e ye ẹ, ọ nọ jẹnmẹ bụ ọ marịn ebe
o jẹnkọ.
9 Okukwe k'o gi kwashi alị hụ Osolobuẹ kwe ẹ nkwa d'e biri
kẹ otunmuyẹ—e bisọnmẹ imẹ ọdụ. Ẹrịra kẹ Aziki lẹ Jekọpụ, ndị
rịzịkwọ ndị Osolobuẹ kwe ya wụ nkwa, bisọnmẹ imẹ ọdụ.
10 Ebraham mẹ ẹrịra makẹni o bu obi lẹ ẹnya zinmẹ obodo
ahụn nwọn iyetọ hụn k'a tọnị, obodo ahụn Osolobuẹ gi ẹka a
rofụha, tụn.
11 Okukwe kẹ Ebraham gi saẹka mụ nwa, ọsụọn'a n'ọ kagụọ
ẹgẹdi ọda-ọda; ọsụọn'a nị Sara lẹ enwẹn ẹ wụ agan. Makẹni,
Ebraham gi ẹ dọn nị Chuku hụn kwe nkwa, furu wẹ gi e dọn
ẹnya, n'o jẹnkọ d'e mẹzu nkwa a.
12 Ya okẹnnyẹ ohuni ẹhụ a nwụnhụngụụ ebe ịmụ-nwa rị nọ
mụ ụmụ bukẹnmẹ ọda—nọkẹ kokisẹ rị elu-igwere, nọkẹ ẹjan rị
mkpẹnrẹn ohimin hụn wẹ ghalẹni a saẹka a gụngụụ.
13 Ndịnị ile kwọndọn okukwe nwụn, bụ w'e ke nwọnhẹn
ihiẹn ndị hụ Osolobuẹ kwe wẹ nkwa, kanị, e lechegụọnị wẹ
ihiẹn ndị hụ, gi ịghọghọ nabanhan wẹ. Wẹ kwerizikwọ nị wẹ
wụ itumunyẹ imẹ ụwanị, e kuzikwọ a.
14 Ndị e ku ẹnịna rị a ghọsị n'o nwọngụọ alị ẹnya wẹ rị hụn
wụ nke wẹ.
15 Omẹni alị hụ wẹ gha pụha kẹ wẹ te rị e ro, efe te hụ a w'e
gi kin-azụụn.
16 Kanị, wẹ rị a chọ alị hụn ka mma, ya wụ, nke elu-igwee.
Ya haịn ifẹnrẹn gilẹni e mẹ Osolobuẹ ịza Osolobuẹ wẹ, makẹni,
ezioku-ezioku, o nwẹghọ obodo ọ kwademẹni wẹ.
17 Makẹni Ebraham nwọn okukwe, ogẹn Osolobuẹ gi lele ẹ,
ọ nọ bịa d'e gi Aziki chụ ẹjan. Onyẹ nwẹn wẹ kwe nkwa ndị hụ
nọ mẹmẹ n'ọ gi akpụ nwa a ohu chụ ẹjan!
18 Nwa nwẹn wẹ gwa a oku ẹ, sị, "Ẹka Aziki kẹ ụmụ wẹ jẹnkọ
d'a kpọ nke i k'a gha bịa."
19 Ebraham gi ẹ dọn ni Osolobuẹ k'a saẹka weli onyẹ nwụnnị.
Kẹ ihiẹn ile dọn mẹ, ọ rịchanrịnhụ kẹ ebe ọ nọ gha imẹ ọnwụn
nwẹhẹnzi Aziki nke-esi.
20 Aziki nwọn okukwe. Ịya haịn o gi gọzi Jekọpụ lẹ Isọ—
kusọnmẹ ihiẹn k'e mẹ imẹ ndụn wẹ ihun.
21 Jekọpụ nwọn okukwe: o d'a nwụn, ọ nọ gọzi onyẹ-onyẹ
imẹ ụmụ Josẹfụ ẹbụọ, gi ọkpọ a wuzo, hulụa isi, fe Osolobuẹ.
22 Josẹfụ nwọn okukwe: ogẹn o gi jẹnkọ d'a nwụn, ọ nọ ku
oku ọpụpụ ụmụ Izrẹlụ jẹnkọ d'a gha Ijiptu pụ, gwa wẹ kẹ wẹ
k'e mẹ ọkpụkpụ a.

23 Ndị mụ Mozizi nwọn okukwe. Ya haịn wẹ gi zuemẹ Mozizi
gha ogẹn wẹ gi mụ a d'e ru ifọn ẹtọ, makẹni wẹ hụn a nị ọ wụ
nwa pu mma ọda-ọda, atụnị wẹ egun iwu hụ eze ye.
24 Mozizi nwọn okukwe: ogẹn o gi suepụha, ọ nọ jụ w'a kpọl'a
nwa nwa-okpoho Fẹro, eze alị Ijiptu.
25 Ọ hanrịn n'ọ ka mma nị ya lẹ ndị nke Osolobuẹ wịrị ta
afụnfụn karị imẹ Osolobuẹ njọ ebe ọ n'a chọ n'o ri-ụwa, iri-ụwa
hụn ghalẹni a tọ.
26 O gi ẹ dọn nị mkpari lẹ nlegberi hụn gi ifiri Kraịstị bịanị
ịhịan wụ akụ-lẹ-ụba hụn ka akụ-lẹ-ụba rị Ijiptu. O mẹ ẹrịra
makẹni o bu ẹnya zinmẹ ụgwọ-ọrụn lalanị.
27 Makẹni o nwẹ okukwe, ọ nọ gha Ijiptu pụ; egun atụn'a
nị iwe jẹnkọ d'e we eze wụ Fẹro. O leni ẹnya azụụn, kama, o
dinsọnmẹ lẹkẹ sị ọ rị e legha Osolobuẹ, onyẹ ahụn wẹ ghalẹni
e legha ẹnya.
28 Okukwe k'o gi mẹ Mmẹmmẹ-Nghafe lẹ Ifesọnmẹ ẹdeke ye
ọnụmụzọ, hụn o gi mẹ ni mmọn-ozi hụ rị e gbu ụmụ ikẹnnyẹ
ibuzọ ndị Ijiptu e gbuni ụmụ ikẹnnyẹ ibuzọ ndị Izrẹlụ.
29 Okukwe kẹ ndị Izrẹlụ gi ghafe Ohimin-Ufie lẹkẹ sị wẹ
ghakọ akpakalị. Kanị, ogẹn ndị Ijiptu gi chọ nị wẹ nwẹn ghafe,
mirin nọ rukpumẹ wẹ, wẹ nọ ragbu enwẹn wẹ.
30 Okukwe ndị Izrẹlụ nwẹ kẹ ụgba Jẹriko gi dan ogẹn wẹ gi
jẹnhunmẹgụụ a akpụ-ụhụọhịn ẹsa.
31 Okukwe ịgbaraja hụ wụ Rehabụ nwẹn haịn o gilẹni sọn
ndị hụn nufụ isi la ntikpọ—makẹni o gi ifiri okukwe ẹ gi udọn
nabanhan ndị Izrẹlụ hụ gi nzuzue bịa d'e lele alị wẹ wụ Jẹriko.
32 Kị m k'e kuzi nwan? Ogẹn arịa, nkẹ m'e te kumẹ oku
Gidiọnị lẹ Barakị lẹ Samsịnị lẹ Jẹfta; oku Defidi lẹ Samuẹlụ lẹ
ndị-amụma mbụ-mbụ—
33 ndịnị ile nwọn okukwe—gi ẹ mẹri alị rị ichẹn-ichẹn; gi ẹ kị
ọkịkị zinrinni; gi ẹ nwọnhẹn ihiẹn Osolobuẹ kwe wẹ nkwa a;
gi ẹ kpukinsọnmẹ ẹwọrọ ọnụ;
34 gi ẹ tinyụn okẹn-ọkụn; gi ẹ wanahịn ogbugbu wẹ te k'e gi
ọpịa-agha gbu wẹ; gi ẹ nwọnhẹn ikẹn ebe ndụn gụgụụ wẹ; gi ẹ
kpa ikẹn agha; gi ẹ chụzịza ndị-agha ndị alị ọzọ.
35 Ikpoho ndị hụ imẹ wẹ nwẹ okukwe, Osolobuẹ nọ gi ẹ
welini wẹ ndị nke wẹ nwụnhụgụnị.
Nke ndị ọzọ wụ nị wẹ gi ifiri okukwe wẹ mẹshi wẹ ikẹn ọda-
ọda, kanị a jụ wẹ w'a hatulẹ wẹ, hụn nkẹ w'e gi tuhu okukwe
wẹ, makẹni wẹ nwụn, wẹ k'e lihizi rị ndụn ka mma.
36 A kpa wẹ ndị ọzọ ye ẹmụ makẹ okukwe wẹ, gbu wẹ
mkpịnsịn; e kẹndẹ wẹ ndị hụ imẹ wẹ ẹgbụn, tụ wẹ ye ụlọ-ngan—
makẹ okukwe wẹ.
37 E gi wẹ ọmụma magbu ndị hụ imẹ wẹ; a kpọwa wẹ ndị hụ
imẹ wẹ ụzọ ẹbụọ; e gi wẹ ọpịa-agha gbu ndị hụ imẹ wẹ.

Akpụkpọ atụnrụn lẹ akpụkpọ ewu sụọ kẹ w'a hụn e yi, e nwẹ
wẹ ihiẹn ọwụlẹ mọbụ ndị e yeni wẹ ẹka; e kpokpo wẹ wẹ; e mẹja
wẹ wẹ!
38 Ụwanị efuruni ndị nọ ẹrira! W'a wahunmẹ imẹ atụ lẹ elu-
ugu lẹ imẹ okporo lẹ ọnụ ndị rịsọnmẹ alị.
39 Eziẹ, wẹ ku oku ndịnị ile ọhụnma makẹ okukwe wẹ,
kanị, o nwọnni onyẹ ọwụlẹ imẹ wẹ hụn nwọnhẹn **ihiẹ**n **ahụ**n
Osolobuẹ kwe nkwa a.
40 Makẹni, Osolobuẹ kwademẹni ẹnyi ihiẹn ka mma, hụn o gi
mẹ ni ezukọ wẹ oke bụ ẹnyi a rị a.

Isi Nke Mmębụọ

Nị Ẹnyi Sọnmẹ Nzọmụkụ Kraịstị
(Mat 11.28-30)

1 Ya wụ, ebe o mẹ nwan ni igunrun ndị ọshẹri han ẹnịna
fihunmẹ ẹnyi lẹkẹ ọgbọ*, nị ẹnyi latọ nwan ihiẹn ọwụlẹ hụn a
nyịndannị ẹnyi, natọzịkwọ njọ ahụn e mẹsọnmẹ ẹnyi uke. Nị ẹnyi
dikẹnmẹ, gba ọsọnị Osolobuẹ ketọnị ẹnyi,
2 bu ẹnya zinmẹ Jizọsị, hụn wụ mbidọn lẹ ọgụgụ okukwe ẹnyi;
hụn gi ifiri ịghọghọ hụn rị e che n'ẹ dingbu obe hụ, legberi
ifẹnrẹn rịn'a. Ọ nọdịgụọ nwan alị ẹka-nni ukpo Osolobuẹ.
3 Rokpọ nị onyẹni dingbu ihiẹn ahụn ile ẹka ndị-njọ—
amamgbe ndụn a gụụ ụnụ mọbụ ụnụ e tuhu okukwe ụnụ.
4 Ọgụnnị ụnụ rị e che njọ, ụnụ e ke cherudẹ ẹ ebe ọ nọ napụ
ụnụ ndụn ụnụ.
5 Ụnụ a zọgụọdẹ oku nkasị-obini Osolobuẹ ku, hụn o gi a gba
ụnụ umẹ nọkẹ ụmụ a ra? Ọ sị,
"Nwa m,
elegberilẹ afụnfụn Di-nwọnni-ẹnyi gi a zụn ị;
anịlẹ ndụn gụụ ị ebe ọ rị a jụgbọ ị;
6 makẹni,
afụnfụn kẹ Di-nwọnni-ẹnyi gi a zụn
onyẹ o bu obi;
onyẹ hụn ọ nabanhan nọkẹ nwa a
k'ọ fịan mkpịnsịn."
7 E digbu ni nwan afụnfụn, e weri ẹ nọkẹ ọzụnzụn. Osolobuẹ
gi ẹ a ghọsị nị ụmụ a kẹ ụnụ wụ nke-esi. Elee nwa kẹ nẹdi ẹ
ghalẹni e ye afụnfụn ebe ọ n'a zụn a?
8 Omẹni eyeni wẹ ụnụ afụnfụn wẹ gi a zụn nwa kẹ wẹ dọn e
ye onyẹ ọwụlẹ wụ nwa nke-esi, ya wụ nị ụnụ ẹlẹ ụmụ nke-esi.
9 Ebe o mẹ ni ẹnyi a gbayeghọ ndị nẹdi ẹnyi rị elu ụwanị ogẹn
wẹ gi e ye ẹnyi afụnfụn wẹ gi zụn ẹnyi, o furuni nị ẹnyi wepụha
obi ẹnyi bu enwẹn ẹnyi che okpuru Nẹdi ẹnyi nke imẹ Mmọn
wụ Osolobuẹ, kẹni ẹnyi hụn ụzọ nwọn ndụn?

---

* **Isi Nke Mmę**b**ụọ**:1 *Griki:* orukpu

10 Ndị nẹdi ẹnyi e yeghọ ẹnyi afụnfụn ẹkẹrẹ ogẹn ebe wẹ n'a
zụn ẹnyi kẹ wẹ marịnhan, kanị ya lẹ enwẹn ẹ wụ Osolobuẹ gi
afụnfụn a zụn ẹnyi kẹni ọ rịnị ẹnyi mma nke-esi, kẹni ẹnyi sọn ẹ
rị nsọ.
11 Afụnfụn w'e ye ịhịan wẹ gha a zụn a ra sụọ ụsụọ ogẹn hụ
ịhịan gi rị imẹ ẹ, ụfụ k'ọ fụ. Kanị, omẹgụụ, ọ mịpụha nị ndị wẹ
gi ẹ zụn mkpụrụ, hụn wụ udọn lẹ ibi kẹ Chuku chọ.

Ndụnmọdụn Lẹ Ẹka-ntịn

12 Gbakẹnmẹ ni nwan ẹka, ụnụ a gbakẹnmẹzịkwọ mkpụ-ụkụ
ndị ahụn rị a ma nni.
13 Kwa nị nị nwan ọkụ ụnụ ụzọ zinrinni, kẹni ụkụ rịlẹni ikẹn
hụn ụzọ dịnhịn, amamgbe ọ kwapụ.

Ajụkwọlẹ Ni Eyemẹka Osolobuẹ!

14 A lịlịma nị nị udọn a rị ẹgbata ụnụ lẹ onyẹ ọwụlẹ lẹ ni ụnụ a
rịzịkwọ nsọ, makẹni onyẹ rịlẹni nsọ ahụnkọ Onyẹ-nwọnni-ẹnyi.
15 Hụn n'a n'o nwọnni onyẹ ẹfọma Osolobuẹ fie; nị ize
arịnị imẹ igunrun ụnụ, buhẹ nsọngbu, mẹrụ ndị bu ọda—ẹrịra
mkpọgụn dọn e suepụha.
16 Hụnzịkwọ n'a nị o nwọnni onyẹ rị a ghẹrẹni, mọbụ onyẹ
nọkẹ Isọ—hụn nwọnlẹni ihiẹn ọ kpọ ihiẹn Osolobuẹ, hụn gi ifiri
ọkwa ihiẹn-oriri ohu repụ ọnọdị nwa-ibuzọ ọ wụ.
17 Ụnụ a marịnghọ nị omẹgụụ, ọ nọ chọ nị o nwọnhẹn ngọzi
hụ, kanị a jụ w'a; ọ sanị ẹka gbehutọ ihiẹn, ọsụọn'a n'o gi ẹnya-
mirin chọ ngọzi hụ.
18 Makẹni, ẹlẹ ihiẹn wẹ a saẹka e mẹtụ ẹka kẹ ụnụ bịa d'e
kunrun—nọkẹ kẹ ụmụ Izrẹlụ dọn bịa Ugu Saịnaị; ẹlẹ okẹn ọkụn
rị e nwunni lẹ ishi lẹ ebe wẹ nọ a kwan "okokoko!"; ẹlẹ okẹn
ufere rị a kpọnị.
19 Ẹlẹ olu opi rị a hannị lẹ olu rị e ku ihiẹn o mẹ ni ndị nụn'a
nọ rịọma nị asa wẹ ẹka nụzị—
20 makẹni obi wẹ asanị ẹka bu iwu o ti: nị, "Ihiẹn ọwụlẹ ẹhụ
a mẹtụ ugu hụ, wẹ magbu ẹ, ọsụọn'a nị anụ rọ"!
21 Ihiẹn ile wẹ rị a hụn a wụkẹnmẹkẹ ihiẹn egun, nke wụ nị,
Mozizi lẹ enwẹn ẹ nọdẹ sị, "Egun rị a tụ m, ẹhụ rị a ma m nni!"
22 Mba! Ugu Zayọnụ kẹ ụnụ bịa, obodo uku Osolobuẹ rị
ndụn, Jerusalẹm hụn rị elu-igwee; ụnụ bịa d'e kunrun igunrun
ndị mmọn-ozi wẹ ghalẹni a sa ẹka a gụn; ụnụ bịa d'e kunrun ndị
rị e mẹ mmẹmmẹ, a ghọghọ.
23 Ụnụ a bịagụọ d'e kunrun igunrun ụmụ ibuzọ Osolobuẹ,
hụn wẹ deye ẹfan wẹ elu-igwee. Ụnụ a bịagụọ d'e kunrun
Osolobuẹ hụn wụ ọka-ikpe ịhịan ile. Ụnụ a bịagụọ d'e kunrun
ndị bi elu kẹ Osolobuẹ dọn chọ hụn Osolobuẹ mẹgụụ nwan
mmọn wẹ zu oke.
24 Jizọsị kẹ ụnụ bịa d'e kunrun, onyẹ hụn e wegbama Os-
olobuẹ lẹ ịhịan imẹ nkwerigbama ọhụn. Ụnụ a bịagụọ d'e

kunrun ędeke-nfesọnmę ahụn hụn rị e ku ihiện ka mma karị
mmęgwarị ahụn ędeke Ebęlụ sị wę męgwarị, makęni ọnwan sị
gbagharị.
25 Hụnkwọ n'a nwan nị ụnụ apanị oku Osolobuę, onyę ahụn
rị a gwa ụnụ oku ogęnni. Makęni, omęni awanahịnnị wę ogęn
hụ wę gi pa oku Mozizi hụn nọ elu-ụwanị ogęn ahụn a dọ wę
ęka-ntịn, ęnyi asakọkwọ ęka wanahịn kaka, omęni ęnyi a pa oku
Osolobuę hụn gha elu-igwee a dọ ęnyi ęka-ntịn.
26 Ogęn hụ, ụwa kę olu ę zinzin; kanị, ogęnni, o kweguọ
nkwa, sị, "M k'e zinzinzi ihiện ile: ęlęzi ụwa sụọ kę m sikọ nwan
d'e zinzin, m k'e zinzinzikwọ elu-igwere ile lę ihiện rịn'a."
27 Okuni o ku: "M k'e zinzinzi" rị a ghọsị nị Osolobuę sikọ
d'e wepụ ihiện ndị hụ wę a sa ęka e zinzinfụ, ya wụ ihiện wę
ke eke, kęni ọ hụn ụzọ họdụ hụn wę ghalęni a saęka e męhunmę.
28 Ebe o mę nwan nị ęnyi rị e nwọnhęn alị-eze hụn wę ghalęni
a saęka e męhunmę, nị ęnyi gi nwan ekele lę egun lę ęhụ-
ọmụma-nni fe Osolobuę ofufe furu hụn ọ nabanhan;
29 makęni ezioku-ezioku, Chuku ęnyi wụ ọkụn hụn e bu ihiện
e ri.

Isi Nke Mmętọ

Obibi Hụn A Sụọ Osolobuę Ụsụọ

1 E nwę ni ihiện-ọsụsụọ umunę ụnụ imę Kraịstị ogęn ile.
2 Egikwọlę ni ịnabanhan ndị ọbịa gu egu—makęni, o nwọngụọ
ndị gi ęnịna nabanhan ndị mmọn-ozi, lee wę ọbịa—bụ a marịn
wę nị ndị-mmọn ozi rọ.
3 A nyanhan nị ndị rị ụlọ-ngan nọkę sị ụnụ lę wę rị ụlọ-ngan; a
nyanhan nị ndị wę rị e męshi-ikęn nọkę sị ụnụ kę wę rị e męshi
ikęn.
4 Gbayekęnmę ni ọlụlụ di-lę-nwunyę; kę di kę nwunyę ewi-
wikwọlę enwęn ę, męrụ elu-ukpo wę*—makęni Osolobuę
jęnkọ d'a ma ndị ughęrę ikpe.
5 Anịkwọlę ni egho a sụọ ụnụ; a nị nị ihiện ụnụ nwọn e jun
ụnụ ęfọ. Makęni, Osolobuę e kuọlę, sị, "Ahapụkọ m ụnụ mọbụ
la ụnụ tọ."
6 Ya wụ, ęnyi k'a saęka dụ ęka obi, sị,
"Di-nwọnni-ęnyi wụ onyę e yeni m ęka,
egun atụkọ m;
kị ịhịan k'a saęka mę m?"
7 Nyanhan nị ndị-ndu ụnụ, hụn gwa ụnụ oku Osolobuę;
lekpọ nị ihiện ndụn wę rụnpụha; kịnrịn nị okukwe wę.
8 Kę Jizọsị Kraịstị rị ụnyanhụn k'ọ rị tannị; ọ k'a rị ęrịra jęnrin
ejęn.

---

* **Isi Nke Mmętọ**:4 Di esọnlę okpoho ọzọ; nwunyę esọnlę okęnnyę ọzọ.

9 Awụkwọlẹ ni ndị wẹ gi nkuzi rị ichẹn-ichẹn e dufie; makẹni
ọ rịka mma ebe ọ nọ mẹ ni eyemẹka Osolobuẹ kẹ obi gi ru
ịhịan alị, nị ẹlẹ idọnmẹsọnmẹ iwu ihiẹn-oriri—iwu ihiẹn-oriri
hụn bantulẹni ni ndị e dọnmẹ ni wẹ erere.
10 Ukpo nchụ-ẹjan nke ẹnyi wụ ụdị hụn o mẹ ni ndị nchụ-ẹjan
hụn a rụn imẹ Ọdụ-ofufe akan hụ efuruni nị wẹ ri ihiẹn rị n'a.
11 Onyẹ-isi nchụ-ẹjan Ofufe-akan hụ e webanhan ẹdeke anụ
wẹ gi chụ-ẹjan njọ imẹ Ebẹhụ Kachanrịn Nsọ, kanị w'e bu anụ
hụ e shi ebe ịhịan bilẹni d'a dụn ọkụn.
12 Ya haịn Jizọsị gilẹni nọ imẹ obodo nwụnhụn, kama wẹ gha
imẹ obodo wepụ a d'e gbu, kẹni ọ hụn ụzọ gi ẹdeke ẹ dọn ndị
ịhịan nsọ.
13 Nị ẹnyi gha nwan imẹ obodo pụ, buru ẹ ebẹhụ ịhịan bilẹni
—d'e sọn ẹ narịn ihiẹn ifẹnrẹn wẹ mẹ ẹ,
14 makẹni ẹnyi e nwọn obodo ọwụlẹ hụn k'a tọnị elu ụwanị
ẹnyi rị; kama, ẹnyi rị a tụ ẹnya obodo hụ lalanị.
15 Nị ẹnyi ghama nị nwan ẹka Kraịstị a ja Osolobuẹ mma
ogẹn ile, makẹni ebe Osolobuẹ rị, ọhụn wụ ẹjan ẹnyị rị a
chụyen'ẹ—mkpụrụ ọ rị a ghọrị ụgb'ọnụ ndị rị e fen'ẹ, a kpọku
ẹfan a.
16 Hụn n'a nị ụnụ hụ e mẹ mma lẹ nị ụnụ e keye ibe ụnụ ihiẹn
ụnụ nwọn, makẹni ụdị ẹjannị a sụọ Osolobuẹ ụsụọ.
17 E humẹ ni ni ndị-ndu ụnụ isi; e bu ni enwẹn ụnụ e che
okpuru wẹ. Makẹni, wẹ rị e lepụ umẹ-ndụn ụnụ ẹnya. Wẹ
jẹnkọ d'e ye Osolobuẹ mgbakọ banyeni ụnụ. Hụn n'a nị wẹ gi
ịghọghọ ye ya wụ mgbakọ, ẹlẹ ẹnya-mirin, makẹ ọ gha a jọ ụnụ
njọ.
18 E mẹ ni ni ẹnyi ekpere. Makẹni, ẹnyi a marịnghọ nị obi ẹnyi
rị ọchan, nị ẹnyi a chọzịkwọ nị ẹnyi e bi obibi nwẹ ọghọ imẹ ihiẹn
ile ẹnyi rị e mẹ.
19 M rị a rịọkẹnmẹ ụnụ, mẹ ni ihiẹnni, kẹni wẹ hụn ụzọ
wekinhẹn m ebe ụnụ rị ẹgwa.

Ekpere

20 Osolobuẹ e ye udọn; ịya gha ọnwụn wekinhẹn Di-nwọnni-
ẹnyi wụ Jesu, okẹn onyẹ-ndu atụnrụn ahụn wẹ gi ẹdeke ẹ (ya wụ
ọnwụn a) biye nkwerigbama itẹbitẹ hụ Osolobuẹ tumẹ ẹka;
21 ya dodo yechanrịn ụnụ ihiẹn ile rị mma hụn ụnụ e gi mẹ
uche ẹ. Ya dodo mẹ ẹ, kẹni ihiẹn a sụọn'a hụn ụzọ e mẹ imẹ
ndụn ẹnyi ghahanị Jesu Kristi. Ọghọ ya rịnị Jizọs' Kraịstị ogẹn
ile jẹnrin ejẹn! Isẹẹ.

Oku Ịkpazụụn

22 M rị a rịọ ụnụ umunẹ m, dodo, nabanhan nị oku nkasị-
obini m de ni ụnụ, n'o suekẹni.

23 M chọ nị ụnụ marịn nị a hatugụọ wẹ nwẹnẹ ẹnyi wụ
Timoti—n'ọ ghagụọ ụlọ-ngan pụha. Mmẹ lẹ 'ya jẹnkọ d'a wị m
lalanị d'a hụn ụnụ, omẹni ọ bịaghọ ẹgwa.
24 Kele ni ndị-ndu ụnụ ile lẹ ndị-nsọ ile. Ndị hụn gha Itali bịa
rị ekele ụnụ.
25 Ẹfọma Osolobuẹ ya rịnị ụnụ ile. Isẹẹ.

Ẹkụkwọ-Ozi
Jemisi
De

1 Mmẹ wụ Jemisi de ẹhụhụọ-ozini. M wụ igbọn Osolobuẹ lẹ
Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu Kristi. M rị e dejẹnni ndị ikpun-ụlọ
mmẹbụọ alị Izrẹlụ, hụn rịsọnmẹ alị ndị ọzọ rị ichẹn-ichẹn ya;
e kele m ọnụ!

Afụnfụn, Okukwe Lẹ Amamihiẹn

2 Umunẹ m, ogẹn ọwụlẹ ụdị ọnwụnwan rị ichẹn-ichẹn gi a
bịanị ụnụ, weri n'ẹ nị ihiẹn ụnụ e gi ghọghọ rọ—
3 makẹni ụnụ a marịnghọ nị wẹ lele okukwe ụnụ, o wẹhẹni
ụnụ ndidi.
4 Nị nị nwan ndidi rụnchanrịn ọrụn a, kẹni ụnụ hụn ụzọ wụrụ
ndị ka ẹhụ, zu oke, nwọnlẹni ebe wẹ nọ a la azụụn.
5 Onyẹ ọwụlẹ rị imẹ ụnụ hụn marịnlẹni ihiẹn o k'e mẹ, ya
mẹ ekpere rịọ Osolobuẹ hụn a shịapụ ẹfọ e ye ihiẹn—o k'e ye ẹ
amamihiẹn.
6 Kanị, ya gikwọ okukwe rịọ; y'e gikwọlẹ obi ẹbụọ, kaka.
Makẹni, onyẹ obi-ẹbụọ nọhụ kẹ ebiri-mirin ohimin hụn ufere
rị e nu, e nuhunmẹ.
7 Onyẹ nọ ẹrịra y'e rokwọlẹ n'o k'e nwọnhẹn ihiẹn ọwụlẹ ẹka
Di-nwọnni-ẹnyi,
8 makẹni onyẹ obi-ẹbụọ k'ọ wụ; imẹ ihiẹn ile o mẹ, a ra sa ẹka
kwademẹ obi ẹ, mẹ ihiẹn ọwụlẹ.

Egbeyelẹ Ni Onyẹ Ọwụlẹ

9 Onyẹ ọwụlẹ kwerini bụ ọ wụ ogbẹnnyẹ, ya ghọghọma nị
Osolobuẹ e bushigụọ a elu;
10 hụn wụ ọdafịn ya ghọghọma ni e wetugụọ w'a anị. Makẹni,
ndị-ịdafịn jẹnkọ d'a ghafe kẹ obobo ọfịa:
11 anwụn wahụ, ẹfịfịa rị ọfịa e shinwụn, obobo ẹ a danfụ,
mma a agụụ! Ẹrịra k'ọ rịzị nị ndị-ịdafịn, wẹ k'e shinwụn ebe
wẹ rị e bi elu wẹ.

Ọnwụnwan

12 Onyẹ ọwụlẹ gi ndidi sọn ọnwụnwan k'a narịn ngọzi, makẹni,
ọ fụha ọhụnma, Osolobuẹ e gi ndụn ahụn o kwe ndị ihiẹn ẹ a sụọ
nkwa a tu onyẹ ahụn ugọn mmẹri.
13 Ọnwụnwan bịa nị ịhịan, y'a sịkwọlẹ, “Osolobuẹ rị a nwan
m.” Makẹni, eje-ihiẹn ara gụn Osolobuẹ ẹgụn omumẹ; ya lẹ
enwẹn ẹ ara nwanzịkwọ ịhịan.
14 Nị ọnwụnwan bịanị ịhịan wụ nị eje-ihiẹn la a ẹnya, gụnma a.

15 Ihiẹn ọlịla-ẹnya kwọnkẹnmẹgụụ ịhịan, ọ mụpụha njọ; njọ
karagụụ, ọ mụ ọnwụn.
16 Umunẹ m, anịkwọlẹ ni wẹ dufie ọnụ.
17 Makẹni, ihiẹn ile wẹ shịapụ-ẹfọ ye lẹ ihiẹn ọwụlẹ zu oke wẹ
e ye eye gha elu-igwee, ẹka Osolobuẹ, bịa. Osolobuẹ wụ Nẹdi
hụn e ye ukpẹ ile rịnị hụn ghalẹni e bi ẹkanaị—a ra gbehutọ, ara
yebe ukpẹ, yemẹ ishi.
18 Ịya kwademẹ obi ẹ, shịapụ ẹfọ mụdọnzi ẹnyi, ghahanị oku
ẹ hụn wụ ezioku, kẹni ẹnyi wụrụn'a mkpụrụ-ibuzọ ọ gha imẹ
ihiẹn ile o ke ghọrị.

Ịnụ Oku-Chuku Lẹ Igi Ẹ Bi

19 Umunẹ m rị m obi, marịn nị ọnwan: onyẹ ọwụlẹ ya a nụkpọ
oku; y'e kukẹnrinlẹ oku; y'e bukẹnrinlẹ olulu—
20 makẹni olulu ịhịan ara rụnpụha ihiẹn Osolobuẹ chọ.
21 Wepụ nị nwan ihiẹn ile ru unyin lẹ eje-ihiẹn ile ụnụ rị e gi
e mẹkarị enwẹn ọnụ; ọnụ e welụa enwẹn ụnụ alị, nabanhan
oku Osolobuẹ wẹ kụnye imẹ obi ụnụ, hụn k'a s'ẹka zụọpụha
umẹ-ndụn ụnụ.
22 Kanị, e gikwọ nị ya wụ oku Osolobuẹ e bi; awụkwọlẹ ni
ndị a nụ ọnụnụ sụọ, hụn rị e dufie enwẹn wẹ.
23 Makẹni, onyẹ ọwụlẹ hụn a nụ oku-Chuku bụ ara gi ẹ bi
nọhụ kẹ onyẹ gihụ ughegbe lee enwẹn ẹ.
24 Ẹghẹẹ. Makẹni, o leghahụ enwẹn ẹ, gha ebẹhụ pụ, ọ zọ kẹ
ọ nọ ozigbo.
25 Kanị, nke ndị hụn e leban ẹnya iwu hụ zu oke wụ oku
Osolobuẹ, hụn e mẹ ịhịan e nwọnrin enwẹn ẹ, omẹni w'e
dikẹnmẹ, mẹsọnmẹ ihiẹn ọ chọ—nị emẹni wẹ ndị a nụ, a zọ
ihiẹn wẹ nụ, kanị ndị e gi ẹ e bi, Osolobuẹ k'a gọzi wẹ makẹni
wẹ rị e gi ẹ e bi.
26 Onyẹ hụn sị n'ọ rị e fe Osolobuẹ bụ ara kwọndọn ire ẹ, rị e
dufie enwẹn ẹ; ofufe ẹ wụ ihiẹn-ẹti.
27 Ezigbo ofufe zu oke, rụlẹni arụ ẹnya Osolobuẹ Nẹdi ẹnyi
wụ hụnnị: ilepụ ndị nwọnlẹni nnẹ mọbụ nẹdi lẹ ndi di wẹ
nwụn ẹnya ebe wẹ rị a ta afụnfụn—lẹzi idọnmẹ enwẹn ịhịan
makẹ ụwa gha e mẹrụ a.

Isi Nke Ẹbụọ

Egbeyelẹni Ịhịan

1 Umunẹ m, ebe o mẹ nwan nị ụnụ kweri ni Di-nwọnni-ẹnyi
wụ Jesu Kristi, Di-nwọnni-ẹnyi nwẹ ọghọ, nị ụnụ wụrụzị ndị e
gbeyeni ịhịan?
2 Omẹni onyẹ yi ẹkwa-ọma ṅanrannị, yisọnmẹ ọla-ẹka goru, a
banhan ebe ọnụ rị e zu, nị ogbẹnnyẹ yi ẹkwa rịlẹni mma kaka
a banhanzịkwọ ebẹhụ,

3 ọnụ a gbaye hụn kẹn ekikẹn rị mma, sị a, “Dodo, nọdị alị
ocheni rị mma,” sị hụn ogbẹnnyẹ, “Wuzo ebẹhụ,” mọbụ “Nọdị
ebeni ụkụ m rị”—
4 ọhụn a ghọsịgụọnị nị ụnụ e gbeyeni ịhịan imẹ igunrun ụnụ,
ni ụnụ e gi obi zinrinlẹni e mẹ ihiẹn ụnụ?
5 Umunẹ m rị m obi, gọn ni ntịn! Osolobuẹ a họrịgụọnị ndị-
igbẹnnyẹ? Ẹghẹẹ, ọ họrịgụọ ndị-igbẹnnyẹ imẹ ụwanị nị wẹ wụrụ
ndị-ịdafịn imẹ okukwe, wụrụzịkwọ ndị k'a banye Alị-eze hụ o
kwe ndị nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ a nkwa.
6 Kanị, ụnụ e legberi ndị-igbẹnnyẹ! Ẹlẹ ndị-ịdafịn a kpangbu
ụnụ? Ẹlẹ wẹ a dọjẹn ụnụ ọgwa?
7 Ẹlẹ wẹ e kutọ ẹfan Onyẹ hụ rịchanrịn mma hụn ụnụ rị a za?
8 Omẹni ụnụ e dọnmẹ iwu hụ Eze ye kẹ wẹ dọn de ẹ imẹ
Ẹkụkwọ-nsọ, iwu hụ hụn sị, “Ihiẹn ibe i ya sụọ ị kẹ ị ihiẹn i dọn
a sụọ i”—ụnụ e mẹgụọ ihiẹn rị mma.
9 Kanị, omẹni ụnụ e gbeyeni ịhịan, ụnụ rị e mẹ njọ, ikpe a
maọlẹ ụnụ makẹni ụnụ rị a dan iwu.
10 Makẹni, onyẹ dọnmẹchanrịn iwu ile—dan ohu, ikpe a
maọl'a nọkẹ onyẹ danchanrịn iwu ile.
11 Makẹni, Osolobuẹ ohu hụ hụn sị, “Aghẹrẹlẹ,” ịya sịzịkwọ,
“Egbulẹ ọchụ.” Ya wụ, omẹni y'e gbu ịhịan, y'a danchanrịngụọ
iwu hụ ile—ọsụọn'a nị y'a ghẹrẹni.
12 Ya wụ, kẹ iku-oku kẹ omumẹ, e mẹchanrịn nị wẹ kẹ ndị wẹ
k'e gi iwu hụ e mẹ ịhịan e nwọnrin enwẹn ẹ kin ikpe.
13 Makẹni, onyẹ ọwụlẹ mẹlẹni ebere, wẹ jẹnkọnị d'e kin ẹ
ikpe, emẹkọnị w'a ebere. Ebere y'e mẹri ikpe-ọmụma.

Okukwe Lẹ Ọrụn

14 Umunẹ, elee erere k'ọ ban n'ị sị nị i nwọn okukwe, omẹni
y'e gin'ẹ rụn ọrụn? Nị okukwe ahụn saẹka zụọpụha ị?
15 Omẹni ẹkwa ezuni onyẹ nke Kraịstị ibe ụnụ ukun mọbụ nị
ihiẹn o k'e ri ụhụọhịn hụ a rị a,
16 onyẹ ohu imẹ ụnụ a sị a, “Ijẹn ẹwẹrẹ-o! Oyi atụkwọlẹ-i-o!
Rijunkwọ ẹfọ-o!”—kanị, y'e yen'ẹ ihiẹn ẹhụ a chọ. Elee erere
k'ọ ban?
17 Ya wụ, okukwe nọdịnị bụ egini w'ẹ rụn ọrụn a
nwụnhụngụọ.
18 Kanị, ịhịan k'a sị, “Onyẹ lẹ nke ẹ rọ: nke i wụ okukwe, nke
m wụ ọrụn.”
Azịza m wụ, “Ghọsịdẹle m kẹ onyẹ ọwụlẹ e gi saẹka nwọn
okukwe nke-esi bụ ọrụn arị a. Mmẹ nwẹn, m jẹnkọ d'e gi ọrụn
m ghọsị ị okukwe m.”
19 Y'e nwọnghọ okukwe nụ—hụn i gi kweri nị Osolobuẹ
ohu sụọ rị, ẹlẹ ịya? Y'e mẹkẹ-o! Kanị, eje-mmọn kwerizikwọ
ekweri!—ya kẹ egun gi a tụ wẹ, ẹhụ hụ a ma wẹ nni!

20 Onyẹ-nzuzu! Ị chọ nị wẹ ghọsị ị nị okukwe nọdịnị bụ y'e
gin'ẹ rụn ọrụn a nwụnhụngụọ?
21 Ẹlẹ ihiẹn nẹdi ẹnyi wụ Ebraham rụn kẹ Osolobuẹ gi kun'ẹ
ọhụnma—ogẹn hụ o gi wẹhẹ nwa a wụ Aziki, n'o gi ẹ chụ-ẹjan
elu ukpo nchụ-ẹjan hụ?
22 Y'a hụn a? Okukwe ẹ lẹ ọrụn a rụngbama; ihiẹn o mẹ kẹ
okukwe ẹ gi zu oke.
23 Ẹrịra kẹ ihiẹn hụ Ẹhụhụọ-nsọ ku dọn mẹzu, nị, "Ebraham
kweye ni Osolobuẹ, Osolobuẹ nọ gụn a yen'ẹ, kpọ a onyẹ rị kẹ
Chuku chọ, kpọ a ọwụ a."
24 Y'a hụn a nwan nị ihiẹn onyẹ rụn kẹ Osolobuẹ gi e kun'ẹ
ọhụnma—ẹlẹ okukwe sụọ!
25 Ẹlẹ ẹrịra kẹ Osolobuẹ gizi gi ihiẹn ịgbaraja hụ wụ Rehabụ
mẹ kun'ẹ ọhụnma—ogẹn hụ o gi nabanhan ndị hụn Joshụa zi
d'e gi nzuzue lele alị Jẹriko, zuemẹ wẹ, yeni wẹ ẹka ghashi ụzọ
ọzọ wanahịn?
26 Ya wụ, k'o dọn mẹ ni ẹhụ ịhịan mmọn rịlẹni a nwụngụọ,
ẹrịra k'o dọnzi mẹ ni okukwe ọrụn rịlẹni a nwụngụọ.

Isi Nke Ẹtọ

Ịzụn Ire

1 Umunẹ m, emẹlẹ ni ndị-nkuzi, ndị-nkuzi, makẹni ọnụ a
marịnghọ nị ẹka wẹ k'e gi kin ẹnyi ndị-nkuzi ikpe k'a ka e ze.
2 Ọ rụnahịnsọnmẹ ẹnyi ile arụnahịn. Onyẹ ọwụlẹ oku-
ọnụ ghalẹni arụnahịn e zugụọ oke, ọ k'a sazịkwọ ẹka
kwọndọnchanrịn ẹhụ a ile.
3 Ẹnyi kẹnmẹ ẹshin ọnụ kẹni o humẹ ni ẹnyi isi, ẹnyi k'a saẹka
kị ẹhụ a ile.
4 Lezidẹ ụgbọ-mirin: ọsụọn'a nị e hikẹ wẹ ogbe, ọsụọn'a nị
okẹn ufere sụọ nwọn e bu wẹ—stẹrịn mẹhụ ẹkẹrẹ kẹ onyẹ a
nyan n'a gi a fị a e shi ebe ọwụlẹ ọ chọ.
5 Ẹrịra kẹ ire rịzịkwọ—mkpamkpa-ẹhụ mẹ ntịn rọ, kanị o
kukarị enwẹn ẹ!
Lezidẹ nwan kẹ ọkụn mẹ ẹkẹrẹ a dụnfụ ẹgboko!
6 Ire wụ ọkụn nke-esi. Ire nọhụ kẹ ebe wẹ nọ bu njọ han kẹ
ụwa ile che ẹnyi ẹhụ! O ruchanrịn ẹhụ ile unyin! O bu ndụn ị
ile e che imẹ ọkụn! Ọkụn ire gi a dụn gha ọkụn-mmọn a bịa.
7 O nwọnni ụdị anụ ọwụlẹ hụn a kpa anị, hụn a rị arị, hụn rị
imẹ ohimin mọbụ nnụnụ hụn ịhịan kelẹni zụn mọbụ hụn o mẹ
ni ịhịan asakọ ẹka zụn a.
8 Kanị, o nwọnni onyẹ ọwụlẹ wụ ịhịan hụn k'a sa ẹka zụn ire.
Eje-ihiẹn ghalẹni e zu ikẹn k'ọ wụ. Eje-nshi hụn e gbu ịhịan ya
jun imẹ ẹ.
9 Ya kẹ ẹnyi gi a ja Onyẹ-nwọnni-ẹnyi lẹ Nẹdi ẹnyi mma; ịya kẹ
ẹnyi gizikwọ a bụ ịhịan wẹ ke ụdị Osolobuẹ ọnụ!

10 Ọnụ ohu hụ ọjịja-mma gha a pụha kẹ ịbụ-ọnụ ghazị a pụha!
Umunẹ m, o furuni n'ọ rị ẹnịna.
11 Nị isi-mirin ohu gha ọnụ ohu a gbapụha mirin rị mma hụn
a sụọ ụsụọ lẹ hụn e lu ilu?
12 Umunẹ m, nị osisi figi mị mkpụrụ olivu? Nị osisi grepu mị
mkpụrụ figi? Mba! Ya wụ nị mirin hụn a sụọ nnu-nnu a s'ẹka
wefụha hụn a sụọ ọhụnma.

Amamihiẹn Nke Osolobuẹ Lẹ Nke Ekwensụ

13 Onyẹ marịn ihiẹn nke-esi imẹ igunrun ọnụ? Onyẹ nwẹ
nghọta? Ya gi obibi rị mma ọ rị e bi lẹ k'o dọn e welụa enwẹn ẹ
alị ghọsị nị ihiẹn ọ rị e mẹ gha ezigbo amamihiẹn a bịa.
14 Kanị, omẹni eje ẹnya-ụfụ lẹ ịchọ nke-i nke-i rị ị obi,
ezuemẹkwọlẹ ezioku rịn'a, a nyan isi nị y'a marịnguọ ihiẹn,
makẹni ntụ k'ị rị a tụ.
15 Ẹlẹkwọ enu-igwee kẹ ụdị amamihiẹn hụ gha bịa! Nke ụwa
rọ; nke ịhịan-mmaka rọ, ẹka Mmọn-nsọ arịa; nke Ekwensụ rọ.
16 Makẹni ebe ọwụlẹ ẹnya-ụfụ lẹ ịchọ nke-i nke-i rị, ebẹhụ kẹ
wẹ nọ a hụnzị isusu lẹ ụdị eje-ihiẹn ile rị ichẹn-ichẹn.
17 Kanị, nke amamihiẹn ahụn gha elu-igwee bịa—nke ibuzọ
wụ nị o nwọnni kaka eje-ihiẹn ọwụlẹ rịn'a; udọn k'ọ chọ, a ra
mẹ ikẹn-ikẹn; o lee k'ọ rị ndị ọzọ; ebere lẹ mkpụrụ rị mma jun
imẹ ẹ; a ra gbeye ni ịhịan; ihunnaị arị a.
18 Ndị-udọn marịn kẹ wẹ dọn e gi udọn a kụn mkpụrụ, ọ
mịpụha ezi-omumẹ.

Isi Nke Ẹnọ

Awụlẹ Ọwụ Ụwa

1 Elebe kẹ ikpe rịsọnmẹ imẹ igunrun ụnụ gha a bịa? Elebe kẹ
ọgụn rịsọnmẹ imẹ igunrun ọnụ gha a bịa? Ẹlẹ ihiẹn ndị ahụn a
gụngbuni ụnụ rị imẹ ụnụ a lụ agha?
2 Ụnụ chọ ihiẹn nị ụnụ enwọnhẹnni ihiẹn ụnụ chọ, ụnụ e
gbumẹ ọchụ. Ihiẹn na ụnụ ẹnya, nị ụnụ asanị ẹka nwẹhẹn ẹ ụnụ
e kpemẹ ikpe, lụma ọgụn.
Ụnụ enwọn makẹni ụnụ ara rịọ.
3 Ụnụ rịọ ụnụ ara nwọnhẹn—makẹni ihiẹn ụnụ bu obi arị
mma: ụnụ rị a rịọ hụn ụnụ e gi mẹ ihiẹn a sụọ nị ụnụ.
4 Ndị obi wẹ rịlẹni ụzọ ohu! Ụnụ amarịn nị ịwụ ọwụ ụwa wụ
ịwụ eṅẹnrẹn Osolobuẹ? Ya wụ, onyẹ chọ n'ọ wụrụ ọwụ ụwa o
hẹnrin eṅẹnrẹn Osolobuẹ.
5 Ra ụnụ rị e ro ni Ẹkụkwọ-nsọ enwọn ihiẹn ọ rị e ku ogẹn o gi
sị nị "Ẹnya a fụ Mmọn hụn Osolobuẹ we che imẹ ẹnyi ụfụ omẹni
ẹnya ẹnyi rị ụzọ-ẹbụọ"?
6 Kanị Osolobuẹ e yecheni ẹka, e yecheni ikẹn; ya haịn
Ẹhụhụọ-nsọ gi sị, "Osolobuẹ a nọkin onyẹ-mpachẹ ụzọ, kanị, o
yeni onyẹ e welụa enwẹn ẹ alị ẹka."

7 Ya wụ, bu ni nwan enwẹn ụnụ che okpuru Osolobuẹ. Che
ni Ekwensụ ọgụn, ọ k'a gbanị ụnụ ọsọ.
8 Nọkunmẹ ni Osolobuẹ kẹni Osolobuẹ nọkunmẹ ụnụ. Kwọpụ
nị ẹka ụnụ, ndị njọ! Chanchanpụ nị obi ụnụ, ndị obi-ẹbụọ!
9 Goo ni! Kwan nị! Ẹnya-mirin ya gba ụnụ! Ẹmụ ụnụ ya hẹnrin
ẹkwan, ụnụ a na ịghọghọ ụnụ tọ, sụkụrụ!
10 Wenụa nị enwẹn ụnụ alị ebe Di-nwọnni-ẹnyi rị kẹni o bushi
ụnụ enu.

Ekutọlẹ Ni Ibe Ụnụ

11 Umunẹ m, ekujakwọlẹ ni oku onyẹ Itu-Kraịstị ibe ụnụ,
makẹni onyẹ ọwụlẹ kuja oku onyẹ Itu-Kraịstị ibe ẹ mọbụ kin
ẹ ikpe rị e kutọ Iwu Osolobuẹ ye, e kin Iwu Osolobuẹ ikpe.
Ị gha e kin Iwu ikpe, y'ẹlẹzi onyẹ e dọnmẹ Iwu—y'a wụrụgụọ
ọka-ikpe!
12 Onyẹ ohu sụọ rị hụn e ye Iwu, onyẹ ohu hụ wụzịkwọ Ọka-
ikpe; ịya a sa ẹka a zụọpụha, ịya a sazịkwọ ẹka e tikpọ. Onyẹ k'ị
wụ nwan i gi e kin onyẹ Itu-Kraịstị ibe i ikpe?

Kpachanpụ Nị Ẹnya Banyeni Ịnyan-isi

13 Lee ni ẹnya, ụnụ ndị hụn a sị, "Tannị mọbụ ekile, ẹnyi k'e
jẹn alịnị mọbụ anị-nẹi; ẹnyi k'a nọ ahụa ebẹhụ—zụn afịa, kpa
egho"—
14 bụ ụnụ amarịn ihiẹn eki k'a mụ! Kị wụ ndụn ị? Ọ nọhụ kẹ
igirigi hụn a pụha, ọ nọhụ ẹkẹrẹ, o fopụ!
15 Ihiẹn furu ụnụ k'e ku wụ, "Omẹni uche Di-nwọnni-ẹnyi rọ,
ẹnyi k'a rị ndụn, mẹ ihiẹnni mọbụ ihiẹn-nẹi."
16 Kanị, hụn nkẹ ụnụ e gi e ku ẹrịra, ụnụ hụ a pache, a nyan
isi. Ụdị ịnyan-isi ile nọ ẹnịna wụ njọ.
17 Ya wụ nwan nị onyẹ ọwụlẹ marịn ihiẹn furu o k'e mẹ bụ o
mẹn'ẹ, e mẹọlẹ njọ.

Isi Nke Isẹn

Ndị-ịdafịn, Kpachanfụ Nị Ẹnya!

1 Ụnụ ndị-ịdafịn, gọn ni ntịn: kwanmakwọ nị ẹkwan; e gokwọ
nị—makẹ nsọngbu hụn lala nị nị ọnụ!
2 Akụ-lẹ-ụba ọnụ e wiwigụọ! Ẹkịka e ripụgụọ ẹkwa ụnụ!
3 Goru ụnụ lẹ ọla ọnụ a gbagụọ nchara! Ncharanị wẹ gba k'a
shịagbu ụnụ ẹri; o jẹnkọ d'e ripụ uru rị ụnụ ẹhụ kẹ ọkụn dọn e ri
ihiẹn. Ụnụ a kpatọgụọ akụ-lẹ-ụba imẹ ụwanị rugụụ njẹndemẹ.
4 Gọn ni ntịn! Egho-ọrụn ndị sụn nị ụnụ ọfịa, hụn ọnụ gi
mmẹgbu jụ nị ọnụ akụkọ ụgwọ rị nwan a kwan! Ẹkwan ndị
ghọnị ụnụ ihiẹn-ugbo e rugụọzị Nna nwọn ikẹn ile ntịn!
5 Ụnụ e bigụọ obibi ẹhụ-ufu lẹ iri-ụwa elu ụwanị. Ụnụ a
zụngụọ akp'obi ụnụ tọnị ụhụọhịn ogbugbu.

6 Ụnụ a magụọ ndị nwọnlẹni ihiẹn wẹ mẹ ikpe, gbu wẹ—bụ
o nwọnni ihiẹn wẹ jụ ụnụ!

Din Ndidi

7 Umunẹ m, e nwọn ni nwan ndidi d'e ru ni Di-nwọnni-ẹnyi
a bịa. Lee ni kẹ onyẹ-ugbo e che mkpụrụ ihiẹn ọ kụnye alị hụn
rịkẹnmẹ ẹ mkpa, e din ndidi ni mirin ibuzọ lẹ mirin ikpazụụn
zueyegụụ a ọhụnma-ọhụnma.

8 Ụnụ nwẹn k'e nwọnzịkwọ ndidi ẹrịra, kwọnkẹnmẹ obi ụnụ—
makẹni ọbịbịa Di-nwọnni-ẹnyi a rịgụọ nsue.

9 Umunẹ m, edẹnwịnnwịnkwọlẹnị ni ibe ọnụ, makẹ Osolobuẹ
gha a ma ọnụ ikpe—makẹni Ọka-ikpe e rugụọ ọnụmụzọ, o d'a
banhan!

10 Umunẹ m, leri ni agụngụn ndị-amụma hụn gi ẹfan Di-
nwọnni-ẹnyi ku oku ogẹn mbụ, kẹni ụnụ gi ẹ marịn kẹ ụnụ a
dọn dingbu afụnfụn.

11 Ezię, ẹnyi a ja ndị din ndidi mma. Ụnụ a nụghọ kẹ Jobu
dọn din ndidi; ụnụ a hụnghọzị ụdị obi Di-nwọnni-ẹnyi nwẹ, nị
Di-nwọnni-ẹnyi e mẹkẹ onyẹ-ẹfọma lẹ onyẹ-ebere.

Ekunlẹ Iyi
(Mat 5.33-37)

12 Hụn ka mkpa umunẹ m, ekunlẹ ni ihiẹn ọwụlẹ, kaka! Kẹ
elu-igwee kẹ enu-ụwa kẹ ihiẹn ọzọ ọwụlẹ—ekunlẹ ni hụn ọwụlẹ.
Kama, omẹni ẹghẹẹ rọ, sị nị hụ "ẹghẹẹ;" omẹni mba rọ, sị nị hụ
"mba" amamgbe ikpe-ọmụma a rịnị ụnụ.

Ekpere

13 O nwẹ onyẹ nwẹ nsọngbu imẹ ụnụ? Ya mẹ ekpere. O
nwẹghọ onyẹ rị a ghọghọnị? Ya bụ ẹbụ ịja-mma.

14 O nwẹ onyẹ emu rị a kụ imẹ ụnụ? Ya kpọ ndị-isi ụka nị wẹ
mẹn'ẹ ekpere, gi ẹfan Di-nwọnni-ẹnyi hu udẹn kpu ẹ.

15 Ekpere wẹ gi okukwe mẹ k'a zụọ onyẹ emu hụ, Di-
nwọnni-ẹnyi e weli ẹ; omẹni onyẹ hụ mẹ njọ, o gbagharị a ya.

16 A gwa nị nwan ibe ọnụ njọ ọnụ mẹ, e mẹni ni ibe ụnụ
ekpere—kẹni ụnụ hụn ụzọ dịnhịn. Ekpere onyẹ rị e bi kẹ Chuku
chọ gi akpakalị obi ẹ mẹ nwọn ikẹn, ọ rụnkẹnmẹ ọrụn.

17 Ẹlaija wụ ịhịan hụn nọ kẹ ẹnyi. Kanị, ọsụọn'a n'ọ wụ ịhịan,
ogẹn o gi mẹkẹnmẹ ekpere amamgbe mirin gha e zue—mirin
ezueni ọrọgbọ ahụa ẹtọ lẹ ifọn isin, alị ahụnnị mirin!

18 Ọ nọ mẹzi ekpere, elu-igwere nọ ye mirin, alị nọ mị
mkpụrụ a.

19 Umunẹ m, omẹni o nwọn onyẹ ọwụlẹ imẹ ụnụ gha imẹ
ezioku kpahu, nị onyẹ ọzọ e wekinhẹn ẹ azụụn;

20 hụn wekinhẹn ẹ azụụn ya marịn nị onyẹ hụ wekinhẹn
onyẹ-njọ rị e huni azụụn k'a zụọpụha umẹ-ndụn onyẹ njọ hụ
ẹka ọnwụn, kpumẹ njọ bu ọda.

Ẹhụhụọ-Ozi Ibuzọ Pita De Pita, Nke Ibuzọ

1 Mmẹ wụ Pita hụn wụ onyẹ-ozi pụ-ichẹn Jesu Kristi de
ẹhụhụọ-ozini jẹnni ndị nke Osolobuẹ rịlẹni ụlọ, hụn rịsọnmẹ alị
ichẹn-ichẹn rị Azụụn Pọntusu lẹ Galeshịa lẹ Kapadosịa lẹ Eshịa
lẹ Bitinia—
2 ndị Chuku Nẹdi họtọ hụn Mmọn-nsọ dọn nsọ—kẹni wẹ hụn
ụzọ humẹni Jizọsị Kraịstị isi, lẹni wẹ wụrụ ndị wẹ fekpu ẹdeke
ẹ—a rị wẹ ọchan. Ẹfọma lẹ udọn ya rị nị ọnụ mmagi-mmagi.

Olile-ẹnya Hụ Rị Ndụn

3 Ọjija-mma ya rị nị Osolobuẹ, hụn wụ Chuku lẹ Nẹdi Onyẹ-
nwọnni-ẹnyi wụ Jizọs' Kraịstị! O gigụọ okẹn omikẹn ẹ mụdọnzi
ẹnyi, mụ ẹnyi ye imẹ olile-ẹnya ọhụn rị ndụn. O mẹ ihiẹnni ebe
ọ nọ gha ọnwụn weni Jizọsị.
4 O mẹgụọ ẹnyi wụrụ nwan ndị k'e nwẹhẹn ihiẹn ndị hụn o
dọnmẹtọnị ẹnyi, ihiẹn ndị hụn ghalẹni e rehi mọbụ a rụhụ mọbụ
a fapụ. O bugụọ ihiẹn ndịnị tọnị ụnụ imẹ elu-igwee.
5 O gi nwan ikẹn o gi wụrụ Osolobuẹ e chemẹ ụnụ, ghahanị
okukwe ọnụ, kẹni nzụọfụha hụ ọ kwademẹgụụ, hụn lalanị
ọgụgụ-ogẹn, hụn ụzọ ru ọnụ ẹka.

Osolobuẹ Gi Afụnfụn E Lele Okukwe

6 Ihiẹnni Osolobuẹ mẹ rị nwan e mẹ ụnụ a ghọghọ—ọsụọn'a
nị wẹ rị nwan e gi afụnfụn rị ichẹn-ichẹn e lele ụnụ ẹkẹrẹ ogẹn,
7 igi ghọsị nị okukwe ụnụ wụ nke ezigbo ẹ. Ẹrịra kẹ wẹ e
gi ọkụn e lele goru makẹni ọ rị mkpa—goru hụn e wiwini! Bụ
okukwe ụnụ ka goru mkpa a rị, ka a ọhụnma-ọhụnma! Ya wụ,
ọ rịka mkpa nị wẹ lele okukwe ụnụ, kẹni ogẹn Jizọsị k'e gi bịa,
a ja wẹ ụnụ mma, yezikwọ ụnụ ọghọ lẹ mgbaye;
8 Jizọsị hụn ihiẹn ẹ rị a sụọ ụnụ—ọsụọn'a nị ụnụ e ke leghatu
ẹ; ụnụ kwerin'ẹ—ọ sụọn'a nị ụnụ arị nwan e legha a kikẹnni.
Ọhụn e mẹ ụnụ a ghọghọ ọda-ọda—okẹn ịghọghọ ọnụ ghalẹni a
saẹka a kọwa!
9 Ụnụ a ghọghọ ẹnịna makẹni ụnụ hụ e nwọnhẹn erere rị
okukwe ụnụ—ya wụ, wẹ hụ a zụọpụha umẹ-ndụn ụnụ.

10 Nke nzụọpụhanị, ndị-amụma hụn Osolobuẹ gi ku oku
ẹfọma hụn jẹnkọ d'e ru ọnụ ẹka te chọkẹnmẹ alị a, dọnrin ẹnya
leban a ẹnya ebe wẹ n'a chọ nị wẹ ghọha a.

11 Wẹ hụ a jụ enwẹn wẹ ihiẹn Mmọn Kraịstị rị imẹ wẹ rị e ku
oku ẹ ogẹn o gi gwatọ wẹ afụnfụn Kraịstị k'a ta lẹ ọghọ k'e sọn
n'ẹ—a jụ enwẹn wẹ onyẹ ọ rị e ku lẹ ogẹn o gi jẹnkọ d'e gi mẹ.
12 Osolobuẹ nọ ghọsị wẹ nị ẹlẹ ifiri wẹ lẹ enwẹn wẹ kẹ wẹ gi
e ku ihiẹn ndị ahụn wẹ ku, kanị, ifiri ụnụ. Ụnụ a nụgụọ nwan
ihiẹn ndị hụ. Ọnụ ndị ahụn wẹhẹni ụnụ ozioma kẹ ụnụ gha nụ
wẹ. Ikẹn Mmọn-nsọ ahụn Osolobuẹ gha enu-igwee zihẹ kẹ wẹ
gi zi ụnụ ya wụ ozioma. Ndị mmọn-ozi nkẹ a chọkadẹ nị wẹ
leghadẹ ihiẹn ndịnị!

Wẹ Kpọ Ụnụ D'e Bi Obibi Rị Nsọ

13 Ya wụ, kọnrin ni nwan ọrụn imẹ obi ụnụ, e dọnrin ẹnya e
bi; buchanrịn nị olile-ẹnya ụnụ che ngọzi hụ Jesu jẹnkọ d'e gi
ẹfọma a wẹhẹni ụnụ—ogẹn o k'e gi bịa.
14 Lẹkẹ ezigbo ụmụ hụn e humẹ isi, emẹzilẹ ni ihiẹn ndị hụ
te rị a gụn ụnụ ogẹn ụnụ kelẹni marịn Jizọsị.
15 Kama, obibi ụnụ ya rịchanrịn nsọ ụzọ ile nọkẹ kẹ Osolobuẹ
hụn kpọ ụnụ dọn rị nsọ.
16 Makẹni Ẹkụkwọ-nsọ sị, "Rị nị nsọ, makẹni mmẹ nwẹn rị
nsọ."
17 Ebe o mẹ ni Osolobuẹ hụn ghalẹni egbeyeni onyẹ ọwụlẹ
kẹ ụnụ a kpọ Nẹdi ụnụ—Osolobuẹ hụn e gi ihiẹn onyẹ-onyẹ mẹ
e kin ẹ ikpe—gikwọ nị nwan egun ẹ bichanrịn ogẹnni họdụnị
ụnụ k'e bi elu-ụwanị ụnụ wụ itumunyẹ.

Kẹ Wẹ Dọn Gbapụha Ẹnyi

18 Ụnụ a marịngụọ kẹ Chuku dọn gbapụha ụnụ imẹ obibi-ẹti
hụ ụnụ gha ẹka ndị mụnị ụnụ nwẹhẹn; nị ẹlẹ ihiẹn e wiwini
rịkẹ egho ọna (siva) mọbụ goru—kẹ wẹ gi gbarị ụnụ,
19 kanị, ẹdeke hụn rịkẹnmẹ mkpa—ẹdeke Kraịstị, hụn rị kẹ
nwa-ebulu ẹhụ a zu oke nwọnlẹni ọrụsị.
20 Osolobuẹ a họtọgụọ a nị Osolobuẹ d'e ke ụwa, o ru ogẹn
ịkpazụụnnị, ọ nọ nwan wepụha a ifọnrin-ifọn makẹ ọrịnịmma
ụnụ.
21 Ụnụ a ghagụọ nwan ẹka Kraịstị bịa d'e gi Osolobuẹ dọn
ẹnya, Osolobuẹ hụn gha ọnwụn weli Kraịstị, ye Kraịst' ọghọ. Ya
wụ nị Osolobuẹ kẹ ụnụ kwerini; Osolobuẹ kẹ ụnụ rị e lee ẹnya.

Onyẹ Wẹ Gbafụha Nke-esi E Nwẹ Ezigbo Ihiẹn-ọsụsụọ

22 Hụnnị ụnụ chanchangụụ nwan umẹ-ndụn ọnụ ghahanị
ịgbaye ezioku Osolobuẹ, ihiẹn ọnụ ile kwerini k'a sa nwan ẹka
a sụọtarị ibe ọnụ. Ya wụ, gi ni nwan akpakalị-obi ụnụ e nwẹ
ihiẹn-ọsụsụọ ibe ụnụ.
23 Ụnụ a wụrụgụọ ndị wẹ mụdọnzi. Ẹlẹ mkpụrụ wẹ gha a
mụ ịhịan hụn a nwụnnị kẹ Osolobuẹ gha mụndọnzi ụnụ, kama,
mkpụrụ ghalẹni a nwụn kẹ wẹ gha mụ ụnụ. Mkpụrụ ahụn wụ
oku Osolobuẹ—oku rị ndụn, hụn a tọ jẹnrin ejẹn.

24 Makẹni, Ẹhụhụọ-nsọ sị,
“Ịhịan ile nọhụ kẹ ẹfịfịa;
ọghọ ile ịhịan nwọn nọhụ kẹ obobo ẹfịfịa.
Ẹfịfịa shinwụn, obobo a danpụ!
25 Kanị, oku Onyẹ-nwọnni-ẹnyi
jẹnkọ d'e turu jẹnrin ejẹn!”
Oku hụ wụ oziọma hụ wẹ zi ụnụ.

Isi Nke Ẹbụọ

Ọmụma Hụ Rị Ndụn Lẹ Ebọn Hụ Rị Nsọ

1 Ya wụ, wepụ nị nwan ụdị eje-ihiẹn ile ịhịan gi e sọn ibe ẹ, ẹro ile, ihunnaị, iwe-ẹnya lẹ nkutọ ile.
2 Rịkẹ ụmụ wẹ mụ nke ọhụn, a nị nị ẹkpịrị mirin-ẹran imẹ-mmọn hụn rị ọchan a dọ ụnụ—kẹni ụnụ hụn ụzọ a ra a, e gi ẹ e sue imẹ nzụọpụha ụnụ, d'e ru isi ẹ,
3 o mẹ nwan nị ezioku rọ nị ụnụ a danmịngụọ ẹfọma Di-nwọnni-ẹnyi, hụn a nị Di-nwọnni-ẹnyi rị mma.
4 Ụnụ a bịagụọ nwan d'e kunrun ẹ: ọmụma hụn rị ndụn—hụn ịhịan jụ; kanị ọmụma wẹ họrị ahọrị, rị okẹn mkpa, k'ọ wụ ẹnya Osolobuẹ.
5 Imẹ ẹ, onyẹ-onyẹ imẹ ụnụ wụzịkwọ ọmụma rị ndụn. Nọkẹ ọmụma ndị rị ndụn, ọ hụ e gi ụnụ a tụn ụlọ imẹ-mmọn, kẹni ụnụ hụn ụzọ wụrụ ndị nchụ-ẹjan rị nsọ, hụn gha ẹka Jizọsị Kraịstị a chụ ẹjan imẹ-mmọn hụn Osolobuẹ a nabanhan.
6 Makẹni, Ẹhụhụọ-nsọ e kugụụ a, sị,
“Lee n'ẹ, m rị e butọ ọmụma imẹ obodo Zayọnụ,
ọmụma gin'ẹ;
ọmụma m họrị ahọrị, rịkẹnmẹ mkpa.
Ifẹnrẹn emẹkọ onyẹ hụn kwerini n'ẹ.”
7 Ya wụ, ọmụma hụ rị ụnụ mkpa ọda-ọda—ụnụ ndị kwerini; kanị nke ndị hụn kwerilẹni—
“Ọmụma ndị rị a tụn ụnọ jụtọ,
a wụrụọlẹ hụn gi ụlọ!”
8 Ọ wụrụgụọzị
“Ọmụma w'a kpọgburu;
nkumẹ a han wẹ a dan.”
Makẹni agbayeni wẹ oku hụ, ya haịn wẹ gi kpọgburu—kẹ wẹ dọn detọ nị wẹ ya.
9 Kanị, ụnụ nwẹn wụ agbọ Chuku họrị ahọrị; ndị nchụ-ẹjan Eze; ebọn rị nsọ; ndị nke Osolobuẹ—kẹni ọnụ hụn ụzọ e mẹ onyẹ ọwụlẹ a marịn okẹn ọrụn rị ichẹn-ichẹn Osolobuẹ rụnsọnmẹ, Osolobuẹ hụn kpọpụha ọnụ imẹ ishi bu ụnụ che imẹ ukpẹ ẹ rịgbu enwẹn ẹ mma.

10 Ogẹn mbụ, ụnụ “ẹlẹ ndị nke Osolobuẹ”, kanị, ụnụ a
wụrụọlẹ nwan ndị nke ẹ; mbụ, “omikẹn ẹ ẹruni ụnụ ẹka”, kanị
omikẹn ẹ e rugụọ nwan ụnụ ẹka.

Ẹnyi Wụ Igbọn Osolobuẹ

11 Ndị rị m obi, m rị a rịọ ụnụ nọkẹ ndị ọbịa lẹ ndị rịlẹni anị
wẹ, gbala nị nị ẹgụn ndị hụn a gụnsọnmẹ ịhịan hụn a lụsọn umẹ-
ndụn ụnụ agha.
12 E bi ni obibi kụrụ-ọtọ imẹ igunrun ndị alị ndị ọzọ rị ichẹn-
ichẹn kwerilẹni; kẹni, ọsụọn'a nị wẹ e kuja oku ụnụ nọkẹ sị ụnụ
e mẹ eje-ihiẹn, wẹ k'a gha a hụn obibi-ọma ụnụ—e gi w'ẹ ye
Osolobuẹ ọghọ ogẹn o k'e gi bịa.

A Gbaye Ni Ndị Rị A Kịnị

13 Gi ni ifiri Di-nwọnni-ẹnyi e humẹ ni ndị ile rị a kịnị isi—kẹ
eze, hụn wụ onyẹ-isi ndị ọkịkị,
14 kẹ ndị Gọvanọ rị Azụụn ichẹn-ichẹn a kị—nọkẹ ndị eze zi
d'e ye ndị e mẹ eje-ihiẹn afụnfụn, a ja ndị mẹ ihiẹn rị mma
mma.
15 Makẹni uche Osolobuẹ wụ nị ụnụ gi imẹ ihiẹn furuni
kpukin ndị-nzuzu rị e ku ihiẹn wẹ marịnlẹni ọnụ;
16 e mẹ n'ẹ kẹ ndị wụlẹni igbọn makẹni ụnụ e nwẹnringụọ
enwẹn ụnụ; ka egikwọlẹ ni inwọnrin-enwẹn ụnụ kpu ẹnya, e mẹ
eje-ihiẹn, ka bi ni kẹ ndị wụ igbọn okpuru Osolobuẹ.
17 A gbaye ni ịhịan ile; e nwẹ ni ihiẹn-ọsụsụọ ndị Itu-Kraịst'
ibe ụnụ; a tụ nị egun Osolobuẹ; a gbaye ni eze.

E Leri Ni Afụnfụn Kraịstị Ta

18 **Ndị wụ idibo mọ**b**ụ igbọ**n, e welụachanrịn nị enwẹn ụnụ
alị ebe ndị ụnụ rị okpuru wẹ rị, a gbaye wẹ ụzọ ile—ẹlẹ ndị-
ẹfọma lẹ ndị ẹka-alụlụa sụọ, kanị kẹ ndị ẹka-ikẹn.
19 Makẹni, ihiẹn w'e gi ja ị mma rọ omẹni y'e mẹni eje-ihiẹn,
e ye wẹ i afụnfụn furulẹni nị wẹ ye i bụ y'e gi ifiri Osolobuẹ
dingbu ụfụ a.
20 Kị wụ erere i n'i dingbu ili wẹ gbu i, omẹni eje-ihiẹn i mẹ
kẹ wẹ gi gbu i ya wụ ili? Kanị, omẹni y'a ta afụnfụn makẹni i
mẹ ihiẹn rị mma, bụ y'e digbu ẹ, Osolobuẹ k'e gi ifiri ẹ gọzi i.
21 Ya kẹ wẹ kpọnị ụnụ; makẹni Kraịstị taziịkwọ nị ọnụ afụnfụn,
latọ nị ọnụ ihiẹn ụnụ e leri, kẹni ọnụ hụn ụzọ e sọn nzọm'ụkụ a.
22 O mẹtuni njọ;
oku-ndufie aghatun'ẹ ọnụ pụha.
23 Ogẹn wẹ gi kpari ẹ,
ọ kparigwarịnị wẹ;
ogẹn o gi ta afụnfụn,
ọ nyannị isi n'o k'e mẹ ihiẹn ọwụlẹ.
Kama,
ọ nọ we enwẹn ẹ
kwanị Osolobuẹ,

onyẹ hụn a han ezigbo eṅẹn.
24 Kraịstị lẹ enwẹn ẹ gi ẹhụ a buru njọ ẹnyi, bu ẹ shi elu obe
osisi ahụn, kẹni ẹnyi gi ẹhụ a nwụnnahịn njọ, gi ndụn ẹnyi mẹmẹ
ihiẹn Osolobuẹ chọ. Ẹhụ wẹ rụsọnmẹ ẹ kẹ ẹnyi gi nwẹ nzụọrị.
25 Ụnụ te rị a kpahu kẹ atụnrụn, kanị ọnụ e kinhẹngụọ nwan,
buru onyẹ hụn e du umẹ-ndụn ụnụ rịkẹ anụ, e chemẹ ẹ.

Isi Nke Ẹtọ

Di Lẹ Nwunyẹ

1 **Nwunyẹ**, mẹzikwọ ẹrịra. E humẹni di i isi, kẹni, ọsụọn'a
nị o nwẹghọ ndị di kwerilẹni oku Osolobuẹ, e gi wẹ omumẹ
nwunyẹ wẹ dọbanhan wẹ imẹ Osolobuẹ—bụ o nwọnni oku wẹ
gwa wẹ;
2 makẹni di i k'a rị a hụn kẹ i dọn rị e bi ọhụnma, e gi egun
Osolobuẹ e bi.
3 Anịlẹ ni mma ụnụ wụrụ nke ẹhụ—mma ịchọ ntutu mma lẹ
iyi goru lẹ iyi ẹkwa ma mma.
4 Ka nị nị mma ụnụ wụrụ hụn rị imẹ obi, mma ahụn ghalẹni
a fapụ—mma imẹ-jụụ lẹ agụngụn ọmẹhẹn—hụn rịkẹnmẹ mkpa
ẹnya Osolobuẹ.
5 Ẹnịna kẹ ikpoho rị nsọ hụn gi Osolobuẹ e dọn ẹnya dọn chọ
enwẹn wẹ mma mbụ-mbụ ghahanị ihumẹ ni ndị di wẹ isi.
6 Ẹrịra kẹ Sara dọn gbaye Ebraham, a kpọ a "nna-m." Ụnụ
wụ ụmụ a ikpoho o mẹkwọ nị ụnụ e mẹsọnmẹ ihiẹn rị mma, nị
ụnụ anịnị egun ihiẹn k'e mẹni ụnụ kụsị ụnụ.
7 **Ndị di**, ẹrịra k'o rịzịkwọ ebe ọnụ rị. Di, gi uche e sọn nwunyẹ
i—a nyanhan nị okpoho ka alụlụa a rị; e ye ẹ ọghọ makẹni o
nwẹzikwọ ndụn ọhụn hụn Osolobuẹ e ye ọfẹ kẹ yụ nwẹn dọn
nwẹ. E mẹ ni ẹnịna makẹ ọdakin ọwụlẹ gha a rị ekpere ụnụ.

Ịta Afụnfụn Makẹni I Mẹ Ihiẹn Rị Mma

8 Nke ịkpazụụn, **ụnụ ile**, a wụ nị ohu imẹ mmọn; ọnọdị ibe
ọnụ ya e mẹtụ ụnụ; a nị nị ihiẹn ibe ụnụ a sụọ ụnụ rịkẹ umunẹ;
e nwẹ ni obi alụlụa; e wenụa nị enwẹn ụnụ alị imẹ obi ụnụ.
9 Emẹgwarịkwọlẹ ni ịhịan eje-ihiẹn mọbụ kpọgwarị wẹ iyi.
Hụn nkẹ ụnụ e gi mẹgwarị wẹ, gi ni ngọzi kụ wẹ ụgwọ, makẹni
ngọzi kẹ Osolobuẹ kpọnị ọnụ, ịya k'ọ chọ ẹka ụnụ.
10 Makẹni Ẹhụhụọ-nsọ sị,
"Onyẹ chọ ndụn,
onyẹ chọ nị elu ẹ rị mma,
ya wefụ eje-ihiẹn ire ẹ;
ya wepụzịkwọ oku-ndufie ụgb'ọnụ a.
11 Ya gbakịtọ eje-ihiẹn azụụn—
mẹsọnmẹ ihiẹn rị mma;
ya chọma udọn,
chụsọnmẹ ẹ.

12 Makẹni,
ẹnya rị mma kẹ Di-nwọnni-ẹnyi e lee
ndị e mẹ ihiẹn ọ chọ,
ntịn a rịzịkwọ ekpere wẹ.
Kanị,
eje-ẹnya k'o lee
ndị e mẹ eje-ihiẹn.”
13 Onyẹ k'a sa nwan ẹka mẹ ụnụ ihiẹn ọwụlẹ omẹni ụnụ wụ
ndị e mẹ ihiẹn rị mma?
14 Kanị, ọsụọn'a nị ụnụ ta afụnfụn makẹni ụnụ mẹ ihiẹn
Osolobuẹ chọ, ya wụ nị ndị Osolobuẹ gọzi kẹ ụnụ wụ. Atụlẹ
ni nwan egun wẹ; emẹhunmẹlẹ ni.
15 Ka yechanrịn nị Kraịstị ọnọdị run'ẹ imẹ obi ụnụ nọkẹ Di-
nwẹni-ụnụ, ụnụ a kwademẹ ogẹn ile nị ọnụ a kọwanị onyẹ
ọwụlẹ k'a jụ ụnụ ihiẹn haịn ụnụ gi nwọn olile-ẹnya ụnụ nwẹ.
16 Ka e gi ni nwayọ lẹ mgbaye e mẹ ẹ. E dọnmẹ ni obi ụnụ
ọchan, kẹni ifẹnrẹn mẹ ndị hụn e kutọ omumẹ ọma ụnụ rị e mẹ
imẹ Kraịstị.
17 Makẹni ọ ka mma nị ịhịan gi ifiri ihiẹn rị mma o mẹ ta
afụnfụn, omẹni uche Osolobuẹ rọ, karị nị ịhịan gi ifiri eje-ihiẹn
o mẹ ta afụnfụn.
18 Makẹni, Kraịstị gi ifiri njọ tazịkwọ afụnfụn, nwụn; mgbe
ohu k'ọ nwụn, ọ nwụnkọzị, Onyẹ rị ọchan hụn nwụnnị ndị njọ
ọnwụn—kẹni ọ hụn ụzọ wẹhẹ ẹnyi ile ebe Osolobuẹ rị. Wẹ gbu
ẹ, ọ nwụnhụn kẹ ịhịan dọn a nwụn, kanị Chuku nọ mẹ ẹ rị ndụn
imẹ-mmọn.
19 Ogẹn o gi rị imẹ-mmọn, ọ nọ jẹn d'e zi ndị-mmọn rị imẹ
ngan ozi ọma—
20 ndị hụn gilẹni oku-Chuku wẹ gwa wẹ dọn ogẹn mbụ, ogẹn
mbụ ahụn Osolobuẹ gi rị e din ndidi e che; ogẹn hụ Nua gi rị a
tụn ụgbọ-mirin hụ. Ndị wẹ gi ya wụ ụgbọ-mirin zụọpụha ebuni
ọda, ya wụ, wẹ rị madụ ẹsatọ sụọ; mirin ahụn kẹ wẹ ghaha
zụọpụha wẹ.
21 Wẹ gi ọnwan gwatọ ẹnyi kẹ mirin-Chuku hụn wẹ gha nwan
a zụọpụha ụnụ kikẹnni nọ. Ẹlẹ ni w'e gi mirin-Chuku a wụpụ
unyin rị ịhịan ẹhụ, kama, ịhịan gi ẹ a ghọsị Osolobuẹ nị o gi obi
ẹ ile bịa d'e kunrun ẹ. Ọ zụọpụha ụnụ makẹni Jesu gha ọnwụn
lihi.
22 Jesu Kristi a lashigụọ nwan elu-igwee; ọ nọdị nwan ẹka-
nni Osolobuẹ; ndị mmọn-ozi ile lẹ ọkịkị ile lẹ ikẹn ile rị nwan
okpuru ẹ.

Isi Nke Ẹnọ

Obibi Ndị Wẹ Gbehutọgụụ

1 Ebe o mẹ ni Jizọsị narịn afụnfụn nọkẹ ịhịan, gụn nị nwan
agụngụn ohu hụ o gụn, ụnụ e kọnrin imẹ obi ọnụ. Makẹni,
onyẹ gi ifiri Kraịstị kpachanpụ ẹnya narịn afụnfụn imẹ ndụnnị
a jụgụọ njọ—
2 a ra bizi n'o mẹ ihiẹn ndị hụn a gụn ịhịan, kama, o bi ndụn
a họdụnị enu-ụwa kẹ Chuku dọn chọ.
3 Ogẹn ụnụ tuhu ogẹn mbụ ebe ụnụ rị e mẹsọnmẹ ihiẹn ndị
hụn a sụọ ndị ghalẹni e fe Chuku ụsụọ e higụọ. Rịkẹ wẹ, ụnụ
te rị e bi obibi ifẹnrẹn ogẹn hụ, eje-ihiẹn a gụnsọnmẹ ụnụ; ụnụ
a ra manya a tụ, e mẹ eje-mmẹmmẹ, e jẹn ọgbọ manya, ọnụ a
rụa mmọn ọnụ a marịnzị hụn ụnụ rụakọ.
4 Ọ tụka wẹ nwan ẹnya nị ụnụ arịzị e sọn wẹ e bi obibi ahụn
na iwi—wẹ hụ e gi ẹ e kuja oku ụnụ.
5 Kanị wẹ jẹnkọ d'e ye Osolobuẹ mgbakọ—Osolobuẹ hụn rị
nwan e che ni ogẹn ru n'o kin ndị rị ndụn lẹ ndị nwụnnị ikpe.
6 Ọnwan haịn wẹ gi zizikwọ kẹ ndị nwụnnị ozịọma, kẹni
wẹ hụn ụzọ rị ndụn imẹ-mmọn rịkẹ Osolobuẹ, ọsụọn'a nị a
narịngụọ wẹ ikpe-ọmụma, nwụn kẹ ịhịan.

Kẹ Wẹ Dọn A Rụn Ọrụn Osolobuẹ

7 Ihiẹn ile e d'e ru njẹndemẹ; e kwọndọn ni nwan enwẹn ụnụ,
a wụ ndị ghalẹni e gi okukwe wẹ e gu egu. E mẹ n'ẹ makẹ
ọdakin gha a rị ekpere ụnụ.
8 Hụn kachanrịn mkpa, e nwẹ ni ihiẹn-ọsụsụọ ndị Itu-Kraịst'
ibe ụnụ ogẹn ile, makẹni ihiẹn-ọsụsụọ e kpumẹ njọ bu ọda.
9 E gichanrịn nị obi ụnụ a nabanhan ibe ụnụ iwe ụnụ—e
dẹnwịnnwịnlẹ ni.
10 Rịkẹ ezigbo ndị-nlepụ ẹnya, hụn Osolobuẹ mẹni ẹfọma
yesọnmẹ oyiye ichẹn-ichẹn, onyẹ-onyẹ imẹ ụnụ ya gi oyiye o
nwẹhẹn ẹka Osolobuẹ e yeni ibe ẹ ẹka.
11 Onyẹ ọwụlẹ hụn e kuni, ya ku ihiẹn Osolobuẹ ku—rịkẹ
onyẹ Osolobuẹ gi e ku; onyẹ ọwụlẹ hụn a rụn ọrụn ọwụlẹ ya gi
ikẹn Osolobuẹ ye ẹ rụn a, kẹni ọghọ hụn ụzọ a bịa nị Osolobuẹ
imẹ ihiẹn ile ghahanị Jesu Kristi. Ọghọ lẹ ikẹn ile wụ nke ẹ
jẹnrin ejẹn. Isẹẹ.

Ịta-afụnfụn Nọkẹ Onyẹ Nke Kraịstị

12 Ndị rị m obi, anịkwọlẹ ni okẹn afụnfụnnị ụnụ rị a ta, hụn
wẹ gi rị e lele ụnụ, tụ ụnụ ẹnya nọkẹ sị ahụnlele rọ.
13 Ka ghọghọma nị, makẹni ụnụ rị e sọn Kraịst' a ta afụnfụn
a—kẹni ụnụ hụn ụzọ nwẹ ịghọghọ, e yi oro-ịghọghọ ogẹn ọghọ a
k'e gi pụhachanrịn ifọn.
14 Omẹni wẹ gi ifiri Jesu Kristi kpari ụnụ, ọnụ a wụrụọlẹ ndị
Osolobuẹ gọzi, makẹni ọhụn ghọsị nị Mmọn ahụn nwẹ ọghọ
hụn wụ Mmọn Osolobuẹ nọkwasị ọnụ.
15 Ka emẹkwọlẹ ni ndị rị a ta afụnfụn makẹ eje-ihiẹn wẹ
mẹ—makẹ igbu-ọchụ mọbụ izu-ohin mọbụ makẹni ịhịan wụ

eje-ịhịan lẹ n'o mẹ eje-ihiẹn wẹ gi a chọ ịhịan mọbụ nị ịhịan a chọsọnmẹ oku.

16 Kanị, omẹni y'a ta afụnfụn makẹni ị wụ onyẹ Itu-Kraịstị,
ewerilẹ ẹ ihiẹn-ifẹnrẹn, ka ja Osolobuẹ mma n'ị rị a za ẹfan hụ,
n'ị rị a za "Onyẹ nke Kraịstị."

17 Makẹni, ogẹn e ruọlẹ hụn okinkin-ikpe e gi bidọn—bụ o k'a
gha imẹ ụlọ Osolobuẹ bidọn. O mẹ nwan nị okinkin-ikpe k'a
gha ẹka ẹnyi ndị nke Osolobuẹ bidọn, kịnị rị e che ndị nupụ nị
oziọma Osolobuẹ isi?

18 Ọzọzị,
"Omẹni nzụọpụha fụ ndị ezi-omumẹ ọrụn
nanị k'o k'a rị nị ndị-njọ
lẹ ndị ghalẹni e fe Osolobuẹ?!"

19 Ya wụ, ndị hụn rị a ta afụnfụn—ụdị afụnfụn hụn wụ uche
Osolobuẹ—wẹ we nwan enwẹn wẹ che ẹka Onyẹ-okike hụ hụn
furu w'e gi dọn ẹnya; wẹ mẹsọnmẹ mma.

Isi Nke Isẹn

Ndị-isi Ụka Lẹ Ndị Wẹ Keye Wẹ Lefụ Ẹnya

1 M rị nwan a rịọ ndị-isi rị imẹ ụnụ—**m rị a rịọ ụnụ** nọkẹ
onyẹ-isi ibe ụnụ lẹ onyẹ gi ẹnya a hụn afụnfụn Kraịstị ta lẹ onyẹ
rị ndị k'e nwẹhẹn ọghọ ahụn lalanị: dodo ni,

2 e lepụ nị atụnrụn Osolobuẹ hụn wẹ buche ụnụ ẹka ẹnya; e
du ni wẹ. Arụnlẹ ni nọkẹ sị wẹ wa a ye ọnụ olu, ka shịapụ nị
ẹfọ rụn a—nọkẹ kẹ Osolobuẹ dọn chọ; egilẹ ni ẹkpịrị ihiẹn ụnụ
k'e nwẹhẹn mẹ ẹ, ka mẹ n'ẹ makẹni ịrụn nị Osolobuẹ ọrụn rị a
dụ ọnụ.

3 Emẹlẹ ni ndị wẹ keye ụnụ lepụ ẹnya nọkẹ sị ụnụ nwẹ wẹ;
kama, a wụrụ nị nị wẹ ihiẹn-nleri,

4 kẹni, ogẹn Onyẹ-isi ndị-ndu atụnrụn e gi bịa, ụnụ e nwẹhẹn
okpu-eze ọghọ ahụn ghalẹni a fapụ hụn o k'e gi tu ụnụ ugọn.

5 Ẹrịrazịkwọ, ụnụ ndị rị ibe alị, ndị họdụnị, e humẹni ni ndị-isi
isi.

Ụnụ ile, e welụa nị enwẹn ụnụ alị ebe ụnụ lẹ ibe ụnụ rị e mẹ
ihiẹn. Makẹni, Ẹhụhụọ-nsọ sị,
"Osolobuẹ a nọkin onyẹ-mpache ụzọ,
kanị,
o mẹ ni onyẹ e welụa enwẹn ẹ anị ẹfọma,
e yen'ẹ ẹka."

6 Ya wụ, wenụa nị nwan enwẹn ụnụ alị che okpuru Osolobuẹ
hụn nwẹ ikẹn hi-ogbe—kẹni ogẹn ru, o bushi ụnụ elu—

7 ụnụ e bu mkpa ile ụnụ nwẹ kwasị a, makẹni ọrịnịmma ụnụ
rị a obi.

8 E dọnrin ni ẹnya; e che ni nche—makẹni eṅẹnrẹn ọnụ wụ
Ekwensụ rị aghahunmẹ nọkẹ ẹwọrọ rị e dẹnni, a chọ onyẹ o
k'a nwụn ri.
9 Chekẹnmẹ n'ẹ nwan ọgụn! E turukẹnmẹ ni imẹ okukwe
ọnụ—ebe o mẹ ni ụnụ a mariṇghọ nị ndị Itu-Kraịstị ibe ụnụ ile
rị ụwa rị a tazị ụdị afụnfụn ohu hụ.
10 Kanị, ụnụ tagụụ afụnfụn ẹkẹrẹ ogẹn, Osolobuẹ hụn e
mẹchanrịn ẹfọma ile, hụn kpọ ụnụ d'e du ẹ nwọnrin ọghọ-itẹbitẹ
ahụn rị imẹ Jizọs' Kraịstị, k'e dọnzichanrịn nị ụnụ ihiẹn, mẹ ụnụ
turu, mẹ ụnụ ze, mẹ ụnụ nọdịchanrịn ọhụnma, obi e ruchanrịn
ụnụ alị.
11 Ikẹn ile wụ nke ẹ jẹnrin ejẹn! Isẹẹ.

Ekele Ịkpazụụn

12 Sivanọsị*, ya yeni m ẹka de ẹhụhụọ-ozini mẹ ẹkẹrẹ; nwẹnẹ
ẹnyi m weri n'o furu onyẹ wẹ gi e dọn ẹnya k'ọ wụ. M de ẹ kẹni
m gi ẹ gba ụnụ umẹ, gizi ẹ ku nị ọnwan wụ ezigbo ẹfọma ahụn
Osolobuẹ mẹ ni ịhịan; turukẹnmẹ ni imẹ ẹ.
13 Ụka ahụn rị Babilọnụ, hụn wẹ họrị kẹ wẹ dọn họrị ụnụ, e
zighọ ekele ụnụ. Nwa m wụ Makị e keleghọzikwọ ọnụ.
14 Dide ni ibe ọnụ odide ihiẹn-ọsụsụọ.
Udọn ya rị nị ụnụ ile hụn rị imẹ Jizọs' Kraịstị.

* **Isi Nke Isẹ**n:12 Ịya wụ Saịlasị.

Ẹhụhụọ-Ozi Nke Ẹbụọ Pita
De
Pita, Nke Ẹbụọ

1 Mmẹ wụ Simiọnụ hụn w'a kpọ Pita de ẹhụhụọ-ozini. M
wụ igbọn Jizọs' Kraịstị; m wụzịkwọ onyẹ-ozi ẹ pụ-ichẹn. M rị
e dejẹnni ndị Osolobuẹ ye okukwe ohu hụ rịkẹnmẹ mkpa hụn
ẹnyi lẹ enwẹn ẹnyi nwọn—okukwe hụn wẹ nwọnhẹn makẹni
Jesu Kristi wụ Osolobuẹ ẹnyi lẹ Onyẹ-nzụọfụha ẹnyi rị ọchan.
2 Ẹfọma lẹ udọn ya rịnị ọnụ mmagi-mmagi—ebe ụnụ n'a
marịn Jizọs' Kraịstị wụ Onyẹ-nwẹni-ẹnyi lẹ Osolobuẹ ẹnyi
amarịnwaye.

Ghọsị Nị Nị Osolobuẹ Kpọ Ụnụ

3 O gigụọ ikẹn o gi wụrụ Chuku ye ẹnyi ihiẹn ile rị ẹnyi mkpa
hụn ẹnyi e gi bi elu lẹ hụn ẹnyi e gi fe Osolobuẹ; ọmarịn ẹnyi
marịn ya wụ Jesu, onyẹ hụn kpọ ẹnyi d'e sọn ẹ nwẹ ọghọ a, sọn
ẹ rị ọchan hụ ọ rị, kẹ ẹnyi gha nwẹhẹn ihiẹn ndịnị; ẹnyi gha a
marịnwaye ẹ, ẹnyi hụ e nwẹwaye ihiẹn ndịnị o ye ẹnyi.
4 Ọghọ a ahụn lẹ ọchan ahụn ọ rị k'o gi nwan kwesọnmẹ ẹnyi
okẹn nkwa ndị hụn o kwesọnmẹ ẹnyi, nkwa ihiẹn w'a chọ achọ
rị ichẹn-ichẹn hụn ọ chọ nị ẹnyi nwẹrin. O mẹ ẹ kẹni ọnụ gi
ihiẹn ndị hụ o kwe nkwa a bịa d'a rị kẹ Osolobuẹ, e bi kẹ ịya,
ebe ụnụ nọ wanahịngụụ ụrụ rị imẹ ụwa lẹ ihiẹn ọlịla-ẹnya hụn
e buhẹn'ẹ.
5 Ufiri ọnwan, lịlịma nị nwan ụzọ ile nị ụnụ we ịrị-mma cheni
okukwe ụnụ; ụnụ e we ịmarịn-ihiẹn che ni ịrị-mma ụnụ.
6 Wezi ni ikwọndọn-enwẹn-ịhịan che ni ịmarịn-ihiẹn. E nwẹ ni
ezigbo-ndidi e che ni ikwọndọn-enwẹn-ịhịan; ụnụ e we ịtụ-egun
Osolobuẹ e cheni ezigbo-ndidi.
7 E gi ni obi-nwẹnẹ e sọn ibe ụnụ ndị kwerini—ụnụ e we ọhụn
che ni ịtụ-egun Osolobuẹ. E nwẹzi ni ihiẹn-ọsụsụọ hụn ghalẹni
e tu e cheni obi-nwẹnẹ.
8 Makẹni, omẹni ụnụ nwẹ ihiẹn ndịnị ile imẹ ndụn ụnụ, e
nwẹwaye wẹ, ụnụ awụkọ ndị marịn Onyẹ-nwẹni-ẹnyi wụ Jesu
Kristi bụ w'a ra mị n'a mkpụrụ, w'a ra rụnpụha n'a ihiẹn ọwụlẹ.
9 Kanị, o mẹ nke onyẹ hụn nwọnlẹni ihiẹn ndịnị, ọ rịnị
e leghakẹnmẹ ụzọ, ẹnya-mpịn k'ọ wụ. Ọ zọgụọ nị a chan-
chanpụgụọ w'a njọ mbụ.
10 Lịlịma nị nwan ụzọ ile, umunẹ m, nị ụnụ ghọsị nị Osolobuẹ
kpọ ụnụ nke-esi lẹ ni ọ họrị ụnụ nke-esi. Makẹni, ụnụ mẹ ẹ, o
nwọnni ogẹn ụnụ e gi dan!

11 Ụnụ sikọ d'e gi ẹ ru ogo ndị wẹ k'a nabanhan ọhụnma-
ọhụnma imẹ Alị-eze itẹbitẹ Jesu Kristi—Di-nwọnni-ẹnyi lẹ Onyẹ-
nzụọpụha-ẹnyi.

Pita Wẹ Gi Ẹnya Hụn Ọghọ Kraịstị

12 Ya wụ, m chọ nwan nị m'a nyanhan nị ụnụ ihiẹn ndịnị
ogẹn ile—ọsụọn'anị ụnụ a marịngụọlẹ wẹ; ọsụọn'a nị ụnụ e
turugụọ ọhụnma imẹ ezioku hụ wẹ wẹhẹni ụnụ.
13 E roghọ m'a n'ọ hụghọ mma nị m'a nyanhan nị ụnụ ihiẹn
ndịnị wẹ, hụnnị m rịkwọ ndụn imẹ ẹhụnị.
14 Makẹni, a marịngụọ m nị ogẹn m'e gi nwụnhụn, gbụpụ
ẹhụnị, a rịgụọ nsue, rịkẹ kẹ Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu Kristi dọn
ghọsị m.
15 Ẹghẹẹ, m k'a nwankẹnmẹ ụzọ ile gi hụn a nị ọnụ k'a sa ẹka a
nyanhan ihiẹn ndịnị wẹ, m ghagụụ ẹhụnị pụ—m nwụnhụngụụ.
16 Makẹni ẹlẹ akịkọ ndị ma kọ akịkọ mẹmẹ kẹ ẹnyi sọnkọ ogẹn
ẹnyi gi gwa ọnụ oku ikẹn lẹ ọbịbịa Nna ẹnyi wụ Jizọs' Kraịstị.
Mba; ẹnyi gi ẹnya ẹnyi hụn ọghọ a.
17 Chuku-Nẹdi ye Jizọs' ọghọ lẹ ikpẹn ogẹn hụ o gi gha elu-
igwee gi olu ẹ ku oku. Olu ahụn lẹ Ọghọ ahụn Kachanrịnnị wị
bịa ebe Jizọsị rị. Olu ahụn sị, "Ọnwan wụ ezi Nwa m; ihiẹn ẹ a
sụọka m!"
18 Ẹnyi lẹ enwẹn ẹnyi gi ntịn ẹnyi nụ kẹ oluni gha elu-igwee
bịa ogẹn ahụn ẹnyi lẹ ịya gi rị elu ugu-nsọ hụ.
19 Ẹnyi gi ẹ nwan marịn nị ihiẹn ndị-amụma ku imẹ Ẹhụhụọ-
nsọ wụ ezioku furu w'e gi dọn ẹnya. Ya wụ, ọ ka ụnụ mma
nị ụnụ gi wẹ e dọn—nọkẹ ukpẹ-ẹka rị e nwun imẹ ishi—gi wẹ
dọn d'e ru mgbe eki e gi fọn, hụn ukpẹ Onyẹ ahụn wụ Kokisẹ-
ụtụntụn e gi timẹ imẹ obi ụnụ.

Kẹ Ihiẹn Rị Imẹ Ẹkụkwọ-nsọ Dọn Bịa.

20 Ka ghọha nị ọnwan rịkẹ ihiẹn ibuzọ: nị, o nwọnni ihiẹn
ọwụlẹ wẹ ku mọbụ de imẹ Ẹhụhụọ-nsọ hụn wẹ gi uche ịhịan
ku mọbụ hụn wẹ gi uche ịhịan a kọwa;
21 makẹni, o nwọnni ihiẹn ọwụlẹ rị imẹ Ẹhụhụọ-nsọ hụn gha
uche ịhịan pụha. Kama, Mmọn-nsọ 'ya nu ndị hụn kuni, wẹ nọ
ku ihiẹn gha ebe Osolobuẹ rị bịa.

Isi Nke Ẹbụọ

Ndị-amụma-ntụ Lẹ Ndị nkuzi-ntụ

1 Kanị ndị-amụma-ntụ pụhazịkwọ imẹ ndị Izrẹl' ogẹn mbụ
hụ. Ẹrịra kẹ ndị nkuzi-ntụ k'a dọnzị rị imẹ ụnụ. Wẹ k'e gi
nzuzue webanhansọnmẹ nkuzi-ntụ hụn e buhẹ ntikpọ, jụdẹ
Di-nwọnni-wẹ, hụn ṅọnni wẹ—ọnwan kẹ wẹ k'e gi buhẹkẹnrin
ni enwẹn wẹ ntikpọ.

W'e Dufie Ịhịan, A Tụnarịn Ịhịan Ihiẹn Ẹ

2 Kanị, ndị bu ọda k'e sọn wẹ bimẹ eje-obibi ifẹnrẹn ahụn wẹ
rị e bi. Ịhịan sikọ d'e gi ifiri wẹ kutọ Ụzọ-ezioku.
3 Ẹnya-uku wẹ k'e mẹ wẹ e gi ọnụ-ọma e dufie ụnụ, a tụnarịn
ọnụ ihiẹn ọnụ. Ikpe-ọmụma lẹ afụnfụn wẹ butọ nị wẹ edẹi hụ
a—ọ nọdịtuni mmaka; ntikpọ Osolobuẹ jẹnkọ d'e tikpọ wẹ a
ranhịntuni ụran!

Osolobuẹ A Marịngụọ Ye Onyẹ-onyẹ Ihiẹn Wẹ Chọ

4 Ebe o mẹ ni Osolobuẹ ahatuni ndị mmọn-ozi hụ ogẹn ahụn
wẹ gi mẹ njọ, kama, ọ tụ wẹ ye imẹ ọkụn-mmọn, kẹnmẹsọnmẹ
wẹ, busọnmẹ wẹ che imẹ olu rịsọnmẹ imẹ ishi kachanrịnni d'e
ru Ụhụọhịn okinkin-ikpe—kịnị k'o k'e mẹ ndị nkuzi-ntụ ndịnị?
5 O mẹ nwan nị Osolobuẹ ahatuzikwọnị ụwa mbụ ye, ogẹn
hụ o gi zihẹ okẹn mirin d'e tikpọ ụwa ndị-njọ hụ; omẹni ọ
zụọpụhaghọ Nụa, hụn e zisọnmẹ wẹ ozi kẹni wẹ mẹ ihiẹn Chuku
chọ, ya lẹ madụ ẹsa ndị ọzọ—k'o k'e mẹ ndịnị wẹ?
6 Omẹni ọ maghọ anị Sodọmụ lẹ alị Gomọra ikpe, gi ọkụn
dụnfụ wẹ, wẹ nọ hẹnrin ntụn—nke wụ nị arịzị wẹ, ọ nọ gi
wẹ ghọsị ihiẹn jẹnkọ d'e mẹ ndị k'e nupụ isi okpuru oku
Osolobuẹ—k'o k'e mẹ ndị nkuzi-ntụnị?
7 Di-nwọnni-ẹnyi zụọpụha onyẹ rị-ọchan wụ Lọtụ, hụn ize eje-
obibi wẹ lẹ obibi ifẹnrẹn wẹ rị e bi e ze ọda-ọda.
8 (Ezioku-ezioku, ogẹn ahụn ile Lọtụ gi bi alị wẹ, ọ hụ a fụgbu
onyẹ ezi-omumẹni, obi ẹ hụ rị ọchan hụ a gbawa—makẹni ọ hụ
e gi ẹnya a hụn eje-ihiẹn ile wẹ rị e mẹ ụhụọhịn-ụhụọhịn, e gi
ntịn a nụ a.)
9 Ya wụ nị Di-nwọnni-ẹnyi marịn k'o dọn a gbapụha ndị hụn
e fen'ẹ imẹ ọnwụnwan, marịnzịkwọ k'o dọn e bu ndị-njọ e che
imẹ afụnfụn d'e ru Ụhụọhịn okinkin-ikpe,
10 tụmadụ ndị hụn e mẹ ihiẹn ụrụ a gụnnị wẹ lẹ ndị e ledan
ọkịkị.

W'e Ledan Ọkịkị, E Kutọ Ihiẹn Wẹ Ghọtalẹni

Obi ndị nkuzi-ntụ ndịnị e zekẹ, ihiẹn ọwụlẹ obi wẹ ye wẹ kẹ
w'e mẹ; egun ịkpari ndị nwọn ọghọ ara tụ wẹ.
11 Kanị, ọsụọn'a nị ndị mmọn-ozi ka e ze, ka ikẹn e nwẹ, w'a
ra kpari ndị nwọn ọghọ, w'a ra kutọ wẹ ihun Di-nwọnni-ẹnyi.
12 Kanị, ndịnị nọ kẹ anụ-ọfịa nwọnlẹni uche, anụmanụ hụn
ghalẹni e leban ihiẹn ẹnya—hụn wẹ mụhụ nị wẹ nwụnrụn gbu.
W'e kutọ ihiẹn wẹ ghọtalẹni. Wẹ k'a la ntikpọ kẹ anụ-ọfịa dọn
a la ntikpọ—
13 eje-ihiẹn e kunrun wẹ makẹ eje-ihiẹn ndị wẹ rị e mẹ!

Ihiẹn Hụn A Gụn Ẹhụ Wẹ Kẹ W'e Mẹ

Ọ sụọ wẹ nị wẹ e mẹ ihiẹn-ifẹnrẹn ebe eki rị enu. Unyin lẹ
ntụpọ kẹ wẹ wụ imẹ igunrun ụnụ. Ịya kẹ wẹ wụ makẹni w'a
nọzịdẹ ebe wẹ n'e sọn ụnụ e ri Oriri Ihiẹn-ọsụsụọ ụnụ e mẹ

ihiẹn-ifẹnrẹn lẹ ihiẹn-ndufie ndị ahụn asụọnị wẹ, e mẹpụha wẹ ifọn.
14 Ughẹrẹ jun wẹ ẹnya; ẹfọ imẹ-njọ ara jun wẹ. W'e gi ẹro a
dọrị ndị zelẹni. E gigụọ wẹ ẹnya-uku zụn obi wẹ. Ndị wẹ bụ ọnụ
kẹ wẹ wụ!

A Kpahugụọ Wẹ

15 A lagụọ wẹ ezigbo Ụzọ hụ zinrinni tọ, ghasọnmẹ ụzọ
Balam' nwa Beọ, hụn eje-erere a sụọ, a dụ—
16 kanị Osolobuẹ nọ jụgbọ a makẹ njọ a: ebe jaki ghalẹni e
ku oku nọ gi olu ịhịan ku oku, hụn wẹ gi jụgbọ ẹra ahụn rị a pụ
onyẹ-amụma hụ.
17 Ndị nkuzi-ntụ ndịnị wụ isi-mirin tahịnị; igirigi ufere
bukọ; uwẹ kẹ wẹ dọnmẹ ni ishi hụn kachanrịn.

Oku-ọnụ Wẹ Asụọka Kanị A Rịzịọlẹ Wẹ Ẹgbụn

18 Ị nụ oku-ọnụ wẹ, y'e gbu ni wẹ osekpu! Kanị oku wẹ
enwẹn anị. W'e gi ihiẹn a na ẹnya a dọrị ndị ghahụ imẹ ndị-
mmẹfie gbafụha.
19 W'e kwesọnmẹ wẹ nkwa nị wẹ k'e weri enwẹn wẹ, kanị,
uwẹ lẹ enwẹn wẹ wụsọnmẹ igbọn ihiẹn rụnị. Makẹni, ihiẹn rị
a kị ịhịan kẹ onyẹ hụ wụ igbọn ẹ.
20 Makẹni, omẹni wẹ wanahịngụụ ihiẹn ndị e mẹrụ ịhịan hụn
rị imẹ ụwa ghahanị ịmarịn Jesu Kristi hụn wụ Di-nwẹni-ẹnyi lẹ
Onyẹ-nzụọpụha ẹnyi, anịzị wẹ ihiẹn ndị hụ nwụndọn wẹ, karị
wẹ ẹka, ọnọdị ịkpazụụn ndị nọ ẹrịra a kagụọ njọ karị nke ibuzọ.
21 Makẹni, o te ka wẹ mma nị amarịntudẹni wẹ Ụzọ hụ rị
ọchan karị nị a marịngụụ w'a, a gbakịtọ wẹ oku lẹ iwu hụ rị
nsọ wẹ weye wẹ ẹka azụụn.
22 Ilu hụ wụ ezioku e mẹgụọ nwan ebe wẹ rị, “Nkitẹ e kin
azụụn buru ẹgbọ a.” Ọzọzị, “Wẹ chanchanhụ ezin n'o shi imẹ
ịkpọtọ d'e gu.”

Isi Nke Ẹtọ

Nkwa Ọbịbịa Di-nwọnni-ẹnyi

1 Ndị rị m obi, ọnwan mẹ ẹkụkwọ-ozi nke ẹbụọ m dehẹni ụnụ.
Imẹ wẹ ẹbụọ, m rị a nwan nị m kpọtiẹn iroro zu oke imẹ ụnụ
ghahanị ịnyanhan nị ọnụ ihiẹn.
2 M rị a sị ụnụ nyanhankwọ oku hụ ndị-amụma nsọ Osolobuẹ
ku ogẹn mbụ lẹ iwu Onyẹ-nzụọpụha ẹnyi ye ghahanị ndị-ozi
pụ-ichẹn o zihẹni ụnụ.

Ẹlẹni Di-nwọnni-ẹnyi Rị E Bi Mbie

3 Nke ibuzọ, ghọta nị ọnwan: nị ndị-ẹmụ k'a pụha ogẹn
ịkpazụụn, a mụ ẹmụ, e bi k'ọ sụọ wẹ.

4 Wẹ k'a sị, “Elebe kẹ nkwa nwẹn o kwe n'ọ lala alala rị? Ọ
bịagụọ nwan? Ndị nẹdi ẹnyi wẹ a ranhịngụọ ụran (ọnwụn) kete-
ele-mgbe; ihiẹn ile nọhụ kẹ wẹ rị kete wẹ e kelẹ ụwa!”
5 A kpachanpụgụọ wẹ ẹnya zọ nị oku-ọnụ Osolobuẹ k'o gi kẹ
enu-igwee hụ rị mbụ-mbụ; nị oku-ọnụ k'o gizi gha mirin mẹmẹ
akpakalị, gha imẹ mirin wefụha a;
6 ọ nọ gizi oku-ọnụ a mẹ mirin, okẹn-mirin, tikpọ ụwa mbụ
hụ la iwi.
7 Kanị, nke elu-igwee lẹ ụwa rị ogẹnni, Osolobuẹ e gigụọ ya
wụ oku-ọnụ a bu wẹ dọnmẹ n'o k'a dụn wẹ ọkụn; ọ rị e che
Ụhụọhịn ahụn o k'e kin ndị-njọ ikpe, tikpọ wẹ.

Di-nwọnni-ẹnyi Rị Eche Nị Ịhịan Wanahịn

8 Kanị, nke ụnụ ndị rị m obi, azọkwọlẹ ni ihiẹn ohuni: nị
ebe Di-nwọnni-ẹnyi rị, akp'ọhịn ohu nọkẹ ahụa nnụ-uku (ahụa
ọgụn-iri kwasị nnụnaị); ahụa nnụ-uku rịzị kẹ akpụ-ụhụọhịn
ohu.
9 Ẹlẹni Di-nwọnni-ẹnyi rị e bie mbie imẹzu nkwa a kẹ ndị hụ
dọn a ghọha ibie-mbie; mba, o gi ndidi e sọn ụnụ. Ọ chọnị nị
onyẹ ọwụlẹ la iwi, kama, ọ chọ nị onyẹ ọwụlẹ rogharị.

Ụhụọhịn Di-nwọnni-ẹnyi Lala

10 Kanị Ụhụọhịn Di-nwọnni-ẹnyi jẹnkọ d'a bịa idẹnmizi lẹkẹ
ohin. Ogẹn hụ, igwere sikọ d'e gi okẹn ụzụn fopụ, ọkụn a
rịnranpụ ihiẹn ile rị igwere; ụwa lẹ ihiẹn ile ịhịan nọ imẹ ẹ mẹ
e kpufụ, pụha ifọn.
11 Ebe o mẹ ni wẹ k'e tikpọpụ ihiẹn ndịnị ile ẹnịna, elee ụdị
ịhịan k'o furu ni ụnụ wụrụ? O furu nị ọnụ e bi obibi rị nsọ, e gi
egun Osolobuẹ e bi;
12 e che Ụhụọhịn Osolobuẹ, e mẹ ẹ n'ọ bịakẹnrin, Ụhụọhịn hụ
o k'e gi mụ ọkụn ye elu-igwere, dẹnpụ a, gi ẹrịra rịnranpụ ihiẹn
ile rịn'a.
13 Kanị, nọkẹ kẹ Osolobuẹ dọn kwe nkwa, ẹnyi rị a tụ ẹnya
enu-igwee ọhụn lẹ ụwa ọhụn—ebẹhụ wụchanrịn ebe obibi ihiẹn
ile rị-ọchan.
14 Ndị rị m obi, ebe o mẹ ni ọnụ rị a tụ ẹnya ihiẹn ndịnị, lịlịma
nị nwan nị udọn hụn ụzọ a rị ẹgbata ọnụ lẹ ịya, amamgbe ụnụ
gha e nwọn ntụpọ mọbụ nkọrịanị ogẹn ụnụ k'e gi pụha ihun
Osolobuẹ.
15 Bun'ẹ obi nị ndidi Di-nwọnni-ẹnyi rị e nwọn wụ oghere
nzụọpụha.
Ẹnịna kẹ ezi nwẹnẹ ẹnyi wụ Pọlụ dọnzi deni ụnụ ghahanị
amamihiẹn Osolobuẹ ye ẹ.
16 O kusọnmẹ oku ihiẹnni imẹ ẹkụkwọ-ozi ẹ ile. O nwọnghọ
ihiẹn ndị a fụ ọrụn ọghọta imẹ ihiẹn ndị o de, hụn ndị marịnlẹni
ẹnya wẹ lẹ ndị wuzolẹni ọhụnma a fịhutọ—kẹ wẹ e mẹzi ihiẹn
ndị ọzọ rị Ẹhụhụọ-nsọ, e gi ẹ e sehẹni enwẹn wẹ ntikpọ.

17 Ndị rị m obi, a gwatọgụọ wẹ nwan ụnụ ihiẹn ndịnị. Dọnrin
ni nwan ẹnya, amamgbe mmẹfie ndị e bi k'ọ sụọ wẹ e dufie
ụnụ, mẹ ụnụ ewuzozilẹ kẹ ụnụ dọn nwan wuzo.
18 Ka gi ni ẹfọma Jesu Kristi wụ Di-nwọnni-ẹnyi lẹ Onyẹ-
nzụọpụha ẹnyi mẹ e suewaye imẹ okukwe; a marịnwayezikwọ
nị Di-nwọnni-ẹnyi.
Ọghọ ya rị n'a ogẹnni, rịzịkwọn'a d'e ru Ụhụọhịn hụ k'a tọ
jẹnrin ejẹn! Isẹẹ.

Ẹhụhụọ-Ozi Nke Ibuzọ
Jọnụ
De
(Jọnụ, Nke Ibuzọ)

Oku Hụn E Ye Ndụn

1 Hụn ahụn rị gha mbidọn lala kẹ ẹnyi rị a gwa ọnụ oku ẹ, Hụn
ahụn ẹnyi gi ntịn nụ, hụn ẹnyi gi ẹnya ẹnyi hụn. Ẹnyi e leguọ a,
ẹnyi e mẹtụghọ a ẹka. Oku hụ e ye ndụn wụ Jizọsị kẹ ẹnyi rị e
ku oku ẹ.
2 Ndụn hụ nọ pụha hụn w'e legha ẹnya. Ẹnyi a hụnghọ a. Ẹnyi
hụ e ku banyen'ẹ, a gwa ụnụ banyeni ndụn itẹbitẹ hụ. Ndụn
itẹbitẹ hụ lẹ Chuku-Nẹdi te rị, kanị ọ nọ pụha nị ẹnyi legha.
3 Ẹnyi rị nwan a gwa ụnụ ihiẹn ẹnyi hụn lẹ ihiẹn ẹnyi nụ, kẹni
ụnụ hụn ụzọ du ẹnyi mẹkọ— makẹni Nẹdi-ẹnyi lẹ Nwa a wụ Jesu
Kristi kẹ ẹnyi lẹ wẹ rị e mẹkọ.
4 Ẹnyi rị e de ihiẹn ndịnị kẹni ịghọghọ ẹnyi hụn ụzọ zu oke.

Ukpẹ Sụọ Kẹ Osolobuẹ Wụ

5 Ọnwan wụ ozi hụ ẹnyi nụ ọnụ a, hụn ẹnyi rị nwan e zi ụnụ:
nị Osolobuẹ wụ ukpẹ, ọ nwọnni ishi rị imẹ ẹ—kaka.
6 Omẹni ẹnyi sị nị ẹnyi lẹ ịya rị e mẹkọ bụ ẹnyi a tọ imẹ ishi e
bi, ya wụ nị ẹnyi rị a tụ ntụ, ẹnyi a rị e gi ezioku e bi.
7 Kanị, omẹni ẹnyi hụ e bi imẹ ukpẹ, nọkẹ kẹ ya nwẹn dọn rị
imẹ ukpẹ, ya wụ nị ẹnyi lẹ ịya hụ e mẹkọ nke-esi, ẹdeke Nwa a
wụ Jizọsị k'a rị a chanchanfụ ẹnyi njọ ọwụlẹ ẹnyi mẹ.
8 Omẹni ẹnyi sị nị ẹnyi ara mẹ njọ, ẹnyi rị e dufie enwẹn ẹnyi,
ezioku arị imẹ ẹnyi.
9 Kanị, omẹni ẹnyi e kupụha njọ ẹnyi, onyẹ wẹ gi e dọn-
ẹnya lẹ onyẹ-ezioku k'ọ wụ, o k'a gbagharị ẹnyi njọ ẹnyi, chan-
chanpụchanrịn ẹnyi ihiẹn ile rịlẹni mma.
10 Omẹni ẹnyi sị nị ẹnyi e mẹni njọ, ya wụ nị ẹnyi rị a sị nị
Osolobuẹ wụ onyẹ-ntụ, ya wụ nị oku ẹ a rị imẹ ẹnyi.

Isi Nke Ẹbụọ

Kraịstị Ya E Dọnmẹ Ẹnyi Ụchan

1 Ụmụẹka m, m rị e de ni ụnụ ihiẹn ndịnị amamgbe ụnụ gha
e mẹ njọ. Kanị, omẹni ịhịan mẹ njọ, ẹnyi nwọn onyẹ a rịọdọn
ni ẹnyi ebe Chuku-Nẹdi rị—onyẹ hụ wụ Jesu Kristi, onyẹ hụ rị
ọchan.
2 Ya lẹ enwẹn ẹ wụ ẹjan hụn wẹ gi wepụ njọ ẹnyi lẹ iwe-lẹ-
ọnụma-Osolobuẹ; ẹlẹ njọ ẹnyi sụọ, kanị, kẹ njọ ụwa ile.

3 Ihiẹn o k'e gi nwan we ẹnyi ẹnya nị ẹnyi a marịnghọ
Osolobuẹ nke-esi wụ nị ẹnyi e mẹsọnmẹ ihiẹn ọ sị ẹnyi mẹ.
4 Onyẹ ọwụlẹ hụn sị nị ọ maringhọ a bụ a ra mẹ ihiẹn ọ sị
ẹnyi mẹ, onyẹ hụ wụ onyẹ-ntụ, ezioku arị imẹ onyẹ nọ ẹnịna.
5 Kanị, nke onyẹ ọwụlẹ hụn a gbaye oku Osolobuẹ, ezioku-
ezioku, onyẹ ahụn nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ zu oke jẹnni Osolobuẹ.
Ihiẹn ẹnyi gi a marịn nị ẹnyi rị imẹ ẹ wụ ọnwan:
6 onyẹ sị n'ọ rị imẹ Osolobuẹ ya bi obibi kẹ Jizọs' Kraịstị dọn
bi.

Iwu Ọhụn

7 Ndị rị m obi, arị m e deni ụnụ iwu ọhụn; kama, iwu ohu
ahụn wẹ ye ụnụ isi-ibuzọ rọ. Ozi hụ ụnụ nụ, ịya wụ iwu mbụ
ahụn m rị e ku oku ẹ.
8 Kanị ọ wụzịkwọ iwu ọhụn. Iwu ọhụnnị wụ ezioku, ọ hụ
imẹ Kraịstị, ọ hụzịkwọ imẹ ọnụ—makẹni ishi hụ a ghafe, ezigbo
ukpẹ e nwunmẹgụọ.
9 Onyẹ ọwụlẹ sị n'ọ rị imẹ ukpẹ bụ ize onyẹ Itu-Kraịstị ibe ẹ
hụ e ze ẹ, echẹn kẹ onyẹ hụ rịkwọ imẹ ishi.
10 Onyẹ ọwụlẹ nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ onyẹ Itu-Kraịstị ibe ẹ bi imẹ
ukpẹ—o nwọnni ihiẹn rị imẹ ẹ hụn e mẹ ịhịan a kpọgburu.
11 Kanị, onyẹ hụn e ze ize onyẹ Itu-Kraịstị ibe ẹ rị imẹ
ishi; ọ ghakọ imẹ ishi, ọ marịn ebe o jẹnkọ—makẹni ishi hụ a
gbakingụọ a ẹnya.
12 Ụmụẹka,
m rị e de ni ọnụ nị m gi gwa ọnụ
nị Osolobuẹ e gigụọ ifiri ẹfan Jizọsị
gbagharị ụnụ njọ.
13 Ndị nẹdi,
m rị e deni ụnụ nị m gi ẹ gwa ụnụ
nị ụnụ a marịngụọ onyẹ hụ rịnị gha mbidọn lala.
Ndị-ikoro,
m rị e de ni ụnụ nị m gi ẹ gwa ụnụ
nị ụnụ e mẹrigụọ Eje-onyẹ hụ.
14 Ụmụẹka,
m de ni ụnụ ihiẹnni nị m gi ẹ gwa ụnụ
nị ụnụ a marịngụọ Chuku-Nẹdi ẹnyi.
Ndị nẹdi,
m de ni ụnụ ihiẹnni nị m gi ẹ gwa ụnụ
nị ụnụ a marịngụọ onyẹ hụ rị gha mbidọn lala.
Ndị-ikoro,
m de ni ụnụ ihiẹnni nị m gi ẹ gwa ụnụ
nị ụnụ e zeghọ,
nị oku Osolobuẹ rị imẹ ụnụ
lẹ ni ụnụ e mẹrigụọ Eje-onyẹ hụ.

Ihiẹn-ụwa Y'a Sụọkwọlẹ Ụnụ!

15 Enwẹkwọlẹ ni ihiẹn-ọsụsụọ ụwa mọbụ ndị rị imẹ ụwa,
makẹni ihiẹn Chuku-Nẹdi-ẹnyi ara sụọ onyẹ ihiẹn ụwa a sụọ.
16 Makẹni, ihiẹn ile rị imẹ ụwa, kẹ eje-ihiẹn ndị a gụnsọnmẹ
ẹhụ kẹ ihiẹn-ọnịna-ẹnya kẹ nhọnrọn ịhịan a họnrọn makẹni o
nwẹghọ ihiẹn-ụwa, aghanị ẹka Nẹdi-ẹnyi bịa—ụwa kẹ wẹ ile gha
a bịa.
17 Ụwa lẹ ihiẹn-ọlịla-ẹnya ile rịn'a ghafekọ aghafekọ; kanị,
onyẹ ọwụlẹ hụn e mẹ uche Osolobuẹ k'a tọ jẹnrin ejẹn.

Eṅẹnrẹn Kraịstị Ahụn W'a Kpọ Anti-Kraịstị

18 Ụmụ m, ogẹnni wụ ogẹn ịkpazụụn! Kẹ ọnụ dọn nụ nị
eṅẹnrẹn Kraịstị ahụn w'a kpọ anti-Kraịstị lala, ẹrịra k'ọ rị nwan
nị ndị bu ọda wụ ndị-iṅẹnrẹn Kraịstị a pụhagụọ. Ịya kẹ ẹnyi gi a
marịn nị ogẹnni wụ ogẹn ịkpazụụn.
19 Imẹ igunrun ẹnyi kẹ ndịnị gha pụ nke-esi, kanị, ẹlẹ wẹ
ndị nke ẹnyi. Makẹni, omẹni wẹ te wụ ndị nke ẹnyi, nkẹ e sọn
wẹ ẹnyi nọdị. Kanị, ọpụpụ wẹ gha imẹ igunrun ẹnyi pụ k'o gi
wechanrịn ẹnya nị ẹlẹ wẹ ndị nke ẹnyi.
20 Kanị, ọnụ ile marịn ezioku makẹni Onyẹ-hụ-rị-nsọ e
hukpugụọ ọnụ udẹn imẹ-mmọn gi tumẹ ụnụ ụmụ a.
21 Ẹlẹni ụnụ amarịn ezioku haịn m gi e deni ụnụ, kanị,
makẹni ụnụ a marịngụọ a—ụnụ a marịnghọ n'o nwọnni ntụ a
gha imẹ ezioku a fụha.
22 Onyẹ wụ nwan onyẹ ntụ emẹni ẹlẹ onyẹ kwerilẹni nị Jizọsị
wụ Kraịstị, Onyẹ-nzụọpụha hụ Osolobuẹ tumẹ. Onyẹ nọ ẹrịra
wụ eṅẹnrẹn Kraịstị hụ—hụn w'a kpọ Anti-Kraịstị; a ra kwerini
Chuku-Nẹdi lẹ Nwa a.
23 Ẹghẹẹ! Makẹni, onyẹ ọwụlẹ jụ Nwa a ekwerini ni Chuku-
Nẹdi; onyẹ ọwụlẹ kwerini Nwa a nwọnzikwọ Chuku-Nẹdi.
24 Nị nị ozi hụ ụnụ nụ isi-ibuzọ rịsọnmẹ imẹ ndụn ụnụ.
Omẹni ihiẹn ụnụ nụ isi-ibuzọ hụ a rịsọnmẹ imẹ ndụn ụnụ, ụnụ
k'a rịsọnmẹ imẹ Nwa Chuku lẹ imẹ Chuku-Nẹdi.
25 Ihiẹn o kwe ẹnyi nkwa n'o k'e ye ẹnyi wụ ndụn itẹbitẹ.
26 Ifiri ndị rị a chọ nị wẹ dufie ụnụ kẹ m gi rị e deni ụnụ ihiẹn
ndịnị.
27 Kanị, o mẹ nke ụnụ, udẹn imẹ-mmọn hụ o hukpu ụnụ, hụn
o gi tumẹ ụnụ ụmụ a hụ imẹ ndụn ụnụ a kuzi ụnụ ihiẹn ile. Ya
wụ, o nwọnzini nwan mkpa ọ rị nị onyẹ ọwụlẹ k'a kuzi ụnụ.
Ihiẹn udẹn ahụn o gi tumẹ ụnụ a kuzi ụnụ wụ ezioku—ntụ arị
a. Nọkẹ kẹ ọ dọn kuzi ọnụ—nọdị nị imẹ Kraịstị.
28 Ẹghẹẹ ụmụ m, nọdị nị imẹ ẹ, kẹni obi ru ẹnyi ile alị ogẹn o
k'e gi pụha; amamgbe ẹnyi e gi ifẹnrẹn warị Ụhụọhịn hụ.

Kẹ W'a Dọn Marịn Ụmụ Osolobuẹ

29 Omẹni ọnụ a marịnghọ n'ọ rị ọchan, ọnụ k'e gi ẹ marịn nị
ya mụ onyẹ ọwụlẹ hụn e bi obibi onyẹ rị-ọchan.

Isi Nke Ẹtọ

1 Lee ni nwan kẹ Chuku-Nẹdi nwẹhan ihiẹn-ọsụsụọ ẹnyi—nke
wụ nị w'a kpọ ẹnyi ụmụ Osolobuẹ! Ezioku-ezioku, ịya kẹ ẹnyi
wụ! Ihiẹn haịn ụwa gilẹni marịn ẹnyi wụ nị ụwa amarịn n'a.
2 Ndị rị m obi, ẹnyi wụ nwan ụmụ Osolobuẹ. Kanị, ihiẹn ẹnyi
jẹnkọ d'a wụrụ e ke pụha ifọn—bụ ẹnyi a marịnghọ nị ogẹn o k'e
gi bịa, ẹnyi k'a nọ kẹ ịya, makẹni ẹnyi k'a hụnchanrịn a k'ọ nọ.
3 Ndị ile nwọn olile-ẹnyanị imẹ wẹ e dọnmẹ enwẹn wẹ ọchan
nọkẹ kẹ ya lẹ enwẹn ẹ dọn rị ọchan.
4 Onyẹ ọwụlẹ hụn e mẹ njọ rị a dan iwu makẹni imẹ-njọ wụ
ịdan-iwu.
5 Ụnụ a marịnghọ nị Kraịstị bịa d'e wefụ njọ, ụnụ a
marịnghọzị nị o nwọnni njọ rị imẹ ẹ.
6 O nwọnni onyẹ rị imẹ ẹ hụn e mẹ njọ; onyẹ ọwụlẹ hụn e mẹ
njọ e ke hụntu ẹ mọbụ marịn a.
7 Ụmụẹka, anịlẹ ni onyẹ ọwụlẹ dufie ụnụ! Onyẹ hụn e bi obibi
onyẹ rị-ọchan rị ọchan kẹ Kraịstị dọn rị ọchan.
8 Onyẹ ọwụlẹ e mẹ njọ wụ nke Ekwensụ—makẹni Ekwensụ
gha alị mẹla njọ. Ịya haịn Nwa Osolobuẹ gi bịa—kẹni o tikpọ
ọrụn Ekwensụ.
9 O nwọnni onyẹ hụn Osolobuẹ mụ hụn e mẹ njọ. Makẹni,
mkpụrụ Osolobuẹ rị imẹ onyẹ ahụn. Ọ s'ẹka mẹ njọ, makẹni
Osolobuẹ mụ a.
10 Ọnwan kẹ wẹ gi a marịn ndị wụ ụmụ Osolobuẹ lẹ ndị wụ
ụmụ Ekwensụ: onyẹ ọwụlẹ ghalẹni e mẹ ihiẹn rị mma mọbụ
hụn ihiẹn ndị Itu-Kraịstị ibe ẹ ghalẹni a sụọ ẹlẹ nwa Osolobuẹ.

E Nwẹ Ni Ihiẹn-ọsụsụọ Ibe Ụnụ

11 Makẹni ozi hụn ụnụ nụ isi-ibuzọ wụ nị ẹnyi k'a gha e nwẹ
ihiẹn-ọsụsụọ ibe ẹnyi.
12 Ẹnyi anọkọkwọ nị kẹ Keni—ọ wụ nke Eje-onyẹ hụ, o gbupụ
nwẹnẹ ẹ. Kị haịn Keni gi gbu ẹ? Makẹni Keni lẹ enwẹn ẹ mẹ
eje-ihiẹn kanị nwẹnẹ ẹ mẹ ihiẹn rị mma.
13 Umunẹ m, y'a tụlẹ ụnụ ẹnya nị ize ụnụ rị e ze ụwa.
14 Ihiẹn ẹnyi gi marịn nị ẹnyi a ghagụọ ọnwụn fụha, banye
ndụn, wụ nị ẹnyi nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ ibe ẹnyi. Onyẹ nwẹlẹni
ihiẹn-ọsụsụọ ibe ẹ a nwụnhụngụọ.
15 Onyẹ ọwụlẹ ize nwẹnẹ ẹ e ze wụ izighẹ—bụ ụnụ a
marịnghọ n'o nwọnni izighẹ ndụn itẹbitẹ rị imẹ ẹ.
16 Ihiẹn ẹnyi gi a marịn ihiẹn-ọsụsụọ nke-esi wụ ọnwan: nị
Kraịstị gi ifiri ẹnyi we ndụn a ye. O furu nwan nị ẹnyi gizikwọ
ifiri ibe ẹnyi we ndụn ẹnyi ye.
17 Nanị kẹ ihiẹn-ọsụsụọ Osolobuẹ gi rị imẹ ịhịan, omẹni ịhịan
e nwọnghọ ihiẹn ụwanị, kanị ọ hụn nwẹnẹ ẹ ihiẹn rị a kọ, ọ jụ
n'o yekọn'a ẹka?

18 Ụmụẹka, nị ẹnyi e nwọn ni ihiẹn-ọsụsụọ nke-esi—ẹlẹkwọ
hụn wẹ gi ọnụ sụọ e ku, kanị, hụn wẹ gi ẹka e mẹ.
19 Ọhụn kẹ ẹnyi e gi marịn nị ẹnyi wụ nke ezioku, ịya kẹ ẹnyi
gi e mẹ obi e ru ẹnyi anị ebe Osolobuẹ rị—
20 omẹni obi e gbumẹ ẹnyi mgbu. Makẹni, Osolobuẹ ka obi
ẹnyi, ọ marịnghọzịkwọ ihiẹn ile.
21 Ndị rị m obi, omẹni ịhọrị ẹnyi hụ a ghọnị ẹnyi, obi e
ruchanrịn ẹnyi alị ebe Osolobuẹ rị,
22 ẹnyi e nwẹhẹnzịkwọ ihiẹn ọwụlẹ ẹnyi rịọ a—makẹni ẹnyi hụ
e dọnmẹ iwu ẹ, e mẹ ihiẹn a sụọ a ụsụọ ẹfọ.
23 Iwu ẹ wụ hụnnị: nị ẹnyi k'e kweri ni ẹfan Nwa a wụ Jesu
Kristi lẹ ni ẹnyi k'e nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ ibe ẹnyi—nọkẹ k'o dọn
gwa ẹnyi.
24 Kẹ wẹ han hụn e dọnmẹ iwu ẹ rị imẹ ẹ, ịya nwẹn rịzịkwọ
imẹ ndụn wẹ. Ihiẹn ẹnyi gi a marịn n'ọ hụ imẹ ẹnyi wụ ọnwan:
n'o yeọlẹ ẹnyi Mmọn-nsọ.

Isi Nke Ẹnọ

Mmọn Osolobuẹ Lẹ Mmọn Eṅẹnrẹn-Kraịstị

1 Ndị rị m obi, ẹlẹ mmọn ile gi ịhịan ku kẹ ụnụ k'e kweyeni, ka
e lele ni wẹ, kẹni ụnụ marịn kẹ mmọn ndị hụ gha ẹka Osolobuẹ
bịa nke-esi. Makẹni, ndị-amụma-ntụ bu ọda a pụhagụọ imẹ ụwa.
2 Kẹ ọnụ k'a dọn marịn nị Mmọn Osolobuẹ rọ wụ ọnwan:
mmọn ọwụlẹ gi ẹ dọn nị Jizọsị hụn wụ Kraịstị, Onyẹ ahụn
Osolobuẹ tumẹ, hẹnrin ịhịan bịa, e ku ẹ—mmọn hụ gha ẹka
Osolobuẹ bịa,
3 kanị, mmọn ọwụlẹ hụn kwerilẹni nị Jizọsị hụn wụ Kraịstị,
Onyẹ hụ Osolobuẹ tumẹ, hẹnrin ịhịan bịa, mmọn ahụn aghanị
ẹka Osolobuẹ bịa. Ọhụn wụ mmọn Eṅẹnrẹn-Kraịstị, ya wụ,
mmọn Anti-Kraịstị—hụn ọnụ nụ n'ọ lala alala; ọ rịgụọlẹ nwan
imẹ ụwa.
4 Ụmụẹka, ụnụ wụ nke Osolobuẹ—ọnụ e mẹrigụọ wẹ, makẹni
onyẹ hụ rị imẹ ụnụ ka onyẹ hụ rị imẹ ụwa.
5 Ndị-amụma-ntụ ndịnị wụ nke ụwa—ya wụ, ihiẹn w'e ku wụ
nke ụwa, ụwa e gọn wẹ ntịn.
6 Ẹnyi nwẹn wụ nke Osolobuẹ. Onyẹ ọwụlẹ hụn marịn Os-
olobuẹ e gọn ẹnyi ntịn. Onyẹ ọwụlẹ hụn wụlẹni nke Osolobuẹ
ara gọn ẹnyi ntịn. Ọnwan kẹ ẹnyi gi a marịn mmọn hụn wụ nke
ezioku lẹ mmọn hụn wụ nke ndufie.

Imẹ Osolobuẹ Kẹ Ihiẹn-ọsụsụọ Rị

7 Ndị rị m obi, nị ẹnyi e nwẹ ni ihiẹn-ọsụsụọ ibe ẹnyi, makẹni
ihiẹn-ọsụsụọ gha ẹka Osolobuẹ a bịa. Onyẹ ọwụlẹ hụn nwọn
ihiẹn-ọsụsụọ, Osolobuẹ mụ a, onyẹ hụ marịn Osolobuẹ.
8 Onyẹ hụn nwọnlẹni ihiẹn-ọsụsụọ amarịn Osolobuẹ, makẹni
Osolobuẹ wụ ihiẹn-ọsụsụọ.

9 Osolobuẹ a ghọsịgụọ ihiẹn-ọsụsụọ o nwẹ ebe ẹnyi rị; ẹnịna
k'o dọn mẹ ẹ: o zihẹ akpụ Nwa a ohu imẹ ụwa, kẹni ẹnyi hụn
ụzọ rị ndụn ghahan'a.
10 Ọnwan wụ ihiẹn-ọsụsụọ: ẹlẹni ẹnyi nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ Os-
olobuẹ, kama, nị Osolobuẹ nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ ẹnyi, gi ẹ zihẹ
Nwa a n'ọ wụrụ ẹjan wẹ gi wepụ njọ ẹnyi lẹ iwe-lẹ-ọnụma
Osolobuẹ hụn njọ e buhẹ.
11 Ndị rị m obi, ebe o mẹ eziẹ nị Osolobuẹ nwẹhan ihiẹn-
ọsụsụọ ẹnyi ẹnịna, o furu nị ẹnyi nwẹn nwẹzịkwọ ihiẹn-ọsụsụọ
ibe ẹnyi.
12 O nwọntuni onyẹ gi ẹnya a hụn Osolobuẹ—kanị, omẹni ẹnyi
e nwẹghọ ihiẹn-ọsụsụọ ibe ẹnyi, ya wụ nị Osolobuẹ bi imẹ ẹnyi;
ya wụzị nị ihiẹn-ọsụsụọ a zu oke imẹ ẹnyi.
13 Ihiẹn ẹnyi gi marịn nị ẹnyi rị imẹ ẹ lẹ ni ya nwẹn rị imẹ ẹnyi
wụ n'o yegụọ ẹnyi Mmọn-nsọ a.
14 Ẹnyi a hụngụọ a, ku ẹ, nị Chuku-Nẹdi e zihẹgụọ Nwa a d'a
wụ Onyẹ-nzụọpụha ụwa.
15 Osolobuẹ bi imẹ ndị ile gi ẹ dọn, e ku ẹ, nị Jesu wụ Nwa
Osolobuẹ—uwẹ lẹ enwẹn wẹ bi imẹ Osolobuẹ.
16 Ẹnyi a marịnghọ nwan, ẹnyi e giọlẹ ẹ nwan dọn, nị Os-
olobuẹ nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ ẹnyi.
Osolobuẹ wụ ihiẹn-ọsụsụọ. Onyẹ hụn gi ihiẹn-ọsụsụọ e bi rị
imẹ Osolobuẹ, Osolobuẹ lẹ enwẹn ẹ rị imẹ onyẹ hụ.
17 Ẹrịra kẹ ihiẹn-ọsụsụọ e gi zu oke imẹ ndụn ẹnyi, kẹni obi
ru ẹnyi alị Ụhụọhịn Okinkin-ikpe—makẹni kẹ Jesu nọ, ẹrịra kẹ
ẹnyi nọ imẹ ụwanị.
18 Egun ara tụ onyẹ gi ihiẹn-ọsụsụọ e bi; ihiẹn-ọsụsụọ zu oke
a chụpụ egun. Onyẹ rị a tụ egun rị a tụ egun afụnfụn o jẹnkọ
d'a ta—ihiẹn-ọsụsụọ onyẹ rị a tụ egun ezuni oke.
19 Ihiẹn-ọsụsụọ o bu ụzọ nwọn jẹnni ẹnyi haịn ẹnyi gi a saẹka
e nwọn ihiẹn-ọsụsụọ.
20 Omẹni ịhịan sị, "M nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ jẹnni Osolobuẹ," bụ
ize nwẹnẹ ẹ rị e ze ẹ, onyẹ-ntụ k'ọ wụ. Makẹni, omẹni ịhịan e
nwọnni ihiẹn-ọsụsụọ nwẹnẹ ẹ—nwẹnẹ ọ rị e legha, ọ sakọ ẹka
nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ Osolobuẹ—Osolobuẹ o leghatulẹni.
21 Iwu o ye ẹnyi wụ ọnwan: nị, onyẹ nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ
Osolobuẹ k'e nwẹzịkwọ ihiẹn-ọsụsụọ nwẹnẹ ẹ.

Isi Nke Isẹn

Kẹ Ẹnyi Dọn E Mẹri Ụwa

1 Onyẹ ọwụlẹ hụn gi ẹ dọn nị Jesu wụ Kraịstị, Onyẹ hụ
Osolobuẹ tumẹ, onyẹ hụ wụ nwa Osolobuẹ; onyẹ ọwụlẹ nwẹ
ihiẹn-ọsụsụọ onyẹ mụ ịhịan, nwẹzịkwọ ihiẹn-ọsụsụọ nwa a.

2 Ihiẹn ẹnyi gi a mariṇ nị ẹnyi nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ ụmụ Os-
olobuẹ wụ nị ẹnyi nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ Osolobuẹ, e mẹsọnmẹ
ihiẹn ndị ọ sị ẹnyi e mẹ.
3 Kẹ wẹ dọn e nwẹ Osolobuẹ ihiẹn-ọsụsụọ wụ: imẹsọnmẹ
ihiẹn ọ sị ẹnyi mẹ—bụ ihiẹn ọ sị ẹnyi mẹ ẹlẹ ibu,
4 makẹni onyẹ ọwụlẹ Osolobuẹ mụ e mẹri ụwa. Ikẹn hụn ẹnyi
gi e mẹri ụwa wụ okukwe ẹnyi nwọn.
5 Onyẹ a sa nwan ẹka e mẹri ụwa? Onyẹ hụn gi ẹ dọn nị Jesu
wụ Nwa Osolobuẹ rọ.

Ihiẹn Ndị Hụn A Ghọsị Nị Jesu Wụ Nwa Osolobuẹ

6 Jizọs' Kraịstị-nị wụ onyẹ hụ hụn bịa ghahanị mirin lẹ ẹdeke.
Ẹlẹ ghahanị mirin sụọ, kanị ghahanị mirin lẹ ẹdeke. Mmọn-
nsọ lẹ enwẹn ẹ wụ hụn a shịa ẹri, makẹni Mmọn-nsọ wụ Onyẹ
ezioku.
7 Ya wụ nị wẹ rị ẹtọ hụn rị a shịa ẹri [elu-igwee: wẹ wụ
Chuku-Nẹdi lẹ Oku hụ lẹ Mmọn-nsọ; wẹ rịzịkwọ ẹtọ hụn a shịa
ẹri elu-ụwa:] wẹ wụ
8 Mmọn-nsọ lẹ mirin ahụn lẹ ẹdeke ahụn. Wẹ ẹtọ kuye ọnụ
ohu.
9 Omẹni ẹnyi a nabanhan ẹri ịhịan shịa, hụn Osolobuẹ shịa
kadẹ ezioku a wụ, bụ Osolobuẹ a shịagụọnị Nwa a ẹri.
10 Ya wụ, onyẹ ọwụlẹ kwerini Nwa Osolobuẹ nwọn ẹrini imẹ
obi ẹ; kanị onyẹ hụn kwerilẹni a kpọgụọ Osolobuẹ onyẹ-ntụ,
makẹni o gini ẹri Osolobuẹ shịa nị Nwa a dọn.
11 Ọnwan wụ ẹri hụ: Osolobuẹ e yegụọ ẹnyi ndụn itẹbitẹ—imẹ
Nwa a kẹ ndụn itẹbitẹ hụ rị.
12 Onyẹ ọwụlẹ nwọn Nwa a hụ nwọn ndụn, kanị onyẹ hụn
nwọnlẹni Nwa Osolobuẹ enwọn ndụn.

Ndụn Itẹbitẹ

13 M rị e deni ụnụ ihiẹn ndịnị, ụnụ ndị hụn kwerini ẹfan Nwa
Osolobuẹ, kẹni ọnụ mariṇ nị ọnụ e nwọnghọ ndụn itẹbitẹ.
14 Ihiẹn obi gi e ru ẹnyi alị ebe Osolobuẹ rị wụ ọnwan: nị
omẹni ẹnyi rịọ a ihiẹn ọwụlẹ k'o dọn rị a obi, ọ nụ ekpere ẹnyi.
15 O mẹ nwan nị ẹnyi a mariṇghọ nị ihiẹn ọwụlẹ ẹnyi rịọl'a,
nị ọ nụ ekpere ẹnyi anụ, ya wụ ẹnyi a mariṇghọzị nị ẹnyi e
nwẹhẹngụọ ihiẹn ẹnyi rịọ a.
16 Onyẹ hụn nwẹnẹ ẹ k'ọ rị e mẹ njọ—ụdị njọ hụn ghalẹni ẹ
buhẹ ọnwụn, ya mẹ ekpere, Chuku k'e ye nwẹnẹ ẹ hụ ndụn—
ọnwan wụ nke ndị hụn mẹ ụdị njọ hụn ghalẹni e buhẹ ọnwụn.
Njọ hụn e buhẹ ọnwụn rị arị: asịnị m ụnụ mẹmẹ ekpere
banyeni ọhụn.
17 Eje-omumẹ ile wụ njọ, kanị o nwọn njọ hụn ghalẹni e buhẹ
ọnwụn.

18 Ẹnyi a marịnghọ nị onyẹ ọwụlẹ Osolobuẹ mụ ara mẹ njọ,
makẹni Jesu, Onyẹ hụ Osolobuẹ mụ, e che ẹ nche—Eje-onyẹ hụ
ara mẹtụ a ẹka.
19 Ẹnyi a marịnghọ nị ẹnyi wụ nke Osolobuẹ; ẹnyi a
marịnghọzịkwọ nị ụwa ile rị okpuru Eje-onyẹ hụ.
20 Ẹnyi a marịnghọ nị Nwa Osolobuẹ a bịagụọ, n'o yegụọ ẹnyi
nghọta hụn ẹnyi e gi marịn onyẹ ahụn wụ onyẹ-ezioku. Ẹnyi rị
nwan imẹ onyẹ ahụn wụ onyẹ-ezioku lẹ Nwa a wụ Jesu Kristi.
Ịya wụ Osolobuẹ nke-esi lẹ ndụn-itẹbitẹ.
21 Ụmụ m, gba nị nị ife mmọn mọbụ ife ihiẹn ọzọ ọwụlẹ ọsọ!

Ẹhụhụọ-Ozi Nke Ẹbụọ Jọnụ De Jọnụ, Nke Ẹbụọ

Ekele

1 Mmẹ wụ onyẹ-isi de ẹhụhụọ-ozini. M rị e dejẹnni okpoho
hụ Osolobuẹ họrị lẹ ụmụ a. Ndị m nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ wẹ ebe
Ezioku rị kẹ wẹ wụ. Ẹlẹdẹ mmẹ sụọ nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ wẹ,
kama, ndị ile marịn Ezioku nwẹzịkwọ ihiẹn-ọsụsụọ wẹ.
2 Ẹnyi nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ wẹ makẹ Ezioku ahụn rị imẹ ndụn
ẹnyi—hụn k'a rịsọnmẹkwọ imẹ ndụn ẹnyi jẹnrin ejẹn.
3 Ẹfọma lẹ omikẹn lẹ udọn, hụn gha ẹka Chuku-Nẹdi lẹ Nwa
a wụ Jizọs' Kraịst' a bịa, ya rịsọnmẹ ni ẹnyi, kẹ ẹnyi dọn rị e
bisọnmẹ imẹ ezioku lẹ ihiẹn-ọsụsụọ.

Ezioku Lẹ Ihiẹn-ọsụsụọ

4 Ẹfọ a sụọkẹnmẹkẹ m ụsụọ ogẹn m gi hụn a nị o nwẹghọ ụmụ
ị ndị rị e bi imẹ Ezioku nọkẹ kẹ Nẹdi ẹnyi dọn gwa ẹnyi.
5 M rị nwan a rịọ ị, ezi okpoho, nị ẹnyi ile e nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ
ibe ẹnyi. Ẹlẹ ni m rị e de n'i iwu ọhụn, kama, iwu ohu ahụn o
ye ẹnyi gha anị lala kẹ m rị e de n'i.
6 Ihiẹn-ọsụsụọ wụ nị ẹnyi rị e mẹsọnmẹ ihiẹn ọ sị ẹnyi e mẹ;
ịya wụ iwu hụ—nọkẹ kẹ ụnụ dọn nụ a gha alị lala—ọnụ k'e girịrị
a e bi.

Eṅẹnrẹn-Kraịstị Ahụn W'a Kpọ Anti-Kraịstị

7 Ndị-ndufie bu ọda a bangụọ imẹ ụwa. Ndịnị ara kweri nị
Jesu Kristi gi ẹhụ ịhịan bịa—n'ọ wụchanrịn ịhịan k'ọ bịa. Onyẹ
ọwụlẹ nọ ẹnịna, ịya wụ onyẹ-ndufie hụ lẹ Eṅẹnrẹn-Kraịstị hụ wụ
anti-Kraịstị!
8 Kpachanfụ nị nwan ẹnya, amamgbe ọnụ e tuhu ihiẹn ẹnyi
rụngụụ, ka turusọnmẹ ni kẹni ẹnyi nwọnhẹn ụgwọ ọrụn zu oke.
9 Onyẹ ọwụlẹ hụn sọnsọnmẹlẹni nkuzi Kraịstị, kanị o fe
mgbọn—onyẹ hụ e nwọn Osolobuẹ. Onyẹ hụn sọnsọnmẹ nkuzi
hụ k'ọ rị e nwọnghọ kẹ Chuku-Nẹdi kẹ Nwa.
10 Onyẹ bịa iwe i d'a kuzi, bụ ẹlẹ hụn Kraịstị kuzi k'o gi bịa,
anabanhal'a mọbụ kele ẹ ọhụnma.
11 Makẹni, onyẹ hụn kele ẹ ọhụnma rị e sọn ẹ a rụn eje-ọrụn ọ
rị a rụn.

Oku Mmẹkin

12 M nwọn ihiẹn bu ọda hụn nkẹ m'e deni ọnụ, kanị ẹlẹ hụn
m k'e de ede. M rị a tụ ẹnya nị m k'a bịa d'a hụndẹ ụnụ, ẹnyi e
kutarị, elee-m, elee-i, kẹni ịghọghọ ẹnyi ile hụn ụzọ zu oke.

13 Ụmụ nwẹnẹ-i-okpoho-*Osolobuẹ*-họrị e zi ekele ụnụ.

Ẹhụhụọ-Ozi Nke Ẹtọ Jọnụ De Jọnụ, Nke Ẹtọ

1 Mmẹ wụ onyẹ-isi de ẹkụkwọ-ozini. M rị e dejẹnni ezi nwẹnẹ
ẹnyi wụ Gayọsị, hụn ihiẹn ẹ a sụọ m imẹ Ezioku.
2 Ezi nwẹnẹ m, ekpere m wụ nị ihiẹn ile rịn'ị mma lẹ ni ẹhụ
rị ị ikẹn, nọkẹ kẹ ị dọn nwan rị ikẹn imẹ mmọn ị.
3 Ịghọghọ jun m obi ogẹn ndị hụ imẹ umunẹ ẹnyi gi bịa d'e
ku n'ị wụ onyẹ wẹ gi e dọn ẹnya ebe Ezioku rị—ya wụ n'ị rị e bi
imẹ ezioku.
4 O nwọnni ihiẹn e mẹ m a ghọghọ rịkẹ ebe m nọ nụ nị ụmụ
m rị e bi imẹ Ezioku.

Jọnụ A Ja Gayọsị Mma

5 Nwẹnẹ-onyẹ, y'e mẹkẹ onyẹ wẹ gi e dọn ẹnya imẹ ọrụn ị rị a
rụn nị umunẹ-ẹnyi imẹ Jesu, ọsụọn'a nị y'a marịn ndị wẹ wụ.
6 A nọgụọ wẹ ihun ụka rị ebeni ku oku ihiẹn-ọsụsụọ i nwẹ.
Dodo, yeni wẹ ụdị ẹka hụn a sụọ Osolobuẹ ụsụọ, kẹni wẹ
jẹndụrụ.
7 Makẹni, ogẹn wẹ gi gi ifiri Ẹfan ahụn jẹnkọ ijẹnni, anịnị wẹ
ndị kwerilẹni ni Jesu yeni wẹ ẹka.
8 O furu nwan nị ẹnyi kwandọn ndị nọ ẹrịra, kẹni ọ hụn ụzọ
mẹ ni ẹnyi lẹ wẹ wụ ohu, e sọn Ezioku a rụngbama ọrụn.

Diọtrẹfẹsị Lẹ Dẹmẹtrịọsị

9 E dejẹngụọ nị m ụka ẹhụhụọ; kanị Diọtrẹfẹsị hụn a chọ n'ọ
kị a nabanhannị ọkịkị ẹnyi, o gini ihiẹn ẹnyi ku dọn.
10 Ya wụ, m bịa nwan, m k'e wepụhachanrịn ihiẹn ile ọ rị e
mẹ, lẹ ọnụ ọ rị e buokinsọnmẹ ẹnyi! Ọhụn ehidẹn'ẹ, ọ jụdẹ n'ọ
nabanhankọ umunẹ ẹnyi ndị hụ; ọ nịdẹni ndị ọzọ nabanhan
wẹ—ọ chụpụdẹ ndị hụn rị imẹ ụka hụn chọ nị wẹ nabanhan
wẹ.
11 Nwẹnẹ-onyẹ, a kịnrịnkwọlẹ ihiẹn rịlẹni mma, ka kịnrịn
ihiẹn rị mma. Onyẹ ọwụlẹ hụn e mẹ ihiẹn rị mma wụ nke
Osolobuẹ. Kanị, onyẹ ọwụlẹ hụn e mẹ eje-ihiẹn e ke hụntu
Osolobuẹ.
12 Ịhịan ile e ku oku Dẹmẹtrịọsị ọhụnma; Ezioku lẹ enwẹn ẹ e
ku oku ẹ ọhụnma. Ẹnyi nwẹn nkẹ rị a shịazịkwọn'a ẹri—bụ y'a
marịnghọ nị ẹri ẹnyi a shịa wụ ezioku.

Ekele Ịkpazụụn

13 Ihiẹn m chọ nị m gwa ị e bukẹ, kanị, edekọ m'a e de.

14 M rị a tụ ẹnya nị m jẹnkọ d'a hụn ị ẹgwa, kẹni ẹnyi kutarị
elee-m, elee-i.
15 Udọn y'a rị n'ị.
Ndị ọwụ ẹnyi ile e zi ekele i. Hị ndị ọwụ ẹnyi rị ebẹhụ ẹfan
ohu-ohu, y'e kele wẹ.

Ẹkụkwọ-Ozi
Judu
De

1 Mmẹ wụ Judu de ẹhụhụọ-ozini. M wụ igbọn Jesu Kristi. M wụzịkwọ nwẹnẹ Jemisi. M rị e dejẹnni ndị ahụn wẹ kpọ, hụn rị
Chuku-Nẹdi obi, hụn Jesu Kristi dọnmẹ:
2 omikẹn, udọn lẹ ihiẹn-ọsụsụọ ya rịnị ọnụ mmagi-mmagi.

Lụnị Nị Ụzọ-Jesu Ọgụn

3 Ndị rị m obi, o te dụka m nị m de ni ụnụ banyeni nzụọfụha
hụn ẹnyi ile nwọn, kanị a hụn m'a nwan n'ọ rị mkpa nị m deni
ụnụ hụn m'e gi kasị ọnụ obi, nị ọnụ shikẹnmẹ ọnwụn chẹdọn
Ụzọ nke okukwe hụ hụn Osolobuẹ wegụụ che ẹka ndị nke ẹ.

Ndị A Kuzi Ntụ A Banhangụọ

4 Makẹni, o nwẹghọ ndị ghalẹni a tụ egun Osolobuẹ hụn
gigụụ nzuzue banhan imẹ ẹnyi. Ndịnị e gbehutọgụọ ozi ẹfọma
Osolobuẹ, kẹni wẹ gi ẹ kpumẹ eje-obibi wẹ. O tekẹmẹkẹ wẹ
detọ ikpe-ọmụma hụn rịnị nị wẹ imẹ Ẹhụhụọ-nsọ. Ndịnị ara
gbayedẹ Jizọs' Kraịstị hụn ịya sụọ wụ Di-nwọnni-ẹnyi lẹ Onyẹ-
nwọnni-ẹnyi.

Osolobuẹ A Marịngụọ Ye Ndị Njọ Afụnfụn

5 M chọ nị m nyanhan nị ụnụ ihiẹn ndịnị, ọsụọn'a nị ụnụ a
marịngụọ wẹ ọhụnma-ọhụnma. M chọ nị m nyanhan nị ụnụ
kẹ Di-nwọnni-ẹnyi dọn gha alị Ijiptu zụọpụha ndị Izrẹlụ, kanị,
omẹgụụ, ọ nọ tikpọ ndị hụn kwerilẹni.
6 Nyanhanzịkwọ nị ihiẹn mẹ ndị mmọn-ozi hụ te rị nsọ hụn
nọdịlẹni ebe wẹ sị wẹ nọdị, hụn la ọnọdị wẹ tọ: nyanhan nị nị
Osolobuẹ e kẹngụọ wẹ nwan ẹgbụn itẹbitẹ tọ imẹ eje ishi, e che
okinkin-ikpe hụn jẹnkọ d'a rị okẹn Ụhụọhịn hụ.
7 Nyanhan nị ihiẹn mẹ eje-alị ndị ahụn wụ Sọdọmụ lẹ
Gomọra lẹ obodo ndị ọzọ hụn nọkunmẹ ni wẹ. Ndị rị imẹ alị
ndị hụ mẹ kẹ ndị mmọn-ozi hụ—bu enwẹn wẹ che imẹ ughẹrẹ
lẹ ụrụ, ya wẹ nọ narịn afụnfụn ọkụn-itẹbitẹ. Wẹ nọ wụrụ ihiẹn
wẹ gi a dọ ịhịan ẹka-ntịn.

Enwẹn Wẹ Kẹ W'e E Lee, E Ledan Ọkịkị

8 Bụ ẹrịra kẹ ndị nkuzi-ụghanị gi nwan a hụnsọnmẹ ọhụn a
han wẹ e mẹ ihiẹn ẹhụ wẹ gi a rụhụ, e legberi ọkịkị, e kutọ ndị
ọghọ rị ẹhụ.
9 Kanị, Maịkẹlụ hụn wụ onyẹ-isi ndị mmọn-ozi e mẹdẹni ẹnịna
ogẹn o gi sọn Ekwensụ zụọ ozun Mozizi: egun Osolobuẹ anịn'a
kutọ Ekwensụ—ihiẹn ọ gwa Ekwensụ wụ, “Di-nwọnni-ẹnyi a
jụgbọ ị!”

10 Kanị ndịnị e kutọ ihiẹn ọwụlẹ wẹ ghọtalẹni. Wẹ nọhụ kẹ
anụ-ọfịa nwọnlẹni uche, w'a ra leban ihiẹn ẹnya—bụ hụn wẹ
ghọtahụ wẹ lebanlẹni ẹnya, ịya e tikpọ wẹ.

A Rịzịolẹ Wẹ Ẹjẹ-ọnọdị

11 Okẹn nsọngbu rịnị wẹ! E sọnmẹgụọ wẹ ụzọ Keni ogbu ọchụ;
e gigụọ wẹ ifiri erere la enwẹn wẹ tọnị mmẹfie Balam egho a
sụọ; e nupụgụọ wẹ isi kẹ Kora; a na wẹ ntikpọ kẹ ịya, makẹni
Osolobuẹ k'e tikpọ wẹ.

12 Ntụpọ kẹ ndịnị wụ ebe ụnụ n'e rigbama Oriri ihiẹn-ọsụsụọ
ụnụ; egun arịzị wẹ ẹnya ebe wẹ n'e sọn ụnụ e ri—ndị-ndu rị
e lepụ enwẹn wẹ sụọ ẹnya kẹ wẹ wụ! Orukpu ufere bukọ
ghalẹni e zue mirin kẹ wẹ wụ; osisi ghalẹni a mị mkpụrụ
ogẹn wẹ gi a ghọ mkpụrụ, osisi wẹ huepụ, hụn nwụnhụnnị,
nwụnhụnchanrịn!

13 Wẹ nọhụ kẹ eje ebiri-ohimin, ihiẹn ifẹnrẹn wẹ rị a gbọshi
elu kẹ ụfọfọ ebiri-ohimin; kokisẹ ụzọ ohu ghalẹni e ru kẹ wẹ
wụ, hụn Osolobuẹ kwademẹtọnị eje-ishi itẹbitẹ!

Ikpe-ọmụma Hụn Rị E Cheni Wẹ

14 Ẹnọkụ, hụn rị agbọ nke ẹsa—wẹ gha ẹka Adam gụnma—e
bugụọ amụma tọnị wẹ: ọ sị,
"Lee ẹ,
Di-nwọnni-ẹnyi lala
ya lẹ ndị nsọ a nnụ ole-lẹ-ole.
15 Ọ lala
d'e kin onyẹ ọwụlẹ ikpe,
d'a ma wẹ ile ikpe—
ikpe eje-ihiẹn ile wẹ gi eje-agụngụn wẹ mẹ
lẹ eje-oku ile jọgbu enwẹn ẹ,
hụn ndị-njọ ghalẹni a gbaye Osolobuẹ
gi kuja oku ẹ!"

Eje-Agụngụn Wẹ

16 Ogẹn ile kẹ ndịnị gi e dẹnwịnnwịn; w'a ra kinbehi ikpe; w'e
mẹsọnmẹ eje-ihiẹn ndị rị a gụnnị wẹ; w'e kukarị enwẹn wẹ, e
gi ọnụ-ọma a tụnarịn ịhịan ihiẹn wẹ.

Mkpịnsịn-ẹka Lẹ Ndụnmọdụn

17 Kanị, o mẹ nke ụnụ umunẹ m, nyanhankwọ nị ihiẹn ndị-
ozi ahụn pụ-ichẹn Nna-ẹnyi wụ Jizọs' Kraịstị tumẹ gwatọ ọnụ.

18 Wẹ gwa ụnụ nị "Ndị-ẹmụ k'a pụha ogẹn ịkpazụụn, ndị k'e
mẹsọnmẹ eje-ihiẹn rị a gụnnị wẹ."

19 Uwẹ wụ ndịnị ihiẹn-ụwa rị ẹnya, hụn nwọnlẹni Mmọn-nsọ,
ndị hụn e buhẹ nkebe.

20 Kanị, nke ọnụ umunẹ m, e mẹ ni nị ụnụ e sue imẹ Okukwe
ahụn rịchanrịn nsọ ọnụ rị e sọn, e sue kẹ ụlọ wẹ n'a tụn; e mẹ ni
ekpere kẹ Mmọn-nsọ dọn chọ.

21 E dọnmẹ ni enwẹn ụnụ hụn ụnụ e gi rịsọnmẹ ndị ihiẹn wẹ a
sụọ Osolobuẹ, kẹ ụnụ dọn rị e che omikẹn Di-nwọnni-ẹnyi wụ
Jizọs' Kraịstị, hụn k'e wẹhẹ ni ọnụ ndụn itẹbitẹ.
22 E mẹ ni ni ndị obi-ẹbụọ omikẹn,
23 ọnụ a dọkpụnpụha ndị ọzọ imẹ ọkụn hụ kẹni ụnụ gi ẹ
zụọfụha wẹ. Nke ndị ọzọ, e gi ni egun e mẹ ni wẹ omikẹn—ka
zedẹ ni izize ẹwuru wẹ yi hụn ẹhụ wẹ mẹrụgụụ.

Ekpere Ịja-mma

24 Nke Osolobuẹ, onyẹ hụ hụn k'e ri-ẹka kwọndọn ụnụ makẹ
ọnụ gha a dan, mẹ ọnụ wụrụ ndị nwọnlẹni ntụpọ, ụnụ e gi
ịghọghọ turu ihun ẹ ebẹhụ Ọghọ rị,
25 Onyẹ hụ ịya sụọ wụ Chuku, Onyẹ nzụọpụha ẹnyi, ọghọ ya
rịn'a ghahanị Jizọs' Kraịstị Di-nwọnni-ẹnyi—ọghọ lẹ ikpẹn lẹ
ikẹn lẹ ọkịkị; k'ọ rịn'a nị ogẹn d'e bidọn, ya rịn'a kikẹnni lẹ jẹnrin
ejẹn! Isẹẹ.

Ihiẹn Jizọs' Kraịstị Ghọsị Jọnụ Nghọsị

1 Ihiẹn Jizọsị Kraịstị ghọsị igbọn ẹ wụ Jọnụ ya rị imẹ ẹhụhụọnị. Osolobuẹ we ihiẹn ndịnị ye Jizọsị, kẹni o we wẹ ghọsị ndị igbọn ẹ—nị wẹ hụn ụzọ marịn ihiẹn ndị jẹnkọ d'e mẹ ẹgwa. Kraịstị nọ zi mmọn-ozi ẹ jẹnni odibo ẹ wụ Jọnụ d'a ghọsị a ya, kẹni ọ gha ẹka Jọnụ ghọsị ndị igbọn ẹ ya.
2 Jọnụ a shịagụọ nwan ẹri banyeni oku Osolobuẹ lẹ ihiẹn Jizọs' Kraịstị ku; ọ shịagụọ ẹri ihiẹn ile ọ hụn.
3 Ngọzi ya rịnị onyẹ ọwụlẹ k'a gụnpụhanị ibe ẹ ihiẹn ndị rị imẹ amụmanị; ngọzi ya rịzịkwọ nị ndị hụn k'a nụn'a lẹ ndị hụn k'e mẹ ihiẹn wẹ de imẹ ẹ—makẹni ogẹn ihiẹn ndịnị e gi mẹ a rịgụọ nsue.

Jọnụ E Kele Ụka Ẹsa Ndị Hụ Rị Azụụn Eshịa

4 Jọnụ de ẹhụhụọnị jẹnni ụka ẹsa ndị hụ rị Azụụn Eshịa.
Ẹfọma lẹ udọn hụn gha ẹka Osolobuẹ, onyẹ ahụn rị kikẹnni, hụn rị mbụ, hụn lalanị bịa ya rịnị ọnụ—ẹfọma lẹ udọn hụn gha ẹka ya lẹ Mmọn ẹsa hụn rị ihun ukpo ẹ
5 lẹ Jizọs' Kraịstị bịa.
Jizọsị Kraịstị, hụn wụ ọshẹri ahụn furu wẹ gi e dọn ẹnya, onyẹ ibuzọ gha ọnwụn lihi, onyẹ hụn a kị ndị-nze rị elu-ụwa.
Ọghọ lẹ ọkịkị ya wụrụ nke Jizọsị Kraịstị, onyẹ hụn nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ ẹnyi, gi ẹdeke ẹ gbapụha ẹnyi ẹka njọ ẹnyi;
6 ọ nọ nwan mẹ ẹnyi wụrụ anị-eze, mẹ ẹnyi wụrụ ndị nchụ-ẹjan Osolobuẹ ẹ hụn wụ Nẹdi ẹ. Ọghọ lẹ ọkịkị ya wụrụ nke ẹ jẹnrin ejẹn! Isẹẹ.
7 Lee ẹ!
O gi orukpu lala;
ẹnya ile jẹnkọ d'a hụn a—
kẹ ndị hụ dụn a ihiẹn.
Ndị anị ile rị ụwa
jẹnkọ d'a kwan ẹkwan
makẹ ufiri ẹ.
Ẹrịra k'o jẹnkọ d'a rị! Isẹẹ!
8 "Mmẹ wụ Ibuzọ lẹ Ịkpazụụn!"
Ya kẹ Di-nwọnni-ẹnyi wụ Osolobuẹ ku—onyẹ hụ hụn rị kikẹnni, hụn rị mbụ, hụn lalanị; Onyẹ hụn nwọn ikẹn ile.

Jọnụ A Hụn Jizọsị

9 Mmẹ wụ Jọnụ nwẹnẹ ụnụ, hụn wẹ rị e gi ifiri Kraịstị e kpokpo kẹ wẹ dọn rị e gi ifiri ẹ e kpokpo ọnụ; m wụzịkwọ onyẹ Alị-eze Kraịstị kẹ ụnụ dọn wụ; m wetuzikwọ obi alị e din ndidi rịkẹ ụnụ.

Wẹ dupụ m shi alị Patịmọsị, alị hụ mirin nọhunmẹ, makẹni m'e ku oku Osolobuẹ lẹ ni m'a shịa nị Jizọs' ẹri.

10 Ogẹn m gi rị ebahụn, o ru ụhụọhịn ohu, Ụhụọhịn Di-nwọnni-ẹnyi, ebe m rị imẹ mmọn, m nọ nụ okẹn olu rị e ku oku azụụn m. Olu hụ nọ kẹ opi rị a hannị.

11 Ọ sị, "Detu ihiẹn ị rị a hụn ye imẹ ẹhụhụọ, y'e zijẹnni ụka ẹsanị ya:
ụka rị Ẹfẹsọsị,
ụka rị Sụmẹna,
ụka rị Pẹgamọm,
ụka rị Tịatira,
ụka rị Sadisi,
ụka rị Filadefịa
lẹzi ụka rị Laodishia."

12 Ya m nọ gbehutọ, nị m hụn onyẹ nwẹ olu ahụn rị a gwa m oku. E gbehutọ m, m nọ hụn obu-ukpẹ ẹsa wẹ gi goru mẹmẹ,

13 hụnzị onyẹ nọ kẹ Nwa nke Ịhịan etintinnaị obu-ukpẹ ẹsanị. O yi ẹwuru tueru alị, gi ihiẹn goru kẹnhunmẹ obi ẹ.

14 Isi ẹ lẹ ntutu ẹ hụ a chan ụchan lẹkẹ oruru ọchan, lẹkẹ ọkpụkpụ mirin-oyi ọchan wụ s'no. Ẹnya a ẹbụọ hụ e nwun kẹ ọkụn rị e nwunni;

15 ụkụ-alị a nọ kẹ igwe w'a kpọ bronzu, hụn wẹ finchan ọhụnma-ọhụnma, e gbuke nọkẹ sị wẹ gi ọkụn dụnchanpụchanrịn unyin rị n'a. Olu ẹ nọzị kẹ ụzụn okẹn mirin rị e huni.

16 O gi kokisẹ ẹsa ẹka-nni. Ọpịa-agha ọnụnaị tụ nkọ gha a ọnụ suefụha. Ihun ẹ hụ e ti ọda-ọda kẹ ẹnya-anwụn dọn e ti efinnaị.

17 Ogẹn m gi hụn a, m nọ dan anị ụkụ a nọkẹ onyẹ nwụnnị. Kanị, ọ nọ bu ẹka-nni ẹ kwasị m, sị, "Atụlẹ egun. Mmẹ wụ Ibuzọ lẹ Ịkpazụụn.

18 Mmẹ wụzị onyẹ hụ rị ndụn! M te nwụnhụn anwụnhụn, kanị, lee ẹ, m rị nwan ndụn jẹnrin ejẹn. Mmẹ gizikwọ ịsanhan Ọnwụn lẹ Alị-mmọn."

19 "Detu nwan ihiẹn ị rị a hụn—ihiẹn rị ogẹnni lẹ ihiẹn jẹnkọ d'e mẹ ihun."

20 "O mẹ nke kokishịa ẹsa ahụn ị hụn ẹka-nni m lẹ obu-ukpẹ ẹsa hụ: kokishịa ẹsa hụ wụ mmọn-ozi ẹsa ndị hụ hụn a nọkin ẹnya ụka ẹsa hụ. Obu-ukpẹ ẹsa hụ wụ ụka ẹsa hụ."

Isi Nke Ẹbụọ

Ozi Jesu Sị Wẹ Zi Ndị Ụka Rị Ẹfẹsọsị

1 "Dejẹnni onyẹ-ozi hụn a nọkin ẹnya ụka rị Ẹfẹsọsị, sị a,

Lee ihiẹn onyẹ hụ gi kpakpando ẹsa hụ ẹka-nni ẹ, hụn e jẹnhunmẹ imẹ obu-ukpẹ ẹsa hụ wẹ gi goru mẹmẹ, a hụnchanrịn kẹ wẹ nọ, ku:

2 A marịnghọ m ihiẹn ile ọnụ rị e mẹ: kẹ ụnụ dọn rị a
gbakẹnmẹ lẹ kẹ ụnụ dọn rị e wetu obi alị e dingbu ihiẹn ile.
A marịnghọ m nị ọnụ ara ye ndị e mẹ eje-ịhiẹn efe; nị ọnụ e
leleguọ ndị hụ kpọ enwẹn wẹ ndị-ozi pụ-ichẹn, hụn a nị ẹlẹ wẹ
ndị-ozi pụ-ichẹn kaka.
3 A marịnghọzị m nị ụnụ gi ufiri ẹfan m e wetu obi e dingbu
ihiẹn ile, a narịn afụnfụn—bụ ndụn e k'e gụkwọ nwan ụnụ.
4 Kanị, ọnwan wụ ihiẹn rị e ze m ize ebe ụnụ rị: ụnụ a latọgụọ
ihiẹn-ọsụsụọ ahụn ụnụ nwẹ isi-ibuzọ.
5 Nyanhan nị nwan ebe ụnụ te rị nị ọnụ d'a dan, ụnụ e
gbehutọ, mẹmẹzi ihiẹn ndị hụ ụnụ te rị e mẹ isi-ibuzọ. Ụnụ
emẹn'ẹ, a bịa m d'e wepụ obu-ukpẹ ụnụ ọnọdị a—mmanị ụnụ
bihutọ ẹka.
6 Kanị, o nwẹghọ ihiẹn rị mma ụnụ rị e mẹ: ihiẹn ndị itu
Nịkọlịtịa e mẹ, hụn e ze mmẹ lẹ enwẹn m ize, e zezikwọ ọnụ
nwẹn ize.
7 Onyẹ nwọn ntịn ya nụ ihiẹn Mmọn-nsọ rị a gwa ụka rị
ichẹn-ichẹn! Onyẹ hụn mẹrini kẹ m k'e ye ikẹn n'o gi ri mkpụrụ-
osisi ahụn e ye ndụn, hụn rị Paradaịsị, Alị Izu-ikẹn Osolobuẹ.”

Ozi Jizọsị Sị Wẹ Zi Ndị Ụka Rị Sụmẹna

8 “Nke onyẹ-ozi hụn a nọkin ẹnya ụka rị Sụmẹna, dejẹnn'ẹ, sị
a,
Lee ihiẹn onyẹ hụ wụ Ibuzọ lẹ Ịkpazụụn ku, onyẹ ahụn te
nwụnhụnnị kanị ọ hụzị nwan ndụn: ọ sị,
9 A marịnguọ m afụnfụn ọnụ rị a ta, marịnzịkwọ kẹ ọnụ
mẹhan ogbẹnnyẹ (kanị ọdafịn kẹ ụnụ wụ nke-esi). A marịnghọ
m mkpari ụnụ rị a narịn ẹka ndị hụn a kpọ enwẹn wẹ ndị Ju,
bụ ẹlẹ wẹ ndị Ju, kanị ndị ụlọ-ofufe Ekwensụ kẹ wẹ wụ!
10 Atụlẹ ni egun afụnfụn ụnụ jẹnkọ d'a ta. Lee ẹ, Ekwensụ e
d'a tụ ndị hụ imẹ ụnụ ye ụnọ-ngan kẹni wẹ gi ẹ lele ụnụ. Ụnụ k'a
ta afụnfụn akp'ọhịn iri. Kwọndọn ni okukwe ụnụ d'e ru ọnwụn.
Ụnụ kwọndọn ẹ, e ye m ụnụ ndụn—gi ẹ tu ụnụ ugọn nọkẹ okpu-
eze.
11 Onyẹ nwọn ntịn ya nụ ihiẹn Mmọn-nsọ rị a gwa ụka rị
ichẹn-ichẹn! Ọnwụn nke ẹbụọ erukọ onyẹ hụn mẹrini ẹhụ, ọ
rụkọ onyẹ hụ ẹhụ.”

Ozi Jesu Sị Wẹ Zi Ndị Ụka Rị Pẹgamọm

12 “Nke onyẹ-ozi hụn a nọkin ẹnya ụka rị Pẹgamọm, dejẹnn'ẹ,
sị a,
Lee ihiẹn onyẹ hụ gi ọpịa-agha ọnụnaị hụ tụ nkọ ku:
13 A marịnghọ m ebe ụnụ bi, ebẹhụ ukpo Ekwensụ rị. Bụ ụnụ
kwọndọnhụkwọ ẹfan m. Ụnụ a ghọrịnị, sị nị ọnụ ekwerini ni m,
kẹ ogẹn wẹ gi gbudẹ ọshẹri m wẹ gi e dọn ẹnya wụ Antipasị,
hụn wẹ gbu imẹ igunrun ọnụ, imẹ obodo hụ Ekwensụ bi.

14 Kanị, o nwẹghọ ihiẹn ndị rị e ze m ize ebe ụnụ rị: o
nwọnghọ ndị rị imẹ ụnụ ebẹhụ hụn e sọn nkuzi Balam, hụn
kuzi Balakị ihiẹn o gi bu uke cheni ụmụ Izrẹlụ, mẹ wẹ ri ihiẹn-
oriri wẹ gi rụa mmọn, mẹzikwọ wẹ ghẹrẹ.
15 O nwọnghọzịkwọ ndị e sọn nkuzi ndị itu-Nịkọlịtịa.
16 Gbehutọ nị nwan. Omẹni ụnụ egbehutọnị, m k'a bịa ẹgwa
d'e gi ọpịa-agha rị m ọnụ lụsọn ndị hụ agha.
17 Onyẹ nwọn ntịn ya nụ ihiẹn Mmọn-nsọ rị a gwa ụka rị
ichẹn-ichẹn! Onyẹ hụ mẹrini kẹ m jẹnkọ d'e yebeye **mana** hụ
zuerini. M k'e yezikwọ a ọmụma ọchan hụ wẹ deye ẹfan ọhụn,
ẹfan ọhụn hụn o mẹ ni o nwọnni onyẹ marịn n'a, wezụka onyẹ
hụ wẹ ye ya wụ ọmụma."

Ozi Jizọsị Sị Wẹ Zi Ndị Ụka Rị Tịatira

18 "Nke onyẹ-ozi hụn a nọkin ẹnya ụka rị Tịatira, dejẹnn'ẹ, sị a,
Lee ihiẹn Nwa Osolobuẹ ku, onyẹ ahụn ẹnya a e nwụn kẹ
ọkụn; onyẹ ahụn ụkụ-alị a nọ kẹ igwe bronzu wẹ finchan-
chanrịn rị e gbukeni: ọ sị,
19 A marịnghọ m ihiẹn ile ụnụ rị e mẹ—kẹ ihiẹn-ọsụsụọ ọnụ
nwẹ kẹ okukwe ọnụ kẹ ozi ụnụ rị e jẹn kẹ ihiẹn ile ụnụ wetu
obi alị e dingbuchanrịn. A marịnghọ m nị ihiẹn ụnụ rị e mẹ
kikẹnni ka ihiẹn ụnụ mẹ isi ibuzọ.
20 Kanị, ọnwan wụ ihiẹn rị e ze m ize ebe ụnụ rị: ụnụ e ye
okpoho hụ wụ Jezibẹlụ efe, okpoho hụ hụn a kpọ enwẹn ẹ
onyẹ-amụma, hụn gi ihiẹn ọ rị a kuzi e dufie ndị-idibo m, e mẹ
wẹ a ghẹrẹ, e ri ihiẹn-oriri wẹ gi rụa mmọn.
21 E yeọlẹ m'a efe n'o gbehutọ, kanị ọ jụgụọ n'o gbehutọkọ
ghẹrẹbehi.
22 Lee ẹ nwan, m k'a tụ a ye bẹdi emu; m k'e mẹ ndị ya lẹ
wẹ gba a ghẹrẹ ta eje-afụnfụn—sụkpan nị wẹ gbehutọ, mẹbehi
eje-ihiẹn ndị hụ ọ rị e mẹ.
23 M k'e gbu ụmụ a. Ụka ile k'e gi ẹ marịn nị mmẹ wụ onyẹ
hụ e legha uche lẹ obi onyẹ ọwụlẹ; m k'a kụzịkwọ onyẹ ọwụlẹ
imẹ ụnụ ụgwọ-ọrụn furu ihiẹn ọ rị e mẹ.
24 Kanị, nke ndị họdụnị imẹ ụnụ ndị rị Tịatira, hụn ghalẹni
e sọn nkuzini, hụn kelẹni mụnrụn ihiẹn ndị hụ w'a kpọ 'Okẹn
ihiẹn-nzuzue Ekwensụ,' m sị ọnụ nị ebuyekọ m ọnụ ibu ọzọ—
25 ka kwọnkẹnmẹ ni ihiẹn ụnụ gi d'e ru nị a bịa m.
26 Onyẹ hụn mẹrini, hụn k'a gha e mẹsọnmẹ uche m d'e ru isi-
njẹndemẹ, kẹ m k'e we ndị alị ichẹn-ichẹn che okpuru ẹ kịma,
27 o k'e gi ọkpọ-igwe kị wẹ,
o k'e tikpọchanrịn wẹ
lẹkẹ ite wẹ gi ụrụa kpụ,
28 nọkẹ kẹ Nẹdi m dọn ye m ikẹn m gi a kị. M k'e yezikwọ
onyẹ mẹrini kokisẹ ụtụntụn hụ.

29 Onyẹ nwọn ntịn ya nụ ihiẹn Mmọn-nsọ rị a gwa ụka rị
ichẹn-ichẹn!”

Isi Nke Ẹtọ

Ozi Jesu Sị Wẹ Zi Ndị Ụka Rị Sadisi

1 “Nke onyẹ-ozi hụn a nọkin ẹnya ụka rị Sadisi, dejẹnn'ẹ, sị a,
Lee ihiẹn onyẹ hụ gi Mmọn ẹsa Osolobuẹ lẹ kokisẹ ẹsa hụ
ku: a marịnghọ m ihiẹn ile ụnụ rị e mẹ. W'e weri ụnụ kẹ ndị rị
ndụn, kanị ụnụ a nwụnhụngụọ!
2 Tẹnhin ni nwan, ụnụ e dọnzi ihiẹn họdụnị, hụn họdụ ẹkẹrẹ
n'ọ nwụnfụ—makẹni a hụngụọ m'a nị ọrụn ọnụ ezuni oke ẹnya
Chuku m.
3 Nyanhan nị nwan ihiẹn wẹ kuzi ụnụ lẹ ihiẹn ọnụ nụ, ụnụ
e gi ẹ dọn, gbehutọ. Omẹni ụnụ etẹnhinni, m k'a bịa nọkẹ ohin,
ụnụ amarịnkọ ogẹn m'e gi banhan ebe ụnụ rị, kaka!
4 Kanị, o nwẹghọ ndị bulẹni ọda rị Sadisi hụn kelẹni ru ẹkwa
wẹ unyin. Wẹ jẹnkọ d'e yiri ẹkwa ọchan, sọn m e jẹnhunmẹ,
makẹni wẹ furu efuru.
5 Onyẹ hụn mẹrini k'e sọn wẹ yiri ẹkwa ọchan. Efichanpụkọ m
ẹfan onyẹ ahụn imẹ ẹhụhụọ nke ndụn, kaka! M k'a nọ id'ẹnya
Nẹdi m lẹ ndị mmọn-ozi ẹ kpọ ẹfan onyẹ hụ, ku ẹ nị a marịnghọ
m onyẹ ọ wụ.
6 Onyẹ nwọn ntịn ya nụ ihiẹn Mmọn-nsọ rị a gwa ụka rị
ichẹn-ichẹn!”

Ozi Jizọsị Sị Wẹ Zi Ndị Ụka Rị Filadefia

7 “Nke onyẹ-ozi hụn a nọkin ẹnya ụka rị Filadefịa, dejẹnn'ẹ, sị
a,
Lee ihiẹn onyẹ hụ rị nsọ ku, onyẹ hụ wụ ihiẹn ọ sị nị ya k'ọ
wụ; onyẹ hụ gi ịsanhan Defidi; onyẹ hụ wẹ ghalẹni a saẹka a
gụnma ụzọ ọ gụnpụ mọbụ gụnpụ ụzọ ọ gụnma: ọ sị,
8 A marịnghọ m ihiẹn ile ụnụ rị e mẹ. Lee ẹ, a gụnpụgụọ nị
m ọnụ ụzọ, hụn o mẹ ni o nwọnni onyẹ k'a saẹka gụnman'a. A
marịngụọ m nị ọnụ enwẹkẹni ikẹn bụ ụnụ hụkwọ e mẹ ihiẹn m
ku, ụnụ aghọrịnị nị ụnụ a marịnghọ ẹfan m.
9 Lee ẹ! M k'e wẹhẹ ndị ụnọ-ofufe Ekwensụ hụ wẹ sị n'ọ wụ
Ụlọ-ofufe ndị Ju, ndị ahụn a kpọ enwẹn wẹ ndị Ju bụ ntụ rọ, ẹlẹ
wẹ ndị Ju, a bịa wẹ ụkụ ụnụ d'a kpọnị ụnụ isi alị, kẹni wẹ hụn
ụzọ marịn nị ihiẹn ụnụ sụọ m.
10 Makẹni ụnụ e wetugụọ obi alị dingbuchanrịn ihiẹn ile kẹ
m dọn gwa ụnụ, anịkọ m afụnfụn hụn lalanị wẹ jẹnkọ d'e gi lele
ndị ile rị imẹ ụwa ru ụnụ ẹhụ.
11 M lala ẹgwa, kwọnkẹnmẹ ni ihiẹn ụnụ gi, amamgbe w'a
narịn ọnụ okpu eze wẹ k'e gi tu ụnụ ugọn.

12 Onyẹ ọwụlẹ mẹrini kẹ m k'e gi hẹnrin idẹn* imẹ Ụlọ-nsọ
Osolobuẹ m, ọ ghakọzị ebẹhụ pụ, kaka! M k'e de ẹfan Osolobuẹ
m lẹ ẹfan Jerusalẹm ọhụn hụ ye ẹ ẹhụ. Jerusalẹm ọhụn hụ wụ
obodo-uku Osolobuẹ m. Ya wụ Jerusalẹm k'a gha enu-igwee
lẹ ẹka Osolobuẹ m hidan; m k'e dezikwọ ẹfan ọhụn m ye onyẹ
ahụn ẹhụ
13 Onyẹ nwọn ntịn ya nụ ihiẹn Mmọn-nsọ rị a gwa ụka rị
ichẹn-ichẹn!”

Ozi Jesu Sị Wẹ Zi Ndị Ụka Rị Laodishia

14 “Nke onyẹ-ozi hụn a nọkin ẹnya ụka rị Laodishia, dejẹnn'ẹ,
sị a,
Lee ihiẹn onyẹ hụ wụ ‘Isẹẹ’ hụn oku Osolobuẹ gha a bụn ku—
onyẹ ahụn wụ Ọshẹri wẹ gi e dọn ẹnya; Ọshẹri ahụn wụ onyẹ
ezioku; Onyẹ hụ ihiẹn ile Osolobuẹ ke gha ẹka bịa: ọ sị,
15 A marịnghọ m ihiẹn ile ụnụ rị e mẹ: ụnụ anụnị ọkụn, ọnụ
ajụnị oyi. K'ọ rị m, ụnụ a nụ ọkụn mọbụ jụ oyi!
16 Ebe o mẹ nwan nị ụnụ mẹ ṅan: ụnụ anụnị ọkụn, ụnụ ajụnị
oyi, m'e d'a gha ọnụ m jụpụ ụnụ!
17 Ụnụ rị a sị, ‘M wụ ọdafịn, a baọlẹ m ụba, o nwọnzini ihiẹn a
kọ nị m.’ Kanị, ụnụ a marịn n'o nwọnni kẹ ọ han ụnụ kaka, nị
ọnụ e rugụọ ihiẹn a gba ẹnya-mirin, nị ogbẹnnyẹ kẹ ọnụ wụ, nị
ọnụ wụ ẹnya-mpịn, ni ụnụ gba ọtọ!
18 M rị nwan a dụn ụnụ ọdụn: ṅọnnarịn nị m goru wẹ gwalẹni,
hụn wẹ gi ọkụn dụnchanpụ unyin ile rịn'a, kẹni ụnụ hụn ụzọ
wụrụ idafịn; ụnụ e ṅọnnarịnzị m ẹkwa ọchan yiri, gi ẹ kpumẹ
ọtọ ụnụ hụn e mẹ ifẹnrẹn, amamgbe w'a hụn a; ṅọnnarịnzịkwọ
nị m ọgụn-ẹnya tụye ẹnya, kẹni ụnụ leghama ụzọ.
19 Ndị m nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ wẹ kẹ m'a jụgbọ, uwẹ kẹ m'e ye
afụnfụn kẹni wẹ nwọnrin uche. Wepụhakwọ nị nwan obi, ụnụ
e bihutọ ẹka.
20 Gọn ni ntịn! M turu nwan ọnụmụzọ, a dụ ẹka, onyẹ nụ olu
m gụnfụ ụzọ, a banhan m d'e kunrun ẹ, e sọn m'ẹ ri, o sọn m ri.
21 M k'e ye onyẹ mẹrini ọnọdị n'o sọn m nọdị elu ukpo-eze m,
nọkẹ kẹ mmẹ nwẹn dọn mẹri, sọn Nẹdi m nọdị elu ukpo-eze ẹ.
22 Onyẹ nwọn ntịn ya nụ ihiẹn Mmọn-nsọ rị a gwa ụka rị
ichẹn-ichẹn!”

Isi Nke Ẹnọ

Kẹ W'e Fee Osolobuẹ Imẹ Elu-igwee

1 Ọnwan e mẹgụụ, m nọ lee ẹnya, hụn ọnụmụzọ wẹ gụnpụ elu-
igwee. Olu hụ gwa m oku mbụ hụn nọ kẹ okẹn opi nọ sị m, “Bịa
enu ebeni, nị m ghọsị ị ihiẹn jẹnkọ d'e mẹni ihiẹn ndịnị mẹgụụ.”
2 Ozigbo, m nọ rị imẹ-mmọn. M nọ hụn ukpo-eze imẹ enu-
igwee ebẹhụ, hụnzị onyẹ ohu nọdị alị elu ẹ!

* **Isi Nke Ẹtọ**:12 Pila

3 Onyẹ hụn nọdị alị ebẹhụ hụ e gbuke kẹ ọmụma w'a chọ achọ
w'a kpọ jaspa lẹ hụn w'a kpọ kanelịanị. Ekọn-lẹ-ogugu hụn e
nwun kẹ ọmụma w'a chọ achọ wụ ẹmaradị fihunmẹ ukpo-eze
hụ ohi-ohi.
4 Ukpo ẹnọ-kwasị-ọgụn fihunmẹ ukpo-eze hụ ohi-ohi. Ndị-isi
ẹnọ-kwasị-ọgụn nọdịsọnmẹ ukpo ndị hụ. Wẹ ile yisọnmẹ ẹwuru
ọchan, kpusọnmẹ okpu-eze goru.
5 Amụma hụ a gha ukpo-eze hụ e bepụha; ụzụn mirin rị e
dẹnni lẹ akpabọ hụzị a gha ukpo-eze hụ a hanpụha. Ukpẹ ẹsa
rị ihun ukpo hụ e nwun—ukpẹ ẹsanị wụ Mmọn ẹsa Osolobuẹ.
6 Ihiẹn rịkẹ ohimin wẹ gi ughegbe mẹmẹ rị ihun ukpo hụ; o
behụ nwanran-nwanran, e nwun zaị.
Ihiẹn ẹnọ rị ndụn ẹnya junsọnmẹ ihun lẹ azụụn
nọhunmẹzikwọ ukpo-eze hụ:
7 nke ibuzọ rị kẹ ẹwọrọ; nke ẹbụọ rị kẹ okẹn-efin; ihun nke
ẹtọ rị kẹ ihun ịhịan; nke ẹnọ rị kẹ ugọn rị e feni.
8 Ihiẹn ẹnọ ndịnị rị ndụn nwẹsọnmẹ nku isin-isin. Ẹnya jun
wẹ ụzọ ile—kẹ imẹ wẹ kẹ azụụn wẹ. W'a ra bụbehi ẹbụ—kẹ
uhinhin kẹ efinnaị—ihiẹn wẹ a bụsọnmẹ wụ,
"Nsọ, nsọ, nsọ—kẹ
Osolobuẹ hụn wụ Di-nwọnni-ẹnyi rị!
Osolobuẹ hụn nwọn ikẹn ile—
Onyẹ hụn rị mbụ,
hụn rị kikẹnni,
hụn lalanị."
9 Ogẹn ọwụlẹ, ihiẹn ẹnọ hụ rị ndụn gihụ yegụụ onyẹ hụ rị
ndụn jẹnrin ejẹn hụn nọdị anị ukpo hụ ọghọ lẹ mgbaye lẹ ekele
ẹnịna,
10 ndị-isi ẹnọ-kwasị-ọgụn ahụn a dan alị ihun Onyẹ hụ nọdị
alị elu ukpo-eze ahụn, Onyẹ rị ndụn jẹnrin ejẹn, fe ẹ, tụha okpu-
eze wẹ ye alị ihun ukpo hụ, a sị,
11 "Chuku-Nna ẹnyi!
Y'e furughọ onyẹ wẹ a ja mma—
y'e furughọ nị w'e ku ẹ ni
ọghọ lẹ mgbaye lẹ ikẹn
wụ nke i.
Makẹni, ịyụ ke ihiẹn ile.
Makẹni y'a chọghọ,
i nọ mẹ wẹ rị;
makẹni y'a chọghọ,
ị nọ ke wẹ."

Isi Nke Isẹn

Nwa-ebulu Osolobuẹ Hụ Sụọ Ru Ogo Ihiẹn Ile

1 M nọ hụn ẹhụhụọ wẹ fịfịma ẹka-nni onyẹ hụ nọdị anị enu
ukpo-eze hụ. Wẹ dejun ẹhụhụọ hụ ihiẹn, kẹ imẹ ẹ kẹ azụụn a,
gi eriri ẹsa kẹnmẹ ẹ.
2 M nọ hụnzị mmọn-ozi ohu kin-akwanran k'o gi okẹn olu e
yi oro, a sị, "Onyẹ furu hụn k'a tọpụ eriri ndị hụ, fịfịpụ ẹkụkwọ
hụ?"
3 Kanị, o nwọnni onyẹ ọwụlẹ rị elu-igwee mọbụ enu-ụwa
mọbụ okpuru-ụwa hụn saẹka fịfịpụ ẹhụhụọ hụ mọbụ lee ẹnya
imẹ ẹ.
4 M nọ kwanma ẹkwa ọda-ọda, makẹni o nwọnni onyẹ wẹ hụn
furuni, hụn k'a fịfịpụ ẹhụhụọ hụ mọbụ lee ẹnya imẹ ẹ.
5 Ya kẹ onyẹ ohu imẹ ndị-isi hụ nọ sị m, "Akwanzilẹ! Lee ẹ,
Ẹwọrọ ebọn Juda, Mkpọgụn Defidi, e mẹrigụọ—o k'a saẹka tọfụ
eriri ẹsa ndị hụ, fịfịpụ ẹkụkwọ hụ."
6 Ya m nọ hụn Nwa-ebulu hụn nọkẹ sị wẹ te gbu ẹ egbu
k'o turu ẹgbata ukpo-eze hụ lẹ ihiẹn ẹnọ hụ rị ndụn lẹ ndị-
isi ẹnọ-kwasị-ọgụn hụ hụn wẹ ile fihunmẹ ya wụ ukpo-eze.
Nwa-ebuluni nwọn mpịn ẹsa lẹ ẹnya ẹsa—hụn wụ Mmọn ẹsa
Osolobuẹ, hụn Osolobuẹ zijẹn elu-ụwa ile.
7 Nwa-ebulu hụ nọ jẹn d'e weri ẹhụhụọ hụ wẹ fịfịma, hụn rị
ẹka-nni onyẹ hụn nọdị enu ukpo-eze hụ.
8 Ogẹn o gi werigụụ ẹhụhụọ hụ, ihiẹn ẹnọ hụ rị ndụn lẹ ndị-isi
ẹnọ-kwasị-ọgụn hụ nọ dan alị ihun Nwa-ebulu hụ; onyẹ ọwụlẹ
imẹ wẹ gi ụbọ lẹ afẹrẹ nsẹnsị wẹ gi goru mẹmẹ hụn nsẹnsị jun
imẹ ẹ. Nsẹnsịnị wụ ekpere ndị nke Osolobuẹ.
9 Ya wẹ nọ bụ ẹbụ ọhụn, sị,
"Ịyụ furu
hụn k'e weri ẹhụhụọ hụ,
hụn k'a tọpụ eriri ndị hụ
wẹ gi kẹnmẹ ẹ;
makẹni wẹ gbu i,
ị nọ gi ẹdeke i
gbapụhanị Osolobuẹ ịhịan
imẹ ebọn ọwụlẹ,
imẹ asụsụ ọwụlẹ,
imẹ alị owụlẹ
lẹ imẹ ndị ọwụlẹ.
10 Y'e mẹgụọ wẹ wụrụ
alị-eze lẹ ndị nchụ-ẹjan
ebe Osolobuẹ ẹnyi rị;
wẹ k'a kị elu-ụwa."
11 E lezi m ẹnya, m nọ nụ olu ndị mmọn-ozi bu ọda hụn
fihunmẹ ukpo hụ ohi-ohi lẹ ihiẹn ndị hụ rị ndụn lẹ ndị-isi hụ.
Ndị mmọn-ozini e bukẹnmẹkẹ ọda, wẹ rị nnụ-uku ole-lẹ-ole lẹ
ijẹri ole-lẹ-ole.
12 Wẹ hụ e gi okẹn olu a bụ ẹbụ, a sị,

“Nwa-ebulu hụ wẹ gbu
e furughọ hụn w'e tuchan,
nị ikẹn lẹ akụ-lẹ-ụba
lẹ amamihiẹn lẹ akwanran
lẹ mgbaye lẹ ọghọ lẹ ọjịja-mma
wụ nke ẹ!”
13 M nọ nụzị kẹ ihiẹn ile wẹ ke eke rị a bụ ẹbụ—kẹ hụn rị enu-
igwee kẹ hụn rị elu-ụwa kẹ hụn rị okpuru ụwa kẹ hụn rị imẹ
ohimin. Ihiẹn wẹ rị a bụ wụ:
“Ọjịja-mma lẹ mgbaye
lẹ ọghọ lẹ ọkịkị
ya wụsọnmẹ nke onyẹ hụ
hụn nọdị anị elu ukpo-eze—
lẹ Nwa-ebulu hụ—
jẹnrin ejẹn!”
14 Ihiẹn ẹnọ hụ rị ndụn nọ sị, “Isẹẹ!” Ndị-isi hụ nọ dan alị, fe
Nwa-ebulu hụ.

Isi Nke Isin

Nwa-ebulu Hụ A Tọpụ Eriri Ndị Hụ

Eriri Nke Ibuzọ

1 Ya m nọ hụn kẹ Nwa-ebulu hụ tọpụ eriri ohu imẹ eriri ẹsa
ahụn wẹ gi kẹnmẹ ẹhụhụọ hụ, m nọ nụ kẹ ohu imẹ ihiẹn ẹnọ
hụ rị ndụn gi okẹn olu hankẹnmẹ kẹ akpabọ, sị, “Bịa!”
2 M nọ lee ẹnya, e lee ẹshin ọchan! Onyẹ rị e nyinn'ẹ gi ụtaa.
Wẹ nọ ye ẹ okpu-eze, ọ nọ nyinrin ẹshin ẹ pụ d'e mẹrisọnmẹ
agha.

Eriri Nke Ẹbụọ

3 Ogẹn Nwa-ebulu gi tọfụ eriri hụn mẹ wẹ ẹbụọ, m nọ nụ kẹ
hụn mẹ ẹbụọ imẹ ihiẹn ẹnọ hụ rị ndụn sị, “Bịa!”
4 Ya ẹshin ọzọ nọ fụha. Ọnwan e nwun ufie-ufie. Wẹ nọ ye
onyẹ rị e nyinn'ẹ ikẹn n'o wepụ udọn elu-ụwa, kẹni ịhịan gbumẹ
ibe wẹ. Wẹ nọzị we ọpịa-agha hi-ogbe ye ẹ.

Eriri Nke Ẹtọ

5 Ogẹn Nwa-ebulu hụ gi tọpụ eriri hụn mẹ wẹ ẹtọ, m nọ nụ
kẹ nke ẹtọ imẹ ihiẹn ndị hụ rị ndụn sị, “Bịa!” M nọ lee ẹnya, e
lee ẹshin ogi! Onyẹ rị e nyinn'ẹ gi ihiẹn wẹ gi a ma ihiẹn.
6 M nọ nụ ihiẹn nọkẹ olu rị e ku oku k'ọ gha etintinnaị ihiẹn
ẹnọ hụ rị ndụn hanpụha, a sị, “Ọka jẹnkọ d'a kọgbu enwẹn ẹ:
mkpu ọka-witi ẹnọ k'a wụdẹ egho-ọrụn akpụ-ụhụọhịn! Mkpu
ọka-bali mmakalaka mmẹbụọ k'a wụdẹ egho-ọrụn akp'ọhịn!
Ka e wiwikwọlẹ ofungbọn-olivu lẹ manya!”

Eriri Nke Ẹnọ

7 Ogẹn Nwa-ebulu hụ gi tọpụ eriri nke ẹnọ, m nọ nụ olu hụn
mẹ wẹ ẹnọ imẹ ihiẹn ndị hụ rị ndụn, k'ọ sị, "Bịa!"
8 E lee m ẹnya, e lee ẹshin e nwun ẹhụhụọ-ndụn, ẹhụhụọ-ndụn,
kanị ọ hụ e nwun ṅanhịn! Ẹfan onyẹ rị e nyin n'ẹ wụ Ọnwụn;
Alị-mmọn sọnkọ a. Wẹ nọ kebe ụwa ụzọ ẹnọ, ye wẹ ikẹn igi ọpịa-
agha lẹ ụnwụn lẹ emu lẹ eje-anụ ndị rị elu ụwa gbupụ ụzọ ohu
rịn'a.

Eriri Nke Isẹn

9 Ogẹn Nwa-ebulu hụ gi tọpụ eriri nke isẹn, m nọ lee ẹnya
okpuru ukpo nchụ-ẹjan, m nọ hụn umẹ-ndụn ndị hụn wẹ gbu
makẹ oku Osolobuẹ lẹ ẹri wẹ shịanị Jizọsị.
10 Wẹ nọ weshi olu wẹ enu, e yi, "Euu Di-nwọnni-ẹnyi, Onyẹ
hụn ihiẹn ile rị ẹka a, onyẹ rị nsọ, onyẹ ezioku! Nanị kẹ y'e
biehan d'e kin ndị rị enu-ụwa ikpe, gbugwarị wẹ kẹ wẹ dọn
gbu ẹnyi?"
11 Ya wẹ nọ ye onyẹ-onyẹ imẹ wẹ ẹwuru ọchan tueni, sị wẹ
zuzi ikẹn ẹkẹrẹ ni umunẹ wẹ lẹ ndị-idibo ibe wẹ zugụụ ọnụ,
ndị ahụn ịhịan k'e gbu kẹ wẹ dọn gbu wẹ.

Eriri nke Isin

12 Ogẹn Nwa-ebulu hụ gi tọfụ eriri nke isin, alị nọ mahihie
ọda-ọda, anwụn nọ gimẹ ngi kẹ ẹkwa-ogi, ifọn hụn shịagụnị nọ
nwunhutọ, nwunmẹ ẹdeke-ẹdeke.
13 Kokishịa nọ gha elu-igwere danyesọnmẹ anị—nọkẹ ebe
okẹn ufere nọ nutusọnmẹ ogbe figi chanlẹni.
14 Igwere nọ fori nọkẹ ebe wẹ nọ fịfịma ẹhụhụọ, wepụ. Wẹ
nọ wepụ ugu ile lẹ alị ile mirin nọhunmẹ ọnọdị wẹ.
15 Ya ndị-nze ụwa lẹ ndị uku lẹ ndị-ndu-agha uku, lẹ ndị ịdafịn,
lẹ ndị ile wẹ gi oku wẹ e dọn lẹ ndị ọzọ ile—kẹ igbọn kẹ ndị nwẹ
enwẹn wẹ—nọ shisọnmẹ imẹ okporo lẹ ebe ọmụma rịsọnmẹ elu
ugu d'a warị,
16 a sị ugu lẹ ọmụma ndị hụ, "Dodo ni, dankwasị nị ẹnyi!
Nị ụnụ zuemẹ ẹnyi makẹ Onyẹ hụn nọdị elu ukpo-eze hụ gha
e legha ẹnyi; makẹ ọnụma Nwa-ebulu hụ ghaziḳwọ e kunrun
ẹnyi—
17 makẹni okẹn ụhụọhịn wẹ gi a kpọ ọnụma a bịagụọ! Onyẹ
wụ nwan onyẹ ahụn jẹnkọ d'a sa ẹka wuzo!"

Isi Nke Ẹsa

Madụ Nnụ Ọgụn-mmẹsatọ Hụ

1 Ọnwan e mẹgụụ, m nọ hụn mmọn-ozi ẹnọ kẹ wẹ turusọnmẹ
ẹbamịn ẹnọ ụwa. Wẹ turusọnmẹ ebẹhụ e gbọndọn ufere ẹnọ hụn
e fe imẹ ụwa, amamgbe ufere e fezi ụwa mọbụ ohimin mọbụ
osisi ọwụlẹ.

2 Ya m nọ hụn mmọn-ozi ọzọ k'ọ gha azụụn ọwụwa-ẹnya-
anwụn pụha, shikọ elu; o gi ihiẹn Osolobuẹ rị ndụn gi e ye
ahịma. Ọ nọ gi okẹn olu gwa mmọn-ozi ẹnọ hụ wẹ ye ikẹn nị
wẹ gi wiwi ụwa lẹ ohimin oku,
3 sị wẹ, "Ekewiwilẹ ni ụwa mọbụ ohimin mọbụ osisi ọwụlẹ;
cheri ni nị ẹnyi yegụụ ndị idibo Osolobuẹ ẹnyi ahịma ezimezi-
ihun wẹ."
4 M nọ nwan nụ madụ ole wẹ ye ahịma ahụn. Madụ nnụ
ọgụn-mmẹsatọ kẹ wẹ ye ahịma hụ imẹ ikpun-ụlọ ile rị Izrẹlụ:
5 nnụ iri-kwasị-ọgụn wụ ndị ikpun-ụlọ Juda;
nnụ iri-kwasị-ọgụn wụ ndị ikpun-ụlọ Rubẹni;
nnụ iri-kwasị-ọgụn wụ ndị ikpun-ụlọ Gadị;
6 nnụ iri-kwasị-ọgụn wụ ndị ikpun-ụlọ Asha;
nnụ iri-kwasị-ọgụn wụ ndị ikpun-ụlọ Naf'talị;
nnụ iri-kwasị-ọgụn wụ ndị ikpun-ụlọ Manasẹ;
7 nnụ iri-kwasị-ọgụn wụ ndị ikpun-ụlọ Simiọnụ;
nnụ iri-kwasị-ọgụn wụ ndị ikpun-ụlọ Livaị;
nnụ iri-kwasị-ọgụn wụ ndị ikpun-ụlọ Ịsaka;
8 nnụ iri-kwasị-ọgụn wụ ndị ikpun-ụlọ Zẹbulọnụ;
nnụ iri-kwasị-ọgụn wụ ndị ikpun-ụlọ Josẹfụ;
nnụ iri-kwasị-ọgụn wụ ndị ikpun-ụlọ Bẹnjamini.

Igunrun Ịhịan Gha Alị Ile Rị Ichẹn-ichẹn Pụha

9 Ọnwan e mẹgụụ, m nọ lee ẹnya, hụn igunrun hi-ogbe, hụn o
mẹ ni o nwọnni onyẹ saẹka gụn wẹ. Wẹ gha alị ile, ebọn ile, ndị
ile, lẹ asụsụ ile pụha. Igunrunni turu ihun ukpo-eze hụ lẹ ihun
Nwa-ebulu hụ. Wẹ yisọnmẹ ẹwuru ọchan tueru anị. Onyẹ-onyẹ
imẹ wẹ gisọnmẹ iguru ẹka.
10 Wẹ hụ e gi okẹn olu e yi oro, a sị,
"Nzụọfụha gha ẹka Chuku ẹnyi
hụn nọdị enu ukpo-eze
lẹ Nwa-ebulu hụ a bịa"
11 Ndị mmọn-ozi ile turusọnmẹ ebẹhụ, fihunmẹ ukpo hụ lẹ
ndị-isi hụ lẹ ihiẹn ẹnọ hụ rị ndụn; wẹ nọ dan alị ihun ukpo hụ,
ke isi alị, fe Osolobuẹ,
12 a bụ ẹbụnị:
"Isẹẹ!
Ịja-mma lẹ ọghọ
lẹ amamihiẹn lẹ ekele
lẹ mgbaye lẹ ikẹn lẹ akwanran
wụ nke Chuku ẹnyi
jẹnrin ejẹn! Isẹẹ!"
13 Ya onyẹ ohu imẹ ndị-isi hụ nọ sị m, "Elee ndị wụ ndịnị yi
ẹkwa ọchan tueru alị? Elebe kẹ wẹ gha bịa?"
14 M nọ sị a, "Di-ọkpa, ịyụ marịn ndị wẹ wụ." Ya ọ nọ sị m,
"Ndịnị wụ ndị hụn gha okẹn ukpokpo hụ pụha. E gigụọ wẹ

ẹdeke Nwa-ebulu hụ sụ ẹwuru wẹ, ẹwuru wẹ e hẹnrinsọnmẹ nke ọchan.
15 Ya haịn wẹ gi nwan rị ihun ukpo Osolobuẹ e fe ẹ uhinhin
lẹ efinnaị imẹ Ụlọ-nsọ a. Osolobuẹ, Onyẹ hụn nọdị anị elu
ukpo-eze, k'a nọyeni wẹ, chedọn wẹ.
16 Ẹgụn ihiẹn-oriri lẹ ihiẹn-ọrịra agụnkọzị wẹ. Anwụn mọbụ
ihiẹn ọwụlẹ a hụn ọkụn amakọzị wẹ.
17 Makẹni Nwa-ebulu hụ hụn rị etintinnaị* ebẹhụ ukpo hụ
rị k'a wụrụ onyẹ-ndu wẹ; o k'e du wẹ nọkẹ onyẹ e du anụ, shi
isi-mirin ndị hụ mirin e ye ndụn gha a bịa. Chuku jẹnkọ d'e
finchanpụ ẹnya mirin ọwụlẹ rị wẹ ẹnya."

Isi Nke Ẹsatọ

Eriri Nke Ẹsa Hụ Lẹ Opi Ẹsa

1 Ogẹn Nwa-ebulu hụ gi tọpụ eriri nke ẹsa, elu-igwee ile nọ
mẹ jụụ ihiẹn nọkẹ nkirishi mgbahunmẹ ọkụlọkụ ohu.
2 Ya m nọ hụn ndị mmọn-ozi ẹsa hụ hụn e turu ihun Os-
olobuẹ. Wẹ nọ ye wẹ opi ẹsa.
3 Mmọn-ozi ọzọ, hụn gi mkpu goru w'a kpọ Sẹnsa wẹ gi a
dụnnị Osolobuẹ nsẹnsị ọkụn, nọ bịa d'e turu ihun ukpo nchụ-
ẹjan hụ. Wẹ nọ kpọnye ẹ nsẹnsị ọda-ọda, n'o gi ya lẹ ekpere ndị-
nsọ ile e mẹ chụ ẹjan elu ukpo nchụ-ẹjan hụ wẹ gi goru mẹmẹ
hụn rị ihun ukpo-eze hụ.
4 Ẹnwụnrụn nsẹnsị hụ rị a dụnnị lẹ ekpere ndị-nsọ hụ nọ gha
ẹka mmọn-ozi hụ a lọshi elu ihun Osolobuẹ.
5 Ya mmọn-ozi hụ nọ weri Sẹnsa hụ wẹ gi a dụn nsẹnsị ọkụn,
gi ọkụn rị ukpo nchụ-ẹjan hụ hujun ẹ, tụ a ye enu-ụwa. Ya kẹ
akpabọ nọ han, mirin e dẹn, amụma e be, alị a mahihie.

Opi Ẹnọ Ibuzọ

6 Ebẹhụ kẹ ndị mmọn-ozi ẹsa hụ gi opi ẹsa nọ kwademẹ nị wẹ
gbu opi wẹ.

Opi Ibuzọ

7 Mmọn-ozi nke ibuzọ nọ gbu opi ẹ, ẹkwan-igwee lẹ ọkụn wẹ
gwọgbama ya lẹ ẹdeke nọ pụha. Wẹ nọ ma wẹ ye imẹ ụwa, ọ nọ
dụnpụ ụzọ ohu ọkụn, natọ ụzọ ẹbụọ; imẹ osisi ile, ọ dụnpụzị ụzọ
ohu, ọ họdụ ụzọ ẹbụọ; ọ dụnpụchanrịnzị ẹfịfịa-ndụn ile.

Opi Nke Ẹbụọ

8 Mmọn-ozi nke ẹbụọ nọ gbu opi ẹ, wẹ nọ tụ ihiẹn nọkẹ
ẹregede ugu rị a nwun ọkụn ye imẹ ohimin—azụụn ohu nọ
hẹnrin ẹdeke, ọ hodụ azụụn ẹbụọ.
9 Ụzọ ohu imẹ ihiẹn ndị rị ndụn rị imẹ ohimin nọ nwụnhụn, ọ
họdụ ụzọ ẹbụọ. Imẹ ụgbọ-mirin ile, ụzọ ohu nọ tikpọfụ, ọ họdụ
ụzọ ẹbụọ.

---

* **Isi Nke Ẹ**sa:17 Lee 5.6

Opi Nke Ẹtọ

10 Mmọn-ozi nke ẹtọ nọ gbu opi ẹ: kokisẹ ohu hi-ogbe rị e
nwun ọkụn lẹkẹ ọwa nọ gha igwere dan. Imẹ iyi ile rị ụwa, ọ
danye ụzọ ohu natọ ụzọ ẹbụọ—uwẹ lẹ isi-mirin rị ichẹn-ichẹn
k'ọ danye.
11 Ẹfan kokisẹ hụ wụ "Elumilu." Imẹ mirin ile rịnị, ụzọ ohu
nọ lumẹ ilu, ọ họdụ ụzọ ẹbụọ. Ndị bu ọda nọ nwụnhụn, makẹni
mirin hụ rị e lu ilu.

Opi Nke Ẹnọ

12 Mmọn-ozi nke ẹnọ e gbu opi ẹ, ihiẹn nọ fịan ẹnya-anwụn
azụụn ohu, fịanzịkwọ ifọn lẹ kokisẹ azụụn ohu-ohu, latọsọnmẹ
wẹ azụụn ẹbụọ-ẹbụọ. Ukpẹ wẹ nọ belụa: wẹ kebe kẹ wẹ e
nwunhan mbụ ụzọ ẹtọ, enwunkarịzịnị wẹ ụzọ ẹbụọ. Anwụn
amụchanrịnzịnị kẹ ụhụọhịn han k'o dọn a mụ mbụ; ifọn eti-
biehanzịnị k'o dọn e ti mbụ. Wẹ kebe ụhụọhịn ụzọ ẹtọ, anwụn
amụkarịzịnị ụzọ ẹbụọ—ẹrịrazịkwọ kẹ ifọn mẹ uhinhin.
13 M nọ lee ẹnya enu, hụn ugọn ohu k'o fekọ imẹ elu, yikọ,
"Nsọngbu! Nsọngbu! Okẹn nsọngbu jẹnkọ d'a rịnị ndị ile bi elu-
ụwa ogẹn ndị mmọn-ozi ẹtọ hụ k'e gi nwan gbusọnmẹ opi ẹtọ
hụn họdụnị!"

Isi Nke Itenẹi

Opi Ẹtọ Họdụnị Lẹ Eje-mgbugbu Ahụn

1 **Mmọ**n-ozi **nke isẹ**n e gbu opi ẹ, m nọ hụn kokisẹ ohu hụn
gha elu-igwee danye ụwa. Wẹ nọ ye ẹ ịsanhan okẹn-mgbugbu hụ
migbu enwẹn ẹ.
2 Ọ nọ gụnpụ eje-mgbugbu hụ migbu enwẹn ẹ, ẹnwụnrụn nọ
gha ebẹhụ lọpụhama kẹ ẹnwụnrụn okẹn ọkụn wẹ gi a dụnchanpụ
unyin rị goru. Ẹnya-anwụn lẹ ufere nọ gba ishi makẹ ufiri
ẹnwụnrụn ọkụn hụ gha ebẹhụ a lọfụha.
3 Ya igurube nọ gha imẹ ẹnwụnrụn hụ pụhama, berisọnmẹ
enu-ụwa. Wẹ nọ ye wẹ ikẹn, ụdị ikẹn hụ akpị rị elu-ụwa nwẹ.
4 Wẹ nọ sị wẹ egbulẹ ẹfịfịa rị enu-ụwa mọbụ ihiẹn ọwụlẹ
e nwun ẹhụhụọ-ndụn ẹhụhụọ-ndụn rị e sue imẹ ugbo mọbụ
imẹ ọfịa mọbụ osisi ọwụlẹ, ka wẹ rụ ndị hụ nwọnlẹni ahịma
Osolobuẹ ezimezi-ihun wẹ ẹhụ, uwẹ sụọ.
5 Wẹ nọ ye igurube ndị hụ efe nị wẹ ye ndị hụ ezigbo
afụnfụn, ọrọgbọ ifọn isẹn—kanị anịnị wẹ wẹ gbu ndị hụ. Ụfụ
wẹ nọkẹ ebe akpị nọ gba ịhịan.
6 Ogẹn ihiẹnni e gi mẹ, ịhịan k'a chọ ọnwụn, ahụnkọ wẹ
ọnwụn; wẹ jẹnkọ d'a chọkẹnmẹ nị wẹ nwụn, kanị, ọnwụn k'a
gba nị wẹ ọsọ.
7 Igurube ndị hụ rị kẹ ẹshin wẹ kwademẹgụụ wẹ k'e gi jẹn
agha. Ihiẹn nọ kẹ okpu-eze goru rịsọnmẹ wẹ isi. Ihun wẹ nọ
kẹ nke ịhịan.

8 Ẹṅẹnrẹn wẹ sue kẹ ntutu ikpoho. Eze rị wẹ ọnụ nọ kẹ nke ẹwọrọ.
9 Okpukpu rị wẹ ẹhụ rị kẹ igwe onyẹ-agha gi e gbọndọn obi;
nku wẹ hụ a zụn ụzụn kẹ ebe ẹshin dọkpụnkọ ụgbọ-agha bu ọda
gbabankọ ọgbọ agha.
10 Wẹ nwẹsọnmẹ ọdụndụn. Ẹdide w'a gba ịhịan rịsọnmẹ wẹ
ọdụndụn—ọ nọ kẹ ẹdide akpị. Ọdụndụn wẹ kẹ ikẹn wẹ gi e ye
ịhịan afụnfụn ọrọgbọ ifọn isẹn rị.
11 Eze a kị igurube ndịnị wẹ wụ mmọn-ozi okẹn-mgbugbu hụ
migbu enwẹn ẹ. Ndị Hibru a kpọ mmọn-ozini Abadọnụ; ndị
Griki a kpọ a Apolịọnụ: *ẹfan ẹbụọnị wụ "Onyẹ-ntikpọ."*
12 Nsọngbu nke ibuzọ a ghafegụọ, ẹbụọ lalazị.

E Gbupụ Wẹ Ụzọ Ohu Imẹ Ndị Rị Elu-ụwa Latọ Ụzọ Ẹbụọ

13 **Mmọ**n-ozi **nke isin** nọ gbu opi ẹ, m nọ nụ kẹ olu gha mpịn
ẹnọ rị ntịn ẹnọ ukpo nchụ-ẹjan goru hụ rị ihun Osolobuẹ a
hanpụha.
14 Olu hụ nọ sị mmọn-ozi nke isin hụn gi opi, "Tọpụ mmọn-ozi
ẹnọ hụ wẹ kẹnmẹtọ okẹn iyi Yufretisi!"
15 Ya wẹ nọ nwan tọpụ mmọn-ozi ẹnọ hụ, hụn wẹ
kwademẹgụụ, kẹnmẹ wẹ tọ, e che ogẹnni, ụhụọhịnnị, ifọnni lẹ
ahụanị; wẹ nọ nwan tọpụ wẹ kẹni wẹ gbupụ ụzọ ohu imẹ ịhịan
ile rị elu-ụwa, gbuhọdụ ụzọ ẹbụọ.
16 Ndị-agha hụn nyikọ ẹshin nọ pụha, wẹ wụ ijẹri-ọhụn ọgụn-
iri (ya wụ nnụ-iri, nnụ-iri ụzọ nnụ isẹn-kwasị-ọgụn-isin). A
nụghọ m ole wẹ rị.
17 Lee kẹ m dọn hụn ẹshin ndị hụ imẹ ọhụn m: ndị rị e nyin
ni wẹ yisọnmẹ ihiẹn igwe wẹ gi e gbọndọn obi wẹ. Ihiẹn igwe
ndịnị e nwun ufie-ufie lẹkẹ ọkụn, ẹnwụnrụn-ẹnwụnrụn lẹkẹ
Safẹ, lẹzi ụnwanran-ụnwanran lẹkẹ nsịn-ẹnya-anwụn wụ sọfọ. Isi
ẹshin ndị hụ rị kẹ nke ẹwọrọ. Ọkụn lẹ ẹnwụnrụn lẹ nsịn-ẹnya-
anwụn wụ sọfọ ghazị wẹ ọnụ a pụha.
18 Wẹ nọ gi eje-ihiẹn ẹtọ ndị hụ rị a gha ẹshin ndị hụ ọnụ a
fụha—ya wụ ọkụn lẹ ẹnwụnrụn lẹ nsịn-ẹnya-anwụn wụ sọfọ—
gbufụ ụzọ ohu imẹ ịhịan ile rị elu-ụwa, gbuhọdụ ụzọ ẹbụọ,
19 makẹni ọnụ eshin ndị ahụn lẹ ọdụndụn wẹ kẹ ikẹn ẹshin
ndị hụ rịsọnmẹ. Ọdụndụn wẹ nọsọnmẹ kẹ agwọ, nwọnsọnmẹ
isi kẹ agwọ. Isi ndị hụ rịsọnmẹ wẹ ọdụndụn kẹ wẹ gi a rụ ịhịan
ẹhụ.
20 Ndị hụ họdụ elu ụwa—ndị hụ eje-ihiẹn ndịnị gbulẹni—
egbehutọnị obi mẹbehi eje-ihiẹn wẹ rị e mẹ; alatọnị wẹ ife eje-
mmọn lẹ ifesọnmẹ mmọn wẹ gi ẹka mẹmẹ—kẹ nke goru kẹ nke
ọna wụ siva kẹ nke igwe bronzu kẹ nke ọmụma kẹ hụn wẹ gi
osisi pịn—mmọn ghalẹni e ri-ẹka e legha ụzọ mọbụ a nụ ihiẹn
mọbụ e jẹn ijẹn!

21 Egbehutọzịkwọnị wẹ mẹbehi njọ ndịnị wẹ e mẹ: igbu-ọchụ,
ịrụa-mmọn, ibu-nshi lẹ igi ikẹn eje-mmọn a rụn, ughẹrẹ, izu-
ohin.

Isi Nke Iri

Mmọn ozi Hụ Gi Ẹhụhụọ Wẹ Fịfịpụ

1 Ya m nọ hụn mmọn-ozi ọzọ kin-akwanran k'ọ gha elu-
igwee hidanla. Orukpu fụhunmẹ ẹ; ekọn-lẹ-ogugu rị ibe isi ẹ, ya
nwẹn rị a okpuru; ihun ẹ nọ kẹ ẹnya-anwụn. Ụkụ a rị kẹ polu
ẹbụọ wẹ gi ọkụn mẹmẹ*.
2 O gi ẹhụhụọ mẹ ẹkẹrẹ wẹ fịfịpụ ẹka a. Ọ nọ bu ụkụ ẹka-nni ẹ
che elu ohimin, bu ụkụ ẹka-ekpẹn ẹ tọ akpakalị.
3 Ọ nọ gi okẹn olu, hụn nọ kẹ nke ẹwọrọ rị e dẹnni, yi oro.
Ogẹn o gi yi oro, akpabọ ẹsa ahụn nọ han.
4 Ogẹn akpabọ ẹsa ahụn gi hangụụ, m te chọ nị m demẹ, kanị
a nụ m olu gha elu-igwee sị, "Zuemẹ ihiẹn akpabọ ẹsa hụ ku,
edetulẹ ẹ!"
5 Ya mmọn-ozi hụ m hụn k'o turu elu ohimin lẹ akpakalị nọ
weshi ẹka-nni ẹ enu zimẹ enu-igwee,
6 kun ẹfan Onyẹ hụ rị ndụn jẹnrin ejẹn, hụn ke elu-igwee lẹ
ihiẹn ile rịn'a, ụwa lẹ ihiẹn ile rịn'a lẹ ohimin lẹ ihiẹn ile rịn'a,
sị, "Ebiekọzị wẹ, kaka!
7 Kama, hụn **mmọ**n-ozi **nke ẹ**sa gihụ gbu opi ẹ, ihiẹn ahụn
mini Osolobuẹ kwademẹ e mẹzuchanrịn k'o dọn gwa ndị idibo
ẹ ndị-amụma."
8 Ya olu hụ gha elu-igwee gwa m oku nọ sịzị m, "Jẹn d'e weri
ẹhụhụọ hụ fịfịpụnị hụn rị ẹka mmọn-ozi hụ ụkụ a ohu rị elu
ohimin, ụkụ a ohu hụ akpakalị."
9 Ya m nọ jẹn d'e kunrun mmọn-ozi hụ, sị a ye m ẹhụhụọ hụ
mẹ ẹkẹrẹ. Ọ nọ sị m, "Weri ẹ ri. Ọ k'a sụọ ị ụsụọ ọnụ nọkẹ mirin-
ẹnwụn, kanị, o k'e lu i ilu ẹfọ."
10 Ya m nọ narịn mmọn-ozi hụ ẹhụhụọ hụ mẹ ẹkẹrẹ ri, ọ nọ
sụọ m ụsụọ ọnụ nọkẹ mirin-ẹnwụn, kanị, ogẹn m gi rigụụ a, ẹfọ
nọ lumẹ m ilu.
11 Ya wẹ nọzị sị m, "I k'e buzi amụma banyeni ndị bu ọda, anị
bu ọda, ndị asụsụ ichẹn-ichẹn bu ọda lẹ ndị-nze bu ọda."

Isi Nke Mmanaị

Ndị Ọshẹri Ẹbụọ Hụ

1 Ya wẹ nọ ye m mkpịnsịn wẹ gi a ma ihiẹn. Mkpịnsịn hụ nọ
kẹ ọkpọ. Wẹ nọ sị m, "Bịa d'a ma Ụnọ-nsọ Osolobuẹ lẹ ukpo
nchụ-ẹjan, y'a gụnzịkwọ ndị hụn rị ebẹhụ e fe ofufe.

---

* **Isi Nke Iri:1** pila ẹbụọ wẹ gi ọkụn mẹmẹ

2 Ka amalẹ ihun-ezi Ụlọ-nsọ, hapụ ọhụn—makẹni e weguọ
w'a ye ndị alị ndị ọzọ rị ichẹn-ichẹn. Wẹ k'a zọ obodo nsọ hụ
ụkụ ọrọgbọ ifọn ẹbụọ kwasị ọgụnnaị."
3 "M k'e ye ndị-ọshẹri m ẹbụọ ikẹn bu-amụma, ku oku-Chuku,
ọrọgbọ akpụ-ụhụọhịn ọgụn ẹtọ kwasị nnụ ẹtọ (ọgụn mmẹtọ
kwasị nnụ-uku), wẹ k'e yisọnmẹ ẹkwa ahịọ."
4 Ndị ọshẹrini wụ osisi olivu ẹbụọ lẹ obu-ukpẹ ẹbụọ hụ rị
ihun Onyẹ-nwọn-ụwa-ile.
5 Omẹni ịhịan chọ n'ọ mẹ wẹ ihiẹn ọwụlẹ, ọkụn a gha wẹ ọnụ
pụha, dụngbu ndị iṅẹnrẹn wẹ ahụn chọ nị wẹ mẹ wẹ ihiẹn; ẹrịra
kẹ onyẹ ọwụlẹ chọ n'o mẹ wẹ ihiẹn ọwụlẹ k'a dọn nwụn.
6 Wẹ nwọn ikẹn wẹ gi a kpọkin enu-igwere amamgbe mirin
e zue ogẹn hụ ile wẹ gi e bu amụma, e ku oku Chuku. Wẹ
nwọnzikwọ ikẹn wẹ gi e mẹ mirin e hẹnrin ẹdeke—kẹ mirin rị
iyi kẹ hụn rị ohimin, wẹ nwọnzikwọ ikẹn wẹ e gi mẹ ụdị eje-
nsọngbu lẹ afụnfụn ọwụlẹ bịanị ụwa ogẹn ọwụlẹ wẹ chọ.
7 Wẹ shịagụụ ẹri wẹ, eje-anụ hụ hụn k'a gha eje-mgbugbu hụ
migbu enwẹn ẹ pụha k'a lụsọn wẹ agha, mẹri wẹ, gbu wẹ.
8 Ozun wẹ k'a rị ụzọ ụwaya kanị rị obodo uku hụ wẹ gi ẹnya
imẹ mmọn a kpọ Sọdọmụ lẹ Ijiptu, obodo ohu hụ wẹ nọ kpọgbu
Di-nwọnni-wẹ.
9 Ọrọgbọ akp'ọhịn ẹtọ lẹ mkpikpi, ndị rị ichẹn-ichẹn lẹ ndị
ebọn lẹ asụsụ lẹ alị rịsọnmẹ elu ụwa k'a gba ozun wẹ ilee; anịkọ
wẹ onyẹ ọwụlẹ li wẹ.
10 Ndị bi ụwa k'a rị a ghọghọ nị madụ ẹbụọ hụ a nwụnhụn, e
mẹ mmẹmmẹ, e yetarị ibe wẹ ihiẹn—makẹni ndị-amụma ẹbụọnị
te bu afụnfụn tọnị ndị ile rị elu-ụwa.
11 Kanị, ogẹn o gi mẹfụ akp'ọhịn ẹtọ lẹ mkpikpi, ufere hụn e
ye ndụn nọ gha ebe Osolobuẹ rị bịa, banye imẹ wẹ, wẹ nọ turu
ọtọ—okẹn egun nọ bịa ndị hụnnị wẹ.
12 Ya wẹ nọ nụ okẹn olu gha elu-igwee sị wẹ, "Bịa nị elu
ebeni!" Ya wẹ nọ gi orukpu shi enu-igwee, id'ẹnya ndị-iṅẹnrẹn
wẹ rị e lee wẹ ile.
13 Ozigbo, alị nọ mahihie ọda-ọda, azụụn ohu imẹ obodo
hụ nọ tikpọ, ọ họdụ azụụn iteneị. Alị hụ mahihieni gbu
madụ ọgụn-iri kwasị nnụ-mmẹsa (madụ nnụ-uku ẹsa). Egun nọ
tụkẹnmẹ ndị họdụnị, wẹ nọ kweri nị Osolobuẹ hụn rị elu-igwee
e hikẹ ogbe.
14 Nsọngbu nke ẹbụọ a ghafegụọ, lee ẹ, nke ẹtọ lala ẹgwa.

Opi Nke Ẹsa

15 Ya mmọn-ozi nke ẹsa nọ gbu opi ẹ, m nọ nụ okẹn olu
rịsọnmẹ elu-igwee, a sị,
"Alị-eze ụwa a wụrụọlẹ nke Di-nwọnni-ẹnyi
lẹ nke Kraịstị a hụn o tumẹ;
o k'a kị jẹnrin ejẹn!"

16 Ya kẹ ndị-isi ẹnọ kwasị ọgụn hụ hụn nọdịsọnmẹ ukpo wẹ
ihun Osolobuẹ nọ dan anị, keni Osolobuẹ isi-alị, fe ẹ,
17 a bụ ẹbụnị:
“Ẹnyi rị e ye i ekele,
Chuku Nna,
hụn nwọn ikẹn o gi e mẹ ihiẹn ile,
onyẹ hụn rị kikẹnni, hụn rịzịkwọ mbụ.
Makẹni y'e giguọ ikẹn i hi-ogbe kịma.
18 Ndị alị ile e te bughọ olulu;
kanị iwe-lẹ-ọnụma ị
a bịaọlẹ nwan.
Ogẹn y'e gi kin ndị nwụnnị ikpe
e ruguọ.
Ogẹn hụn y'e gi kụ ndị-idibo i ụgwọ,
e ruguọ nwan—
ndị idibo i ndị-amụma—
uwẹ lẹ ndị-nsọ
lẹ ndị a tụ egun i—
kẹ ndị uku kẹ ndị nta.
Ogẹn y'e gi tikpọ ndị hụn e tikpọ ụwa
e ruguọzị!”
19 Ya wẹ nọ gụnpụ Ụlọ-nsọ imẹ enu-igwee, wẹ nọ hụn
Ẹkpẹti-nkwerigbama Osolobuẹ imẹ ebẹhụ. Amụma elu-igwee
nọ besọnmẹ, mirin nọ dẹnsọnmẹ, akpabọ nọ hansọnmẹ; alị nọ
mahihie, ẹkwan igwere nọ dan ọda-ọda.

Isi Nke Mmẹbụọ

Okpoho Hụ Lẹ Dragọnụ

1 Ya kẹ okẹn ahụnlele pụ-ichẹn nọ pụha elu-igwee: okpoho yi
ẹnya-anwụn kẹ ẹwuru nọ fụha; ifọn rị a okpuru ụkụ, okpu-eze
kokisẹ mmẹbụọ rị rị a isi.
2 Ọ rị imẹ. Ọ hụ a kwan ẹkwan makẹni imẹ rị e mẹ ẹ. Ọ hụ a
tụrụ a ọda-ọda makẹni ọmụmụ e ruguọ a.
3 Ahụnlele ọzọ nọ mẹzi imẹ enu-igwee: eje-anụ hi-ogbe w'a
kpọ dragọn' a pụha; Dragọnụnị e hikẹ ogbe; o nwun ufie-ufie.
Isi ẹsa lẹ mpịn iri k'o nwẹ. Okpu-eze ohu-ohu, rịsọnmẹ ẹ isi ẹsa
ndị hụ.
4 Ọdụndụn a nọ zarị ụzọ ohu imẹ kokisẹ rị elu-igwere, tụ wẹ
ye anị—ọ họdụ ụzọ ẹbụọ. Dragọnụ hụ nọ turu ihun okpoho hụ
rị a chọ n'ọ mụ nwa, kẹni ọ ripụ nwa a hụn o gihụ mụpụha a.
5 Okpoho hụ nọ mụ nwa, nwata-okẹnnyẹ, hụn jẹnkọ d'e gi
ọkpọ-igwe kị ndị anị ile. Kanị, hụn o gihụ mụpụha nwata-
okẹnnyẹ hụ, wẹ nọ jụrụ ya wụ nwata, we ẹ shi ebe Osolobuẹ
lẹ ukpo-eze Osolobuẹ rị.

6 Ya okpoho hụ nọ gbashi imẹ atụ d'a nọdị ebẹhụ Osolobuẹ
kwademẹ n'ẹ, ebe wẹ k'a nọ lepụ a ẹnya akp'ọhịn ọgụn-ẹtọ
kwasị nnụ-ẹtọ.
7 Ya wẹ nọ lụma agha elu-igwee, mmọn-ozi wụ Maịkẹlụ lẹ ndị
mmọn-ozi e sọn n'ẹ nọ lụsọn Dragọnụ hụ agha. Dragọnụ lẹ ndị
mmọn-ozi ẹ nọ lụsọngwarị wẹ.
8 Kanị wẹ nọ mẹri Dragọnụ hụ. Anịzị nị wẹ ya lẹ ndị mmọn-
ozi ẹ nọdị enu-igwee.
9 Wẹ nọ tụtu Dragọnụ uku hụ, agwọ mbụ-mbụ hụ w'a kpọ
Ekwensụ, a kpọzị a Setanị. Ịya wụ onyẹ hụn e dufie ụwa ile.
Wẹ nọ tụtu ẹ ye elu-ụwa—ịya lẹ ndị mmọn-ozi ẹ.
10 M nọ nwan nụ olu ohu hannị imẹ elu-igwee, hụn rị a sị,
"Nzụọfụha lẹ ikẹn lẹ alị-eze Chuku ẹnyi
lẹ ọkịkị Kraịstị, onyẹ hụ o tumẹ,
a bịagụọ nwan.
Makẹni a tụtugụọ wẹ onyẹ ahụn,
hụn e kpesọnmẹ umunẹ ẹnyi,
ndị Itu-Kraịstị ibe ẹnyi
ẹka Osolobuẹ ẹnyi uhinhin lẹ efinnaị.
11 Kanị wẹ nọ gi ẹdeke Nwa-ebulu hụ lẹ oku wẹ gi shịan'a ẹri
mẹri ẹ; egheni wẹ isi tuhu okukwe wẹ.
12 Ya wụ, enu-igwee ya ghọghọma nwan;
ịya lẹ ndị bi imẹ ẹ!
Kanị, nsọngbu jẹnkọ d'a rịnị ụwa lẹ ohimin,
makẹni Ekwensụ e hidangụọ d'e kunrun ọnụ.
O gi okẹn olulu bịa—
makẹni o maringụọ nị ogẹn ẹ họdụ ẹkẹrẹ!"

Ekwensu E Buhẹzi Nsọngbu Ẹ Elu-ụwa

13 Ogẹn Dragọnụ hụ gi hụn nị a tụtugụọ w'a ye elu-ụwa, ọ nọ
chụma okpoho hụ mụ nwata-okẹnnyẹ hụ.
14 Kanị, wẹ nọ ye okpoho hụ nku ẹbụọ, nku ugọn uku—n'o gi
gha ebe agwọ hụ rị fepụ, shi imẹ atụ, ebe wẹ jẹnkọ d'a nọ lepụ
a ẹnya [ihiẹn nọkẹ] ahụa ẹtọ lẹ ifọn isin.
15 Ya agwọ hụ, dragọnụ hụ, nọ gha ọnụ a hupụha mirin nọ
kẹ iyi, n'o hukpu okpoho ahụn, kẹni o huru ẹ,
16 kanị alị nọ yeni okpoho hụ ẹka: alị nọ shịapụ ọnụ, luefụ
mirin hụ Dragọnụ hụ gha ọnụ hupụha.
17 Ya ize okpoho hụ nọ ban Dragọnụ hụ, ọ nọ pụ, jẹnmẹ d'a
lụsọn ụmụ okpoho hụ agha, ya wụ ụmụ a ndị họdụnị; ndị hụn e
mẹsọnmẹ ihiẹn ndị hụ Osolobuẹ ku; ndị hụn a shịa nị Jesu ẹri;
ndị hụn e kwọnkẹnmẹ oku Jesu.
18 Dragọnụ hụ nọ turu enu ẹjan rị mkpẹnrẹn ohimin.

Isi Nke Mmẹtọ

Eje-anụ Ẹbụọ Hụ

1 M nọ hụn eje-anụ ohu k'ọ gha imẹ ohimin pụla. Mpịn iri
lẹ isi ẹsa k'o nwẹ. Okpu-eze ohu-ohu rịsọnmẹ elu mpịn ndị hụ.
Ẹfan rị ichẹn-ichẹn e kutọ Osolobuẹ rịsọnmẹ elu isi ẹsa hụ.
2 Eje-anụnị m hụn nọ kẹ Ubidọn. Ụkụ alị a nọ kẹ nke eje-anụ
w'a kpọ Biẹ. Ọnụ a nọ kẹ nke Ẹwọrọ.

Ya Dragọn' nọ we ikẹn ẹ lẹ ukpo-eze ẹ ye eje-anụ hụ, tumẹ ẹ
okẹn onyẹ-ọkịkị.
3 Isi eje-anụ ahụn ohu nọ kẹ isi anụ wẹ gbugụụ, kanị ebẹhụ
wẹ gi gbu ẹ a lagụọ. Ihiẹn rị eje-anụnị ẹhụ a tụkẹnmẹkẹ ụwa ile
ẹnya—nke wụ nị wẹ ile hụ e sọn ẹ.
4 Wẹ ile nọ femẹ Dragọnụ hụ makẹni ịya ye eje-anụ hụ ikẹn
ahụn o gi kị ọkịkị. Wẹ nọzị fe eje-anụ hụ, a sị, "Onyẹ nọ kẹ eje-
anụ hụ? Onyẹ k'a saẹka lụsọn ẹ ọgụn?"
5 Wẹ ye eje-anụ hụ ọnụ o gi a nyan isi, e kusọnmẹ arụ. Wẹ nọ
ye ẹ oghere kpa ikẹn ọrọgbọ ifọn ẹbụọ kwasị ọgụnnaị.
6 Ọ nọ shịapụ ọnụ kutọsọnmẹ Osolobuẹ, e kutọ ẹfan a, e kutọ
ebe o bi—ya wụ, e kutọ ndị ile bi elu-igwee.
7 Wẹ nọzị nị a lụsọn ndị-nsọ agha, mẹri wẹ; e wezikwọ wẹ
ebọn ile lẹ ndị ile lẹ asụsụ ile lẹ anị ile che okpuru ẹ kịma.
8 Ndị ile bi enu-ụwa k'e fe ẹ—ya wụ onyẹ ọwụlẹ wẹ delẹni ẹfan
a imẹ ẹkụkwọ nke ndụn Nwa-ebulu hụ wẹ gbu nị wẹ d'e gbe
iyetọ ụwa.
9 Onyẹ nwọn ntịn, ya n'ọ nụ.
10 Onyẹ ọwụlẹ Osolobuẹ sị nị wẹ k'a nwụnrụn a, wẹ k'a
nwụnrụn a;
onyẹ ọwụlẹ Osolobuẹ sị nị wẹ k'e gi ọpịa-agha gbu ẹ, wẹ k'e gi
ọpịa-agha gbu ẹ.

Ọnwan chọ ndidi lẹ okukwe ẹka ndị nke Osolobuẹ.
11 Ya m nọ hụn eje-anụ ọzọ hụn gha imẹ-ụwa pụla. Mpịn ẹbụọ
k'o nwẹ rịkẹ nwa-ebulu bụ o ku kẹ Dragọnụ.
12 Ọkịkị Eje-anụ hụnnị rị a kị wụ nke eje-anụ nke ibuzọ, hụn
o ye ẹ kịdọnn'ẹ. Ọ wa a ye ụwa lẹ ndị hụn bi imẹ e olu nị wẹ e
fe eje-anụ nke ibuzọ hụ—hụn ebe wẹ gi gbu ẹ lagụụ.
13 Ọ gisọnmẹ okẹn ọrụn-atụmẹnya a kpa ikẹn; o mẹghọdẹ ọkụn
gha elu-igwee hidan id'ẹnya ịhịan ile.
14 Ọ nọ gi ọrụn-atụmẹnya ndịnị wẹ ye ẹ efe rụndọnni eje-anụ
nke ibuzọ hụ dufie ndị bi elu-ụwa; ọ sị wẹ kpụ ya wụ eje-anụ
nke ibuzọ—hụn ahụn wẹ be ọpịa-agha isi ohu gbu ẹ—kanị ọ
hụzị nwan ndụn.
15 Wẹ nọ nịzị eje-anụ hụn-ẹbọnị saẹka mẹ ihiẹn o mẹ hụn
ihiẹn ahụn wẹ kpụ gi rị ndụn, kunmẹ umẹnrẹn—ihiẹn hụ wẹ
gi ụdị eje-anụ nke ibuzọ hụ kpụ, nke wụ nị ya wụ ihiẹn wẹ

kpụ nọdẹ kumẹ oku; ya wụ ihiẹn nọdẹ mẹ wẹ gbu ndị hụ ile jụ nị efekọ w'a.

16 Eje-anụ hụn-ẹbọnị nọzị mẹ wẹ ye ịhịan ile ahịma ẹka-nni mọbụ ezimezi-ihun—kẹ ndị uku kẹ ndị nta, kẹ ọdafịn kẹ ogbẹnnyẹ, kẹ igbọn kẹ onyẹ nwọn enwẹn ẹ—

17 nke wụ nị onyẹ ọwụlẹ wẹ yelẹni ahịma hụ a saẹka ṅọn mọbụ re ihiẹn ọwụlẹ. Ahịma hụ wụ ẹfan eje-anụ ibuzọ hụ mọbụ ahịma hụn a nọkin ẹnya ẹfan a.

18 Ọnwan chọ amamihiẹn: onyẹ ọwụlẹ nwọn nghọta ya gi ẹ gbakọ ahịma eje-anụ hụ, makẹni ahịma ịhịan rọ. Ahịma hụ wụ isin kwasị ọgụn-mmẹtọ kwasị nnụ*.

Isi Nke Mmẹnọ

Nwa-ebulu Hụ Lẹ ndị Nke Ẹ

1 E lezi m ẹnya, m nọ hụn Nwa-ebulu hụ k'o turu elu Ugu Zayọnụ—ya lẹ madụ nnụ ọgụn-mmẹsatọ wẹ deye ẹfan a lẹ ẹfan Nẹdi ẹ ezimezi-ihun wẹ.

2 M nọ nụzị olu gha enu-igwee bịa. Oluni rị a han kẹ ụzụn okẹn-mirin rị e huni lẹ ụzụn akpabọ hankẹnmẹni. Olu hụ m nụ rịzị kẹ ebe ndị a kpọ ụbọ rị a kpọ ụbọ wẹ.

3 Madụ nnụ ọgụn mmẹsatọ ahụn hụ a bụ ẹbụ ọhụn ihun ukpo hụ lẹ ihiẹn ẹnọ hụ rị ndụn lẹ ndị-isi hụ. O nwọnni onyẹ ọzọ saẹka mụnrụn ẹbụ hụ wezụka madụ nnụ ọgụn-mmẹsatọ hụ wẹ gha imẹ ụwa gbapụha.

4 Ndịnị wụ ndị hụ gilẹni ikpoho mẹrụ enwẹn wẹ; wẹ wụ ikẹnnyẹ marịnlẹni ikpoho. W'e sọn Nwa-ebulu hụ ebe ọwụlẹ o jẹnkọ. Osolobuẹ lẹ Nwa-ebulu hụ a ghagụọ imẹ ịhịan ile gbarị ndịnị nọkẹ mkpụrụ-ibuzọ.

5 Anụtunị wẹ ntụ ọnụ wẹ; enwọn wẹ ntụpọ.

Ndị Mmọn-ozi Ẹtọ Hụ

6 M nọzị hụn mmọn-ozi ọzọ hụn fekọ imẹ enu, imẹ elu-igwee. O gi oziọma itẹbitẹ hụn o k'e zi ndị ile bi elu-ụwa—ya wụ, ndị alị ọwụlẹ lẹ ebọn ọwụlẹ lẹ ndị a sụ asụsụ ọwụlẹ lẹ ndị ọwụlẹ.

7 Ọ nọ gi okẹn olu sị, "Tụ nị egun Osolobuẹ, ọnụ e ye ẹ ọghọ, makẹni ogẹn o k'e gi kin ikpe e rugụọ. Ẹghẹẹ, fe ni Onyẹ hụn ke enu-igwee lẹ ụwa lẹ ohimin lẹ isi-mirin rị ichẹn-ichẹn!"

Babilọn' A Daan!

8 Mmọn-ozi ọzọ, hụn mẹ ẹ ẹbụọ, nọ fụha, a sị, "Ọ dangụọ! Babilọnụ uku hụ a dangụọ! Okpoho hụ hụn mẹ ndị alị ile ra manya a, manya a hụn zeni, manya ughẹrẹ ẹ!"

Afụnfụn Rị E Che Ndị K'a Narịn Ahịma Eje-anụ Hụ

---

* **Isi Nke Mmẹtọ**:18 "666" kẹ w'a kpọ a Ọnụ-ebo.

9 Mmọn-ozi ọzọ, hụn mẹ wẹ ẹtọ, nọ pụha, gi okẹn olu yikọ,
"Onyẹ ọwụlẹ hụn fe eje-anụ hụ lẹ ụdị a wẹ kpụ, narịn ahịma a
ezimezi-ihun mọbụ ẹka wẹ,
10 jẹnkọ d'a razịkwọ manya hụ zeni, manya iwe-lẹ-ọnụma
Osolobuẹ, hụn wẹ gburọlẹni—hụn wẹ huye imẹ mkpu iwe-lẹ-
ọnụma a. Wẹ k'e gi ọkụn lẹ nsịn-ẹnya-anwụn ye wẹ eje-afụnfụn
id'ẹnya ndị mmọn-ozi rị nsọ lẹ id'ẹnya Nwa-ebulu hụ.
11 Ẹnwụnrụn ọkụn wẹ gi rị e ye wẹ eje-afụnfụn wẹ k'a rị imẹ
ẹ k'a gha a lọshi elu jẹnrin ejẹn. Kẹ uhinhin kẹ efinnaị, izu-ikẹn
arịkọnị ndị hụ sikọ d'e fe eje-anụ hụ lẹ ihiẹn wẹ kpụ kẹ ịya, uwẹ
lẹ onyẹ ọwụlẹ narịn ahịma ẹfan a."
12 Ọnwan chọ ndidi ẹka ndị nsọ, ndị hụn e mẹsọnmẹ ihiẹn
Osolobuẹ ku, e kwerikẹnmẹ ni Jizọsị.
13 M nọ nụ olu gha elu-igwee sị, "De ọnwan: gha ogẹnni
jẹnmẹ, ngọzi jẹnkọ d'a rịnị ndị hụn k'a nọ imẹ Di-nwọnni-ẹnyi
nwụnhụn!"
"Ẹghẹẹ, ndị wẹ gọzi agọzi kẹ wẹ wụ nke-esi! Wẹ k'e zu ikẹn
ọrụn wẹ, makẹni ihiẹn wẹ rụnpụha rị e sọn wẹ!" Ịya kẹ Mmọn-
nsọ ku.

A Ghọrị Wẹ Mkpụrụ Ụwa Mị

14 Ya m nọ lee ẹnya, m nọ hụn orukpu ọchan. Onyẹ nọdị alị elu
orukpu hụ nọ kẹ Nwa nke Ịhịan. Okpu-eze goru rị a isi. Ọpịa
gọrịnị tụnị w'a kpọ Sịkụ, hụn wẹ gi a ghọ mkpụrụ hụ a ẹka.
15 Mmọn-ozi ọzọ nọ gha imẹ Ụnọ-nsọ pụha, gi okẹn olu hịjẹnni
onyẹ hụ nọdị elu orukpu, sị a, "Gi nwan sịkụ ị ghọrị mkpụrụ,
nị ogẹn e rugụọ w'e gi ghọrị mkpụrụ, makẹni mkpụrụ ụwa mị
a kachanrịngụọ."
16 Ya onyẹ hụ hụn nọdị enu orukpu nọ fe ọpịa-sịkụ a ye elu
ụwa, ghọrị mkpụrụ ụwa mị.
17 Mmọn-ozi ọzọ nọ gha Ụlọ-nsọ hụn rị elu-igwee fụha, ya
nwẹn gizikwọ ọpịa-sịkụ tụ-nkọ.
18 Ya Mmọn-ozi ọzọ nọ gha ukpo nchụ-ẹjan pụha. Ọnwan wụ
mmọn-ozi hụ hụn Osolobuẹ we oku ọwụlẹ gbashịarị ọkụn che
okpuru ẹ. Ọ nọ weshi olu elu, hịjẹnni mmọn-ozi hụ gi ọpịa-sịkụ
tụ-nkọ, sị a, "Gi nwan ọpịa-sịkụ ị tụ-nkọ ghọrị ọhịọ-grepu hụn
vaịnị ụwa mị, makẹni grepu ẹ a changụọ!"
19 Ya mmọn-ozi hụ nọ fe ọpịa-sịkụ a ye elu-ụwa, ghọrị grepu
rị ụwa, tụ a ye ebẹhụ hi-ogbe hụn Osolobuẹ nọ a ghọsị iwe-lẹ-
ọnụma a—ebẹhụ ọ nọ a pịnpụha manya grepu ẹ.
20 Wẹ nọ gha imẹ obodo hụ pụ, shi ebẹhụ d'a pịnpụha manya
grepu hụ. Ẹdeke nọ gha ebahụn wẹ nọ a pịnfụha manya e
hupụha. O ru ẹdeke ahụn e ru ịhịan isi-uvun; ẹshin banye imẹ
ẹ, o ru ẹ ọnụ; o d'e huru ihiẹn nọkẹ maịl' isẹn kwasị ọgụn-itenẹi.

Isi Nke Mmisẹn

Nsọngbu Ịkpazụụn Ẹsa E D'e Bidọn

1 Ya m nọ hụnzị okẹn ahụnlele ọzọ pụ-ichẹn imẹ elu-igwee;
ọnwan a tụkẹnmẹkẹ ẹnya: mmọn-ozi ẹsa gi eje-afụnfụn ẹsa!
Eje-afụnfụn ẹsanị wụ ndị ịkpazụụn. Uwẹ kẹ iwe-lẹ-ọnụma Osolobuẹ
k'e gi bi.
2 M nọ hụn ihiẹn nọ kẹ ohimin ughegbe wẹ gwagbama ya
lẹ ọkụn, hụnzị ndị hụ mẹri eje-anụ hụ lẹ ihiẹn hụ wẹ kpụ kẹ
ya—lẹ ahịma nọmba hụ hụn a nọkin ẹnya ẹfan a. Ndịnị wẹ turu
mkpẹnrẹn ohimin ughegbe hụ. Wẹ gisọnmẹ ụbọ Osolobuẹ ye
wẹ.
3 Wẹ hụ a bụ ẹbụ odibo Osolobuẹ wụ Mozizi lẹ ẹbụ Nwa-
ebulu hụ,
"Euu Chuku Nna,
Onyẹ hụn nwọn ikẹn ile!
Y'e mẹkẹ okẹn ihiẹn lẹ ihiẹn a tụ ẹnya!
Euu, Eze anị ile lẹ agbọ ile!
Ịrị-ọchan lẹ ezioku kẹ i gi e mẹ ihiẹn i.
4 Euu Nna,
onyẹ k'a sị n'ọ tụkọ egun i,
n'ọ jakọ ẹfan ị mma?
Ịyụ sụọ rị nsọ.
Alị ile k'a bịa d'e fe i,
makẹni y'a hangụọ eṅẹn
hụn ghọsị n'ị rị-ọchan."
5 Ọnwan e mẹgụụ, m nọ hụn Ụlọ-nsọ (Ọdụ-nkwerigbama ahụn,
Ọdụ Ashịa-ẹri ahụn, wẹ nọ e fe ofufe) hụn rị elu-igwee. Wẹ
gụnpụ a agụnpụ.
6 Ndị mmọn-ozi ẹsa hụ gi eje-afụnfụn ẹsa hụ nọ gha imẹ Ụlọ-
nsọ pụha. Wẹ yisọnmẹ ẹkwa linẹ nwunni, hụn rị e gbukeni. Wẹ
ile gisọnmẹ ihiẹn goru kẹnhunmẹ obi wẹ.
7 Imẹ ihiẹn ẹnọ hụ rị ndụn, ohu nọ ye mmọn-ozi ẹsa hụ afẹrẹ
ẹsa wẹ gi goru mẹmẹ. Ihiẹn jun afẹrẹ ndị hụ wụ iwe-lẹ-ọnụma
Osolobuẹ, Onyẹ hụ rị ndụn jẹnrin ejẹn.
8 Ẹnwụnrụn gha ọghọ Osolobuẹ lẹ ikẹn ẹ a lọfụha nọ jun ụnọ-
nsọ hụ; o nwọnzini onyẹ saẹka banye Ụlọ-nsọ hụ d'e ru nị eje-
afụnfụn ẹsa hụ mmọn-ozi ẹsa hụ gi e bi.

Isi Nke Mmisin

Eje-afụnfụn Ẹsa Ịkpazụụn!

1 Ya m nọ nụ kẹ okẹn olu gha Ụlọ-nsọ gwa ndị mmọn-ozi ẹsa
hụ oku, sị wẹ, "D'e hu ni iwe-lẹ-ọnụma Osolobuẹ rị imẹ afẹrẹ
ẹsanị kpu elu-ụwa."

Ẹtẹ Hụn E Shinni, A Tụrụ!

2 Ya mmọn-ozi ibuzọ nọ jẹn d'e hu ihiẹn rị imẹ afẹrẹ a ye enu-ụwa, eje-ẹtẹ hụn e shinni, hụn a tụrụnị, nọ jun ndị hụ ẹhụ, ndị ahụn bu ahịma eje-anụ hụ lẹ ndị hụ fee ihiẹn wẹ kpụ kẹ ịya.

Ihiẹn Ile Rị Ohimin A Nwụnhụn!

3 Mmọn-ozi nke ẹbụọ nọ hu ihiẹn rị imẹ afẹrẹ a ye imẹ ohimin, mirin rị imẹ ohimin nọ rị kẹ ẹdeke onyẹ nwụnnị. Ihiẹn ọwụlẹ rị ndụn imẹ ohimin nọ nwụnhụn.

Iyi Lẹ Isi-mirin E Hẹnrin Ẹdeke!

4 Mmọn-ozi nke ẹtọ e hu ihiẹn rị imẹ afẹrẹ a ye imẹ iyi lẹ isi-mirin rịsọnmẹ ụwa, wẹ nọ hẹnrin ẹdeke.

Osolobuẹ Rị E Ye Afụnfụn Furuni!

5 M nọ nụ kẹ mmọn-ozi mirin ile rị ẹka a sị,
“Euu Onyẹ-nsọ,
onyẹ hụn rị kikẹnni, hụn rịzịkwọ mbụ.
Ezigbo eṅẹn kẹ y'a han!
Y'a haịn
i gi e yesọnmẹ wẹ afụnfụn ndịnị.
6 Makẹni e gbugụọ wẹ
ndị-nsọ lẹ ndị-amụma,
y'e yegụọ wẹ ẹdeke ra!
Ihiẹn wẹ chọ
kẹ wẹ rị nwan a hụn!”

7 M nọ nụ kẹ ukpo nchụ-ẹjan shịarị, sị,
“Ẹghẹẹ, Osolobuẹ wụ Di-nwọnni-ẹnyi,
Onyẹ nwọn ikẹn ile,
ikpe ị ma wẹ hụ mma,
ezigbo eṅẹn kẹ y'a han!”

Anwụn E D'a Magbu Wẹ!

8 Mmọn-ozi nke ẹnọ nọ hu ihiẹn rị imẹ afẹrẹ a kpu ẹnya-anwụn, gi ẹ mẹ anwụn ma ịhịan ọda-ọda.

9 Ọ makẹnmẹkẹ wẹ—kanị, hụn nkẹ w'e gi gbehutọ, mebehi njọ, wẹ nọ kpọma Osolobuẹ hụn rị e zihẹ afụnfụn ndịnị wẹ iyi. E yeni w'ẹ ọghọ.

Ishi E Kpumẹ Wẹ!

10 Mmọn-ozi nke isẹn nọ hu ihiẹn rị imẹ afẹrẹ a ye ukpo-eze eje-anụ hụ, alị-eze eje-anụ hụ nọ gba ishi, wẹ nọ tamadẹ ire wẹ * makẹ okẹn-ụfụ wẹ rị imẹ ẹ;

11 wẹ nọ kpọma Chuku rị elu-igwee iyi makẹ ụfụ lẹ ẹtẹ rị wẹ ẹhụ—egbehutọnị wẹ obi mẹbehi eje-ihiẹn ndị wẹ rị e mẹ.

Iyi Yufretis' A Tahị, Hẹnrin Ụwaya!

---

* **Isi Nke Mmisin:10** “tama nkwẹnrẹn-eze”

12 Mmọn-ozi nke isin e hu ihiẹn rị imẹ afẹrẹ a ye iyi uku hụ
wụ Yufretisi, mirin ẹ nọ tahị, gi beyeni ndị-nze jẹnkọ d'a gha
azụụn ọwụwa-ẹnya-anwụn bịa ụzọ.

Eje-mmọn Ẹtọ Hụn E Dufie Ndị-nze!

13 M nọ hụn eje-mmọn ẹtọ rịsọnmẹ kẹ ẹwọ kẹ wẹ gha ọnụ
Dragọnụ, ọnụ eje-anụ hụ, lẹ ọnụ onyẹ amụma-ntụ hụ pụla.
14 Ndịnị wụ eje-mmọn ndị a rụnsọnmẹ ọrụn-atụmẹnya rị
ichẹn-ichẹn, uwẹ e jẹn d'a kpọgbama ndị-nze ile rị ụwa makẹ
agha wẹ jẹnkọ d'a lụ Ụhụọhịn nke Osolobuẹ, Onyẹ hụn nwọn
ikẹn ile.
15 (Jesu sị, "Lee ẹ! M jẹnkọ d'a bịa idumuzi nọkẹ ohin. Ngọzi
jẹnkọ d'a rịnị onyẹ ọwụlẹ k'a mụnrụn ẹnya, e che, amamgbe w'a
tọnarịn a ẹkwa a, amamgbe ọ gba ọtọ a ghahunmẹ, a hụn wẹ
ihiẹn ifẹnrẹn ẹ"!)
16 Eje-mmọn ẹtọ hụ nọ kpọkwama ndị-nze, wẹ ile nọ zu ebẹhụ
w'a kpọ 'Amagidọnụ. 'Amagidọnụ kẹ w'a kpọ a ọnụ Hibru†.

Alị-ọmahihie Jọgbu Enwẹn Ẹ!

17 Mmọn-ozi nke ẹsa e hu ihiẹn rị imẹ afẹrẹ a ye imẹ ufere,
okẹn olu nọ gha ukpo-eze hụ, imẹ Ụlọ-nsọ, sị,
"Ọ gụgụọ!"
18 Amụma nọ besọnmẹ, mirin nọ dẹnsọnmẹ, akpabọ nọ
hansọnmẹ, alị nọ mahihie ọda-ọda. Ụdị alị ọmahihieni e mẹtuni
kete w'e bimẹlẹ ụwa; ọ mahihiekẹnmẹkẹ!
19 Obodo uku hụ nọ kebe ụzọ ẹtọ; obodo shịa ẹfọ hụn rịsọnmẹ
alị ile nọ tikpọchanrịn. Osolobuẹ a nyanhan Babilọn' uku hụ,
ọ nọ we mkpu-manya iwe-lẹ-ọnụma a ye ẹ ra.
20 Alị ile mirin nọhunmẹ e fopụ; ahụnzịkwọnị wẹ ugu ọwụlẹ.
21 Ẹregede ẹkwan-igwee nyịnhan kẹ ẹkpa simẹnti hụ a gha elu
igwere a dankwasị ịhịan—d'e ru nị a bụma wẹ Osolobuẹ ọnụ
makẹ afụnfụn hụn ẹkwan-igwee hụ rị a dannị rị e buhẹ ni wẹ.
Afụnfụn hụ a jọkẹnmẹkẹ njọ!

Isi Nke Mmẹsa

Okẹn Ịgbaraja Hụ Lẹ Eje-anụ Hụ

1 Ya mmọn-ozi ohu imẹ wẹ ẹsa hụ gi afẹrẹ nọ bịa d'e kunrun
m, sị m, "Bịa, nị m ghọsị ị ikpe-ọmụma lẹ afụnfụn jẹnkọ d'a rịnị
okẹn ịgbaraja hụ hụn nọdị alị enu iyi bu ọda;
2 okẹn ịgbaraja hụ ya lẹ ndị-nze ụwa wị mẹ mgba, hụn mgba
a wẹ mẹ tụgbarịgụụ ndị bi elu-ụwa lẹkẹ manya."
3 Ya mmọn-ozi hụ nọ buru m imẹ mmọn shi imẹ atụ, m nọ
hụn okpoho nọdị anị elu eje-anụ e nwun ufie-ufie. Wẹ dejun

† **Isi Nke Mmisin:16** Ị kpọchanrịn a, "Ha-magidọnụ" rọ, hụn wụ "Ugu Magidọn".

eje-anụ hụ ẹfan ichẹn-ichẹn hụn e kutọ Osolobuẹ ẹhụ. Isi ẹsa lẹ mpịn iri kẹ eje-anụ hụ nwẹ.

4 Okpoho hụ yi ẹwuru ṅanran ọda-ọda hụn e nwun ufie-rọnị, ufie-rọnị lẹ ufie-ufie. O yi ihiẹn-mma rị ichẹn-ichẹn: kẹ goru kẹ ejije lẹ ihiẹn-mma ndị ọzọ—kẹ ihiẹn mma wẹ gi ọmụma hụn a kọnị mẹmẹ. O gizi mkpu wẹ gi goru mẹmẹ ẹka. Ihiẹn rụnị lẹ ihiẹn ru unyin ya lẹ ịgbaraja wị jun mkpu hụ.

5 O nwẹ ẹfan wẹ de ye ezimezi-ihun ẹ. Alị ẹfan ahụn e mikẹ. Ẹfan hụ wụ:
"Babilọn' Uku, Nnẹ Ndị-ịgbaraja Lẹ Ihiẹn Ile Rụnị Rị Imẹ Ụwa."

6 M nọ hụn a nị ẹdeke okpoho hụ ra, ẹdeke ndị-nsọ lẹ ndị wẹ gbu makẹ ẹri wẹ shịa nị Jizọsị, rị a tụ a kẹ manya.

Ogẹn m gi hụn a, ọ tụkẹnmẹ m ẹnya!

7 Kanị, mmọn-ozi hụ nọ sị m, "K'ọ rị a tụnị ị ẹnya? M k'a kọwa n'ị ihiẹn okpohoni lẹ eje-anụ isi ẹsa lẹ mpịn iri hụ bu n'ẹ wụ.

8 Eje-anụ hụ ị hụn te rị arị mbụ, bụ ọ rịzị a nwan—kanị, o d'a gha imẹ eje-mgbugbu hụ migbu enwẹn ẹ pụha. Ọ pụhagụụ, o k'a la ntikpọ. Mgbe ndị họdụ enu-ụwa—ndị ahụn ile wẹ deyelẹni ẹfan wẹ imẹ ẹhụhụọ nke ndụn nị Osolobuẹ d'e gbe iyetọ ụwa—k'e gi hụn kẹ eje-anụ hụ pụhazị, o k'a tụ wẹ ẹnya, makẹni o te rị arị, bụ ọ rịzị a nwan, kanị ọ lalazị alala.

9 Ọnwan chọ amamihiẹn lẹ nghọta.

Isi ẹsa hụ wụ ugu ẹsa okpoho hụ nọdị elu wẹ; wẹ wụzịkwọ ndị-nze ẹsa.

10 Imẹ ndị-nze ẹsa hụ, isẹn a danguọ; ohu rị nwan a kị; ọzọ rị n'a e ke bịa. Kanị, ọ bịa, ọ k'a tọhụ ẹkẹrẹ sụọ.

11 O mẹ nke eje-anụ hụ hụn rị mbụ bụ ọ rịzị a nwan, ịya wụ eze hụn k'e mẹ wẹ ndị-nze ẹsatọ, bụ onyẹ ohu imẹ wẹ ẹsa rọ—makẹni o k'a kịzị. Kanị, ogẹn o k'e gi fụhazị, ọ k'a lazịkwọ ntikpọ.

12 Mpịn iri hụ ị hụn wụ ndị-nze iri hụn wẹ kelẹni kin eze. Kanị wẹ k'e kin wẹ eze, a kị wẹ ẹkẹrẹ sụọ, mgbahunmẹ ọkụlọkụ ohu, uwẹ lẹ eje-anụ hụ.

13 Ihiẹn ohu kẹ wẹ iri bu obi—wẹ iri k'e kwerigbama, we ọkịkị wẹ ye eje-anụ hụ n'ọ kịma.

14 Wẹ k'a lụsọn Nwa-ebulu hụ agha, kanị, Nwa-ebulu hụ k'e mẹri wẹ, makẹni ịya wụ Nna ndị-nna lẹ Eze ndị-nze, makẹni ndị ya lẹ wẹ wị wụzịkwọ ndị *Chuku* kpọ, ndị ọ họrị ahọrị, ndị wẹ gi e dọn ẹnya."

15 Mmọn-ozi hụ nọzị sị m, "Mirin ndị hụ ị hụn, hụn ịgbaraja hụ nọdị alị elu wẹ wụ ndị rị ichẹn-ichẹn, igunrun ịhịan rị ichẹn-ichẹn, alị rị ichẹn-ichẹn lẹ asụsụ rị ichẹn-ichẹn."

16 "Nke mpịn iri hụ ị hụn, ize ịgbaraja hụ k'a ban uwẹ lẹ eje-anụ hụ; wẹ k'e ti ẹ iwi—napụchanrịn a ihiẹn ọwụlẹ—gbarị a ọtọ, ripụ uru-ẹhụ a, kpọ a ọkụn.

17 Makẹni, Osolobuẹ e buguọ ihiẹn ọ chọ n'o mẹ che wẹ imẹ
obi, kẹni wẹ mẹ ẹ, ghahanị ikwerigbama wechanrịn anị-eze
wẹ lẹ ọkịkị wẹ ye eje-anụ kịma, d'e ru ogẹn oku Osolobuẹ e gi
mẹzuchanrịn."
18 "Nke Okpoho hụ ị hụn, ịya wụ obodo uku hụ hụn a
kịchanrịn ndị-nze rị ụwa."

Isi Nke Mmẹsatọ

Babilọn' A Daan!

1 Ọnwan e mẹgụụ, m nọ hụn mmọn-ozi ọzọ k'ọ gha elu-igwee
hidanla. Mmọn-ozi hụ nwọn ikẹn o gi e mẹ ihiẹn bu ọda; ọ
banhan, ụwa ile nọ nwun makẹ ọghọ rị a ẹhụ hụn rị e ti kẹ
ukpẹ.
2 Ọ nọ gi okẹn olu sị,
"Ọ dangụọ! Babilọnụ uku a dangụọ! Ọ wụrụọlẹ ebe eje-
mmọn rị ichẹn-ichẹn bi; ebe mmọn ọwụlẹ rụnị bi; ebe nnụnụ
ọwụlẹ rụnị bi; [ebe anụ ọwụlẹ rụnị, hụn e ze ize bi].
3 Makẹni, ndị anị ile a raọlẹ manya a; ọ tụgbugụọ wẹ—manya
a hụn wụ ughẹrẹ lẹ ihiẹn-ọlịla-ẹnya. Ndị-nze rị ụwa e mẹgụọ
mgba a. Ndị-afịa ụwa e gigụọ akụ-lẹ-ụba a gha obibi ẹhụ-ufu lẹ
eje-obibi ẹ hẹnrinsọnmẹ ndị-ịdafịn."
4 Ya m nọ nụ kẹ olu ọzọ gha elu-igwee sị,
"Ndị nke m, gha nị imẹ ẹ pụha, amamgbe ụnụ e bu ẹka che
imẹ njọ a, amamgbe ụnụ e sọn ẹ narịn afụnfụn rịnị n'a;
5 makẹni, enumenu njọ a e rugụọ enu-igwee; Osolobuẹ a
nyanhangụọ njọ a."
6 "Mẹ ẹ ihiẹn o mẹ ndị-ọzọ! Mẹgwarị a ya ụzọ ẹbụọ! Gbaye ẹ
manya k'o dọn gbaye ndị ọzọ—y'a gbayedẹ ẹ ya ụzọ ẹbụọ!
7 Ye ẹ afụnfụn lẹ ẹkwan hụn han kẹ ọghọ o ye enwẹn ẹ lẹ obibi
ẹhụ-ufu o bi.
Ebe o mẹ ni ọ sị enwẹn ẹ, 'Mmẹ rị a kị, mmẹ wụ eze-okpoho;
di anwụnnahịnnị m, ihiẹn-ẹkwan emẹkọ m!'
8 Ya wụ, afụnfụn ile rịnị n'a k'e gi ẹnya-anwụn akp'ọhịn ohu
bịachanrịn—kẹ ọnwụn, kẹ ihiẹn-ẹkwan, kẹ ụnwụn. Wẹ k'a kpọ a
ọkụn. Ẹghẹẹ, makẹni Chuku-Nna, hụn rị a ma a ikpe wụ dikẹn."
9 Ndị-nze rị ụwa hụn mẹgụụ mgba a, sọn ẹ bi obibi ẹhụ-ufu,
k'a kwan n'a ẹkwan, gon'ẹ—ogẹn w'e gi hụn ẹnwụnrụn ọkụn wẹ
kpọ a.
10 Egun afụnfụn ọ rị imẹ ẹ anịkọ wẹ nọkunmẹ ẹ. Wẹ k'e turu
ebe teni, a sị,
"Lee o! Lee o!
Ledẹ obodo uku hụ-o!
Obodo uku wụ Babilọnụ!
Afụnfụn wẹ ye ẹ e gi ẹkẹrẹ ogẹn sụọ,
mgbahunmẹ ọkụlọkụ ohu,
bịachanrịn!"

11 Ndị-afịa ụwa k'a gha a kwan n'a ẹkwan, sụkụrụ, makẹni o
nwọnzini onyẹ e ṅọnnarịn wẹ ibu-afịa wẹ—
12 goru, ọla (siva), ejije lẹ ihiẹn-mma ndị ọzọ lẹ ọmụma ndị
akọnị w'a chọ a chọ wẹ gizi a chọ ihiẹn mma; ẹkwa linẹ, ẹkwa
pọpụ ṅanrannị, ẹkwa Siki lẹ ẹkwa ufie; ụdị osisi ile e shin ọhụnma
lẹ ihiẹn ile rị ichẹn-ichẹn wẹ gi aịvrị wụ eze-enyi mẹmẹ; ụdị
ihiẹn ọwụlẹ wẹ gi osisi sitrọn hụn a ṅanrannị lẹ igwe bronzu
lẹ igwe mmaka lẹ mabụlụ mẹmẹ;
13 sinamọnụ lẹ ihiẹn ndị ọzọ ihiẹn-oriri gi a sụọ; nsẹnsị lẹ maa
lẹ Frankisẹnsị; manya, udẹn-olivu, ọka wẹ gwe ṅanrannị lẹ ọka-
witi; efin, atụnrụn, ẹshin lẹ ụgbọ-anyịnyan; igbọn lẹ umẹ-ndụn
ịhịan.
14 Ndị-afịa hụ k'a sị a,
"Ihiẹn ile rị mma rị a nagbu i ẹnya a nahịngụọ ị! Ihiẹn ile ẹhụ
gi e fu i lẹ ọghọ i ile e hunahịngụọ ị! Y'a hụnkọzị wẹ jẹnrin ejẹn!"
15 Ndị hụn a zụ afịa ihiẹn ndịnị, hụn gi afịa uwẹ lẹ ya a zụ hi
ọdafịn k'e turu ebe teni a kwan ẹkwan—egun afụnfụn ọ rị imẹ ẹ
anịkọ wẹ nọkunmẹ ẹ—wẹ k'a kwan ẹkwan, e goo, a sị,
16 "Lee o! Lee o! Lee obodo uku hụ, hụn yi ẹkwa linẹ ṅanrannị
lẹ ẹkwa pọpụ ṅanrannị lẹ ẹkwa ufie, hụn yi ihiẹn-mma ṅanrannị
jun ẹhụ—kẹ goru kẹ ejije lẹ ihiẹn mma ndị ọzọ wẹ gi ọmụma a
kọnị mẹmẹ!
17 Akụ-lẹ-ụba hụ ile e gigụọ nwan ẹkẹrẹ ogẹn sụọ, mg-
bahunmẹ ọkụlọkụ ohu, lachanrịn iwi!"
Ndị-isi ụgbọ-mirin ile lẹ ndị ile e gi ụgbọ-mirin e jẹn lẹ ndị a
rụn imẹ ụgbọ-mirin lẹ ndị ọwụlẹ e gi ụgbọ-mirin a zụ afịa, nọ
turu ebe teni,
18 e yi oro—ogẹn wẹ gi hụn ẹnwụnrụn wẹ gi kpọ a ọkụn—a sị,
"Elee obodo nọ kẹ obodo ukuni?"
19 A bụọ wẹ uzunzun ye isi, a kwan, e goo—a sị,
"Lee-o! Lee-o! Ledẹ Obodo uku hụ ndị ile nwọn ụgbọ-mirin
imẹ ohimin gi akụ-lẹ-ụba a hi ọdafịn! E gi wẹ nwan ẹkẹrẹ ogẹn,
mgbahunmẹ ọkụlọkụ ohu, tikpọfụ a!"
20 Euu elu-igwee, ghọghọma n'ọ danguọ! Ụnụ ndị-nsọ lẹ ndị-
ozi pụ-ichẹn lẹ ndị-amụma, ghọghọma nị n'ọ danguọ! Makẹni,
Osolobuẹ e gigụọ ufiri ọnụ ma a ikpe!
21 Ya mmọn-ozi ohu kin-akwanran ọda-ọda nọ buru ọlọ hi-
ogbe, tụ a ye imẹ ohimin, sị,
"Ẹnịna kẹ wẹ jẹnkọ d'e gi gi ẹka-ikẹn tụ obodo uku hụ wụ
Babilọnụ ye alị; ahụnkọzị w'a!"
22 "Anụkọzị wẹ olu ndị-ụbọ lẹ olu ndị ọkụ-ẹbụ lẹ ọkụ-ẹkpịrị
lẹ ọkụ-opi imẹ i;
ahụnkọzị wẹ onyẹ ọrụn-nka ọwụlẹ imẹ i;
anụkọzị wẹ ukwere ọlọ imẹ i;
23 ukpẹ-ẹka enwunkọzị imẹ i;
anụkọzị wẹ olu ịghọghọ ndị rị a gba ẹhụhụọ imẹ i.

Ọnwan k'e mẹ makẹni ndị-afịa ị gi ndị-uku ụwa wẹ wụ wiwi ihiẹn, o k'e mẹ makẹni y'e gigụọ eje-ikẹn i mẹ ndị alị ile kẹ i mẹ wẹ, dufiechanrịn wẹ.
24 Ẹka a kẹ wẹ nọzị hụn ẹdeke ndị-amụma lẹ ndị-nsọ lẹ ndị ile wẹ gbu imẹ ụwa.”

Isi Nke Mmitenẹi

A Ghọghọma Wẹ Elu-igwee

1 Ọnwan e mẹgụụ, m nọ nụ okẹn ụzụn imẹ elu-igwee, hụn nọ kẹ olu igunrun hi-ogbe; wẹ hụ a sị, “Ịja-mma ya rịnị Osolobuẹ! Nzụọpụha lẹ ọghọ lẹ ikẹn wụ nke Osolobuẹ ẹnyi!—
2 makẹni ezioku k'o gi a han eṅẹn; ọ han ezigbo eṅẹn. Ọ magụọ okẹn ịgbaraja hụ ikpe, ịgbaraja hụ gi ughẹrẹ ẹ mẹrụ ụwa. Osolobuẹ e yegụọ a afụnfụn makẹ ẹdeke ndị idibo Osolobuẹ o gbu, gi mẹgwarị a ihiẹn o mẹ wẹ.”
3 Wẹ nọ sịzị, “Ịja-mma ya rịnị Osolobuẹ! Ẹnwụnrụn ọkụn wẹ kpọ ịgbaraja ahụn hụ a lọshi enu jẹnrin ejẹn!”
4 Ndị-isi ẹnọ kwasị ọgụn hụ lẹ ihiẹn ẹnọ hụ rị ndụn nọ dan alị, fe Osolobuẹ hụn nọdị anị elu ukpo-eze hụ, sị, “Isẹẹ! Ja nị Osolobuẹ mma (Aliluya*).”

Oriri-agbamẹhụhụọ Nwa-ebulu Hụ

5 Olu nọ gha ukpo hụ sị, “Ja nị Chuku ẹnyi mma, ụnụ ndị idibo ẹ lẹ ndị ile a tụ egun ẹ—kẹ ndị uku kẹ ndị nta!”
6 Ya m nọ nụ okẹn olu hụn nọ kẹ olu igunrun hi-ogbe mọbụ okẹn mirin rị e huni lẹ okẹn akpabọ. Olu hụ rị a sị,
“Ịja-mma ya rị nị Osolobuẹ—
Aliluya! Makẹni Di-nwọnni-ẹnyi wụ Osolobuẹ ẹnyi, onyẹ hụn nwẹ ikẹn ile, rị a kị!
7 Nị ẹnyi ghọghọma nị, nị ẹnyi ṅanma nị; nị ẹnyi yemẹ ẹ ọghọ, makẹni agbamẹhụhụọ Nwa-ebulu hụ e rugụọ; nwa-agbọọ o k'a lụ a kwademẹgụọ enwẹn ẹ.
8 A nịgụọ wẹ nwa-agbọọ hụ yiri ẹkwa linẹ ṅanrannị, hụn rị e gbukeni, hụn nwọnlẹni nkarụ”—makẹni ẹkwa linẹ hụ rị a ghọsị ọrụn ọma ndị nke Osolobuẹ rụn.
9 Mmọn-ozi hụ nọ sị m detu ọnwan:
“Ngọzi a rịkakwọ nị ndị hụ wẹ kpọ oriri agbamẹhụhụọ Nwa-ebulu hụ.”
Ọ nọzị sị m, “Ihiẹnni wụ oku Osolobuẹ nke-esi.”
10 Ya m nọ dan alị uku a, kẹni m fe ẹ, kanị ọ nọ sị m, “Emẹkwọlẹ a! M wụhụ odibo rịkẹ yụ lẹ umunẹ i ndị kwọndọn oku Jesu. Fee Osolobuẹ! Makẹni, ihiẹn Jesu ku, ịya wụ alị ihiẹn ile ndị-amụma ku.”

Onyẹ Hụn Nyinkọ Ẹshin Ọchan

---

* **Isi Nke Mmitenẹi**:4 “Aliluya” wụzị “Ja nị Osolobuẹ mma!”

11 Ya m nọ hụn kẹ elu-igwee kpupụ, a hụn m ẹshin ọchan
ebẹhụ; ẹfan onyẹ rị e nyinn'ẹ wụ "Onyẹ-wẹ-gi-dọn-ẹnya lẹ
Ezioku."
Ọ han eṅẹn zinrinni, a lụ agha zinrinni.
12 Ẹnya a hụ e nwun kẹ ire-ọkụn. Okpu-eze bu ọda rị a isi. O
nwọnzikwọ ẹfan wẹ de ede hụn o mẹ ni o nwọnni onyẹ marịn
n'a wezụka ya lẹ enwẹn ẹ.
13 O yi ẹwuru wẹ yọye imẹ ẹdeke. Ẹfan wẹ gi marịn a wụ Oku
Osolobuẹ.
14 Ndị-agha enu-igwee ile nyinkọ ẹshin ọchan sọnkọ a. Ẹwuru
wẹ wụ ezigbo linẹ ọchan, hụn nwọnlẹni nkarụ.
15 Ọpịa-agha tụnị gha a ọnụ suepụha, hụn o jẹnkọ d'e gi mẹri
ndị alị ile. O jẹnkọ d'e gi ọkpọ-igwe kị wẹ. O k'a zọkpụkpọ wẹ kẹ
ịhịan dọn a zọ akpụrụ vaịnị: ebẹhụ Onyẹ ahụn nwọn ikẹn ile
wụ Osolobuẹ nọ a ghọsị okẹn iwe-lẹ-ọnụma-a k'o k'a nọ zọ wẹ.
16 Nzere wẹ deye elu ẹwuru ẹ lẹ ọgbọdọgbọ a wụ
"Eze ndị-nze lẹ Nna ndị-nna."

Jizọsị E Mẹri Eje-anụ Hụ Lẹ Onyẹ Amụma-ntụ Hụ

17 Ya m nọ hụn mmọn-ozi ohu k'o turu ẹnya-anwụn, ọ nọ gi
okẹn olu kpọ nnụnụ ile e fe elu-igwere oku, sị wẹ, "Bịa nị-o!
Gbakikomẹ ni d'e ri oriri uku Osolobuẹ kpọ-o!
18 D'e ri ni anụ ndị-nze lẹ ndị-ndu-agha uku lẹ ndị-uku; anụ
ẹshin lẹ ndị te rị e nyinni wẹ; anụ ịhịan ile—kẹ ndị nwọn enwẹn
wẹ-o kẹ igbọn-o; kẹ ndị uku-o kẹ ndị nta-o!"
19 M nọ nwan hụn eje-anụ hụ lẹ ndị-nze ụwa lẹ ndị-agha wẹ
ebe wẹ gbakikomẹ nị wẹ d'a lụsọn onyẹ hụn rị e nyin ẹshin hụ
lẹ ndị-agha a ọgụn.
20 Kanị wẹ nọ nwụndọn eje-anụ hụ, ya lẹ onyẹ amụma-ntụ
ahụn te rị a rụndọn ni eje-anụ hụ ọrụn-atụmẹnya—hụn gi ọrụn-
atụmẹnya ndị hụ dufie ndị hụn narịn ahịma eje-anụ hụ lẹ ndị
hụn fe ihiẹn wẹ gi ụdị a kpụ. Wẹ nọ tụ wẹ ẹbụọ ebe wẹ rị ndụn
ye imẹ ọmị ahụn ọkụn rị, hụn ọkụn a gi nsịn-ẹnya-anwụn a dụn.
21 Wẹ nọ gi ọpịa-agha onyẹ hụn rị e nyin ẹshin ọchan gbupụ
ndị họdụnị—ọpịa-agha hụ gha ọnụ a apụha; nnụnụ ile nọ gi anụ
wẹ rijunchanrịn ẹfọ, righafe okẹn.

Isi Nke Ọgụn

Ahụa Ọgụn-iri Kwasị Nnụnaị Hụ

1 Ya m nọ hụn mmọn-ozi ohu k'ọ gha elu-igwee hidanla, o gi
ịshanhan eje-mgbugbu hụ migbu enwẹn ẹ lẹ ẹgan hi-ogbe.
2 Ọ nọ nwụndọn dragọnụ hụ, agwọ mbụ-mbụ hụ wụ Ek-
wensụ, hụn wụzịkwọ Setanị, kẹn ẹ ẹgbụn jẹnkọ d'a tọ ahụa
ọgụn-iri kwasị nnụnaị, hụn wụ ahụa nnụ-uku;

3 ọ nọ tụ a ye imẹ eje-mgbugbu hụ migbu enwẹn ẹ, kpọkin
eje-mgbugbu hụ, fidọn ẹ—amamgbe o dufiezi ndị anị rị ichẹn-
ichẹn. Wẹ k'e dọnmẹ ẹ ebẹhụ d'e ru ni ahụa ọgụn-iri kwasị
nnụnaị hụ e zu. Ọhụn mẹgụụ, wẹ k'a hatuzịrịrị a ẹkẹrẹ ogẹn.

4 Ya m nọ hụnsọnmẹ ukpo-eze; wẹ nọ tumẹ ndị hụn
nọdịsọnmẹ anị enu wẹ ndị k'a han eṅẹn. M nọ hụnzịkwọ umẹ-
ndụn ndị hụ wẹ gi ifiri ẹri wẹ shịa nị Jizọsị lẹ ifiri oku Osolobuẹ
befụ isi. Ndịnị jụ nị efekọ wẹ eje-anụ hụ mọbụ ihiẹn hụ wẹ gi
ụdị a kpụ, jụzị nị anarịnkọ wẹ ahịma eje-anụ hụ ezimezi-ihun
wẹ mọbụ ẹka wẹ. Wẹ nọ nwan gha ọnwụn lihi, rịzị ndụn, sọn
Kraịstị kị ahụa ọgụn-iri kwasị nnụnaị hụ, ahụa nnụ-uku.

5 (Ndị ọzọ nwụnnị aghanị ọnwụn lihi d'e ru mgbe ahụa ọgụn-
iri kwasị nnụnaị ahụn gi zugụụ.) Ọnwan wụ ịgha-ọnwụn-lihi nke
ibuzọ.

6 Onyẹ wẹ gọzi agọzi lẹ onyẹ rị nsọ kẹ onyẹ ọwụlẹ k'a rị ndị
k'a gha ọnwụn lihi nke ibuzọnị wụ. Ọnwụn nke ẹbụọ enwọn
ikẹn ebe ndịnị rị—anwụnkọ wẹ ọnwụn nke ẹbụọ. Kama, wẹ
k'a wụ ndị nchụ-ẹjan Osolobuẹ lẹ Kraịstị. Wẹ k'e sọn Kraịstị
kị ahụa ọgụn-iri kwasị nnụnaị.

Nke Ekwensụ A Gụụ!

7 Ahụa ọgụn-iri kwasị nnụnaị hụ zugụụ, a tọpụ wẹ Ekwensụ,
gha imẹ ngan ọ rị wepụha a.

8 Ọ k'a pụ d'e dufie anị ndị rịsọnmẹ ẹbamịn-ẹnọ ụwa, Gọgụ
lẹ Magọgụ kẹ w'a kpọ wẹ. Ọ k'e wegbama wẹ d'a lụ agha. E
bụkẹnmẹkẹ wẹ ọda: wẹ nọ kẹ ẹjan rị ohimin.

9 Wẹ nọ ghakwọrị ebe wẹ rị fetu alị ichẹn-ichẹn rị elu-ụwa*
bịa d'e fihunmẹ ebe ahụn ndị nke Osolobuẹ rị (agọ wẹ) lẹ
obodo ahụn rị Osolobuẹ obi; kanị, ọkụn nọ gha enu-igwee
hidan, bu wẹ ile ri.

10 Wẹ nọ tụ Ekwensụ hụn dufieni wẹ ye ọmị ọkụn lẹ nsịn-
ẹnya-anwụn hụ—ebẹhụ eje-anụ hụ lẹ onyẹ amụma-ntụ hụ rị.
Wẹ k'e ye wẹ afụnfụn uhinhin lẹ efinnaị jẹnrin ejẹn.

Okinkin-ikpe Ịkpazụụn

11 Ya m nọ hụn ukpo ọchan ohu hi-ogbe lẹ onyẹ hụn nọdị alị
elu ẹ. Ụwa lẹ elu-igwere nọ gha ebe ọ rị gbafụ, o nwọnzini ebe
wẹ k'a nọdị.

12 M nọ hụn ndị nwụnnị kẹ wẹ turu ihun ukpo-eze hụ—kẹ
ndị-uku kẹ ndị-nta. E kpupụsọnmẹ wẹ ẹhụhụọ bu ọda; ya wẹ
nọzị kpupụ ẹhụhụọ ọzọ, hụn wụ ẹkụkwọ nke ndụn. Wẹ nọ
gi ihiẹn onyẹ-onyẹ mẹ kin ndị hụn nwụnnị ikpe—kẹ wẹ dọn
detọsọnmẹ wẹ imẹ ẹhụhụọ ndị hụ.

---

* **Isi Nke Ọgụn**:9 ledẹle Habakọkụ 1.6

13 Ohimin nọ wepụha ndị-nwụnnị rị imẹ ẹ, Ọnwụn lẹ Alị-mmọn nọ wepụhazịkwọ ndị-nwụnnị rị imẹ wẹ. Wẹ nọ gi ihiẹn onyẹ-onyẹ mẹ kin ẹ ikpe.
14 Ya wẹ nọ tụ Ọnwụn lẹ Alị-mmọn ye imẹ ọmị-ọkụn hụ.
Ọmị ọkụnnị wụ ọnwụn nke ẹbụọ.
15 Onyẹ ọwụlẹ wẹ hụnlẹni ẹfan a imẹ ẹkụkwọ nke ndụn, a tụ wẹ onyẹ hụ ye imẹ ọmị-ọkụn hụ.

Isi Nke Ohu-kwasị-ọgụn

Elu-igwee Ọhụn Lẹ Elu-ụwa Ọhụn

1 Ya m nọ hụn elu-igwee ọhụn lẹ enu-ụwa ọhụn, makẹni elu-igwee ibuzọ lẹ elu-ụwa ibuzọ a lagụọ. Ohimin arịzị a.

Jerusalẹm' Ọhụn

2 M nọ hụn obodo-nsọ hụ, Jerusalẹm' ọhụn hụ, k'ọ gha enu-igwee hidanla, Osolobuẹ zihẹ ẹ. Ọ rị kẹ nwa-agbọọ wẹ chọgụụ mma, hụn rị e che di ẹ.
3 M nọ nụ okẹn olu gha ebe ukpo-eze hụ rị a sị,
“Lee ẹ, ebe-obibi Osolobuẹ a bịagụọ imẹ igunrun ịhịan; o k'e bi imẹ igunrun wẹ. Wẹ k'e fee ẹ nị uwẹ wụ ndị nke ẹ; [Osolobuẹ k'e mẹ wẹ nị ya wụ Osolobuẹ wẹ]—Osolobuẹ lẹ enwẹn ẹ k'a nọyeni wẹ.
4 O k'e finchanpụchanrịn wẹ ẹnya-mirin ọwụlẹ rị wẹ ẹnya. Ọnwụn arịkọzị; kẹ ihiẹn ẹnya-mirin kẹ ẹkwan kẹ ụfụ arịkọzị—makẹni ihiẹn akan a ghafegụọ.”
5 Onyẹ hụ nọdị anị elu ukpo-eze hụ nọ sị,
“Lee ẹ! M rị e kedọnzi ihiẹn ile!”
Ọ nọ sịzị, “Detu ihiẹnni, makẹni oku ndịnị wụ ezioku lẹ oku furu wẹ gi e dọn ẹnya.”
6 Ya ọ nọ sị m, “O mẹgụọ! Mmẹ wụ Ibuzọ lẹ Ịkpazụụn, Mbidọn lẹ Ọgụgụ. Onyẹ ọwụlẹ ẹgụn-mirin rị a gụn, m k'a gha isi-mirin hụ mirin e ye ndụn gha e hupụha ye ẹ mirin ọfẹ.
7 Ndị hụn mẹrini k'e nwẹhẹn ihiẹn ndịnị m k'e ye. M k'a wụrụ Osolobuẹ wẹ, a wụrụ wẹ ụmụ m.
8 Kanị, nke ndị a tụ egun lẹ ndị-kwerilẹni lẹ ndị rụnị; ndị-izighẹ lẹ ndị-ughẹrẹ; ndị ile e bu-nshin lẹ ndị gi ikẹn eje-mmọn a rụn; ndị a rụa mmọn lẹ ndị-ntụ ile—wẹ ile shikọ d'a rị imẹ ọmị ọkụn lẹ nsịn-ẹnya-anwụn hụ, hụn wụ ọnwụn nke ẹbụọ.”

Jerusalẹm Ọhụn Hụ

9 Ya mmọn-ozi ohu imẹ wẹ ẹsa hụ te bu afẹrẹ afụnfụn ịkpazụụn ẹsa nọ bịa d'a sị m, “Bịa, m k'a ghọsị ị onyẹ hụ ya lẹ Nwa-ebulu hụ jẹnkọ d'a gba ẹhụhụọ, nwunyẹ Nwa-ebulu hụ.”
10 Ọ nọ buru m imẹ-mmọn shi enu ugu ohu, okẹn-ugu, hụn jẹn elu ọda-ọda; ọ nọ ghọsị m obodo-nsọ hụ wụ Jerusalẹm k'ọ gha elu-igwee hidanla, Osolobuẹ zihẹ ẹ.

11 Ọghọ Osolobuẹ rị a ẹhụ, ọ hụ e be nwanran-nwanran kẹ
ihiẹn-mma ndị ahụn a kọkẹnmẹni, lẹkẹ akpụrụ Jaspa; ọ hụ e
nwun zaị.
12 Mgbọn ẹ hi-ogbe, jẹn elu ọda-ọda. Ọnụ-mgbọn mmẹbụọ
k'o nwẹ; mmọn-ozi ohu-ohu turusọnmẹ ọnụ-mgbọn ndị hụ. Wẹ
deye ẹfan ikpun-ụlọ mmẹbụọ rị Izrẹlụ ohu-ohu ọnụ-mgbọn ndị
hụ.
13 Ọnụ-mgbọn ẹtọ-ẹtọ rịsọnmẹ ẹ ẹbamịn ẹnọ—ẹtọ rị ibẹka
ọwụwa-ẹnya-anwụn, ẹtọ rị ibẹka ugu, ẹtọ rị ibẹka ndịdan-mirin,
ẹtọ rị ibẹka ndịdan ẹnya-anwụn.
14 Mgbọn anị hụ nwọn ọmụma mmẹbụọ gin'ẹ nọkẹ iyetọ. Wẹ
deyesọnmẹ ẹfan ndị-ozi pụ-ichẹn mmẹbụọ Nwa-ebulu hụ enu
wẹ.
15 Mmọn-ozi hụ gwa m oku gi mkpịnsịn goru wẹ gi a ma
ihiẹn, hụn o k'e gi ma obodo hụ lẹ ọnụ-mgbọn ndị rịn'a lẹ mgbọn
ẹ.
16 Obodo hụ nwẹ azụụn ẹnọ. Azụụn ẹnọ ahụn wụchanrịn
ahanmahan—ya wụ, k'o suehan k'ọ shịahan.

Ọ nọ gi mkpịnsịn a ma obodo hụ. *stadiọn* nnụ-uku mmẹbụọ
rọ (ya wụ ihiẹn nọkẹ maịlị ọgụn-mmitenẹi kwasị nnụ-ẹtọ). K'o
suehan lẹ k'ọ shịahan lẹ k'o jẹnhan elu wụchanrịn ahanmahan.
17 Ọ nọzị ma kẹ mgbọn ẹ shịahan: gha mkpọ-ẹka d'e ru
ọnụnụ-ẹka mmẹbụọ-ụzọ-mmẹbụọ (kubiti ẹnọ kwasị ọgụn-ẹsa)
k'ọ wụ—kẹ ịhịan dọn a ma ihiẹn. Ihiẹn mmọn-ozi hụ gi ma a
hanhụ kẹ hụn ịhịan gi a ma ihiẹn.

18 Ọmụma a kọnị w'a kpọ Jaspa kẹ wẹ gi tụn mgbọn hụ; goru
wẹ gwagbamalẹni ya lẹ ihiẹn ọwụlẹ kẹ wẹ gi tụn obodo hụ; o
nwun zaị kẹ ughegbe.
19 Wẹ gi ụdị ihiẹn-mma ile rị ichẹn-ichẹn rị mkpa chọsọnmẹ
ọmụma ndị hụ gi mgbọn hụ nọkẹ iyetọ mma. Nke ibuzọ wụ
Jaspa; hụn mẹ ẹ ẹbụọ wụ Safẹ; hụn mẹ wẹ ẹtọ wụ ageti. Hụn
mẹ wẹ ẹnọ wụ ẹmaradị;
20 hụn mẹ wẹ isẹn wụ onisi; hụn mẹ wẹ isin wụ kanelịanị.
Hụn mẹ wẹ ẹsa wụ kraịsolaịtị; hụn mẹ wẹ ẹsatọ wụ berilụ; hụn
mẹ wẹ itenẹi wụ tọpazị. Hụn mẹ wẹ iri wụ kraịsopresi; hụn mẹ
wẹ mmanaị wụ jasịntị; hụn mẹ wẹ mmẹbụọ wụ amẹtisi.
21 Ọmụma pụ-ichẹn a kọnị hụn wẹ gi tụsọnmẹ ọnụ-mgbọn
mmẹbụọ hụ rịsọnmẹ ụdị ichẹn-ichẹn. Ọnụ-mgbọn ọwụlẹ imẹ
wẹ wụ ogbe ọmụma pụ-ichẹn ohu—ọmụma ndị hụ w'a chọ achọ
wẹ gi a chọ ihiẹn mma. Goru wẹ gwalẹni kẹ wẹ gi mẹmẹ
ụzọ ụwaya-kanị hụn rị imẹ obodo hụ: o nwunchanrịn zaị kẹ
ughegbe!
22 Ahụnnị m ụnọ-nsọ ọwụlẹ imẹ obodo hụ—makẹni Osolobuẹ
hụn wụ Di-nwọnni-ẹnyi, Onyẹ hụn nwọn ikẹn ile, lẹ Nwa-ebulu
hụ wụ Ụlọ-nsọ obodo hụ.

23 Obodo hụ achọdẹni ẹnya-anwụn mọbụ ifọn hụn k'e ye ẹ
ukpẹ, makẹni ọghọ Osolobuẹ wụ ukpẹ ẹ, Nwa-ebulu hụ wụ
ukpẹ-ẹka a.
24 Ukpẹ obodo hụ kẹ ndị anị ichẹn-ichẹn k'e gi bi. Ndị-nze
ụwa k'e webanhan ọghọ wẹ imẹ Obodo hụ.
25 Agụnmakọ wẹ ọnụ-mgbọn obodo hụ ebe eki rị elu, bụ
uhinhin arịkọ ebẹhụ. Ya wụ, agụnmakọ w'a kẹ ụhụọhịn han.
26 Wẹ k'e webanhan ọghọ alị ichẹn-ichẹn lẹ akụ-lẹ-ụba wẹ
imẹ ẹ.
27 Kanị, o nwọnni ihiẹn ọwụlẹ rịlẹni ọchan mọbụ onyẹ ọwụlẹ
hụn e mẹ ihiẹn rụnị ẹnya Osolobuẹ mọbụ ihiẹn ọwụlẹ ya lẹ ntụ
wị k'a banyen'ẹ. Ndị wẹ de ẹfan wẹ imẹ ẹkụkwọ nke ndụn Nwa-
ebulu hụ, uwẹ sụọ k'a banye ẹ.

Isi Nke Ẹbụọ-kwasị-ọgụn

Iyi Hụ Hụn Mirin Ẹ E Ye Ndụn

1 Mmọn-ozi hụ nọ ghọsị m iyi ahụn mirin ẹ e ye ndụn; ọ gha
ukpo Osolobuẹ lẹ Nwa-ebulu hụ hula; o nwun zaị kẹ ughegbe.
2 O hukọ ahanmahan ụzọ ụwaya-kanị rị imẹ obodo hụ. Osisi
ahụn hụn e ye ndụn rịsọnmẹ iyi hụ azụụnnị lẹ azụụnnị. Osisi
hụ a mị ụdị mkpụrụ mmẹbụọ ahụa. Ifọn-ifọn kẹ o gi a mị
mkpụrụ. Wẹ gi ẹhụhụọ a a zụọ ndị anị ile ọrịa.
3 Ahụnkọzị wẹ ihiẹn wẹ bụ ọnụ. Kama, ukpo-eze Osolobuẹ
lẹ Nwa-ebulu hụ k'a rị imẹ ẹ, ndị-idibo ẹ k'a rị e fe ẹ.
4 Wẹ k'a gha a hụn ihun ẹ; ẹfan a k'a rị wẹ ezimezi-ihun.
5 Ọhịhị agbakọzị; achọkọzị wẹ ukpẹ-ẹka mọbụ ukpẹ ẹnya-
anwụn w'e gi legha ụzọ, makẹni Osolobuẹ hụn wụ Di-nwọnni-
ẹnyi jẹnkọ d'a wụ ukpẹ wẹ. Wẹ k'a kị jẹnrin ejẹn.

Ọbịbịa Jesu

6 Mmọn-ozi hụ nọ sị m, “Oku ndịnị wụ ezioku, wẹ furu w'e gi
dọn ẹnya—makẹni Onyẹ-nwọnni-ẹnyi, Chuku hụn a gwa mmọn
rị imẹ ndị-amụma ihiẹn hụ ndị-amụma e ku, ịya zihẹ nwan
mmọn-ozi ẹ d'a ghọsị ndị-idibo ẹ ihiẹn ndị hụn o mẹni wẹ k'e
mẹrịrị ẹgwa.”
7 Jesu sị,
“Lee ẹ, m lala ẹgwa!
Ngọzi rịnị onyẹ k'e mẹ
ihiẹn amụma rị imẹ ẹhụhụọnị ku!”
8 Mmẹ wụ Jọnụ, mmẹ gi ntịn m nụ ihiẹn ndịnị, gi ẹnya hụn
wẹ. Ogẹn m gi nụgụụ wẹ, hụngụụ wẹ, m nọ dannị mmọn-ozi
hụ ghọsị nị m wẹ alị—nị m fe ẹ.
9 Kanị ọ sị m, “Emẹkwọlẹ a! M wụ odibo ibe i—ịyụ lẹ umunẹ
i ndị-amụma lẹ ndị hụn e mẹsọnmẹ ihiẹn ndị hụ ẹhụhụọnị ku.
Fee Osolobuẹ!”

10 Ọ nọzị sị m, “Ezuemẹlẹ ihiẹn ndị wẹ ku imẹ amụma rị ẹhụhụọnị, makẹni, ogẹn wẹ k'e gi mẹ rị nsue.
11 Onyẹ e mẹ njọ ya mẹsọnmẹ; onyẹ e bi obibi ru unyin ya bisọnmẹ; onyẹ rị ọchan ya rịsọnmẹ; onyẹ rị nsọ ya rịsọnmẹ.”
12 Jesu sị, “Gọn ni ntịn, m lala ẹgwa! Ụgwọ-ọrụn m jẹnkọ a kụ rị m ẹka. M k'a kụ onyẹ ọwụlẹ ụgwọ k'o dọn rụn.
13 Mmẹ wụ Afa lẹ Omega, Ibuzọ lẹ Ịkpazụụn, Mbidọn lẹ Ọgụgụ.”
14 Ngọzi rịnị ndị hụ k'a sụ ẹkwa wẹ, kẹni wẹ nị wẹ d'e ri mkpụrụ osisi ahụn e ye ndụn, kẹni wẹ nị wẹ gha ọnụ-mgbọn hụ banye imẹ obodo hụ.
15 *Makẹni*, ndị hụ e bi kẹ nkitẹ, ndị a rụa-mmọn, ndị e bu nshi lẹ ndị gi ikẹn eje-mmọn a rụn, ndị-ughẹrẹ, ndị-izighẹ, ndị a rụa mmọn lẹ onyẹ ọwụlẹ ntụ a sụọ lẹ onyẹ ọwụlẹ e mẹ ihiẹn ya lẹ ntụ wị abanyekọ obodo hụ.
16 “Mmẹ wụ Jesu zi mmọn-ozi m ozini d'e zi ụnụ, kẹni o rusọnmẹ ụka ichẹn-ichẹn ẹka. Mmẹ wụ mkpọgụn ahụn Defidi gha suepụha; m ghaziḳwọ ẹhụ Defidi pụha. Mmẹ wụ kokisẹ ụtụntụn hụ hụn e keni.”
17 Mmọn-nsọ lẹ okpoho hụ 'ya lẹ Jesu jẹnkọ d'a gba ẹhụhụọ rị a sị,

“Bịa!”

Onyẹ ọwụlẹ hụn nụnị ya sịzị,

“Bịa!”

Onyẹ ọwụlẹ ẹgụn-mirin rị a gụn ya bịa! Onyẹ ọwụlẹ chọnị, ya weri mirin hụn e ye ndụn, ya weri ẹ ọfẹ ra.

Ẹka-ntịn!
18 M rị a gwakwọ onyẹ ọwụlẹ nụ ihiẹn ndị wẹ ku imẹ amụma rị ẹkụkwọnị nị onyẹ ọwụlẹ becheni ni wẹ, Osolobuẹ k'e beche n'ẹ afụnfụn ndị hụ wẹ ku oku wẹ imẹ ẹhụhụọnị;
19 onyẹ ọwụlẹ wepụ ihiẹn imẹ wẹ, Osolobuẹ k'e wefụ ihiẹn run'ẹ imẹ osisi hụ e ye ndụn lẹ obodo-nsọ hụ wẹ kusọnmẹ oku wẹ imẹ ẹhụhụọnị.

Mmẹkin
20 Onyẹ hụn ku ihiẹn ndịnị, hụn gi wẹ shịa ẹri, sị,

“Ẹghẹẹ, m lala ẹgwa!”

Isẹẹ! Onyẹ-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu, bịa!
21 Ẹfọma Onyẹ-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu ya rịnị ịhịan ile.